SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„§. 8., c. płaca za hapriju 75 słot. pj. Do wukraja ra hapr. 15 Kč. Kóżde čo. pjadź 5 słot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, sap. družstwo z wob. ruk., t. w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 słot. pj. Wobsćežnje so stajace nawětki a tabele so w-šće wobličeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 102 | Budyšin, pjatk, 2. meje 1924. | Lětnik 83

Wulke strachi — naschich njepschećelow.

Se šamnymi ćemi so pschećiwo nam wojuje.

„Knježe, wodaj jim, dokelž njewědźa, schto ćinja!“

-ska- Rosnjemdrjenosći a bida staj hubjenaj radźićelaj, ćim a pschihłobowanje najsłabšchej wojowarjaj sa kaiki-ku-l wjeź. Bychmy li so dźiwili pschećiwo tóhodej ći, kóždej hłupośći abo njetuńcomnosći wobaraćj, nasche „Sserbske Nowiny“ njebychu k temu dosahale, a ani naschе mozy, dokelž najšerše połožuju teho njesłonimy, schto instanija naschich njepschećelow pschećiwo nam měri. To schtoź so sjawnje stawa, njemóžemy wschak dospołnje bjes dementi (porjedźenja) wostajić; na to, schtoź tutu konsortium „deutschnational, deutschvolkspartejilich, bdemokratitsch atd.“ sa kulisami pjecże, je najšerje taste, so šebi šami njeswěrja, ś tym na sjawne pschińć.

Hłowna sahada tuteho generalneho staba hłow je: „**Audaoter calumniare, semper aliquid haeret**“ to je po šerbsku: jenoź so pschezy kuk pschihłobi, něschto tola wisajo wostanje. Hać dotal je wólbna wójna pomérnje boješ pschihłotnje wotbjeła. Samy pak wožałowali, so so runje pschećiwo nam wscha hida połožone dny wali, schtoź so, kaj je widźeć, we bohatej měrje stawa. Mamy so něschto bojasliwje khowaćj a k wschemu mjeńcheć? Ja ménju: ně, nihdy na nihdy nic. Runje tehodła je wólbna wójna, so bychmy wojowali, resignacija pschińći jenoź sabudowanym abo starym babam muźźeho spinja. Wschak je naša wěc tak sprawna, ći naschich njepschećelow tak chromy a argumenty jich tak žłabe, so njeje pschećara cźeło, tutu wójnu bohuwjeć. Jenoź nasch lud we swojim zyłku, wošebje tak mjenowana elita naroda, potom pak teź nasch wjesny lud dyrbjał so tola jónu łhrabać, dyž wo jeho cźeści dźe. Męsto teho widźimy, so lud so da se tźemi sabłudowaś

Wschelake schczuwaze němske nowiny (Bautzener Tageblatt, Nachrichten, Bělkowske „Neue Nachr.“ atd.) hroža serbskim wolerjam, so Němzy wustupowanje Serbow za swoju politisku organisaziju jako provokaziju wobhladuja a so budźemy *scźěhwki toho bórzy zaczuwacź.*

To je potajkim terror, kiž woni pschecźiwo nam a wschěm serbskim wolerjam pschihotuja. My žadamy schkitanje wot knjezerstwa pschecźiwo tutemu terrorej a smy na ministerstwo nutskownych naležnoszow scźěhowaze žadanje telegrafiski pósłali:

Sächsisches Ministerium des Innern, Dresden.

Beide nationalistische Blätter in Bautzen fordern in ihrer Ausgabe vom 30. April d. Js. mit folgenden Worten zum Terror gegen wendische Wähler auf: „Sollten viele Wenden für die wendische Volkspartei stimmen, so müßten die Deutschen dies jetzt schon als nationale Herausforderung ansehen und die Wenden würden bald die Folgen merken.“

Wir ersuchen um sofortiges Einschreiten der Regierung gegen solchen Wahlterror, da sonst die wendischen Wähler verhindert werden, ihrer Ueberzeugung nach zu wählen.

Ausschuß der Wendischen Volkspartei. J. A.: Skala.

Sserbja, njebójcze so tutych hrozenjow a wotpohladaneho terrora; nichtó wam njemóže a njesmě sadźěkacź, po swojim pscheswědczenju sa

Serbsku ludowu stronu

swój hłós wotedacź. Runje nětkle pokazcze, so so njebojicze a scze mužojo!

suja a so chcedźa so do brónjowych składźiscezow dobycź. W tym je knjezerstwo witamu pschecźinu namakało, wolokozchanje a shromadźizny pod hołym njebjom 1. meje sakłacź. Dźěłacźerske towarstwa a sozialdemokratiska strona su pschi taksich wobstejnoszach wobsamkle, 1. meju we samknjenych městno'cach wotstrowcź. Temu nap'cherjo su kommunistiska strona a tak mjenowane rewolucionarne rěźowe rady lětak rozschérile, w kotrymž so k demonstraziji w swjeselesiskej zahrodze w Berlinje napomina. Na 21 městnach dyrbjachu so kommunistojo shromadźicź, so bychu so wot tam na pucź do knutskownoho Barlina nastajili. Shromadźizny sozialdemokratiskich dźěłacźerskich towarstwow dyrbjachu so dopołdnja tak sahe rozbicź, so bychu so jich wobdźělnicy hižcze jako žrawa policajskich pistolijow wužicź mohli.

Wojowanje policije z kommunistami w Gelsenkirchenje.

W Gel'enkirchenje w Porurskej je policija hrjedu kommunistiske hnězdo wuhladźała a wobstupiła. Dyž chcychu policistojo jo wuwěsnyc, k'ěležu mjes nimi a kommunistami dóńdże. Wohnjowa wobora so na pomoz sawoła. Dokelž so kommunistojo nochcychu poddacź, jich po hodźiny dołhim wobleźowanju wukładźichu. Jedyn z nich so latrěli, druhi dě so po 'dacźu sadużyc. Jedyn kriminalny sastojnik so z nětkrotnymi wuteleemi tak cźežko srani, so je w khorowni wumrjel. Dalschi policisti so cźežko srani.

Kardinal Faulhaber pscheciwo powodźenju łžow.

Mnichowski kardinal Faulhaber dě, kaž je znate, je swojim zjawnym wusłupjenjom pscheciwo nazionalistiskim nazy.nosczam hněw Mnichowskich nazionalistow pschecźiwo sebi wubudźił. Jeho wosobu tak wohanjachu, so dě nuzowany, pschi posrjedzenju jeneje zyrkwje z kěrki prajicź: „Hischcze jenje njeje tajcheho powodźenja łžow było. Sa cźaš republiki kommunistiskich radow žym hušto wospjet na jenym dnju ninu cźerwjenych garbistow schol, pschi tym pak nje jenje njeju tak hanili, kaž to naschi studentojo cźinja. Cźile studentojo su wot zywjateho wótza zinonosc'y dostali a brali a hischcze dźenża woni do katolskich farskich wósow chodźa pjenźe'y sbéracź. So so pschi tym z bobom w universecze pschecźiwo bamjez wótro rěcźi, hańba na wschě cźažby wostanje.

Satraschaze plany němskich nazionalistow.

Nowiny bayerskeje ludoweje stronu „Bayerski Kurěr“ su wutoru plan němskich nazionalistow (ludowcow) wospjewile. 23. oktobra loni su zebi wjednicy němskonazionalistiskich wojeskich zwjazkow roskprajili, schto mjesche so pschi wotrmyslenym wuwołanju Ludendorffowje a Hitlerowje diktaturu a pschi powrócenju němskeho knjezerstwa stacź. Wjednizy dyrbjachu w zwojich wobkjeżach s najwótrischim satra'chenjom postupowacź. Schtóž by so nětkaž p'checźiwił, teho dyrbjachu hnydom satsělicź. Wjednizy dyrbjachu zebi hišo do prědka wospołny wuprajicź, ka'rej dyrbjachu so wostronicź. S najmjenscha jedyn dyrbjesche so hnydom satsělicź.

Pozdźent prozeß pschecźiwo Hitlerowym pschiwiżowarjam je dopokazał, so žu tuczi wobkamknjenja f 23. oktobra pschi Hitlerowym puczu w Mnichowje 9. nowembra wowrzemdze pschewjesc'i pytali, dyž su Mnichowitscho wyschcheho měschcanoscu a sozialdemokratiskich měschcanskich radźicźelow sajeli a jim pschiwotpowědźili, so jich satsěla, pak jakoru pak jim hłowu f k'ěłbowym toporom rozbija. „Bayerski Kurěr“ praji, so wobronjeni nazionalistojo, schtož hrubosc'i naležnoscheno natuku, w niczim njezlu sa bolschewistiskim cźerwjenym wójskom wróżo stali. Wutkas prusskeho heitmana zwonka służby Göringa po brutalnosczi smytkenja a bjezwobsdneho satraschenja zamo najhórsche cźiny bayerskeje republiki kommunistiskich radow pschekrocźi.

Medowy konflikt w porubrskich podkopach.

Swjazk podkopkarjow wobdźełerjow w Porubrskej je so zapowjedźił, pozredníkowe rozprawjanje pschipósnacź, po kotrymž dyrbjesche so mzda hórnikow wo 15 procentow powyschicź.

Jendźelski delni ßejm sa Macdonaldowe rosliczenje statnych finanzow.

We žiwojej rěcźi w jendźelskim delnim ßejmje wo rosliczenju statnych finanzow pokazowny kanzler Snowden sdźěli, so pschiwoženje zła na automobile, filmy, cźažniki a hudźbne instrumenty, pod njenom Mac Kennafe dawki znate, 1. augusta špadnu. Dale praji, so ža zło na punt cźaja (cheja) f 8 penzow na 4 penzy sniži. Dawk na swjeselenja sa tunje sastupne zhartki so wotstroni a so sa druhe sastupne zhartki sniži. Tež zokrowe zło so wo 3½ penca na punt sniži. Zło na kakao, khofej a zichorijn dyrbja so na połojcu a sa šulscheny hod wo tsecźinu sniżicź. Wobšerny datok f dobytkow witowanskich towarstwow a njewobdźelnych cźěkow so wotstroni. Wobydlerjow njesmě so dale f nowymi dawkami porjezicź. Delni ßejm je tymle namjetam jenohłósnje pschihłosował.

Jendźelska je strowu finanzu politiku hižo sa cźaš swětoweje wójny měła. Tehdy su so wosebje dawki wójnskim dobytkarjam napokazźe. W Němcźi je runje na wopak było. Tu je so wójnskim dobytkarjam jich dobytk bjez datoka wostajił. Podsdźicho porubrske pažiwne pschecźiwjenje je potom němskostatne finanzy do cźista sahubiło.

Sjesd južnoßłowjanskich mjeńschinow w Awstriskej ßo sakasał,

Wjednicy khorwatskeje republikanskeje strony Radicź dě do Wina sjesd tak mjenowanych mjeńschinow i nědźiwcichich awstrisko-wuherskich krajow swołał. Awstriske knjezerstwo je wutoru Radicźej sdźěliło, so wono tajki sjesd we Winje na žadyn pad wotmeź njeda a so jón sakaże, jeli so by so jeschał. Tajki sjesd by w pschinjesowazych statach, w Italiji, Cźeskosłowakiskej, Južnoßłowjanskej a Rumunskej f pohórschkom był.

Paschicźowa wólbna parola.

Južnoßłowjanski ministerski president Paschicź je we wulkej shromadźiznje radikalneje strony w bożniskim měsce Wišnje wo wólbnych planach knjezeństwowje strony rěcźał. W žiwojej rěcźi Paschicź praji: S kwju swojich najschpichich žynow je so na'ch stat stworił, so zkruschił a so internazionalnje pschipósnał. St. Germain'ke frédzenje rěka a budże rěkacź: Serbjo, Khorwatojo a Slowinzy ßo se serbskim kraleschtwom do jenoteho stata sjednoca. Stawizny nasdeho luda nas powuczeja, so je jenotny stat sa nas najlepsche. Wón tracźe na'cheho narodneho stata špěchuje, kotrejž tež St. Germainske frédzenje karuca. Swjasłowny stat njechodźi so pola nas dla sméschenja jenotliwych špiahow słowjanskeho luda mjes sobu pschewjesc'i.

Paschicź na kónzu praji: Naš stat je so f kwju stworił a może so jenoż f kwju sakitacź. Tole sakitanje so se sakitanjom dźenżnskeje wustawy a jenotneho statowego ir.dźiwanja starta. W pohłesowskich špenach ma se wólbna parola sa pschichodne wólby pytacź a f sobom so wotmyslenje knjezeństwowje strony wotkryje, k nowowólbam dóńdź dacź.

Radikalni su sa Wélinku shromadźiznu wulke pschihoty cźinili. Ministerskeho pschedsydu Paschicza ministraj Pribićewicź a Ssokicź a klupschtinowy mésłopschedsydźa pschewodźichu. Po zatpedsydźerskim powitanju so Paschicź we swojej rěcźi p'checźiwo pospytnej opposizionelnej blok a Radicźowej stronje wobroci. Chcedźe tej stronje móz wzacź, kotraž na ju w tu chwilu w ruzy. Paschicź praji: Njewěmy, kak frol rošćudži, to'a radikalna strona samór njepuchcźi, stat, kajkiž je, sachowacź a sakitacź.

Njejaßna wotmolwa.

Wotmolwa knjeza H. Hanczo se Sskepeho na mój wotewrjeny list.

Na wotewrjeny list w Sserbskich Nowinach 30. hapryle pschinjesiny nam knjez Hanczo dźenża sc'ěhowazu „porjedźenku“, kiž dopołnje nas wocźišcźenju (też je wschěmi smy.kami) kaž bu nam wotedata.

W Budyschinje, dnia 1. Meje 1924.

Redakziji Sserbskich Nowin w Budyschinje.

We Waschom cźišće 101 wot 30. hapryle 1924 sce Wy dwaj nastawkaj wotsewili, kotrajž so z mojej wosobu a z mojim stojnischcom k herbstwu pralschenje laboraschkaj.

Sdo powonaju na § 11 nowinarskeho zakonja napominam Waß ja, scźěhowaze žady wotcźischcźe.

K r o s a ß n j e n j u.

Sserbske Nowiny wotsewja we swojim cźišće 101 wot 30. hapryle 1924 dwaj dlejši nastawkaj, we kotrymaj so woni bjes wuwiasca nimale jenoż z mojej wosobu, z mojim dźěwom a z mojim klopitschcom k herbstwu praschenje laboraschkaj.

Ja dźerżu to sa nutnisce, tute nastajenje prasomze swadnoscze rjedneenmu ßudstwu k rosúdźe; zawdach. S dowolom pokazuju na to, so njejsym sdźe-nimy ßo do wotewrjeneho nawoda padacź, kotryž ma jeno tón wotwobłah (bjes dobšahanych ßoładow, mjes teho, so dopołdnja maczisnu wobdźeli, kotraž to ßlojnischcźo woprawja) zjawnosc'i f běhanischcźu (Turnueplatz) wobdźiliski nahlabow postajicź. Te ßo pschecźiwo mi měrnje hadu wotpohlaju ja zahnje jako njewěrnosce. Hdaž hižcze na nje poblabamy, njejsu wone nicźo druhe, hač agitazija f wólbam. Ja pschewostaju kždźomu dobremu a zwérnemu Sserbej tutu wěc sam rozsudźicź.

Hdaž je rjadne ßudstwo w tutym padze swój wuzud wuprajiło, dźerżu ja to jako zwérny Sserb sa winowatosch, mojim krajanom dozpołu rozsahanje podacź.

W fajinje Sserbowstwa prosehu wutrobne zwérnych Sserbow, so jenoż wot kamžnego farzicza a kamžneho pschesłuchowanja wobdźerżacź, nihdy pak nastajenjam a wobsahanj ßo pschinjewobroczicź, kotrež herbstwu ludej jako tajemne to sprawnje a zwérnje njemaja. Schtož ja tuttunne a moralne posdźěhnjenje naschcho luda je, może a budże jenoż w zuku němskeje ludoweje stanoje jenotliwy (der deutschen Volks- u. Staatsgesinnung) tu najlepschu wětkosć za dospołe wotnyknych samórow widźecź.

Luźiska ludowa strona je łóžbu cźaš ße to wojowała a cźini to tež hischcźe dźensa. Wona je herbite a méni z jeje politiku sprawnje se herbstwim ludom. S njeju je steju a f njeju za padnu.

Hajno Kauschka,
z. Kr. Bautzen, Konstr. 121.

Knjes Hanczo ßo powola na § 11 nowinarskeho zakonja. Tutón sakoń žada, so ma porjedźenka dwoch zyle wrjesowna a so ma jenoż wopraudźitoscze (fakta) pschinjesc'. Chzjli my ßo po postajenju tuteho paragrafa mócź, potom bychmy dyrbjeli porjedźenku knjeza Hanczo wotpokazacź, dokelž wón nicźo wežowneho njepschinjesze, ale jenoż powschitkowne njefazhnoscze, kiž f mojim wotewrjenym listom žaneho šwika nimaja. Njedźiwajo teho pak chcu knjesej H. tole prajicź:

1. Redakzija Ss. N. a tež žadyn druhi Sserb Wam njecha hubu sawjazacź, ale znajomnosc'i zakonjow, je wosebje § 11 nowinarskeho sakonja je pschego trébna, chcezc-li ßo na njón powołacź.

2. Schto chzesce Wy f tutej porjedźenku prajicź, njemóžu f najkschpichej wolu srohumicź, znano tón abo tamny cźitar ta tym pschichcźe, schto Wy prajicź chzyschcze, ale njeprajischcze.

3. So Luźiska ludowa strona (Lausitzer Volkspartei) wjazy njewobstejí, tola we swojej porjedźenzy njeprěcźesce, tež tu abhurdnosć niz, so jako p'chedźyda jeneje wjazy njewobstejazeje strony a (po W a s c h i m ménjenju wschak wobstejazej) stejicze na kandidatnej sliczinje. A we to tu wožeže dźe dokelž ßo f Waschim mjenom Gimpelfang“ cźini, a hdyž Wy do teho swolicze, seze ßobu wina na taksim Waß njehódnym manówru. Je wulka schkoda, so jasnje na mój list njezwotmolwicze, dokelž Serbśti lud chze wjedźecź, schto na pišanju němskich nowin je.

4. Chcezc-li nékolke wusałsnjenje abo schłoßkulił rosumne, symy Wam k dispolizji; hewak pak naju puczc dźensze tak balsko rósno bu, so jedyn z druhim nicźo wjazy cźinicź nécź njemóžemoj, dokelž ßom ja też w politiskim žiwjenju sa cźiste blido.

Jan Skala,
redaktor „Sserbskich Nowin“.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer + 1, najnischa temperatura we nozy 5 stop. cźopioty. — Trjecźdźanska wjedrawnja wuwjedrjenje staja. Wjedro budże trochu chłodne. Jutrje žobudu słónczko 4,35 chładża a ho 7,22 thowa. Mězacźt rano 4,56 chładża a ho wjecźor 6,46 thowa.

— **Swjedzeni 1. meje w Budyschinje.** Njedźiwajo na knjezerstwowoje zakasnje 1. meje rano a dopołdnja, [illegible]

ſtrowzkiſe cłahł po mješćanſkich drohach cẹhnjechu. Rano wo 7 hodźinach cźridła 20 kommunistow ſ rosnottej thorhoju pśches mẹśto krocẹche. Na bohatej haśy bo pohlźitoſo cẹahej napychecẹo ſtupichu a jón nuſwachu, ſo roſeńcz. — Sozialdemokratiſke pśchewodnicy towaſchſwo ſo w 9 hodźinach na tśẹńniku ſ meiſſenu wulkohej ſeidze. Wot tam nẹhdźe 400 wokobow do Korzlin'ſeje ſahrody cẹehnjeſche Sſerbſenja wjednikow bźkaczẹeſtẹeho towaſchſwa, ſo ſo mejſtt wulkoh do demonſtraźiſneho cẹaha njewutwori, pak ſo wobdźẹlnicy niedźerżachu. Sto do cẹaha ſeſtupowſchi ſe pśchewodom hubźoy ſ napiſźmami a thorozjemk ſ mẹſtu cẹehnjechu. Niedźiwanju wićeho wotradźenja polizistom cẹeh do ſmutkownego mẹſta ſtupaſche. Tuż polizija pśchecźiwo njemu ſakrocźi. Wobdźẹlnicy ſo bjeſe wſcheho ſpjeczenja roſpuſcẹeẹchu. — Wjacy pśchecźiwnjenja polizeiſtoo poka kommunistow nadẹchu. Tuẹſi 200 muſi ſtẹlni wokoło 12 hodźin po mẹſtnych drohach krocẹachu. Na Hoſchcź haśy, bdźeſ jich polizija namołwi, ſo bychu ſo roſeſchli, ſo do polizeiſtow ſ ſſemi, pſiatnizami a nożemi dachu. Dwaj polizeiſaj ſo krwawaj ſwiſchtaj a cẹeẹemu polizeiſtej ſuknju roſrẹſnychu. Hdyż bẹchu polizeiſtoo poſtẹlnjenje doſtali, ſ gummijowymi klumpachami demonſtrantow roſhonichu. Tſoch wobdźẹlnikow cẹaha ſajachu a na polizaiſtwo donjeſdźechu. Kommunistoo ſa ſajatymi cẹehnjechu a ſo na mjaſowym torhoſchcźu ſhromadźichu. Hdyż ſkónczuje ſajatych ſ polizaiſtwa puſchẹechu, ſo ſhromadzeni ſ torhoſcheca po nẹcźim ſhubichu. Popoldnju nẹkotre cẹahi demonſtrantow ſ thorhojemi a piſkazymi herzami do mẹſta pſchicẹeżechu. K wieſchinu nahblnoſcẹam njeſe do'cho. Hdy bu-bdźiſche knjeſerſtwo ſjatwe wożwjeſzenje 1. meje njeſakało, budźiſche ko meiſſi ſwjeſzeń najſkerje ſchudźe bjes ropota a nahlnoſcẹow minuł.

— **Swobodne mjaſowe ſtẹki w Budyſchinje.** Sobotu, 3. meje, bow. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſyre howſaſe mjaſo, punt po 50 pf., nałẹelene howſaſe mjaſo, punt po 40 pf. — Dſẹonjemẹjeſam wotedawa ſo ſobotu, 3. meje pop. wot 2—3 hodź. ſyre howjaſe mieſo, punt po 50 pf., nałẹelene howjaſe mjaſo, punt po 40 pf.

S Khwaẹitz. Sandźenu njedźeſu mẹjachmy w nałẹim Boſim domje pſchedwiedźenje duchownieje hudźby. Hacźrunjeſ bẹ wjedro habrleiſke. bẹ tola wopyt ſpokojacy. Koncert. ſtẹ nimale dwẹ hodźinie trajeſche, ſo jara rjenje poradźi. Nimaſe wſchitke jenotliwe cźiſtẹe bohateho programa — bẹſche jich 15 a ſ nich 4 ſ dweju dźẹlom wobſtejaje — dźẹchu wubjernie a ſo wumjeſkacy wuwjedźechu. Wẹchiklim, ſtẹ ſu ſe ſwoiimi krafnymi darami ſobu pomhali, ſłuſcha nutrny dźak ſa ſich waporniwoſcź, pſchetoż wſchitko je ſo darmo ſ luboſcẹu cźiniło, wobſebje hoſcẹom ſ mẹſta. — Pſchipomnjenje redakcije: Dowolujemy ſebi, ſo wopraſſecź: kak wjele ſe ſerbſtich ſpẹwow pſchi tom? Na programmje ani jeneho njeſlejeſche, hacźrunjeſ je bykło wjazo hacź 70% wowytowari Sserbow.

S Khróſcźu. Lẹkaſka rada ſa macẹerje hudźe we Khróſcźach ſrjedu, 7. meje, popoldnju w 2 hodź. we herbſtej gruẹchoje. Lẹkaſ budźe pſchitomny.

S Khróſtẹu. Sſerbſka ludowa ſtrona wotmẹ njedźeſu w 5 hodź. wólbnu ſhromadźiſnu. K. Lubiet Schpitank jako pſchedbyda politiſkeho wubjerka powita ſ lubymi ſłowami pſchitomnych, hdźẹli, ſo ma ſo jenoż ſerbſki rẹczeẹ a proſcheſche wo kedźbnoſcź ſa naſche wuradowanja. Knjes farat Schewczik roſtoji program Sſerbſteje ludoweje ſtrony. S wulkej kedźbnoſcźu ſłuchaſche ſhromadźiſna poldra hodźiny na ſajimawy a pſcheſwedẹaży pſchednoſcźi. Wſchitke ſtawy bẹchu bohacẹe ſaſtupjene a ſeſkomphliſe wuprajk ſo zyła ſhromadźiſna ſa Sserbſku ludowu ſtronu. S kedźbnoſcźu ſłyſchachu ko też wſchitzy druzy rẹczaniy: kł. Knjeeź, Zyż. Duẹman, prof. Brył a dr. Bẹſche to woprawdźe wótcźiniła ſhromadźiſna w ſnamenju ſchẹeſcẹanſkeje luboſcẹe a pſcheẹjenoſcẹe. Khróſcẹenjo pſchſchodnu njedźelu pokaża wſchomu ſwẹetu, ſo ſu ſchẹeſcẹenjo a Sserbja, a tohodła njemóża hinak wolicź, hacź „Sserbſku ludowu ſtronu“.

Se Sserbiſich Paſtiz. Sa Njedźeſcẹanſku wozabu wotmẹ ko wuturu w naſchej korcźnje wólna ſhromadźiſna. Wulki rum bẹſche pſchepelnjeny, hdyż k. farat Micź pſchitomnych, wobeſje kk. farara Schewczika a kapłana Hórnika powitawſchi ſhromadźiſnu wotewri. S króſkimi rjanymi ſłowami pokaſa na pſchicźinu a waznoſcź naſcheho ſeadźenja a pſchepoda ſłowo k. fararjej Schewczikej. Tón wuwi dokładnje program Sserbſteje ludoweje ſtrony, roſeſtaja naſche politiſke położenje a pokaſa na ſtracht, kotreż nam wobeſje ſe ſtrony nẹmſkich narodnych hroża. Jenoż na ſakładze ſprawnoſcźe a ſcheſcẹanſkeje luboſcẹe móże ſo łẹpſcht a ſbożownoſcź cẹaſ ſa naſ Sserbow a zyłu naſchu wótcźinu woczakowacź. Tule ſprawnoſcź a luboſcź njenamakamy pola ża neje ſtrony, kotraż ſo wo naſche ſłoby prózuje, każ je to na mnohich pſchikładach dopokaſane. Jako ſcheſcẹenjo a Sserbjo njemóżemy tohodła nikomu druhemu hłoſ dacź, hacź jenicźny Sserbſkej ludowej ſtronje. — S wulkej kedźbnoſcźu a napjatoſcźu a w ſwj. cẹiſchnje wſchitzy na pſchednoſcht, kiż nimale 2 hodźinje trajeſche, poſłuchachu. Swieẹelaze bẹ widźecź, kak jich wocźi ſ pſchezy wjeſtchej radoſcźu ſo błyſchcẹachu. A mózny pſchiſkleſt ſwẹdẹeſche wo tym, ſo bẹchu ſłowa wutroby ſahorite. Wobeacze rẹczeſche k. Pjech ſ Mikoczija ſa nẹmſkonarodnu ſtronu. Też k. Kral ſ Pẹſtez ſa nju wuſtupowaſche. Mjes tym, ſo knjes Pjech jara mẹrnje a wẹzownje ſwoje ſtejniſchcźo ſaſtupowaſche a ſo to a druhe praſcheſche, pokaſa k. Kral ſwoju wulku politiſku njeſtraloſcź tak, ſo ſo jomu ſhromadźiſna wótſe nuſmja. Hacźrunjeſ ſym ſerbſteju ſtaricẹeju, njeſacźu won ani tu haſbu, ſ kotrejż ſo ſam pſcheb ſjawnoſcźu wopanza, hdyż zyły wacźoł „Aufruſow“ a „Flugblatow“ mjes pſchitomnych roſbłẹeſche, w kotrychż ſo kſcheſcẹanſtwo, ſprawnoſcź a luboſcź a naſcha narodnoſcź do błóta ẹepta, pohanſtwo ſo prẹduje a ſo k nowej wójnjeſcẹhuwa. Wyſli nẹſchto podobne nẹchtó ſ naſ na ſhromadźiſnje Deutſchnationalow ſebi ſcźinicź ſmẹrił, toho bże bychu cẹi pſchemłóczili a won ſchmórnyli. Naſcha ſhromadźiſna pak mẹſeſche bobuzelnoſcź ſ nim, dokeż ſtejł na ſakładze kſcheſcẹ. luboſcẹe, kotraż wſchitkich wobjima. Kł. Luſcẹanſki, Zyż, Libuſcha, farat Micź a druzy poſkołaſchu ſ rasnymi a pſcheſwedẹazymi ſłowami, kaſku wulku winu na naſchim huſpeſtwje maja wobeſje Deutſchnationalni a ſo żadyn roſumny a wẹrimy Sserb hinak wolicź njemóże, hacź Sserbſku ludowu ſtronu. We ſwojim doſtónẹnym ſłowje doda biſcheſe rẹcznik nẹchtożkuli a wupraji ſwoju wulku radoſcź nad tym, ſo je ſhromadźiſna ſ wumẹſacẹom dweju pſchecźiwnikow ſo ſ taſkej ſaharjenjeſcẹu ſa naſch program wuprajiła a proſcheſche wſchitzikich, ſo bychu nikto tón ſwjaty wobeſ njeſłi do ſwojich ſwoſdow a wſow, ſo by łóżda a łóżdy njedźelu ſwoju winowatoſcź bopjelnik a wolit, a to Sserbſku ludowu ſtronu: Bohu ł cẹeſcźi a Sserbom ł ſpomożenju! W poinozy ſo wulkotnje poradźena ſhromadźiſna ſkónczi.

Se Sserujan. Porjedźeńka. Mlynſkej hólcẹe, ſtrehoż bẹ jutry tón do wobliczja kopnył, njeje wumrẹł, każ bẹ nam twoſſewiko, ale ſo porjedźa. Bohu dźak. Tajtu porjedźeńku ſ zyłej mnohoru witamy.

Se Sſtẹepku. Mẹſaczy dołho je wẹża naſcheje zyrkwje wot wjedra wobſchodzena a zyrkeſ ſama też. Hdyż ſo beſchcẹit bẹe, bẹżi woda do naſcheho łat cẹerje pono wjeneho Bożeho domu. Proſźmy zyrkwinſku radu, o chaſka tutomu brachej po możnoſcźi hnydom wotpomhacź, pſchedy hacź wjeſſcha ſchkoda naſtanje

wadenišćech wschudźom. Newyork hopaduje na 1 500 000 židow w swojich murjach, potajkim najšerje wjasy, hač tu hdy w Palestinje bydlili.

Njedźiwajo na tule wurjadnu wschelakorosež ludow — dwě šiecinje w Newyorku tu jasny, we wukraju rodźeni abo cźěrjachu wukrajnikow — wotmysla so zyke žiwjenje hladay a mérnje. (Kóždy wječr. tak je jenu pyć narosit a nichtó so na tym njepostorkuje. W Němčej je husto boješ hinak.) Podsemske železniży a druhe wobchodne hrěchi tu najtajnje pschepjelnjene. Byrnjež so ludźo tu hromadźe cźišćachu, njenastanu z teho schódne konflikty. Mjenjši smuškowny hóš — to je pschinarodźene pschistojnosej, kotruż wschudźe a wschudźom njenadeńdźeš — domorodnym praji, so dyrbi na swojich, byrnjež zu hdy, zhubjeźtowjec wo bźiwacj jeli so na žiwjenje snjesliwe bucź. Sdanio we wójnje, hdyż rozžahlosej cźlowjeze wutrobu jimasche, tak jenje pschedy, njeje mjes wobydlerstwom wschelakich narodow a stawow t nětaj. Jm thutnym konfliktam hólcha. Newyorkčan je twarmyslny — pschetupy a wobkhodnik. -sch.

Přinoski.

* S Wa nocźiż (Arnsdorf) w Schleisyskej. Zakopne njeschoże je so tuhy stało. Hólaz žebi t soienjom hrajesche, S elektriskeho sćelenca grót t semi wisasche. Jedyn hólz pschi hraczu sa njón pschinthny. Lěbma bě so grota dótknył, sasththny. Druhi hólz t njemu pschiskoči, so by jemu pomhał. Też tón so grota dótknu a so hnydom mortwy k semiwrjesu. Też tón, kiż bě prjedy so grot hrabnył, bě búrsy mortwy. Grot bě bjes bowolnistsje milinarnje jedym muż pschiczinił, so dy so se swojim statokom pschsamknył. Wu groze bě 500 woltow milineju napjeca.

* S Marienberga w Rudnych horach (Erzgebirge). Tu so hižo smijazy pokazuja. Byrnjež hischcze tu a tam šneh leżał, su hrosne jedoyte waki hižo se swojich schlafokow wulěte.

* S Delnich Kreibiz w Cźechach. Do jutrow je so tu žadźane njeboże stało. Wšitcy Lehnert sa jutrowne stźelenje municiju do bulerow (Böllermunition) dźěłasche. Kaž pola nas w Sserbach też w Cźechach jutrowniczku w nozy stźeleja. Lehnert nadźěłanu municiju spody loża khowasche. W nozy, jako wschitcy spachu, municija so sama zapali a rozbuchny. Lehnert a jeho 3 dźěći běchu hnydom mortwi, jeho žona so straschnje wopali. Tu do thornowneje dwjesełu. Wupalene rany dóstej žiwacj, ale žona manje wo swojeru swojich lubych tu semi. Pschi rozbuchnjenju bě so wona jedojtych dymow nastrěbała, na cźoż so jei pluza saborchu a wona wumrě.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Komorowje ma pjatk wječor w 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Bukečanska sokolska hudźba ma njedźelu pop. w 1 hodź. w Koporcach zwučowanje. Nawjedowaŕ.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach ma srjedu, 7. pjatk, 9. meje spěwanje. Předsydstwo.

Serb. spěwne tow. „Sokolik“ w Sowrjecach ma pjatk 2. meje pola bratra Palerja wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy wšoće přińdu. Předsydstwo.

Tow. kat. młodźenców w Róženće změje 4. 5. w Sernjanach zawjeselenski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Spěw. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma dźensa pjatk 2. meje, wječor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšoće a z dypkom přińdu. Dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mark, Smolerʼ. w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarsk. dźěł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěški: A. Dučman, w Budyšinje.

Paul Otte

šitna hasa 10 w Budyšinje šitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny
židźane a wołmjane tkaniny
za serbske drasty
žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Sobotu, 10. meje t. l., popołdnju w 4 hodź.
w Serbskim domje w Budyšinje:

wurj. hłowna zhromadźizna
serbskeho hospod. towarstwa.

Porjad: Rozwjazanje towarstwa a wólba likwidatorow. **J. Huješ,** w mjenje dohladowarstwa.

Powšitk. spěwn. tow. za Klukš a wokolinu
wuhotuje njedźelu, 4. meje swój
zabawny wječor.
K temu přećelow a popřewaćelow přećelnje přeprosuje
Započatk we 8 hodź. předsydstwo.

Ratarjo! Wobsedźerjo koni!
4 konjace ateljéra, wob. hrjebjo je: rěblami, kortami, napojidłami, bočnymi sćěna a ze železnymi nastawkami, jara derje zdźerżene, kaž też
derjezdźerżana šijaca mašina
su na předań na **Mučakowskej drózy 17.**

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Hnójne wapno (kalk)
je dóšło.
Zjednoćene młyny w Pančicach.

Rauchfuss symjenjowa wikowańja w Budyšinje na Kitnych wikach čisło 9
poruča k najwětšemu wuzywoj
pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja,
kaž runklicu, dźećel, serdelu, bnay, hróch, kał, oleoj a wšelake přidjatkowe kwitkowe symjenja, dale korjenjam, kaž popjeł, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdźtko.

Rjane serbske
hrónčka na sćěnu
rjenje do drjewa palene
poruča
Serbska kniharna w Budyšinje

Po krutym nadawku mam na předań:
Kublo,
96 jutrow wulke, dobra přećelna rola, blizko **Haynawy,** ze 4 masiwnymi twarjenjemi. Płaćizna jenoź 66 000 hr. při z 3 woprědnym napłaćenjom we 26 000 hriwn. (12 howjadow, 2 konje, 6 swini, wšě maćiny, elektriske swětło a móc), dale:
kublo,
80 jutrow wulke, z dobrym twarjenjemi pola Lubanja (Lausa) za 60 000 hr. (10 howjadłow, 2 konjej, swinja, maćiny, najlěpje kompletne, elektr. swětło a móc), dale:
kublo,
90 kórcow, w Sakskej, wše masiwne twarjenja, za 70 000 hr. z 3/4 napłaćenjom (9 howjadłow, 2 konjej, plahowanje swini, elektr. swětło a móc), dale:
2 žiwnosći,
24 a 32 kórcow, w Sakskej. Płaćizna po wučinjenju.
Matth. Schillack,
Wólkau b. Demitz-Thumitz.

Korčma
pyta so wotnejcej — je-li ratarstwo při njej, je też witane.
Wšo dalše zhoni w redakcji Serbskich Nowin.“

Wuwučenja w jendźelskej a francowskej rěči, hdźež módu nawukny serbsku. Posk. pod. B 22 na wud. Serb. Nowin.

Młoda, wysokosućelna
kruwa
je na předań
w Barće čo. 10.

1½ lěta stara
jałojca k plahow.
je na předań
w Khelnje čo. 47.

Jutrowny hólc
abo hišće starši, so hydźem do dobreje słužby pyta. Zhonił we wudawarni Serb. Now.

1000 zł. hr.
teł w dźělach so na 1. hypotheku na khěžu z polom pyta. Poskićenja pod B 23 na wudawarju Serb. Now.

Léto stara
jałojca k plahowanju
je na předań
w Brěžnycy čo. 30.

MERSIOVSKI
Časnikowe rjećazy

Gardiny wjese druziny
woknaty katun tunjo
w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Žony
Rorućane žiwoty wutši wšad pschepolstrowanych, mjechatych a pschepadnatych powjasow, podpołožkow.
Stejn rad t radże.
Wagnerowa w Budyschinje psched schutcerskimi wrotami c. 9

Kupuja
lumpy, nowiny, scrotowki, knihi, akty, staru papjeru, kožki po najwušschich dnjowskich płaćilnach. Bo wjetsche, jo derje płaćene hlasnik, je kamjenjow sopschohom pschijdu.
Josef Schubert
w Budyschinje, bórtli cźo. 7.
Telefon 595.

Kupuju
kóždy čas po dobrych płaćiznach
jedźne běrny runklicu słomu
a produ we poskićenja.
Płaćinuju na stacijach, kiż najbliże předawarjow leża.
Richard Jacob
w Budyšinje
na kamjenjej hasy 10a.
Telefon 137/138.

Hoscénc a kofejownja při dźiwadle
ja. Centralny automat
poruča swoje z nowa připrawjene měsnosće
wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka
Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert
Dalokorčźak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Hypotekowe pożčonki po 7 1/2 %
na ratarstwa znajnjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomaje
Ernst Raue w Budyšinje na Hoši hasy 32
Leżomnostne papjery sobupřinjesć.

Wagnerowe
słomowe prasy
su znate a so rady kupuju,
sylnje twarjene, lohko běžace,
żelezna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.
Wagnerowa
sykanjowa mašina
za ruku a móc, ze swěćenjom za dopschka a dozady wjerćenja wałcow.
Hóday wudźěłk I. rjadownje!
Rěpnyskaki
šrótowanske młyny - elektriske motory
najlěpše wudźěłki.
Gustav Wagner w Korzymju
ratarske maćiny Telefon: Hami Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třełanskej drózy 42. Telefon 321.

Sedlarske a polstrowanske dźěła
a wuporjedźenja kóždeje družiny so spěšnje, čiste a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźěłaju!
Přińdu na way! Dopisnica dosaha!
Fritz Schulze, sedlarnja na Židowje čo. 259
pola hosćenca „Schwan“

Serbjo! Serbjo!
Na podźělne wotpłaćenje
dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.
Po samsnych wumjenjenych dostanjeće:
wojeńske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 66 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske košle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wšey po najnišich płaćiznach.
Cinju Was na to kedźbnych, so so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!
Tchodźa wušijće ju!
Serbjo! Kupujće jenoź pola Serba a podpjerajće k tym swój wocućacy serbski narod! **Serbjo!**
Max Wenzel w Budyšinje
na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Hrajesce wuporjedźenja
wunjewobjedźacej płaćiznu hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. j wob. ruk.
w Budyšinskich na kamjenčišći hasy 24.

Żelezne sudobje
po bjezkonkurenčnje tunich płaćiznach poruča
Richard Heinrichs w Klětnom.

Přiloha k čisłu 102 „Serb. Nowin“

Pjatk, 2. meje 1924.

Mózny wothłóž

je nabeschok programm Sserbskeje ludoweje strony. Jeje apell na wolerjow howri kaž nalětny wichor psches serbske kraje. Łód so puka a hnědki taja! Sserb so dopomina zaso, so je Sserb. Sserb ma swoje prawa. Sserb ma jenu swjatu winowatosć:

„Swój k swojemu!“

Sserbjo so mózmje hibaja. Ale schwindlakojo a jich łakajojo tu też su. Sswětkich, cyłstych bróni nimaja. Tehodła schwindluja, so bo semja dwéla.

Jena němska nowina jich schwindl pschijima a jón wocyścichći. Sjawnosć sserja a scherja sabo se starymi sesmudźenymi pschihrowankami. Do cząsow revoluzije sabaja. Tehdom nichtó njetwjedźesche, schto je serbskim ludom a krajom budże. Kóždy stawiznar wě, so wobej Łužicy w powětrnje wisachu. Tehdom Sserbjo wustupichu tak, kaž psched njewěstym pschichodom wustupja smědźachu a dyrbjachu. Woni zadachu, jako samostatny lud swoje njesłušnite prawa na wobstacze.

Wšo to tehdom w rozpuknjećowanju, w pschewalowanju. Sserbjo jako mały lud jenje sa jane wotthorhnjenje Łužicy dźełali njesłu. Jadyn němski łud žaneho serbskeho wjednika tehdła ani wobstorźił njeje.

Statny sud w Lipsku (Reichsgericht) ma hischcze dźensa Bartej dopokasacź, so je wón rosrěčowanje se sastupjerjom franzowskeje nowiny „Matina“ mél. **Lěto po tym, runje lěto, je němski Reichskanzler Müller w Karlsruhe psched wukrajnymi žurnalistami (sastupjerjemi nowin) po wopschijeczu te same słowa rěkał, kiž so Bartej do erta kładźachu.** To bě tehdom wo cząs Kappoweho puca. Sserbsteho hibanja dla njeje ani kapli krewje běžało. W swadźe Němkow mjes sobu sahórnych cłowjerjow žiwjenja po tawsyniach.

Jako so němska wustawa (Verfassung) postaji, snipchu wschitzy tak mjenowani „radikalni Sserbjo“ na jeje sakład a steja tu hischcze dźensa njekłakajo.

Namakany schwindl je, schtož wón dale praji. Wschitko schtož je serbske, wón do błota tepy. Wjednik „Sserbskeje ludoweje banki“ njeje žadyn Cjech, ale Sserb, južny Sserb. Najbóle pschećiwo Sserbskim Nowinam schćuwa, to je tunja, so je „spottbillig“. Pschihódka so, so jej cyłe a franzowske pjenjesy pomhaja. Tele pschihódkowanja hač na najrańschu wotpokazujemy. Schtóž take wudawa, je najnjehańbicziwschi jehłaćnik, je moralisti hadreschćak, do schtož nuts hańbować dyrbjała so němska nowina, takle schamawe hłe wotcźischcześć. „Sserbske Nowiny“ finanzowanje zyle na swojich nohach steja. Jich cźitarstwo stajnje rosće, a to njedźiwajcy wscheje rujazeje konkurrenzy němskich nowin.

Se starym schwindlom, so chcemy Łužicu wotlorhnyć, spyta pschihłodnik Sserbow tra'chcź. Wón mokuje jako préni strach nowu wójnu na scźenu. Do njeje pak hižo radikalni Němzy scźeruwaja, kiž Sserbow ani njesnaja. Wón hrozy, je-li so Sserbja łyhnje Sserbšin ludowm stronu wola, je to wuźadanje Němzow. To je druhi strach, tak wón w swojich 'parjenych mosłach bledźi.

Třeći strach je, so su **serbske hłosy** šuhjene. Tule **starosći wo serbske hłosy** njech chroble nam p'chewostaji. Mi jedyn jenički **serbski hłós**, **kiž** bo na Sserbšku ludowu stronu woteda, njeje šuhjeny. Pschetoj małe ludy we Němšći maja 1½—2 milijonaj wólerjow. Potajkim 20 hacź 30 rafow 60 000 hłosow. Na serbsku lisćinu wotedate hłosy dźeja na Reichslistu. Tam kóždy hłós dwójzy wažy. **Pschetoj tam na 30 000 hłosow hižo sapósłanz pschindże.**

Schwórty strach widźi wón sasa wo „Czetwjenych“, kiž mohli wjazy hłosow dostacź, jeli so bo Sserbjo němskich stron wotrjeknu.

Zyse bledźenje je niste a sa'chmatane. S kóždeho rynczka rěczi hłuby rosumećk. Ma-li wón Sserbow twoprawdźe sa tak hłuchych, so mohli na jeho hłuby nječicho dawaczy?! S kóždeho rynczka kuka politiski „phuscher“.

Jenički a wotmetwa na tajke schćuwarkste a pschihłodźeńke hłuby je:

Sserbjo dosće njedźelu, 4. meje swój hłós jenoj Sserbskej ludowej stronje (Wendische Volkspartei)!

Cyrkwinske powjesće.

S Porschcź. Njedź. Mis. Domini rano w 7 hodź. serbske Boże wołkasanje, we 8 hodź. serbska a 9/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. ev. towarstwo konfirmowanych młodźinu. — Pónđźelu wječor 1/2 8 hodźin rejanjski chór.

S Khrowčicz. Njedź. Mis. Dom. rano we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. zyrkw. rosrěčenje ſ konfirmowanej młodźinu. — Schwórtk wječor we 8 hodź. žónske towarstwo we Nowalej hoscenzu w Khrowčicach.

S Budyschinka. Njedź. Mis. Dom. rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. Serbska Boża słužba (němska bo wólbow dla na pschichodnu njedźelu wotstorcźi).

S Butkec. Njedźelu Miser. Domini rano 1/2 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ſ konfirmowanej młodźinu. W 3 hodź. tiche ſ jatka Boża słužba. — Semrěła: Marija Juch, 59 lět. 4 mes. 2 d. stara.

S Hodźij. Njedźelu Miser. Domini bo Boża słužba we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. W 11 hodź. serbska Boża słužba ja serbske dźěći. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ſ němskej žónskej młodźinu. — Sesrjebu pop. w 3 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa na farje.

S Hrodźiščcźa. Njedźelu Miser. Domini rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje, dop. 1/11 8 hodź. rosrěčowanje ſ konfirmowanej młodźinu. — Semrěła: Paweł Gerhardt, žyn bźělarjerja Herrmanna Pawoła Jenki w Hrodźiščcźu, 2 l. 5 m.

S Matschcź. Njedźelu Miser. Domini rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hod. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. zyrkw. rosrěčowanje ſ młodźinu. W 3 hodźe. stawaščenje młodych hołzow.

S Njechmačidła. Njedź. Miser. Domini rano w 7 hodź. je němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta sa našu diakoniju. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ſ konfirmowanej serbskej młodźinu.

S Huckiny. Njedźelu Miser. Domini rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba, w 2 hodź. pop. katechizmowa wuczba.

S Minakala. Njedźelu Miser. Domini rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. nemske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. rosrěčowanje ſ młodźinu. — Sesrjebu wječor we 8 hodź. žónske towarstwo na farje.

S Klukicha. Njedźelu Miser. Domini budże rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ſ młodźinu.

S Wóšlinka. Njedźelu Miser. Domini rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. serbske kemšenje za gódźelu. Pop. w 2 hodź. je němske katechismowe rosrěčenje.

S Lupoje. Njedźelu Miser. Dom. rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. pop. němska Boża słužba, 1/11 hodź. rosrěčowanje ſ konfirmowanej młodźinu.

S Mateja. Njedź. Miser. Domini rano we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża słužba ſ cźitanjom predowanjom.

S Mokarśtz. Njedźelu Miser. Domini rano we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. Popołdnju w 2 hodź. bibliske rosrěčowanje ſ młodźinu a po tutym shromadźizna sledowanjenje nedźelskeje młodźiny na farje.

S Kerta. Njedźelu Miser. Domini rano w 7 hodź. němska spowjedź, dop. we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rowźka ſ młodźinu. — Wutorn žónske towarstwo.

S Hornjeho Wujeźda. Njedźelu Miser. Domini rano we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. — Wackerśta wuczba ho sapoczynje. — Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje ſ konfirmowanej młodźinu. W 3 hodź. sesedźenje młodych ſ konfirmowanej młodźinu. — Schwórtk, 8. meje, wječerne 1/2 8 hodź. bibliska hodźina w pocźesćiti jitwi. Sez. hinj. Mark. 10, 17—27 (Jezus ćen bogatemu wotpokaza).

S Sćerjeho. Njedźelu Miser. Domini rano 1/2 8 hodź. serbska spowjedź a hinj. wotkazanje. Dop. w 9 hodź. serbska a 9/11 hodź. němske Boża słužba. Kollekta ho sćěra za měsć. misijonstwo we Wrótkowym. — Semrěła: Jurij Kyjk ſ Kukowina, hacź 59 l. 10 mj. 14 dnjow. — Sesjerjenje wječnych ho zdźeja za tutejo wotmrěcźo.

Přiwoźowańca.

* **Kóny mjenujo ćeje rosbory we Habsburgiskim domje.** Wjelki zjoźtny krajny łud je psched nětčasom hižom te psched lětami sćiścene mandźelstwo mjes prynzom Otto Windischgrätz a prynzesu Elisabeth Windischgrätz, rodźenej Wrbna-Freudenthal, bokonćnje rozdźelił. S tym jena mandźelska sfera swój wukónz kumkała, wo'tu- trynuł hebi Winsle truhi wot wschoho spočatka wschelake wězki schukotachu. Hižo w lěcze 1902 swasanje mandźelstwa ſ tym wusće wocźi cźinjeche, je je ho wone pschećiwo woli kězora Franza Józefa stało, kotryž w sjednoczenju wjerchowskeho prynza ſ jenej kězoćkej prynzesnu wěsu mecallianzu (njerunosć) widźeše. W běhu cząsu dasche rozwinanje mandźelstwa Winklim dwórskim kruham wospjet pschileźnosć k wschelakim rosšudam, dokelž su snate, so tuto mandźelstwo luboscze dla jara njesbožowne bě. Pschez někotrymi lětami pschinidźe to na sjawne a wobaj sapodaschtaj stórźbu dla dźělenja mandźelstwa, bynjez 4 dźěći měloj. Po dlěhe hacź tšitrynym jednanju bu nětko mandźelstwo dźělene. Sajmawe je, so je prjedawšcya arzywójwodka hižo psched dlěšcym cząsom organizowanu sobustaw awstriskeje sozialdemokratiskeje strony. — Ta hischcze bylo njeje a Bon Akba bo wospjet w rowje wobrocźa. Kak sawjerczany je tola druhdy cłowjesći rosumećk!

* **Žony mjes sobu.** Pickaller Jan so mi najlepje lubi dla swojeje bobreje wutroby. Hakle wječera mi wobtrucźi, so by najradšcho zyle swoje wobdźělenstwo khudym dał.“ — „To mózech jemu na zjowo wěricź. Nima tola nicźo wjazy hacź doth!“

* Starośćiwy. „Ale nano, hdyž ty takle bijesch, to tola najlepše khołowy dołho njewudźerja.“

Próstwa.

Jedneho sarbskeho dźěłaćerja na knježim dworjo w Sošowje je wulke swójbne njezłožo potrechiło: žona jeho, maś štyrjoch dźěći we starobiu 7, 4, 2 a 1½ lěta je na rakowinu skhorila a leži we jednej Drježdźanskej khorowni. Wudawki za lěkarsku pomoc su hłobrske a sapomnjeny dźěłaćer je sam njeso njemóże, dokelž p... ocy za žadneje strony njedostanje. Tuž prosymy wšěch našich cźitarjow, zo cheyli jemu po swojich mocach z tuteho zrudneho położenja pomhaś.

Dary přijima redakcija Serb. Nowin (Bautzen Lauengraben, 4) a budże je we Serbskich Nowinach zjawnje kwitowaś.

Dary za serb. dźěłaćerja w Šošowje.

Redaktor Jan Skala	3.	— hriwny
G. Janšk w Budyšinje	2.	— „
Da. Sleca	1.	— „
Marko Smoler	2.	— „
M. Witkojc	1.	— „
A. Dučman	2.	— „
Njemjenowana	2.	— „
knj. Hoblec	2.	— „
Smolerjec družstwo	5.	— „
	20.	— hriwn.

Prosymy wo dalše dary!

Serbscy wolerjo,

kotriž Wy woprawdźe serbšzy cźujecze a so njesłsce ſ cźełom a buschu němskonazionalnym sapišali, **njedajcze so hlepiś.** Cźi serbšzy knjesnykojo, kotriž su sa tutu stronu ſ automobilom wokoło jěźdźili, **su na njesprawne waschnje k podpišmam wschelakich serbskich burow pschischli.** Woni su jim serbski pišane lětaki k podpisanju pschedpołožili a njesbu prajili, sa kajku stronu woni agituja. **Tucź, schelmojo** su na nich saczischcź cźinili, kaž bychu wotpósłani **Sserbskeje ludoweje strony** byli. A tuž su wschelozy podpišali, samo dowěrnizy towarstwa Cyrilla a Methoda. Jenemu burej su němskonazionalni prajili, so je je so też ſnamjenity farat na jich lisćinu podpišał. **To pak běsche namałana kormjena łža.** S takimi njeschwarnymi srědkami dźełaja němskonazionalni a potom so hischcze „serbšzy burja namakaja, kotriž tutu stronu se swojim dobrym serbskim mjenom knja.

Sserbszy wolerjo!

Dajecze tutym pscheradnikam nascheje narodneje wězy na dnju 4. meje prawu wotmołwu. Se ljemi a se błejenjom su sebi podpišma łojili. Wjele mjenow, kotrež su na lětaki wocźischcźane, sznła njedawa.

Sserbam su serbske namołwjenje pschedpołožili, a nětko wupoścźelu je jako

němske lětaki.

Njedožahasche tutym „Sserbam“ (!) jich serbski rosumećk, so bychu sebi swoje po litisse bludy do serbscheźiny pschełožili? Njesbu najskerje žaneho wsdźěłaneho Sserba namakali, so by jim tute pscheradne dźełko wukonjał.

Sserbszy mużojo a serbske žony!

Stejecze krucze k Waschim politiskim serbskim wjednistwam. Tamnischi Sserbja steja pod łschudom němskich nazionalnych. Schto to do ludźi je, smy hižo na swojim cźełe nasłonili.

Sserbszy wolerjo, stejecze krucze a pschewostajcze dwełomny serbski pschiwisk tej stronje, hdźež jich **němska wutroba** so **chyła.**

Serbja wola Serbsku ludowu stronu!

* **Zony mjes sobu.** Pickaller Jan so mi najlepje lubi dla swojeje bobreje wutroby. Hakle wječera mi wobtrucźi, so by najradšcho zyle swoje wobdźělenstwo khudym dał.“ — „To mózech jemu na zjowo wěricź. Nima tola nicźo wjazy hacź doth!“

* Starośćiwy. „Ale nano, hdyž ty takle bijesch, to tola najlepše khołowy dołho njewudźerja.“

Sserbjo! Krajenjo!

Wy wschitzy wěsćze,

so žu Sserbjo žami žwojich kandidatow k pschedstejazym wólbam do němsko statneho žejma postajili?

Wy tej wschitzy wěsćze,

wo ezjo žo tón ras pschi wólbach ša naš Sserbow jedna?

Tuž dajcze žebi to ſ tutym prajicź:

Sserbja steja na rospuću. Woni maja žo tón ras rošžudźicź, po kotrym puću chzedža dale kroćicź, hacź po tym hładkim, kotryž ſe jim wot Němzow pokasany, to je do žmjerće, do cźmy, do rowa, ado po tym puću, kotryž pokasuje nam naſcha narodna cźeſć, naſchi nam dobri pſchećelja naſchi ſłowjanſzy bratſja, to je puć do žiwjenja, do noweho kćěća, do horjeſtaća naſcheho narorda.

Naſchi bratſja, naſchi pſchećelja, haj zyły ſłowjańſki žwět

hlada na naš ſ pukotozej wutrobu, hacź smějemy hiſchće telko žiwjeńſtcje mozy we žebi, ſo žo ſkónčnje našimy tym leſtnym wabjenjam, tym žłódkim ſynkam, kotrej naš na naſchim puću do narodneje žmjerće pſchewodźuja.

Poššledne tſizyczi lět

žu na akoſtne rany nabiłe. Jedna woššada, jedna wješ po druhej pada. Pſches ſerbſki kraj bźe kaž ſemjerźenje, tyššazlětne brody, ſtołpy a ſchtomišła padaja, ſerbſki kraj mjes Hródkom a Khocźebuſom, Mužakowſka wokolina a też hiſchće druhe ſtrony je dźenža jenož hiſchće jedyn wulki narodny kěrchow.

Schtó móže tomu ſměrom pſchihladowacź?

Schtó ma hiſchće łóſchta, we tutym ſhnilym, ſtajazym powětre dychacź?

My žiwi Sserbjo niz!

My chzemy žo ſhrabacź, my chzemy tute jědojte dymy rostorhacź a cźerſtwemu, nałětnemu wětſkej pſches kraj saduwacź dacź.

Haj, my chzemy žiwi byćź!

A to dyrbimy też zyłemu žwětej pokasacź. A to mózemy jenož ſ tym pokasacź, ſo wóliſje žwój hłóš posběhnjemy.

Schto pomha pak nam?

ſo bóle tſichicźimy a herjekamy, hdyž tola žwět na naš njepošłucha a tak wo naš niczo njeſhoni?

Tola jedyn dźeń bliži žo,

na kotrymž budźe zyły žwět wuſchi naſajecź a na kotrymž budźe wón tak derje błyſchecź, ſo žo jemu žadyn jenicźki ſ naſchich hłošow njeminje.

To je pſchichodnu njedźelu 4. meje!

Tu chzemy my naſch hłóš posběhnyćź ſ wólbnym liſtkom w ruzy na tajke waſchnje, ſo my naſch hłóš wotedamy ſa

Sserbſku ludowu ſtronu!

(Wendiſche Volkspartei).

Budźcze žwěrni žebi a žwojemu narodej!

Njebojeze žo!

hdyž waš njekymane huby jako krajnych pſcheradnikow hanja. Dajcze jim tamacź a ſchćowkacź! Sprawni Němzy budźa waš khwalicź, ſo ſcze kónz ſeźinili ſ tej narodnej njerodu, ſo ſcze wſchón njerjad na žmjecze-ſmjetali a

wſchitke wokna a durje do naſchich domow

daloko wočinjeli, ſo by tam nowy, nałětny dych ſacźahnył.
Pſchi pſchedſtejazych wólbach ſtaji žo nowy měſnik ſa ſtawiſny ſerbſkeho naroda, pak dobremu, pak ſlemu.

Cźińmy njedźelu kóždy žwoju pſchiſłuſchnoſcź,

ſo by ſnami ſaško horje ſchto do lěpſcheho pſchichoda k młódnemu, nowemu žiwjenju a k ſbožu.

Naſch program

dycha luboſcź ſa naſch lud. Naſchim wjednikam je wón žwjata pſchikaſnja. Kotra němſka ſtrona poſticza wam wjazy? A ſeki wam poſticza, wećze wy też, hacź budźe wam žwoje žlubjenja dźerźecź? Njeje waš ſanbźenoſcź hiſchće powuczyła?
Dokelž je ſerbſki kraj do tſioch wólbnych wokrejžow rokuſkowany, njebudźe wam wěſo łoko mózno, jeneho ſ naſchich kandidatow pſchi prěnym nadběhu pſchećiſchćecź. Tehodła žmy žo

ſ narodnymi mjeńſchinami Němſkeje

do jeneho zyłka ſjednoćili, pſches cźoż žadyn ſ naſchich hłošow ſhubjeny njebudźe. Runje naſche ſerbſke hłoſy móža ſa to rosrišaze byćź, hacź žo narodnoſtnym mjeńſchinam poradźi, jeneho abo dweju ſapoſłanzaj doſtacź. Tón pak, kotryž budźe ſ naſchej mozu wuſwoleny, budźe tak dobry kaj naſch a budźe też raſnje naš ſaſtupowacź, dokelž ſmėje też

dobru wolu

k tomu. Tule dobru wolu žmy my botal pſchezo podarmo pola naſchich němſkich ſaſtupjerjow pytali.

Njedajmy žo tehodła ſlepicź

ſ wabjenjemi a ſlubjenjemi zuſych a ſtejmy wot nětka wſchitzy žwěrnje hromadu!

Sswój k žwojemu!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za bapriejn 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 RA. Kóždo čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihličišćernja, zap. družstwo z wob. ruk.„ : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so w šišo wobliščeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 168 | Budyšin, sobotu, 3. meje 1924. | Lětnik 83

Poślednje słowo w rossudnej hodźinje na serbski lud a na serbskich burow

wołsebje!

Saßakle njewèrnosćo polneho jeda a hidy mjetaja so do serbskeho luda. Nowe so pschihotuja. W jenej Budyschskej cžischczerni leja 14000 lětakow. S nimi dyrbi so serbski lud a kraj sapławić. Ssmy to wocžakowali. Naschi pschecžiwnizy su s wóirym wocžkom spóśnali, kajku njepschewinjomnu broń je serbski woleŕ do horschcže dostał. Do rukow dostał, so smě „ako Sserb serbšzy wolić.

Wjele, Bohužel hischcže wjele Sserbow njeje spósnało ważnosć serbskeje liščiny.

Sserbska liščina je ta najwótrischa manifestazija wjeßneho burskeho luda, krućnjeje worschty a dźeławehi luda pschecžiwo tym runje tele worschty saniczazym dawkam. Pschecžiwo temu systemej, so runje na tele worschty, a stawy so cżeja dawkow wotwaluje, mjes tym so cżi we wójnje a revoluziji sbohatnjeni so pschelutuja, haj swoje samozenje do njeßlyschaneje wyßokosće hischcže pschisporjeja.

Wschón swět tele nasche brachi snaje. My sami je njewidźimy. Na hłoßy narodnych mjenschinow, kotrymž też nascha serbska liščina słuscha, kedźbuje dźenża zyły swět. Sa nasche knjeżerstwo su wone jedyn **mene tekel.** Sa nasche knjeżerstwo su wone jene khutne warnowanje, wopuschcžicj pucž njeruneho dawkisběranja.

Hłoßy na serbsku liščinu su dals howrjazy protest pschecžiwo tomu, se statnymi sakonjemi nasche sjawne żiwjenje swojeho kschescżijanskeho rasu słeła. My żadamy polnu swobodu sa kschescżijanske zyrkwje. Ale tale żadana swoboda sa kschescżijanske zyrkwje je **mózny apell** na waß wschěch, hódni bycž tejele swobody. Zana schula, żana zyrkej, żane statne sakonje, żadyn żandarm njemóże naschemu sjawnemu żiwjenju kschescżijanski ras (kharakter) wrócžicj, hdyž my sami to njechamy.

A tehodla my żadamy psched zyłym swětom, so nasch schulski system we Němskej njeby był saniczeł Bożich swjatych kasnjow. Tónle schulski system we Němskej wucži nasche dźěcži so psched namozu (Gewalt) modlicj. Wón wutorha s wutrobow naschich dźěcži luboscj k róndnemu macžernemu jasykej. Tón schulski system we Němskej je na to složeny, so serbske dźěcžo so wucži haňbowacj swojeje serbskeje macžerneje rěcže. Tónle system je wulamał woßebje we Pruskej s Bożich swjatych kasnjow, tón fundament wscheho cżłowskeho kschescżijanskeho żiwjenja a zboża. Wón je sanicził cżesczowanje schtwórteje kasnje. We wjele naschich schulach, pschedewschěm we Pruskich, je so s wutrobow naschich dźěcži swutorhało to swjate słowo: „Ty dyrbisch nana a macžeŕ cżesczicj." Nasche wbohe dźěcži njewedźa wjazy, so tole słowo jim płaći, so je jemu pschidate słubjenje kaž żanej druhej kasni: **„so so cżi derje pójdże a ty dołho żiwy budżesch na semi."**

So so dźenża tawsyntky a tawsyntky swojeje serbskeje macžerneje rěcže hańbuja, ju sazpiwaja, je płód, je jedojty płód tehole systema.

My pak smy żiwi a chcemy żiwi wostacj. Psched zyłym swětom chcemy wusnacj, so sebi żadamy nasche njeshinite prawa po Bojskich kasnjach a cżłowjeskich sakonjach.

Hižo so hori po serbskim kraju. Sserbska ludowa strona, lědma saložena, namaka mózny wothłoß. Po stach a stach, po tawsyntach shromadźuja so Sserbjo pod serbsku khorhoj. Tole nihdy tak rucże wotcżakali njebychmy. Naschi pschecžiwnizy tole widźa, pschińdu se samßnym schwindlom, se samymi słami — kaž psched 30 lětami.

Sserbjo, serbske burjo, dopomńcże so hischcže jako psched 30 a wjazy lětami sa nasche sydle we sakskim semi sa burowje wojowachmy — spytachu serbskich wolerjow s tym słepicj, so nam wumjetowachu, so, smy — sozialdemokracji. → To je te cžerwjene rubischczo, kiž swojim wěrkam wupowjeßnychu, sebi myßlo, s tym ludźi kojicj.

Tehdom serbšzy wolerjo swojich pschecžiwnikow żadawje porasychu. Potom mějachmy měr, hacž we poßlednich lětach pschecžiwnizy serbskeho luda a serbskich burow woßebje snowa wjednistwo na so storhnychu.

Dźenża saßo do Waß po tawsyntach lětaki mjetaja, se samymi słami, so runje cżi serbšze wjednizy, kiž lětdźeßatk dołho we Waschich rjadach wojuja, so se sozialdemokratami naßadźuja. Kożdy ras, hdyž lud, wjeßny lud wo swoje prawa wojuje, wutykuja jemu sozialdemokratiske smyßlenje.

Stary schwindl we nowej formje. Schwindl tehodla, so su najwjazy podpißmow pod tónle lětak Sserbam wuludali wudawajo so je podpiß sa Sserbow. Wjele mjenow tam steji, kiž s zyła njeexistěruja. Wjele mjenow tam steji, kiž so njeßu podpißałe. Potajkim schwindl we najhórschej formje, Bohužel dwaj serbskaj buraj staj so tak smějiłoj, temule schwindlej polěkowacj. Sserbjo, serbšzy burjo, serbšzy wolerjo, s howrjazym wotmachom chcemy tónle manöver jutśe **njedźelu porasyc, so wotedamy wschitzy, haj wschitzy jutśe swój hłoß**

Sserbskej ludowej stronje,

der wendischen Volkspartei.

Němskonazionalny „schwindl" s podpißmami.

W poßlednich dnjach je němskonarodna **ludowa stronа** (Deutschnationale Volkspartei) němßki letak za Serbow wubarna z zyłej ličbu podpißmami serbßich wolerjow. S wjazorcnych wjsow (tak Wotrowa, je Sserbßiſchi Paßlij, je Sswinarije atd.) pßichtahdseja někto powěßce, **na kaße** njerowne **wuchiße** ßu **ßu podpißma ßerake je ſtrony tych**, kotřij ſ automobilom hrabje Scholl-Riancour w Hulju wolo jědzachu a je hromadźachu.

Tak ßo wubarowachu jako wotpohłasowarjo „Landbunda" — **łuton je a ma** być **neutralna organizacija** ratarjow a nima **ßo ſ** politiku zaběrać — a **chjadyku** podpißma na jene **ſerbßke pißmo** měrć **ſ** wobkruczenju, **ſo ßu w tej wjßy posył.**

Se ſanym ßłowom njejßu **tym**, pola kotrychž **ſebi** wěřicy **njeběchu, prajili, ſo maju** němßkonaro**bnu** politiku **ſe ſwojim bobrym** mjenom **krył.**

Tuţym też njejßu **niczo naſpomnili, ſo** jich mjena **bo ſjawnoſce** badźa.

Tak pßchißdże, ſo mjeno bratra nacželnego kandibata Sserbßkeje ludoweje ſtrony bobuna němßkonarodnym łętaku ſtejí.

Podpißmo jeneho bruţeho bura bobychu ſebi ſ tym, wubawajo, ſo jebyn katolßki ſaraţnaji łętaku ſteji, ſchtoţ pak bęſche hołaža. Tuţ łuton ßpejeny bur hnydom naſajtra ſwoje podpißmo **telegramßki** wróće wja.

Wulki dźeł podpißmarjow ßu ſebi mysłiłi, ſo tuczi Sserbjo ja **Sserbßku ludowu ſtronu** agituja, dokelž ßo jim pißmo we ſerbßej rěči pßchepołoţi, kotrejž nětčiſchi ſ zyła pßechčitał njeje. **Tehdyla** buchu **tuczi pßicheſtawjeni, ſo jich mjena nadobo na němßkim łętaku ſtejachu.**

Dźo to je ſpodźiwne a Sserbam nabpadne, ſo **němßkonazionalni „Sserbja" ſwojim krajanam nanukowanje we** němßkej rěči **poſtrěhja**? Njedźahana jich wědomoſcz we ſerbßej rěči, kotruž łoła jara lubuja, tak daloko, ſo mósłi ſwojim domorodnym w jich maćerßcžnje **njemſonazionalne** a ſerbßi lub kajaze ideje nasdźěłować!

Sserbow woni ſ tym łója, ſo budu naſ **Němſonazionalni** wot na **ratarſkimi** wotpowčzowazych bankow wumnoţić. To pod nětčißchimi wobſtejnoſcjami jana politika ſtrona njemóże, čźim mjenje **němßkonazionalna.** To teţ jedyn ſ jich **finanjerniſch** wjednikow, pßchedsyda ſchßelſkeho „Landbunda", ſ mjenom Hilger, ras ſjawnje praji, ſchtoţ je wěſo někto Němßkonazionalnym jara k naſeju. Tak ſ tajkim wubarowanjom wjazy hłupych łójicz njemóża.

Evangelßja a katolßy Sserbjo!

Njedajcze ſebi wot tajkich Sserbow, kotřij ße ſajmuje němßkich hnadź wę, rycžerſtwerjow, rytmiſtrow a druhich hnadźnych knjeſkow němßkonazionalneje politiku, kotraž ſa małych niczo **njepße** nima, **dźěwaja, Waßch ſtrowy** rozum **ſamuciez. Jadna jenicžli Němcy njechcedźe a njeje też** hißchcze **ferje ſe ſerbßki lißcžinu hłoſowaz, ale wbojiſy Sserbſki ta cžinja.**

Sserbja, chcecze ſebi ſami ſwojeho rěnika wolicz. bdźa wolcze Němſkonarodnych.

Mačje tak hißchcze pročcha cžucza ſa naſch tak wohroženy narod, ſa naſchu ludu ſerbßku Łužicu, ja wótzow cžeſcz a mjeno, bdźa wolcze jenej

— Sserbſku ludowu ſtronu. —

Wona ſteji na 9. męſtnje ſtatneje wólbnieje liſtcžiny. **Wjnicže ſebi tuţku (Weißfilt) bodź, a ſchtoţ** mało widźi, nawocznik (brýle), ſo njedyßcze ſo we wośnamjenjenym **(ſleßfik** - da kóſcka) naſcheje ſtrony ſo ſamnjicz. Dźakujcze hißchcze w poßlednjej hodźinje ſa nju a pßchiwjedźcze też **wſchěch ſ wólbje. Sa wopraudźitelho Sserba** móże 4. mejo **parola (hesło) tenkrótki:**

„Sserbßka ludowa ſtrona!"
Wendische Volkspartei

Posadnizy Rathenauowych mordarjow.

Poßledni cžaſ je ſo ſnowa ſa poſadnikami mordarjow nědbujcžeho němßkeho ministra Rathenaua ſlědźiło. Sſudniſke pßchepytanje njeſe pryedy **wujoſnicz** mało, ſchtó je mordarjow ſ njenjesami ſaſtarał. S nowym ſlědźenjom je ſo někto wotkrułło, ſo maja ſo **poſadnizy w tajkich wiſoko-němßkich ſtajnach pßebacz.** Wośebje cžeſko je ſo jedyn Barliński pßchekuny wobcžeſił, kotryž bandźemiſke ſaſtrowiſtwo we wſchonémßkim ſtajniſku ſaſtawa. S poßrědniſkowym wěſtym Hoffmanna w Bernje (ſo Schweizerhof) ſu ſo Erzbergerowemu mordarjowaj Schulzej a Tillejenej, we Madźarſkej pßchebywajucym, pjenjeſy płaſe. Wićhon aktowy material je ſo někto wyſchemu němßkonatnemu rěcžnikej pßchepodał, kotryž ma wo dalßich napraworach rozſudźować.

„Germania" ſ temu pßichłopmina, ſo je ſo w naſtupanju politiſkich **mordarſtwo** pßchecžiwo někotrym wobłonam **wſchelězowacy** material naſběrał, kotrejž wěſte wſchonémßkemu ſtajniſej pßichłuſchejo. Wiſchi **tele ſłowy** mjenje **ſ ſtrony** němßkonarodnych kruhow dyli **ſ tajkim wjedu, kotrejž** dyrbja ſo ſterje němßkonazionalne mjenowacz. **Se bnjaze** bo pßchecžiwo Thormannej a Grandelej je znate, ſo je też attentat pßchecžiwo generalej ſe Seeckej tehorunja je wſchonémßkich kruhow wuchoł. S zyła móże ſo ſ kótrej nětčißcju rjez, ſo ju **ſchtěro wiſke** powěry mjes ſłe wuwołanej **organizaciju C** a wěſtymi na cžołe ſtejacymi wobłonami wſchonémßkeho ſujſtwa byłe.

Namołanje dynamita pola Limbacha.

W Nußdorfie pola Limbacha w Sakſej ju dynamit wu **ſlědźili, kotryž** ju pjecza **kommunißtowje** kradnyli. Hacž dotal ju pryedawſchemu kupańſkemu mißchtrej Langerej we Nußdorfie ſajeli. Wón je ſobuſtaw kommunißtiſke tajneje organizacije a je pßchi pßcheßłyſchenju rjekł, **ſo kommunißtiſkej tajnej organizaciji pßchißłuſcha, kotraž łoţdu pßchedrabn ſe ſmjerzju połoţeła.** Hacž je tole twjrjenje wěrne, dyrbi ſo dalßchemu pßchepytanju pßchewoſkazacz. Jimanſki wukaz je ſo pßchecziwo dwěmaj druhimaj kommunißtomaj wudał, tej pak tżej ſo na dobo ſhubiłej.

Mašaryk wo „němßkim ſraſche".

Preſident czeſkoſłowakſkeje republiki Mašaryk je ſo pßched ſobuſtkaczejrom Nowińkeje „Tribuny" wuprajił, ſo někto njeje njemóżne, ſo by Madźarſka do Makeje entent ſaſtupiła. (?) Mała ententa ma nadawk, němßki cžſſchez k ranju ſahnacz. Němßka je dnje ſhita, tola wona woſtanje mózny ſtat a budże ſ wěſtoczu ſ nowa k ranju poſtupowacz. Myſl Barlin—Bagdad je jenoż woſtoreczena. Staty, kotrejž ſu ſo ſ rozpadnjenje Auſtriko-Wuherſkeje wutworiłe, dyrbja ſo tehodła pßchecziwo **němßkemu ſtrachej** ſjednoczeć. Schtoż Franzouzku naſtupa, ſo jejna politika po Němßkej ſłoţuje, ſchtoż też wo nadawku Makeje ententy pßaczi. Skóncznije Mašaryk praji, ſo czeſkoſłowakſka politika pßchecziwo Němßkej njeje njepßcheczelſka. Wón hißchcze pßchißpomni, ſo dyrbjałej ſo Italßka a Franzouzka najbóle ſa to ſaſtimowacz, ſo by mjes nimaj węſta pßchesjednoſcz wobſtała.

Hacž je Mašaryk wopraudźe w tymle ſmyſle rěcžał, dyrbi ſo najpřodzy wocžakacz. Schtoż je wón pjecza wo Madźarſkej rjekł, je jara wěrje njepodobne. So mośła ſo někotre Madźarſka do Makeje ententy pßcheſcz, na tym dyrbi ſo dwělowacz, pßchetoż Mała ententa je dźe ſo pßchecziwo wujpodowanjkan wotnutßnjenjam Madźarſke ſaloţita, nic pak pßchecziwo Němßkej. Se ſtrony Madźarſkeje hißchcze dţenja ſtatam, Makeſ ententeje pßchißtuchowanjam, njemnjigy Czeſkoſłowakſkej, Jużnoſłowjańſkej a Rumunſkej najwetſchi ſtrach hroſy.

Belgiſki połrednißki nanjet ſe pomuhełtym pßchißenju.

Belgiſke Injeſerſtwo je połrednißki nanjet ſa pomuhełte praſchenje cžiniło. Po rinu bycžeſej Belgiſka a Franzouzka Němßkej hoſpodarſtwo ro Porubrjeju pßchewoſtajiłej, hdyż by wobſtadźeńſka komunißija praſiła, ſo Němßka nanjeſty wězowanißchich pßchetrjedźe. Tutón belgiſki nanjet we prěnim wjedu jednanja ſtejí, kotrejž ſo w tu tżiwilu njes Londonom a Parijom ſtaraj. Poincare pak ſebi też ſoda, ſo by **ſerſadnißtwo ſjeſnajſo we franzouzkej ruży beſe wobſtało,** dokelž je to dla bjeſtroſchcze franzouzſkeho wójſka nuſne, wotżebje potom, hdyż jendźelſke wójſka w jamarje pßchichodneho léta Kólnſku krajinu wopuſchcza. Kaj „Machester Guardian" ſhoni, cže Poincare pßchi twdźeń „Machester Guardian" ſhoni, cže Poincare pßchi twdźeń wobſtejnoſcjach bodźeſ, ſo ſo jendźelſka wobſadła w Kólnje ſ franzouzſkej narunu. Na taſte wotcžinje Poincare nětčißchej jednanja ſ praſchenjom bjeſtrafcžnoſcje ſwjaſnje.

Jendźelſka a połoţenje we wobſadźenej Němßkej.

W Jendźelſkim delnim ſejmje je liberalny ſapóſłanc Harvey kędźbowały miniſterſtwa na Němcow ſ wobſadźenje Němßkeje wobcžeſki, kotrejž ſu Franzouzojo pak tuhnali pak ſajeli a ſahnadźili. Harvey ſo wopraſcha, hacž by jendźelſke Injeſerſtwo pola franzouzſkeho a belgiſkeho Injeſerſtwa ſa to ſtutkowało, ſo **bndu** ſo ſabnadźeni wobhnadźili. Staty podſekretar Pońſonly Harvejej wotmołwi, ſo ſo jendźelſke Injeſerſtwo njeſpßchestawajo ſ wobſtejnoſcjemi wobſtejnoſcjemi we **wobſadźenej** Němßkej ſadeła. Wobſadźenje Porubrjeje je dyrbdowdej, na kotrejž ſo Jendźelſka njeje wobdźěłka. Jendźelſke ſo njeje do teho měſchała, **hdyż** ſej franzouzſka a belgiſka wojeſka wuſchkodźeńſki tamniſchich wobdźelerjow jmałej. Jendźelſke Injeſerſtwo pak ami wołownik njeje wěſ ſ wocžow puſchczało a je hotowe, wſchón ſwój wliw na wobnowjenje normalnych wobſtejnoſcjow we wobſadźenym kraju nałożicz. We wſchelězowacy material naſběrał, kotrejž wěſte wſchonémßkemu ſtajniſku ſłuſchejo. Wſchi **tele ſłowy** mjenje **ſ ſtrony** němßkonarodnych kruhow dyli **ſ tajkim wjedu, kotrejž** dyrbja ſo ſterje němßkonazionalne mjenowacz. Se **bnjaze** bo pßchecžiwo Thormannej a Grandelej je znate, ſo je też attentat pßchecžiwo generalej ſe Seeckej tehorunja je wſchonémßkich kruhow wuchoł. S zyła móże ſo ſ kótrej nětčißcju rjez, ſo ju **ſchtěro wiſke** powěry mjes ſłe wuwołanej **organizaciju C** a wěſtymi na cžołe ſtejacymi wobłonami wſchonémßkeho ſujſtwa byłe.

Namołanje dynamita pola Limbacha.

W Nußdorfie pola Limbacha w Sakſej ju dynamit wu **ſlědźili, kotryž** ju pjecza **kommunißtowje** kradnyli. Hacž dotal ju pryedawſchemu kupańſkemu mißchtrej Langerej we Nußdorfie ſajeli. Wón je ſobuſtaw kommunißtiſke tajneje organizacije a je pßchi pßcheßłyſchenju rjekł, **ſo kommunißtiſkej tajnej organizaciji pßchißłuſcha, kotraž łoţdu pßchedrabn ſe ſmjerzju połoţeła.** Hacž je tole twjrjenje wěrne, dyrbi ſo dalßchemu pßchepytanju pßchewoſkazacz. Jimanſki wukaz je ſo pßchecziwo dwěmaj druhimaj kommunißtomaj wudał, tej pak tżej ſo na dobo ſhubiłej.

Mašaryk wo „němßkim ſraſche".

Preſident czeſkoſłowakſkeje republiki Mašaryk je ſo pßched ſobuſtkaczejrom Nowińkeje „Tribuny" wuprajił, ſo někto njeje njemóżne, ſo by Madźarſka do Makeje entent ſaſtupiła. (?) Mała ententa ma nadawk, němßki cžſſchez k ranju ſahnacz. Němßka je dnje ſhita, tola wona woſtanje mózny ſtat a budże ſ wěſtoczu ſ nowa k ranju poſtupowacz. Myſl Barlin—Bagdad je jenoż woſtoreczena. Staty, kotrejž ſu ſo ſ rozpadnjenje Auſtriko-Wuherſkeje wutworiłe, dyrbja ſo tehodła pßchecziwo **němßkemu ſtrachej** ſjednoczeć. Schtoż Franzouzku naſtupa, ſo jejna politika po Němßkej ſłoţuje, ſchtoż też wo nadawku Makeje ententy pßaczi. Skóncznije Mašaryk praji, ſo czeſkoſłowakſka politika pßchecziwo Němßkej njeje njepßcheczelſka. Wón hißchcze pßchißpomni, ſo dyrbjałej ſo Italßka a Franzouzka najbóle ſa to ſaſtimowacz, ſo by mjes nimaj węſta pßchesjednoſcz wobſtała.

Hacž je Mašaryk wopraudźe w tymle ſmyſle rěcžał, dyrbi ſo najpřodzy wocžakacz. Schtoż je wón pjecza wo Madźarſkej rjekł, je jara wěrje njepodobne. So mośła ſo někotre Madźarſka do Makeje ententy pßcheſcz, na tym dyrbi ſo dwělowacz, pßchetoż Mała ententa je dźe ſo pßchecziwo wujpodowanjkan wotnutßnjenjam Madźarſke ſaloţita, nic pak pßchecziwo Němßkej. Se ſtrony Madźarſkeje hißchcze dţenja ſtatam, Makeſ ententeje pßchißtuchowanjam, njemnjigy Czeſkoſłowakſkej, Jużnoſłowjańſkej a Rumunſkej najwetſchi ſtrach hroſy.

Belgiſki połrednißki nanjet ſe pomuhełtym pßchißenju.

Belgiſke Injeſerſtwo je połrednißki nanjet ſa pomuhełte praſchenje cžiniło. Po rinu bycžeſej Belgiſka a Franzouzka Němßkej hoſpodarſtwo ro Porubrjeju pßchewoſtajiłej, hdyż by wobſtadźeńſka komunißija praſiła, ſo Němßka nanjeſty wězowanißchich pßchetrjedźe. Tutón belgiſki nanjet we prěnim wjedu jednanja ſtejí, kotrejž ſo w tu tżiwilu njes Londonom a Parijom ſtaraj. Poincare pak ſebi też ſoda, ſo by **ſerſadnißtwo ſjeſnajſo we franzouzkej ruży beſe wobſtało,** dokelž je to dla bjeſtroſchcze franzouzſkeho wójſka nuſne, wotżebje potom, hdyż jendźelſke wójſka w jamarje pßchichodneho léta Kólnſku krajinu wopuſchcza. Kaj „Machester Guardian" ſhoni, cže Poincare pßchi twdźeń wobſtejnoſcjach bodźeſ, ſo ſo jendźelſka wobſadła w Kólnje ſ franzouzſkej narunu. Na taſte wotcžinje Poincare nětčißchej jednanja ſ praſchenjom bjeſtrafcžnoſcje ſwjaſnje.

Jendźelſka a połoţenje we wobſadźenej Němßkej.

W Jendźelſkim delnim ſejmje je liberalny ſapóſłanc Harvey kędźbowały miniſterſtwa na Němcow ſ wobſadźenje Němßkeje wobcžeſki, kotrejž ſu Franzouzojo pak tuhnali pak ſajeli a ſahnadźili. Harvey ſo wopraſcha, hacž by jendźelſke Injeſerſtwo pola franzouzſkeho a belgiſkeho Injeſerſtwa ſa to ſtutkowało, ſo **bndu** ſo ſabnadźeni wobhnadźili. Staty podſekretar Pońſonly Harvejej wotmołwi, ſo ſo jendźelſke Injeſerſtwo njeſpßchestawajo ſ wobſtejnoſcjemi wobſtejnoſcjemi we **wobſadźenej** Němßkej ſadeła. Wobſadźenje Porubrjeje je dyrbdowdej, na kotrejž ſo Jendźelſka njeje wobdźěłka. Jendźelſke ſo njeje do teho měſchała, **hdyż** ſej franzouzſka a belgiſka wojeſka wuſchkodźeńſki tamniſchich wobdźelerjow jmałej. Jendźelſke Injeſerſtwo pak ami wołownik njeje wěſ ſ wocžow puſchczało a je hotowe, wſchón ſwój wliw na wobnowjenje normalnych wobſtejnoſcjow we wobſadźenym kraju nałożicz. We wſchelězowacy material naſběrał, kotrejž wěſte wſchonémßkemu ſtajniſku ſłuſchejo. Wſchi **tele ſłowy** mjenje **ſ ſtrony** němßkonarodnych kruhow dyli **ſ tajkim wjedu, kotrejž** dyrbja ſo ſterje němßkonazionalne mjenowacz. Se **bnjaze** bo pßchecžiwo Thormannej a Grandelej je znate, ſo je też attentat pßchecžiwo generalej ſe Seeckej tehorunja je wſchonémßkich kruhow wuchoł. S zyła móże ſo ſ kótrej nětčißcju rjez, ſo ju **ſchtěro wiſke** powěry mjes ſłe wuwołanej **organizaciju C** a wěſtymi na cžołe ſtejacymi wobłonami wſchonémßkeho ſujſtwa byłe.

Němßkonazionalny „schwindl" s podpißmami.

W poßlednich dnjach je němskonarodna **ludowa stronа** (Deutschnationale Volkspartei) němßki letak za Serbow wubarna z zyłej ličbu podpißmami serbßich wolerjow. S wjazorcnych wjsow (tak Wotrowa, je Sserbßiſchi Paßlij, je Sswinarije atd.) pßchißhdseja někto powěßce, **na kaße** njerowne **wuchiße** ßu **ßu podpißma ßerake je ſtrony tych**, kotřij ſ automobilom hrabje Scholl-Riancour w Hulju wolo jědzachu a je hromadźachu.

Tak ßo wubarowachu jako wotpohłasowarjo „Landbunda" — **łuton je a ma** być **neutralna organizacija** ratarjow a nima **ßo ſ** politiku zaběrać — a **chjadyku** podpißma na jene **ſerbßke pißmo** měrć **ſ** wobkruczenju, **ſo ßu w tej wjßy posył.**

Se ſanym ßłowom njejßu **tym**, pola kotrychž **ſebi** wěřicy **njeběchu, prajili, ſo maju** němßkonaro**bnu** politiku **ſe ſwojim bobrym** mjenom **krył.**

Tuţym też njejßu **niczo naſpomnili, ſo** jich mjena **bo ſjawnoſce** badźa.

Tak pßchißdże, ſo mjeno bratra nacželnego kandibata Sserbßkeje ludoweje ſtrony bobuna němßkonarodnym łętaku ſtejí.

Podpißmo jeneho bruţeho bura bobychu ſebi ſ tym, wubawajo, ſo jebyn katolßki ſaraţnaji łętaku ſteji, ſchtoţ pak bęſche hołaža. Tuţ łuton ßpejeny bur hnydom naſajtra ſwoje podpißmo **telegramßki** wróće wja.

Wulki dźeł podpißmarjow ßu ſebi mysłiłi, ſo tuczi Sserbjo ja **Sserbßku ludowu ſtronu** agituja, dokelž ßo jim pißmo we ſerbßej rěči pßchepołoţi, kotrejž nětčißchi ſ zyła pßechčitał njeje. **Tehdyla** buchu **tuczi pßicheſtawjeni, ſo jich mjena nadobo na němßkim łętaku ſtejachu.**

Dźo to je ſpodźiwne a Sserbam nabpadne, ſo **němßkonazionalni „Sserbja" ſwojim krajanam nanukowanje we** němßkej rěči **poſtrěhja**? Njedźahana jich wědomoſcz we ſerbßej rěči, kotruž łoła jara lubuja, tak daloko, ſo mósłi ſwojim domorodnym w jich maćerßcžnje **njemſonazionalne** a ſerbßi lub kajaze ideje naſchcheſpicz!

Sserbow woni ſ tym łója, ſo budu naſ **Němſonazionalni** wot na **ratarſkimi** wotpowčzowazych bankow wumnoţić. To pod nětčißchimi wobſtejnoſcjami jana politika ſtrona njemóże, čźim mjenje **němßkonazionalna.** To teţ jedyn ſ jich **finanjerniſch** wjednikow, pßchedsyda ſchßelſkeho „Landbunda", ſ mjenom Hilger, ras ſjawnje praji, ſchtoţ je wěſo někto Němſkonazionalnym jara k naſeju. Tak ſ tajkim wubarowanjom wjazy hłupych łójicz njemóża.

Evangelßja a katolßy Sserbjo!

Njedajcze ſebi wot tajkich Sserbow, kotřij ße ſajmuje němßkich hnadź wę, rycžerſtwerjow, rytmiſtrow a druhich hnadźnych knjeſkow němßkonazionalneje politiku, kotraž ſa małych niczo **njepße** nima, **dźěwaja, Waßch ſtrowy** rozum **ſamuciez. Jadna jenicžli Němcy njechcedźe a njeje też** hißchcze **ferje ſe ſerbßki lißcžinu hłoſowaz, ale wbojiſy Sserbſki ta cžinja.**

Sserbja, chcecze ſebi ſami ſwojeho rěnika wolicz. bdźa wolcze Němſkonarodnych.

Mačje tak hißchcze pročcha cžucza ſa naſch tak wohroženy narod, ſa naſchu ludu ſerbßku Łužicu, ja wótzow cžeſcz a mjeno, bdźa wolcze jenej

— Sserbſku ludowu ſtronu. —

Wona ſteji na 9. męſtnje ſtatneje wólbnieje liſtcžiny. **Wjnicže ſebi tuţku (Weißfilt) bodź, a ſchtoţ** mało widźi, nawocznik (brýle), ſo njedyßcze ſo we wośnamjenjenym **(ſleßfik** - da kóſcka) naſcheje ſtrony ſo ſamnjicz. Dźakujcze hißchcze w poßlednjej hodźinje ſa nju a pßchiwjedźcze też **wſchěch ſ wólbje. Sa wopraudźitelho Sserba** móże 4. mejo **parola (hesło) tenkrótki:**

„Sserbßka ludowa ſtrona!"
Wendische Volkspartei

Posadnizy Rathenauowych mordarjow.

Poßledni cžaſ je ſo ſnowa ſa poſadnikami mordarjow nědbujcžeho němßkeho ministra Rathenaua ſlědźiło. Sſudniſke pßchepytanje njeſe pryedy **wujoſnicz** mało, ſchtó je mordarjow ſ njenjesami ſaſtarał. S nowym ſlědźenjom je ſo někto wotkrułło, ſo maja ſo **poſadnizy w tajkich wiſoko-němßkich ſtajnach pßebacz.** Wośebje cžeſko je ſo jedyn Barliński pßchekuny wobcžeſił, kotryž bandźemiſke ſaſtrowiſtwo we wſchonémßkim ſtajniſku ſaſtawa. S poßrědniſkowym wěſtym Hoffmanna w Bernje (ſo Schweizerhof) ſu ſo Erzbergerowemu mordarjowaj Schulzej a Tillejenej, we Madźarſkej pßchebywajucym, pjenjeſy płaſe. Wićhon aktowy material je ſo někto wyſchemu němßkonatnemu rěcžnikej pßchepodał, kotryž ma wo dalßich napraworach rozſudźować.

„Germania" ſ temu pßichłopmina, ſo je ſo w naſtupanju politiſkich **mordarſtwo** pßchecžiwo **někotrym** wobłonam **wſchelězowacy** material naſběrał, kotrejž wěſte wſchonémßkemu ſtajniſej pßichłuſchejo. Wſchi **tele ſłowy** mjenje **ſ ſtrony** němßkonarodnych kruhow dyli **ſ tajkim wjedu, kotrejž** dyrbja ſo ſterje němßkonazionalne mjenowacz. Se **bnjaze** bo pßchecžiwo Thormannej a Grandelej je znate, ſo je też attentat pßchecžiwo generalej ſe Seeckej tehorunja je wſchonémßkich kruhow wuchoł. S zyła móże ſo ſ kótrej nětčißcju rjez, ſo ju **ſchtěro wiſke** powěry mjes ſłe wuwołanej **organizaciju C** a wěſtymi na cžołe ſtejacymi wobłonami wſchonémßkeho ſujſtwa byłe.

Němßkonazionalny „schwindl" s podpißmami.

W poßlednich dnjach je němskonarodna **ludowa stronа** (Deutschnationale Volkspartei) němßki letak za Serbow wubarna z zyłej ličbu podpißmami serbßich wolerjow. S wjazorcnych wjsow (tak Wotrowa, je Sserbßiſchi Paßlij, je Sswinarije atd.) pßchißhdseja někto powěßce, **na kaße** njerowne **wuchiße** ßu **ßu podpißma ßerake je ſtrony tych**, kotřij ſ automobilom hrabje Scholl-Riancour w Hulju wolo jědzachu a je hromadźachu.

Tak ßo wubarowachu jako wotpohłasowarjo „Landbunda" — **łuton je a ma** być **neutralna organizacija** ratarjow a nima **ßo ſ** politiku zaběrać — a **chjadyku** podpißma na jene **ſerbßke pißmo** měrć **ſ** wobkruczenju, **ſo ßu w tej wjßy posył.**

Se ſanym ßłowom njejßu **tym**, pola kotrychž **ſebi** wěřicy **njeběchu, prajili, ſo maju** němßkonaro**bnu** politiku **ſe ſwojim bobrym** mjenom **krył.**

Tuţym też njejßu **niczo naſpomnili, ſo** jich mjena **bo ſjawnoſce** badźa.

Tak pßchißdże, ſo mjeno bratra nacželnego kandibata Sserbßkeje ludoweje ſtrony bobuna němßkonarodnym łętaku ſtejí.

Podpißmo jeneho bruţeho bura bobychu ſebi ſ tym, wubawajo, ſo jebyn katolßki ſaraţnaji łętaku ſteji, ſchtoţ pak bęſche hołaža. Tuţ łuton ßpejeny bur hnydom naſajtra ſwoje podpißmo **telegramßki** wróće wja.

Wulki dźeł podpißmarjow ßu ſebi mysłiłi, ſo tuczi Sserbjo ja **Sserbßku ludowu ſtronu** agituja, dokelž ßo jim pißmo we ſerbßej rěči pßchepołoţi, kotrejž nětčißchi ſ zyła pßechčitał njeje. **Tehdyla** buchu **tuczi pßicheſtawjeni, ſo jich mjena nadobo na němßkim łętaku ſtejachu.**

Dźo to je ſpodźiwne a Sserbam nabpadne, ſo **němßkonazionalni „Sserbja" ſwojim krajanam nanukowanje we** němßkej rěči **poſtrěhja**? Njedźahana jich wědomoſcz we ſerbßej rěči, kotruž łoła jara lubuja, tak daloko, ſo mósłi ſwojim domorodnym w jich maćerßcžnje **njemſonazionalne** a ſerbßi lub kajaze ideje naſchcheſpicz!

Sserbow woni ſ tym łója, ſo budu naſ **Němſonazionalni** wot na **ratarſkimi** wotpowčzowazych bankow wumnoţić. To pod nětčißchimi wobſtejnoſcjami jana politika ſtrona njemóże, čźim mjenje **němßkonazionalna.** To teţ jedyn ſ jich **finanjerniſch** wjednikow, pßchedsyda ſchßelſkeho „Landbunda", ſ mjenom Hilger, ras ſjawnje praji, ſchtoţ je wěſo někto Němſkonazionalnym jara k naſeju. Tak ſ tajkim wubarowanjom wjazy hłupych łójicz njemóża.

Evangelßja a katolßy Sserbjo!

Njedajcze ſebi wot tajkich Sserbow, kotřij ße ſajmuje němßkich hnadź wę, rycžerſtwerjow, rytmiſtrow a druhich hnadźnych knjeſkow němßkonazionalneje politiku, kotraž ſa małych niczo **njepße** nima, **dźěwaja, Waßch ſtrowy** rozum **ſamuciez. Jadna jenicžli Němcy njechcedźe a njeje też** hißchcze **ferje ſe ſerbßki lißcžinu hłoſowaz, ale wbojiſy Sserbſki ta cžinja.**

Sserbja, chcecze ſebi ſami ſwojeho rěnika wolicz. bdźa wolcze Němſkonarodnych.

Mačje tak hißchcze pročcha cžucza ſa naſch tak wohroženy narod, ſa naſchu ludu ſerbßku Łužicu, ja wótzow cžeſcz a mjeno, bdźa wolcze jenej

— Sserbſku ludowu ſtronu. —

Wona ſteji na 9. męſtnje ſtatneje wólbnieje liſtcžiny. **Wjnicže ſebi tuţku (Weißfilt) bodź, a ſchtoţ** mało widźi, nawocznik (brýle), ſo njedyßcze ſo we wośnamjenjenym **(ſleßfik** - da kóſcka) naſcheje ſtrony ſo ſamnjicz. Dźakujcze hißchcze w poßlednjej hodźinje ſa nju a pßchiwjedźcze też **wſchěch ſ wólbje. Sa wopraudźitelho Sserba** móże 4. mejo **parola (hesło) tenkrótki:**

„Sserbßka ludowa ſtrona!"
Wendische Volkspartei

Posadnizy Rathenauowych mordarjow.

Poßledni cžaſ je ſo ſnowa ſa poſadnikami mordarjow nědbujcžeho němßkeho ministra Rathenaua ſlědźiło. Sſudniſke pßchepytanje njeſe pryedy **wujoſnicz** mało, ſchtó je mordarjow ſ njenjesami ſaſtarał. S nowym ſlědźenjom je ſo někto wotkrułło, ſo maja ſo **poſadnizy w tajkich wiſoko-němßkich ſtajnach pßebacz.** Wośebje cžeſko je ſo jedyn Barliński pßchekuny wobcžeſił, kotryž bandźemiſke ſaſtrowiſtwo we wſchonémßkim ſtajniſku ſaſtawa. S poßrědniſkowym wěſtym Hoffmanna w Bernje (ſo Schweizerhof) ſu ſo Erzbergerowemu mordarjowaj Schulzej a Tillejenej, we Madźarſkej pßchebywajucym, pjenjeſy płaſe. Wićhon aktowy material je ſo někto wyſchemu němßkonatnemu rěcžnikej pßchepodał, kotryž ma wo dalßich napraworach rozſudźować.

„Germania" ſ temu pßichłopmina, ſo je ſo w naſtupanju politiſkich **mordarſtwo** pßchecžiwo **někotrym** wobłonam **wſchelězowacy** material naſběrał, kotrejž wěſte wſchonémßkemu ſtajniſej pßichłuſchejo. Wſchi **tele ſłowy** mjenje **ſ ſtrony** němßkonarodnych kruhow dyli **ſ tajkim wjedu, kotrejž** dyrbja ſo ſterje němßkonazionalne mjenowacz. Se **bnjaze** bo pßchecžiwo Thormannej a Grandelej je znate, ſo je też attentat pßchecžiwo generalej ſe Seeckej tehorunja je wſchonémßkich kruhow wuchoł. S zyła móże ſo ſ kótrej nětčißcju rjez, ſo ju **ſchtěro wiſke** powěry mjes ſłe wuwołanej **organizaciju C** a wěſtymi na cžołe ſtejacymi wobłonami wſchonémßkeho ſujſtwa byłe.

Němßkonazionalny „schwindl" s podpißmami.

W poßlednich dnjach je němskonarodna **ludowa stronа** (Deutschnationale Volkspartei) němßki letak za Serbow wubarna z zyłej ličbu podpißmami serbßich wolerjow. S wjazorcnych wjsow (tak Wotrowa, je Sserbßiſchi Paßlij, je Sswinarije atd.) pßchißhdseja někto powěßce, **na kaße** njerowne **wuchiße** ßu **ßu podpißma ßerake je ſtrony tych**, kotřij ſ automobilom hrabje Scholl-Riancour w Hulju wolo jědzachu a je hromadźachu.

Tak ßo wubarowachu jako wotpohłasowarjo „Landbunda" — **łuton je a ma** być **neutralna organizacija** ratarjow a nima **ßo ſ** politiku zaběrać — a **chjadyku** podpißma na jene **ſerbßke pißmo** měrć **ſ** wobkruczenju, **ſo ßu w tej wjßy posył.**

Se ſanym ßłowom njejßu **tym**, pola kotrychž **ſebi** wěřicy **njeběchu, prajili, ſo maju** němßkonaro**bnu** politiku **ſe ſwojim bobrym** mjenom **krył.**

Tuţym też njejßu **niczo naſpomnili, ſo** jich mjena **bo ſjawnoſce** badźa.

Tak pßchißdże, ſo mjeno bratra nacželnego kandibata Sserbßkeje ludoweje ſtrony bobuna němßkonarodnym łętaku ſtejí.

Podpißmo jeneho bruţeho bura bobychu ſebi ſ tym, wubawajo, ſo jebyn katolßki ſaraţnaji łętaku ſteji, ſchtoţ pak bęſche hołaža. Tuţ łuton ßpejeny bur hnydom naſajtra ſwoje podpißmo **telegramßki** wróće wja.

Wulki dźeł podpißmarjow ßu ſebi mysłiłi, ſo tuczi Sserbjo ja **Sserbßku ludowu ſtronu** agituja, dokelž ßo jim pißmo we ſerbßej rěči pßchepołoţi, kotrejž nětčißchi ſ zyła pßechčitał njeje. **Tehdyla** buchu **tuczi pßicheſtawjeni, ſo jich mjena nadobo na němßkim łętaku ſtejachu.**

Dźo to je ſpodźiwne a Sserbam nabpadne, ſo **němßkonazionalni „Sserbja" ſwojim krajanam nanukowanje we** němßkej rěči **poſtrěhja**? Njedźahana jich wědomoſcz we ſerbßej rěči, kotruž łoła jara lubuja, tak daloko, ſo mósłi ſwojim domorodnym w jich maćerßcžnje **njemſonazionalne** a ſerbßi lub kajaze ideje naſchcheſpicz!

Sserbow woni ſ tym łója, ſo budu naſ **Němſonazionalni** wot na **ratarſkimi** wotpowčzowazych bankow wumnoţić. To pod nětčißchimi wobſtejnoſcjami jana politika ſtrona njemóże, čźim mjenje **němßkonazionalna.** To teţ jedyn ſ jich **finanjerniſch** wjednikow, pßchedsyda ſchßelſkeho „Landbunda", ſ mjenom Hilger, ras ſjawnje praji, ſchtoţ je wěſo někto Němſkonazionalnym jara k naſeju. Tak ſ tajkim wubarowanjom wjazy hłupych łójicz njemóża.

Evangelßja a katolßy Sserbjo!

Njedajcze ſebi wot tajkich Sserbow, kotřij ße ſajmuje němßkich hnadź wę, rycžerſtwerjow, rytmiſtrow a druhich hnadźnych knjeſkow němßkonazionalneje politiku, kotraž ſa małych niczo **njepße** nima, **dźěwaja, Waßch ſtrowy** rozum **ſamuciez. Jadna jenicžli Němcy njechcedźe a njeje też** hißchcze **ferje ſe ſerbßki lißcžinu hłoſowaz, ale wbojiſy Sserbſki ta cžinja.**

Sserbja, chcecze ſebi ſami ſwojeho rěnika wolicz. bdźa wolcze Němſkonarodnych.

Mačje tak hißchcze pročcha cžucza

wšitkom wopanje, je nam Hórschich kanow nabila, hacž wójna. Pod njej stonamy a wjeselemy sahwoloware žiwjenje. A hišcheje njechaja tute worschty zameho méra činich. Myšla hebi na wjeselešku wójnu. Mordarstwo na naschich najšlawnischich politikarjach — Trabergera a Rathenawa — je nékhonarod. strona zawinowała. A ty Serbo, chzesch ty taškich wolicz? Rihdy, nanihdy!

Wasche narodne zwedomjo, je-li njese hišcheje zule zamučene, wone pischikasuje wolicz 4. meje

„Serbsku ludowu stronu!"

[Wendische Volkspartei.) — Swéwój k Twojemu!

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. meje 1924.

— Prošymy wschich naschich dotwerskow a cjitarj, so zhyli nam julise wjecjor resultaty wolbow zwjesele wotz telefonisky wojerwicj (Bautzen Nr. 687). Nasch wolbny büro budze hacž do 1 hodzin nozy wotewrjeny.

— Wo wjedrje. Wczera wjecjor w 7 hodz. barometer 738, hygrometer 0, thermometer we dnjo +18. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 733, hygrometer 0, thermometer w nozy +9. Draždzanska wjedratnja staja torhate. Wjedro, wono najšterje bórsy sasko do hrosneho pschenjdze. Pschichoz w Jendželskej zo deschcuje. Jutsje njedzelu Mis. Dom. Bjónczko 4,33 khodza a zo 7,35 khowa. Mésacke khadza rano 5,16 a zo wjecjor 7,48 khowa. Jutsje je mlody mésacik. „Bischedjenak" staja nawjedrjenje. Jutsje sa némske stronu w Serbach je njebjesle snamjo wal, sa Serbow pak law. To réka, jutsje dyrbja Serbja se zwasnjmi domjazymi ſ lawjazej mozu postanjez a „horšlu wólbnu lisčinu" wolicz.

— K wólbam do némskeho zejmo njedzelu, 4. meje 1924. Wothłosowanske prawo na kóždy muzli a žónjki pschisłuschnik némskeho stata, kotrejž je na wólbnym dnju 20. žiwjenjowe léto dokonjal a kiž je do hłosowanskich tkartow sapisany abo kotrejž je hłosowanske wopitanje dostał. Wusamknjeny wot wólbneho prawa je, kotrejž su žiwobodne prawo wolali, schtož nakhoinje pod pschedporučnistwom abo dla duchownych brachow pod dobladom jeji a komuž je sud cjesne prawa wotrjekł. Dale njepschejdu wólbne prawo sa wojakow, kaž dokho wsjitk pschitkuschcheja a sa wožbow, kotrejž su dla duchakhorjecje w hojenu samjescene a dale sa khłostanskich jatych a sa taškich w pschepytowanskej jatbje. Wuwjazki pak su ſ teho te wožby, kotrez su politiskich pschicžinnikow dla w schkitanskej jatbje. — Mésto Budyschin je do 18 hłosowanskich wokrejzow dzelene. Wone su na plakatach widjez, kotrez su na méstowych wojerwjerskich taflach a stolpach w pschikłejene. Porno wólbam do méschczanskeho zastupjerstwa 13. januara 1924 su zo wothłosowanje zhromadzenych wotrjesow pschenesnike. Wothłosowanja sa wokrejz IV je ſ Leſſingskeje do pschkuschkeje schule pschepokožena, za wokrejz IX ſ prjedawscheje zwotrowneje do Hoſcjenza „K tisom lipam" na Dreždzanskej dróhy 1, za wokrejz XI ſ techanischeje do rataškeje schule na Mättigskej dróhy, za wokrejz XV ſ hoſcjenza „K némskotatnej pólcje" do Lessingskeje schule pschepokožila. Za Budyschčo-Zjidowski wokrejzny wusawy je zo wožebity XVIII. wothłosowanski wokrejz pschikrawik. Wothłosowanski cžas traje wot 8 hodzin rano hacž do 5 hodzin popołdnju. We wokrejzu Zjidowskeho wokrejzneho wusawa wot 9 hodzin popołdnju hacž do 1 hodziny pschichodnjo. Kožebje žo na to poka'nje, so je žo prjedy wothłosowanski cžas hakle w 6 hodzinach wjecjor stóncził. Schtóž hacž do 5 hodzin we wothłosowatni njebudze pschitomny, njebudze jenicz wjazy wolicz. Njach schodża kóždy, komuž to njeje prjedy mózno było, cžinnu do 5 hodzin do wothłosowarnje pschijndze.

— Towarstwo pomuza za stud. Serbow w Budyschčanskobudyschanskim wokrjesu ſ wowa zdzeli, so letsny pschinoschcz 1 hr. wuczini. Schtóž koni swój pschinoschk pkacžit njeje, jón letsa sobu wotwjedze. Pschinoschki sbérasez k. Janak w Serbskim domje a knjez Połan na Kurjowej dróhy cžo. 5. Dokelž su dotkhody towarstwa pomérnje jara małe a dań letsa wuhadnje, prosza so nasche serbske towarstwo, so bychu tež w tutym lecje po możnosczi srébki k podpjeranju naschich studowanych basike. Podpyrety su nusne, kaž nusne. — Hacž dotal dari Towarstwo pomozy Malescanske serbske towarstwo 25 hr. Dale tak — druhe towarstwa tež.

— Kak němskonazionalni khcheschjanstu wéru hanja. K tutej notizy, kiž je w Serbskich Nowinach 28. haprileje wocžischczana, dostachmy wot zapódstanza němskonazionalneje strony, knjesa Grellmanna, schtóhoz bopiš (němšk, kiž tu we žerbšćim pschekładu podamy): W cžišle wot 28. 4. Waschcje nowiny pschinjesecze Artikel „Kak němskonazionalni khcheschjanstu wéru hanja. Na zakładze § 11 nowinarskeho zakona, prošchu Waš jako pschedsyhda budyskeho wokrjesa němškonazionalneje strony, so cžuli 3. 4. scžehowane napischcžiwjenje pschinjesecz: „K naschemu nastawku wot 28. 4. dyrbju mi nan němškonazionalna strona w Budyschinje, so je spisował napomnjeneho nastawka snaty rabauantisemit, kiž ſ němskonarodnej stronu nicžo cžinicz nima.

S pozdzekowanjom W. Grellmann."

— Kak němskonarodni khcheschjanstwo hanja. Hačrunjež k. Grellmann prěcz njemóže, so je dr. Heinrich Pudor tak kaž my napiſachmy, do swomnjeneho lětaka napisał, hyta so na to wurečcež, so je Pudor „Rabauantisemit" a ſ jeho stronu nicžo cžinicz nima. Zdyž tak ta wež tola njeje; dr. Heinrich Pudor je tuton lětak spisał, hdyž bé wón hischcze bobnstaw stareje konservatiwneje strony, kiž bjeschja so mjenuje „deutschnational". Dozyła němškonazionalni tež nicžo druhe njeješu kaž rabauantisemity a wokaza bo tuchu, so ju jenož woni sastupjerjo „deutschvölkischer Ideale" a tež knjes Grellmann hinak kaž antisemitiſtim schczuwanjom njewusuwuje, so wé, jara mudrje a pschekleyanje, ale tola pschezy. Wy pak smy pschecžiwo tutym methodam schczuwanja a hidy, njech bu nuria na kokoschkuli chzedża, dokelž smy za sprawnosczi a schcescjanstu lubosczi.

-as-

S Małeschcz. Serbska ludowa strona wotmé tu 1. meje wjecjor swoju wólbnu shromadzinu, kiž bé jara derje, tež wot pischecžnikow, wopytana. Knjes E. Seykora wotewri krótko po 1/2 9 hodz. shromadzinu a postrowi pschitomnych, mjes nimi wjele žerbskich žonow (ſtawa!) w mjenje žerbskeje strony a pschedpoła słowo referentej k. red. Skała. Nerčnik rospominasche žerbski programm, pokaʻa wobsche na naſche narodne jadanja, ale też na hospodarske a sozialne a dopokaʻa też hnydom, cžehodła dyrbimy swoju samostatnu politiku stronu mécz. To je nu'ne, dokelž žana némska strona njemóže a njecha naſche zadanja dopjelnicz. S dźela zortuzmi pschipomnjenjemi schwikasche wschě némske stronu, wobsche wschak némskonazionalnych, kiž ſ taſkej hidu a njehańbicžiwosczu pschecžiwo nam Serbam wotsaja, kaž žana druha strona. Wótry pschikkeſt dopokała na konzu pschedmoschcha, so je rěcžnik prawy kontakt ſ pohubarstwom namakał a prosiwni ludjom wschu prawe rozpomjedocz a rozrécžecz. W debacže porécza k. farar Mikela, kiž ſo za naschu 'prawnu wež twuprazi, dale knjes wucžer Schęca, kiž nětotre praschenja staji a knjes Seykora, kiž słowa k. Skały hischcze podchmórny. Wot pischecžnikow, kiž běchu ſ wobeju radikalneju stronoju sastupjeni, njewustupi ani jedyn. Tuž ſdokcži knjes Skała ſ dopołnom shromadzinu, wschelk ſ narodnej winowatosczi na pischodnej njedzeli napominajo. K. Seykora podzakowa ſo ſa bohaty wopyt a ſdokcži derje poradženu shromadzinu ſe ſpewom „Hischcze Serbstwo njeſhubjene, swój schkit we naſ ma."

-as-

S Małeschcz. Sandzenu njedzelu běsche sa Małeschczu a wokolinu jednala „Sokol" wulku ny swjedzen wuhotowała, a to pschedewjedzeny jenož wot dźeci. Nětotry dże je so tam mrózny a njewérny nastajił, so hy jimu njehladał, hacž je a schto je mózno ſ błžcžimi hokolitkeho pschebywjesez. Toha dże tódy je był spokojeny a najbole starschi tych małych, dokelž su spoznali, so so tam niczeho njewumschcheho njewuczi, ale so so wopraudzje ſ idealom a ſ lubosczu k stara wo derjemejże kóždeho jednotliwego a wo dobre narodne a schcescjanske swobjenjenje. Hižo we bodzinach, hdyž tam pschińdżachu, běsche Sendźiż žurla nazetkjenjem ſ wowpiowanjemi a pschezo hischcze pischikadżeche schoje hoſcji. Bórzy po 8 hodź. starosta powita shromadżenych ſ rjanymi słowami, proschu wo mile pohubżowanje, dokelž je wschitko, schtóre kaž też wuwuczowarja hilsche je zahoczatkach tuteho wulkeho hokolitkeho dźela. Po tym rozjeże so zawěsći a wuhladachmy, so skupiny sestajane, 20 dźeći, wot najmjeńšich hacž do wulkich, ſ tych schtyri khorwoj „mówra, cžerwjena a běła" krjesche, jako pata krije swoje kurjatka, ſ temu hischcze hubżka sajmowsze zamjo naschu hymnu. Po ſdokczenju hymny wustupi jedyn ſ turjeje cžerpódżicžki małych hokolitkich dźeći a pschednješe jara jasnje w pěsni słub, so chzedża sobu dźećacy sa kraſnu wěju gokolitku. Wopruudże jimaju wokomik, kotrýž dyrbjesche łóhcžko, haj žarno słodkich Serbow a renegatow, hacž bo najhłubschcže wutrobu hnuc. Sa mnohonnohich dże budże tuton napohlad njezapomnity. Rikka pak wotwi so porjad, kotrýž běsche žara derje sestajany, dyrž bo dyrbu hješe wschcho kombżensa. Žyle pschedwjedżene wuczowanje, proste kaž też na konju, bradach a prekuschu běsche bopotas, ſ taſkej pilnosczu běchu wschitcy shromadnje wuczowali a wukhkli, też dezziplina dźeći běsche wurjadna, na kóżdy pokiw a na kóżdy rozkas bo hnydom dźiwasche, w jenotlinych pschestawkach knjesesche sa jewischczom najwjetschi měr. Schtóž wé, schto we réka, 20 dźeći w prawym porjadku dżerżeć, a pschi tym pola nich łóscht k węży sakhowaʻ, może wunuczowanych bratrow dźeć chałe wopramdże rosumjeć. Na konzu wuczowanjow pschedwjedżechu nam hischcze 2 skupinje, kotrejž nastajene a wotwarjene bu ſ taſkej prażnjoscżu pschedwjedżene, kotrąż dźećom a wuczowarjam wschu cjeſcż cžini. Mózny pschikkeſt mjeńowasche po kóżdym jenotlinym cžišu a běsche ſ dopokazom, so je so kóżdemu, też tym, kotrjż běchu so ſ dwělowanjom abo dla nékajke schpatneje kritiki na swjedżeń podali, wubjernje lubiło. Mózne „Na sdar" na konzu wuczowanja (se stupiny) wobſamknu offizielny sokolski dźeń wjeczora. Po tym sežehowasche hischcze jedyn srjedowy wustup, na kutym polu dosež snateje knjeżny Krenzez a króti šmérch, kotrąż bu dźiwadżowanje derje pschedhotujeny. Mjes jenotlinymi dopkanmi porjada saſpěwachu nam nékotri ſ Małeschanskeho ſpěwotow. wjazy dwojoſpěwow, kotrez běsche k. kantor Schęca lubosczinje nawnezkił. Wschitko to bo derje poradżi a ſtalischa wschém polny dźak pschipokuchańcżkowa. Wobzbja pak wuczowanjam tych dźeći, brairam Bartej a Sokkorje, pschiwołam hischcze wobsebity dźak ſa wulku nałožnu prózu. W tutym smyſlu a na naſtupjenym puczu dale ſ dostóżnežnemu, polnemu dorosumjenju a do ſtutka ſtajenju kraſnjeje idealneje sokolskeje mysliczki. Na wuczerpanym porjedże sokolskowske hischcze wjeselu rejża, kotrąż wschitkich wopbiowarjow hischcze dołho hromadże dżerżeſche. Wschitkim druhim, kotrąż su na wuhotowanju tuteho kraſneho wjeczora wobdżelili dźeli, też wutrobny dźak. Jednocze pak pschiwołam „Dale tat" a „Na ſdar".

S Kulowa. Sandżenu njedżelu wjecjor mějachmy tu posa Braunerez troſchcu bżiwnych hoſcji. Po jich zwjonkownym napohładże, běchu w uniformje a wopražane, a po jich ſadżerżanju dyrbjachmy žebi ſkoro mysleſ, so su ſako wojeſka wobſkadka do naſcheho městażka pschicžahnyli. A schto woni chzychu? Nowe sobustawy tóżcy ſa swoje wojerſko-nazionalistiſke swjasli „Stahlhelm" a „Wehrwolf". Schto pak je ſamér tuthch ſwjatkow. Ta mózachmy ſe wschelakich narěcžow ſpóznacz. Stahlhelm zhe winowatosczi Němstwe po Versaillſkim mérowym mużinjenju wotpokasacz, potajtim ſawdate sobu stawacz. Wón dyrbi lud na pschichodnu wuzwobodżeńſku wójnu pschihotowacz, potajtim naſch lud do noweho kreipschelecża a do nowezje sahuby storcżicz. Kżóda nowa wójna by naſchemu ludej hospodarsżiwu we wjele wjazy ſeſchkodżiła, hacž repetarazija. Zdyżdża je ſa Němſku we wjele rosomniſcho, so by „ona prózuje, swoje winowatoscże dopjelnicz", hacž je nowa wójna wojska. Tola wesże kruhi wulkopjenježnikow ſ trudżerſke ſdżinje ſ temu schczuwaju, dokelž wuża ſ wójny swój wuzjuk pisches podawanje wójniſkeje porjedby, munizije atd. K nim pschiſamknu so nékotre offizjerſko. Sa nich je wojerſtwo a wójna powołanje. Wschitko poſtaja jim rjane saſtawanje ſa žiwjenje a njezdże sebi pschi tym ſamo napinazeho, produktiwneho abo nawarjazeho dźela. S tych njenowarnych kruhow wukhadża też myſl „Stahlhelma a Wehrwolfa" a wschéch podobnych nazionalistiſkich ſwjatkow. To też pola naſ widżachmy. Notsedowar zdyżdża wustupjenja w Kulowje běsche direktor wubjernje jenty w Cžiſżowje. Wjele pschiſwiſkow wjeſkal běſi knjesej pola naſ też njedobudżu. Kóżdy mérny, rosumny cžłowjek ſo jich dżiwa. A to też dżeſo. Jedyn rěcžnik je „Stahlhelma" dże jej swéri ſtarnija hrozbcz, je rěſo ſo hódży, kiž jich nemjenja njeſej, ſ ſtjomi ſ wójzu, so kraſni wuhnacz. — Mit dem Knüppel über die Grenzen des Vaterlandes hinaustagen. — A némskonazionalni nuton ſtoji ſwjatkj podpjeraju. — Sserbjo, ſpominajce na to zejdżenu pschi wólbach.

Delni Wujezd. Dżenja wjecjor 1/8 hodżin budże pola Hoſchkeż wólbna shromadżizna Serbſkeje ludoweje ſtrony, na kotrejż budże k. redaktor Skała pschednoſowacz: „Cžehodła ſmy ta Serbſku ludowu ſtronu a ſo dże nuzdownych njeſchcemy." Wo prawje bohaty wopyt — też młodżejże a žonow — proſy Wólbny wubjerk Serbſkeje ludoweje ſtrony.

S Konjez pola Smjerowa. Wczera wotmé tu nésłomazialna ſtrona ſwoju ſhromadżizu, na kotrejż mata ſtajeni ſ Bracket wot „deutschnationaler Katholikenausſchuß" pschednoſowacza. Mjesnu jeje pschednoſchka a wjelo, schtož nam prajicž we, wolmjesuje bo cžiſże jenoż na krótk. Pozdżischo we jeje ſaſtupjerjo Sserbow prajeſ njemóżesche, pozdże haru cžerez a tak ſhromadżizna ſtomża ſ wulej hana a nadża na nésłonazionalnych bo wody. Ta we najbżej wjaz a wjaz jadnych nésłonazionalnych njeje ado jenoż nésłonazionalnych. Sa naj njewobsteji żadna druha ſtrona Serbſka ludowa ſtrona a tu niech wſchitcy wola!

Hospodarski rozhlad.

Ssobota, 3. mjr. 1924.

Kurzy wczera w Barlinje:

(Tute kurzy su w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	272300
jendželski punt	18455000	czechoſki króna	124600
ſchwajzarski frank	746100	100 pólſk. marlow	434000

Pjenjezy do teſ wczerna na mytrajnych burſach jara njepschemjenjuchu.

Efekty na Barlinſkej a Draždzanskej burſy mějachu wczera powſchitkownje pswiſchene kurzy.

Produktowe witki pokazowachu dotalne mérne wjesnjowcžo. W cžokmach pschipiſuwa wjele žita. Wone tłoczi na witki. Kupz nima pjenjez, jo pschewjacz. Muka ſ tutkanego žita ſchpatnje dże. Wutrajna muka wikowaſo turkſcho pospiczana. Tote naſchemu žitu ſchkodżi. Jeczmjeń njezbiże. Wowsza je wjele na witkach, schodża płacžiny dże bżla. Womjeſchczki ninaja wobrota. Zentnaſ płacžeſche dżerża

w Draždżanach

pschenża 8,60—8,85 rożi 7,25—7,45 jeczmjenja 9—9,88 wowsza 7,05—7,30

w Barlinje

pschenża 8,50—8,80 rożi 6,40—6,70 jeczmjenja 7,50—8,— wowsza 7,50—9,40

we Wrótſławju

pschenża 8,95 rożi 6,85 jeczmjenja 9,40 hrótſ 7,— wowsza 6,40.

Witi rěſnicha ſtoht. Pschihnało bé ſo 608 kruwow, 26 twolow, 13 bykow, 57 pródnikow, 105 cželatow. Witi mérnje bżichu. Kupzow bé malo. Mjany ſtót na płacžiny dżerżeſche. Schpatny ſtót bé tuttich. Pródnicy ſkopowachu. Bolo mjenje dżichu. Tele płacžiny ſo ſapiſachu. Dejne a wysokofuzejne kruwy I. kaſſoweje 350—470, II. 280 hacž 330, III. 150—270, jałowja 300—380, 200—290, wowy bo cžahanju 36—45, pródniki k wjasanju 25—34, ſtót, kiž žo ani do wjasanja ani k kormjenju njehodżi 25—34 ſt. hr. po zentnarju żiweje wahi.

Płacžiny na Barlinſkich produktowych witach.

Žito a wuljowe ſymjo po tonu abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, płacžiny po Notej hriwnje.

	2. 5.	1. 5.		2. 5.	1. 5.
Pschenża	170-174	170-175	rużk. wuſkaſki	11,20	11,30
rożk	128-134	127-134	poch. melaſka	8-8,60	8-8,60
nałk. jeczmjeń	170-188	170-190	rendſelk	12-13,50	12-13,0
nor. jeczmjeń	—	—	ſirowe rużk	24-25,00	24-26,00
wowſ	128-132	128-136	bamy	14-16,00	14-16,00
hatarjac(Maisj)			wowſ	12-13,00	12-13,00
pschenż. mak	24-26,25	24-26,25	bamy wołmjeſki	21-22,00	22-23,00
rjana muſa	19-22,00	19-22,25	wudar lupiny	12-13,50	12-13,50
pschenż. wotr.	10-10,20	10-10,60	ſlodke lupiny	16-16,50	16-16,50
riane wotruby	8,90-9,00	8,90-9,10	ſymo, 50 kg	2,00-2,25	1,90-2,10
rapk	310	310	ſjenik, rjana	1,15-1,25	1,05-1,25
lone lupiny	410	410-415	„ pschenk.	1,35-1,25	1,05-1,25
hroch	15-16,00	15-16,00	„ wowſjana	1,00-1,10	0,90-1,05
pjelusch	11,00-12	11,00-12	„ jeczna	0,95-1,15	0,85-1,05

Mowny redaktor a zamolwity za politiku Mat. Smolerje. w Budyschinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěsowy. — Za feuilleton a drobne powjesće: Jan

Serbska ludowa strona
(Wendische Volkspartei)
ma dźeńsa **sobotu** wječor w 8 hodź.
zjawnu zhromadźiznu
w Mirčinkec hosćencu w Haslowje.
Rěči so jenož serbski. **Wólbny wubjerk.**

Hosćenc w Pančicach
Njedźelu su
zjawne reje

Hosćenc w Rakojdach
Jutře njedźelu su **pyšne reje.** :: Přećelnje přeprošujetaj **A. Zenda a mandźelska.**

Hosćenc w Haslowje
Jutře njedźelu je
knježeński bal.

Hofmannec hosćenc w Psowjach
Jutře njedźelu su **pyšne reje.**

Hosćenc w Khwaćicach
Jutře njedźelu wječor wot 7 hodź. sem su
pyšne reje.

Jurij Fiěblak w Pančicach
poručuje
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedźa kolesa.

Symjentne běrny
khěžorske krony,
Odenwaldske módre
kaž tež wšě druhe druźiny su dóšle.
A. Kolscher
skład w Hardtrathec bróžni na **Hošic hasy.**
Telefon 1037.

Kupujemoj konje k rěžu

po najwyšich cenach bnjowych płaćiznach.
Přijdź snjesłożenjach śmój śmjerom i transportnim wozom k ruki
Kindermann & Noack w Budyšchinje
na lejowej hasy 12. Telefon 841.

Khěžorske krony
Gloriosa
Gratiola
Laurius
Pepo
president Krüger
Wohlfmann
Weltwunder
ma na składzie
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Symjentne běrny
2. wotpywka předawa
Hummius
na swobodnym kuble w Jeńicach.

Małe moderne
salon. křidło
kiž so dorje za hosćencarjow pěthodźi, je na předaj, teš na podźělne płaćenje. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

10 młodych hus
z prěnim pjerjom je na předaj
w Radworju čo. 89.

Ranjace słowa,
kiž sym na kublerja Arnošta Panscha w Lětonju zrěčał, z wobšérowanjom jako njewěrne wróžo wozmu Martha Hänsec w Jenkecach.

Dokelž mi njeje móžno, za wšě zbožopřeća a bohate dary, kiž su so mi k mojemu
50 létnemu mišterskemu jubilejej
wopokazałe, wšěm lubym kollegam, přećelam a znatym kóńdemu so wosobinsce dźakować, wuprajam za wšu lubosć a wšo počesćowanje z tutym
mój nutrny dźak!
W Kumićach, 28. haprleje 1924.
Handrij Barth, wojnaski mištr.

1000 zł. hr.
teš w dźělach so na 1. hypotheku na khěžu z polom pyta. Poskićenja pod B 23 na wudawarju Serb. Now.

Mužace jězdne kolo
je so namakało. Je zaso dostać pola gmejnskeho předsteji Křiwa w Korinicy pola Hrodźišća.

Hosćenc „Ke kronpryncej"
poruča swoje městnosće
přichodnu srjedu, 7. meje so wotměwacej
wustajeńcy zrěbcow
wšě
specialitety swinjorězanja
Wutoru wječor wot 6 hodź. sem połěk (Wellfleisch) kaž tež jatrowe kołbaski.
Wo dobrodźiwu podpjeru prosy **Otto Adler.**

Serbska ludowa strona
(Wendische Volkspartei)
ma dźeńs **sobotu** wječor we 8 hodź.
zjawnu zhromadźiznu
w Haškec hosćencu w Delnim Wujezdźe.
Rěči so jenož serbski. **Wólbny wubjerk.**

Tym, kiž němskonarodnych k nam wjedu!

„Přećelo", čehodla so z nami hubičkuješ? Cehodla so tak přilizuješ?, Přeradźić nas chceš! To je to. Njepłaći ći žane zamołwjenje, přetož smy ći wěrnosć powědali a pisali. Kak dha móžeš swój lud přeradźeć! Čehodla wjedźeš Němca, najwuwarjenišeho, na nas. Na nas, přetož tón njeje za nas. Wón njelubuje, ale hidźi, hidźi hišće bóle hač komunista. Deutsche Zeitung je wóndano pisała takle:

„Ludowe swědomjo Němcow žada wukubłanje wšitkich worštow němskeho naroda w duchu

hidy!

Přeč z nabožinu snjesliwosće narodow... Nochcemy Zwjazk ludow, chcemy jeno zwjask **hidy.** Hidu při nadrach maćerje, hidu w šuli, hidu w cyrkwi, hidu w kasarnach, hidu we wutrobach, hidu w pjasći. Jenu wulku hłuboku hidu 75 milijónow Němcow."

Serbscy kublerjo, **to** je to sćenje němskonarodnych, němskoludowych, za kotrychž wy hłosy łójiće! Za tychle bjezbóžnych, kiž so z hidu warja a złobja! Tajka nabožina je hórša, hač docyła žana. A socialdemokrat je tysac króć khmaniši hač tajkile Němc, kiž je **hórši** hač komunista. To je to, na čož so jeno lohkowěriwi a njepowučeni z nas łója! Zaso rěka:

Serbja, wolće jenož
Serbsku ludowu stronu
stronu lubosće.

Wočny lěkaŕ dr. Nonnenmacher
je so z pućowanja **wrócił.**

Mjena nětišich sobustawow předsydstwa serbskeho lutherskeho knihown. towarstwa w Budyšinje so po wustawkach z tym wozjewja:
Kujas farař Tyšer při Michałskej cyrkwi w Budyšinje, městopředsyda
„ redaktor Smolerˇ w Budyšinje, knihikładnik
„ farař Mrózak we Łupoji, pismowjedźeŕ
„ farař Handrika w Klukšu, pokładnik
a podpisany
farař Žarjeńk w Khwaćicach, předsyda.
W Khwaćicach, 2. meje 1924.

Za wšě, nam při wotsahiću našeje luboje zemrěteje
Marje Haazyneje rodź. Marćinkec.
wopokazane wutrobne dźěłbraće, za jara bohatu wěncowu pychu a za bohaty přewod k poslednjemu wotpočinkej wuprajamy z tutym wšěm naš wutrobny dźak; wosebje dźakujemy so k. fararjej Mjerwje za troštapołne słowa při každu, kaž tež wšěm, kiž nam z pomocu k bokej stajechu.
W Pomorcach, 2. meje 1924. **Zrudźeni zawostajeni.**

Přiloha k čisłu 103 „Serb. Nowin“

Sobotu, 3. meje 1924.

Koho mam wolicź?

Schtóž chce nowu wójnu, wol Deutschnazionalnych abo Deutschwólkiſche. Cźi praja: Krüppel hin, Krüppel her! Wschaky druhy tam swoje stawy wostaja, woni nic.

Schtóž chce wójnu a wulke wójsko a chce sa to hoborske dawki płacźicź (10 krócź wjetſche hacź nětko), wol němſkonazionalnych abo Deutschwólkiſche. Darmo wójna a wójsko njeſtaj.

Schtóž chce swoje żywjenje, żiwjenje swojich mużow, nanow, żiwnoh, nawoźenjow sa wulkopjenjeznikow, ryzeſtahlerjow atd. wuhrowacź, wol němſkonarodnych abo Deutſchwólkiſche. Pschetoż „Die allerdümmſten Kälber wählen ihre Metzger ſelber.“

Schtóž chce město kſchesćanſkeje wěry pohanſki kult pschiboha Wotana a druhich pschibohow (Donara atd.), wol němſkonazionalnych abo Deutſchwólkiſche.

Schtóž chce ſalo rěpjany chlěb a kulrěpu a wschón druhi „Ersatz“ město bożeho dara jěcź, wol němſkonarodnych abo Deutſchwólkich. Pschetoż tajſi ſebi lěpſche do korta njeſaſtuji.

Schtóž chce ſo ſalo ſa Kanonenfutter wużiecź abo ſ gasami ſaſedowjecź dacź, wol němſkonazionalnych abo Deutſchwólkich.

Schtóž chce cźłowjek druheje klaſy (abo wol) wostacź a knjezim wosebite prawa jako „knjeże“ wostajicź, wol němſkonarodnych abo Deutſchwólkiſche.

Schtóž nima cźłowjeczeje, ſchesćanſkeje a narodneje cźeſcze, wol němſkonarodnych abo Deutſchwólkich.

Schtóž ſ nas njeje prawy Sserb, ale khupy ſcźerb, wol němſkonarodnych abo Deutſchwólkich.

Schtóž pak je Sserb, ſchesćan, cźłowjek, kiž njehidźi, ale lubuje,

wol 4. meje

Wendiſche Volkspartei

Sserbſku ludowu stronu.

Jenicźky tu mam wolicź!

Němſkonazionalni a katolſzy Sserbjo.

„Sserbſka ludowa strona (Wendiſche Volkspartei) ma ſo jako politiſke ſaſtupjerſtwo Sserbow pſchipóſnawacź. Někotre wotdźelenjeni (zentrum, němſkonarodni, demokratoja, ſozialiſtoja) njepſchemjenja na tym nicźo, też niż tajcy Sserbjo, kotſiż ſo w němſkonarodnym ſłónzu błyſchcza a chcedźa tam wěſtu rólu hracź, hdyż jich horbosćź we ſerbſkim łěhwje ſanjeho měſtna njenamaka. Sserbſka ludowa strona njeje ſkutk pſchipada, też niż wosebitych wobſtejnoſcźow abo nětkajſeho wjeduika. Tuta myſl je wurosła i ſaſtnego pósnaca, ſo dyrbi ſerbſki lud ſo prózowacź, ſam ſwoje parlamentariſke ſaſtupjerſtwo ſebi wutworicź. Hižo wjacy raſow ſmy to ſpytali, ale bjes wuſpeca. Někto halle namakachmy w ſjednoczenju ſ „Narodnymi mjeſaſchinami“ prawy puć, ſo ſo naſche poſtawy a ſadanja na ſamoſtatnych měſtnach energiſzy ſaſtupja, niż tak, kaž hacź dotal — ſ platoniſkej luboſcźu.

Někto ſo wudawa, ſo ſaſtupjerjo Narodnych mjeſaſchin ſu po liczbje pſchemali, ſo móhli něſchto wukſtutkowacź. To pak może ſo we wſchěch ſtronach prajicź, ſama nima wjeſaſchinu, ale dyrbi ſo ſ druhimi ſjednoczicź, je-li cźe ſo pſchedwobrnyć. Naſchi ſaſtupjerjo maju jenoż kóſdźowacź a ſebi ſadacź, ſo ſo wuſtawa na Narodne mjeſaſchiny pſchiſpoſobi. To ſu druge politiſke ſtrowy też cźiniecź moſke, hdy by jim na Sserbach něſchto ſalażało. Woni ſa naſ niczo wjeſche nimaju. Pſchedy wólbami nam wſcho móżne a njemóżne lubja. Sserbjo, njeſaſłyſcźe tajkim ſaſſchnym profetam na łžy, też tym niż, kotſiż ſe ſerbſkeho ludu wukhadźeja. Sserbjo, kotſiż maju ſ němſkimi hrabjemi a ritmiſchtrami tołſtoho pſchecźelſtwa, njeměnja ſpramje ſe ſwojim ludom, ale hladaju w ſwój o-binſkeho wuzika. **Tajſich radu na kóżdy pad wot-połażcźe! Woni prawje njeradża!**

Wobſtejtu kapitl w nětcźiſchim wólbnym wibanſu ſu pſchaſali katolſkich Sserbow k Němſkonarodnym (Deutſchnationale). Ssmy hižo na druhim měſnje pokaſali, ſo Němſkonarodni hoſpodaſcźa (mjenujtaj pomjenſchenje dawkow) niczo połěpſchicź njemóża. Snata poruſſka politika, ſawinowana pſches kanzlera Cuno-a a jeho němſkonarodnych pſchiwiſk, je naſ hacź do bjesdna ſawjedła. S tuteho dyrbimy ſo po cźaſu ſaſo wudrapacź.

Ta bludna myſlicźka,

ſo trjebaja němſkonazionalni jenoż wotezki knjeżenja do horſcheże dostacź a hnydom woni poniżenje wójnſkeho dołha hacź blisko nulli dozwěja, je też někotrych ſerbſkich burow ſamyliła. Myſla ſej, ſ tym dawki wotbycź. Ale ſchtóž njeje poſlednje połdra łěta pſchespał, tola wě, ſo je ſo Němſka hižo jónu ſapowědźiła wójnſki dółh płacźicź; je ſchto pomhało? Nawopak, Ruhrſka bu wobſadżena, pjenjesy ſpadnychu na null a hubjeńſtwo a ſakoſcźenje a dawki tu nětko ſu! Schtóha ſej myſliſ, ſo budże druhi krócź łěpje?

Tuż njendź ſa tejle bludnej ſwěcźku, ale wol ſtróſbu stronu

Sserbſku ludowu!

(Wendiſche Volkspartei.)

Byrnjeż Němſkonarodni katolſkej wěrje bóle wotkhileni byli, tola ſo ſaſo tajcy namakaju, kotſiż do jich prudłow ſebi ſkocźa. Tajſi ſpodźiwny wutwor je němſkonarodny wubjerk němſkich katolikow, ke kotrymż je ſo nětko cźrjódła ſaſtejenjeny Sserbow pſchidrużiła. Cźini hižo tuta ſchcźěpjeniza na Němcow najhubjeńſchi ſacźiſchcź — wěſo ſo na tym mjeſcźo wjeſela a mjes ſobu Sserbam „hłuchych“ nadawaju — dha je to najhórſcha pſcherada na ſerbſkim ludże. Pokaźeże mi jeneho Němca, kiž by ſ taſkej ſaſakloſcźu ſa „Sserbſku ludowu stronu“ ſo hortił a dźełał, kaž to někotſi ſaſtejpi. Sserbjo ſa němſkonarodnu stronu cźinja! Němc ma w tym wjacy karaktera, njeda ſo pſchez rjane słowa a hładke mjeſwocźo ſaſtejpicź a popabnycź.

Němcy je ſ dawna ſnate, ſo ſu Němſkonarodni najhórſchi njepſchecźelſo katolſkeje zyrkwje. Hitlerowy proześ w Mnichowje je někotremużkuli woczi wotewrił, kiž njeje błiſcheje ſ politiſkej ſaſlepjenoſcźu bity. Potom mamy mnohich druhich pſchikładow. Kak chce tola jena ſtrona w kotrejż wſchelake nabożne nahlady knjeża, ſ wotmachomt zyrkej a kſchesćanſku ſchutu ſchikacź! Mjes němſkonarodnymi macze ſwobodnokonſerwatiwnych, antiſemitow, też żidow, katolikow, evangeliſkich, Wſchoněmżow, kotſiż ſo k ſtaropohanſkemu kultej khilesa, potajkim wěrliwych, njewěrliwych, bludnowěrliwych, pohanow. Konſerwatiwni pſched khodniżej Němſkonarodnych bźchu hižo noſcherjo a wużiwacźeſo imporitety (t. r. ſtatneje njerumoſcźe). Też někto niczo khmańſche njeje. Jenoż někotre pſchikłady ſ mnohich: W Hombornje wuſwolichu Polazy a zentrum jeneho katolika ſa wyſchſchego měſchcźanoha. Druhe ſtronu, nacźołe Němſkonarodni pſchecźiwoce mu proteſtowachu. W Altenkirchenu we Weſtfalſkej, bu jedun katolſki aſſeſſor ſa ſaſtupowazeho krajneho radu wuſwoleny. Hnydom woni ſaſo proteſtowachu. Niedawno piſeſche evangeliſki ſpitowacźeł Korla Jenecź w nowinje „Die Zukunft“, wot Herdena wubanneż, ſo bychu němſky katolſkoju kuntki (norosu) byli, hdyż bychu ſo němſkonarodnym ſadanjam podcźiſnyli. A tuczi ſo hacź dotal nihdże pſchemělili njejſtaa. We żiwjej njepſchecźelſtwej ſmyſlenoſcźi napſchecźo katolikam ſu ſebi ſwórni wostali. Kak chcze katolſki Sserb to ſe ſwojim ſwědomjom ſjednocźicź, hdyż woli němſkonarodnu stronu, tuteho njepſchecźeja katolſkeje zyrkwje? Tohodla dże němſkonarodne worſchty pſchi poſlednjej wólbje pſchecźiwo zentrej ſchcźuwachu a wubanwachu jón jenoż ſa katolſke. Nahożnje katolikow podtłóczowacź, politiſky pak ich hłoſy mécź, to je błędżowſtwo, bjeskarakterneoſcźa. W tutym błyſchcze ſo jich ſtrona najlěpje pokaſuje.

Tuż katolſky Sserbjo, żadyn hłóſ ja Němſkonarodnych Mějcze ſo po naſchej paroli: Katolſki Sserb woli

Wendiſche Volkspartei!

Cyrkwinske powjeſce.

S Budyſchina. W Michalſkej zyrkwi ſmeje njedźelu Miſer. Dom. rano 1/8 hodźin ſarać Tiſcher herbſku ſpowjedź a ſwjt. wotkaſanje, dop. 1/2 9 hodźin ſarać Rěda herbſku ſłužbu a w 10 hodź. němſke dźěcźikemſchenje. — Semrěcźi: Wylem Handrowz, ſukelnik w Tſchanach, 56 l. 8 m. 4 d. (pokhowany na Tschorju). Jan Auguſt Poldrak, wumjenſkař w Brěkowje, 76 l. 4 m. 7 d. Handrij Deſka, żiwnoſcźer w Cźichońzach, 67 l. 6 m. 2 d. Marja Hedwiga rodź. Mucźerjeż, Khorle Hermanna Schołty, ſamkarja na Żidowje, mandżelſka, 27 l. 12 d.

W Prěkowſkej zyrkwi niedźelu Miſerikordias Domini rano 1/2 7 hodź. wotkaſanje, ſarać Große, 1/8 hodź. prědowanje, ſarać Berg, pſchipołdnju 1/12 hodź. dźěcźikemſchenje, ſarać Ober.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. prědowanje, buchowny Stierle ſ Freiburga, dop. w 11 hodź. dźěcźikemſchenje, ſarać Große.

ſ Kollekta ja naſchu zyrkej a wospadnu diakoniju.

Póndźelu rano 1/2 7 hodź. w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſchuſſka mutrnoſcź, ſarać Große.

Sſrjedu pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi modlerſka hodźina ja njedźelnicźe.

Feuilleton

Ssmykarjowy ſyn*).

Powjedańcźko ſ namjeſnoh krajow.

Tam, hdźeż Lobjo hanowerſki, hamburgſki a holſtein'ſki kraj dźeli, bě wot tamnych łět namjeſny kraj połny ſmykarjow, a kaž też ſo knjeżeſtwo prózowaſche, tuneſ też wjacy ſkoſnikow na mjeſy poſtajicź, njeje ſo tola radźiło, ſmykarſtwo podpěracź, haj, ſdaſche ſo, ſo łěto a dźeń ſmykarſtwo bóle pſchiběrałche. Najcźeżſche khłostanja, najſproſniwiſcha kedźbliwoſcź ſaſtojnikow njepomhaſche nicźo, chiba ſo ſmykarjo pſchecźo khrobliſcho wuſtupowachu.

Sa ſaſtojnikow pak bě to wopraſwdźe lohka ſłužba; pſchetoż ſmykarjo běchu najbóle leſnivi a pſchemudri, khrobli ludjo, hacź do ſmjerſcze, a wjedźachu ſo ſe ſwojimi ze żeleſom wobbitymi kjemi też pſchecźiwo mnohim ſaſtojnikam zwobarjacź, ſo ſtónecźnje tola wucźelnychu. A ſ tajkimi ludźimi njebě żadyn żort, dokelż ſo też ſamo teho njeſtróſchichu, ſaſtojnika morićź, radſcheo hacź hychu ſami do ſąkoby pſchiſchli. Najhórje je ſ tutym ſmykarſtwom w ſymje, dokelż je Lobjo ſ lodom pſchikryte a bahna je ſcźinu porcźene, ſamjerſnjene, ſo mója ſo bjes ſtracha pſchekroczicź. Potom ſo ſtoro żana nóż njeminje, hdźeż njebu cźrjódła ſmykarjow pſches Lobjo ſchła ſe wſchelakimi ſworaſnami, a teda, hdyż ſo jedyn ſaſtojnik ſam dwaſi taſkej cźrjódże nahcźerjeſwo ſtupicź, to ſu bźiwi ludjo, nóż je cźemna, a do bahna hodźi ſo lohko dźěra wubicź a bahno je błuboke, to njeſcźi.

Dokelż ſmykarſtwo tak pſchiběrałche, wobſamknychu knjeżeſtwu, liczbu ſaſtojnikow dwójzy powjeſtnicź, ſo by ſo ſtónecźnje tón njeporjad ſahnał. Mjes tymi nowymi ſaſtojnikami bě młody muż, kotryż ſo pſches ſwoju mu-rozitu a nzewuſtorenu prózu w khudźe wuznamjenjeſche.

Wón bě ſo w tamnej wokolinje narodźił a bě w njej wſchudźom znaty; a teho dla běchu jeho ſ wotpohladom ſtem pſchecźahdźili, dokelż ſo wot njeho wobjedźiteho wuſpěcha nadźijachu.

Schcźěpan Wolters bě ſyn korcźmarja, kotryż njedaloko Lobja ſamotnu korcźmu wobjedźeſche. Korcźma leżeſche drje pſchi dróſy, tola jeno wóſnizu a hamtwjerſzy tam ſaſtupowachu, dale nichtó, pſchetoż ta korcźma njebě najlěpje twikowana. Hacź runje bě ſnate, ſo tu lubjo mało nuts a won khodźachu, mějoſche korcźmarź tola ſ pjenjez doſcź pjenjes, haj wón wjacy pſchetrjeba, hacź mójeſche ſaſtejicź. Mjes ludźimi drje rěkaſche, ſtary Wolters ſteji ſe ſmykarjemi w ſwjaſku, ale ſchtó móże tomu ſe ſtawnje dopokaſacź? Saſtojnizy běchu wjacy raſow hižo pola njeho pytali, tola nicźo, też to najmjeńſche njenamakali a ſtary Wolters bě ſo jim napoſledku prawje wuſmjał. —

Korcźmarjowy ſyn bě dołhe łěta hižo ſ korcźmarjoweho domu idaleny. Wón bě wojak a dokelż bě w ſwojich wězach wuſchikny, bu bórſy ſa feldwebla powyſcheny; wopuſchcźiwſchi wójſko bu jako namjeſny ſaſtojnik poſtajeny. Tuta ſaſtojnſtwo dě runje po jeho myſli, dokelż mějeſche tu ſwoju wuſchiknoſcź a leſnoſcź prawje derje wużiecź. S wjeſelom ſaſtyſcha teho dla tej ſwoje pſchebadźenje do domiſny; pſchetoż wo tym, ſo je jeho nan jako ſmykarſ wobſtaraný, abo ſo je ſmykarjemi we ſwjaſku ſteji, wo tym ſo jemu ani njewuſda.

W cźmornej, ſakurjenej, ſ wolijowej lampku jeno trochu roſwětlenej ſtwje tuteje korcźmy ſedźachu někotſi mużoja ſa blidom pſchi palenzu.

„Je to wěrno, Schcźěpanje, ſo je twój ſyn jako namjeſny ſaſtojnik ſ nam pſchiſedźany?“ praſcheſche ſo jedyn ſ tych muży, korcźmarja, kiž bě runje ſaſtupił.

„Wón je ni ſ najmjeńſcha tak pišał, a budże ſa někotre dny hižo tu“, wotmołwi korcźmarź.

„A ſchto ty k tomu měnjſch?“ praſcheſche ſo tamón dale. „Ja, mužu, tón hólc pokjeſy nam tžeſtro na ſchiju, wón ſnaje tu pucźe a ſchcźeże ſi runje tak derje kaž my.“

Korcźmař ſcźahny ſmějizy ſ ramjenjomaj. „Schtó może temu ſadźiwacź“, wotmołwi na to, „wón je mudry a pſchekſepany, to wěm, ale wón je ſ mojeje krwe, duż nje-budże tak lěc ja myſlu, wón budże narowpak, k wużitku.“

„Schto? wě dha twój ſyn, ſo ſy ty ſam —“

„Pſſt! cźiſche!“ pſchihódże jeho na dobo korcźmař mjelcźo a rěcźo a ſ rulu kiwajo; na to poſkhaſche pſches wokno, kiž bě wonka ſ wokeżu ſawrjene.

„Nó ſchto je.“ — Tola korcźmař kiwaſche ſ rulu pominajo, ſa dychu mjelcźeli; bórzy na to ſłyſchachu pſched khżu tepiacź. Korcźmař ſcźahny mużomi ſa błidom: „Woni tu ſu!“

W ſamym wokomiku ſaſtupiſchtaj dwaj ſaſtojnikaj, a korcźmař jeju ſaſa pſchecźelnje a njewinowacźe witaſche.

„Symuły wjeczor, moji knjeża“, dźe'che, „wopraſwdźe ſymny wjeczor dźenża, a ta wobſaruju khódeho, kiž dyrbi dźenża, won; pſchetoż je tola doma ſa khachlemi lepje, wokſebje ſa taſkeho, kiž je cźuplych khachli ſwuczeny, kaž ja“; prajicź tykaſche ruzy na khachle a cźinjeſche ſe tak ſmjerſty do wjeczi, kaž by ſwój żiwy dźeń cźepſe khachle njewe-puſchcźił.

Saſtojnikaj jeho ſ łoha poſtrowiſchtaj, ani ſłowa njewotmołwiſtaj, tola wóczko wuſnawaſche ſaſnje: „Haj, jeno ſo poczinjej kaž ſprawny cźłowjek, ty padużche, my nadje lěpje ſnajemy.“ Pó ſjwoje ſo rozhladowawſchi ſydźeſchtaj ſo do kuczika ſa blido żadajo ſebi ſchkleńczku palenza.

palenza.

„Tu mój knjeża“, dźeſche korcźmař, ſo pożnjeſe. „Wam je to nuſne na taſkim wjeczoru. Ja myſlu, ſo macze někto mało méra. Ssmykanje bźł dźeń a bóle ſo bjera, a ſchtó wě, ſchto biſcheſe ſ toho budże!“

„Ja chcu wam prajicź“, wotmołwi jedyn ſaſtojnikow ſchi a korcźmarjej truce ſo wożiwi hladaju, „ſchto wam prajicź, ſchto ſi teho budże: my wſchitcy ſmy ſo padużhowu ſtormu, a potom ſo jim njeſmi rodźeć jedyn ſchibjerſky cźłowjek.“

(Pokročowanje ſlěduje.)

Komu ſwita?

Strona, kotraž ſaſtupuje wulkich pjenjeſnikow (na pſch. deutſch-national) njeje ſa Sſerbow.

Strona, kiž ſchkita (wožebite) wuſchedprawa a to ſu njeprawa kniježich dworow, njeje ſa Serbow.

Strona, kiž ſmérom pſchihladuje, ſo ſrèni kubleč wjazy dawki płaczi, hacž kniježi dwór, njeje ſa Sſerbow.

Strona, kiž cže tu kłowali a tam hani, njeje ſa Sſerbow.

Strona, kiž němſka réka, njeje ſa Sſerbow.

Sa Sſerbow je Sſerbſka ludowa ſtrona — žana druha.

Tydźenſke ſaſtojnſtwo ma w Wětrowſkej zyrkwi ſarat Berg, w Marijnej-Marczinej zyrkwi ſarat Groſze.

Krajnoyrdnikſke ſchromadźenſtwo w Budyſchinje na tóžowej haży 31. Nježdżelu 4. meje doy. ½11 hodźin njedeliſka ſchuła, wjeczor njeje žana ſchromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſwiaſ młodźinſk ſa roſtrudź. ſchcelczijan ſtwa ſa młodżenzow a ſrjedu ſa młode holzy. Schwórk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina. — Knies ſchromadżeniſtwowy wothladaŕ Zimmermann ſ Budyſchina ſmèje biblijſke hodźiny wjeczor we 8 hodź.: pódźelu w Kunnwałdze, ſrjedu, 7. meje pola kubleria Alberta w Jóżeczach a pjatk, 9. meje pola kubleria Kunatha w Rodczach p. Pomorz.

S **Budeſtcz.** Nježdż. Miſ. Dom. ſmèje ſarat Domaſchka rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź, ſarat Bóżz doy. we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke predowanje. Pov. w 2 hodź. ſmèje ſarat Domaſchka wuczku ſ němſkej muž ſkej młodźinu. — Sſrjedu pop. ½4 hodźin ſchromadźizna ſchcelcſ. jónſkeho towarſtwa.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. meje 1924.

S **Kalcz.** Saſtupjeŕ Burſkeho ſwjaſka (Bauernbund) wotmè tu ſańdżenu wutoru ſchromadźiznu, w kotrejž wo ſaſtudlenſtich a najeniſkich praſchenjach rèczeſche. Wjele nowcho nam njemóżeſche wo tutych dypkach praji, dokelž nowe wudate ſložowanja (Richtlinien) ſańdżelerjow niczo thmańſke njeżu, hacž prjedawſche. Wożebje pokaſowaſche na poźdźiſcho wudaty łaſoń ſo twar maſiwk wobydlenjow (Heimſtättengeſetz). Powſchitkownje pak pſchidawaſche, ſo ſu zyły ſańdżdeńſki łaſoń niczi pſches zyłny wliw tyczerkubleriow a ſo je tohodła zara nuſne a ważne, ſo dźełaceriju wali a ſrèni ratarjo pſchi wólbach tajſim ſtronam ſwój hłós njedadża, kotreż ſajimaju małych leżomnoſcerjow naſpiczeczo dźełaju. Njeprawda je, ſo mali leżomnoſcerjo niże 100 hr. leżomnoſtneho dawka (Grundſteuer) nimale žaneho prawa nimaja, ſo pſchercziwo wuſkoſcej dawka wobcżeżowacz, mjes tym ſo wulke domány a remoniſke kubła žaneho leżomnoſtneho dawka płaczicz njetrjebaju. We ſcżehowacej rozmołwje doda Knjes Dwórnik, ſo runje małi ratarjo dawkowu cżežu najbóle ſaczuwaju a ſo je to wulka njeſprawnoſcz łakonjedawarja, hdyż ſo małym wobſedżerjam njedowoli, pſchercziwo wuſkoſcej pſchipóſtaneho dawka ſo wobcżeżowacz. Zyły ſańdżdeńſki łaſoń je ſa nóżwobſedżenje a wujebanje a złopjenje ſchérokich ludowych tworſchtow, tych, kotrejž ſu ſa „wótzny kraj“ wojowali, ſwoju ſtrowoſcz a koſcze ſa pſchepjatu wſchončmſku ideju a njenaſytnoſcz wulkokapitala wopruwali. Po wójnje 1813 hacz 1815 bèſche ſo wojołam, kotrejž bèchu ſa „wótzny kraj“ wojowali, też kraj pſchiłubił, ale dóſtali žadyn njeżu. Runje tak je było po tutej wójnje. Hdyż naſch muzłiſt ſplah muczny a deſorganiſowany ſ wójny domoj pſchińdże, mèſcaſchi kapitaliſtojo a wulkoleżomnoſcerjo ſtrach pſched tutym ludom a tehodła ſtupachu jemu zofor na hubu le łaſzudleniſtkim ſakonjom. Woni pak ſo dlijachu, tutón ſakoń pſchewinjeſcz. Woni wjedźachu cżehodła, chyżchu ſo najprjedy ſaſo krucże do ſjedła ſydnyeż. A hlej, to je ſo jim kraſnje poradźiło. Hdyż dyrbżachu wulkoleżomnoſcerjo nèchto kraja małym ratarjam wotedacz, da trubjachu woni do ſwéta, ſo wulkoleżomnoſcerjo najbóle rationelnje dźełaja (najwjazy naplahuja). To jim wſchitzy mèſchenjo, wyſchnoſcze cżerni a cżerwjeni miniſtrojo a jich nowiny wérjachu a wichitzy na, pſchemo ſa to wuſtupowachu, ſo małi nicżo njedoſtachu ſ najmjeńſcha niż ke kupjenju. A hłodaj nèkto, hdyż dyrbja też wulkoleżomnoſcerjo dawki płaczicz, dha nadobo jich leżomnoſcze telko njewuneju, każ te małeho ratarja, woni na fórz jenoż połojnu telko płaczą, każ meńſchi a mały ratař. A ſaſo jim wyſchnoſcze a miniſtrojo taſe wudawanja wérja. Tajſa drje je Němſka woprawdże. — Hdyż dyrbimy ſtronu wolicz, kotraż jajimy małeho a ſrènjeho ratarſtwa a ſprawne rozdźelenje dawkow ſaſtupuje a ſoda, dha je to **Sſerbſka ludowa ſtrona** Sſerbſka ludowa ſtrona też žada, ſo ſo naſchi domjacy dźełaceriju a ſaſtojniżu, kotrìż maju ſwoje bydlenje, ſwoju rèczeſ tu, ſ dźeła njepuſchcżeja a ſo ſo na jich méſto dałoko ſ ſuby pchibèżani do dźeła a ſaſtojiſtwa njebjeru. Naſchi na Reichsliſte poſtajeni kandidatoju ſaſtupuja naſch ſamżny politiſki program a wſche mogy na to nałoża, ſo by ſprawnoſcz a prawda płacżiła a kóżdy ſprawnje ſo prózowazy też ſwoju mżdu dóſtał. — Hdyż dżerży cże duch hordoſcze, dha pokaſtań wotomił hdyż ł wólbje krocżiſch, a dji do ſo a pomyſl: **Ty dyrbiſch nana a macżeſ cżeſcżeć!**

S **Khróſcżiż.** Na méſtinje, hdżeż ſo ſ němſkonazionalneje ſtrony hobotu 26. hapriele hrube wupady na Sſerbow ſtawachu, wotmè ſo ſchmórk wjeczor ſaſy ſchromadźiznu a to **zentrumſka.** Skoro bèſche ſaſy raſa ſandżeneje dóſtała, wo cżoż ſo wobeżje **katolſka ſaſtupjeŕka** němſkonarodneho wubjerka katoliſkeho knjeſna ſ Brakel a jeje ſlabý pſchiſwiſk poſtarachu. Nèczniſaŕ knjeżna Becher a dr. Deſczyk rozſwinowachtaj **zentrumſki** program. We rozmakoje wjelbèżbowaſche tamna němſkonarodna politiſke dźeło ſwojeje ſtrony. A hdyż by w'cho tak bjło, ſaſ dha zwoła to wumoſwoſche, dha je **němſkonarodna ſtrona** ſk. kotraż nam łhajo a ſhójnaſcz ſu na ſmèże a nèhdy w njebjeſach ſwiſcżi. So pak temu tak njeje, poſtarachtaj ſo **kk. wuczkeŕ Stodeńk** a roſprawjeŕ. Hdyż prèniſchi dopokaja, ſo maja Němſkonarodni derje płacżażych żidow we ſwojich kruhach — jich wjedniŕ Herşt je to w jenym liſcże wobkruciſł — to ſo tamna ſwadna knjeżna tak roſhori, ſo rèczniſkej tłż wumjeſtowaſche. Wón pak jej to cżorne na bèłym wobkruciſ a hacż dyrbjeſche — nolens volens — podpjeru ſwojeje ſtrony ſe **żidojſkimi pjenjeſamt** pſchińdżeſ. Mjes mnohim druhim pokaſa pſchitomnym, ſchto ſu Němſkonazionalni ſa Sſerbow cżiniłi — **nicżo.** Jenoż ſo w ſjemje wuſmjeli, hdyż Polak prawo narodnych mjenſchinow a ſ tym też Sſerbow ſaſtupowaſche. Też zentrum ſteji ſ prośbnymaj kukomaj. Ale naſche hłoſy chżetaj wobeż ſtronje mèrcż. Wón wubjeżże, kak ſo wiſchelake ſtrony wo nje prozuja — też zentrumſka —, ale żana ſ nich ſa naſ nicżo wyſche nima. Dyrbimi ſo ſami ſtaracż a tehodła ſmy ſebi „Sſerbſku ludowu ſtronu“ wutworili. Polo'a dale na narodne hubjenſtwo wobżeże w Pruſſej, kak ſo tam ſwotpoſhladom germaniſuje, ſchkoż ſo ſ dakomaj ſhem konſervatiwni (nètczkſchi **Němſkonarodni**) ſawinowali. A tehodła wuprajł ſwoje wulke ſpodźiwanje, ſo **ſu ſo Sſerbja tutej ſtronje ſapiſali.** Winu ſ tomu wuzjima ſ pſchedżełazeho Lèiaka **němſkonazionalnych Sſerbow** (wżo w němſkej rèczi, każ ſebi tuczi Wſchonèmzy żadaja). Tuczi ſebi nadżeja, ſo woni ratařſtwo wot cżeſtich dawkow wumoja. Ale rèczniſk dopokaja na ſakkodże naſcheje inutſkowneje a ſwonkowneje politiki, ſo to tuklowiju hiſchcże mózna njeje, je-li njeſmè naſche zyle ho'podarſtwo ſo bohromadny ſhynyc a chaos naſtacż, ſ kotreżkuż ſo kónczniże bolſchewiſmus wupłodźi. Wón też wulke wopcżne nahladny wo Sſerb'ej ludowej ſtronje wotpokaſa a je woprawi na pſch. ſo ſo hłoſy ſhubuju, dale bla liczby jeje ſaſtupjerjow a druhe. Wożebje němſkonarodne nowinarſtwo je ſo na naſ wałko, hdyż ſebi **ſwoju** ſtronu ſariadowachmy. Bohużel njejſmy najprjódy naſchich němſkich „Bormundow“ ſo praſcheli. Nèmży ſebi wċhudże we wukrajach ſhyny wożebitu ſtronu wutworjeja. My Sſerbjo to cżiniċ njeſmèmy. Jeho ſłowa wuklinczachu do kruteho namſowjenja, na wólbnym dnju jenoż „**Sſerbſku ludowu ſtronu**“ wolicż. K. dr. Deſczyk hiſchcże mnohebo na towjedżenja debatowerju rèczniſkow boda. Shromadźizna namałka ½1 hodźinach ſwojeho kónza. Sſerbſkuż wolerju wèdża, ſchto maja cżiniċ.

S **Khróſcżiż.** Nježdżelu, 27. hapriele ſeſtdże ſo tu Swjaſt ſerbſkeho ratařſkeho doroſta k ważnemu poħeżenju. Wichitkomni bèchu hobuſtawy Khróſcżanſkeho a Bacżanſkeho towarſtwa, druhy wuwoſtatchu hież ſamoſtwórenja, pſches to pak bè wjetſchina pſchipraweneho wubjerka pſchitomna, tak ſo mòżachu wobſamſtawacż. Na dnjowym poſrjedku bè ſjèdł Sſerb. ratařſkeho doroſta, ſa kotrejż ſo po dlèſchej debacże wſchitzy jenohłóſnje wupraſchchu. Jako mèſto ſjèdła poſtaji ſo Njeſwacżidło a to prèni dżeń Swjatkow ½3 popołdnju. Knjeż Jan Jyż-Jurczanſki pokaſa na to, ſo ſtajnje hiſchcże ſmy w pſchihotowazym ſtudiju, ſchtoż nam pſchi wſchèch naſchich prózowanjach ſchłodźi. Na prènim na'chim ſjèdże mamy tehodła najprjedy ſchwalicż wuſtawki ſa towarſtwa, kotrejż ſmèja potom pow'chitkownu płacżiznu, potom wuſtawki ſa naſch Swjaſt, jeho organiſowanſki porjad a naſch programm. Tehodła ſo poſtaji a wobſamkny, ſo ſo nacziſt wuſtawkow, organiſowanſkeho porjada a programma w jednotliwych towarſtwach pſchidżła a potom kommiſijeŕ, wobſtejejacż ſ pjeczich ludźi ke ſtóncznemu dodżełanju pſchehpołoji, kotraż je potom pſchepoda ſjèdżej ke ſchwalenju. Dò kommiſije ſo wuſwoliechu **kk.** Schołta Franz Bronjanſki, Le'chawa Jurij Cżórnicżanſki, Lebża Jurij Khróſcżanſki, Mazrik Jan Nuſnicżanſki a Sſmoła Pawoł Bacżanſk. Jako dalſche dypki ſjèdża ſo dotal poſtajichu: 1. Pſchehlad wo dotalnej dżeławoſczi pſchipraweneho wubjerka S.Sſ.N.D. 2. Pſchehlad dźełа w jednotliwych towarſtwach. 3. Wólby po wuſtawkach Swjaſta. 4. Pſchehnoſchka: **Wo dżenżniſchim położenju ratařſtwa w Němſkej a wo ſwětowych prózowanjach ratařſtwa (agrarizm a ſelena internazionala).** 5. Sjèżd w Lublanju. 6. Namjeru. **Wo 5. dypku ſo rożnu ſchérſcha debata. Lètża naſtanu wotmèje ſo prèni ſjèżd Swjaſta ſtażojanſkeho ratařſkeho dorosta, kotryż ſo tam doſahoſi. Na pſchihotowaŕkich dżełach ſo też my Sſerbjo wobdżélichmy. Na naſchim ſjèżdże mamy ſo k wuſtawkam, programmej wonehо Swjaſka wuprajcż a ſwojeho delegata poſtajicż, kiž ma naſ na Sjèżdże w Lublanju ſaſtupowacż. K. Jurjej Żyżej Zurczanſkemu ſo dowèra wuprajı a wón dóſta pokromóż, dale ſerbſki ratařſki dorost pſchi w'chèch dalſchich pſchihotowaŕkich dżełach ſaſtupowacż. Po dorjadowanju wſchelakich internych naležno'cżow ſo ſajimawa ſchromadźizna ſtónczi. — Nètko réka do dżła, ſo hy naſch Sjè'd hył doſtojna manifeſtazija ſerb. ratařſkeho dorosta, kotraż nam debudże nowe hobuſtawy a nowych p'chećelow.

S **Kulowa.** Sańdżenu njedżelu wotmè pola naſ też zentrumſka ſtrona wólbnu ſchromadźiznu pola Braunereż. Knjes wuczeŕ Welš ju wotewri a pſchepoda ſłowo knjeſej ſararjej Stephanej ſ Markliży, kiž w dolhej, ſimjazej rèczi programm zentrumna roſkaż. Jeho łaſkad je **kſchefczańka** lubjoſcz k bliżſchemu. Njedyrbimy ſo jenoż tehodła ſ politiku ſabèracż, dokelž druhich trjebamy, ale ſo chżemy też druhim pomhacż. Stat ma ſwojich ſtaczanow k temu wocżahnyeż, bohużelkowjeka lubowacż. Politika němſkeho knjeżeſtwa pſched revoluciju njeje ſo po tutych ſaſtadach mèła. Stari konſervatiwni, nèſko němſkonazionalni, kiž tehdom knjeżachu, wjedżechu wjele bóle politiku namoży nay'chczeſnoo katolikam pſches kulturne wojowanje (Kulturkampf), napſchczeſtwo ſozialiſtam pſches ſozialiſtiſkł łaſoń (Sozialiſtengeſetz) a napſchczeſtwo njeněmſkim narodam (Polakam, Danam, Sſerbam, Litwinzam) p'ches wuſwożenjſke ſakonje (Enteignungsgeſetze) a połóczowanje maczeńſke rèczе. Pſchehnołchowaŕ ham powjedacże ſa to ſajimawy pſchikład ſ ſwojeje pólſkeje domiſny pola Wrótſławja (Breslau). Hdyż wón do ſchule khodżeſche, bèſche dżeczom ſamo na ſchkollkim puczu ſakłone, ſo w macżerſnej pólſkej rèczi rozmołwjeċ. Wuſmyny pak ſo niehdżiwjaż teho jenemu dżeczu pólſke ſłowo, tyrmychu jemu ſobuſchkulerjo hnydom jeſlińżku do kabata, kotruż dyrbjeſche potom jenu abo dwè niehdżeli jako Kainſke ſnamjo nożyeċ. Ale ſ tym hiſchcże niż doſeċ. Kóżdy dżeń rano po modlitwje bèchu wucżerjowe prènje ſłowa: „Jeżliczli njech dopokaża p'chińdu. A kóżde dżeczo ſ jeżliczku doſta żej ſchtyri raſ ſ kjeſchkom p'ches ruzy a to tak dołho, każ dyrbjeſche jeżliczku pſchitykaniu mècż, potajkim 6 hacż 12 krócż, a wċho dla ſłowa w macżerſnej rèczi. A bèſche jo pola naſ Sſerbow hinak. A ſchto na naſ cżaka, jelt ſo němſkonazionalni ſaſo ſ kjeżeſnju pſchińdu? Diſcheże wjele hórſche potóżowanje hacż hdy pſchedy. — We rozmołwje ſo jenoż ſ. Wicżaſa ſłowa jimaſche. Wón pſchipóſna mèrne, wżowne waſchnje rèczniſka a wobcżeſt ſo potom na njeho dla ſerbſkeho pralchenja, na kotre ſo w pſchedneſchu dopyka dżiwało njebèſche. Po revoluziji nabżaſu ſo Sſerbja lukturneje ſpowobdy. A němſka wuſtawa da nam też ſnaty ſ 113. Schto pak je ſo k tebi wowjedżenju ſtało. W Saſſiej ſ najmjeńſcha nèchto mało, w Pruſſej pak praktiſzu dożyła nicżo. K dożpèżu na'chich pſchecżow ſwjaſchmy ſo pſchi wólbach do pruſkeho ſejma 1921 ſ zentrumſkej ſtronu, kiž nam lubjeſche, ſo chże ſa naż dżełacż. A ſchto je cżiniła? Niż to najmjeńſche. A jako ſtrona kiž bè'che wot 1919 ſobu w knjeżeſtwje, bè to jara derje mohła. Każ wotmołwu pak ſu pruſzy Sſerbjo nje-

---

Dżeczi,

a jenoż dżeżi zuſemu khlèbej zalta rèkaja, rojumni mużojo a rojumne żony khwala ſwej ſwój khlèb, ſwój burſki, ſu do cżeſeże ſa ſwoje wożebitoſcże, ſa ſwoju narodnoſcż a njewola nihdy mamona dla (kiž ſo jim jeno lubi, ale żenje njeda) zuſu ſtronu, kotraż jich jako cżłowjekow tepze a baji, nè, ſchtóż ma ſchtrieżku cżeſcże,pſched ſwètom a ſwojim ludom, woli bjeſe wſcheho dwèla

ſwoju, naſchu

Sſerbſku ludowu ſtronu!

Schtóż ſjawnje a tajnje

ſa němſtu narodnoſcż dżèla, njeje Sſerb a nima prawa jako Sſerb ſo wudawacż. Pſchetroż pak — pak. Pak ſy Sſerb a wolilch ſerbſki, pak ſy Němz a wolilch němſki. Němſtich Sſerbow a ſerbſkich Němzow njeje; němży ſtaczenjo (poddani) ſmy my wſchitzy a ſtejimy na podkoſy Weimarſteje wuſtawy. Schtóż naſ potaſtim roſdźełuje, tón lži. A ſchtóż tym tżam wèri, ſe błèpa. Schtóż njeje błèpa, woli

Sſerbſku ludowu ſtronu!

W 20. lètſtotku

ſu mjes nami hiſchcże ludżo, kiż ſu ſo w ſedmych njebjeſach, hdyż mòżeja pſched nètajkim knjeſtwom, kiż ma pok kórza wjazy hacż woni, abo derje němſki wrjeſta a pije, hdyż mòżeja pſched tym ſwój klobuk ſejmowacż a ſ nim porèczeċ. Sſerb ſtrowjeho rjapa njeje podwólny wotroczk ſe ſwojeje wole taſkich němſkich nazionaliſtow.

Sprawny Sſerb

woli

Sſerbſku ludowu ſtronu!

Konjace wolmjane přikrywy dešćowe přikrywy poruča T. Albert na inwalidi hrjebjach 10. Telefon 1257.

mjeno wot ministra Bötticha za swoju prózstwu wo prawo herbstfeje rěcze w schulach dóstali? Zentrum je k temu mjeńszej. Knjes Stephan njemóžeschе zwoju stronu w tutym nastupaniu na žane waschnje wuspratwnicź. Wón bóyeschе wschidacź, zo zentrum za Sserbow nicžo wudowjeł njeje a ma tehódla nětko za sara frohmitne, so by so Sserbja z narodnymi mjeńszinami sjednocźili. Tak, Sserbjo, widźicze: mamo sprawni Němcy maju nasche wólbne postupowanje za prawe, buź složujeze go po tym a wolcze wschitcy naschu **Sserbsku ludowu stronu**! Wendische Volkspartei

Z **Panšic.** Jara sylnje wopytana wólbna zhromadźizna wotmě so wčera wječor w našim hościenu. W swojich zawodnych słowach pokaza nawjedowaŕ, k. wučeŕ **Słodeńk na politiske strony**, kotrež so wo **serbske hłosy noh wotběhaja.** Lěta dołho njejamy tutych cuzych kujezykow, samo žónkow, mjez nami widźeli, dołhe časy njejsu so wo Serbow starali. A mnozy Serbja posłuchaja na tutych sem přibožanach politiskich evangelistow, kotrižnas šóčpja, nam našu **přezjenosć koža. Tajkim so wšelacy Serbja zdowóržu, dawaja jim swoje podpismo a — wutrobu. Wón tute strony přitomnym předstaji a dopokaza, zo žana strona, ani centrum ani němkonacionalna, nicžo za Serbow činiła njeje.** Rozjasni, kak je k założenju „Serbskeje ludoweje strony" dójšło, kotrejž program k. faraŕ Šewčik nimale na 2 hodźinje rozwiłaše. Rěčeše za měr — też mjez přitomnymi —, kajki přichod nam we wobłuku europiskich ludow kóźe. Njejamy wjacy sami na so pokazani, serbske prašenje počina swětowe być. Dla přemóńjenja wólbneho zakonja, kotryž narodnym mjeńšinam wjacy prawa poskićuje, je so „Serbska ludowa strona" trózku zapozdźiło. Žadamy sebi wjetšeje swobody, pokaza na zašłe časy, hdźež Němcy serbsku rěč pod smjerću zakazachu, a na wšelake druhe Serbam škódne wěcy. Njeje dosć lubosće a sprawnosće mjez ludami. Tak wupraji njedawno Germania, nawjedźita centrumska nowina w Barlinje, swoje wjesele, zo je hłowne mjesto wot Polakow, Čechow, Židow a druheho njerjada(!) wučišćene. Rěčnik dótkny so też wšelakich hospodańskich prašenjow, wosebje dawkow, a skónčł swoje z napjatosću słyšane słowa z wuznaćom, zo wot nas naš přichod wotwisuje! — Knjez Rychtaŕ, kotrehož zadźerženje runjewon z přikładom njeběše, rěčeše za swoju stronu. Knjez Wornaŕ-Miłočanski je swoje podpismo jenož so złožujo na Baćonske doračowanje dał, štož rěčnik hišće rozjasni, dokelž so při tym też na njeho powołaja. Nawjedowaŕ zhromadźizny rěčeše hišće krute słowa za „Serbsku ludowu stronu" a w dokónčnym słowje wułoži rěčnik narodne mjeńšiny a zhromadnu dźeławosć k doepóća wjetšich prawow za swój lud. Jara žiwa zhromadźizna skónči so ze serbskej hymnu. Serbja kłóstrskeje wokoliny wjedźa, što maja na dnju 4. meje činić.

S **Wulkich Sdjarow.** Wčera wotmě tu Sserbska ludowa strona swoju wólbnu zhromadźiznu, tiž k. Lapšich-Bukowši wotewrí a na kotrejž k. red. Skała z Budyšcina pšednoschowanske. Rěčnik rozwi program Sserbskeje ludoweje strony a poła dypk za dypkom žadanja Sserbskeje lud. strony w hospodarskim, sozialnym a kulturnym nastupanju. Zdyž serbski programm je tak jasny a sprawny, so žam za žebje rěcźi, schtož też zhromadźina z mócnym pschitilesłom pschipósna. Jako prěni rěcźnik wustupi wjesny buchowny k. Scholta. Wón njemóžeschе nicžo pschecźiwo naschej stronje prajicź, hačrunjež ho prózowasche, ludźi zawjercźecź a serbskej wjesy kamjenje na pucź mjetacź. Zdyła jeho rěcź be jenicźke zwarjenje na Sserbske Nowiny, kotrež ho jemu njelubja (schtož wschak rady wěrimy, dokelž wěrnosćowa pruska pomérach kaž dozyka pischemy). Sizo jeho wołsadni, wołsebje k. Lapšich a k. wuczeŕ Wicźas wotpokasachu wšnje jeho wustupowanje. Dokelž ho nichtó dalschi k słowu njesamolwi, wotmolwi k. red. Skała na wupadły k. duch. Schołty a bě jemu jara smudno a lóhko, wschitko wotpokasacź, schtož bě k. Lapšich prajił. Na wschelakich napřeschowanjach słónczi ho zhromadźizna, kiž bě jara derje wowytana a kiž ze mérnje wotběha, wokoło ½10 hodź. W korczmańskej sjławje pak bě potom hišće dołha rozmołwa mjez zhromadźenymi, kiž ho nimale wschitcy za naschu **serbsku** organizaciju wuprajichu.

Knjes kubleŕ Delan z Baczońa

je so z automobilom, mikoćźiwoje wot hrabje Schalla jemu za wojowanje pschecźiwo Sserbam pschewoźtajenym, po naschich wsach wokoło wołył a je podpisma hromadźił za „deutschnational". Wjele jich, kaž je z leczjaceho lista widźeć, njeje narěcźecź mohł, nimo nětkotrych burow ani jeneho dźěłaneho Serba! A też z tych burow bu wschelaky jenoż podpisali, dokelž ho sim prajesche, so tu też duchownoj za to. Tajke njewérne twudawanja zadźiwja ho samo wot so. Hdyž ho z taiklimi masanymi prádkami wozuje, žadyn zprawny Serb sobu njeźini. Na tych wschak jej cźile „zastupjerjo" Sserbow też njemyšla, dokelž dźen zwój lětak w němčiej rěcźi rozsćerkuja. Khiba so jón herbski napihacź njemóžachu? S podpisanych zu nam wjele znatych, kotriž budźa Sserbsku ludowu stronu wolicź a nibdy deutschnational. Kajkeho smyslenja hrabja Schall pschecźiwo nam Sserbam je, spóznaje ho z teho, so je we Markleezach sakasał schulske kemsche, na kotrychž dźěcźi tak rjenje herbske khérluschе spéwachu, a so je też tamnemu k. kaplanej porucźił jenoż němski předowacź! — Schtóž z naš Sserbow deutschnational woli, woli zwojeho najwjetschcho njepschecźela. Deutschnational zu wina na tym, so ho **wójna njeje w prawym cźasu skónczyła.** Woni sadźewachu **prózowanju bamża a Pazelia wo měr.** Woni postarachu so wo to, **so industrija a wulkokapital we wójnje a po wójnje mózaje zhobatmyschtaj, hrěni staw pak wokhudnych a dźěłacźeje ho pschemozowa. Na jeje rukach lépi krej Erzbergera a Rathenana,** kotrajž chzyschtaj bohatym wjetsche dawki napołožicź, hačz hrěnjonu stawej. Deutschnational zu naš pschez ich njeprobowanu **Poruchnu politiku wurubili,** zami so pschi njej pak wobohacźili. A tych chzył schtó z naš a naschich burow wolicź? Cźitajcze tola jich programmy! Khiba tam wschu njerozumiece? Mjes Sserbami wschak so woni bóle na ledźbu bjeru a cźinja, kaž by „Landbund" a „Landeskulturrat" naschе burstwo schtó wě kak jara spěchował. Schtóž hlubje do teho hlada, hinak słuchi. Pravschecźe ho trochu naschich burow, tiž maja na hońenja. Podpišma ho też lójachu z wobkruczenjom, so bur hewak wo swój statok pschihódze! Runje nawopak! Pschede mnu leži jich programm z Drježdzan. Tam stej, so je „Kernstück deutschnationaler Politik die Ausscheidung aller Bluts- und Artfremden". Blutsfremd pak njejsu jenoż žydja, ale wołsebje też **Sserbja.** Abo njerozumiece wy to? A dale tam cźitam: „Zu fordern ist also staatliche Rassenhygiene zur Emporzüchtung des germanisch-deutschen Menschen!" Knjes Delan, ježe wy z wašschimi podpiśarjemi też sa to? A dale tam stoji zadanje: „Einigung aller deutschen im deutschen Staat! Staatsbürgerrecht nur für deutschblütige. — Befreiung — von römischem — Geist! — Gesetzgebung gegen Erwerbung deutschen Bodens durch Volksfremde." (= Sserbjo!) Schtóž tole cźita a žej rozumnje pschemyšli, dyrbi pschidacź, so je deutschnational naš **najwjetschi njepschecźeł.** Žadyn schcheljan, žadyn bur, žadyn Sserb jeho z dobrym swědomjom wolicź njemóže. Sjednoćenje wšich Němcow do jeneho stata **bjes wójny mózne njeje.** Na nowu wójnu też tuczi je wschěmi mozami bźěłaja. **W nowej wójnje pak by runje nascha Luzija bitwischcźo była. Wěc potom žerbl tim buram.** Abo njewěźeze wy, so tam nosćiwischcźach w Francowskej a Belgiskej su zyte wšy, haj wjele pola a schtomy sniczene? A žadyn Sserb njezmě dschidnje wjazu stackamże prawo dóstacź? njezmě žanu leżownosć wjazu kupicź? Hlejcze, tole wy herbsku agitatorjo za „deutschnational" **šobu žadacze a podpiercze! Pschekhodźeze hebi to t nšewomafajsce zwoje zwědomjo bźeje z tojkej picheradu zwojeho naroda.** Kóždy dobry Sserb dyrbi rańnje sabudźicź njechcheljansku politiku tejele němskeje strony a spóznacź tón strach, kotryž i njej runje zrjenjemu burskemu stawej a naschemu narodej hrozy. My zmy a dyrbnyy wostacź fschcheljenjo, kiž za **wschěch jenajše prawa žadamy** a krěni staw, **wołsebje** burstwo a dźěłacźerstwo zastupujemy. Tehodła žadyn dobry Sserb **hinak** njemoli, hač **„Serbsku ludowu stronu".** Schtóž njeje z nami, je pschecźiwo nam. Naschа sprawna a zwjata wěc mózaje do prédka trocźi. Dobrycze je nam wěsće. Bóh je z nami, wjedźe nas!

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w **Budyšinje** změje **wutoru** 6. meje wječor 1/2 9 hodź. w **Serb. Domje** swoju měsaćnu zhromadźiznu. Mjez druhimi ważnymi wěcami budźe so też wo **Delnjolužiskim koncerće dale jednać, tehodła dyrbja wšitke sobustawy přitomne być. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.**

Delanska pólnica „Wrjós" změje krótku zhromadźiznu a to njedźelu, 4. t. m. pop. w 3 hodź. w Konjećanskej šuli. Wubjerkownicy njech cyle wěsće přińdu. **Mamy jenoż hospodarske prašenja:** cokor, přinoški atd. Předsyda.

Spěw. tow. „Zorja" w **Hrodźišću.** Spěwny wotrjad ma přichodny pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wječor we 8 hodź. swěrjowanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšitcy wěsće přińdu. Też hosćo su witani. Dirigent.

Tow. kat. młodźencow w **Baćonju** změje wutoru wječor we 8 hodź. pruhu pola Vickec w Hašlowje za 1. a 2. jednanje (za 3, 4 a 5. jednanje pjatk wječor).

Jednota „Sokol" w **Hrodźišću** ma wutoru 6. meje, wječor we 8 hodź. w Drožźišjskim hościencu zwučowanje.

Budyška „Bjesada" skhadźuje so póndźelu, 5. meje, wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Wosebje spěwarjo so přeprošuja.

Zhromadźizna kat. wučerjow, kotraž měješe so w Khróšćicach wotměć, so na dalše wotstorči. Předsyda.

„Sokol" w **Ralbicach** nima **kaž wozjewjene** póndźelu, ale srjedu 7. meje pruhu.

Bjesada w **Ralbicach.** Hrajerjo! Pruha, póndźelu 5. meje we 8 hodź. pola Waldźic.

Serb. tow. „Łužica" w **Hornjej Hórcy** ma njedźelu za tydźeń, 11. meje, wurjadnje ważnu zhromadźiznu. Tehodła je nuzne, zo **kóždy sobustaw přińdze.** Předsydstwo.

Wučerske kursy w serbšćinje zapóčnu so hakle srjedu, 7. meje, pop. w 3 hodź. w Serb. Domje. M. Nawka.

Bukečanska sokolska hudźba ma njedźelu pop. w 3 hodź. w Koporcach zwučowanje. Nawjedowaŕ.

Spěw. tow. „Radosć" w **Bukecach** ma srjedu, 7. a pjatk, 9. meje spěwanje. Předsydstwo.

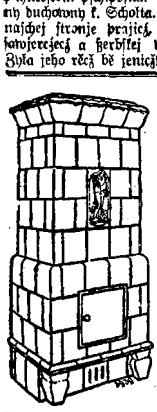

Nowočasne wohrěwanske
khachle
ratarske kuchińske
wohnišća (Herde)
z rólu za pječenje
poruča
Marlin Teutscher,
hornčerski mišter
w Budyšinje
na hornčerskej hasy 33.
Rukuju za dobre hrěće a warjenje při małym přetrjebanju tapidła.
Sprawne posłužowanje.
Móže so taš podźělnje płaćeć.

Hnójne wapno (kalk)
je dóšło.
Zjednoćene młyny w Pančicach.

Hypothekowe poždonki
w stajnej kódnosći a kóždej wysokosći za sadanjenjom hač do 20 %, na prěnje městna na burske leżownosće **pytajte hnes wudawkow pytanj;** jenoż dobre **njeznate wěcy,** na žadanje tež na krótki čas. Dawam też wosebite zarunanje.
M. Rauc w Budyšinje na Hońe hasy 32

Kašće
jednore a lěpše za najnišu dnjowu płaćizu ma stajnje na składźe
Jozef Leska, blidaŕnja w Kukowje.

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabriskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjencu Arndtstr. 23
N.B. Elektricitne dźěłarja je nimaja žane prawo k samopředawanju a wotabjerarjow pruda móža kupowarjo hdźež chcedźa.

Rauchfuss symjenjowa wikowańja w Budyšinje na šitych wikach tśe 9
poruča k našitkowu wusywej
pólcu, zahrodnu, trawowu a hajsku symjenja, kaž **runkicu, dźećel, seradźu, buny, hróch, kał, sołotej a wšelaku přihódnimu kwětkowu symjenja,** dale **korjenjow, kał popjał, opał, majowan, wopruwdźity sulfan atd. — bajdakow.**

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, łód, wysoki tykanc
wšědnje 1/2 5–6 hodź. 8–11 „ wumělski koncert

Suprošna ranca
je na předaŕ
w Plusnikecach čo. 10.

Kupuju stajnje
rózne a-dójne **kozy**
po najwyššich płaćiznach.
Zwahr na hrodowej hasy 7
Dopisnica dosaha.

Młoda krowa
blizko k 2. čeleću je na předaŕ
w Nowoslicach čo. 4.
pola Kólanta.

Wysokosćelna
kruwa
je na předaŕ we Komaku čo. 16, pola Minakata.

Młoda, wysokosćelna
kruwa
je na předaŕ
w Barće čo. 10.

Młoda, wysokosćelna
kruwa
je na předaŕ
w Khelnje čo. 19.

Młoda wysokosćelna
kruwa
k plahowanju je na předaŕ
w Kosławje čo. 6.

Dobjećelna
jenica
je na předaŕ
w Khrósćicach čo. 7.

Serbjo! Čitajo Serbske Nowiny!
Ejkelte stajnje, kajž **Serbske Nowiny** we **Budyšinje** płaćeja.
„Ja štuch wam zawitk w Serbskich Nowinach.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu daň wo **9 %** a **12 %** Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Měšćanska pokładnica w Budyšinje

přijimuje na namjet nalutowanja z měsačnym wupowjedźenjom z přilubjenjom dokładneje stajnohódnosće, kóždočasnje wupowjedźene pjenjezy so na załožku hamtskeho srjedźneho dollaroweho kursa při Barlinskej bursy z dnja před wupłačenjom, znajmjeńša pak we wysokosći nutřpłačenja rentskich hriwnow wróćopłaća.

Nutřpłaćerjo tutych rentskich hriwnow maju při tym dwoju lěpšinu, zo so jich pjenjezy z prěnja před wothódnoćenjom škitaja, a zo jim při zlěpšenju rentskeje hriwny tež jeje powyšena kupowanska móc k lěpšemu přinđźe.

Žadanjamy tučasnje tajke nalutowane pjenjezy z 8 procentami.

2 sakskej hypothekowej listaj

(jedyn wo **715 gramow dobreho złotu,** druhi wo **330 gramow dobreho złotu**) staj wurjadnje płaćizny hódno na předań. Nanajlěpše załoženje kapitala. Poskićena pod „B 24“ na wudawarju „Serbskich Nowin“.

Dźělba

mužacych a žonjacych kolesow

nowych a trjebanych, je dóšła.

Pawoł Horbank w Khrósćicach.

Domjace jehnjata

předawa

wowčeŕnja

w Krakecach.

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych łožowych poćehnjenjow, wupjefkow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow, šórouchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenož dobre hódnosće po poměrnych płaćiznach.

Max Hiller, kožowa wikowańnja

na jerjowej hasy 3 **w Budyšinje** Telefon 364.

poruča jako wosebitosć:

Z dubom garbowane **pódušowe kože** a kruwjace kože w połojcach a jadrowych kruchach, Ia pódušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe pódušе a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kokane fale, Ia howjazu kožu, průdne a radne dźěło, wšě druhiny sedłoweje koże, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjeńje k šiću a wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołotkow, kožu k worzuwańu a kožu k woknamyću, cajl. kožowy tuk a wobućowu kremu.

Poručam ze swojeho składa

hótowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž tež **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, łoža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhlbnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwětšim wubjerku.

samowjazaki alě

A. Bokelmann nasl.

Po krutym nadawku mam na předań:

Kublo,

98 jutrow wulke, dobra pšeńčna role, blizko **Haynawy,** ze 4 masiwnymi twarjenjemi. Płaćišna jenož 65000 hr. při z wopřednym napłaćenjul wo 25000 hriwn. (12 howjadow, 3 konje, 6 swini, wšě mašiny, elektriske swětło a móc), dale:

kublo,

80 jutrow wulke, z dobrymi twarjenjemi pola Lubanja (Luban) za 60 000 hr. (10 howjadow, 2 konjej, swinje, mašiny, najlěpje kompletne, elektr. swětło a móc), dale:

kublo,

90 kórcow, w Sakskej, wšo masiwne twarjenja, za 70 000 hr. z $^2/_3$ napłaćenjom (9 howjadow, 2 konjej, plahowanje swini, elektr. swětło a móc), dale:

2 živnosći,

24 a 32 kórcow, w Sakskej. Płaćizna po wučinjenju.

Matth. Schillack,

Wólkau b. Demitz-Thumitz.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, žumełiske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćiny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na šinych wikach 11, znapř. hosćenca Zloteje Wuježdy. Rěči serbski.

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń, **Pjatk** a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Hańža Cyžowa

w Kortitzy p. Hrodźišću.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Jeja k nasadźenju

wot wjacy króć z diplomom, medalju, z prěnim a čestnym mytnim wuznamjenjenych wosobitych

„kurwotobarbnych italskich kur“

wotedawam bježaje. Kury njese wurjadnje derje a su jenoć najlěpšeje němskeje kurjaceje płahowanskeje krwi. Jeji k nasadźenju płaći 15 štuk 3,50 hr. Rozesćelu za póstowy doběrk (Nachnahme)

H. Gommolla, Guhrow Nr. 81

bei Briesen, Kreis Cottbus.

Lěto stara

jałojca k płahowanju

je na předań

w Brěžzyncy čo. 30.

Potbatmjany plat, dobry plat, łožowe poćehnjenja, měchowy drell, twjelki atd

pjećhebawataj a wumělnjataj na łen

Rudolph a Schmidt w Kamjenju, Arndtstraße 34

Otto Preuss měješći Korla König

na žitnej hasy 4. **w Budyšinje** na žitnej hasy 4.

elegant. mužace wobleki	apartne žonjace mantle
wěrowanske wobleki	elegant. žonjace kostumy
sportske wobleki	modowe kostum. suknje
sportske kholowy	dźěćace a holćace mantle
sportske jupy	gumijowe mantle za žony
gumijowe mantle	kaž tež kosmikate mantle
wopr. bayerske mantle do wjedra	—
dźěćace wobleki wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja	Zhotowjenje mužacych wobleńenjow po měrje za najkrótši čas

Zhotowjena drasta derje sedźi a so najtuńšo wobliči

Dokelž so wšě wobleńenja bohužel zaso jara podróža, poručam, zo by sobi kóždy swoju potrjebu bórzy nakupił.

Sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćeny!

W płaćenju dawam wulke połoženja.

Hdyž chcješe woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźi je do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

měješćel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na šerbiłej hasy 13, Kěrbu njedźelu wot $^1/_2$11—3 hodź. wotewrjene

Sadowe štomiki

jahodkowe keŕčki, różowe pjenčki

kaž tež wšě druhe

sadařske wěcy

w znatej **dobrej tworje** poručeja

sadarnje

w „Bad Heil“ pola Smječkec

Emil Sperling.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z benetnom a prasuje

mužace wboleki

kaž tež

mužace, žonjace, dźěćace drasty, portiery, meblowe tkaniny, přikrywy, kože, kožuchi atd.

w Budyšinje na khěžorskej dróze 6 — w Khoćebuzu na Hródkowskej dróze 4

na Přiśěcanskej dróze 16 — we Wojerecach na cyrkwinskej dróze 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróze 26.

Wozjemjenje připuščomanja

Belgiski zrěbc

lišak z běłym čołom

wot krajneho hamta zwubrany, připuščuje so na

ryćeŕkuble w Plusnikecach

Telefon Hamt w Hućinje čo. 22

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za hapriela 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźěł. Smolerjec knihičišćerња, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawótki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobchadnje so stajnje nawótki a tabele so w kóždy wobličeju. Za wósobne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Čisło 104 | **Budyšin, pónđelu, 5. meje 1924.** | **Lětnik 83**

Wulki wuspěch Sserbskeje ludoweje strony.

Prěni nadběh je so poradźił. Pornjo druhim narodnym mjeńšinam žu po dotalnych pschedležacych liczbach Sserbjo najsylnje wolili. Kajki skóčny wuspěch budźe, so hischcze prajić njemóžu. Wczera wokolo połnocy bo-schachmy powjesć, so smeja narodne mjeńšiny dwěmaj sastupjerjom. Dźensa dopołdnja s wsetkeho górka žane wobtrudzenje tejele powjesće dostacz njemóžachmy. Wši kóždy pad je tale wólba najmeńšiziska manifestazija Sserbow. Pschichodnje maja Sserbjo prawo, sebi na statnej liśćinje prěnje mesno zadacz.

Sa nasz Sserbow je pódla tehole wuspěcha moralny pschese ważnischi. Prěni raz we stawiznach so my Sserbjo shromadnje na wolenju sa jebyn samer wobdźělichu. Liczba wotedatych serbskich hłosow je nimomery swjeselaca. Jdeja, s kotrejż mohł rjeż halle w póslednich wokomikach wustupichmy, je zdala nowa. Tehdyla so njeběžmy, so ju sacz do pósledneho kucika serbskeho kraja wujasnicz njemóžachmy. Wjese wschich pschihotow sapoczachmy tole dźěła. Jenoż tam, hdźež ma serbski lud, kaž w katolitschi stronach dobrych wjednikow, je wuspěch Sserbow wurjadnje wulki. Tam so pokazowaze pschecziwjenje, so z prěnim nadběhom hnydom wotpadnu. Ale tež w evangelitschich Sserbach, kaž sakscze, kaž tež pruskeje Hornjeje Łužizy pschedleża nimomery swjesełace liczby. Tu dyrbjachmy so se žiwnym pschecziwjenjom bědźicz. We wschelakich stronach so pschecziwo Sserbitkim wolerjam wopraunny terror wukonjesche, najsylnischo tam, hdźež su knjeze dwory. Tola tu a tam serbsku wolerjo wschē wabjenja a wobdźělenja rasnje wotpokazachu. Na pschikład we 7 Kwakzach sjednoczichu na serbsku liśćinu 86 hłosow.

Evangelisy Sserbjo w sakskej a pruskej Hornjej Łužizy su na swoju liśćinu tu a tam hižo absolutnu, druhdźe relativnu wjetschinu sjednoczili. Hdźež nam mózno njebě, k wolerjam so ertnje w ludowych shromadźinach blizicz, kaž w Rakezankich a Njeswačidłskich stronach, dozdachmy tola hischcze nahladne liczby. Runje dóndże powjesć, so su Sserbja we Wojerowikim wokrejsu 1382 hłosow na swoju liśćinu swjedli. To je sa prěni nadběh nimomery swjeselacy wuspěch. Tu žmy samóhli jara mało dźělacz.

Nesche dźělo we serbskim ludu sa nowu ideju so hakle sapoczina. Pschichodne wólby pschinjesu nam wesće znaimjeńšicha 5 krócz wjacy hłosow. Potom Sserb na kóždy pad bo němskeju statnesu žesmja jako Sserb pocziešnje.

Narodne mjeńšiny su hotowe, so na konstruktiwnej (tworjazej) politiju Němskeho stata wobdźělicz. Němskonarodni, kaž je znate, wukonjeja destruktiwnu politiku (to rjetka podrywarske dźěło). Je-li němske knjeżerstwo znamjenjam cząsza rozumi, samóże wono runje po puczu wschēs narodne mjeńšinu naszupicz politiku polneho porozumjenja s druhimi ludami. Jeli wone s nami, w Němskej bydlazymi małymi ludami tak wobchadza, kaž žebi Boże kasnje a cłowjeske sakonje žadaju, smēje hórcy sympathiju wobżeje słowjanskich ludow na swojej stronje.

Po puczu porozumjenja s druhimi ludami wjedże drogi s cźežku, w kotrymż nasch stat cźi.

Politiske mordarstwo w Barlinje.

Němscy nacjonalisto ju wólbne wojowanje do němskeho žejma s najwjetschej dźiwjocznju wjedli. Ssamo k mordarstwu su žo w Barlinje storhnyli dali. Pjatk w nozy jedyn młody dźěłacz domoj duzy cźrjódku młodych ludźi setka, kotśi k muri hamtskeho ludstwa plakaty pschilepjowachu. Dźěłacze ludźi nahwarja a spyta plakat s muric wotstorhnyez. Na to jedyn z młodych ludźi revolwer wuczeże a dźěłacerja k wutrobnju tšeli. Potom so do cźekanja da. Policistojo, kotśi pschibźachu, mósachu jenoż to motazeho dźěłacerja sdźerzecz a do straże dowjesc. Tam spóznachu, so bě wón k wutrobje tšeleny. Dźěłacze mózesche jenoż hiśicze mjeno jeneho z nadpadnikow mjenowacz, potom so morwy k semi swjese. Policija je pjecz ludźi sajała, mjes kotrymiż je pjeza winik.

Barlinska policija twarjenje ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa pschepytała.

Pjatk dopołdnja je Barlinska uniformowana policija twarjenje ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa sa kommunistom pschepytała, kotryż je knajneje pscherady dla wobstorzeny. Po druhim wudawanju je policija někotrych ludźi chyła wuswobodźicz, kotrychż pjeza w ruskim wikowanskim sastupjerstwje jatych dźerżachu. Halle w druhim rjedże je je wo kommunista jednaco, kotryż je hižo sajaty był, tola cźeknył a w ruskim wikowanskim sastupjerstwje wukhow namakał. Policija njeje pak nikoho z tych, sa kotrymiż je śledźiła, nadcźeła. Nalezność hischcze k twarjenju dowjedże. Ruski pósłanz je dla tranjenja exterritorialnosce protestował. Twarjenja ruskeho pósłanza so jako ruski kraj wobhladuja, kotryż dyrbi němskej policiji njepschistupny być.

Po pósledniej powjesći su we Württembergskej kommunista Ozenhardta sajeli. Wón dyrbjesche so do Pomorskeje dowjesć. Dóndź so pscheś Barlin wjesesche, wón swojeju pschewodźerjow narěcza, so dyrbjetaj z nim w Hofe-jeju twarjenja ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa hosej wupitaj. Dóndź do twarjenja sastupichtaj, so Ozenhardt z pomocu někotrych pschistajerjow wikowanskeho sastupjerstwa wuswobodźi. Tuczi potom württemberkeju sastoj-nikow chwilu jateju dźerżachu. Sso kónczinje puschczichu Barlinskej policiji podawk dóstatkowy. —

Dochody němskeje pósty a němskich żelesnizow. —

Němska pósta je w měrzu 153 milijonow, rentskich hriwnow a 46 trilijonow papjerjanych hriwnow dochodow měła.

Pola němskich żelesnizow su dochody w měrzu 301 milijon stotych hriwnow a w cząsu wot 15. nowembra hacz do końca měrza 1130 bilijonow hriwnow wurźnile.

Satši jezu —

so cźitwórtk 8. meje pschipołdnju w 1 hodźinje z nowym wuradźenjam setkaju. Prěni dźeń budźe so wo drobnych nałożnoscach jednacz.

Ham oversti protest.

W lěcze 1866 je Prusa pschecziwo wschemu prawu hannoverskeho kraja wuhnawschi so Hannoverskeje zmózowała. Wulka wjetschina hannoverskeho ludu njeje pschestała, so pschecziwo tutemu wumozowanju p'checzowacz. Po potwalenju němskeho knježerstwa jebi hannoverski lud žada, so by so njeprawdu lěta 1866 wurunało. W bliżschim cząsu budźe hannoverski lud wo tym wothłosowacz, hacz ma so Hannoverska wot Prukeje zaso dźělicz. Pschecziwo tutemu zadanju su němscy ministerjo so pschi wschelakich składnoscach wuprajili. W hannoverskich krajnych nowinach tehodla dowěrniżu a spokojnosnjenju sa hannoverske wothłosowanje sławnje pschecziwo temu protestuja, so so srobustawy němskeho a pruskeho knježerstwa pschecziwo wothłosowa-pótaracz, so so w pschichodze kóżdy pospyt wutwostaji, z kotrymż ma so hannoverske wothłosowanje pod zuj waliw stajicz.

Němskonacionalistiski sapósłanz w Mnichonje sajeli.

Dla schczowanskich rěczow sa p'rawnym bjdom po shromadźinje we Weilheimje su němskonacionalistiskeho sapósłanza Ludwiga Aznera na podłožu nusowego wukasa sajeli. Jeho śudnistwu pschepodadza.

Wo dźěłanski cząs w němskim hórnistwje.

Hórnicy w němskej hornjej Schlesyskej běchu so loni nasymu rozsudźili, so budża hacz do 30. haprele dźěle dyżli 7½ hodźiny wschódnje dźěłacz. Někto pu wobsamknu, so njebudża dale pschez cząs dźěłacz a pu wot 2. meje po 7½ hodźinskim dźele swojatok cźinili. Wobhdejerjo podpokłon pak k temu njepschichłosnju. Zadaju jebi, so dyrbja hórnicy dale pschez cząs dźěłacz. Hroża, so kóżdeho, kotryż po 7½ hodźinskim dźele z podpokłonom wujedże, z dźěła wusamknu.

Też w **Poruhrskej** je wobsedźerjo podpokłom pschecziwjeja, do sawjedżenja prjedatwcheho krótscheho dźěłanskeho cząsa swoticz.

Rosborjenje po zwlej Poruhrskej.

Pjatk wjeczor je so na wósom schachtach Essenskeho a na pjecz schachtach Duisburgskeho rewěra dźěło sastajiło. W Mühlheimje njejsu hórnicy na schyri schachtach, we Dortmundzke na schescz schachtach k dźělu sajeli. W zwlym poruhrskim rewěrje wulke rozhorjenje knježi. W městach jebi wobydlerstwo zbytku nakupuje, dokelż z tym liczi, so **generalny straik wudyri.**

W Hagenje jsu poczeli hórnicy a dźěłodawarjo jednacz. Dźěłacerske swjasti su do prědka dźělike, so jebi bjes wu-mjenjenja żadaju, sa dźěłacerjo zwój pósledni wukas wrócżo wosmu, po kotrymż so cźi dźěłacerjo i dźěła wusamknu, kotśi so sapowjedża, dokelż cząs dźěłacz. Póbla starego hórnistkego swjaska je někto też **towarstwo kschesczijanskich hórnikow** dźesche dźěło wotpokazało.

Porheinska industrija sa namjety wężwustojnych.

Shromadne pschedsydstwo swjaska porheinskich industrialnych je so we wosebitym pohedjenju s namjetami wężwustojnych sadarało. Wono jenohłósnje zwjesczenja němskeho knježerstwa ikwali, so by so na podkopku tychle namjetow jednało.

Wójwoda połske hornjeje Schlesyskeje wumrjel.

Pjatk je na sahorjenje pluzow wójwoda połskeje hornjeje Schlesyskeje dr. Konzi wumrjel. Němske nowiny pischu, so je wón w zwojim sastojnstwje so stajnje prózował, so by jo po prawdze a njestronitosci k Polakam a Němcam sastawał.

Połsko-ruski żelesniski projekt.

Londonska „Morning Post" powě, so je franzowsko-jendźelski syndikat wo twarje żelesnizy jednał, kotryż dyrbi wuhlowe zamy w połskej hornjej Schlesyskej a w Dombrowje s połskimi industrijowymi frjedźiščezeni a s ruskimi Donazkimi podkopkami swjasacz.

Franzowsko w Syriskej.

Po londonskich powjesćach dyrbja franzowscy wojacy w Syriskej wschędnje s turkowskimi irregularnymi (njepra-widlowymi) wotdźělenjemi wojowacz. Turkowske knježerstwo bjes dwěla sdźěłarjow pschecziwo Franzowsam podpjera. Mi Angorje je wo tym prajeda, so w bliżschim cząsu Franzowsko z Alexandretty wuczeri. Psched někotrymi dnjemi je turkowske knježerstwo franzowsku pósłu-ju a pażerstwu letarsku khižu zakazało. Turkowski wójnski minister je pola italskeho agenta Montagny wulku hro-madu brónjow a letadow skazał.

W Turkowskej zhebi někotre jendźelska, Franzowska a Italska nap'checžo dźěłaju. Tutu njejednotu Turkowska wu-zijo kschesczijanske schule samka, kschesczijanskich sastojnikow se žiwym pulcza a tyżacy kschesczijanow z Turdowskej wu-pokazuje. Jeli so to ententa sapo pschecziwo Turkowskej njesjednoczi a shromadne pschecziwo njej njewustupi. Turcko bój'y Franzowsow se Syriskeje, Jendźelczanow z Pale-stiny, Egiptowskeje a Sudanskeje wuczerja. Turkojo pa wjele tyżacy italskich pschisłuchnikow w pódlednim cząsu wupo-kasali. Italska je pschecziwo temu protestowała, tola z bohom je swólniwa, turkowske wójsko z brónjemi a letadami juuhotowacz.

Rumunski minister Duca w Jendźelskej.

Jendźelski ministerski p'chedhyda je sobotu rumunskeho ministerskeho pschedhydu Ducu pschijak. Duca je so na to do Pariża wrócził a wot tam najskerje rumunskeju kralowskeju manđelskeju do Genfa pschewodźi. Tam rumunski kral Ferdinand je swojej manđelskej sekretariat swjasta ludow-wopyta.

Duca je ho rjeczo wo rumunskim pożczonku w Londonje prózował. **Rumunska pjenjezy ja reorganisaziju rumun-skeho wójska trjeba.** Hdy by pożczonku w Jendźelskej nje-dostała, dyrbjała ho na Franzowsku wobroczicz. Myst franzowsko-rumunskeho swjaska po sdaczu njepostupuje. Sakitanje Bezarabskeje pschecziwo Ruskej ma drje Poin-care sa pschestrašowaźlivnu wez.

Wjednik mazedonskich komitacžow Todor Alexandrow we Romje.

Belgradske „Nowosti" se Sofije shonja, so je Todor Alex-androw, wjednik mazedonskich komitacžow do Roma wot-jěł, so by ho tam z albansko-kosowskim komitejom setkał, kotryż hromadze z Mazedonskimi sa to dźěła, so by ja Južno-Serbija wot Južnoslowjanskeje wotstorhła.

Namjet na wotbronjenje w Danskej.

Danski minister narodneje woborny Rasmussen je no-winam dźěłił, so nasymu jemej namjet na wotbronjenje pschedpołoži. Podobny namjet sozialdemokratiskeje strony je ho hižo prjedy we wójskowym wubjerku pschedpołożił, je pak so tehdy łacźiwnyk a so někto zaso knježerstwowy na-mjet pschedpołoži. Wón je sałożeny na principje wotbron-njenja a sjadowanja nuczeneje mjeńšludoweje policijskeje straże na mjescach a na morju. Jeli so pak tónle namjet pschiwoźnje, smēje ho wo nim ludowe wothłosowanje.

Też holłandski parlament je ho s wotbronjenjom sabjeral.

W 1. komorje je ho s 19 pschecziwo 10 hłosam namjet wotpokazał, z kotrymż je knježerstwo namołwja, pomjeri-jomnej komniżiji praschenje prubowacz dacz, hacz je mó-jemu stajej hischże mózno, kraj pschecziwo chcemu

Wólbne resultaty se sakskeje Hornjeje Łužizy.

Wjeś	I. Sozialdemokr. strona Němčiny	II. Nimska demokr. strona Ludowa strona	III. Nimska demokr. strona	IV. Kommunisty	V. Sozialistisch-soziale Volksgemeinschaft	VI. Polska ludowa strona	VII. Nim.-fašistowska strona	VIII. Hannover-Bund	IX. Socialna ludowa strona	X. Centrum	XI. Evang. strona Sakskeje	XII. Wólčski-fašistowski Block	XIII. Republikanska strona Němčiny	XIV. Nimska demokratiska strona Njemowotnych	XV. Nimska ludowa strona	XVI. Nazionalliber. sjednoczk. Sakska
Malešecy	52	56	8	48	1	—	7	1	65	—	—	4	—	—	5	—
Pluśnikecy a Dobroščecy	38	81	1	18	1	—	—	—	26	—	—	1	—	4	6	—
Mješicy	9	72	2	8	—	—	—	—	21	—	—	2	—	—	—	—
Boranecy, Rěchowe Borščicy	12	33	5	3	2	1	5	—	47	—	1	—	—	—	2	—
Radwoś	10	13	7	9	2	1	1	—	226	26	—	3	—	—	13	—
Pančicy, Kukow	8	9	—	—	3	1	1	1	174	225	3	—	—	—	10	—
Wudwoł, Kosaricy	1	25	—	3	1	—	1	—	82	11	—	1	—	1	13	—
Wowlecy	15	13	16	4	3	3	2	9	222	30	—	1	—	—	12	—
Jawora	2	20	—	—	1	—	—	—	20	22	—	—	—	—	1	—
Kanecy	1	10	1	—	1	—	—	—	39	31	1	—	—	—	—	—
Čšelchow, Brěsynka	10	61	9	4	1	—	—	—	59	—	—	—	—	—	—	—
Bukecy	149	226	63	31	2	—	13	1	137	5	2	17	2	5	91	—
Komorow	14	105	7	3	—	—	2	—	65	1	—	—	—	—	6	—
Njeswačidło	55	370	66	39	6	—	5	—	113	5	1	10	9	6	49	—
Krakecy	11	88	1	7	—	—	1	—	82	6	—	1	—	—	1	—
Wujeźk	4	26	1	—	—	—	1	1	55	—	—	—	—	—	11	—
Nalojby	14	48	5	3	—	—	1	—	80	—	4	2	—	—	—	—
Sěrbske Pazlicy	2	6	—	1	—	—	—	—	110	6	—	1	—	—	—	—
Pschiwočicy	7	54	—	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—
Porschicy	26	68	2	—	1	—	1	—	84	—	2	3	—	1	5	1
Kortnicy, Brěsyny, Wujeźk, Hrodźischcžo	106	116	18	—	—	1	3	—	72	4	5	—	—	—	27	—
Rězant	—	3	18	—	—	1	3	—	72	4	5	—	—	—	27	—
Bacjoń, Hošlow, Schuschecy	37	38	2	1	1	—	—	—	75	1	—	2	—	—	15	—
Minakat	125	128	36	24	6	—	3	—	124	11	2	7	—	—	13	—
Jedlica	18	64	2	—	—	—	—	—	2	1	—	5	—	1	3	—
Mitkochizy, Mješica	12	26	3	1	—	—	—	—	66	35	1	1	—	—	—	—
Boschecy	12	55	9	6	—	—	2	—	59	—	—	2	—	—	5	1
Sbéž	13	68	5	14	1	—	—	—	60	22	1	—	—	1	3	—
Bóschecy, Wětro	61	99	18	12	2	—	4	—	209	11	1	2	1	5	4	—
Khrósćicy	4	21	8	1	6	—	5	—	195	54	—	—	—	—	7	—
Mały Wošyk	15	67	10	—	—	—	1	—	8	5	1	—	—	2	2	—
Lejno, Čjažecy	5	54	—	2	—	—	4	—	87	5	2	4	—	—	9	—
Prawocicy, Nuknicy	2	29	—	—	—	—	—	—	38	1	—	—	—	—	3	—
Wotrow	6	17	1	—	—	—	—	—	120	16	—	—	—	—	3	—
Krjejecy	5	62	—	1	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	4	—
Zurizy	1	44	—	—	—	—	—	—	29	—	1	—	—	—	1	—
Hasschtrow	245	248	32	20	1	—	9	—	1	5	11	2	3	—	135	—
Drožbicy	37	51	—	18	1	—	—	—	26	—	—	2	—	1	2	—
Krayow	16	143	11	5	1	—	4	—	36	1	2	3	—	—	18	—
Pomorcy	23	66	15	8	1	—	1	—	21	—	—	16	—	—	26	2
Kubschicy	21	85	8	5	—	—	—	—	28	—	—	2	—	—	7	—
Konjecy, Kunschicy	10	59	4	9	—	—	3	1	44	1	3	7	—	—	—	1
Jenkecy	57	77	9	3	3	—	2	—	10	—	—	3	—	—	1	—
Trjebjenzy, Wabecy	22	58	6	1	—	—	—	2	1	30	—	1	2	2	—	2
Swowricy	15	85	3	7	1	—	—	—	42	—	1	2	2	—	2	—
Rachlow	18	62	—	5	—	—	—	—	37	—	—	2	—	—	3	—
Bukecy	21	85	31	1	3	1	4	—	40	1	—	28	—	1	25	1
Rolbizy	3	—	—	—	—	—	1	—	126	8	—	—	—	—	—	—
Konjecy, Schmnow	3	4	5	1	1	—	2	—	161	73	—	—	—	—	1	—
Brětanka	54	41	14	7	—	1	7	—	4	—	—	2	1	—	2	—
Bukojna	21	83	2	3	2	—	—	—	14	—	—	1	—	—	1	—
Kowarow p. Kluschc.	61	94	1	7	2	1	—	—	35	2	—	1	—	—	5	—
Kosatk	36	59	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Demjany	68	67	8	6	2	—	2	—	—	1	2	—	—	—	2	—
Drjezkn	71	137	14	7	2	—	1	—	4	—	2	4	—	—	4	—
Dubrawka p. Barta	42	19	15	5	1	1	—	—	10	—	—	—	—	—	5	—
Wělichecy	70	64	—	22	1	—	2	—	21	9	—	1	—	2	7	—
Hutka	180	220	25	19	5	1	1	—	—	3	1	8	2	—	34	3
Hlina	36	34	4	11	—	1	1	—	19	—	—	—	—	—	6	1
Hnaschecy	49	166	1	7	1	—	3	—	1	2	3	5	—	1	12	—
Hrodźischcžo	106	216	18	13	1	—	3	—	72	4	5	5	—	—	27	—
Budestezy	275	318	69	121	17	2	7	—	66	16	5	21	2	7	126	2
Zicjeń	48	77	8	4	1	—	1	—	4	—	1	—	—	—	11	—
Hrubjelčicy	95	41	7	6	2	—	—	—	8	4	—	1	—	—	18	—
Huczina	42	95	19	46	—	—	—	1	—	57	—	—	—	14	10	—
Budyschink	21	33	3	1	—	—	—	—	37	—	—	2	—	—	—	—
Subornicy	51	20	38	56	3	—	5	—	15	—	2	1	—	10	8	1
Krakecy	11	88	1	7	—	—	—	—	82	—	—	1	—	—	1	—
Njechorn	3	24	6	8	2	—	—	—	39	—	—	1	—	—	6	—
Nowa Wjeś p. Hoyerswerda	65	96	5	12	1	1	1	—	1	1	—	1	1	—	7	—
Nowa Wjeś	121	26	4	5	—	—	1	—	39	4	—	3	—	—	6	—
Delnja Kina	35	58	13	23	3	—	—	—	21	—	—	—	—	1	4	10
Horny Wunjow	29	77	12	16	4	1	—	—	23	1	5	—	—	1	1	—
Wojdezy	28	30	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—
Přećejcy	33	122	5	—	—	—	2	—	3	2	—	3	—	1	15	—
Wórzyn	11	52	8	7	2	—	—	—	23	—	1	6	—	—	3	1
Wóspork	95	182	66	20	3	1	15	—	4	2	1	30	3	—	222	2
Luh	59	91	22	13	2	—	1	—	52	—	—	1	—	—	11	2
Wujeschk p. Pomorcy	4	26	1	—	—	—	1	—	55	—	—	—	—	—	11	—
Wart	85	148	20	7	1	—	—	—	17	—	1	4	—	2	28	1
Trjebjenza	22	58	6	1	—	—	2	1	30	—	1	2	—	—	5	—

štim žrjedkam, to je bombam i jědowitymi dymanti, schtitacy. Sa nantjet jenoż sozialdemokratoju a demokratoju hłosowachu.

Jendželska chce žo z njewidźomnymi pruhami pśeco njepśećerjejśimi lětakami wobaraś.

Powjeśeś je wulke dźiwanje sprudźiła, što je žo w Jendželskej Grindellej-Mattewjej poradźiło, maschinu wunamakaś, z kótrejež žo njewidźomne pruhi wupuschćeja. Te wschitke špala, schtož jim do puća pschińdźe. Jendželcze-Jendželscha pśeco nadpadnuś njepśećerjelskich lětadłow jo se sapalazych maschinow, wokolo Londona kołu wótrowa, kótrejž jano lětadło njepśećerjeju, ale špalene na jemju padnje.

Njeboło abo špionaža?

W Bydhoschczi (Brombergu) w Pólskej dwaj Němcaj, bratraj Gabrielowaj, pólsku wójeńsku wósomnoścź proscheschtaj, so by jimaj dowolene było, w tamnischich wójeńskich dźěłarnjach lětadło špamjenje konstrukcije natwaricź, z kótrymż by žo Lětarstwo pschemnóžiło. Pólska wójeńska wyschnoścź da jeju próstwu dwoli a jimaj dwoje dźěłarnje pschewóstaji. Lětadło nowego systema žo pod krutej kontrolu natwari. Na to žo bratraj z nowym lětadłom na pruhu na flét pulschczichtaj, kola města do Pójnanskeje do Branibora w Pruskej pschiležachtaj. Tam jeju łajachu a lětadło zastłapichu. Gdyž je z temi pschistało, žu žo jeno wóschidła rozbiłe. Na to jeju na swobodu puschćichu. Gdyž žo do Bydhoschczi wrócźichtaj, jeju sakło pólska wóschnoścź jaja, dokelž na njeju tukaju, so žu se samphkom do Pruskeje zaleczakoj, so bychtaj lětadło a ważne dokumenty do rukow němskeje wyschnoscze dakoj. Bratraj žo wurečźujetaj, so staj žo w nastupanju njebjeskeje strony kamyliłoj.

Hollandsko-ruske jednanje žo pschetorhnyło.

Hollandska z Ruskej w Berlinje wo twikowanskim sprjećenju jedna. Dokelž žo njeje dojednanje dospjeć hodźiło, je žo jednanje sastajiło.

Newyorkska City-banka ja wumoženje swjatskatskeho wójnskeho dołha.

National-City-banka w Newyorku, najwjetschi wustaw Sjednoczenych statow, hromadźe z druhimi finanzynymi a pschemysłowymi pschedewześenzi za smjerschćenje abo wumoženje swjatskatskeho wójnskeho dołha w Ameriźy wustupuje. W mjezaznej rozprawje banka Amerizanow na to pokazuje, so žo twerschćeń zešći plan wézwumoženje nje-hodźi pschewjesć, jeli so žo dołh swjatskarjow w Ameriźy njepowjeśi.

Sbéž na Kubje.

Po powjeśeśi z Habanny žu sbéžkarjo mjeschczanostu Santiaga de Cuba słónowali. Kubańe knježerstwo žanych powjeśćow wo revolucźiji njepschepuschcza. Tehodła njeje znate, kak daloko je ju wona rozschérila. Prezident Zayas je 4 milijony dollarow za potłóčenje revolucźije postajił. Wjednik kubańskeje revolucźije, Garcia Veley, je pschez schtyrjomi dnjemi kradu z Newyorka wotjeł. Njewjedźa pak, hdźe wón pschebywa. Jeho pschećelźo praja, so njewjedźa, so je sbéž w Santa Clara widźił, dokelž tam revolucźije njepschecja. Wudyrjenje revolucźije pak wo tym swedczi, so na Kubje wulke njespokojnoscź knježi.

Nowe krute wojowanje w Honduras'u.

W republiźy Honduras w južnej Ameriźy su strony, kótrejž so wo presidentstwo wadźa, wuwtoru zhu nóż mjez sobu wojowałe. Wjele ludźi je padnyło abo so ranjiło. Słónczne su pschećiwnizy nźekźišćeho knježerstwa dobyczerjo do hłowneho města jacźahnyli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. meje 1924.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodźinach barometer 740, hygrometer + 1½, thermometer w nozy + 8, Drjezdźanska wjedadnja wuwjedrjenje staja. S oźana so k nam wyschina pschibliżuje. Ta pschinjeseje anm najźerje wobstajnische wjedro. Jutrje wutoru słónźnisko 4,30 hodźa a so 7,28 hodźa, Mježacź rano 6,17 hodźa a so 9,46 hodźa.

Wjedro na tónle tydźeń:

Pónd ź e l u rano pochmurjeno, potom z wjetscha mrócźeno, w nižinach so z khwilemi podeschczuje, na horach skerje śnih, słaby wětr.

Wu t o r u rano kurjawa a wróh, potom rjenje, słaby wětr.

S r j e d u rano roša, potom swjetscha słónźno, staro žadyn deschczik, słaby wětr.

S ch t wórtk w nozy jasno, rano roša, potom skoro žadyn deschczik, słaby wětr.

P j a t k pokhmurjeno, skoro žane słónzo, z khwilemi deschczik, wětřikojto.

S s o b o t u w nozy a rano deschczik, potom pomróčeno, słaby wětr, z khwilemi so deschczuje, na wjeczor so wucześuje.

— **W Budyschkim hamtskim hejtmanstwje bu 45,767 płaczywych hłosow wotedatych, wobdźělilo je so wokoło 75% wolerstwa. Jet o pomérnje niske wobdźělenje, schtož z dźěła na tom leži, so ludźe w prawym cźasu, njemuzyš hač do 5 słodź. wolicź njeńdźechu. Jednotliwe strony su po hamtskim swótšenju sćěhowazu liczbu hłosow dostali: I: 13781, II: 16405, III: 2743, IV: 2882, V: 718, VI: 38, VII: 344, VIII: 40, IX: 3265, X: 1316, XI: 391, XII: 538, XIII: 44, XIV: 213, XV: 3001, XVI: 48. Kak su jenotlive strony wolili, je z tabelu k spóznaću, kotraž wschak hischo dospołna njeje, kotruž pak jutrje wudospołnimy.**

— **Kak su w Budyschinje wolili.** Hłosy woleri mjez Budyschina so na wšech stronach take rozdźěluja:

Sozialdemokratiska strona	5247
Němsko-nazionalna strona	4712
Němska demokratiska strona	2020
Kommunistojo	1565
Khćeschcź.-ług. lud. sjednoczeństwo	225
Pólska lud. strona	14
Němsko-logialna strona	142
Haeusler-Bund	8
Sćerbska ludowa strona	256
Pentumska strona	570
Sakska evangelika strona	115
Blok soz. ludowszow	452
Němska republikanska strona	43
Njewowuzyni sozialdemokratoje	135
Němska lud. strona	3979
Narodnoliberalne sjed. w Sakskej	35

Wotedatych hłosow bě 15518, mjez nimi 137 njepłaczłiwych.

Hospodarski rozhlad.

Ródźelu, 5. meje 1924.

Kurs wezera w Barlinje:
(Tule kurs je w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	272 500
jendželski punt	18 455 000	czechoslowakska króna	124 600
schwajcarski frank	748 100	100 pólsk. markow	429 000

Rěmsle hyjenjeły běchu žobotu na wukrajnych bursach derje strukcene.

Produktowe wiki wostachu w dotalnym wjasnjenju. Nož ki bo malo poskicuje. Wona pak kupsam dožaha. Jecmjenk je w dobrych kajkošcach na wikach. Nětcho wowsa so rozpscheda. Muka njeindže. Wukrajna muka na nasche wiki tlócki. Sobotu pschinjdže zentnar

w Barlinje:

pschenicy 8,50—8,70, rožki 6,40—6,70, jecmjenja 7,50—9,40, wowsa 6,25—6,60.

Wiki rěsnemu ploty w Barlinje sahdžechu žobotu (Zerkralowskehof). Wiki schpatnje bdžechu. Howjada dele bljachu. Saamo sa rjany ploty so niske placzisny hodžachu. Skotu bě so wjele pschihnało. Pschicžina nitkich placzisnow je leż to, so koże minje placzachu. Hacž runje běchu cželata jednsche byle, wone wola nětcho dele strachu. Wowzow bě so wjele pschiwjesło. Też te smjene placzisny zapisachu. Saamo rjane tucžne wowzy dyrbjachu nětcho w placzisnje popuskcicž. — Switnje sažo nětcho lepje bdžechu. Se Memelskeje krajny zanych swoini njedostachmy, dokelž je knjezerstwo dowaš i tehole kraja zakalało.

Pschihnali běchu:
3328 howjadow,
2350 cželatow
6125 wowzow
7756 tukrajnych a
588 tukrajnych switnow
po zentnarju žiwe wahi

Wone placzachu:
18—45 st. hr.,
28—80 st. hr.,
20—46 M. hr.,
53—63 st. hr.

Konjaze wiki sahdženy tydžeń w Barlinje. Pschihnali běchu 561 kon. Wone placzachu:
1. tjadownje 1500—2000 st. hriwnow,
2. tjadownje 1200—1500 st. hriwnow,
3. tjadownje 800—1300 st. hriwnow,
dobijali 300—800 stotych hriwnow.

Wiki sahdženy tydžeń schtwórtk w Khorzejbuhr. Wuliča 2, jeża 11 np., twarch 25 np.

Placzisny na Barlinskich produktowych wilach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, jewel 100 kg.

	placzisny po 5tej hriwnje				
	3. 5.	2. 5.		3. 5.	2. 5.
Pschenja	170-174	170-174	rapš wolijski	11,20	11,20
rožla	128-134	128-134	poch. melasa	8-8,60	8-8,60
natšk. jecmjen	170-188	170-188	erabella	12-13,50	12-13,50
nasl. jecmjen	—	—	běrnaze tuzjk	24-24,40	24-25,00
wowš	128-132	128-132	sunty	14-16,00	14-16,00
kukurjaz (Mais)	—	—	wola	12-13,00	12-13,00
pschenična muka	24-26,25	24-26,25	lany wolijski	21-22,00	21-23,00
rjana muka	19-22,00	19-22,00	modre lupiny	12-12,50	12-12,50
pschenicz. wotr.	10-10,20	10-10,20	žolte lupiny	16-16,50	16-16,50
rjane wotruby	8,90-9,00	8,90-9,00	syno, 50 kg	2,00-2,25	1,90-2,10
rapš	810	810	siowa, rjana	1,15-1,25	1,05-1,25
lane symje	410	410-415	" pschenj.	1,35-1,25	1,05-1,25
hrach	14-15,00	15-16,00	" wowsna	1,00-1,15	0,90-1,05
pjeluški	11,00-12	11,00-12	" jecma	0,95-1,15	0,85-1,05

Wiki swobotu w Budyschinje. Bukwy rusk 120, jeża 12 nowych pjenjezkow.

Wjezne placzisny w Budyschinje.

wot 3. meje 1924

Wschě placzisny so po skotej hriwnje srošmla.

Pschedmjet		najnišcha placzisna	najwyschi placzisna
Pschenja, swonka wotedacza	50 klo	8,40	8,60
Rožla, swonka wotedacza	50 "	7,00	7,20
Jecžmjeń, swonka wotedacza	50 "	8,50	9,—
" nahumski	50 "	—	—
Wowš, swonka wotedacza	50 "	6,50	6,75
Raps	50 "	—	—
Běrny	50 "	3,40	3,80
Sejna	50 "	2,80	3,—
Sčkoma, ſ masch. mlóčz., prošk.	50 "	1,40	1,60
" ſ masch. " ſ sajk.	50 "	2,00	2,20
" ſ zypami mlóčzena	50 "	2,40	2,60
Pschenična mula, 70%	50 "	13,75	14,50
Rjana muka, 70%	50 "	12,—	13,00
Pschenične wotruby	50 "	5,30	5,60
Rjane wotruby	50 "	4,50	5,00
Prošata 882 schtuk	1 schk.	12,00	27,00

Drobnowikowanske placzisny w Budyschinje.

3. meje 1924 po hamtskim postajenju.

Wschě placzisny so po skot. hriwnje srošmla.

Twora	najnišch. placzisny hr.	najwyschi placzisny hr.
Howjase mjaso ſ koscjemi . . . 1 kg	1,40	2,20
Cželace mjaso . . . 1 "	1,80	2,00
Skopjace mjaso . . . 1 "	2,00	2,60
Switnjece mjaso . . . 1 "	2,00	2,20
Tukrajny switnjaty schmalz . . . 1 "	2,20	2,80
Pschenična muka . . . 1 "	0,32	0,48
Rjana muka . . . 1 "	0,28	0,30
Kólěb . . . 1 "	0,22	0,28
Jedne běrny . . . 1 "	0,06	0,08
Rajš . . . 1 "	0,50	1,00
Hróch . . . 1 "	0,56	0,72
Sočki . . . 1 "	0,80	1,40
Americ. switnjaty schmalz . . . 1 "	1,30	1,80
Sušcheny połcz . . . 1 "	2,40	2,80
Dobre mloko . . . 1 lit.	0,26	0,28
Jedyna butra . . . 1 kg	4,20	4,80
" " wukrajna . . . 1 "	—	—
Jeja . . . schk.	0,11	0,13
Jedyne bunty . . . 1 kg	0,48	0,72
Zokor drobny . . . 1 "	0,88	0,96
Petrolej . . . 1 "	—	0,36
Kamjenine wuhlo (dom. tepl.) . . . 1 ztr.	—	2,05
Brunjatowe briketty . . . 1 "	—	1,22

Pschiwzaća wiki a wólbowe symje w Lužicy.

We Wjeżdżanach je Sserbska ludowa strona dostała 177 hłosow, w Radebeulu 5, w Weinböhla 2, Hainsbergu 2, Pěrnje 26, w Heidenau 4, w Schandauje 2, w Sseehnitzu 3, w Nowym Měsče 2, w Miśchnju 6, w Radebergu 2, we Freibergu (měsče) 14 a w hamtskim wokrjesu 13, potajkim 27, schtož je ſ wjazy hacž jenoho tsejniskeho kjarmarowe. Podobne pokazy widymy po zyłym wólbnym wokrjesu a ſ teho też to, so su Sserbja też swonka Lužicy tutón nas naschon narodnu paralu wobkedžowali. Njech su te lisčby też znadne, woni waja pak drohjzy a trójzy, dokelž su ſ dobom też dopokas teho, so na'cha narodna ideja žylnje a wulpěschnje sturkuje a też rosbrojenych Sserbow ſ žebi wabi. Mły schinjeżemy w najbliżschim czasu dospołny jsnam tutych drobnych hłosow, tiž su, kaž bu hižo prajene, nimo měry sajimawe.

— Kralu Albertowemu sterb. hud. sonda lětna dań ma so pschichodny měsnz sašo rosdźelić, kotrež maja wotrěbne wudowy sahe semjerstwych gerbskich wuczerjow, ako hdyž te njebychu byle, też zyroty, wobsehe tajke, kotrež wyschesche schule wobstaju, dostarž. Samolwjenja maju so pjenjezy tuteje dań hacž do 10. meje pola „Studienrat Prof. Dr. E. Mucke, Bautzen, Wilhelmstr. 16."

Lětuske wobkhadowanja kobłow a srěžow wotmeje so pjatk, 7. meje dop. w 9 hodź. pschi hoscenzu „Ke kronprynzej" w Budyschinje. Kobły, kotrež maju so do plahowanskeho registra zapisać, maju so pschedwjesć.

S Drežnjeje Hórki. Pola naš wotmě „Deutschnational" sahdženu srjedu schromadźišnu. Pódla hrabje a pachmana leż nkotsi mali burjo sedžachu. Čzi so wě, deutschnacionalna Čzěčnikej možnje pschikleschcu. Mjes nimi bě też jedyn, tiž loni sa Ruhrsku politiku kaž njemdry hanjesche a zbrasche. Wón je jewal sprawny, czesty muž a dobry hospodar. Ta Ruhrska politika je, kaž kóždy wě, naš wschěch wo nasche nalutowane pjenjezy pschinjesła. Też jeho. Lětha chze wtarcez a njemóže. Tola dohladat so hischcze njeje, so propaganda sa sahanu Ruhrsku politiku knjezerstwa Cunsa je nam nasche pjenjezy rubika. — Sdnano je kóždy Sserb pschi wólbje sa naschu „Sserbsku ludowu stronu hłosowal, a tutym knjezokam ſ tym prawu wotmołwu dał.

Přilopk.

* Dla jenoho monocla do jastwa. Pola schulerjow Potsdamskich wyschichich schulerjow je módrowobrubjena czapka jara widzana. Woni ju noschcha wobjezu na 6 hodźinskim pschekładowanju. 17 létny sekundana F. njemóżesche žebi wot swojich kapłowych pjenjez pišanu czapku kupiez. Jeneho dnja běsche nětko jedyn sobuschulet sa swojeho hospodarja wjetschu summu pjenjez wotsběhnył a je do swojeho swjetschnika tyknył. Wón wostaji jón nětkotre mjenischinty bjes dohladba. F. muži pschileżnosez a pokradny je pjenjezy a kupi žebi sa to žadanu czapku. Druhi rad njemjeskeje rejowanskich czrijł sa schuletitki bał. Tuž pokradny na lubi jeneho domskeho kolesso, pscheda je a kupi žebi sa pjenjezy trěbne czrije. Nichtó je snatych žebi na to njemyślesche, so F. trěbne pjenjezy ke kupowanju tutych wězow na njespravne waschnje žebi pschiswojił. Podhladny bu hakle, hdyż jenemu sobuschulerjej po litewka pokradny. Nětko bu pola F. macžerje domske pschepytowane, hdyż so litewka namała. Lohkomyślny hólczej czyschce žebi sa to, schtož czyschce ſ litewki wunnikowaczk. — monokl kupicz so mohł so ſ nim potom hordzicz. Potsdamske sudnistwo, psched kotrymż mjesesche so w tutych padach samolwicz, sasudźi hólczemu młodemu paduchu k 6 mjezjagam jastwa. Tola pschiwoli jemu czaš wuprubowanja.

* Zentwowy wikt. W Berkadet (městaczku w Rumunskej) je hischcze stare waschnje zentwowych wikow. Kóžde lěto, hdyż so schtomy do seleneho lisca brasecza, wustajeja zenite holzy na sjannych wikach. Nawożenje pschihdu we bohatej ličzbje je wschědy tónczas, su ſ khudźichi krukowy. Pastyrjo a burske hólzy, tej rjemjeslnizy su sastupjeni. Pozdaž dyrbi swojej pschichodnej macžeri na městnje dopokazacz, so móże mlodu žonu sežiwicz. Je wona swoju dowolnosez dała, wotruna holzu ſ pjenjezami ako że slotom

Feuilleton

Sžmykarjowy žyn.

Powjedaćało ſ namjesnych krajow.

1] (Pokracžowanje.)

„To by prawje było", wotmołwi korczmak zyle we měrje, „czi ludźo to lěpje njesafkuja, wschi'zy dyrbjeli na schibjenzu, nichtó to wile njesada, dyžli ja, dokelž nima nichtó wjazy ichtory. Ja hižo dźensy dawno zyroje mało pschekupstwo, kotrež pódla nam, pschestacz, pschetož njeje pódla žodyn dobyłk. Ludźo dže móża ſtoru wschitko wjele tuńscho mječz, pschetož taj rěka, wscho to jim w nozy psches Łobjo pschinjeże, schtó dha to hischcze pola nas kupuje, tiž njemóże tak tunjo dacz, dokelž dyrbi swoje dawki dawacz. Wopraudże, ja to wjeżelu, że ja mój žyn namjesnik sastoi- nik a so je k nam pschesadżeny, tón hólz je mudry, won budże tej wdży hižo wotpombacz, wopraudże, ja to wjeżelu.

Sastojnikaj niczo njewotmołwischtaj, stanuwschi wopuschczitaj swu.

„Wjele sboża, wjele sboża, moji knjeża", wołasche korczmarz sa nimaj. „Djenża te taška mó, hdyż so někotry puni tworow psches Łobjo ponjeże, haj, djenża je prawa mój k tomu, symna, wětschorja, czmawa — derje tomu, tiž móże doma wostacz. Wjele sboża, moji knjeża a dobry puc!"

„Ty so je swojim rěczenjom hischcze wo hamtnu schiju pschimjesech", rjekny jedyn ſ muži k korczmarjej, hdyż běchtaj sastojnikaj swu wopuschczikoj; „myślisch dha sebi, so taj njewětaj, schto mataj wo tebi myślicz?"

Korczmar so wusmja. „Wiedjeej nicžo njepkasch, ja rěka měcz ako popadnucz; taj dwaj mje hischcze njepopadnjetaj; ale nětk czinjeże, so dale pschidźeże, a hladajże so, so wam njepopadnu. Hdy dha so wróczieże?"

„Na tanje halle, jeli so wschitko powadźi; my pschinjeżemy djenża swojej a zokor, a to wobczeżta."

„A wy so psches bahno wróczieże?" prajesche so korczmar.

„Haj, jeli budże pucz próstny."

„Dobre. Na tanje trzechicze mje to bahnu; pschiwjedu pja sobu. A nětko djenże, jo widżieże, kajki puc ja sastojnikaj djetaj."

Mužoj wupschu swoje schlenży a woteńdżechu; kóždy bě ſ dotym tijom wobrónjeny.

Nasajtra rosesdże po wokolinje powjesesć, so je w sandźenej nozy wopraudżita bitwa mjes sastojnikami a žmykarjemi nastała, a tak bě wopraudże. Dwaj se sastojnikow běschtaj ranjenaj a ranu, to hodźesche so derje spóznacz, dokelž wot tych dołhich jelesinych rózkow, ſ kotrymiż mějachu žmykarjo swoje kije wobbite. Sastojnizy bě dha wjazy tafow do žmykarjow sdělił, tola žaneho njeběchu popadnuli. S twulkej radoseju duchu teho dla na tym daju cži nowi sastojnizy powitani, mjes nimi bě też korczmarjowy žyn. Sastojnizy pytachu žebi we wotkliwych wězach bydla, mlody Schczepan Wolters sažydli so do domu swojeho nana, a nichtó njesdasche so nad tym bóle wjeselu dyžli korczmar.

Se schromadnymi mocami a ſ nowej pródu łakachu nětko sastojnizy na žmykarjow, tola podarmo; sdasche so so tu so wschitcy žmykarjo nastrózeli.

Schczepan bě prěnt czaš stajnje na nohach, twodnjo a w nozy njepopschcha běli měr; hustо rjekny k ſwojemu nanej, so wopraudże žada, so by so słónczenje tas se žmykarjemi trzechił; ale kaž so sdasche, czi běchu wschu chrobłosez zhubili.

„Wěj jenoż sesertnosez", wotmołwi korczmar, „ty hischcze prjedy ſ nimi dźěłacz dostanjesch, hacž budże tebi lubo, ale njemyśl sebi, so so cži ludźo jowa tak ſ łopka pod padnucz dadża, kaj nutska w kraju; tu wobaraja so ſwojeje koże a nětkotry sastojnik móże wo tym powjedacz."

„To dóje žebi runje pschetu", dješche młody muž, „so bych so ſ nimi trzechił, tak, so so stajeja; woni njedźerbja so ſ nowa sa mnu swadżicz."

„Tak mójesch ty rěczeć, domiž jich lěpje njesnajesch", wotmołwi nan; „wschitcy dadża radżicz swoje žiwjenje, prjedy hacž so jedyn toho druheho pschetrawja, abo so pod padnucz dadża. Wjet so na kóždu pschedmet nimi, to je mjoja rada."

„Ja so jich njeboju, a prjedy njedam mera, domiž nje kotrych njepopadnu. Ty móhł mi pombacz, hdy by chcył, nano. Ty móhł mjeleco wuslědzicz, hdy a kóże žmykarjo twory psches mjeju njeżu; pschetož so snadny po njej wu- kolinje; žebi by to lohko było zhonicz."

„A kajši wužik bych ſ teho měł?" wotmołwi korczmarjowa žonja. „Budźo bychu so, hdy by so wukopało, mojeho domu spalowali, woni bychu so nam nuze wjeselli, ale je dyrbi to czinicz, hdyż so mi pschiležnosez poda, tebi k woli tón czinicz."

Dny za minjenu, sastojnizy łakachu w nozy a wodnu ale podarmo, žadyn žmykar so njepokasa. Słónczenje wo so žo žmykarjo tola sašo porčadnu hibacz, sastojnizy zhoniechu so tu sašo tójschto tworow psches mjeju trzechił, a kóżdy wachu tehodła krucžischo.

S lesczu pak wjedżesche korczmar wot swojeho žyma sch nicz, na kotrym blaku budźa sastojnizy łakacz, a nawe też stajnje pschiležnosez, so by to w prawym czasu zhonił karjam powjeł; a czi pschihodnu potom tola sa pucžu je swojimi tworami sožotowne kjarmy.

(Pokracžowanje.)

Nowa mſda w ratarſtwje.

Płacza potajſim ſćěhowaze mſdy:

L.	w ſtarobje	hodźinſka mſda muſ'e ſtot. ny. (ſentach)	ſónſke ſtot. ny.
	14 a 15 lět	7,5	5,6
	16 lět	8,7	6,9
	17 lět	12,5	8,1
	18—19 lět	14.4	18 a ſtarſche 10,6
	20 lět a ſtarſche	17,5	—

	tydźeńſka mſda 8 hodź. ſtot. hrivn.	9 hodź. ſtot. hrivn.	10 hodź. dźěł. cłaſ ſtot. hrivn.
16 a 17 lět	5,45	7.00	7,80
18 a 19 lět	7,50	8,00	8,80
20 lět a ſtarſche	9,75	9,80	10,80

měſačna mſda

	ſt. hr.	ſt. hr.
14 lět	9.80	8,90
15 lět	11,80	9,80
16 lět	13,30	10,80
17 lět	14,80	12,80
18 lět	17,80	14,80
19 lět	20,70	16,80
20 lět a ſtarſche	24,00	19,00

Sa bawkowe ſnamki maju wot 1. łapr. měſačnje płacićeſ: 19 lětni muſźy 5 ſt. pj. a 20 lětni muſźy 40 ſt. pj.

Wſchitzy druſy, kiž měſačnu mſdu doſtawaju, njetrjebaju žanehu bawku ſtarźeć.

Wobydleńſki pjenjes (Wohnungsgeld) woſtanje 0,50 a 25 pj. ſa ženjenych.

Sa ſwěcu (Lichtgeld) woſtanje —,48 ſtot. pj. ſa ženjenych, 0,24 ſtot. pj. ſa wſchěch druhich dźěłacherjow.

Sa grat (Gerätegeld) 0,9 ſtot. pj. ſa muſźſich a —,7 ſtot. pj. ſa ſónſte.

Sapſchahi ſwonka wſy 1,20 ſtot. pj. wſchědne dny a 1,40 ſt. pj. njedźelu.

---

waſtwa bywać, kotrejž ſobuſtawy dźiwaju na ſich hoſpodarſke połoženje ani potnje ani podkłinje tute banki njeſćej njemoja. Stónčnje je wumjenjenje, ſo leſ gmejna tutón bank ſpuſćeſi.

* Wjeſć ſarafuſ. W połnóžnych Čechach bě ratar Fričza ſ Rajza pola Podmokły (Bodenbach) na polu, jako ćežke njewjedro pſchiſćahny. Wjeſć do njeho a jeho dwojoch krunow dźeri. Wón a wobej krunje ſo ſarafuchu. Jeho žonu bźeſk jenoż pohluſchi.

* Poł miliona dollarow ſo jenoſ rátu. Marja Carmi, kěž w Němſej ſnata hrajeńka, kotrejž něſto w myſtiſkej hrje „Mirakel“, wot Reinhardta ſrjadowanej, w Minneapolis inſtrupuje, je direktora Morriſa Gešta na poł miliona dollarow ſarmanja ſćěhowy wobſkorźiła, dokelž dyrbi ſo w pſchedſtajenju madonu ſ jenohožiſtej ariſtokratiku lady Diana Duff-Cooper wotmjenjeć, dyrjež jej pſches kontrakt ſwěſćeńe bźło, ſo ma tutu rólu ſkona pſchedſtajeć.

Wólbne reſultaty ſ pruſkeje Hornjeje Łužiſy.

Wjeſ	I. Monſtrongion. ludowa ſtrona	II. Němſkoſpodarſka ſtrona	III. Sjedn. ſoſjalnodemokrat. ſtrona	IV. Němſka demokrat. ſtrona	V. Nation. ſwobodna ſtrona	VI. Centrum	VII. Němſka ludowa ſtrona	VIII. Communiſty	IX. Hoſpodarſka ſtrona kſeſćejſeje ſtawy	X. Cerkſka ludowa ſtrona	XI. Němſka republik. ſtrona	XII. Deutſch-pólniſche Freiheits-Partei
Radſſa	—	—	12	6	—	—	—	1	4	32	1	—
Schježeńa	65	3	9	6	—	—	7	2	2	17	—	—
Hermanezy	86	—	16	6	—	1	5	2	10	18	—	1
Słyčźin	93	2	12	—	—	2	8	2	2	21	—	1
Běły Chołmc	79	2	62	20	3	4	7	52	15	18	—	4
Wojerez	140	59	1015	389	32	66	316	219	500	17	6	93
Rakſiza	120	6	76	5	4	4	5	3	—	19	—	4
Němcy	15	—	28	2	1	59	11	4	12	43	—	—
Drěwzy	16	—	1	2	1	2	3	1	—	32	—	—
Stróża	63	1	19	7	—	—	1	7	—	47	—	—
Wuiſch	92	4	36	25	1	1	1	8	6	63	—	1
Manjow, Rudej, Leſka	36	2	13	3	1	—	2	3	—	70	—	—
Lipiny	25	2	9	2	—	—	1	1	—	17	—	—
Łoš	126	8	15	1	—	20	16	17	—	68	—	8

Towarſtwowski powěſtnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje změje wutoru 6. meje wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje swoju měſačnu zhromadźiznu. Mjez druhimi ważnymi wěcami budźe so tež wo Delnjołuſiſkim koncerće dale jednać, tehodła dyrbja wſitke ſobuſtawy pſitomne być. Hoſćo ſu lubje witani. Předyſtwo.

Serb. tow. „Swěra“ w Poršicach woswjeći njedźelu, 11. meje ſwój 10 lětny załoženſki ſwjedźeń. Započatk 1/2 8 hodź. Wſitcy lubi Serbjo a wſě ſerbſke towarſtwa ſo wutrobnje přeproſeja. Předyſtwo.

Zhromadźizna katolſkich wučerjow, kotraž dyrbješe ſo 7. meje w Khróšćicach wotměć, ſo hač na dalše wotſtorži. Předyda.

Serb. tow. Štatok w Minakale ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. w Kaliſchec hoſćencu w Minakale ſpěwanje. Předyſtwo.

Jednota „Sokoł“ w Kalbicach ma wutoru wječor we 8 hodź. **zwučowanje.** Wſitcy njech wěſće přiňdu. Načołnik.

Wučeńſke kurſy w ſerbšćinje započnu ſo hakle ſrjedu, 7. meje, pop. w 3 hodź. w Serb. Domje. M. Nawka.

Zhromadźizna kat. wučerjow, kotraž měješe ſo w Khróšćicach wotměć, ſo na dalše wotſtorži. Předyda.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju změje wutoru wječor we 8 hodź. pruhu pola Vickec w Haslowje za 1. a 2. jednanje (za 3, 4 a 5. jednanje pjatk wječor).

Jednota „Sokoł“ w Małeſećach. Wutoru zwučowanja za dorost; ſrjedu hudźba w Plušnikecach; ſtwórtk zwučowanje za dźěći. Načołnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ. w Budyšinje. — Zamołwity za hoſpodarſki dźěł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću.

Njedźelu, 11. meje 1924

wulki sokolski wječor

we Łahodźic hoſćencu w Droždźiju.

Wuhotowany wot sokolskich dźěći a doroſta Malešanskeje Jednoty.

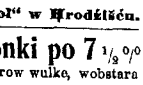

Wulki program

Započatk we 8 hodź. Potom su reje.

Wutrobnje přeproſuje

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću.

Hypotekowe poždonki po 7 1/2 %

na ratarſtwa znajmjeńſa 5 hektarow wulke, wobſtara ſpušćomnje

Ernst Raue w Budyšinje **na Hošće hasy 32.**

Ležomnoſtne papjery ſobupřinjeſe.

Konje k rězu

po najwyſchſchich płaćiſmach w tóždym cźaſu łupuje

Kurt Kaiſer

pſchi mjaſowych jatkach

na Humboldtſkej brózy 782b. Telefon 403.

Sobotu wječor je ſo na puću **z Rakec do Wulkich Zdźarow**

žołta liſtownja

z 3 khartkami ſkótneho wlkowarſtwa na mjeno **Richarda Hantšk**, rěznikeho miſtra we Wulkich Zdźarach we Wojerowſkim wokrjeſu

zhubiła,

Sprawny namakař ſo proſy, zo by ju za 30 hr. myta pola mje wotedał.

Richard Hanšťka, rězniſki miſtr we Wulkich Zdźarach we Wojerowſkim wokrjeſu.

Słyšće!

Hdyž chceće ſebi Waš kupny liſt, wumjeńk abo teſtament piſać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće ſerbſki rěčeć.

prawny büro **Ernſt Kobana** w **Budyšinje** na Kaublerſkej drózy 6. Telefon 814 (přeſ kronpryncowy möſt).

Pytam hnydom

2 porjadnej holcy

při wyſokej mzdźi za domjace a pólne dźěło. (Za ſkót mam dejerju.)

W. Philipp, Großrährsdorf 152.

Pytam k 1. junijej lěpšu

ſtwinſku holcu

za ſtwy, šaty atd. a wuſtojnu

holcu za dom

kotraž móže ſamoſtatnje warić. Słužbje ſtoj ſamoſtatnej a přijomnej při dobrej mzdźi. Předſtajenje ſo přeje.

Frau Fabrikbesitzer Nolte, Ebersbach (Sa.)

Spušćomna holca

do domu ſo k 15. meji pyta.

Wehrle w Budyšinje na jerjowej hasy 7.

Pjeńki

ma na předaj

Arnošt Jacha w Krjebji w Rózborſkim wokrjeſu.

---

3 nowadójne kozy

ſu na předaj

w Kubšicach čo. 19.

Młoda wyſokoſćelna

kruwa

k płahowanju je na předaj

w Koalowje čo. 8.

Solotwjowe, zeleninowo a rhabarberowe sadźenki

a hišće druhe poruča

knježe zahrodniſtwo w Bóšicach.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na horńcźańſkej hasy čo. 10 poruča jadrne kołe, šijace maſiny, mantle ſešlawchi. Samsna woporjadź.

Dybzačne budźerſke ſćěnſke

časniki

woporjedźenje płaćiny hódne a derje

Leon Ginsberg

we Wojerecach

na Baderſkej hasy čo. 11.

MERSIOVSKY

Kuchlinske časniki

1000 zł. hr.

też w dźělach ſo na 1. hypoteku na khěžu z polom pyta. Poſkićenja pod B 23 na wudawarju Serb. Now.

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz

Ciche přeſunowanje nutřkowny wóz hodźi ſo won wzać

ſolidny twar - podawam hnydom

Hłowne rozeſłanje

Friedrich Wolff

w Drježdźanach-A., Neumarkt 4. Telefon 22630.

Kubła, žiwnoſće, hoſćency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu Królſtr. 34.

Mój ſkład je po ſtarych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńſo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Mój pſchedeſchćiznik niczo njepomha!

Tu dyrbi tſchikrjetſti miſchtr

Ernſt Donath ſ Budyſchina

Burgplatz 4

ſapſchimnyć, tón porjebźi tſchu najlěpje a najtuńſcho.

Ryjeńſke, murjeńſke - a češliske dźěła -

wuwjeduje

K. B. Dutſchmann

twarski wobkhod

w **Budyšinje** na Thrombergstrasse 13,

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za haprelju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 1$ Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Šholarjec knihdźěrnja, sap. druźstwo z wob. ruk. : : w Barbakim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawětki a tabele so w šěe wobkśěja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 105 **Budyšin, wutoru, 6. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Sa Sserbšu ludowu stronu je ſo hač dotal ſpisches 10 000 hłoſow wotedało, a to we ſakſkej hornjej Łužicy ſpisches 6000 a we wobémaj pruſkimaj Łužicomaj ſpisches 4000 hłoſow.

*

Kaž ſo po dotalnych wólbach ſda, njebudźe ani na prawizy ani na lěwizy wjeſchina, kiž by mohła knježeńſtwo tworiś. Nimſkonarodni ſu nětotre mandaty dobyli, chjedźa pak dale w njepśódnej apoziziji woſtaś.

*

Nowy zhromadny ſejm (Reichstag) ſo najſkerje wokoło 20. meje ſeńdźe a budźe potom nowe knježeńſtwo tworiś.

*

Ruſki póſłanz Krestinski je ſ Barlina do Moſkwy wotpućował, dokaž je policija po jeho njenjenju exterrialnoſći ruſkeho póſłanſtwa kanila.

*

Južnoſłowjanſki kral Alexander I. poda ſo 25. mele ſ miniſtromaj Paſchićom a Ninećićom do Pariſa, hdźež budźe konferenza wo należnoſćach europiſke politiki.

*

W hornjoſchleſyſkich wuhlowych podkopkach ſtrajkuja dźěłaćerjo na wſěch jamach, ſ wuwześom jeneje.

Sſława Delnjołużiſkim Sserbam!

S Delnjeje Łužicy pſchińdźe pſcheſłapjaca a nimomjerny wjeſelaca powjeſć. Delnjołużiſki Sserbjo ſu na ſerbſku liſćinu

2232 hłoſow

ſjednoćili. Tole je wulkotne manifeſtazija naſchich Delnjołużiſkich Sserbow. Woni ſu žiwi a chcedźa dale žiwi woſtaś. Schóź je do delnjołużiſkich pomérow trochu pohladaś ſmék a na hiſcheze ſerbſku wutrobu, je ſ tajkim błyſchcźatym wuſpěchom ſ radoſcu hnuty.

Pruſki knjeſ, nimſka zyrkeŵ a nimſki wučeŕ knjeza tam ſurowiſcho hač hdźe druhdźe. Hač dotal cźuje ſo delnjołużiſki Sserb wopuſchczeny, ſabyty, teptany a ſaſpity.

W Delnjej Łužicy woprawdźe ſerbſke jutry ſwitaju. Hakle ſandźeny tydźeń ſamóchmy tam jenoź 4 zhromadźiny wotměś. Nětkótre ſtaki roſcherichmy. To bě wſcho.

Nimſcy knjeſtojo wſchón ſwój wliw pſcheźiwo Sserbſkej ludowej ſtronje wukonjachu. Podarmo. Delnjołużiſky Sserbjo ſu nas wohańbili. Tak rjany kaž wſchudźom naſch wuſpěch je, pſched delnjołużiſkimi Sserbami dyrbimy ſo ſtyś. Na liſtach błaſchi hač my Hornjołużiſky Sserbjo ſu woni ſ prěnim nadběhom pſchez 2000 hłoſow dobyli. Łužiſka ſtrona dosta tam pſched 4 létami jenoź 300 hłoſow.

Delnjołużiſky Sserbjo chcedźa Sserbjo woſtaś, kaž ſtworjeni ſu wot Boha. S telko hłoſami ſu ſo jako Sserbjo wuſnali. Tehole wuſnaća ſo naſche knježeńſtwo ſpomnjeć njemóže. Wono dyrbi ſo bóle hač dotal na duchowne potrěbnoſcze Sserbow ſtaraś. Wono dyrbi ſtary ſyſtem germaniſazije ſpuſchćiś. Wone dyrbi jón ſmědnych do ſyſtema ſajenja ſerbſkeje rěcze.

Ale teź ſo naſ evangelſkich Sserbow je tole wuſnaće naſchich delnjołużiſkich Sserbow ſkutne napominanje. Pod ſymnym lodom tam khowaju cźołu wutrobu. Pruſki ſyſtem germaniſazije nicźi jich duſchu. We woſadach, hdźež ſu naſchim delnjołużiſkim bratram nimſkich duchownych a wučerjow nanuſowali, tam lud ſapaduje do demoraliſazije, do duchownego tradanja a hubjeńſtwa, do nowego pohanſtwa. Pruſka zyrkwinſka wyſchnoſć dawa jim mjeſto žiweho Bożeho ſłowa kamjenje. We ſerbſkich woſadach, kiž pruſki zyrkwinſka wyſchnoſć ſ leſcźa a ſ nahonzu pſchenjemcźuje, tam nowocźaſne pohanſtwo pſchibéra. Cźim wěrbſći evangelſki lud ſimérom pſchihladowaś, kak evangelſky Sserbjo pſcheď naſchimi wocźemi do nowocźaſneho pohanſtwa ſapadnu. My tak ſcźeſćedrimje ſtwjate mitźijonſtwo mjeſ pohanami rozdźerany. Tu pak naſchi krjewni bratſja, dokelž jim Bože ſłowo w lubej macźerńej rěcźi njeprěduje, hladaju do njewěry ſapadaja. Tehodła je naſcha winowatoſć, hnydom ſakoźiś ſwjatk evangelſkich Sserbow ſa ſmutkowne mitźijonſtwo mjeſ evangelſkimi Sserbami a druhimi evangelſkimi Słowjanami. Podobnje ſće kaž mjeſ evangelſkimi Sserbami we Delnjej Łužicy je teź mjeſ evangelſkimi Maſurami w ruſkej Pruſkej.

Wſcho hromadźe ſmy na ſerbſku liſćinu 10 331 hłoſ pſchinjeli. Narodne mjeńſchiny ſjednoćichu na ſwoje liſćiny po dotal ſnaty lećbach ſpisches 95 000 hłoſow. Na tele liczby dyrbi nimſke knježeńſtwo na kóždy pad dźiwaś: Narodne mjeńſchiny wotpóſcheſu na internazionalne ſkładowanki teź nětko ſwojich ſaſtupjerſtwow. Pſchi tychle wólbach wotdaće hłoſy ſu žiwy ſwědk ſo małe ludy we Nimſkej ſwoje njeſłuſchne prawa ſadaja.

Wunoſchk wólbow do nimſkeho ſejma ſ zyłeje Nimſkeje.

Wólbny wunoſchk ſ 35 wólbnych wokrjeſow je nětko trochu ſnaty. Po nim ſmějachu w nowym nimſkim ſejmje demokratoja 25 ſyđłow, ſozialdemokratoja 99, kómmuniſtoja 59, zentrum 61, bayerſka ludowa ſtrona 15, nimſka ludowa ſtrona 44, nimſkonazionalna ſtrona ſ ludowſkim prawym blokom 93, nimſkohnadźerjo 28, hſpodarſka ſtrona 6, kajuh ſwjatk w Duiſburgſkej 2, nimſkoſoſcialni 1, nimſky Hannoverſky 5, bayerſki burſki ſwjatk 4, kajne ſwjatki we Württembergſkej, Badenſkej a Heſſenſkej 6 ſyđłow.

Wđyž ma ſo wuraś ludoweje wole prawje pohódnoſćiś, dyrbi ſo ſyłnoſć jenoſtliwych ſtronow w ſtarym a nowym ſejmje mjes ſobu pſchirunaś. Sozialdemokratiſka ſtrona je ſwojimi 99 ſyđłami najſyłniſcha teź w nowym nimſkim ſejmje woſtonje. W ſtarym ſejmje wſchak wona 171 muži liczeſche. Tehodła wona prjedy wjazy maješche dyžli nětko, hdyž je wjazy dyžli tśeśinu ſwojeje prjedawſkeje liczby ſhubiła. Jejmi prjedawſchi pſchiſwišowarjo ſu je wulkeho dźěła k kómmunizmam pſchećhli. Tuchi ſ 59 muježmi do ſejma ſaſtupja. Po ſyłnoſći druha ſtrona budźe nimſkonazionalna ſtrona ſ 93 muježmi. Wona je ſe ſwojim wólbnym programmom wjele pſchihódna měła, dokelž wolerjam niſke dawki a rataſjam wyſoke pkaćiny ſa ratałke produkty lubjeſche. Nětko budźe dopołnjaś dyrjećej, hač budźe ſwoje ſlubjenja dopjelnić móż. Wđyž ſu druhe politiſke ſtrony wobkładujeny, widźimy, ſo ſu zentrumſka ſtrona 61 muži ſyłna do ſejma we 7 mandatow poſłabjena wróćći, mjes tym ſo je demokratam a ludowarjam měra ſ prjedawſchich 39 mandatow jenoź 25 ſwěrnych woſtako. Nimſka ludowa ſtrona, kotrejež wjedźer dr. Stresemann je w dotalnym knježeńſtwje prjedy ſ kanclerom a nětko ſe miniſtrom ſwonkownych naležnoſćow był, njeje žedźi je ſwojej politiku pſchipóſnaće wulkeho dźěła nimſkeho ludu namakała. Se 66 mandatow je 22 wot njeje wotſtorčiło, kotrejž ſu nimſkonazionalnym pſchećhdźeja njeſaplaćili. Dr. Stresemann bě ſkóńcźnje dopóſnał, ſo je Nimſka muſowana, nacźinjenu wójniſku ſchkodu ſarunaś. Tole dopóſnaće dyrbi nětko ſ 22 mandatami wotpokucźiś.

Nota nimſkeho knježeńſtwa na ſaſtupjerſtwo ſowjetiſkeho ſwjaſſa (ruſkeho knježeńſtwa).

Nimſke miniſterſtwo ſwonkownych naležnoſćow je ſpokojomnjenemu ſaſtupjerſtwu (póſłanſtwu) ſwjatka ſozialiſtiſkich ſowjetiſkich republikow (Ruſkeje) w Barlinje ſ prawu wo podatku w tvarjenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa podał, kotrež je po wuprajenju wobdźělenju nimſkemu kriminalneju ſaſtojnikowi ſeſtajena.

Po njej je ſwěſćene, ſo ſu pſchiſłuſchnicy wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa nimſkemu jatemu ſmóžnili cźekmyś, pſchewobſtajmaj kriminalnymaj ſaſtojnikomaj ſadźewaju, ſo byſchtaj ſo ſa nim puſchcźiłoj. Dale je ſwěſćene, ſo ſu pſchiſłuſchnicy wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa ſaſtojnikow bjes prawa w tvarjenju ſkwoźu ſadźerźeli a jeju k nětſtym cźinam nuſowali. Tole ſadźerźenje pſchiſłuſchnikow wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa je tudomnu policajſku wyſchnoſć pohnuło, tvarjenje wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa poliziſkim mozam wobſtupiś dać, tvarjenje ſa cźekanjenym jatym pſchepytaś dać a pjeć pſchiſłuſchnikow wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa, kotrejž ſu ſo pſchi napraſnych pſchećźiwo kriminalnymaj ſaſtojnikomaj wobdźělili, mjenujcy Alezeja Fomina, Pawoła Gelanſkeho, Alexandra Poźnikowa, Theodora Kaplana a Oskara Wiſcherupa ſajeć.

Dale ſu ſo pſchi pſchepytanju dwaj druhaj pſchiſłuſchnikaj wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa, mjenujcy Nelſon Schiffrin a Fritz Meyer dla ſpjeczenja pſchećźiwo ſtatnej mocy a pſchiſłuſchnikej wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa, Jonaš Paźbla pſchećhdźenja ſ pućowańſkim paſom, pſchi tejle ſkładnoſći ſwěſćeneho, ſajeli.

W naſtupanju tuteho poſtupanja poliziſkeje wyſchnoſće dowoła ſebi wulkrajny hamt na to pokaſaś, ſo tvarjenje, kotrež je ſebi wikowańſke ſaſtupjerſtwo wotnajało, woſebite prawa nima, kotrejž tvarjenja tu potwjerdźenych mišijow wuźija.

Wulkrajny hamt dyrbi pſcheźiwo ſaidźerjenju pſchiſłuſchnikow wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa, kotrejž hrube ſkreſchenje pſchećźiwo nimſkemu ſakonjej pſchedſtaja, doſaſnje proteſtowaś. Nimſkim chłoſtańſkim wyſchnoſćam ſo ſaleji, ſwěſćiś, hač ſu wobdźěleni po nimſkich ſakonjach ſamoliwieji.

Rozprawa nimſkeho knježeńſtwa.

Wo nadrobnoſcach, kotrejž ſu ſo pſchi pſchepytanju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa w Barlinje ſe ſtrony Barliſkeje polizije wotmełe, je nimſke knježeńſtwo ſlědowaze ſdźěliło.

Württembergſkaj ſaſtojnikaj politiſkeho jatehu, kotryž bě ſo na prědkoju jimanſkeho wukała ſajał, ſo by ſo do Stargarda w Pomorſkej dowjedł, pſches Barlin wjeſcheſchtaj. Jedna ſo wo prjedawſcheho lokomotiwnika a w komunniſtiſkim hibanju ſtejaceho Botzenhardta w Parchimje. Tutemu ſu poradźi, w Barlinje njeſnateju pſchewodźerjow buzy po mjeju k Schezećinſkemu dwórnićheju pſcheź tvarjenje ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa w lipowej dróży dowjeſcź a jeju pohnucź, ſ nim do tvarjenja ſaſtupicź. Tam wón pſchewodźerjomaj cźekny. Wđyž chcyſchtaj taj jatehu pſchimnyś, jeju ſobuſtawy wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa ſajachu a do iſtwy ſamknychu. Hakle po dlěſchim cźaſu ſo jimcj poradźi, ſwobodu ſoſe dóſtaś, na cźož hnydom Barliniſkej poliziji pobamk ſdźěliſchtaj. Ta hnydom tvarjenje wobſtupi a ſo do njeho bobu, cźekenjeja pak njenadeńdźe. Nětkótre ſobuſtawy wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa ſo ſajachu.

Domjaze pſchepytanje w tvarjenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa.

Wo podawku w tvarjenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerja, je ruſki póſłanz w Barlinje ſlědowaze ſdźělenja wojeſwił:

Dźeńſa wokoło 12 hodźin je ſo wulke wotdźělenje ſchitańſkeje a tajneje polizije do exterritorialneho tvarjenja ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa na lipowej dróży 22 dobyło. Piſańſke ſtwy ſo wobhladźichu a perſonal ſo na dwór wuhnu, piſańſke błida a chamory ſo ſ bajonetom roſpraſchichu a ſo pſchepytachu. Diplomatiſkemu korjeſej pſchiſłuſchazym wodźerjam wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa ſo na najbrutalniſche waſchnje ſadźěwa, ſo ſwobodnje hibaś. Jenemu ſ nich ſo diplomatiſke wuſwědčenje wotewja. Nětkótrych ſaſtojnikow ſtrjudowachu, nětkótrych ſajachu a ſ ručajnymi putami do policajſkeho preſidija dowjedźechu. Wyſchiſchi policajſki radźićeŕ Weiß ſakročenje wobſtupiwſchich nawjedowaſche. Zyłe wuſtupowanje polizije bě wurjadnje brutalne. Haczrunje ſo póſłanz Kražinſki hnydom pola nimſkeho miniſtra ſwonkownych naležnoſćow dr. Streſemanna, kotryž pſchipóſna, ſo poſtupanje njeje dowolene, najraniſcho wobeźeżowaſche, a dokelž je dowolenje dóſtał, ſo ſu policajiſke ſakročenje hnydom ſaſtaji, ſo policija hač do 4 hodźin 20 minutow, dale wjedeſche. Póſłanz tole poſtupanje wyſchnoſćow jako njeſłuſchane ſranjenje exterritoriality wobhladuje, kotrejž ſo prawu ludow pſchećiwja. Póſłanz je poručił, ſo dyrbi ſo hnydom wikowańſke ſaſtupjerſtwo ſavjeŕcź a ſo kóžde dźeło hač na dalſche ſaſtaſejicź. Póſłanz ſo hnydom do Moſkwy poda.

Žadyn južnoſłowjanſki-franzowſko ſwjaſk.

Miniſterſtwu ſwonkownych naležnoſćow blizko ſtejaze „Nowoſti“ piſchu, ſo pſchedſtejaju wopyt južnoſłowjanſkeju kralowſkeju mandźelſkeju w Pariju wulkich politiſkich ſeźěwokow njeſmeje. Najſterje ſo žadyn nowy ſwjaſk njewotſamknje. Knježeńſtwo je drje ſo ſapaſnjedźało, ſo wo tutym praſchenju wuprajicź, tola ſmě ſo rjeź, ſo wopyt rumunſkeju kralowſkeju mandźelſkeju ſ wopytom južnoſłowjanſkeju kralowſkeju mandźelſkeju w Pariju žaneho ſwiſna nima. Snaće je, ſo je pſchipiſk franzoſkeho preſidenta Milleranda na rumunſkeju kralowſkeju mandźelſkeju we Praſy njedobry ſaćišćhcy cźiniś, dokelž tam mjenja, ſo Franzowſka ſwoju politiku pſchejana na Rumunſku wjaſe, kotrejež ſajimy je ſajimami Južnoſłowjanſkeje a Cźeſkoſłowakſkeje njeſłuſchna. Mała ententa je ſałožena, ſo by ſłowakſkeje njeſłuſchna. Mała ententa je ſałožena, ſo by ſo wobſtatk nowonaſtatych ſtatow w ſrjedźnej Europje ſabjehował, ſo bychu ſo wone wobeźeżowanje nadobnaho Madźarſkeje ſchkitale, tola niż pſcheźiwo Ruſkeje. Jeli ſo budźe Franzowſka bjeſwobſtajne Rumunſku w bezarabſkim

Dalsche wólbne resultaty se sakskeje Hornjeje Łužizy.

Wólbny wokrjes	I. Sozialdemokratiska strona Němskeje	II. Němska nacionalna ludowa strona	III. Němska demokratiska strona	IV. Kommunisty	V. Christlichsozialne Volksgemeinschaft	VI. Polska ludowa strona	VII. Němskospołojtna strona	VIII. Haeuffler-Bund	IX. Serbska ludowa strona	X. Centrum	XI. Evangelska strona Sakskeje	XII. Bürgerliche Block	XIII. Republikanska strona Němskeje	XIV. Hrjadowaty sozialistiska strona Němskeje	XV. Němska ludowa strona	XVI. Nacionalsozialistiska Partei
Bórk	32	155	18	11	—	1	6	—	22	5	—	1	2	2	9	—
Dobruscha	232	117	26	81	8	—	3	—	2	9	5	—	—	14	32	1
Hornja Kina	40	48	6	6	2	—	1	1	8	5	—	2	—	2	7	—
Sprjótk	10	43	5	1	1	—	—	—	18	—	—	—	—	—	5	—
Rabozn, Wurizy	98	96	11	8	—	—	—	2	3	1	—	8	—	1	7	—
Ratarjezy, Sedlizy	124	41	23	17	2	—	4	—	6	2	—	—	—	1	13	—
Ssokolsza a Hrubocizy	29	101	8	12	—	—	—	—	9	—	—	5	—	—	6	—
Cischonizy	24	74	13	20	2	—	—	—	2	1	—	1	—	1	16	—
Brjeza p. Hodzija	18	32	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Błohajschezy a Bolborizy	77	98	7	5	6	1	4	—	6	1	—	—	—	1	3	—
Koblizy p. Hodzija	8	54	—	—	1	—	2	—	26	1	1	2	—	2	4	—
Hodzij	86	241	26	12	4	—	—	—	2	1	—	6	—	7	21	—
Mała Borschez	67	86	10	14	4	—	2	1	16	2	—	1	—	—	4	—
Mjesbalschezy	34	52	5	2	3	—	—	—	5	2	1	—	—	—	11	—
Sskona Borschez	20	66	—	4	3	—	2	—	28	3	1	—	—	—	8	—
Ssemichow	33	28	5	6	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	2	—
Spytezy	30	84	5	4	—	—	1	—	1	—	—	1	—	2	—	—
Haßlow	37	38	2	1	1	—	—	—	75	1	—	2	—	—	1	—
Norchow	170	654	51	19	8	—	10	—	—	—	5	5	—	1	47	—
Wulki Wosyk	11	144	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	7	—
Stachow	90	196	11	3	2	3	3	4	—	—	—	—	—	2	7	—
Horni Wujesd	4	227	16	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Brehnka	54	41	14	7	—	1	7	—	4	—	—	2	—	—	2	—
Kolakaja	36	59	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Drjezin	71	137	14	7	2	—	1	—	4	—	2	4	—	—	—	—
Zolow	24	60	2	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	5	—
Wulke Debschezy	175	112	35	53	4	—	4	1	24	2	2	—	—	3	26	—
Hornja Hórka	323	95	32	58	4	2	6	2	78	10	1	3	1	2	52	1
Raschow	52	60	20	11	2	—	3	—	11	1	—	—	2	2	24	—
Roswodezy	142	111	32	13	3	—	—	—	23	—	6	9	3	1	28	—
Dsjżnikezy	132	64	14	10	7	1	3	—	25	1	2	1	—	1	21	2
Kheln	28	34	2	14	5	—	1	—	47	1	—	1	—	—	—	—
Mała Wjelkow	113	192	32	46	16	1	2	—	13	8	2	17	—	2	110	—
Kabow	41	144	21	26	1	—	—	—	47	2	1	1	—	—	14	—
Hrjpol	43	52	—	18	—	—	—	—	35	—	—	4	—	1	16	1
Klutsch	81	151	1	22	1	1	2	—	45	—	—	12	—	—	11	—
Delnja Hórka	32	100	4	15	2	—	2	1	19	—	—	2	—	—	14	—
Kamjenei p. Radw.	18	21	4	9	—	—	—	—	109	4	—	—	—	—	5	—
Wulka Dubrawa	210	121	54	102	—	—	2	—	21	2	—	2	3	5	47	—
Komik p. Minak.	83	75	33	103	3	1	3	—	21	1	3	4	—	—	46	—
Mérkow	19	35	13	10	47	1	1	1	1	11	—	—	—	—	—	—
Khwaczizy	69	105	4	24	3	—	2	—	30	—	6	—	1	1	10	—
Gornoßyki	1	26	3	—	—	—	—	—	25	—	5	—	—	—	1	—
Huczina	42	95	14	46	—	1	—	—	57	—	—	—	—	14	10	—
Ströka	16	36	5	42	3	—	—	—	33	—	—	—	—	—	8	—

pra'chenju vodpjerowacz so ſamo rozumi, ſo wona njeſchiwaiwy wícheho pſcheſelſtwa Južnoßłowjanſku njeſmeje lody hebie. Pſchetoż ta by Južnoßłowjanſku do njeſtónje njepſcheſwidzomnych dyrdombejow ſtorhnyło.

Južnoßłowjanſke ministerſtwo wróco ſtupiło.

We wczerawſchim poſedženju ſkupſchtiny, kotrejž jenoż pjeć miešichinow trajeſche, ministerſki preſident Paſchicz wojſewi, ſo zyłe ministerſtwo wróco ſtupi. Skupſchtina njeſmeje žanych poſedženjow, doniž ſo njeje nowe ministerſtwo ſeſtałało.

Jednanje belgiſkeju ministrow Theunisa a Hymansa ſ Macdonaldom.

Belgiſkaj miniſtraj Theunis a Hymans ſtaj ſandženy tydžeń do Jendželſkeje puczowałoj, ſo byſchtaj ſ jendželſkim miniſterſkim pſchedſydu Macdonaldom ertnje wo wójnſkim wotſchkodženju a wo Porurſkej dojednałoj. Pſchi tym je Macdonald tenu pſchihladował, ſo by ſo pſcheczíwo Němſkej, když by woſchkodženje njepłaczíła, holpodarſka blokada ſanjedła, pſchi kotrejž byſchtej ſo Belgiſka a Južnoßłowjanſka wobdželiłej. Macdonald pak žebi žada, ſo bychu ſo

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 6. meje 1924.

— We wſ. dije. Dženſar ano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer we nozy + 8. — Wječor wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 1½, thermometer we dnjo + 24. — Driežđanſka wjedrawina ſtaja nam wunjedrenje. S wjeczora Franzouſſkeje leſ wyſchina. Naſche wjedro nakoncowanu wubjerki nižiny, kiž w połnozy nimo cžehnjeſche. Jutſtje ſrjedu ſłónčko 4,28 ſtkđaża a ſo 7,29 ſkowa. Měſačk ſtkđaża rano 6,55 a ſo wjeczor 10,40 ſkowa.

— Budyſchſke ſakſtwo lubi duchownoho. Sa 900 jatych, kiž ſu w naſchim ſakſtwje, njeje žanoho duchownoho ſaſtarała, dokelž dotalny evangeſiſki duchowny Ehrler 1. meje na wotpočink wotejdže a rozpomjenowanoho druheho ſaſtojnſtwa dla ſwoju ſłužbu wukonjecz njemóže. Kaž ſo woſſe

Feuilleton

Sźmykarjowy žyn.

Powjedańčko ſ namjeſtnych krajow.

2]

(Pokračowanje.)

Bź cźmana deſchczikowa nóz, wětſik wujeſche po dalokej truninje, tu wjeſche ſo dokli rjod muzow, wſchitzy ſ wjeſchimi abo njeſchimi mčchami na ramjenju, mjelčo a ſpěchnje po lodze p'ches Łóbjo. Łód pſches cźypły wětſik tajo tu a tam praſkaſche, tola bź hiſchče krutý boźcź, ſo tu cźeju njeſeſche. Pſchetrocźiwſchi łód wjacźku ſo kedźbliwje na brjohy pſches wyſoku ſtuźeſtimu a wuſtupichu halle na krai, když bź wjednik w prédku wokomik kedźbliwje poſłuchał a ſo pſcheſmědźał, ſo žadyn ſtrach bliſko njeje.

„Je wſchitko cźicho, ja ſym ſich na wopaczny cźěſt dowjedł, ale nětko jeno ſpěchnje, pryedy hač ſmyku ſpóznaja“, napomnjnałe wjednik, a mjelčejcy ſtwarachu muſojo pſches cźemnu nóz. Na dobo ſaſta wulki trodłaty poſ, kotrehož wjednik na powjaſu wjedźeſche, a poſběhny nóz wijo do powětra. „Cźiſche, cźiſche!“ rźeče ſche wjednik k ſwéj, a poſ ani njeſamóreja, runjeź bu ſ kóždym wokomikom njeměrniſchi. „Cźiſche, cźiſche“, wospjetowaſche wjednik ſwo kruczę k ſebi ſcźahujo a ſ wuchom ſo na ſemju leſhnywſchi poſłuchujeſche. Na dobo ſpěchnje poſłoži: „Woni du ſ pěſtowoje hórſi k nam bźe, najſkerje ſu wſchitzy hroberta a Soltonje, dajtaj ſwojej měchaj jow, woſtańtej trochu ſady a ſawjedźtaj ſaſtojnikow na wopaczny cźěſt; wamaj njeměja nicžo cźiniecź, když žanych tworow njenamakaja; potajtaj ſo jim a potom cźakajtaj do bahna. Tak, — a nětko ſpěchnje dale!“

Korczmar, pſchetoż to bź tón wjednik, wotcźa tymaj dwěmaj muzomaj jeju měchi, a ſkwataſche ſkofu do prédka, bru'ę ſa nim.

Bóle a bóle bliżachu ſo ſaſtojnicy, kaž bo ſdaſche, bźeču hižo ſmykarjow pytnyli, tu ſo kdy nicžo na dobo

ſylnje ſahwiſda, ſaſtojnicy pkhes to ſamyleni wobroczichu ſo do tého boka, hdyž bź ſo ſahwidało, a buchu tak wot teju ſmykarjow na wopaczu cźěſt k bahnej ſawjedźeni. Jeno jedyn njeda ſo p'ches to łyſkdanje ſawjeſcź ale bźeješche ſa tej cźrjódu ſmykarjow. Dźjo ſpóſnatwa'che njedołoho jich cźemne poſtawy, tu ſawoła ſo nimi: „Halt!“ tola ſmykarjo cźakachu dale; w ſamym wokomiku ſabłyſknu jeho tſelba a ſuk roſcźehnu ſo po ſchěrokej truninje. Vjes teho ſo hy žebi cźaha wſak, ſwoju tſelbu ſaſo nabicź, ſpěchaſche ſa ſmykarjemi, kotíjž ſo k korczmje bliżachu; ſaſtojnik myſlo, ſo budźe w korczmje ſo ſchowacź, nadźijeſche ſo tak jich cźim rjeſčiſcho popadnyć. Na dobo pak wobroczi ſo jedyn ſe ſmykarjow na njeho wobaraco ſo ſe ſwojim ſylnym ſe želeſom wobitym ſijom. S teſakom w ruzy woli ſo ſaſtojnik na njeho, hižo bź móznu ruku ſ teſakom poſbožnyć, tu trjechi ju cźeſći ſij, kaž ſlemjena wołſakom ruka a teſak wupadže na ſemju. Tola ſaſtojnik njeſhudi ſwoju khrobłejcź, ſpěchnje ſo prédka ſkoczíwſchi brabnu ſmykarja ſ lěwej ruku ſa wutrobno.

Khiwiłu wojowaſchtaj muzej mjes ſobu, na dobo padnuſchtaj wobaj k ſemi, ſemja ſo puſchczeſche a muzej padnu'chtaj nimale pjeć łóhcźi hłuboko.

W prěnim wokomiku ſtrózelow bźchtaj ſo puſchczíloſi; tola ſaſtojnik, kdźma bź ſaſo dno ſacźiſt, poſłoži ſwoju ſkrobłejcź, ſpěchnje ſo prédka ſkoczíwſchi brabnu ſmykarja ſ lěwej ruku ſa wutrobno.

Khiwiłu wojowaſchtaj muzej mjes ſobu, na dobo padnuſchtaj wobaj k ſemi, ſemja ſo puſchczeſche a muzej padnu'chtaj nimale pjeć łóhcźi hłuboko.

W prěnim wokomiku ſtrózelow bźchtaj ſo puſchczíloſi; tola ſaſtojnik, kdźma bź ſaſo dno ſacźiſt, poſłoži ſwoju ſkrobłejcź, ſpěchnje ſo prédka ſkoczíwſchi brabnu ſmykarja ſ lěwej ruku ſa wutrobno.

„Halt! do ſódy! woſtajcze jeho!“ poruči korczmař, tych muži na bok nutſuju a temu ſaſtojnikej je ſwoje ſo wobliecź ſpóſcźa. — „Cźeſcźpanje!“ wuraſy ſaſtojnicy.

Saſtojnik, kaž bo ſdaſche, ſnjeſche tutón błóh, poſbožnytſchi hłowu pohlada korczmarjej do wocźow; ſtaſiwſchi wocźi do kokcźin, wobſcźeſche bo w podſeni ſej ſcźerwjeny, ſetraž bź pſchi ſcźěnach ſ tworami napjelnjeny; cźemni njeſkobožni muzoje ſteſachu a tłóczachu ſo wožoło njeho, — wón bź wotſtrjedy kmitnyło. Spóſnapſchi to roſkſcźi ſo ſ hněwom a cźgyche ſkamjeź, tola ſylne ruzy jeho k ſemi tłóczachu.

„Tón dyrb' ſamrjeć“, ſabórcźa jedyn ſ tych cźernych

muſi brjeh je ſwojim kijom; tola korczmař pſchikoczi: „Halt! njeſwadź ſebi nichtó, jeho wobſchkodźicź, tón je ſ mojim žynom, tón njebudźe pſcheradnik ſwojeho nana.“

Młody muž bź nětko ſtanył a njebojaſnje ſteje'che mjes nimi. „Waſ wſchěch chcu do kłódy ſahnaeź, ja waſ ſnaju a nětko mi njedyrbicźe cźekaeź.“

„Tat“ ſawoła korczmař ſmjejo, dyžeſch ty ſwojeho nana teź do kłódy ſahnaeź, dyžeſch ty teź mje pſcheradźicź, hólcźe, dyžeſch ty to wopraudźe cźiniecź?“

Jedyn wokomik ſda'che ſo młody ſaſtojnik, kaž by dwołotał, tola bórzy wuraſy krucźe: „Jeź tebje pſcheradźu, teź tebje! Ty ſy mje banibnje ſjedał, ja ſym to mojej wnowatoſći a mojej pſchichtaſy winowaty.“

„Po tajkim to dyžeſch ty wopraudźe cźiniecź, hólcźe?“ wotmołwi korczmař. „Ty dyžeſch ſwojeho nana pſcheradźicź, proſ, dyžeſch ty to wo praudźe cźiniecź?“

„Ja budu cźiniecź, ſchtoż moja winowatoſeź žada“, wotmołwi ſaſtojnik ſ krutoſcźu.

„Dobre, derje, ſo to prajiſch“, ſnapſcheržiwi korczmař, „a my budźemy cźiniecź, ſchtoż ſtarożeſe wo naſche žiwjenje žada.“

S nowa tłóczachu ſo ſmykarjo wokoło njeho a brojachu ſe ſwojimi kijemi, tola korczmař jim wobaraſche. „Schtóž bo jeho dótknje, tón wumrje ſpěches moju ruku“, ſawoła roſhorjeny, „ja njechcam ſwoju ſamžnu hrej pſcheměnjeć, ale budźeſe bjes ſtaroſeže, je hiſchče druhi hrědk, ſo błóh ſ mojeje ſyniže hač na ſemju doſahnywſi, myſliſce trochu, ſo jeho tam nětko namaka? Tam mójeſch ſo hnał, tam tebi hižo druhe myſle pſchińdu, a ja tebi praju, ſo pryedy ſmjetły dźeń njewobhladaſch, doniž njebudźeſch hinak myſlenj, keže ſ tym ſpokojom?“ praſcheſche ſo ſmykarjom, tola jich nje'roſumliwe bórzenje bź ſnadno, ſo jim ſmjerczj wješcźiſcha ſdaſche, hacź korczmarjowa pinza.

(Pokračowanje.)

wša, njeje ľeńdźe hač na balsche mózno, Boże słužby we jaśnuje wukonjeć. — Niehdy bu, dźiwajo na wažnosć duchownoho sapołanja jatych, pschezy jednu Budyschćin duchownu namakał, kiž by pobrunjenje kschesćanskeje lubosće ze potom bo jich mutrowom nosył, hdyž k tomu nieje we śmérnej wischnosće pomjenowany a sa to pschezny?

— Sserbśke ludowe strona w pschenémóczenych městach. K wjeźeranschemu wotjewjenju w němskich městach za naschu stronu wotdatnych hłosow njech tu ľischeze někotre jaśtmarwe ześejuja: Grabin (Finsterwalde) 14, Lubin (Lübben) 54, Łukow 5, Borschcź (Forst) 23, Zarow (Sorau) 105, Gubin (Guben) 84, Krożno (Crossen) 5, Zahań (Sagan) 7, Frankobród (Frankfurt-an-Oder) 75. — S powschitkownym ľaś wobsehje pak ześ ľutymi ľicźbami je dopokazane, fo Sserbja ńamo hischeze w městach hydla, wot kotrychž so powschitkownje praji, so fu hižo wjazy hač 200 ľét dospołnje němśke. Sćamo so wé, so je tam ľicźba Sserbow dźensa mjenje hač ńnadna. Ale runje tak wéste je, so tam hischeze fu a runje tak wéste je, so je nascha narodna serbśka parola mózuje po zuzej Łužicy, haj ńamo hač ześ mjeńy serbśkich ľudliźchźowu ślutkowaca. Njebudże we pschichodze wjazy mózno praji: „Es gibt ja gar keine Wenden mehr.“ My tu śmy, we naślabnej ľicźbje je so ześ nasch narodny programm hłosowało, ńamo tam, hdyž to njemózachmy wocźakowaś. Wobźebje śwjeńelaje a posśehowaje śu tute słoży y puśćiny a jich wusnam njeleźi we prośtych śifrach, ale w duchu a śmyślenju, kiž ześ nich rěźi. A to duschna nascheje dusche: serbśka a śwérna na wéki.

— 90. narodniny śwjeźi dźensa prjedawschi sahrodnik a nětežiśchi privatnik Injes Koŕla Pjetschka na Petrowstej haśy. Niedźiwajo swojeje wysokeje starosby je jubilar ześmy a ześiły.

— Zelesnatny jězdny rjad (Reichskursbuch), a to ľétny dźeł 1924, wuńdźe 1. junija za ptaczichmi 7 ść. hrjownoh. Skoŕanki pschijimaju wschě posty. Je radźomne, — ześtóż ma we knihu sajim — ju śnjadom skaśaś, dokelźo ześi ńnad nej ľicźbje so ńneda ľ wěstoźu na posdźiśe dobrje liczieś.

S Bośchez. Sandźenu njedźelu, 4. meje, rano źebi nascha wjeźsna młodźina k prénjemu rafej meju ztaji. Je to mózna jeśa we 24 metrow wysokosće, kiž ze śwojim se bantami rjenje wupyschenym wjeźeschkom do kraja śhladuje. Nadźijomnje tuto dobre ztare serbśke waschnje ześ młodźina w druhich serbśkich wśach źebi ľubźeri abo ľo na njo dopomni.

S Delnjeje Wódrnizy (Niederoderwitz). Wot Bożeho njeswjedra morjeny bu tu sandźenu źobotu dźeśaciet Dehnert. Na dompucźu ześ pola ześaty jeho błysk. Dehnert bé ńnuhom mortwy a ztrašnje wopalseny. Teź jeho śuśod, kiž ześ nim śobu ześ pola dźiśe, pocźerp cźeśke wopalenje, tola wośa pschi źiwjenju a su k lekarjej dowjeźeny.

S Wochoz. Sobotu wjeźor wotmėwaśe ze tu bohaśe wopytana wólbna śhromadźizna Sserbśkeje ľudoweje ztrony. Naśch prénji kandidat J. Lorenz ześ Běźeje Wody wulkadowaśe w dźeśiśchej rěźi ześ ześamér a program naśchich nowoje serbśkeje organizazije a roślożowaśe, cźehodla ny tón ześ pschi wólbach ześmi wustupujemy a cźehodla so my wobśtejozym němśkim ztronam pschśiśonknjeź njeźmóżemy. Runjeź běźu tu někotrzi němśkej narodnej ztronje pschivitowaczi Sserbjo pschikłonni, tola ześne opośtajźa njenaźaju. Tak so śhromadźizna zyle mérnje rozwi a ńkónczi. Sa.

S Cźelnecho. Schtwórtk wjeźor běśche tudy wólbna śhromadźizna Sserbśkeje ľudoweje ztrony, kotraž běśche ześara derje wopytana. Teź nětchto ľonow běśche tu wschitchno Knjez Jakub Lorenz ześ Běźeje Wody rozłoži we śwójim pschednoschku ześmérny naśchoje ztrony. Wona njecha so jenoź wo naśche hospodarśke ześimy ztaraś, ale wona ľadźe naźwjetschu wažnosć teź na to, so buchu Nšo Sserbam teź ześi kulturne ľudła ześerźeśe. Dźensa bije so najbarzyscha bitwa we duschu naschego ľuda a ta ześpocźina so hižo w ześuti. Němśke ześule we Sserbach su ześ rowarjeźkami ześa naschu narodnosć. Tu ľadźe so dźećkom prénja hide pschećiwo swojej naćeźernej rěźi do wutrobu. Tu njewozuje so pschećiwo serbśkej rěźi jenoź ześ ześowami ale teź ześ ľikom. Pschitomny wjeźmy wuczeź pschećerstwo temu protestowaśe, ale tu posłuchnychu so žony a wobkruczacha — so fu so taźe wéźki ztawale. — Knjez Jan Hajech je Laźa wudoložnjejśe hischcze w dlźśej rěźi prénj pschednoschk a wjeźeśe we debacźe wézowne a ześne wotmołwy dawaczy. Na ześcźahowaze pschiśpomnjenje, kotreź so na rozdwojenje wérnywuźnacźom njeś Sserbami mérjeśe, wobźiwalowaśe knjes Hajech ćón wopraudźe dobry a pschikładny pomér, kotrźž niej jenoź njes evangelśkim a katolśkim serbśkim ľudom knjeźi ale teź njes wuczenymi a wobźebnje duschepastyrjemi wobeju wérnowuźnacźom. — Wobaj rěźnikaj ztawjeśchtaj hischcze naśche serbśke žony, kotrymž prénja saśtužba pschiśłuścha, so je so nam Sserbśtwo bacź dołaj hischcze wukwowało. Naścha narodna hymna a hischcze wjele druhich serbśkich śpěwow ztónźicźu wuhjernje porađżenu śhromadźiźnu. Sa.

Tugomér wokolo ľhodźi!

Jako Gero, tutón krwawnik a wohidny ľurowz, śpóśne, so se ztajowym a ześrawnym wojowanjom serbśkeje ľudu ześebi podcźiśnjeć njemóże, pytaśe ześ pomozu judaschowskich pschećeradnikow śwój zyl dozpěć. A hłej, bórzy so namaka teź tajki wotnarodźeny, Tugomér, cźeśćelakomny njeknicźomnik ześ wjeśchowskeho rodu. Sa cźertowjene ztoło a ľubźenje nahladnych dóstojnstwow pscheradźi tutón njeľhmanik śwoju ľudu. Sarasź na cźertowske waschnjo śwojeho ześmźneho bratrowza a pschepoda wobohi serbśkich ľudu a ľud kreśaźnemu nźiśemu ľurowzej. To je so ztało w praśtarych cźaśach! Njewérno?

Nź, Sserbja! To so ztawa dźeń wote dnja hischcze dźensa mjes nami. Cźorna kreź Tugomérza morwa njeje. Nź, cźeśe hischcze w mnoholiśnych serbśkich ľudach. To naź śaźu powuźi njedźelśke cźiśło „Budyschćinskeho dźenika“.

Tři macze nastawk „Vorsicht, Wenden“. Dokelź schpatnizy, kiž jón schmórachu, so hańbowachu śwojich njenowu, njeje teź trjeba, so dźeśe ześ nim saběrać. Nětko pak ľ brunemu nastawku wot F. Pjetzscha ześ Śradworja. Tu so ześemi jaśnje biesdnata cźorna hida Tugomérza. Cźitajo ńnom so praschaľ: „Bożo, je to mózno, je to mózno, so na ześwérśe hischcze telko njeknicźomnosće, haj telko ľadźiwneje njedušchnosće teźi, so Sserb pschećiwo Sserbej, bratr pschećiwo bratrej tak pišaś móże? Potom so dopomnich „Tugomér“!!!

Sserbźyn bratśja! Gero hižo śpóśne, so se ześrawnym wojowanjom ześerbśki lud śniźicź njemóże, dokelź je prawo pola nań. Nětk cźi Tugomérowje wokolo ľhodźa. Pschedewschźim dźedźa naśchich njednikow ślonzowaś. Nź, niz je jédom abo ześ mjeźiśkom. Maju druhu bróń, hischcze njeknicźomniśchu a ľabławischu. Cźłedźa, ślimy a wóśwer ľu wojo, naśchich naźelnikow moraliśaj śniźicź, trjeba-li teź ześ pomozu ztatneho rěźnika.

Sserbja, to so ztaś njeźmé! To so nihdy na nihdy ztaś njeźmé. Stejmy śmérni, njepowalni ześa naśchimi nawjednikami. Pśihnjeź cźłowjek, kiž śwóru njedźerźi! Żadyn cźorny, judaschowy Tugomér naśchim ztrażerjam ześchim dy cźinicź njeźmé. Pschetoź, pabnu naśchi naźłonizy, potom śmy teź my bjezpomózne śhubjeni. To naź wowuźi ześawśiśaś! Tehodła, do ľoka, bratśja!

Hischcze śłowožto Tugomérowe. Wacź so jenoź, wacź so ľaź ześdojty jeschcźeź wokolo naź. My ześerźimy młodźenzy so njeśokśimy!

Njebojimy so ani ztatneho rěźnika, za cźehož ľhribjetom so bojaśmy śhowaś. Njebojimy so cźiwótwého jaśtwa, haj njebojimy so, teź krwawnieje ześmjerce na wotprawniśchźu, jeli to trjeba!

Jenoź, so prawo dobudźe!

Měrźin Nowak.

Myśle wo wójnje.

„Bramborski Zośnik“, nowina naschich dełnjokuśśkich bratrow, pischе w cźo. 16:

Cźasto ślyschimy ľudźi praśeć: „Wójna je pschezo dyła a teź dale budźe, my jej wyberaś njemóžemy. To fu ľoke ślowo duchownje wutrubjenych cźłowjekow, kotrež dale myśleć njechcźedźa abo njemóźe. Kóždy, kiž tak mémi, ma ľobu wémi na wójnje. Lubeźeś ľ bliźźchemu nam pschiľake, wójnu jako něźchto ześchódne, ześe, haj ześrźaje wotpokaraś. Tehodła twono njedośaha, hdyž mémimy a praśimy: My dźeś ześa to njeźśmy, ale ześto śej cźemy? Jenoź ześ tym, so ześ ześej mózu je ześrawni a ześukarni, w'chudźe, hdyž je waźnosć ześ temu, pschećiwo wójnje wustupujemy, dopjelnimy naschu wótnowatosć a pokazemy, so cźemy mér a jednotu. A tak to ześmóżemy? Ma ľara wschelakore waschnje. Kadyn śwjaty a ześne towaźerstwo, kotreź wopérstwo hajś a ześawnje ľa nowu wójnu wustupuje, kaž wobźebje Stahlhelm, Wehrwolf a Jungdeutscher Orden a teź wojeśke towaźerstwa njeźmédźa naschu podpjeru dośtaź.

Powuczimy ľóźedźo, kiž hischcze wo bludnosći wójny pschećiwodrónkow njeje. Wobźebje młodźina ma so w duchu mujednanja ľudow wocźakowaś, schtož źebi teź § 148 němśkeje wustawy źada.

Někotri ľudźo praja, so Bóh wójnu pośćeźele jako pokutu ześa śtych ľudźi. To njeje wérno. Mulka pokuta drje wójna je, ale my źebi ju ześami pschihotowamy. Bóh w śwojej dobrocźe a ľubosći nócźe wójnu. Kak by to mohła jeho wola byś, so dyrbja tyźaze njewinowatych dźeśi a ľudi ześobu cźeśpiś. Wón pak njemóże wójnje dowobaraś, dokelź wón cźłowjeka k temu nuźiś njemóże, so by ześeho ujecźinił. Ale wón je ľóźbemu rozom a wolu dał, so by ľo ześamt k temu ześpěśnemu pschikładźił.

Hdyž ľo dwoaj wadźitaj a jedyn druhemu ślóśej ześ ślóścu ześpkaśi, njeje tutón niczo ześmarschi a mudrischi hač jeho pschećiwnik. Ale śchto je tajka mała śwada pschećiwo wójnje, pschećiwo tej blidnosći, so dyrbi jeden cźłowjek, kiž ma ześmu a dźśći, na komando śwoju ľubuźłowjeka na druhej ztronje ześrźeźiś, kotrehož jenje widźaś njeje a na kotrehož wébcźe teź ześ bojoscu jeho ľoniźaze cźakaju. A śchtóž jich prawje wjele rěźnuje, zaśtuji ześbi ześelezny śchtich ześako „cźeźne“ mjto. Wójna móże cźłowjeka, teho ľujeśa jeje śmórby, nije śwérźatom ztajiś.

Cźłowjek je wopraudźe ztrašnischi a ľurowischi hač dźiwje śwérźo, by hewak móźno było, so wón śwój rozom na to nakuźuje, so ześeby a bróńje wunamaka, kotrež jeho ľubuźłowjekam hrózu bolscej pschihotuja? Wón twori maschiny k mordowanju a wunamaka ptuny (Gase), kotrež ja wokomik tyźazy ľudźi morja.

Wulkopjenjezniźy ześ tajkimi wunamakanjemi wótiźa, cźahnu ześ nich wjele pjenjes a tehodła lub pschezo ľaźo do nowych wójnow ześcźiwaja. Milijony ľudźi ześa nich ľoźkaju, kotriź ześej njepschemyśla, ześ cźim ześej śwój źiwót ześtuja a hacź njebudźa so teź bróńje, na kotrychž dźełaja, tas pschećiwo nim ześamym mérnicź.

Najwjetschu winu pak maja wunamakarjo tajkich cźertowskich njeźorach wójnow. Hacź móźa woni wopraudźe cźiśe wjeśele na djabolskim myśe mécź, kotreź ześ teho maja? Je móźno, so teź ześa nich mutroby w ľubo'cźi bija a njeśmjerźetmu w jich blistkcźi?

Hroźa cźłowjeka ześpkchimnje, hdyž ześej na bitwy pschi mośurskich ześorach myśli, wo kotrychž ześu swojaki śwojim domjacym wobrazy ześali. Hdyž ľud na śmjertne bdźenje tych do wody ześhnatych wojakow hlada, do kotrychž so hischcze wot wschćich bokow ześła, njedyrbja so to wujnacź: „To dyrbi śmy ześa ześ tak cźeśkim a ľo bédu, honjeny wot śwojich wjednikow, kotriź ześebi cźeśći dobywaju ześ mojeje krwje.

Pschekośił B. W.

Pśiłopk.

* Rjeźmjeśe wuhlady na mandźelśtwo. So ma ľónźki ześlaś porno mużźelnu, ześtaj ześylnosć po licźbje naśtupa, pschewahu, je ześes ześatiśtiku dopokaźane. Ale tuta licźba pschebywanych ľonow njeje ześak na muźi rozbźélena. Ześimawa w tutym naśtupanju je ześendźelśka ześatiśtika, kiž pokaźuje, so we wschelakich wokolinach, n. pśch. w Dersni, 1451 ľonow na jenoź 844 muźi pschińdźe, potaźim 17 ľonow na 10 muźi. Nawopak ľu ześo wotrećiły, hdyž porno 10 ľonam 16 muźi ześeji. Powschitkownje ma ľo wéź ześ, so ľu wuhlady na mandźelśtwo jara njejenaźe a ľo ľo jednotliwych wokrejach jara rozbźélenja.

* 30. ľebruara ľo narodźi. Je hižo ześa treho, kiž je we pschećiwnym lećje pośledneho (29.) ľebruara ľo narodźił, njewjeźoła wéź, ľo móże haśe ľóźde 4 ľét (a to niz poriabnje) śwoje narodninny wośwjećicź, dha je pschićhe ľóźe, njeźaze, hdyž ľo nećhtó na dnju narodź., kiž naźcha pratyła njeźnaze, mźenuju 30. ľebruara. Tutón ześyzył njemóźny pad je ľo ľétka na dnju pośledźnjeho ľebruara na ľódźi ślał, kotraž wot Yokohama w Japanśku, do San Franźiśko w Amerizy, ześdźeśe. Pschi ześébe ľ kotrej ľo pschi pschejedźenju 180. kruhi dołhowy (Längengrad)

Hospodarski rozhlad.

Wuioru, 6. mjeje 1924.

Kurzy wežera w Barlinje:
(Tute daty su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	272 300
jendźelski punt	18 455 000	cźeśkosł. króna	124 600
schwajcarski frank	748 100	100 półśl. markow	429 000

Němśke pjenjezy běchu wežera na wukrajnych burśach jara krute. Franzowski frank ľo njepschemény.

Efektny běchu na Barlinskej burśy śkrućene. Na Drježdźanskej burśy ľo kurzy mjenje pschemėnichu. Budyschćiśi papjernik ľo trochu ześlabi.

Produktowe wiźi mężachu śłabý wobrot. Wunoschk wólbow pulaśche kedźbliwoscź. Wrożta bé źadna. Mlyny ześe nećhźe kupowachu. Pschenicźny njendźeśe. Muka kupzow nima. Teź fu pjenjezy źadne. Wowcy ľo hdyź a hdyź kupowaśche. Jecźmjeń ześwoju płacźiźnu ześkhowa. We wonjeśchtach wobrota njebé. Zentnaŕ pschińdźe wežera

w Drježdźanach:
pschenicźny 8,50—8,75, rožźi 7,10—7,30, jecź-
mjenja 9,00—9,75, wowsa 7,05—7,30,

w Barlinje:
pschenicźny 8,50—8,70, rožźi 6,40—6,60, jecź
mjenja 7,50—9,40, wowsa 6,25—6,60.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ześmje po tonn abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiny po tonni hriwnje.

	4. 5.	3. 5.		4. 5.	3. 5.
Pschenica	170-174	170-174	rapš wolijnik	11,00	11,20
rožźa	128-134	128-134	pośł. melasa	8-8,60	8-8,60
naśe. jecźmjeń	170-188	170-188	erdetela	12-13,5	12-13,50
nal. jecźmjeń	—	—	hirnaze krupki	24-24,30	24-25,00
wowsa	125-132	125-132	hanza	14-16,00	14-16,00
kukuryca (Mais)			wośa	12-13,00	12-13,00
pschenicźn. muka	24-28,00	24-28,25	lenu wolijnik	21-22,00	21-23,00
rjana muka	19-22,00	19-22,80	mókre lupiny	11-12,50	12-12,50
pschenaź. wotr.	10-10,20	10-10,20	ľuśe lupiny	15-15,50	16-16,50
rjane wotruby	8,90-9,10	8,90-9,00	ľuna, 50 kg	3,00-2,25	1,90-2,10
rapš	310	310	ľroma, rjane	1,15-1,25	1,05-1,25
lane ześmjo	410	410-415	„ pschenaź.	1,35-1,25	1,05-1,25
hróch	14-15,00	14-15,00	„ wowsna	1,00-1,15	0,90-1,05
pjelušchi	11,00-12	11,00-12	„ jecźna	0,95-1,15	0,85-1,05

Drježdźanska burśa.

Pschenica	17,00-17,50	hirnaze krupki	24-24,50
rožźa	14,20-14,60	pschenaź. wotruby	9,60-10,00
naśkint jecźmjeń	18,00-19,50	rjane wotruby	8,60-9,00
nalynski jecźmjeń	—	pschenicźna muka	26,00-27,50
rožźna muka	14,10-14,60	rjana muka	23,00-25,00
cźerwjeny hrjeśk	155—170	wośa	19,00-20,00
rapš	—	pjelušchi	19-20
kukuryca (Mais)	21,00-22,00	hróch	23,00-25,00
ľuche truhnicźki	12,25-12,75	ześokrowe truh.	18-22

Late ześelezo je nékź wo 14% drózśiche.

Płacźiny rźetnego śkotu na Drježdźanskich śkotnych wikach.

5. meje 1924. Płacźiny po zentn. a ś. hriwnach.
Śtóne brudźiny a wośmanźenjenje.

Woły: 123.

Połnomłaśne, wukormjene, najwjetśchich rźetnje hódnośche hač do 6 lét	46-50
Młode młaśne, njewukormjene, ześarśche wukormjene	40-44
Mjenje wukormjene młode, dobre pjzowane ześarśche	34-38
Mjenje pjzowane wśchich ześarodow	22-28

Byki: 285.

Połnomłaśne, wuroścźene, najwjetśchich rźetnje hódnośche	44-46
Połnomłaśne, młódśche	40-43
Mjenje wukormjene młódśche a derje pjzowane ześarśche	34-38
Schwatne	26-30

Jałośzy a krawy: 253.

Połnomłaśne, wukormjene krawy najwjetścheje rźetnje hódnośche	46-50
Połnomłaśne, trukormjene jałośzy najwjetśch, rźetnje hódnośche hač do 7 lét	42-44
Ześarśche wukormjene krawy a derje wuwite młódśche krawy a jałośzy	34-36
Derje pjzowane krawy a mjenje pjzowane jałośzy	28-30
Mjenje a ześpatnje pjzowane	20-24

Cźelata: 980.

Najlépśche wukormjene	53-55
Mjerje wukormjene a taśke wot źyza	48-50
Schpatne	30-40

Wowcy: 494.

Młódśche a ześarśche wukormjene	54-56
Ześarśch. wukormjene	45-50
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30-40

Świnje: 1038.

Połnomłaśne, wobźelbjch rasow a jich schćichenjow hač bo 1½ lét ześara	64-65
Wukormjene	64-65
Mjerne	6 -62
Schpatne	56-58
Nanzy a kundrozy	45-55

dla protyčneho wurunanja jedyn dźeń pschidacz. W tutym padże dźerżesche nětko kapitän tuteje łódże ja prawo, so jene tam na 29. februaru narodźene dźećo dźeń jeho porodu na 30. februar zapisa, mjeńšo so by 29. wosjpjetowali. Dokelž tamneho dnja w naschej prowincy nimamy, budże tola 29. februara zwoje narodninły swjećenje móc, a to ś najmjeńšcha łóżde 4 lěta, po wěstych bobach hakle ja 8 lět.

* **Wjelbłuda w Gdańsku zalinje.** Sastojniza zlotneho ramta pschecerkbźerkwe ś motorowym parnikom Wiślowym wuzkim do morja pola Nickelswalde a widźachu ś wody wjele metrow bolhi khribjet hobrskeje rhby, kotraž po nahladze wobźadki — mjes nimi běchu 3 farbi namórniły — ś enoj sena wjelrjbna być móżesche. Najskerje pu howrjate wichory ju do Balta zahnake a nětko chajzche ginadź we Wiślowym salhoje za rybami lójicz. Hižo loni bźeche so lajka ryba do Balta jabludźila a bu tam fatźelena.

* **Cźerne podwiśchiwo na pósche.** W nozy k 26. haprleji bórdźe po żelesnišu Podmokły (Bodenbach)—Bruha we Prahy mech, kotruž bě wot němskeho pósta w Barlinje na němsku agrarnu a industrialnu banku w Prahy wotpóśłany. W mešche dyrbjesche 850 000 cźeśkich krónow być. Hdyž sašojnizy mech pschepytachu, pokasa so, so bě wón na dnju rosprótły a sahe sašchity. Kommišar nětko mech pschehlada a namaka w nim kruchi jablonskich schelezow, kotrejž běchu ś Jablonze wotpóśłane. Dopokasa so, so bu paket schelezow 24. haprleje ś Podmokły do Drjezdźan wotpóśłany. Potajkim je so podwiśchiwo dreje na Drjezdźanskim pósće stało. Pschepytowanje so hnydom sapjedźe.

* **Jałostny napad zyganow.** W blišskosći Monzone w španiskej provinzy Huesje je ź jałostnemu mordarstwu dójschło. Jena zyganka śpytasche, revolwer w ruku, do wobydlenja jeneho żelesniskeho dohladowarja so pschedowaćz. Jemu so poradźi, rabiatnu žónsku do jeneje stwy storcźeć, kotruž sa sobu sawrje. Sswojeho žyna pósła po żandarmerriju. Ale hólcźeca popadny njejahaju muž zyganki, kiž běźe mjes tym pschćhwatał, a sarasy jeho. Muž dobywasche so tež do domskeho, ale dohlaodowarjej so poradźi, jeho do jeneje stwy sawrjeć, hdyž drjewo lećeleche. Wón cźahaše swoju žonu wunmožicź. Dohladowar zawali stwu a zygana namakachu podźišcho spalenoho. Stźinźuje pschinhdźeschcźaj polizaju. Jeneho ś njeju sa-ześli zyganka ś revolwrom. Jeho towaršch satźeli na to dśasobitu žonu. Tak bu psches tutón nabpad 4 ludźi mortjemych, a to jenoj zyganki dla.

* **Rózne lawowe wupytny.** S Nairobi, hłowne mésto brańschoatrikanskeje kolonije Kenja, so psched krótkim powe, so diwaj hłódnej lawoj so wósrjedź města do jeneho staloka dobywanschtaj a w hródźi dwoju wolaj roschkatkowe-ćhtaj a ś dźela sežrańchtaj. Statok leźeche w jenej najwobydlnischej drohy a tutón nózny lawiki wupyt je drje najzmužcźischi fkutk, kiž je śebi kral śwérinyj pschećźiwo modernej zivilisazyji bowolił. Take podobne lamjace wupyty w rańschej Afrizy njejsu ničo wosobite, kaž jedyn wobydlećz ś Nairobi powźa. Wón sam źityschesche husto dlutke stonanje lawow wokolo khěže, hdyž bydleschе. A jeneho ranja běźeche hołk a hara lawow tak blisko, so wón a druhy domjazy w lehanskich wobleczenjach wutkoćichu, a na wyskej plotowej lěźnju, kotraž městnosć wobdawasche, jeneho rostorhanego wola wohladachu, mjes tym so krawne dźele dwojich druhich nj dźela w lěźnju tźahu. Na jadbach w sahrodze namakachu cźaru jeneho lawa. — Hórsche hač lawy su leopardy, kotrejž so ani pjom, ani cźłowjekom njestróża. Husćejšcho namakaju ho rostorhane pły. Jeneho dnja namaka jena žona njewitanelho hosća we swojej lehanni. Wšěch cźmiznych wuhlada pod łožom nješchto kaž tolsty powjas. Najprjedy myślesche sebi, so je to jedyn had, tu hlowiu běźeche to wopušchi jeneho leopardy. Wona tkěźiše durje sapraśny a sawrje. Dokelž lehanina deleka ležeše, tak bě nużno, cubjeźnika psches sawrjene wokno satźelić.

* **Żołty śnieh.** We sašchitych dnjach je so w Japanskej śneh schoł. To njeje pschi dołhej letuschej symje ničo wosobite. Njenatwrišće je jenoj barba tuteho śneha, mjenujzy słotožołta. Wobhbdlerjo města Torió, kotrejž su hewak pschiwdérni a to nětko hischcźe bóle pisches snate senjerzenja, widźa w tutym barbjenym śnehu njebožowne pschedwuznanjo. Japanzy wuczeni wujasnjaju to ś tym, so je lohi pěsk w puscźinje Gobi tu psches žylne wětry do powětra puschczeli a potom se śnehom na senju padnuli. Tuž ma żołtu barbu.

* **Nowe diamantowe pola w Južnej Afrizy.** Južnoafrikanske diamantowe pola su žonu najbohatsche w zylym śwěcźe; su pak tej nimale dospolnje pschepytane, tak so ś rědka wjetsche namakanja so stanu. Njedźiwajzy teho namakachu njedawnno jedyn dźiwaćeź wulki kamjeń, kiž mjeńsche sa kruch schtehnyzu, a jón tehdła na stronu cźišny. Jedyn ś jeho swatych pak śebi kamjeń sběhny a jenemu wézywustojnemu pschepytaćz da. Tuton syšma, so je kamjeń drohotny dejmant. Też jedyn policajśta namaka w kamjenej kraźinje nětchto diamantow, kiž mějachu wusoku hódnotu. Nětko so tam nowe nałopanischcźa (Schürfscheder) wotzwrjeja, kiž dobre wunoschki lubja.

* **Pschipowna pschećźiwo zmorcźenju.** S Ameriki pschikhwala wjesela powjesć, so je so porodźiła, jeden nastroj pschipowćeź, kiž zmorcźenje njemožne cźini. Jedyn ś gumija pschibarwjenya hłowak so schiji pschituli a wupjelni rumi mjes desnim cźeleśnom (Kinnlade) a wutrobnom a sadźewa tak, so cźeleśno dele padnje a huba so wotewri. A tuj njemože zmorcźeć. Tutón hłowak ma jedyn ventil, psches kotruž hodźi so powětr naklumpaty. Wodnjo może so powětr wupuścźićz a hłowak może so potom do saka tykmyć a njenadpadnje śobu do bitrowa(!) wsaći, bohdej won najśćipchu śłužbu pschećźiwo wostudnemu zmorcźenju cźini. Tak może tutón hłowak ł wulkej do brotu we swojibach być, tłohdy husto žona mużowe zmorcźenje śnjesć njemóże a cźasćicźisko wo swój nózny měr pschinźe.

* **Kaž je „khupy August" nastał.** Clown (kiž khupośce cźini) Tom Belling, pschinźe pschipadnje na to. Wón bóśta, bolełj njebźiše śwoju wěs ź spokojnosći starego Reusa (wobsedźer zyrkusa) cźinił, w garderobje arest. Swój cźas sahna śebi se wschelakimi khupośćemi. Tak staji śebi wotpołożenu periku wopaki na hłowu, śedźe śebi ł mokrej periku na jenym boku horje, na druhim dele a sapiny śebi pjeń pschinye a pokasa kaž zyle śmješcźny wobras. Wón je śwojimi kolegami wjeselowaschte, so wón tajśi swoblekany do manege (zyrkusowe jewiscźo) pójdźe. Ale njeboże cźasyche, so po puczu starego Reusa trjechi. „Pjeńsłobanezy, schto to je?", prajesche direktar go dźiwajo. A hdyž tutu komiku figuru ł khupym mizowcźom, widźesche, prajesche: „Mułkotnje, njepschedstajchom mi! Won do manege!" Belling, satrajchany, hacź Reus śej spramnje mění, wobwjertny go někotre kroki wotko go a pschihlidźe tak na jepwidźesco, hdźeź so wali, tak bolhi hacź běźeche. Pschipośłuchaco mjślachu, so je to wotrosład a dasche go do wulkeho śmjescza. Belling śladaješe hłubje do publika a bóle ho woni śmjejachu a njemóžeše jeneho konza. Skónčnje hwosa nékajki komikaŕ ł wupschin: „Auguśt". Sajo ho lud wótśe śmjejesche. Bellingej so ćo kontrakt podźěłachu a hrajesche nětko dale „khupeho Augusta", kotrehoż mjeno śu jeho najśćidnišu hacź na dźensnischi dźeń wokhowali.

* **Pschewjele żadane.** Sćitawny ruski hrajeć Mokschanoff bě dobrej kapy pschihtilenу a pschihódze huto w dwoślownych wobśtejnoscźach do dźiwadła. Jeneho dnja powita jeho režiser (kerjownik) ma jewiscźu ze sadźewłowanym murafom: „Ale, luby pschećeśo, My dźensa sajo hižo na ześi krocźele sa pałenzom wonjeceł" Na to jemu Mokschanoff wotmolwi: „Njejśym tola też po kontrakće winowaty, so měł sa fijakarni wonjecź — —"

Apsched 20 lětami.

— Pruske hódy cźežko njesu, so też mjes młodymi Polakami, kotrejž su hižo nowu, to rěka zyle němšku schulu pukhodźili, mnohy psched śudom tolmaczkaj żadaju, a so samolwjeja, so njemóża němški. Tehodła je krajowska regenzija w Kwidzynie (Marienwerder) porucźiła, so ma kóżde pólśe dźećo, hdyž je schule bźe, pschedy swoje žiwjenje w němškej rěcźi wopšašeć. Tónle žiwjenjopis budże wyschnosć khowaćz jako dokument, a śudnišiwo budże jón żadaćz a wuźiwaćz śmješcź jako popołnik, so tón a tamny może a dyrbi němški śwědcźiś, po němsku so sašitowaćz.

— Nowy wukaz pischeźiwo pólšćej rěcźi je ś ministerstwa kulta do Pólšeje wuschoł. Sapaczatk je tajki: We rańschich provinzach je wjele wuczerjow, kotrejž so, kdom so śu je schule śmyślił, ł zyła je swojej pólšćej narodnosći njetaja, jenoj pólšći, rěcźa, a to samo je schulskimi dźećimi a je śamami schulśleje rady. Take postupowanjo pruskich wuczerjow dyrbimy njehobne a rosporjaze mjenowaćz. S tutym pschikazańcźemy, so budźu wuczerjo jenoj němšku rěcź wuźiwali . . . S dobom zadamy, so budźu wuczerjo we swojej swójbje jenicźku němšku rěcź wuźiwali a kujesam inspektoram . . . atd. atd. Schto njsemujzy sešćuje, njebudźešch dołho śhadowaćz: dišciplinarny proześ a módry liścźik. Możeśch hicź, śpublich śłužbu.

— Někajki hrauja Bninšti w Póśnańskim bě wot Polaka, kotrejž je w-nuły, roześelu wjeś Modlišchewo kul pił. Wodkhadnjeny śemšant pschebya kubło Bninskomu, dokelž bě Bninski Polak, a pschedawaś myślesche, so je śwérnemu Pokalej swoje wobhbdźeństwo pschedał. Tomu pak njebě tak. Bninski měješche hinaśe myśle a „pschevarloześi" Modlišchewo sa bróźłchi pjenjez „Kolonizazii". S tym je wjeś Pokalam khubjena, dostanje němšćich wobhbdźerjow a mjeno. — Swójźba Bninskich pak je so ł rasom pschedrabnika Bninskeho dospolnje wotrjekła a njesnaje jeho wjazy.

— **Město Póśnań** dźiwasche pschedy wjeselśnja, ł murjemi a nabźypanmi wěnzowana. Nětko so tute wotmoschnja, bobnta póda so rosparzeluje a latwari. Polazy so tam sakupicź njesmědźa, a to sakasuje stat, w kotrymž su tam sakupicź njesmědźeli, a to sakasuje stat, w kotrymž su śebi psched sakonjom wschitzy runja. (K. P. 1904, 314.)

* * *

Dźenża je Póśnań a Póśnańska polska! Němzy hischcźe ničo nawukli njejsu.

Mokrjelażu. W dnjach, hdyž so temperaturaj wotmėnja, sapoczinaju so wschelake małe njelubostnoscźe a bolosće. Do nich źłuschcźa rostwołkańzy, hdyž so koża puka. To nastanje, hdyž je koża krehkota (śpróbe) a huba. Najprjedy nastanu małe śwołkańzy, kotrejž śebi wibźiśch. To je wosłudbe, ł dźela też bolosśne a njerjane. Wotewrjene rany móża lohzy natyknjenjam polekowaćz. Pschićiźina je śwołkanju leżi w tym, so je so ruzy dosć njewintrju. Pschećźiwo temu móżesche so schitaćz, hdyż ruzy śebi plahujesch a koju śibitku śdźerżesch. To dozpěšesch psches glyzerin, ale dwrbiśch wóste prawidła wobśkédowaćz. Ruzy maju ho se śiwkej wodu dokładnje ł mydłom wucźiścźeć, je ł cźiśtej wodu wotpłokaś a ł śmjehkim rubiśchkom, jenoż wobdźiłaś (abtupfen), so ruzy troschku włóžne wostanu. Potom wśmi łapku glyzerina do dłónje a rubuj tak dołho, doniž ruzy śuchej njejsteji. Najwjazaju ludźi bjerje pschе wjele glyzerina Do rózdźe łapka dośtcha. Wopaki je, jara cźopłu wodu bracź, pschez to je koża pschejoma cźuczińa napschećźiwo wjedru. Schtóž to wobkédźbuje, temu so ženje ruzy njekwěkaju. Ne-li koża hižo rozhorjena, dyrbi so ł tukom namasaći, njeśiwje na nóc, a potom płatowe, nje wolmjane rukajzy ko tykmyć. Najkhmanischo je, pschi wotmėnjanym wjedrje hischcźe cźełkne rukajzy nošnyć, t. rěka, hdźeź to dźeło dobrolì.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serbski Sokolski Zwjazk. Pschichodnu sobotu wjećor w 7 hodź. je posedźenjo pschedsydstwa a wubjorka, do kotrehoż słušeja starostojo a nałolnikojo jednotow. Posedźenje je jara ważne, tuž njech žadna jednota a žadyn sobustaw pschedsydstwa njewuwostanje.
Starosta.

Spěw. tow. „Sokolbik" ma dźensa wutoru, wjećor we 8 hodź. pola Freundec we Sowrjecach spěwanje.
Pschedsydstwo.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma śtwórtk wjećor we 8 hodź. zwučowanje w Pančićanskim hosćencu. Proša, zo wšitcy pschińdu.
Starosta.

Jednota „Sokol" w Kalbicach ma wutoru wjećor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech wšće pschińdu.
Nałolnik.

Serb. tow. Statok w Minakale ma śtwórtk wjećor we 8 hodź. w Kalichec hosćencu w Minakale spěwanje.
Pschedsydstwo.

Spěw. tow. „Zerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma pschichodny pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wjećor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšitcy wšće pschińdu. Też hosćo su witani.
Dirigent.

Za khudeho dźěłaćerja w Šešowe

nawdachu dale:

Zaunik D.	2. —	hriwn,
Njemjenowany	2. —	„
K. Weser	2. —	„
Arnošt Bart	3. —	„
K. Wjeźela	1. —	„
k tomu 1. zběrka	20. —	„
dohromady	30. —	hriw.

Prosymy we dalše dary!

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Köhlerec hosćenc we Wojerecach
na zelenej hasy 20.
Cześcenemu serbskemu wobydlerstwu z Wojerec a wokoliny porućamoj naju městnosće k dobroćiwemu wobkedźbowanju.
Z podeščanjom
Otto Köhler a mandźelska.

Fotowe meble
khamory, blida, komody, łoža
wjetši skład ma hnydom na předań
Ernst Schuster
blidarnja we Łazu.
Wšě mašinske wudźěłanje a wuhłoblowanje deskow
:-: za špundowanja a wšě druźiny drjewa. :-:

10 hus
4 njedźelce starych, je na předań w Kbelnje čo. 31.

Sylne prosata
su na předań w Zalhowic. čo. 11 u. Klukša.

Kójdy, schtój ma
nješchto na pschedan, hdy, prat, wschelake nowe a trjebane weby, abo schtó cźe bebi nješchto kupicź, wosćeri to :: :: ś nawešchtom we :: ::
Serbskich Nowinach
Take nawešchi so w nźdże 6000 serbskich domach cźita :: a ma wélky wuspech. ::

Fr. Scholze
w Budyšinje na seminarske hasy 10 poruća so jako
porjedźeŕ časnikow.

Srěnjolětny **kóń**
so kupi pyta.
Keška w Khelnje.

3 nowodójne kozy
su na předań w Kubšicach čo. 19.

MERSIOVSKI
Narańcźowe časniki

Młoda wysokosućelna
kruwa
k pschewanju je na předań w **Koslowje** čo. 8.

Hoscénc a kofejownja při dźiwadle
ja. Centralny automat
poruća swoje z nowa připrawjene městnosće
wobjed wot 12—2 hodź. — wjećorna kharika
Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert
Dalokorćak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Žony
Poruczam swój wulki skład pschepaskow, měšacźnych a pschehbadowych powjasow, podpołožkow.
Sieja rad 1 rabje.
Wagnerowa w Budyšinjej psched schulestwom wotcami čo. 9

Kupuja
lumpy, nowiny, sejchiwki, knihi, akty, staru papjeru, kosće po najwyschischich dnjownych płacźiznach. Bo wjetsche, šo berú płacźaze tlakonk, je šamstwom za pschepaskom pschišłedu.
Josef Schubert
w Budyšinje, bórtlin čo. 7.
Telefon 695.

Serbjo! Cźitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja cźitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach".

wobkładnej pjenskowne sćěny a wjetch kurjenza a pichikrywa f wupłownymi płatami, tak mjenowanymi „Gypsdielen“.

Kurjenz dyrbjsch często bělicz, to rěka waymowacz abo kalkowacz. Snój dyrbjsch łóžd dźeń wostronicz. Kajki měr kurjez sa wjetschego płahowarja byez, pokasa prěni wobras.

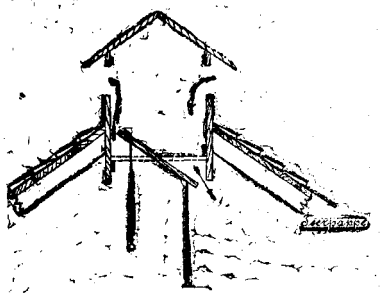

Do kurjenza dyrbi też cjerstwy powětr bjes sadźěwka pichistupowacz. Ale tola na w nim žedźaze kury cžahnyncz njesmě. Druhi wobras pokasuje nam, tak jednora je pjchiprawa. Kij do kurjenza cjisty powětr (loft) wodźi. Kokosch dyrbi žo popjelicz. S popjelenjom saczěri wschelaku njerodź a pschekahanzy, kotrez pschebe wschěm w nozy kokosch jara cžiwiuja. Tehodla staj do kurjenza kaschczik se žuchej drobnej pjerschcžin abo pěskom. Na popjelo běži pjerschcz a pěsk psches pjerka kokosche a storhnje cžiwolarjow žobu. (Wo tym žmy we „S. Hosp.“ hižo nadrobnje rěkzeli.) Prěduschki, na kotrychž žudaja, njesmědźa po prawom do sćěny sapuschczeny byez. Wone dyrbjala na małych cžopitkach wotpoczowacz. Tele

cžopkli dyrbjeli w nětkajšm žudobju stejecz. W žudobju dyrbjsch tuni woli (nětkajk tuni mas) byez. Njerodź a pschekasanzy, kij w nozy kury cžiwiuja, bychu na tele woschanje žo hacz do poslednjeje smicžke.

Kury cjerpja cžasto na drapu nózkow. Tale khorosez mjenuje žo po němšim „Kalkbeine“. So by tule kury cžiwiowazu khorosez sahnak, masaj je f wolijom abo tukom. Do wolija smědzej 3 proz. kreolina. To rěka na 100 dźělow wolija abo tuka pschidaj 3 dźěle kreolina. Nózki namasaj f tym tódźen jónu.

So by f twojich kur nusny wužitk měł, dyrbjsch jich njeježenje stajnje kontrolowacz. Pschetož mjes twojim stadłom

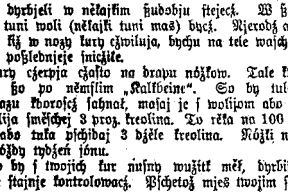

[illegible] kij kury, kij tak schwatnje njeżu, so je schkoda bijy [illegible] Tolu, kontrolu, mjesch jenoż f wobjebitymi pschiprawami pschewjesch. To su tak mjenowane „zapadwaze hnězda“ (Fallennester). Tiecži wobras nam je pokasuje.

Na wjetschich łukłaŭ maja wobebite kurjenzy na kołach. Te dowjesu pschi woronju a wběcženju na złolene pola. Kokosch je njesprózninna therarka wsch[illegible]wotnistwu schłódnych wacžkow, pschekaŭanzow a kundroio[illegible]a kokosch je tale pjza najpschihódnischa. Wona je tum[illegible]icht tom wuczitejt pole a dawa ratarjej po tajkim dra[illegible]illi wužitk. Je a tajcich kur, kij žo na takle weschnje[illegible]aźu, su najlepsche k nażadźenju. S nich wulehnjene młodźinki su strewe, krute a jara derje pschibywaja. Kurom wobjebje w lěc u njetrjebasch wschědnje sorna žypecz. Jenoż hdyž wone limaja, tehdy trjebaja wone sorno.

Najhonicjt płahowarjo radża, kurom muczku serabelowcho a wschelakeho dźeczelewcho žymjenja dawacz. Do tejele pizy hodźi žo w synje też tunkliza měschecz. Sa strowosez twojich kokoschow mózesch žo też na druhe wosczinje staracz. Wobjebje dyrbi żoldt kokoschow pschezo žo hibacz a dźěcecz. Jako dobra špchowarka tehole dźěłanja je drjewowe wuhlo. Te rpodrjesch do drjechjcžkow kaž hrónchatka wullich a staj ne tak, so moża kurm je dypacz. Hdyž kokosch stojnje k wodje njemóže, dyrbi wschědnje dwójzy wodu dostawacz. Dale dyrbjsch kokosche tak womomjenicz, so jich starobu špšmajesch. Kokoschi njesmě zenje starischa ijsoch lět byez. Pěnšiare kokosche žaneho wužitka njebawaja.

Pola kokoschow njeje tak wažne, kaž pola druheho stotu, kajkej rožby kokosch pschihłuschja. Hłowna wěz je, so je kokosch strewa. Dale dyrbjsch ju ledźbliwje wothladacz a f pschijomnej pizu (zuträglichem Futter) sostaracz. Jeli rumje na tole njesładajsch, so njerodża bórsy sě wjeczi. Byrnjez masch na dwórje měschenizu wschěch możnych rožow, smějesch tola f nich wulki wužitk, hdyž to wobsedźujesch, na cžoż tudy potasachmy. Sso wě, dźerzischi ri na cžistu rażu, so twoja hroża w tunle nastupanju derje płacži a dani. Je-li chcjesch pola kokoschow na cžistu rażu składacz, mózesch to pola nich pryedy a skerje pschemjesch, hacz pola wulkeho stotu twojeho hospodarstwa. Pschetož kury žo, kaž je kóždemu wědomne, rucze pschiprorjeja.

Dom a kuchinja.

Khlěbowa torta.

Do tehole krasneho pjecžiwa žanych jeji njetrjebasch. Ale wschdła wona lepje žłodźi, hacz wschelake pod mjenom „prosczerski tykanz“ (Wettelmannskuchen) znate pjeczywa. Wono njeje tak žuche. K noschemu pjeczywu wsmi punt žuchich žbytkow žuchcho zžaneho khlěba. Te rosrybuj na tnužku abo pschewjercz je psches maschinu. Dale wsmi punt běrnow, kij su dźeń prjedy swarika. Po tym, hdyž su wustudze, je wobel a rosrybuj. Potom smješchej wohoje f ruku. Też f tu dyrbjsch je pschedźěłacz, so by wschо derje pschemješchała. [illegible]towu cžěstu derje pschedźěłanu pschidaj trěbny zokor po tym spodobanju. Mjes tym pak žu dyrbjała pak cjerstwe[illegible]ak žuschene jabłuka f zokorom a małko wodu paricz (po nětk[illegible]m schmoren). S teho žu žebi husty kompott pschihotowacz. Nětko wumasaj formu derje f tukom. Do formy nacžiń najprjedy hacz do połowizy tute f khlěba a běrnow wobsteiaze cžěsto. Potom połožicz cžěsto jwjescha f zokorom a butrowymi dypkami (Klöcchen). Nětko ju w maschinje wupjecz. Dasch-li je potom wustudnycz, smějesch je kosejej dobry pschikusk. Hdyž tule torm na blido dawasch, je wona po wobjebje kražna dojedź.

Khowajcze žebi
„Sserbski Hospodar“.

Příloha k „Serbskim Nowinam“.

Číslo 14. Budyšin, 6. różownika 1924. Lětnik 31.

Hospodarska organisazija cžěstich burow.

(Stónczenje.)

Porjadnje a w postajenym cžasu seadźeschtaj žo tu sličžowar a pschedźyda towarstwa, so byschtaj zhromadnje pjenjesy pschijimałoj a wupłacžowałoj abo pizomne dźěła zhotowiłoj. Wobaj zapisujetaj do zwojich knihi wupłacženja a sapłacženja, tak so jedyn druheho kontroluje. Knihiwedenistwo je derje pschehladne a jednore a w nětkotrych dźělach wěcžischče, dyžli nasche. Se japisłow běsche bowidžecz, so žo postajene zhromadźiny porjadnje wotměwaju. Sa towarschnistwo je tu jara žiwy, strowy sajim, tak so drje je nimale zyła burska wjeż w nałutowatni a žokoschnje organisowana. Sjednoczenje ma dobry wliw na zyle hospodarjenje. Burske statoki, dwory, hródże. Kij wopytachmy, běchu w pschimjerjenym riedże. — Běchmy lědma 'noż krótke hodźinki hromadże, a hižom nieběchmy zusnizy, nć! běchmy hoscjo, pschecželo, łužiško-herbzju bratsja. Pschi zwjatoku dóńdźechmy zhromadnje do hoscjenza, hdyž žo wschitkim bohata wjeczerź poskiei. Rosmołwa, biesada, spéw a zortowanje naš sjednoczowasche, donjż njesměłmy cžah w połsdnjej wjeczornej łodźinje na njedźelesche — na wjesołe sajtrowidzenje! —

Prażiłej „Jednocze“ pschijałuschja 43 mlokarnjow. Mjes nimi drje je najwjetscha Mlokarnja w Troji, njedaloko Prahi. Tamnischi direktor Redetel nam pschi naschim wopyzże f wobschěrnym pschednoschłom sarjadowanjo a postup witowanja zwojeje mlokarnje rosjasnjowasche a pschi tym wobschěrne rumnosce wot pinzy hacz k hornej łubi pokasowasche. Wschědnje žo tu na 15 000 litrow mloka pschedźěłaja. Schtwrtacze pschahow koni a nětkotre cžežite auta mloko f wokolnych wjow a łublow pschiwożuja a žmjetanu, butru, twaroh a dr. do Prahi na pschedań woża. Hłuž běsche pschecželeny knjes nam lubje i jědźu a piczom pożtrowjowak, pschiši nam pschilježnosć, museum cžěskich legionarow wopytacz, kotryž je we wopuschczenym hrodże a sahrodże samješczeny.

Jako najbóle postupna gmejna na towarschnisskim polu mjenuje žo w Cžěskej republizy Praskačka. W Cžěskej je 34 žuschcžernjow sa cjakanku (zichori). Burja łyja po wulkosći zwojeho łubla pok tórza a wjazy wuženca: cjakanki. Jeje korjenje srostu tak tołste kaž nascha najtołscha morchej. Po nażymskich žnjach žo kružałki tutych korjenjow, kotrez jam hórzy žłodża, we wjesnjej žuschcrni žuscha, a potom žo do wulkeje žuschcrnje, kaślaj je we Praskačy, pschedadża. Tam žo kružowki boženska a na drobne rosmlejża sa „pschidawk ke kofejej“. Sa jene lěto pschedźěła tuta žuschcrnja 50 000 kóstkowych měrow cjakanki. Wo pożiwnoscži zwojich žitnych žnjow maja žo tamni burja jara njewotwitkni wot zuseho witowarja. Wjeż a dalscha wokolina wobsedźitarj zhromadny młyn a towarschnisku pjekarnju. Sorno dowjesu žo do młyna, kotryž je f najnowischimi a najlepschimi maschinami a naprawami wuhotowany. Milina salutuje mnoho cžłowjeschu móz. Jenoż nekotsi pschisłajeni tu dźěłaju pod nawjedowanjom wobhladniweho mischtra. Na hornjej stronje dwora stej pjekarnja, hdyž žo zo w tiych pjezach wschědnje 1050 wosom-puntowskich pokrutow khlěba napjecze. Też tu žo wschć pschihotowanja f maschinami dokonjeja. Tak dyž bu do zwojeho młyna wo zwoju muku, po zwoju wotrubu, po zwoje krupy, tak dóstanje we zwojej pjekarni wschědnje zwój mjeski khlěb. Schtož pak je wusche, to won psches zwoju družstwa, f dobrym wužitkom njepopřednje pscheda; ale też konsument tuńischo kupuje, dokelž f prénjeje ruki a bjes pośrědnika kupuje.

So žo ludźom tu derje wjedże, wo tym zwědczi wjeż a jeje nawjeż, jeje twarz — horda sokolownja — a dwory, jeje pucže, pola a łuki — jeje hospodarske a zwójbne žiwjenja. Je tu 8 burskich łubkow pódła mnohich mjeńschich łubkow a žiwnoscžow a klamow. Pola pana Dolanskeho — jeho łubło ma 34 ha — mózachmy žo blize wobhladowacz. Dom a dwór, hródź a brózeń a sahroda su pschikładne a bopomnjeja mje na mnohe domischnje statoki. Po dołhim nawinanju zadachu žebi nětk prózne nohi a hłóbmy żoldt swoje prawo. Kak derje tola wobjed žłodźesche — nam poschtżeny wot „něj neje ruki!“ Nětk pak dale do

Kraloweje Hradzu.

Prěni krócz puczuju do tutoho mésta. Wscha sabatwa mi wotmjelknje. Cžiske synczu a hłuboko sacžuwam, schtož H. Sejfert tak nutrnje nam spéwa. Widżu žerbske holicže. Swoje Jurka, wojaka, wona pscheb wotkhadom do wójny prosyła: „Wžmi wonjescžku! Móż Bożu do kwětkow prosyła žym, so žinje tebje pschikrywa a dom cže pschewodża! A prósiwa tebje žo dopjelni. A jaży žym „w rjanej wjeży pod Sasom“. Tam druha njewjesta płacžo cžita list po zwojim lubym. Pola Ssabowy je f kmjerczi tżeleny a žo nihdy jaży njewróczi. A spominam na naschich žerbskich rjelow, kij o bitwje 3. julija 1866 naśymu žbožownje domoj pschijschedschi nam cžiłche pschipożłuchowazym wo tamnej krawnej bědżenzy powjedachu a spominam też na tamnych wobchi, kij zwoje młode žiwjenje sžubichu, a kotrychž kosce nětk pod tamnymi hórkami tłaja.

Wožuczju se honšensa. Sémy w Kraloweje Hradzu. Wustupimy s tjoha. Pan Kratotschka, pan Jonasch, a my Luzičenjo sa nimaj kwatatamy do „Slawje“, naschoho hosczenza.

Druhi dżeń běšcho wónowanu wobhladej wichelatich pschiprawow k dżéłu, kaj sesnaczu mésta zamesho. Pschom w ranschej hodzinje woczakowatche nos pan powjl. Cżerny pola tjeje a rosjasnjowatche nam we wobschérnym pschednoschku samér, naprawu a nadawk „Swaza drużstev pro konsum energie elektrickú v Hradci Králové“. (Swjasta drużstwow sa potrjebu energije milion w Kral. Hradzu“.) Twornja, wulkotnje a wobsehnje wutworiena, sastara 22 wukrejkow narano-schcje Cżéšteje i milinu. Pódla spomunjeschu swjasta stej podobnaj wustawaj sa spodżenjo a wod elektrisleje mozy: Dražiyn w Cżéštej a Uerona na Moratwje. —

Cżéšte burstwo poda w lécze 1920 ⅘ telko zokora kož Némsta. Cżéšzy burja, kiž zokorniuju pjahuja, fu go — podobnje naschim kużiskim — sorganisowali a sjrownadnu swjaſ s twornami (fabrikami) swjedowali, po kotrymż jim zyte swoje żné pschedadża a wot nich répowe hrużanki a zlapotli wróco dóstanu. Jena tajka wulka zokornija je też w Kral. Hradzu. Hdyż běšche mam jeje direktor wornju a wschě nackażne pschihoty sa nasymsku kampagnu rospokasał, dojdżechmy do snapschecznego pschebméta, hdżeż so nowa ratatska schula botwarjowatche, kiż chżnyche 1. oktoara 1923 na 300 khowanzow pschijecz. Schula sama je hobrsli twar. Mlodżenzy, schulu wopytowazy, bydla w internacże. Tjo a tjo, kiż go mjes sobu derje snaja, dóstanu jistwu sa go, sa bydlenje a wuknjenje hódnje wuhotowanu. Rjadownje su wobschérne a wotmélnliwje wumolowane. Sa studije w chemiji a fyziji namakaja so wobsehite rumnoscze wożneho wobsaha: botanischi, zoologischi a mineralogischi sbérkow. Domsemu pschisamnje so wulki rynk druhich twarjenjow: hrodże sa konje, howjasu stót, swinje, norki, pjerinu a dr., brożnje a kólnje. Sa tutymi twarjenjemi wupschestrèwaju so pola a sahrody. W blisłoscji je też podobny wustaw sa burste holza a knjezu, wot wuczerkow nawjedowany. „Bychmy tola podobne wuczénje sa nasch żerbski burżi dorost méli!“, s tym pschecżom wopuschczichi tuto wulży sajimawe méstna a go dżakujo jich luboscjehódnym wjednikam. —

Kral. Hradez, méšto s 14 000 wobydlerjemi, je biskopske sydło a ma gotiisku katedralnu zyrkej, mnohe schule, rjany musej a ludowu knihownju. Méšto běsche hacz do nowischeho czasa krucze wobronjene. Hdżeż běchu wobhrodżenja, tam żu nékt schérole wuliży i pyschnymi thežemi, abo méscżanske sahrody a promenady. Spésżny poktup a porjenschenjo méšta je sahtużbny stukk nékczichscho méscżanoséy pana Ullricha, kiż méjesche luboséjnoséj, nam niebżelu popodbnju sam s wjednikom bycz, schtoż nas wschéch wjesele pschetwopi. Dżakowne potłóczenje rukow naš psched wjeczorom wot pschecżelneho knjeza dżélesche. Wróczichmy so do Prahi, wulży spokojeni wot naschetho wuléta. Sa krótkaj dnej telko nawidżecz, nalhonicz, sesnocz a nawukowacz bé jenoż mózne, dokelż bésche w porjedże, kiż bésche knj. Jonasch wustojnje sestajał. Lódze hodżinka czaka starodbiwje jmuzikowana. Wjeczor wopytachmy, każ ros hijom pryedy — wustaw filantropa Rakule. Jeho thudusche bédne — a tola tak spokojene — dżécżi spéwachu nam tak wumjesczy swoje tak hnujaze, tak wjesołe a tak zunje spéwy do swjatka a wutrobu. Nasajtra dojdżechmy, pschewodżeni wot p. Bajtla na Karlowu Zyn (Karlštejn). Njewumérna a njewucżerpna ßa so hojpodliwosc naschich wjednikow a rowwucżowarjow bycz; hischcze ros naš pschekwapja. Wjeczor psched naschim wotkhadom shromadżichu towatschne kola nahladownych cżélich a żerbstich pschecżelow, so bychu s nami pschi „sważnej hoscżinje“ hodżinku naschetho dżélenja wobwjeczili. Wutrobne „Bożemje“ bęri sawdachmy, że złowom lubym a se złubom, so pschecżelżo żiwémi żez wostanejmy.“

Rólnistwo.

Pojjek jako hnojidło.

Pojjek drjewa je bohaty hnój. Tón liscżowego drjewa khowa we żiebi 10 proż. kalija, 30 proż. wapna (Kalk) a 3,5 proż. fosforow. kiżaliny, tón jehlinowego drjewa 6 proż. kalija 35 proż. wapna a 2,5 proż. fosforoweje kiżaliny. Pryedy hacż pojjek rosmjetosch, pschesaj jón kebżliwje, so by s njeho kusli, wuhlo-kamjenschi a pschede wschém hołdżik wuśak. Palisch-li stare drjewo, do kotrehoż żu hodże sabite byle, może żo stacż, jeli jón na kuki wumjetasch, so hodże na kuki pschinżu. Je żo hižo stało, so żu kruwy hodże s trawu abo żeżrake. Pojjek drjewa możesch s wuspéchom k wschém płodam mjetacż. Dokelż wjele kalija wopschija, je wón dobry za bérny. Wobżebje derje kulam hnoji. Na roli sawżdżi pojjek berje, ale do wużywa. Pojjek możesch do rosmjetanja też s druhimi pschiluwnymi hnojemi méschecz. Pojjel swjercha dawacż (jako Kopfdüngung) nieje kymane. To możesch jenoż tehdom cżinicż, ydyż jón hinak nałożicż njemożesch.

Wo nasymsktim jecżmjenju.

1. Nasymski jecżmjeń role a podnjebjo (Klima).

Nasymski jecżmjeń na kożdej roli roscże. Rola dyrbi pak sa njón trochu mumotpocżowana bycz. Ale na khudych, żuchtich a wótrych pésżach nasymski jecżmjeń schpatnje roscże. Pschede wschim jemu rola njehoji, kiż ma żnadnu wodu (Grundwasserstand). Dale won też na cżeżeji roli njetnje, na kotrejż w symi rady mumjersnje pornjo druhim żitam; nasymski jecżmjeń so pschcże radżi na hlinożtej (tonożtej), bóle kamjenschkożtej roli. Won pschinjesche rjane żné, kmjeż krajina trochu wyscże leżała a rola też symna a pżódna stora tak pschechłuboka njebyła, to rékła, kmjeż by póda (Boden) też slachgrúndig była. Mjes nimi je tak mjenowany mamutkowy jecżmjeń najinaczischi. Jón plahuja pod khubym pobnjebjom. Tónle jecżmjeń so we wunoschu khrobje pschenżu a rożżu runa. Won pak dyrbi so w wranym cżasu, niż pschepsdże a niż pschsehoże, wuśuwacż. Symstu wobju won hacż na najlépje swurtjeła. Hacżrunjeż by w pójdnim naléżu żucho było, so won tehdóla hischcze rodżi.

2. Hnojenje a pschekhadżaze wobżyczę.

Najlépje nasymsktemu jecżmjenju zitara żmoha hoji, runje każ rola, na kotrejż by méschenżu (mengu) pryedy płahował. Wolisch-li rolu i taktim pschekhadżazym wobżyczom mach potom khwile, rolu prawje wobdżélacż. Tajka rola so derje sleji a sejrawi. Dale so nasymski jecżmjeń rady po rapżu dojrowjenej méschenżu (Gemenge) hréchu, bunach a druhich kuschczinach (Gemülje) radżi. Nasymski jecżmjeń możesch też po rożżu wobjyczę też możesch jón hischcze wuśuwacż, dyrbjeż by loni hakle jecżmjeń na żamej roli méc.

Pola nasymskeho jecżmjenja njebyrbiisch hnój lutowacż, s nim możesch jón runjewon pschezyczicż. Won je sa hróbżny hnój jara dżakowny, wożebje na lohjej roli. Pódla hróbżneho hnoja je khmane, jemu na hórz hischcze ½—1 zentnarja schwabloklsałeho amoniaka pschidacż. Jeli hróbżneho hnoja nimaloh, rosmjetaj na hórz 1—1½ zentnarja wapnoweho bużyła (Kalkstickstoff) abo schwabloklsałeho ammonika abo ammoniakoweho sulfatsalpetra. Wapnowny bużyk rosmjetaj dwé njedżeli do wużywa a sawlóż jón derje. Druhe bużywe hnojnischczo rosmjetaj na pokoju pschi wużywje, druhu pokoju pschidaj na dobo abo dwójzy na druhe léto w sajanom naléżu. Jeli s bużykom njelutujesch, nimasch jenoż bohate żné, żorno ma też wjazy kelka (Eiweißgehalt).

Dowaschi-li fosforo-sisele (phosphorsäurehaltige) hnoje, każ na pschikkad Domaschowu mułu (Thomosmehl) abo superfosfat, smjesch tehorunja radne żné, a żorno budże sa stat lépsche. Sčamo tehdom khyż żu pschikkupne hnoje drohe, dyrbjał tola na hórz pok zentnarja superfosfata abo zentnar Domaschoweje mułi k nasymjenu jecżmjenjej mjetacż. Wubawk fo płocżi.

Kali pschidawaj sa tym hacż masch rolu. Wón pak pschżego sirowu żylnu żkomu płodży, żorno je polne a żażnje barby. Dewak rosmjetaj na hórz też dwaj zentnarjaj kainita. Sasżhnu-li rola sady, khyż je sapadnita, potom dawaj pok zentnarja 40 proż. żele.

3. Kak rolu pschidżéłacżasch, wużywjesch a tak ju hladacżasch.

Radno je, rolu derje pschihotowacż. Pschede wschém s pschidżélanjom sahe sapocż, so mohła żo rola derje żadżicż. Khwile masch k tomu dojcż a na dojcż. Wopak je nasymski jecżmjeń hižo w awgusce wużywcż. Wón żo warosże, we symje pod żnéhom hnije a w naléżu rady wumjersnie abo hewak cżerpi. Najlépschi cżaż wużywna je wot 8.—10. sept. pyches zyły september. Na dobrych rolach móżesch też, je-li podwjebjo (Klima) mile, nasymski jecżmjeń pschicżże spocżatk oktobra wożywcż. Nie pschedewschém na to hladaj, so zy rolu derje dojcż pschidżélał. Sdymjo njeżmé żo ani psche hłuboko ani pschc nisto sadżélacż. Na hórz dożahnje 65 hacż 70 puntow. Je pak podnjebjo hrubische a rola bóle kamjenschtata, wżmi radscho 85—90 puntow. Je-li semja jara mjena a żucha, żwalżuj ju a potom bischcże jónu (na jedyn schichc) pschemlóżcż. W naléżu pschihłoż frostinki i walżu. Walżowajo rosmjecż ztoru, potom wlécż. Jecżmjeń je la tajke kebżliwe wobdżélanje jara dżakowny. Też njerjad njesamége tak jara jecżmjeń pschcroscż a bużywcż.

4. Wo żnjach.

Każ pola wschcho druheho żita, tak je też pola jecżmjenja. Hdy je żraty, spójnajesch na żlamje a na żornu. Straty je wón, hdyż je żorno żołte. To je ta żrakoscż, kiż hrubom ścżehnje po mlocżnoscji (Milchreife). Pschesrawicż jemu njedaj (Totreife). Najcżeżche khłóści żo wotklenja. Na tole waschnje wulki dżél khłókow na semju spada. Pożycżeny jecżmjeń sestajej do pópow abo mandlow. Mjes sestajenymi rynkami żo jecżnischcżo hnydom podwora a s nasymnej piżu wobżywje abo jako selene hnojidło (Gründüngung) wużije.

Schtóż żo horka rospomnjeneho dżerżi, smeże też w nasymskim jecżmjenju rjane żné. W pschcrékłu i hórża role 1,5—2 zentnarjaj wjazy namlócżischo, hacż pola druheho żita, kotreż by je żamej zwedomlitoscju wobdżélał.

Bérnjazy rak.

Cżaż tu saży je, so wobżedżerjo sahrodow a polow żo je żymjentnymi bérnami sastaraja a żebi żadżeja, so bychu ja żebje a żwojich i cżażowo nuśneje żiwnoscje méli. Tu cżżemy nékto nasich cżitarjow na najważnischcho a nai-strascżnischcho njepschecżela bérnow kedżbnych cżinicż, mjenujży na bérnjazeho raka (botanizży Chrysophlyctis endrobiotica), na jeho żiwnje a wobory pschecżiwo njemu. Naderidżemy jón tola we wulkej mérje też w Sakśej, wobżebje w sahrodach, a nacżinja pyches żwoje rozschérjenje najwjetsche schtóży.

Bérnjazy rak nastawa pyches mały hribik, kiż żo na 10 lét pschi żiwjenje sdżerżi. Wobżebje na młodych bérnach, ale też na korunschach a nożżach, wupkedży wjesche racże żaczeli (Geschwülste). Dokelż iwonkowne dżéle tutu thorosczż z wjetscha wokwakaju, abo thorosczż njenadpadnje, dobladaja żo ludżo na nju halże pschi żnjach. Sczżellina może pschi żylnej thorosczi żyku bérnu pschikrycż, najprjedy je żolta, potom żiwo-cżerwjenkasta a słónczenje cżerwjenkasta. Sacżellina rospadnje a shnije, a natykowace żymjeżchka wostawaju w rolu a zu natrjaju. Sesadżeja-li żo zwjajet na żamżny blak — każ i wjetschu w sahrodach lét a wot léta — bérny, dha żo póda i hribikami pschebywéji, so żtoro żane żné wjazy wocżakowacż njeżżu.

Dokelż wschitke żaczeli do żnjow njerospadnu, ale żbyrki na schnjelkach (Knollen) wiżżażo wostanu, pschenjeże żo thorosczż pżjes tajte bérny do dalschich kónczin. Tehdóla dyrbja żo mésina (pinzy, hromady, kólnje atd.), hdżeż żu bérny leżale, derje i draśicżitym wapnom (Aetzkalk) abo s kalkowym mlokom derje zwjrzedżicż. Selischczjo ma żo na blaku żpalicż. Też njeżmé żo thora semja dale pschenjeżcż. Bérny i thorych polow njeschmédża żo k jédży abo k pżowanju — tak dołoh hacż je możno — wutrżebacż, ale dyrbja żo do palerinje pschebacż. Snajmjenscha dyrbja żo bélżiny a bérny k pżowanju żtużene dawacż. Dawaja-li żo wone żyre, pschepruczuja tute hribiki żódł a cżerwjena żtóka a wożżomu żiwe. S hnojom pschinżu potom na dotal żtrowe polo, tak żo natykże a njeże w dalschim la bérny pschijódobne. Wobżebje tajzy, kotżiż pola druhich ludżi wotpadki wuteberaju a żwój hnój pschedawaju, dyrbjeł to derje wobdżélowacż a wschc jenoż żtudżene na żtót pżowacż.

Bérny i thorych polow njeżmédża żo jako żymjenine pschedawacż a maja żo i wikowo wusamknjeż. Po fakżim jakonżu i lét 1918 żmédża żo na thorych polach jenoż drużiny hodżecż, kotrymż hribik njeżesechtodżi.

Dokelż hacż dotal wschc wobaranske postawy, każ dolholétne cżakanje i bérnami, chemiske hrédki a druhe nicżo pomhake njeżżu, wostanje jenicżka możnosczż, njemjaju hodżenje krutych drużinow, kotrymż tuta thorosczż njeżeschodżi. Po łódżelenjach biologiskeho (żiwnjenjospytneho) némżkeho wustawa w Barlinje żu ześéhowace drużiny dożytnje njedótkne: Arnika (pódne), Donusja (pódne), Hindenburg (krénjopódne), Jubel (krénjopódne.) Maidebürg'e módre (jażne), Juli (jażne), Neptrit (pódne), Pepó (krénjopódne). Wschc druhe drużiny nióża żo pak malo, pak dożyka niż thorosczi żtajicż.

Powyschenje zotoroweje maßoty a powjeschenje répy.

Wésze khorosczje roślinowo hodża żo pyches łużenje (Beizen) żymjenja żnicżicż. Wésze łużinke trékki, kotrejż wotzołowu żół maja, tłócża żo żmjerzka żymjenja a rostlinski bélk je p'chijimaje. Pyches to żmjerzchne blónk żimje dżéłaja. Młoda roślina tak lépje roscże a też żné żu lépche. Nowosche posypty żu dopokałake, to pyches łużenje żymjenja cżeżkoscż jednotliwych répow a małoża zokora żo powyschicż hodżi. W liczbach wuprajene: Wunoschk postupowaschc wot 42,3 kg. pola zentnara na 58,0 kg., a zokor wot 15,7 % na 18,3 %. -fch.

Skótarstwo.

Pijuicze mapno.

Wo skukowanju wapna sa sejżwjenje slotu krjejż pola wulkich a małych wobżedżerjow jenajka njewédżitoscż. Njedżiwajo na wédomostn: postup, wudawaju żo dżesrosamne rezepty k wobnorojenju kocżowza. Sa holbje a pschecżiwo pródónym jejam porucżichtej żo pżik a żól. Tutón mudracżk — Bóh daj jemu cżichi mér — je najżterje wobżedżowak, so holbje a kury pżik jédża, ale jenoż tehodla, dokelż nicżeho druheho njemżejadu, t. r. dokelż jich wobżedżerjo żoneho jajima a wężywuschnoscże za potrébu swojeje domjazeje pjerinu njemżejachu. To je w interesu naschcje żyleje żłotneje produkcże trudne a wobżarusomne.

Wischelazy nahladni autorojo, każ Emmerich a Loew, też Stutzer, Krämer atd. żu dopokałali, so żłót, kotryż dożahacze wapna dóstanje, żo lépje rosplódża. Storo wschc njewuspéchi w żłoiatżtwje a wożebje w płahowanju pjerinu, wjedu wrócżc na nadżiatk kalka.

Je wulki postup, so je żo po dołhich praktiskich pospytach poradżiła, jedyn preparat pschiprawicż, kiż wschc żdanja na trwarjenje kożci dopjelni. To żu wédomostni wężywuskojni a praktiżży hospodarjo p'chipóżnali, a mózu tehodla wschém płahowarjam wulkeho a małeho słotu pschidawanje tuteho preparata, kiż je pod mjenom „Chlorkalcium-Futterkalk Waarnulle“ hżo dołoh znaty, najmależtiżcho poruczecż.

Pjerinarstwo.

Kury a kurjenz.

K razionelnemu hospodarjenju słuschą, żo wschc wotnożli ratatstwa żwéru hladaczch. K temu słuschą też dżerżenje kur. Je-li dżesch s nich wotczałany wużiłk mécż, dyrbiich we twojim hospodarstwje żo też sa twoji drobny żłót żwéru żtaracż. Do drobneho słotu wone słuscheja. Kury wotczżiżnu wjele wjetschi wużiłk, hdyż też na nich wożebitoscże (Besonderheiten) a żabanja dżiwaczch (berücksichtigt). W symje njeżmé kurjenz pschesymny bycż. Tehodla radżimy, kurjenz w krumarni, każ to żwjetscha na wjach nadeńżemy, pschiprawicż. Krumarnje żu też we symje cżoplże. Cżi, kiż żo nij pschipódża i płahowanjom kur nażadżuja a kiż nimaju możnosczż, kurjenz w krumarnjach pschiprawicż, dżiżli kurjenz w symje mutepicż. Cżoplota we kurjenzu njeżmeża w symje nije 16 łop. po Celżiju ywadnycż. To je cżoplota, kiż też cżłowjek ża żwoje derjemeże trjeba. Sa tajke kurjenzy, każ w krumarnjach żo pschiprawicż njehodża, żcżżeny cżoplotu żatkowanjeże materiala twaricż. To réka, to je jenoż we wobżebitych płahowarnjach kur możno. (Mły dyrbimy też na tule żtronu pokałacż, so bychu żo naschi cżitarjo nadrobnje że wschémi żtronami płahowanja żeznali.) So cżoplota cżékała niesu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za kwartał 75 złot. pj. Do wukraja za kwartał 15 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a źěła. Smoler'sce knihićišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsahnje so stajnce nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 106 | **Budyšin, srjedu, 7. meje 1924.** | **Lětnik 83**

Nasnowiše z cyłeho swěta.

Knježerstwo nasserje Hołke za tydźeń wróćo stupi, dokaž přeco njebudźa wupadki wólbow definitiwnje swěrjene.

*

W Hohensteinje-Ernstatalu su rubježnicy z khorobneje zakładnizy 10 000 złotych hriwnow rubili.

*

S Barlina so wopačne (falšowane) 10 hriwnowe kreditowe bankowki rozšěrjuja. Wone su lohko spóznaći, dokelž je cyłkowna kromka na sadnjej stronje jara nadpadna a so wšědneho wodowego znamješka (Wasserzeichen) nimaja.

*

Wjerški kabinet ministra Knillinga je wotstupił.

*

W Mnichowje su přisahowskeho namótšeho leutnanta Günthera Bandu, kiž je wobdźělenja na samorjadowanju Kathenaua podhladny, sajeli.

*

W Parisu zemrě w starobje 85 lět wunamakaŕ wumělskeje židy (Kunstseide) hrabja Chardonnet, kiž leta 1889 swoje prěnje pokazki tuteje židy w Parisu wustajł a we Besançon towarnju z wjele tyšcej dźěłacerjemi wobsedźeše.

*

Kaž so z Londona wospjetuje, budźe konferenca swisłarjow (interalliierte Konferenz) hišće je w meji w Londonje.

*

S Athena so pisše, so na bołharskich mjezach atlerikat přećiwo grichiskemu wójnskemu ministrej spytachu. Jeho adjutant bu cężkje sranjeny.

Dobyće abo porażka?

Mjany wuspěch serbskeje narodneje ideje — Ssmy zdźo pschi. ali, hdyž blok zancho zapołožanza njedobudźe?

-ska- Wschě strony zapisuja rychle a z napinanjom swoju wólbnu bilanzu. K tutej njeskluscha jenoż hołe ličba mandatow, ale tež ličba hłosow, kiž bu „a jenu stronu wotedate. Bilanza wschěch stronow, tež naschoje Sserbskeje ludoweje strony, je dojcź zajimała.

Pschedewschěm: Zana jenička strona njeje to dospěła, schtož je wschi wólbnym wojowanju wocakowała. We tutym nastupanju so wschém dźe, kaž wonemu Sślezjanskemu burej, kiž jara hněwny z Grodkowskich wiłsow domoj pschindźe a na napraschowanje, schto dha je takle „warchował", wotmołwi: „Nicžo, ßym hischcze 150 markow pschitrjadźił." To žo wuswětli z tym, so bě jenoż 50 hriwnow zaßłužił, chzyschc pak zaßłužić 200. Najzajimawschc pschi wuslědku wólbow wschak je zyłe wěsce, so pschewulke pschesunjenje w zyłkownym sestajenju nowego parlamenta (Reichstag) a z tym też knježerstwa njenasanje ako nuznje nastać njedyrbi. Po dotalnym sličbowanju je wolenych (w klamorčkach stara ličba zapołožanych) němsko-nacionalnych 99 (65), socialnych demokratow 99 (171), němskich ludowych 45 (66), zentrum 62 (68), demokratow 24 (39) kommunistow 61 (16), „deutschvölkisch" 32 (—). S tcho je widźeć, so su wobsebje strony dotalneje koalizije (zentrum, němskoludowi, socialdemokraca a demokraca) schodowali. Njebźajmajo teho pak tež strony prawizu zajći wuspěch nimaja, kaž su wočakowali, mjenujcy, so budźa je wschěmi měšćanskimi (bürgerlich) stronami opozicije wjetschinu dostać. Wěz republikanska a rosumjenje ludow mjes sobu je bohużel, wschak niz wulkotnje, ale tola pschezy.

Sserbow, kiž tutón raz zyłe samostatnje jako politiske cźełesko (Gebilde) wustupichu, budźe wěsce sajimacź, kak su na naj wólby wupadnyli. S wulkej spokojnosću mogu rjec wschitzy Sserbja, kiž naschu stronu wolichu, prajicź, so smy hobrsti wuspěch jako Sserbska ludowa strona měli. W Saksej dostachmy (wscho po dotalnych swěsćenjach, kiž so znano někak malo pschesunu) 6386 hłosow, w pruskej Hornjej Luźicy wokoło 2000 a w Delnjej Luźicy 2236, wscho dohromady potajtym psches 10 000 hłosow. To je pornjo połstednim wólbam, hdyž tež spytachmy pod stajnymi wobstejnosćemi luźiску stronu wolicź, wo nimale 5000 hłosow wjacy. To ale je tež dopokas, so wschitzy wolerjo, kiž serbskej ideji zwěrnu dźerža, su na stronje Ssserbskeje ludoweje strony a niz na wonej, kiž jenoż ze swojeho „wubjerka" wobstejeri, to je 3 muži, a może na dźěłazarnu wotwołki wotdźeć a so tola hordźe njemuje „Lausitzer Volkspartei". A je to dalschi dopokas teho, so zyła hida a njeznicžomnosć, kotrejž bě runje nascha Ssersła ludowa strona a jeji wojowarja wustajeni, nam nicžo

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na wuminskej hasy 6. Rěgl serbski.
Najl. a najtańša kupowaŕnja wobućow. Pódšiwowanje spěšne a tunjo.

sescźkodźała njeje a sescźkodźacź njemóże, dokelž sperski lud w nowyjetschej licžbje wě, so wěz, kotruž Ssersbska ludowa strona sastupuje, je wěz serbskeho naroda, serbskich prawow a so je wěz spomnjenje. Nasche hłosy su demonstracija sa nasche narodne prawa, sa naschu narodnu cźełesć a wone rěcźe wótru a jasnu rěcź: my tu smy, njech cźo a telko njeprscheceljelskich hłosow wesi: Es gibt ja keine Wenden, das sind alles wendisch sprechende Deutsche oder deutsch sprechende Wenden abo schtoź je podobnych hłupostcow wunaŕ. My smy wschudźe a na wschěch shromadźiznach na to pokazowali, so tu njeńdże wo wopor, ale wo wěz. Smy na to pokazowali, so mużemy jenoho abo druheho sastupjerja w parlamenće měcź, so pak to njeje rozsudźaze za wuspěch nascheje serbskeje wězy.

So tuttych połstacźow, jedneho abo dwjeoch jako blok narodnosnych mjenschinow njedospěchmy, njeje wina Sserbow ale wěsnych formalnosćow, kiž w jednym wokrjesu — Wróćławskim — wulkej stronje narodnosnych mjenschinow znjemóżnichu, swoju narodnu stronu wolicź.

Cźehmy sebi tola jónu wobhladacź, kak wěc leži. Wscho dohromady dósta blok narodnosnych mjenschinow 133.828 hłosow. We Wróćławskim wokrjesu je wokoło 7000 hłosow wotedatych, kiž bo jako njeplacźiwe wobhladuja, dokelž su najskerje za stronu, wotedate, kiž k błokej narodnosnych mjenschinow pschistuschcu.

Njeje hischcze jasne, kak wěz dokónčnje wupadnje, njechamy pak sebi žadnych illusijow cźinicź, a nejchto wocakowacź, schtoź je wschak hischcze możne, ale jara malo wuhladne. Dyrbimy so z tym spokojicź, so nasche serbske hłosy pod blido njepadnychu a so sa naschu serbsku wěz budźa jasnischo rěcźecź, kaž wschě memoranda a delegazije, dokelž to su jasne swědki ludoweho snjezelenja a njebadźa so wotpokazacź. Naschc hłosy bo njelicźa jenoż, ale wone budźa so pschi pschichodnych dalschich zadanjach wazicź. To je wulki wuspech naschich 10 000 hłosow a schtóż kusk nasche pomery znaje, wě, so je to wjazy, hacź smy sami wocakowali ale tež wjazy, hacź nam to naschi njeprscheceljo pscheja. Wosebje sajimawe su we tutym nastupanju pruske (Hornja- a Delnja Luźica) hłosy. To, je jasne mene tekst na sceźenje pruskeho stata, hdyž ßamo w Delnjej Luźicy na politsce tyhaza hłosow dostach my a we pruskej Holi teworimja. Pschi połstednich wólbach mjezachmy w pruskej Hornjej Luźicy wokoło 800, tutón ras pschez 2000, w Delnjej Luźicy wokoło 300, tutón ras pak 2286 hłosow. Njeje to jasne hłowo a wobstóźiba jenak pschećiwo statej, jenak pschećiwo wschěm politiskim stronam.

A schto z teho scźehuje? Mamy žo poraženi cźinicź? Zyle wěsce nic! Dokelž, hdyž tež žadneho połstaza njedóńdźiwoju swojich 133.000 hłosow najskerje njesmějemy njebudźemy wjazy tak hubjenje na tom, kaž hacź dotal. Sso wě, bechmy zyłu swoju situaziju w nastupanju narodnych bolosćow a trudnosćow połoženu měli, dźeło by w pschikhodze teź sa wschěch, kiž swój narod lubuja a skitaja, lohše było. Cźehmy pak nětko sadwólowacź, dokelž dyrbimy dale z napinanjom dźěłacź? Cźehmy žo jedyn druheho wopuschcźicź, hdyž smy tola tak kraßnje hromadże wojowali a tak rjanu, nimo měry strjelelazu wuspěch na naschej ródnej semi měli? Cźehmy mosłotacź a bórcźecź dokelž so nam nabodo wscho poradźiło njeje? Ně, tak njechamy cźinicź! Na tom bychmy naschi njeprscheceljo najwjetschu radosćź měli, dokelž bychmy jim naschc hłosy naschich 10 000 serbskich woleri do tłamy cźiścili. A cźehmy žo do tłamy naschich słóńtnikow nětko pschi tajkej zmjelej licžbje sobuwojowarjow sa narodnu wěz cźiśnyć, hdyž smy we wólbnych bitwach tak kraßnu sołidarnosć a smuźićiwosć na wschěch frontach pokazowali? Ně, nihdy na nihdy nic!

A schto cźehmy potajtym cźinicź? Moja wotmołwa je: dale twaricź, jedyn kamjeń a zyhel k druhemu: tón Ssersbskim Dom naschcje politiskeje organizazije dyrbi cźełe tak kraßnje narosćź, kaž naschi narodny dom na Budyschćich lawškich hrjebjach. To žada stronje rosumć a to žada naschca narodna cźełesć. Kak praji němšti basnik „Allen Gewalten zum Trotz sich erhalten" a naschi serbšći „Dhdyž cźełe bědy je wschěch stron naš kruhła: my mozy wjasaca cźehmy w kóždym padze a nihdy hrjebicź w rostkorje a swadźe, so smy mozu naš a Jesu njewobschudźa. Runje nětkole mamy najwjazy winowatosće k rosumnemu dźěłu a to je: tworimy dale swoju Ssersbsku ludowu stronu, wutwoźimy wschudźe swoje lokalne organizazije (Crisgruppen) a pschi dewschěm: Wy serbšći mużojo a wy serbske žony, kiž sće z pschebudźenjom sa swój narod hłosowali: Wascha saßłužba je tutón wulki a njewocźakany wuspěch Waschcje politiskeje organizazije „Serbskeje ludoweje strony. To njeje wuspěch naschcje agitazije, kiž dyrbjachmy dla njedostatka mozow a pjenjez k naschemu wulkemu wobžarowanju wobmjesowacź. To je dospołnje wuspěch Waschcje zwěrny k serbskemu narodej a to žo njebohdźi zaplacźiłcź. Wobkhowajcze ju a njedajcze žo pschez swojich słužobnow a mudracźkow samylicź. Dale budźemy hromadźe stacź, w dobrym kaž słym cźasu a pschińdźe-li saßo jónu wokomik rosłudźenja: my wschitzy wemy, hdźe słuschimy a tam cźehmy žo stupicź: na stronu prawdy a schcźerjanstwa k ludowstwe, na stronu serbskeho ludu!

Wunoschk wólbow do němskeho ßejma.

njeje stronam prawizu dobycźe pschińdźeł, kotrejž žu wone wocźakale. Se stronow prawizu njebudźe žo nowe knježerstwo twaricź móz. Tehodla budźe žo wono se stronow prawizu a demokratiskich stronow sestajecź dyrbjeć. Pomery mozow-jenotliwych stronow žu sa nowe knježerstwo wjele njeschchodnischo dołi w prjedawschim ßejmje. Tuž žo nawodźiwołenemu ßejmej dołhe tracźe njewócźeschći.

Nětcźišće němske knježerstwo nahwilnje dale knježeźe dyrbi powjedźe. Wono rosšudźenje nowcho ßejma wotcźakuje, hacź dyrbi wotstupicź, abo dale w sastojnstwje wostacź.

W nawym ßejmje dóstanu po dotal znatuch wunoschkach hyrjow:

sozialdemokratoja	03 (171)
němsconazionalni	96 (65)
zentrum	64 (68)
němska ludowa strona	47 (68)
demokratoja	28 (39)
kommunistoja	61 (16)
němzki ludowcy	32 (3)
bayerska ludowa strona	16 (20)

K temu žo hischcze make strony pschidadźa, kotrychž hyłnosć hischcze njeje dosłonźnje wobliczena.

Kommunistiski namjet njedowěrjenja.

Kommunistiska frakzija sakcźeho ßejma je namjet njedowěrjenja pschećiwo sozialdemokratiskemu ministrej šmitskawnych nałeznosćow Müllerej zapodała, dokelž je 1. meje w Kamjenicy a na druhich městnach Sakcźeje policija pschećiwo demonstrazijam mejskeho zwjedźenja sacźiskła.

Wurjadnje wótre wotmołwjenje ruskeho połstanza Krestinskeho.

Konflikt, kotrejž je z podwzdom w ruskim wikowanskim sastupjerstwje w Barlinje nastał, žo po dźesću bórzy njewuruna. W praschenju, hacź je němska policija prawo měła, so do twarjenja ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa dobrycź a tamnischich ruskich sastojnikow sajecź, žebi ruski połstanz Krestinski a němski šwonkowny minister dr. Stresemann se zwojim měnjenjom na pschecźo stejitaj. Krestinski z tym njewěri, so je žo podawk tak měł, kaž dr. Stresemann we mimi rozprawja. Wón ma to tuka, so je němska policija sa sapschinkom pytała, žo do twarjenja ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa dobycź. Po měnjenju Krestinskeho je wona pschi tej składnosći potajne stuki wotkrycź dyrbła, kotrež mjeł němskimi kommunistami a ruskim knježerstwom wobsteja.

Ruski połstanz je swoje njedowěrjenje k němskemu knježerstwu we nowej nocźe na dr. Stresemanna wuprajił. We njej mjes druhim rěka:

Wopschijeńce Waschcje połstednjeje noty je mje jara pschekwapiło, so zwym nusowany, Wam, knjes němskostatny minister, wobwobinjacź na to wotmołwicź. Hkoruje wopschijeńce noty wobstejeri z wuprajenja Stuttgarskeje policajskeju sastojnikow. Cźežko žo prosumicź je, na kajke waschnje policajscy sastojnikaj, kotrajž sajateho je Stuttgarta do Stargarda pschewodźechtaj a běschtaj nuzowanaj na žwóri cźah cźakajo, něiotre hodźiny w Barlinje pschebywacź, po restauranach a khośćownjach khodźeschtaj, měłko so bysche tuj so z nim na policajstwo podałoj. Niz mjenje spodźiwne je, kaž staj mołkoj po puću z Anhaltskeho k Schczeczińskemu dwórnemu cźeku do stroweje hrodźi pschińcź. Stónźnje pódsce wschćem njerozjasnjene wostawa, kak staj psched wulkim wobhłodnym domom, kotrejž bě z napinkami jako ruske wikowanske sastupjerstwo wohnamjenjeny, sajatemu wěrcź mohłoj, so mójetaj žo w tutym domje z napinkom wotschewacź. Tole rosskładowanje tak hudanczne kincźi, so žo wuhi mi pschinjusuje, so su druhe mi njesnaśe pschicźinu zastupjerstwa do naschich městnjosćow wabile.

Nota němškeho hiwonkonšneho hamka hrajš hyle pšcheš-ijowo Waschemu roskładowaniu, kniež němškostatny ministro, hyle njedźiwajo na srěčenje, że swjatkom ruskich republikow, so wikowańske sastupjeńsтwo žaneje exterritoriality njewužije, ale so je we wotnapjatym domje samješene, a ſ tuteho wudawanja nota wukrajšeho hamta wotmodźuje, so hu wšcheš njeprawe činu policije wuſprawnjene.

Krestinski.

Wječera hym rinje pšcheziwo njeſkhalomenemu hrubenu frančenju prawoh našcheho sastupjeńsтwa a pšcheziwo cžeſkemu ſkhodźenju mojeho knježeńsтwa prosteſtował. Na to ma wukrajny hamt, so ma moje wobcežowanje pocžahnjo, sa mošne, pšcheziwo pšihšluchnemu sadźerženju pšchisłanjenzow wikowańskeho sastupjeńsтwa proteſtowacz haj wón ma sa mošne, jich njesakonſke zaječe a jich žudniſke pšcheſcžahanje wukſpraunicz. Sso na horka rostoženе pocžahujo, hym nuſowany, protest hwonkowneho hamta wotpokazacz.

Naprawy ruskeho knježeńsтwa.

W swišu je samknjenym ruskeho wikowańskeho sastupjeńsтwa w Barlinje je ruſke knježeńsтwo hłedowace naprawy poruczžito:

1. Ruſka so pšchi mazy w Kólnje njewobdźeli.
2. Ruſke kuže njebudźa so w Lipšku na pšcheſadźowanje pšchedawacz.
3. Filiali ruskeho wikowańskeho sastupjeńsтwa w Hamburku a Lipšku so samknjetej.
4. Filiala, kotraž bě sa Königsberg wotmyhlena, so njewotewri.
5. Wot póndźele so ruſke žito w Němškej wjazy njepšchedawa.
6. Do němškich pšchistatkow so žane žito wjazy njewutwjeſe.
7. Poštyki jejow ſ Wulkajiny, sa Němšku postajene, so pšches Gdańsk do Jendźelſkeje połcželu.
8. Liczba sastojnikow we wikowańskim sastupjeńsтwje so pomjeńšchi.
9. Sastojnjerjo němškich firmow śmědźa do wikowańskeho sastupjeńsтwa jenoj wot 11—12 hodźin dopołdnja sastupicz.

Rykow wo ruſko-němškim pšchipadže.

Rykow, Leninowy nakładnik, p'chedźyda w radźe ludowych kommiſarowy, je w rosrěčenju se ſastupjerjom „Moſkowſkich wjeczornych nowin" rjekł, so pak němške knježeńsтwo we pšcheſkrocženje pruſkeje policije njeje do prěda niczo wjedźało, pak so žo tu we tak njerozumnu pšcheſkrocžel jedna, kotraž je tak cžeſža, so nima swojeho runjeza. Němška dyrbi jaſnje wjedźeć, kak mažne sa nju bohe ſtuhodne poměry ſ nami su. Schtož je so ſtako, budże woona hłuboko wobſkarowacz dyrbjeć; p'chetož tajke ſtamanje prawa dyrbi sa Němšku cžeſke ſcžěhnki měcz.

Kaj žo tha, je Rykow w prěnim wokomiku na podawk wjetſchu wojnoſcz kładł, hacz wón ſaſkužił. Litwinow, wobě wjeczorneho wodźelenja ludoweho kommiſariata ſhonkownych naležnoſczow, wěz w tak cžornych barbach njewidźi. Wón njewěri, so Němška ſwoju frontu napſcheczo Ruſkej pſchemění a so ſtwoje p'chećelſke poměry k Ruſkej pſchetorhnje. Ruſka a Němška ſtej ſ jenakoſcžu hſpodarſkich a politiſkich ſajimow na hwjaſanej. Tele hſpodarſke a politiſke ſajimy ſu tak wažne, so wobaj krajej roskoru, kotraž je ſ Barlińſkim podawkom naſtała, po możnoſczi njeſmě wuſedniciai.

Lětaki ſa němškoſtatnu wobora a ſchikanſku policiju we ruſkim wikowańſkim ſastupjeńſtwje namarjeli.

Pšchi pšchepytanju twarjenja ruſkeho wikowańſkeho ſastupjeńſtwa w Barlinje je policija lětaki namakała, kotrejž žu k agitacziji mjes wojakami němškoſtatneje wobory a mjes ſastojnikami ſchikanſkeje policije poſtajene. Wojazy a policija žo napominaju, ſo bychu ſo kommuniſtiſkemu hibanju pšchiſamkli.

Sajeczi Ruſkoho žu žo žudniſkej wyſchnoſczi pšchepodali.

S pšchilašenjom, kotryhž je policija w ruſkim wikowańſkim ſastupjeńſtwje ſajała, žu žo hedźuju pšchiſłuſchnemu žudniſkej pšchedwjeſe. Pjerjoch je žudnik w jatbje wobkhował a dźewju ſ njeje puſchcził.

Pšchetorhnjenje němškeho wikowańskeho wobhada ſ Ruſkej.

Ruſki pósłanz Kreſtinſki w Barlinje je porucził, ſo ma ſo ruſke wikowańſke ſastupjeńſtwo ſawrjene wotſacz, dońż žo konflikt dla podawka w twarjenju wikowańſkeho ſaſtupjeńſtwa njeje twjedźenak. S tymle ſamknjenjom žu ſo wſchě wobkhody, kotrejž žu žo mjes němškimi a ruſkimi firmami ſ bolſchewiſkim (ſowjetſkim) knježeńſtwom ſawjedźe, hacž na dalſche ſaſtajitje.

Jendźelſka rosprawa wo Barlińſkim konflikcie.

W Londonje žo podawk w ruſkim wikowańſkim ſaſtupjeńſtwje w Barlinje jara wobkedźuje. Ruſzy wotpósłanzy w Londonje ſu nowińſkim ſaſtupjerjam prajili, ſo je nadpad pſchihotowany był. Bjes cžeſnjenja by ſo druhi ſaſpſchimk namakał. Nadpad je podźěł wólbneho poſtupanja reakcionarnych ſchodźiniſtow. Barlińſky dopiſowarjo Londońſkich nowin porjedźa, ſo policiſtoju ruſkim pšchiſtajenzam ſ rewolwrom hrožachu, jich ſtorkachu a bijachu a diplomatiſke puczowarſke pažy na jemju mjetachu. Policija je wſchě hamory a ſchcžinje ſ bajonettom roſpacžita a je ſpytała, žo bo ſchiffrěrowanſkeho twodźelenja dobyczź a je teleſon pſcherezła. Pósłanz Kreſtinſki je ſo pola Strelemanna wobcežežował. Tón je žłubił, ſo bo policija wróczł, tołi je njedźiwajo teho hiſchcze khtyri hodźiny traſo, prjedy hacž je ſo policija wróczła ſcžahnyła. „Manchester Guardian" praji, ſo je němška knježeńſtwowa roſprawa wo podawku wopačna. Barlińſki hwonkowny hamt, kotryž je wołło „bjes winy" a poſdźišo proteſtowańſku notu ruſkemu pósłanzej pósła, kaž ſo by němška policija nadpadnjena ſtrona była, je podawk hiſchcze khutnijchi ſcžinił.

Strajki w Němſkej.

Strajk rotaršich dźěłacžerjow w Lipcžanſkim wokrjesu.

Dla ſtrowdy wo mſdu ſu dźěłacžerjo na dwanaceje knježich dworach we wokalnoſczi Lipška dźěło ſložili. Boja ſo, ſo bo ſtrajkowe hibanje dale roſcžěri.

— Hórnizy w ſakſkim hórniſtwje ſo ſ dźěła wuſamknu.

Nawjedniſtwa ſakſkeho hórniſtwa ju wobſamkle, wſchitkim hórnikam dźěło wupowjedźeć, kotrejž pſcheſcžahne dźěło ſapowjeduja. Kóždy dźěłacžer, kotryž do ſłónczenja podliſchcheho dźěłanſkeho cžaſa dźěło wopuſcži, ſo hnydom ſ dźěła puſchczi. Hórnizy, kotrejž hu póndźelu rano na najwjazy ſchcachtach na dźěło ſajdźi, hu na to wotmołwili, ſo ſajo ſajo wujedu. Wo tajſim bychu ſo hórnizy powſchitkownje ſ dźěła wuſamkli. Wobjewjenje cžitarjoſchi ſu hórnizy w podkopjach w Pólſkarjze a Wolſchnizy ſ dźěła ſ zyła wuwoſtali. Połoženje w ſakſkim kamjeńtnowuhlownym hórniſtwje je po tajſim powſchitkownje khutne.

Hórnizy w hornjej Schleſiſkej generalny ſtrajk wobſamkli.

Jednanje wo dźěłanſkim cžaſu wo hornjoſchleſiſkim hórniſtwje je žo bjes wuſpěcha ſkóncziło. Swjatſk hórniſkich dźěłacžerjow w hornjej Schleſiſkej je tehodła wobſamknył, generalny ſtrajk wuwołacz. Tón krócz ho ſda, ſo ſo generalny ſtrajk pſchewjedźe. S kommuniſtiſkim dobyczom pſchi wólbach do němškeho ſejma je ſo bjezwedomje hórnikow jara pohnjalnikł.

Badiſki ſtrajk ſo njeporadźił.

Mſdowe wojowanje w badiſkej anilinowej a ſodowej ſabrizy je ſo ſkóncził. Wjetſchina dźěłacžerjow je ſwólnowa, po roſtrijanſkim wuprajenju ſaſo dźěłacz.

Podobzki w Porurſkej ſo dźěła ſamkte.

W porurſkich podkopkach je ſo wſchitkim dźěłacžerjam, kotříž ſu póndźelu jenaj ſydom hodźin dźěłali, p'chichod k dźěłu ſakałak. S dźěła hu ſo wrota podkopkow ſamkte.

S Düſſeldorfa ſo 6. meje powě: Połoženje w Porurſkej najwjetſche ſtaroſcže ſbudźuje. **Wot dźenſa reno we 6 hodźinach ſo w podkopkach porheinſkeho a weſtfalſkeho industrijoweho kraja wjazy njedźěła. Wobſedzerjo podkopkow ſu hórnikom ſ dźěła wuſamkli, dokelž ſo ſydom-hodźinſkeho dźěłanſkeho dnja krucze dźerža.** Dźenſa pſchipołdnju je deputaczija hórnikow pola zaſtupjerja hlownego kommandowacžeho generała Degoutta pobyła. Połoženje je jara napjate. Wono ſo ſ tymi ſtórkchuje, ſo ſo ſeparatiſtojo ſ nowu organiſuja a ſylnu agitacziju mjes hórnikami wjedu. Wjednik ſeparatiſtow pjecža po Porurſkej puczuje.

Hórnizy a pſchiſtajenzy ſu pjecža zaſtupjerjej generała Degoutta prajili, ło dźedża ſami podkopki pod kontrollu wobſtadźeńſtkich wyſchnoſczow pſchewacz.

Nadpad na grichiſkeho wójnſkeho ministra.

Do grichiſkeho wójnſkeho miniſtra žu na dohladowańſkim puczowanju pódła bolhar'keje mjeſy wołpjet ſtrělił. Jeho adjutanta žu cžeſko ſranili. Grichiſzy wojazy žu ſo ſa nadpadnikami puſchczili.

Po wólbach.

Nětkaſ ho hižo hodźi pſchewidźecz, kajke nowy ſtatny heim (Reichstag) budźe. Němſkonarodni wulkabjeja wo 1½cžiſmi ſebjwinjeni ſ wólbow. Se 65 ſydźowy w ſtarym heimje ſu na 96 w nowym ſtrěli. K temu pak p'chińchu hiſchcze dalſche radikalne ſtrony na prawizy, a to němſky ludowzy (deutſche völkiſch) ſ 32, wjeſmy ſwjatſk (Landbund) 19 a němſkoſozialni ſ 4 ſydźomi. Tak je prawizа ſ radikalnikami na 141 ſapósłanzow ſtrěla. Wona ma potajkim nimale mału třeczimu w nowym heimje. Hromadźe ſ zentrumom a druhimi měſchczańſkimi ſtronami móhli wjeſchinu tworicz, ſ kotrejež mohło knježeńſtwo wulkabjeć. Te mohło ho na wjazy hacž 300 ſapósłanzow ſeperacz. Pšchetoż ſocžaliſcži ſu hu ſ 171 hacž na 100 dele ſtunyli. Kommuniſtowy ſměje němški heim 62.

Něſko ma wobſeže prawiza pſchiležnoſcz, ſwoje mulke hłowa dajſelnicz. Mudrowacz a na wſchěm něſchto muſlaſecz je lóžo hacž lépje cžiniecz. Pſches ſołmu prawizu naſch ſtat dyrbi, jeli ſo dyrbi ſ roſpadankow nowe žiwjenje wuroſcz.

A hłoſby ſerbſkeje ludoweje ſtrony? S małymi nadźijemi ſmy do wólbow ſchli. Něſchto pſches tyhaj wocžakowachmy. Naſche nadźije pak ſo wjazy hacž dźeſacz raſow pſchetrjechchu. Hacž do teſele hodźiny hiſchcze ſ wěſtoſcžu njewědmy, hacž ſu narodne mjeſtſchiny mandat doſtałe. Wjeſera noliczidu ſo ſa liſcžinu narodnych mjeſtſchinow 95 000 hłoſow, dźenſa cžitamy we potwjerdzenjach, ſo je jich licža p'ches 133 000 ſroſtła.

— Sło by liſcžina narodnych mjeſtſchinow do mozy ſtupiła, je nuſno, ſo w jenym wokrjeſu abo ſwjatku wokrjeſow ſo na jenu liſcžinu 60 000 hłoſow ſjednoczża. Zyła Schleſwika jedyn tajki ſwjatk twori. Tu bě nuſno, na kóždy pad mandaty dobyczź. Njemałko ſo tehodła ſtrózichmy, jako ſhonichmy, ło pólſka liſcžina ſo njeje ani we Wróblawſkim ani we Lěhninſkim wokrjeſu pſchijała. Cžehodła, hi'dcže njewěmy. Tehodła tam Polakam mózno njebě, na ſwoju liſcžinu wolicz. Kunje we Wróblawſkim wokrjeſu bydła Polazy hiſchcze po 100 tyſzazach.

Naſcha nadźija wosta tehodła Opoliſki wokrjeſ. Tam ſu Polazy tež **wuprandźe hiſchcze p'ches 50 000 hłoſow** hwjedli. Kelſo, njeměžachmy hiſchcze ſhonicz. Po ſdaczu njeſhu pak hacž na 60 000 hłoſow pſchiſchli.

Tale njeluboſnoſcz naſ poraſcz njeſmě. Naſche 10 000 ſerbſke hłoſy a te 133 000 narodnych mjeſtſchinow rěcža tak wótſtje pſched němſkim ludom a pſched zyłym ſwětom, ſo bjes wu'pcžeha njewuwoſtanu.

S naſchej ſerbſkej liſcžinu ſmy pršni raz naſche ſerbſke mozy pruhowali. Směmy to bozpjł, ſo naſche hłoſy njeſmy tym ſtronam dali, kiž ſ nami ženje ſpraunje njeměnja a měnicz njemóža. S naſchimi hłoſami ſmy jim dopokaſali, ło ſmy jich politiku pſchewidźeli.

Dźeło Serbſkeje ludoweje ſtrony njeje ſ teſle wólbu ſkónczene. Wono ho hakle ſapoczinje. Twjerdźimy hiſchcze

Feuilleton

Sſmykarjowy ſyn.

Powjedańczko ſ namjelnych krajow.

8] (Pokračowanje.)

Mjeleczjy bě mlody ſastojnik nanowe ſkowa ſkhyſchał; žone ſkowo njepſchiſłuſche ſ jeho erta, tola krucže wosta wón p'chi ſwojim wotmyhlenju. S mozu pſchimnychu jeho nětkaſi mužojo a wjedźechu jeho po dołhej wuſſej ſkhódźe dele; ſłónczenje dóniđechu k ſylnym żelezkom durjam, korczmar wotamknu je ſ kluczom a ſyny ſwojeho ſyna do cžmowe pinzy.

„Woſtajcže mje ſ nim khwilu ſamoho", dźeſche k tym mužam, ſamkny potom durje ſa ſobu a ſtupi k ſwojemu ſynej, ſ latarnju jemu do wobliczа ſwěcžo. „Je to hiſchcze twoja wola, ło chcježch naſ pſcheradźicz a ſwojeho nana do ſkódy ſahnacz?" pra'cheſche ſo.

Sſyn njewotmołwi niczo.

„Tu, wohladaj ſebi tutu pinzu", dźeſche dale ſ latarnju do bokow ſwěcžo, „hlej tute ſylne ſcžěny, hlej tute tołſte murje, a dyrnjej by je teſ roſkamał, njeby hiſchcze ſiwoboduy był, a hiſchcze pjatnacze łohczi pod ſemju. Hlej tute murje, myſlíſch tra'ch, ſo by je roſkamacz mógł? Ja tebi praju, tu ſedźiſch wěſcžiſcho hacž w kłódze; tu njemóżeſch cžeknycz, a ja ſym tebi praił, ſo prjedy ſwětły dźeń njerozwjedładaſch, dońż njebudźeſch hinak ſmuſkleny; a ja budu to dźerżecz, hólcze, ja budu to dźerżecz, a dyrnjej dyrbjał ty dźeſacz lět tu beleka ſedźecz. A nětko praj, ſły ſo hinak roſmyſlił?"

S cžmowym wóczkom hladaſche ſyn nanej do wocži, tola tón ſo jemu jenoj ſmějeſche.

„Wotmołwiſ, hólcze, praj, ſchto chcježch cžiniecz?" rěcžeſche ſłónczenje korczmar dale ſyna ſa ramjo torhajo, tola tón ſo wot njeho wotwobroczi a njewotmołwi niczo.

„Dobre", dźeſche korczmar dale, „dyż tebi cžaſ k roſmyſlenju dacz, a ſa ſchtyriadwanaczi hodźinow chcu ſo cže ſajo wopſchacžecz." Prajiwſchi wuſtupi ſ durjemi hon a ſamknu je wonka ſe ſamkom a ſ ryhelemi.

Nětko hałke ſdaſche ſo mlody muj ſwojeho hubjenſtwa ſebi wědomy być; ſkcžiwoſchi k durjam, torhaſche ſa nje, tola te ſo jeho mocy njehibnychu. Wobroczíwſchi ſo ſ łónczenje ſtupaſche po cžmowej pinzy, dońż łónczenje muczny ſo njeſlehny, tola myſlé jeho ſtajnje roſhorjachu.

Wěnowatoſcz, dopomnjeſche na pſchihodu wojowaſchtej ſ dźěłacžowej cžeſcžorovnoſcju p'ched nanom. Jeho jenicžka próza bě hiſta, na ſmytkarjow kałacz a jich wotpadnuncz; łónczenje ſdaſche ſo jeho pſchecze dopjelnjene, wón bě jich runje na jich njeprawdźe trjechił, wón bě jich ſkowańku wuhładał; jenu bě ſo to radźiło, ſa cžimż bóchu łéta dołho ſastojnizy žadali — a nětko dyrbjał mjeleczjy a žaneho domje bě ſkowańka ſmykarjow; njeby tunje jeho ſkłoſtawe ſamjenjeho nana być? Wón pytaſche tutu myſl wotheczacz, ale ſtajnje ſ nowa ſo ta ſama w nim hrjebaſche. Ssowjeho nana zajcžóżejche wjazy tak cžeſcžicz a lubowacz, w jeho wocžomaj bě wón njeſprawny cžłowjek, kotryż hiſchcze k tomu žadaſche, ſo by jeho ſyn ſwoju winowatoſcz ſaprěk. —

Sa ſchtyriadwanaczi dołhich, dołhich hodźinow ſtupi korczmar ſaſo ſ latarnju do teje pinzy a ſtaji mjeleczo jeſcz a picz na ſemju. Na to ſtupi k ſynej.

„Nó, ſyno", ſarkcza ſmějejo, „kaſ ſteji ſ twojim wotmyhlenjom. Je tebje hłód, je tebje tuta pinza pſcheſwinyła? Tule dreje je trochu mokro a ſymno, ale ty bjł mózeſch ſo lépje měcz, jeli mi krucže ſłudiſch, ſo naſ njepſcheradźiſch; a ja ſebi myſlu, ty budźeſch rozum trjebacz."

Sſyn bě wocži ſ łemi ſłožił a mjeleczeſche.

„Ja myſlu, ty budźeſch rozum ſwužowacz", wotpjetowaſche korczmar. „Ja chcu tebi hiſchcze něſchto praiicz, po'chaj na mnje. So je to hłupoſcz wot tebje, hdyż tak ſa ſymykarjemi hanjeſch, to njetrjebam tebi hałke roſkładowacz, a ſo teſ ja do nich ſkuſcham, to nětko wěſch. Sſy-lnoſumny, mjeleczy wo wſchitkim, ſchtoż by widźał a ſłyſchał, a ſtuj do naſcheho ſwjatka. Ty bjł mózeſch ſastojnik woſtacz, to je hiſchcze lépje, ale ty ſ nami dźerżiſch, twoja ſchtuba to njebudźe, dońż njeſmy ſebi pobjeł na dobytku kaj my, dyrnjej by tej ženje ſaneho punta mworow pſches Kóbja njedonjeſli."

S hněwom roſhorjeny nad takimle namjetom poſtoczi młody muj. „Mjeleſ", ſawoła wótſje, „myſlíſch dha, ſo chcu teſ tajſi njetmanik być, kaž ty hy, kaž wſchitcy ſcže? Radſcho chcu tule kabinycz. Wy ſo ſwadźcže, mje tu ſawrjeſ, ty ſam chježch ſwojeho ſyna ſ njeſhmanſanou ſawjeſcz, ale cžakajcže jeno, hdyż budu ſwobodny, ani jedyn ſ waſ njedyrbi ſwojemu hłoſowanju cžeknycz!"

(Pokračowanje.)

pjadowdrucowny. Pschichodny ras padnje. Pschichodny ras budu nasche rjadny wo wjele, wjele sylnische.

Cu, kotśiš sa nėmskonazionalnu stronu hłosowachu, dokiž spėwaja, że wona swoje ślubjenja w politiskim nastupanju dopjelnješ njemósze. Sa prawa małych ludow runje tale strona niczo wyische nima. Wona nam we gospodarskim kaž w narodnym nastupanju jenož schkodźiš pyta. Tole njech žebi kóždy, kiž je žerbśeje krewje, spomjatkuje.

Nasche žerbske hłosy su najźiwolschi protest pschećiwo wschemu, schtož so nam njelubi. Też nasch njewuspjech po loanu je po prawom wulki wu'pech. S njeho pschichodne dobvcze wutroeje.

Ze Serbow.

V Budyschinje, 7. meje 1924.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer — 5, thermometker wo dnjo + 27. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +3, thermometer w nozu +9. Wuhladny na njestajne wjedro. Po Driežhańskej wjedratni dotalne bóle ruche wjedro daše wobtwonamy. Jutśe schmórtk błónćko 4,26 ſkhadza a so 7,31 khowa, mėšazk ſkhadza rano 7,38 a so w nozu 11,38 khowa.

— **Se żelesnjay Budyschin-Wetrezy.** Dla njedostatcznego wobdźėlenja wupadnetaj wobej sapołożenej cźahaj a to cźah, kiž kóždy schmórtk z Budyschina 10,21 wjeczor ſ Wojerez pschijėdże a cźah, kiž pjatk rano 5,02 do Wojerez wotjėdże. Wobaj cźahaj wupadnetaj wot 8. hacz 9. meje ſem a njebudźetaj na dalsche wjazy jėsdźiež.

— **Pjaczišny za pożyłki do wukraja** (Auslandsendungen). Wjacżo ſiłkacze ſcźelu po rożyłki do wukraja ſ njedostatkownym portom. Wobsedze stawa so to ſ pożyłkami do Wólkeje-Hornjoscy-ſyſtejeje a do druhich krajnow, kotrej je Rėmsko pschez Versailleſkli mėr ſpudźiło abo kotrej k pryedawschej Awstriſkej ſłuſchachu. Listowe pożyłki do tutych krajinow, hdźež pryedy tukrajne porto płacźeże, podleża nėtko, ſ nėkotrymi wuwjacźemi (ſpwobodne mėsto Gdańsk, Memeſka krajina, nėtcźiſka Awstriſka) ſpwėtowym wotam abo wobšebitym poſtajenjam. Po dnjeżu nje wjeſem jaſne, ke kotremu krajej wėſte mėſtna ſłuſcheja a kelko porta ma so płacźicź. Cźehmy tuż na ſcźežowaze pokaſacź: a) Sa pożyłki do na Pólsku notſupjenych krajinow ma ſo wukrajne porto płacźicź. b) Pożyłki do Awstriſkeje podsteja tukrajnemu portu. Do nėtcźiſkeje Awstriſkeje ſłuſcheja jenož tak mjenowane krónſke kraje a to Hornja a Delnja Awstriſka, Schtyrſka (bjes južneho dźela), Korntanſka, Sałomohorſka, jewerna Tirol'ka, Vorarlberg a tak mjenowany „Burgenland“ (ſ wumjetkom mėſta Odenburg a nėkotrych ſuſodnych wſow, kotrež ſu Wuherſkej pschipadnyle). c) Pożyłki do Cźeſko-Słowaſkeje a do Wuherſkeje ſłožeja ſo ſ wjetſcha po wukrajnym porcze. Tola ſa liſty, dopiſnjaj a dopiſy ſlepych ſu tu wo nėschto ſtuniſchene. Do Cźeſko-Słowaſkeje ſłuſcheja Hulczinſki krajk, Cźeſka, Morawſka, ſapadny dźėl pryedawſcheje Awſtriſko-Schleſiſkeje, kaž też ſewjerny dźėl Wuherſkeje. Wuherſke je wulki dźėl ſwojeho pryedawſcheho wobſedźenſtwa je Sedmihórſkej (Siebenbürgen) na Rumunſku wotſupiło, druhi dźėl ſo też Khorwatſku a Słowinſku na Južnoſłowjanſku ſpadła. d) Pożyłki do Halicza w Galizijſkej a do nataniſcheho dźela pryedawſcheje Awſtriſko-Schleſiſkeje, kotraž je Pólſkej, do Bukowiny, Sedmihórſkeje a nataniſcheho dźela pryedawſcheje Wuherſkeje, ſchtož je Rumunſkej, a do južneho dźela Schtyrſkeje, Dalmatiſkeje, Khorwatiſkeje, Słowinſkeje, do Bośniſkeje a Herzegowiny, kotrež ſu Južnoſłowjanſkej, dale do južneje Tirolſkeje, a do nabrjohneho kraja (Küſtenland) ſ Iſtriſkej, ſchtož je k Italſkej padnyło, maja ſo južnorajnym portom frankowacź. — So dyrbu ſo wotwótkarjo tajkich póſtowych pożyłkow wſched ſchkodu ſakhowali, hdyż ſu pschemało frankowane, ſchtož ſo ſ wjetſcha ſ njewėdy ſtawa, wóſcheſe póſt tute pożyłki na nich wrócźo, tak daloko hacź ſo wuſlėdźicź hodźa, ſo dychu je ſ dodatkownymi markami wuhotowali. Płacźes to ſo wėſo wotpóſłanje trochu ſapożdi, ſchtož pak ſo wobeńcź njemóże.

S Budyja. S njeſwėſcźenje pschicźiny ſpóſchiſchtaj ſo tu konje jeneho ſapſchaha a roſtkócźichtaj wulke wuffadne wokno wobtkoda ſ cźrijemi. Pohonćej hroſcźe ſtrach, ſo do cźrjopow padnje. Na dobre ſbožo pak bjes ſranzenja wotkrėdže.

S Wukranežiz. Pschi pożlednich wólbach dosta tu Sserbſka ludowa ſtrona 11 hłosow, najwjazy dostachu ſocialiſća (ſocialdemokratojo a kommunistojo). Na gmejnſtich wólbach wobdźėli ſo jenož 59% wolerjow, ſchtož je nimo měry mało.

S Wjeſcźina. Tu žebi 18 lėtna holza njedźelu ſpyta źiwjenje wjacź ſ tym, ſo do prėnjeho hata, tak mjenowaneho młyna „Kiefermühle“ ſtoczi. Njeſkerje ju ſadtwėrdowanje na njeſbożownej hłodźeji k tomu pohnu. Alle jeje ludowak bė w prawym cźaſu na mėſcze a holzu ſaſo ſ wodu wucźahny. Potom dźěſchtaj ſaſo hromadźe w dobrej pschejenoſći wróćo do wſy, kaž by ſo nicźo njeſtało.

S Hatarachežiz (Gberzbach). Sobotu wjeczor ½10 hodź. ſo na njebju k połdnju ſpodźiwne njebjeſke ſnamjo pokaſa. W jaſnej ſiwėzy meteor na njebju puczowaſche a ſkónczńe roſbuchny. — Podobne powjeſće dostachmy ſe Krjebje a wſchelakich druhich wſporow ſyſeje Luſizy.

S Wulkich Rėdarjez (Großröhrsdorf). Tuta wulka industrijalna wjeſ na njeſach Luſizy ſo hižo dłeſchi cźaſ wo mėſchczańſke prawa prójuje. Kaž ſo nėtko woſtawa, ſu wuhladny na to doſcź dobre, tak ſo budźa Wulke Rėdarjezy bórſy mėſto. —

S Großhennersdorfu. Na ſtatnej pschipuſchczeńej je pjatk, 9. meje, dopołdnja w 9 hodź. pſchełładowanje ſrėdſow (Fohlenſchau).

Se Zitawy. W pomnożnych Czechach ſu dźěſacźerjo hižo ſmijeli a też pſimowe ſcźežurki (Bisamratte) nadeſchli. Tute ſchlóźniki ſo ſamo do ſkėlewow a hródźowow dobywaju.

S Wóſtrowza. Polizija ſaja we Schandatwje wėſteho Izraela ſe Shorjelza, kiž je dla mordarſtwa na ſtótnym wikowarju Buttiga ſe Shorjelza wołſtorkeny.

S Druzkez. „Bautzener Nachrichten“ powėda ſcźehowazy podawk ſ wólbow: K wólbam pſchińdże jednora ſtarſcha žona w nahlowjazym rubiſcźu a dosta ſamtiku wólbru: zedulku. Prjedy pak hacź bo wólbnėje mėſtnoſcźe (Wahlzelle) ſaſtupi, wobhlada ſebi zedulku a ſe ſpodźiwanjom wuhlada tam 16 ſtronow. Tuż ſo. wólbnego wobdźerja wopraſcha: „Haj, kohо dha mam tu nėcźo wolicź?“ Tutón jara wobſarowaſche, ſo jt to prajicź njeſmė, dokėž by ſo to mohło jako niekorrekmoſći wobſkladowacź. Nėdobo pak ſo maczejka dohlada, ſo je tam „Sserbſka ludowa ſtrona (Wendiſche Volkspartei) a ſ wótrym hłosom ſo wuſna: „Ja ſym ſerbſka, tak ſu tuż ſerbſki wolicź!“ — Budyſchka nowina to mjenuje „tragikomiſch“. Nė, to niczo komiſke njeje, nawopak, tuta žona je wjazy ſtroweho politiſkeho rozuma pokaſała, kaž tyhaju „mudracźkowazych“ muži, kiž ſu ſa Sserbja, ale njewjedźa, kajke maju winowatoſće k ſwojemu narodej. Tuta žona njech je ſa pſchichod boły pſchikład; tyhaźkróćzna „ſkawa“ ji, ſo je tak mudra a roſumna była. — Tutón podawk rėcźi wo duſchi narodźichich ſerbſkich žonow, kiž tyhaju hacź toſte knifel. I rėcźi japnje a jednorje!

S Dubohu (Dauban). W naſchej wſy je ſo na ſcźežowaze wajchnje wolilo: nėmſkonazionalnych 20, ſocialnych demokratow 28, demokratow 1, zentrum 1, kommunistow 17 a Sserbſka ludowa ſtrona 23. Też tu je žerbſka ſtrona druha najſylniſcha.

S Kulowu. Pschi wólbach do ſtatneho ſejma bu ſa Sserbſku ludowu ſtronu 180 wotedatych, wo 70 hłosow wjazy kaž ſa nėmſkonazionalnych a nimale tak wjele, kaž ſa ſocialiſtow. — Pschi wólbach do gmejnſkeje rady buchu 10 njejozialiſtow a 2 ſocialiſtaj wolení. Wolení ſu: ſchewſki miſchtr Michał Möller, wobſedźeſt Salowſki, kowaſ H. Sserbin, rólnik Michał Nęschpork, pſchełuſtaj D. Bulang, wuczeſ Bėtnaſ, Th. Sephan, wobſedźeſt rėſaka G. Breyer, muleſſki wolėr Wierſch, pſchełuſtaj A. Beckel, krawſki miſchtr M. Serchen, monteur Geppert a ſedźaſ H. Bulang. Starſyſa ſaſtupjerjow je jenož 5 wolenych, druhi ſu wſchitcy nowowolení.

S Wojerez. Po dlėſchim ſtraſkowanju je ſo nėtko we naſchej ſchkleńczerni ſaſo ſ dźėłom ſapoczało. — Sa ratakſku wuſtajeńu pschichwoli mėſchczańſka rada 250 ſt. hr.

Sskowczko k rosjasnjenju.

„Bautzener Tageblatt“ pſchinjaſe we ſwojim cźiſle 103, ſobotu pſched wólbami, nastawk pod napiſhmom „Vorſicht Wenden!“, w kotrymż „einige treugeſinnte Wähler aus Rachau“ pſchecźiwo mi njewuſkſchane hłupoſcźe a pschiſłobjowanja rosnoſchowachu.

Dokelž w ſjawnym źiwjenju też we ſwojim priwatnym na cźiſte pomėry dźěrju, dźech ſa wėzu. A ſchto ſo wuſkoja.

1. Podpiſanc „Einige treugeſinnte Wähler aus Rachlau“ dožo'a njerjiſtuja, podpiſmo je falſchowane.

2. Spomnjeny naſtawk je knjes kubleſ Pjech w Miloczjach (Kamjenſke hamtſke heſtmanſtwo) napiſał. Dokelž pak — kaž hižo na nėmſkonazionalnej ſhromadźiſnje we Khrózeczjach — ſa ſwoje wudawanja ſo boji runje ſtacź, je njenaſhonitelo cźłowjeka namakał, kiž je ſwoje mjeno tomu dał, ſpomnjene njewėrnoſće pſchećiwo mi do nėmſkich nowin podawacź. Tuteho herbſkeho muża nėtko jeho ſwėdomjo hrjeba a wón pſchińdże dźensa ke mni do redakcije Sserbſkich Nowin a tu ſjonich, ſchtož hižo nimale wėſche wėdźach. Knjes kubleſ Pjech je tón, kiž cźaſ mje we Sserbach a też druhdże njėmėżneho ſicźnicź. To njech kóždy ſam pohudźuje, hacź je to katoliſchko žerbſkeho buża hodne. Hižo jónu je knjes Pjech-Miloczanſki we korczunje w Panczjach podobne wėzy wo mni roſtroſchował. Tehdy jeho je ſapſabanym liſtom ſ Prahi na to ſtejeho neho ſcźinich, ſo, ſtanje ſo hiſchcźe jónu nėſchto podobne, jemu ſtadnoſcź dam, na ſudniſtwje ſo wo tom pomnicźicź dacź, ſo ſubuczłowjekoſć knjeſa Pjecha njejſu jenož ſeſpodźa na ſwėcźe, ſo buchu ſo wot njeho ſ błótom wobnjetacź dali. Tehdom knjes Pjech womjelknu. Tutón ras budu knjeſa Pjecha nuſowacź, ſo mi tam, hdźež ſo ſamowitoſcź koda, dyrbi runje ſtacź.

3. Proſchu wſchėch cźitarjow Sserbſkich Nowin, kaž też druhich Sserbow, ſo dźaſli mi woſjewicź, hacź a hdże je ſpomnjeny knjeſ na podobne waſchnjo pſchećiwo mi wuſtupował. Tute paſmo tżow ſo dyrbi jónu rosdrėcź.

W Budyſchinje, 7. meje 1924. **Jan Skala.**

Sawrjenje pżow a żaneho kónża.

Dale traje hižo mėżnaz dołho ſawrjenje pżow. Cźehodla to dale traje? Nima tuta wobcźežnoſć ſa ſtót a ludźi żaneho kónża? K cźemu dha tu wėdomoſć je, hdyż njeje hiſchcźe žrėbła wunamakała, na druże waſchnje temu wotpomhacź?

Tak a podobnje kritiſuja wobſedźerjo pżow nimale wſchėdnje, wotpjet podſlėcźenje ſawrjenje pżow. Woprawdźe je to ſa pſchećelſkow pżow cźiſła, niż jenož, ſo mał wo powjas a pranz ſo ſtaracź a ſ tym ſiednocźenje njelubo hoſnoſce ſnjeſcź. Jeko łubuſchki ſo ſ pranzom muczkowaliſja, nimaja jón rady a ſpytaja jón wotbycź a roſkuſacźi. Su ſwojeje ſwobodu wurubjeni, dźensa ſo wubėhacź a wuſkakacź, ſchtož dóſć k pżjećemu źiwjenju ſłuſcha, jeli njeſchcźa „na pżu“ pſchińcź. Tuż bjes dźiwa, ſo wobſedźerjo pżow proteſtuja.

Tola, najprjedy pſchińdże cźłowjek! W Jendźeſſej ſu k temu pſcheſchli, cźłowjekow ſchkitaje towaſſtwo ſałożowacź. Tuta myſl dyrbi też wobſedźerjow pżow wjeſcź: najprjedy cźłowjek a jeho ſtrowota, potom hakle ſtoczo!

Wobſtejі dha wulki ſtrach pſched pżami? Nėkotre ticzby njech to dorokaſaja. W Saſkiſej buchu 1921 — 59, 1922 — 69, 1923 — 93, a 1924 w prėnich 2½ mėżnjach 36 ſłażenych ſwėrjatow (njeſ mini też jenotliwe ſłużenje wonzy, hońdźała a konje) wojſewjenych. Dźiwajo na tute liczby pſchibėra nała naż ſłażenoſć, też ſ druhich krajow taſke podobne wojeſce pſchikhadźeja. Wobſedźe w tajſchej Saſkiſej manny jich tżiſchto ſłażenych. Hiſchcźe wjetſcha je liczba ſłużenych ludźi. W lėcźe 1921 bėſche jich 79, 1922 — 87, lėtſa je jich 46. Schto ma to rėkacź, może žebi jenož mało pſchebſtajicź. Nicźo nejeje hrożiniſcha hacź bojaſnja njewėſtoſć, kotruż ſłuſamy ma, hakle po mėſajach (ſamo hacź do ſela) wudyri khoroſcź. Je-li hižo tak daloko, potom žanże pomozy wjazy njeje. Sśmjerczy potrjebcźeny hakle w ſaloſtnych bolojeſach namakała.

Pschi dokhoſeći, prjedy hacź khoroſcź wudyri, wobſtejі ſtrach, ſo ſo ſłażenoſć doſcź njewobkledźuje, dyrnjeż ſo khoroſcź wuhojicź hodźała. Pſches ſchcźėpjenje, kotreż ſo w Draždźańſkim wuſtawje wukonja, ſo roradźi, hdyż ſo w prawym cźaſu ſtanje (t. r. hnydom po kuſnjenju), wuwdyrjenju khoroſcze ſabżewacź. Wohużel to kóždy njewutrjeba a tehodła ma ſo kóżde lėto wjele wobohom ſmjerczi woprowacź. Kuſnjenje bórſy ſaſtaje a potom nocże nocże nichtó rad wot domu a powokanja — „ſa nicźo a wo nicźo“ prjecź wołtacź — hacź je pſchepodobne. Wotkſlabanje dyrbi pſchi najkrótſchim cźaſu, kotruż khoroſcź k wudyrjenju trjeba, 2—4 njedźele, dokhcźeje być. Wona ſama je njeſtrašchna, a ſa khudych gmejna wubamki ſa wuhojenje njeſe. Nichtó njech njeſkaka, jeli je wot pobładnych ſwėrjatow kuſnjenju — też łóżki mała ſłażene być —, doniż je khoroſcź wujaſnjena, ſchtož do tżiſch tydźenjow mózno njeje.

Wėdomoſć je potajkim puczi namakała. Ale wón njeje pſchiſłużiły. Dyrnjeż ſo wumnożenje wot tajkeje khoroſcze bojcź khwaliczi njemóże, łkpje je, ſłużenje wobeńcź. To ſo ſtawa pſches ſawrjenje pżow, hdyż wobſedźerjo pżow to khutnje pſchećiwnyju. Potom hodźi ſo ſłażenoſć bórſy wotſtronicź a pżiy dostanu ſa krótki cźaſ ſaſo ſwoju ſwobodu. Jendźeſka ſchkita ſo pſches ſałożanje dwora pżow abo mėżnaz trajazu pżiyczu kwarantenu. Nam ſo tak łożaju njeſlicźi. Cźim bóle je nuſne, ſwėchnje ſakhrocźicź, jeli ſtót ſkhori. Jenož pſches ſlinh, dyrnjeż jenož do jenje ranu pſchiſłuche, pſchenjeſe ſo khoroſcź na cźłowjekow a ſtót, wſcho druhe je bajka. Tu może wobſedźeſt jedi a powſchitkownoſći najſlepſu ſłużbu wopokaſacź, hdyż pſchi najmjeńſchej pobkladnoſći (nadżiwnoſć hewak pożtajcźnych pżow, wotrokałanje žranja, žadoſcź ſa nejerdomi wėzami, cźėkanja, łukatoſcź, nadpadowanje na wſchėch, pſchemėnjenje hłoſa — jewjenja, kotreż w bėżu nėkotrych dnjow ſo pokazuja, najpoſdźiſcho ſa dźeſacź dnjow ſ ſmjerczi dojdźedu a bjes roſuiſcendrjenja ſo pokazuja), ſo policija ſo wojſewi, kiż wſcho dalſche wobſtara. Woſa ma ſo ruſe na rjeczas ſwjaſacź a kruce ſo wobkledźowacź.

Sjednoczene ſtaty w Amerizy ſu powſchitkowne ſchkłanſke ſchcźėpjenje ſawjedle. Taſke ſarjadowanje je pod naż wuſamknjene, dokelž buchu ſo wudawki kóżde lėto wſpjetowaſe, dokelž ſchkit nėcźenje njetraje. Tuż nicźo bórſe njeſbożuje, hacź tuto wobuſane ſawrjenje pżow. W dyrbimy tutu cźaſu ſa lud a ſtót dale njeſeſ.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu, 7. meje 1924.

Kurhy wczera w Berlinje:
(Tute kurhi ſu w miljonach)

Dollar	4190000	franzowſki frank	272300
jendźeſki punt	18455000	cźeſkoſłowa. króna	124600
ſchwajzarſki frank	748100	10 mil. pólſ. mark	429000

Nėmſke pjenjezy wostachu też wczera na ſwojim ſtrowym cźiſle. Tola w naſchim kraju ſu pjenjezy bżeſ a žadniſche. Sprawne banki, tak daloko hacź žane maja, wupożcźuja je lėtnje ſa ſnajmjeńſcha 40 proz. Ratarjow cźėſkinja hobrſte dawki. Ratarſke wuploby ſu niſke we płacźiſnje. Sa twory pſchepodate ſmjenki ſo njeſapłacźa a ſo proteſtuja. S tym banki ſame do muſkoſcźow pſchińdu. Njeſbożowna ſpekulazija na ſpadowanje franzowſkeho franka ſo nėtko wjeſcź. Stare firmy we ſwojich fundamentach ſhabkaju. Staſna banki ſwoje kredity ſanjeſuje. Ratarſtwo ſo po najnowiſchich powjeſcźach ſe tajſich kreditow wuſamknje. Cźehmje wuhladdy do pſchichoda

Effekty na Barlinſkej burſej ſo ſeſtajdichu, na Drježdźanſkej ſo pſchi ſchpatnym wobkładze trochu ſtruczichu. Wjeſ nimi też Budyſchſka pivaćnja powyſchene kurſy ſapiſa.

Produktowe wiſi ſu dale bjes źiwjenja. Tukrajne pſchenicza je na wikach ſadna. Ale młyny ju też njeptaju, pſchetoż na wikach je wjele wukrajneje muki. Rożka je ſehorunja ſadna. Jeje by ſo ſkerje nėſchto kupowało. Sa wowſy kupuja malo ſadźeja. Jeczmjeń a wownjeſchki ſo ſara malo kupuja. Zentnar pſchińdże wczera

w Berlinje:
pſchenicźy 8,50—8,60, rożi 6,40—6,70, jeczmjenja 7,75—9,35, wowſa 6,25—6,60,
we Wróſlawju:
pſchenicźy 8,55, rożi 6,80, jeczmjenja 6,50—8,85, wowſa 6,35 ſł. hrivnow.

Len njetrjeny 4,50—6, lėpſchi 6—8, najlėpſchi 8,50 hacź 10 ſł. hr. po zeninarju, dźėło I. 1,40, II. 1,22, III. 1,02, ſrėbjo I. 0,36—0,65, II. 0,19—0,35 ſł. hr.

Kaliſowe ſamy pſcheſtanu kali wurywacź, dokelž tutón njeźdże. S 219 jamow nėtko 119 ſpwjeczą.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.
Žito a wolijowe ſymje po tuni ako ſwėrat 100 kg, wowſ 100 kg, płaczišny po Rotej hriwnje.

	6. 5.	5. 5.		5. 5.	6. 5.
Pschenicza rożka	170-173	170-174	rapſ. wolijſki	11,00	11,00
naſt. jeczmjen	128-134	128-134	wod. wolijna	8-8,80	8-8,80
wowſ	170-187	170-188	lezanka	12-13,50	12-13,50
kukurica (Mais)	—	—	bérnaze kruſti	23-23,90	24-24,30
pſchenczn. mała	24-26,00	24-26,00	buny	14-16,00	14-16,00
rżana muka	19-21,75	19-22,00	wota	12-13,00	12-13,00
pſchenicź. wotr.	10-10,20	10-10,20	tany wołſuſki	21-22,00	21-22,00
rżane wotruby	8,90-9,10	8,90-9,10	mėdre łupiny	11-12,50	11-12,50
rapſ	810	810	ſalle łupiny	15-15,50	15-15,50
lanc hymje	410	410-415	ſymo, 50 kg	2 00-2,25	1,90-2,10
hroch	14-15,00	14-15,00	ſlomа, rżana	1,15-1,25	1,05-1,25
jeczmjeń	11,00-12	11,00-12	„ pschenicź.	1,35-1,25	1,05-1,25
			„ wowſowa	1,00-1,15	0,90-1,05
			„ jeczna	0,95-1,15	0,85-1,05

Přiłopk.

* **Połsne wróćenje ptaćkow.** Dźiw wuwróśił ptaćkow wospjetuje so kóžde lěto z nowa a wabi pśiwšo jasno kóżdego człowjeka k wobdźiwanju. Mjezdna so jenož wo bobańcko pucża ptaćkow, ale też jich pśichład stanje so na połsne waśnje. Muzeum ptaćkego cźaśa prajś ornithologa Pinchen, pśichodnjej jendźelskeje ptaćeńje Scolt Head Island, je nawrót ptaćkow do domizny. Jenże njemóžachu wobkedźbowaś, kaž su ptaćki pśiźiśelale. We cźim cźasu je kóžde ranjo do lěsa wuńdu, ale jenże njewobłabach jednemu jeniceńkemu tuchi lětnych wobydlerjow. A kaž potom jenako rjanego dnja do lěsa pśiśidu, dha je wulki wokomik tu: Serki su połne wonych malych puczowarjow. Na wśich 20 lět, kotrejž ptaćeńi pśichodźeju, njejsćmy jenże wróćenje ptaćkow pytnył. Spodźimnje je, ś kuźej wěstosću někotre ptaćki dolecźa. Tśi lěta dołho mózachu swěśeńki, so na kamtźnym dnju 400 we wulkej cźrjódze kóżdego cźasu a kuždy wulku garu cźerjachu. Jara sajmawe też je, kak spěchnje so nowinka we nowych zyrobnisćach mjes ptaćkami rozśěrjeś. Mjeby su janeje móźeśe łostojećki njebjo. Pśicheł njeśiło lětami dolecźeśćej dwoj, na druge lěto wósomnaće a we dalśich lěcźe bź śich wjacy hacź tśi sta.

* **Spěchny póst.** „Póśta je w njeńnišnich dnjach woprawdźe spěchna“, prajeśe bohaćk. „W 4 hodźinach wupóśłachmy wosjewjenja kluba a w 6 hodźinach běchu tu hyšo prěni wěricelja mojeho pśichodnego źinna.“ — To so trjeba w městach stawa, ale na wjach dźe trochu pomalśicha.

* **Se Jiwjenja.** Jurkwinski wuczeŕ pyta w schuli se swojimi dźěćimi Klowa ſ „O“. Na tafli steji słowo „Orgel“.

Wuczeŕ: Schto dha to je, „Orgel“, kak rěka herbśi? — Wulka cźišćina. —

Wuczeŕ: „Ně wam to tola derje znate. Ja tam skoro kóžde ranje hedźu.“

Po dołhim myślenju połaka ha mały Jurk wjeselo, prajo: „Znjes wuczeŕ, ja wěm, schto je a kak rěka.“

Wuczeŕ: „Tak praj to, mój hólcźko!“

Jurk: „Horn“.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wšěm swojim towaŕstwam. Prosymy, postajeny powśitkowny lětny pśinošk (hač do 30 sobustawow 5 hr., wot 31—60 s. 10 hr., wot 61—100 s. 15 hr., wjacy 100 s. 20 hr.) jako pśinošk. A zapłaćiś w pśenim półlěśe a to pak w sekretariśe samoch, pak na konto Domowiny na Serskej lud. bancy. Postajeny lětny pśinošk za kóždeho sobustawa (0,10 hr.), jako pśinošk B, móże so w druhim półlěśe zapłaćiś. Sekretariat.

Serbski Sokolski Zwjazk. Pśichodnu sobotu wjećor w 7 hodź. je w Serbskim Domje posedźenje pśedsydstwa a wubjerka, do kotrehož słušeja starostojo a nałolnikojo jednotow. Posedźenje je jara ważne, tuž njech žadna jednota a žadyn sobustaw pśedsydstwa njewuwostanje. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje. Štwórtk, 8. meje, wjećor we 8 hodź. je zhromadźizna w ev. towaŕšowni (wojstwje „Jugendheim“). Aktiwne a pasiwne sobustawy so na nju pśeprošuja. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma jutśe štwórtk we hodź. zwućowanje.

Sokołki w Budyšinje maja jutśe štwórtk we hodź. zwućowanje. Nałolnica.

Serbske towaŕstwo „Łužica“ w Honjej Hórcy ma pśichodnu njedźelu pop. 1/3 hodź. wurjadnje ważnu zhromadźiznu. Pśednošk je dobrośiwje pśilubjeny. Tuž je nuzne, zo kóždy sobustaw pśiźidźe, też hosćo su lubje witani. Pśedsydstwo.

Spěw. tow. „Sokolik“ ma štwórtk, 8. meje, wjećor 1/49 hodź. spěwanje. Njech wšitcy wěsće pśiźidu, jedna so dla wuleta na sokolski swjedźeń do Droždźija. Pśedsyda.

„Lilija“ w Ralbicach njespěwa štwórtk 8. 5., ale pjatk 9. 5. we 8 hodź. pola Brězanec.

Jednota „Sokoł“ w Panźicach ma štwórtk wjećor we 8 hodź. zwućowanje w Pančićanskim hosćeńcu. Prošu, zo wšitcy pśiźidu. Starosta.

Serb. tow. „Statok“ w Minakale ma štwórtk wjećor we 8 hodź. w Kalichec hosćeńcu w Minakale spěwanje. Pśedsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Kuttje, 8. meje, dopołdnja w 10 hodź. budźa so jeźe-howace wěcy na hamtskim kubnistwje na pśeźahowanje pśeśes cźasarja (Gerichtsvollzieher) pśichadowacź: 1 klawěr, 1 kamor sa kniže, 1 pśiźeza maschina a 2 pjenjeznaj kamoraj.

Hamtske wozjewjenje z Ludija.

Na kubnistwje so schwórtk, 8. meje w 10 hodź. dopołdnja 1000 kabrjeśćkow sa hotowe pjenjezy pśichadowaś.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ. w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska kniharna w Budyšinje

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću.

Njedźelu, 11. meje 1924 wuhotuja

wulki sokolski wjećor

w Droždźiju

sokolske dźěći a dorost Malešanskeje Jednoty.

Wulki program

Započatk we 8 hodź. **Potom su reje.**

Wutrobnje pśeprošuje

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću.

Serb. tow. „Swěra“ w Poršicach

woswjeći njedźelu, 11. meje swój

101ětny założeński swjedźeń

w Haudrikec hosćeńcu w Poršicach.

Hrać budźe so **„Móc wěry“.** Započatk 1/8 hodź.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka, kaž też wšě bratrowske towaŕstwa pśeprošuje

pśedsydstwo.

Tunje ale dobre wobuća

dostanjeśe we

Axmannec wobućowym domje

w Khrósćicach

Crije do dźěła, jenož 18 hr. z najl. howjazeje kože, **mužnce žnórow. crije,** jenož 14,50 hr. Ja borkalf, **žonjace žnórow. crije** wot 9—11 hr., wšě jenož z dobreje borkalfoweje kože,

platowe stupnje (turnowanske stupnje) z dobrymi kožanymi pódušemi, wot 2,40 hr. sem,

platowe stupnje, gumijowe póduše a gumijowy wobsadk. wot 3,80 hr. sem kaž też wšě družiny **kožan. a flicow. toflow** po najtuńšich płaćiznach.

Dobre podźełane wotpłaćowanje. Pśi hnydomnym zapłaćenju dawam rabat.

Transport najlěpšich rańšopruskich

plahowanskich

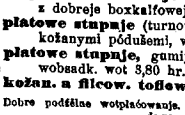

kruwow

steji po jara tunich płaćiznach na pśedaŕ.

R. Rychtaŕ skótny wikowaŕ **w Kulowje**

na torhošću.

Runklica

je na pśedaŕ w Pśiwićicach čo. 31.

15 centnarjow

runklicy

je na pśedaŕ

w Kortnicy čo. 10.

Originalne runklicowe symjo

ma tunjo wotedaś

Richard Jacob

w Budyšinje

na kamjentnej hasy 19a.

Telefon 137/138.

Symjeńtne běrny

(Industrie) su na pśedaŕ

w Šekowje čo. 47.

Běrny

ma na pśedaŕ **Krónа**

w Bukecach.

Zrudka rjana oldenburgska pśirožbna

kobła

je dla njedosahanja městnosće na pśedaŕ w Budyšinje na Fichtowej dróze 6.

Młoda kruwa

blizko čeleću je na

pśedaŕ w **Rakecach**

čo. 5.

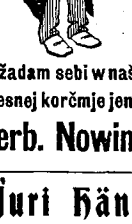

Ja žadam sebi w našej wjesnej korčmje jenož

Serb. Nowiny

Pytam k 1. junijej lěpšu

stwinsku holcu

za stwy, šaty atd. a wuslužnu

holcu za dom

kotraž móże samostatnje warić. Słužbje stej samostatnej a pśijomnej pśi dobrej mzdźe. Pśedstajenje so pśeje.

Frau Fabrikbesitzer Nolte, Ebersbach (Sa.)

Syn porjadneju starśeju hišće městno jako pjekaŕski wučobnik namakaś.

Zhonić we wudawaśni Serbskich Nowin.

Linoleum

wšěch tolstosćow

L-tepichi

L-bžaki

blidowy linoleum

dale

połstrowe mjebla, stwinsku dekoraciju, gardiny, stary

we wulkim wubjerku

poruča

Otto König

pśi mjasowych jatkach 3.

Telefon 1162.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornćefskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawki. Samena wuporjedź.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Łukelnjej haju 34.

Telefon 736.

Hłowna pśichadźowaśnja Rud. Sacha ſ Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeśe spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wumóžnjenjach dostanjeśe:

wojeńske škórnje, dołge a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowańske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłańske wobleki, dźěłańske košle, drellowe wobleki, ulstry a podobne

wšědy po najnišich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka příhódna składnosć tak ruče zaso njeposkići! Tehodla wužijśe ju!

Serbjo! Kupujśe jenož pola Serba a podpjerajśe z tym swój wocuńacy serbski narod! **Serbjo!**

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Żelezne sudobje

po bjezkonkurenčnje tunich płaćiznach poruča

Richard Heinrichs w Klětnom.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wašiwanjom,

skazuki so pśijimaju a najspěšniśo wuwjeduju. Poručam też **satinowe rubišća** z **franzami, wašiwane muslinowe rabjeńca** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby,** alź atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellnjego filiali na cyrkwinej hasy.

Jźdźne běrny

kupuje po najlěpšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wałko-wikowańnja ze syntetiskimi a jźdźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróze 5 po 1 skhodźe

Skład w bróńni na Hošćo hasy

Wikowanske město Kulow.

K tydźenskim wikam, kiž so tu kóždy pjatk wotmětuja, so z tutym **předawarjo a kupcy** pśeprošuja. Tu je dobra předawanska składnosć. Městnowy pjenjez so njezbśra. Z Budyšina do Kulowa jězdźi na tutym dnju wosebity raśeśi ćah, kiž je 6,24 hodź w Kulowje.

W Kulowje, 11. haprileje 1924.

Magistrat, Languer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za kapricu 75 złot. pj. Do wukraja za kapr. 15 Kč. Kóżdo čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźěl. Smolerjoe knihiśišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot pj. Wobšěrnje so stajnje nawěški a tabele so w šěe wobłěkaja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 107 **Budyšin, štwórtk, 8. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Lipšejanjo komunistojo maja wotpohlad, pśichodnu sjedźeinu do Halle wotśišć a tam sjěź nimšich „hakenkreuzlerow“ kazyć. Kak Nimc jam praji „am deutschen Wesen soll die Welt genesen.“

*

Nimšketuodnowy (wótśich) fu we Mekkenburgšej nimškonazionalne ministerstwo p. Brandensteina powalili, pśichi cźimž kommunistow na pomoc bjerjechu. Kak praji Nimc: „Pack schlägt sich, Pack verträgt sich.“

*

Sowjetska Ruska żada pśiches Litwinowa dosećźinjenje sa franjenu eźterritorialnosć ruskeho pósłanstwa w Barlinje.

*

Ruske knjeźerstwo je wšoc swoje pjenjezy, kiž mějeshe na nimškich bankach — wokoło 8 milijonow dollarow — do wukraja pśewjesć dało.

Nowy parlament — stara situazija.

Wšak nazionalistow njemóże bjes druhich stronow nicźo uwcźinić. — Budźe sajo stara koalizija so tworiś abo pśichódu bórzy nowowólby?

-ska- S kajkimi mozami politiske strony do noweho Rejma sacźahnu, je nimale wěste, hačrunjeź fu mazi pśichodnjenjenja pśiwzaju. Zyły wobraz je mało swjeźełazy. Niz tehodła, dokelź je radikalna opozicija na prawizy abo na lěwizy nješćto mandatow dobyła; to je so powšichkownje wocźakowało. Sso wó, so njesfu nimškonazionalni se swojimi wšelakimi wupuśkami telko słoźowe a mandatow dobyli, kaž jich walkoršćerjenja agitazija to lubjeshe a barbjeshe, ani njesfu sozialiśa telko pśichejrali, kaž so to wocźakowaśe. Najwjetšemu skótu fu sozialni demokraca pocźerpjeli. Na tym fu jami wina, dokelź fu jara lobkomyślnje jedyn opyk sa druhim a f tym tej dźěłaceŕske interesy jedne sa druhim k lěpšemu nazionalist. ideje woprowali. Tu so wosebje pokazu je, kak wopacźny je oportonizm, schtož nimo sozial demokratow tej Stresemannowa strona wotnjesfu. Ale tutych fakow dla wobraz nowego parlamenta njeby był tak mało spokojazy. So je njespokojazy, leźi w tym, so nihdźe jadneho kusa jasnjejse sa dalšnu smutskownu a wosebje sa fwonkownu politiku njewidźimy. Zyłe wólcje budźe so hnydom 20. meje, hdyž so parlament k prénjemu rasej setkaje, pokazaś, so nicźo so tak horje njeje, kaž so wari a do wšelakich wulkich słowow najźerje hrošna kapka realnych pomérow padnje.

To jene je wšak wěste, so politika pśichodnych méźazow budźe jara khabźaga a njestajna. To so hnydom pśichi prénich zedźenjach w nastupanju płaćenja reparazijow pokaże.

Kotre strony fu sa tute dopjelnjenje podpisanych mérow pśi wujednanjow a kotre fu pśiceźiwo — k najmjeńšom b ź c h u pśiceźiwo tomu pśichi wólmej agitaziji? Sa dopjelnjenje fu strony dotalneje koalizije: zentrum, nimšla ludowa strona (Stresemann), sozialni demokraca, pśiceźiwo tomu nazionalisća a zyłe opozizionelnych pśichi cźinow dla teź kommunisća. Njejsu jane wuhladny, so bo schto na tym sněni, a wšcho budźe najźerje, kaž cźasto hižo, wot zentrumskeje strony wotpiśowaś. Móžno je teź, so budźa kommunisća je swojimi 61 pósłanzami wšudźe tam wobcźežnosće cźiniś, hdźeź budźe hebi to jich agitatorifka potrébnosć zdaś, so pak najźerje w praschenjach reparazijow njebudźa na prawu stronu stupaś. Sa jich taktiku smeja teź wobeźe franzoske wólby, kiž budźa 11. meje, wažny wliw. Nastanje-li w Franowskej sproś komunismus, — na cźoż wulke wuhladowanje njesfu — budźa komunisće dospolnje wdikalismus pśetwarjaś a najźerje teź sozialnych demokratow bobuczahnyś fpitaś.

Na druhej stronje wšak teź nimškonazionalni njebudźa wulkeho wjesela na swojich 96 mandatach mśeć, wobeźe kaž tehodła nic, dokelź jich sforo dwe sći wocźakowachu, potom pak teź tehodła nic, dokelź budźa wšcho jich extremne wopuśćki — deutschvölkiśi, nimšzy sozialni atd. — hrošnje do nich schwitaś. Nimškonazionalni pśichinźu zyłe wěsće do podobneje situazije, kaž we Saksku sozialdemokrata cźa pśiches swoju žeńtwu f komunistami. Nětko wšchak je pśiśiśe nóžno — njeje pak jara wuhladne po pośledních wuprajenjach nimšknonazionalnych — so to tuchi se Stresemannom wujednaju. Tu by so sajo Stresemannowa strona schkodowała a hebi sama narowne napiś napiśała: „hier stehe ich, ich kann auch anders“ a by f tym dozyła pśichwalenja, kiž maja wšitcy nimšcy politikarjo we wašnjach.

Wšak njeje wšo tak wažne, kak so to na prjedku wuglěduje. Wažne je, so nimšcy lud nic nowe wójny nochce a so wón pśi wšich wólbach wjele wěcy pśeźiwo wójnje a militarizmej wuprajeja. Wažne je, so nimšcy lud nochce, so by jogo wójna do nowa do bjedy a nuzy pśiwjadła. Wažne je, so nimšcy lud nochce, so by jogo wójna do nowa do bjedy a nuzy pśiwjadła. Wažne je, so nimšcy lud nochce, so by jogo wójna do nowa do bjedy a nuzy pśiwjadła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěši serbski. Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Fóćowanje spěšnje a tunjo.

pśichestawa być samostotna strona a pśichi pśichichodnych wólbach brje dozyła ani Stresemanna wjazy pśiheći śichezała njeby. Wostanje sa nimškonazionalnych hyšće zentrum a demokraca. Je skoro wěste, so teź tuta koalizija je bjeswuhladna, dokelź najźerje ani zentrum — sterje hišće demokraca — njebudźa jara swólniwy, nimšknonazionalnym konzesiju we swonkownej a teź niz w snutskownej politiky cźiniś. Tu so budźe njepłódna a njerozumna agitazija nimšknonarodnych wjeśiś, kiž woni pśiceźiwo dopjelnjenju mérownych sjednanjow wjedźechu.

Naśleźe by so zyła situazija wujasniła, hdyž bychu wšcho druhe strony stronam na prawizy knjeźerstwo ź f tym teź samolwjenje sa fwonkownu politiku pśichewostajili. To wschak so stacź njebudźe, dokelź by to sa Nimšku katastrofu znamjenało a tuž móża nimšknarodni wodhyšnjeś, so druhe strony ćin dosć jara patriotiśe, hačrunjeź woni patriotizm jako nimšknazionalny monopol wobhladaja. Hdyž nětko pastor Maurenbrecher w „Deutsche Zeitung“ pišće, so wupadł wólbow je sajudźenje wjetschiny sa dopjelnjenje (Erfüllungsmehrheit) a wón cźe, so bychu so nimšknazionalni f nimšknoludnymi (deutschvölkiśi) swjasali, i je to trochu smješne. Wón dale sa to wuthupuje, so by so njepśichetorhnjena fronta wschich pśiceźiwnikow dopjelnjenja wutworiła. Ale kak? To wón nje pśichesprajdźi a tuž brje jeho teź nichtó wažnje brać njebudźe, taź jeho, kiž bé pśiched njedobrym cźasom hišće je socialista a najbórzi pśiceźiwnik Hohenzollerow hižo dawno nichtó sa wažnego a seriosneho politika nima. Schtož wón we tworjenju noweho knjeźerstwa we „Deutsche Ztg.“ pišće, tak dosć jasnje pokasuje, taśe podwiliwy (Unterströmungen) w nazionalistiśiśi worschatach knjeża. Mjenujcy ze, so ma so f najwótrišnjej opoźicju a obtrukcju wschě parlamentarisće dźěło snjemóźnicź a nowowólby wupiśaś.

To fu rjane wuhladny sa pśichódk! Móžno, so bórzy nowowólby pśichiźu, ale schto by f tym dobyte było? Móžno teź, so stara koalizija sajo do stuka stupi a wschitzy druhi wostanu w opoźicji. Móžno teź — — — nó, słónco nje je wschó móžno a najźerje so w najbliźšich tydźenjach pokaże, so sajno najbujnjejsa fantazija njemóże to dopśedka myśliś, schto nam tutón „reichstag“ wschó na pśichichwapjenjach wobradźi. Wólby fu skoro podarmo byli, dokelź žadneje jasnjejse njepśichinjeśenju a zyła wěc njeje pśiches dźěła a hary hódna, hdyž traj mamy nowy parlament ale staru situaziju.

Strajki a wusamknjenje dźěła w Němšej.

We wschích komjentnowuhlownych podkopkach Němšeje, w Poruhrśtej, Westfalskej, Saksej a Hornjej Schlesyskej so někotre wótrzo wo dźěłanski cźaj wojuje. Hórnicy praja, so njesamózja porjadnje dźěje dyźi 7 hodźin pod semju dźěłaś. We wschích němšich komjentnowuhlownych podkopkach fu wobsamknili, so po fydomhodźinskim dźěle 7 dźěła wotetdu. Woni nasymu běchu, dokelź hebi to hospodarske wobstejnosće Němšeje zadachu, zlubili, so chcedźa hač do 30. haprleje dźěje dyźi 7 hodźin cźežke a njestrowe dźěło pod semju dokonjeś. Nětko, hdyž je to tutón cźaj minył, hebi zadaju, so by so kaźo fydomhodźinski dźěłanski cźaj zawjedł. Tola pola wobhedźerjow sa to němej wuschej namakachu. Tuchi fu wschitkim hórnikam, kotśiž njebychu dźěje dyźi 7 hodźin dźěłali, hrožyli, so jich f dźěła puśchcza, a tak je so stało. Se fatkich podkopkow so pišće, so fu w najwjetšich podkopach Zwikawskeho a Wolfenschkeho kamjentnowuhlowego revéra hórnicy dźěło złožili, dokelź so jim fydomhodźinski dźěłanski źěł njeje pśichwolił. Na to fu pśi podkopkowe zarjadnistwa tamnischeje kraźiny teź tych hórnikow f dźěła wusamknyli, kotśiž fu k pśichescźaśnemu dźěłu zwólnili.

W Drjezdźanach a Kamjenicy wot pónđałeje dźěłaceŕjo transportiskeho (spediteurskeho) pśichestwa a wuhlowego wikonarstwa dla śwady wo wšu strajkiśa.

Pśichi wojowanju wo fydomhodźinski dźěłanski cźaj we podkopkach je so kommunistam poradźiło, wjedźeństwo na fe stwórtnycź. Sśu hebi sympatkije wulkeho dźěła hórnikow dobyli. To je so pśichi wólbach do němšeho fejma pokaźało. Hórnicy fu jim f hromadami źwój hłós dali. Schtódu f teho maju wschě druhe politiske strony, pśichede wschém Pokazy, zentrum, demokratoju a najbóle sozialdemokratoje.

W Hornjeje Schlesyskeje so 7. meje pišće: Strajk hórnikow w Hornjej Schlesyskej dale troje. Hač dotal so njeje poradźiło, jón na wyšoke pjezy a skhrébjerske wupłeśtrěcy, hačrunjeź so tam, runje kaž mjes żelezniarjemi fyblaje sa njón dźěła. Pśichi generalnym strajku wo wóźomnohodźinske dźěło nad podkopkami a wo 30 prozentke powyšenje mzdy dźe. Swojaśi pśicheśejśanskich dźěłaceŕjow a źiwobudne fwjasći hórnikow njejsu so fwjednitwu kommunistiskich dźěłowych radow podstajile. Sśu pak so strajkej pśichamke, so bychu pśiceźiwo podlěśchenemu dźěłanskemu cźasej protestowali. — Wot źrjadły teź metallowi dźěłaceŕjo w Hornjej Schlesyskej strajkuja.

Straj w **němšich łódźičźach** (twarnišćach łódźow) njeje so hišće kónćił. Dwarzy łódźow w Lübeku fu rozšěrjaze wuprajenje ź 571 pśiceźiwo 75 złotam wotpokasali. Teź w Bremenje fu rozšěrjaze wuprajenje wotpokasali.

30 000 hórnikow so ź dźěła wusamknjo.

W Poruhrśtej fu swjasć hórnikow Němšeje, fwjacź dźěłaceŕskich towarstwow šleseskich hórnikow Němšeje, polske powołanske sjednoćenstwo a Hirsch-Dunckerske dźěłaceŕske towarstwa wobsamknje, dotalny fydomhodźinski dźěłanski cźaj pak semju a wóźomhodźinski nad podkopkami wobkhowaś, tola strajk wotpokazaś. Wobsedźerjo podkopkow fu na to wschitkich hórnikow ź dźěła wusamknyli. Wot mutory wjeśora so w jadnych podkopkach porheinsko-westfalskeho poruhrskeho kraja wjazy njedźěła. 30 000 hórnikow je so ź dźěła wusamknjo.

Kommunistojo fu Dortmunske podkopki wobhadźili.

Serjedu rano njejsu w Ruhrrtu we wóźomm podkopkach hórnicy na dźěło sajěli. W Mülhleimskim a Bochumskim revérje je najwjazy schachtow samknjenych. W Dortmundze fu kommunistojo swoje podkopki wobhadźili a so na jich sakitanje pśihbotuja. Kommunistiske strajkowanske hibanje so na smutskownu Poruhrsku wupśeśeśera.

Strajk rataŕskich dźěłaceŕjow w raśichej Pruskej so hłórchi.

W dwanaceh wokrjesach Raŕicheje Pruskeje rataŕscy dźěłaceŕjo strajkuja. Na 312 kubłach nětkaje 1800 nuzowych pomharjow dźěła.

Němkostatny mlokowy wukas so podšćichi.

Němkostatny mlokowy wukas, kaž dalsko won hač do 15. meje 1924 płaćeśe, je so wo jedyn měsaz hač do 15. junija 1924 podšćichi, dokelź so w tu chwilu hišće njebodźi pśichewidźeć, kak so wobśeinośeśe seleneho pizawanja w meji wutworja.

Turkojo žebi zarunanje schkody wot Němšeje zadaju.

Turkowske Damaskusko-Hamahśe żelezniśne towarstwo je němške knjeźerstwo na zapłaćenje 137 700 000 frankow zarunanja schkody wobstorzito, kotruž je wono sa cźasa swótowe wójny poćerpiło. Towarstwo praji, so tale schkoda ź tym naskała, so je němške wójsko jeho zyły żelezniśny material wutrudźiło. Wobeźe fu Němcy w lěcze 1917, hdyž je jenbólše wójsko dobywaśerjay posunowało, kolije, a dwórnišća towarstwowe żelezniśy wupuśćiše.

Pruske knjeźerstwo pśiceźiwo ludowemu wothłosowanju w Hannoverskej.

Wobydlerstwo Hannoverskeje hišće dźensa njeje sabyło, so je w lěcze 1866 Hannoverska swoju samostatnosć zhubiła. Ležeźy bo hannoverski kral pruskemu kralej sasonjeźi, ź nim zobu pśiceźiwo Awstriśkej wojowaś. Tehodła bo pruske wójsko bo Hannoverskeje nawali. Hannoverski kral Jurij dyrbjeśe wostajiś wši cźeńcy. Wójnu w Cźechach dobywšy bo pruski kral niz jenoź hannoverskeho kraja, ale teź wjele milijonow tolerjow kwicźijaceho samojeńca wotehnatego hannoverskeho kralа smogowa. Z danju tuteho samojeńca Welfski fond so mjenowaceho, bo podźišćo němške nowiny wudźerźowachu, kotreź w pruskim duchu pisachu. Posdźišćo so teź Welfski fond k pśicheněnjenju pruskich Sserbow, Danow, Friesow a Polakow wuzjiwaśe. Wuceŕjam, kotśiž najbóle a najzwjeśišćnišćej žerbśtu, pólšku, danšku a friesišku rěć w schulach połěkowachu, so myto ź tuteho Welfskeho sonda wuplacźowaśe. Ssynej hannoverskeho kralа so słónczne tole samojeńcy jeho nana pśichepada, hdyž so wón ź jenicźej dźowku tšeśa Wilhelma II. wożeni. S bodom so jemu bohaty braunschweigske wójstwodstwo pśichewjacź, kotreź bé po žitku jim wuju herbował. Hannoverske kraleśtwo pak Pruska wobkhowa. Pruske knjeźerstwo bé je słym a ź bobrym pódarmo pytało, žebi pśichilnosći hannoverskeho luda dobyć. Hannoverjej njemóžachu swoju prjedawšu samostatnosć a wumoženje lěta 1866 zabyć. Wobsedźerjo

Němšzy kommunistojo šwojim ruskim towarschom.

W Barkinje žu šo wutoru kommunistiske šhromadšiny wotmeke. S nimi dyrbjachu šo bolschewistiske Ruske šympathije wuprajiš. W nich je šo žiubiło, je wschěmi šredkami bolschewistiu Ruiku schitkacz a wschě mozy na wuwjedowdženje „woporowe němšteje juštizy“ nakožeji a teš sa wuwjedowdženje Maza Hölza wojowacz.

S bobom šo wschitzy džełacžerjo napominaju, šo dychu 11. meje do Halle cžahnyli a tam pschipowjedženy „išeh hakenkreuzlerom“ snjemowali. Ta šama šhromadšizna je wobsamkła, šlědowazy telegramm ruskej kommunistiskej stronje pósłała:

„Tyšazy Barlinskich džełacžerjow šwojich ruskich towarschowu powitaju a lubja, so niehudža nieharbicžiwe wuzadanje burjoweskeho (meschčanskeho) knježenstwa czerpiš, ale so jemu wotmolwja, kaž so šaleši. Mitijony, kotrež šu pschi wólbje do němšteho šnema šwój hłoš kommunistiskej stronje dale, tole schitkodženje niz jenoš ſ wotedgetom wólbneje zedle šahudženja, ale Wam teš šwoje sympathije se sturkom dopokazuja. Muž pschi muzu chzemy pschečziwo njepschečelam ruskeje a němšteje džełacžerskeje worschty swojotwacz pschečziwo wobtupjenju a pschečziwo šaschłowowanskim planam, kotrež Wam a nam hroža.

Kommunistiske napraschenje w pruským šejmje.

Kommunistiska frakzija pruskeho šejma je wulke napraschenje šapodała, ſ kotrymž po pokazuje na polizajske pschepytanje ruskeho wikowarskeho šastupjerstwa pruske statne ministerstwo praščeja, schtó je tole polizajske katrocženje pschikazał, a hacž budże statne ministerstwo na němske knježenstwo sturkowacz, so by so ſ podaczom dolpotneho šabolščerjenja šnapschecza bolschewistiskeje Ruskeje šadżerwało, so by nětczišche czežke schkodowanje dale trało a so pschihótšło.

Nazionalistiskeho šłudenta Brandta šajeli.

W Minichowje šu šłudenta Brandta šajeli. Wón je wjecza nawjedowazu rólu pschi štónowanju ministrom Erzbergera a Rathenaua hrał. Pschi bliššim prozeju pschečziwo organisaziji „Con|ul“ budże Brandt jedyn ſ hłownych wobšłužnych.

Konferenza šwjatkatskich finanzny ministrow.

Kaž šo ſ Brüsela powě, chzedża ſpytacz, konferenzu finanzny ministrow Francowskeje, Jendželskeje, Belgiskeje a Italskeje wotmeć, kaž bórzy je wotschkodženika kommišija hłowne dypki Dawesoweho planu pschedčěłała. Jendželska dyrbi wo šlědowazych praschenjach jednacz. Rozdželenje němšteho wotpłacženjow, prěnjotne prawa, sadarjenje nowoje internazionalneje pojčonki, wobhadowanje thošty. Jendželska wulku wažnosć na to kładže, so by jedyn amerikanski šastupjeć pschi konferenzy wobdželił.

Franzowske krocžele w Angorze.

Franzowski wyschši kommišar w Konšantinoplu je pola turkowskeho knježenstwa w Angorze rahu krocžel cžinił. Wón je žebi žadał, so bychu turkowske bandy pschestałe, franzowske wojeske wotdželenje w Syriſkej nadpadowacz. S turkowskeje strony šo žada, so bychu Franzowzoju dojednanje w nałtupanju wopuschczenja Alexandrettaskeje kraiiny dopołnili.

Ministerski president v. Knilling

schef bayerskeho knježenstwa je wróczo ſtupił a ſ nim zły kabinet. Schtó na jeho město ſtupi, njeje hischcze jašne, dokelž šo nowy bayerski šejm šeschoł njeje. Najskerje budże to jašo v. Knilling.

Monarchiſti wohni w Schwajzarſku.

Schwajzarske ſwjatkowe wuschnoscze šo na wohni runowuleju kralowskeju mandželskeju pschihotuja. Město Bern, Zürich a Genf šo ſ czeſesi kralowskeju mandželskeju ſ kwerlami a chorhojemi wutpischa. Schwajzarjo su hordži ſ republikanzoju, to:a chzedża teš pokasacz, so móża šo na monarchowu laboricz. Njewjedża po ſoaczu, kak šo ſ tym šmješchi cžinja.

Kholera w Indiſku.

W Beharſkej prowinzu w Indiſku je lětša na kholeru hišo wjazy dyžli 10 000 cžłowjekow wumrjeło, ſ nich 1000 poželeni tydžeń w Champaranskim wokrjesu, kotryž je najczeſo potrjechenty. Khorosczo šo pschez bale rosczerja.

Hromadne wotpraschenje chineſkich namórſkich rubježnikow.

W Chineſkej su rubježne bandy na kraju a na morju ſ wulkej cžiłu. Mócherzowo nim su chineſke wyschnoscze bušto njemóżne. Njedawno je šo poradżiło, 33 namórſkich rubježnikow lajcej, kotrež su tódy „Zwongiai“ w morju pola Hongkonga wurubili. Chineſke wyschnoscze kraju Hong-Chanu šu ſajatych rubježnikow ſatſelicej dale.

Mała konjeršija za japaniſki pschiſchahowarjow do Sjednorjenych ſtatow.

S Washingtona šo powě, so šu kommišije amerikanskeho kongresa w pschiſchahowanſkim prašenjenju Japanſkim pschiſchahowarjam małe pschihotowanje cžinili. Wuſamknjenje Japanſkich wot pschiſchahowanja do Sjednorjenych ſtatow ma hakle w lěcze 1926 do mozy ſtupicz.

„Poddipłozeje šo pod wotſchkodženiſku pojčonku.“

Amerikanske banki wokolniki ſwojim wobdželnohym pschečzelam jeſelu, w kotrychž jich napominaju, so bychu šo pschi podpiſanju na němšku wotſchkodženisku pojčonku wobdželili.

133000 hłoſow!

Prěni nadběh, nimale njepschihotowany — kónz měrza halke wuńdże nowy wólbny ſakoń do němšteho šejma — je nimo a je Narodnym njeſiſchinam 133000 hłoſow pschinjeſł. S njewschědnym terrorom je šo pschečziwo njeſiſchinam ſ nadmišich ſtronow dźełało, taš šmy to w naſchim Budyšinſkim wotrjesu naſhonili. Runje tak je šo Polakam schło, hišo teš prědy. Nadžijachmy šo, so we Opolſkim wokrjesu jeneho kandidata pschečziwo Polakej wuſtajichu. Ale Polak dosta jenoš 48 364 hłoſow. Tam je šo runje tak schczuwało ſe wschěch ſtron. Wólſke hłoſy šo dla hroženja rozbrójtchu na wschelake politiſke ſtrony — runje kaž pola naš — a tuš njedožehu trěbne 60 000 hłoſow. Ale tutón dobył je manifeſtaziju Narodnych njeſiſchinow, liczba, kotruž knježenſtwo ſ nětkajšej geſtu wotpołožajcz njemóże. Sa tak krótki czaſ, njepſchihotowani a na wſchě boki rozwjasani, tajkule liczbu ſwjeſcz, to je rjany reſultat. Hdyž žebi pompłšimy, ſo šu tuczi wolerjo po zyłej Němſej rozbrójeni. Druhej ſtronje — njemuſimy njewotwisnym — šo hiſchcze hubjeršcho dže. Ta njedobžanje pschi ſwojich 198 066 hłoſach ani jeneho mandata. Prošone wuńdu ſ nami 11 ſtronow. Ale šmy šwoju wolu pokałali, dež šo tu šmy a dale tracz chzemy. Taſle wuſnacze ſ narodnoſczi je wažniſche, hacž hdy dychu šo na-

ſche hłoſy w morju jeneje wulkeje ſtrony ſhubiſe, hdyž šu nihdže jako wobſebite šerbiſke njeſiſchiny. Centrum je prědy runje tak wojował kaž my, jenož ſa ſwoje iſchčežanſke pschežiwobdżerjenje. S tekomi 1874 je wón ſapoczinał we Budyšinſkim wotrjesu tak mjenowanu liczazu kandidaturu ſa němſki šejm ſtajecz, kotreż hłoſy drje běchu zyłkeſi ſhubjene, ale mějachu ſwojeje moralneje wažnoſcze. Nihdy njeje šo jemu poradżiło, nikajſi mandat dozpječ, ale njebžiwało na to je wón ſwoje kandidaturu napſtajne wa ſpjetował. Psches nowy wólbny ſakoń je ſ nimi halke ſmóžnjene, ſwoje 18 782 hłoſow, kotreż je w zyłej Saſkſej na ſwoju ſtronu ſhromadził, na ſtatnu liſczinu wotebacz. A do ſaſkſeho šejma pschińdże jeno ſ pomozu ſherbiſkich hłoſow.

Tuž chzemy šo ſwojeho wuſpěcha wjeſelicz, teš leho, ſo Serbſka ludowa ſtrona daloko a ſcheroko hłoſow nadoſhwa. Tak wſelcze w měſcze Frauſtadt w Schleſiſkej 4973 wolerjow ſa blok njeſiſchinow, wobſebiſe wojnamjenjenju, teš we wjele druhich měſtach, na pſch. w Shorjelcu 64, w Grünberg, hdyž dobre wino dźełaja, 16, w Glogawje 20, Hirſchberku 17, w Jahanu 22, Landeshutu 19 atd. Naſche ſherbiſke hibanje je pſches to po zyłej Němſke. ſnate. Hewak njeby pschi wólbach nichtó wo Serbach rěcžał, Němzy a baſchi ſwět by žebi myſlił, ſo tu ſ zuba wjazy njeſtmy. Kak naš ſaktiwachu, ſo žebi ſwérichmy, ſamoſtatnje wuſtupicz. S hroženjom, ſe ſchczuwanjom, ſ pschikłodženjom chzachu naš wot tuteje krocžele wotraſchicz. Ale naſchi ſwérni Serbja ſo njejſu ſatraſzicz dali, ſu krucže a ſ pschežwedżenjom ſa naſchu ſwjatu narodnu wěſt ſtali. Kóždy lud ſpyta ſo ſdżerzecz a ſ maſy pschińcz. Jenoš naš džeda Němſke ſtrony k paſiwnoſczi ſabudźicz a ſaſaſchcej cžiniez, ſo Serbja tu wjazy njejſu. Teš naſchi wotrodženjo njejſu temu ſabżewacz mógli. Serbſka narodna idea ſo mózne ſłowa a namaka ſwój doras w ſjednoczenju ſ Narodnymi njeſiſchinami. Njeſtejſiny wjazy ſami, wobſtrocženi, hdyž ſu němſkim ſtronam ſapiſaczemy. Wyrnjeſ ſo nas hižcze mandata dozpječ njejſmy, w pruſkim ſejmje maja Polazy dweju njebožaſnju ſaſtupjerjow a taj mataj wutrobu ſa naš, niz kaž němſke ſtrony jenoš ſłowa bjese wſchěch ſtutkow. Nimale 140 000! Njeje to reſwetkna liczba a to ſa tak krótki czaſ ſwjedżena. Njech nětko cži žebi w měrje roſtkadu, kak njeczeſtnje ſu ho pschečziwo ſwojemu narodej, pschečziwo ſwojej ſherbiſkej macžeri ſadżerżeli, hdyž ſu ſ kaſſejſkuli pschičinu do njepschečzelſkeho łehwa bżeli. Cžeſcze hdy we ſwojim ludże nadeſchli njejſu. Wſchem naſchim ſwérnym wolerjam a dżełacžerjam ſłuſche kenſchaju dżak ſa jich wopornine dżeło w narodnej winiaju. Njech Bóh luby Knjez, kiž dóntry narodow a ludow wodźi, a teš naš widżomnje ſchkli, to łóżdemu tyſaz kročzi mnuje.

* * *

Naſchim šwérnym wolerjam!

Wólbna bitwa je nimo. Pſches 133 000 hłoſow ſu Narodne njeſiſchiny ſwjedli a to po dżeſe jenoš nekotrych njedżeł. Njeje to hižo rjany ſapoczatk, wulki wuſpěch! Wo liczbje naſchich hłoſow měli po prawym dweju ſtutpjerjow w němſkim ſejmje mecz, kaž mamy hižo dweju w pruſkim ſejmje. Ale trěbna liczba hłoſow ſa prěni mandat — 60 000 — njeje ſo we wólſkim wokrjesu zyła dożpěła. Tam je ſo runje tak a hiſchcze hórſcho ſchczuwało a terroriſowało, kaž w naſchim wotrjesu. Se ſpalenjom ſich ſtatokow a wjelow je ſo Polakam hroſhło, jeſli ſwoju ſtronu wola. Tak je tutón terror tyſazy a tyſazy pólſkich wolerjow ſatraſchił a ſu pak druhe ſtrony, pak njeſłu dożpěła wolili. To je ſa naſ ſ wulkej ſchkodu bżło. Na prěnje rubnjenje njepadnje žadyn ſchtom. Tdejo Narodnych mjeſtſchinow poſtupuje mózne wdale. Liczba naſchich hłoſow rěczi kruče hłowo a je manifeſtazija pschedſwětowej ſjawnoſczu. Teš šmy pokasali, ſo tu šmy a chzemy žiwi bycz. S wólbnej zedulku w ruzy ſcze Waſchu lubosczu ſ krótnej ſemi, ſ macžernej rěczi wopokasali. Scze hrožeſe nam hroſi a Waſchu politiſku ſtrajoczu a narodnu diſe ziwlinu wobtruczili. Wy ſo njeiſcze zuſym agitatoram a ſchczuwarjam narečeželi dali, kiž ſtaſi narodni lud njeſnaja. Wy ſcze hódni wótzow cžeſcze. Sa to łkuſcha Wam horzy dżak a nutrne „Zapłacz Bóh!“ Cžitacze w pschichodnje ſaſo Waſchu kſchesczanſku, narodnu winowatoſcz. Snadź bórzy ſaſo ſ wólbam kročzimy. Potom budże wuſpěch hiſchcze rjeniſchi. Bóh je ſ nami!

Politiſki wubjerk tow. ſſ. Cyrilla a Methoda.

Sšmykarjowy šyn.

Powjedańczko ſ namjelnych krajow.

(Schtónczenje.)

„Do, ho!“ ſadoła korczmař laſkobjeny, „ty ho ſwojich ſwojemu nanej hrožeſ, ty ho ſwojich nam hroſiſcz, ſo chzeſch naš ſahubicz? — Ty ſy ſabył, mój šyno, ſo ſy nětkole to naſchej mozy, ſo ani cžłowjek njeſhoni, hdyž tu w pinzy ſ hłobom ſahinjesch. Teš ja šym žiubił, ſo pschedy tutu pinzu njewopuſczeſch, doniž ho hinak njerosmyſlisch, a pschi tym wostanje, a dyrbjał teš šam na teběe ruku kłaſcz.“

„Cžiń to, ſłóſtnik hižo šy“, wotmołwi šym roſhorjeny. „Ja ſwoju winowatoſcz dopjelaju, šyrnjeſ by teš moje ſwójenje ſtało.“

„Tak dši mi ſ wocžoto!“ wołaſche korczmař ſ hněwom ho pyrjo a ſtorczi šymu ſ mozu wot ho, ſo tón k ſemi padże. Korczmař wuńdże ſpěchujo won, a pschedy hacž be šym ſtanył, ſaſunuchu ho šyſne ryhele; podarmo ſpytowaſche Schczepan burje wotſtorczicz.

Pſches taſſe ſachadżenje be jeho jěra roſſahłoſcz cžim bóle pschewałała, jenoš ta myſl jeho ſajimowaſche, ſo by ho wjecziſt. Kedżłowiſcho dyżli wczera pschepytowaſche zyłu pinzu, hacž niże nihdże žadyn wutłoš, ale jeno łymne mokre ſcženy cžuješche je ſwojimaj rukomaj; njebe tu niczo, hdyž dwaj wjeſchej ſudkaj, ko kotrymaſ ho wino a palenz bheſ ſdaſche, njebe tu ani deſki, na kotruž mohł ho łóże ſpacz lehnyez.

*

Schtyri njedżele běchu ho minyłe. So be ho młodży ſaſtojnik ſhubił, to be wſchudżom wulke dżełbracże ſnudżiło; nichtó pak na tym njedwołeſowacze, ſo je w tamnej nozy wot ſmyrkarjow morſeny, a tehodła ſtachu ho krute pschepytowanja, tola bjes wuſpěcha. Najdóle ſdaſche ho korczmař rudny nad ſmjerczu ſwojeho ſyna, haj, wón wuſnaji wěſty pjenjes ſa teho, kotryž by jemu powjedżeł wo jeho ſynu pschinjeſł. Korczmarja běchu na ſudnińſtwo ſadali a tam wón wuſnawaſche, ſo je jeho ſyn w nozy dom wopuſczeſł, ſo by na ſmyrkarjow kakał, tola njeje ho wjazy wrócził; haj korczmař poczinjeſche ho psched ſudnikami tak rudny a roſkiwoſche ſame błyſły, ſo niż najmjenſchi poddład na njeho njepadny.

Dotelž be wſchitko ſłědżenje a pytanje bjes wuſpěcha, poczа ho zyła wjeſ bóle a bóle ſabywacz, cžim bóle, dokelž ſmyrkarjo dżeń a khrobiſcho ſwoje jebanſtwo cžerżachu.

Seſthnjeny ſkoro hacž do koſcze ſedżeſche młody ſaſtojnik w mokrej njeſtrowej pinzy. Dżen wote dnja noſchesche jemu korczmař jeſcz a picz a pschecžeſchoſche jeho pódła ſuzowje, dokelž ſtajnje pschi ſwojim wotmyſlenju woſta. Sdyn wſchitko pschenjeczka, ale be to jeno połhmurjena hmła na ſcžerpnoſcz, we wutrobje jeleſche ho žaba, ho by ho nad ſwojimi njepschečzelemi wjecził, a tu hiſchcze njedawno namakany hrédł bóle žiwjeſche.

Bé mjenujcy pyłnił, ſo ſtej taj dwaj małaj ſudkaj ſe próchom (półberom) napjelnjenaj. Dno ſ nohu pſcherażiwo-

ſchi pschepokoja ho wo tym, na to pak ſudkaj ſažo kruche ſawodże, ſo by próch pſched mokrotu ſachował. Sšam mě jeſche pschi žebi grat, ſ kotrymž mózeſche woheń ſadżerżacz a cžakacze jenoš na pschiležnoſcz.

Sažo be cžſiżda ſmykarjow, kaž w tamnej nozy p'chedſaſtojnikami do podſenležje ſkotwaliſi cžeka, ſajmje ſlěc ſcheſche ſajatý ſaſtojnik jich rěcž w tej wulkej podſenſtrje ſłyſchbje, kotraž ſ pinzy wjedżeſche. So by hiſchcze nežeſtli był, pokoſi wucho na barte — ſwj woni to běchu, ſpóſnaj hłóſ ſwojich pschežeſžerjow. Nětko be tón wokomik pschiſchoł, na kotryž be cžakał. S ſchepotazymaj rukomaj wotcžini taj ſudkaj ſ próchom a ſtaji jej bliſko hromadże, na to ſadżeła woheń. W prěnim wokomiku ſaja jeho bojoſcz a ſtrach, luboścz ſ ježenju ho w jeho wutrobje bibaſche; poſ myſlił žebi na to, ſo je to jeho nanowy dom, hdyž je ja wón ſam narodził, tola pódła dopomni ho na wſche ſ hubjenſtwo a pschieſzéhanja, kiž be tu muſtał, hněw a hidu ſaczemni jeho duſchu, woheń padże ſ rukí bo ſudka — a ſa wotkomik be ho ſtato: zyły dom be na dobo hromadu próchu a kamjenjow, pohrzebnje pod bobu cžeła ſwojich wow dyderjow. —

Léta hu ho minyłe. Dromad ſaſtupkow je ho hacž na nětkotre kamjenje ſhubiła, a korczma, kiž tu nehdy ſtejeſche, je ſabyła. Wětr hawri nad tutym měſtnom a dreże wo ſcži, kotreż ſu mjes kamjenjemi wurołtle. Žadyn ptacži njeſnježdżi w tych krčkach, žana dobita njeſakczije — ſofkcze wotpocžuje na tutym měſtnu njeprawdu bla, kiž je ho tu ſtała.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 8. meje 1924.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer + 5, najwyšši dnjowa cełopłota 29 stop. pod C. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer — 6, najnišša temperatura we nozy 11 stop. — Drježdźanska wjedrarnja staja dale tołste wjedro. Sčasmo njemóžebna ma ja móžne. Jutše pjatk ličnjicy 4,25 šhadża a so 7,33 šhawa. Mjezyk šhadża podobnje 8,28 a so we poknozy šhawa.

— **Wažne wosjewjenje za serbšćich egangelskich fararjow.** Kaž su w „Pomhaj Bóh“ hižo tydźenja wosjewjene, sapoczinu so, dali Bóh, póndźelu po Jubilate, potajkim pšichodnu póndźelu rěčne, wobmołwne kursy za serbšćich ev. fararjow, dopołdnja w 10 hodź. w Sserbskim Domje. Jako prěni chce k nam rěčeć knjeź lic. theol. farar Mrósak-Hrodšiščežanski. Kursus chce tej dopołdnišne hodźiny wupjelnić. Wo wobdźelenje wšěch serbšćich ev. duchownych so nałožnje proš. Sobu ma so pšinjesć wokolnik a papjera. Hodźiny maju klužiće praktiskemu a wědomostnemu wudospołnjenju w nałožu lubej maćerjeńej rěči. Wo kursach a wo wobdźelenju pšichi nich je našch krajny listkop wo rozsudnym proši. Dokelž ma so do prěnjeho sendźenja pšichodnu póndźelu hišće wjele wěcelake rjadowacj, so proty, so chyli wšitcy ev. serbšći duchownjo so hižo 3/4 10 hodź. sešeć, tak so mózki z dypkom 10 hodź. z dźełom sapoczeć. D.

— **Při njeznu pomoz za nowotwarjenje bydlenjow.** Wokrejeny swjaty chce ludźom, kotrjiž chcedźa twarić, po móžnosći k pomozy być, a chce tutemu samérej pjenježnu pomoz, kotraž ma so z wunoščka nadobdnoščowazeho dawka (Mietzinssteuer) bracj, rozdźělić. Tuta pomoz so w gmejnach z wyšu ha 1000 wobydlerjemi njehodźi posčitcjeć. Schtóž so wo to prózuje, może pola gmejnskeho pšedstejićerja bliše zhonić. Zadanja maja so wot gmejnskich hamtow hač do 13. meje 1924 sapósłać. Twarzy, kiž chcedźa danty hač do 70 gm. płoniny (Fläche) a je šahrobku twarić, dóstanu pšidatnu pomoz. Tuta pomoz ma so hypothekarizy šwjesćeje a wotpłacowacj.

— **Sadu falšchowane pjenjezy.** Njedawno sjewichu so tu nusowe stajnobdne papjerjane pjenjezy falškeje statneje banki na 5 št. hriwnow wutstajene. Sku to derje porabjene fotografiske zeduli Serie A z dnja 22. 11. 23 a maja z tyetscha cyfry 03098. Su pak tola lohko k spóznacu, dokelž je wuzywana druzina papjery zylnicha a na sadnjej stronje hrubischa, tak so cyficzej je njejasny. Schtóz może nješchto wo tom prajicz, z wotkal tute falschowanki pokhodźeja, njech to hnydom kriminalnej policiji wozjewi. Sam pak njech kóždy na to kedźbuje, so njeby swoje cżekży sozjuzene krocziki też pšicheze na falschowanych papjerkach pschisadźk.

— **Nowy sopiš schleiskich wjazow a městow** wuńdźe we najbliżšim czasu (delnja a hornja Schlesyska) a budźe wjacy wokolo 3,50 št. hriwnow płaczicz. Skazanki na tutu knihu, kiž je jara wužitna a powuczaca pschijimaja wschě póstwy.

S **Delnjeje Hórki.** W pokždźenju schulskeho wuběrka też hrodźa z Wallwitz, kaž jemu pschijtschicha, na wunoscht wólbow pschinđże. Po zwjezenych pschikładach też na to pokasa, so te 5000 serbskich hłosow je zhubjenych. Praschamy so, hacz politika z zyła do schulskeho wuběrka sjuska? Njejedna so tu wo 5000 hłosow ale nimale 11 000 hłosow. Hacźrunjez z prěnimi nabdźehom narodne mjenschiny mandata njedostachu, dha jich hłosy pscheh nimi a wobsebje fynktowej zjawnoscu wjazy waza, hacz wschě deutschnazionalna hromadze. Pscheto na te nimale 134000 hłosow narodnych mjenschinow, do kotrychž sumy my Sserbjo nasche 11 000 pschinoschowali, dyrbi nasche knjezeństwo dźiwacz (berücksichtigen). Wono budże a dyrbi nam napischecżo swoje slesiischcżo we wschelakim nastupanju pschemenicz a budże to też cżinicz. Wo to so tu jedna. Ale deutschnazional njestarnoża zenje, a hyrnjez 300 mandatow měri, zywjenske zajimy (Lebensinteressen) němskeho stata wobenes. Każ zu wonk do wólbow lubu schéroko rosdajeli, mosko so hacz, so chcedźa swět na hrubo swarbroczecz. Po wólbach wětr hižo z hinajschcżo kmta swisa. Deutschnazional maja myšle, so na knjezeństwje wobdźelicz. Tehodła sapoczinu plaschecżicz hižo po wětsze powjeczerki. To wschitk knjez hrabja wschitko jara derje wě. Ale swojim wjesnym wérkam może drje taiše nješchto powjedacz. Pschi pschichodnych wólbach serbske hłosy wésche wyšche 20 000 srostu.

S **Drobow.** Kak słožena dźensnjischa młodsina je — hacźrunjez so dosez wjele za nju cżini a lute němske organisazje sio wo nju prózuja — a kak lohkowérny a kak woporniwy je lud hischcże na wjsach, widźimy se słežbowazeho podawka. So dy na rejach prawje wuzyty cżinicz mohł, trjeba tón a tamny so we mnohy pjenjez, kiž wschak su runje w naschim cżasu tak jara žadne. Tu pschindże někto jedyn młodźenz z nascheje wsy na słežbowazu njekhmanu myslicżku: wón sestaja žebi lisczinu a khodźesche po wsy sa nowu turnarsku halu w Minakale pjenjezy zbjerać. Ludźo jemu też w nahladnych sumach dawachu, wobsebje w jeho rodnej wsy. Bórsy wschak so wukopa. so cżi. Dokelž tuto njekhmanstwo najsterje też w druhich wsach połpyta, njech kóždy na njeho kedźbu dawa a pjenjezmi mósceh prawje krucze sacżini.

S **Barta.** W naschej wsy wotchadzu so pschi wólbach słežbowaze hłosy: němskonazionalne 148, sozialdemokratiske 35, demokratiske 20, sa Sserbski ludowu stronu 17, słonczne hischcże nješchto rosbrójenych sa druhe strony. Wolilo je 235 wosobow.

S **Komjenza.** Dla młodowych differenzow složichu murjerjo a cżesłorjo wječera dźelo; dźensa so wo wositrowanje njepschezjednoscjow je sastupjerjemi dźełacżerjow a mischtrow jedna.

Ssurowosez němskolubneho profesora.

S **Pschibora** (Fürstenwalde a.d.Spree.), **7. meje.**

Ssurowy njestutk stuczi tu njedźelu po wólbach němskolubny (deutschvölkisch) studijny radźicżel von Mellenthin na direktora gymnazija dr. Schreibera. Hdyž direktor Schreiber wotsko 6 hodźin z wólbneho lokala domoj dźische, nadpadny jeho v. Mellenthin a hdyž žebi to Schreiber k semi padze. Někto poca nadpadnik do na semi leżazeho kopacz, z kjom bicz a z pjascżomaj jeho wobdźěłacz. Wschak so kak špěchnje sta, so direktorej Schreiberej nichtó na pomoz pschijcz njemóžesche. Ludźo jeho do wobydlenja wotwjesez dachu. Tam lékat swišcži, so je jemu noha dwójzy a też ruka stamana a so je na hłowje hrosnje sranjeny. Studijny radźicżel v. Mellenthin bu na druhi bjeń sasaty a sudnistwu pschepodaty. Nadpadk sta so tehodła, dokelž v. Mellenthin méni, so je direktor Schreiber winowaty na jeho njedawno postajenym pensionowanju.

S teho je widźecz, z kajkeż hidu Němcy hemi mjes sobu wojuja; so tu to wosebje ludowaj (völkisch), kiž tak twistuja, njetrjebamy so dźiwacz, to w jich charakteru leży. Studnje pak je, so tutaj cżłowjek, kotremuż bé hodź. na njedawna wulkublanje młodsimy dowérjene, z tajkeż surowosću pschecżiwo druhemu wucżerjej twistupi. Pschego so na to pokaluje, so je młodsina zakosnje seżurowiła. Może ta hinak być, hdyż ma tajkich wucżerj?

Wjerch Bernhard v. Bülow

narodźi so 3. meje 1849 a zwjezesche potajkim psched nješchto dnjemi swoje 75. narodniny. 1900 bu na městno sesjarzeneho kanzlerja von Hohenlohe-Schillingsfürst sa kanzlerja nemskeho Khježorstwa a pruskeho ministerpresidenta pomjenowany. 1905 bu jemu wot pobožnjeho Wilhelma wjerchowski titul wobradźeny. Sa cżo, so po prawom njestoj, dokelž runje tehdy pschindże w zwonkownej politiji jena porażka za druhej, kotruż v. Bülow sobusawinoka. S tak mjenowanej „Marokkokrisis“ sapocżina so prawje „dospołne wojsamocżenje“ Němskeje. Też w zwnitkownej politiji njemóżesche Bülow žanu zbožnowu ruku a jeho wótre wustupowanje pschecżiwo zentrumskej stronje sawinowa 1906 rosmjasanje Khježma, po kotrymż wschak bu nuzowany, opoścziji wjetsche konzesije cżinicz. Jeho njewobstajnosć zkónczenje z tomu dowjedże, so 14. julija 1909 dospołnje twistupi. W sapocżatku wójny prózowasche so wobsebje mo neutralnosć Italskeje, z kajkim wuspěchom, znuj widźeli. Poslednje leta bé dospołnje cżicho wokolo njeho, na kotrehoż wésku dobu zyły zwét zhladowasche. So je hischcże zywy, drje nichtó pytnuł njeby, njeby-li jeho 75. narodniny sazo do pomjatka wołali.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 8. meje 1924.

Kurzy wjeżera w Berlinje:
(Two kurzy za 10 milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	272 300
jendźelski punt	18 455 000	cżěskosł. króna	124 600
schwajzarski frank	748 100	10 mil. pólsk. mark	429 000

Mjnjse pjenjezy so na mukrajnych burzach wječera trochu wotbrjechchu. Franzowski frank so lehma pschemeni. Effekty so na Berlinskej burzy znadno pschemenichu. Na Drježdźanskej burzy běchu kurzy słabe.,

Produktowe witi wostachu też wječera bez žiwjenja. Zitne płaczizny so skerje seklabnyja. Pjenjezy su jara žadne a tehodła so mało kupuje. Pschenizny je na wikach wjele, płaczizny so trochu wotdrjehotowachu. Rožka mało bdże. Skerje bychu rukl kupowali. Wowsna drje so mało wospschedna. Tón pak swoju płaczizny wobkhowa. Muka pschcze hischcże njenidże, skerje je tunischa. To samo hodźi so wo womjeschkach prajicz. Zentnar zita pschindże po 5lotych hriwnach wječera

w Barlinje:

pschenizy 8,50—8,60, rožki 6,40—6,70, jecz-
mjenja 7,75—9,35, wowsa 6,25—6,60,

we Wróthławju:

pschenizy 8,55, rožki 6,70, jeczmjenja 6,50—8,85, wowsa 6,25 št. hriwnow.

Wiki réneho slotu wječera hrjebu w Barlinje (Zentralviehhof). Wiki běchu mérne. Homjadła, wonzy a žiwinje shubichu 1 hr. po zentnarju žiweje wahi. Cżelata swoju płaczizny zakhowachu.

Pschihnali běchu:	Wone płaczachu;
1765 howjadłow	20—44 št. hr.
2530 cżelatow	30—80 št. hr.
2950 wonzow	19—45 št. hr.
8671 tukrajnych a	
573 mukrajnych zwini	52—62 št. hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Stawizaje wiki (Magerviehhof) wječera w Barlinje. Pschihnjesli běchu jenoz 645 prožatow a běhakow. Płaczizny so lehma pschemenichu.

Wóle prožata —, hrjenje 10—16, mulke 16—22 št. hr. Wulke běhaki 25—35, hrjenje 40—50, mulke 55—65 złotych hriwnow.

Tydźenska rosprawa wulkoburjmjenjetnje Metz u. Co. we Barlin-Steglitz. Wiki jara derje dźechu. Trawowe pjenjezy wobsebje kupowachu. Djecżesle hischcże jara derje dźechu, hrunjez hižo tak sahe wjazy njebyło. Jara so też Haraldellu, hesbulschku, zonopom a woku praschachu. Tele dźechu so sapiščachu;

Cżerwjeny djecżel	70—84 št. hr.
[illegible]	110—150 št. hr.
schwedski djecżel (luzerna)	54—74 št. hr.
wuwroczny djecżel (Wundklee)	68—75 št. hr.
jendźelska wódna powodnina	36—48 št. hr.
italska wódna powodnina	36—46 št. hr.
žoltnik (timotej)	38—40 št. hr.
łucżna trawa	55—75 št. hr.

po zentnarju.

Mikawatnje (Markthallen) wječera hrjebu w Drježdźanach. Ssolotej kerźt 20—40 np., rhabarber walcżt 40 np., radišti walcżt 10—15 np., běrny punt 7 np., nowe 30—40 np., mlokarnska butra 2,40, burska 2,30 št. hr., jeja 13 np.

„Dresdner bank“ 18 swojich filijalow we wschelakich městach zdźelnje.

Krajny swjazk serbskich płahowańskich druzinow (Herdbuchgesellschaften) dnje sobotu, 10. t. m. dopołdnja wot 10 hodź. w hnsarskich kasarnach w Budyšinje 20 7—14 měrjazych starych bykow pschedawacz.

43. konjaza wustajenja wotmeje so sobotu, 11. hacz do póndźele, 12. meje w Drježdźanach Seidnitz. Konje pschedwidźetu so popołdnju wot 2 hodź. jem.

Wulkowikowańske płaczizny!

	1913/14		Djensa;
Brikety	8,65	/	12,90 št. hr.
Wlachi	107,00	/	182,50 št. hr.
za jenu tunu abo 20 zentnarjow.			
Kuśaty natron	20	/	33,00 št. hr.
Kuśaty kali	41	/	54,50 št. hr.
Kainit 15%	1,50	/	1,23 št. hr.
Kali 40%	27,50	/	28,00 št. hr.
Wapno (Kalk)	1,50	/	2,50 št. hr.
za 100 kg. abo 2 zentnarje.			
1000 zyhelow	22,00	/	19,50 št. hr.
1000 iśeśnych zyhelow	35,00	/	68 št. hr.
Ranite drjewo	34,00	/	55,00 št. hr.
za 100 kg. abo 2 zentnarjej.			
Bokowna schtenza	1,20	/	2,30 št. hr.
za łóśny meter.			

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe žiwjo po tuni abo 1000 kg, jesmal 100 kg, płaczizny po złotej hriwnje.

	7. 5.	6. 5.		7. 5.	6. 5.
Pschenica rolla	170-172	170-172	rapš. wolejski	11,00	11,00
nalši jeczmjeń	128-134	128-134	pock. melasa	8-8,80	8-8,60
nal. jeczmjeń wowš	170-187	170-187	ferabella	12-13,50	12-13,50
kukurica (Mais)	—	—	běrnaze kmjń	23-23,50	23-23,90
pschenična muka	125-132	125-132	łuny	14-16,00	14-16,00
rjana muka	24-26,00	24-26,00	wola	18-18,00	12-13,00
pschenicz. wotr.	19-21,75	19-21,75	łańe wołoski	20-20,50	21-22,00
rjane wotręby	10-10,20	10-10,20	módre łupiny	11-11,50	11-12,50
rjane wotręby	8,90-9,10	8,90-9,10	łańe łupiny	15-15,50	15-15,50
rapš	810	810	jyno, 50 kg	2,00-2,25	1,90-2,10
łane kmjń	410	410-415	słowa, rjane	1,15-1,20	1,05-1,25
hród	14-15,00	14-15,00	„ pschenicz.	1,35-1,38	1,05-1,25
pjenjezy	11,00-12	11,00-12	„ wowsowa	1,00-1,15	0,90-1,05
			„ jeczna	0,95-1,15	0,85-1,0

Pśikoplk.

— * **Najnowšchi film wo Wesuvu.** W jenym komiśnim dźiwadle njedawno film pokasowachu, w kotrymż so wudyrjenje Wesuwa zyle po pschirodze pokasa. Wobytnowarje dźiwadła widźachu, kak so zehlitwa lava na wšy a města iwsiwa a wschitko sanicz.

* **Prěnt zonšti sudnik.** Nješchto nowsho drje je, so tu zonšte sa sudnistwe sastojnstwo wotwuczuja a jo też sastawaju. Tak je na Mnichowskim pruhowanju baronesa Margareta v. Crissa pruhowanje derje wobstała.

* **Semjerjenje w Indiskej.** Każ so telegrafiśny z Genevera w Sjednoczenych statach wozjewja, je Indiska zyline semjerjenje potrjechiło.

* **Tśi wołoby zmjerinje znjetbośili.** W jenej Frankfurtskej winarni porjedkazu tśo samkarjo sběhało. Jamu sběhała běchu z desckami sawobzeli. Desta so nahle pschelama a wschitzy tśjo do jamy padnychu a so saraschu.

* **Spodźiwna mutwornosć (Produktivität) rostlinow.** Schtóż chce płódnosć rostlinow sesnacz, trjeba jenoz makowu hłóśeżku pschebadacz. We njej 60 000 žamjeschkow namatasch, we hłóśeżach kamikow runje tak wjele. Cżeły a wóst mataj 25 000 a žonop 5000—10 000 žamjeschkow. Potajkim mohło so, hdy by so radźiło, z jenego makowego hłowy 60 000 pjenškow pschahowacz.

Zapóslane.

Sslawa!

bratśe Měrćzino Nowako. Ty sy nam z wutrowy rěcżał w Twojim dopišu „Tugomér wokolo khodźi“. Sslawa. Tebi za rasne wustupjenje pschecżiwo pschehanitkam. Pschetradnik hódny njeje, so je jeho serbšta mać porodźiła. Wschitzy my, kiž serbšćej cżujemy, dźemy z Tebu. Wjeselimy z tajkimi Tugomérami! Naš njech so zbaluja!

Wjele młodych Sserbow z Malešcza a wokolnja.

Sslawa Měrćzinej Nowakej za jeho sapóslane we „Sserb. Nowinach“ wot wutoreje! Ale schkoda, tajke nar-

stawki byrbjale też do mješchjańskeho dźenika, pschetoż cźi lubjo, kotrychž to najdale naitupa, husto dosch „Serbske Nowiny“ njeczitaja, ale bjerza němške, wola też němšku, šu ſ zyka jenoż Serbja, kotrjž maja nekajki wužitk teho, ak schtož je najhórsche, pijaja taſle schczuwanja do němskich nowinow, to maja wosebje Němzy na tym wjesele. Najhórschi njepschecźelejo Serbow šu wschak mjes Serbami. M Sch.

Wuwudźenja.

Psched sſednoczenym kaholſkim ſudom (po nowym potajenju) mješelske ſo 31 létny dźěłaczeř Josef Wilhelm Paßmann ſ Połczinjc dla wumožowanja kamolwicź. P. je ſenjeny a nan 3 małych dźěći, dźěłasche hacź do auguſta 1923 w jenej wulkowej jamje wokoło Sſeho Komorcna a bě wot teho czaſa bjes dźěła. Wot ſrjedź februara je w pschepytowanſkej ſatbje. Paßmann wumožowa, žaj to też pschi pjatkownym ſudnišku jednanju pschiha, wot léta 1922 ſem w Połczińſkej wokolinje, w lěſach a na drohach wokoło 15 hodźinow a ſonowo w ſtarobje wot 16 do 65 lét. Dokelž brutalnje wuſtupowaſche a ſamo je ſamordowanjom hrožeſche, poradźi ſo jemu, njeběžowaju kruteho wobaranja pjeć ſonſkich ſhanibicź. We dalſchich dźěſajcź pschipadach ſo tomu pſches ſyſne wokanje nabpadnjenych a pſches pſchiſtowatych ludźi ſadźawa. Paßmanna, kiž je po lékarſkim wuſtrajenju duchownje bohapokrje normalny, ſoſudźichu k 6 létam khoſtoſnje (Zuchthaus) a wotprojenju cźeſtnych prawow na 10 lét.

Swójbne powjesće,

Semrěli: Marta Bobokez w Kobljay p. Kamenz, 85 lét. — Alexander August Stams w Kamjenzu, 73 lét. — Ida Lehmanez w Kamjenzu, 16 lét. — Arno Schkoda we Wóſporku. — Emma Fryčźowa w Jamje Erika, 70 l.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wšém swojim towaŕstwam. Prosymy, postajeny powšitkowny létny přinoſk (hač do 30 sobuſtawow 5 hr., wot 31—60 s. 10 hr., wot 61—100 s. 15 hr., wjacy 100 s. 20 hr.) jako přinoſk. A zapłaćić w prěnim półléće a to pak w ſekretariaće ſamem, pak na konto Domowiny na Serſkej lud. bancy. Postajeny létny přinoſk za kóždeho ſobuſtawa (0,10 hr.), jako přinoſk B, móže ſo w druhim półléće zapłaćić. Sekretariat.

Serbſki Sokolſki Zwjaſk. Přichodnu ſobotu wječor w 7 hodź. je w Serbſkim Domje poſedźenje předſydſtwa a wutřerka, do kotrehož ſłuſeja ſtaroſtojo a načolnikojo jednotow. Poſedźenje je jara ważne, tuž njech žadna jednota a žadyn ſobuſtaw předſydſtwa njewuwoſtanje. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje. Štwórtk, 8. meje, wječor we 8 hodź. je zhromadźizna we ev. towaŕſkowni (wojſtwje „Jugendheim“). Aktivne a paſivne ſobuſtawy ſo na nju přeproſuja. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Bukecach. Cyła Jednota zeńdże ſo přichodnu njedźelu, 11. V. 1/2 3 hodź. w ſokolowni; w 3 hodź. wotewźemy na ſwjedźeń do Droždźija, hdźež wustupimy z proſtnym zwučowanjom 22. Tehodła je kóždeho přiſłušnoſć, kotryž tuto znaje, zo tam ſo wobdźěli. Prnha je w Droždźiju pop. w 5 hodź. Tam ſo potom zhromadnje kofej pije a kóždy ſebi k tomu něšto ſobu přinjese. Tež hudźba dyrbi ſo cyła wobdźělić. Zwučowaŕ.

Spěw. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma přichodny pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wječor we 8 hodź. ſpěwanje. Wšitcy ſpěwarjo a ſpěwaŕki njech wšitcy wěſce přińdu. Tež hoſcźo ſu witani. Dirigent.

Khwaćanske ſerbske towaŕſtwo ma njedźelu, 11. 5. pop. w 3 hodź. wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Wosebje ſerbſku młodźinu naſeje wſy ſy přeproſujemy, zo by ſo na zhromadźiznje bohace wobdźěliła. Też wšě ſobuſtawy ſo z wěſtoſcu a z dypkom přeproſuja. Předſydſtwo.

Serbſki ludowy orchestr zmeje přichodnu njedźelu, 11. 5. z dypkom 1/2 10 hodź. w Serb. Domje pruhu. Nuſne pak je, zo wšitcy přińdu. Noty ſobu přinjeſć. Sſrnad.

Jednota „Sokol“ w Baćonju ma dźenſa štwórtk, 8. 5. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu a zwučowanje. Wšitcy dyrbja přińć. — Njedźelu připołdnju w 12 hodź. zhromadźimy ſo w Baćonju k wotjězdźenju do Khróšćic. Wšitcy dyrbja ſo wobdźělić. Starosta.

Delanſka pěſnica „Wrjós“. Štóž chce cokor měć, dyrbi hač do ſoboty pola předſydy wozjewić a zapłaćić.

Serbſke towaŕſtwo „Zernička“ w Lichanju ma přichodnu njedźelu, 11. mejo pop. 1/4 4 hodź. pola Rudolfec měſačnu zhromadźiznu. Dla ſwjedźenja a dla ważnych hoſpodaſkich wuradźowanjow njech wšitcy přińdu, wosebje pak hoſpodarjo. Też hoſcźo ſu witani.

Spěw. tow. „Sołobik“ ma štwórtk, 8. meje, wječor 1/2 9 hodź. ſpěwanje. Njech wšitcy wěſce přińdu, jedna ſo dla wuléta na ſokolſki ſwjedźeń do Droždźija. Předſyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ. w Budyšinje. — Zamolwity za hoſpodaſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Korčma w Hornim Hunjowje.

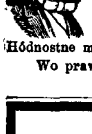

Sobotu, 10. a njedźelu, 11. meje je

wulke swinjorězanje.

Njedźelu popołdnju wot 2 hodź. sem

wo myto třělenje z tešingom

Hódnotne myta. Dobre ſpecialne piwo ſo toči.

Wo prawje bohaty wopyt proſy

Nowotnec ſwójba.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za ſtajnu złotowu hódnotu rukujemy

Serbska ludowa banka

Pisanske blida, drastowe khamory

łoža z matracami a bjez nich, kuchnje, wšě polſtrowane meble předawa po přihódnych płaćenskich wumjenjenjach

Despang na Hužakowskej drózy 4. Žane klamy.

Otto Preuss měješći **Korla König**

na šitej haſy 4. w Budyšinje na šitej haſy 4.

elegant. mužace wobleki	apartne žonjace mantle
wěrowaneſke wobleki	elegant. žonjace koſtumy
ſportſke wobleki	modowe koſtum. ſuknje
ſportſke kholowy	dźěłace a holóce mantle
ſportſke jupy	gumijowe mantle za žony
gumijowe mantle	kaž też koſmikatke mantle
wopr. bayerſke mantle do wjedra	—
dźěłace wobleki wot najjednoriſcheho hač najlépſcheho wuwjedźenja	Zhotowjenje mužacych wobłoćenjow po měrje za najkrótſi čas

Zhotowjena drasta derje ſedźi a ſo najtuńſo wobliči

Dokelž ſo wšě wobłoćenja bohuſći zaſo jara podróſa, poručam, ſo by ſebi kóždy ſwoju potrjebu bóray zakupił.

Sprawne poſtužowanje! Najtuńše płaćizny!

W płaćenju dawam wulke połoženje.

Młody překupc

21 lět ſtary, pyta měſtno w kontorje abo podobne dźěło. Je Serb a ze wšěmi kontorſkimi dźěłami najlépje znaty a na ſamoſtatne dźěło zwučeny. Najlépſe wopiſma a referency. Poſkićenja pod „B 26“ na wudawarſtwu „Serb. Now.“

600 jeji

ſo běžnje na hotowe pjenjezy **kupić pyta.** Poſkićenja pod „B 25“ na wudawarſtwu „Serb. Now.“

Syru kopřiwinu

(Rohnessel)

na 80 cm ſěroku, metr po 90 pj. poruča

Oswin Zänker w Budyšinje

na drjewowych wikach 1.

Měchi

nowe a trjebane, poruča

Hoffmeister

w Budyšinje na Hošlc hasy 23.

Wóſkowane ſukna

wupjerki, módrećiſé, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlandſke gardiey** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruče wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na šitnych wikach 11, znapſ. hoſcźenca Zloteje Hwězdy. Ręči ſerbſki.

Stólcy

wſeje druźiny, kaž też

1 trjeb. šijacu mašinu,

1 trjeb. kulojte ſofowe hlido předawa

Buttner w Budyšinje

Wallſtraße 7.

Najlépši

leńcy barchent

metr po 1,20 hr. poruča

Oswin Zänker

w Budyšinje

na drjewowych wikach 1.

Runklica

je na předaj w Přiwćicach čo. 31.

Młoda kruwa

blizko ćeleću je na předaj w **Rukecach čo. 5.**

Rjane

jehnjo

ſu kupić pyta.

Zhonić we wud „Serb. Now.“

Młode husy

ſu na předaj

w Radworju čo. 24.

Fr. Scholze

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 10 poruča ſo jako

porjedźeř časnikow.

Syru wolmu

kupuje po najwyšich płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předźeńo.

Otto Oßwald

ſtrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na kórnčerſkej hasy čo. 10 poruča **jězdne koła,** šijace mašiny, mantle a ſławchi. Samsna wuporjedź

Žony

kupuja-přihódnje **gumijowe wěcy** wſeje druźiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kinderwanowje na ſerbſkich hrjebj. 34 I. s napſeča ſtarych kaſarnow. Dawa kóždy čas radu. Ręči ſerb.

Přesadźowanje zawostajenſtwa.

Sobotu, 10. meje pop. wot 2 hodź. ſem na Krotſenſchmidatkej drózy 6 II ſćěhowace trjebane wěcy ze zawoſtajeńſtwa dobrowólnje přeſadźuju: 1 płanſke blido, 1 ventiko, 1 leolong, 1 wulki ſpihel z konſolom, 2 blida, 2 ſtólcy, 4 khamory, 1 komodu, 2 kuchińſke khamoraj, 1 regulator, ſćěnſki časnik, 2 łoži, 2 matraſy, 1 kśnje, 2 blidźe z marmorowej płatu, 1 „Weckowy“ aparat, na 80 naſkładźeńſkich ſkleńcach (Einweckgläſer), 2 ſtupicli, ſudobja, noże, widliški, žlicy, wobuće, drastu a wšelake druge wěcy. Wobhladanje wot 1 hodź. ſem.

Richard Kutzſchka, přiſahany a zjawne přiſtajeny přeſadźowaŕ w Budyšinje na nowych hrjebjach 5. Telefon 177.

Sedłarſke a polſtrowańſke dźěła

a wuporjedźenja kóždeje druźiny ſo ſpěšnje, čiſće a tunjo wuwjeduja. Přidajte wěcy ſo ſobu předźłaju!

Přińdu na wsy! Dopiſnica dosaha!

Fritz Schulze, sedłaŕnja na Zidowje čo. 259

pola hoſcźenca „Sehwan“.

Elektriſke wuporjedźenja

wumjenjuja płaćiny ſódno a beje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyšinje na Lawſkiſkej hasy 24.

Paul Otte

žitna hasa 10 w Budyšinje žitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

žiźane a wołmjane tkaniny

za ſerbſke drasty

žonjace mantle, ſtrykowane jaki atd.

Jěźne běrny

kupuje po najlépšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulke-wikowańſja ze ſymjeńſtwami a jězdnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej drózy 5 po 1 ſchodźe

Skład w bróžni na Hošlc hasy

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad ſam ze ſebja. — Wubjerny lohki mérny khód, čiſte wumłóćenje a wubjerne čiſćenje. — Šěroki zubkaty ſyſtem.

Guſtav Wagner w Korſymju

ratarſke mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny ſkład: w Budyšinje w huſarſkich kaſarnach. Zaſtupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tšełanſkej drózy 42. :: Telefon 321.

Poručam po wurjadnje tunich płaćiznach:

rjane wobleki, tkaninowe a ſomóćane, płatowe wobleki za lěćo, lyeterowe jaki, wšě druźiny mužacych kholowow a dźěłanſkeje drasty, gumijowe mantle.

A. Mengerowa w Budyšinje na ſerbſk. hrebj. 6. Ręči ſerbſki.

Cokor

punt jenoż po 44 pj.

čerſtwje pałcny kofej 1/4 pt. po 60 pj.

poruča

Kofejowy ſkład Erich Eckhardt

w Budyšinje na rózowej hasy 6.

Rauchfuß ſymjeńſtwowa wikowańſja w Budyšinje na ſitnych wikach čisło 9

poruča k zaležnemu wuwjewej

połne, zahrodne, trawowe a hajniſke ſymjenja, kaš runklicu, dźećeć, ſeradeju, buny, hróch, kał, ſolotej a wšelake přénjokwaſne kwětkowe ſymjenja, dale korjenjow, kaš popjeć, cymt, majoran, woprawdźity ſafran atd. — hejduška.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za kwartał 7½ złot. pj. Do wukraja za kwartał 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiskerjarja, nasp. druźstwo z wob. ruk., : : w. Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajnce nawěstki a tabele so w dże wobhlešeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 108 **Budyšin, pjatk, 9. meje 1924.** **Lětnik 82**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Nowy zhromadny sejm (Reichstag) **budźe so najskerje mjez 23. a 26. meju k prěnjemu rafej sešćom.**

*

Sakscy kommunistowa su w Selmje (Landtag) namjet na rozwjazanje sakskeho sejma stajili. Wo tutym namjecu budźe so pischichodnu wutoru jednać.

*

Kaj Bělohrodźa „Wrenza“ wozjewja, je ljudnoškowjanske knježerstwo swoje nahladny w praschenjach němskich reparacijow změniło a chce po pschipadźe direktnje z němskimi industrialnymi a z knježerstwom dla dalšeho postupa jednać.

*

„Reichslandbund“, kiž je po swojich wudawanjach cyłkne njepolitiska kwasta organisazija a też do praschenja reparacijow ničzo rěčeć nima, dokelž je to wěc parlamenta, je wobsamknył, so ma so dobrodušnje wězwuwstojnych (Sachverständigengutachten) sadźiłowć.

Pšched franzowskimi wólbami.

Kajše su wuhladny franzowskich wólbow. — Budźa němske wólby na nje skutkowacy?

»ska« Wona budźa wupadki wólbow do němskostatneho sejma w Němskej swěsćene a bilanza w tutrozu kaj we twarkraju hotowjena, wobroćeja so wočzi politikeje zjawnosće zyłeho swěta k Franzowskej, hdyž budźa pschichodnu njedźelu wólby. Dokelž gmje europšiski problem w tu chwilu wobsteji z nastupjećeho dźela w pomérach a jich dalšich wuwiccu mjez Němskej a Franzowskej, je dosć zajimawe **też za nas, so z politiskimi stronami a programom Franzowskeje so sobrazy.**

Je zajimawo, so politiske stawizny Franzowskeje wot lěta 1870 sem pucź k lěwizy pokazuja. Njerozdźelne wschak pschi tom je, so pak w politiskich stronach samych wuwicce runje w nawopaćnym saméru dźe, njemuju na prawizu, wobsebje potom, hdyž ta abo druha strona politiku moź dobudźe. To wschak je wšjame, schtož pola naschich sozialdemokratow widźachmy, kiž też z dobyćzom politiskeje mocy nadobo wschón radikalizm wot so cźišnychu a dźensa su sloro makomešćanska (kleinbürgerliche) strona. Wschón radikalizm ničzo njepomha, jedna-li so wo woprawdźite dźěło, to naschi extremni pravizarjo, němskonazionalni se swojimi wotnožkami hižo dźensa dopokazuja, hdyž so njechadźa dospołnje wschego wina w parlamenće a zjawnosći sdać. Pschi franzowskich wólbach pak dyrbi so też to wobkedźbowacź, so Franzowska zane wulke politiske organisazije po prawym nima, kaž Jendźelska, Němska abo Cźechoslowakska. Jenicke strony, kiž bychu so snano z naschimi abo jendźelskimi tronskimi organisacijemi pschirunowacź hodźake, su: royalistojo (monarchistojo) strony Action Française, dale sozialiscźa a kommunistka. A tu je zyłe wěsće dosć zajimawe, so su to runje te strony, kiž maja najmjenje pschiwolka.

Strona franzowskich monarchistow (royalistow, wot le roi-kral, mjenowanych) njeje runjewon stara strona, wona so sałoži 1898 jako katolska strona „Action Française“ a mjenowasche so republikanska. Wot lěta 1901 pak je dospołnje monarchistiska a runa so wonym němskim monarchistam-putschistam wotkoh Ludendorffa. W swonkawnej politiku woni, runje kaj naschi němskonazionalni fašistowja najmótniši nazionalismus a hrěchi jich su kanony a wójna. Woni wotpokazuja parlamentariski system a chcedźa wschu najradšo z dikturu cźinicź. Praschu so jenož, hač na tuta strona tajkeho wuznama, so by so z njej w Franzowskej wažnje liczjeć hodźało. Tu może so prajicź, so zyłe wěsće nic, runje tak kaž wjetšina němskeho ludu ničzo wo ludnych Ludendorffowcach wjedźecź njechca. Jich pschiwisć je w studentstwje, dale pola někotrych starych semjanskow a hrabinskow (marquisow), kiž pjenjezy dawaja, hewak pak wo praktiskej politiku runje tak małe rozumja, kaž kócźa wo cźrjejskatanju.

Druha strona su **kommunistka**. Wona nasta z teho, so so sozialiscźa 1920 na kongresu w Tours do sozialistow a kommunistow dźěleshu. Swoju politiku mudrosći bjeru z Moskwy. Ale też jich wuznam je sloro nulla a woprawdźiteho wuspěcha so njeda sa nich w tutych wólbach hišcźe wocakowacź. Franzowska ma hinajsche sozialne worschty, kaž němska a jedna z najwažnischich, z najmjenscha najhłownischich je worschta **matorenarjow**. Tuchi wobsedźa wschitcy někajše mjeńsche abo wjetsche samoźenja a sloro stajnje tej kmt semje. Pod tajkimi wobtežnjowjecemi kommunizm njerozsće, ale jenož jawori z lehwa woprawdźiteho proletariata. A tón tak wulki w Franzowskej ženje njebě kaž pola nas, hačrunjež też někotre trochu rozsće.

Najwažnischa formazija pak je **Bloc National**. To nje žana politiska strona, to je politiski wutwor (Gebilde), blok wschich tych stronow mjes Action Française (na prawizy) a kommunistami (na lěwizy). Potajkim woprawdźity blok krjedźišny, kajkiž jón my w Němskej w tajkej dopołnjowcej mjeńsnjacy. W tom wobsteji jeho wuznam pschi wólbach 11. meje. Tutón „Blok National“ hraje pak w pschedstajenjach němskich politikow wulku rólu, dokelž so praji, so wón politiku Poincarea podpjera, schtož woprawdźe też je jeho stejnischcźo. Jeho politika pak njeslužuje so tylepje na Poincarea, ale wulka ideja jeho je **Swjaty Narodow** (Völkerbund). Ntnto teho pak su tu hischcźe **Radikalsozialiscźa**, kiž, so wě, z podobnym němskim pomjenowanjom ničzo cźinicź nimaju. Je to strona měšćeńskeje (bürgerlich) opozicije a bjes njeje so njebudźa žana politika cźinicź hodźecź. Woni so najbóle runaja naschim demokratam a su też w swojim sadźerjenju něschto podobne kaž wona „Fraktion Drehscheibe“. Někotři se hobustawow tuteje skupiny protestowachu pschecźiwo wobhadźenju ruhrskeho kraja.

Kajše su někotre wuhladny franzowskich wólbow a budźa wupadki němskich wólbow na franzowske skutkowacź? To jene kaž to druhe njeda so jašnje prajicź, dokelž wobsebje w Franzowskej hinaschi wólbowy sakoń wobsteji kaž pola nas. Dyrbi so tuta liczba wobdyleri so dźeli pschez 75 000; telko rus kaž je tuta liczba w franzowskim ludu wapschijata, telko so wolì pósłanzow, kiždy departement pak ma pravo na so najmjenscha 3 pósłanzow. W pohledninm parlamence mjeńsche Bloc National 305 wot 616 mandatow; z teho je hižo jeho zmysłnosć a wažnosć spósnacź, radikalsozialiscźa (bürgerliche Demokraten) mějachu 81, a konmunistka 12, Action Française 29, słynk wo 189 mandatow wschelake mjenje wažnische skupiny. Wěcze je, so wupad němskich wólbow — so so njelubi extremnych na prawizy a na lěwizy — budźe na sobjerjenje franzowskich wolerjow skutkowacź. Na kajku stronu, da so po rozpominanju politiskich mozow nimale słyšdacź: wjetšina budźe so dotalnu politiku, dokelž je wupad němskich wólbow tak njejasnu konstelacźu wutworił. Rozsudne za pschichod wuzbe nadobo te ulitat franzowskich wólbow, ale wutworjenje němskeje parlamentariskeje koalizije a němskeho knježerstwa.

Rusko-němski konflikt.

Naschi wobrez pokazuje »komik, hdyž krajna policija dom ruskeho wobsedźerja sdruženja wobstupi, na cźož zyły dom pschepytacź ha, dokelž bě so tam z policiju pytany komunista skhował. S teho je někto wulki konflikt nastał a Němska kaž Rusla wobsteji na swojich prawach, kiž so na Rapallske sdźerjenje (konferenzu we Genua) słošaja. Je lohko možno, so Rušozo zyle sdźerjenje (Vertrag) wotsewja a so na tajke wuznamjo też němska zjawnosć zhoni, hač njeje w nim też wschelake tajne postajenja, schtož so hač dotal pschejesche. Zyła należnosć, kiž je wulku haru wobsebje w Rusłej wubudźiła, kaja dotalny pomér k tutemu statej a njeda so pschedwidźecź, hač z teho dalsche wobcźežnosće za nasch stat njenastanu. Je woprawdźe swodźiwnje, kak njelepa naschа diplomatija je; po Washingtonskim skandalu pschi smjerći Wilsona, nětko sapo tatu wěc z Rušami, kiž swoju eksterritorialnosć schkiaja.

Krestinski so do Moskwy podał.

Ruški pósłanz Krestinski je w Barlinje a sastupowaz Wobdźerskeje ruskeho wikowanskeho sastupjeńskwa Turcow staj krjedźu wjecjor Barlin z lětadłom wopuschćiłoj a schtwórk do Moskwy dolećałoj.

Nowa ruska nota.

Němskemu knježerstwu je so krjedźu nowa ruska nota pschepodała. W njej so njetwotwiśnje wot jednanja rosrižanego žuda žada, so dyrbja so sastwinjacy pokhostacź, kotriž su poruczili, ruske wikowanske sastupjeńskwo pschepytacź a kotriž su jo wuwjedli.

Rosrižany žud so němsko-ruski konflikt.

S Barlina so powě, so dyrbi so diplomatika napjatosćej, kotraž wot zoboty mjes Němskej a Ruskej wobsteji, se jednanjom rosrižanego žuda wotstronicź. Tutón žud dyrbi swěsćicź, hač je so z ruskeje abo němskeje strony podawk po wěrnosći pschedstajał. Sčnadź by němske kaž też bolschewiske knježerstwo tajkemu jednanju rosrižanego žuda pschihłosowało. S tym by so konflikt na pucź njestronitelkeho pschepytanja pschinjeść a mohł so sa nic pschedobyć cźaš rosrunacź.

Nowi sakscy sapósłanzy němskeho sejma.

Do němskeho sejma su so sćehowacy sapósłanzy wuzwolili:

13 sozialdemokratow (pryedy 17): redaktor **Seger** we Lipšku, nědyši minister Lipinski w Lipšku, redaktor Sauße w Lipšku, nědyši minister Fleißner w Drježdźanach, redaktorka Toni Senderez w Frankfurcźe n. M., hamtski hejtman Schmidt w Miśchnju, textilski sastupjeć Kräźig w Barlinje, hamtski hejtman Schirmer w Freiberju, spitalowacźel Ströbel w Barlinje, hłowny spitalowacźel Seydewitz w Zwikowje, hamtski hejtman Kuhnt w Kamjenicy, redaktor dr. Levi w Barlinje, lěkarka dr. Stegemannowa w Drježdźanach.

5 kommunistow (pryedy 1): Metallowy dźěłacźel Stretzel w Lipšku, pschisłuchajeny Rädel w Drježdźanach, redaktor Heckert w Barlinje, sekretar Grube w Zwikowje, wuarsti dźěłacźel Roscher w Hockawje, molerski Nagel we Lipšku.

8 němskonazionalnych (pryedy 5): Dr. Albrecht Philipp w Bornje, universitny profesor Hoetzsch w Barlinje, fyndikus dr. Reichert w Barlinje, kubler Domsch w Großhennersdorfje, sekretar Hartmann w Drježdźanach, wyschi mischtr Birner w Kamjenicy, hamtskotudnišći radźićel dr. Barth w Zwikowje, murjerski mischtr Paul w Drježdźanach.

5 němskeje ludoweje strony (pryedy 6): krajnoradnišći direktor dr. Wunderlich w Lipšku, nědyši minister Heinze w Drježdźanach, syndikus dr. Schneider w Drježdźanach, kontreadmiral hw. hł. Brüninghaus w Barlinje, swjatkowy nawjedowaz Thiel w Barlinje.

3 demokratoju (pryedy 3): mešćanoska dr. Külz we Drježdźanach, universitny profesor dr. Goetz w Lipšku, krajnoradnišći direktor Brodauf w Kamjenicy.

2 němskeje ludowneje (0): diplominženieur Feder we Minichowje, spitalowacźel Fritsch w Lipšku.

1 strony krjenjeho stawa (pryedy 0): wyschi pólizajski sekretar Lüde w Komjenicy.

Strajki a wusamknjenje dźěła w Němskej.

Wusamknjenje hórnikow w kamjentnowuhlowych podkopach.

W Zwikowskim rewěrje je ko nimale 35000 dźěłacźerjow z dźěła wuschiknjeno. Kaž „Chemnitzer Volksstimme“ pische, je policija we Moleschnizy janje „Deutschland“ a „Verein Glück“ wobhadźiła, dokelž su hebi tepjerjo a mošchinistojo žadali, je bychu so zdźiłali.

Strajk we wuhlowych podkopach a samach w Porurskej.

W Porurskej 90 prozentow hórnikow w tu chwili strajkuje. Hospodarjam wobhladane, je sastajenjom dźěła w podkopach rschędnje sa 8 hač 9 milijonow złotych hrivnow zakhodu nastawa. Jeli to by strajk dłšchi cźaš trał, by zyle hospodarske žiwjenje cźežko cźerpiło. Cźerpa indus strija hižo někotre krótschi cźaš dla njedostatneho wuhla dźěłacź dawa. Někotre města w Porurskej su hižo bjez pluna.

W Porurskej je nětkole dla wojowanja we dźěłarskich cźohach 500 000 dźěłacźerjow bjez dźěła a zakhadu. Drohe městwo su podobnje kaž w cźasu pažiwneho pschecźiwjenja

pjenjezow pkunowego wobpwětlenja. Nichło tež njeně, kak Franzowskoho położenje wuwuwija. — W kolsownarni podlopkach Rodbod pola Hamma, z wotkal so měsače Hamm a Münster z pjunom sastarujetej, je so po zadanju sarjadnistwa wobeju městow z dowolnoscju knjezejstwowego prezidenta technitka nuspowa pomoz pschistajila.

Generalne strajkowe hibanje w srjedźnej Němskej.

W srjedźoněmskim hórnistwowym rewěrje je so srjedy generalny strajk pschipowjedźił. W schtyrnaceje jamach Halsko-Eislebenskeho rewěrez njejsu hórniuy srjedu na dźěło pschilchli. Strajk je kommunistiskeho charaktera. We Halli a Magdeburgu je zhromadźiny dźěłowych radow metallowych dźěłacerjow sympathijowy strajk za němskich wuhlowych dźěłacerjow wobsamkli.

Strajk w Hornjej Schlezisku.

W Gliwicach so 8. meje powě: Wjeza su dźěłacerjo je 14 dalschich podpokow z dźěła wuwostali. Tutje budje generalny strajk powschitkowny. Strajkowanske hibanje so na połsku Schlezisku wupschestrěwa. W Katowicach a Krolowej Běcze su tamniche dźěłowe rady pschisamknjenje k strajkej němskich wuhlowych dźěłacerjow wuwotali. Dla napjatoho położenja je wyschnosć sakasake, alkohol wuzicz.

Strajk tworjskich dźěłacerjow w Lipsku.

80 pjenjezkowe mshy na hodźinu.

W zhromadźenje w ludowym domje su Lipscanskich tworjazy dźěłacerjo wobsamkli strajkowaś. Hijo dźěłachi zjaw so wo mshu wjacy. Zadaju jebi 80 pjenjezkow mshy na hodźinu. Jeli so pjatk tworjazy mischrjo tute mshu njepschijmoła, so nětkle 800 tworstwow se strajkom potrjechi.

Wupowjedźenje dźěła w Lauchhammerskich fabrikach.

Pschi wulkich Lauchhammerskich dźěłarnjow w Merseburgskim wokrjesu su w Torgowje a Lauchhammerje wjele dźěłacerjow puschczili. Jako pschicznu njejsu je njedostatk skasankow a wobczežnosce pschi wobstaranju pjenjes

Skazene zito němskostatneje zitowonje.

W pruskim hejmje je zapóčjanz dr. Schiftan z němskeje ludoweje strony napra'chenje wo tym sapodak, hacz su so wulke hromady skazeneho zita je skladźišczow němskostatnych zitowonjow w Crefelźe, Hamburku a Dortmundze na wiki pschinjesłe. Jene sjednoczenstwo tamo we Westfalskej je 6000 zentnarjow zita, kotrež so k sežiwjenju cłowjekowu njehodźi trjebacz, k pizowanju zkota kupiło. Napraschowar zebi žada, so bychu so winikoju hnydom samolotnicsi cźinili.

Shromadźenje wojeńskich organisazijow 11. meje w Halli.

Barlinske kommunistiske nowiny „Cźerwjena khorjoj" su zhonite, so nědzelu pschi 11. meji dyrbi so pschi wobnowjenju powalenoho Bižerrowoho pomnika parada pschez kronprynzowym, Ludendorffom, Golzom, Maerkerom a druhimi němskimi generalemi wotměcz.

Rusko-rumunske wójnske pschihoty.

Wobydlerstwo Rumunskeje je so dla zhromadźenja rutšeho wójska pschi Dnjestrje do njemera dała. S Rusčezuka so piche, so su so rumunscy wojazy k bezarobkim njesam wotwojesli. Rumunske nowiny khutnje wo strachu rusko-rumunskeje wójny pschu.

Ruske revoluzijske pjenjezy.

Londonska „Morningpost" z Rigi powě: Po Rižiskich nowinach je so wot 1. januara hacz do 1. meje z najmjenscha pol miljardy slotych rubloŭ z Ruskeje do Němskeje pisches Rižike banki pósłało. Bjes kwota su tele summy za pschihotowanje revoluzije w Němskej postajene byle.

Wobschérne jendźelske wojeńske zwuczowanja.

W Jendźelskej je letša prěni króć po wójnje wjetšche wojeńske manewry wotmeja. 4 diwitije infanterije a 2 diwisiji kawallerije so pschi nich wobdźěla. Manewry, pschi kotrychž so tež lětadła a tanki (panzerowane wozy) wobdźěla, so 14. junija sapocznu a so 20. septembra skónczą.

Turkowsko-franzowski konflikt.

Londonski „Daily Expreß" wo turkowskej wójnskej radze powě, kotraž je so je wobsuđkowanjom němskeho generala z Losowa wotmeła. W njej je so wo wójnje pschecźiwo franzowskej wobkhadzy w Syrifkej jednalo. S dobom „Daily Telegraph" powě, so franzowszy a italjay statni pschisłuschnizy turkowski kraj wopuschczeja, dokelž so njepschezelnoscjow turkowskich wyschnoscjow boja.

Parišzki sastupjeŕ „Daily Expreßa" z wšelseho žórka zhoni, so franzowszy Kiarjo bomby niz jenož lehdźa njemětaju, so bychu rubježnikow zhkohkali. **Wopraudźe su** poměry Franzowskeje k Turkowskej najbóle napjate. Pschi sprjatlej mjeju su Franzowszy z rubježniščimi bandami wojowali, a mózno je, so su rubježnizy znadź irregularni turkowszy wojazy a žandarmoja byli. Turkoso su dwě franzowskej lětadle dele tšelili a so jeju smocnowali. Wěrno je dale, so su Turkoso nowy armeekorps k syrišckim mjesam pschepokajili. Nadpadne je, so su wjazori němšzy offizerojo, mjes nimi general z Losowa, w nowschim czasu do turkowskeho wójska sastupili, kaž je Němska z zyka to Turkowskej zwój wlaw wobnowiła. Franzowski kommandowacy general Weygand w tu khwilu w Parišu pschebywa a tam na to pokasuje, so ma pschemalo wojakow w Syrifkej, so mohł so tam sdźerżeć. Poincare a marschall Foch staj pschecźiwo temu, so by so wjazy wojakow do Syrifkeje pósłało. Jeli so by k najhórschemu doschło, by lépje było, so bychu Franzowszy Syrišku wopuschczili.

Franzowsko-belgiske napraway w Poruhrskej.

Noskasowar franzowskeho wójska w Poruhrskej, general Degoutte, je srjedu w Brüsselu był. S belgiskim knjezerstwom je rosprawy rozsonninak, kotrež su dla nětezišchich wobstejnoscjow w Poruhrskej nusne. So bychjej so wuhlo a koks dale porjadnje wjasarkarjam podawalej, je so wobsamkło, so na 20 **generalne wusamknjenje dźěłacerjow zakasacz.** Dźěłacz ma so dale na podłožki dotalneje nsdy a dźěłanskeho czasa. **Po taštim ma so zhdonohodźinske dźěło w podkopkach zakhowacz.**

Nowe franzowske hobrske lětadła.

We wokolnosci Parisa je nowe hobrske lětadło wupruhnje, kotrež maja za najzhlinicze na zmdze. Wono może 1250 mil se zyschnosci 125 mil za hodźinu, wobczežene z 1 tunomaj (40 zentnarjem) pschelecźeczi. Tole lětadło może na Barlin, kotrež je jenož 600 mil wot franzowskich mjesow zdaleny, bombu mjetacz. Jeli so to nětezišche powpyty poradża, Franzowska wulku zlužbu taškich lětadłow nawarjecz da.

Njedojednany swjask.

Po potwjesczach, kotrež su z Parisa do Londona doschle, su jednanja wo franzowsko-rumunskim swjasku bjes wuspěcha wostałe. Franzowska je swólnihwa była, swjask jenož z wumělenjonym wotsamknjez, so by Rumunska sterzeho wobdźelnika namakała. Serbija je so sapotwedźiła, dokelž nocze pschecźiwo bratrowskemu ruckemu ludej wojowacz. Runje tak je Turlowska swjask pschecźiwo Ruskej wotpeckała. Tehodła je so pucźowanje rumunskeho ministerstwa pschedsydy do Angory spulscheźilo. Po tych hamtych ponjesczach njeje wérno, so je franzowsko-cźeski swjask tež na Italku wuzhsiwe. Dr. Benesch jenož hospodarskich naležnoscjow dla do Roma puczuje.

„Echo de Paris" napschecźo tejle potwjesczi pische, so rumunski zwonkowny minister Duca do Parisa pschijdże, zo by z njej wjesołym hłowu a pschiwinuwy so nanej wokolo schije.

„Na, na! pomału, ty mała lischka, ty dyrbi mje hischcze na pózdzelu potwalzich! Tak — njech je nětko dobre; zhyschich. Macz cze wola, dyi nětko."

„Dai, nanko. — Alle . . ."

„Schto ale?"

„Alle Ferdinand?" schepta'che samkarjowa kraŋna dźowka a schowa zaczerkowjenje wobliczo na nanowej schekotej wutrobje.

„Ferdinand?" zaŋmja so samkař, „haj tak, Ferdinand! Haj, to be, tón dyrbi tež zobu. Schto měnisch, Ferdinando." a pschitym poda ruku wjednicej dźěłarnje, schwijnemu wosebnemu młodemu muzej, kiž be na rosmołwjenje njes nanom a dźowku z tak zaŋmnyaj wocznaj pschipohladuchaŋ, so be zmadno zhudacz, so be lubojna Marja jemu wutrobu trochu sranila.

„Kak dobry a pschecźelny wy sce, knjes mischtrje!" sawola zbožownu wjednik a pokloni so dźakownje pisches ruku zwojeho lubowaneho knjeza.

„Nětk pak khwataj, ty schibały ptaczko!" sawola mischtr, z rukomaj plazaju, a Markawulecza, z radoscju zawsmiwschi, z durjemi.

„A nětk, hólzy, mam wam něschto sdźelicz. schtoż wasz zajeseli."

Pomocnizy zhromadźichu so wokolnu zwojeho mischtra, kiž w jenej ruzy leschbowanu papieru, z druhej pak sacznjenu tyšu do wuhlaka dźerżesche.

„Studujeze hólzy, schto je toke?"

„Ssmy cźesci měli wot zwojeho dźěła; wobhnjosowstu pokładnizu, kotruž zym na rjenjeschtaru wulsajenzu pódstat, su je stotej medalju wulsamjenili. Zowle je diplom, jowle medalja!"

„Sskrowa!" zawoschuchu wotrowzay, tak so dźěłarnja rjeschc.

„Na, na, hólzy, z cźicha, z cźicha, chcecze dha, so nam polizaj na schiju pschindże? Kdyžtu, njejsym hischcze dohdy zwjedżeń."

„A luby, stoty nanko!" wyslusche holczo a pschiwinuwy so nanej wokolo schije.

„Na, na! pomału, ty mała lischka, ty dyi mje hischcze na pózdzelu potwalzich! Tak — njech je nětko dobre; zhyschich. Macz cze wola, dyi nětko."

„Dai, nanko. — Alle . . ."

„Schto ale?"

„Alle Ferdinand?" schepta'che samkarjowa kraŋna dźowka a schowa zaczerkowjenje wobliczo na nanowej schekotej wutrobje.

„Ferdinand?" zaŋmja so samkař, „haj tak, Ferdinand! Haj, to be, tón dyrbi tež zobu. Schto měnisch, Ferdinando." a pschitym poda ruku wjednicej dźěłarnje, schwijnemu wosebnemu młodemu muzej, kiž be na rosmołwjenje njes nanom a dźowku z tak zaŋmnyaj wocznaj pschipohladuchaŋ, so be zmadno zhudacz, so be lubojna Marja jemu wutrobu trochu sranila.

„Kak dobry a pschecźelny wy sce, knjes mischtrje!" sawola zbožownu wjednik a pokloni so dźakownje pisches ruku zwojeho lubowaneho knjeza.

„Nětk pak khwataj, ty schibały ptaczko!" sawola mischtr, z rukomaj plazaju, a Markawulecza, z radoscju zawsmiwschi, z durjemi.

„A nětk, hólzy, mam wam něschto sdźelicz. schtoż wasz zajeseli."

Pomocnizy zhromadźichu so wokolnu zwojeho mischtra, kiž w jenej ruzy leschbowanu papieru, z druhej pak sacznjenu tyšu do wuhlaka dźerżesche.

„Studujeze hólzy, schto je toke?"

„Ssmy cźesci měli wot zwojeho dźěła; wobhnjosowstu pokładnizu, kotruž zym na rjenjeschtaru wulsajenzu pódstat, su je stotej medalju wulsamjenili. Zowle je diplom, jowle medalja!"

„Sskrowa!" zawoschuchu wotrowzay, tak so dźěłarnja rjeschc.

„Na, na, hólzy, z cźicha, z cźicha, chcecze dha, so nam polizaj na schiju pschindże? Kdyžtu, njejsym hischcze dohdy zwjedżeń."

Bratraj.

Podawk z ludowego žiwjenja.

W žwojej wulkej, žwětłej a pawdrownej dźěłarni sjeschche na jaŋnym mejstnym wjeczoru famkarjej mischtr Wylem Berthold pschi žwojej lawzy pschi wotewrjenym woknu a filowasche, schtož grat djerzejesche, so mohłsowe běłiłi kaž drobny be'cej wolětowachu. Rjane wobliczo, jaŋne wóczko, pschecźelny ert cźinjachu, so be mischtrowa žiwina postawa też jara zhodobna a wohjebna, tak so so lědom do famkarstwo dźěłarnje hodźesche. Tola w tutym padże hodźechtaj so mischtr a dźěłarnja dospołne hromadze. Jow njebě nicžo wo ma'antym rjemjeźlu pytnyej, wschо be žwětle a hładke, a srjadowane kaž w dobrej jistwe wobsebneje knjenje. Mischtr horjesche so wschón za porjad a cźistotu a be so jenu pordabiwu, žwoje rjemjeźło, kotrež mjejesche zaniż, cźiste sdźerżecz.

„Dejda! Hólzy! Wono je w schtyrjoch!" sawola mischtr z wórtym hłosom a trěsejsche zebi cźoło. A hara, kotruž dwanaczo pomocnizy z hamorom a silu na nakowje a schrubje cźinjachu, pschemění so, kaž jamo wot so, do najstrjischeje cźi'chiny. Tu sastupi, hdyž runje w schtyrjoch dobiwa'che, famkarjowa lubojna dźowczizka do dźěłarnje, kiž mejesche w jenej ruzy wulki karan piwa, w druhej pak korbit pomastow.

Mischtrej so wdźeju z nězmoscju błyschcejschej, hdyž so ludeje holicki bohdlachtej. „Nó, holczo, pokaj, schto by nam pschinjesła", prajі mischtr, so na žwoju dźowczizku pozmeuwokuju. A piwo jeschcejsche so do schkleńcow, a laczni pomocnizy pijachu a powjedachu zebi na latokach zedźo. „Holczka, praj nanoji, so po žwjatodu z wamaj wunidu, staitej zebi zlonjany klobuk, dokelž chzu zebi djenża z wamaj cźejesz cźinicz."

„Ach, nanko, ty drje cźejesch z namaj do letneho dźiwadła hicź?"

„To by chudała, to mały schibałko, mam dże djenża

W Budyschinu, 9. meje 1924.

— Wo nj·dje. Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 739, hygrometer — ½, thermometer + 17. Djenża rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer — ½, thermometer w nozy + 9. Dźensajnsa wjedrownja staja nymu a słónczne wuwjedrowanje. Lodowi nuzjo Mamertus, Pankraz a Serwaz steja psched durjemi. Se nymu so bliża. Nadsijonnitz po wjeczoru, hdyž nimo uhoda. Jutrje so bytnu słónczko 4,23 sthadża a so 7,31 thowa. Medjacz stha dża dopołdnja 9,23 a so w połnocy 12,11 thowa.

— **Pschidawk z žerbskim „Spěwarskim"** je za 2 njedźeli sano w Sserbskej kniharni na pschedań. Kk. fararjo, kaž tež dowěrnizy „Sserbskich Nowin" móża jsebi trěbne ličby do předka skasacz.

— Na wosjetne napraschowanja so sdźeli, so hapriełske cźišło nowcha „Mihionskeho Póstu", kotrehoż rutopity dósche sapocznik minjeneho měsaca w cźišcekarni, dla technitich sadżekow w cźišcekarni dotal hischcze njemóžesche wunicz.

— **Krabnjene kola a žadyn kónz.** Kaž Budyschzka policija wosjewja, so nětkle pschez wjazy a wjazy jěchowych kolow kradnje. Padschiscnstwo koła je drje lohka wec, ale ja policiji je cźežko, pabucha sajcez a koło cźežkopotrjechenemu wobdźěłarjej sano wrócźez. Tehodła policija tež wschech kolojěchowych propty, we žamhjunym sajimu žwoje koła pschisamkowacz a lépje na nje kedźbowacz.

— **Kradnj ne kolo.** Wječera wjeczor bu muzaze kolo znamki „Harmoša" se schérymi gumijami kradnjene. — Schtóž nětchto wo kradnjenju kola wě, njech to kriminalnej policiji wosjewi.

Hrubošćene pjdne kolo. Pschedwrzerawschinc bu w mešcje jetone kolo „Blitz“ hradnjene, cjitšo 116 600, chorny podstawk (Gestell), wyšoke nitl. wodžidło (Lenkstange), wolnotkowy „Torpedo“, schere gumije. Schtož nješchto wo tuthym kole shoni, njech to kriminalnej policiji wosjewi.

— **Wobhladowanje šrěžow w Budyschinje.** Sawcežowanjchim wotmě šo w Budyschinje wobhladowanje šrěžow, kiž bě derje wobhtarne a wot mnoho interessentow z domjacheho a dalšeho z rataršwa wopytane. Na konju wudajěchu šo jena prěnja, 2 a druhej a 3 tšeče premije schtož knjes v. d. Wense wobstara. Potom mješesche von pschednoschi wo wupadkach wobhladowanja, a wupraji wobehe pschipohnjacje sa dober pizowanje a kowanje. Pschipuschczeny kón „Kuna“ dyrbjesche šo wschelakich pschičinow dla wotkronicć, tak so ma pschipuschczenja w tu khwilu jenož 4 pschipuschczaku (Hengste) a dalšeho budże dla wobmjesowanych pjenjezinych šrědkow z cjeła možno wobstarać. Pschednoschowot pokasa na to, so ma šuhsodna Cžeškotowakkita jara wyšokostejace plahowanje koni a so mnohy šwoje koby k pschipuschczowanju do Cžech wodza. (Male pschisjomnjenje: njebudże to wěstym, tak mjenowanym „verfassungstreuen Wenden“ z pschičinu, la statnym rechnikom (Staatsanwalt) dla „Landesverrat“ wolacź? Hej, hdyž wo materiellny wupšech a lepschiny dže, potom šo nichtón sa tom njepraschа, hacž może jón wot Cžecha abo cyhra mjeć, jenož hdyž jón ma.) Knjes v. d. Wense rozwominasche dale, kajke postupy šu statne pschipuschczowarnje měli a so šo pschezy dale a lepje wudvijeja. Skónčnje žadasche a napominasche k cjistokrewnemu plahowanju (Reinzucht). Knjes kubleř Delan z Hornjeho Wujnowa wupraji žadanje, so bychu šo wottwarjace postajenja trochu hinak wuzwale, sai cžoš šo knjes v. d. Wense po možnosći postara. Dekon. radź Klahra-Pschiwoženzanki doda hischcze wschelake podrobnosći, po tym šo wobhladowanje skónčeši.

— **Wotkowanje pschezitwo munischzy** (Sonnenbekämpfung). Teš letha budże zwusluknkowanje schulow pschi sniženju munischći, najhórischeho njepschajcela a schkodowarki naschich hórjnowych lěšow, trěbne. Tehodla je ministerstwo sa ludowe wuwuczowanje postajilo, so maju schulsy nanvjednizy na žadosć hamtskeho wokrjesnistwjonego hnydom dožaržazu liczbu schulskich dźěcži kiž k tomu trjebaju dowolnosće swojich starschich, wotpohlacź.

— **Sswobodne mjasowe jatki** (Freibank) w Budyschinje. Sobotu, 10. meje, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa šo žyre howjase mjaso, punt po 50 pj., nałežene howjase mjaso punt po 40 pj., žyre swinjase mjaso, punt po 50 hacž 70 pj. Swinjaze mjaso wotedawa šo jenož na cžisla 801—950. — Dźěłonjemějerjam wotedawa šo hobotu pop. wot 2—3 hodź., šamžne mjasowe bruzinу po šamžnych placžisnach.

— **Cžerwjeny pobjeh swini** (Schweinerotlauf) šo we wschelakich krajinach šaso jara rošcherja. So by šo tuta strašchna a jara natyknowaca khorosći samjesowała, je šatske ministerstwo hospodarstwa postajilo, so ma šo w Budyschkim, Kamjenskim, Drježdžanskim, Bornaskim, Grimaskim, Lipsežanskim a Oschatskim veterinarskim wokrjesu hacž do 31. meje 1924 wschon swinjacy skót pschecžiwo cžerwjenemu pobjehu schczepjeć. Wuživobodzene šu wot tuteho schkitanskeho schczepjenja jenož swinje, kiž buchu letša pschecžiwo tutej thorrosći hižo jónu schczepjene, schtož ma šo z wobswědčenjom skótneho lekarja dopokasacź.

S Malescheż. W naschej wšy a wokolnje rěcži šo wjele wo syrotinym wjecžoru, kiž šo jutše, sobotu, 10. meje, wjecžor we 8 hodź. w Sendźi hoscenzu wotmě. Kóždy, kiž šo za najmodernischi sport, pjaschowanje Boreem sajimuje, njech wjecžor wopyta. Tu poskicža šo idealny sport, khutne wojowanje, to njeje žane wschědne pschedstajenje. Nimo pjaschowanja pschedwideu šo hischcze techniski za nuzowkint sthodzenku stejace wojowanja (Ringkämpfe). Kóždemu wopytowarjej je dowolene, so šiže šo wo bjeskaschonoschi pschiprawow, kiž šo pschi pschedwjedženych trjebaju, pschešwědčicź, abo šo na wojowanjach wobhđelicź.

S Bukcz. Na kajke wyse wschelaza ludźo pschikliny, kotrychž bě hdy naschemu cžasa najskerje jara njezlóczi, widžimy se sežehowazeho podowka. W nozy se sobotu na njedźelu pomalschu masuchozo wschelake durjowe pschimadła (Klinken) z kokomasom. Mnohy, kotrymž běchu to sčinili, womaschachu hebi ruzy a wožeže je njedźelske drasty. Ssamo wjeršnu studnju njepschenidžechu, tak so šo na dźešći cžaš njebudże woda z njeje wužiwacź dacź, schtož je za tych, kiž šu na nju sawokasani, nimo měry wulka schkoda. Schtó je tuto njekhmanstwo sworał, šo hischcze njewě. Nadźijomnje šo potrađi njeplechow tak poklošlacź, so jim taiki wožki na stajnje sarbu.

S Wulkim Dubrawu. Pola naš a we wokolinje šu w posledních tydženjach tři wobžody z wobwjeršnjenjom hebi žiwjenje wsali. Schto je jich do žiwjerje hnalo, wostanje dže jich potajnstwo. Mrěni z nich bě dźěłaczeř a khežkat Jan Kobanja we Sdźeri pola Klukicha, druhi korczmař w Chrosći a tšeći dźěłaczeř Israel w naschej wšy.

Se Stwěschina (Peschen bei Breitendorf). Njedawno pokradnychu w nozy paduschi kubleriej Rynchej z konjenza nimale nowy konjazy gratt. Wo paduchu abo padnychach nimaju žaneho sleda.

S Lichanja. Kaž kóždoschinje, tak naš teš letša sasa Hucžinjanska wohnjowa wobora z pohoschinskej hrn swjeseli. Nad klinschinu, je program jara bohaty, kiž nam wjeselły sabawny wjecžor lubi. Wližsche shonicže z naschicha we sobotnischim cžisle.

S Wósporka. Na sajdbojcženje krewje semrě tu njedawno šym korcžmarja Schtodu. Sajdbojcženje bě z tym nastało, so 22 lěty Schtoda so pschi trunjanju do maleho jětšeschta rěny a šnadne tranjenje dale njenowhladowalo schče.

S Bukowa (Hohenbocka O. L.). Na hrósbne waschnje pschinóse w pětkowej jamje firmy Weichelt u. Co. dyrkacjeř Paczeř z Hójnje (Hosena) wo žiwjenje. Wón so z njesliwych grotow, kiž běchu na 15 000 volt napjate, kaž so proji z njekdóbliwosću dótknu, Paczeř tu so we hrubem morjeny. Jeho mloda žona, z kotrejž bě so hakle pscheh pol létom woženił, namaka swojeho muža mjes dwěmaj grotomaj stejazeho, hdyž dyrbjesche jeho k wobjedu sawolacź. Mjes tym pak bě Paczeř hižo dawno morwy, dokelž njesboże šo sta wokolo 9 hodźin dopoldnja.

S Wikowu (Elsterwerda). Tu lepschi nuzowanišo spodźiwnzho prosscherja, kiž bě dopolnje bjes laschichkuli muwokasmow abo papjerow. Hdyž jemu kapju pschehladowachu, pschihladźechu k spójnacu, so prošchcé njeje muž, ale w mužazej drasce wokolo cžahaca žónska, kiž w tuthym loštimje skoro ¾ léta we wschelakich wšach po prošcenju chodźi.

S Běrse Wody. Sa Serbskich ludowu stronu wotedachu 11 wolerzo naschoje wšy swój hłós. W blišschich wšach dosta šerbska strona šešehowaze hłosy: w Rownom 26, w Cželnom 43, w Brěsowy 19 a we Wuff bě 8. Pod buchu wupodli hłosowanja bodamny hischcze, hdyž budźa dospolnje šwješcene.

Cyrkwinske powjesće.

S Hodźita. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, we 8 hodź. šerbšte a ¼10 hodźin němšte kemšenje. W 11 hodź. Boża služba za němše dźěći. Pop. w 2hodź. rozrěčenje se šerbšlej mlodoscu. — Sdrjebu pop. w 4 hodź. šapocžatk paczeřstwa wuchoda.

S Rjekwarzicu. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, we 8 hodź. šerakiš a ½10 hodźin němska Boża služba. Sdźerka za wuporjadowanje Wósporcžanskeje zyrkwinseje wěže. Pop. w 3 hodź. němše a w 4 hodź. šerbšte kemšenje w Sarežu. Nuzes šarat Mrózat-Dupanski.

S Barta. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, we 8 hodź. šerbšte a ½10 hodźin němšte kemšenje (we palzy w hrodže). Sdźerka za Wóspork. Pop. w 2hodź. kemšenje za dźěći.

S Huczinу. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. ß rěča spowjedź, we 8 hodź. šerbšta a ½10 hodźin němska Boża služba. Sdźerka za Hoji dom we Wósporcu. — Semrjali: Marja swobodu Bartikowa rodź. Mihanez w Brěsni, 79 l. 3 m. 16dn. Hana swobodu Mitaschowa rodź. Jurschičez w Lemišchowje, 80 l. 7 m. 19dn.

S Makez. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, we 8 hodź. šerbšta a ½10 hodźin němska Boża služba. Knjes šarat Budrużky z Wohschinka. Sdźerka.

S Lupaci. Njedźelu Jubilate rano we 8 hodź. šerbšta Boża služba. — Semrjela: Gertruda rodź. Kirchez, Bruna Robiga, knjeza wohnerka w Radworzu, mandželska, 28 l. 8 m. 19dn.

S Drježdžanach. Njedźelu Jubilate rano we 8 hodź. šerbšte a ½10 hodźin němšte kemšenje. Sdźerka za krjow zyrkwinseje wěže we Wósporcu. — Schtworkk 15. meje dop. w 11 hodź. spowjedź w Drježdźin.

S Malešchcu. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. němša spowjedź, we 8 hodź. němšte a ½10 hodźin šerbšte kemšenje, wobej z pschiwlačom nowych paczeřskich dźěći. Sdźerka za wšitke wuporjadowanje we Wósporcu. W 3 hodź. žónste towarstwo pola Herzez w Delnjej Hórzy. — Semrjeli: Jan August Michnja, kwalmistaŕ we Brěsnyzu, 70 l. 6 m. 29 dn. Marja Tarasiza, manželska žiwnoscerja Jana Pawola Zara, w Delnjej Hórzy, 34 l. 1 m. 18 dn.

S Minakaka. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, we 8 hodź. šerbšte a ½10 hodźin němšte kemšenje. Pop. w 2 hodź. nutrnosć z nowymi paczeřskimi dźěćimi. Pop. ½3 hodźin němska nutrnosć a spowjedź w Adolfschtel schuli.

S Hornjeho Wujesha. Njedźelu Jubilate dop. we 8 hodź. němše kemšenje. — Sdrjebu 14. meje wjecžor ½8 hodźin biblisa hodźina w paczeřstwej stwi. Sčenje Bnj. Marka 10, 32—45. Prawa cžišć.

Se Wósporka. Njedźelu Jubilate dop. we 8 hodź. němša a ½10 hodź. šerbša Boża službа, ²/₄ hodź. dźěćikemšenje. Kollekta za Hoji dom we Wósporku.

Se Wóhlinka. Njedźelu Jubilate dop. we 8 hodź. němša a ½10 hodź. němšte kemšenje. Kollekta. Pop. 2 hodź. šerb. rozrěčenje. ¾4 hodź. Boża službа w Lěsci. Wutoru 13. b. wjecžor w 8 hodź. konjaze towarstwo.

Sr Hušla. Njedźelu Jubilate dop. w 7 hodź. šerbša spowjedź we 8 hodź. šerbša a ²/₄10 hodź. němša Boża službа. Kollekta. — Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z mužiej mlodžinu. — Wutoru dop. ½8 hodź. němša spowjedź.

Přilopk.

S Drježdżan. Kak dźiwnje šo hwězdy wjercži a powatku wscho k swojemu prawu pschidźe, widžimy na tom, so nětko khóžnje komunistiski redaktor Lehmann šo se šatskanjeje jatby (Schutzhaft) wrócži a sol dyrbjesche jeho knjes měschczanosta dr. Külz jako měschczanskeho radu do jeho sastojnstwa zapokasacź.

* **Kóń do wokna hospodowje skočił.** Stabowy hejtman O. P. z Jihlawy w Cžechach z wojakami na swnczowanje šechasche. Na dobo po jemu kóń spitschi a do wokna hospodowje w Grandhotelu skočži, hdyž w cžyrjopach leżo wosta Offizjer njesranjeny wosta, jenož drasta po jemu rosrěja. Kóń je so cžežko wobdrěł.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Cžłanat Budyschkeho hamtskeho sudnistwa wozjewja, so budże pschichodnu sobotu 10. meje dop. w 9 hodź. we Lutolezicach cžo. 11 jedyn sofa sa hotowe pjenjezy na pschedawanowanje pschedawacź.

Hamtske z Kamjenza.

Wobkroma mjes skotom mikowarja Bruna Giersche w Halschenkowje je z tym saschla, so shorjezny skót dorzeschu.

Towarstwowski powěstnik.

Kolojězdne towarstwo w Bukecach ma pschichodu wuturu wjecor ½9 hodź. pola **Stangec** posedzenje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, ze wósce přinđe, dokelž so wuważnych wócach wuraduje.

Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Luzica“ w Horjej Hórzy ma pschichodnu njedźelu pop. ½3 hodź. wurjadne **wu**zhromadźiznu. Přednošk je dobrodźiwje přihlu**bił**.

Hospodarski rozhlad.

Płatt, 9. meje 1924.

Kursy wežera w Barlinje:
(Ane kurs šu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	271 300
jendželski punt	18 455 000	cžekkosk. króna	124 600
schwajzarski frank	749 100	10 mil. pólšk. mark.	780 000

Němske ujenjeju šo na wukrajnych burschach ludowa pschemenichu. Teš franzowski frank šwoju dotalnu hódnotu sachowa.

E fekty běchu na wežerawschej Barlinskej burhy sežlabjene. Na Drježdžanskej burhy šo kurhy wotdrjebjowachu. Budyschk. papjerniki wostachu khuczene.

Na **produktownych wikach** dotalna cžišchina dale knjezi. Se Sakkeje šo wjele pschenzy poskicžuje. Teš rožki bě bosež a na bosež na wikach. Jeje šo tež něschto rospschedha. Jecžmjeń jenož w najlepschich kajtošcžach piwarnje kupuja. Wowoš šo lehma pschemění. Teš kukuriza (maiš) njebože. Tukrajnu muku njekupuja. Sa to wukrajna cžim lépje dže. Womjeschći njmaju kupzow. Běrnjace kružki a šuschene truhančki (Trockenschnitzel) schpatnje kupuja. Wežera placžesche zentnar žita po slotych hriwnach

w Lubiju:

pschenzy 8,40—8,60, rožki 6,80—7, jecžmjenja 8,50—9,50, wowša 6,60—6,80,

w Barlinje:

pschenzy 8,55, rožki 6,70, jecžmjenja 6,50 hacž 8,85, wowša 6,25 šk. hr.

Wiki wežera w Lubiju. Butra 1,20, jeju 11—12 ny., twaroh 20, kerezł holotnje 20—25, radiški 13—25, rhabarber 35—50, jabluka 15—35 ny., libjata 2,80—7,00 hr. Liter laneho wolija 1,80 šk. hr.

Wežeru wiki w Khorjž-Dušu. Butra 2—2,20 šk. hr., jeja 10—11 ny., twaroh 25, ny., karpy 1,50 šk. hr., howjaze mjaso 0,70—1,20, skopjaze 1,20, cželaze 80—1,00, šwinjaze 0,90—1,10 šk. hr.

Sswinjaze wiki tam. Pschiwjesli běchu 1230 prošatow a 74 běhakow. Wone placžachu male prošata 8,12, krjenje 12—18, wulke 18—22 šk. hr. Male běhaki 25 hacž 35, krjenje 35—50, wulke 50—65 šk. hr.

Wiki rěsneho skotu we Wróžkawju šandżenu krjedu. Pschihnali běchu 757 howjadłow, 1480 šwini, 1012 cželatow a 259 wowzow. Wone placžachu howjadła:

woły 23—44 slotych hriwnow,
dyki 30—45 slotych hriwnow,
cželata 40—60 slotych hriwnow,
krawy a jałowy 15—45 šk. hriwnow,
wowzy 37—55 slotych hriwnow,

šwinje pšches 300 puntow 63—65 šk. hriwnow, šwinje 240—300 puntowske 61—62 šk. hriwnow, šwinje 200—240 puntowske 57—60 šk. hriwnow, šwinje 160—200 puntowske 54—56 šk. hriwnow, šwinje a wurjšane kundroły 52—60 šk. hriwnow wšcho po zentnarju žiweje wahi.

Wol (brošdnik) je w Malešchezach cžišło 18 na pschebošk.

Kruwa do pschahanja a dejna je w Luchowje cžišło 16 na pschedań.

Tři młodły pšy šu na pschedań w Tšjoch khežach pola Worlkez.

Nanza abo šylny běhak je na pschedań we Skaskowje cžišło 20.

50 zentnarjow šyna je na pschedan we Schidole cžišło 7.

Placžišny na Barlinskich produktownych wikach.

Žito a wolijowe šymje po tuni abo 1000 kg, hewal 100 kg, druhe po 50 kg.

	8. 5.	7. 5.		8. 5.	7. 5.
Pschenza	168-171	170-173	rapš wosnjaty	11,00	11,00
rožka	128-134	128-134	posch. melasa	8-8,80	8-8,80
nałet. jecžmjeń	170-186	170-187	lerabella	12-13,50	12-13,50
nał. jecžmjeń	—	—	běrnaze krajšt	23-23,50	23-23,50
wowoš	125-132	125-132	bunj	14-16,00	14-16,00
kukuriza (Maiš)	—	—	wolka	12-13,00	12-13,00
pschenczn. muka	23-25,75	24-26,00	lanj wosnjaty	20-20,50	20-20,50
rjana muka	19-21,75	19-21,75	snóbre lupinu	11-11,50	11-11,50
pschenz. wotr.	10-10,80	10-10,30	žolte lupinu	15-15,50	15-15,50
„ wotrubу	9,10-9,30	8,90-9,10	šymo, 50 kg	2,00-2,25	1,90-2,10
rapš	310	310	šymo, zjara	1,15-1,25	1,05-1,25
lane šymje	410	410-415	„ pschenicžny	1,35-1,25	1,05-1,25
hrósch	14-15,00	14-15,00	„ wowšna	1,00-1,15	0,90-1,05
pjetnschi	11,00-12	11,00-13	„ jecžna	0,95-1,15	0,85-1,05

Wažne placžišny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wscho po slotej hriwnje	ja 1 zentr.	ja 1 zentn.
Pschenza		8,40—8,60
Rožka		6,80—7,00
Jecžmjeń		8,50—9,50
Wowoš		6,50—6,80
Sšyno		2,75—3,25
Sšloma, ſ masch. młócž.		—
Sšloma, ł sašlanju		1,50—2,00
Sšloma, ſ ruku młócžena		2,00—2,50
Běrny, pola zajarja		3,60—4,00
„ hacž na železnjun		—
Butra kg		4,40—4,80
Jeja		0,11—0,12
Pschenczne wotrubу		5,40—5,60
Rjane wotrubу		4,60—4,80
Pschenczna muka		13,50—14,50
Rjana muka		12,00—12,55
Prošata, wulke		—
„ krjenje		—
„ male		—

Placžišny rěsneho skotu na Drježdżanskich skotnych wikach.

8. meje:

— woły, 5 byków, 18 jałowjow a kruwow, 537 cželatow, 2 wowzy, 517 šwini.

Placžišny za woły, byki, jałowjy a krawy kaž pondżelu.

Cželata: wukorminene 50-53 šk. hr. za zentr, mjenje wukorm. 46 šk. hr. za ztr., schpatne 36-42 šk. hr. Sswinje: polknonjaśne, 64-65 šk. hr., wukorminene 65-66 šk. hr., wjasne 60-63 šk. hr. wowzy: kaž pondżelu.

Tuž je nuzne, zo kóždy sobustaw přińdźe, też hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Delanska pčelnica „Wrjós“. Štóž chce cokor měć, dyrbi hač do soboty pola předsydy wozjewić a zapłaćić.

Serbske towarstwo „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe zmėje wobstejnosćow dla njedźelu dop. 1/2 10 hodź. po serbskich kemšach w Haškec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž so dla hospodarskeho wotrjada přednošuje, prosymy wo bohaty wopyt. Předsydstwo.

Serb. tow. „Serbowsweca“ ma njedźelu, 11. meje pop. w 3 hodź. pola hosćencarja Knypy w Drěwcach swoju zhromadźiznu. Dokelž budźemy wo jara ważnych ratafskich należnosćach jednać, je cyle nuzne, zo sobustawy w samsnym zajimje wšěch přińdu; też hosći lubje přeprošujemy, wosebje ze Hermanec. Wysokeje a Sćeńcy; dokelž je to ratafskich prašenjow dla jara nuzne. Předsydstwo.

Lipa Serbska w Pančicach zhromadźuje so njedźelu, 11. meje připołdnju w 12 hodź. na Kłóštrje k zhromadnemu wotkhodej na poswjećenje koroje tow. młodźencow w Khrósćicach. Čorne wobłećenje a wysoki kłobuk. Prosy so wo prawje bohate wobdźělenje. Předsydstwo.

Serb. tow. „Swěra“ w Porsličach woswjeći njedźelu, 11. meje swój 10 lětny załožeński swjedźeń. Započatk 1/2 8 hodź. Wšitcy lubi Serbjo a wšě serbske towarstwa so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Serbski Sokolski Zwjazk. Přichodnu sobotu wječor w 7 hodź. je w Serbskim Domje posedźenje předsydstwa a wubjerka, do kotrehož słuša starostojo a načolnikojo jednotow. Posedźenje je jara ważne, tuž njech žadna jednota a žadyn sobustaw předsydstwa njewuwostanje. Starosta.

Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu, 11. 5. pop. w 3 hodź. wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Wosebje serbsku młodźinu našeje wosady přeprošujemy, zo by so na zhromadźiznje bohaće wobdźěliła. Też wše sobustawy so z wěstosću a z dypkom přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach. Cyła Jednota zeńdźe so přichodnu njedźelu, 11. V. 1/2 3 hodź. w sokolowni; w 3 hodź. wotendźemy na swjedźeń do Droždźija, hdźež wustupimy z prostnym zwučowanjom 22. Tehodla je kóždeho přisłušnosć, kotryž tuto znaje, zo tam so wobdźěli. Pruha je w Droždźiju pop. w 5 hodź. Tam so potom zhromadnje kofej pije a kóždy sebi k temu něšto sobu přinjese. Też hudźba dyrbi so cyła wobdźělić. Zwučowař.

Serb. towarstwo „Zernička“ w Lichanju ma njedźelu, 11. meje pop. 1/4 4 hodź. pola Rudolfec měsačnu zhromadźiznu. Dla swjedźenja a dla ważnych hospodarskich wuradźowanjow njech wšitcy přińdu, wosebje pak hospodarjo. Też hosćo su witani.

Serbski ludowy orchestr zmėje přichodnu njedźelu, 11. 5. z dypkom 1/2 10 hodź. w Serb. Domje pruhu. Nuzne pak je, zo wšitcy přińdu. Noty sobu přinjesć. Strnad.

Přenajeće trawy

je na wojejskim zwučowanišću, **sobotu,** 10. meje, popołdnju w 4 hodź.

Swobodne kubło w Lětonju.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Jědźne běrny

kupuje po najwyšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja ze symjeńšnymi a ležnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošic hasy

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach číslo 9

poruča k nałětnemu wusywej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž runklicu, dźećel, scradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake přenjokłasne kwětkowe symjenja, dale korjenjow, kaž popjeř, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe mehle.

Po samsnych wumjenjenjach dostanjeće:

wojeńske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske kołe, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnišich płaćiznach.

Činju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići! Tehodla wužijće ju!

Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocuđacy serbski narod!

Serbjo! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Kwasne a narodninowe dary

poruča w bohatym wubjerku

po najtuńšich płaćiznach

Centralny kupny dom

w Budyšinje na khěžorskej drózy 14.

600 jeji

so běžnje za hotowe pjenjezy **kupić pyta.** Poskićenja pod „B 25“ na wudawarnju „Serb. Now.“

Młody překupc

21 lět stary, pyta městno w kontorje abo podobne dźěło. Je Serb a ze wšěmi kontorskimi dźěłami najlěpje znaty a na samostatne dźěło zwučeny. Najlěpše wopisma a referency. Poskićenja pod „B 26“ na wudawarnju „Serb. Now.“

Hosćenc a kofejownja při dźiwadle

fa. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće

wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokorčak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Tworykupowace towarstwo

(Warenein kaufsverein) z. dr. z w. r.

w Budyšinje

Poručamy našim sobustawam wosebje płaćizny hódno wudźělki z našich samsnych wobkhodow:

wšelake mydła

pječowe twory kaž kruna, nitkate a fasonowe nudle — makkaroni

zapalki

cigary, cigarety, žwanske a kurjeńske tobaki

žonop (moestrich), cokrowe twory - zeźiwjenske srědki - marinady

šćěćowe twory kaž barbiće (Pinsel), włosowe, swětlace, błotowe a myjneńšće

hadrješća - wobuće -

wupjerki, tožowe šaty, flaneli

drasty do dźěła

Samsne fabriki we:

Geestemünde, Hamburgu, Altonje, Düsseldorfje, Stuttgarće, Nordhausenje, Burgsteinfurće, Lauenburgu, Magdeburgu, Leupoldsgrünu, Schönheidze, Dortmundze, Kamjenicy, Riesy-Gröbje, Drježdźanach, Selfhennersdorfje, Wopakej.

Prosymy škitansku znamku **G. E. G.** wobkedźbować

Nowe zawjedźene! Nowe zawjedźene!

šumjace limonady w celuloidowych tyzkach

derje słodźace - jara wokřewjace

po 5 pj. po 5 pj.

Mydłowe fabrikaty

ze znamku

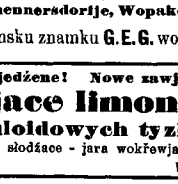

su wudźěliki družstwowje samsneje produkcije

Samodźěłacy kisalinowy srědk (Sauerstoffmittel)

GEG-Famos

GEG mydłowy pólvr GEG židke mydło

GEG jadriwe mydło GEG dobre mydło

GEG běleński soda GEG truhanske mydło

su wšěm konkurenčnym fabrikatam zrosćene.

Žadajće sebi jenož znamku GEG.

Předstejićerstwo.

Wulki Čisk

pola Wojerec.

Njedźelu, 11. meje, popołdnju w 3 hodźinach so

meja dele bjerje.

Wot 2 hodź. sem: **Wulke tšělenje wo myto.** — Wšu młodźinu a blizka a daloko k temu, přeprošuje **serbski dorost we Wulkim Čisku.**

Na

podźěl. płaćenje

poruča

mužnu, žonjacu a dźěćacu drastu, spanskestwy, kuchinje, jenotliwe meble, oychi, wupjerki, gardiny atd. sporiske wozy

z krywom a bjez njeho

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowe hasy 21

Syna sprawna

holca

za dom a zahrodu so pyta.

L. Domaškeyna

w Kolbicach pola Łazu.

Pilny młody ratař,

kiž je we wšech ratafskich dźěłach, z mašinami, wo hnojenju, domjacych a rólnych dźěłach derje wobhonjesy a kiž ma přenjoklasne wopisma, pyta přichodne městno jako

hospodař

abo zastupjeć knjeza na wjetšim kuble. Dale je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“ abo w Zdźeri čo. 7.

Pytam k 1. junijej lěpšu

stwinsku holcu

za stwy, šaty atd. a wustojnu

holcu za dom

kotraž może samostatnje warić. Słužbje stej samostatnej a přijomnej při dobrej mzdźi. Předstajenje so pseje.

Frau Fabrikbesitzer Nolte, Ebersbach (Sa.)

Zony

Porucam šmódi wulki skład pschepadowych, mežacznych a pschedpadowych pumjafow, podpołožkow.

Čeju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje psched schulečkimi wrotami čo. 9.

Originalne runklicowe symjo

ma tunjo wotedaŕ

Richard Jacob

w Budyšinje

na kamjentnej hasy 19a.

Telefon 137/138.

MERSIOVSKY

Salonske časniki

Gardiny wjele družiny

woknaty katun tunjo

w Budyšinje

na zwonkowsej ławkej hasy 10.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč Kóžde 6o. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjac knihiščernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajane nawěstki a tabele so wot wobličenja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 109 **Budyšin, sobotu, 10. meje 1924.** **Lětnik 82**

Najnowše z cyłeho swěta.

Sakski sejmowski index wuczini wot 7. meje ſem 1,178 bilionow ras telko kaž do wójny. Pomjeno ſandźenemu tydźenej ſu płaćizny wo 1,4% wyšše stupiła.

*

Pśichodźidstwo sozialdemokratiſkeje ſtrony chce w nowym němſkim ſejmje namjeſt na ľudowe rozſudźenje (Volksentſcheid) wo praſchenju namjeta wěźiwuſtojneje kommiſije ſtatiś. To je po naſchim ſdaśu njepotiſkte ſabjerjenje, wſchak njech němſkonazionalni ſwoje ſłubjenja dźerža.

*

Mjeńſchinjaſtarſka kommiſija ſe we wobſhadźenym kraju 200 khłopſtanſkich pſchiſe'ow a 4500 wupokaſanjow wróćo wótała. Dale je 2000 wiſchelakim wołoſbam dotwoliła, ſo ſmědźa na króткi cźaſ do wobſhadźenego kraja ſapuśeźowaś.

*

Poincare a Macdonald ſo — kaž ſo ſ Parisa piſche — mjes 18. a 20. meju w Londonje ſeźdźetaj.

*

Senator Lodge, znaty amerikanſki politikar a ſpiſowaćel, je we ſenacje wobſtamknjenje ſapodał, w kótrymž ſo poſtajenje ſtwótworeho ſuda (Weltgerichtshof) w Haagu ſada, kiž ma ſ 16 ſudnikow wſchěch krajow, kiž ſu měrowe ſjednanja podpiſałe, wobſtaćaj.

Ssu nasche hłoſy ſhubjene?

Se ſtawiznow naſcheho wólźneho wokrjeſa (pſchedy běſche wón 17 ſeſcźi mjenujzy Budyſchin—Kamjenc) dowidźimy, ſo ſu wot léta naſcheje noweje konſtituzije 1871 naſtajone wjazore politiſke ſtrony wo mandat wojowokrjeſ narańſcha Saſkſa (Oſtſachſen) ſ Drjezdźanami, Budyſchinom a Žitawu. Do ſarjadowańſkeho ſejma w ſewjerno-němſkim ſyſaſkim pódłuchu ſakhadu ľudźi wolerja 12. februara 1867 (po ſebo roſwjaſanju) a 31. awgusta 1867 Budyſchſkeho hamiſkeho hejtmanna ſtwobodneho kněza v. Salza und Lichtenau, kiž bu ſ 13 299 reſp. 5 836 hłoſami hiſe najſcheſćiwiſchich kandidatow woleny. Dźo 3. měrca 1871 ſapoźinachu pſchedawſchi konſervativni (nětčiſchi němſko-narodni) wo mandat wojowaćej. ale pſchechrachu pſcheſćiwo nazionalliberalnemu dr. Thieſej w Budyſchinje, kiž ſ 5 294 hłoſow dóſta, jeho konſervativnu pſcheſćiwnik jenož 4 126.

Pſchi wólźbje do němſkeho ſejma 10. januara 1874 dobu tehdomniſchi ſakſki miniſter ſmuſtkownych naležnoſćow v. Noſtitz-Wallwitz ſ 11 534 hłoſami. Wón ſo němſkej ſtronje (Reichspartei) pſchiſamknu. S jeho naſchim cźinownikom dóſta kandidat zentra 2 013, radikalni ſozialdemokratoju 513, Laſſaleźa ſtrona 471.

Wot léta 1877 woſta mandat 16 lět w konſervativnym wobſchěrnſtwoje. 10. januara 1877 bu ryćeřkubler Reich nad Běłej (pola Kamjenca) ſ 8951 hłoſami woleny. Zentrum dóſta 1830, ſozialdemokrat 1428 hłoſow.

30. julija 1878 — po roſpuſcźenju ſejma — bu Reich ſ 6603 hłoſami ſajſo woleny, dopředtak fabrikſki wobſhadźer Weigang ſ Budyſchina dóſta 2814, zentrum 1488, ſozialdemokrata 864 hłoſow.

27. oktobra 1881 wobkſtorwa Reich mandat ſ 9291 hłoſami, ale dopředtak (ſtwobodnomyſlenc) Weigang hižo 5739 hłoſow. Też 28. oktobra 1884 wuſwoli ſo Reich hiſche raz ſ 8161 hłoſami, jeho ſtwobodnomyſleni napſchećiwnik dóſta 4644, zentrum jenož 73 a ſozialdemokrat 371 hłoſow.

21. februara 1887 ſamkownjeſche ſo Reich ſ poſlednemu raſej wo mandat a doby ſ 15 497 hłoſami, pſcheſćiwo 1558 ſozialdemokratiſkich, 435 ſtwobodnomyſlenych a 28 zentrumſkich hłoſow.

Pſchi wólźbje 20. februara 1890 doby konſervatiwny fabrikant Hempel w Ohornje (pola Połćźnicy) ſ 12 798 hłoſami, ſozialdemokratoju mějachu 3868, ſtwobodnomyſleni 1341 a zentrum 202 hłoſow.

Wólba 15. junija 1893 widźeſche dwě ſtronje, konſervatiwnych a reformarjow, wótrje wo mandat wojowaćej. Poſłedni (Gräfa) pſchedoby ſwojeho konſervatiwneho napſchećiwnika ſ 10 572 hłoſami. Konſervatiwny hrabja Otto zur Lippe dóſta jenož 5685 hłoſow, zentrumſki kandidat ſyndyſa v. Hompeſch ſchedźeſći 518, ſozialdemokrat Höppner 3622 a ſtwobodnomyſleni Schmidt 116 hłoſow.

16. junija 1898 pſchipadny mandat ſaſtu reformerej Gräfje ſ 10 026 hłoſami, ſa ſozialdemokratow hłoſowaſche 4806, ſa zentrum (juſtizni rada dr. Porſch) 1070, ſa konſervatiwnych (ryćeřkubler Steiger) 71 woleri.

Pſchi wólbach 16. junija 1903 roſcźechu ſozialdemokratiſke hłoſy hladajzy. S twarjaćejom Budyſchſkeho wokrjeſa běſche 22 ſakſkich wokrjeſnow cźetwjerych. Jenož woſta „cźorny dypk“ we Kužiy. Gräfa dóſta 10673, ſozialdemokrat Höppner 9171, zentrumſki kandidat dr. Porſch 1742, ſtwobodnomyſlny pſchekupc Gnauck 1967 hłoſow. Pſchi wulkakanſkej wólźbje dobu Gräfe ſ 15 478 pſcheſćiwnow Höppnerej ſ 11 333 hłoſami.

25. januara 1907 bu Gräfa ſ 20 387 hłoſami woleny, Höppner dóſta 8534 a Erzberger (zentrum), kiž běſche we wſchěch 23 ſakſkich wokrjeſach jako liczący kandidat ſtajeny, 189 hłoſow w naſchim wokrjeju.

W lěće 1912 běſche ſajſo wulkakanſka wólba (20. januara) mjes Gräfu (17 431) a ſozialdemokratu Bukom (15 094). Pſchi hłatnej wólźbje (12. januara) dóſta Gräfa 13 354, Buck 11 412, Pudor 7889 hłoſow a někoho zentrumſkich hłoſow.

Pſchi prěnich wólbach do Narodneje ſchromadźizny (Nationalverſammlung) w naležu 1919 wobdźeli ſo 8 politiſkich ſtronow, też ſajſty zentrum, kótryž 16 400 hłoſow dóſta a pſchi wólbach 6. junija 1920 ſtajedźe 10 490. Niebyli ſo ſ prjedarſchich mjenſchich wokrjeſnow wulki wokrjeſ „narańſcha Saſkſa“ wutworiła, bychu **němſkonarodni runje kaž zentrum prěſdni wuſchli. Njebźiwajo na to pak ſtej wobej ſtronje ſtajnje a nastajnje kandidatow poſtajiłoj, kótrejž do cźiſła wjedźałej, ſo janeho mandata** njedoſpětej a wotedanje hłoſy ſo po tehdomniſchim ſakonju na němſkoſtatnu liſćinu (Reichsliſte) pſchenjeſej njebohdźachu. **Wóni ſu po ſwójim politiſkim a nabožnym ſwědomju wolili,** njeſtawajo ſo wo to, hač ſu ſ tym hłoſy ſrjedźnym ſtronam wſali a tak indirekćinje liewu ſtronu ſpěchowali.

Ssmy létża toſame cźinili. Ale to te ſtrony njerad widźa, kótrejž ſu ſworaz na naſche hłoſy ſwjećene. Polo naš pſchidźiwaš ſo k wſchemu **narodnemu element**, ſa kótryž **němſke ſtrony** dołhaſahezho dorozumjenja nimaja a ſenje njeſmějeja. Schtož ſ kreiwju piſane ſtawiſny naſcheho ľudu ſnaje, wě, ſo je Němc naſtajnje naſch **naſwjeſchi njepſchećel był.** Hrubosćej ſtarych cźaſow je drje twotmjelka, ale je teho je nawy. **ſyſtem njenapadneho duchownego poliſćejowanja naſtał.** Teho móžemy jenož ſ pomocu Narodnych mjeńſchinow twobyć. Němſke ſtrony ſu na ſwój politiſki proworam, na wołoby, na měnjenja druhich ſtron ſwjaſane a njeſměźa tak ſa waš wuſwupowaćej, kaž ſebi to wěź ſeda. Jeno to, ſchtož wone ſa pravo a ſpravne ſpóſnaja, ſo nam pſchiſwoła.

S króćiſeho pſchehlada ſtawiſnow naſcheho Budyſchſkeho wokrjeſa dowidźimy, kak ſu wěſte ſtrony (konſervatiwni, ſtwobodnomyſleny zentrum, ſozialdemokratoju), njepſchestawajzy ſo wo hłoſy ſwojich wolerjow prózowali, někotre ſamo na 50 lět, hdyž teho ſo by jim žadyn wuſpěch kwał. Dyrbimy wospjet ſami ſajſo wolicź. Tak ſtwět ſhoni, ſo tu hiſcźeſe ſmy. Podmórjenje do wjeſchich politiſkich ſtron njepſchinjeſe nam žaneho wuſpěcha. S naſchimi narodnymi žadanjemi ſmy a wotſtajenemu njewitani napominarjo k ſpravnoſći napſchećo Narodnym mjeńſchinam. Hdyž bychu němſke ſtrony někoho ſa nje cźiniłe cźahli, by artikel 113. němſkeje wuſtawy dawno nětkaſe bliſće wuſwjedźenja měć dyrbjał. Tam němſke knježeńſtwo, runje tak němſke ſtrony ſ puća du. Na papjerje artikel ſteji, ale jón dożiwje pſchewjeſeć, na to ſebi žadyn Němc njemyſli. Jenož Narodne mjeńſchiny, kótrejž maja w ſwójich krajach němſke mjeńſchiny, móža nam k naſchemu narodnemu, też hoſpodarſkemu poſtupej dopomhać. To njech ſebi tódy Sserb měrnje roſpomina.

Žadyn ruſki ultimatum na Němſku.

Kaž Londońſte „Morning Poſt“ a „Daily Mail“ ſe Moſkwy powěſćej, je wulka rada (ſowjet) wutoru w ſtwobodnem połoženju ultimatum, kótryž bě rada ludowych kommiſarow namjetnika, wotpoſłała.

Moſkowſke nowiny „Prawda“ wulku rěć Trozkeho wozjewjeja, w kótrejž ſo Trozki pſchećiwo politiſkemu knježeńſtwu wobroća. W njej ſo praji, **„ſo ſo ſ němſkonjepſchećelnej politiku nadźije polna proletariſka rewolucija njeſpěchnje“.** Němſka něſto wě, kajkeje pſchićiny dla ſ Ruſkeje ultimatum njedoſtanje. Dźenja ſo žałoſtnje na Němſkej wjeſći, ſo ſu po Ludendorffowej radźe 1917 Lenina, Trozkeho a druhich bolſchewikow ſe Schwejzarſkej po němſkej železnicy do Ruſkeje dowjeſli a jim 50 miljionow hriwnow ſtata dali, ſo bychu ſwět ſ bolſchewiſkim jědom ruſke wójſka a zyły ruſki ľud ſajědowźili. Ruſkowo někto tuton jěd mjes němſkim ľudom roſchěrjeja. Němſke knježeńſtwo ſo pak darmo pſcheſćiwo temu wobaraćej pyta.

Sajatych Ruſkow je pruſke knježeńſtwo ſ jatby puſchćiło.

Pſredy hač je ruſki pósłanc Kreſtinſki do Moſkwy twjeſł, je jemu němſke ſwonkowne miniſterſtwo pódłe, ſo ſo pjeco Ruſkoju, kotrěj ſu w dwórjenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjeńſtwa dźeju württembergſkeju policajſkeju ſaſtojnikow ſchćinowźiłi a jimaj ſwobodu na někotre hodźiny rubili, ſ jatby puſchcźa; też ſu **pruſkeje** pſchepytanje pſcheſćiwo nim nałožiwſe ſafaſi. Tak dyrbi ſo někotre Němſka pſched ruſkimi bolſchewikami pokorjeć a ſ nimi pſchihłodowaś, hdyž kommunizmus w Němſkej roſchěrjeja a revoluziju pſchihotuja.

Bolſchewikojo hrěbi jadaju, ſo by ſo jim twarjenje ruſkeho pósłanſtwa pſchepodało.

Sekretar bolſchewiſkich wotpósłanzow Londońſkeje konferency je jendźeſtnemu knježeńſtwu wozjewił, ſo hrěbi bolſchewiſke knježeńſtwo žada, ſo by ſo jemu wſcho wobſhadźene ſtwo něhdźſcheho zarſkeho knježeńſtwa w Londonje pſchepodało.

Sakſki ſejm.

Po ſchěſćźidźeńſkej pſcheſtawzy je ſo ſakſki ſejm ſchwórtk ſajſo ſeſchoł. S dnjowoho porjada prěnjeho poł tydźenja ſo najwažniſchi dypk, najwſchelše dła pſchetworjenja němſkich żeleznicow do akźijoweho towaršnſtwa, wothłaji. Kommuniſtojo hrěbi žadachu, ſo by ſejm w jich namjeće, ſo by ſo miniſtrej ſmuſtkownych naležnoſćow, ſozialdemokratej Müllerej njedowěrjenje wuprajiło, hnydom jednało. Też wojſejowdzy, ſo ſu namjet na roſpuſchćenje ſejma ſapodali. Dokelž němſkonazionalni kommunniſtiſkaj namjetaj podpjerajcźaj, ſejm wobſankny, ſo ſo namjetaj wo wuprajenju njedowěrjenja a wo roſpuſchćenju ſejma bliſći wutoru na dnjowy porjad ſtajitaj.

Sakonjowny nacźiſk wo pſchinoſchku k wobeńhaſchćelkej kaſy ſo pravnemu wukaſej pſchipokaſa. Hdyž ſo na to wonamjeće demokratiſke ſtrony, naſupaźym wobſaž ſamoſtatnych žiwnoſćow jednaſche, němſkonazionalny ſapódſanz Rammelsberg njembrje pſcheſćiwo powjeſtſchenju maleho ratarſtwa na ſhoſty knježich dworow wuſtupowaſche. Pſchi teźe ſkładnoſći němſkonazionalnu barbu wuſnachu. Wonaj ſu najbórſchi pſcheſćiwnizy a potſcźerju małych ratarjow. Hdy by po nich ſćho, dyrbjałe knježe dwory zyłe małe ratarſtwo ſpóſerać. Niedźiwajzy teho pak mali ratarjo, bohužeł też w Sserbach, pſchi pſchichodnych wólbach ſajſo němſkonazionalneho wuſtwola. Pſchiſtajenje pſchejo mérne woſtanje: Jenož najſlupiſche cźelata wuſwola ſtame ſwej rěźnika. So němſkonazionalni, jako ſchćitarjo wulkich knježich dworow, namjet demokratiſkeje ſtrony porańcź pytachu, bě wozjawjaćej, dźiwaćej pak dyrbi ſo cźłowjek, ſo ſej ſozialdemokratoju pſcheſćiwo njemu ſjednawachu. Tuchi hiſcźeſe pſchejo bludnemu nahładej hołdnja, ſo ſo na knježich dworach razi-nelniſcho hołpodari, hdyž na hrěnich a małych wobſhadźeńſtwach. Tak ryćeřkublerjo a jich trabantojo praja, hdyž dyrbja něſchto leźomnoſćow małym ratarjam woſtupiś. Hdyž pak dyrbja ſo dawoli płaćiś, ſu ryćeřkublerjo hinaſche měnjenja. Potom rěka: Mali ratarjo móža ſwoje półka lěpje hładaś a wobſhadźaś. Tehdoła na nich wjazy naplodża, a tak je pſchiſpěwarne, ſo na nje dwójzy telko dawkow dawaju, kaž ryćeřkublerjo. Sozialdemokratojo ſnadź ſo też tehdoła za ſpěchowanje maleho ratarſtwa njemóża ſahoriś, dokelž mjes ſamoſtatnymi exiſtenſami, kajkeż ſu drobne ratarſtwa, jamych pſchiwiſżo warjow njenamakaju. Schtož ſozialdemokratiſki rěčnik pſcheſćiwo powjeſtſchenju małych žiwnoſćow praji, to teho wón ſamožſce ſam njewěri. Hdże dha bychu w Budyſchinje, Lubiju a Kamjencu mějcźenjo na wikach buturu, twarohu, jeja, ſnad, kał, ſelenińu, kury, hušy atd. namakali, hdy je njebychu mali ratarjo do měſta noſyli. Też ſ běrnami mali ratarjo měſćańſkeje wobydleriſtwo ſaſtarują a to ſe

Sulske mapy tornistry poruča **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1076

Serje sfoßzajmmi a sporkmi družinami. Też knjeje dwoje wnike hromadny běrnow napahajuja, wola druzinu, kotrej fu ja tich mózchnje wunoschne, ale fo bóle za pizwanje flota hodja, dyzli k sesitwojenju cznowjekow. Schtóż je ras tajke běrny pomér, zebi je druhi króć wjazy njekupi. Pschi pschichodnych wólbach njech fo mali ratarjo na debattu we fakim zejmje dopomnja, w kotrejž fo wo wostupjenje knjezich lezomnoscekow na male ratarstwo jednalsche. Njech fo tajkim politiskim stronam swój hlós njedawa, kotrej fo hospodarskemu spěchowanju maleho ratarstwa p'checzinjeja.

Swjask fakiskich industrialnych pschecziwo namjetam wězywustojnych.

Swjask fakiskich industrialnych fo boji, fo by fakska industrija cziefko schkodowata, kdy by fo w Sakksej po namjetach wězywustojnych hospodarikło. Wězywustojni njejfu na powschitkowne wokhudnjenje wobydlerstwa dźiwali a tunje tak malo na możnosce, po kotrychž mohła fakska industrija konkurrenzu we wutkraju wudźerjeć. Sakska industrija njetohła zebi na źiwotnowych wikach wotebrarjow dobyła, hdy wona fo wyskokimi zelesniczanymi tarifami a wschelakimi industrialnymi dawkami w pschichodze wobczežiła. Na kastaranje dźelacjerjow, kotrjž fu khmanosc k dźelu sjubili, fo wězywustojni s zyka njejfu dopomnili.

Ludowe rozhudźenje wo namjetach wězywustojnych.

Kaj sozialdemokratiska parlamentowa sjłużba tłoni, je pschebywstwo sjednoczenje sozialdemokratiskeje fronty po swojim pjatkownym pozedźenju jenohłósnje wobsamkło, zudej wothłosowacz dacz, hacz dyrbja fo namjety wězywustojnych w nastupanju sapiaczenja wójniskeho wot'chodzenja pschijeczej. Wojowanje mjes 23 politiskimi stronami njeje trěbnu zažnoc podało. Tuž dyrbi lud sam s haj abo ně rozhudźicz

Demonstracije w Halli fo sakasake.

W Halli ma fo 11. meje Moltkowy pomnik, kotryž bě fo powalił a nětko zaso postajił, fwjedzeńszy wotkrycz. Pschi tejle sfladnoczi chodża fo wojerske organizacije „Jungdeutscheroden", „Wehrwolf", „Stahlhelm" atd. we Halli sesecz a wulku paradu psched němskim kronprynzom, Ludendorffom, Hindenburgom a druhimi nětkuzchimi generalemi wotmjerz. Nowy němski militarizmus dyrbi fo tam źiwetej pokasacz. Pschecziwnjy militarizmu w tutym źiłdze wojerskich organizacijow pschihoty k nowej wójnje widża. Sozialdemokratwoje a komunistojo fu dźelacjerjow zjawnje napominali, fo bychu 11. meje do Halle cznhnyli a paradu wojerskich organizacijow injemóznili. Tuž je lohko móżno, fo w Halli k njeméram dóńdże. So by fo jenu sadźewało, je Merseburgski knjezeńskwowny president tutón dźeń wosche khromadźiny pod holym njebjom w Halli a wokolnosci sakasał. Na wojerske organizacije fo wěso sakalnja njepocznhnje.

Kommunistow w Barlinje zajeli.

W Barlinje fu źrjedu sako liczbu kommunistow sojeli. Jedna fo wo wotkrycze tajneje kommunistiskeje organizacije za pow'chnikowny politiski straj. Němscheho proletariata.

Strajki w Němskej.

Wyhoła pěz Dortmundskeje unije fo hańża.

Dla njedosahajeho wuhła je fo hižo jena wyhoła pěz Dortmundskeje unije hańża. Też Marczinska dźelnicza unije dyrbi dla njedostatka pkuna dźelo zastajicz.

Wot Hamma hacz k Duisburgej fo w podkopkach wjazy njedźela.

Pokazenje w Poruhrskej je fo dale shórschiło. Hórnizy wo źnydomhodźinskim dźele podkopki wopuschcza a fo na to źnydom z dźela puschcza. Liczba hórnikow, kotrjž fu zmólnitwi wołomi hodźin pod semju dźelacz, f kóždym dnjom potrjebnjeja. Po powjescznych z Bochuma fo w podkopkach Hamma hacz do Duisburga z zyka wjazy njedźela. K 400 000 hižo źrjewczazym hórnikam fo hi'cheże 200 000 dźelacjerjow pschida, kotrjž nad podkopkami dźelaju. Sdrjedu je pjeczka jenoż 15 prozentow zyłeho muzźitwa do podkopkow sajeło, wjetschina f nich wschak f wotpołdnam, so f nich za źnydom hodźin sako wujźeże.

Nahajnoscze strajkowarjow.

S Essena fo pawi, so je pschi nětkotrych schachtach k nazhlynoczkam dochło. Policija je dźesczisko strajkowarjam bjes mazu. W Altessenje je so bjerjeczi, w Ruhrortu jednacze wołowom franiło. W Dortmundskim wuzźnym wokrjeżu fu dźeiwne tedy wobkamkle, so fo generalny straj industrijowych dźelacjerjow wuwoła, jeli so hacz do źnoboty wjeczor mjes wobhedźerjemi podkopkow a dźelacjerjemi k dojednanju njebóńdże.

S nětkotrych schachtow so pawi, so fu strajkowarjo so k wutami do k dźelu źwólniwych dźelacjerjow dali. — We Kruppowych dźełarnjach je so wojerwiło, so budże so wot 11. meje dla njedosahajaceho wuhła dźeło dyrbjeczi pschikročicz.

Sczehkoti hórnistkeho strajka w Barlinje.

Schtwórtk fu so w Barlinje prenje sczehkoti straika němskich wuhlnowych dźelacjerjow pokasale. W metallowej industriji je so pschipowjedźało, jo budże so wot 11. meje dla njedosahajaceho wuhła dźeło dyrbjeczi pschikročicz. Němske żele'niży hiłdcze nětkole njejfu nuzowane, dla njedostatka wuhła liczbu czahowo pomjenschicz. Sazialne sczehtki wulamkjenja hórnikow f dźelu njejfu pschi dźenźnich hospodarskich wodstejnoscach pschewidźecz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10. meje 1924.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer — 2, thermometer we wnjo + 2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer w nozy + 6. — Drjewdźanska wjedrańca staja torhate samrócenje, po nórkim wocznjenje. Nadźijomnje fo wuwjedrjenje pschihotuje, pschetoż f wjeczora a poknogu fo wyschina pschiwlikuje. Jutsje njedźelu Jubilate ßtóńczo 4,21 khodża a fo 7,36 khowa, mjezaczł khadża dopołdnja 10,25 a fo w poknogu 12,49 khowa.

— Wajne wuczenje za serbskich evangelskich faratrjow. Kaj bu w „Bombaj Bóh" hiżo tydzenje wojerwjene, sapoczny fo, dali Bóh, pónźelu po Jubilate, potajkim pschichodnu pónźelu rěczne, wědomostne kursy za serbskich ev. farariow, dopołdnja w 10 hodź. w Sserbskim Domje. Jako prěni chze k nam rěczeć knjes liz. theol farat Mrózak-Hrodźischczanski. Kursus chze też powołdnitche hodźinu inwjesnicz. Wo wobdźelenje wschich serbskich ev. buchownych fo nałeżnje proży. Ssobu ma fo pschinjesczi wołojnik a papjera. Hodźiny maju służicz praktiskemu a wědomostnemu wudoßpołujenju w naschej lubej maczernej rěczi. Wo kursach a wo wobdźelenju pschi nich je nasch krajny biskop wo rozprawu proßył. Dokelż ma fo do prénjeho seńdźenja pschichodnu pónźelu hischcze wschelake frjadowacz, fo proży, so chzyli wschitcy ev. serbzjo duchowni fo hižo 3/10 hodź. serácz, tak fo mohli f dwyma 10 ko'i, f dźelom sapoczecz. D.

— Krótzon na wopraczne zwjostatne dollarowe pokasli (Schatzanweisungen), kiž fu je źrjedźenje Němskeje rozscherjuja. Sću to dollarowej papjerki (Schatzanweisungen des Deutschen Reiches) na 4,20 hr. ßl. = 1 dollar, 8,40 hr. ßl. = 2 doll. a 21 hr. ßl. = 5 dollarow, kiž fu jara derje, nětkotrz też hubjenje sa'schowanz. Wobsedje fo wot prawnych psches rozdźelenu wulkosczi, pizmo, cźisłowanje koli (Stempel) aa wodowe znamjeschcza (Wasserzeichen) rozeznawaju. Prawe pokasli maja pismiki w wodowym znamjeschku RSVaHVDS se źmuzkami sjednoczene (Windelinien) mjes tym so wopaczne wodowe znamjeschko bozyła nimaju abo maja je jenoż skespane. Sorjadownistwo sdźinesko dotha wuplaczi tomu, kiž zórko tutych salsifikatow wunamaka, wulke mpto.

— So bychu tute falschowane placźidła z wobdźela pschilcze, cźimi sarjadnistwo skarnych dołhow sczehowaze namjety: a) wupłaczenje tutych pokasłow i nominalnej hódnoty w centnowych bankowach abo druhich lakonskich placźidłach; b) wumeńenje (Umtausch) za druhe bjesdanjowe (unverzinslich) na 500, 1000 a 2000 ßl. hrivnowe wustajene pokasli (Schatzanweisungen), kiž fu 1. septembra 1924 abo 1. junija 1925 płaczomne. Jenu f tuteju dwoju druzinow mózhe jeden kóżdy wuwolicz. Za pokasli, płaczomne 1. 9. 1924, wupłaczi fo 8%, a te, kiž fu 1. 6. 25 płaczomne 10% diffonta, kiž fo wot teho czasa wobliczi, w kotrymż bu stara dollarowa papjera (Dollarschatzanweisung) wotedata. Wschě filialki zyłostatneje banki (Reichsbank) wumeńenje wobstaraja, a to jenoż hacz do 20. meje 1924. Wot 21. meje 1924 fu male, horjeła njenowane truchi tuteje skoteje pożczonki (Dollarschatzanleihe) jenoż hódnostne papjery (Wertpapiere), kiž fu na burzy p'chedawaja, we małym wobkhodże je nichtó bracz njetrjeba — njechże-li to.

— **Łódui muzsoje fo bliżaż.** Łódnych muzi — Pankracjija, Serzazija a Bonifazija — budże na notny tydzeń pschichodźelu, wutoru a srjedu. Kóżdy ratař a sahrodnik fo jich boji, dokelż czasto hischcze nózne mrózy fobu pschinjesu, kiż wjele schkody nacźinja. Ssamo na zebi dyrbi tuczi źrjeczi muzsoje se lymu a mrózom niczo cźinicz nimaja. Wez mu fo tak, fo w nałetnim czasu semja hischcze dołcz shrěta njeje a hdyż potom symne wětry pschiźidu, wuśrěbaja kuk teje czoplotu, kiż jich w semi je, f njeje, tak fo rjoła pomjerznje: wosamje potaj'cim mrós. Pětha budże strach wobżebje wulki, dokelż je fo pod schpatnym czasom semja jenoż jara źnadnje w pożlednich dnjach shrěta. Budża-li wětry f połnozy abo wot wanja, dyrbi fo zyle wěsce se mrózom licźicz. Tuž njech kóżdy na to kedyżbu dawa a njech swoju sahradku a schtóż ma wołsadźane, kuft schkita f tym, so sjomu abo podobne wězy na hrjadki pokoji, kiž pak dyrbi rano sazo wotstronicz.

— **Pschenjeżenje wójniskeho pomnika.** Wójniski pomnik pschi starych kasarnach fo w tu khwili wottorha a jestaja fo najsterje hnydom sazo w nowych kasarnach na Lubijskej dróhy. Tuto pschemjenjenje je sawdsele powitacz, pschetoż na dotalnym mjesnje pschi starych kasarnach pomnik kaneje cźesczejscnoze wuzźiwał njeje.

S Porschiz. Jutsje njedźelu, 11. meje, wołwjeczi nasche ßerbske towarschtwo „Serwa" swój 10. założnistl fwjedźenk w tudomnym Handrikez hoiczenzu. Sdwjedźenk budże tutón raz wulkotny a zajimawy. Towarschtwoivi hrotzejo wustupja f krażnej hru „Mjez wětry", kotruż dyrbi fo kóżdy Serb wobhladacz. Tak njewostań nichtó domach, ale pschińdźe we hołatej liczbje. Sdwjedźenk fo wjeczor 1/28 hodź. sapocznje.

S Kumi-njeje pola Rakez. Dźełacjerjo nascheje kaolinoweje twornje fu do strajka stupili. Smjerzowski fi ih bě postajił, fo maju tu dźełaczerju wot 23. měrza tżen 48 pi. na hodźinu mjdy dotacz. Dźełacjerjo běchu fo f 38 pi. spokojili. Tola njenja hischcze mucźinjenu mjdu njedostanu, tchodża fu do strajka stupili.

S Rakez. Rakeczanski nałetny hermank wotmjeje fo pónźelu 12. meje. — Mjes nascheimi Němzami a němskimi Sserbami wupjera fo zyłne monarchiste hibanje. Psched krótkim wotmětchu tu jedyn „Vaterländisch" wjeczor. Zurka bě se starymi němskimi barbami wupyschena. Hdyż „Jugendbund" se khorhoju do zurle zastupi, wsitcy pschitomni psched khorhoju postanychu. Pryjedy jenoż postanychu, hdyż fo khżjorej ß'awa mujeże. Po tdaczu budże w pschichodze kóżdy psched němskej khorhoju postanyez a czapku f jemowacz dyrbjeczi. Też w jenej zuzodnej wobłaże je jedyn pryjedy wulkohubaty kommunist założił towarschtwo „Jungdeutscher Orden" a je psches hyba tuteho nazionalneho swjatka. To je też nałpomnjenja hódne. Njeczuja wschelazy „tezjosialicza", so jich presidentiske a ministerske stoły fo cźumpoja?

Cyrkwinske powjesce.

W Michałskej zurkwi smeje njedźelu Jubilate rano 1/8 hodźin farat Rada němiku swojowdy a swj. wotkasanje, 1/2 hodźin farat Tischer němiku a w 10 hodź. serbiku Bożu służbu. Sbérka je Wósporiti Bóji dom. — Sdrjedu pop. w 3 hodź. konfe towarstwo w Bodolzach pola Rarez. — Semrjeczi: Augusta Rosalia Alma Mrjerzi, dźełaczeika f Wiłtopy na Hodźowje, 76 l. 1 m. 11 dn. Khorla August Linka, kamjenzezifichczek f Khrjwodorfa na Zibowje, 74 l. 7 m. 21 dn. Oskar Pawol Harnapp f Hrubjelcźi, korczmar w Hobrachczizach, 49 l. 1 m. 15 dn. (pokhowany

Feuilleton

Bratraj.

Podawk f ludowcho źiwjenja.

1] (Pokracjowanje.)

Knjes Jebak kaschupi do famkarjowcho bydła, hjez hnydom psched mały schpihel na sczenje stupi, so by fo wuhikał. Wón bě, a to wjedsesche won ham najlepje, nimomérny rjany mlody cznowjek kaj molowany, a jeho wobliczo bě nij jeno rjane, ale bě też pschijemne bylo, też wotkoło wocz nje bě pytnuc, so bě lohke źiwjenje wjedł. Jeho draka, źidźany kłobuk, gla'czowej rukajczap a źwélte schórnje, bě sterje bohata hacz rjana. Wulki, ale wopaczny briljant bě do rubischka wotkoło schije satyknjeny. Knjes Jebak hdaźe so f pschepytowanju swojeje drasty spotojom hacz a fo hischcze jumi na źiwój wobras w schpihelu pozmjerzkowschi wobjertny fo na pjenźzku a stócźi swoju schlenźu do podczka, so by fo po jśmě lepje rozhladał. „Wschejara jedna pschiprawa sa tak bohateho kłeźa! Wopraudże! Meble f dubowego drjewa; je to źwét widźał? Samych rezpichow, zaneho kanapesta a kał hubjeny schpihel: cźłowjek je wschón pokhmurjeny, hdyż jeno do njeho pohladnje. Eo je tola jeho bratr hinaschi hólz; wbohi thudy rapał; haj, wuzowana zitrona! Tola, dyrnjeż też starzy zaneho spobolanja na meblu njemół, ma tola flotaki a nimomérny moja pschichadna lubuje hudźbu? To je krażnje! Ha! starzy budże wocźi wuwaleez! Tola, wón dże, nětke khrobloczej, budź mi napomoz! Dyrbju źwojeho muża cźinicz!"

Mejchtr Bertold sasnupi do jśiwy a kóżdy źwojemu bocźeżej, so by fo pokazył.

„Pschindu najprjedy w mjenje wascheho knjesa bratra", pocza knjes Jebak a hrajesche njeteddżnje f rukajzu, „so bych f wami wo jeho hubjenych wobstejenjach rěczał, kotrež fu po najnowschich podawkach na burzy a wo- ..."

„Dyrbju waż pschetorhnycz, knjeże", pschejedże jemu mejchtr Bertold rěcz a smorzhcźi cźoło, „bźiwam ho, so zeże to wy, kiż hischcze mi wo hubjenych wobstejenjach mojeho bratra powjeda, dokelż tola derje wěsce, so wy njewinowaty njejsce, hdyż fu jeho wobstejenja tak schpatne; mi ho tehe dla ßtoro wércźi njecha, so by mój bratr Karl źebi tajkeho pożrědnika hladał, so by se źwojim bratrom rěczał, hdyż jemu tola mój dom a moja wuroda kóżdy cźaż wotewrjenej stejitej!"

„Cźże fo mi wércźicz", pschifpowmi knjes Jebak f hótkim wuźmjeschcenjom, „so by waschemu knjesej bratrej jeho bratrowa wotewrjena pokładnja lubscha była dyżli wotewrjena wuroda."

„Mam fo ßwobola żortowacz, knjes Jebako! Wostajmy to, prajeże mojemu bratrej, sche-li wopraudże wot njeho namohwjeny, schtoż sche wole mnje ßłyscheli, a jeli so mi hewak nicźo dale prajicz nimacze, źmój k konzej", wotrěcza f krótka samkał a stanj.

Knjes Jebak, kiż mějesche hewak ßwétro wulku dowóru k zebi, bě ßtoro trochu satrajchenj f krótkim wotrěczenjom, f kotrymż jeho samkał wotbu; tola wón fo sażo ßhaba, dyri f ßchdubom do źwojich źwélteych schkórnjow a pohladny tolba. „Mam hischcze nécźto i wami porěczecz, parschonjku nałeżnoscz."

„Ah! wascha nałeżnoscz?"

„Haj! ja cźau fo ßamostatny sejinicz."

„Ah!" łakowa knjes Bertold, so dźiwajo na hosesa hladajo, „jako schto, źmém-li prożbcz?"

„Nó, w źwojim rjemjeźle, jako mechanik."

„Ah, schtó by to rjekł!"

„Wy fo dźiwacze? To cźau wótricz, bojicze fo konkurrenzy, to fo rozumi!"

„Oh, tajka konkurrenza! to fo wě, teje dyrbi fo cźłowjek jara bojecz!" a samkał fo pożmékny.

„Tola ßpotajcz fo", troschtowache knjes Jebak, nu mam mnyże, wam do schkody bycz a cźau wam teho dla jara pschijomny namjet sejinicz"; knjes Jebak ßlecza se ßtóła, wustupi fo hordże a runje psched knjeża Bertolda a wudźerkasche na njeho se źwojej schlenźu, pschetoż nétkle cźajsche khomny trumf mihacz. „Chcemoj źwój wuzitk sjednoczicz! Schto ménisch?"

„Sjednoczicz — schto — źwój wuzitk? Po tajkim dokompagnije fo sjednoczicz?" samoła samkał, fo dźiwajo a pschewiny wótre źmjeże.

„Nę, nij tak; hischcze nutrnikho a knezisko fo sjednoczicz; njechcze dha mi dozopumicz?" praji knjes Jebak a wsa samkarjo donérnje sa tresł na źukni, „nó, tak dha wosmjecze mje jako pschichodneho źyna do źwojeho rjeneja?! Dajcze mi źwoju djatku!" Tak, nétk bě wschaj jażne a każ by knjes Jebak samkarjej chżył fhwile dacz, sa by po tutym „zadosinym" pschebłapjenju sażo k zebi pschischo, zawjerimy fo na pjenźu a wobhladowache zebi topow rjcźiny, je źwojej schlenźu.

A wopraudże, knjes Bertold bě pschebłapjeny a ßdaschu fo, so je wón polny radoscze. „O, o, jako pschichodny ßyn do rjemjeźła! ha, ha, ha, to njeje wólbr, tón hólz fo mi lubi! ha, ha, ha!" a poda fo na ßtółz a źmjeźeche fo, so fo jemu źyły do brody ronjachu. „Moja Marka, mój ßtotuschk, a tale lohla wala! Ach, to je wopraudże źmjeźene!"

(Pschichodnje dale.)

na Michałskim pohrjebnischežu). Marja rodź. Nowakez, njeboh (Jana Augusta Kocha, kjmnosjerja na Sokolcu, jaw. wudowa we Kóšlach, 69 l. 5 m. 18 dn. (pokowana na Michałskim pohrjebnischežu). Laura swjed. Gaškowa rodź. Krumanneg z Drobždjan na Šidowje, 68 l. 11 m. 14 dn. Johanna Jiffa, khorla Hermanna Scholza, hospodarskeho pomognika we Wowmjowje dź., 1 l. 5 m. 2 dn. Khorla August Frenzel, gmejnski pschedstejacet swj. šk. na Židowje, 78 l. 9 m.

S Budyšchina. W Pětrowšcej zjerkwi njedźelu Jubilate rano Pětrowšcejze zjerkwje Boža khłuža za cžežkołjšchazhych farat Groß; w 11 hodź. Boža khłuža za hłuchoněmych farat Eber; pschip. we 12 hodź. přehowanje farat Berg.

S Marijnej-Marczinej zjerkwi rano we 8 hodź. spowjedź a swj. wotkazanje Hromadneje Mendhe; w 9 hodź. přehowanje duchownoj primarius Baebler; wjecžor w 6 hodź. farat Berg.

Sbérka za wobnowjenje zjerkwje a wobstaranje nowych zwonow we Wósporku.

Pónđelu rano ½7 hodźin w Marijnej-Marczinej zjerkwi schutza nutrnosćej farat Mendhe.

Pónđelu dop. w 9 hodź. w Marijnej-Marczinej zjerkwi tydźenška spowjedź (tat mjenowana spowjedź za starchi) farat Berg. Sejedu pop. ¾3 hodźin w Pětrowšcej zjerkwi modlerja hodźina za njedźelnischcže.

Schiwórtk wjecžor we 8 hodź. pschihotowanje k dźěsćitemschežu na hrodownšej haźy 6 farat Eber a na Sedanšej dróży 6 farat Große.

Tydźenšce sastopašnwo ma w Pětrowšcej zjerkwi farat Eber, w Marijnej-Marczinej zjerkwi farat Mendhe.

Kratnoczrtniwšche spomjeńkanišwo w Budyšchinje na rózowej haźy 31. Njedźelu dop. ½11 hodźin njedźelska schula, wjecžor we 8 hodź. evangelistiska khromadźizna. Wutoru wjecžor we 6 hodź. swjaty młodźeny za rožšudź. schežicžanstwo za młodźencow a hrjech za młode holizy. Schiwórtk wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina. — Knjes Hromadźerjšmorny wotkładar Zimmermann z Budyšchina smje wot 11. hacž 14. meje bibliske hodźiny: Njedźelu 11. meje pop. w 3 hodź. pola Zimmermanna w Nowych Koporzach, pónđelu 12. meje wjecžor we 8 hodź. pola swob. Löhnertoweje w Kotowje, wutoru wjecžor ½9 hodźin pola knjesa pjekatšeho mišchira Hulšcha w Hornjej Wjasońcy, a hrjedu wjecžor we 8 hodź. w diakonaczy w Wiškopzach.

S Klukšcha. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a ½10 hodźin němska Boža khłuža. Wuzwanjenje parjeršteho rozwuczowanja. Sbérka. Pop. we 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, w 3 hodź. požehnjenje Jónskeho tow. wola Schulterja w Klukšcu. — Smjerći: Marja Schollkowa rodź. Siebja, Jana Schollki, kumjeńkarja w Podjazach, mandželstwa, 82 l. 8 m. 14 dn. Morwo narodź. hłonoczkiža Jana Ernsta Urbana, dźěłarjerja w Komorowje. Jan August Koban, fabrikski dźěłaczet w Sbžeri, 55 l. 10 m. 12 dn.

S Budeščz. Njedźelu Jubilate smje farat Bóžja rano w 7 hodź. herbšku spowjedź, farat Domaščka we 8 hodź. herbšce a ½10 hodźin němske přehowanje. Sbérka za zjerkwi we Wósporku. Pop. w 11 hodź. Boža khłuža za dźěći. Pop. w 2 hodź. wuczba za němsku Jónsku młodosć.

S Kmanczja. Njedźelu Jubilate rano we 8 hodź. herbšce a ½10 hodźin němske jenschenske, wobsaje z bohom wotewrjenšce kemschenje za parjeršcin wuczbu. Sbérka za Wósporczanstu zjerkej. Pop. w 11 hodź. dźěćitemschenje.

S Budyšchinka. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. herbšce spowjedź, we 8 hodź. herbšta a ½10 hodźin němska Bohagłuzba. Pschijšcze w parjeršich dźěći. Sbérka.

S Porschitz. Njedźelu Jubilate rano w 7 hodź. herbšce Boze wotkazanje, we 8 hodź. herbšta a ¾10 hodźin němska Boža khłuža. Sbérka za Wóspork. Pop. ½2 hodźin němske dźěćitemschenje.

we 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu. We 3 hodź. tschejšć. towarstwo mobzjenow.

S Buksy. Njedźelu Jubilate rano ½7 hodźin herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a ½10 hodźin němska Boža khłuža. Sbérka za Wóspork. — Smjerći: Marczin Gerhard, manžk. zjnt Jana Augusta Krjeczmarja, rat. pomognika we Bujeźu, 9 dn. Hona Madlena swob. Hobrakowa rodź. Lubjenšce, wobydlerka w Nachowje, 76 l. 5 m. 18 dn.

Towarstwowski powěstnik.

Serbski ludowy orchestr zmèje njedźelu 18. meje dop. ½10 hodź. dujorjo (tež klarinety), w 11 hodź. tež huslerjo. Bj. Krawo.

Serbskim spěwanskim towarstwam. 1. Wšě spěw. tow. wšěch 4 skupinow (Zejleŕ, Kocor, Budar a Čišinski) maja njedźelu, 6. julija pop. zajźdu do Rakec abo do Njeswačidła, hdźež dyrbi so zhromadny koncert w přirodze wotdźerżeć. 2., Wulki koncert w Budyšinje budźe srjedu, 1. oktobra wječor w Krónje. K tomu maja so słědowace, hižom před lětom postajene spěwy pilnje přihotować: 1. Reja w meji. 2. Přadla je Marja. 3. Płakała Hanica. 4. Wjelika lubosć. 5. Z kijom z karu. 6. Zhubjeny pjerščeń. 7. Husarjowa njewjesta. 8. Stuj dale! (w Pilku) a 9. Syrota (Kocorowa). Rjenje by było, hdy bychu wšitcy też nawukli: „Rjana Łužica“ a „Njech bratŕa bliža hodźinka“ wot Kocora. Bjarnat Krawo.

Domowina wšěm swojim towarstwam. Prosymy, postajeny powałtkowny lětny přinošk (hač do 30 sobustawow 5 hr., wot 31—60 s. 10 hr., wot 61—100 s. 15 hr., wjacy 100 s. 20 hr.) jako přinošk, a zapłaćić w prěnim połłěe a to pak w sekretariaće samem, pak na konto Domowiny na Serskej lud. bancy. Postajeny lětny přinošk za kóždeho sobustawa (0,10 hr.), jako přinošk B, móže so w druhim połłěe zapłaćić. Sekretariat.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje, Kedźbu! Hač do 1. junija dyrbi so kóždy tydźeń wutoru a pjatk spěwać. Přichodnu wutoru 13. 5. ¹/₁9 hodź. je we Serb. Domje prěnje spěwanje za wšitkich spěwarjow a spěwarki. Nowe sobustawy móża so hišće při Delnjotuźiskim koncoerje wobdźělić.

Budyšska Bjesada ma přichodnu pónđelu, 12. meje, wječor ¹/₂9 hodź. w Serbskim Domje spěwanje.

Spěwne towarstwo „Sołobik“ zeńđze so njedźelu wječor ¹/₂6 hodź. pola bratra Palerja k wulětej do Drožđija. Bratr Wićaz staji sokołsku hudźbu.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor zwužowanje.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach. Muzski khór zmèje wutoru, 23. meje spěwanje. Mšany khór ma srjedu 14. meje spěwanje. Wšitcy maja přitomni być.

Kołojźdne towarstwo w Bukecach ma přichodnu wutoru wječor ¹/₂9 hodź. pola Stangec posedźenje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo wěsće přińdźe, dokelž so wo важных wěcach wuradźuje.

Serbske towarstwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu pop. ¹/₂3 hodź. wurjadnje важnu zhromadźiznu. Přednošk je dobročinej přilubjeny. Tuž je nuzne, zo kóždy sobustaw přińdźe, też hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma přichodny pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wječor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšitcy wěsće přińdu. Też hosćo su witani.

Serb. tow. „Serbowswěca“ ma njedźelu, 11. meje pop. w 3 hodź. pola hosćenscarja Knyppy w Drěwcach swoju zhromadźiznu. Dokelž budźemy wo jara важnych ratafskich należnošcach jednać, je cyle nuzne, zo sobustawy w samanym zajimje wěsće přińdu; też hosći lubje přeprošujemy, wosebje ze Hermanec. Wysokeje a Ščešcy; dokelž je to ratafskich prašenjow dla jara nuzne. Předsydstwo.

Lipa Serbska w Pančicach zhromadźuje so njedźelu, 11. meje připołdnju w 12 hodź. na Klóšterje k zhromadnemu wotkhodej na poswjećenje koroje tow. młodźencow w Khrósćicach. Čorne woblečenje a wysoki kłobuk. Prosy so wo prawje bohate wobdźělenje. Předsydstwo.

Na poswjećenje khoroje tow. młodźeńcow w Khrósćicach wotčahnu, **Pančanski Sokol, Lipa Serbska** tudomnej tow. młodźencow a knježnow z hudźbu do Khrósćic. Wotkhad njedźelu, 11. 5. w 12 hodź. z Pančic. Prosy so, zo by Wotrowske towarstwo młodźencow a knježnow kaž tež Sokoł we Wotrowje a Serbskich Pazlicach so přizamknjemy. Zhromadźimy so pola Nowakec korčmy w Kukowje.

Jednota „Sokol“ w Pančicach.

Jednota „Sokol“ w Baćonju. Njedźelu připołdnju w 12 hodź. zhromadźimy so w Baćonju k wotjědźenju do Khrósćic. Wšitcy dyrbja so wobdźělić. Starosta.

Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu, 11. 5. pop. w 3 hodź. wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Wosebje serbsku młodźinu našeje wosady přeprošujemy, zo by so na zhromadźizne bohače wobdźěliła. Też wšě sobustawy so z wěstosću a z dypkom přeprošuja. Předsydstwo.

Serb. towarstwo „Zernička“ w Lichanju ma njedźelu, 11. meje pop. ¹/₂4 hodź. pola Rudolfec měšačnu zhromadźiznu. Dla swjedźenja a dla важnych hospodarskich wuradźowanjow njech wšitcy přińdu, wosebje pak hospodarjo. Też hosćo su witani.

Serbske towarstwo „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe zmèje wobstejnosćow dla njedźelu dop. ½10 hodź. po serbskich kemšach w Haškec hosćenscu swoju měšačnu zhromadźiznu. Dokelž so dla hospodarskeho wotrjada přednošuje, prosymy wo bohaty wopyt.

Hospodarski rozhlad.

Sscbotu, 10. meje 1924

Kurzy wcžera w Barlinje:

(Tute kurzy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	255 400
jendželski punt	18 405 000	cžeski. króna	124 600
schwajzarski frank	747 100	10 mil. półsk. mark.	797 000

Němske pjenjezy so na dźiwołowych wikach ležma pscheměnichu. Sa to wcžera franzowski frank nabobo dele bicź wocža. S kajšeje pschičžiny abo winy, so wschelako huda. **Hacź je tole manevr** psched franzowskimi wólbami, kiž so njedźelu wotměja, so ji cžekja prajicź hóji. Móże też stutk šadwělowanja wschelakich spekulantow bycź. Cži maju we meji a juniju cžekje winowatosće w frankach dopjelnicź. Jeli so jim porabi, frank wo nješchto jenoź dele rasćeź, budźa jich winowatosće znadnische.

Efekty so na Barlinskej burzy mało pscheměnichu. Na Drjezdźanskej burzy bě wobrot jara znadny. Teź tu kursy skoro žanchu pscheměnjenja njesajpschachu.

W Brenty swoje kursy derje sachowachu.

Teź produktowe wiki w Barlinje so njesamóchu sć swojje dotalnje womory shrabacź. Sterje so šdasche, so ja rožku je wjetschi sajim. Hamtske sapiški praja, so su nasymne hyzny schpatne. S privatneje strony so temu njewěri. Pschenza bě tunischa, ale tola njedźe. Jeczmjeń so ležma pscheměni. Wowsa nješchto do wutkaja pschedachu, hewak njedźe. Muka nješchto lepje dźěłsche. WotrubY na placžinu dźerja. Wěrnjace kruźki a šuche trunhańcki běchu nješchto tunscho dostacź. Zentnar žita placžeše

wcžera w Drjezdźanach:

pschenzy 8,35—8,60, rožki 7,10—7,30, jeczmjenja 9,00—9,62, wowsa 7,05—7,30,

w Barlinje:

pschenzy 8,30—8,50, rožki 6,40—6,70, jeczmjenja 7,07—9,30, wowsa 6,25 št. hr.,

we Wróćkawiu:

pschenzy 8,55, rožki 6,70, jeczmjenja 6,50 hacź 8,85, wowsa 6,25 štołtych hriwnow,

schtwórtk we Shorjelcu:

pschenzy 8,40—8,80, rožki 6,40—6,80, jeczmjenja 8—9, wowsa 6,40—6,90 št. hriwnow

Witi wužitkowscho štotu (Magervieh hof) wcžera pjatk w Barlinje. Skotu bě so pornjo tydźeńschim wikam mjenje pschihnało. Stót pak sforo mjenje derje dźěłsche. Pschetoš jenjezy su jara žadne. Wikowarjo ludma te pjenjezy wumóžnowachu, kiž su jimi dali. Swoje wudawki do wopuschc swjatschu. Jenoź najrjeńschi stót hischcze nětk swoju placžinu sachowa. Tón pak bě žadny. Wolow so mało rospschedża. Próżdnik placžachu zentnar 82 št. hr. Pschičinali běchu 465 krutnow, 13 nolow, 11 bykow, 91 próżdnikow a 79 cželatow. Wone placžachu dejne a wyšokokwalitne krutny

1. kajšosće 320—470 štołtych hriwnow,
2. kajšosće 260—320 štołtych hriwnow,
3. kajšosće 150—260 štołtych hriwnow,

Jałowje:

1. kajšosće 280—380 štołtych hriwnow,
2. kajšosće 200—270 štołtych hriwnow

Woły do cžahanja 36—44 št. hriwnow,

Próšdniki 25—32 štołtych hriwnow,

Stót, kiž so ani k wjasanju ani k kormjenju njehodźi 25—32 št. hriwnow, po zentnarju žiwje wahi.

Na kusanje wiki tam běchu pschihnali 583. Dokelž su pjenjezy žadne, wone schpatnischo dźěchu a běchu tunische. Wone placžachu:

1. kajšosće 1200—1700 štołtych hriwnow,
2. kajšosće 900—1200 štołtych hriwnow,
3. kajšosće 300—800 štołtych hriwnow,

dobitjaki 300—500 štołtych hriwnow.

Na pschedaŕ je:

Cželerja we **Selenej Horje** (Grünberg) cžo. 1.

Wol, podhonbny w Materšcžach pola Wóbborta cžo. 18 a nuž w Malešcžach, kaž wcžera šmilnje wosjewichmy.

Kobła, rjana, šwjina, bruna, grjenješéina, tunjo w hoseenżu w **Luwoczicach** (Lautitz) pola Wósbórka.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a walizowe šymje po tuni abo 1000 kg, šemak 100 kg. placžiny we Wótej hriwnje.

	9. 5.	8. 5.		9. 5.	8. 5.
Pschenza rožka	167-171	170-172	rožk wožnšći	10,50	11,00
natšt. jeczmjen	128-134	128-134	pos. metasa	8-8,80	8-8,80
nat. jeczmjen	170-186	170-187	ferabella	12-13,50	12-13,50
wowsa	125-132	125-132	birnage krujši	22-23,60	23-23,50
kukurica (Mais)	—	—	bany	14-16,00	14-16,00
pschenczin. muka	23-25,50	24-26,00	wola	11-12,00	12-13,00
rjana muka	19-21,50	19-21,75	tany wožušći	19-20,50	20-20,50
pschenez. wotr.	10-10,50	10-10,20	wobre lupiny	11-11,50	11-11,50
rjane wotrubY	9,15-9,40	8,90-9,10	rotte lupiny	15-15,50	15-15,50
rožk	300	310	šyno, 50 kg	2,50-2,75	1,90-2,10
lane šymje	400	410-415	šłoma, rjana:	1,35-1,45	1,05-1,25
hróch	14-15,00	14-15,00	„ pschenicz.	1,35-1,45	1,05-1,25
pjelnišći	11,00-12	11,00-12	„ wowšina	1,10-1,25	0,90-1,05
			„ jeczna	1,10-1,25	0,85-1,05

Wiczne placžiny wcžera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wšcho po štotej hriwnje	ja 1 zentn.	ja 1 zentn.
Pschenza	8,40—8,60	8,40—8,60
Rožka	6,90—7,00	6,80—7,00
Jeczmjeń	8,00—8,75	8,50—9,50
Wowš	6,75—7,00	6,50—6,80
Syno	3,00—3,40	2,75—3,25
Słoma, i małch. mčkcž.	2,25	—
Słoma, i šaštanju	2,00	1,50—2,00
Słoma, i ruku młóczena	—	2,00—2,50
Wšrny, pola rataŕja	4,25—4,50	3,60—4,00
„ hacź na želesnicu	—	—
Butra kg	4,00—4,40	4,40—4,80
Jeja	0,10—0,11	0,11—0,12
Pschenczne wotrubY	—	5,40—5,60
Rjane wotrubY	—	4,60—4,80
Pschenczna muka	—	13,50—14,50
Rjana muka	—	12,00—12,55
Prošata, wulše	—	—
„ hrjenje	12—24	—
„ małe	—	—

Z wobkhodneho žiwjenja.

Nichtó njeje pschecžiwo thorosći schkitany. Tehodla dyrbi so kóždy w thorowch dnjach ja to pokitaracź, so jedi swój organismus žiwy a krutny šoźerji, so by měł dosć rasnoscje (Energije); thorosće lohko a spěschnje pschewinjesć. Wobsebje dyrbi so musłorch a cžowonym šystem skruscžiś. Elektrogalwaniske hojenje podpjera dźěławosć cžela na strowotu na najwuspěschnischse waschnje, dokelž pschi dopołnje bjesbolesnym šamołěkowanju w organiśmje wotpozhowanju milinu žiwjenja (Lebenselektrizität) wudospołnja a pschisporja a t tym šbudźerjow thorosćow wotstroni. Rozšerśace pišma rejserśele Wohlmuthowy institut w Budyschinje na Mołkowej dróży 31 bela.

Za khudeho dźěłaćerja w Šešowje

darichu dale:

farar Šwjela w Dešnju (D. Ł.)	3. —	hriwn.
farar Mjerwa w Bukecach	3. —	„
rada dr. Muka w Budyšinje	3. —	„
E. Symank w Špikałach	1. —	„
H. Šober w Špikałach	1. —	„
k. Wóznik z Now. Bóšec	0. 50	„
k. Mikł. Herbrich z Dobrošec	1. —	„
k. Mich. Bjeńš z Khrósćic	1. —	„
k. Łebsa z Khrósćic	0. 50	„
k. Dučman z Khrósćic	1. —	„
k. Hóža z Khrósćic	0. 50	„
k. Wjacławk z Khrósćic	0. 20	„
Njemjenowany z Khrósćic	1. —	„
k. Cyžank z Khrósćic	1. —	„
k. Šram z Khrósćic	0. 50	„
k. J. Hojer z Khrósćic	0. 50	„
k. dr. Pól z Khrósćic	2. —	„
k. wyš. wuč. n. w. Hiła z Khrósćic	0. 50	„
kn. wuč. Kubašec z Khrósćic	1. —	„
	22. 20	„
dotal nahromadźene	30. —	„
	52. 20	hriw.

Prosymy wo dalše dary!

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wokrejzna šhromadźizna (Bezirkstag) Lubijšcheho hamtšcheho hejtmanstwa budźe 15. meje 1924, popołdnju ½3 hodźin w sali Lubijšcheje měšcjanskeje rady (radniza, 2. poschodźe.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Na šudnišcze je 12. meje 1924, popołdnja w 10 hodź 77 000 zigaretow, 2 zentn. tabaka, pišanše blido, wah, ležbna połładnja (Kontrollkasse) waha na blido (Tafelwaage), 7 połzow, klamarše blida, 1 šud njejeschcheho inwentara (Schmierišće), 1 šoja, ladowy thamor a 1 rjeblowany wóš na pschedžadźowanje za hotowe pjenjezy pschedawaś. Kupzy šeńdu so wo šoješenju „Sachsentreue“ w Kamjenc.

Jednota „Sokoł“
w Hrodźišću.

Njedźelu, 11. meje 1924 wuhotuja

wulki sokolski wječor
w Drožđžiju .

sokolske dźěći a doros'.
Malešanskeje Jednoty.

Wulki program

Započatk we 8 hodź. **Potom su reje.**

Wutrobnje přeprošuje
Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću.

Serb. tow. „Swěra“ w Poršicach
woswjeći njedźelu, 11. meje swój
10lětny
založeńskí swjedźeń
w Handrikec hosćencu w Poršicach.

Hrać budźe so **„Móc wěry“.** Započatk 1/2 8 hodź.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka, kaž też wšě bratrowske towarstwa přeprošnje
předsydstwo.

Hućinjanska
dobrowólna wohnjowa wobora
wotměje **njedźelu 11. meje**
w hosćencu w Lichanju
dźiwadłowy a rejowy wječor.
Započatk w 7 hodźinach.
K temu wutrobnje přeprošuje
Kommando. **Hosćencař.**

Zadanjamy pjenjezy wot
12—18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

Do Khróšćic a wokoliny!

Sym swoju **zubnu praxi** z Budyšina do Khróšćic přepołožił a wotměwam rěčne hodźiny wšědne dny wot 9—7 hodźin, njedźelu wot 10—1 hodźin. ::
Budu so dale prócować, mojim předćelam najlěpje posłužować. ::
Zhotuju wumělske zuby, předźěłanja, wuporjedźenja wob 1 dźeń, plomby, krony. Čaham zuby a pohlušenjom a bjez njeho. Wězywusłojne wuporjedźenje. Podźělne płačenje dowolene.

Wernerowa zubna praxis w Khróšćicach.

Zamenjam swoju **ležomnosć**, 78 jutrow wulku, dobru zemju a dobre twarjenja, ze **nujeńšej**, snadź 15 jutrow wulkej. Poskićenja pod „B 28“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Bělý kruchaty wapno a cement
poruča po tunich dnjowych płačiznach **Pětr Kral w Rakecach.**

„Mišrowske koło“ elegantne hódnostne znamjenje koło.

Rozumny znaješ kołow njemysli dołho,
kupi z mišterskeje ruki mišterske koło.

Dom jězdnych kołow **Jurij Fuhrmann**
w Budyšinje na hornčerskej hasy 10.
Telefon 1004.

Pola Wintera w drogeriji widźiće wjele noweho wo
fotografiji
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow naslědnik.

Kupuja
nowiny, akty, knihi, papj. wotpadky, lumpy atd.
F. A. Popp
na hornčerskej hasy 18.

Přikrywy
dešćowe, wołmjane a lěčne, za **konje**
spanske přikrywy za dźěłaćerjow poruča
Hoffmeister w Budyšinje
na Hołšc hasy 23.

Slezyske
běrny
prěni wotsywk (Wolthmann) su na předan we Zaŕhowje čo. 2 pola Klukša.

Mlóćaca mašina
ze 700skim wučasowadłom, z čišćenjom, 47-mlóćakom z přeč. łožanjom (Vorgelege), fabrikat „Möble w Lubiju“, **wopraudźe tak dobra kaž nowa**, je za poł płačiny nowoje mašiny na předań. Wobhladać móže so we hosćencu „K jabnjeńu“ w Lubiju.

Žitowe měchi
a **słomniki** (Strohsäcke)
poruča bliže wosebje płačiny hódno
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
z napřeća „Złoteje Hwězdy“.
Ręči serbski.

Barby
labi
barbiče (Pinsel)
šablony
za wumělcow a molerjow su dostać pola
Wintera
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow nasl.

Mjoda sućelna podsobna
kruwa
je na předań w **Minahale** čisto. 32.

Wysokosućelna
kruwa
je na předań we **Wysokej** čo. 14. pola Rakec.

Podsobna
kruwa
blizko čeladu je na předań **w Dalicach** čo. 5.

Wysokosućelna
kruwa
mjez dwěmaj k wubranju je na předań w **Barće čo. 36.**

Wysokosućelna, čehniwa
kruwa
je na předań w **Kobelnju** čo. 10 pola Klukša.

Kupuju
kóždy čas po dobrych płačiznach
jědźne běrny
runklicu
słomu
a proša wo poskićenja.
Překładuju na stacijach, kiž najbliše předawarjow leža.
Richard Jacob
w Budyšinje
na kamjentnej hasy 19a.
Telefon 137/138.

Syna sprawna
holca
za dom a zahrodu so pyta.
L. Domaškcyna
w Kolbicach pola Łaza.

Kedźbu! **Njedźelu, 11. meje** **Kedźbu!**
wuhotuje **towarstwo modźiny „Jednota“ za Khasow a wokolinu**
w Khasowie
wulki lěčny swjedźeń
z mejumjetanjom, wo myto tŕělenjom, kehelekulenjom wo myto, hóstkowanjom wo myto a z druhimi lndowymi sawjeselenjemi; nimo teho je česćenym wopytowarjam rejwanski stan k wuživanju postajeny. Za wuprahanje, kaž też jědźe a piće je derje postarane.

Započatk w 1 hodź. **Swjedźenski bal w 5 hodź.**

Wo bohaty wopyt tuteho wulkeho swjedźenja přeprošujetej
hosćencař a předsydstwo.

Naša nalutowańnja
přijimuje nalutowanske pjenjezy, po přeću 'też ze zwěsćenjom njekhabłaceje **stajnohódnosće** na **założku dollara.**
Krajnostawska banka
něhdušeho sakskeho markhrabinstwa w **Hornjej Łužicy.**

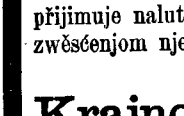

!! Kedźbu !!
Wulki transport najlěpšich sylnych rańšofrisiskich
jehnjatow a boranow
dóńdźe **wutoru, 18. meje,** bjez kwaranteny do Pomorc a steji
wot wutory připołdnju
hač do srjedy wječor
w Fiolec hosćenću při dwórnišću płačizny hódno na předań.

Bräuer, wikowař z wowcami a wołmy
w Satzungen w Rudnych horach.

Mjoda čista **holca**
18—20 lět stara, kiž ma nješto nazhonjenja wo lěpšim hospodarstwje, so **hnydom** jako stwinska holca do **Drježdźan** pyta. Poskićenja pod „B 27“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Syn porjadneju staršeju hišće měsmo jako **pjekarski wučobnik** namaka.
Zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Pilny młody ratař,
kiž je wo wšech ratařskich dźěłach, z mašinami, wo hnojenju, domjacych a rólnych dźěłach derje wobhonjecy a kiž ma přeńjoklasne wopismo, pyta přihódne městno jako
hospodař
abo zastupjeř knjeza na wjetšim kuble. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“ abo w Zdźeri čo. 7.

Do burstwa so 18-létny
pohonč
pyta. Zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Wóskowane sukna
wupjerki, módrošiš, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
znapř. hosćenca Złoteje Hwězdy.
Ręči serbski.

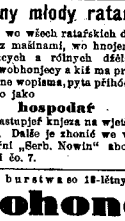

Ja žadam sebi w našej wjesnej korčmje jenož
Serb. Nowiny

Len
kóždu dźělbu kupuje po najwyšších dnjowych płačiznach
Fuhrmanec powjaznistwo
(Seilerei) na Židowje čo. 187
Dopisnica dosaha!

Elektrogalvaniski prud ma překwapjace
hojeńske wuspěchi
a móže so nałožować při nimale wšěch khorosćach a je dospołnje bjezstrašny. Bliše zhoniće
we Wohlmuthowym Instituće
w Budyšinje, na Moltkowej drózy 31, delka.
Prospekty darmo! Hojeńske wothladanje!
Aparaty so wupožčuja. Ręči serbski.

Železne sudobje
po bjezkonkurenčnje tunich płačiznach porńca
Richard Heinrichs w Klětnom.

So wróćiwši wot rowa mojeje luboje mandželskeje, našeje swěrneje maćerje a wowki

Marje Jankoweje
we sw. času baby w Kortnicy

začuwamy wutrobnu potrěbnosć, wšitkim, kotříž su nam ze słowom a pismom, z čelnej pychu, pomocnej luboću a česćacym přewodom swoje dźěłbrače wopokazali, wosebje knjezej fararjej Mrózakej za tróšne słowa při rowje

maš najwutrobniši dźak

wupraji.

W Kortnicy, 8. meje 1924.

W mjenje wšěch srudźenych sawostajenych
Max Janka, Pawoł Křižan.

Přiloha k číslu 109 „Serb. Nowin“

Sobotu, 10. meje 1924.

Sajźdlowanske praschenje w salskim šejmje.

Němskonazionalni pschećiwo sajźdlerjam. — Demokratam so porokuje, so su žebi pjenjezy sa žłubjenje semje płaćiłi dali.

W **Drježdźanach**, 8. meje.

Pschi jednanjach sakskeho šejma, kiž bě so dźensa po nimale 7 njedźelskej pschestawoły (Pause) sajźo leschoł, jednalasche so tež w druhim wuradźowanju wo namjerze demokratiskeho sapósłanza **Wehrmanna** wo postajenju **wobłuha rólniskeje žiwnosće.**

14. dezembra bě sapósłanz Wehrmann schćěwaze žadanje na knježerstwo stajił: a) knježerstwo ma sajźady postajeć sa wulkosć samostatneje rólniskeje žiwnosće, kotrejž maja so po § 1 zyłostatneho sajźdlowanskeho sakonja makotarźe sajźdlowanje postajeć. Minimalna mjeza njeńmě pod 9—12 hektarow sa rólnišku žiwnosć leżeć. — b) sa ratarskich wěźwustojnych w sajźdlowanskich należnoscach a we schkitanskich hamtach sa woznajeze pola wobkrejnych hejtmanstwow maja so tež sajźdlerjo a sastupjerjo malkeho a žrěnjeho ratarstwa postajeć. — Wehrmann swój namjet sastupowasche a wobsebje na to pokasowasche, so ma tajsa samostatna žiwnosć tak wulka bycź, kaž to normalna ratarska žwójbna dźěławosć žada. Pischeciwo tomu bě **sozialdemokrat Schembor** a wobsebje němskonazionalny sapósłanz **Schreiber**, kiž so wobsebje pschećiwo tomu wuprají, so maja so tež sajźdlerjo jako wěźwustojni bracy. W dalschej debacze porokowasche němskonaz. sapósłanz **Rammelsberg** demokratiskej stronje, **so je žebi za žłubjene wobłuzanje sajźdlowarskich leżomnošćow pjenjezy pleśeju dała.**

Namjet sapósłanza Wehrmanna so wotpokasa.

Potajkim: sozialiscy a němšćonarodni njechadźa žineho prawa sajźdlerjam popschećeć a demokratam so sajźo porokuje, so sa swoje prózowanja wo sajźdlerske prawa pjenjezy bjeru. Hdźe dha ma potom sajźdler swoje prawa pytaćź, bjes teho, so jeho njebychu někaše pjenjezy wuzgadli. Nadźijomnje demokratiska strona dopokaże, so žebi nihdźe, a teź žadyn jeje sobuskutk njeje pjenjezy sa to płaćiłi dała, sa ludźom kraj a senje lubjesche. To budźe je wschelakich winow teź žerdźišch žydlerjow a małorólnikow, wobsebje we Budyšinskim wokrjesu sajźmowacź. Wobžarowaćź pak so dyrbi, so tak spravne žadanje kajšeź je knjes pastor Wehrmann sjaji, jenož tehodła wotpokasa, dokeł so to němskonazionalnym a sozialistam njelubješe. My so k tutej wěźy hišće wrócimy, hdyž so je strony demokratow na němskonazionalne wobwinowanje wotnoliwi, a wotmolwić demokracźa dyrbja.

Po nowym „nazionalnym“ systemje.

Hdže je rozdźěł mjez komunistami a „ludowcami“?

Kaž hižo wosjewichmy, su ludowozjo (deutschvölkisch) němskonazionalneho ministerpresidenta von Brandensteina w Mekkenburgskej s pomozu komunistow powalili. Pschi nowych wólbach dosta pak Brandenstein 24 hłosow, 15 bě njepopisanych a 9 rosbrójenych. Dokeł so žadna absolutna wjetschina sa von Brandensteina njenamaka, bě wukanska wólba (Stichwahl) trěbna. Pschi tutej dósta němskonazionalny von Brandenstein 24, sozialny demokrat Stelling 22 hłosow, 16 zedulkow bě njepopisanych, 1 njeplaćiwa. Na tuto waschnju bu von Brandenstein znowa jako ministerski pschedsydła Mekkenburgskeje wuswolenty.

Je brje woprawdźite unikum, so žamžiny parlament pschedsydźe knježerstwa njedotwěru wupraji a dwaj dnjaj pozdźišo tutoho pschedsydu z nowa woli. Kak hrosnje bywrjekachu nazionalisca, hdyž so w sakskim šejmje komunisca podobne, jenož bóle konsequentnje sadźerżachu. A tak žłubjachu pschi wólbach, so lepschi porjad wschudźe sawjedu! A nětko? Kaiši je rozdźěł w komunistiskim systemje porno tutemu „nowemu“? Je widźeć, so maju extremne strony wschě jenaku taktiku, kiž je jenak schpatna; schtóž pak sam to cźini, schtoż druhim porokuje, je farisej. Ći tuch je wschak na prawizu kaž na lewizu wjazy hacź nadoseć. — To je nasche žerbske mjenjenje a my žuny teź w politiju — kaž we swojich wobžbinskich poměrach — trochu sa moralnosć. Němske nowiny, haj samo Leipz. N. N. mjenuja tute sadźerżenje nazionalistiwu „Kinderstubenpolitik“; my to mjenujemy „komediju“. A k. pastor Maurenbrecher w D. Zeitung, dźe ludowozow a němskonazionalnych teź w zyłostatnym šejmje hromadu swjatacź. Nó, to mózemy so tehodła na wschelake rjane podawki we jich mandźelstwje pschihotowacź!

„Reichslandbund“ a politika.

Njepolitiski „Landbund“ so do politiki měscha.

Pschedsydstwo „Reichslandbunda“ je rezolucziju wosłamko, w kotrejž sćěhowaze žadyty steja: „Reichslandbund“ wosjewja, so je žebi zyłkowny plan wěźwustojnych wobhladać a ma sa to, so tutón plan je njesprajschijomny a zwadźa „Reichslandbund“ tuto dobrodźanje wěźwustojnych (Schaverständigenutachten) jaka sakład dalscheho jednanja w praschenju reparazijow wotpokasuje. Reichslandbund žada, so by so knježerstwo wutworiło, kiž swjatosć njepschećelow druhe namjety cźini.“

Reichslandbund dozdyła ninka prawo, někotre wotpokasowacź abo pschistajnosć, dokeł je zyła pribatna organizazija jednotliwcow; je swojej proklamaziju ho jenaž šmělcy cźini. Wjele teho pak budźe na njej Poincare zyłe wěźeze to spóznacź, so knježerstwo, na kotrejž chże tajka sawjezeźana politika myślećka, kaž ma ju „njepolitiski Landbund“, skutkowacź, jeho politiku podpjera. Ale teź samo Herat dźensa hišo ji Hewon wije a wo tom pschemyśluje, kak bu so nětkajši wupuć z kuteje situazije namakał; won je samo swólniwe, „formalne“ pschisnaca cźinicź. Je to konsequentnosć a jeho jenička politika mudrosć? Potom maja hišćeze rjane časy pschiśe, hdyž budźe chet němskonazionalnych Herat kanzler; prascha so jenož, komu budźa so lubić. Jeho wolerjam najskerje najmjenje. Derje wschak by teź sa małoratakiski pschiwólkinkow „Landbunda“ było, jeli-so by chězdź jónu zyłe jasnje prajiłź, schto po prawom je: politiski abo njepolitiski? Je to wulzy na cźasu.

Shromadny wulkt serbskich towarstwow.

„Lipa Serbska“ w Pančicach hotuje so na namołwjenje Budyšezanskeho towarstwa „Lubin“ na wulkt na horu Mnišchonu a to **njedźelu 1. junija.** Sobotu ma so po jeho pschećiu wjecor we 8 hodźinach w Budyšezach wulki serbski koncert po pschikładze Macźičkeho wuhotowacź. Tuž namołwjamy wschě serbske towarstwa, tak daloko hacź njejsu pschez dołyze dźěło abo žiwjenjenje sadźěwane, **so na tutym wulkezje wudźěłcy a t manifestacźi serbskeho mjena pschinošchowaćź.** Wokolo 2 hodźin

Stawisniske powjesće s naschich serbskich wšow.

Mamy wotpohlad, naschim cźišćenym cźitarjam stawisniske powjesće s naschich serbskich wšow podawacź. S wjetscha wschak su wo nam jenaž powjesće wo rycźerskich dźiwjacach, kotrejž nad serbskimi wjsami njeschadu, sdźerżane, tola **su teź tute** s wjesnoga sajimawe, wobsebje hdyž so we nich poczahi k wjeselnjanam pokajuja. Hdyž a hdyž pak so tola teź powjesće namakaju, kotrejž nam wo serbskich poddanach z roboczanskich cźasow powjedaju. Kedźbliwy tak po nježim swój wobras wo sandźenych cźasach swojich prjedowonikow wudopołnja.

Podawamy tute powjesće po wšach a sapoczńjemy s Luhom a Khažowom. Schtóž so sa statwisny swobsebje žiwe wšebje žiwje sajimuje, njech to we wudawarni „Serbskich Nowin“ wosjewi. Potom po możnosći na tute pschesca dźiwamy.

Schtóž dalsche nadrobnosće se sandźenosće naschich serbskich wšow znaje, njech je s tutym pschećelnje namołwjany, so by je napisał a je nam podał. Schtóž rady njepisa abo tuto wjesele radscho druhim popsheje, njech je je powjesće swojim dźěłcom powjeda, kotrejž je tak napisaja, a potom do „Serb. Nowin“ pósćele.

*

Khažow.

Khažow žłuschesche w prěnich cźasach němskeho nadknježerstwa k wulkemu Njeswačidłskemu knježerstwu, kotrejž bě wjele wjetsche, hacź dźensniśche, a žłuschesche hišo 1268 swójbje se Schreibersdorf, kotrejž bě knježiła, niz jenož rycźerska. Schreibersdorfjay su swoje kubła, dokeł mjezachu jich wjele, rycźerskim poblenikam rozdawali po teh domnischim wiceźernym prawje. Rycźerzo s „Kasowe“ abo „Cażowe“ so w 13. a 14. lětstotku cźasezjsko mjenuja. Posdźišcho Schreibersdorfjay swoje kubła swojim žnam a pschichodnym žnam wudźělichu. Tak bě 1473 Balzar se Schreibersdorf wobsebjeł Khažowa. Wokolo 1500 pschendże wjeś do rukow Radworšskeho knježstwa, kotrejž 1529, 1532 a 1540, w tutym lećze na połoju wšy, tachantstwu sa herbłu dań pschcha, kaž to teź s Luhowskej cźinjesche. Wot lěta 1589 je wjeś wobsebjała s Radworjom Khrystof s Haugwitz, 1606 jara bohaty knjes a wobsebjeł wjele wšow Khrystof s Minckwitz. Nětko słyšeli, pschcho teź jako wobsebjeżerjo Radworja, 1635 Kaschpor a Cźešcźišław s Minckwitz, 1645 tutón posłedni žam. 1673 jeho žnm Jurij s Minckwitz, 1685 Hans Julius s Burkersroda, po tutym knježeńcze jeho wudowa Khata Hišza rodź. s Nosacźiz a so s nowa wożeni s Bjedrichom Wilemom se Schack. Wobsebjeżer pak bě mlody Julius Hendrich s Burkersroda, kiž bě jenaž wschit a bu 1703 w dwuboju sakłoty. Po nim bě s knjesom jeho macźerny bratr Bjedrich s B., a po nim 4 žnjoju bratra posłedniteho, 1704 dosta Knježstwo nad Khažowom s Radworjom (a teź hižo dolho bě, s Boranezami) jedyn Bjedrich s B., kotremuž pschedołženja swoje kubła 1705 pschedachu, a prjedy naspomnjena **Khata** se Schak jeho wobsebjeństwo kupi. 1711 je wona **swojemu** mandźelskemu, Bjedrichej Wylemej se Schack, wotstupi. Tuteho bratr je wot lěta 1737 wobsebjeżer, Ota Bogisław se Schack a po nim wot lěta 1758 posłedniteho žnm Eulomar Bernd Wylem se Schack. 1759 jemu wolerjo wjetch leństwo do swobodneho wobsebjeńskeho pschewobroczi. Schack bě kralowsti pruški komornik. 1765 kupi Radwošk s Khažowom a Bor. Josef Emobomy knjes s Rieb, kiž bě khž. a kral. generalfeldmarschall-leutnant, po nim 1779 jeho bratr, nižoserbski wojerski wyscht, 1783 Hana Nepomuzena s Wolza, kotraž mjeńsche 9 kichezeńskich mjenow a so s hrabju Gondrecourt wożeni, kiž mjeńsche zokrowe plantaże na kupje Guadeloupe. Tuta pschcha Khažow (a Boranezy) lěta 1804 Marczinej Mějej (Miethe) swobodnemu burej a rycźerkubleńskemu najeńcej s Bukojny. Khažowske knježstwo mjeńsche teź zyrkwinsku jurisdikciju (ložu) w Njeswačidle, hdyž běchu evangelscy sakrowani. 1824 kupi kubło jeho žnm Handrij Měť, 1828 Stolypnjanski pschekupz Jan Khrischcźijan Leuner, 1832 je jeho wudowa wobsebjeźerka, Khschesćijanka Amalia, kotraž so wożeni s dr. Jurjom Glaśonu a 1836 kubło pschcha Luhowskemu knjesej Egonej Gustafej swobodnemu knjesu s Schönberg-Bibrau a Moldau, kotrýž 1870 pumrje. (Pschir. Luhowske powjesće.)

Hdy pak so prěnje serbske statoki, burske kubła roscźahowachu do wjetschich a mjeńschich žnmoscow a so z dźělemi s nich knježe tworiše abo powietschiše, njeje znate, wěsće pak teź we abo bórzy po 30 lětnej wójnje, wokolo 1650.

Luh.

Luh mjeńsche 1579 a hišcźe 1617, kaž diśćina s posledniteho lěta, na Hodźijšej sarje khowana, wobsebjeżerjo, 1 rycźerkubło, 16 burskich kubłow, 3 žiwnosće, 2 khěžy a 1 młyn. Prěnich rycźerjow, kotriž su po bbocźu Němzow nad Sserbami wjeń wobsebjeli, njeznamy. Rycźer Kaschpor s Luttitz w Stżeri pschcha lěta 1415 Budyšcźikemu tachantstwu ½ marki danje (= ¼ punta šlěbora, tehdy nětkaše 20 hrimowow), kotruž mjeńsche Luhowski bur płaćiłź. Lěta 1429 Kaschpor s Luttitz sašo 2 marzy danje Luhowskich burow, tón ras hromadźe se swojimaj bratromaj Otu a Balzarjomaj a s pschiswolenjom zyłeho pschcheżelstwa. We Luhy knježeho dwora njebeśche, z najmjeńscha nij wulkeho, teź nij rycźerskeho hrodu. Knježi dwór mjenuje so rehdy pschcho mihwor (Vorwerk). Wokolo 1500 je wobsebjeżer Luha rycźerska žwójba s Metzradt. 1523 kupi wjeń Hanš se Plaunitz (dźensa Planitz), kotryž 1528 tachantstwu nješchto herbskeje danje pschcha. Tutón w Radwojtru a Cźichońach bydleschc. 1549 a 1564 mjenuje so Khrystof s Plaunitz w Radworju jako Luhowski knjes. Won w tutymaj lětomaj też tachantstwu nješchto danje pschcha. Dokeł pjenjezy wothódnoscźichu, njemješachu rycźerjo wjazy wulkeho wuznaća f burskeje danje a běchu jara pjenjez potrěbni; pschchadźachu tehodła dań, dokeł sa nju 10—20 króć nu hódnosći dostachu. Khrystof s Plaunitz so l. 1555 dla wjeśneho hała s wožadu sjedna. 1690 a najskerje hižo nješchto lět pschedy je s Luhowskim knjesom Abraham s Luttitz. Tutón je najskerje rycźerske žydlischcźo we Luhy zasłožił a sapoczał burske kubła wukupowacź, so by knježi dwór powjetschił. Jeho žnm Khrystof s Luttitz dostanje 1609 Luhy s rycźerskim žydleschcźom, bydlenjom, wudwotrom, tšjomi lukami, kotreż bě nan Hodanam wołkupił, tšjomi łatami, starej rybańju, selenym hołku (Grünbusch) pola Lomsta, Brěšnyku, młynom, herbskim a wuschcźinic žudnišchwom, prawom korezmarjenja, a wyšche teho bydlenjom burowaj a khěžerjom w Dešnim Hunjowje. 1636 žłubuje jeho žnm Hanš Khrystof s Luttitz a 1656 tuteho žnm Hanš Adolf s Luttitz, hakle 3 lěta starý. Lěta 1665 spožeži sakli wolerjo wjetch jenu po prěstwje jeho macźerje na Luh, Wutolcźizy a druhe kubła prawo, so žmožda też potrhy abo džowli kubło wobsebjeżerjej (zonjaz. leństwo = Weiber-, Spill- und Kunkellehn mělo Maunlehn). 1674 kupi kubło a wjeś Karl Bohatkwał s Nonacźiz, 1681 Jurij Khrystof s Kahlen, 1683 Kaschpor Rudolf s Ponickau, 1693 jeho wuj Hanš Fabian s Ponickau, kotryž l. 1715 wot Sarežanskeho knjesa Wolfa Adolfa s Zetschwitz za 1000 tolerjow wulku blisto Luha leżazu luku kupi a wumjenjenjom, so žmě so luka sa 6 lět sa tute pjenjezy sašo wrócźo kupicź. S najsłednikom je jeho žnm Jan Fabian Bohatkwał s Ponickau, 1749 žłedujetaj jeho synaj, a wot njeju kupi kubło a wjeś l. 1761 Budyšchi pschekupz August Priber, kotryž 1766 dale pschcha **hatromaj** Khrystoe Dorocźe s Just a Hanje Dorocźe Matthaet, rodźenomaj Bjenadźiz (Benada), kotrejž mandźelskaj běchu wójnski a dwórski radźićelaj bitoj: Lěta 1781 kupi kubła a wjeś Jan Wylem Bohmer se Schönberg, kotryž bě na pośledku wyschcźi hamtski hejtman w Budyšchinje. Na njeho dopomina wulki wyšoki pomnik, kotryž je jemu žnm we Luhowskej cźišćenej stajicź dał. Won wupłaćej tej tachantstwu sakładny pjenjez (kapital), mjenujcy 207 tolerjow 19 šlěborniczy a 6 pjenjezkow, so by herbsku dań sašo dostał, kotruž běschaj Plawnizaj pschebałoł. Dwě Luhowskej burskej kubłe, to njech so tu pschipóntnj, šlej so s tym sdźerżałej, so mješchcźej swoju dań tachantstwu płaćiłej. Jako chżyscze nětdy w 17. lětstotku Luhowski knjes też tutej posłednjej kubłe wukupicź, tachantstwu njepschiwoli, a tak kubłe pschcho roscźahowachu wukhowa. Lěta 1804 je s wobsebjeżerjom pschedawscheho žnm Jan Bjedrich Hendrik s Schönberg, pschedy sakli wojerski wyscht. Jako jenički žnm Egon Heinrich Gustaw se Schönberg pschewza Luhowske kubła a wjeś l. 1825. S dowolnosću pruskeho kraja mjenowanych so won jako pschichodny žnm posłednjeho swobodneho knjesa z Bibrau a Moslawa a sjednoczi tej znak tamneje zwójby se swojim zwójbnym znakom. Po wotwojsanju rokotow žebi won kubło lěta 1845 wukupił z lenskeho stawa do swobodneho wobsebjeństwa. Won bě S sserbam derje smyslenty knjes a pospjechowasche Seflerjej a Jmischej pjenjezy sa cźišćecź nabožnych knihi, kaž też wulkeho šerbskeho słownika Pfuškin. 1870 won wumrje a po žmjerczi jeho wudowy rozdźěli so jeho wulke wobsebjeństwo do 3 dźělow. Luh a Khažow dosta po 1886 „baronesku“ Hedwiga s Zeidlitz-Neukirch, kotraž žebi we cźišćinje Luhowskeje Brěšnyki rjane rowniscźo z kapałku a šahrodku natwari. Tam ju nasmu l. 1921 pohrjebachu. Sstwojej kubłe běsche hižo l. 1916 pschedała dyrbjała. Luhowskim a Khažowskim je mnoho dobroty wopokazała, wobsebje dźěćom pschcho na hody rjenje wobdarjenje. Druhi ludźo jeje njestarostnu schćedrinosć z kobłowěrnistwa thětro wuzicźu, so stónczńje žama wjele wjazy njemješche.

(Pokračowanje.)

Wólbne resultaty
ſ Wojerowſkeho wokrjeża.

(Sſerbſke Wěſty.)

Wjeſ	I. Nimſkonarodn. ludowa ſtrona	II. Nimſkoſtatna ſtrona	III. Sjedn. ſozialdemokrat. ſtrona	IV. Nimſka demokrat. ſtrona	V. Nation. ſwobodna ſtrona	VI. Centrum	VII. Nimſka ludowa ſtrona	VIII. Kommunisty	IX. Pohodowarſka ſtrona bjezmjezy ſtatow	X. Sſerbſka ludowa ſtrona	XI. Nimſka republikan. ſtrona	XII. Deutſch-völkiſche Freiheits-Partei
Kulow	110	14	220	21	8	606	31	19	26	180	3	4
Jelnja	67	—	6	1	—	1	5	1	3	2	—	4
Wěmiza	206	11	111	6	2	3	22	11	8	1	1	1
Niedſichow	193	28	795	39	11	71	325	256	10	6	—	16
Czorny Chołmz	217	5	74	16	1	4	8	14	12	17	—	8
Bretnja	160	5	138	3	2	1	9	13	7	12	2	2
Michał	23	—	57	3	4	1	17	1	8	4	—	—
Nydeſ	158	5	110	22	1	17	19	18	34	7	—	10
Němzy	15	—	28	2	1	59	11	4	12	43	2	3
Wermínghof	40	8	304	65	2	10	23	75	16	3	3	3
Spale	166	3	11	3	3	—	—	1	4	5	—	—
Lejno	156	5	26	5	3	4	3	13	1	2	—	—
Bracžezy	136	5	51	9	—	3	9	7	7	19	—	—
Lubnſch	115	—	19	3	3	—	12	3	—	1	—	—
Barzow	157	—	76	5	—	—	6	3	5	2	—	1
Bjedſowy	61	2	15	—	—	—	—	—	1	9	—	—
Bimi	143	2	86	5	1	—	2	1	4	26	—	3
Sabrob	152	—	5	—	—	—	4	1	2	3	—	—
Hory	88	—	11	2	1	—	—	5	3	9	—	—
Nowa Luka	73	1	15	2	2	—	1	1	5	4	—	—
Zidlino	180	1	20	6	—	1	—	—	5	11	—	—
Cžſk	92	3	25	9	—	1	3	5	6	18	—	4
Cžſhow	43	7	256	36	2	1	22	44	5	—	—	1
Brěſki, Kij. Nowa Wjeſ	5	1	13	5	1	58	—	2	1	75	—	—
Nachlow	13	—	—	—	—	5	7	8	—	58	—	2
Kocžina	7	—	—	—	—	1	—	—	—	78	—	1
Salow	4	—	—.	2	—	40	—	—	—	32	1	—
Dubrjeńk	5	1	3	—	—	16	—	—	—	24	—	—
Sſuſchezy, Lubhoſch	10	1	13	2	1	19	2	2	1	91	—	1
Sdzary	117	6	59	16	2	2	4	29	7	34	—	—
Kobleſz	59	—	22	2	1	—	3	7	8	16	—	—
Stróża	63	1	19	7	—	1	7	—	—	47	—	—
Bukojna	26	3	82	13	—	1	—	18	—	34	2	—
Mužow	58	—	16	—	1	—	—	7	—	12	—	—
Schežezo, Kolbizy	65	3	9	6	—	—	7	2	2	17	—	—
Hermanezy, Wyſoka	86	—	16	5	1	1	5	2	10	18	—	1
Drežzy	16	—	1	2	1	2	3	1	—	32	—	—
Slyežin, Biedrichezy	93	2	12	—	—	2	8	2	2	21	—	1
Las. Mortkow	126	2	48	15	1	—	20	16	17	68	—	8
Nadiſa	13	—	12	6	—	—	—	10	4	32	1	—
Bily Chołmz	19	2	62	20	3	4	7	62	15	18	—	4
Lipiny	25	2	9	2	—	—	1	2	—	17	—	—
Delni Wujesd	92	4	36	25	1	1	1	8	6	63	—	1
Drjeno'n	35	—	7	2	2	—	—	2	—	29	—	1
Bjerwokd	71	—	36	6	6	—	5	5	6	31	—	1
Manjow, Luſki	36	2	13	3	1	—	2	3	3	70	—	—
Sprjejzy	97	3	59	6	1	—	5	11	1	—	3	—
Nowe Město	57	7	27	9	—	1	6	2	1	2	1	1
Bórkmanor	34	4	120	3	2	—	3	26	6	—	—	3
Nowa Wjeſz a Jame Hoffnung III	70	4	87	16	2	8	12	100	4	5	—	4
Bórk, Schiboj, Bohołn	126	—	16	6	—	—	5	8	4	8	—	—

Rósborſki wokrjeż

(Sſerbſke Wěſty.)

Wuſkidž	126	1	194	31	3	1	32	159	15	7	—	—
Jabkońz	49	6	306	26	2	1	43	79	7	9	—	—
Djźwin	79	4	47	7	—	—	12	2	5	—	—	3
Sdlepo	112	19	182	45	4	—	31	10	9	37	1	12
Trjebin	83	10	42	6	1	—	13	35	3	22	—	1
Brěſowka	120	6	70	5	9	4	5	3	—	19	—	4
Miloras	72	5	51	5	—	—	2	5	1	21	—	12
Cželno	40	3	38	4	1	5	6	4	1	43	1	2
Wochozy	91	—	26	—	—	—	7	3	5	36	—	—
Krynbelezy	42	3	15	6	—	—	2	10	9	13	—	—
Klětno	123	21	177	57	3	2	19	12	25	31	—	4
Koſchla	29	3	28	3	—	1	1	—	4	13	—	—
Rochwodk	161	3	133	11	3	—	18	4	26	7	—	4
Mochołz	80	16	30	5	4	—	7	16	3	3	—	—
Horny Hbjelſt a Borſchtka	84	22	65	13	4	—	4	11	1	4	—	3
Delny Hbjelſt a Zuborniza	42	2	46	16	1	—	4	7	3	4	1	1
Wukranczizy	50	12	120	6	—	1	4	11	62	11	1	1
Dubo	20	5	28	1	1	1	8	17	18	23	—	2
Jamwel a Turjo	37	2	52	5	1	—	2	2	5	11	—	—
Borſchcz	37	11	54	10	—	1	1	13	97	1	—	—
Hórſchow	35	6	29	1	—	1	2	4	4	2	—	—
Hólmiza	30	18	97	8	2	1	3	24	16	2	—	6
Nowa Wjeſz	28	5	43	9	3	1	3	6	5	13	—	—
Nowa Krjeja a Sſedlik	138	2	162	18	1	—	16	18	35	9	—	—
Rowne	52	1	73	8	—	1	9	10	9	26	—	2
Nista	629	328	353	145	7	8	236	52	340	1	8	1
Mukakow	506	36	978	170	10	93	368	202	50	2	—	29
Běla Woda	290	127	2920	367	30	281	758	806	311	11	5	93

powoldnju ſhromadźuja ſo towarſtwa w Budeſtezach a wot tam poczehnje ho ſhromadnje na Mnichowz. Wobzeje ſo ſpěwarſke towarſtwa proſcha, ſo buchu na horje ſpěwnje wuſtupowale. Datſche ſarjadowanje ſeji w ruſach towarſtwa „Lubina". Wone nam ſalubi, ſo budźe ſo bratrowſkim towarſtwam pola nich a w jich krajinje lubjeć, kotruż je Boża miloſcz do rjaneje herbſteje ſarhrodki ſchelworiſa. Pſchi tutej ſtkadnoſczi mojka ſo ta mězinoſcz wobhladacz, pohjeł je ſo nasch wulki miſchtr Kozor narodźił. Budeſtezy ſamne maja mnoho dopomnjenkow na naſchich ſtarych wótcžinzow. Horjeka na horje ſo njemóże. Tuż, herbſtju bratrja a herbſte ſotry, pſchinóſcz manifeſtazizi. S zyła chcemy ſarjadowarz, ſo ſo herbſte towarſtwa porjadnje letnje junu hromadźe ſeńdu k pěſtowanju narodneje myſle a ideje. Sapocżatk je ſo hižo ſ wulkom na Lutzizku horu cžinił. Bivat sequens! Sława k ſcžěhowazemu ſtutkej w narodnej winizy. Mjech ſo po mózności wſchitzy wobdźěla, tež naſchi Drjezdźanſky Sserbja. W jednocze z bratrowſkej luboſczi hajmy ſtebi naſchu lubu macžeſchczinu, naſche narodne woſjebitoſcze. A tuż wſchitzy 1. junija na Mnichonz!

Wſchěch Sserbow pſcheyroſchuje lubje

„Lipa Sserbſka" w Panczizach.

Zanóslane.

Knjeſej Měrcžinej Nowakej.

Na Waſch naſtawk „Tugomēr" w cžiſle 105 „Sserb. Nowiny" chcych Wam liſt napiſacz. Tola k cžemu mamy naſche Nowiny, mózu to też tu cžinicz. S wulkej ſchkodownoſcžu a wjeſelokeżu widzach, ſo je ſo tola jedyn hłóß namakał, kiż je na naſtawk Budyſchſkich Nowin prawu wotmołwu dał. Tak jako Wy dyrbjeli wſchitzy wěrni Sserbja wuſtupowacz pſcheczimo njekriczomnikam, hdyż chcedźa jeneho ſ naſchich wěrnych wjednikow hanicz a hdyż chcedźa ſpytacz tu jenicżku žiżu wotrěſnycz, kiż cžerſtwe a cžiſte žiwjenje njeſe do hinjazych ſtawow naſcheho ludu. Tajſchi Sserbow dyrbi ſo zyły lud hańbowacz we hłubokej duſchi, a tež nimſke nowiny ſo jenoż poniżeja, hdyż tajſi njerjad woczińſcheja.

M. Witkoj.

Pſiłopk.

* Mjezmērnoſcz małych dźěżi w nozy. Rózny njemēr małych dźěżi móże ſo pſches rozumne wobhladowanje wotſtronicz. Jenże njeſmi ſo cžeſtowne dźěżo ſe ſpanja wubudźicz, ſo by ło nałožcżiło. Mjech radsche jenu jědź pſchepi. Po jědźi mjech ło na rukomaj hołko khwilku wokoło nołży, ſo by ło ſpóżerany powětr wuſtorcżił. Na prawe žiwjenje ma ło kedźbowacz, wobſtejaze wobcżeſnoſcze pſchi požiwanju maja ło w prawym cżaſu wotſtronicz. Pola ſtarſchich dźěżi ło ſpar też pſches nexvoſne cżinjenje kaſy.

* Mjezſtawarodna konferenza ſa wupuczowaniſke należnoſcze (Auswanderervertrage) budźe tónz tydzeń mējiza we Romje. Nēmſku republiku budźe prjedawſchi ſtatny ſekretař v. Kühlmann ſaſtupowacz.

* Kak ło ſtoke jabłuka (Apfelſinen) pſches mjezu huwaju. Wěſty muż, kotryż njedawno do Filipsdorfa pſchicżahny, mējeſche młokowy wobłhod„ kiż jara derje dźěſche. Wón ſwoje młokowe kany do Habrachczija ſcżeleſche a je poſne ſaſo wróżo doſta. Zlownikam ło tutón žiwy wobłhod zyle prawy być njeſda a woni młokowe kany pſchepytachu. Tu namakachu bjezmje młoko: karany bēchu poſne ſtołwki jabłuczkow! Tuto pſcheſtrowanje ej jara wunoſchne było, pſchetoż w żechach ſu ſtoke jabłuka (Orange) tři nas dróże hacż pola naſ. — Alle khłoſtanje, kiż w pſchiſkłepanjeſo wobłhodnika cżaka, też tak jara tunje nje budźe.

* Kak prjedawſchi kat ſtebi ſwój tydźeń ſaſłużuje. 74 lēt ſtary kat na wunjerku Lorenz Schwietz we Wrótſławju, kiż je w běhu ſwojeje dźiwjawoſcze 123 ludźom ſe žiwjenja k ſmjerczi dopomhał, ſaſłużuje na ſtare dny ſwój tydźeń pſches hoſczinſke pucżowanje po ſchleſiſkich a połſkich mēſtach a wſach. Na wulkich plakatach wojſewja, ſo popoſnju abo wjeczor kat Schwietz pſchedněoſchi dźerżi a wobcżeje ſlébornu żeleru pokaſuje. Na tutym żeleżu mo mjena wiſchech 123 morderjow, kiżiż buchu ſ nim wotprawjeni, ſarnte. W małym wyſinje ſteji ſpody mjena krótka ſtawiſna jeneho rubjezníka. Tam rēka na pich.: „F. H. ſ Marienburka pſchi Wiſſy, braſchiny (Krüppel) ſ brjewjanej nohu każ też ſlemjenej ruku, ſamorodowa tamniſcheho mēſchczanoſtu, na cżož jeho tamniſchi pſchiſłużny ſud w Elbingu k ſmjerczi ſaſudźi". S bohom pſchedawa kat ſwoje „dopomnjeńki", w kotrychż ſwoje cżežke ſaſtojnſtwo wotpiſuje a illuſtruje a ſtutkowpolne žiwjenje kata w piſanych barbach wopiſuje. Tute wabjage pſchedněoſchi ſu pſchcżo ſyhnje wopytane. Cżehodha niż, je nēſchto nowe a hacż dotal njeſłyſchane. — Nětko je hebi ſtarz njedawno žiwjenje wźał, dokelż ło njemóżeſche wjacy ležowicz.

* Ważnoſcz żele. Wo żeli ło powjeda, ſo jeje doſcż jēſcż njemóżeſch. Hižo łatu hólaz chażchmy ſyhniſchi być a tuż jědźachmy prawje wjele żele. Tak nam nan druhdy praji — żortnje a my do teho wěrzachmy. Ale wjeſchcże mozy njenabuchmy. Sſel ma wulkeje ważnoſcże ſa tuchcż. Woną je trēbna narunanka ſa roſtlinſte jědże a bale dobry hrēdk k ſahorjenju nerwow. Tele jědże bjes żele (na pſch. bērny) buchu bórzy dla mnoho kalſija ſa krótki cżaſ każ jěd ſkutkowake. Sſel k mjaſu a k tukej ſkutkuje na żołdk a hubu. Po wužiwanju wjele żele je cżłowjek łaczny. Pſchi tym ma ło na ludźi w ſ wjerznych krajinach (Eſtimow, Jakutow) pokaſacz, kotryż ło jenoż wot mjaſa a rybow žiwja a ſyel njeſmeja. Sſuſchene mjoſko ło wotłhódnoſcżej, dokelż ło bźel wukka ſhubi. Sāmy bźel ło na ſyel tak ſwuczēli, ſo bjes njeje być njemóżemy. Njeżekene jědże nam njeſłodża. Sſel ſpěchuje pſchcżezrowanje a tak je w kuchini, hdyż ło naſche jědże pſchihotuja, jara nuſna a ſtrowa. Tola dyrbi ło wſchudże ſ prawej mēru nałożowacz. Pſchecżekene jědże a napoje ſu ſtrowoſcżi ſchkódne a ło cżeſko pſchetłaja.

Wozjewjenje.

Pſchepſchedawanje wuſtitkowcha a palmeho drjewa na Bnoſtecżanſkim rewěrju. Sſrjedu 14. meje t. l. ſo we „Radnej pinzy" w Budeſtezach ſa hotowe pjenježy pſchedawa: Dopoldnja wot ½11 hodźin ſem 381 jeſlinowych łódkow ſ 85,90 fm. (we wotbłēlenju 71 w Debſſecżanſkim drjewje) 13 ſdonkow ſiſcżoweho drjewa ſ 4,67 fm., 323 ſdonkow jeſl. drjewa ſ 109,45 fm., 1 bukowy kloz 0,07 fm., 39 klozow jeſl. drjewa (we wotbłēlenju 58 na Zmórzu), pop. wot ½1 hodźin ſem: 497 kruchych jerdżow wot 8-15 zm. delnjeje tołſtoſcże, 2659 jerdżow wot 2—7 zm. ołnjeje tołſtoſcże, 4 rm. palmych ſcżežkowo, 23,5 rm. palmych klumpachow, 512 rm. hołoſowych hromadow (palma walczina). Tuto drjewo leży na Zmórzu, Lachnje a Nr. Debſſecżanſkich lekkach we wotbłēlenjach 58—71, 60, 64, a 67.

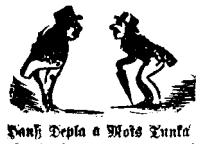

Hanž Depla a Mots Tunka.

Hanž Depla: Haj šo sahšo še šiwojeho wumjerjeka wudrapałoł, hdyž šlónčko poczina czpołšicho šwjećicz. Pšchi wólbnym wojowanju nichtó sa tym njepschinjóše, so šaj šo spodźiwnje šhubiłoj, tuž drje by sa naš kaž sa njeju žyle schwarzaje było, hdy bychtaj chžołoj nichčto lepšche a bóle wężowne še wjsow do „Sšerb. Nowin" pišacz: to lubjo chjeżda. Pšchi šiwojim pršnim šetkanju wschak šahšo nimatał nichšo nuhnišcheho cżinicz, hacz lubži brżeż. Njechamy šimaj to tutón ras po tak bohšim pschihłojnym mjelczenju dale sa šo wjacz. Ale, njech šo bjerjetaj na kedżbu, hewak też junu sahšo šamaj nichčto sa wuschi dostanjetaj! Słyschcże, schto mataj šebi starej kwašarjej wojwedacz:

Mots Tunka: „Bomhaj Bóh", lubi Hanšo, nó, trjechju Tebje stareho pschecżeła też sahšo ras. Sa dołho šo wjazy widżałoł njechmoj. Kak dha šy łetušche jutry pschežiwił?

Hanž Depla: Jutry wschak šym derje pschżarał. Bżchu mje mjenujzy na kwaš pschepróšyli.

Mots Tunka: Nó, to šo połkha! To je tola nichčto žyle wošebite! Na kwaš našch jedyn tola tak hušto njepschindże!

Hanž Depla: Haj, wopraudże žyle wošebity kwaš to bé tam w raňschich šerbłich wošadach. Sdyrota šo wubawasche. Bé to sprózniwa dżiwna žónska. Pola njeboh mačerinje šotry bé 4 łeta šwérn šłużiła. Jako wošebite mjeto a šnamjo kedżbliwosče a dżaka bé jej wuj kwašny wós dał.

Mots Tunka: Tak bé šyrota žyle šbožowna njewjesta, hdyž jej jeje wuj njerwjeżcżinšti wós dari.

Hanž Depla: Nė, Motšo, njerwjeżcżinšti to njbé, tón mjejesche wona ſ šnjeżeho dwora.

Mots Tunka: Ach tak, tak, potajkim ta wężka njeje žyle wonajała.

Hanž Depla: Haj, a pomyšli šebi, Motšo, — a to je, schtož mje najbóle mjerka a schtož mje pschi dopomnjeczu na tutón kwaš žerje — wuj šebi słónczuje žadasche a k młodej mandżelšli pošła a jej prajicz da, hacz njeby tola tak dobra była a pschišchła kwašny wós, tiš bé šo pschi delschczojtym wjedrje trochu ſ błotom womałał, — šmjeł!

Mots Tunka: Schto, schto ty prajisch? Wós myeš? Ja njetrjebał njerwjesta bycz! Ja jemu to wéżcze k woli ščinił njebuch!

Hanž Depla: Ja tež niz! Tak wjele je šebi wona tola šawšcze šašłużiła! Někotrši lubžo šebi wopraudże myšła, šo móža ſ wot nich wotwiwnymi cżinicz, schtož chjeda!

Listowanje redakcije.

Knježej M. L. w K. Tak kaž šebi tu wěz wašch wjesenjanoša pschedstaja, wona tola njeje. Hdyž šo w němškich nowinach pišche, šo šu wschě šłoški, tiš žaneho kandidata njepschecżišchczachu, šhubjene, tak to šo wě trjechi ša wschě te **němške** małe škupiny (Gruppen) ſaj: Bund der Geußen, Häußerbund, Wirthschaftsvereinigung, Partei der Mieter atd., niz pak ša našchu Sserbšku ludowu stronu. Tchodła? Němzy maja šami wokoło duzenta wjetšchich politišchich stron, w kotrychž może kožby Němz jenu namatacz, tiš by jeho pomėram a nahladam najbliščha była. To pak my Sserbja njemóžemy, dokelž žana němška strona našche šerbłe naležnošcże njemóže šaſtupowacz. Tchodła dže runje je našcha Sserbška strona nuſna, dokelž še ſwojim błoſowanjom ša nju my hišo ſwoje prawa šaſtupujemy, dyrbnješ šami žaneho mandata njedostali. W wjchelkich wężach, wo kotrychž taktišich winow dla njemóžemy tu rěcżecz, šo hišo pokažuje, šo naše wuſtupowanje a nasch wuſpěch w šerbšim kraju wotchonjeczam k myšlenju dawa; wo tym Wam hišcże napišamy, hdyž budżemy ešče ſaſnje pokałacz moż, šo temu tak je. — Schtož Wasche druhe pschipomnjenje naſtupa, chjemy jenoż djenża tak wjele naſpomnicz: Našcha Sserbšta ludowa strona je žyle njewotwišina a wot nikoho druheho njeje šaložena, kaž wot šerbłich muži. Cżi, tiš pschežo ša ſtatutom rěcżnikom wołaja, cżinja to jenoż, tchodła, dokelž chjeda ſ wulkim wotkazom cżary ſamałacz, po kotrychž ju ſami, wošebje jehm lubja, ſnytali wukrajne njenjeły ša ſwoju politiku dostacz; buchu wschak rańše wotpokałani. Też wo tym pschińješemy ſjawnje rozprawu, hdyž šmėjemy wschě dokumenty k ruky. — Džakujemy šo Wam ša Waschu šwėru, ſ kotrejž ſ ſwojej politiſkej organiſaziji ſtejicże; wschak dobra wěz wjchežo junu bobudże.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dżėl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesče: Jan Skala, za nawěštki: A. Dučman, w Budyšinje.

Našim dźěćom.

Wo mojim prekhodźowanju.

Njedźelu pop. sym z druhimi dźěćimi na Hrodowu horu (pola N. Bronja) šoł. Hdyž so tam prekhodźachmy, nadeńdźechmy dźiwje konikle. Wone z měrom wodźachu; ja chcych na jeneho pomasać, to wón maly kusk skoči, a wšě tři potom ćeknychu. My pak dźe dźěchmy a widźachmy, kak druhe konikle z dźěry kukachu. Něšto dale nadeńdźechmy cyłu črjódu kurotwow, te ćeknychu. Jan Paul z N. Bronja.

Napisał, 4. meje 1922. narodźi so 5. febr. 10.

Khodojty.

Njedźelu mějachmy wulke wjeselo, a to běchu naše khodojty. Někotre dny do prědka smy sej černje a khošća přihotowali. Pjatk, hdyž bě čas wozyć, njechaše so nikomu ničeho. Potom smy sobotu popołdnju wozyli. Hdyž po černje jědźachmy, tam žane njeběchu; přetož te běchu nam Dubrawske dźěći pokradli. Tuž smy za nimi jěli a dosćěhnychmy je za Měrkowom a dowjezechmy je na knježe polo.

Njedźelu pak bě hrozne wjedro. To so hrimaše a błyskaše a po dešću bě čerstwy powětr. Ale wječor bě zaso rjane wjedro. W dźewjećich zapalachmy, ale to so njepaleše. Hišće jónu zapalachmy, a to so tež njepaleše. Potom smy do wsy po walčki, słomu a wuhlo šli. Wšo położichmy spody černi a zapalichmy To bě wulke płomjo, a dźěći wjeselachu so na tym. Smy khošća mjetali a tak dołho mjetali, hač njebě so wšo spaliło. Na to smy šli domoj, to bě na poł 10.

Napisał, 2. meje 22. Jurij Cyž z Měrkowa, narodźi so 16. okt. 10.

Wo palenju khodojtow w Radworju.

Njedźelu wječor dźěch na łuku pódla Khelnjanskeho puća. A hdyž tam přińdźech, widźach wulku hromadu hałozow, słomy, kijow a šćěpkow, a też jedyn pjeńk tam bě. Hromada móžeše tři metry wysoka być. Hdyž přińdźech bliže, přileća mi napřeco Hanušec Wili; ja mějach khošćo (naš stary prut), Hanušec Wili mje storči a ja so walich do mokreje trawy. Ja pak jemu prajach, zo to našemu nanej praju; potom zas stanych a dźěch bliže. Naš Józef praji: »Daj mi to košćo.« Ja pak rjeknych: »Dha chcu ja jowle być.« Naš Józef praji: »Haj«. Tam mějachu rozkasowanć Čornakec Franc, naš Józef, Hanušec Wili a Kubašec Kurt. Woni su tu hromadu nanosyli a nawozyli. Ja sej wšitko derje wobhladach. Dołho wjacy njetraješe, zapali Kubašec Kurt, a ja ćeknych wot hromady. To bě wokoło trochatwórćow na wósom. Ja přihladujo stejach kaž zmjerzk a mi so njewostudźi. Na dobo čisny Kubašec Kurt słomu na druhi kóne; nětko wšo hasny.

Zaso wšitcy so do kule skhilichu, zo by wětr zapałki njewuhasnył, a Zeligarec Franc zapali; to so skerje paleše. Ja nazdala stejach, dokelž so bojach, zo mi zapałki do wočow abo do drasty wrjesnu. Słoma so zapali, a wulke płomjo wuleća z hałozow. Hdyž běše wulki woheń, přińdźe wulka črjóda dźěći; wokoło 15. Dźěći tykachu khošća a hałozy do wohnja a machachu z nimi w powětře. Za khwilu přińdże Pankec Pětr ze słomu a čisny ju na woheń. Słomu bě wón na fajmje kradnył. A potom dźěše hnydom por hólcow sobu po słomu. Pankec Pětr přiđeże tři snopy, druzy kóždy jedyn. Dźěći twarjachu do wohnja fajmu; fajma spadny a zaso wulke płomjo wuleća a paleše so, kaž bychu so suche hrjady wot khěže so paliłe. Hdyž běše so słoma spaiła, paleše so tam hišće jedyn pjeńk. Tón bě naš Józef namakał pola Winarjec pódla šula. Pjeńkowe šćěpki zwalichu dźěći do přérowćka, hdźež běše woda, zo bychu woheń zahašeli.

Pólcej tam njeje přišoł, a wokoło na poł dźesaćich dźěchu wšitcy domoj.

Hdyž běchu posledni hólcy pola Pankec zahrodki, dodźał hewak tobak roseše, to so tón pjeńk tam hórka zaso zapali. A ja njewěm, kak dołho je so palił. Mi so zda, zo je so do nocy palił, ale wěsće to njewěm. Smy domoj šli. Anton W. Nawkec,

Napisał, 3. meje 1922. narodźi so 20. sept. 13.

Jutrowna nóc.

Sobotu wječor, hdyž lehnyć dźěch, su naše holcy na spěwanje šli. Wone su so do dweju wotdźělenjow dźělili, jene su šli hač k Hotasecom, a su potom na ćolmje (Kahn) přez Sprewju do Kitańcy jěle, te druhe su šle na staru rěku. Młodši hólcy su pak so też sobu prócowali. Někotři sobu spěwachu, haš wšo klinčeše, ći druzy pak trělachu, hač wšo bunčeše. Našemu nanej su wšón trělny proch wotnošyli, wón měješe někotre pakčiki doma, dokelž ma wjesnu ɣońtwu sobu. W nocy w jenej so wšitcy pola nas zhromadźichu, holcy a hólcy. Naša mać je jim khofeja nawarila, kóždu holca je pakčik tykanca sobu přinjesła, a su so tak hromadże khofeja napili. Nowakec Gustav so potom wopraša: „Holcy, što dha so nětko sluša?" Tuž wuspěwachu w našej kuchni dwaj khěrlušaj: „Budź khwalba rowapřełamarjej" a „Zbóžni su, kiž nětk we wěrje." Potom su wo wsy spěwali a trěleli, hač do rano wosmich. Potom su so hišće z jutrownej wodu krjepili. To bě moja jutrowna nóc. Napisał Erich Kětan

we Čělnom, narodźi so 11. 11. 12.

Wo lenu.

Z lenom mamy jara wjele dźěła, kotrež pak wjele dźěći njeznaje. Ja chcu teho dla něšto mało wo nim napisać. Najprjedy dyrbimy polo zworać, potom włóčić, lane symjo wosyć a zaso zawłóčić. Nan rady len na zeleny štwórtk syje, zo by so potom prawje rjenje radźił. Tehdy też rady ptački jejka njesu. Při syću mjenujcy mje nan přeco prjedy so pósła, zo bych te jejka zezběrał, kiž ptački dele puščachu. Ja je wjeselu zezběrach, tola pytnych bórzy, zo je nan sobu ze sylki wusyła. Hdyž měješe wosyte, praješe: „Nětko njech wo Božem mjenje rosće!" „Hdyž je len nimale štwórć łoha dołhi, dyrbimy jón płć. Potom, hdyž je zrały, jón torhamy, sušimi a domoj zwozymy. Potom jón młóćimy. Z laneho symja damy sebi woli bić. Słomu pak we rěcy womačamy a potom na łuku rozkładźemy, zo by risała. Hdyž je nětko njedźel wonka ležała, bjerjemy ju zaso nutř. Mać ju potom po pječenju khlěba do pjecy tyknje zo by so prawje wusušiła. Hdyž je tak sucha dosć, zo so łama, maš len trěje, potom wochluje a naposledku předże. Połdra šćeńka za dźeń napředże. Dwanaće šćeńkow je štuka, a tři štuki dyrbja być, prjedy haš so hodźi tkać. Hdyž jich nětko mamy tójšto štuk napředźene, dyrbimy sebi konja zapřahnyć a do Porchowa jěć, hdźež nam tkalc rjany płat natkaje. Naposledku hišće jón na zahrodże bělimy. Tehdy mam dźěło z krjepjenjom. Potom pak móžemy sebi z płata zešić, štož chcemy: trjenja, blidowe ruby, łožowe płachty, měchi a druhe tajke trěbne wěcy. Arnošt Patok ze Zarěča,

Pisał 2. 4. 24. narodźi so 15. nov. 1910.

Kmótra wumrjela.

Před jutrami štwórtk zemrě moja kmótra, Bukowa w Sernjanach. To bě wulka zrudoba, Tydźeń do zeleneho štwórtka bě hišće mi zeleny štwórtk přinjesła. A za tydźeń přińdże žarowanski list. Ja sym też na pohrjebje był w Ralbcach. Tšo duchowni ju sobu k rowu přewodźachu. Nětk je hišće moja jenička kmótra Šiižec ćeta w Sernjanach. Narodźich so 9. junija 1910 w Sernjanach. Tehdy běchu hišće štyri kmótry kmótrili. Kmótra, kotraž je wumrjela, by mje husto wopytać přišła. Pawoł Šram z Kameneje

narodźi so 9. 6. 10.

Wo našim twarjenju.

To bě koni. Nan maćeri rjekny, zo budźemy twarić. Maš so dale prašeše. Nan wotmolwi, zo na domske poskhod přitwarimy. Maš swarješe. Tuł přińdże překupc po žito, nan něšto centnari žita předa. Potom dojėdże do Rakec a kupi tři železnike wozy. Pomhach wotkłasć. Bórzy pak běštej mojej rucy krwawej. Nan mje wuhna domoj. Bórzy přińdże też wapno. Potom puščachmy drjewo, to bě wjesele, Kak to zawrjeskota, hdyž jedyn štom padże. Wokoło jutrow běše rjane wjedro. Nan staji dołhi rěbl na tršchu a suwaše cyhele dele. Ja dyrbjach delka prjeć brać. Na druhi dźeń přińdźechu mulerjo. Nan nosyše wapno, a cyhele. Bórzy bě wšo hotowe, a nětk smy wjeseli, zo mamy tajke rjane, wulke twarjenje.

Šimankec Pawoł z Trupina

narodźi so 16. 11. 12.

Wo wulkich myšach (šćurach).

23. februara praješe naša maš mi: „Hdyž će brjuch tak jara wjacy boleć njebudże, přihotuj běrny a pónoj doliwaj!" Hdyž běch jstwu wumjetła, prajach našej Hilži a Benej: „Budźtaj nutřka; ja budu nětkole pónoj doliwać!" Ja doliwach. Hdyž běch hotowa, wzach sebi běrnjacy horne a dźěch do pincy a wulke běrny wuběrach. Moje tofle tak jara kwičachu a to pšecy njeměješe žaneho końca. Ja přestupich a hišće kwičachu. A nětko wědźach, što to je. Tam w muri bě tajka wulka dźěra, tam to kwičeše. A to njeběchu moje tofle. Ja chcych ruku do teje dźěry tyknyć, ale bojach so. Skoku dźěch po našeho nana; tón čerješe nutř do khoże a zaswěći swěcu, haj, a w tej muri běchu młode myše. A potom wón dźěše won do bróžnje a praješe našej maćeri: „Te maja młode". Ja dźěch z tymi běrnami nutř a je wumych a nalach wody do hornca a stajich je do kachli. Potom sym zatepjała.

To je, štož wěm wo wulkich myšach.

Napisała 11. měrca 1922. Pawlec Hańža z N. Bronja narodź. 23. 7. 1911

K tomu na naprašenje dodawk:

Za něšto dnjow je naš nan pasle stajił do khlěwow, přetož z pincy do khlěwow dźěše ta wulka dźěra. Na druhi dźeń připodlnju dźěše naša mać swinje picować. Hdyž přińdże nutř, praješe: Te pasle leža srjedź khlěwow a jena myšaca noha w nich." Naš nan praješe: „To je wona sebi wotkusła a potom čekła". Naš nan tam dźěše też pohladać, ale wona hač do dźensnišeho dnja wjacy přišła njeje, přetož je so rozhněwała.

Napisała 31. okt. 1922. Hańža Pawlec.

Přispomnjenka. Serbja maja so nawučić, za wulke myše prajić: šćur, dokelž wšędna myš może też wulka być. Wuj.

Wopytanje tydźeńšcko wobraza.

Staj wobraz na hłowu. Při skhodźeńkach k małej hasy wuhladaš w muri postawu hošćencarja. Jeho noh widźiš mjez wokomaj a płót wudospołni jeho.

Hdže dha pak tu naš Jank zaso tši!

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Fillalcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **12 % a 18 %** Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźicje do
fotografiskeho ateliejа
Rich. Hutha
mějeśel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na serbskej haju 13,
Kójbu njedźelu wot 1/2 11—3 hod. wotewrjene

Poručam ze swojoho składa
hotowe kuchińske wuhotowanja
spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble**, kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, loža** atd.
Skład kaščow.
Jurij Ledźbora, blidarski mištr
w Pančicach.
Twarske a meblowe tyšlerja z mócnym čerjanjom.

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach číslo 9
poruča k nalětnemu wusywej
pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž **runklicu, dźeśel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej** a wšelake prénjokisane kwótkowe symjenja, dale **korjenjnu,** kaž popjeř, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.

Jurijšěblak w Pančicach
poruču
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedźa kolesa.

Konje k rězu

po najwyšich płaćišnach w tóžbym
cźasu kupuje
Kurt Kaiser
pšichi mjasowych jatkach
na Humboldtśej dróšy 782b. Telefon 403.

Max Hiller, kožowa wikowarnja
za jerjowej haju 8 **w Budyšinje** Telefone 364
poruča jako wosobitosć:
Z dubom garbowane **půdnjowe koše** a kruwjace koše w potajach a jadrowych kruchach, Ia půdušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe půduše a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kožane śile, Ia howjazu kožu, prédne a zadne dźele, wšě druhiny sedlowoje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjenje k śěhu a wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołokow, kožu k wosyrnyću a kožu k wokrasmyću, najl. kožowy tuk a wobuźowu kremu.

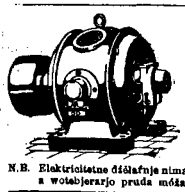

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabriskich płaćišnach
Eugen Vogler
fabrika specialnych maśinow
w **Kamjencu** Arndtstr. 23
N.B. Elektriciteine dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Kupujemoj tonje k rěsu
po najwyšich bnjowych płaćišnach.
Pšichi injezbožencach šmój tuyoom i transportnim wosom k ruky
Kindermann & Noack w Budyšinje
na jerjowej haju 12. Telefon 341.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćišnach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
samowjazaki **slě**
A. Bokelmann nasl.

Jědźne běrny
kupuje po najlěpšich płaćiznach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mollkowej dróży 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošće hasy

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Del
liefert zu Original-Fabrikpreisen
Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Rjane
jehnjo
su kupił pyn.
Zhonić we wud „Serb. Now.“

Dybzačne budźeńske sćěnske **časniki**
wuporjedźenja płaćiny hódno a derje
Leon Ginsberg
we Wojerecach
na Baderskej hasy čo 11.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniśowej dróży 40.

K masěrowanju
poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka
Haňža Cyžowa
w Kortitzy p. Hrodźišću.

Köhlerec hosćenc we Wojerecach
na zelenej hasy 20.
Česćenemu serbskemu wobydlerstwu z Wojerec a wokoliny poručamoj naju městnosće k dobroćiwemu wobkedźbowanju. Z počesćowanjom
Otto Köhler a mandźelska.

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje 1/2 5-6 hodź. 5-11 „ wumělski koncert

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje
jenož na Sedanskej dróży 20
(napischeja husarskich kasarnow)
poruča so za wšitke fotografowanja, **pakowe a grupowe wobrazy,** powjetšenja a. t. d.

Potbalmjany płat, dobry płat, kožowe poćehnjenja, měchowy drell, twjelki atd
pšchedawataj a wuměnjatej na len
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Rjane serbske
hrónčka na sćěnu
rjenje do drjewa palene
poruča
Serbska knihařnа w Budyšinje

Pisane
serbske rubišća
za młode żony a holcy z ručnym wušiwanjom,
skazanki so přijimaja a najspěšniše wuwjeduja.
Poručam tež **satinowe rubiśa z franzami, wušiwane muslinowe rubješća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby, słě** atd.
Hana Handwerkowa
we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Kašće
jednore a lěpše za najniše dnjowe płaćizny
ma stajnje na składźe
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

600 jeji
so běžnje za hotowe pjenjezy **kupić pyta.**
Poskićenja pod „B 25“ na wudawarnju „Serb. Now.“

W. KELLING
barbi - chemiscy čisćel
z rukowanjom z benzinom a prasuje
mužace wboleki
kaž też
mužace, žonjace, dźećace drasty, porttery, meblowe tkaniny, přikrywy, kože, kožuchi atd.

w Budyšinje na khěžorskej dróży 6
na Přiležanskej dróży 16
w Běłej Wodze na
w Khoćebuzu na Hrodźkowskej dróży 4
we Wojerecach na cyrkwinskej dróży 22
na Bjezdrowskej dróży 26.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mesju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, nsp. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedźerje so stajace nawěški a tabele so w 3še wobliczeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 110 | **Budyšin, póndźelu, 12. meje 1924.** | **Lětnik 88**

Najnowše z cyłeho swěta.

Kaž stotna lenzlija w Drježdźanach wosjewja, je wot dźenžnišcheje póndźele płaćižna sa chleb zaše powyšchena: I. družina 52, II. družina 48 pjenjezow sa pokutu.

*

Statny rěčnik w Lipsku (Reichsanwalt) je zuły schwitu němskich puczistow organizacije C sajcej dał, dokelž je po papjerach, kiž pola tej jatcho leutnanta Branda namatchu, jim „krajna pschehrada“ dopokazana.

*

Zyfostatny indeg wuczini 1,15 bilijonow ras telko kaž ho wójny.

*

W Drježdźanach je policija wschelake brónje pschezwała; sa kaste samérny, njeje jasne. Tola je wěste, so je komunisceja kupowachu.

*

President Ebert je ſo k wotewrjenju wulkowikow w Kolenje (Kölner Mustermesse) do wobdźaženeho kraja podał.

*

Nowy bayerski ſejm (Landtag) ſo w poſledniim tydźenju meje k prěnjemu rajsej po notowólbach ſeńdże.

Schtó je prawy Serb?

Wopraudźity Serb je pyches krejne a duchowne ſwjatki ſe ſwojim ludom na najnježnišcho ſjednoczeny. Serb bycź jenoź po mjenje bjes ſtudźicheho ſwiſka ſe ſwojimi rodźnymi, jenoź ſo krejne pschecziwſtwo a ſnajomſtwo k rodej a k narodnej późe wjaſa, je njehódne cźłowjeka, ke kotremuż je Bóh ſchwórtu ka'nju dał. Pod bjeſaczą a dwaczeſi mumérjenjemi ſo halle k Serbſtwu macź, naſtajnje to a tamne wuſtajacź na ſerbſkim źiwjenju, na ludźoch, kotrěż ſwoje mozy ſ wo ſ e m u narodej wěnuja, pschejo na prěki dźěłacź a wſchudźom ſchkaracź ſ nekajkich wobſobnitkich pschicźinow dla, wſcho lěpje wjedźeć, kritiſowacź a nieſo dźěłacź — to je wobras taſkich Serbow, kotrěż khěrzo wotrodźenſtwu ſo chileja a je pozrěbnje ſpěchuja. Kak wyſoko ſteji proſte wumnacze wſchědneje Serbowki w Druźkach k Serbſkej ludowej ſtronje: „Ja ſym ſerbſka, tak budu też ſerbſki wolicź.“ Tajke ſłowo rěcźi wjaſy hacź mudrowanje ſa Težſerbow, wjaſy hacź kommentary wſchelakich mudracźkow. Tuta ſerbſka ſtaruſchka ſpóſna hnydom ſwoju narodnu winowatoſcź. A ſta mudrych ju njeſnaja?

Dobry, pschesſwědczeny Serb cźuje ſo pyches ród a domizmu, pyches rěcź a narodnu kulturu ſe ſwojimi nanajwuſchu ſwjaſany. Wón je ſtaw wulkeje ſerbſkeje ſwójby. Wona wobhaczi jeho wutrobu a duſchu, ſmyſł a myſle, porjerſchi jemu dom a kraj, je herbſtwo jich pschedownikow, jich bohatſtwo, kotrež w ſamej mérje dyrbi pschenjeſcź na ſwójich potomnikow, jeje dóſt je jeho dóſt. K tutej ludowej ſwójźbje je wérny Serb ſe cźełom a duſchu pſchi cźełeny, wjdźi ju wokrażnjenu w ſłowje a ſpěwje, w bajzy a pěſni. Wón roſumi ſłowo: „O ſwjata wutroba luda, o ſwjata wótczizna!“

Kaž ſebi mandźelſtwo, ſtarſchi a dźěći w krutej dowěrje, we wutrobitej luboſcźi bjes wjele ſłowoto bliža a jedyn druhemu dobroty cźinja, tak ſo pokaſuje też wopraudźity Serb w źiwjenju ſe ſwojimi rodźnymi, ſ kotrymiž je na wěcźne ſwjaſany pyches krej a rěcź. Nicźo druhe njemóża rodźi mjeſ ſobu bycź, kotrymž je Bóh wobſebitu naród dał.

Schtóž ſwoje Serbſtwo tak wobhladuje, tón wě, ſo ſwojemu ludej a kraju nicźo lěpſche dacź njemóże, hacź ſam ſo zyſe, ſo mjes ſwojim ludom měſtno wupjelni, na kotrejž je Bóża pſchedwidźiwoſcź jeho po ſwojich duchownych a cźełnych mozach powołała. S taſkeho ſmyſlenja wuſhadźeja Serbdja, na kotrymž móże ſo narod we wſchěch padach ſpuſchcźeć. Taſay wědźa ſo ſamołtwicźi ſa dalſche wobſtacze a rozwiwanje naſcheho lubeho Serbowſtwa. Taſay pſchinoſchuja a twarja źiwy narodny dom bjes cźeſcźelakomoſcźe. Jich najwjeſelſa ſpokojnoſcź je — ſłužicź ſwojemu ludej, ſa njón dźěłacź, tradacź a cźerpjeć, wobnja a w nozy ſo jemu woprowacź.

Dokelž taſke wopſchihjecźe narodneje pſchiſłužliwoſcźe a winowatoſcźe ſo dźeń a bóle ſhubjowaſche, tuž ſtojimy ſkoro na narodnym ſkrchotnje, hdźež mnoho ſkaje a hinje a ſbytki ſmjercźe ſo nam jewja. Jenoź narodnu kruwu dejicź a ſ nicźim ſpcźicź, to dźe pſches jeje mozy. Tak dźe widźimy pomérnje mału cźłóbłu Serbow, kotrěż ſu wopraudźe ſwoje narodne powołanje po Bożej woli a naturſkim ſadanju ſpjadowali. Tucźi płahuja ſwoju herbſtku domiſnu kaž Bóži raj, dźež ſa lud a kraj najrjeńſche njeſachodne płody njeſu. W ſwjatej pſchesjednoſcźi cźjemy dźěłacź a ſpěwacź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſewinaſkej haſy 6. Rěči ſerbſki.

Najſ. a najtuńſa kupowaćnja wobućow. Pódkładowanje ſpědźe a tanjo.

Ta je nam mu'na kaž wſchědnemu chleb. Njech naſ materielne a politiſke nahladny njeſchcźěpja. Dyrbimy ſo tola kaſko ſhromadźicź na jenej późe, na ſakładźe rodneje luboſcźe. To ſebi ſada woprawdźita dobra herbſka ſmyſlenoſcź. Budźmy Sſerbja bjes falſcha a tajenja, bjes tukanja a pſchiſłoſkdźenja. Sſerb Sſerbej bratr! Dyrbimy pſchewinycź ſchkódne wſiwy, kotrejž naſ ſ nutſka a ſ wonka traſcha. Jena ſwójźba ſo njemóże roſpuſchcźicź, tak dołho hacź nan a macź, dźěći a dontjazy ſu jeneje myſle, jeneje luboſcźe, jeneho pſchewjedźenja. Nuſa a njeſbože wjaſa naſ kruſcźiſho, dawa nam mój k ſhromadnemu ſtutkej: Wſchitcy ſa jeneho a jedyn ſa wſchěch!

Drježdźanſka policija brónje kradnje a pſchedawa.

Sarjadnizy brónjoweho ſkłada Drježdźanſkeje policije ſu jenemu wjedniſej němſkonacionaliſtiſkeje ſtrony brónje k kupjenju poſkcźiłili. Tutón bě po ſdacźu k temu ſwólniwy a jako prěnju poſtužku wjetſchu liczbu karabinow, 300 ruczných granatow a nětkhże 600 000 wuttſélkow munizije ſa ſtélbu dosta. Wón te'e brónje němſkofaſtnej woborje hnydom pſchepoda a wěź policajſkemu preſidentej pſcherádži. Sſrjedu popołdnju, hdyž chžiżku paduchni policajſcy ſaſtojniſy bliſko Drježdźanſkeje garniſonſkeje zyrkwje notwu wjeſbu brónjow wotedachź, jich ſajachu. Pobdeźny wotebrachź dě tam ſe ſwojim automobilom pſchijeć, a nětkoſi kriminalni policiſtojo běchu ſo w garniſonſkej zyrkwi ſkowali. Na ſrěźane fnamjo ſ trubu ſo kriminalni ſaſtojniźy, revolwer pſched ſebje dźerżo a wołajo: „Ruży horje!“ do pſchijeſerjow brónjow dachu a jich hacź do jeneho ſajachu. Tutemu ſo poradźi, do Bréſnizyneho dołha cźekanyć.

Sjězd němſkich wojerſkich organiſazijow w Halli.

Sſobotu popołdnja bě ſo do Halle hijo 35 000 wołbaſow po żeleſnizy pſchinjeſło. Měſtowe droży ſu połne tyſacy zuſych ſe ſrjebźneje a połodniſcheje Němſkeje, kotrěż ſu ſ wołſebitymi cźahami, automobilemi pſchijeli, młodoſtni ſu pſchi pſchijcźahnyli. Sakſane je, roſwite khorhoje nołyca. Skoro wſchitke měſtowe khěże ſu ſ cźorno-běłoczerwjenymi khorhojemi wudebjene. Generalojo Ludendorff, Märcker, v. Stein, generalny wyſchi ſ Seeringen jako pſchedhyda němſkeho wojerſkeho ſwjaſka, generalny wyſchi ſ Below, namóſtli kapitan Mayer-Waldeck, admiral Scheer a admiralaj ſe Schröter a Tirpitz ſu do Halle pſchijeli. So by ſo porjad ſakhował, je ſo Hallenſka policija ſ policiju ſe ſchityrjoch měſtow poſpołnika. W artilleriſkich kaſarnach němſkoſtatna wobora leži. Kommunistojo praja, ſo ſwoje nap'chcźene demonſtracźije njeſpuſchcźa. Kaž je khłoſchcź, ſo Hindenburg pſchi ſwjedźenju pſchi Moltkowym pomniku njeſwobdźeli.

Pſchi poſwjeczenju pomnika njeje ſo měr kaſnył. Kommunistowe bě drje ſo wjele do Halle hotowako, ſo bychu ſwjedźenje ſnjemóżnili. Barlinſki kommunistojo běchu ſamo ſoniſetnu kolonnu a dweju łkarjow pſchiwjedli. To dowołaſuje, ſo ſu ſ krwawnymi podawkami liczili. Měſto Halle pak bě daloko koło wokoło ſ policiju zyle wobſtupjene, a pſchicźahowazy kommunistojo ſo tehdła na bok ſcźiſchcźachu. W Wollbergu pola Halle ſ cźrjódy do policije ſtełachu. Na ta policija do kommunistow ſtełeſche. Nětkhże 400 ſ nich ſu ſaſili a do policajſkeho preſidija dowjedli. Tam jich ſa brónjemi pſchepytachu. Pſchi nich piſtolje, gummijowe klumpachi a druhe ſtraſchne wězy namakachu. S policiſtow ſu ſcheſcźoch ſranili. Jedyn ſ nich je dwě hodźinje poźdźiſcho wumrjeł. Wo ſchkodowanſkach kommunistow je jenoź ſnate, ſo ſu dweju ſranjeniu do thorowinje donjeſli. Tola ſu też woni nekotrych morjoch měli. W nozy k njedźeli ſu ſo kommunisſojo do mjeńſchich wotdźelenjow wojerſkich organiſazijow ſ pukami dawali.

W ludowym parku ſo kommunistiſka ſhromadźizna wotmě, kotruż bě policija dowołała. Policija měſtno wobſtupi, tak ſo żadyn kommunist njemóżeſche woteńcź. Wjeczor ſo durje ſaſo twóźiniſchu.

Wo wotkrycźu Moltkoweho pomnika ſo piſche, ſo ſu pſchi tym p'ched pomnikom ſtali pruſſi prynz Oskar, generalny wyſchi ſ Heeringen, general Ludendorff, generalny dwarterměſchtr ſe Stein, generalojo de Francois a Hutier, Sixt ſ Armin. ſ Eulitz, Märker a Hammer, admiral Schröder, kapitonſki leutnant ſ Paſchammer a hrabja Luckner.

Jedyn Hamburgſki pſchekupz pjecza brónje we wukraju ſkaſak.

Franzoſſke nowiny powjeſcź p'chinjeżu, ſo je Hamburgſki pſchekupz Benz w Jendźelſkej nětoſte milijony tſélbow ſkałok. Po roſprawje Hamburgſkeje policije je p'chekupz Benz nětkhże 300 000 tſélbow w Jendźelſkej kupicź pytał. Jeho na to ſo pocźahowaze liſty ſu nětko w jendźelſkich a franzoſkich nowinach wojſewjeja. Benz twjerdźeſche, ſo ſu te tſélby ſa połodniſchu Ameriku poſtajene dyle, Franzoſo ſo a Jendźelcźenjo pak na to tukaju, ſo ſu ſo wone ſa němſke wojerſke organiſazije ſkaſałe.

W Mecklenburgſkej-Strjelizach ſcheſcź kommunistow ſajeli.

W Mecklenburgſkej-Strjelizach ſu ſcheſcź kommunistow ſajeli, kotrěż ſu morderſku organiſaciju chcyli ſakoſcźiź. Mjes nimi je też mordaŕ nětkhużeſcheho kommunista Jonaſa.

Strajk ratarſkich dźěłacźerjow w Pruſſej.

Strajk ratarſkich dźěłacźerjow w Ranſchej Pruſſej je ſo na Wjeczornu Pruſku roſſcherił. Wón nětko 14 wokrejſow wobſahuje. Sa 400 wulkich kubłow je ſo jenoź 1900 ruſowych pomocznikow namakało.

Doma dźěłaju dźěłacźerjo w Solingenje wjetſchu mſdu ſadaju.

Pódła organiſacijow fabrikſkich dźěłacźerjow Solingſkeje induſtrije ſu też doma dźěłaju dźěłacźerjo ſadaju ſa wjetſchej mſdu ſapodali. Fabrikſaju dźěłacźerjo ſebi 20 prozentow pſchiwyſcźa ſadaju. Pſchichodny tydźeń budźe ſo wo wſchěch ſadankach jednacź.

Ruſke wójnſke pſchiſtoty pſchecźiwo Rumunſkej.

Parijſki „Matin“ ſ Moſkwy powě: W poſjedźenju wulkeje rady (ſowěta) w kotrejž ſo ultimatum pſchecźiwo Němſkej wotpokaſa, też ſaſtodobneje Beſarabſkeje ſ rěcźami pſchińdże. Po namjecze Troſkeho ſo wobſamknu, ſo maja ſo najbrjódźy wojerſke pſchihoty ſa ſaſtodobneje Beſarabſkeje poſpěſchowacź a ſo ma ſo najbrjódźy wotkamknjenje poźcźonki w Jendźelſkej wocźakacź, prjedy hacź ſo Ruſſka ſ wójnje pſchecźiwo Rumunſkej roſtudźi. — Ruſſowje chcźedża potajkim ſ jendźelſkimi pjenjezami pſchecźiwo Rumunſkej wójnu wjeſcź. Hdyž budźa Jendźelcźenjo w ſwojich nowinach cźitacź, drje ſebi dwójcy pſchemyſla, ruſſkim bolſchewikam ſwoje pjenjezy dowěrić. Jenże je njebychu ſaſo wohladali. Kaž ſu bolſchewikojo ruſſki lud a ſyrkwje wurubili, bychu też jendźelſku poźcźonku jako rudźenſtwo wobhladali.

Ruſke wójſko pſchi beſaraбſkich mjeſach.

Do Roma je powjeſcź dóſchła, ſo ſo wjele ruſkeho wójſka pódła Dnjeſtra chromadźuje. Rumunſke nowiny ma hrożazy ſtrach ruſſo-rumunſkeje wójny pokaſuja.

Pſchecźecźehanje duchownych w Ruſſej.

Mobilewſki arzybiſkop Cźepźjak je do Roma pſchiſchoł. Ruſſy bolſchewikojo běchu jeho ſajeli a k ſmjerći ſaſudźili, dokelž je ſo wón pjecza pſchecźiwił, hdyž bolſchewikojo ſamoženje zyrkwjow rubichu. W Romje je wo pſchecźehanju zyrkwje roſpratwił. Bolſchewikojo ſo mozy zyrkwje ſtawnje ſaſo katoliſkeje, boja. Też dźenſa ju bidźo, kaž pſchi ſpocźatku ſwojeho knježeńſtwa. Zyrkwje drje ſu nětkole wotewrjene, tola duchownych do jaſtwow ſamtaku. Cźepźjak je pjecza tehdła do Roma pſchiſchoł, ſo by ſo bamjez ſa ſwoje wumnożenje dźałował a wěź katolikow w Ruſkej ſa ſtupował.

Hollandſko-ruſke jednanje ſo ſaſtajiło.

We wopomnjenſtkim ſpiſu hollandſkeho miniſtra ſwonkownych naležnoſcźow wo hollandſkich ſtatnych finanzach ſo praji, ſo je ſo jednanje wo hollandſko-ruſkim wikowanſkim ſrěźenju ſaſtajiło. Ruſſojo ju Hollandſanow chcyli tak wuhwalacź, ſo jim njeby mózno było, ſ wuzitkom we Ruſſej wikowacź.

Poincaré do Londona póńdże.

Jendźelſki pódłanz w Parizu, lord Crewe, je pjatk direktora politiſkich naležnoſcźow w franzoſkim miniſterſtwje wopytał a jemu ſdźelił, ſo żebi jendźelſki miniſterſki pſchedhyda Poincare pſcheje, ſo mohł ſo bórzy ſ Poincareom roſrěcźeć. Tole pożadanje ſo Poincareej hnydom telegrafiſcy dźěli a tón wotmołwi, ſo p'chepro'chenje pſchijmje. Móżno bu Jendźelſkeje póndźe, ſo Macdonald njetrjebał, hdyž bu dla poſjedźenjow parlamenta njemóże ſ Jendźelſkeje wotſtaſcź, do Pariſa pucźowacź. Roſrěcźenje mjes miniſterſkim maj pſchedbydomaj ſo 19. meje wotmje. Wono ſmje

hoše privatny charakter. Jenaj jedyn tołmacz a stajny statny podčerkuje jendźelskeho knježerstwa što k temu pśichilnjetaj.

Parižšti „Journal“ pišo, so je rozrěčenje mjes Poincaréom a Macdonaldom tak mjone, dokelž so němskemu ńejmjej njejmjе śladnosć dacź, na myśl pśichiść, so mjes swójatarjemi pśichesćenjośće njeje. Wo Poincaréowym stejśišću „Daily Mail“ ześi, so wono śledowaje dypki wopśimja:

1. Rozpšawa Datwejskeho komiteja (wótzwustojnych) dyrbi ze tak bórzy kaž móžno pśichwaleńa.

2. Němska dyrbi pśeńa namjeńy wótzwustojnych pśichiść, a nimo toho dyrbi wšak mjone jakonje sa to wobstaraś. Dalše potom knježerstwo Francowska a Jendźelska po'doh'ke sarjadnistwo a kontrollu Porurśkeje Němskej pśechwalitajśej.

3. Kólnišk pśichedmóst może ze 10. januara 1925 dalše potom wopušćiśćeś, dyrbi je niz jenoź zapłokańe wótschodźenja wótćišćene, ale dyrbi je teź wopśeśe wótbrońenje Němšćeje sanjećene, tśitaj je jara mjona naležnośćej.

4. Jeli so ze namjeńy Datwejskeho komiteja pśechwjedu, dyrbiśći śebi Francowska a Belgiska pónu śwobodu pótuśanja kumeŕśkej, so dyśćiśći nuźaze napšawy pśechesćiwo Němskej pózyliśnej.

Londonski „Daily Mail“ mėni, so jeniczka wobzjawnośćej mjes Francowskej a Jendźelskej w tym leži, formulu namakaś, i kótrejž mógło ze wobchadźeńe Porurśkeje zachowaś. W francowskim knježerstwje ze nadźijeja, so wo tutym praśchenju k pśichezjenjeli dóńdże.

Ssamosarjadnistwo f Schottisku.

W jendźelskim dełnim śejmje je liberalny zarjadnoz namjet 32 błêdkezêśiśich zapósłankow ze Schottisku'eje a 28 liberalnych zapósłankow teho runja je Schottisku'eje pśichinjeśł, f kótrymž ze ta Schottisku ramoslatne knježerstwo, kótrejž ma Rejta, źeda. Tole źadanje je powšišćiśiwonje we Schottiśkej nadeńcź. Jendźelscy pućowarjo, kótśiž do Schotti'eje pśichadźeja, jenoź wulke mėsta widźa a sa-ćejuca wjeśnego wobydleŕstwa njejmaju. Wo schottiśkej raźy su husto zorty śtyśicźej, tola schottiśkemu ludu je tajke zorty z pobórschkom. Jedna je wo to, śkutku wóz sastupowaś. Schotlojo njejsu mjenje sa wulko'ej Britannije wuskutkowali, dyźi śódny druśi dźeł Jendźelskeje. Nětkśišći schottiśći sekretar w jendźelskim knježerstwje je politiśke nicko, kótrejž nicźo sa dokładnosć a wjeźomnosć njeb'okonja. Sa Schottisku njejmė muź knježerstwo wjesć, kótrejž w Londonje žyła, ale schottiśke knježerstwo w Schottiśkej ramej.

Wotprawjenje Italcjanow w Louisianje.

W Louisianje w Sjednoch'enych statach połnośneje Ameriki su pjatk schêśći Italśišći wobwešći. Tuśi su pśched tśi'emi lětami śtareho muža sstonzowali a jeho pjenjeźy rubili Nôbla teho bźoku druheho muža, kótrejž jich pśichi tym pśichesćiwi, sastêli. Sćwjertny wuźud je w zyłym kraju wulke sajimanje wubźił, kótrejž ho teź p'chi wotprawjenju pokała. Sśołtnikow po dwėmaj f schibjenźy dowjedźeńu a wobwėšnychu. Sałtojnikam, kótrymž ze ho porućiło, wuśud wukonjeć, bê ho ſ wjele pśesmjenitymi listami je śmjerću hrožiło. Sśudnitwo ho na dnju wotprawjenja ſ dwėmaj kompagnijomaj śtatneje miliźy wobhadźi. Wona mêsejśe śtajnje ſ tym wjele cźiniś, so by wulku cźichu ludźi wróćo honiła, kótśiž chcychu ho do sajtwa dobyć. Pśechesćiwo wuśudnje krutemu wuźudej bê teź italśke knježerstwo we Walshingtonje sakrocźiło, dokelž je ſ schêśći wobwėšnjenych jenoź jedyn mógł wurdaśiwo śłuchaś. Po amerikańskej wusmiśenje pak ho njeje na sakrocźenje italśkeho knježerstwa dźiwaś mógło.

Turkowska wojerśka mišnja do Pólšćeje.

Turkowśke wojerśke mišnja pod wjednistom generała Nadżja posche ho w bliźšim cźasu do Pólšćeje pósćele, so by tamniśke wobśtejnośće śtudowała. Pśichiśćiny, kótrejž su za tute mišnju rozśišane, su znadź cźiśće politiśke. Ruśke knježerstwo je ho łapórowjeśiło, nowopowmjenowaneho turkowskeho konsula pśichipółnaś. To znadź ſ nowymi wojerśkimi stukami Turkowśkeje ſ Pólšćej swórnje

S Warschawy so powê, so je 3. meje ludowy **wójnišći komuniśar Troźi** ſ pśichewodom ludoweho komuniśara Kamjenjewa a pśichadźiwšy twikrajnišeje rady ludowych komminśarow Ezubara do Kamjenźa Podolskeho wotjêł, so by **wójsko wobśadowal**, kótrejž pódla rumunśkeje a pólśkeje mjeźy śtejі. W nozy k 3. meji su pśichi Dnjestrowym brjoh'u ruźu śtražnicy do rumunśkich rastuli.

Mośkewśki arzybiśop Cieplak pośa bamża.

Bamż je śchtvórtk w pśivatnej audijenźy pólśkeho arzybiśopa Cieplaka pśichijał. Wón je jeho wobjał a wołośki a je ho ſ nim dołgo rozrêcźał. Kaž je znate, bu ru'zy bolschewiśkoho Cieplaka dołgo jateho dźerźeli a k śmjerći sadźubili, dokelž jim wón njebê dźeł zyzkowne zamaźenje rubieź dacź.

Njewêrne powjesće se Syrišśeje a Cilicišśeje.

Parižšti „Temps“ pišo, so powjeśći Londonskeho „Daily Expreśa“ njeje wêrna, so je so pśichi syrišćich mjes francowskimi a turkowskimi wotdźêlenjemi wojowało, a so je nêmški general ſ Lossow do Cilicišśeje pśichijêł.

Poražeńe presidenta Coolidga.

President Coolidge a sekretaŕ zwankownych naležnoćcow Hughes staj w reprezentantiskim domje cźeśke poražeńe pocźerpiłoj. Wonaj njedêšłaj temu p'chibłoźowaloj, so by sakoń hnydom do mozy śtupił, po kótrymž ho Japanśkim pśicźahowanje do Sjednoch'enych statow sakaźe. Po jeźu namjerze dyrbjachu ho Japanźeje hakle 1926 wot pśichcźahowanja wusamknuś. Jeźu namjet je pak ho w reprezentantiskim domje sacźišnył.

Dowêrnistwo „Serbskich Nowin“ za Njebjelčicy, Serbske Pazlicy, Smjeńkecy, Pêskecy, Hrańcu, Worklecy, Nowu Wjesku, Hórki a Kozarcy je

knjez Nowak w Kozarcach

přewzał.

Wón budźe w bliźšich dnjach abonentny pjenjez zbêrać za kwitowanku. Tak nawêstki a dopisy sobu bjerje a dale wobstara. Prosymy našich wotebêrarjow z tutych wsow, **nic na póśco skazać.** Dostanjeśe „Serbske Nowiny“ hišo na dnju wudaća.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“

Tśi ważne praśchenja.

Wuhlady na knježerstwo źrjedźnych stronow pod nawjedowanjom nêmśkonarodnych njejsu jara zyłne, dokelž budźa zentrum a demokratoja na nich ti łoźkrośiwe praśchenja stajiś: 1. hacź **nêm ſ konarodnu republiku**, 2. **wustawnu** a 3. **dobrosćanje wêzywustojnych** pśichpósłnaja.

W dobrym pomjatku je hišćeze wšêm, kak nêmśkonarodni wjedniśy, n. pśch. **Hergt**, republiku satamaja a ja to „śławnych“ Hohenzollerow sašo na trón źadaja. Dokelž dêš su nêmśkostatnu wustawu we Weimaru wotpowołali, jim nêtko bohrosćanje wêzywustojnych (Sachverśtändigengutachten) tśeba błowu łama. Tśich semjeźy wjednik Helfferich wosnamjenjeśeśe je jako „**druhi Versailles**“. Bźuja nêmśkonarodni tutomu „druhemu Versailleśej“ swoje podwêźmo sapowêdźiś? Ale ſ nêtkośich rêcźkow, hdyž dyrbja nêtko samolwjenje njeśeź, wêje hižo hinaśiśi duch. Teź woni drje do Canośy póńdu, do teho ſameho Canośy, kótrehož dla dyrbjeśchtaj Erzberger a Rathenau ſ napšawnych wutšêłow swoje źiwjenje pśichźadźeć.

Schtoź śestajenje pśichichodnyho śejma nastupa, dwojenu wêźi widźeć a śtyśaceź, kajšeź bacź dotal hišćeź dogiwiś njeśemy. Dpolizija wot 62 komminśtow a 32 fu-bomzow (Deutschvölkiśći) se wšêmi dowolennymi a njedowolennymi śrêdkami njebudže śejmej k dźêlakolośći pśichiść dacź. Dale je wažne, kak bo nasponmjenym praśchenjam stajia. Potom maśej tamnej stronje pśches liczbu swojich mandatow wulku parlamentariśku mòź, śmêdźa inicijatiwe namjeńy stajeć, interpelłacyje pśchednjeśeć a ſ tym mêła dźêło njejmêrnje kašeć, śchtoź budźe jich najwažnišše śtukowanje. Mòźemy wêźeś kaiśeźkuli stronu wobhladowaś. Najśerje njeźe tutón śejm pśchi swojim porodźe snamjo śmjerśe na cźole. Je to woprawdźe politika wola nêmśkich wolerjow była?

Njech źebi nêmśkonarodni njemógła, so pśchiběrk mandatow je hižo politiśke dobroźe. Hakle potom mohło ze wo woprawdźitym dobyću rêcźeś. Hdy bychu woni dotalne strony „Wulkeje koalizije“ tak błili, so jich parlamentariśe dźêło hiścźane było. To pak ho jim njeje poradźiło. Sšamo nêtko na wona hišćeze wjetšćinu, kótrejž śnadna była. W nowym wólbnym wojowanju, kótrejž drje dołho na so cźakaś njebudże dacź, budźa so jim wobcźeże tute tśi ważne praśchenja pśchepołožiś, a woni budźa barbu wusmacź dyrbjeć. Teź nêmśkonarodne strony njerośtu hacź do njeběch.

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 12. meje 1924.

— Wo wjed-drje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +3½, thermometer +10. Drajdźanska wjedraŕnja wuwjedrjenje a dalše wocźakowanje śnja. Sšłónćko 4,20 śtudża a ſo 7,37 thowa, mêsacź khadża pśchipołdnju 11,31 a ſo na zanje 1,53 thowa. — Wjedro w tutom tydźenju:

Póndźelu: W nozy jašne, rano roša, potom błêcźne a śtuche, śtyśnišći wêtr.

Wutoru: S wjetścha pomroczene, mało śłonza, śloro źadne beśchećik, śtaby wêtr.

Sśrjedu: Rano pomročene, ſ khwilemi śłónczko, potom so pocźahuje, wjecźor we wschelakich stronach cźeśke wjedźera.

Schtwórtk: W nozy njewjedra, ſ wjetścha pomroczene, potom njewjedra ſ beśchćom, nimale śtuhy wêtr.

Pjatk: W nozy beśchećik, rano roša, potom ſ wjetścha pomročene, popołdnju njewjedra a beśchćik, śtyśnišći qwêtr.

Sšobotu: W nozy jašne, rano reša a kuriawa, popołdnju pokhmurjene, ſ khwilemi beśchćik, śtaby wêtr.

S Hradeza w Schtyrśkej (Graz in Steiermark) pśchińdże bobotu powjeść, so je tam wulki źneh padnył. Hory su je źneńom sawête. W dolinje rêši Selz leži źneh pół metra wuhłoh.

— Stote 5 hriwnowśte Sakśkeje so nutśeźaśmu, dokelž je mjes nimi wjele falśchowanych.

— Khłostanja za śchulśke sakombdźenja. Po sakonju su stare'chi a wutkubtarjo winowacźi, schulśke dźeći k wopytowanju śchule ponmnaċ. Sśamśnu winowatośći maja teź cźi, kiž maja twucźobnikow, śtužobnych a młodośtnych dźêłowêcźi. Tuśi su winowacźi, trêbny cźaś k wopytowanju pokraczowanśkich abo powołaŕśkich śchulow śwobodny dacź. Njewopytowanjene a njeźamołwjene sakombdźenje śchulśkich winowatośćow bo khłostaj; khłostanje potrjebi teź tych, kiž maja sa tym ḱadacź, so cźi, kotśiž maja śchulu wopytacź, teź to cźinja. Tu khłostanje móże hacź do 30 śł. hr. hicź. Powśchitkotwone placźi jako samołwjenje jenoź zhorjeć śchulerja, niź pak domjaze abo hospodaŕśke dźêła aid.

— Nowe waschnje khlêbjeńenja. Nêtośi Budyśchiśći pśekarjo cźinja posnyty ſ nowym waschnjom khlêbjeńenja, kótrejž wêźiwutkojni a lêkaŕo jara dopołuśeźa. Wośebje bo tak pjeśeńy khlêb sa na źołdk a cźerjewa zhorjeh bohći a teź wo niczo bróśiśi njeje, kaž druhi khlêb.

S Khwaczź. Naścha śerbśka młodźina je śtêły sajo swoju meju śtajiła. Wuńsko w powêśće śmahaje so wjerśćk meje a śłuźbuje bo bo śelenjazeje a kêźazeje wokolinu. — Tudomne śerbśke towaŕśtwo cźe w pśchichodnym mêśazu swoju khorhoj posnjeśeźiło. Wśchi śerbśke towaŕśtwa bo naležnje proścha, so w pśchichodnym mêśazu na wobdźêlenju pśchihotowaċ. Riedźela bo hišćeze wośtwi. Tudomne śerbśke towaŕśtwo je jene ſ naśtaršich ſ nowocźahanych śerbśkich towaŕśtwow. Wone ma śławnu sandźenośeź. Na wušach je wjele sa wužiwjenje śerbśkeje narodneje ideje pśchinośchowało. Młode khwo-

Feuilleton

Bratraj.

Powźaŕ ſ ludoweho źiwjenja.

2] (Pokrawcźowanje.)

Knjesej Jebakej bo tuta samtarjowa wjeśołośći jara spodobaśe; wón śłepasche jemu ſ waha na khribjet, kaž by jeho pśched sabuśchenjom sakitaċ chcył, schtoź drje by jemu po kwaśu, niź pak nêtkole w tymle wokomiku lubo była, a praji, jeho mêrnjo: „Nó, nó, knjes pśichichodny nano, śmêrujśe ho w swojej radośći, to mohła waš hišćeze Boża cźeśća zajeć, śmêrujśe ho a rêcźmoj dale wo swojej wêźy.“ — „Baj, derje, mój knjeże, to śeże mje na to dopomniłi, rêcźmaj bliže wo swojej naležnośći“, a knjes Bertold wutrje śebi hyśu ſ wócźka a smorźhcźi cźoło. „Knjes Jebako“, praji won wjećhom khutny, schtoź bo knjesej Jebakej jara mało spodobaśe, „knjes Jebako, wy śeże mi tu cźeśći wopokałali a zyłe śjawnje je unu rêcźeli: tuj mam sa swoju winowatośeź, jo wam runje tak śjawnje swoje mênjenje praju wo naležnośći, ſ kotrejž śeże ke mni pśchiśchli.“

„Derje, žym ſ waschim śłuźbam!“ poźmêwkowaśe ho nadźijomnje pśchichodny zyn a śłabowaśe na sekretaŕ, w kotrymž, kaž śebi myślêśe, samtarjowe klotaki na twinożenje cźakachu.

„Knjes Jebak, wy śeże jako pjatnaćśetny młodźeny do Francowskeje śchli: tebdy bêśchće dobry a nadźije polny młodźeny.“

„O jara wobnje“, poźmêwkowaśe bo jebak nad tajkej khwalbu, druhi króć na sekretaŕ śłoładźi.

„Wy bêśchće dźesaś lêt w Francowskej; wy śeże tam nêśchto nawuśli, to chzu wêrić, dokelž macje talent; ale, mój knjeże, wy śeże tam cźestne mjeno nêmśkeho rjenjeśnika wohaibił, pśchetaž, knjeże, źnaju wuśku tamniśke źiwjenje, a wy śeże bo wrócźili, pśchihadźiwšchi cźeśći, samożenje a śtrowotu jako njeźmanił!“

„Knjeże!“ sawoła pśchichodny zyn wustrožany, a jeho wobliczo su wobzoliły kaž jemja.

„Baj, jako njekhmanił“, pokroczowaśe knjes Bertold ſ wyschichim kłosom, a njekhmanik śeże wostali zyłej dwê lêźe, so jow pśchebywaċ. Wy śeże śbyłk śwojeho samożenja pśchećiniś, wy śeże bo jako natyknuważe jêmjenje bo naśchego mêśazjanna sgaŕał, a waśch njehanbity p'chiłład a wa'sche sarjadowanje je nam hižo wjele njeźboża mećźiniło. O, mój wubohi bratr! Baj, knjeże, to wschitko śeże wy cźiniłi! A wy mòźeće bo śchrobliċ, cźestnemu mużej do domu śupieś a bo wo cźestnu knjeżnu ſamoćwiċ, jeno, so by'chće ſ jeje nanowonymi pjenjezami śwoje njehanbite źiwjenje dale wjeśeċ mòhli? To, śnjeże, je moje mênjenje wo waschej naležnośći a mój wuźudt“, sawoła ſamkat, durje wotwrinó'chi, „wuśku śebi, so śym jašnje rêcźał. Moja dźiwoła pak je nimo teho bźijo po śłubje.“ Knjes Jebak bê błêdły a nemy ſ hjiwanjom a ſ hnêwom ſamkarjej do rośhorjenjeho wobliczja wudźeraŕ, dyžbowśe śmjerze wohbjeśeśe jemu ert a śłośtny woheń hapaśe jemu ſ wocźow. „Ha, ha, ha! tak to połajśim je? Wjednik Ferdinand a ſamkarjowa dźowcźiśka! A ja błaseń chcył ch bo wo tajśe holcźiśto łamołwjeċ?“ Tak wołakśe ſ rauźenym gnêchom a mêjerche bo ſ durjam. Toka miśchtr Bertold, kaž lawija, kotrejž chźeśa młode wjaċ, bê w wokomiku na proh. „Rjeśchmanito, ty mi njedyrbjeśch na moju khwêtlu teptacź!“ hacź bo wotewrjenych khêźnych durjow a cźiśnyj jeho je źyłnej ruku na haźu, hacź bo po pjeśtrje kuli. „Teho budźe'ch bo kacź, ſamkarjo!“ wuśeśe njekhcźomnit, ſ pjaścu hroźo śdêźe bo a klazaśe wokolo rôża.

„To hoćeśićo je mje bóle roshnêwako, hacź je prawie“, sabórcza mi'chtr Bertold a wótrś śebi pót ſ wobliczja; „ale mojeho wjeśora mi njejmjé śkałyeś“.

„Žona! Marźe!“ sawoła po śhodźe horje, „śtej hotowej? je w śchośćich.“

Bêśchtej hotowej; a teź wjednik Ferdinand. A dwê wutrobje ſ najmjeńcha bêśchtej wjeśełej a śwobotnej na tutym wjeśoźornym twutkodźe.

* * *

S druheho boka torhoićeża w makym reśidenźnym mêśeċe, kdêž bo naścha śtaršina powa, nimale ſ napśchećiwa ſamkarjowcho domu, je nahladny hośćeńa „Winśki dwór“. Schtóż wśchêdny dźeń dopołudnja ſ napot jêdnaċ ſ durjam „Win'kego dwora hlada, dyrbi tutu khêżu śteje sa wutku dźêłarnju baś sa hośćeńa mêśi; pśchetoł mnohy ho'cźo, śtaj bo w tutym cźaśu tam śhodźuja, zo bu wêśće ſ wjetśchego dźêła rjemjeśłnikow, niże teho maja mnohi ſnamjenja śwojeho rjemjeśła, jedyn piku druśi hêbi, tśeći mêru atd. tute ſnamjenja dźêłowośće, kiž su jow widźeċ, nimaja w ruźu, kaž bychu runje na dźêło hicź chcyli. Tola wschitke tute ſnamjenja dźêłaŕowśeź, kiž su jow widźeċ, nimaja ſaneho druheho ſamêra, dyžli śchulśka ranza, kotruż nasa ſchulerjo na khrbjecźe, hdyž dźeńa sa śchulu wostaċ. Njeje dźe to dźêło, ale wêchto druhe, cźehoż dla bo tuźi rjemjeśłnizy dźeń wote dnja jom śhromadźiła, woni dźeńa so ſabawjeċ a — pśchećinjeċ.

Dopołudnja po njeśhoźownym podawku w ſamkarni bê ſo jich tu runje wjele jeśchło, bê dźe tu ſabawy dośeċ, we njeśhoźownym namołwjenju knjeża Jebaka, kiž bê ſo hišo po zyłym mêśeċe mêśeċe wosnożiło.

(Pokrawcźowanje.)

Pytamy dowěrnika
za Hodźijsku wosadu.
Nakladnistwo „Serbskich Nowin".

Hospodarski rozhlad.

Hódźelu, 12. m:j: 1924.

Kursy wezera w Barlinje:

(Kurse kursy su w milionach)

Dollar	4 190 000	stanzowski frank	253 400
jendźelski punt	18 405 000	czěskosł. krona	124 600
schwajzarski frank	746 100	10 mil. półsł. mark.	794 600

Pjenjezny zapisowacu na wukrajnych bursach jenoż znadne pschemjenjenje. Franzowski frank so sabo wo něschto skrječi.

Efektow so wjele poskiczowasche, hyrnjez žaneje bursy žadyn zmjenu njebuchu.

Produktowe wiki w Barlinje běchu sandźenu sobotu hischcze mjernische hacź druhe wschědne dny. Mjeny bychu wschak chětkowne žito kupowane, ale skorja na to, so žu wjenjezy jara žadne. S jačmjenzinu jenoż piwarinje najwjetsche sorty kupuja. Wowsa so mało kupuje. Muka njeznadźe. Něschto wotrubow a suchich truhanczkow so rospschedawa. Zemnar ptaczesche sandźenu sobotu

w Barlinje

pschenicy 8,20—8,35 rožki 6,40—6,70 jačmjenia 7,70—9,30 wowsa 6,25—6,60.

Konjaze wiki w Haynawje. Na pschedań pschihódze 411 konjow. Pornjo pohlednim wikam běchu ptaczeny něschto rjasche.

Wiki rěznicha skotu sandźenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Wiki su sa domjacy skót dźesk a hrudinsche. Wukrajneho skotu a mjasa pschikhadza z hromadami na wiki. Wahoze wotedawa so rěznikam na kredit. Tukrajny skót dyrbi so hnydom saptaczicz. Pjenjezy su žadne Banki skótnym wikowarjam wjazy z pjenjezami wupomhacź njemoža. Skótni wikowarjo su pohledni cźaj wjele hotowych pjenjez pschihadźili. Wukrotčinjaj mjeso njetwolbowaju, dokelź mali rěznicy wukrajne mjaso na kredit dostawaja. Howjadzlow běchu wjele pschihnali, ale wone njeschěchu a bijachu dele. S tym tež cźakała něschto schkodowachu a dele srahowhu. Najwóle žwinje shubichu. Wiki so z tukrajnymi a wukrajnymi žwinjemi mohł rjez saylawichu. Sčwinje wo 20% dele srahowhu. Dokelź je cźopli jeschu, tych tež mjenje kupuja.

Pschihnali běchu: Wone ptaczachu:

2633 howjadłow	16—23 št. hr.
1950 cźelatow	25—70 št. hr.
5099 wowzow	20—45 št. hr.
9278 tukr. a 1343 wukr. žwinj	42—52 št. hr.

wo zentnarju žiweje wahi.

Sdany wobcźeti mjeje w Pruskej po hamtskich sapiskach:

Licžbnik 2 je tak wjele kaž dobre, licžbnik 3 kaž hrěnje,
Mitschja 3,2, w hapreji 3,3, w meji 1923 2,7,
rožka 3,5, w hapreji 3,4, w meji 1923 2,9,
jačmjeń 3,3, w hapreji 3,4, w meji 1923 3,8,
měschenja 3,6, w hapreji 3,4, w meji 1923 2,9,
rapš 3,4, w hapreji 3,5, w meji 1923 2,8,
dźesel 3,1, w hapreji 3,3, w meji 1923 2,8,
lnki 3,3, w hapreji 3,5, w meji 1923 3,1.

Rospravy wobschěcźa se strony 3995 bowdernikow. Najschpatnische žiwy su w rańschej Pruskej, Pomorskej a Schlezewsku, tam thodża licžby mjez 3,8—4,5. Lěpsche su sa Schlezwiku, sakšku provinzu a krótkowjeczorna Prusku. Najlěpje steja žiwy wokoło Wróblawa, Düsseldorfa a Kalchana. Horjewonacź dyrbi so wjele naymnjeho žita, rapsa, dźesela a luzerny. Naymnjeje rožki dyrbja so polne 10 proz., horje swonacź. Naymnja pschenja sbubt 6 proz., rapš 5 proz., dźesel 1½ proz. a luzerny 3 proz. Rožka je tež½obla tak schkodowana, dokelź je we wjeczornej a rańschej Pruskej hacź do połozaja wumjersta. Tež z małětnymi žiwami su tatarjo jara wróżcu.

Na pschedań je:

Młoda krowa do cźakanja a cźelo dobre rasy k wjasanju w Salhowje cźo. 17.

Młoda wyšokofruchelna krowa we Wulkej Dubrawje cźo. 6.

Cźelcźka, 4 měsacy, w Khwaczicach cźo. 25.

Krowa, wyšokofruchelna, mjes dwěmaj na wubjerk, we Barcze cźo. 36.

Kosa, młoda dobra dójka, běła, a **poš**, dobry straźnik, wobaj w Barcze cźo. 636.

Nosy, dobrej dójaj, w Raschowje cźo. 30.

Prohata na krjžnim dworje w Ratarjezach.

Běhaki, 3 rjanc, w Nowej Wsy pola Hušti cźo. 10.

Běhakaj, rjanaj, w Schjarje cźo. 2 pola Klukscha.

Pjaty, tři młode wowcźerske, měschczanske kubło w Pschischczach.

Pasa z **kurjatkami**, Leonhard w Hnaschczach (pólvernik).

Bytu w Jenkczach cźo. 61.

Sčynjanske běrny industrie a polaskija w Hornym Hunjowje cźo. 14 a Woltmann na Zidowje cźo. 2.

Schloma, woivušna, w Chornjowje cźo. 8.

Schewschcho pyta Jenc̆ w Malym Wjeckowje.

Dźeskaczki, młodsche, **pyta** industrijowy **dwór** w Hnaschczach.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe žymje po runi abo 1000 kg, hewak 100 kg, placźiny po 50 kg.

	10. 5.	9. 5.		10. 5.	9 5.
Pschenja	164-167	167-171	rapš wokuschi	10,20	11,50
rožka	128-134	128-134	poch. wotolka	8-8,80	8-8,80
małe. jačmjen	170-186	170-186	hrochka	12-13,50	12-13,50
nat. jačmjen	—	—	běrnaze krajzi	21-22,00	22-22,60
wowsy	125-132	125-132	bumy	14-16,00	14-16,00
kukuriza(Mais)	—	—	muka	11-12,00	11-12,00
pschenična muka	23-25,25	23-25,00	lany wotkuschk	19-20,00	19-20,50
rjana muka	19-21,50	19-21,50	modre lupiny	11-11,50	11-11,50
pschenic. wotr.	10-10,30	10-10,30	kotte lupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotruby	9,20-9,40	9,15-9,40	syno, 50 kg	3,50-2,75	1,90-2,10
rapš	800	800	słoma, rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
lnene kuzuje	400	410	„ pschenič.	1,35-1,45	1,05-1,25
hrósk	14-15,00	14-15,00	„ wowsina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjenischki	11,00-12	11,00-12	„ jačma	1,10-1,25	0,85-1,05

Drjezdźanska burza.

Pschenja	16,70-17,20	běrnaze krajzi	24-25,00
rožka	14,20-14,60	pschenič. wotruby	9,60-10,00
małetnt jačmjeń	18,00-19,25	rjane wotruby	8,90-9,30
nafsymski jačmjeń	—	pschenična muka	26,00-27,50
rjowsy	14,10-14,60	rjana muka	23,00-25,00
cźerwjeny dźesel	155—170	woka	19,00-20,00
rapš	—	pjenischki	19-20
kukuriza (Mais)	21,00-22,00	hróch	23,00-24,00
łuche truhanczki	12,25-13,00	zokrowe truhi	18-22

Wjezne placźiny w Budyschinje.

wot 10. meje 1924

Wschě placźiny so po stotej hriwnje rosumja.

Pschedmjet		najmjeńscha placźizna	najwyšscha placźizna
Pschenja, swonka wotedacza	50 kilo	8,60	8,90
Rožka, swonka wotedacza	50 „	6,80	7,—
Jeczmjeń, swonka wotedacza	50 „	8,50	9,—
„ nafsymski	50 „	—	—
Wowsa, swonka wotedacza	50 „	6,50	6,75
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	3,80	4,00
Syno	50 „	2,80	3,—
Słoma, f masch młócź., prosk.	50 „	1 40	1,60
„ f mas. „ f sajt.	50 „	1,90	2,10
„ f zypami młóczena	50 „	2,40	2,60
Pschenična muka, 70%	50 „	13,50	14,25
Rjana muka, 70%	50 „	11,50	12,50
Pschenične wotruby	50 „	5,30	5,60
Rjane wotruby	50 „	4,80	5,00
Prohata 724 schtuk	1 scht.	14,00	27,00

Drobnowikowanske placźiny w Budyschinje.

10. meje 1924 po hamtskim postajenju.

Wschě placźizny so po 50 kil. hriwnje rosumja.

Twora		najmjeńsch. placźizny hr.	najwyšsch. placźizny hr.
Howjaze mjaso s kosczemi	1 kg	1,40	2,20
Cźelaze mjaso	1 „	1,60	2,00
Skopjaze mjaso	1 „	2,20	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	2,00	2,20
Tukrajny žwinjazy schmatz	1 „	2,20	2,80
Pschenična muka	1 „	0,32	0,44
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Kluski	1 „	0,23	0,25
Jedine běrny	1 „	0,08	0,10
Rožk	1 „	0,48	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Skok	1 „	0,80	1,40
Amerik. žwinjazy schmatz	1 „	1,50	1,80
Sesuscheny potcź	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,28
Jedina butra	1 kg	4,40	5,00
„ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 schk.	0,11	0,13
Jedine bumy	1 kg	0,48	0,64
Zakor drobny	1 „	0,88	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Komjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Bruniaowe briketty	1 „	—	1,25

S Drožđija. Kak rjenje a wotsce naschu serbsku kokotsku ideju rosce, tole bě dopokas wožewarjowschi kokotski wječor w Drožđiju, kiž bě Maleschanska jednota se swojim dorostom wuhotowała a tiž Ssokolsko Butkezanskeje jednoty wudospołnichu. Wjesny korczma by napjerjnjena, hdyž młodši sokoliži ptaczałojo na jewischczo załetnychu a žo nam s jadriwym postrowom jenelo s nich a s kruzym, žołmym „Na zdar" pschedstajchu. Plóch synkach „Cźerwjene Serbstwo nje'hubjene, žiwoj schkit we nasz ma" wustupichu se swojim prěnim postrowom a hosczo spěwo bobu wupěwachu. Na to postrowi k. Kerk-Drožđiczanski hosci kaž też Maleschanskich sokolow a pschejcelche wo'chem, so by žo wjeczor prawje derje poradził. Prěnje swonczowanje bě na konju, 2. bě proste (Freiübungen), 3. na drabach a słonczinje pokasachu so někotre stupiny. Wschě wutupowanja buchu dosez derje pschedwjedzene, schtož žebi pschi tak rozdźělnym sestajenju małych sokolow — najmłódschi bě synano wokoło 8 lět stary — žada najwjetsche pschipóhnacje. Sdyž tałke hižo małsche drobjatka sa serbstwu ideju zahorja, budże zole wjesce krafne pjoldy njesć, dokelź budża tuczi mali jónu wulzy a wotrosceni munjožo.

W tajkich młodych buchach a cźłowjekach nasche Serbstwo wopraudże swój schkit smjeje. — Po swonczowanjach, kiž buchu s hrimotazym p'chikleskom sledowane, wustupi knj. Krjenzej se Maleschej z cźuczuje pschednjeżenym solom „Pod běłej brěsczku", wot k. wječerja Jenczja na snate wustupne waschnje (tón klawěr wschoło cźinjesche bolosce) pschewodżana. Po tutym wustupje porcźa bratr dr. Schleza napominaze słowa, wožebje k starschim a pokosi na to, so njeje dosłonje a nimamy trjeba, po proschenju khodźicz, dokelź mózemy dźensa swoju wěz tež zhani cźinicz. Na to wustupichu hohnstawy Bukezanskeho Ssokola, kiž znocźi wojowarjo sa narodne prawa a žerbstwu cźesci a pschedstajichu nam we swojich prostych swonczowanjach nekotre mysliczki. Wy snano derje bysto, so by žo pschez taitimi symbolikkimi pschedstajenjemi jich dźeja hosczom, kotrymž je tajke swonczowanje nje'nate, wujasnicz, kaž žo to jara wustojnje pschi dźesczajcych wustupowanjach se strony bratra starosty Ssykory-Maleschanskeho sta. Naschе kokotske wjeczory dyrbja być namołwjace wjeczory (Werbeabende) a tuž dyrbi so wscho stacź, schtož intón samer spschejcha. Małe ale tola wjesko rozmy wuslup „Wola fotografa" wudospalni wjeczerny programm; hrajerjo pschedstajichu twjsile figury s troschcu žołenej ironiju, ale jara derje. Knjezina Krjenzej wustupi bjezchcze jónu s kupjezom, pschistojnym a tola dosez schibnym. Sstawa tajkim młodym ludźom, kiž swój talent njesakrywaja a jón žerbstwej sabarje posczejeja! Knjez Róża-Skorminczanski wupraji nadźiju, so pschez Ssokola nasch narodny pschichod bo pokepschi a so nam w tutym wohnjowym kokoštym dorosce wopraudże wutrosce schkit Sserbowstwa. — S wjesołej rejtu słónczi so rjany wjecźor, kotrjž nadźijomnje kokolske žymjezchko sadno na dalschi wobtrědk wuźnje a wscho wobtrabjene žylnje posbóżnje!

-ska.

S Mrj rez. Wyschschi president sa Delnju Schlesiju w Lěpzizy (Liegnitz) je na spolnomóznjenje ministra ratarstwa postajił, so maja wólby do ratarskeje komory (Landwirtschaftskammer) njedźelu 29. junija być. Sa wólbneh okomišarja bu knjes rad. dr. Lenoir we Wojerezach pomjenowany; wolicź mataj po dwaj wobstajenje ratarskeje komory s Wojerowskeho wokrjeża. Wólbne namjety (Wahlvorschläge) maja so nanajpózdźischo hacź do 8. junija 1924 sapodacź. Bliżsche postajenja su na krajnym radźićelstwje słonicz.

S Bělk. (Weißwasser O. L.). Tu su hebi młodzenzojo neju stajili, kiž je 33 metrow wysoka. Tak widźimy, so němske towarstwa naschе serbske waschnja wuźiwaja a maja na tym swoju radość. Pschećiwo temu drje nichtó nicźo mócź njemóże a tak nima. Ale wokatowali bychmy pschezo, so potom runje tuta němska młodosć wscho druhe serbske — rěcź, brašku, zónske, kiž su nosha ada — njewumělschuje.

S Mélan (Rußland). Na pohlednich žwinjezych wikach, kiž běchu jara derje wopytane, bě 234 prohatow a 25 běhakow nawoženych. Prohata ptaczachu po 7—20 št., běhaki wot 30—50 hr. Wobtrowdy běchu dobre a wschón štót so nimale dospołnje rospschedachu.

S Kischawlicźanske ryczerstwo (Krzebiż N. L.). Kischawlicźanske ryczerstwo, kiž bě wjerchej w. Solms-Baruth słuschu, bu k sabywanju rozdźělene. Zyła leżomnosć wobstajnje wokoło połtsesta sta hektarow; leży so hižo dlěkši cźaj puschczeja. Sakładowarjam je k natwarjenju domstich, brožnjow a hrodži statna pomoz pschilubjena. — Hdy budźemy podobnu powjeżcź juzu w Sakskej słyschcź, hdźež je žo jemja ludźom a podrastcu jara rozdźelene lubita; hacź dotal pak bě pschęże nichtó nicźo dostał njeje.

Dopomnjenka k wólbam!

W jenej wsy njebaloko Budyschina jedyn hrabja hortiwje sa němskonarodnych agitowaschе. Kóždon žónku wo puczu sahorja a do njezer ěcźesche, kaž blěłat ke thorenmu žiwinjecźu. To jemu wschak nichtón sa sło nima. Wschako je to jeho prawo. Ssaun pak njeje němskonarodnych ale němskołudowych wolik. Schtož su cźerwjeni na lewizu, to su němskonarodni na prawizu. Kaž maja cźetwjeni kommunistiske wopusch, tak němskonarodni němskołudowu (deutsch-völkisch) wopusch mjenuja. Němskołudowi su statej z tym strašchni, so nowu wójnu, tak mjenowany „Freiheitskampf" prędźuja. Pschećiwo temu łkónźnje tež niczo mócź njebychmy, hdy bychu wschitcy němskołudowi je swojimi wěrkami žamt do wójny cźahnyli a tam za sabicź dali. Strašchni su woni statej a nam s tym, so zyły łud do noweje njezbožownje wójny storhnu. Wschędomny łud by žo sa nich sabiwacź a stawy wostrěcź dał. Woni žimi pak bychu doma a pak w etapje žedźeli, kaž je naš to posledźina wójna wuczila.

Zapósłane.

Jene němske towarstwo mjes Sserbami mjeńsche w saschłych dnjach swój sjujedżen. Mjes wjele němskimi pschednoschkami spěwaschtaj so tež žerbskaj hłoraj. Wo

programje stejachi kefšty, němske a serbske, a cžišcžanzy bě w jenej němskej cžišcžeženi. Tak bje pschinóže, so wschě smuschki a cžarki na ě, bj, tě, cž, š, šch ł šo wuwostajichu. S teho móže bebi někto lóžby sam myšlicź a wumolowacź. Kajka serbschcžina ł tym nastanje. To bebi towarstwo bowoli, byrnjež do cžasa wšo bjało, so wjele Serbow na jeho šwjedżen pschinóže. Tym bźe je němske wobsednsche. Potajkim na 90% serbskeho pschipołožnoscže tute němske towarstwo, kotrehož bobustawy šu ł wšetkeho dźela „Serbja“(!), ł zyla njedźiwasche. Tajkule serbschcžinu bebi Němzy napschecźo swojim domjazym Serbam dowolcja. Ale wjetschi dźeł Serbow njeja cžuwa to jako moralnu plistu. Schto by tola Němc prajił, hdy by swoju macžernu rěcź takle stepjanu widźał a cžitacź dyrbjał, hdy bychu šo n. psch. smukli na ě, š, ń, ću wuwostajiše. Tón by šwoju njespokojnosć w rafunych słowach wuprajił. Ale tamni Němzy wedźa, so šmědża Serbam wschо postpicźeć. Njewědźa dha serbske bobustawy, so stej w Budyschinje two serbskej cžišcžerni? Tej tej němški cžišcžitej a serbšej prawje. Abo njechachu němske bobustawy, kotrež dźe we wschich narodnje namětschanych towarstwach najwažnischu rólu hrajа, a šo jako knjeza cžuja, tutu šnadnu jałužbu serbskim cžišcžerjam pschiwobroćicź? To je ja Serbow hanjaze a wohanbjaze, haj runje won skandal, tajki program sim do ruki stłóčicź. Pschi wschém tym je pschedbyła tuteho němskeho towarstwa Serb. Wbošy Sserbja!

Přiłopk.

* S Rowneho Gersdorfa. Pschi porjedźenju parneho kolese w Herzogez tworni sta šo cžeżka njesboże. Kowar Schönfelder, kiž w tótle dźełasche, šo straschnje wopari, dokelž drušy dźełacžerjo paru do kotela puschcźichu, pryedy hacž bě Schönfelder ł njeho wulezł. Wbohi muž šo na thribjecže, hrudźi (Brust), nohach a rukach tak wopari, so dyrbjachu jeho ł lekarjej dowjecź. Schtó je tute njesboże sawinował, njeje hischcže wěsczene. — Cžeżkemu stranje nju, kiž dźełacžer Mai tu pschi sportownym pruhowanju dźełacžerskeho sportowneho towarstwa njedawno poczerpi, je podlejał a na stranjenje rjapa wumrěł, hačrunjež bě lekar hnydom k pomozu.

* S Cžeplina (Tschöpeln) w Zahanskim wokrjesu. Tu šu wschelake wobšody na tyfus sthoriłi, jena je bohužel bjło na tutu straschnje natykowazu thorosez wumrjela. Dwě druhej wobšodje še šamžnjeho domu wohwjeschu do thorownje.

* Jedyn profesor wucžesche: „Moji knjeza, někotsi maja duschu za njeśmjernu, druhi sašo nic. Kaž stajnje, leži sawěsče wěrnosć na srjedź.“

* Sašo dwaj żelesniscžaj rubježnikaj. Draždźanska policija saja dwoju żelesniskeju rubježnikow, wonaj šo mjenujetaj Barner a Arnst. Tutej rubježnikaj běschtaj šebi swojim wotpohladom dwaj kaschcej wudźełałoj. Do jeneho kaschcza salěhy jedyn ł rubježnikow a druhi wotnjesły dalschi kaschcź próżdny na żelesnizu. Po puczu rubježnik še swojeje thowarschi wuležu a patety we wosu wukrubi. Wumoschk swojeho „dźěła“ won do wobeju kaschczow sčini a sam ł cžasa blisko Wilkow (Elsterwerda) wuskočí. Żelesniscžnym sastojnikam šo wobaj wulkej kaschczaj dźiwnej znachtoj. Pschi pschepytanju wuhladachu tu wobradu. Hódź rubježnikaj potom na dwórnischczo po kaschcze pschindźeschtaj, policija hnydom wobeju saja.

* Nazionalni rjekoja. Psched pschichodnym ludom w Münsteru we Westfalskej mjeschachaj šo dwě wobšobje, pišmikistaješ Kukelhaus a molet Schreiber ł Essena dla schadowazeho njeskutka samoswisch. Wobaj staj wobstorkowaj, so staj cžišcžerjam sozialistiskeje nowiny „Volkswille“ do powětra buchnyłoj. Wobaj wobstorkowaj staj šobustawaj patriotiskich swjatkow, kiž tutón njekniczomny skutk thwala. Na žadanje šudnistkeho lekarja postajichu statni rěcžnizy, so by šo wobstorkowanju na šwój duchownu stav pschewjedł. Jednanje šo na njewěsty cžaš wotstorcži.

Sokolski zlět w Pančicach

žada wot wšěch sokolskich jednotow najwjetše napinanje we nastupanju přihotow a wosebje zwučowanjow. Dyrbimy z tym lićicź, zo budźe runje w Pančicach wótra kritika ze strony našich njeprěcželow zastupjena a zo za dobyće sokolskeje ideje mjez Serbami klóšterskeje wokoliny budźe naše wustupanje na tutym zlětu nimo měry ważne. Tehodla je Sokolski Zwjazk wobzamknył, wosebiteho zwučowarja po wšěch jednotach póslać, zo by so tak jednotliwy a disciplinowany raz zlěta zawěsćił. Bratr zwučowar budźe jednoty po wóšhowacym planu wopytać;

póndźelu,	12. meje	Bačon	
wutoru,	13.	„	Wotrew
srjedu,	14.	„	Serbske Pazlicy
štwórtk,	15.	„	Pančicy
pjatk,	16.	„	Kómorow p. Rakec
sobotu,	17.	„	4 hodź. Bukecy
njedźelu,	18.	„	Drožďšij (Buk. a Hrodźišč. jedn.)
póndźelu,	19.	„	Radwoř
wutoru,	20.	„	Ralbicy
srjedu,	21.	„	Poršicy
štwórtk,	22.	„	Budyšin.

Žadamy wšěch bratrow načolnikow a sobustawow jednotow, zo chcyli bratra zwučowarja na kóžde móžne wašnje podpjerać a ze wšěmi mocami rjany wuspěch našeho zlěta sobu zwěsćić. Na zdar!

„Serbski Sokolski Zwjazk“.

Dowěrnistwo za „Serb. Now.“ w Sowrjecach je

k. Paleř w Sowrjecach

dobročiwje přewzał. Našich česčenych čitarjow prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ pola knjeza Palerja skazali, tak dostanu je hišće na dnju wudaća wjećor.

Administracija „Serbskich Nowin“.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Finanzny hamt w Lubiju wozjewja: Jako naplacźenje na pschemyslnitli dawk (Gewerbesteuer) lěta 1924 (a sa pschedni dźeł 1923) ma šo jeschtowaty dawk placźicź: a) wot wschěch, kiž šu k tutomu dawkej winowacži, 30 šł hr.; b) wot tych, kiž maja dawk ł samoženja placźicź; k temu hischcže 1% ł dźeławeho samoženja (Betriebsvermögen). W ratajstwje placźi jako dźeławe samoženje 25% teho sakładneho samoženja, (Grundvermögen), kiž šu sa dawk ł samoženja pschisiwjeny. Terminy placženja šu: 15. meje, 15. augusta, 15. novembra a 15. februara. Formulery sa dalsche pschisiwjenja wo dawku ł samoženja a wo dźeławym samoženju wudawa finanzny hamt. — Tute postajenje placźi šo wě, sa wschě hamtske wobwodyp. — Hornja Lubijitich měschczanskich zeberow na horach pola Sčuchich Hendrichezow (Dürrhennersdorf) ma šo 1. sept. 1924 na 6 lět pschenajecź. Policzenja maja šo hacź do 20. meje měschczanskej radže sapodacź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

W 2. bodawku hornjowjesteho rjada sa Kamjenske hamtske hejtmanstwo bu § 4,2 takle pschi-mjenjeny: hornjowjesći dawk wučini w naštupanju § 26 10 šł. pj. ja aker hornjowjesteje komnosce. Tute postajenje placźi wot dnja wozjewjenja hem sa hornjowjesće lěto 1923/24.

Domowina wšěm swojim towarstwam. Prosymy, postajeny powšitkowny lětny přinošk (hač do 30 sobustawow 5 hr., wot 31—60 s. 10 hr., wot 61—100 s. 15 hr., wjacy 100 s. 20 hr.) jako přinošk, a zaplaćić w prěnim pólłeće a to pak w sekretariale samem, pak na konto Domowiny na Serskej lud. bancy. Postajeny lětny přinošk za kóždeho sobustawa (0,10 hr.), jako přinošk B, móže so w druhim pólłeće zapłaćić.

Sekretariat.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Hač do 1. junija dyrbi so kóždy tydźeń wutoru a pjatk spěwać. Přichodnu wutoru 13. 5. 1/9 hodź. je we Serb. Domje prěnje spěwanje za wšitkich spěwarjow a spěwarki. Nowe sobustawy móža so hišće při Delnjolužiskim koncerće wobdźělić.

Spěw. tow. „Radosć“ w Rukecach. Muški chór ma srjedu, 14. meje (nic wutoru) spěwanje; měšany chór spěwa pjatk, 16. meje. Předsydstwo.

Spěwne towarstwo „Solobik“ zmője wutoru, 13. meje, wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech kóždy cyle wěsće přińdże, dokelž mamy ważne wuradźenje. Předsyda.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma wutoru wječor we 8 hodź. we herbskej grychóz we Wudworju zhromadźiznu. Jedna so wo jara ważne wěcy. Starosta.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma pjatk, 16. t. m. we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy (zwučowace a přinošowace) so přijimuja. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor zwučowanje.

Kolojězdne tow. „Błysk“ we Haslowje ma jutře wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźiznu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widzenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 6-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pjećwa.

Köhlerec hosćenc we Wojerecach

na zelenej hasy 20.

Česćenemu serbskemu wobydlefstwu z Wojerec a wokoliny poručamoj naju městnosće k dobročiwemu wobkedźbowanju. Z počesćowanjom

Otto Köhler a mandźelska.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Mój pschedschćinik niczo njepomha!

Tu dyrbi tšchikrytjetski mischtr

Ernst Donath ł Budyschina

Burgplatz 4

sapschimnyć, tón porjedźi tšchu najlěpje a najtuńšchu.

Słyšće!

Hdyž chcećе sebi Waš kupny list, wumjeńk abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće serbski rěčeć.

prawny büro **Ernsla Kobana**

w Budyšinje na Kasublerskej drózy 6.

Telefon 814 (přez kronprynccowy most).

Za wróćenje pola mje w nocy wot 10. k 11. meji kradnjenych ježdnych kołow a dźelow, abo temu, kiž móže mi paducha tak mjenować, zo móžu přećiwo njemu sudnisey zakročić, płaću

100 hriwnow myta

Wšeczłužobne zdźělenja njech so Budyšinskej kriminalnej policiji abo Małešanskej žandarmeriji činja.

August Johuff,

wikowafnja z jědnymi kotami a mašinami w Małešecach.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam tež **njedźelu** wot 1/2 **11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Bělykruchaty wapno a cement

poruča po tunich dnjowych płaćiznach **Pětr Kral w Rakecach.**

Jědźne běrny

kupuje po najlěpšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja ze sywjenitymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mollkowej drózy 5 po 1 skhodźe

Skład w brožni na Hodźi hasy

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska kniharna w Budyšinje

Mam běžnje wotedać:

11-procentowske ržane wotruby

24-procentowske ržane wotruby

ržany gris, ržanu zadnu muku

Přijimam tež žito jako płaćenje.

Jurij Mroz, młyn w Sunowje.

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wuměnjenjach dostanjeće:

wojerske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wérowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske košle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnižšich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!

Tehodla wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocućacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

MERSIOVSKI

Domjace časniki

Kójdy, schtój ma

nješto na pschedaś, śtej, grat, wschelake nowe a trjebane weźy, abo schtój chże bebi nješto kupiś, wojźeu to :: :: ł nawišchtom we :: ::

Serbskich Nowinach

Zajšt nawěšćiš šo w nóžbe 6000 serbskich domach cźita :: a ma wjetšy wuspěch. ::

Holca za dom

do villowskeho hospodarstwa blizko Budyšina so pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Holca

nic młódša hač 16 lět, so do ratarstwa pyta. Zhonić we wud. „Serbskich Nowin“.

Wóskowane sukna

wupjerki, módrocišć, twjatki, kolleca a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadne tunjo

K. Erler w Budyšinje

na Kinych wikach 11, znapř. hosćenc Złoteje Hwězdy. Ród serbski.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihićišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587. : :

Za nawótśi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za maty rjadk 15 złot. pj. Wobšerńje ze stajnee nawótśi a tabele so w ńe wobłicuje. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 111 | **Budyšin, wutoru, 13. meje 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

We wšitkich stronach žo ſ tym ličeja, ſo zentrum, němſka ludowa ſtrona a demokratiſka ſtrona wutworja jednu fraxiju. To drje žu bjady, dokeľ pſcheczíwoſći taſkej „fraxiji“ by, ninio druhich pſcheczíwoſćerjow a njeměnjoſćerjow, ſtali 334 ſapóſłanzow druhich ſtronow.

*

„Morning Poſt“ piſche k militariſtiſkim demonſtraxjam w Halli, ſo je to wotpohładowa provokaxija a ſo budża taſke podawki Jendźelſku ſamo bóle k Franzowſkej wjaſaċ.

*

Rumunſki kral a kralowna ſtaj wjeſera do Londona na wothi bjeſeł. „Daily Herald“ mèni, ſo budże ſo wo wažne praſchenja jendźelſko-rumunſkeje politiki w orienċe jednaċ.

*

Ameriſka pſchihotuje pomoznu ſchiffanſki ſakoń ſa ratarſtwo, pſches kótrejż chcedża wożebite ſtatne towarſtwo ſa naſtejiċe tyſenjeſnjenje ratarſkich wupłodow bozpjeċ.

Pſchiſpomnjenja.

(Wothłoſty ſ zuſnych nowin.)

„Die Zeit“ hłowny organ Stresemanna piſche pod napiſmom „Vom Saulus zum Paulus“ ſċeſkoważe roſpominanja Hergtej do albuma: „Knjes Hergt ſo je wobſtajnej ſpěchnoſću, kótraż ma ſo wobdźiwaċ, ſ wólbneho agitatora, kótryż dobroſdanje wězywuſtojnych (Sachverſtändigenutachten) druhe Verſailles mjenowaſche, do notweho knjeża Hergta pſchemjeńja, kiž w tym ſamem dobroſdanju widźi ſrědk, ſ kótrymż by ſo dało ſpokojaże roſtrjeſanje cyłeho němſkeho praſchenja na najſpěſchniſche bohaċ. Nałoho błyſchimy ſ němſkonazionalnych hubow, ſo njeſměmy tutomu dobroſdanju a napominanju k jednanjam wot wſchego ſpoċatka jenož naſche „Unannehmbar“ napſeċiwo ſtajeċ — To je ale potajkim tola to ſamo, ſchtož dotalne knjeżerſtwo ċinjeſche.“

Praſcha wſchak ſo jara, hač ſmjeje knjes Hergt zyłu ſwoju ſtronu ſa ſobu; n. pſch. knjes Schlange-Schöningen zyłe wěſce ſ nim njeſwótże, dokeľ je hordy na ſwoje ſłowo „Judenbann“ (to je nowa ſłota banka) khiba ſo jemu nèkajke miniſterſtwo ſo poſtiċi. A knjes paſtor a ſoċjaliſta na wumjelſku Maurenbrecher w „Deutſche Zeitung“? Tón je hižo tak daloko, ſo we ſwojim hndyże poċzuje wěrnoſċ rěċeċ, hdyż ſwojej němſkonazionalnej ſtrowje wumjetuje, ſo je mjenje dyžli komunizma bobjeżeċa ſ wólbow ſo wróċeła. Najhórje wſchak jeho ſnèwa, ſo knjes Hergt nètko wjazy dobroſdanje wězywuſtojnych ſ rjanej a wulkotnej geſtu njewotpokakuje. Haj, we demagogiji bě runje tuta ſtrona doſċ ſpilna, ale nètko, ždyż ſo wo praktiſke dźełło jedna, poċzuu luſofni naſionalni bratrja runje tak na ſo blawkaċ, łaż we wólbnym hibanju na tych, kiž jim jich demagogiju wótrje porokowachu. Niechamy ſo bale ſ nimi ſabjeraċ, ale blamuja, kotruż ſu ſebi pſchihotowali a hiſchċe wſchędnje mjes ſobu pſchihotuja — hlej Mecklenburg — je derje ſaſłużena. Tuż jim ju njechamy ſawidźeċ.

*

K wopytej preſidenta Eberta a k jeho rěċi pſchi woteſwjenju Kölnſkich wikow (Kölner Meſſe) piſche „Frankfurter Zeitung“: „Je doſċ wuſnamne a ſpomnjenja hódne, ſo k prěnjemu raſej ſa ċaſ wobſtadżenja nawjeżornych kraſinow móże hłowa Němſkeje w doſpołnej ſwobodze a deſtojnoſći rheiniſke měſto wopytaċ. Wuſnamne běchu ſłowa, kiž knjes Ebert, wěſce nic ſ prěnjemu raſej, porěċa. Wotewrjenje tutych wulkotnych (Meſſe) bě do ſwonka wuprajenje ſwrawnje a jednotlinneje wole k dowjerjenju a k měrnemu ſhromadnemu dźełu. Tón pak ſo ſmyli, kiž měnjeſche, ſo tute wuprajenje ſa měr a dowjerjenje a pokraċowanje w dotalnej knjeżerſtwowej politiży je něſchto wobſebite, ſchtož ſ myſlow tuteho dnja poſtadża. Wjeſchi měſchčanoſta Adenauer każ też wopraſnjeni a autoriſowani ſaſtupjerjo rheiniſkeho hoſpodarſtwa, móża měſeċi dźeż, ſo dospołnje w ſmyſłu zyłeho wobudżeńſtwa wſchěch wobſtadżenych kraſinow rěċa, hdyż ſo ſa ſwonkownu politiku Marxowego kabineta ſtaja. Tak dospołnje, ſo „wopraſowże wjeſke kuſa ruma ſa, njech też derje a wuſchitnje ſabadżene,“ żadanja a namjety němſkonazionalnych. Tak dospołnje, ſo ſamo nètkole pſchi tak roſſiudnym praſchenju wulki dźeł němſkonazionalnych wobſtadżeneho kraja ſteji pſchi kanzlerju Marxu, a nic pſchi Hergtu abo Wi-hartu.“

My ſmy pſchezo — wožebje we wólbnym hibanju — na tym ſtejniſchċu ſtali, ſo ſtatoſnórna wobſteji we ſwérje ſ podpiſanym ſjednanjam a ſakonjam a nic we ſwarjenju ſ tym, kiž ſu wot wſcheho ſpoċatka k njewuſpěchej ſaſtrěbżene. Dotalne wuniċe banki też naſchemu ſtarſtwu ſtejniſchċu prawo; chcemy ſo nadźiweċ a na to dale dźełaċ, ſo też nam eſi, kiž „verfaſſungstreu“ njeſmy jenoż ſ wulkej hubu, ale ſe ſkutkom a ſ pſcheſwědeċenjom, ſo poſtajenje wuſtawy dopołnja. To nibožkrjeſmy pſches tych, kiž chcedża Weimarſku wuſtawu wotſtronić, ale dožpějemy to pſches wutrajne dźełło a faſtupowanje ſwojich prawow, kiž ſo na tutu wuſtawu ſłožuja. Hdyż budżemy njeſwróżenje ſa ſwoje prawa dźełaċ, niż jenoż ſtajnje ſwarjeċ, potom wěſce też dwórniſke knjeżerſtwa pſchepſwědċimy, ſo maja woni w ſrědźu organiſowanych Serbach ſwojich ſobu najſwérniſchich ſtaċanow. K temu je ċaſ trěbny a my njeſmjemy ſadwělowaċ, hdyż na prěnje rubnjenje ſtarz harkadły ſkoż a wopaċnoſċow njerapbu. To njech ċi wopomnja, kiż ſo ſa dobrych Serbow wudawaja, naſchemu próżowanju wo wuſtatne prawa pak ſ wulkej hubu abo ſe ſaſłużbnej hidu napſcheċiwo ſteja. Němſki ſam praji „Recht muß doch Recht bleiben“: tuż je na naſ, ſwoje prawa ſebi pſches krute dźełło wunuſowaċ. Wſchonděmjy nam je dariċ njebudża.

*

„Germania“ roſpomina dotalne wupadki franzowſkich wólbow ſe ſċeſkowazym reſummé: „Zyłe wopak bu bjło — njech nèkło wólby wupadnu każ chcedża — reſultat tutych wólbow ſe ſwonkownjepolitiſkim měrikom měriċ. Też wot knjeżerſtwa lewiży da ſo lċoma nèkajke wažniſche ſmèrjenje franzowſkeje ſwonkownje politiki woczakowaċ. Verſailleſkemu ſjednanju njeſłuſi jenoż prawiczarjo ale też radikalni a ſoċjaliſcha pſchiſłuſchowali. Samo poruhrſka politika Poincarée njeje jenoż podpjeru Bloc National ale też prawego kſchidła radikalnych namakała a wot wjednika radikalnych ſoċjaliſtow na lewiży Herriota potpadża ſłowo „ſo tam, hdyż jónu franzowſka horjoſ ſteji, ſofanje njeje możne.“ Němſka ſamo na ſebi nima žadneho ſajima na lewym abo prawym knjeżerſtwu w Franzowſkej. My pytamy roſumjenje, hdyż mólemy je namakaċ a liżimy ſ tym, ſo ſo atmoſfera njedowěry, kiž żyku Europa ſajedoſcża, pominje.

Na tutym měſtnje njedawno S. Nowiny na to pokaſachu, ſo njebudże wuniċe pſchiċhoda wot franzowſkich wólbow ale wot roſumneho ſadżerżenja Němſkeje a jeje knjeżerſtwo wotwiſowaċ. Wſchě politiſke ſtrony Němſkeje, kiž chcedża doroſumjenje ſ naſchim napſcheċiwnikami, žu ſamſkneho naſkłoda każ bu tu wuprajene. S tym, ſo ſnano lewiża we Franzowſkej kuſk dobudże, je nam runje tak mało pomhane, każ ſ 96 němſko-nazionalnymi a 61 komuniſtiſſimi ſapóſłancami w reichſtagu. Roſkuſowaċ budże němſka politika, ſchto a hač budże lépje a nèto njech němſko-nazionalni jonu ſe ſkutkom pokaſaju, ſo jim „Deutſchland, Deutſchland über Alles“ dże njecha tak jara do Franzowſkeje, kotraż je pſchezo hewak wulke ſtraſchidło ſa nich, njeſładyja.' To by hinak wjazy hač ſmèſchne było, hdyż toka tutón popanz na taſke waſchnjo wſchu ſtraſchnoſċ ſłubi.

-ska-

Nowy němſki ſejm

ſo, każ ſo ſ wěſtoſcżu praji, 27. meje ſejdże.

Rykow wo podawku w twarjenju ruſkeho wikowańſkeho faſtupjerſtwa.

Leninowy nażłėdnik w radże ludowych kommiſarow, je ſo ſ jenym ruſkim nowinarjom ſo roſrěċował tehorunja wo podawku w Barlinje wuprajił. Mjes druhim praji, ſo je **porjadna wikowańſka dźełaċerjowa bolſchewiſkeje Ruſkeje we Němſkej tak dołho njemóżna, doniż němſke knjeżerſtwo njeje doſċiċinjenje a rukowanja dało, kotrejż w pſchiſchodże podobne podawki njemóżne ċinika. Hdyż Ruſka njeby doſċiċinjenje dóſtała, dyrbjała ſo wikowańſke ſtyki, jeli ſo bu ſ zyła hiſchċe możne, na najmjenſchu měru ſlóżiċ.**

Sowodny naſtawk „Moſkowſkich Iſwěſtijow“ zadanja ruſkeho knjeżerſtwa w naſtupanju roſrisanja konfliktu mjenuje: Krute poſtkoſtanje winowatych, ſamolnjenje a rukowanje ſa to, ſo ſo podobne podawki njewoſpjetuja, jeli by trjeba było, wotſchkodżenje wobſchkodżenych żadaċ.

„Iſwěſtija“ pódła teho praja, ſo ſo Stresemann, měſto po korrektnym diplomatiſkim puċu, ſ notwinſkimi naſtawkami ſamolwiċ pyta. To ſo jemu njedoſwoli, a to ċim mjenje, dokeľ ſe hrubjeſke polizije pſchećerſtwo bolſchewiſkim faſtopnikam pſchiſłuſi. Śmèſchne je, hdyż wón podawk „komiſki“ mjenuje. Stresemann chże prawiży „je ſkutkom a panzerowanej pjaſcu“ dopokaſaċ, ſo ſo hodži w nowym knjeżerſtwje wužiċ a ſe ſwojej taktiku němſko-ruſke poċzahi zyłe ſtriċi. Nowak polizije do ruſkeho wikowańſkeho faſtupjerſtwa je njeſpytſchana bjeſpſchikkadna njeſnjeżomnoſċ, kaiżuż ſtawizny diplomatije hiſchċe njejſu ſnale. Ruſka żebi polne doſċiċinjenje we wſchej ſjatownoſċi żada.

*

Ruſko-němſku żeleſnicżnu konferenzu, kotraż bě na 11. meje do Moſkwy ſwołana, je bolſchewiſke knjeżerſtwo wotſkaſało. W Odeſy žu ſo pſched němſkim generalnym konſulatom organiſowane demonſtrazije wotmėle, kotrejż pak žu měrnje wotbėżale.

Němſzy żeleſnizarjo pſcheċiwo namjetam wězywuſtojnych.

Swjaſk němſkich żeleſnizarjow je njedżelu na 20 ſydłach němſkich żeleſnicżnych direkzijono pſcheċiwo namjetam wězywuſtojnych wuſtupił. Jim njemóża němſcy żeleſnizarjo pſchihłoſowaċ. Swjaſk żebi żada, ſo dyrbja żeleſnizarjo dla poruhrſkeho pažiwneho pſcheċerjenja ſajeċ, ſo ſ faſtwow pulcheċej a ſo wupołkani do wobſtadżeneho kraja wróċo ſwjeſeċ. Prawne a ſoċjalne wobſtejnoſće żeleſnicżneho perſonala dyrbi ſo ſwěſcieċ, tehorunja pſchimérjena mſda a penſija.

Dale ſo żada, ſo buchu wſchě němſke żeleſnicży w jenotnym towarſtwje ſjednoċene byle. Poſtajenje mſdy dyrbjało pſchi němſkim ſtaċe woſtaċ. Pſchi roſdżelu mérnjejnow „mjes němſkim knjeżerſtwom a wjednistwom żeleſnicżneho towarſtwa dyrbi němſka kommiſija roſhudniċ. Żeleſnicżny kommiſar njeſmé prawo měċ, dźełe żeleſnicży ſaſtajiċ abo pſchedaċ.

Cżeżke a krwawne ſrażenje pſchi ſjeżdże němſkich woſerſkich organiſazijow w Halli

Pſchi ſjeżdże němſkich woſerſkich organiſazijow w Halli je k cżeżkim a krwawnym ſrażenjam doſchło. Najprjedy komuniſtiſke cżłonſki ſpytachu, ſo k pomnjeċi pſchedobjeċa a ſ tym dalſchemu pſchiſeżehnjenju woſerſkich organiſazijow ſadżewaċ. Polizija pak ſo pſchezo ſaſo poradżi, kommuniſtiſke cżłonſki roſehnaċ. Pſchi jenym ſrażenju ſ poliziju jeneho młodeho dźełaċerja ſ wuſſelom morichu. Poſdżiſcho ſo kommuniſtoja w Engelhardez piwarni, błiſko paradżiſcheża leżaſej, ſhromadżichu a wot tam do woſerſkich ſwjatkow, hdyż nimo cżehnjechu, ſtrělachu. Polizija tehodła ſ nekotrymi woſerſchimi wotdźělenjemi a ſ pſchewodom panzerowaneho autonoſkita pſcheċiwo ſtejiſchċu kommunitowy poſtupowaſche. **Pſchi nadběhu ſo jedniżo polizajſky ſaſtojniży ſranichu a ſchtyrjo kommunistoju ſo morichu.** 100 woſobowo ſajachu.

Kommunisti ſo potom w ludowym parku ſ nowa ſhromadżichu, hdżež hač do dweju hodżin wobſtupjeni wostachu. Też w błiſkej wſy Bölſbergu kommunistoju dowidżeċ lenjowy polizijſtow tſelachu, kotrejż dyrbjachu pſchiċehanym kommunistow ſadżewaċ. Polizijſtoja běchu tehodła nuſowani, ſo wobaraċ. **Pjeċo polizijſtoju ſo ſranichu, ſ kotrychż je hižo jedyn wumrjeł. Na ſtronje kommunistow 10 muži padże. Liċba ſranjenych njeje hiſchċe ſnata.**

Po roſprawach Barlinſkich nowin je pſchi poſwjeċenju pomnika nèhdże 50 000 ludźi pſchitomnych było; mjes nimi nèhdże 20 000 młodoſtnych. Mjes wobdźělnikami běchu też Hitlerowi pſchiſwihowarjo ſ Bayerſkeje. Jedyn ſ nich powjedoſche, ſo jich njejſu ſ poſwjeċenjom pomnika pſchewożili. Swjedżenjowe wjednistwo bě ſo ſapawjedżiło, rukowanje ſa jich ſadżerżenje pſchewjaſ.

Deputazije ſ khorhoju je ſpěwom „Heil dir im Siegerkranz“ ninio Lindenboraſſa ċehnjechu. „Cżerwjena khorhoj pónđżeli“, nowe nowiny Barlinſkich kommunistow, ſ njeżelſkeho ſwjedżenja w Halli ſłedowazu wuċbu bjeru: Faſiſtoja żebi njeſmédża muſliċ, ſo je ſ tym wojowanje dźełaċerjow pſcheċiwo nim wotſamtnjene. Nètko dyrbi ġyte dźełaċerſtwo Němſkeje jim wotmolwjenje dacż. Schtož ſo dźełaċerjam ſamym w Halli njeje poradiło, to dyrbi ſo ſjednoċenej mzy němſkeho dźełaċerſtwa poradżiċ. We kóżdej dźełarni dyrbi ſo dżenża dźełaċerſtwo hnydom pſcheċiwo faſiſtam ſtajiċ.

Meble ſtajnje dobre a tunje poruċa **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 — Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10 — Założeny 1860.

Streik rakitnich dźěłaćerjow w Sakliej.

Strajkowe hibanje w saksim ratarstwje, kotrež 29. haprleje w Oschatzskim wokrjesu nastaje, je so na Lipšcanskich a Pirnaskich wokrjesu rozšěrilo, hačrunje bě so 1 rozsudzanym rosšudom 1 22. haprleje mjeno we 25 prozentowe powyšenje.

Hórnizy wobjedźerjow podłožkow wobstorcja.

Stojatkowe pschedsydstwo pow'schitkownego swjazka dźěłaćerskich sjednoćenstwow a powschitkownego swjazka swobodnych swjazkow p'schistajenzowo staj so 1 wosjewjenjom na dźěłaćerjow a pschistajenzow wobrocziłi. W nim so prajiz W nimtkich kamjenitych wuhlownych jamach je so 7. meje dźěłaćerjow 1 dźěła twjamko, so by so jemu prawo na sydomhodzinske dźěło podźenjik a wokom hodzin na njej wo'ko. Wobsedźerjo podkopkow so Pornhrikej swoje podnuhowanje 1 mikumtkim trěchenjom wutkadnja. Hišo měsiach dołho su wone podźěłchenje dźěła pschinuzowali, mjen stajnje wjesiłchili a tarifn stajnje kamaio dźěłaćerjow rosbarili. Nětko dyrbi so tónle staw se stuzenym rosšudom swěcznić.

Czeskoślowalzy hórnizy za nemtkich hórnikow.

Podawki w nemtkim wuhlowym hórnistwje su mjes czeskoślowalskimi hórnikami mózny wothłós namakale. Tuchi 1 wulkej kedźbliwosczi na nje hłodaju. Pondźelu je so posedzenje pschedhydstwow hórnitkich swjazkow wotmełe, w kotrymž chzychu so wo wojowanju we nimtkim wuhlowym hórnistwje wuprajicz. Žada so, so by so wobłamko, so bo so cłań. w kotrymž ko w nimtkim wuhlowym hórnistwje niedźěła, czeskoślowalkie wuhło njejsmě do Nemtkeje wuwjesez.

Rosrěczenje 1 wjetchom Bülowom.

„Giornale d'Italia“ wosjewja rosrěczenje 1 wjetchom Bülowom. Njedźiwazaj wjetkich pohwatow, so by so wo Barlinskich powjesczach, nastupajych jeho powolanje na sastoninwo nemtkeho kanzlera, wnprajił, Bülow kózde dźěłenje zapowjedźi a praji jenoj, so so nadźija, so budźe móz w Italkej wostacz; z politiku je jenoj 1 historikeho stejischcza sadera.

Wólbne bobwcze lewizy w Franzowskej.

Niedźelu su nowowólby do franzowskeje deputertkeje komory byle. Pschi nich su kněžerstwowe strony, we blokn nationalnym sjednoczene, czeske poražene pscżepike. Wlok national 1 konserwatiwnych a demokratow wobstejl. Wón Poincareemu politiku podpjerowa'sche, a bě wobsamknył, datuli wo 20 prozentowm powjeschischcz a sastojnikow wottwarichz. S tym je žebi wjele njepschecżelstwo sjndźił, pschetoż dawk nichtó rad njepłaczi. W Franzowskej su wólby podobnje kaj w Nemtkej wupadke. Te strony, kotrež su so powjeschenym datkowm pschecżiwile, su pschi wólbach najwjazy pschiběrka měle. Tež kommunistojo su 14 kandidatow pschecżischcżeli.

Stromy lewizy su se swojim programmom najwjetschi wuspěch měle. Wón žebi žada aktiwne hromadźenjanje se swjatom lubow, smjerschenje franzowskich wojeschich czeżom 1 pschihroženjom kněžnebno czaka a pscheměnjenje poruhrskeje politiki, kotraž je po wudawanju sozialdemokratow 1 pschiczinu drohoty a internazionalnych czeżkotow.

Tak daloko, kaž bě wunoschł wólbow pondźelu popołdnju znaty, je 1 551 mandatow pschihadu konserwatiwnym 11, republikanskim 123, republikanskim lewizy 68, njewotwisnym radikalnym 25, sozialistiskim radikalnym 111, sozialistiskim republikanskim 32, sjednoczenym sozialistam 78, kommunistam 14.

Wočzakuje so, so Poincareowe ministerstwo wróczo stupi, dokelž je so wulka wjetschina wu'wolerjow pschecżiwo jeho politizy wuprajiła. Možno je, so Briand sazo knježerstwo pschimoznje. Wón bě po Genuaskej konferenzy dyrbjał wróczo stupicz, dokelž bě tam we wotschadzowskim praschenju Nemtkej pschenjele konzeßijow czinił. Pschekhwatane by tyto, hdy by žebi Nemtka 1 franzowskich wólbown nětajke wołożenje abo dobyte lubita.

Turkestan so z knježstwa bolschewikow wuswobodźi.

Po powjeschi poknózneje telegrafoweje powjeschczenje we Kopenhagenje je w Turkestanje dołhi pschecżiwo bolschewikskemu knježstwu wudyrił. Bolschewiskie knježerstwo je něhdże 100 000 muzi pschecżiwo sbožkarjam pózłało. Tuzi su něhdże 65 000 muzi sylni, 1 artillerijn derje wuhotowani, bizjiplinowani a se zhlnym narodnym duchom zahorjeni. Bolschewiskie karjadnistwo w Turkestanje su wotstadźili. Na czole sbožkarskeho hibanja steji general Ssitjew. S Afghanistana jeho podpjerazu a to se strony generalneho stawa, kotryž je so po hłownym dźele 1 zarskich a turkestanskich offizerow wutworił. Schtyri pjeczinu Turkestana su w ruzy sbožkarjow. Ruske knježerstwo je liczbu matrosow pschi brjohach Czornoho morja sajako a jim je žmjertnym khłostjanom hrosyło, dokelž na nich tukaju, so sbožkarske hibanje podpjeraju.

Schpanitka offensiwa w Marokkowskej.

Offensiwa schpaniskeho wójska w Marokkowskej dale dże. Wyschschi kommisar, general Aizoura 1 Melille, je pschischoł, zhi bě pschekowne linije wobhladowacz. Wón powě, so su njepschecżela sbili. W Madridze 1 tym licza, so budźe schpanitke wójsko dalsche stejischcza domorodnych naddźehowacz.

Nowe schpanitke posunjanje w Marokkowskej.

Schpanitzy su Marokkowskich 1 wobtwjerdzeneho stejischcza pola Sidi a Mezzarde wuhnali a jim khětru schodu naczinili. Na schpanitzej stronje su tjo offizerojo mortwi a dwaj ranjenaj. Wschо hromadźe budźe ranjenych a morjenych něhdże 70.

Wojowanje w Syriskej so pospjnuje.

Italske nowiny „Meisagaro“ 1 Konstantinopla powjedża, so wojowanje franzowskich wotdźělenjow pschecżiwo sbožkarskim czżłoam domorodnych w Syriskej stajnje pschiběra. S tym so franzowsko-turkowske poczahi pohubjenscha. Hačrunje turkowske knježerstwo praji, so so turkowske wójsko hacz dotal njeje pschi wojowanju wobdźělilo, je tola roskasowaz 5. turkowskeho armeekorpja, general Fakhir Hebis, do Adany pschichoł a je jara žiwu dźěławosczi w tamnischim wokrjesu rozwił.

W Mossulskej wokolnosczi so zhine sbožkarske hibanje pschecżiwo jendźelskemu wójsku rosschérja.

Polna njewotwisnosć za Egiptowsku a Sudanku.

Egiptowska a Sudanska chzetej jendźelske nadknježstwo wottischesć. „Times“ 1 Kairu powě, so je egiptowski ministerski pschedhydza Zaglul pascha w egiptowskim parlamenze rjekł, so do Londona njepóńdże, hdy by 1 nětkajsimi wumjenjenjemi twjalany byk. Jenicznje je žebi wotmyslił, pokuz njewotwisnosć za Egiptowsku a Sudanku dobyez. — Dobrowólnje knježerstwo swoje nadknježstwo nad Egiptowskej a Sudanskej njepuschczi. So by swoje mótłe nadknježstwo sachowała, wona njebudże cżerpicz, so by nětko druhi w Egiptowskej knježił.

Nowowólby w Japanskej.

W Japanskej su sobotu parlamentske nowowólby byle. Kaž so zda, je knježerstwowa strona podlejała. Na nekotrych městach je k kawawnym sranjenjam mjes politikiskimi pschecżiwnikami dochło. 800 wólbnych agentow su sajeli, dokelž su pjecza wólbny sakoń p'schestupili.

Němska dawkowa politika.

Mjesjnarodny pschepytowanski wubjerk je wo swojim dobrostawu (Gutachten) němsku dawkownu politiku krucze sahudźował. To njeje nicżo pschekłapjaze, kritika jenoż wobkruczi, schtoż je so w poslednich letach pschecżiwo finanznej a hódnotnej politizy prajilo, a prajicz dyrbjało. Hdyž nětko wažne žady z rosprawy wujimamy, stawa so so buchmy pokasali, schto wežywustojny wukraj wo němskej dawkownej politizy praji.

Wotrěkł je wo dothodnym dawku so w rosprawje se schežowazymi žadami sapoczina: „Wobsahe worschizy nim kcho wobhdźerstwa njejsu do pschi 8 tuczażnu dawkowy system na žane waschnje w dożahajsi měrje potrjechile. Jich pocżeżenje njeruna so ani czeżi, kotruż w Němskej dźěłaze worschizy tłoczi, ani njehodźi so 1 tej pschirunacz, kotruż bohate worschizy w naschich krajach nósyli!“

Po krótkim rozsoženju pschicżinow sa niske wobczeżenje 1 dawkami w czażu inflazije rěka tam dale: „Wyrnjej žady dokhodneho dawka po hódnostnym tarifje (Mennwerttarif) nimale na 6% pola najwyschschich dokhodow postupowale, dha tola wot knježerstwa pschehpołożena statistika w mnohich pada dopokazuje, so samo w lěcze 1920 wopramdźiły dawk pala wjetschich dothodow jenoż połoju tych na lěto posajanych žadźbow wuczinjesche. To bźeze hjes dwěla hlowna wina hubjeneho hospodarstwa a rosbjěł bě w dalschich letach hischcze wjetschi. Może so 1 wostatku prajicz, so bohatsche worschizy wo wjele mjenje na narodnej czeżi njesu, a sjmy němskemu knježerstwu khutnje porucżili, dankowne napołożenja pozledných lět pola wobzebitych worschcow 1 nowa pschepytacz a jich doły na stotej podłoży 1 nowo postajicz.

Zdyły system direktnych dawkow so w lěcze 1923 rozbi a prašczenje dothodneho dawka za 1924 je hischcze zyle njejasne. Možemy łohaj sapschimnycz, so ma němske knježerstwo za njemóżne, lěto 1923 jako podłohu dothodneho dawka za lěto 1924 wuzicz. Wono bu nuzowane, k pschelhodnym pomognym średkam pschinuacz, kotrež na wjetsche pocżeżenje hacz na 25 proz. njepostupi 1 wotpohładom, wopramożity dothodny dawk 1925 srjadowacz a do skutka stajicz. Tuta wuwonacz ulejmeruje nasz we powschitkownym praschenju napołożenja dawka bohatych worschcow. Po naschim rozsudze nětko němske knježerstwo, jo-li žebi pschcże, so by swjatkarjo a jich dźěłacerjo we dobrej woli za tu wez pschehrodża, w blischim czażu zjawoje dokuczne wotpohładny nastupajo žady dothodneho dawka wosjewicz, kotrež maju so 1 dobytkow 1 lěta 1924 hacz 1925 sběracz. Hospodarstwo w lěcze 1924—25 wobliczi so na 1344 miljonow sloteje hriwnje jako wunoschk 1 dothodneho dawka, 480 miljonow wuzieje dawk je dźěła.“

Dale dyrbi so němske knježerstwo na to kedźbne sczinicz, so dożahaze pschiprawy k wuplěwenju dothodow, (mjenujcz němskich“) we wukrasu pobrachuja. W pschisamknjenym rosporaninanju dla wobsebitebo dawka za tych, kotrjż su w czażu wotbohnoschenja tjany pjenjez zaplusili, namaka, so sczežkowaze pschisjomujenje: „Wotbohnoschenje je w měrje, hdyż wono w Němskej sastupi, je-dun nowy a wobsbity typ (ras) „ſ njebjesch padnjeneho“ bohatstwa wutworił, kotruż je pschihodny za dawki, we czażach wobsebitych potrebnoschow. Dokónczny wuspěch dobytkow a schkodowanjow industrije a ratarstwa w czażu wotbohnoschenja njeda so we swojim zyłku docżiła wobliczicz. Tola je wjele padow, hdyż buchu wulke dobytki czinjene pjches statnę podpjery, wróczoplaczenje bankowich pożczonkow atd.“

Wo herbitkim dawku praja: „Wusbytk ſ tuteho dawka je pschenitli, na kasežkuli podłoży so pschiruna. Powschitkownje dobytk je pschesłaby. Niz jeno, hdyż so kapitalnej hódnoszi pschiruna, ale po nahladach komiteja su turkowitne dawkowe sahady dożała njeschibódne.“

Feuilleton

Bratraj.

Podawk ſ ludoweho żiwjenja.

3] (Pokrazowanje.)

Dołhe blido we jedźerni we Winssim dworze bě wobżydnjene ſ bo'czemi, kiż wschitzy pilnje jedźachu a pijachu a so jara żiwje rosmołwjachu. „Pinczniko“, zawoła pschedhyda towarschwa, khěrzo wuiddżeny, tołsty pschekrassli mischtr ſ módrocżerwjenym wobliczom, „hischcze porzijon, k wobjedu mi tola hižo škodjecz njebudże, a hischcze pokojczu wina, žnměn-li prožyez. A Bertold mějesche tola prawje, so je teho łohkeho ptaczka ſ domu cżżnył“, pschida hischcze, wino na jazyku wopłajo, „to bě tola žałośna khrobłocż! Sawěrno!“

„Khrobłocż? a czemu?“ zawoła ſ tamneho kónza blida krawski mischtr, kiż nicżo nusnische za dźěło njemějesche hacz so zyle draschcicz a sadżerżecz każ knjes Jebak, kotrehoż bě žebi za stwój pschikład sbladał, „czemu, mój pschecżel Jebak je wobżerny a pschehnaty hółg a tak nobel; wopraworje, ta holeźba by sbožownа była“.

„Njejsym Bertoldej dobry, wón je hordy cżłowjek a ninto teho skupy“, žantorjeschke trnhaš Mtynk, „ale jeho hołza, Marja, wschu cżżelcz, ta je tola pschejara dobra za tajkeho schiwitża, każ Jebak je!“

„Horde holczifko je ſ zyłej swojej maczerju“, wupraznu pódła blidar Grimm, „nó, to drje so pokaże, hordaczka hrabnje hrožny kóng“.

Tu skożischtej so dwě cżeżkej ruzy pożledninaj rěczenikomaj na ramjo, a dołhi, cżmawje hładaczy mużki, kotryż bě na pohladanjerje na Wjelema Bertolda zapodobny, praji na pol wótsje: „Wój staj wobaj na mojeho bratra staj; dokelž pola waju dźěłaczj njeda. Rěk njech je dobre, ale to wamaj praju, jeli hischcze jene hrožne słowo na mojeho bratra ſ waju huby zaschczicho, wottuknu wamaj hnydom pliſtu, mój bratr je cżestny muż. Rěk wěstaj!“

„Hej, hej, jeno niz tak nahle; hdy dha staj bo wój ſ bratrom sjednałoj'e

„Cżim hórje sa mnje, so so hischcze njejsym sjednał“, bórbotajsche knjes Bertold a žydże so słuchnjo sa blido: „Pinczniko, schtleńzu wina!“

„Nó, knjes Bertold“, zawoła cżerwjeny pschedhyda psches blido, a jédźeschke hižo druhi porzijon, „waschi bratr tam ſ napschecża je dże słotu medaillu dostał?“

„A je dwě ſcże schežmakow zwojim wotrocżkam dariſ“, zawoła druhi; „njeschkschana, zhodżawna wěz“, wołascho jedyn pschemoh druheho; „wopramdźiły błaseń“, mórcżejsche blidar truharjej do wucha, trochu pschócżiwje na cżmowjeho muża znapschecża skladuje!

„Mój bratr“, zawoła tutón do hrjedź harty, „je zyły muż, to njócżesche schczowackej, schtoż chcżesche, ta to je medaillu dostał, ale wón je też mudry muż, a tehodła je dwě ſcże schežmakow zwojim wotrocżkam dał, njemóhł też niczo mudrische cżinicz!“

„Hdy by jeno też two rjemjeżlnikow bóle starał“, sdychnu khorowaty hubjeny kravz a zwrocże zwoju zigaru, „wón dyrbjał bo bóle widżerej dacz, nežchto pschecżiwnicz, jeho słotaki bě jemu w poslednjej seserzarju“.

„Na to so wy lepje wuspejicże, mischtr Bertold“, zawoła knjeza Jebakowy bratr a pschidi mischtrej, „sanerno! wy sce najlepschi a najzwórnischi hółcż jow we Winsiim dworje, a kak je pola waż doma wschо tak wołzóne, waschi bratr pak na naprawu, zlowo w dobrocże, ta by mojemu pomoznilej hubjena była!“

„A jeho żona, jeho jenicżka dżowka“, sawoła bohaty rěmik Ulrich, je słotym cżżańnikawym rjeczalom hrajlaje, kiż jemu psches laz wiżasche, „służobnica mojeje żony cżini wjazy pychi hacz ta!“

A wschitzy dachu so do wobohejo samkarja Bertolda. „Ninna ani nuźina w dżiwadle, bohaty śtóp! Rjekhodźi na honitwu! Sce jeho hdy pola naż we Winsiim dworje widżeli? Sswojim pomoznikam dawa potajsu msdy wjazy hacz ja a kaby rjemjeżło“, dórczejsche stary samkaż a cżżżnu hnéwny tónczż zigaru do kuta.

„Směrom“, zahrima Karl Bertholb do nich a stany, „ja njeczerpju, so wy pschede mnu na mojeho bratra zwaricże, cżakajcże ſ najmjeńschcza, donjż ja wotsejchoł njejsym!“ a wschon rosnjemdrjeny wja kij a klobuk a zhwatasche se durjemi won, hdyż na prosy knjesa Jebaka jetka. „Thzu cżi žiwoo rjeż, Hendricho“, schepny jemu do wucha a sczeże jeho do wokna. Knjes Jebak mějesche jako wopomnjecze na wczerawschi podawk cżorny pleśtr nad lewym wóczkom.

„Nó?“ praschesche so knjes Bertold wczipny, „hdy pola mojeho bratra pobyk?“

„Haj“, wotmołwi knjes Jebak ſ krótka.

„Nó? Schto měni, hdy jemu moju należnosez prajił?“

„Ssym“, wotmołwi knjes Jebak pokhmurnje, „niczo njeje rjekł, na hažu je mje czżżnył.“

„Schto, jako wotmołwjenje na moju prośtwu?“

„Jako wotmołwjenje na twoju prośtwu!“

„Njethmaniko, ty łżiśch“, wołasche knjes Bertold rosnjewany, „wón je cże na hažu cżżżnył, dokelž by so żkrohlił, so wo jeho dżowku famołwjecz a to ma zyle prawje!“

„Karlo!“ zawoła knjes Jebak a sczeże ſ hubu, „ty cżżesch mje ranicz!“

„Dy sy njekniczżomnit“, znapschecżiwi tutón ſ tchepotazym hłosom, „a wina zpjeho mojeho njedża, mój bratr by cże ſ nohomaj teptacz dyrbjał, ale pónđu tam sam, schto trjebam tajseho njethmanika ſa pobrednika?“ A tu khwatajsche knjes Bertold ſ durjemi won a dżeśche psches torhoschcżo w runej měrje do samkarje.

Knjeż Jebak bě we wokuje stejo wołtok a smjeżesche so jemu. „Njethmanik? Njekniczżomnit?“ mórcżesche, „drohe, mój dobry towarschko, ja to budźesch mi pokuczicz. Tola tón mi njeczekuje; ale ty a twój bratr budźetaj na Jebaka spominacz. Mjeno Bertold dyrbi wohańbjene być a hordemu samkarjej, keho njech ma sty njepschecżel, jemu dyrbi so wutruba pukuczż nad hanbu jeho bratra.“ A khwatajzo wja klobuk a bě na hažu.

„Jebako, mój najlubschi pschecżelko, tuż tola wostań“, zawoła jeho dobry towarsch, „prjecz je; krażny hółg a tak wożbohny.“

„Dajsce jemu bżżecz“, smjeżesche so tołsty pschedhyda, „wón ma mnine, p'schipowjedanje skafacz!“

„Pinczniko, nó, hischcze jenu klumpu, wschak je pondźela!“

(Pokrazowanje.)

Tehodla je nutne, so so dawki sprawnischo wosdźela, schtož nascha serbska ludowa strona z borasom žada. Tuž dyrbimy so pischečiwo wobličenju dawka napischecko němskemu knježerstwu wobroničć. Wšo je pisches skručenje naschich pjenjes w něčim njesprawnenu dawkowanju so zaraćiło, ale dosrjadowane pak hischcze njeje po prawie a sprawnosći. To ma so žamo po žadanju wuženowstojnych stacz. —sch.

Ze Serbow.

Wutoru, 13. różownika.

Servaoija, wuznawarja

* 1869 Křesćijan Kulman, kantor w Delnim Wujezdźe, jedyn z najpilnišich spisowarjow, zdobom slawny pówar

Dźěći holk a bosy hraje
Na brjóžkach so ponowja,
Dźěd je wě a wowka znaje,
Zhladujetaj nazdala.

*

Do jej' klina zhromadźuje
So ta ćrjódka wuskoćna,
Wowak holoy powuknje,
K dźědej běža hólćata.

H. Zejlef.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +3, thermometer we dnjo +37. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —0, thermometer w nozy +12. Dražđjanska wjedratnja staja nam dale njewobstatne wjedro je žlabymi njemjedrami. We polnozu nižiny (Tiefdruck) nimo ćahmu. Te se žiwojimi wudźělkami nasche wjedro wohrožuja. Stónčnje je možno, so rjana ćopłota trochu powuschći. Jutře krjedu je słónčko 4,17 hkhadża, a so 7,40 khowa. Wšědnjach pohnu je 1,53 skhadża a so na ranie 2,20 khowa.

— **Porjedźenka.** We nastupanju kwućwanja sa Ssokolski słět w Panczizach ma so postajenje ja Bukezy takle porjedźeć: sobotu, 17. meje 3 hodźin (nić 4 hodź.) kwućuja dźěći.

S **Krakez.** Ssobotu semrć tu prejedawschi knježiši pohonć knjes Jan Zug, kiž je k. dźonom. radź. Mitt ge. na wsche 31 lět dołho šwérnje słužił, taž hdž to Sserbja hinak skućeni njejsu a šwérnje swoje sastojnistwa sastawaja a swoje winowatosće dopjelnjuja, byrnjež tež zusamm stinkli.

S **Dollarcźij** (Dolgowitz) pola Lubija. Sandźenu njedźelu popoldnju je na polach naischich honow létadło k semi padło. Létadło so rozbi, tola létar z žiwjenjom wotendźe. Wón bě so z wojeńskeho kwućowanišća pola Bischopiz (Bischdorf) pola Lubija do powětra puschćił. Wysche Lubija létaju pokasowasche wschelake kumschty. Pischmetowasche so ze swojim létadłom a jěchasche prěki a po dlu. Lubjećenjo jeho kumschtam z napjatosću pschihladowachu.

Dowěrnistwo za „Serbske Nowiny"

za Cisowu pola Wojerec

je knjez **Halup w Cisowej** dobroćiwje na so wzał. Prosymy wšěch tamnišich Serbow, zo hychu sebi pola knjeza Halupa „Serbske Nowiny" skazali.

Administracija „Serbskich Nowin".

Se Sślepeho. Dobru wuczbu dosta jedyn tudomny wo bydlet z sandźenu tydźeń. Dokelž jeho palenzowa stajnje jara pali, bě žiwnosć, do kotrejž so wożeni, khětro jara dele spórał. Tehodla nasta po ćasu rosłora mjes nim a jeho žonu. Hdyž někto njedawno sašo trochu nalaty domo pschińdźe, nasta, taž husto hišo, wulka hara. Stónčnje na so muž do wukow a nabi žiwnu žonu tež pschi chodnu macź. Ta we wulkej hrozy, dokelž chzyše pjany tydźeń sapalicź, stocź z wokna. To jeho sašo tak rosłori, so dźěše žonu pytacź. Pschi tym pschińdźe tež do kuchyny a pschesche so, hacź njejsu jeho žonu widźeli. Tam jemu napowjeschuchu, so je runje nimo běžała. Tuž wón sa njej leczesche, ale tu jeho někotři hojezo pać ćinja powadnychu a k schtomej pschiwjasachu a jeho žałostnje pschebichu. So by mohł lépje pschenowacź, hunychu jemu wotkep žiwmy pod sark. Potom jeho hischcze jónu pschewochlowachu a ćornerho sčinichu a skónčnje jemu bow (Eimer) wody na hłowu linychu, so by sašo wostrósił. Na to pschejachu jemu dobru nóz. Ludźo, kiž rano na dźěło dźěchu, wuhladachu wobeho a žmilichu so nad nim. Pschećiwo žłokanju so na wschelake wachnjo wo jitje; tute słepjanske pak je wschak trochu krute, ale tola originelne a naiskerte wa zyle njewuzitne.

S **Welzeje** (Welzow N. L.). Schulske pschebsteješćerstwo je wobsamknło, za njebudże swojich wuczerjow dale wottwarjeć. Na 940 schulskich dźěći pschińdże 23 wu. cherjow a schulske pschebsteješćerstwo je tuho menjenja, so ma gmejna w jasimje dobreho wukubłanja dorosta radźicho wěste powjetšenje wudawkow na so wzaz. To žada a doporuczuje schulske pschebsteješćerstwo jenohłósnje. — To je pschikładne wobsamknjenje, na kotrymž móhli žebi też někotre žerbšće gmejny pschikład bracź. Nunje lutowanje na schulskich wudawkach a na wuczerjach je to najnjewuzitnische lutowanje: schtož młodźina njenawuknje, to sa žiwenje njesmjeje. Wina teho su z wjetscha njerozumni ludźo, kiž z wulkeho dźěła niczo namakli njesłuschu a su teho menjenja, so jich dźěći też niczo wobšěrcź njetrjebaja. Hischcze junu: njech so ćitni po dobrych pschikładach, wošebje pak też w nastupanju žerbšteje wuczby w schulach. Sa wschu mózne (jungdeutscher Orden atd.) pjenjezy tu su, ale za žerbštu schulu žwjetscha ani troschcza. To je hańba, a ta njech so prawje bórzy sminje. -s-

---

Poświęcenje khorhoje w Khróšćizach.

We mejstkim błyschću witasche wješ žyty ludźi na swjedźeń **poświęcenja noweje khorhoje towatstwa młodźenzow**, też meja kwasche nam najdala, kotraž dźiwała na wyskokosć swojeho runjeza w Sserbach pyta. Njedźela běsche dźeń młodźiny fa wošadu, ale też starschi spěchowarjo chzychu być swědokjo rjaneho swjedźenja, ke kotremuž wjedro a Boża swórba pschinioschorcź chcyeja. Towarstwo sapoćinješe jón w zyrkwi, hdźež jeho nětkuschi zastojeź a préni preses, knjes farar **Rjeda-Kamjenski** na podstoły fiłonoju „Schtóż wutraje hacź do konza, budże sbožny" shromadźenej młodźinje nežiny wobras młodosće wuznamjenja poniżnosć, lubosć a njewinosć na puć žiwjenišći dari. Wobzadny knjes farar Schewcźik poswjeći khorhoj a zyrkwinu swjatoćnosć porjeršći „Jednota", też wonka na tuzy, kotraž je pschezo pschi taikich a podobnych swjedźenjach wschém wobzadnym towarschwam k tuzy a podpjerje. Sswjatoćny Te deum pschewodźeche pódla pischcźeli žerbšći pożaunikl chór. Dokelž wotkoż debjachu wollać žerbšte khorhoje a druźi w pijanej narodnej draśe, hnuja zo napohlad, z bobom pak dośćežinjenje, kajki wulki poklad maju nasche žerbšte holića w swojej narodnej pyche.

Po nyschporje wlećeschе so dotiji swjedźeńśći cźah po wožu, na cźole pyschni khćiżerjo, na nim wobdźělichu so na 20 towarschwow, mjes nimi 11 khorhojow, też žerbšjan Ssokoljo a kolesarjo we wošebitej draśe. Na swjedźeńskej luzy witasche prěni pschedsyda, k. hospodarski pomocnik Lebja, wschćeh hościi, prelog a dalsche bažnje pschednjesechu kk. hospodarjaj pomocnikaj Schpitank je Sejiz a Kolo je Smjerćeńk a gymnasiast Henćel z Kloźarja a to twot naschich ludowych pjenjerjow: Nawoka Wićzasa (też dalsche tekstiy sa swjedźeńśi), Hondrija Sejkerja a Józefa Nowaka, kiž běche z dalekeje Zitawy pschińdźeli hnatak.

Wobrawdźe swjedźeńske hłowa, swój puć do žerbšćich wutrobow namakajo, porěcza je znatej wuztojnoscu a se zapalom naich njeprózninwy narodowy, k. farar Zyž-Hajnicźanki. We krażnej mesi, hdźež wschо kčeże a wonja, juska a spěwa, zu žebi młodźenzy swoje widźomne znamjo zwubotowarze. A rěcźnikej bě, kaž hdźu w swjatoćnym wokomiku fo pyschcźeże schtyri šwědby na žerbšku semju — **wěra, wótcźinstwo, wutrobitosć a wutrajnosć.** Tole schtwore wuloži wón lubej žerbšćej młodźinje a kónći swój duchowny wulšt do žerbšćeho raja z heslom, na nowej khorhoji fo błyschcźazym (a drje wot bobuslawa P. Wićzasa nacźišnjenym):

„Lubosć, žwěru, pyches jednosć,
Wótcźinwosć a pobožnosć
Sswéna młodźi hajcźe,
Dowěru na Boha staicźe!"

Knjes wuczeŕ Pjetaich posłicźi popyty swojeho nowego nešchaneho khora, kotrejž bydlu wšitke lépje fo poradźiće, hdy by fo na to dźiwako, so wschitcźy młodźenzoju hischcze strucźeneho hłoża nimaja, też melodije njeběchu swjedźenjej pschimérjene. S dalschej prózu a wutrajnosću budźemy we pschichodnje schawšcze móz postupowitacź. A nětko sčehowachu narěcźe a swobodyschcźa se stronty towarschwow i bobom kražne dary podkrućiju nowej khorhoji, kotrejž kmótschku knježiny Lebjez, Wingerez a Wićzajez i Khróšćizi a Schpitankez je Sejiz. A jeli je dopjelowarź prawje fłyschći, bźsche jich na 27 ho'dźikow a bantow. Sa wschо to, też druhe towarstwow wopkazane luboscźe a podpjery dźakowasche fo nětcźišći preses, k. kaplan Wjazłarik a se shromadnym hłosom „Bratija, dajcźe město spěwej", skónći fo we wschém derje poradźeny swjedźeń. Tajka shromadna manifestazija žerbšteje młodźiny je potrjebowaszu fakt w naschim narodnym žiwjenju. Naich pschichod a naicha nadźija sawdawa žebi ruzy k wótcźinskemu dźěłu, w Bożim mjenje zapoczatym. Wona njech žo stara, so zuješo wliwa duch žo njezerje do naschich wjeskow a statokow. Naicha młodźina budź wobróna a wobora na narodnym biwischcźu po heźtu: „Worźi k njebju, ruzy k dźěłu, dowěru k žebi!"

Zapósłane.

Lubi žerbšzy bratśjal Wólby fu nimo, pjenjezy rosbrójene a wudma nam Sserbam nadawane, a to wot klaŋy ludźi, kotśiž žo bo wošebnischich licźa. Jich łube sadźerżenje pschezźiwo druhim partajam bé jara khwalobne, zedulki abo plakaty, kotrež njebéchu Deutschnational abo Deutschwólkich, fo hnydom sadej khrózjeła tutych, kotśiž je pschilébjowachu, wottorhachu abo z njerzadom namórachu. Tuto hobrśe dźéło wutkonjachu fjnoju ryczérskuježrjow a, hańba skoro prajicź, žerbšćich burow. A, lubi bratśja, wobhładajmy žebi wěz w Bukezach! Tam namórachu durje a pschimadła z kolmasom a sanjeschwarnichu gmejnišu śtudźeń wo wšy. Staju tutu druźinu ludźi, kotśiž tajke cźinja, hacź nanajnižšći khodźeńk njesdźěrażnoscze (Ungebildet). ori žerbšzy hólaŋ njeśtu žanu wulku schulu. e wjazy pschiśtojnoscze.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 13. meje 1924.

Kursy wczera w Barlinje:
(Tute kursy su w millionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	241 400
jendźelski punt	18 355 000	cźěšklosł. króna	124 600
šwjedzajski frank	745 100	10 mil. półst. mark	799 500

Němske pjenjezy su so na wukrajnych bursach trochu zešłabichu. Też franzowski frank je sašo wo nějaku wotbrjodku.

Effekty běchu na Barlinskej bursy wczera pschi zwobšatku trochu słabe. Posdźischo so trochu skrućichu, jako powjesće pschińdże, so fu wólby w Franzowskej lěwym stronam po sdaću sesunjenje pschinjesłe.

Produktowe wiki w Barlinje wostachu też wczera dale słabe. Kupzow njeje, dokelž su pjenjezy žadne. Pschenża ko njekupuje, dokelž muka z kukrajneje pschenży njeźdże. Skerje by so rożka kupowała, jeli pjenjezy tak žadne byle njebychu. Wotedacze dawkow steji psched durjemi. Tohodla dyrbja ratarjo žito pschedawacź. Płaczijny su wotbrjedźuja. Wowoß z jeczjunjeń kupzow nimatej. Wotruby su skerje hischcze kuwuja. Wérnjace kruźki a žuche truhanczki njeźdu.

Zentnar płaczesche wczera

w Dražđjanach

pschenży 8,10—8,35 rożi 6,45—7,20 jecźmjenja 8,50—9,38 wowsa 7—7,25

w Barlinje

pschenży 8,10—8,25 rożi 6,35—6,65 jecźmjenja 7,70—9,30 wowsa 6,25—6,60

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

płaczijny su wotej hriwnje.

	jito a wolijowe žymje po tuni abo 1000 kg, šrowe 100 kg,				
	12. 5.	10. 5.		12. 5.	10. 5.
pschenża	162-165	164-167	rapš wosnjchi	10,20	10,20
rożka	127-133	128-134	poch. melaka	8-8,80	8-8,80
naišl. jeczjmjeń	170-186	179-186	ferabella	11-13,00	12-13,50
nal. jeczjmjeń			běrnaze kruźki	21-22,50	21-22,00
wowsa	125-132	125-132	bunj	14-16,00	14-16,00
kukurjca (Mais)	—	—	wotka	11-12,00	11-12,00
pschenczjn. muka	22-25,25	23-25,25	lany wosnjchi	19-20,00	19-20,00
rjana muka	19-21,50	19-21,50	wódre łupiny	11-11,50	11-11,50
pschenič. wotr.	10-10,20	10-10,30	sołte łupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotruby	9,20-9,40	9,20-9,40	žymo, 50 kg	2 50-2,75	1,90-2,10
rapš	300	300	široma, rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
lane žymje	400	400	„ pschenicź	1,35-1,45	1,05-1,25
hrěch	14-15,00	14-15,00	„ wowsina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjenjezki	11,00-12	11,00-12	„ jecźma	1,10-1,25	0,88-1,05

Tukowe wiki w Barlinje. Butra je žadnischa a tehodla drózischa, punt I. 182 pj., II. 177 pj., III. 167 pj. Schmalz njeźdże a je tuńschi. Margarina ma mérnische wiki.

Twjerdych pjenjez fo nadźała w hapreli sa 4 667 550 zł. hr. žłéborne 3 hrivnaćke, sa 1 769 894 zł. hr. žłéborne hrivnaćke, sa 64 792 zł. hr. pjenjezkow, sa 43 046 zł. hr. po dwu pjenjezkach, sa 2,06 mil. po 5, sa 3,47 mil. po 10, sa 19,19 mil. po 50 pjenjezkach. Wschо hromadze su w hapreli sa 25,09 mil. nadźelali. Hacź dotal su sa 78,48 mil. zł. hr. twjerdych pjenjez nabili.

Na pschedaŕk.

Serbz, dwóleźny, brunn, w Kortnizy čo. 21.

Kěrny, žymjenine, pola lubleŕa Schmidta w Njesnarowach, na knjezim dworje w Brunojach (Braunsdorf) pola Muzakowa.

Krunwa, dejna a do ćahanja, we Wotlěšanju pola Lubija čo. 9.

Pšiz, 4 wowczećske, 8 njedźel staŕ, Hórnik w Biskopizach (Bischdorf) pola Lubija.

Krunwa, wyšokoźuczelna, pola M. Hänichena w Kromlowje.

Prošata a kěhaki kóždu śrjedu rano wot 8—11 hodźin pola Henczela w Zybnitni.

Litzata w Khróšćizach čo. 63.

Jałoźa, źuczelna, w Kamjenzu Schützenstr. 7.

Hnój, dwaj wosaj, w Kamjenzu Uferstr. 13.

Wbiaja:

Wohoncja, Schołta w Jěžowje.

Drjedźanska bursa.

Pschenża	16.20-16,70	**běrnaze kruźki**	24-24,50
rożka	13,90-14.40	pschenicź. wotruby	9,60-10,00
nałčini jeczjmjeń	17,00-18,75	**rjane wotruby**	8,90-9,40
nałwyschi jeczjmjeń	—	**pschenična muka**	26,00-27,00
wowsa	14,00-14,50	**rjana muka**	22.50-24,50
cźerwjeny hjeczel	155—170	**wotka**	19,00-20,00
rapš	—	**pjeluschći**	19-19,50
kukurjca (Mais)	21,00-22,00	**hróch**	22,00-23,50
žuche truhanczki	12,00-12,50	**pokrowa truš.**	18-22

Płaczijny rěsnego skotu na Drjedźanskich skótnych wikach.

12. meje 1924. Płaczijny po zentn. z zł. hriwnach.

Skótne družiny a wojnamjenjenje.

Woły: 166.

Polnomsałne, wukormjene, najwjetšche rěsnje hódnoscze hacź do 6 lět	42-44
Młode mjałne, njewukormjene, starsche wukormjene	38-38
Mjenje wukormjene młode, derje pjezowane starsche	38-32
Mjenje pjezowane wschěch starobow	30-26

Byki: 247.

Polnomsałne, wukormjene, najwjetšche rěsnje hódnoscze	42-44
Polnomsałne, młóbische	36-38
Mjenje wukormjene młóbische a derje pjezowane starsche	38-32
Schpatne	30-26

Jałoźy a krowy: 257.

Polnomsałne, wukormjene krowy najwjetšich, rěsnje hódnoscze	30-45
Polnomsałne, wukormjene jałoźy najwjetšich, rěsnje hódnoscze hacź do 7 lět	36-36
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młóbische krowy a jałoźy	28-32
Derje pjezowane krowy a mjenje pjezowane jałoźy	20-24
Mjenje a schpatnje pjezowane	15-18

Cźelata: 796.

Nałlepsche wukormjene	46-46
Mjenje wukormjene a taste wot zyca	38-43
Schpatne	26-34

Bowzy: 479.

Młóbische a starsche wukormjene	48-50
Starsche wukormjene	40-42
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	25-38

Swinje: 2344.

Polnomsałne, wošebitych rasow a jich schćipjenjow, hacź do 1½ lět stare	54-55
Wukormjene	54-55
Mjesne	48-52
Schpatne	42-46
Ranzy a kundrowźe	35-45

wobšedźa. Kak nam wubawa tale družina krajnych pšeceradnikow a cžełwjenych, a mój Bože, štoš prajšch k tomu? Serbłuj burja, haj wjesnjanosty też we nałšich hornjołužiskich wjeskach podjerarju jich se swojim cžernym mjenom. Se swojim podpismom ponihaja hižicź a nałšu mału cžrjódku. Wó wbohy Serbłuj padnjecze nam a nałšim wjednikam do khribjeta. Njeteje šcheze bź Wy nehdy na serbłskim fewiščeju, njeßapałche tehoh wałcha wutroba sa nałch narod? A hdże nekto šlušeche? Też do pšcherednikow, kaž my wšchitzy. Schto šnacze šebi bycź, šmano šo na to hordźicze, so dyrbja wałche dźeći šlupiše bycź, kaž Wy, dokelź ś nimi nemzujeze abo ménicze, hdyž njebyšcze na tutón łéh tutym knježam lešli, so by Wam jena Wałchich krutwow šlakła? Ně, na žadyn pad niz. Hubjeny ptak, kotryž takle swoje hnězdo sanjerdźi. Bytu agitaciju wólbow wobhladuju jako skutk cžerta. Tuhy šmy naihonili a widźeli wobras němišeje lubošcze a jednoty. Ale schto pomha, so morwemu cžełecu predujesch. Wobroczmy pak šo ś nałchim njekapomnitym Cžišchinstim ś próšbnu na Boha:

Boža budź milty, šoźerž strowy a cžilty, do słónčenja cžašow nałch šerbšti łud!

Jedyn Serb, kotryž krucze na podložku nałcheje wułtawy šteji.

Nowe šlěborne pjenjesy.

Tuthch nowych šlěbornych hriwnow je šcež dotal 8 miliionow hotowy; prénje šu hižo we wobšbu. Pornjo štorym „tokerjam" šu nowe tolšche a lóhše, šlěbra je we nich jenoź połoja, druhi pschimešch je tóhr. Tute „šlěborne" maja šo ša šamtnu płacžiwosći kaž papjerjane rentowe hriwny pschijimacź. Na póšcze je ša pschepokašowanje na póštowe šchekowe konto kaž też na pokałki w rentowych hrabnach (Zahlkarten und Rentenmark-Postanweisungen) w njerwobmjesowanej mnohošći pschijimaja.

Přiłopk.

* Wulki wichor w Turingšku. Wjes Berndšen w Turingšku bu njedawno se šylnym wichorom ś wułkeho bźała šnicžena. S 50 tšěšow wótr pšechi wušbéha a zyhnje dałeko a šchéroko rozmjeta. Zyłe domy buchu hromadu šlóžene, štoro nicžo njerwukhowachu. Spodźiwne pak je, so šo tak so ludźo še šwojich maschinow a rataščstwo gratu pschi tutym nješbožu žadnu cžłowjek šmjertnje nještrani. Ratałška rada (Landeskulturrat) wupišuje pomozny atźiju sa cžełaty potrjedzene wobydlešstwo.

Dowèrnistwo za „Serb. Now." w Sowrjecach je

k. Paleř w Sowrjecach

dobročiwje přewzał. Našich česčenych čitarjow prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" pola knjeza Palerja skazali, tak dostanu je hišće na dalši wudaća wjeđor.

Administracija „Serbskich Nowin".

* **Falšowane pjenjezy.** Tute šcherjenje nałcheho cžasa, šu, kaž mnoho druhich wězow, kotrež šo jako europšce wunamakanja wobhladuja, — Cžinjesojo ś wunamakali. Hižo do Khrystušoweho narodźenja płacakmu Cžinjesojo ś małymi kušami pergamenta, kotrež pschi njeboštatku twjerdych pjenjez tute šaštupowachu. Pschez 800 létami wuda cžinješke knježeństwo prénje papjerjane šlatne pjenjesy, šo by šo pšchekupšiwo a wobkhódnišwo lépje podpjerało. Tute mějachu šlatny kolk (Stempel) a płacžachu w zułym šlacže. Rimo kolka bź na tutych pjenjesach tyšcor ś mandarinami podpišany. Ale też tehdy šo hižo papjerjane pjenjesy falšowachu a tuž dyrbješe knježeństwo cžešče khłostanja na to postajicź. Dźensa brje žadneho šlata wjazy na šwécže nješe, tiš njeby wjazy papjerjanych hač druhich pjenjes měł.

* **Cžełuśna wopica.** Jednemu pšechadowschemu južnoafrikanškemu farmarjej, kotryž někto w Dortmundže byli, cžekny jedyn młody Orang-Utang, kotrehož bź jemu pšchejcžeł barił, dokelž bź tutón farmar wulki lubował wopizow. Młode swérisko šałše na balkon šušodnje thdże a hładašche tam kwołe ś wokna nuti, hdyž běchu ruńe pschi šnědanju a šo njemało wustrožachu. Hdyž wobhejšeł wo tym šhoni, šałhy šebi po rěbu po šwoju wopizu a nažkowaše ś njej bom. Nadźijomnje njetrjeba tanmym žane strožane šełe kupicź abo šamo wopicžne łohwy waricź.

* **Kij jako palenzowa blešcha.** Na tajtu myšlicžku šu w Ameriju pschišchli, hdyž je krute šakšanje pschecžiwo pitnemu alkoholej. Dokelž pak też Amerićanjo rady šwój palenz šebi popšcheja, wobeńdu někto šakoń a njedawno hałke policija na to pschidźe, so někotři pschełkepani palenzowi a lihéry w podšemnych kjach pschešmykuja. — Zo šwobšiwnje, tak šebi palenzowarjo na zyłym šwécze pombacź wjedźa a tak wjele cžasa a mozow naložuja, so bychu ś šwoju jenu šušej pschišchli.

* **Hońtwa za šamowarjemi.** We Washingtonje je alkoholny dedektiw James Lecovir Alšer wšchém alkoholnym šamowarjam do šlawow šajeł. Kontrolna wyšchnosć ma we nim wobšeže wuschikneho šastojnika, kotryž jej wjele na tym šalži, hlowne město „Buche" šoźerżeć. Alkoholni šamowarjo šu jemu mjeno „Werwolf" pschipšeli, dopokas, so šo jeho boja. Šwoje wuspěchi dźakuje šo šwojemu wuschiknemu pschedrasćenju. Sšamotřiši šwět we Washingtonje šebi myšleše, so je wšchě šwoje kumšchtu hižo wunjedł, šu pał bórzy lépšeho pomuckeny. Wschi tutej składnosći šo „Werwolf" šam pschetrejchi. Małrjedy wudawaše šo sa pohonca, kiž měšchćanšti njezrjadźi hromadu wołu. Jako tajti wušłužbi diwaj alkoholnej kuźoła. Potom dźeše do šwojeho auta, kotryž w blišhości cžakaše, a bórzy šo jako agent šawěrjeńcže pschedstajowaše. W tutej małšy šašo někotre tajne alkoholne korčmički wušłužbi. W autowoje šo pschebrašćowaše. Tajki a w druhich šlatnoscžach pokašowaše šo nałch Alšer. Hońtwa ša šamowarjemi běše, na to waschnje jara wunoschna a jeho woporу špółnachu hakle šwoje njeboże, hdyž ša někotre dny psched šudnikom štejachu. Licžba jeho woporow běše 125. Najšepschi dopokas, so alkohol, njedźiwajo na šakonje, šo šamo we hłownym měšcze jara pije.

* **Židowske wobrěźanje se zakšiwkami.** Njedawno wodrěźichtaj w jenej Wuherskej thorownji dwé macžeri, jena khcheščanka a jena židowška, hólczkow. Pschi kupjeli pschemjenichu wothłabowatki hólczkow a nichtó njemóžeše špóznacź, kotry hólczk tej abo tamnej macžeri šlušcha. Tydźeń šo minu a jedyn tych hólczkow dyrbješe šo wobrěźacź. Khcheščijanška macź pak šo pschecžiwo tutomu wobrěźanju hórschesche, prajo, so mohł to jeje hólczk bycź, kotryž bu potom wobrěźany był. Tehdyla dyrbješe šo tuta zeremonija na dalšich cžaš wotštorcźicź, dokiž njebuše ś wobličža teju dweju špółnacź, kotry khcheščijanškej a kotry židowškej macžeri šlušcha.

Towaršwowski powěstnik.

Serb. tow. „Cornobóh" w Drježdźanach přihotuje k 15. smažnikej wulět z autobusom k bratrowskemu towaršwu „Jutrnicy" w Njeswačidle.

Sokolki w Budyšinje maja dźesna wutoru wjeđor 1/8 hodź. zwučowanje w zali Serbskeho doma. Nadolnica.

Jednota „Sokol" w Porlicach zwučuje jutře srjedu wjeđor we 8 hodź.

Serbski wjeđor we Wochozach! Minakalske serbske towaršwo „Statok" wuhotuje njedźelu, 18. meje wjeđor we 8 hodź. w Domaškec hosćenou serbski wjeđor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy lubi Serbja so na njón wutrobnje přeprošuja.

Jednota „Sokol" w Bukecach. Dźéći zwučuja sobotu, 17. V., pop. w 3 hodź. w sokolowni. Nowe dźéći so přiwoźmu, ale dyrbja pisomnu dowolnosć nana abo maćerje sobupřinjesć, a znajmjeńša 5. lěto do šule khodźić.

Mužojo zwučuja njedźelu, 18. V. we Drožditju z Hrodźišćanskej Jednotu zhromadnje. Započatk z dypkom we 8 hodź. Zwjazkowy zwučowaf.

Spěw. tow. „Łužica" w Hornjej Hórey ma pjatk, 16. meje, wjeđor 1/29 hodź spěwanje. Wšitcy maju z dypkom přińć, dokelž chcemy so na wulět na Mnišonsku horu, 1. junija přihotować. Dirigent.

Spěw. tow. „Zerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma přichodny pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wjeđor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšeše přińdu. Też hosćo su witani.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach. Muški khór ma srjedu, 14. meje (nic wutoru) spěwanje; měšany khór spěwa pjatk, 16. meje. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžancy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, a nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Hoscenc a kofejownja při dźiwadle

ša. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće

wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartika

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokorčcak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Wustajnych

dźěłaćerjow

za plestrowanske kamjenje

přijimuje

Granitownja w Hórkach Fritz Preisser.

Hotowe meble

khamory, blida, komody, łoža

wjeśi skład ma hnydom na předań

Ernst Schuster

bildarnja we Łazu.

Wšě mašinske wudźełanje a wuhłobłowanje deskow :-: za špundowanja a wšě družiny drjewa. :-:

Nowy transport młodych wysokosućelnych a nowodójnych

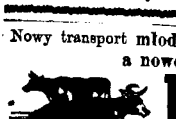

kruwow

a też jałojcow je dóšoł. Skót ma płaćizny hódno na předań

Hermann Priemel w Kulowje

wikowar z płahowanskim skotom na Haškec hasy 8.

Telefon čo. 4.

MERSIOVSKY Časniki

Wozowe

płachty

wodu njepšepušćate, předawa a wupožeuje

Hoffmeister w Budyšinje

na Hośtic hasy 23.

Kněžorska krona

(symjentne běrny)

mam na składže.

Industrie

dóńdźo kónc tuteho tydźenja

Paul Bennewitz.

Wóskowane sukna

wunjerki, módroćišć, twjelki, košlace a wirtuzowe skaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na łitnych wikach 11, znapř. hosćenca Złotoje Hwězdy. Ród serbski.

Dybzečne budźełske ścěnske

časniki

wuporjedźenja płaćiny hódno a derje

Leon Ginsberg

we Wojerecach

na Baderskej hasy čo. 1 I.

Starša žónska

może 21ćne strowe dźěło za polne zarunanje k sebi wzać abo pak do małeho hospodarstwa zastupić, zo by jo wothładała. Wšo dalše so nazhoni w **Brěžancy** čo. 12 pola Delnjeje Hórki.

Holca za dom

do wiłowskeho hospodarstwa blizko Budyšina so pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Holca

nic młódša hač 18 lět, so do ratarstwa pyta. Zhonić we wud. „Serbskich Nowin".

Khudźo swójbneho nana na puću k swojej khorej maćerі mjez Smječkami a Němskimi Pazlicami nutřkowne widźiłšo zajachu. Mjez tym, so bě bjes wódomja, so jeho

mužace kolo zhubi.

Sprawny namakaf so prošy, zo by jo za myto wotedał na **G. Hausmanna w Hermanecach** pola Łazu.

Žony

Woručam šwój wulki skład pschepaskow, měšačnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju tak i tadźe.

Wagnerowa w Budyšinje pschi šchulešchimi wrotami čo. 9

Kójdy, šchtój ma

ničehto na pschedaś, štoš, grat, wšchelake nowe a rjedane weśy, abo šchtóž dże bół nejšchto kupicź, wujeźo to :: :: ś nawěšchkom we :: ::

Serbskich Nowinach

Tajši nawěšchki šo we nitšdže 6000 šerbšćich domach čitaju :: a ma wěźiu wuspěch. ::

Mam běžnje wotedaś:

11-procentowske rżane wotruby

24-procentowske rżane wotruby

rżany gris, rżanu šadnu muku

Přijimam też žito jako płaćenje.

Jurij Mrozʼ, młyn w Sunowje.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotownu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Składnostne poskićenje

pod płaćiznu:

Dźełbu łožowych damastow } z małymi
dźełbu damast. blidow. rubow } brachami
dźełbu dybzačnych rubiškow

módroćišć, satin, musliny.

Hilger w Budyšinje na Lotzeskej dróży 201.

Žane klamy.

Jědźne běrny

kupuje po najlépšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulke-wikowarnja ze syntetiskymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe

Skład w bróšni na Hośtic hasy

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupjeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěšćk w „Serbskich Nowinach".

Dom a kuchinja.

Dobra žałba pśiśe swosabjenosćow.

Wśmi 100 gramow cyśśeneho njeśekeneho schmakza, 100 gramow wuschćrjeneje butry, 10 gramow eukalyptusowego wolija (Eukalyptusöl a 10 gramow na murzłu rostołćeneho kamfora (Kampfer). Tole žo w cyśtym blinjenym žudobju — wotajtim niz we žanom żelejnym abo blachowym — śeschkśe. Schkśeź śmeśch pśichi łahodnym wohnju a ſ drjewjanej meśchawku pełnje mełcheć. Potom wotlij žałbu do blinjanych błeźkow. Tule žałbu pak ſ porstom, pak ſ płatowej łapku na swosabjenu stawćźk masaj. Snydom bolostne smjerbsenje popuśćeji. Mękko bolosće sacźuwosch derze cźinjazu łhodnosć. Je-li žo swosabjeny stawćźk kipi, kipjaza rana po teile žałbje bórzy sožije.

Coffein w kofeju a cźaju.

Wjele ludźi žebi myślli, so wužiwanje kofeja a cźaja wschelako na nich skutkuje, mėnja, so kofej łubjeńcho snjeżu hacź cźaj. K postajenju, hacź je wulkutk wobeju napojow na nerwy woprawdźe wschelakory, pśeheyta to mėśty spytnik Lehmann a pśichidże k wuspéchej, so kofej a cźaj jenož po mnohosći coffeina skutkuje, potajtim wot mnohosće coffeina wotwiśuje, ćij je w napoju. Jenož po tym složuja žo sośełynki wužiwanja kofeja a cźaja na spar, wutrobu, nerwy atd. Schtóž żebi myślił, so kofej snjeść njemóże, njech jón cźerśćichi pije, ćaj žo to ſ cźajom stawa. Pśichi wulkej mueźnosći njeskutkuje kofej tak kaž pśichi roshorjenju, pśichi tym žo teź żylny kofej cźežo snjeże. Najśtabschi žo wukutk coffeina pokaluje, hdyž je cźełko psches alkohol sajedojcźene. W tym padże móże cźłowjek pomėrnje wjele kofeja pićź — bjes schłody. Husto dosć picźaju žo najprjedy żylneho kofeja napitja, prjedy hacź lehnyć du. Po jich mėnjenju wón mėrny spar spėchuje. Wschelake nashonjenja to potwjerdźeja. Tak żebi jėdaj pomhataj, schtóž alkohol a coffein bjes dwėla staj. ſch.

Warjeny twarožk.

Wśmi punt cźerśtweho twaroha, $^3/_4$—1 ltr. cźerśtweho dobreho mloka, $^1/_4$ punta butry, żel a khemjelcźku po tym ćaj žo cźi spodoba. Nėkto twaroh a mloko pomałku na łahodnym wohnju shrėj. Hdyž je žo mloko ſ twarohom żydnuło, wulin je do twarowehe mėschka. Kapalza njech wotbėkńaje. Dale wśmi ſpomnjenu butru, tu scźiń do hornza, w kotrymž žo twaroh a mloko hrėła. Butra njech tu rosbėźnje. K temu pśidaj ſwubėżany twaroh, ſól a khjemjelcźku. Wscho tak dołho wak, doniž žo nicźe njeczahnu. Potom ſmėjesch dobry twarožk.

Tuuje bėrnjaze plinzy.

Nostruhaj dwaj puntaj łyrych bėrnow. K nim pśidaj 2 jeśi a 300 gr muki. S teho nacźin cźésto. Potom do kulojtych ſmano 1 cm tołśtych plinzow wulkuej a tute plinzy złodź na blach. Mėkko plinzy w horzej maschinje bjes tuka pjecź. S cźésta wubuwaja žo pucherze. Sžy-li plinzy na wobėmaj bokomaj rjane brune ſpjelka, pomasaj je teź na wobėmaj bokomaj ſ rosećhtrjenej butru. Nėkko je na cźopko staj. Na tele waschnje mało butry abo tuka pśichetrjebasch. K kśałenu łažej abo k żołotwi tele plinzy derze złodża.

Bėrnjaze pjeczwo.

Wśmi punt ſ bėlśmu warjenych bėrnow, 1 cźwork, 5 jeji, gpol punte zolora, nėtotre drobnje rostruhane mandle a ćejku (Saft) a bėlśmu zitrony. Bjelśmu dyrbiśch ros-

Dźenśiścha krisa we ratarśtwje.

Schtóž chże żebi wušud seźinicź wo nėtcźišchej krisy w ratarśtwje, dyrbi žo pśchedewšchitkim na objektiwne waschnjo ſ njej we ſwiśtu ſ żyłym śwėtowym hospodarśtwom saberacź. Krisa w nėmślim ratarśtwje je jenož bźėł śwėtoweje ratarśteje krisy a tuta móże žo dospotnje rozumicź ſ dźenźnišcheje krisy złyeho śwėtoweho hospodarśtwa. Krisa nėmśeho ratarśtwa wobśtejesche już wjele pryedy, hacź bu to wschėm, ćij buchu ſ njej potrjecheni, to dospołnje wėdome. We samoršchich krajach pak a we ratarśchich nentralnych śtatach ſ wyšokej valutu pokaja žo agrarna krisa bórzy po skónczenju wójny we daloko wušudnišchej formje ſa potrjechene kraje hacź pola naš a bésche cźim wožudnišcha, cźim bóle tam ratarśtwo nad pśchemyślkom a wobtkodom pśchewažowalsche. Tak w sjednoczenych śtatach Ameriki, w Cźeśkosłowakiśej, Danśej, Južnosłowjanśej, Schwedśej, Hollandśej, Rumunśej a druhdże ſpadny kupna móz (Kaufkraft) najwažnišich ratarśkich wuplodow: żita a mjaża tak jara, so ratarśtwo nadobo pśched wulkej katastrofu stojeśche. Jich žnė a ſbytny śtót njemóžachu žo dołho pśchedacź, wožebje teź tehdła niz, dokelž śtaty je śtabej valutu, ćij bechu pryedy ſ najlepšichimi kurzami, śtoro nicźo wjazu kupowacź njemóžachu. Hdyž poměr mjeſy płacźišnami ratarśkich produktow a pśchemyślowych wudźėłkow je najlepje ſ toho ſpóſnacź, so wulkowobtkodny indez ſa ratarśke wuplody, 30—40 % pod tym ſa pśchemyślkowe wudźėłki stojesche.

Spytamy-li najprjedy pśchicźiny śwėtoweje krisy w ratarśtwje wuźlėdźicź, dyrbimy najprjedy pśchepytowacź, schto je žo w cźasu śwėtowem hospodarśtwje wulonja, kak daloko hacź możeme je śledowacź we śtatiśtikach. Wudźėtowanje (Gütererzeugung) śwėtoweho hospodarśtwa maja žo rozdźelowacź we ſwiśtu ſ rośćazym wobtkodnišchem we krajach, wo kotrėž žo tu jedna. We cźasu wot l. 1870—1900 śtupachu wuplody w ratarśtwu, we wobłuku śwėtoweho hospodarśtwa na dotal nieźėlnicźane waschnjo, psches hobrśke rozpśchestrėnje lėtneje wobśtejeze role w nowych samórśtich krajach a pśches śtajnje rośćaze intensiwne hospodarśtwo we śtarych kulturnych krajach. Wuplod żita w Europje a Ameriki śtupi w tuttym cźasu na jednoho wobtkodnika ſ 400 kg na 500 kg. W tom léża pśchicźiny krisy w ratarśtwje wokolo łonza śandźeneho lėtśtotka. Po lėcźe 1900 ſpadnycźe wuplody żita saźu, tak ſo w lėcźe 1910 na jednoho wobtkodnika jenož 480 kg pśchipadnychu. Najwažnišche pśchemyślkowe ǵurśty, wuhlo a żelezo, postupichu we ſamtym cźasu wot lėta 1870—1900 w Amerizy a Europje hišcźe wjele bóle, mjenujcy wokolo 100 proz. Mjeſy tym, so w cźasu wot lėta 1900—1910 wuplody żita, na jednoho wobtkodnika wobliczene, jeno wo 20 kg ſpadnychu, śtupachu wudźėłki we pśchemyślku rapidnje dale wo wokolo 50 proz. Pśches to powjetšchi žo kupna móz ratarśkich wuplodow ſa pśchemyślkowe wudźėłki, tak ſo bė krisa w ratarśtwje wokolo 1910 pśchewinjona. Śwėtowa wójna je tuton poměr mjes ratarśkimi wuplodami a pśchemyślkowymi wudźėłkami zule pśchemėnika. Mjes tym, so w cźasu wot lėta 1910—1921 śwėtowy wuplod żita žo jenož wo 10 kg na wobtkodnika ſmjenšchi, ſpadny cźeźba wuhla ſ 2204 kg na 1600 kg, te ſurowehe żelesa ſ 120 na 80 kg na jednoho wobtkodnika. S druhimi ſłowami: Pśchemyślkowe wudźėłki dźėchu wróćo wokolo 33 proz., ratarśke wuplody wokolo 2 proz. pśches śwėtowu wójnu. Cźeźba żelesa a wuhla ſpadny na śtopeń, kaž jón mėjachmy pśched lėtom 1900. Tute śtatistiki, liczby nam najlepje wuſwėtluja, cźohodla płacźišny ſa pśchemyślkowe wudźėłki tak śtupichu, mjeſy tym, so płacźišny ſa ratarśke wuplody tak jara ſpadnychu.

Tutón hrosny njepomėr mjes płacźišnami ſa ratarśke a pśchemyślkowe wuplody je ſ hłownej pśchicźinu ſa krisu, we kotrėž žo ratarśtwo nėtle namaka. K tomu hišcźe nėschto pśchikładow:

	Kupowachmy				
	pśched wójnu			po wójnje	
1 pluh, 47 kg cźežki	ſa 344,1 punt. rožki			ſa 621,2 punt. rožki	
1 tunu wuhla	„ 146,0	„	„	„ 311,2	„ „
1 ztr. amoniaka	„ 164,2	„	„	„ 173,7	„ „
1 „ kalijoweje ſóle	„ 18,9	„	„	„ 23,8	„ „
1 „ superfosfata	„ 42,6	„	„	„ 78,5	„ „
1 „ mjaża	„ 70,5	„	„	„ 111,0	„ „

Poměr mjes kupnej mozu howjaseho mjaſa k ratarśkim potrjebnosćam je hišcźe wjele hórši.

W tuttym njepomėru mjes pśchemyślkowymi a agrarnymi płacźišnami leži hłowny śtrach ſ bólšcźeneho hospodarśtwa we naśchim ratarśtwje, cźomuž pak dyrbi žo w sajimu naścheho narodoho hospodarśtwa sabźėtacź. Jenož podla niech žo tu pśchispomni, so wuraśnje lėto 1923 je najbohatśche žnė mėło, kotrėž žu hdy byli, śtóž wėšo śtutkuje na płacźišny. Pśchcźo wschak bėchu płacźišny ſa żito we wukraju wyśchśche, haž we tukraju. Wuſajhnjenje ſa to namalamy ſ dźėła we tym, so žo mjenje pśchetrjeba a ſ dźėła we powśchitkownym hubjenym pokoženju, we kotrymž žo hospodarśtwo nėtle namaka, dokelž je nuſowane k nucźenemu pśchedacźu ſwojich wuplodow. Wśchitke reſerwy, kotrėž mėjachu pryedy ratarjo na bankach, we ſtatnych

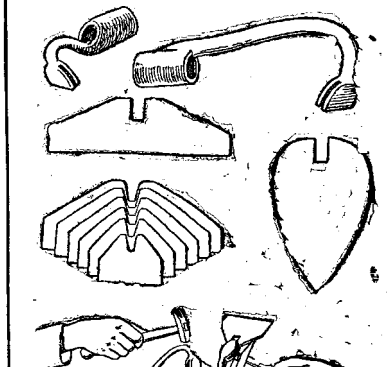

Sa tym hacź dźėło maſch, możeſch pak tu par tunu ſchkrotoſci trjebacź.

Příloha k „Serbskim Nowinam“.

papjerach, obligazijach, fastarnych listach a druhich hódnoscach šu šhubene a šnicžene, tak so je ratař jenoš na pschedacže šwojich pobželnich žneńšich shrykow sapokasany. Tłoczaze banki, kotrež šo wot nasymy šem ratařšiwu napoložuja, nuczu je, so wschě wupłodu, kotrež šu jim k dišpositziji, na wiki cžišnu, schtoš ma wšo njesbožowny wliw na płaczišiny. Zyke ratařšiwo ma próšdne žitne kubje a dyrbi já dyrbi już widžemnje šahacz do subšstanzy, so by šwoje winowatoscže dopjelnake. Tohodla może šo wschudże konštutowacz, so je nabodno nastawa stagnazija we technizy hospodarjenja a we polepschenju jednobliwych hospodarščich wotrjadach, kotrež je šo zdyły wobškodny kapital (Betriebskapital) šhubi. Pschi wotkhodnoscženju hypotheko w, dyrbi šo na to dźiwacz, so šo daloko wschitke hypotheki njewupłaczischu, już niz ſ teje pschicžiny, so wulki dżel ſ nich bé njewupowědžomny a nětle šo šaży na šłotu hódnoty šhódnoscža. Na drubej stronje šaży šu šo wschitke nalutowanki ratařšiwa šhubike. Wulki dżel ratařšeho kredita wulkhadscže se šamknynych nalutowanjow ratařšiwa a šnjehódnoscženjo tutych wujašni wulke nuse na kredit. Wot jedneho léta šem šu wješe šiatoki šaży we wulkej měrje ze žitnymi hypothekami pocžeše. Tute a ſ nowa wudate skote šastawne listy njemdża wschat napraschowanje ša ratařšim kreditom daloko špokojicz: pschetož na jenej stronje dżerża hypothežne banki hranizu kredinieje thmanoscže wješnych štatokow jara niško a na druhej stronje je też kurs škotych šastawnych listow jara niši. pšched wójnu, w kupnej mozy wuprojene, pschindżemy k tutomu wuhladej: Pšched wójnu płaczeše šo ša 100 hr. počžonki 40—50 puntow žita létneje danje, dżeńša pat 250—400 puntow žita. To šo na bléšschi cžaš njehodži šnjescz a tohodla dyrbja šo źredki a pucže pytacz, kak mohło šo tomu wotpomhacz. Sawjeješe nastonje ropidny a mózny špad ratařšich wupłodow, njeporadži-li šo, kredinu nusu wotštronicz.

Pschi dawkowych cžeżach pada wošebje na wahu, so šo šamoženšti dawk (Vermögenssteuer) wobliczа po wójnšim pschinožku (Wehrbeitrag) ſ léta 1913, kotryž pat ša dżeńšnische nałsche wobštejnoscže wjozy njetrjechi. Słota hódnota ratařšeho wobhedženšiwa (rola a inventar) šu dżeńša wjele mjenje hódny hacz 1913. Dyrbjało šo wschudże nowe wobliczenje pschewjescz, měši-li šo dawki trechu šprawnje rozdželicz. Cžim mjenje wunoschne je póda, cžim wjetšcha je dawkowa cżeża. Ssu dżeń już dżeńša pola naš tajke wobštejnoscže, so pschi njesnjeżnych horjeka naspomnjenych płaczilnownych pomérach cžišty wunoschk njedobaha, so by bżne trébne wudawki krył, hdyż potajšim šo ſ defizitom dżéła. S hotoweho šamoženja bracz pat może jene pschedewšacže jenoš krótki cžaš tracz.

Wo tracžu dżeńšnischeje ratařiseje krišy nješchto wěscžicz, by na kóždy pad jara wożene bylo. Budże worlje wotwisowacz wot toho, kak khětše šo poradži němšti pcjemyšł šaży na pridewašchi šhodženk šóchnycz! Pschetož tak dołho hacž je tuta halusa ludoweho hospodarstwa lemjena, njepschewinje šo też konšumna krša. Strowe wurunanje płaczilnow sa pschemyšłowe a ratařše produkty może nastacz jenoš, hdyż burże nascha industrija šaży poknje dżéku, kaž bécho to we létach 1900—1910. Tutón wokomik może na žedże cžakacz bacz, może pat też khětšischo pschiúdź, kaž šo my nadžijamy.

Němška je bóle pschemyšłowy hacž agrarny štat, pschetož pšched wójnu bécžu jenoš hischcže 28 proz. wobydlerstwa wot ratařstwa žiwi, a pschelubnjenje Němšteje może šo rosunicz jenoš we šwišku ſ mózanym połbéhnjenjom pschemyšła na šapocžatku nowoho léitstotka. Porażi-li šo, może bžékonémwzow a wschěch druhich wot štata podpjeranych šaży poknje šameštowacz, potom šo też hnydom płaczišiny sa ratařše hapkody šlepscha. Schtoż wutkrajnu konkurenzu nastupa, ma šo naschi ratař po wuhubku wežwuštojnych bóle hojicz pšched wospjetnym šešłmjenjom produktiwneje mozy wukhodnych agrarnych štatok, wošebje Rušteje a pomorskich. Amerikaniki farmat njemože dla wyšokich wudowkow šeješwenšte potrjebnoscže tak lunjo dżéłacz, kaž ništi bur, kiž je na khde žiwjenje šwuczeny. A nimo toho: Pryedy bé Europa ſ wěricželom a Amerika ſ dołžnikom, kotraž šwoje danje ſ zyrobu płaczeše. S wójnu je šo tuton pomér wobrocžił. Europa je ſ dołžnikom. Amerika ſ wěricželom a njemóżemy wocžakowacz šo wěricżel šwojoho dołžnika a [illegible] brohi płaczicz njemóże. Wopraw[illegible] tuni khcb mój jenoš wuthób dobawacz Już teho dla, chzeli Němška šwóju kedžbnoscž Ruščej wěnowacz. S nejwjetšchej wažnoscžu wschat też budże, so šo nascha měna (Währung) šiabilna wulkowa, a nowej inflaziji dyrbi šo na tóżdy pad šabżélacz.

S teho wšcheho widżimy, so dżeńšnischu krišu w ratařstwje njemóże wotstronicz jena štrona, dyrnjež by wšcho możne žlubika. Němšej je dżeńša pschedewšchem trjeba w krajn konšolidowaju pomérow a ſ wónka borošomjenje ſ njepschećelom — a potom pónjdże na wschěch rózach šaży dopředło. Kóżdy rošymny šłotnik derje wě, so ratařstwo wjetšche cžéże njeješ njemóże, nima-li šo šniczicz, a tohodla budże šo wo šlepschenje położenja w ratařstwje postaracz.

Sahrodnišwo.

Domjaża šahrodka.

Kak wulka ma domjoza šahrodka bycz složuje šo zyle po tym, kelko maich cžaša a mozow ja wobdżélacz. Sa wunjenkarja, kiž może wschědnje 4 hodžiny w šwójej šahrodzy dżélacz, šmé wona 600 łożnych metrow, nimale bértkif korza wulka bycz.

Sa šelinu (Gemüše) dyrbjich jemju derje pschenycz a bošcž derje hnojicz. Rozdżélenje tajkeje šahrodki je jara jednore.

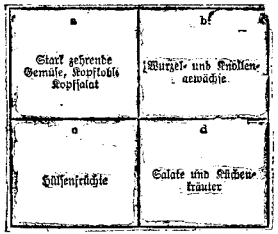

Wo hrjedża pschipraw hlownu schcjéżku. Na kóżdym bóku šu rjadki. Rjadki njech šu 120 cm schéroke, schcjéżki mjes nimi 30 cm schéroke. Wone šu trébne, so móhł rjadki płécz a krépicz. S nich dyrbjich wschón njerjad wotštronicz. Sk. cznje dyrbi cži mózno dycz, na rjadkach narošcžene ptody rejacz, schcjéżacz ſ jenym žłowom na nich narošcžene žné domthowacz.

Je-li šahrodka bleščha hacž schéršcha, je rosdżélenje da rjadkow wożobje lohke. Se šwojej hušłej tromu wotkhadżeja wone ſ błowneje schcjéżki. So by prawje rune rjadki méł, wuteptaj schcjéżki mjes nimi po šchnuri. Po prjenej rjadzy cžahnu šo wschě šdutne.

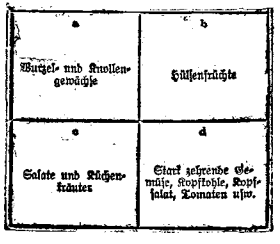

Šahrodku ša seleninu (Gemüsegarten) rospołoż do ſ wotdżélenjom. Jenoż na tele waschnje je cži możno ſ prawom wotmenjenju płodow na nich płahowacž (Wechselwirtschaft und Fruchtfolge). Po rjadu kóżde wotdżélenje boscž derje pohnoj.

Naschi wobras cži pokaże, po kajšim rjeżże maja šo płody wotmenjecz. We 1. léżce šadżej do prénjeho wotdżélenja te płody, kiž šemju wošebje žylnje wuczahnu, kaž wschelake druhiny seliny (Gemüse), kohlrabi a podobne kały, do druheho wotdżélenja šadżej korjenjowe ſroštlinki (Wurzel- und Knollengewächse), kaž žyblu, šellerij, karotty a druhe, do treżeho pola pschichdu šuschcžiny (Hülsenfrüchte), kaž bunu hróch atd., do schwórteho wušadżej šolotej, tórki a wschelake kuchinške ſroštlinki. Druhi wobras cži pokaże, we kajšim porjedże dyrbiich w pschichodnym léżże tele schtyri wotdżélenja wobšnycz.

Hdyż šu w prjenjem léżże žylnje šemju wuzuzaze ſroštlinki, kaž cžerwjeny, seleny, běły abo wirsinkowy kał, špinat, tomaty a burak (Mangold) płahowak, šadżej tam na druhe léto mjenje hnój zuzaze ſroštlinki. Kaž morchej, reichej, šolotej, karotu, jelerij, porej a kóršowz (Schwarzwurzel). We treżim léżże našadżej do prénjeho pola abo wotdżélenja buny, hróch a też žyblu a we schtwórtom léżże wschelake kuchinške šela, kaž petrschillu, a podobne.

Je-li na tajke waschnje we twojej šahrodzy wotmenjeschi, mějesch šiajnje špokojaze žné a štrowu seleninu.

Płahowanje tobala w šahrodże.

Schtóż cże šwój tobak šam płahowacž, dyrbjak po prawom hižo w hapreji šapocžecz. Tola pschi łétuschej bothej šymje bischcže nicžo łkondżene njeje. Na łożny metr parnischcža (Mistbeet) wuhnje šo mała łżicžka šymjenja. Schtóż parnischcža nima, wošmje nikku fistu, napjelni ju ſ lohkej pjerschczu a šiajt ju na cžopke, šwétke měšno. Hródż šo ſ temu derje hodżi.

Ssymjo šo schéroko, tak rédko kaž możno, wuhuwa a lohko wobkopuje. Hušcžiše wobtrejenje ſ šiwkej wodu pospéchuje šhadżenje. Tola ma šo, dóniż šymjo njeje šešhadżeło, pschi trjepenju méch na pjerschcž pokójcž, šo njeby šiwjerdnyła.

W bébu 10 dnjow šhadża šymjo. Hdyż maja roštliny

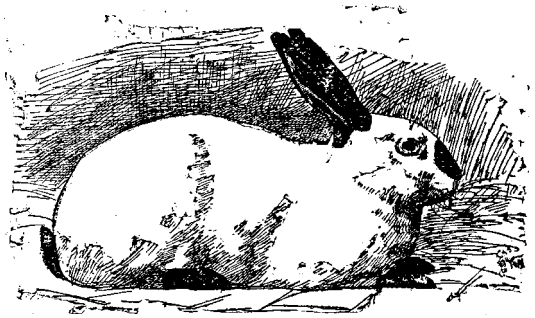

šeżże kopieschło — šwjescha po 4 abo 5 njedżelach — pschešhadżnj je na 5 cm rónno, jeli šu pschehuše. Na powétr šo šwjecžo, hdyż listu wodnjo won do chłódka šojišch. — W junju šawocžinaj ſ wušhadżenjom a to 50 cm rośno. Pschi tym wubjer najšylniše roštliny. Na prézim dnju hdyż štónczki šwécži, wodżej je ſ šmétkowzom (Blumentopf).

Njeżże šo w prénich dnjach deschcžik, dha je pschihódne. póbla roštliny 10 cm hłuboku dżérku wukkócz a tu na wjecžor ſ wodu wupjelnicz. Semja dyrbi derje pschedżélana bycz, potom roštliny wjeješe rośu. Sdyrnowški kali (Schwefelsaures Kali) — nic hrašliczity šeliczink (Chlorkali) — je wubjerny. Dwójniza šo njeżże pschilitwacz, hewak šo tobak hubjenje pałt. — Roštliny šo nétko špéschnje muwinaju, špocžatk amgušta šapocžinaju šo hižo žné a to wot deleka horje. Najprjedyj wšmi na šemi leżaże wšjadże delne kopjena a wupschešteż je cžešiko na łubi. Po wotštowkach wot 14 dnjow šapocžinaju 3 abo 4 kopjena šo žolcžicz. Wone šo łamaju, šwjašaju a wupowdżaju ſ šuschenju.

Wšche nowe thmuty (Triebe) wjes šnaiam a šchéscha šo ſ cžašom wotkamaju, nimaja waknoscže a bjeru kopjenam wukt, tcjenja šo tehorunja wotkamaju, hdyż šo wošwiwaju, tola niz prjedy, hewak kopjena pschewjele nikotina nabywaju. Wobkopowanje roštlinow w junju a julinju šo wošebje radżi, też je wužitne, so šo kaž bérny wobkopuja.

Skótarštwo.

Ruški kanikl.

Ruški kanikl šo wušnamjenja še šwojej rjanej barwu. Barba jeho tak rużuje (zeichnen) šo we nim woprawdże ichikwane štworjenczko wobdżiwamy. Bjes dwéla je wón łkočatko, liž łukowar rady. płahuje. Kożmy šu krótke a šnéhbéłe. Wuschi šiaj na pok dołhej a wuhlockornej. Tej won šiajnje nošaja. Wuhlockorne šu tehorunja noški. Nóš je też wuhlockorny. Wocžzy šiaj cžerwjenej błyschczjatej. Tak pibšany je naschi ruški kanikl. Podobnje rjaneje pibšaneje barby lédma hdy žaneho kanikla mamy. Pola praweho ruškeho kanikla dyrbi cžorna barba hnydom jašnje do béłeje pschenicz. Pschi schpatnischich druzinach wschak pschekhadża béła do schereje zrjedy hacž do cžorneje pschenidże. Dale je tu a tam do béłeje barby schéra potróschena. Wuhlockorne kożmy pschekhadżeja też tehdom bóle do schérych, hdyż kanikl we jašnych khłéwach pschebywa. Khłéw ruškeho kanikla njeżmél tehodla pschewjele błónza mécz.

Kaž pola šléborotych kanikłow (Silberkaninchen) šu kożmy mtodych ruščich kanikłow trochu hinašcheje barby.

Hdyż šo ruški kanikl wulahnje, je wón nahi a na cžerwjeń. Bórsy pak jemu béły mjechi móschť narošcže. Po néczim pak kożmy na wuschomaj, nóschkach a na nóhu pschežo bóle na cžorn pschekhadżeja, dontż po neczim wuhlockorne njeżżu. Hdyż je ruški kanikl 8—10 njedżel štary, je barba jeho kożmow najrjeńšcha a najcžišcžiša. Cžim štorše je łkočatko, cžim bóle šo rjana pibšanošcž barbow pominje. Hałe po tšjoch méżazach šamóże płahowoť hodnotu lehnidła špóšnacž. S njeho może najrjeńšche šwubérach. Schtoż ma tehodla dobru rašu rjaneje barby, burże šo wěscže wo to staracz, so ju dołho wobkhowa. Pschedewšchem dyrbi šo na to hladacz, so šo łancžka drje łanżej šameje raży pschipuschcži, ale niz łanżej jejnych lehnidłow.

To šu šwonkne znamjenja rušteho kanikła. Wón też hewak himalajšti kanikl réka. Dorschcža Himalaja we Azji šu najšerje jeho domišna. Nétko šmémy też na jeho druhe wošebitoscže (Besonderheiten) pokašacz.

Cžéko jo bolhe a bóle šwižne. Wuroščeny kanikl naži jenoż 4—6 puntow. Wón potajšim ſ mjenšchim rašam pschiłkuscha. Dyrnjež kanikl pschewulki njebył, je łanż throble łkočatko. Wón šo też łyhnischeho še błaha kanikłow njetróżi. Pola teho je wón wérne dżéżo šwojeje rušteje domizny. Wón też krutu šymu šnješe. Tehodla nješmějesch ruške kanikle we pschercžopdnych khłéwach a trodżach dżerżecz. Pschewulki cžopkotu wokkat ładżyn kanikl na dżeńšchi cžaš njemjeješe. Sšanczki jara derje łahnu a šo wo šwoje mkode šwér šaštaraja. Płahowanje rušteho kanikła je ſ tym wobużne, ſ o

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 16 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćernja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887. : :

Za nawołtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełanje so stajace nawołtki a tabele so w šěe wobliczeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 112 **Budyšin, srjedu, 14. meje 1924.** **Lětnik 82**

Najnowše z cyłeho swěta.

Ličba dźěłaćerjow, kiž buchu we wulkich hórnistich sawodach (Montangesellschaften) ſ dźěła puschćeni, wučini 900 000 a ſrosče najskerje we tutym tydźenju na 1 million.

*

Płukownika Seissera w Mnichowje ſu wotſtrašili, dźes teho, ſo by wo ſwoje pensionowanje žadał.

*

Ludendorffowa frakzija, kiž ſ němſkoluchowzow a narodnych ſozialistow wobſteji, budźe ſo mjenować „Nationalſozialiſtiſche Freiheitspartei".

*

Pſchedſydna rheinſkeje rataſkeje komory (Landwirtſchaftskammer) **v. Dallwigk wosjewja, ſo je komora wobamkła, dobrodźanje wězywuſtojnych** (Sachverſtändigen-gutachten) **jako pſchihódny ſakład dalſchich jednanjow wobſkadować a politiſkim wjednikam doporučeć.**

*

W Kóſtnizy (Konſtanz a. Bodenſee) **budźe 11. junija konferenza katoliſkich parlamentnikow a politikarjow pod rawjedowanjom hrabje v. Lerchenfeld.**

*

Sa nowemu danſkemu pósłanzu w Barlinje bu dotalny danſki pósłanz w Stockholmje Herluf Zahle pomjenowany.

*

Londonſka „Times" piſche, ſo Poincare zyle wěſce wotſtupi, ſo pak žane nahłe pſcheměnjenje franzowſkeje ſwonkowneje politiki njenaſtanje.

Po franzowſkich wólbach.

Wuſpěch lěwizy. — Směri ſo dotalna politika?

«ska» Doſpołny reſultat franzowſkich wólbow hiſchcze njeje znaty; ſ wěſtoſću pak je widźeć, ſo je opoſitionelna lěwiza nad blokom ſrjedźizny (Bloc National) dobyła. Tu widźimy potajkim zyle druhe wuwiće, hač pſchi němſkich wólbach. Je doſpołnje jaſne, ſo franzowſki lud we ſwojim zyłku njeje najrelenſny ſ wonym wohidnym chauvinismom, kotryž jemu zyle němſke nowinarſtwo podtykowaſche a na kotryž ſo naſche wſchowněnſtwo ſe ſwojej ſchćěwazej politiku ſtajnje powołachu. Němſke wólby njejſu ſforo žanehu dowod na franzowſki lud mjeli. Pſchi ſmatej politiſkej dźěłanoſći Franzowſow tež nichtó woczakował njeje, kiž poměry ſmaje, ſo budźa Franzowſojo podobnym fraſam nazionaliſtow podlejeći, kaž wulki dźěł ciſcze njepolitiſkeho němſkeho luda. Pſchi němſkich wólbach hrajachu nutskowne politiſke poměry w agitaziji nazionaliſtow najwjetſchu rólu: hoſpodarſke praſchenja, wotſtronjenje marxiſtiſkich ſozialiſtiſkich politikow, a pódla tež reakzionarne wotpohlady ſtarych monarchiſtow a jich pſchiwiſka. Na to je franzowſki lud ſaſtnu wotmołwu dał: my dźemy druhu, khmanſchu ſwonkowną politiku, dokelž wſchě wobcźežnoſcze nutskowneje politiki w tu chwilu pokhadźeja ſ njeſaſnoſcźow ſwonkowneje.

We tym leži wulki roſdźěł mjes naſchimi a franzowſkimi wólbami a runje wupadki franzowſkich wólbow budźa na naſchu politiku ſtutkowacź — ſmutſka kaž ſwonka — a niz nawopak. Poincare najſkerje wotſtupi a na jeho měſto pſchińdźe pak Herriot pak Briand. To ſtaj dwaj politikaj, kiž ſtaj ſe ſozialiſtiſkeje ſchule wuſchłoj a byrnjeſ tež dźenſa ſozialiſtaj marxiſtiſkeho ſaměra wjazy niebyloj: jeju politika, pódźe zyle wěſce po puczu roſumjenja narodow mjes ſobu. Je nimo měrv poražaje, ſo we tym ſamſnym ſwokomiku, kiž franzowſki lud ſo ſa tajku politiku wupraja, němſki lud runje najnjeroſumniſchich ſwojich nazionaliſtow do ſejma pósła. S teho naſtanu zyle wěſce wobcźežnoſcze, kiž budźa dalſchemu wuwiću roſumnych poměrow mjes franzowſkim a němſkim ludom ſchłodźeć. Situazija je wobſtrandźe ſadwělomna, hdyž ſebi na to pomyſlimy, ſo němſkonazionalnych, kiž pod tutymi wobſtejnoſcźemi pócznu wotſtróbieć, jich wolerjo a jich politiſke wopuſchći (deutſchvölkiſch, Reichsſtandband atd.) honja a nutuja k roſſudźenjam, wot kotrychž je zyle wěſte, ſo nam pſchihotuja dny, kiž ſo žanemu lubieć njebudźa.

Na dotalnej franzowſkej politizy w naſtupanju reparaziſow ſo najſerje ſaſadnje niczo njepſchemění. Też te ſtrony — ſ wuwſacźom kommuniſtow reſp. ſyndikaliſtow — kiž wjeſchinu ſkoro dóſtachu, ſteja na ſakładze Verſailleſkeho měrowneho ſjednanja a tež roſprawy wězywuſtojnych (Datwesbericht). Móžno, ſo bychu franzowſke wólby hinak, troſchu hinak, wupadłe, by-li Ludendorffowa parada w Halli dwaj dnjej pſrjedy była; wěſte to njeje. Wěſte pak je, ſo po tutych franzowſkich wólbach naſtanje ſbliženje mjes Nendźelskej a Franzowſkej, a hdyž něſto wſchelake němſke nowiny wo iſolaziji Franzowſkeje pišaja, tak to niczo druhe njeje, kaž dotalna njeroſumnoſcź němſkeho nowinarſtwa, kiž chce ſwojim cźitarjam něſchto narěčeć, ſchtož dozyła njeeriſtuje, chiba w jich chauviniſtiſkich ſadoſcźach. Mac Donald je hižo ſpóznał dał, kaž ſo ſ Londona wojſewja, ſo ſituazija, kiž je pſches němſke wólby naſtała, wužaduje najwjetſchu wobhladnjiwoſcź a kontakt ſ franzowſkim narodom. So ſu wěſte wołożenja pod bóle na lěwizu ſtejaſym krjeſerſtwom nóſne, njeje wuſamknjene. Ale potom budźe też jaſnoſcź we naſchej němſkej politizy trjebna a njeſpuſchćomne wumělnjenje budźe pſchipóſnacź roſprawy wězywuſtojnych. To je jaſne, kaž jaſne, ſo to njeboh Helfferich hižo na Hamburgſkim ſjeźdu do prědka widźeſche, ale na demagogiſke waſchnje turtu wěrnoſcź „ein zweites Verſailles" mjenowaſche; je to kaž jaſne, ſo ſamo knjeſ Sergt poczina ſpóznowacź, kaž njeroſumna bě agitazija němſkonazionalnych pſchećiwo dopjelnjenju winowatoſcźe płaczenja reparazijow.

Franzowſke wólby budźa nadźijomnje też naſchu politiſku ſituaziju wuſaſnicź, kaž budźa zyle wěſce dale na wuwiće naſchich poměrow ſkutkowacź. To je hórke ſa němſkich nazionaliſtow; wina teho pak ſu runje woni ſami, kiž pſches ſwoje podrywanje dotalneho knjeſerſtwa ſrjedźeje koalizije ſniczichu możnoſcź měrneho jednanja na wſchě ſtrony. A jich zyła politiſka mudrocź wobſteji we tym, ſo je ſtyłom wotaja. k ſwojim dotalnym napſchećźiwnikam: „Kommen ſie herein, kommen ſie herein in die gute Stube" a ſo bychu najradſcho ſaſo do opoſizije ſchli, dźeło a próżu wo połěpſchenje pſchichodna pak wornym ſtronam pſchewiſtajili, kotrymž pſchi wólbach porokowachu, ſo niczo njeczinja. Powſchitkownje bychu nam franzowſke wólby wſcho jedne być mohłe, njeby-li ſo wo ſwonkownjepolitiſke naležnoſcźe a tak wo ſiejniſchćeju Franzowſkeje k Němſkej jednało. Tu někto pichićhodne tydźenje pokaża, hdźe je wina naſcheho hubjenſtwa: hač pola Franzowſow a enteny ſamych abo ſbohu pola naſchich extremnych Wſchoněmcow. Sſnano potom też cźi, kiž tutych nazionaliſtow wolichu, ſpóſnaja, ſo ſu Sſerbja politizu prawje wulitupowali, hdyž ſ nimi njechachu hicź.

*

Briand.

Ariſtide Briand, kiž ma po njedźeliſtich wólbach nałwjetſche wuhladu, ſo budźe franzowſki miniſterſki pſchedſyda, narodźi ſo 1862 w Nantes a je po powołanju rěčnik (advokat); poſdźiſcho wudawaſche ſozialiſtiſku nowinu „La Lanterne". Briand bě mnoho raſow hižo miniſter a też miniſterſki pſchedſyda, a to jako miniſter ſchulſtwa wot 1906—1908, miniſterſki pſchedſyda wot 1909—1911, 1913, 1915—1917, a poſledni raz 1921—22. Snaty franzowſki politikar bě wot ſpočatka, kaž też franzowſki preſident Millerand, ſozialiſta; wobaj pak bórzy wotenděſchtaj k měſchćańſkej lěwizy. Briand je ſnaty jako wuſchitkny politikar a woſebje w kritiſkich cźaſach ſo ſtajnje na njeho dopomnichu.

Němſke knjeſerſtwo budźe ſebi wuprajenje dowěrjenja žadać.

Hižo to prěnim poſtejenju nowjeho němſkeho ſejma ſo pokaże, hač dotalne knjeſerſtwo w ſaſtojnſtwje wostanje. Mono budźe ſebi wuprajenje dowěrjenja žadać. Wuſtrožowanje wo tutym praſchenju roſſudźi, hač knjeſerſtwo wróčo ſtupi.

Sozialdemokratiſke napraſchenje pola Severinga.

W Barliniſkich fabrikach ju póndźelu rano ſaſo lětaki wotſtronike. S nimi ſo dźěłaćerjo napominaju, ſo bychu ſchtwórtk na drohach pſcheċźiwo podawkam w Halli a pſcheċźiwo policajſſemu wobhładźenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa proteſtowali.

Pſchedſydſtwo ſozialdemokratiſkeje ſtrony je pola miniſtra ſnutſkownych naležnoſcźow Severinga ſebi žadało, ſo bychu ſo podawki w Halit roſprajite, ſchtož je miniſter ſa ſrjedu rano pſchiſlubił.

7. reginent němſkoſtatneje wobory dyrbi ſo wuſprawnicź.

Pſchi poſwjećenju Moltkowego pomnika w Halli ſdaſche ſo, ſo je ſo w Němſkej republikaniſka ſtatna forma ſaſo ſ monarchiſkej ſaměnika. Też w monarchiſkim ſtacźe njemóſcźe ſo poſwjećenje hinak wotmećź. Pſchi paradźe pſched pruſkim prynzom Oskarom, jako zhěžerownym ſaſtupjerjom, a pſched Ludendorffom a druhimi generalemi, ſe zwěkowje wójny ſnatymi, herzy 7. regimenta němſkoſtatneje wobory „Heil dir im Siegeskranz" piſchachu, kaž ſo by zhěžer ſam pſchitomny był. Dirigent herzow bě ſo ſdaczu zyle na to ſadył, ſo je němſkej republizy zwěrnoſcź pſchiſahał. Pola miniſtra němſkoſtatneje wobory ſu ſo tutoho podawka dla wobcźežowali. Tutón je regimentowho kommandanta namołwił, ſo by roſprawu podał. Dirigenta wojeſſeje kapały ſu nakhwilnje ſe ſłužby wotſtronili.

Tak ſo na ſdaczu něſchto pſchećźiwo monarchiſtiſkej agitazji we wójſku ſtanje. Mjes tym ſo po wſchěch ſtronach Němſkeje ſ pomocu ſaſtojnikow a duchownych, kiſiž ſo hiſchcze pſchezo jako monarchiſcy ſaſtojnizy wobhladuja, ſe nrchej mozu ſa wobnowjenje monarchiſke dźěła. S roſſchěrjenjom wojeſſkich organiſazijow Stahlhelma, Jungdeutſchordena, Wehrwolfa, Bismarkbunda atd. dyrbi ſo młodźina ſa monarchiju dobyć a ſo ſa pſchichodnu wjeċźerſku wójnu pſchihotowacź. Też do ſerbſkich wſow ſo japoſchtolja pſchichodneje wójny dobywaju a ſ patriotiſkimi rěčami a fraſami poſſłuchariow wopoſeja. Bohužel ſo dotal ludźi narěčeć dawa, do tychle ſwjatkow ſaſtupicź. Schto mamy wot noweje wójny wotcźahacź? Sſnadź wumoženje ſe nětkźiſcheje hoſpodarſkeje nu'y a cźeſkich dawkow? Ně, wona naſ hiſchcze do wjetſcheje muły ſtorcźi. Tehodła ſo ſdalujcze agitatorow noweje wójny!

Dalſche ſrażenja w Halli.

Po poſwjećenju Moltkoweho pomnika w Halli je bohużel też pola Gertraudſkeho pohrjebniſchcźa policija do kommuniſtow ſrażyła, kotrejž chyżku rowu w měrzu 1848 podnjenych ſběžkarjow wopytacź. Nětkźe ſchćěcź abo ſbohom kommuniſtow ſ wutſelemi ſranichu. Też pſchećźiwo dźěłeſ wobdźělnikow ſwjedźenſkeho cźaſa dyrbjeſche policija ſaſtrěliś. Nětkźe 50 hobuſtawam ſwjatſka „Oberland" ſe Bawerſkeje teſaſi a kakače ſebrachu.

Naſwjazy ſranjenych ſ njedźeliſkich ſrażenjow je ſo do privatnicho hojenja puſchćiło. Jenoż pjeċź cźeſkoſranjenych hiſchcze w chirurgiſkej kliniży w Halli leži. Wicho hromadźe je ſo 12 morwych a 42 ſranjenych naliczilo.

Sakki ẓejm.

We wukorniċźim poſeḍźenju ſo němſkonazionalny ſaſtupjerjo **Ziller** wopraſchał, hač je wěrno, ſo ſo ſaſtojniſzy pomognje policije po wětſej ſtarožbe do krajneje policije njepſchiwoſnu. Miniſterialny radźiċźel dr. **Künkler** wotmołwi, ſo knjeſerſtwo njemóże powſchitkowne pſchewjerjenje pomognje policije dźiwajo na wopraſnanjene žadanja ſaſtojnikow krajneje policije a na naſtawaje cźeſſe finanze poċźeſenje ſamołwiċźi. Khěžerowe wulke ſaſtaranſke žadanja bychu naſtałe. Njedźiwajcź tehodła ſo pomognja policija hač do 32. jinjenjoweho lěta pſchewoſnje.

Němſkonazionalny **dr Kreiſchmar** ſo wopraſcho, hač je wěrno, ſo ſo policajſſt wy'dł Schüzinger, policajſſi major Kneżſch, policajſzy heſtmanoju Hoffer, Reitzel, Schneidenbach a tyſſchi kommiſar Schmidt ſaſo do policajſſkeje ſłužby pſchiſtajja. Dale je ſo pjeċźa poruċźiło, pomozmu policiju roſpuſchċźiċź. Jeli ſo temu tak je, kak knjeſerſtwo ſwoje lubjenja dopjelni, ſ kotrymiż je ſo němſkemu knjeſerſtwu a kommandej woborneho wobrjeża ſwjaſ'ało? Nětkźiſ Schüzingera winowaſche, ſo je proletariſke ſtoinje ſakonżit. Po jeho zyłym ſadźerjenju ſo won njeſměł ſ nowa do ſłużbow pſchiſtajeć. To ſame ſa Kneżka a Hauffa

Kommunarozo nazionalistiskich zmyślenin pow ...ślnia.

Znutskstowy minister **Müller** praji, so knježeństwo njese kommandeurow woborneho wotkrjeha niczo swjasacze wuzimiło. Njestrowitosć policije wopraschej jenož w tym zmyslu rozumja, so dyrbi tôždy sastojnik bjeskomromowaneho nemiskonazionalneho smyslenja buch. Policija dyrbi pak republiku skuzeć, niz jenej stronje. Wón minister je pschez na sjesiskeju stat, so dyrbja kommunarozo k pohrebnikami w holpodarskim zliwenju być. We tym su so wubjernie wupruhowali, wosebje w mjsowej wadje hórnikow. Wérno je, so so mjenowani sastojnizy sazo do wukonjazeje sluzby pschiwosmu. Schützinger znadz so w smutskownej sluzbje postaji.

Namjet kommunistow, so dy so smutskownemu ministrej **Müllerej** njedowérjenje wupraschja, dokelz je wón 1. meje wotkrochowanje po méitorskich dróhach sakasał, bo pschecziwo khoram sozialdemokratow mjenischiny a kommunistow fiasknu.

Sozialdemokrat mjenischiny **Liebmann** knježeństwu pocokowa'che, so je sakasanje meisterho swjedženja hrozny kuk knježeństwa, kotrejž so njehodzi na zane walchnje wuspruwnicz. Reakzionarozo w policiji a sarjadnistwje su dzeń a zehanbliwe sdzirschi. Tu ma so Augtasowa hródź wuprózdnicz. W Lansiskich kupjelach su hakenkreuzlerjo sakasane wokolocjabi wotmeli, a policija je worzolowe helmy k temu podata. Knježeństwo njese p'chezsiwo temu sakrocsito. We Drjezdzanskim polizaisim presidiju hischcze pschecjo muz hodzi, kotrehoż je general Müller postajił. We wólbnym wojowanju se pomozna policija po pschikasni nazionalistow saplchimnuja. Pomozna policija je organ, kotrejž njeer sbudsuje. Sozialdemokratiszu smyśleni sastojniz su so p'chezsiwo sakmjej wottwarik Hakenkreuzlerjo jich ...sesenje stłocza.

Rußozo zebi pol milijona skotych hriwnow wotschkodzenja wot Nemskeje zadaju.

Każ so sda, so pobatk w ruskim wikowanskim sastupjecziwje w Barlinje tak lohko wurunacz njehodzi, każ zebi w nemski swonkowny minister dr. Stresemann myślesche. Russka zeki njeschtschane dosczejinjenje zada. Londonska „Morning Post“ z Londona pisze, so budze Rulka, jeli so so jej spokojace dosczejinjenje njeda, rafne napratwy czinicz a diplomatiski wobchad sastaji. Pschistawjeju ruskeho wikowanskeho sastupjeriwa, kotrejž su sajeczi byli a so njes tym z jatby wuschcili, zebi, każ Moskowska „Pravda“ pischе, pol milijona skotych hriwnow wotschkodzenja zadaju.

Nowy sjezd nemskich nazionalistow.

Po sjezdzje nemskich nazionalistow w Halli so bruzi ajki sjezd we Wrótzlawje wotmije. Pschi tym so chorhoj „Stahlhelma“ potrjezi. Po sjezdowym programmje so lesche stahlhelmowzy towarschejo, nazionalistiske knjasti, regimentske a studentske towarstwo na hrodowskim namjesce do czaha sestuwja. Potom czaha na swjedzenjowe mesto poczehnje. Tam so wscho po krucze wojerskim waschnju zdaduje.

Swjask republikanskich wobdzelnikow wójny „Czornoczerwjeno-kloto“ je napschecziwu demonstrazyju pschipowjedzil. Teste organizazji jenoż sozialdemokratoju, demokratoju a na lewizy stejazu zentrumskim ludzom pschibliskuchcza, dla zani kommunistoju. Tuż znadz so Wrótzkow kawalerijny njemcerow sminje, każ zej so w Halli stake.

Dalscha dohra k Hitlerowemu prozesu.

Dla pschipomhanja k wjelepschedawku w swisu z Hitlerowym puczom mejachu so pondzelu psched ludowym sudom do Mnichowje samolwicz kapitanski leutnant sw. sluzby Hoffmann, namótski leutnant sw. fl. Baldenius, pschekusz Schreck, haptnkat Strasser, student Reinhardt, leutnant sw. fl. Reiner a hejtman sw. fl. Seydel. Pschi jednomju so zjawnosez wusamknu. Wschitzy wobstorzeni so k najnischemu khlostowanju ...

Wcze 3 mezjazach wojerskiju zapowjedowanym, wotnoz wobnowjenym posna jeno pjenjezne khlostanje napokazichu. Wschitzkim wobstorzenym so wupruhowarskich czaß hacz do 1. meje 1928 pschisiwoli, to reka, so so jim khlostanje pu'chesi, hdyż so mjes tym z nowa dla wjelepschedawku njewobstorza.

Wolhoßowanje w Hannoverskej.

Nemszy a pruzy ministerjo a wuzozy sastojnizy su w poslednim czasu hannoverskich lud spytali pobnuez, so by dale pod pruskim knjeżeństwom wostak, z kotrymż je so 1866 njedobrowólnje sjednocził. Prózowanja nemskich ministrow pak njeżsu wu'pescha mele. Nemska Hannoverska strona wotsjewja, so żebi na to njemyśli. Ludowe wotholzowanje spuschczicz abo jo wotstorjecz. Wona so zwólscho wotmyślenja krucze dżerzi, Hannoversku z ludowym wothlasowanjom wot Pruskeje wotdzelicz.

Industrija zwjeczi dla njedostatka wuhla.

Swjask industrialnych w Dortmundze polozsu zwojich dżełarskich dla njedostatka wuhla samknje. Tez dżełarske w Ruhrorcze a Mühlheimje zu dla njedostatka wuhla nusowane, dżelo sastajicz.

Franzowska po nowowolbach.

S franzowskimi parlamenikimi wólbami je so Franzozyska na khabłaty poblosk stajiła. Dobycze lewizy njeje dosez wulke, so mohło so z nim klasej zylne knjeżeństwo se stronow lewizy dacz. Po poslednich powjescach je so 20 monarchistow a 246 zobustawow nazionalneho bloka wuzwolsilo, kotrymż 280 zobustawow leweho bloka a 25 kommunistow napschecziwo steji. Mjes zobustawami leweho bloka je jich wjele, kotrychż politike stejiczego je njewesse a njejasne. S najmjenscha w zwonkownej politizy je mózno, so husto z prawizu pódu. Sozialistojo zu franzowske zadanja na Nemzku pschego sa pschehnate mele. Zyle druheho mènjenja zu radikalni, kotsiż so k lewemu bloku licza. Zadaju zebi, so dyrbi Nemska wójnske wotschkodzenje zaplaczicz a wschè postajenja Versailleskeho mera dopjelnicz. Pschi tajkich wobstejnoscach pschichod knjeżeństwa lewizy dotheho tracza njelubi. Poincare je presidentej Millerandej wojerwił, so 1. junija se zwojim ministerstwom wróczo stupi. Po jeho mènjenju je so wósła franzowskeje politiki pschemenika, tak dyrbi so won po ludowej wolì słożicz. Dobyczerstwo stronam so saleji, so samolwitosć za politiku pschewojmu, kotruż zu hacz dotal sastupowale Poincare hacz do spodzatka nowoje komory knjeżeństwowe dżela powjedze, tola niczo nowego w smutskownej a zwonkownej politizy njeczapocznje. Rosrecżenje z jendżelskim ministerskim pschedzydu Macdonaldom so njewotmeje. Za Poincareowego naslednika so Herriot mjenuje. Jemu dyrbi president republiki Millerand porucżicz, nowe ministerstwo sestajecz. Won je pschecziwnjeje pschecziwo Poincareowej politizy nawjedowal a njech nekto dopokala, po kajkej koliji ma so lepscha politika wjesez.

Kajke sczehowki smeje politiski pschewrót w Franzowskej za Nemzku? We tu khrolu so Nemzy hischcze njemoża nadjecz, so so z pschemenjenjom franzowskeho knjeżeństwa tez nemczischa franzowska politika napschecziwo Nemzkej pschemeni. We zwonkownej politizy budża Poincareowe prawidła dale placzicz. Ani tydzenja so njemohła knjeżeństwo sdżerzecz, kotrejż chyłko czeżkoty z nemskeho luda na Franzowsku wotwalsecz.

Sstowa kublerja Jana Piwarza w Bórku.

Dżensy z bobrskimi krocżelemi zwótowemu zahubjenju napschecżo. Sahubjenje pschihotujemy zebi zjami. We naschich rédnych wjeskach rubimy zebi zjami nasche prawa. Niż naschi njepschecżeżelio, ale zjami so zahubjamy.

Bydlimy wschitzi w paradizu. Tónle paradis pschewotymy zebi zjami do hele. Mejiaz k nam wjazy njepschikhadża. Mejiog je mjes nami. My pak wo njeho njerodzimy, ale khodzimy po puczach djabola.

Mjech so wschè ludy a staty do zedneho zyzka wujednaju a niech su w mérje bromadże żiwe. Ssmy tola psched wobom jenoż wokomiki na tuzej zachodnoscz. Nasy sinzi do njeje zastupili a nasy z njeje pódżemy.

Sce je, so so hischcze schérohe worschty tuda zlezja a we czmje so dżerża. Wone zlezja mordarskemu pschibójstwi wójny. Wójna tola dale nicżo njeje, hacż wulke pschibójstwo z czażow starych nemskich rubjeżnych rycżerjow.

Lubi ludzo, njedajcże so sazzo z nowa za wojerstwu wim watosez (Wehrpflicht) wobleczez.

Wo lutych wójnach so jenoż rżeżi. Wostajmy so tola tychle bladow, so mózli z nutrnej zwutrobu tez prosyczez: „Ach Knjeże, wostań posa nasz dokelz so wiecżor pschiblizuje.“

Tu nje nicżo, a tam njese nicżo. S njeżeho je Bóh tón Knjez swet stworił. — Bóh chze, so by nam lubam so pomhało, a so bychmy k spórnaczu prawdu pschischli. — Kak pak mózemy prawdu spórnacz, hdyż jedyn lud pschecżiwo druhemu schczuwa, kónzuje a morduje. Kak móże lud, kiż je tuke wójnu sawinował prajicz, so chze nabożnu satkowacz.

Knjeże, komu dyrbimy hicz. Ty masch zlowa wieczneho zliwjenja.

Bóh ja bo bawno srudził na tynt, so jeho dary niczimy. Kóżde lęto so w manevrach hizo wulke hromady cłowjeschje zivnoscje niczachu a tón Knjez bé tola wschemu k naschemu sezliwjenju narosez dał.

Mi wójsta pschez 9 hórzow trawjenja czehnichu. Pol kórza mi dokładnje sateptachu. Sa to bostach 15 hr.

Wózom lét a hischcze dlize zmy bo schule khodzili. Tam zmy nawuczki, so Herodes dżeczatka sabicz da, dokelz so wo zwój trón bojesche.

Kralozo a thèżorozo tehobla tez wójnu sawoczachu. Hdyż lepschego njemóża, potom zanych kralow a khèżorow njetrjecamy. My mamy naschego krala. Tón je wyssche wschech kralow, khèżorow a presidentow.

Ze Serbow.

Srjedu, 14. rózownika.

Bauferja, martrarja.

* **1727 slawny serbski pósnjeż Jurij Mjeń w Hrubjelóćicach, pozdźiši farař w Njeswaźidle mózny serbski prédař.**

Luki pola zadymaju
Wokschwjene z deschikom,
Pólki pilne won so saju
Za muku a za mjedom.

Spróćona babka, pólka mała
Wé, hdże kwétka zakćéwa,
Panki pjelneż zahe s'awa,
Dom a dżóći wobstara.

H. Zejleć.

Hdyż wjelk ma tupe pazory,
So tula wón w smjerć pobożny.

Jan Radyserb.

W Budyschinje, 14. meje 1924.

— **Wo wsdrze.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +30. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —2, thermometer w nozy +13. Drażdżanska wjedarzinja nam rjane czjoze wjedro staja. Poldróżcho su njewjedra mózne. Jutsje schtwórk stónczko 4,15 sthadża a so 7,42 thowa. Mjezacz popołdnju w 3 hodź. sthadża a so na ranje 2,48 thowa. W Hornjej Italskej su czjeże njewjedra mèli. Na horach je śnèh padnył. W dolinach su krupy schkodu nacżinile.

— **Nusowe pjenjezy** sa tsi statneje banki a to 10, 20 a 50 pjenjezkowe papjerki, każ 1, 2 a 5 sł. hriwnowske bankowki bu wróczo czahnu, dokelz bu jich mnoho falschowanych. Wone placża jenoż hacż do 13. junija a potom dobrolnje swoju hódnotu a placziwosez sdmihaju.

— **Porj-dżenja.** W nastupanju lwuczowanja za Sdokolski sjet w Pancżizach ma so postajenje za Bukezy take

---

Feuilleton

Bratraj.

Podank z ludowego żiwjenja.

4] (Pokraczowanje.)

Samkatski mischtr Bertold bé zwojeho bratra z dżesatnje do Minkeho dwora hicz wabzał a bé zdychnył. Hijo sazo! a tak je bledy a wurudżeny, mojicz duri, sda so, wjazy njewé namakacz. A hdyż sa chwilu jeho bratr hoscżenz sazo wowischcżi a spéschnje k sebo domej khwatasche, radowasche so nad tym. „Mój bje!“ a cżsiny zenoż piłu do koka a bżeżeche zwojemu bratrej napschecżo.

„Mój bratrje“, zawola samkat wutrobnje, jemu ruku sticżo, każ rjenje wot tebje, so mje wopytasch; ty so dokho pokazał njejsy“. Karl Bertold stejeche wo zlowje zwojeho bratra, bledy a hluboko zdychuje. „Cżzeżch ty schkleżiju wina so mnu wupicz.“ wopraschа so samkat pschecżelnje.

„Mé!“

„Aha! ty so hżo pik“, pschistaji wón z lubocżiwym porokom.

„Bratrje“, poczа Karl z pokhmurjenym wobliczom, „ty sy wczera mojeho pschecżela Ebeka z domu cżisnył“.

„Twojeho pschecżela?“ Bratrje, każ sy zebi tajkehole pschecżelnje za ruku. „daj zebi rèczecz, mènju so sara derje z tobu, zdaju so tehole towarstwa, to budże hewak bi'chcże twoje njesłoże. Wéch ty, so mam dopokalz w ruzu, kij mohle tehole njekhmanika, kotrehoż ty „pschecżela“ njenusejch, do tłódy pschinjesecz?“

„Dżi mi To je pschijłożenje“, znap'checżiwi Karl hnéwny, „ja zebi wolu zwojich a ty zez zwojich p'checżelow. Kżdy po zwojim 'podobanju. Tola wostajmy to, mam ważnische wézy na starosczi.“

„Bratrje“, zawola wón z tschepotatym hłosom a złoji cżémne wóczko k semi, „bratrje, ja zym snicżeny“. Samkat bé wobłédnył.

„Schto? Njemóżne! Ty wobdarjeny muzo, ty dże mèjeche psched mało lètami hischcze wulke samożenje a rjane dżełco a nètko snicżeny? Praju hischcze jónu, to nóżno njeje!“

„A tola je mózno“, zdychny Karl a zwjese so, zebi wocżi ladżerżiżu, na ztólz, „njemóżu-li sa tuzé njedżeli zwój dolh zaplaczicz, dyrbju dom a dwór pschedacz abo bankerot wosjewicz“.

„Wé so, bech so teho nadżiecz abo bojecz mohł“, znapschecżiwi samkat porokuje, „to dyrbjesche prjedy abo podżiżcho tak pschinicz.“

„To dyrbjesche pschinicz! Cżeho dla dyrbjesche tak p'chinicz?“ zawola Karl.

„To dyrbjesche pschinicz a chzu cżi tez wujazniez, cżehodla“, praji Wilhelm wschón khutny a złoji ruku bratrej na ramjo. „Ty sy so léta dołho zwojeho rjemjesła haibował a sy je saprèwał, runjez mòjesche ty we zwojim rjemjesle wumjeł bycz. Ssy knjesa hrał a zwój cżaß z njetkmanoscżemi pschecżinjał, mjes tym so mòjachu twoji wotrocżaja cżinicz, schtaj dżiżchu. Ssy so do towarstwow cżisnycżał, tiż wysche steja dyli ty a kotrejż sy cżez sazpiwale a so cżi smjiałe. Ty mójech prenji bycz mjes zwojeho runjeza a chżiyche radscho pogledni bycz w tak mjenowanym lépschim towarstwje, kotrejż cżez lédom cżekpi. Ty bé idożawny, hdyżkuli mòżesche zwój cżaß z nékażkim zahnatym baronom na hoitwach a na żechanju zahnacz a mèjeche za cżesez, hdyż je cżi na biljardze twoje njenjesły wotdobył. Khodżesche do dżiwadła a myślesche zebi, so by wèzwunstajny znajer, dopotdnja do Minkeho dwora, popoldnju na khojsej, wjeczor na pivo. Njeje towarstwa, to kotrymż by ty zwojeho muża njebrał! Pschi tym dyrbi rjemjeżło himzeż, a byrnjeż rjemjesche było; niż znadź nekotrych slow schèżnakow dla, kiż by pschecżinił, nè, dokelż bé rjemjeżko bjes mischtra, bjes hłowy, a so z tym dowéra a kredit zhubita. Masch zlote rjeczaj'y, pjenschczenje, glajeżki, zwétke schórnicżki, phi! Ty blidarski mischtrje a nadowaki! Ty nusowasche zwoju zonu (jej so ani njecha), so by knjeni hraka, so by wscho se zwojej bliżchezażej pychu zaczemnjała, a cżinicż ju a żebje jena żmélschneho. Twoja knjezna bżowka, mésto so by ze we kuchini a w domje sa wustojnu cżesmu żónsku wudokonjała, cżita romany, pyschi a wopricżi so a hinje na cżkle a buschi. Twoje wobydlenje je z tepichami wulkadżene, twoja pschirawa je hordożina, masch zwoju cżakarnju (pschedsinu), pschijimanschu jiwu, jiwu sa knjenje, wopicżenje po wyschim stawje, k kotremuż njeżkuschesch, hdyż tola ani żeżlanosże ani samożenja k temu nimasch. To je wina twojeje zahuby, żeżodla je dyrbjało tak pschijicz.“

„Ty sy to p'chehnał a cżinisch mi tschiwdu“, posłoczi blidar se stoka z cżetwjerym wobliczom, „njehańbuju so zwojeho rjemjesła, ale pobżehuju so z rjemjeżłowego prócha. Dyrbju dha żebi wschè wyschiche sawjeżenja sa powrjeczez, jeno dokelż sym rjemjeżlnik? Ty pak, Wilhelmje, cżinisch so zyłemu mèstu k śmécham se zwojej p'chehnatej jednorosczu, dawaja cżi słupych a nahrobnikow, a runje hakle we Minsikim dworje bé mje hańba, hdyż dyrbjach słyschecz, kak cże żudża.“

„Daj jim żudżecz, tutym korczjnarskim rèczinkam“, wotmolwi samkat smérom, „mje to niemóże myliez. Ale chzu so k twojej należnosczi wrócicz. Budu cżi pombacz, ty żu to wjedżał, hdyż żo te mni schoi, a dyrnje mje pol mojeho samożenja placżito. Ale njemjetam żwojich pjenjez prjecz, dyrbju rukowanje mécz.“

„Nó, a kajże?“ wopraścha so bjedak

(Pokraczowanje.)

(porjedźicź: sobotu, 17. meje 8 hodźin, (nic 4 hodź.), swačenja dźěćeri.

Niedźelske ljudne ličenki (Sonntagsrückfahrkarten) płaćeja hač na dalše też sa wošobiniski cłah cyłu 653, kiž z Drježdźan (hłowne dwórnišćo) do nozy wot njedźele na pónđelu 12,04 wotiđe.

— **Sawrjenje** pjeow hišćerje źiwnjene njeje, kaž nětkoli wobsedźerjo pjeow měnja a jim swobodnje wokoło lětać žadaja. Měšćanjanska rada na to kedźbne ćinki, so je nałožowana, tuttuch wobsedźerjow pjeow žiwnje pokhćacł a nimo teho w jawnym ljudźe powapinene pły farbjećej dacł. Sawrjenje pjeow njehodźi so wottrońć, tak dołho, kaž so skałene pły pschego sabo namakaja, kaž njedawno hakle sabo w měšće.

— **Sa wójnskich rentnarjow.** Pschidawk k trence sa cyłkostrowanjenych a wójnskich sawostajenych so schwórk 15. a pjatk 16. meje wuplaćuje. Posledne wupokazy mjeny a druhe papiery maja so na hamt sa woješće sastaranje w Budyschinje (Landhaus), hrodowa hała, bo bu pschinjeseć.

— **Dóst wójnskich invalidow.** Wječera wjeczor wonjemóżni na jawiščich hrjebjach wótty Neumann je Seifhennersdorfa, wójnski invalida bjes dźěła a ježiwjenja. Po prenjej pomozy po trošchu shraba a praji, so trjeba operirowanje swojich stawow a so chże teholda do Drježdźan na sastarowazy hamt (Versorgungsamt). Dokelž pak jandych pjenježnych srědkow nima, bě jemu wotmyslił, do Drježdźan běžeć. Mischo dniow bě hjes jedne a pschenoszowanja. Wbohemu człowiekej wotwjesechu do Budyschinje fhorownje. — Je to hańba naschemu czasu, so cźi, kiž su swoje strowe stawy wótczinje woprowali, nětko jako prosčerjo a hubjeni na hańbach padaju. A na druhej stronje so njesrali hólzy we wschelakich „Jungdeutscher Orden" pod nawjedowanjom starych etappen... na nowu wójnu pschihotuja. Niech tola i najmjeńšcha zerdźby starschi a žerbska mlodźina tuk wjazy rojuna wuźiwa a niech na wopory wójny a sćežnik wójny pohlada, niech serbska mlodźina do taikich „stahlhelmow" a wobdowniych njesastupuja. Też tym wbohim invalidam je so módre z njebjeß žlubiło a schto nětko wschо pocżetpja? Schtóż ma wocki k widźenju, niech widźi!

S **Boschez.** „Selena ta meja . . ." Po rjanym serbskim waschnju bjerzechu njedźelu wjeßnu meju dele, kiž bě hebi mlodźina na luzy knjeza kubleria Kschizana pscheb dwěmaj njedźelomaj stajila. Zyły cźas strażowachu Boschezenjo wodnjo a w nozy swoju meju, dokalž je stare waschnje naschich wjesow, meju w druhej wsy podešćaj spytaċ. Kaž so praji, spytachu mlodźenzojo jedneje blišeje wsy tej Boschezanskim meju powalicź. Tola podarmo: strażowarjo dawachu pschejara kedźbu. Sawjeschtom selenym hrabny jako prěni knjes Koban, kiž žebi sa mejźu kralowu muriwoli knjeżnu Ssmoliz. Wotzebje dschiłpschu k dobremu porađenju zyleho žiwjedźenja knjes kubler Max Kschizan a knjes hrodowy kubler Herrmann Schkoda, kotrymž so mlodźina wosebje podźakowa.

S **Bitkopiz.** Njesboża z autowami žu na dnjowym porjedźe. Tak žo tej tu njedawno sabo tajke njesboże sta, pschi kotrymž muż na motorowym kole cźežko sniesbożi. Do njeho sajźdże auto, kiž na wjacznym boku jědźesche. Muż, kiż je z Połcźnic, padny, wobdrź žebi hlowu, stama žebi ruku a nohu a poczetpi też tranjenja cźežka. Jeho motorowe kolo bu bospodnje sničene. — Automobilisća so stajnje hórscha, so so jim wschelake njesbożnosće se strony wobhladerstwa pschihotuja. Sdmy sa to, so worakawosće dźěcźi pschecźiwo automobilam so likwidowachu. Ale šmy runje tak za to, so so stónčnje dźiwjemu jědźenju po měrach, wjach a też po drohach na kraju jónu rasnje kónz cźini. Někotři jědźerjo automobilow a motorowych kolow so tak sadźerża, kaž by druhich ludźi na drohach wjazy njebyło. To je — mile prajene — njerozumnosć, a bjesrozwodomitosć tuthych ludźi měła so nanatrasnjsche khłostacź. Tak sta so na pschikład 1. meje w Budyschinje na žitnych wjrkach bješ mała podobne njesbožo, kaž naspomnjene w Biskopizach a jenož buchapschitomnosći motorowcho kolesarja, kiž žiwjenju kólu podarmo da a kotrež so žiwje pschez to wobchodźi, ma so dźakowacź, so wón a nječcho małych bźěcźi do njesboża njepschindże. Policija, kiż mjesche runje tutón dźeń druhe staroscże, dosyła po sdacźu dosć rasnje a też krucze pschecźiwo automobilistam' njewusłupuje; možach šamo wobkedźbowacź, so pched straschnje spěšnje jědźacym automobilom se wschonemšej thorhojcźu njedawno Budyschšti policijsta na rózu seminarskeje drohi salutowasche! To so potom njetrjebamy dźiwacź, hdyż so njesboża stanu; zadacź pak dyrbimy, so so policija też wo tutu sjawnu należnosć kuk lepje stara kaž jenoż z pschihładowanjom abo . . . salutowanjom! -sta-

S **Drježdźan.** Towarstwo „Górnobóh" w Drježdźanach wuhotuje njedźelu, 18. rózownika swój druhi mešći sjwjedźeń w Vorderstlim hojcźenzu pola Drježdźan. Też wschitzy naschi pschecźelsjo a swjastowe towarstwa sekłaju so njedźelu, 18. rózownika pop. 1/2 2 hodź. „Am wilden Mann". Wotezhdenny z dypkom 2 hodź. z kapału, mudebjenej meju a we serbšej drasće do Vordorfa psches rjanu selenu mejźu Drježdźanku holu. Wječor wokoło 10 hodź. so sabo wróćimy z kapału do Drježdźan. Wschěch naschich krajanow a krajanki prosymy, so bychu w serbšej drasće pschischli. Kaž naschi lubi Łužicźenjo kóžde léto doma swoju meju póstaja, tak chcemy tej my tu w Drježdźanach po naschim starym waschnju dźerżeć a naschu meju z wjeselnymi šerbšimi spěwami a rejami pospjatacź, pschišamkujo z malym wulětom pyches Drježdźanku holu. Pschidźcże a wobdźělcże so wšitzy Ssorbjo pschi naschim domorodnym waschnju! — Dale też wotezwjamy wschěm, so 29. smažnika, popoldnju 1/24 hodź. w Kschižnej zyrkwi w Drježdźanach, so šerbšte Božo službo słužiła wotmeje. Prošymy wschěch Ssorbow w Drježdźanach a wokolnosći, so bychu naschu Božu službu wopytali. Waš pak, lubi Łužicźenjo, prošymy, so-li so macże snatych abo pschecźelow w Drježdźanach, sdźerce jim to sobu, so bychu naschu šerbšu Božu službu wopytali a so so šerbšy bratrja a sotry w Drježdźanach sejkaja kóždy schtwórk we šerbšim domje pola Jobustawa Smija na Christijanskej dróhy 32.

S **Kamjenza.** W Jelenjowje (Gelenau) wotwali so pónđelu w nozy khěžka želesniskeho sastojnika Neumana. Bě 5 stomu krita. Neumann pocźepi wulku schodu. Tukaja, so bu wosen sałożeny.

S **Drježdźan.** Ssobotu, 17. meje, šmeše towarstwo „Ssorbowšwjeza" w Drježdźach wjeczor we 8 hodź. zhromadźizny w korczmje w Hermanezach. Na nju so wschitzy zatarjo dla wobsebitych ratatkich należnosćow należnje zpschewroschuja. Jednacź budże so wo sałożenju hospodarskeho wotrjada, kiż šmeje nadawk, wschě hospodarske potrěbnosće wobstaracź a ratarske wuploby šame na wešstym měsnje pschedawacź. — Potom ma so jednacź wo sałożenju dźiwadlowego wotrjada za Hermanezy, tehdila też wosebje wschu mlodźinu na tutu zhromadźiznu pscheproschujemy.

S **Lubija.** Tu so poczina twarjenje domow trochu wožiwjeżi. To by hischcze wo mnoho lepje było, by-li mózno było hypotheki la dalsche twarjenje wobstaracź. Sa pribaine twarjenje je měšto hacź dotal 30 000 št. hr. pohićidło, kiż ju hypothekarizju sawdźeċene. Měšto šamo chże 2 domaj sa wozom zwózbow a schćelez sa schtiri zwózby nawtarcź, schtož budże wokoło 300 000 št hr. wuzadowacź.

S **Lutija.** Pschi wólbach do starschiskich radow dostachu sastupjerjo nabożnje wucźby 9, sastupjerjo žiwobonješe wucźby 6 mandatow.

S **Habrachcźicy.** Wulčty do Cźeskostowakskeje pócźnu też droże bycź. Tak cźasnje njedawno jene šerbske towarstwo k žiwojim „njewumożenym" němskim bratram do Decźina dojeċź. Dokelž pak běši cźeskostowakski konsulat sa kóždeho žobujeżdżazeho 30 krónow žada, schtož by sa zyle towarstwo wokoło 1500 krónow wurczinilo, wupadny wulčt, dokelž nichtó tak wjele „bratrowsleje" lubosće njemdźesche, so by 4 stote hriwny saplaćił.

S **Njeswaczidła.** Tu so pschihotuje, każ so powjeda, wulke filmowanje historiskeho rasa a jako pschednjet ma służicź hród a knjezka sahroda. K pschejwedźenju pschihotowanja mnoho wumjesnych a technikeho personala z Barlina. Nětcho waggonow wschelakich pschiprawow, tehorunja jsem pschinjesli. Schto bu budże filmowacź, hischcze njebě zhonicź, nasłerje pak nětcho historiste.

S **Kulowa.** Też tu naschim měsće bě hebi mlodźina meju stajiła, kiż bě 36 metrow wyšoka a każ wulka hwězda do njebjeß žahasche. Sdo wě, so dyrbjachu Kulowjerjo też swoju meju strażowacź, so so jim njeby tak sejchło, każ nětkrotym žuščodnym wjtam, hdyż meju poorběchu a powalichu. Saùdźenu njedźelu nětko meju dele sberjechu. So so też stara šerbska reja zejwadźe, je jara swjesełaze; wschak kola waschnje meje stajenja a wšchego, schtož ł tym swišuje, je cźiłcze šerbske waschnje. Jenož mělo bo wschudże na to kedźbowacź, so też tas taikeho swjedźenja wschudże, każ w Kulowje, šerbšti wostanje. Też w tutym nastupanju dyrbimy na cźiłke poměry dźerżeć. Tuš njech rjane waschnje njesahdże, ale njech w pschichodnych lětach wschudże po šerbšim kraju saklincźi rjany Kozorowy spěw „Selena ta meja„.

S **Kulowa.** Tu popadże so w pałlach wulka muschi se šedmimi mlodźimi.

S **Wotrez.** Dotalna lékarska rada sa maczerje, kiż so lětdy schjwórtk dopodnja wot knjesa dra. Ptazyh wudźělcźeche, je so na žadanje wschelakich maczerjow pschepołoła a budże pschichodnje schjwórtk popoldnju wot 3—4 hodźin.

S **Wulkidze (Weißkeisel).** Njesboże z automobilom sta so njedźelu na dróhy z Wulkidźe do Nječźicy. Tam so auto, kiż chcyhce njedaloko lčźneho rodu (Waldschloß) po nasle šhibnjenym puću so sawinyło, powróći. Wjetschepo njeboża pak bo njesta, jenož jedna žona šebi ruku słama. Po lékarskej pomozy, kiż lékař z Nječźicy poskicź, móżesche pak do Shorjelca wotjeċź. Auto bu šnadnje wobschkodżeny.

S **Wětschowa (Wetschau).** Wulke nałčnje štotne wiki běchu jara derje wobšłane. Na šwinjazych wikach bě 413 prošatow a 55 běłakow a wjetschich šwini. Wobkhód wschak bě šnadny, wosebje niechachu kupzy šadne płaczišny płaćicź. Płaczišny, kiż so powschitkownje dawachu běchu: za prošatka 10—16 hr., prošata (starche) 16—23 hr., běłaki 25—70 hr. S wjetscha pak so płaczejche wokoło 60 pj. sa punt žiweje wahi. Na howjazych wikach bě wokoło 460 schtuk klotu na pschedan, z wulkeho dźěła dobreje drużiny. Ale też tu każ na konjazych wikach njebě žadne wobkhodne žiwnje, dokelž ludźo powschitkownje njemóżachu žadane płaczišny płaćicź. Słabschejše rólne konje pschinđżechu na 400 lepše hač do 1250 skotych hrimow.

Njetrjebawsche organisazije.

A schto maja Sserbja wot nich?

-k- Rakecy, 12. mejc.

Organisazija „Jungdeutscher Orden" so wot zwjesel Němc, kiż mózuje rosschěrja. Wona wobsteji z hižo wjazy hač 10 000 městnych skupinow (Ortsgruppen), kotrež su po zwjesel Němskej rosschěrjene. Dwójzy běsche tuta organisazija w Němskej zakasana, dźensa pak šmě so šwobodnje hibacź. Po waschnju němskich ryczerjow, kotřiž běchu z wuspěchom cźiłsche k ranju pschewjedli, chce tej tuta organisazija tón šamy puć jeżeżowacź. „Der Drang nach Osten" njeńdże jenoż na to, dobycź kraj, ale tej ludy pschewobroćicź (umzuwandeln). Puta Versailleskeho měra dyrbja so rozšamacź. K temu je trěbne, so rosšudźeni mużojo němske knjezerstwo pschewoinu. Zyły wustup jewi so, schtož sadźerżenje a disziplinu nastupa, po cźiłcze wojerskim rasu. Nětkdże 25 mlodych ludźi so do organisazije sapiša a buchu pod slubjenja (Gelübde) wsate. Mjes sastupjenymi su też někotři šerbšich burśay šynowe z wokolnych wjsow. Nadźijomnje tajay Sserbja, kotrymž schcho šerbške šmierdźi, a so šwojeho šerbšeho naroda hańbuja, pola tuteje organisazije telko pschišłojnosće nanawknu, so pschistojnym a prawnym Sserbam pokoj nowstaja. Nadźijomnje budże tuta organisazija najlepše lékarstwo za tutuch mlodźenzow. — My měnimy, so do taikich njetrjebawschich organisazijow Ssorbja dożyka njeślušescja. Schtóż chce so šwuczowacź, prawu bratrowsku lubosć sesnacź a so disziplinowacź duschownje a cźelnje, njech tola sastupi do šerbšich organizijow. Mamy rjane šokolske rjady, to su te jenicźke spravne a šerbske organisazije, w kotrychž wschak so zana hiba pschecźiwo druhim njepěstuje, ale bratrowstwo po prawym waschnju. (Pschišp. redaktora.)

Přilopk.

* **Lohkomyślne sadźerżenje.** Na Mauenskim dwórnischcźu mlody muż na cźah łoczi, kiż bě hižo w jědźicy. Pschi tym so wobšunuy, pschihdże pod koła a bu hnydom morjeny.

* **Njewšimny wuczuk.** We wotdźělu 3. rjadownje we wobšobiniskim cźahu, kiż z Barlina wotjědże, namaka žona pałet. Hdyż jón wocźini, wuwali so z njeho cźłowjeski nohy, kiż bě drje hakle z krótka wuhrjebanu. Na nopje wišachu hischcze kruchi senje a z wocźowych dźěrow tcźerche trawa.

* **Wažne sajeczo.** Każ je hakle nětko snate, bu sandźeny tydźeń w Minichowje Günther Brandt sajaty, kotrehož i lojerskim listom pytachu. Won je podhladny, so je we žiwojim cźahu žwój automobil Erzbergerowym morđarjam poslicził, kotřiž pyches Mnichow cźełnychu a so nětkdże we wukraju khowaju — każ so powđa, we Wutherišej. Pyches schesnowanje němskonarodneho ducha našimi bu skórcźenje tutón politiski njesłušk wot njesrałych hólczikow wuwjedźeny.

Hospodarski rozhlad.

Sórjedu, 14. meje 1924.

Kurdy wjeżera we Barlinje:
(Tute herbi su w millionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	236 400
jendźelski punt	18 355 000	cźeskoski. króna	124 600
schwajzarski frank	744 100	10 mil. pólšk. mark.	804 400

Němske pjenjesy so na wukrajnych burśach lědma pschemjenichu. Franzowski frank bě dale šlaby.

Effekty běchu wjeżera na Barlinskej bursy dale struczene.

Na produktowych wikach njeje mózno, dotalne wjasnjenje pschewinyć. Wukrajna muka je tuńscha nasche. Nehdóla młyny žaneje pschenicy njetupja. Sakita pak jeje wjele poskicźuje. Rożu nětcho mało kupowachu. Jeczmjeń kupzow nima. Wowsa so nětcho do wukraja pschedna. Muka njetrjże. Wotrubky sterje kupowachu. We druhich womjesnich dź mało wobrota. Wjeżera płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 7,95—8,15 rożi 6,35—6,55 jeczmjenja 7,70—9,20 wowsa 6,25—6,60

we Wrótzlawju

pschenicy 8,35 rożi 6,70 jeczmjenja 6.50 hacź 8,75 wowsa 6,50.

Wiki rěnchu štotu we Wrótzlawju sandźenu pónđelu: Woły 20—40 št. hr. byli 30—43, krowy a jałowicy 15—40, cźelata 35—56, šminje pyches 300 puntow 56 hacź 57, 240—300 punt. 54—55, 200—240 punt. 52 hacź 53, 160—200 punt. 50—53 št. hr. po zentnarju žiwe wahi. Pschichinali běchu 46 howjadłow, 76 cźelatow, 45 wowzow a 717 šwini.

Šwinjaze wiki sandźenu sobotu w Husinje (we Schleswig-Holsteinskej). Na pschedań pschihdże 3200 prošatow a běłakow. Wiki schpatnje dźechu. Wone płaczachu małe 16—22, šrjenje 23—28, wulke 29—40 št. hr., po małym małe 80—90, šrjenje 70—75, wulke 60—65 št. hr.

Na pschedań:

Ranza, šuprošchina, w Běłej cźo. 34 pola Kamjenza.

Prošata tóždu štwórtu a schtwórtk w jehnjecźu w Lubiju wopraune Mischnjanske w thěkwach firmy Pfuhl we Lubiju Bahnhofstr., pola Schmidta w Schekezach, każ sobotu wot 10 hodźin popoldnja w Linkez hotelu we Běłej Wodźe.

Krutna, dejna, pola Ernsta Schäfera we Wulkim Wošyhu, wuzkokuczelna mjes dwěmaj na wubjerk we Khelnje cźo. 40.

Pošt, swowczerski, w Budyschinje na Mužakowskej bróży cźo. 91, do cźahanja w Nowej Wsy pola Husti cźo. 12. mlody dakel w Budyschinje na Lojestr. 5 part.

Libjana, 16, 7 njedźel stare w kowarni w Zokowje.

Sso pytaja:

Mołerski pomoznik, Mersiowski w Minakale.

Kowarski pomoznik w Nuczinje.

Pachoła, młodeho žylneho, młokarnja w Radworju.

Widlarskeho, Frankenšteinski młyn w Budyschinje.

Murjerjow, twarzy pjezow Gustav Schmidt a žynojo we Budyschinje.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wosliwne žywnje po tuni abo 1000 kg, šemak 100 kg, płaczišny wo Barlinu.

	13. 5.	12. 5.		13. 5.	12. 5.
Pschenicze	159-163	162-165	rapš wobsimi	10,20	10,20
rożka	127-131	127-133	poch. wełaše	8-8,80	8-8,80
nałšt. jeczmjen	170-184	170-186	jerabella	11-13,00	11-13,00
nał. jeczmjen	—	—	běrnaze kruški	22-22,50	21-22,50
wowsa	125-132	125-132	bany	14-16,00	14-16,00
kukurica (Mais)			wota	11-12,00	11-12,00
pschenična muka	22-25,00	23-25,25	lany wosuški	19-20,00	19-20,00
pschenic. wotr.	19-21,25	19-21,50	mokre łupiny	11-11,50	11-11,50
rjana muka	10-10,20	10-10,20	sołte łupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotrubky	9,80-9,50	9,80-9,40	syno, 50 kg	2,60-2,75	1,90-2,10
rapš	800	800	słoma, rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
lane symje	400	400	„ pschenicz.	1,35-1,45	1,05-1,25
broch	12-13,00	14-15,00	„ wowsina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjelušcki	11,00-12	11,00-12	„ jeczma	1,10-1,25	0,85-1,05

* **Wjacy dwójnicy w Baden**, pola Wina. W tutym małym měšćańku je wopraudźe wjeza epidemija dwójnikow wudyrila. W poslednich tydženjach narodźi so tu 10 dwójnikow. S tutym wurjadnym „šokom" sabera so dale měšćańcy a wšitke maćerje, kotrymž tute šoze lćže, hladaju z wjetšej starosću do pyschichoda. Dźiwa so sašo dwójnikaj narodźitaj, rosnjetše so tuta powjesć kaž woheń po zdłym měšćańku.

* **Wjednosć ruskich lekarjow**. Shromadźizna lekarjow w Petrogrodźe sabjerasche so je swojim cježkim položenjom. Lubjo hebi lekarjow na kraj zadału, ale po słowach nochwilskeho so tam měšćanjo zapodlić a tak je w městach liczba lekarjow pschewulka. W Petrogrodźe tuchwilu na 500 lekarjow niczo sa dźiwo nima, trochu chlěba. Shromadźizna wobsamknu, so cji lekarjo, kotřiž so sadobrje zapowědźa, so na kraju sadźerlić, z towarstwa so wulamknu. Tež pola nas wschitzy lekarjo bohatsche sadobrje nimaju, samo na wsach nic.

* **Rozbuchadła na Balcke**. Njedawno podnuri so jedyn němski parnik na Balcke. Dalsche pschepytowanja wu pokazachu, so je so podnurjenje pyches rozbuchadła stało, kotrež su Rušojo we swojim cžasu wupołožili. Pyches nje so hižo wjazy parnikow podnuri. Wone su tak wschědny strach sa tobjanstwo. Finiske knjezerstwo so nětko postara, so so tute rozbuchadła njeschkodne sčinjachu. Wolo rozbuchadłow rospsch. Strjewa so na 280 tonach kilometrow a teži pschi lokhodze do siništeho saliwa.

* **Zentum z wopravdźitsje tubosce**. Bohatstwo jame njeczini zbožowne, a tež w najmjenšichej chěži je rjenje, hdyž so dwoje zbožownje lubujetaj. Tuto złowo je sebi najskerje jena z najbohatšich knjeżnjow k wutrobje wzała, a so po nich měła, hdyž so wjetčinowskeho bohatstwa wostaji a do pokornych pomerow dźěłacjerskeje mandželskeje sasłuži. „Chicago Tribune" wojerwa mjenujuty sylub knjeżny Marion Stephans, kotraž je herbowska 3 miliz dollarow wulkeho samoženja, z jenym sabrikskim mišstrom Waldwinez fabriki lokomotiwow w Philadelphiji. Sbožowny je jedyn młody Polak z mjenom Wanšiatski, kotryž je jako dobrowólnik pod admiralom Kolczakom we Sibiriskej sbou wojował. Po powěsćach pschecželow je miš Stephens bu jej wón jako interesantny zuby pschedstajeny a słubi pyches swoje powedanje wo Sibiriskej a pyches wopisowanja kraja a ludži jeje sajimanje w taikej měrje, so wona wobsamknu, jemu ruku sa zbłe žiwjenje dacz. Wanšiatski pak wobstejesche na tym, swoje jednore bydlenje wobkhowacz a jeho młoda njewjesta bě swolniwa, swojeho nawoženju do jeho bydlenja sćěhowacz a swojeho dotalneho luxuriosneho žiwjenja so zbłe wotrjecz.

Coolidge,

Dotalny amerikanski president a najwětši Harbinga, ma pschi pschichodnych wólbach nowoho presidenta najlepsche wuhladny na wuspěch. Coolidge (wupraj: Kulicz) je sastupjeł pazifiska a měješe njedawno wótru ataku w amerikanskim parlamenće dla salonja, kiž chce Japonzam pschistup do Amerikl sabjewacz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Cžasat Budyschkeho hamtskeho sudnistwa pschedawa na pschesadźowanje a sa hotowe pjenjezy w Budyšinje 15. meje dopoldnja w 10 hodź. sćěhowaze wězy: 1 bjušt, 1 kredenz, 1 sofa, 2 kasčerjej mydła, 80 wschelakich wobrasow, 2 pjenjezjnaj skamorai, 1 schpihel, 1 plischowe sofa, 1 wobleł (Gehrock) s lazom, 1 blidło, a 1 gramofon.

Hamtske wozjewjenje z Ludla.

Wokrejsny sćěny lěkat w Ludiju dawa so wot 15. meje hacz do 7. junija pyches zitawiseho wokrejsneho sćěnego lěkarja sastupowacz (telefon Zitawa 1090).

Cžasat hamtskeho sudnistwa w Ludiju pschedawa na sudnistwje schtwórtk 15. meje dop. w 1 hodź. sćěhowaze wězy na pschesadźowanje a sa hotowe płacenje: 2 wulkej swěcžnikaj (Kronleuchter), 1 lampu sa sjuwanje (Zuglampe), 1 billardowu lampu, wschě sa milinu pschiprawjene a 1 elektriske šachle.

Za khudoho dźěłaćerja w Sešowje!

darichu dale:

k faraf Mrózak w Łupoji	2. —	hriwn.
k. M. Šołta w Khrósćicach	0. 50	„
dr. Hermann w Budyšinje	3. —	„
	5. 50	„
dotal nahromadźene	52. 20	„
	57. 70	hriwn.

Prosymy wo dalše dary!

Towarstwowski powěstnik.

Serbski ludowy orchestr změje hakle tydźeń pozdźišo, po tajkim njedźelu, 25. 5. dop. 1/2 10 hodź. pruhu za dujerjow (też klarinety), w 11 hodź. też za huslerjow. — Přichodnu njedźelu 18. 5. žana pruha njeje. Bj. Krawc.

Kolejźdne tow. „Blysk" w Haslowje njedźelu 18. meje swoju khorhoj poswjeći a k temu wšěch Serbow z blizka a zdaloka přeprošuje. Wot 12 hodź. sem so towarstwa powitaja, 1/2 hodź. so khorhoj poswjeći.

Spěw. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma pjatk, 16. meje, wječor 1/2 9 hodź spěwanje. Wšitcy maju z dypkom přińć, dokelž chcemy so na wulět na Mnišonsku horu, 1. junija přihotować. Dirigent.

Jednota „Sokol" w Bukecach. Dźeći zwučuja sobotu, 17. V., pop. w 3 hodź. w sokolowni. Nowe dźeći so přiwozmu, ale dyrbja pisomnu dowolnosć nana abo maćerje sobupřinjesć, a znajmjeńša 5. lěto do šule khodźić.

Mužojo zwučuja njedźelu, 18. V. w Drožďžiju z Hrodźišćanskej Jednotu zhromadnje. Započatk z dypkom we 8 hodź. Zwjazkowy zwučowaŕ.

Serbski wječor we Wochozach! Minakalske serbske towarstwo „Statok" wuhotuje njedźelu, 18. meje wječor we 8 hodź. w Domašcu hosćenca serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy lubi Serbja so na njón wutrobnje přeprošuja.

Jednota „Sokol" we Wotrowje ma pjatk, 16. t. m. we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy (zwučowace a přinošowace) so přijimuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžkach, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy, sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wuměnjenjach dostanjeće:

wojerske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, dorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, mócne dźěłanske wobleki, dźěłanske košle, drellowe wobleki, ulatry a podobne wěry po najnižších płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!

Tehodła wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocučacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Pisane
serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšnišo wuwjeduja.

Poručam też **satinowe rubiśća** z **franzami, wušiwane muslinowe rubjeśća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **kawhy, sklě** atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kollingee filiali na cyrkwinej hasy.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulerskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka s Lipska w Budyschkim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Mam běžnje wotedać:

11-procentowske rjane wotruby

24-procentowske rjane wotruby

rjany gris, rjanu zadnu muku

Přijimam też žito jako płaćenje.

Jurij Mrez, młyn w Šunowje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěstk w „Serbskich Nowinach".

MERSIOVSKY Časniki

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Dźěłanske črije

z woprawdźiteje howjazeje kože jenož 18 **hriwnow** su dostać we

Axmannec wobućowym domje

w Khrósćicach.

Jutrowna holca,

kiž na lubosć k dźěłacym, so za domjace dźěła, najradšo ze wsow, bórzy pyta. Zhonić we wudaw. „Serbskich Nowin".

Wustajnych

dźěłaćerjow

za plestrowanske kamjenje

přijimnje

Granitownja w Hórkach Fritz Preissér.

Jědźne běrny

kupuje po najlepšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja ze sywjaćnymi a jědźnymi bórnami

Telefon 944. Kontor na Mołkowej dróze 5 po 1 schodźe

Skład w bróšni na Hodźi hasy

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šezlongi a matracy** po solidnych płaćiznach porunja

Jurij Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Barby
laki
barbiče (Pinsel)
šablony

za wumołowc a molerjow su dostać pola

Wintera

na žitnych wikach 30

Mórčec bratrow nasl.

Prošu

čisło

687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin".

Wutoru, pjatk a sobotu so

čerstwe howjaze mjaso

po 60 a 70 pj.

na bórnčerskej hasy 29 předawa.

Khrósćicy a wokolina!

Wernerowa zubna praxis w Khrósćicach.

Wšědnje ručne hodźiny, njedźelu wot 10—1 hodź.

poruča so k zhotowjenju cuzych zubow, předźěłanju, wuporjedźenju plombow, krónow. Čaham zuby z pohłušenjom a bjez njeho. Wěcywustojne wuwjedźenje. Podźélne płaćenje dowolam.

Wernerowa zubna praxis w Khrósćicach

pola bildarskeho mištra Jenča.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Kedźbu! Njepřehladajće

přihódny lěčny stupjeń za žony

Lastingowy tkaninowy stupjeń

dobreje šěrokeje formy z nizkim pjeńkom; hodźi so k wšědnemu domjacemu khodźenju a za dłóše puće.

Na składze ma jón stajnje

Axmannec wobućowy dom w Khrósćicach.

Hosćenc je na předań

we wičnym měsće Šleziskeje z 3000 wobydlerjom, z wulkej serbskej wokolinu, wosrjedź bruniceowej industrije

z dopokazomnje błyšćatej existencu

z wulkej rejwanskej ľubju, zahrodnym hosćencom, winowej stwu, towaršnej stwu, 10 stwami za cuzych 2 hóstnymaj stwómaj, 3 jutrami derje wostaranjeje role, z ležomnosću k dalšemu twarjenju, hródźom autowej kólnju, z nowočasnym kompl. kinowym wuhotowanjom z 500 městnami.

Naplaćenje 40000 hriwnow.

Hnydom rozsudźeni, sprawni interesentoje chcyli so wosobinsce dla wobhladanja a jednanja ze mnu zwjazać.

Poskićenja pod „B 29" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Kč Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 657. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsteje so stajace nawětki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 113 | Budyšin, štwórtk, 15. moje 1924. | Lětnik 83

Najnowše z cyłeho swěta.

Sa komandera jendźesłeho wójska na Rjnu bu generalleutnant Cone na město wotwołaneho generała Godleya womjenowany.

*

„Prager Presse" pische z Washingtona, w interviewu je so statny Hoover wo francozowskich wólbach wuprajił, so tutych wólbach wobsteji nadźija na měrne wujednanje prošenja reparazijow mjes Francozowskej, Jendźelskej a Němskej.

*

Po najnowšich powješćach z Barisa na Herriot (blok lěwizy) najwjetsche wuhladny na město ministerskeho pschedsydy.

*

Prjedawši president Chiny Sun-Jat-Sen, prěni demokrat tutcho hobrskeho stata, je w starobje 57 lět wumrěł.

Jungdeutscher Orden atd.

Sserbskim starschim a serbskej młodosći k rozmyślenju.

-ska- Młodźina a dorost trjebataj wocźehnjenje, to je wěste; trjebataj dohlad a nawjedowanje a trjebataj — to chcemy sebi hnydom jasnje prajeć — też kuft dźiwidźenja, wulki kusk dźiwidźenja wjazy, kaž dźensa na młodosći naschcho chasa widźimy. Wo tom dźe smy sebi — starschi, wucźerjo a pschecźeljo młodeho luda — pschesjeni.

Rozdźelne mjenjenje je wo nastupanju methodowe a prěčkowo, a tónčnje też samerowe (kwečo), z kotrymiž a na kotre so dźensa dźela. A tu dyrbimy z jyrkej rozwołu a jasnosću prajeć, so tak, kaž so dźensa we wschelakich organisazijach dźela, so to njeskanje **za młodźinu**, ale stanje so tak, so so młodosć za samerny wuźiwa, kiž z wukuhlanjom młodostnych pokazdom a pocźinkow nicźo, ale też pranicźo, cźinicź nimaja. To so tu dyrbi zyle jasnje prajeć, hamo też potom, hdyž by so to tomu abo tamnemu njelubiło.

Młodźina chce měcź něchśe ideale, kotrež ju sahoria a poskrěbuja, kotrež jeje młodostnu mózy cźěła a fantasiju dusche a ducha syssolnuja. Młodosć chce měcź natwjedowanje, ale też dosć swobodnehu pola za rozwicze swojich samźnych mozow. Wulke samoskmjenje bjeru cźi na to, kiž fantasiju młodźiny na wopačne pucze wjedu a kiž młodosć zyle druhim sameram, kaž bychu jej spomožne byli, służicź dadźa, město so buchu jami młodosći poniżnje a w kschesćanskim duchu służili.

Mjes wschěmi tymi organisazijemi, kiž so dźensa rospschestrěwaja steji na prěnim městnje „Jungdeutscher Orden". Też we naschich serbskich wjesach, ktoro kóżdy dźeń we jenej drubej, wuhotuje wobjaze a namołwjaze wjecźory (Werbeabende). Njeschwimy žaneje pschicźiny měli, k najmjeńschom jamu potrěbnosć, so z tutej organisaziju sabkrać, by-li so wona cźiśe je na němsku młodźinu wobmjesłowała. Dokelž pak nam nascha serbska młodźina na wutrobje leži a dokelž so na dospołne roskwjece a lada labuhi, hdyž do tajkich organisazijow satupi, je naš wschěch winowatosć, wot „Jungdeutscher Orden", „Wehrwolf", „Stahlhelm" atd. naschej serbskej młodźinje wotradźowacź. Cźehodla? Tu dyrbimy so najprjedy prašeć: Schto dha „Jungdeutscher Orden" je a schto wón chce. Po wustawkach, kiž na papjerje stejo, je wón organisazija, kiž ma zahorjenosć za wótczinu pěstowacź a młodosć we **němskim nazionalnym duchu** wocźahnjeć. S prěnim dypkom „zahorjenosć za wótczinu" smy my Sserbja dospołnje srozumjeni, tunje my Sserbja smy a budźemy stajnje zahorjeni za swoju wótczinu, swój serbski kraj a serbski narod. To wopschija zyle logisku też zwěru z statej, korrehož stacźenje smy. Druhi dypk pak dyrbimy raznje wotpokazacź. Dokelž němski nazionalny duch je duch hidy wscheho teho, schtož němske nje. A my Sserbja smy jedym wotebity złowjanski narod, mały drje, ale pschego smy, schtož jenoż sahatki abo hlupi Němcy prěja. Duch hidy, wobsebje pschecźiwo Sstowjanstwu, pak so z naschim sacźuconym a z naschej narodnej dostojnosću njesnjesze, duch hidy so dozyła je serbskej powahu (charakterom) njesnjesy a schtož jón do naschich serbskich wjesow a swójbow, schtož jón do naschich młodźinu sanjeschnje a w njej pěstuje, je najhórschi njepschecźel na'ch młodych Sserbow. Je swojata winowatosć wschěch, kotrymž je serbska młodźina dowěrjena — starschim, wucźerjam, duchownym, wukubkarjam — so staracź, so tutón duch hidy korużi do naschich ludźi njesahaći. Dale pěstuja „Jungdeutscher Orden", „Stahlhelm" atd. zwucźowanje cźeła po cźisce militaristiskich sahadach. Też to je młodosći schkódne. K prěnjemu tehodu, dokelž z tutymi cźełowucźowanskimi methodami zjednocźuja politiske ideje, za kotrež młodosć hrała njeje a kotrež ju jeno za njepodóstanu duschu młodeho cźłowjeka. Niz cźełowucźowanje (Leibesertüchtigung) je hlowny sameŕ, ale militarizm, duch revanche a duch hidy wscheho, schtož němske njeje. Na'ch pschichod, pschichod němskeho stata pak njewotwituje wot możnosće, so na zwojich pschecźiwnikach wjecźcź, njewotwituje wot możnosće wójnskeje revanche ale wot mnoho druhich wězow, za kotrež młodźina zaneho sajima nima, dokelž jim njerozumi. A cźi, kiž młodosć nawjeduja jej tute powucźenje njedadźa, dokelž chcedźa měcź njedźěłany grat za swoje politiske sameŕy a fantasiwy. Nimo teho tute organisazije jasnje swoje woprawdźite sameŕy njewotkrywaja. Tuž dyrbimy to my we sajinu Serbskich zwójbow a serbskeje młodźiny cźinicź. Woprawdźite sameŕy tajskich organisazijow, kaž je „Jungdeutscher Orden", „Stahlhelm" atd. su podobne wontym tajnym organisazijam, kiž su drje sakasane, ale tola dala wěsto w tutych nowych organisazijach žiwotja. Wjednizy su z tych samych kruhow a duch je tón samy. W sastupnym liśiśu drje dyrbi so **kóżdy podpjerać**: „Jch gehöre keiner geheimen Organisation an", ale to też trjeba njeje, dokelž wschě trete „geheime" su so do sjawnych pschetwerike. Jeli so smjuli tutych „Orden" njeje p'chibotowanje a wukuhlanje młodźiny po wojerskim za nětkajšu pschichodnu wójnu, kajši potom? Wě z tych młodych zhubitanow nětčźo, schto wójna je? A pokazuja jich wjednikojo też na to, so je sahorjenjom zamym zamu jenieźku bitwu njedobudźemy, ale so k tomu njebamy kanony a munizizu? A to, kaž so z jyrkej rasnosću pschego praji, tu njeje. Abo chcedźa wjednikojo ze swojimi wulkimi liczbami pschiwiśnikow naschich napschecźiwnikow pscheswědcźicź, so nowa wójna **pschecźiwo** naschemu němskemu statej — na kotruž drje zebi też ani jedyn narod zyleho świeta njemyślí — je bjeswuhladna tutych wulkich liczbow dla. Wy bychmy to rottali, hdyž by tomu tak było, hdyž by tuta liczba naschich njepschecźelow wotrashowała, dźiwli na wójnu pschecźiwo nam myślicź. Ale „chcedźe-li měr, pschihotuj wójnu", tute heslo jenje njeje zanu wójnu sadźewało, nawopak, je, **ta** pohledru, ju kobu sawinowało. Potajšim: tute wulke hyły młodych ludźi njemóża nicźo druhe brycź, kaž bluśl, kotruž njeskutkuje tak, kaž to bluśfarjo wocźakuja. Schto potom „Jungdeutscher Orden" dźe?

Njech ale tomu někto je kaž dźe, njech **to** też praji, so my je swojim stejnišćźom němsku ideju wotpokazujemy a tehodla zanu kmanu stacźenju njejsmy, to jenoż we wěste: za Sserbow tute organizazije dla swojeho nultaristiskeho ducha, kiž so jenoż na wójnu pschihotuje, nicźo njejsu, dokelž my chcemy měr a měrne wuwicze lepjacych pomerow. My zwojich němskich zobuśiźacźanow njehidźamy, dokelž tuž Němcy, ani dozyła jich njehidźimy. Ale my **so** fi njechcamy naschu młodźinu z duchom hidy natykniwcź dacź. Sserbska młodźina njech wotrocźe w statopwórnosći, ale też we serbowérze a njech zebi rosmyśli, so jónu pschindu pschego kmańske cźahy, budźemy-li bóle w kschesćijanskim duchu dźěłacź a po serbskich bratrowskich sadźedach. Němcy njech cźini, schtož so jemu lubi abo schtož ma za trěbne. Sserb njech teharuuja za swój narod wustupuje a njech so dźerży k Sserbskemu Skofkej, kiž cźeła a duschu wulkeho a rumnu dźiwidźenju do serbskeho luda a jeho młodźiny njeje. To rospominajeze starschi a też wy, młodźi Sserbja!

Sakski hejm.

Kommunistiski namjet, so by so sakski hejm rospuschcźił, je so z 51 hłosami sacźinił. Sa rospuschcźenje hłosowachu pódła kommunistow němskonazionalni a sozialdemokratojo mjeńschiny.

Žadanja kommunistow w pruskim hejmje.

Kommunistiski sapósłanzy w pruskim hejmje su žadanja sapodali, so dyrbja so **zwójbni dźěłacźerjow, kotrychž su pschi pozwjeźenju Moltkoweho pomnika w Halli morili abo skanili, se staroze kaž podpjerać.** Sajeźi dźěłacźerjo dyrbja so hnydom z jasnym puschcźinu a za poskerpjenu jatbu dyrbja wotschkodźenje dostacź. Cźi, kotriž su krejpschelecźe sawinowali, dyrbja so se sastojnstwa puschcźicź. Wobsebje dyrbi lozialdemokratiski minister snutskownych naležnosćzow Severing hnydom wot swojeho sastojnstwa wótcźu stupicź. Dale so žada, so dyrbi pruske statne knježeństwo zebi zadacź, so by němskokatny president Ebert hnydom **zivilny wobleźnjenjeski stawk sdźěłyk.**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 8. Ręči serbski.
Najl. a najtuńša kupowańša wobuwow. Pódawanje spódnje a tunjo.

Puki mjes kommunistami a němskimi wojerskimi organizazijemi.

W Delitzschu su so wutoru popołdnju kommunistoju se Stahlhelmskimi a Jungdeutschordenskimi muzźiwarni do pulow dali. Na woběmaj stronomaj běchu cźeźkotranjeni. Na pomoz zawołana Bitterfeldska schkitaza policija njemérnikow z dróhow wuhna a domy pschepyta. W jenej khěži cźeło Stahlhelmskeho muża namaka. Wjecźor w 10 hodźinach bě sajo'wscho sméćrowane. Dokelž pak bě twokolo polnozy žitychcź, so kommunistojo pospjitnjenje dostanu, rano w 2 hodźinomaj dalschi cźah schkitauskeje policije do Delitzscha pschicźahny.

Nazionalistiska demonstrazija we Wrótzławju so sakasaka.

Pruske ministerstwo snutskownych naležnosćzow je dźiwajo'na kawawne podaŕki w Halli sjeź němskich nazionalistiskich organisazijow we Wrótzławju sakasał. Po pschikładze w Halli dyrbjeźche so parada a wulke wokolocźahanje wotměcź. Dowolka pak je so jenoż zhromadźizna we sali, kotraž je so po pschedpisnje pschipowjedźiła.

Protestowanska demonstrazija psched němskim pósłanzstwom w Moskwje.

Njedźelu so w Moskwje psched němskim pósłanzstwom wulka protestowanska demonstrazija wotmě na tym samym dnju, na kotrymž běchu psched sćomi we Schwajcarskej ruskeho kommišara Worowskeho sćrěljowali. Pschi njewozcźakanej demonstraziji so nětkaže 200 000 ludźi wobdźeli. Dźeń demonstrantow spyta psched twarjenjom němskeje pósłanza swoje njepschecźelske sacźuca wobswědcźicź. Policija pak bě dom wobstupiła a nikoho k njemu njepschepuschcźi.

Tyhaży psched pomnikom Worowskeho, tutón dźeń wotkrytym, nimo cźehnjechu. Pschi wotkrywcźu pomnika Litwinow, Krażin a Cźicźerin rěcźachu. Pósłednischi praji, so ludowa cźrjoda pschecźiwo banditizmu nadpadej němskeje policije protestuje z tym samym rosdźělenjom, kaž psched létami pschecźiwo Curzonowemu ultimatej a pschecźiwo stónzawanju Worowskeho. Też Trotzki je katko na sjeźdźe twarskich dźěłacźerjow rěcźał. Wón němske knježeństwo napominaschе, so by na žadanja ruskeho ludu dźiwało.

Dźewjeć automobilow polnych bolschewiskich agitazijskich pišmow.

Bolschewiska Ruska njebudźe so dźěcht cźah dźerżeć móz, jeli so jo jej njeporadźi, zuku Europu za kommunizmus dobyć. Tehodla ma wona za hłowny nadawk, kommunistisku wucźbu we wjecźornej Europie rosćěrjeć. Tale agitazija je jej w krajach połožena, z kotrymiž je wona wikowanske rěcźenja wotsamka. Prěni europiski stat, kotryž je z Ruskej diplomatiski wobkhad nawjasał, je Němska była. Němcy so nadźachu, so němska industrija w Ruskej wulke wotcźeraństwo nabeźdźe. Tole wocźakanje je so jenoż z małeho dźěła dopjelnilo. Sa to je so ruske knježeństwo z naschimaj kanonami kommunistiskich sdźěłow a njemérnow w Němskej wotrunała. Sa sbudźenje kommunistiskeje revolutzije w Němskej je Ruska wjele stow milijonow złotych rubl'ow wuprowała. Sćerdźišćiskeho kommunistiskeje agitazije bě ruske pósłanzstwo w Barlinje. Pschi njedawnym pschepytanju twarjenja ruskeho wiwowaiskeho sastupjerstwa je pruska policija kommunistiski agitazijski material namakała, kotryž je na hydom cźejitych automobilach z pschepytowanju zrudnjej dowjesła.

Pschecźehanje kschesćijanskich zyrkwjow w Ruskej.

Mohilewski arzybiskop, baron z Roop, je dopisarjej Barlinskeje „Germanije" w Rišu sledowace wopisanje wo połoženju katolskeje zyrkwje w Ruskej podał.

„Połoženje kschesćijanskeje zyrkwje w bolschewiskej Ruskej je, kaž je drje Wam bjez znate, cźežnjace.

Bjesbóžnosć je z rózkym kamjenjom nabožeńskeje politiki bolschewiskich radow. Kschesćijanske zyrkwje, wosebje katolska, su ledma wérjownym pschescźehanjam wustajene, kotrež dospołnje na pschescźehanje kschesćijanow pod kježorom Nerom dopominaju.

Po wupokazanju arzybiskopa Cieplaka njeje w Ruskej žaneho katolskeho biskopa wjazy. Katolska zyrkej so z njewidźomnymi mozami wodźi, njedźiwajo na teho njeje žaneho njeworzada widźerja. W njej je ta sama dźiwidźina, tón samy krute zyrkwinski regiment njedźiwajo njesnjesnjeno połóczowanja. Tak je hischeze pschego w jasnowach bolschewiskich žiwdow 16 katolskich duchownych sawrjenych; wschо hromadźe běsche jich 21, njedawno pak su Polazy 6 duchownych samenili.

W Rusłej šo w wobšerdnim cžasu za sjednoćenje romisko-katholskeje s grichisko-katholskeje (prawowšławneje) zyrkwje dźěła, mjez druhim se strony Kulmina Karakowjowa.

S wyšeho cžim postajeny sjednoćenje zyrkwje je metropolit hrabja Sceptyzki, kotryž na swoje hydło swonka Rusłeje w Galizišku.

Jedyn se spěchowarjow sjednoćenja (unije), měšnik Feodorow, je w sastnje, druhi, měšnik Akrikoškow, je šo do wukraja zdał. W nastupanju unije wobeju zyrkwjow stej dwě stronje: na cžole jeneje steji metropolit Szeptyzki, kotryž za dołpołnje samostatnu sjednoćenu zyrkej s prawoslawnym wobrjadom pod kamžownym nadknjeźinowom wustupuje, a strona, kotruž za sastupuju. Tuta prawoslawny wobriad darmola, tola žebi žada, so wyšcžede wjednistwo sjednoćeneje zyrkwje w rukomaj katolskeho wyšcžskeho duchownoho tacžanskeho wobrjada leži. Kotra strona pšeswahu dostanje, pšcžichod pokaže.

Na łonzu arzybiskop baron f Ropp praji, so wšeše znamjenja na to pokaluje, so bolschewikstwo w Rusłej swojemu rozpušcženju nabyšcžeho dże.

Millerandowe wumĕnjenja sa wrócžoštuvjenje.

Dobycžerska lawiza dże pódla Poincarea lez presidenta Milleranda s knježeństwa wotcžišcžecej. Kaž „Petit Parisien“ powě, je Millerand žebi wotmyślił, wrócžo stupicz, jeli so by jemu nowy ministerski president programm pšcžedpołożił, kotremuž moht wón pšcžihłosować. Londonski „Daily Mail“ pišche, so žebi Millerand wot noweho knježeństwa sledowaze sahady žada:

1. Poruhrsku šmĕ franzowske wójsko wopuscžecz, dokuž budze zyły němski dołh saplacženy.

2. Franzoske połtanzšiwo pola Vatikana dyrbi so sakhowacz.

3. Rusłe bolschewistke knježeństwo njezmĕ so pšcžipóznacz.

Mórowy strach w rasišim kraju.

Kaž so s Charkowa powě, je wukrajinski kommisar sa ludowu strowotu wschitkim swojim sastojnikam poručił, so na wobaranje pšcžecžiwneho mórej pšcžihotowacz, dokelž je strach, so so wón sanjeze. W turkowskich pšcžistawach, se kotrymž wukrajinske pšcžimóźiske města wobkhadźeja, we Amu-Darjinskim kraju a w Chiwje je hižo wjele ludźi na mór wumrjeło. Też na dobo wulke cžerjody wokołocžahazych wulkich myšcži pšcžihladźeja. Dokelž ani trĕbnych lekarjow, ani lekarstwa njeje, je strach wobzebje wulki. Wschu pšcžicžinu maja, so bojecz, so mór w Rusłej pšcžihodne pola namaka

Nowowólby w Japanskej.

„Times“ s Tokia powjedża, so je knježeństwo pšcži parlamentskich wólbach dołpotne porażenje pocžerpiło. Knježeństwowa strona je ledma tšecžinu hydłow dostała. Knježeństwo budze dyrbjecz wrócžo stupicz. Nasskerje hrabja Kato koalizijske ministerstwo sestajt. Wólbne wobdźelenje bě zhłuschne dyžli hdy pšedy. Na wjazy měšnach su napisczene strony do sratyte.

Sunjatsen †.

Pšesident połodnischeje Chiny, dr. Sunjatsen, je 13. meje w Hongkongu s Božej rucku sałaty wumrjeł. Wón bě jedyn s najwuznamnischich wobdobow porewolucijskeho cžasa w Chinje. W Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki kulturu bĕsze rady sesnawschi so wón do Chiny wrócži s mysłobłodom, khěžerstwo powalicz a Chinje wustawu po pšcžikładze Sjednoczenych statow dacz. Jemu so poradźi. Mandżušku dynastiju wotkhadźicz a republikansku statnu formu sawjesecz. Chinescy ludźe pak so tej njeje s republikanskej wustawu pomhacz móhł. Jako pšesident połodnischeje chinskeje republiki je wón runje tak małe samohł rospodnjenje Chiny sadżerzecz, kaž cžełesełakotrini politikojo a generalojo, kotříž bu połslednje lĕta w Chinje wo knježeństwo wojerwolt. Pšedy je wón spytał zyłu Chinu wobkhwjecz. K temu pak jeho mozy njedosahachu. Jeho wumrjeze šmĕje bjes dwĕla dalokošahazy wusnam sa dalsche rozwicze wobstejnoscžow w Chinje.

Pohubjenjenje finanznoho połoženja w Mexiku.

Finanzne połoženje w Mexiku je so f-njentěrami revolucije pohubjenjchito. Knježeństwowi sastojniscy su wjazy dyžli dwaj měsazaj žaneje nuzy dostali. W sjawnosczi so sa to dźěła, so by so nakhwilnje dań sa sjwonkawne pożeżnk wjazy njepłacžiła.

To je też politika.

Druske knježeństwo sjemjódźnuje wobohim dźěczom wocžesčinje.

W Barlinje, 15. meje 1924.

Sta- Njedawno wosjewichmy tu protest danskich nowin pšeciwo pruskim wyschnoscžom, kiž wotschewjenje potrĕbnym dźěczom danskich starschich w Němiskej sadźewachu, w Danskej pšcžebywacz, kiž pak so němskim dźěczom bjese wyschno dowoli. Tu bě cžim spodźiwnischo, dokelž runje Danska wjele němskich wotkschewjenja potrĕbnych dźěczi wudżerżowasche a hišcže dźensa hospoduje. Nětko pak pšcžikhadza sašo podobne powjesczi wot Miesjnarodneje dźěracželskeje pomozy (Intern. Arbeiterhilfe). Tuta pische:

„Mĕzazy dołho so hižo prózujemy tradaze dźěczi do Czěskosłowakskeje pózlacz. Se strony naschich pšcžecželow w Czěskosłowakskej republiki je so wschо stało, nasche dźěło wołožicz a za krótki cžas pšcžihotowa so w 600 a potom hišcže w 1000 proletarskich swójbach mĕstno sa tradaze němske dźěczi. So so tam njedostachu, na tym su wobcžežnoscže wina, kotrež nam wyschnoscže na pucz kładu. Nic jenoż my, ale też druhe organizazije, haj samo sastarazinski hamt sa młodźinu (Jugendamt) města Barlina, išo wo to prózuje, nĕschto tom dźěczi do Czěskosłowakskeje dostacz. Hacž dotal bě to njemóžno, dokelž czěskosłowakske knježeństwo dże pšcžijĕdu 4500 němskich dźěczi jenoż potom dowolicz, hdyž 150 czěstich dźěczi němskeho stacžanstwa, ale czěšcze narodnoscže se Strjelna w létnych mĕzazach do Czech pšcžijudu. Němski swonkawny hamt (Auswärtiges Amt) pšcžeczwo tutemu mumĕnjenju nicžo njeměješche. Pruske statne ministerstwo pak wobsamknu jednohłósnje, hospodowanje tych 4500 němskich dźěczi w Czechach wotpokasacz, dokelž so wupuczowanju tych 150 czěstich dźěczi na kóždy pad sapowě.“

Je-li to trjechi, schtoż tu JAH pische, potom dyrbjała sjawnosczi a wobezbje starschi wonych 4500 wobohich dźěczi pruske knježeństwo k rołumej pschinjesczi. Sa ruhr se dźěczi so runje nĕtkole sašo propaganda cžini; tu njech žeby kóždy rosmyšli, hacž njeby žebi radsczo tajke dźěczi k Žebi wzał, kiž jsu sa tsche dowinjenja wusche knježeństwa dla, dyrbja dale w nusy cžełpicz. A schto praji k tomu zyły druhi kulturny świet?

Ze Serbow.

Stwórtk, 15. rožownika.

Jzidora rólnika.

* 1872 w Klukšu Marćin Kral, wučeř w Zarĕšu, wuloy zasłužbny předsyda wučeřskeje konferency.

Kós, drózna, rožk a fikolaki maju
So na přemo a w žiše porpula,
Na dubach tujawki so kiehotaja,
Wšĕm do takta pak wola kokula.

A słónco swĕći, hrĕje do wutroby.
A słowjak z ptačkom jueska napřemo,
Wšě złósće puščeju a wšitke złoby,
A z duše žadosć k njebju mĕri so.

Čišinski.

Njech hanja nas a podtłóča —
Trać dyrbi pĕknosć serbowska.
Jan Radyserb.

Feuilleton

Bratraj.

Podark f ludoweho žiwjenja.

5] (Pokrazowanje.)

„Zanych rukowanjow, kajšej znadź žebi ty myślišch, ale chžu rukowanje sa twoje pšichodne žiwjenje. Ty dyrbišch mi jako muj žłubicz, a wĕm, to budźejšch słowo dżerzecz, hdyž žu je dał, so wot nĕtka lĕpiche žiwjenje powjedżejch!“

„Nó, w kajkim nastupanju dha, mam dha žo pod sastarazja postajicz?“ sawoła Karl, f hubu sćahnjo.

„Haj, pod sastarazja“, wotmołwi samkat, „ale pod sastarazja swojeje samžnoze cžejeze. Ty dyrbišch so pschede wschĕm swojich dotalnych znajomstwowu wotrizej, nischich a wyšokich, twĕdże pak dyrbišch tutemu njekricžonnemu Debatej pucz pokacz. Pšchedasch žonu swoju hordu pschitrawu, swoju a swojeje žonimu pschchu kraltu, a pschitrawišch žebi jednorze a po mĕschcžansku w bydlenju a w drasze. Ty dyrbišch mi žłubicz, so mjes dźełom do korcžmy khodźicz njebudźesch, ale so budźesch w dźełatni sam dohladowacz. S jenym słowom, ty dyrbišch žebi swoje žiwjenje tak sřadowacz, kaž widźisch, so žym ja žiwy, kotrehož hamotarja a słužba mjenja, a mózu cži swódźicz, so budźesch spokojowny, kaž žym ja, a praju cži, Karlo, ja žym jara spokojowny.“

„A tuj dyrbjał žiwy byez tak, kaž dźełacžer“, sawoła Karl, „a mĕł pjenu nĕštu je žonu a dźowku f žmĕchom byez?! Ja dyrbjał so pawuczowacz dacz, kaj schulišch hólz, kotrehož khłostaja, dokelž ja schulu khodźu?! Nz, radsczo zuzu zahinycz. Njechcam twojeje pomozy, budu žebi sam pomhacz wjedżecz, a dyrbjało so mi też hórje hicz.“ A wschón rosbnĕwany cžišny swój stólz a cželny f durjemi, kiž sa žodu zapražny.

„Karl, twoji Karl! Tu cžeri tutón njebožnik. To je domappantaje. Bóh njech jeho sakita a na prawy pucz dowjedże, kotrehož namakacz njemóże, sasljepjeny f wopacznej cžełesełakomnoscžu. Jeho słowa klinczachu kaž zakopne hrożenje sadwĕlowaweho! Schto wón dże? To dyrbju žebi pschekkacz!“

Wjecžor bě mischtr Bertold žebi wscho dorosmyślił a rosmołwjeche so dołho je swojim wjednikom Ferdinandom.

„Ferdinand je naš na nĕschto dnjow wopuschcžił“, rjekny wón k žonje a dźowzy, „puczuje w rjemjeślownych naležnoscžach“.

„Schto jeno nan ma?“ sforžeše Marka a wołoschi macž, dobru nóz jej dawajo.

Wón bě dźensa tak pokhmurjeny a mi hnydom žyły do wocži stupja, hdyž swojeho lubeho nana trudneho widżu“.

„Cžeho dla jeno je Ferdinand dyrbjał tak nahle a mjeścžo wotpuczowacz? njeje namaj ani Božemje prajił“, dychny dźowka.

„Njetykaj so do nanowych wjezow“, napominasche macž, „wschak wĕsch, so to rad nima. Dobru nóz, moje dźĕcžo!“

* * *

Karl Bertold bě nimo mĕry rosnjemdrjeny swojeho bratra wopuschcžił a domoj khwatał. Jeho thežka leżeze pol schtwórza hadżiny psched mĕstom, stejeshe hama kaž na wyšy, kotrohož wokoło wobdata z rjanej, derje hladanej jahrodu. W delnim schoju bĕchu wulke dźĕłarnje a kładny, w druhim schoju bě mischtrowe wobydźenje.

Pschi wutwarkach durje rjenje pschipramjenje jsnwy hedźesche knjeni Bertoldowa a jeie wókomnacželskima hlanka f ruczinym dźełom a thladowaschtej hdyž a hdyž njeczerpnje na pĕsowu sczeżku, kiž z dróhi do khěže wjedżesche. Wobej bĕschtej sdrasczenej po najnowschej módze. „Hdże jeno nank je“, praji młodsicha knjeni njeczerpna, „dźensa da dołho na so cžakacz, wjecžer so zyła słaty a potom budże nank hnĕwny“.

Macž sdychny a njewotmołwi nicžo.

Sćuadź je f młodym baronom se Schreckberg na honitwu jĕł, kaž hižo nĕschto rasow. Niemyślisch žebi też tak, macži? Ty bĕ njepołasch!“

Macž wutorze so se swojich hłubokich myślow a wotmołwi rospjerschena: „Njewĕm, móje byez.“

Sa khwilu sdychny dźowka hłuboko a dźesche: „O tón baron, kak je to łubosny młody cžłowjek, njewĕrno, macži? a kak rjenje a pschcželiwje wot tak wobzebneho knjeza, so naš tak husto wapytuje; my dźe smy tola jeno mĕschcžanjzy“, pschitłaji sdychujo.

„Tola jeno, Luiska?“ snapscheschtwi macž porokujo, „hych chyba, so by baron Jenje bo nascheho domu njepschichoł, dokelž je tebi, kaj so da, słowow sawjercžak. Ol bĕchmy sbożownischi tehdom, hdyž wjazy hdy njechadźmy, hacž wopraudże smy, rjenješčinu.“

„Ale, macži, schto jeno to saso rĕcži?“, wołasche holcžka a sczesze nóšt, „njemješčinizy! Hdy by to nank sahłyschał, sabrikantojo, kaj bźe tola wósch. Kak smĕł rjemješčnik pola tak wobzebnych ludźi bo widżecz dacz, kaj to nank cžini!“

Macž mjelcžeše a łhladowaschtej staroscžiwa na dźowku.

„Ja njechcła wjazy bjes tuteho wobzebneho towarischa žiwa byez“, rĕcže'che ta, ko hordžo, dale, „cžerjwjet dostanje tak wobzebny napohlad, kaž knjes Jebat praji, a nij tak, kaj cželka Marja, kiž je tak jednora a naturiša, so je wopraudże hańba“.

(Pokrazowanje.)

W Budyšćinje, 15. meje 1924.

— Wo wjedrje. Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +43. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1, thermometer wo nozy +16. Draždźanjka wjedrnizja staja nam rjane a žuche wjedro. Hišo je janka cžopłota sastwiła. Jutšje pjatk 6łónczko 4,14 ikhadza a je 7,43 khowa. Mjeżacž powołdnju 4,27 ikhadza a je na ranje 3,15 khowa.

— Prĕni horzy dżeń tuteho lĕta bě wczera. Thermometer stupi po pschipołdnju hacž na 30° Celsija we khłódźu. Pschiroda je so w běhu jeneho tydżenja dołpołnje a krażnje wumiwła a f tom wschо sakomdżene nadobo nahlowataja. Luki žu hižo f wyšokej trawu, j najmjeńšcha na włóżnischich a łónczknych mĕstnach, porosczene. Też dźensa rano słónzo sebo žimaješche a da so wocžakowacz, so cžełota nĕsko trochu wudżerži.

— Do Budyšćinskeho zwonecžka hamta syptachu so njedawno paduschi dobywacz. Posypt nutskamanja pak so jim njewodarži; ja nimi njeje žaneho žłóda.

— Sjawne jĕtraschcžĕrpjenja sa dźĕczi budźa darmo 21. a 24. meje; bliščše postajenja so hischcže wosjewja.

— Cžišczenje hajow. Kóždy wobsedżeł leżownoscžow je wo postajenju mĕschcžanskeje rady se 17. mĕrza 1923 winowath, hajsu psched žiwjej leżownoscžu hacž do strzedź hajsu cžišcžu dżerżecz. Cžišczenje hajow pches mĕschcžanskich dźĕłacżerjow, kiž so we wĕstich dobach stawa, njewuživobadźuje wobsedżerjow wot tuteje winowatoscže. Schtož so po tym nima, budże khłostany.

— „Die wendische Propaganda“ je Bĕłowodskeho wuja, kiž ma najradscho hłódki mĕr, dokelž może žwoju nowinku jenoż tak po Barlinskich klischejach „dźłacz“, sajo se spanja wubudźiła. Wón so na noš hněwa, so smy my tuhi pschejo wo wuspali hacž wón, a so wón f barmorodźiwowanjom žiwojeho Barlinskeho klischeja sajo junu połdże smół lĕp wupołoži, na kotruž jemu žana mucha njesaléži. A potom te „Loslósungsbestrebungen“? Kajke dha? Wot „Nachrichten für Weißwasser“? Jeli so chże bo wot tuch schtó „loslósowacz“, tak to frosumimy, dokelž na stajnje to snjescz njeje. Hewak pak bu runje naschi holanscy burja wulkotnje žerbšli wolili, a f tym tuhi wjazy politikeho rozumna pokasali, kaj to Bĕłkowski powjedać tak pravje spósnawa a jenoż tak hłubje cžini. Sserbšej holanscy burja wschak njech jemu wotmołwiu winojcki nezwostanu!

— Nj wocžinjerske pschesahe durje we cžasach. W posledním cžasu je wschónjo, durje żelesnicžneho woja pschesahe wocžinjecz a f woja sałacz, mnoho njesbożow sawinowało. Niz jenoż, so cži, kaj durje pschesahe wocžinja a won skakaja, žiani so bże do njesboża pschinjeżu, nĕ, woni też ludźi, kiž na perronu stoja, cžasto žuhnje franja abo jim drastu wobschkodża. Sarjadnistwo żelesnicžow je tehdola žiwojim sastojnikam krucze pschikasało, na tajke njerozumne sadżerżenje puczowazych ledźbu dawacz a po pschipadże je khłostanju pschijżewicz. Sćuduješ-li je hižo w nĕkotrych padach rosžuđżiło, so maju cži, kiž na tajke wasczenje druhim sescžkodża, polne sarunjanje sa nastatu schkodu njesez. To może pschi dżenżnischich pomĕrach jara bolostna wĕz byez.

— Prĕnje žiwobodne pschedawanje plahowanskich bykow (Zuchtbullen). Sandżenu sobotu sjadowa w Budyšćinje krajny swjask sakskich towarstwow sa plahowanstwo knihe (Herdbuchgesellschaften), hornjołużiske wotdźĕlenje, prĕnje pschedawanje plahowanskich bykow. Wotpohlad bĕ, tatarjam smóžnicz, bybi f młodych bykow sa žiwoje žamkne plahowanje howjaseho stotu pschihódneho wubrach. So by wubjerk dosez wulki był, naczĕri so 19 bykow sryczeńskim Lubsow w Barcze, Kschiwoje Borschcze, Czichońz, Lomsta, Kupoje, Pomorz, Delnjeho Sohlanda I, Sserbskich Pawoliz (Wendisch-Paulsdorf), Womnjowa, Bóschcza, a Habrachczźi (Ebersdorf). So bĕ mjeż ratarjemi wulki sajem, bopokasa bohaty wopyt a kupowanje bykow. Wschе pschedate byli žu f domorodnjeho plahowanja. a hodźa so tehdola naschnje za łużiske pomery.

— Sastajdowanske pjinjezy sa wottwarjenych sastojnikow. Wottwarjenym statnym a komunalnym sastojnikam

móża so tuntje pjenjesy k natwarjenju swójbnych statokow na sallabże šyndlerskeho sakonja sa sastojnikow postiscick. Napraschowiki (Fragebogen) a druhe formularty wudawa „Heimstättenamt d. d. Beamtenschaft“ w Drježdźanach. Schtóž so wo to sajimuje, njech prawje bórsy swoje žadanja sawoda.

— Nowy tarif sa pakety. Wot 1. junija płaci nowy tarif sa póstne pakety po sćěhowazym sestajenju: hač do 5 kg. 1. pásmje (Zone) 0.40, w druhim 0.60, w tśeśim 0.80 st. hr. Ssadźby so stupnjuje dale, n. pisch. 9—1 Okg. w prénim pásmje 0.65, w druhim 1.60 a we śeśim 2.80 st. hr. Sa schórcke, spěšne pakety ma so w pischichodze wosebite pischiwlaćenje płaćicź. Sa hódnosne a sapiśane poštylki (Wert- und Einschreibsendungen) płaći so w tukraju: sa sawěsćenje kóždeho sta mirbatże hódnoty 5 st. hr., najmjenje pak 15 st. hr. (potal 50 st. hr. wot kóždeho sta). Sa sapiśanje jeneje poštylki ma so 30 st. hr. płaćicź.

* Snj-śitne žnjeńdźiwo. Pékna idylka so f Protezpola Halschtrowa sdźěluje, kiž njech so też tu wosiewi, dokulź pokazuje, kak wiele tłmanśiska je tak mjenowana njewósumna twórba, hacź ludźo naschego cźasa, kiž tu hórje na so kaž pśyk a kócźka. W bróžni jeneho kubleria mjenowaneje wóny je kócźka se žiwotnimi dwě njedźelnymi młodymi so sabydlila. Cśišcze blisko pischi njej pak hnězdo schórzow, kotrejž swoje młodźatka pisched nésćoto dnjemi zwulahnychu. Wobej žiwóliže w najrjeńšej pśiwjednosći žnjeńdźitaj, schtož je wésće dosć sajimawe.

S Posdeg. W naschej wjprevi, hdźež Libson a Czornezy do zyłostatneho žejma sobu wolichu, je so 28 nimsko-nacionalnych, 30 serbskich a 6 zentrumk. głosow wotedało. — S tym je pśeśiwa powjesć porjedźena, w kotrejž stejsćehe, so je so tam 28 sozialdemokratiskich a 30 nimsko-nacionalnych głosow wot dało, schtož wschak nam žanym trochu dźiwne bycź dsasche. Licźby pak bźeśu f hamtskeho hejtmanskeho sapiśa wupiśane, najźerje hischcze njebźechu w porjedźe.

S Hodźija. Pischi posledninje Bożim njewjedźe bu jednym wischnjowy schtom pola Prażskeje (Kleinprager) skaty do dweju dźełow rosrajeny. Spodźiwnje pak je, so rosschćěpjeny schtom njeje dale kćěje.

S Porschig. Sandźenu njedźelu wosswjeśi nasche serbske towarstwo „Sswérа“ swój 10 łśetny sałożenśi swójeźeń. Wječor we 8 hodź. sapocza so swjeźeń se shromadnym spěwom: „Rjana Łužica“. Na to wustupi towarstwowy spěwny wotrjad a saspěwa nam „Macźi stara,, a „Wuswolenje“. Po tym rěcźeśe k shromadnym k. wischichi wucźeŕ a kantor Hančźka. Wjedźeśe wischich w duchu wróćo a spominaśe na sałoženje nascheho towarstwa „Sswéry“ pisched 10 łśetami. Wjele mjeńśe so towarstwo bźeśicź a pischećracź. We wójnje sćubi swojeho 1. pschedsydu. A tola, pśeje wischće cźełke cźasy je towarstwo trało a hischcze traje, je stajnje wojowało za Sserbstwo a jeho bycźe a tracźe. Dale napominaśe k wischichi wucźeŕ wischich, so bychu wobeźe so to starali, so bychmy dosć serbskich wucźerjow a duchownych mełi. Serbskich wucźerjow a duchownych mełi. serbskich wucźerjow a duchownych mełi. bychmy wobaj naschu studowazu młodźinu je

skutkom a śrědkami. K. kantor da swojej swjedźeńskej rěcźi se shromadnym spěwom: „Bratrja, dajśe mjeńśo spěwej“ wunkincźeć. Mjeńko wustupi sajo nasch kbór a pschedenjeźe nam 4-hłósnje: „Schwórcźo, bórcźo“ a „Hanka, ty brune, brune wócźko“. Spěwy pischdinjeźechu so derje a rěcźachu mózne k wutrobam pischitomnych. Rjenje pschedenjeźy so kuplej wo „pschedeschćeniku“, kiž wulke šmjeńce f budźi. Temu śłědowasche dźiwadło. Pischedstajeśe so wulka hra: „Móz wěry“. Hrajerjo wschitcy jara wukśinje a derje, jedyn ka dźrugi, swoju rólu hrajachu a śłědi wulke pschijośnocze dobuchu. Se shromadnym spěwom: „Dóże statok mój“ słónći so śwjećeńśi porjad. Herzy sapiśkachu k wjeśełym rejam a śpěšcne nóźki wjerćachu so hacź do nastawazeho ranja. Wjećor bé jara derje wopytany. Wostanje wschem wopytowarjam w dobrym pomjatku. Dale tak „Sswéra“, a schkitaj Sserbstwo we swojej wosnadźe!

S Lejna pola Pomorz. W nozy k wutorjeu wumrje hospodaŕ Nutnicźanski, kiž bé 6obotu wjećor w Drażdźanach do njesboża pschichor. Wón bé f jenym wikowarjom f Hodźija sobu do Drażdźan jél. Na nahłej horje pola Bźelcźo Jelenja (Weißer Hirsch) rostorhny so wójnik (Steuerkette) a wós sajźdże do pschirowa. Nutnicźanski tak nahle f wosa padny, so śebi rzebro stemi, kaž rěj płuza (Lunge) srani. Njedźelu jeho f autowom domoj pschiwjesechu, hdźež też wjazy dotho žiwy pschebywał njeje.

S Bukeg. Rěmńikemu uniśichtrej Donatej bźeśu njźbawno, kaj hižo wosjewichmy, w klamach mnoho mjasa z twarom pokradnyli. Kaj so nětko wupokasa, su Donatej paduschi też w fuschćerni (Rauchkammer) polcze a schunki sebrali, na cźož so mischtr hakle se strózenjom dohlada, hdyž cźasyche tute wézy do wobkhoda k pschedacźu wotnjesli. Pa: duschi, kiž zyle wésće f domjazymi wobstejnosćemi so snajachu, bźeśu fuschćerniu f kluczikom wotewrili a potom kluczik sajo na jeho městno powrośnyli. Ssamo wérowanski pjerschćeń knjeza Donata wschaku paduschi sobu; tehornjiża jednym nakhribjetnik (Ruckack), so bychu krabnjene wézy prawje derje wotnjesć mógli.

S Brěkowa. Wtka je w dołhej a furotwej symje wjele pcźołow wotemrjeło. Cźim bóle mógješe so tudomny khéžźak z żelesniczny dźełacźeŕ Soka na swojich pcźołach wjeselicź. W jeho kolczach su wone wósche sbožownje tśeśiłstajnju pschećrali, ale niż jenoż to, wcźera so jedyn kólej wuroji. Wón so na blišći schtom sepjeda, hdźež mózacźu jón bożownje popadnyć a potom do kólcza samješcź. Wón schtyri punty ważeśe.

S Sstrepko. Pola bura Hanczja sta so wutoru popołdnju njesboże. Hdyž na polu dźełaśe, sytóschi so nadobo jedyn f jeho sapischenjenych wołow. Wón nadupadny Hanczownu žonu, wusbéhny ju f rohami a cźišny ju k semi. Hanczowa žebi dwójzy ruku stawa; dyrbjachu ju k lékarjej dowjesć.

S Noweho Gersdorfa. 51 łśetny mischtr Wolf, kiž bé njedawno w jenej tworni sajeložił, a pschi tym 3 porsty lewoje ruki sbubił, je žebi tuto njesboże tak k wutrobje wsał, so pónbźelu ruku na bo słoži a ńam žiwotnemu žiwjenju kónz da.

Se Zitawy. Schtóž hižo dołhe łśa wjazy šlyschećej njebé: tu skorża twarjej mischrozjo, so na wumiećenych dźełacźerjach, wosbeźe smurjerjach, pobrachuje. Je kobźa njemózno, wsché twarjenja tak spěšnje dotwarcź, kaž by to f dośahajucej licźbu wumiećenych dźełacźerjow mózno było. Mnoho tutych ludźi pa do industrije wo teńchi a njechadźa najźerje k swojemu powołanju sa wrócźeć, dokulź njeje wéśe, kak dołho budźe tuta konjunktura wo twarjenju tracź.

Přilopk.

* Internationalna fabrika falschowanych bankowkow Winska polizija je zwólku wuśledźiła, kiž je wo wjele wjazy hacź 100 wopaczných notow Jendźelskeje banki do wobkhoda pschinjeśła. We Winje, Mnichowje a Budapešcźe buchu tehodła wschelagy njedobrótliwosći zajeće.

* Nowocźasne farjowanje w zyrkwi. W starośławne jendźelskej zyrkwi „Westminster Abtei“ w Londonje sta k jutrownemu kemšchenju wótšipowjedaka, (Kantsprecher) postajili. Na kśiżu stejsćeśe mikrofon a we wschich rótłach bźechu mjedźenjate (Schallfänger) pschidrawjene. S pomocu tuteho apparata bé też w najdalschich kuczikach zyrkwi kóżde słowo predowanja słyschećo.

* Najnowische reje. Nascha młodźina, też serbska, ći je šebi w kurśach a na žurłach nowe reje kaž Jawa, Shimmy, Fox a druhe nawuknyła, budże dyrbjeć f nowe wuknyć. S Ameriki su sašo nowe reje dóschle — Jimska a Samba a 500 rejowańskich wuczerjow na kongres su w Kasselu su hodźiny dołho wo nimaj bo rosmolwjeli. Dny dołho buchu tute nowe reje wuknjene a budu w leńschim lécźe to „najwożebnische“. Byrnjež stawy kamaze byše, cźim rjeńsche su a cźim wólbrnischo mógli Jakub šiwoju Khatku šybowacź a wjerćeć. Swuczowarjo šebi mysla, so tutej najnowischej reji druhe wu cźišchcźitej. Nó, to dyrbja tola šmjeŕeć rjane być. Ssym ssam wcźipny, kaž so po rhytmje a takcźe Jimski a Samba ska. Widźeć je dóry budźemy. Schtóž je nowe f zyła f Ameriki pschińdże, to je „dobre“ a dyrbi so we pruhowacź — wusskazać. Na, wjele sboża! Rjeńsche a wužitnische by było, kdy bychu so serbske narodne reje, kaž je Sslepjanjzy na Macźicźnym konzercze rej wachu, mjes Sserbami sawjedle. To by šerje wużiło mélo sa nasche ludstwo.

* S wuśbużkje schule. Sslawny physikus Bunsen wosti njeżeujeny. Spytasche jeho nchtó k żentwje wabicź, wo rěcźa so f wjeśicha: „Sso żenicź, ach ně. Když potom domoj pschińdźeśeli, bźeźi na kóżdym sthodźenku jene nje myte dźěcźo.“ Skhód bo Bunsenoweho hamtskeho wa bydlenja wjeśesche 25 sthodźenkow.

* Snaty physikus, br. Kirchhoff, so woženi. Dźeń d swojeho kwaša wusna we swojim pschednoschku: „Moj knjeza, wobžaruju, so njemózu jutśe pschednoschowacź.“

* W žurłach jeneje makeje univerśity so Nernst, Lampki sawjedźechu. Na to bésche thumschtnik do jenej lawki wurésane: „Hacź šedźiśch w bśyscźe Nernstśeho śwéśła, Ty nschćo nawukmjeśch dnje lódma.“ (To so w wésteho studentu pocźahowasche, kiž hižo sestarjeny hischći lawku universitneje žurle tłocźeśeche.)

* Pschejara stracholiwje. Schef ke komijej, kiž telefonuje: „Cźłowjeze, schto macźe w moshach — rěcźicź tola f twornju dynamita — ruce zigaru wjeŕeć!“

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma dźensa, štwórtk zwučowanje.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje změje jutr pjatk 1/4 9 hodź. w Serb. Domje spěwanje jeno za mužskich. Tuči njech pak wšitcy přińdu.

Serbski wjećor w Lichanju wuhotuje towarstwo „Zernička“ njedźelu, 18. meje, pola Rudolfec. W prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Spěw. tow. „Łužičan“ w Hornjej Hórcy ma pjatk 16. meje, wjećor 1/2 9 hodź spěwanje. Wšitcy maji z dypkom přińć, dokelž chcemy so na wulět n Mnišonsku horu, 1. junija přihotować. Dirigent.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma pjatk, 16. t. m we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Now sobustawy (zwučowace a přinoškowace) so přijimuj

Spěw. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma pjatk pola Jurakec w Hrodźišću wjećor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wěsće přińdu. Też hosćo su witani.

Serb. tow. „Cornoboh“ z Drježdźanach přihotuj k 15. smažnikej wulět z autobusom k bratrowskemu towarstwu „Jutrnica“ w Njeswačidle.

Hamtske wozjewjenje z Ludźa.

Ludźiśe hamtske hejtmanstwo wozjewja, so je dla słaženeho pša, kotrehož w Habrachćejach (Ebersbach) powadnychu, sawrjeńe pšow sa wšy zyłeho južneho dźěła hamtskeho hejtmanstwa postajene a so traje hacź do 10 augusta 1924.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Kamjenske hamtske hejtmanstwo je postajiło, so maji so žiwinje pschećiwo cźełwjenemu pobźěžej (Rotlauf) schćěpić. Tuto schćěpjenje ma so — kaž finy hižo juno wa sjewili — hacź do 31. meje t. l. stacź. Sa tójdne jenotliwe schćěpjene žiwinjo ma so 1 st. hr. płaćicź. We dalschich powjazanjach podadźa gmejnske pschedsydstwo sćěhowace wu sjewjenje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerь. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiske feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, z. nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk, 15. meje 1924

Kursy wcźera w Barlinje:
(Tute kursy su w millionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	236 400
jendźelski punt	18 356 000	cźěskoslow. króna	124 600
schwajcarski frank	744 100	10 mil. pólsk. mark.	804 400

Němske pjenjezy běchu wcźera na wukrajnych bursach sašo trochu skruczene. Franzowski frank bo njepschemjeni, ale skónczinje bé kruty.

Effektowe kursy běchu wcźera na Barlinskej bursy wschelake.

Na **produktowych wikach** knježi dotalny měr. Pšenjeża je na wikach, ale kupzow nima. Rožku mózny jenož hischcze na wjach kupuja. W jećmjenju njebé wobrota. Też wowsu njeźdże, i nowsjacźom śrěmjenje Němskeje. We zwotrubach bo mało rospscheda. Też wikowanje w druhich wonjezachach wjasuje. Rjane cźopły a płodne wjedro lutam hoji. Zentnaŕ płaćesche wcźera

w Barlinje:

pschenjży 7,95—8,10 rožki 6,40—6,60 jećmjenja 7,60—9,10 wowsa 6,30—6,65

we Wróćławju:

pschenjży 8,20 rožki 6,65 jećmjenja 6,50 hacź 8,60 wowsa 6,25.

Wiki rěznego skotu (Zentralviehhof) wcźera śrjedu w Barlinje Friedrichsfelde. Jenož 376 běhakow a prošatow běchu pschihnali:

	małe	śrjenje	wulke
běhaki	25—32	53—45	50—60 st. hr.
prošata	10—16	16—22 st. hr.	

Rosprawa wulkohymjenjenje Mrtz & Co. w Barlinje Steglitz. Dokelž je hižo pośdże, hymjenja wjazy tak derje njeśdu. Ale tola hischcze wjazy kupuja, hacź w pschećerišću poślednich lét. Dźećerja so jenož hischcze malo rosypscheda. Jenož módry dźećel (luzerna) něschto lépje dźěsche. Sa to trawowe hymjenja cźim lépje dźěchu, cźim kaž we wódnej powodninje (Rangrälier) tak też w lěschich druźinach. Płaćišny so njepschemjeničnu. Jara derje jsełuschka a woka dźěschej. Spotrjebje je też rosschćěpadcze w seradeli. Runklizowe hymjo so pschećo hischcze kupuje. Tele płaćišny so sapiśachu: Cźerwjeny dźećel 70—84, běły dźećel 110—170, schwedšti dźećel 35—62, módry dźećel (luzerna) 54—74, žołty dźećel 32—40, murocźny (Wundklee) 68—75, wódna powodnina (Raygras) jendy. 36 hacź 48, italska 36—46, žołtnik (83—45, łucźna poraczišna (Wiesenschwingel) 55—75 st. hr. po zentnaru.

Na pschedaŕ:

Jeża, kacźe, k nałaźenju, Tobias w Nécźicy.

Kóń, starschi, do dźěła, w Budyšchinje, Schlosstr. 4.

Kruwa, wyšokokuczelna, s 3. cźelećom, w Hajnizach Pilgerschänke. W

Kosa, saanska, s 3 łóstatemi, Jan Němz w Konjezach pola Pomorz.

Pśy, młode lischcze, w Libuchowje cźo. 20.

Kanikle, šanćża, běła hobrika, w Budyšchinje Hausenstr. cźo. 121.

Kurpy, šymjenitne, Contay w Hórzy (Horka) p. Nisseze.

Sso pytaja:

Pohonca, Vogt w Njechornju pola Lubija.

Komatśik, Richard Stübner w Lubiju.

Wumeńša a pschedawa:

Konje, pjatk 16. a sobotu 17. t. m. w hoscźenzu „kurwjeśi“ (Kurfürst) w Budyšchinje na drjewowych wikach

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zits a wolijowe šymje po tuni abo 1000 kg, šemał 100 kg, płaćišny po Notej šrižnje.

	14. 5.	13. 5.		14. 5.	13. 5.
Pschenja	159-163	159-163	rapš wožnich	10,20	10,20
rožla	128-133	127-131	posch. melaka	8-8,80	8-8,80
natśi. jećmjen	168-182	170-184	šerabella	11-13,00	11-13,00
nat. jećmjen wowš	—	—	běrnaze šymje	22-22,50	21-22,50
kukuryca (Mais)	126-133	125-132	šymy	14-16,00	14-16,00
pschenicźn. muka	22-24,50	23-25,00	wołk	11-12,00	11-12,00
rjana muka	19-21,25	19-21,25	łany wožuśki	18-19,00	19-20,00
pschenicź. wotr.	10-10,20	10-10,20	módre łupiny	11-12,50	11-11,50
rjane wotruby	9,40-9,50	9,30-9,50	žołte łupiny	15-15,50	15-15,50
rapš	800	800			
lane šymje	400	400	šymo, 60 kg	2,50-2,75	1,90-2,10
hrach	13-15,00	12-13,00	sioma, rjane	1,35-1,45	1,05-1,25
pjerinjchi	11,00-12	11,00-12	„ pschenicź	1,35-1,45	1,05-1,25
			„ wowsina	1,10-1,25	0,90-1,05
			„ jećmja	1,10-1,25	0,85-1,05

Hinakašske serbske towarstwo „Statok“
wuhotuje njedźelu, 18. meje
w Domaškec hosćencu we Wochozach
serbski wječor
ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.
Započatk we 8 hodź.
Wšěch lubych Serbow a Serbowki z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje
wubjerk.

Kołojězdne towarstwo „Błysk“ w Hasłowje
přeprošuje wšěch Serbow z blizka a daloka
na njedźelu, 18. meje
k poswjećenju khorhoje
Wot 12 hodź. sem powitanje towarstwow, ½2 hodź. poswjećenje khorhoje.
Wo bohate wobdźělen je prosy
předsydstwo.

Zadanjamy pjenjezy wot
12—18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

Pisanske blida, drastowe khamory
łoža z matrecami a bjez nich, kuchnje, wšě polstrowane meble
předawa po přihódnych płaćenskich wumjenjenjach
Despang na Hužakowskej dróży 4. Žane klamy.

Jědźne běrny
kupuje po najlěpšich płaćiznach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 schodźe
Skład w bróžni na Hošćo hasy

Paul Otte
šitna hasa 10 **w Budyšinje** šitna hasa 10
Drastowe a šatowe tkaniny
židźane a wołmjane tkaniny
za serbske drasty
žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Poručam po wurjadnje tunich płaćiznach:
rjane wobleki, tkaninowe a somowane, płatowe wobleki za lěćo, lysterowe jaki, wšě družiny mužacych kholowow a dźěłanskeje drasty, gumijowe mantle.
A. Mengerowa w Budyšinje na serbsk. hrebj. 6.
Ręči serbski.

Wagnerowe
słomowe prasy
su znate a so rady kupuja,
sylnje twarjene, lohko běžace,
železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.
Wagnerowa
sykanjowa mašina
za ruku a móc, ze zwěšenjom za doprědka a dosady wjerćenje walcow.
Hódny wudźěłk I. rjadownje!
Répusyknki
štrótowanske młyny - elektriske motory
najlěpše wudźěłki.
Gustav Wagner w Korzymju
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71.
Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.
Zastupjeć: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třělanskej dróży 42. Telefon 321.

Sedłarske a polstrowańske dźěła
a wuporjedźenja kóždeje družiny so spěšnje, čisće a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźěłaju!
Přińdu na wsy! Dopisnica dosaha!
Fritz Schulze, sedłarnja na Zidowje
čo. 259
pola hosćenca „Schwan“.

Wóskowane sukna
wupjerki, módrotišć, twjelki, kolikce a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo
K. Erler w Budyšinje
na šitnych wikach 11, snapf. hosćenca Ztotoje Hwězdy.
Ręči serbski.

Měchi
nowe a trjebane, poruča
Hofmeister
w Budyšinje na Hošće hasy 23.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na horněcerkwinskej hasy čo. 10 poruča jědne koła, šijace maćiny, granate a šlawchi. Samsna wuporjedź

Dźěłanske škórnje
z wuprawdźitoje howjazeje kože jenoż 18 hriwnow su dóstać we
Axmannec wobućowym domje
w Khrósćecach.

Sylneho
čeladnika,
kiž móže syć, hnydom pyta. **Kubleč Wjela** we Wawicach čo. 4.

Požčonki
na prěnim městnje na ratarstwa ma wotedać prawny běro Kutschke w Budyšinje na nowych hrjebjach 5. Ležomnostne papjery sobuprinjesć.

MERSOLSKI
Wěrowanske pjerščenje

Nyjne sudobja,
škleńčane akamjentnowe twory
poruče po najtunšich płaćiznach
J. G. Schneider
w Budyšinje při lawskej wěži.

Khežorska krona
(symjentne běrny)
mam na składze.
Industrie
dóńdźe kónc tuteho tydźenja
Paul Beunewitz.

Žony
kupuja přihódnje gumijowe wěcy
wěsje družiny a druhe žonjace wěcy, też króćce a wołmjane twory pola
Kinderwagenowcje na serbskich hrjebj. 34 I. a napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

Fr. Scholze
w Budyšinje na seminarskej hasy 10 poruča so jako
porjedźer časnikow.

Maschinenfabrik Kappel AG
Chemnitz

Ciche přesunowanje nutřkowny wóz hodźi so won wzać
solidny twar - podawam hnydom
Hłowne rozesłanje
Friedrich Wolff
w Drježdźanach-A., Neumarkt 4.
Telefon 22630.

Kójdy, schtój ma
nětčto na pjećbać, jěć, grat, wojdźiele nane a trjebane wěcy, abo schtój dyrbi ći nětčto łapić, wujdźeš to :: :: ! nawěsćićom we :: ::
Serbskich Nowinach
Zejdźi nawěsćićl so w nětčo 6000 šerbšćich domach cyła :: a ma wšitu wuspěch. ::

Připrawy za elektr. swětło, motory a zwónčki
kaž też wuporjedźenja
wuwjeduje při wuživanju jenož najlěpšeje maćizny wurjaduje swědomićiwje a płaćizny hódno
Ernst Böttger na serbskich hrjebjach 8. **Telefon 305.**
Žadajće sebi njewjazocace wobličenje płaćiznow.

Wotewrjenje wobkhoda.
Dowolam sebi z tutym podwólnje wozjewić, zo sym na ležomnosći **na wysokej hasy 8** (Hohengasse) **w Budyšinje**
khachlestajeński wobkhod
wotewrił. Poručam so na załoženku swojich bohatych nazhonjesjow w tutym rjemjesle **w stajenju, přestajenju a wuporjedźenju** a přilubjam při tunim wobličenju spěšne, wěcywustojne a swědomićiwe wuwjedźenje wšěch mi poskićenych dźěłow
Z počesćowanjom
W Budyšinje, 14. meje 1924. **Viktor Schlechl.**
Běch prjedy dołholětnje w khachlestajeńskim wobkhodze Augusta Teicherta w Budyšinje w dźěle.

Wotewrjenje wobkhoda.
Dźeń 15. t. m. wotewrju na **bohatej hasy 10**
wobućowy wobkhod
z wuporjedźernju.
Najlěpšu a najrjeńšu tworu při najtuńšim wobličenju podawać, ma moja trajna zasada wostać. Přinjesu wulku dźěłbu wobućow po wosebje tunjej płaćiznje na předań. Zwěsće sebi z napłaćenjom tunje płaćizny.
Moja wobućowa wuporjedźernja je hižo 23 lět dołho najlěpje znata.
Z počesćowanjom **Alwin Pech.**

Pomorske symjeńtne běrny
„Blücher“
Běrny kiž w poslednich 4 lětach najwjacy přinjesechu, wurjadne hospodarske a jědźne běrny
su dóšle!
a w bliższich dnjach dóńdu hišće dalše wjezby. Přijimuju hišće skazanki.
Erich Bräuer
wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 schodźe.

Dźak!
So wróćiwši wot rowa našeho drohoho zemrětoho
Augusta Hobraka
čujemy so nuzeni, wšěm lubym, kiž su w našej zrudobje wutrobne dźěłbraće wopokazali, naš wutrobny dźak wuprajić. Njech Bóh wšěch před podobnym wosudom wobarnuje.
We hłubokim žełenju:
Marja Hobrakowa rodź. Mechelkec a 3 synkojo.
w mjenje wšěch zawostajenych.
We Wulkich Ždźarach, 16. meje 1924.

Palma měra
na row Augusta Hobraka we Wulkich Ždźarach wot J. Linaka.

Kak zrudny dźeń to tola běše,
Mój luby Gusta, Hobrake,
Hdyž Ty přez smjerć tu wotsal dźěše,
Bě zrudoba, to móžu rjec.
Hdyž wloštoh mała syrotki,
Kiž płače, zo nan dołho spi.

Kak styskniwje za Tobu hlada
Ta wopuščena wudowa,
Smjerć, ta je husto jenoh' shlada,
Wot tych, kiž so tu lubuja;
Tu nanej sobu kazaše,
Kiž so tak za Was starašе.

Pjeć lět tu lědom wuliwaše,
Dny swojoh' swěrnoh' mandźelstwa,
Dha smjerć Će hižom pokadaše,
Dom' čahnyć k swojim do njebja.
Či tam při stole jehnjeńca,
So wěsće wšitcy wjesela.

Tam budźa Tebje Twoji witać,
Twój nan a Twoja luba mać,
Hdyž tamny wulki dźeń b'dže switać,
Či budźa wšitcy ruku dać.
Dwě sotře, teć dwaj bratřikaj,
Kiž wésće staj tam jandźelskaj.

Hačrunješ ty sej lubje žadaš,
Při swojich dźeje přebywać,
Sy so sylnami za nje hladaš,
Hdyž cikcyk ja Tebje trošćować,
Sy wšitkich Bohu porućił,
So jeho radźe podćinyć.

'Žom młodźene bě ty dołhe lěta
We nana domje z hospodu,
Teć Tebi prjeć wza z teho świta
Sinjerć sahe Twoju maćerku;
Ty nanej wšitko kazaše,
Kaž jena swěrna mandźelska.

Kak rady eheyć ja horje stanyć,
Za Tebje z teho świta hić,
Z toh' hrěšenoh' Babela eheyć čahnyć,
Tam z mojimi so z towaršić.
Tu nimam žane wjesela,
We domje mojim hišće mje.

Tak spi nětk dźeć w Twojim rowje,
Tu na Ždźarowskim kerchowje,
Hač Jesus Će po swojim słowje
Do raja zbóžnych zjewoznje.
Tam, tam sej wšitcy žadamy;
Tam jandźelam so runamy.

Přiloha k čisłu 113 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 15. meje 1924.

Staw wušywow we Sassej.

Najbóle schkodowachu nasymne rožki. Wulke schkody pisches myschę.

Mokre a samne nalěćo bě ſ pschiczinu, so nasymne wušywy we ſrostu a wuwiczu wrócżo wostachu. Też nalětne wušywy su so hubjenje pschewjesełe bałe. K temu pschińdże hischcze schkodny nózny mróz. Pohubjenje ſtawa wušywow je tehodła hischcze jara njewěsto a njedosposne. S wjetscha sahe wokzute žita lepje ſrała, hacż pózdne. Nasymne rožki su bóle schkodowałe, hacż pschenicżny. Tute schkody nastachu ſ wjetscha pschez gnězdowe wóseżky, smjerſki a wošebje žylnje pisches myschę. Sawdżene cżople dny dachu pak wušywam hnydom rjeńſchi napohlad. Na cżežſchich rolach nalětne wušywy ſ blakami pschez hischcze móżne njedóchu. Wornjo druhim létam su létuſche wušywy wo schtyri njedżele zapoſdżene. Dospolnje ſalelene a wuwite nalětne wušywy su lětża jara rědke. Też bżeżel njeje ſumu wschudżom derje pschekrał. Hdyż ſe bżeżel rěbi, tam su myſche wjele podrylił. Też bżeżelowa rakowina (Kleekrebs) a druhe ſchkodniki ſu bżeżel niczili. Na łukach je jenoż na mokrſchich nješchto nalětneho żiwjenja widżeć.

Nědwuſcha wólba do krajneho ſejma.

Psched létami knjeżeſche w Pruſej hiſchcze ſtiſtarny wólbny ſakoń. Wólbokhmani jedneho wokrejża buchu ſ wjetſcha ſchematiſowy do tſioch kłażow dżelení a to po ſamożenju a bokhodach, a dżeń cżeſcżejschóny ſtab tak mjenowanych prawoleri (Urwähler). Tuczi wolicżu w kóżdej kłaży najprjódży wólbunych muży a knjeżnoju potom ſapóſłanza. W khudſchich wokrejżach móżeſche jedyn hižo ſe ſrěnimi bokhodami do prěnjeje kłaży žłuſchcż a w njej jenicżki prawoleſ bycż.

Tajka „kłaża ham ſa ſo“ bżeſche w małym městaczku — chżemy je Worcaj mjenowacż — bohaty rentnar Khójcża, khtrjež njeinjeżlimy, a wot ſwojich ſobuckłowjekow malo lubowany knjes. Wobżeże ſ měſcżanoſty a někotrych pschiſłuſchowarjow, zyle hodżiny dołho na jenicżkeho „prěnjekłażneho“. Tón wobſtara měrnje ſwoje hewak ſwuczene rentnarſke dżeło a halle někotre njeſpokojne pschedſtónczenjom wólby pschińdże naſch rentnar, ſo by ſwoje najwyſchiſche ſtatne prawo wukonjał. Wólba bżeſche tehdom ſjawna a knjes Khójcżka, tón jenicżki, wolejche ham ſo. Hnydom ſo jeho wólbny wubjerk wovraſcha, hacż chże wólbu na ſo wſacż, ale ſ jednym wjeſełym a ſ jednym mokrym wóczkom ko temu ſ wożobinſkich a ſaſtojniſkich pſchicżnowu ſpjeczowſche, „cżeſke brěmjo“ wólbneho muża na ſo wſacż.

Tuż dyrbjeſche ſo k druhemu raſej wolicż. Saſo pſchińdże Khójcżka w poſlednym wokomiku a wołpjetowańſche ſwoju komedyju. Měſcżanoſche ſo ſtoro żołcż pschesła, ale woſta ſwonkownje pſchi dobrej myſli.

Hiſchcze raz ſo wołeſche a knjes Khójcżka ſo ſaſa „jenohłoſnje“ ſa wólbneho muża wuſwoli. Hdyż ſo jeho někto mněſcżanoſta k tſeczemu raſej a to khętro roſhorjeny — bjeſ dżiwa — praſcheſche, hacż wólbu pſchiwoſmje, ſtupi Khójcżka, ſwoje ważnoſcże ſebi wědomy, trocżeł wrócżo a wuprajſi ſo ſwjatocznje:

„Hdyż je mje dowěra mojich domjazných k tſeczemu raſej do cżeſtneho ſaſtojniſtwa powołała, njemóżu ſkoro hinak, hacż wólbu ſ wulkim dżakom pſchiwſacż.“

Pschiſtojnoſcż a ſdżěrnoſcż ſakaſchſchej měſcżanoſcże, prawe wuraſa ſa taſke njehańbite cżinjenje trjebacż. Ale knjes Khójcżka bżeſche ſwotcżeny domoj ſe pſcheſwědcżenjom, ſo wjeceżenje je najwjetſche wjeſele na ſwěcże.

Naſch Jan je ſe ſchule.

(Wobraz ſe wšy.)

To rěka — hižo někotre tydżenje. Kóż měrza buchu naſche wjeſne dżěcżi ſe ſchule puſchcżene. Někto dyrbja ſo bóle na ſwoje nohi ſtajicż. Naſch Jan woſta doma, trjebamy jeho w hoſpodarſtwje. Tu khwilu ma na polu dżěła. — Naſchne żywy. Pſcheju je wołcżi boruba!. A to wošebje na dopołdnjſchich dnjach, hdżež hewak w ſchuli ſydżachce. Dżiwno wſchak jemu bżeſche! Niechaſche jemu ſ wopręda tak krucże do hłowy, ſo njetrjeba wjazy do ſchule khodżicż. S mſſlemi je tam dżensa hiſchcze na prěnjej lawzu. Někto maja ſicżenje, potom cżitaja, a někto — cżaſnik bliže tuniže na pot jednacże — dracżuja ſo ſe ſemjopiſom (geografiju).

Rad by hiſchcże takſe pſchi ſchulſkich dołhodżach pſchipoſkuchał, ſchto nutſka cżinja. Wjele tam wjazy „łóż“ njeje, hdyż ſu ſo naſlěpſche mozy puſchcżiłe. To drje ſo knjes kantor tróſchku roſhněwacż a na ſwójſki mudrnjch konfirmandow powmyſli. Pak — ſchula tu, ſchuła tam! Někto ſłuſcha naſch Jan zyle a zuły k wulkim. Hoj, haj — k wulkim! Zigarety hižo turi każ ſtarz, bżerjeż jemu nan huſciſchco prajił, ſo ſu bużoze ſligorki njeſchłodniſche hacż tajke ſylny tobak. Do teho dżě naſcha muſtka młodżina — aj, aj! naſche ſerbſke hołcżki wěż hižo pachaja — njewěri. Mnyſle ſebi, ſo ſich zigareta wo pał twarożka wjetſche cżini, tute pjecż wo ſemje. Naſch Jan ſo też wulki cżuje.

Hdyż pał bżeżi ſe ſchule du, běži bliże na pucż a wuwopraſcha ſo je na ſercżeń a wutrobu, ſchto ſu w ſchuli pſchewſate, ſchtó na jeho měſcże ſtrěži, ſchtó prěni, ſchtó poſlědni, ſchtó knihe roſtrżela, ſchtó thartu pówěſcha, ſchtó tawſi a błido treże, ſchtó „nopiſnuje“ atd.

Wjeczor wucżeńcże druhdy ſwoju „toſchu“ (toboku) a zaje w ſwojich ſnihach. Niejo je pſchedaż, ale khowa ſebi je na dopomnjenku. Pſchezo njemóże hiſchcze wopſchimnycż, ſo je ſchuliſi cżaſ na wécżnje nimo, każ ſo nětotrymżkuli „wotwonjenſko“. Ale zlenje pał na ſwóje waſchnje też ſaſtu je.

Jeneho wjeczora njeżeſche ſa nana liſt na dwórniſchczo do kaſchczika. Tak ſaſ wotcżěże do wšu na pół. To je pjeżeł kuſciſcho cżiniſ. Ale bżenża njeżdże hnydom domoj, każ bżeſho hewak jeho waſchnje, dokelż dyrbjeſche. Licżi bżé ſo do „wulkich“. Slehnje ſo na ſlelkażu pół a cżaka na cżoh, każ druhe wjeſne hółzy a hołzy. To tola někto też ſmě. Wucżehnje ſebi zigaretu, ſapali ju a pucha kur do powětra każ Mlynkez Michał, kiż je koni ſe ſchule. Tamni wſchak ſo jemu ſtrabżu ſmjeja a cżinja ſwoje żorty. Hacż też to je we ſwobnych tholowach, w nozy bże budże łacżſi „fitrowacż“, zigaretu dże ſ pałzom a ſ małuſchkom dżerſi, każ jeno ſo na njeho pſchihladuje. Tak a hinak ſebi w cżrjódży rěcża a ſo tichotaja. Jan njepytnje, ſo to jemu płacżi a pacha dale. Michał je też mjes nimi. Cżehodża por trocżeli bliże njepſchińdże. To tola wě, ſo ſym ſe ſchule a ſo do koka boroſcżenych ſłuſchcżam. Khiba, ſo ſebi nješchto na ſo bycż ſoa, ſo je lěto ſtarſchi? Njech je. Schtož tón je, to je też ſym. Kat ſo ſ hołzami „tendluja“ a ſ nimi ſo rozmłowjeja wo poſlednym njedżelſkim wjeczoru. Kat ſebi ſpchotaja a hłowy hromadu tykaja. Dw, to muſy tola rjenje bycż, talle na wjeczorach po wšu ſo wokoło honicż. Njech jenoż hiſchcze lěto ſanbże, potom to też ſměm. A nan? Ach ſchto, telko tola wjazy rjeż njeſmě. Sym ſe ſchule. Wſjo, poſłuchacż dyrbiſch ſtarſchich trjebała. Ale, każ hižo prajach, won hicż bużże mi tola ras dacż dyrbjecż. S zyła, kiż bżeżu tak prajwje ſwiſi, ſnajmjenſcha wo nješchto wjetſchi. Najmjeu pónbu na tatarſku ſchulu a ſmeju nješchto dopołdna hacż wjeſni. Tajſi měſcżanſki ſchulez móże ſebi wjazy dowolicż, hacż wjeſnjenſki, wošebje bżeż je nan wulki bur abo półzaj.

Hładajcże, każ ſebi tamni łażki kamaju a ſa łaz abo do kneſłowych dżěrkow tykaja! A to ſ dwórniſchczowych łerczkow! To njedyrbjeli cżiniſ. Taſke kamjenje a tózowanje je krucże ſakſajane, tej knjes kantor pſchezo na tajku hruboſcż we Bożej ſtwórbje ſwarjeſche. S zyła, wjerzebine miſki. Na nich ſo wócżo rabuje a pczołka měd ſbéra. Każ by jeho bobra wucżba ſ wuſtupjenjom ſe ſchule podarmo bżła! Mě, rjenje to njeje, taſke łerczki wurubicż, ſtorku jim nadrecż. Njech ſo tola rabſcho kżeńjom na ſchtownje ſwjeżeluja hacż na kłobuk. Tam bórzy ſeſtnju a ſemru.

Cżah je bożeł a hižo ſaſy wotjeł. Jan cżampa pomałku domoj. Nan ſo wopraſcha, gdże je tak dołho był. To jemu bo noża dżeſche. Cżuje ſo ſchtowdżeny. Schtoża po prawym chże? Sdłuſcham tola do „wulkich“. Haj wſchak, tak je. Lědy ſu je ſchule a to ſebi „niczo wjazy prajicż bacż njechaja. Sću ſwoji knježa.“

Bokmonczku du nasch Jan konfirmęcowany. To bżeſche ważny dżeń. Shotowa ſo bo zyrknje. Njebżeżu wot njebżele dże kemſchi thodżicż, każ je to Sserbow dobre wałchnje. Hdyż takle pſcheb bładaboſem ſleſeſche we ſwojim nowym wobleku! Sdam bo ſebje ſo ſalubowa. Mjane bżéle manſchetki a ſwjerſchnu łoſchlu. A potom nowy kłobuk. Kebżbłimje wolmje iża won ſ wulkeje tity, na kotrejż męſcżanſka firma ſteji. Tam bż jón macż kupiła. Haj, horjeła w pjeſlu tcżi maſy kwéczeł ſ mnyrtby.

Feuilleton

O, moja hola ...!

(Spisał M. Nowak - Njechornski.)

Slěbrobżele ptaki ſo znoſowachu nad mochowymi rěchami mojeje wótcneje wjeſěcżki. Pripowjedachu ni z dżiwjokrasnym kříkom, zo bruna hola, wocuciwši z kruteho zymskeho ſparja, ſo prihotuje na wulki nałětni ſwjedżeń.

Z radoſcu wuſłyſach wozjewjenje dżiwnych ptakow a bjez dlijenja ſo na puć podach, zo bych, każ kóżde lěco, też tón króć zaſy wopytał ſwoju ſčedriwu a hoſćićelnu nadobnu prěcżelnicu.

Překraſna je hola a kuzlorjana we ſwojej nałětnej draſce. Njepříruna ſo wupikanej měſcżanſkej pychaſcy. Jeje cżiſtotna, ſamoródna kraſnoſć nima trjeba porjeńżenja a wupyżenja. Na bruń zeleny je jeje płaſć, cżémnoruda ta draſta, paſana ze ſmaragdowym přepaſkom a złotożołty wěnčk jeje wonjate, cżémne kudżerje debi.

Hižo kroču po cżichom kraju ſwojeje prěcżelnicy. Paćeńkobarbne njebjo ſo pina nad ſamotnej, ſěrokej runinu. Ani wětřička ſo njehiba. Wětrec hólcy, kiż wócżera hiſće po polach a lěſach harowachu a hawtowachu, wotpočuja dżensa zmérom w ſwojej khalupje za čornymi lěſami. Swjatočna cżiſina wſo wobkrjeżi. Też pospochi didlowacy paſkowroncżk tutu ze ſwojim ſpěwom kazyć njemóże.

Kroču dale! Cżémnoruda wrjoſowina, ſnóhbóły pěſkojeńy puć z wobeju ſtronow woblimuje. Šamała wjerbica mje ſwěru přewodżuje. Jeje ſlěborne wowcki ſo błyſkotaju każ jaſkrawe pacżerki. Cżódne, cżmowobarbne jaworcy na cżerwjenobrunej płoninje ſtražuja. Tu a tam zabłyſčeja łucki. Su to woka tuteho cżicheho kraja? Wſudżom kčéjaće bołminy ſapaju. Płomjenjace wóhnje je hola zapaliła k cżeſći ſwojeho nawożenje, přikhadżaceho młodeho naléća.

Wot wobzora ſo módre khójny dale bóle přibliżeja. Hižo rozeznawam jich cżmowe kudżerje, jich ſwižne, mjedżane cżéła. Bórzy mje ze wšěch ſtron wobdawaju.

A kroču dale! Mjez ſtomami ſo nješto zabłyſča. Šwarna, młoda holanka tam ſłanje braba. Wuhladam běłke rubiſko, čiſtocerſtwe, każ młody ſnéh a dwě njebjomiłej, brunej woči, hłubokej a polno potajnoſći kaž holanſki jězor, ſo zadżiwanja na mnje měritej. Abo njeje to ſnadź ſonowina? Haj, njeje to tola dżiwica, tuta kuzlorjana bohowka ſerbſkeho lěſa, kotraż z njemiſacym kłokom cłowjeka a zwěrjo na ſmjerć zranić wě? Ale ně, tuta lubozna bytoſć tu přede mnu złóſćić njemóże, khiba zo ći z powabnymaj wócomaj wutrobu a myſle wobkuzła.

Hižo kroču dale. Překhodżuju wjeſki, woſamoćene holanſke wjeſki, na kotrychž poważnych ſłomjanych třěchach a pěſkojenych haſach ſamy měr a ſwjata ćiſina wotpočuje. Wosrjedź zahrodki před zwiſlemi ſo nimale wſudżom wulki ćmowy kříž pożbeha. A na kóżdem kříżu tón kříżowany.

Ja wjacy dale njekroču. Myſle mi hraja tak ſpodżiwnje. — Z razom znazdala zawuwaju ſireny blizkich briketarni. Wuſłyſu dobywarſke wuće helſkich djaſow hróżbnje přez krajinu howrić.

O moja wboha ſerbſka hola!

Kulturny rozhlad.

Knihi za domowědu.

Paul Johannes Flechtner, Heimatbuch von Wilthen, Irgersdorf, Sora, Kirschau, Kleinpostwitz Tautewalde, Weifa und Arnsdorf 1922.

W nowiſim času ſo woči našich narodowcow a lubowarjow přirody zaſo bóle a bóle rodnej zemi a domowinje přiwobroćeju a zaſo ſo wjacy domowědnych knihow a ſpiſow piſe a wodawaj bórzy hubjeńſich bórzy lěpſich.

Jenu tajku lěpſu, haj z cyła dobru a wobſěrnu domowědnu knihu je lěto 1922 w němſkej rěći wučeř Pawol Jan Flechtner-Wjelećanski wudał pod napiſom „Heimatbuch von Wilthen atd.“ jako ſwjedżeński ſpis K XIV. k ſpěwanſkemu ſwjedżenju zwjazka hornjołużiſkich ſpěwanſkich towaſtſow kotryż tehdy w juliju 1922 we Wjelećinje ſwoje 60 lětne wobſtaće ſwjećeše. Kniha je wot ſpiſaćeła derje a wobhładniwje ſpiſana a wotpočuje powšitkownje na dobrych a wěſtych podłožkach; wosebje kn. Flechtner też wuđe ſerbſke žórła ſobu wużiwa a na prjedawše a nětčiše ſerbſke wobſtojnoſće we Wjelećinſkej wosadże zdobnje dżiwa; jenoż *mysl*, ſo je wjes Wjelećin hakle w 11. lětſtotku założena, njeje prawa. Wjelećin jako założk a wobſydſtwo ſerbſkeho knjeżka Wjelety je wjele lětſtotkow ſtarſi, ale wón bżeše każ wšitke ſerbſke ſydlišća w ſpočatku mała wjeſka tam w lěſu ſrjedź łużiſkich horiščow ležaca jako Kulowo wokoło městna, hdżež wokoło cyrkwej a ſula ſtojitej; też dołhej křídle k rynju a k wjećoru ſtej hakle w 13. lětſtotku abo też pozdźiſo nastałej założenej wot němſkich kolonistow.

Flechtnerowa kniha wobſahuje 241 ſtron we wulkim 8° a ma tele wobdźěle:

1. Po předſłowje a zawodnem ſpěwje „Domowina“ 1. staw: Położuje, mjeno a najſtarše ſtawizny wſy; — 2. Cyrkej a ſtož knjej ſtuła; — 3. Šula a ſulstwo, wučerſtwo a zapis wšěch wučerjow; — 4. Ryčerkubło a jeho wobſedżerjo; — 5. Wosady ze ſwojimi leżownoſćemi a z leżownoſtnymi mjenami; to je najwobćeżniši ſtaw a wšo je tu w 19 wotrěžkach na ſtr. 78—126 jara nadrobno a derje wopiſane; też naše ſerbſke leżownoſtne mjena a jich zběrki w Časopiſu M. S. njejſu njewobkedžowane a njewužite wostałe; — 6. Industrija ſtr. 127—144; — 7. Wobkhodnistwo ſtr. 144—157; — 8. Wójnſke časy; — 9. Narodopiſnoſć ſtr. 168—204. Tutón wotdźěl poſkića jara wjele zajimawych wěcow za naš narodopis a žada ſebi kedžbnoſć kóżdeho narodopiſnika. Wo nich ſhy nam raz jedyn Wjelećan w našim narodopiſnem wotrjedże M. S. přednoſować a při tom wosebje to wuzběhnyć mohł, ſtož je ſerbſke runje kaž te ſerbſke leżownoſtne mjena z 5. wotdźěla.

Na to přidruża ſo zafarowane wſy ze ſwojimi ſtawiznami a to: 10. Wostašecy; — 11a. Zdźaf; — 11b. Korzyń; — 12. Bójſwecy (w liſćinach Bosslawitz a Bosselwicz-ſtr. Bogusławici t. j. wjes potomnikow Bohuſława); — 13. Tučicy, kiž běchu hač do 1825 cyle ſerbſke, — k tomu jako přidawk: 14. Motydło (Weifa), wjes do Wołbrameo zafarowana — a 15. Stawizny ryčerkubła Warnočic pola Wjelećina (Spiſał Ota Smola).

Kniha je z debjena z mnohimi rjanymi wobrazami a to z 10 mjeńšimi a 14 wjetšimi, mjez nimi wobraz Wjelećina a Wjelećanskeje cyrkwje, Wostašec, Zdźarje, Bójſwec a Tučic.

Tuž dźe mózemy Flechtnerowu kniha kóżdemu lubowarjej domowiny a domowědy z dobrym wědomjom porućeć a přejemy ſebi wjacy tajkich knihow wo druhich wosadach našeje Łužicy.

E. M.

Kak rjenje tehdom swony klinczachu. Kak spodźiwnje jemu je a kak so cjujasche, so smedzeschje mjes boroschenymi bedzeć. A nowych spěwarjow poswědčowasche. Běsche prjedy sam leta dołho na chórje sobu spěwak. Podobnje poswědcuja na predowanje. Tak su tehdom ſ Jesušom cjinili. Bohmanowe hałoſy jemu ſczelechu a ſa por dnjow jeho — lichiżowachu. Jan ſchelkadowasche. Budże tej ras tutym ludźom so runacz. Nihdy na nihdy! Ssmerny chałſche swojemu Knjesej a Bohu wostacz. Tam ſpsched wottarjom je kleczak a ſwój ſlub wotpokoził. S nasſkerschimi pschedewjaczemi wopuſczeji Boži dom. Też ſwjate dny — wulki pjatk a jutrowniczka — je poswjedne wowjeczik. Kutne a wjeſołe kěrluſche ſpěwak.

W nowym wobleczenju chżyſche tehdom bokmonczku wostacz ale nan to njepſchiba. Jenoż na niedźelach a ſwjatych dnjach do żyrkwje ſmě w nowej drasce chodźicz. Sa njedźelſke popołdnjo ma druhi wobleć. A chżmik, kiż běsche jemu lmótr darił, njetrjeba tej lódy ſwjatk a pjatk noſyc. Tón dyrbi jeho zeło žiwjenje pschěrtacz. A Jan poſtuchowasche, ſchtoż nan prajeſche. Dyrbjſch ſtarſchim poſtuchſny bycz. To so ſtuſcho, jeſli chżeſch dobry człowjek bycz a wostacz. Wola wſchat je dobra, ale mjaſo je ſtabe.

Popołdnju na konfirmandſkim dnju dźeſche ſtamkutk do pola. Sstónżo ſo ſmějeſche a ptaczki ſpěwachu. Kak ſwjatocznje wjcho w Božej ſtworbje! Każ tempel Boži. A zyky katechismuſ Jan ſebi wospjetuje. Też nektore kěruſche pſchedprajy, kotrejż běſche ſpomjatkowak. Schto běsche Mlynkez, Michał tehdom rjekł? Hacż Jan ſ nim wjeczor ſobu precz pónże. Nē, to njechcaſche cjinicz, chżyſche doma wostacz a nektore wotrězki ſi biblije cjitacz. Mjo ſwětnemu chże jo podacz, ale Bohu. —

A tak ſo mach a ſan wjeſeleſchtaj na ſwojim Janje! Kak pobożnje a ſ hłubokim ſacjuczom wſcho pſchiwsa. Druhe hólzy popołdnju po njeho pſchindźechu a chżychu jeho von mecz. To wotpokasa. Wokta doma a cjitaſcho ſ kemſchożnych knihi. A maczerka pókta ſ hłuboleje wutroby paczer k njebu: „Bóh bak, ſo by tajſi woſtok, buſchny człowjek był a trak a jim prawje wjele wjeſeła cjinił.“ —

Swět a falſchni pſcheczeljo każa naſchu młodźinu. Tuż cżeżko je, ſo ſdzerżecz cżiſty, ſprawny, dobry. Naſch Jan je dobreje wutroby. Je je ſchule. Mjech jeje wuſtawy pſchinjeſe kote pkody.

Sanitetne pśy jako wodżerjo ślepych.

Pśyk, a dźenża też tak mjenowane ſawrjenje pśow zyle wěſce nikomu njeſnate njeje. Wón dźe je na tak wſchelakore waſchnje człowjeſkej pomozny, ſo nektornjžkuli bjes njeho doznła bjes njeho njeby derje wobſtacz moht. Wobſebje po wótnje je ſo jemu nowe polo bźakławoſche wotewrjło, hdźeż ſu ſo ſ nim wulke wulſpěchi dozpěke. Na wſach ſnadź ſ rědka, woſebje pak w městach widźimy huſto ſanitetneho pśa ſlepeho wjeſcz. Sſur to najdóle wójnſky ſlepi, kiż maja na tuto waſchnje wažnu ſepjerku. Jim ſo też ſ volnym prawom wulke dźełbracze poſkicza. Wjele rukow hiha ſo, jim jich wośud ſmjeſkliwy ſcżinicz. Njeſedna ſo tu jenoż wo jich žiwjenje. To ſo ſamo roſumi, ſo dyrbi ſo ſa nich ſtaracz. Wažniſche pak hiſchcże je, jim ſ jich ſamotnoſcże wupomhacz, jim dźełco a wobkhad ſ człowjekami wobſtaracz, jich po możnoſczi ſamoſtatnych ſcżinicz. Zyle wěſce njebudże wjele ſlepym we ſwójbje luboſczíwe njedowitſnow pobrachowacz. Tola pſchego ſo wone njebudże namakowacz. Ale też, hdźeż tuto wotſkeſi, budże to wulka dobroczinliwoſcż ſa ſlepeho, hdyż njeje kóżdy wokomik a pſchi kóżdej krocżeli wot człowjeſkeje podpjery wotwiſny.

Cżinjachu ſo tehdóla pospyty, pśy k wodżenju ſlepych wunuczicz. S wjele ſtronow pſchiſ'adowaſchi ſo tutej wězy dwěłomnje. Ssamo dobri ſnajerjo pśow, każ pſchedſkeſcherjo wuſtawow ſa ſlepych, njeluboachu ſrěbi ſamoho ſprokoſaczeho wuſpěcha. Nětk pak ſu ſo wſchitke nadźeje pſchetrjeſchile. Woprawdźite wuſpěchi ſu wjeſche, hacż je ſrěbi ſe nječtó pſchedſtajał. Sſkepi maja we ſwojich pśach ſwěrnych pſcheczełow, kotſiż jim jich bycze wjele ſmjeſkliwiſche cżinja.

Němſke towarſtwow ſa ſanitetne pśy je w Olbenburgu, Bremenje a Münſtru městna ſa wunuczowanje ſanitetnich wodżeſkich pśow ſa ſlepych wutworiło. Najpſchihodniſche k temu ſu němſki wowczeſki poſ. doberman a Airedale-Terrier. S wjetſcha k temu jenoż boju bjeru. Pśy wunuczuja ſo po ſchromadnym wunuczenju hiſchcże woſebje ſe ſwojim pſchiſchodnym knjeſom, ſo bychu na njeho ſmukli. Pśyk dyrbi ſtajnje wokoło ſlepoho bycz, jeho na wěſte městna wodźicz, n. pſch. do dźełarnje, domoj, jeho na ſadźełnik kedźżeho ſcżinicz, pſcheg njeſbożemi a ſtrachami ſchkitacz, ſhubjene a wotpadnjene wězy pytacz a ſběhacz.

Pśyk ſadźěła a ſaſtiwi ſo potwſchitkownje rychle do nowſeho nabanka. Wón dże zyle blisko na lěwi ſtronje pódła ſwojeho knjeſa. Pſchiźdże jedyn ſadźěnk, dha wón pomaſcho dże. Pſched ſadźěnkom ſo wón ſydnje. Nětk może ſlepy je ſwojim kjom maſacz, we cżo ſo jedna, na pſch. hacż je tu jedyn ſtpodźicżk. Potom wón praji: „Wjedź dale!“ Nimo mjeniſchich ſadźěnkow wjedże pśyk ſwojeho knjeſa zyle ſam wot ſo wokoło. Tak hdyż na pſch. na dróſy nječtó ſteji, każ rěbl abo nječtó podobne. Pſchicżiźdże pſchi pſcheprěkowanju dróhi runje jedyn wós, auto, abo kokeło, dha wón ſ wojeho knjeſa tak dołho wrócżo dźerži, dokal tón wóz nimo njeje; potom won ſaſo dale dże. Knjes a pśyk ſo tkěſle na ſo ſmuczitej a ſlepy wě bórſy kóżde hibnjenje a ſadźerżenje ſwojeho ſwěrneho ſcżěhowarja a towarſcha prawje wukoſicz. Se wulkej wěſtoſczu wjedże ſlepy pśyk pſches huſtu tłoczenzu, dże w prawym cżaſu ſ pucża, a ſcżini jeho naſſtkodźenſi a ſadźěwki kédźbneho. W Bremenje je pſchdźelſcżiſcżet tamniſchcże wuczerńe też wodźeſkich khartu ſa ſlepych wunamakał, po kotrejż może ſlepy wſche ſwoje pucże ſ pomozu ſwojeho pśa wobſtaracz. Wón może ſamo jako liſtownoſcher liſtowe kaſchczíki wupröſdnicz, wopyty cżinicz atd.

Zyle wěſce budże tuto wodżenje ſlepych hiſchcże poſtupowacz, a nix mózemy ſo nadźiſecz, ſo ſo tutym mnoho ſlepym wulka dobrota wopokaſuje. Woni ſu pſches to ſamoſtatni a ſwobodni. Direktorium zyłoſtatneho ſamſkeſenkeho ſarjadniſtwa je wobſamkło, wſchitkim wyſeſtim ſlepym, kotiż ſu ſamſkeſeni, ſrědki k wobſtaranju wunuczenych pśow poſkicżicz a wſche wudawki pſchewzacz.

Přłopk.

* **Schto móże ſ hłuptych hladow naſtacz.** Pſches njekuczomnz kleſtk 32 letna dźełaczerka Profelhowa ſ Neukirchena do ſadwělowanja pſchindże a chżyſche ſama ſebje a ſwojej dwě dźeſczi moricz. Wona wſa wobej dźeſczi do jſtwy, wotewri plun, ſo bě ſo a ſwoje dźeczatka ſajedowczíta. Hdyż ſuſodźa cżujachu, ſo ſo nětkaże plun wupuſchcża, wotzwrichu ſ namozu bydlenje. Dźeſczi pal běſchtej hižo morthwej, macz hnydom do thorownje dowjeſchu, hdźeż ju pſchi żiwjenju ſdźerżachu.

* **Kelko je cżłowjeſcża ruka we ſpwěrſenju hódnaw Cżłowjeſka ruka ſo wot dawna ſem jako „grat wſchěch gratow“ khwali. Jeje ważnoſczi runja ſo tehdóla tż. kenżónoſcż, kotruż je wona we ſawěſczenju namakała. Sſhubjenje je neho wócżko ſo jako ſhubjenje 30 prozentow ſaſtupżby wobliczi. Sſhubjenje praweje ruki pak ſo ſ 60 prozent, a lěwje ſ 40 prozentami wobliczi. Wot jednotliwych porſtow ma palz najwuſetchu ważnoſcż; prawenu palzej pſchipraja ſo 25, lěwemu 15 prozentow. Prawy pokaſowaſ wobliczi ſo ſ 15, lěwy ſ 12, ſhytne porſty wſchitke ſ 10 prozentami.

* **Pawt jako barometer** (wjedrat). Naſch bomjazy pawk, kotreżnoż khumſchtnje tkane pawczíny w naſchich ſtwach nadeńdzemy, tżi ſu hrožba wſchěch hoſpoſow, ma jara dobre cżnicze a měru wocżi. Tole diwoje może wobkedźbowaſ ſa poſtajenje wjedra wužicz. Też ſ wědomoſtneje ſtrony ſu wone ſo wobkedźbowole. Pſcheczeże pawk ſwój ſniczeny ſak na ſtarym měſcże dale, budże miſe wjedro. Twarí pak ſwoje pawczíny na druhim měſcże, ſtrada blisko khachi a drukeho czopleho blaka, dha móżemy ſymne wjedro wocżakowacz. Pſcheczeże blisko woknow pokaſuje na wótżne wjedro. Trajazy beſchej pokaſuje ſo w popadnjacju wjele lětakow (muchow, brukow atd.). Tole proſeczenje wjedra njepocżaha ſo ſnydom na druhi dżeń, ale hakle na dźewjaty, ſamo jedenaty dżeń.

* **Nabijatni tudźo.** W Barſinje na Markuſowej dróſy cżiſło 4 bydlacżu ſamkat Hochhäuſer a Margaretha Horchert w dźiwim mandźelſtwje. Wſchědnje bě wulka hara a ſwada. Kónz ſeptembra ſandźeneho léta pak Horchertez jedneho dnja wałżebje wótſtſe wo pomoz wołaſche, ſo ſuſodża po policijiu póſłachu. Ta namaka potom Horchertez zyle mórtu na ſożu leżo. Wona ſkorżeſche wo bolośczach w żiwoczu. Policija ju do khorownje dowjeſcz da, hdźeż wona bórſy na to wumrě. Tehdóla mężeſche ſo Hochhäuſer njedawno pſched pſchiſażnym ſudom ſamoſwjacz. Wón wupraji, ſo je jeho njewjeſta pſchcżo pjana bała a ſo jeho krjudowała. Tón ſamy dżeń je wona jemu paleczowu bleſchu do hłowu cżiſła. Wobſkorżeny dżiwſche bydlenje wopuſczeji, ale jeho njewjeſta ſe ſoża wuſkoczi a jeho ſa włoſy hrabny a bijeſche. Sſo wobaraja je wobſkorżeny ju do żiwota kopnył. Sſwědkoja wupraſchchu, ſo je wobſkorżeny hewak ſcżerpliwy człowjek, ale jeho njewjeſta jeho w pjanoſczi jara krjudowaſche. Statny rěcznik niſte khłoſtanje żadaſche, dokelż je ſo wobſkorżeny w nuſy pſchecżiwo ſwojej njewjeſcze ſo wobarał. Ssudniſtwo jeho k dwěmaj lětomaj jaſtwa ſaſudźi.

* **Diamantny kwaſ** je żadne podeńdżenje, dokelż tajkeje ſtarobny, ſo bychżaj dwaj mandźelſkej hromadże 60 lět żiwaj hyloj, malo ludźi dożdże. Njedawno pak bě tola w Altenburku wobydlerjej E. Seifertej a jeho mandźelſkeje móżno, tutón rjany a żadny ſwjedżeń woſwiſnje cżicz.

* **Najwyſchſchi móſt na ſwěrże.** S Kopenhagena ſo pſiche, ſo je ſo twar moſta pſches „Mały Belt“ wot danſkeho ſtrona dowołił a dźela ſo hižo ſapoczinaju. Tutón móſt budże najwyſchſchi na zyłym ſwěrże. Snaty jendźelſki móſt mjes Walež a Angleſza je 32 m. wyſoki, najwyſchſchi amerikanſki móſt pſches Calmet-River 31 m. Ale móſt pſches Belt měrі we wyſokoſczi 33 m nad wodu. Wón budże Fredericia(w južnym Jütlandże) ſ Middelfort na Fünen ſwjaſacz. Dla jeho wyſokoſcże wuhladaju jón łódże a parniki hižo nasdala.

* **Plahowanje żidy w Cżeſkoſłowakſkej.** Żiduplahowanſke towarſtwo w Prahy, kotreżnoż organiſazija ſo ſ plahowanjom żidała (Seidenraupe) ſabéra, rozbłeluje na plahowarjow nětkotre miliony żidakowych jejkow. Wſchi tutej ſchileżnoſczi apelowaſche towarſtwo na wobſkedźerjow maruſchnow (Maulbeerbäume), wotż.bje w južnej Morawſkej, hdźeż je wjele tutych ſchtomow, ſo bychu liſcze druhim plahowarjam pſchewoſtajili, jeli ſami żidała njeplahuja. Pśches plahowanje żidakowo nadobyte ſapſchadki (kokony) ſo derje ſapkacza a żidua ſkajetnia je w Prahy kóżdy cżaſ wotežera.

* **Spodźiwni ludźa.** Nješchto zyle wosbežite na zyłym ſwěrże je ruſke mjeſto Archangelſk. Wono ma 25000 wobydleri a — **pomyſlicże ſebi** — ani ſ mickżke korczmy abo nješchto podobneho. Kóżdy ſuty, kiż tam pſchipucżuje, dyrbi pola privatnych ludźi bydlicz. Tam ſo wěſcże nětkotrenuż kuliż ſ naſz kubiło njeby!

* **Kanada ſtraſchny konkurent.** Njeſmérne krajiny ſ ſwojeru Sjednoczenych ſtatow w Ameriży ſu jara bohate na pſchiżuy. Kanada — tak ſo tutón ſtat mjenuje — je jendźelſka kolonija a wupłodnoſcż na pſchiżuy łéto wot léta roścże a ma wulki podźěł na ſwětowej produkziji. To leżi naſcha na łéto 1923, dyrnież ſo wobbjžłana rola wo wjele njepſchiſporika a też wobſebje dobre żnź njebéchu. Po milijonach buſhelow (to je jendźelſka měra, 1 buſhel je nješchto pśches 36 litrow) buchu naliczene w łéce 1922: 399,72 — 1923 pak 470,33. Tutón dobyt w plahowanju pſchcżiży cżini pak ſtatej cżeże tehdóla, kak mohł tute hobrże hromady wotbycz. Swój wumos chże po rěży St. Lorenz a wużijo bale wulke jěſory, do morja pſchewěcżeż. Tak móże ſo pſchcżiża ſ pola hnydom do łódżow pſchenjeſcż. Tak je w ſtatu Kanadże Sjednoczenym ſtakam njewitany konkurenta wurosł. Jich wupłody na pſchenicy ſo léta wot léta pomjeńſchuja. Hiſchcże 1921 wucżinjeſche wumos 280 mil. buſhelow, ſpadny 1922 na 164 a 1923 ſamo na 100 mil. buſhelow.

* **110 letny jubilej ſchijażeje maſchiny.** Hdyż maſche hoſpoſy a ſchwalże ſchija, potom ſo pſchcżo ſo wjeſela, kak tżitſje dźełło wot rukow dże — ſ pomozu maſchiny. W cżaſach naſchich dźědow a wowkow, hdźeż ſchijaze maſchiny hiſchcże powſchitkowne ſwójſtwo w hoſpodarſtwach njeběchu, trajeſche tute ruczne dźełło dźeſatki dołho. Prjedy ſdaſche ſo wobſkedźenſtwu jeneje ſchijażeje maſchiny „luxus“ bycz. Nětko pak to wjacy njeplaczi, hdyż może ſamo brěnje worſchty ſebi taiku maſchinu kupicz. Hakle w poſlednich létach je ſo wona powſchitkownje roſmnożiła. A też njeje hiſchcże pſchedotho, ſo ſo wona w twornjach pſchipraji. Tola zeje wunamakanje leži dołho wróżo. Może dyż létha ſwój 110. jubilej ſwjeżicz. W lécże 1814 bě, ſo franzoſiſki krawz Barthelemy Thimonnier w St. Etienne prěnju ſchijazu maſchinu, kotruż ſo trjebacz hodźeſche, ſhotowi. S tuttym praſchenjom je ſo człowjeſtwo hižo prjedy ſabékało. Tak dosta Jendźelczan Domaſch Saint na maſchinu, wot njeho wunamakanu, patent, 1804 ſcżehowaſchaj Jendźelczanaj Domaſch Stone a James Henderſon ſ 1814 Josef Madersperger we Winje. Ale wſchitke tute patenty bźchu jara njedobopłne a hodźachu ſo jenaż ſ ruku trjebacz. Nětko wuſtupi Thimonnier ſe ſwojim wunamakanjom. Hdyż wuſna, ſo dże maſchinu wunamakacz, kotraż ſa njeho ſchicże wobſtara, dżerżachu jeho ſa kolwórtneho. Ale won ſo njedaſche pſches hanjaze ſ'owa wot ſwojeho pſchdewdźaſcża wottraſchicz, doniż ſtóżnże 1814 modell pſchiprawi, zyle ſ drjewa wudźełany. S jenej ſchijazej maſchinu njebéſche Thimonnier ſpokojom, na 80 maſchinow ſo wutwori. S jenym pjenjeſnikom ſaloži won twornju, w kotreż ſo woſebje wojerſka drasta ſchijeſche. Ale njemérny dźełaczerjow 1841 ſadżewachu dalſchim pſchedźewaczom. Sniczichu jemu zyle pſchiprawy a ſcżkodżachu jemu jara, ſo jemu pjenjeſy ſa ſhotowjenje nowych maſchinow pobrachowachu. Zyle wotkhudnjeny cżahaſche Thimonnier po kraju wokoło a pſchedwjedże ludźom modell jeneje ſchijażeje maſchiny, kotruż bźche tak dospołnje każ jeno móżno ſhotowił, ſa tuni pjenjes. Na idejach bohaty krawz ſo nadżijeſche, ſo na ſ.ućowej wuſtajenju 1851 w Londonje intereſſentow ſa ſwoju wunamakanku żebi dobudże. Ale wopytowarjo njeſkedźbowachu na maſchinu. To jemu żiwjenje hórke cżinjeſche a njerjazy na wſcho ſkónczi 1857 ſwoje żiwjenje w khudowni we St. Etienne. Podobnje je ſo mnohim wunamakarjam ſchło. Hakle nażiżdnikojo ſu ideju praktiſcy pſchewjedli a ſwobohatnychu.

Dobra wucżba.

Bromberg abo Bydgoſczcz?

-a- Pólſki konſulat w Hamburku dóſta wot wěſteje woſoby w Lehde (Sannoverſke) żadoſcż wo dowoljenje ſapucżowanja do „Bromberga“. Na to wotmolwi Hamburſki konſulat: Konſulat Wam njemóże ſpokojacz wotmolwu dacz, dokelż je teho mjenuja, ſo je Waſche pſiſmo jenoż na ſmyſlne waſchnje do jeho rukow pſchiſchło, dokelż w Pólſkej żadyn „Bromberg“ njeeżiſtuje. Dyno-li pak ſo wo pólſke město „Bydgoſczcz“, kotreż Nimcy wſty cżaſ „Bromberg“ mjenowachu, żadamy Wáſ wo ſprawne woſnamjenje pólſke, na cżoż ſo konſularnym tarifu a ſa porto macże 15 ſł. hr. placzicz.“

Na to ſo nětko ſaſo wſchonuńſke nowiny hudźa. Cżehodła? Nimamy wy we Sserbach dźeń wole dnja możnoſcż ſo pſchſwědcżicz, ſo ſo woni wo nicżo lépje njeſadżerża, każ Polacy. Liſt n. pſch. kiż by město „Budyſchin“ mél napiſmo „Budyſchin“, by zyle wěſcże hižo na prěnim němſkim połcże do thachli ſlecżał, każ to ſam jnun wupredowach. Tuż njech tola ſo tak njehnědźeju, hdyż ſami njeſſu dospołnje cżiſcży w tutym naſtupanju. A potom hiſchcże nješchto: **kak ſebi to pſchedſtajaja ſ nadawkami poſta?** Dyrbja ſebi póſtowi ſaſtopiacy hłowu łamacz, hdyż tajki liſt do ruki doſtanu. Sa němſki poſt wobſtoji po poſtnym prawje ſenoż „Bautzen“ a ſa pólſki ſenoż „Bydgoſczcz“; hacż pak druhe pomjenowanje njeby tej ſwoje prawe měło, wo tom by ſo rěczeć dało. To njeje należnoſcż póſtow a konſulatow.

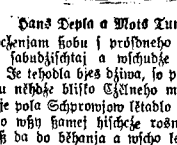

Hans Depla a Mots Tunka.

ſtaj Mrtkowcżenjam ſobu ſ pröſdneho dopikoſ a tehdóla ſo po holi ſabudźiſchtaj a wſchudże wokoło hłupoſche bledźeſchtaj. Je tehdóla bjes dźiwa, ſo po zyłonóżnym wokolobludźenju nětkaże bliſto Cżelneho małej holeżaj narcżeſchtaj, ſo je poſa Schprowjanow lětadło ſo pſchiſtojiło. To ſame też wo wěſy ſamej hiſchcże roſnoſcżowſchtaj. Tu ſo zyła wieſ ba do bźhanja a wſcho leżeſche każ wołtbr, żebi tuto lětadło wobhładacz, ſamo k. towatnik a knjeſnicżka ſ kontora tam dojdźeſchtaj. Wſcho pak khwaliſche, ſo też njeby nichtó tajſele nješchto ſkomdźił. Ale hdyż na ſpomnjene měſtno pſchindźechu, njebě wo lětadłu nicżo widżecz ani ſłyſchecz. Tuż byrhjachu ſaſo cżiſcho mydło domoj wjeſcz. Każ nam Mots Tunka nětko piſche, ſu jimaj ludźo wopak roſumili: wonaj ſtaj ſe „nazional“ lětaki (Flugblättar) wot „deutſchnational“ mėnilo. Sa to, ſo ſu te luoji k norje měli, wonaj nicżo njemėnjetaj. — Tu tór ras ſtaj ſtarej knótraj wopraudźe bjes winy, a tuż njech ſo Cżelnjanſkim tak jara na njeju njeſnedźeju. W tu khwilu ſtaj, każ Wětkowſki liker powjeda, nėhdże w Muzakowſkej holi a ſdźeraj ſmorże. Na, daj Bóh ſpodźo, ſo ſtara ſmorże njepſchinjeſetaj.

—a—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 697. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobješaje so stajnje nawěstki a tabele so w ślo wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 114 | **Budyšin, pjatk, 16. meje 1924.** | **Lětnik**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Ludowy-socialny blok je w Drježdźanach wobžełowanje sakitjeńskego sa ludowoswóbodne hibanje w rańšej Sakskej (Ostsachsen) załožił.

*

Barlinska policija je wjele śiwjatocznoscow k cześći we lońskim lěśe załožonego Schlageterja zakazała, schodź dyrbi jo dla provokatoriskego rosa takich śiwjedźenjow jenož jako prawne pśichwalowaś.

*

Mecklenburgske knježerstwo je wulźy sakładnego policajskego oberśta Langa, kiž je pśi kommunistiskich njeměrach a wobjeźe pśichi Kappowym puću źiwěru republikanske prawa schitał, je słužby puśiło.

*

Snaty franzowski pazifista senator D'Estournelles de Constant je wjeźera w starobje 71 lět w Pariźu zemrěł.

*

Kaj jendźelske nowiny z Hongkonga wósiewja, njeje pśiwabowschi chinesti president Sunyatsen wumrěł; powinjej jo mjenuje politiski manewer pśicesnego Sunyatsena.

Wotkryte politiske mordarśtwo.

Mordat sajo sobustaw tajnych organisacijow.

Z Presidium Barlinskeje kriminalneje policije wosłonja k namakanju cźěła samordowaneho muzikskeho wu Tegelskim haju (Tegeler Forst): „Pśiches nětchto dnjowu sabjera jo Barlinska policija z namakanjom jenoho cźěła w Tegelskim haju. Pśichpytowanja wotdźělenja Ia jo pokasałe, so jo tu jedna wo muža, kiž su je strony nje skoludowzow morjeny, dokelž mějachu tuchi podhlad na njeho, so ma poczahi k komunistam. Po skuźenym mordarstwje buchu morjenemu kapsy wuprozniśone a mordaŕ je rubjene hódnośne wěcy, kiž mortwemu žiwotnemu pśisłuchachu, spjenjezki. Słowny płoštnik je na cźěkanju; dweju druheju, kiž staj na mordarstwje wobdźělenaj, je policija sajała."

Tak daloko rozprawa Barlinskeje policije. Sćeśinišći lěkaŕ je śwědźił, so mortwy 5 abo 6 mježazow nablaku ložeśe, hdyž jeho žiwnje tosstane cźěło namakachu. Tehdy napisa „Berliner Tageblatt" sćeśiwoze sajimawe podrobnosće: W Tegelskim haju je so politiske mordarstwo stuczilo; wésty Robert Grütte-Lehder je swizłowanja podhladneho muża satśelił. Grütte młody 17letny cźłowjek, bu na to sajaty. Pśichi tym so wukopa, so je wón němsko-ludowezowski (deutschvölkisch) agitator a dowěrnik Wulle, (widowarja „Deutsche Zeitung"), wot kotrehoż pola Grütte sćeśiwazy wupokas (Ausweis) namakachu.

Reichstag Berlin NW 7, 20. 11. 23.
Fernsprecher 3592/9600.

Herrn Robert Grütte-Lehder
Berlin-Waid mannslust
Tribergerstraße.

Herr Robert Grütte-Lehder ist in unserem Auftrage für die völkische Freiheitsbewegung tätig, und hat die Aufgabe, Vorpommern zu organisieren. Wir bitten, ihm nach Kräften unterstützen zu wollen.
Mit deutschem Gruß
R. Wulle, Mitglied des Reichstags.

Grütte-Lehder pśichisna, so je wěsteho nadwiśnika (Oberleutnant) Müllera morił, dokelž mějeśe tuton ludozowski towaŕśi poczahi z komunistami. Dale namakachu pola njeho też wésty dźěł korrespondenzy Hansa Georga Tećhowa, pomocnika pśichi samordowanju Rathenaua. Wobźišćo Grütte swój njeskutk wróćił, kak so jeho policija z pśichpytowanjeje jatby puśchći, dokelž cźěło morjeneho Müllera njebě namakaś. Nikto wischaŕ ju cźěło namakali, ale mordaŕ je so žhubił. Je lohko móžno, haj skoro wěste, so je Grütte, bowěrnik knjeza Wulle, z tutym mordarjom identiski.

„Leipziger N. Nachrichten" pśichinjeju hischcze podrobnosće: Grütte-Lehder je Müllera wot sady satśelił a to z 3 kulkami, najsterje 15. abo 16. nov. lońskeho lěta. Bź jeho na wjeczorne pśechodźowanje pśicheprośył a pśichi tym jeho satśelił. Kajkeho ducha tutón Grütte je, pokazuje jo najlepje z teho, so samordowanemu wischo, schtoż wobźiwaśesche, cźopnik, eschtórnje, a wschě hódnośne wěcy rubi a też jeho druhe wobźiwaśeństwo z hotela wotnjeśu. Te jemu jeho towaŕschojo z dźěła pokradnychu, dosta pak je na někajke wischnje saago wróćo a sajaty ako pśicheda wschо. Morjeny Müller bź wulazcźinjak a cźasto wudawaśesche so sa adjutanta znateho kapitana Ehrhardta.

Ale k temu tśeba, nješchto pśichispomnicź? Zyle wěsće niczo dale, khiba praschenje: a to su cźi ludźo, kiž chodźa naschu młodosć organisowaś a kiž chodźa Němsku z jeje wulkeho hubjenstwa wuwjesć?

Němskonazionalni žebi žadaju so by dotalne němske knježerstwo bnydom wróćo stupiło:

Nětcźišći němšcy ministerjo su najdźe swoje sastojnstwo sastawali. Němskonazionalni, kotśiž su po sjednoczenju z krajnym swjasłom najbźywišnša strona w nowym němšim sjemje, nochodźa jich dźeše w knježerstwje cźerpicź. Stronny wjednistwo bliže dny wobkmanknje, nětcźišće knježerstwo namolwicź, so by bnydom wróćo stupiło. Jako pśichodne knježerstwo je wono swój nadawk dokonało. Frazyje, kotrež so bliže njedźele seźdu, dyrbja pśiched sabnymi wobsteinosćemi stejeź. **Swoje stejišćicźo k namjetam wězynjowstojnych chodźa němskonazionalni w tym smyśle wuzaknicź, so jim w nětcźišćej formje njemóża pśichłosowaś,** dokelž so po nich němšemu ludej pśechewalke cźeje napokoja. Najprjedy dyrbi so też praschenje wobchodźenja Porheinišćeje a Poruhrskeje rozsudźiś. Jeli so budźa němskonazionalni jako knježerstwowa strona po tychle saźadach wo wotschkodźeńskim praschenju se ententu jednaś chcyź, potom je dopśeda widźeź, so k zanemu dojednanju njedóńdźe.

Jendźelske nowiny němskonazionalnych warnuja, so pśicheźiwo namjetam wězynjowstojnych stejeź. „Daily Chronicle" pišche. S wulkim njesbožom je, so je je so w Němskej runje w tym wokomiku reakcionarny němiśi žejm wuzwolił, w kotrymž w Francowskej měrej pśichodniśka komora knježerstwo pśichewobmje. Nadźijomnje, diplomatiśi dopisowaś „Daily Telegrapha" pišche, hibanje k lěwizy we Francowskej jebane mjenjenje njesłudźi, so bližšemu francowskemu knježerstwu mjenje wo wotschkodźenje a bjesstraschnosć Franzowskeje dźe. Też „Westminster Gazette" Němcowo warnuje, źiwoje cźapki bo powětra mjetacz a prajiecź, so Poincareowe porajenje jim wubjernu fkladnosć po Ruhrja. To by nimo měry wulke njebože nacźinik. Jenicźka nadźija Němkeje w pokmym pśichijecźu namjetow wězynjowstojnych leźi. **Hdyž Němska je wotpokaze, so jejna móz flama, kredit jo na generaliu knieži a Poruhrśta a Porheinśta trajnje wobśadźenej wostanjeiej.**

Wumènjenja Ruskeje sa wurunańje konflikta z Němskej.

Londowska „Morning Post" z Moskwy powě, só je źo wulka knježerstwowa rada jenoblóśnje sa exterritorialnosć ruskeho wiłowonskeho sastupjerstwa wuprajiła, to rěka, so jo jeho twarjenje wóko ruska semja wobbladuje, do kotrejež ma zusa policijo njesmě dobyć. S Němskej budźe so jenoż na podlejźu zednacź: Pśichipołnacze exterritorialnosće, samolwjenje němskeho knježerstwa, pokklośtanje němskich sastojnikow a wotschkodźenje sastojnskow wiłowanskeho sastupjerstwa, kotśiž su lajeśi byli, z hotowymi pjenjesami. Ruśi pózłanz z Barlina najprjódzy hischcze w Moskwje wostanje.

Kaj so ma, je němske knježerstwo srólnivne, žadanja Ruskeje po możnosći dopjelnicź. Wyschi cźi knježerstwowy radźiezeł **dr. Weiß, kotrejž je porucził, twarjenje ruskeho wiłowańskeho sastupjerstwa pśechwatacź a ruśkich pśichistajenzow sajeź, je so na dowolenju póśtał.**

Sćeźkowki krwawnych podawkow w Halli.

Němske knježerstwo chze dalschemu trejpśeleću, kajkeż je so pśichi pożiwjeńenju Molitkoweho śiwjedźenja w Halli stako, sadźiwaś. Wono je tehdla **Schlageterśi śiwjedźeń w Barlinje zakałało.** Schlageterca su Franzowzojo loni satśelili, dokelž bź we wobsadźenym kraju żelesnicznemu cźahej z franzowskimi wojakami šo stroócźicź hat. Němscy nazionalistojo tehdla Schlageterca jako němskeho rjeka hławja a su k jeho wopomnjeńu wosłpjet śiwjedźenje wotměli. W Barlinje by tajki śiwjedźeń njemdrocź kommunistow słudźił. Tuczi bychu jón wšěcy kajkeż pytali a hnadź by pśichi tym sasa k sabiwanju dochło. To też němšcy nazionalistojo derje wjedźa. Jim pak we to dźe, swojich pśichiwižowarjow rozhoricź a tehdla na sakaźniu hawtuja a so pola knježerstwa wobcźežuja. S wotpohladom, so by po njemérom sadźiwało, je knježerstwo też sjawne pożiwjeńenje Wehrwolfowoje chorhoje w Limbachu w Sakskej a wojerskeho pomnika w Zeitzu sakasało.

Nowe śmjertne wopory Molitkoweho dnja w Halli

Hallešte nowiny pišchu, so su so tśi sobustawy bśichi wótczinskich śwjatkow shubiłe, kotrež su so nje pśichi pożiwjeńenju Molitkoweho pomnika wobdźělile. Je z nich su pjeca **roskalaneho** se Sćolatvy wuczahnyli

Sćrjedu je so cźeło połźajskeho sastojnika Harrnjedźelu padnjeneho, pśichewjeźko. Cźeło z wósom sar hami wjeśechu. Deputazije nazionalistiskich śwjatkow kaśechcom dźěchu. Na dwórnicźeju so tśi cźestne sa wotedachu. Wótcźinske śwjatki poradu pśiched kaśechcom wotmechu.

Schtwórtk popołdnju cźakdźa kommunistiske śwjatki mortwych pohrjebacź. Dźěłaćerjow frjedźnje Němske namołwjeja, k cześći padnjenych schtwórtk pśichipołdnju dźeku we wschich dźěłarnjach wotpocźowacź dacź.

Sćobustawy kommunistiske mordaŕske organisacije w Barlinje sajeli.

W Barlinje su frjedu schćeli kommunistowe sajeli, kotśiž k mmunistiskej mordaŕskej organisaziji pśichśluchcheja. Sajeli su w twarjenju ruskeho wiłowanskeho sastupjerstwa swoje pohebenja wotmełwali. Też w Königsbergu su frjedu tśiroch bolschewiskich němskich Ruśow sajeli.

Strajki w Němskej.

Podpjeranje sałtužbu njemějazych hórnikow w Poruhrskej

Dźěłaćerske śwjatki a pśichedstejdstwa sozialdemokratiskeje strony su frjedu polca pruskeho ministeriskeho presidenta byle, a hebi žadałe, so by bo 410 000 z dźěła wusamknjenym poruhrskim hórnikam podpjera sałtužbu njemějazych wuplaćiła. Nusa mjes hórnikami je nimo měry wulka. Ministeriki pśichedstejda je pjeca słubił, so budźe pola němskeho knježerstwa žadanja namjetowarjow sastupowaćz.

Cźim dźeše swada wo dźěłanskim cźasu w podkopjach traje, cźim bóle so **wliw kommunistow na hórnikow pobyła.** Hłodu mrějazy hórnicy so kommunistam lohko z nazylnoscam narěčecz dadźa. W Carnapu **su ruczne granaty do wobydlenja maschinskeho stupanja cźiśli** a do wobydlenja jeneho schachtowego mistrha **wótkom kulkow wustrělili.** W Wueru je k demonstrazijam doschło, pśichi kotrychž so jónšte wobdźělichu. W Bochumskim rewěrje so schtyri schachty pod policajski schćit staviłu, dokelž k dźěłu swólnicy wuli po puću k schachtam nabiwachu.

Powschitkowne nuza pśicheo bóle wustupuje. Hórnicy gmejnam próstwowe pišma sćelu, so bychu jim zbytku pśichpokasałe. Najwjazy pśichedawarjow swojim stajnym wotběhrarjam kwory na požeżonku dawaju.

Kardinal Schulte w Kólnje je telegrafiśy němske ministerstwo dźeła namołwjał, so by sozialny měr w Poruhrskej wobnowił.

Hornjoschlezyski strajk so wupicheszcza.

W němskej Hornjej Schlesyskej su dźěłaćerjo Malapanskeho hětowego hamta so strajkej pśichwalili. Na druhich městnach su so shromadźiśiny dźěłaćerjow wotměle. W nich je so wo to jednało, hacź dyrbi so strajk z posiwnym pśicheźiwjenjom podpjeracź. W tśioch podkopkach sastojnizy nusne dźěła wobstaraju.

Sćeźkowki njedožahanja wuhla.

Dla njedožahanja wuhla je w Hoeschez worzłowakni we Dortmundze so 4000 dźěłaćerjam dyrbjało dźěło wupowjedźiś. W Gelsenkirchenu su tśiom wyšokim pjezam hažnyez dali. Jeli so so hacź do žoboty njebudźe wuhla porjadnje sałžo wurtywaź, budźe so we wschich dźěłarnjach dyrbjeź dźěło sastajiś.

Němsko-pólske noty wo němskich pschiśluschnikach w pólskej hornjej Schlesyskej.

Němske pólskanzłowo we Warschawje je pólskemu knježerstwu notu pschepodało, w kotrejž so na pschecześehanje němskich stacźanow w pólskej hornjej Schlesyskej słorži. Němska nota ma napratwy, kotrež je wójwoda cźinił, za prawe, tola so boji, so nichtre wyschnosće tele wukazy z pyta nig abo-nitz po smužle njewuwjedu. Nota dale tehdźnosć němskeho knježerstwa na cźežke ležebki wobrocza, kotrež dyrbja z tajkich wobśerjoschnosćow nastacź.

Wotmołwjejo pólski minister zwonkownych należnosćow praji, so němska nota sadyn jenicźki podawk njemjenuje, kotrehoż dla dyrbjało pólske knježerstwo dźiwjalnarisku abo źudnitku naprawu cźinicź, abo za dybjaze so napratwy pólskich wyschnoscźow w Hornjej Schlesyskej diplomatiju rozpominacź. Pólski zwonkowny minister pódla teho stejišćicźo němskeho knježerstwa dźiwa, kotremuż so ani wobsobinsky ani wójezonje niz najmjeńšcheho njeje seschodźiło. Pólski

knježerstwo sameje pschichilny njedwěrk, swoje skejtschcho, kotrejž je zyle korektne a prawe, na někajke waschnje pscheměnichž.

Pólska swoje wójsko pruhuje.

Psched někotrymi dnjemi je so w pschitomnosći wójnskeho ministra dźěl pruskeho wójska na pruhu mobilisowak. Pólne swučowanje w Rombertowom so ſ nalaženym wótreje munizije a ſ podbjeru artillerijskeje ſsterlenje woima. O dobom je so na pruhu re-milizija konjow we Warschawskim wójnowskim pschewodźa.

Psched njeměrami na cźěſkoßlowakſko-rumunſkich mjesach.

Prażſke „Cźeſke Sſlowo“ pische: Symy telegrafiſku powjeſcź ſ Tiačejowa dóstali, kotraž wopraſnje bojoſcź ſwuduje, hacź budźe so na cźěſkoßlowakſko-rumunſkich mjesach měr móz ſakhowacź. Telegramm praji: Tiačejow, 14. meje. Rumunoja ſu wczera cźěſkoßlowakſkim wobydlerjam we Tiačejowje ſkóho hibiſchwe wobſhedźenſtwo ſebrali. Wobydlerjo cźěſkoßlowakſkeje republiki ſu ſ tym wotkhudli a ſo proſcherjo ſcźinili. Wokaju ſa hnydomnym diplomatiſkim ſakrocźenjom, ſo by ſo nahladnoſcź ſtata wobnowiła, kotraž je ſo ſ tutym cźinom Rumunow wobroſyła. Dotalne kroczele w Uhhorodu pola wyſchnoſcze ſu bjes wuſpěcha woſtałe.

Podobne rubježniſtwo ſu Rumunoja njedawno też we nětkorych ſerbſkich wſach na ſerbſko-rumunſkich mjesach ſkuczili.

Konferenza mjes Beneſchom a Ninczicźom.

Do Italiſkeje puczuje je ſo cźěſkoßlowakſki ſwonkowny minister dr. Beneſch ſ južnoſkowjanſkim ſwonkownym ministrom dr. Ninczicźom na Bledu ſetkał a ſ nim 13. a 14. meje wuradźowak. Pschi tym ſu ſo wſche podawki poſhlednich měſacow roſpominałe, kotrejž ſu ſa wobaj ſtataj wažne. Ministraj ſtaj ſwoje nahlady wuprajiłoj a ſpóznałoj, ſo ſu ſaſimy a ſaměry wobeju kraſow zyle te ſame. Datum pschichodneje konferenza Maleje ententy w Prazy ſo w pschesjednoſcźi ſ rumunſkim knježerſtwom poſtaji.

Wutoru je italſki miniſterſki preſident Muſſolini cźěſkoßlowakiſkeho preſidenta Maſaryka, kotrejž w tu chwilu na Sicilſkej pschebywa, wopytał a ſ nim ſo dlſchi cźaſ roſrěcźowak.

Poincare ſwój cźaſ wocźakuje.

Kaj dhe „Matin“ wjedźeć, je ſo Poincare roſkhudźił, ſo bo 1. junniu na wěſty cźaſ ſe ſtawneho ſiwjenja wrócźeſcźahnuwć, ſo njeby trjebał w parlamenceje rěcźeć. Poincare ſe wſchěch ſtronow, wobeſhe ſ Amerikſ poſkicźenja k hobudźelu we wulkich dźenikach doſtawa. Proſcha jeho, ſo by ſwoje myſle wo pſchichodnych nadawkach roſkładł. Poincare pak dhe ſo na wěſty cźaſ ſe ſjawnoſcźe ſhubicź a ſo hakle do politikeho ſiwjenja ſaſo wrócźicź, kheż budźe cźaſ k temu ſkładny.

Foch ſebi ſam ſo dyrbi Poruhrſka wobhadźena woſtajeć.

„Matin“ powk, ſo je marſchall Foch w offizjerikim kaſinje we Verſailles rěcź měł, kotraž ſebi ſama, ſo dyrbi Poruhrſka ſ franzowſkim wójſkom wobhadźena woſtaceć, jeli ſo njedyrbi bjes ſtraſchnoſcźi Franzowſkeje ſtrach hroſyć.

Wopyt južnoſłowjanſkeju kralowskeju mandźelſkeju we Pariſu ſo na njewěſty cźaſ wotſtorcźi.

Južnoſłowjanſke knježerſtwo je ſwojemu pódſtajenej we Pariſu poruczilo, franzoſkemu knježerſtwu ſdźělicź, ſo je ſo kralowe puczowanje, kotrejž dyrbjeſche 25. meje do Pariſa na wopyt franzowſkeho preſidenta pschiſcźeć, na wěſty cźaſ wotſtorcźiło.

Spěchowanje powětroſelźenja w Jendźelſkej.

Miniſteriki pſchedſydża Macdonald je w delnim ſejmje wobſchěrny programm ſa ſlěcźenje a pospyty k roſwiwanju powětroſelźenja pschipowjedźił. Najpriſódy dyrbi ſo jena ſ jendźelſkich powětrowych łódźow pschetworicź; dale ſo budź nowej powětrowej łódźi ſ wapſchijeſom pjeć miljonow lubiwych ſtopow natworicź. Teſle łódźi budźetej ſa to poſtajenej, ſo bychtej letarſku ſłužbu do Jndiſkeje pschewſałej. Sa tónle ſamér dyrbi ſo miejwpſchiſtajniſcheſo pſchiprawicź. Zyły plan ſo pod knježerſtwowym dohladom wuwjeđe, tola priwatne towarſtwo jenu ſ powětroweju łódźow ſa knježerſtwo natwori. Towarſtwo ſměje prawo, tule łódź ſ wobſebitym wumělenjenemi kupicź, hdyž je ſwoje wupruhowanje jeđdy na ſpokojage waſchnje wobſtała. Macdonald wulkěhny, ſo dyrbi ſo ſa pſchichodnu organiſaziju powětrowcho łódźiwa reſerva perſonala a materiala wutworicź. Ważne by było, jeli ſo bychu ſo powětrowe łódźe ſa wěſte ſakſanſke ſaměry pschihodźile. Programm ſa prénje ſi léta budźe 1 200 000 puntow ſadacź.

Turkowſka ſo na morju bróni.

„Nowiny „Corriere della Sera“ powjedźa: Narodna ſhromadźizna w Angorje je ſ wulkej wjetſchinu knježerſtwowej pſchedłoſy pſchihłoſowała, po kotrejž maja ſo tſi bitwiſke łódźe a 22 torpedowych cźolnow natworicź.

Domowina.

Wulkaj konzertnaj ſjeſdaj towarſtwow „Radźije“ a „Radoſcźe“ do naſcheje Delnjeje Luſizy.

Cźitarjam „Sſerbſkich Nowin“ je wěſcźe hiſchcźe we bobrym pomjatku pſchikładna roſprawa: „Wjerbno!“ ſe loſiſcheho léta, kotraž podawaſche tychſmi Sſerbam radoſtnu powjeſcź wo wulkim wótcźinſtkim ſkutku Budyſchkeho towarſtwa „Radźije“, kotraž ſo ſmuſicźe poda k naſchim Delnjoluſiſkim bratram, w ſtrachnej narodnej wonmoje leżazym, a tam pſchewjeđe wulkotnje poradźeny konzert. Hiſchcźe ſiwiſcho ſpominaju wſo wobſtejnizy ſajeđa ſami na to, kak ſe ſwojim ſpěwom wotewrjachu wutrobu tamniſchich poſłuchariow, kotriž najprjedy jenoż ſ waha pſchikhađowachu, na tajke někajko zyle njeſwuczeni, potom pak hłuboko polmuczi ſamo ſłyſli ronjachu. A dale na njewuprajinje kraſnu jěſbu pſchez „rédne“ Błóta.

Wulka próza a wulke wobory „Radźije“ njeſłu padarmo byle. Roſtale ſu lody, haj w bliſkoſczi Wjerbna — w Straſowje — ſo twori prénje delnjoſerbſke towarſtwo „Sjadnoſcź“ — Jednota.

„Radźija“ jako puczhrubatka ſwjeſeluje ſo hiſchcźe druheho wuſpěcha: Kětka naſtaji ſo też hiſchcźe druhe ſe naſchich wjedźazych ſpěwarſkich towarſtwow na konzertny ſajeđ do Delnjeje Luſizy: „Radoſcź“-Wukeczanſka. S tym zhromadźomnje ſaſtupi do ſłužby „Domowiny“, kotrejž ſkowny nadawk ſobu je, ſpjelnicź abo ſpudźowacź ſerbſke žiwjenje tam, hdźež drěma a njemóže ſo ſe ſtamfnymi mozami poſbožnyc. Hobrike a wobcźežne nadawki tu na naſ cźakaju a mnoho je ſadźěłkow, kotreż móžemy jenoż pſchewinycź ſ tym, ſo naſche mozy ſjednoczimy ſ pohnym roſumjenjom naſchich nadawkow a ſo je zhromadźomnje ſadźěłujemy tam, hdźež je najnuſniſcho.

Towarſtwo „Radoſcź“ wotbędźe ſobotu, 24. t. m. a wróci ſo ſ najwječerſcho dźěła pondźelu, 26. t. m. Na 80 ſpěwarjow a ſpěwarjow a nětoſi hoſcźo ſo na ſajeđe wobdźěli. Hižo nětorke njedźele pſchihotuje ſo pod energiſkim nadwedźenjom ſ pſchikładnej woprnjiwoſcźu a wutrajnoſcźu, tak ſo ſarnčuje prénjorjadowne konzerty, kaž ſmy to wot tuteho towarſtwa hižo ſnuzeni. Domowina organiſuje ſa towarſtwo dwaj konzertaj: ſobotu wječzor w Tornowje pola Pizna, potajkim w bołhonarańſchim kucze naſcheje Luſizy, a druhi njedźelu popołdnju w Straſowje, njedaloko Wjerbna, w Błótach, ſo by towarſtwo potom pondźelu wottam pſchichódnje pſches Błóta puczowacź a tak najkrańſchu krajinu naſcheje ſerbſkeje Luſizy ſpóſnacź mohło, kotraž we ſwojim wobſebitym raſu nima ſadneho druheho pſchikłada. Njedźelſki konzert w Straſowje ſo wuhotuje w pſchirodźe we wobſtuku ludowcho ſwjedźenja. Tu njebudźe towarſtwo ſe ſwojim ſpěwom trjebacź łody pſchekamacź. Tu ſo namakaju mjes wječnej młodźinu hižo horlivi a wědomi Sſerbja, kotriž ſo wo to poſtaraju, ſo ſo k nim pſchikhađacy hornjołużiſky bratſja nanaſtoutrownſcho powitaju. Tu nima ſo Domowina też ſ taſkimi organiſaziſkimi wobcźežnoſcźemi bě. ſ. kaj druhdźe.

Dhdźeń po tym wuleczi ſpěwanſke towarſtwo „Radźija“-Budyſchſka druhi króć do Delnjeje Luſizy, ſo by we Rogoſnje (Wilmersdorf, na pol puczu ſ Khocźebuza do Pizna) konzertowała. Wita ju tam rjana runna ſórka, kaž nihđże druhdźe a wenz hiſchcźe dobrych ſerbſkich wſow, tak ſo móže dobry wopyt wocźakowacź.

„Radźija“ njepokhicźi pſchi ſwojim loſchim prénim ſajeđu naſchim Delnjołużiſcźanam jenoż konzert. Se runjenwon pſchikładnej woprnjiwoſcźu a pilnoſcźu běſche je dźiwadłowy wotrjad dźiwadło w delnjoſerbſkej rěcźi nawukhnył, ſo by naſchim bratram tam pałakał, ſo ſo też dźiwadło w jich rěcźi pſchewjeſcź hodźi. Lětha na wſchitkich njeſnowanych ſerbſkich ſwjedźenjach naſchi Sſerbja tam ſanđi ſ dźiwadłom wuſtupja a ſ tym dźěł programa pſchewoſmu.

Luboſcź a krucze ſapſchimnjena ideja wſcho bokonaſcheju, ſo ſmy tu dopokazali, kaž też na pſchikład pſchi wutworjenju ſerbſkeho cźěſkowuczowanja, Sſokoła. Jenoż kruhu wěru do ſebje, twoprnjiwu luboſcź a potom polne roſumjenje ſa organiſaziju, to je ſa ſamérne ſjednoczenje a trjebanje naſchich mozow a ſrědkow ſa jaſnje wotthyſnjeny wukónz!

K wſchemu daj Bóh ſwožo.

Ke konzertnymaj ſajeđomaj towarſtwow „Radźije“ a „Radoſcźe“ pak wożebje — rjane wjedro!

Ze Serbow.

Piatk, 16. różownika.

Jana Njepomukskeho, martrarja.

† 1917 Karl Fiedler, nahladny serbski basnik a wótčinc.

* 1821 Jan Bartko, w Drobach, swérny Serb a spisaćel.

Hdy bych ja była różička
We twojej zahrodcy,
Bych ja najrjeńšo zakćěła
Či twoje žiwe dny

Chceš ty być moja różička,
Chcu ja ći rjadku dać;
To budźe moja wutroba,
W tej dyrbiš kśěžo stać.

H. Zejlok.

Chceš widźeć pyšnu wopičku?
Kukń sam a na so w śpiheli.

Jan Radyserb.

*

W Budyſchinje, 16. meje 1924.

— Wo wſednje. Wczera wječzor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer +1, thermometer we dnju +42. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +1, thermometer we nozy + 19. Drjeżdżamka wjedrańſka ſtaja bake ſuche, cźopſke lěcźne wjedro. Poſhlſchcho ſo k niſwjedram ſkoni. Pſchi ſtónčkolkhađenju běchu dźenja rano njewjedrowe mróczele. Sſónčko je poſtoczo ſcźeſtelſche ſiwjene wuhli bałako hacź do połnjeha. — Jutſje hobotu ſtónčko 4,12 ſhađża a ſo 7,45 thowa. Měſacź wječzor 5,49 ſhađża a ſo rano 3,43 thowa.

— Łódni muſejo, pſched kotrymi je hewak wulki ſtrach ſu lětha, bohudźak, ſwojemu mjenu mało cźeſcze cźinichi. Wſche iſi dny — pondźela, wutora a ſrjeda — běchu cźopke a ſamo w nozy tak mile, ſo ſebi nichtó na tajke duty pomyſlił njeje. Njeje pak muſanknjene, ſo kónz mjeſa hiſchcźe hnnne nozy pſchińdu, ſchtož ſchtak runje wocźakowacź njechamy. Pſchińdu-li pak raſiſche abo połnócne wětry, wjeſe ſtrach mrótow hiſchcźe boſpolnje wothbyty.

— Sa ſozialnych rentnarjow. Podhjerca ſa ſozialnu rentnarjow, to ſu tajcy, kiž inwaliđowu abo pobohne renty dóſtawaju, wupłaczuje ſo pondźelu, 19. meje, ſ jendźelſkich powětrowych łódźow pſchetworicź; dale ſo budź nowej powětrowej łódźi ſ wapſchijeſom pjeć miljonow lubiwych ſtopow natworicź. Teſle łódźi budźetej ſa to poſtajenej, ſo bychtej letarſku ſłužbu do Jndiſkeje pſchewſałej. Sa tónle ſamér dyrbi ſo miejwpſchiſtajniſcheſo pſchiprawicź. Zyły plan ſo pod knježerſtwowym dohladom wuwjeđe, tola priwatne towarſtwo jenu ſ powětrowcju łódźow ſa knježerſtwo natwori. Towarſtwo ſměje prawo, tule łódź ſ wobſebitym wumělenjenemi kupicź, hdyž je ſwoje wupruhowanje jeđdy na ſpokojage waſchnje wobſtała. Macdonald wulkěhny, ſo dyrbi ſo ſa pſchichódnu organiſaziju powětrowcho łódźiwa reſerva perſonala a materiala wutworicź. Ważne by było, jeli ſo bychu ſo powětrowe łódźe ſa wěſte ſakſanſke ſaměry pſchihotowile. Programm ſa prénje ſi léta budźe 1 200 000 puntow ſadacź.

Turkowſka ſo na morju bróni.

„Nowiny „Corriere della Sera“ powjedźa: Narodna ſhromadźizna w Angorje je ſ wulkej wjetſchinu knježerſtwowej pſchedłoſy pſchihłoſowała, po kotrejž maja ſo tſi bitwiſke łódźe a 22 torpedowych cźolnow natworicź.

Domowina.

Wulkaj konzertnaj ſjeſdaj towarſtwow „Radźije“ a „Radoſcźe“ do naſcheje Delnjeje Luſizy.

Cźitarjam „Sſerbſkich Nowin“ je wěſcźe hiſchcźe we bobrym pomjatku pſchikładna roſprawa: „Wjerbno!“ ſe loſiſcheho léta, kotraž podawaſche tychſmi Sſerbam radoſtnu powjeſcź wo wulkim wótcźinſtkim ſkutku Budyſchkeho towarſtwa „Radźije“, kotraž ſo ſmuſicźe poda k naſchim Delnjoluſiſkim bratram, w ſtrachnej narodnej wonmoje leżazym, a tam pſchewjeđe wulkotnje poradźeny konzert. Hiſchcźe ſiwiſcho ſpominaju wſo wobſtejnizy ſajeđa ſami na to, kak ſe ſwojim ſpěwom wotewrjachu wutrobu tamniſchich poſłuchariow, kotriž najprjedy jenoż ſ waha pſchikhađowachu, na tajke někajko zyle njeſwuczeni, potom pak hłuboko polmuczi ſamo ſłyſli ronjachu. A dale na njewuprajinje kraſnu jěſbu pſchez „rédne“ Błóta.

Wulka próza a wulke wobory „Radźije“ njeſłu padarmo byle. Roſtale ſu lody, haj w bliſkoſczi Wjerbna — w Straſowje — ſo twori prénje delnjoſerbſke towarſtwo „Sjadnoſcź“ — Jednota.

„Radźija“ jako puczhrubatka ſwjeſeluje ſo hiſchcźe druheho wuſpěcha: Kětka naſtaji ſo też hiſchcźe druhe ſe naſchich wjedźazych ſpěwarſkich towarſtwow na konzertny ſajeđ do Delnjeje Luſizy: „Radoſcź“-Wukeczanſka. S tym zhromadźomnje ſaſtupi do ſłužby „Domowiny“, kotrejž ſkowny nadawk ſobu je, ſpjelnicź abo ſpudźowacź ſerbſke žiwjenje tam, hdźež drěma a njemóže ſo ſe ſtamfnymi mozami poſbožnyc. Hobrike a wobcźežne nadawki tu na naſ cźakaju a mnoho je ſadźěłkow, kotreż móžemy jenoż pſchewinycź ſ tym, ſo naſche mozy ſjednoczimy ſ pohnym roſumjenjom naſchich nadawkow a ſo je zhromadźomnje ſadźěłujemy tam, hdźež je najnuſniſcho.

Towarſtwo „Radoſcź“ wotbędźe ſobotu, 24. t. m. a wróci ſo ſ najwječerſcho dźěła pondźelu, 26. t. m. Na 80 ſpěwarjow a ſpěwarjow a nětoſi hoſcźo ſo na ſajeđe wobdźěli. Hižo nětorke njedźele pſchihotuje ſo pod energiſkim nadwedźenjom ſ pſchikładnej woprnjiwoſcźu a wutrajnoſcźu, tak ſo ſarnčuje prénjorjadowne konzerty, kaž ſmy to wot tuteho towarſtwa hižo ſnuzeni. Domowina organiſuje ſa towarſtwo dwaj konzertaj: ſobotu wječzor w Tornowje pola Pizna, potajkim w bołhonarańſchim kucze naſcheje Luſizy, a druhi njedźelu popołdnju w Straſowje, njedaloko Wjerbna, w Błótach, ſo by towarſtwo potom pondźelu wottam pſchichódnje pſches Błóta puczowacź a tak najkrańſchu krajinu naſcheje ſerbſkeje Luſizy ſpóſnacź mohło, kotraž we ſwojim wobſebitym raſu nima ſadneho druheho pſchikłada. Njedźelſki konzert w Straſowje ſo wuhotuje w pſchirodźe we wobſtuku ludowcho ſwjedźenja. Tu njebudźe towarſtwo ſe ſwojim ſpěwom trjebacź łody pſchekamacź. Tu ſo namakaju mjes wječnej młodźinu hižo horlivi a wědomi Sſerbja,

---

Feuilleton

Bratraj.

Podawk ſ ludoweho žiwjenja.

6] (Pokračowanje.)

„Luiſa, Luiſa“, ſnapſchećiwi mać ſ bolośćiwym hłoſom, „njemóžu ſo bodźowacź, ſo móżeſch ty tałke rěcźeć... Tola nan dźe“, ſadowła wona a ligy ſo jej ſ waha ſaćeřiwoſcźiſchcej; poſłoſći a khwataſche ſwojemu mandźelſkemu naſpěcźo. „Mój luby Karlo, ty tałke poſłže dźeſch.“

Karl Bertold poſtrowi jeno ſ krótka ſwoju ſonu a ſłyđże ſo ſa blido.

„Karlo, tebi něſchto je“, praſcheſche ſo ſona ſtrojeſcźiwje a ſtaji jemu połowku.

„Cźehodła?“

„Ty ſy tak pokhmurjeny a cźoło ſo cźi ſmorſchcźa.“

„Ji hłupoſce“, ſnapſchećiwi mištcher hnėwny. „Njemóžeſko. Ty ſałke mje hnėwoſi ſe ſwojim ſtajnym napraſchowanjom. — Njeſłu tu ſome liſty?“

„Haj, jowle ſu.“

Khwatnje ſhrabny Karl liſty, wotewri jedyn po druhim a pſchelecźa je ſpěchnje na jedźenje ſebi ani njemyſlo.

Jeho ſona njeſłuſcheſi ſi ſtaroſcźi ani wócźka ſ njeho a kuſaſche kóždy kuſt dołho w hubje. Na dobo wobłędny mištcher a ſmjecźe liſt, kotruž bě runje wocźinił, kaž w ſłoſcźi njeſe ruku.

„To ſym ſo bojał“, ſabórbota a ſtorcźi ſtółz do ſady.

„Schto dha je, Karlo?“

„Niczo, niczo, njecha ſo mi ſěcź, mam dźěłacź, póſeſłej mi bleſchu wina do mojeje ſławy a nichtó njeſmě mje mylicź.“

„Ale Boże dla, Karlo, schto dha je ſo ſtało?“ łakoſcźeſche jeho ſona, wulkotniwie ſtuđaduje

„Niczo, praju cźi“, wotrźeca jeje mandźelſki, ſatepta ſ nohu a wobroczi ſo do duri.

„Nó, bobre, niczo!“ ſdychny woboa ſóuſka, „tola jene cźe hiſchcźe proſchu, praj mi!“

„A to by hyło?“

„Na twoje ſadanje ſym ſo dźenſa ſaſo tule draſku wobłekła, w kotrejž mi prawje njeje; je dha to wopraſnje nuſne, ſo dyrbju runje w tutej draſcźe wſchě wopyty cźinicź, kaž by mi pſchikłaſ?“

„Haj, to je wopraſnje na tóźde waſchnje nuſne, něſt bóże dyžli hdy prjedy“, wołaſche knjes Bertold ſ roſkałowazym hłoſom a ſapražny durje ſa ſobu.

Jona cźiſchny ſo na kanapej a ſthowa płacźiſtej wocźi w ſchłuſkach.

Karl hđożeſche ſ khwatnej krocźelu po ſwojej ſtwđźiem a tam; ſaſo a ſaſo cźitaſche njeſbožowny liſt; na poſledku cźiſchny jón na ſemju a teptaſche ſ nohu, ſo twokna ſchcźerčachu. „Bo tajkim też poſłednja nadźija je ſniczena, a ſym tola tak jara proſtyć. Jeno hiſchcźe tſi měſacy cźakanja. Niczo, žana ſmilnoſcź, a tón njeſnicźomnik! Njehłada mi niczo druhe do rukuw, dyrbju dom a dwór pſchedacź; móże jena telko hiſchcźe twutorhnycź, ſo moh tam ſaſo ſapoćeć, hdźež ſym pſched dwaceći ſtami ſapoćał. Kak budźa ſo mi ſmjećy a mje wuzmješcheć! Cźłowjek mohł roſom ſhubicź. A mój bratr ſ jeho pobożnymi rěcźemi! Nė, radźcho njech dom a dwór do zujych rukow dźetej, hacź ſo jo temule tajenjej poſkonju !“

„Schto to? Schto dha maſch ty ſe ſłym duchom cźiniecź, mój luby ?“ pſchetorze knjes Jebak tun njeſbožownu ſamorcź a ſaſtupi ſ patwotewrjenymi durjemi.

„Schto dha ty tu chjeſch ? ſchtó dha je to tebi kaſał ?“ ſathađeſche knjes Bertold na njeluběho hoſcźa.

„Dej, mój towarſcho, ſy dha hiſchcźe pſchezo tak ſły? ſym dźěłacź króćz klapał; ale ty tu haru cźerćeſche a ja bych durje ſ hamorom p'chelamacź mohł, prjedy hacź by nie tu wuſkliſchał.“

„Schto chjeſch, cźiſi ſpěchnje, chzu ſam hyćź.“

„Pſchiđede wcźhem, wodaj ! ſmėjeſche ſo knjes Jebak a ſwjeſe ſo njemdrje, kaž by doma był, do ſtółza a da ſo do ſmineje kołoſche a do błeſche wina, kotruž bě knjeni Bertoldowa ſwojemu muſej do jſtwy półłała.

„Ty ſebi tola kuſ jara rjenje cźiniſch, ſda ſo mi“, praji tutón wſchóm hnėwny.

„Mėſ dha ſo pola ſwojeho najſlépſcheho pſchećela ſtrachowacź ?“ ſnapſchećiwi knjes Jebak a nala ſebi druhi ſchkleńcźku. „Na twoju ſtrowoſcź, mój najſlubſchi. Njedaj ſo myliſ ve ſwojej ſamorcźi: to bė wopraſnje praſnje ſrudnje; nuſch wopraſnje wułki bar ſ dźiwadłu, njemyſlicźh też tak ? Tajki talent dyrbi ſo wutworicź, ſchtó móże wjedźecź, k cźemu je to dobre.“

„Schto chjeſch ty ſ tym praſicź, cźłowjecze ?“ ſawoła knjes Bertold ſe ſmorſchcźenym cźołom.

„Ha, ha, ha !“ ſmėjeſche ſo knjes Jebak a tykaſche kruch kokoſche do buby, to by kraſny napohlad był na dźiwadłowej ſcźeli: Karl Moor .... knjes Bertoldini, pſchećeł ſwoje mjeno dyrbiſch pſchemėnicź, chjeſch-li wadźacy byćź; a Franz Moor .... knjes Jebacchio, ha, ha ! tuta rólа na dźiwadle by ſo mi lubiła.“

„Woſtaj to, mi njeje na to, na twoje hłupoſce poßłuchacź.“

„Hłupoſce? to jane hłupoſce njeſłu, ſchto dha chjeſch ſapoćeć, hdyž ſy ſtatok p'chedał?“

„Mi ſo dha, ty ſy poſłuchał, njeknicźomniko.“ wołaſche mištcher a pſchimnuw ſa ſtółzom wobłożeje.

„Pſchiđede wſchėm proſchu cźe, tutuj trochu taſkich cźeſcźenych titulow, ty chjeſch mje hiſchcźe ranicź. Poßłuchał? Jow a poßłuchacź! Ty bėſ by p'chi powotewrjenych durjach rejił, ſo bė cźe hacź na dróhy ſłyſchećł! Ja taſtim tak bałoko ſmy bóſchli? Dom a dwór p'chedacź abo twuhyri jankerot.“

„Delſke cźinjenje! to je khėtkje ſchło a je mi jara do boka.“

(Pokračowanje.)

hodź 7 hodźin rano na hrodowstej haźy (Landhaus). Drobne pjenjezy — 10 a 5 pjenjezkow — njech kóždy na wuběrk sobu pschinjese.

— **Swobodne mjasowe jatki** (Freibank) w Budyschinje. Sobotu, 17. meje, budu wot 9—11 hodź. wotedawa so hyrze a naselene howjase mjaso, punt po 40 np., hyrze a parjene swinjaze mjaso, punt po 60 pf. Swinjaze mjaso woetdawa so jenoź na cźišu 951—1100. Dźełonjemjerjam wotedawa so pop. wot 2—3 hodź. techamtšne mjaso.

— **Železniske pokladny zane slote poźěonki njebjeru.** Wot 20. meje žem žu tak njeznowane dollarowe poźěonki (wot jedneho dźesatka hacź 5 dollarow = 0,42—21 złotych hriwnow) njeptaćowe a teź železniske pokladny je wjazy njepschijimaja. Papjerjane pjenjezy pak, kiž je zarjadnistwo železnizow wudalo, płaća dale a teź wschě zjawne pokładny tute pschijimarja.

S **Drinje Hórki.** W Marcźinkeź stałach nětko pilna dźěławsezej knježi. Jena stała wyšiche nałsche wězy pichi drohy do Budyschina hacź dotal pusta leźeše. Wot wójny sem žo tam nicžo wjazy nje dźełało. Nimale 30 metrow hluboka jama bě pschez połojzu z wodu napjelnjena. Wot sandźenja hoboty sem je mišstr Bjarnat Kochaćk z parnikom wodu cźerpał. Sylna rotazisa plumpa w małych pschestawłach w nozy a wodnjo wodu z jamy cźerješe. Woda bźeše z mózným rumom kaž noha wolche koleń toušto. Mały naličwat móhł z wodu cźerjeć. Wcźera žu wodu dowucźerpali. Wórsy budźe teź w tesle jamje tlinkot a klepot herbstach skałarjow knjeźicź. S jamy kama žo módronaseleń kamjeń, tak mjenowany diabas. Tón je jara twjerdy a trjeba žo sa nabžyanje dróhow. Teź wubłoźenske kamjenje (plestrnaki) žo z njeho dźełaja. Dla swojeje twjerdosće rosešcźele žo po zyłej Němskej. S njeho dźełaja žo teź wałzy do kakawowych a barbowych fabrikow. Na wałzy wocźešane sćelu žo do wobšěrnych tocźernjow. Tu žu tak wotocźa, jo žo kaž schlelenja świeca. Potom dźeja do wschego świata. Tónle diabas leži w žuśudstwje sornowza (granita). Wšešne žu jón podšerśiche wohnje še zešliwoje hlubiny nasche jemje nětdy wuśišchnyše.

S **Porschicz.** Pša naschego hosćenzarja knjeża Handrika žu dyrbjeli dla skażenosće satśelicź. Prjedy pak bě poš Handrikez zjawka skušał. Macź je jeho nasatra hnydom do Drażdżan dowjesła. Tam dyrbi tři njedźele wostacź. Wschędnje je pjche skażenosć schcźěpi. — Bohužel na nasche wobydlerstwo hišche pjche malo rozumjenja za strašchnosć skażenosće. Tehdła je tak malo po hamtišchi postajenjach složuja, kiž chadźa tola jenoź rosćerjenju skażenosće sabźewacź.

S **Ochranowa** (Herrnhut). 12. meje bě tomu 200 lět, so tu sakładny kamjeń k prénjemu wukubłanischezu Cźešćich bratrow połožichu, bu pak hižo 1727 sažo dźěłanju a jako pyrotnisa postajena.

Se **Schérachowy.** Drosne sćežki mózesche podawk měcź, kiž so tu njedawno sta. W njewobkedźbowanym wokomiku skočí tu schipyriłkne bźěcźatko jedneho pjekarja z wokna w druhim poschodźe a dóńdże do dwór. Je Boži dźiw, jo so dźěścu dozyła niczo njesta. Starschi pak měli tola lépje na swoje dźěcźi kedźbowacź, dokelź z wjetšicha tajke podawki na njezbožowne waschnjo skónca a dźěcźo na cźaš žiwjenja schkoduje, je-li hnydom wo žiwjenje njeperschindże.

S **Wjelećinu.** Pschichodnu njedźelu bu gmejnska kupjel (Gemeindebad) wotewrjena. Kupjel budźe wćedny dźeń kaž tej njedźelu wot 8 hodźin rano hacź do 9 hodźin wječor wotewrjena. — Pónjedźelu, 19. meje, ju dla rjedźenja tenzlišow ginejny sawrjene. Jara małne wězy móža žo wot 10—11 hodźin wó sjiwi cźišćo 2 sapodacź.

S **Prěrjeź.** Wojeske sjednoczeńšiwo (Militärverein) nasche wěry šwjeći njedźelu, 22. junija, šwoju chorhoj. 50 žuńdowych sjednoczeńšiwow budźe k tutomu świeźenju pschyproschenych.

S **Kamjenza.** Sandźeny tydźeń stupichu, kaž to hižo wojsewichmy, twarjaj dźěłaćerjo dla mšodowych swadow do strajka. Nětko žu žo je šwojimi mišchtrami dojednali. Dotalny tarif płaćeše hacź do 28. meje dale, hnydom pschipokoji pak ko 5 št. pjenjezkow, na hodźinu, hdyž žo 1 dźełom sapoczinje.

Se **Spalowa** pola Wojerez. Sćrjedu w nozy wotpali žo tu brožeń šahrodnika Krawza (Schneidera), kiž bě zyle z drjewa tworjena a je šlomu krypa; teź dwě kólnt woheń śnieli. Kak je wohoń naskał, njeje hišchcźe swěsćene.

S **Mužakowa.** Cźežše njesbožo poćerpi tu žyrjedu popołdnju wěliy k. Dietrich ź Běłeje Wody. Dietrich bě žebi na swojim motorowym kole do Mužakowa dojeł. Duzy pócuźu trjechi rubjebny cźah a dźěwče bo jemu wutwinyło. Pschi tom sej załoji do wosa, pschecźišnu žu a padny tak njeboh. wonje, so cźežke stschohnje mosow poćerpi. Mužakowska sanitetna kolona jeho do thorownje w Mužakowje dowjezły. Najšerje je Dietrich pschespěchnje še swojim motorom jěł a pschi tom móz w wožbudnym wokomiku na nim šhubił.

Nospodarski rozhlad.

Pjatk, 16. meje 1924.

Kurjy wcźera w Barlinje:
(Cźim tuńy su w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	251 400
jendźelski punt	18 405 000	cźěskoslow. króna	124 600
schwajcarski frank	744 100	10 mil. pólsk. mark.	789 700

Němske pjenjezy žu wcźera na šwětowych wikach strucźichu. Franzowski frank žo leoma pschemjeni.

Efektowe kurjy pschi spočatku burźe thabłachu. Potom pak žo strucźichu.

Na produktowe wiki ćłoźi wulkosć lońschich žnjow. Bjane cźopje mejše wjedro žowam hoji. Wone tehdła zane žné lubja. Statna žitarnja (Reichsgetreidestelle) pjutuje šwoje wulke sklady rožki wotbyćź. Wona žito ja jara tunju płaćišnu wotedawa, dokelź žo boji, so mohło žo skasyć. Jećźmjeń njeźdże. Wowuš měśesche wukrajnych kupzow. Muka nima kupzow. Wotrubow žo malo rospscheda. Zentnar płaćeseže wcźera

w Kamjenzu

pschenźy 8,10—8,55 rožki 6,90—7,— jećźmjenja 8—8,75 wowša 6,75—7,—

w Lubiju

pschenźy 7,90—8,10 rožki 6,70—6,90 jećźmjenja 8—9,— wowša 6,50—6,80

w Barlinje

pschenźy 7,85—8,— rožki 6,40—6,65 jećźmjenja 7,50—9,10 wowša 6,35—6,70

we Wrótšławju

pschenźy 8,— rožki 6,65 jećźmjenja 6,25 hacź 8,— wowša 6,25

Wcźerawschcźe wiki we Lubiju. Butra 1,10—1,20 kušk, ½ punta, jeja 11—12 pj., žołotej, kerćźk 15—40 pj., rhejbarbaru (Rhabarber) 15—30 pj. punt, zybła walcźk 15 pj., tšjaty kał punt 18—20 pj., jabłuka 15—50 pj., hrušy 5—10 hr., ja tym hacź běchu wulke, kóšlata 60 pj. punt.

Wiki wcźera w khorcźbusu. Wurśta butra punt 1,80 hacź 2,— mlokawnśka 2,30 jeja 10 pj., swarob 20—25 pj., 0,90 šlopjaze 0,70—0,90 kołaze a kóšlaze 0,60—0,80 karbowjaze mjaso 0,70—1,10 šwinjaze 0,80—1,— cźelaze punt 1,50 št hr.

Skótne wiki tam: Pschihnało bě žo: 275 koni a hrěbzow, 9 bykow, 19 wołow, 117 krowow, 27 próšnikow, 10 cźelatonow. Wiki hewak derje dźěchu, ale płaćišny běchu šnadne. Šwinji běchu pschinjesli: 1350 proßatow, 25 běhakow. Wone płaćachu

	małe	hrěnje	wulke
proßata	7—10	10—15	15—20 št. hr.
běhaki	25—35	35—50	50—60 št. hr.

Wiki rěsneho skotu we Wrótšławju 14. meje Płaćišny běchu sćěhowaze: howjadła a woły 18—42, byki 28—44, krowy a jałowje 15—44, cźelata 30—50, wowzy 25—50, šwinje pyches 300 puntow 55—56, 240 hacź 300 puntow 53—54, 200—240 puntow 50—52, 160—200 puntow 45—49, ranzy 45—52 št. hr.

Na pschedaś:

Krowu, wyšokošuncźelna a do cźahanja we Sajbowje cźo. 13; młoda wyšokošuncźelna, 5 l. cźelećcźom, 3 njedźele do cźelenja w Khelnje cźo. 38; 5 cźelećcźom we Njeswačidle cźo. 54; dejmu a do cźehnjenja we Libuchowje cźo. 16.

Běhaki na knježim dworje w Ratarjezach.

Kóšy, 2 młodobejnej we Schmodorfje cźo. 18; 1 dobra dójka w Bulerizach cźo. 24; a 1 w Jelenowje cźo. 50.

Pša, wowcźeršeho, 4 měšazy šareho w Kóšlowje cźo. 18.

Hliny k wuhladnju J. H. Bernd w Habrachćejzach (Ebersbach).

Běrny k hadźenju a sa šlót na knježim dworje w Delnim Wotšehanju (Niederottenhain).

Jehnjata Franz Richter w Stanojišchcźu pola Nječźizy.

Sso pytaja:

Dotzu do domu měšchcźanšteje khorownje w Budyschinje, do domu a rataršiwa hosćenza „Grüner Baum" we Kelliźach, mtódšchu k l. 6. pjekařska mišchtrka Friedrich w Lubiju.

Šobjeź, kiž dźetaj nowukuwcź schlenju tocźiś, pola domownika Osrana w Běłej Wodźe.

8—10 tocźeršikich sa wołojowu schlenju-hlubokotocźenje Stambka, Löse & Co., k. ź w. r. w Derbnje.

Murjerjow Rolf w Kamjenzu, 6—8 murjerjow sa wobnajstanje Kuba w Kamjenzu.

2 **cźěsłarjow** Wendt w Kamjenzu

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wołjowe šmuje po tunt abo 1000 kg, wowaš 100 kg, płaćišny po 1 kg hriwnje.

	15. 5.	14. 5.		15. 5.	14. 5.
Pschenica	157-160	159-163	rapš wošuchi	10,20	10,20
rožka	128-133	128-132	poch. melaška	8-8,80	8-8,80
nałet. jećźmjen	168-182	168-182	ćerabella	11-13,00	11-13,00
nał. jećźmjen	—	—	běrnaze knjši	21-21,50	22-22,50
wowš	127-134	126-132	buny	14-16,00	14-16,00
kukurica (Mais)	—	—	wolta	11-12,00	11-12,00
pschenična muka	21-24,50	22-24,50	kany wošuchi	19-20,00	18-19,00
rjana muka	19-21,00	19-21,25	mórve łupiny	11-11,50	11-11,50
pschenež. wotr.	9-10,00	10-10,20	žolte łupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotruby	9,00-9,80	9,40-9,50	šwjno, 50 kg	2,50-2,75	1,80-2,10
rapš	300	600	šwjona, rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
lanc šwjno	400	400	„ pschenca	1,35-1,45	1,05-1,25
hroch	13-15,00	13-15,00	„ wowšina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjenischći	11,00-12	11,00-12	„ jećźna	1,10-1,25	0,85-1,05

Wiczne płaćišny wcźera	**Wšcho po 1 hriwnje**	**w Kamjenzu**	**w Lubiju**
		ja 1 zentn.	**ja 1 zentn.**
Pschenźa		8,20—8,25	7,90—8,10
Rožka		6,90—7,00	6,70—6,90
Jećźmjeń		8,00—8,90	8,00—9,00
Wowš		6,75—7,00	6,50—6,80
Sayno		3,00—3,40	2,75—3,25
Skoma, ſ maſch. młócź.		2,25	—
Skoma, k saćźanju		3,60	1,50—2,00
Skoma, ſ ruku młócźena		—	2,00—2,50
Běrny, pola tatarja		4,00—4,15	3,30—3,60
„ hacź na żelesnizu		—	—
Butra	kg	4,00—4,40	4,20—4,40
Jeja		0,09—0,10	0,11—0,12
Pšchenične wotruby		—	5,00—5,30
Rjane wotruby		—	4,40—4,60
Pšchenična muka		—	13,00—14,00
Rjana muka		—	11,50—12,00
Prošata, wulke		—	—
„ hrenje		12—24	—
„ małe		—	—

Płaćišny rěsneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

12. meje 1924. Płaćišny po zentn. a št. hriwnach.

Skótne druzyny a wojnamjenjenje.

Woły: 30.

Polnomišaśne, wukormjene, najwjetšiche rěsneje hódnosće hacź bo 6 lět	43-44
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarsche wukormjene	35-38
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane ſtarsche	28-32
Mjenje pžowane wšitkich ſtarobow	20-26

Byki: 36.

Polnomišaśne, wurosćene, najwjetšiche rěsneje hódnosće	42-44
Polnomišaśne, młódšiche	38-38
Mjenje wukormjene młódšche a derje pžowane ſtarsche	33-32
Schpatne	29-36

Jałowje a krowy: 7.

Polnomišaśne, wukormjene krowy najwjetšiche rěsneje hódnosće	43-45
Polnomišaśne, wukormjene jałowje najwjetšich, rěsnee hódnosće hacź bo 7 lět	36-39
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódšche krowy a jałowje	28-32
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowje	20-24
Mjenje a schpatnje pžowane	15-18

Cźelata: 467

Nosćěšche wukormjene	48-52
Mjenje wukormjene a tołše wot žyła	42-46
Schpatne	27-40

Wowzy: 91.

Młódšche a ſtarsche wukormjene	48-50
Starsche wukormjene	40-42
Mjenje wukormjene (Mezrjschafe)	25-38

Šwinje: 801.

Polnomišaśne, wopołitych rasow a jich křižanjow, hacź bo 1½ lět ſtare	54-55
Wukormjene	55-56
Mišcne	48-52
Schpatne	42-46
Ranzy a kundroźy	35-45

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smije njedźelu Cantate rano ½8 hodź. farat Tyscher žerbšku zjawjedź a šwj. wottasanje, dop. ½9 hodź. farar Rába k dopomnjeńu na jawjedźenje prénich evangelitich pžowarškich pšched 400 létami žerbšku a w 10 hodź. němšku Božu šlužbu a ſ dakom wotewrjena. Te kemšenje ja poćerknu wuzbu. Sperta ja bibije ja potrébne pacźešte dźěći. — **Semrjeći:** 5. 5. Jurij Arnat, twalidna na Zibowje, 69 l. 7 m. — 9. 5. Ota Alwin Lehmann, ſamtarſki pomocźnik we Wulkim Wjelkowje, 17 l. 7 m. 15 d. — 12. 5. Marja Ernestina Pětšchkeź, hospoła we Wulkim Wjelkowje, 61 l. 8 m. 19 d.

S **Budyschinka.** Njedźelu Cantate rano w 7 hodź. žerbšku zjawjedź, dop. we 8 hodź. žerbšku Božu šlužbu, ½10 hodź. rosćerjowanje ſ konfirmérowanej młodźinu.

S **Hodźija.** Njedźelu Cantate je rano w 7 hodź. němšku zjawjedź, we 8 hodź. němšte a pop. ½10 hodź. žerbšte kemšenje.

S **Huſki.** Njedźelu Cantate 400 létny jubilej evangelitich žpowarškich. Rano w 7 hodź. němšta zjawjedź, we 8 hodź. němšta a ½10 hodź. žerbšta Boża šlužba. Pop. w 2 hodź. bźěcźatkowe kemšenje. Wječor ½9 hodź. němšti nětchpor.

S **Budestcź.** Njedźelu Cantate jmeje farar Domaschka rano w 7 hodź. němšku zjawjedź, farar Boža dop. we 8 hodź. němšte a ½10 hodź. žerbšte kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. jmeje farar Domaschka wuzbu ſe žerbšej młodźinu. — Sćrjedu wječor ½8 hodź. zhromadźina žónjatše młodźiny, wulke na horu.

S **Butez.** Njedźelu Cantate rano ½7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšta a dop. ½10 hodź. němšta Boża šlužba. Pop. w 2 hodź. rosćerjowanje ſ konfirmérowanej młodźinu. — **Semrěli:** Marja Carolina zwud. Schneiderka rodź. Krjenzej, wumjenjatka we Luſku, 83 lět, 8 m., 20 d. ſtara. — Marja Martha rodź. Rychtarjez, mandźelſta Hermanna Weißfloga, rat. rady we Budyschinje, 67 l., 6 m. 1 d. ſtara. — Jan August Nutnićanſti, šuwoſćeſ we Lejnje, 43 l. 5 m. 25 d. ſtary.

S **Małeſchcź.** Njedźelu Cantate je jubilej žpowarških. Rano we 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšta a dop. ½10 hodź. němšta zjawjedźenſka Boża šlužba, — khórſki špew. Dop. w 11 h. dźěćatkowe kemšenje. Pop. w 2 hodź. rosćerjowanje ſ młodźinu. We 3 hodź. ſjednoczenje młodych hołzow w farje. Wječor we 8 h. woładna žwjatoćnoſć ſe špewami a žwětłymi wobrazami we zyrkwi.

S **Hrodźišcźa.** Njedźelu Cantate rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšte a dop. ½10 hodź. němšte kemšenje. ½11 hodź. rosćerjowanje ſ młodźinu.

S **Nošwicź.** Njedźelu Cantate 400 létny jubilej žpowarških: rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšta a dop. ½10 hodź. němšta Boża šlužba. Popołdnju w 2 a wječor w 7 hodź. zhromadźinje ſjednoczenje młodźiny na farje. — Wěrowani: Železniski dźěławſeſ Herrmann Jeſſa ſe Sdźałkow ſ Minu Schneiderez ſ Krapow. — Julius Schluckwerder, šuwoſćeſ we Nošwicźach ſ Hanju Müllerez ſ Krapow.

S **Minakali.** Njedźelu Cantate rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšte a ½10 hodź. němšte kemšenje. 400 létny jubilejski žwjedźen němških žpowarških. Pop. w 2 hodź. kemšenje ſe schnišimi dźěćimi. Pop. ½5 hodź. w Cźešće na Bórnez žerbšta zmirnoſć a zjawjedź. — Schwórtk pop. ½5 h. we Lomſtu pola Walerez žerbšta nutrnoſć a zjawjedź. — **Semrěł** Oswald Hirsch, korćmaŕ w Cźešće, 39 lět ſtary.

S **Hućinu.** Njedźelu Cantate rano we 8 hodź. žerbšta Boża šlužba. Popołdnju w 3 hodź. Boža šlužba ſ wopomnjeńu ſa tych we wójnje padnjenych, po tym pobwjeſćenje wotežſeho pomnika. Sbérka ſa pomnik.

S **Wjetmarskich.** Njedźelu Cantate 400 létny jubilej evangelitich žpowarških, rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšta a dop. ½10 hodź. němšta zjawjedźenſka Boża šlužba. Pop. w 3 hodź. kemšenje ſa dźěći. — Sćrjedu pop. w 3 hodź. žónjate towarſtwo w Ljejšim hoſćenzu.

S **Klukicha.** Njedźelu Cantate budźe rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšta a dop. ½10 hodź. němšta Boża šlužba. Popołdnju w 2 hodź. rosćerjowanje ſ młodźinu.

S **Łupoi.** Njedźelu Cantate 400 létny jubilej evangelitich žpowarških. Rano we 8 hodź. žerbšta a ½10 hodź. němšta Boża šlužba. Kollekta. Dop. ½11 hodź. Boża šlužba ſa dźěći.

S **Nošez.** Njedźelu Cantate rano we 8 hodź. žerbšte a dop. ½10 hodź. němšte kemšenje. Knješ cand. theol Riota ſ Drjezdżan.

S **Barta.** Njedźelu Cantate rano we 8 hodź. žerbšte a dop. ½10 hodź. němšte kemšenje. Pop. w 2 hodź. wuzba ſ młodźinu.

S **Wóſlinka.** Njedźelu Cantate rano w 7 hodź. žerbšta zjawjedź, we 8 hodź. žerbšte a dop. ½10 hodź. němšte kemšenje. Kollekta. Popołdnju w 2 hodź. němšte rosćerjowanje.

Pšilopk.

* **Mordarka dźěći.** Njedawno běše Drjezdżanska policija žonu ſajała, dokelź je ſa pjenjezy płód wotehnała. Pšcheputanje je dopokasało, so je tuta žona niz jenoź płód wotehnała, ale teź wospjet žiwe dźěćći na bestialne waschnje morila. Wona je žónſte, kotrejž dyrbjachu porodźićź, ſ hebi do wobydlenja brała, nowonarodźene dźěćći ſ pichitkowani saduſzyła, ſ petrolejom polała a w khachlach ſpalita. Teź některe žónſte žu dla wězynjetwuſtojuchu ſapohmjenjenje žiwjenje žhubiše. Teź jomineho muża žu ſajeli, dokelź je šwoju žonu pschi jejnym žadławym cźinjenju podpjerał.

Towaŕstwowski powěstnik.

Wojeŕske tow. za Rózant a wokolinu wuhotnje njedźelu, 18. meje wječor w 7 hodź. w Sernjanskim hoscencu nałětny swjedźeń ze swětłowobrazami, serbskim dźiwadłom a rejemi. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa“ w Rakecach ma přich. njedźelu, pop. w 4 hodź. pola Hónča swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Tuž so wo bohaty wopyt prosy. Posedźenje w Komorowje wotměje so w juniju.

Domowina zrjaduje ńkotre koncerty w Delnjej Łužicy, kotrež přewjedźetej towaŕstwje Radosć Bukečanska (Sob. 25. meje w Strjažowje) a Nadźija Budyšska (njedźelu, 1. junija w Rogozni).

Serbski ludowy orchestr změje hakle tydźeń pozdźišo, po tajkim njedźelu, 25. 5. dop. 1/,10 hodź. pruhu za dujerjow (też klarinety), w 11 hodź. też za huslerjow. — Přichodnu njedźelu 18. 5. žana pruha njeje. Bj. Krawc.

Serbski wječor w Lichanju wuhotnje towaŕstwo „Zernička“ njedźelu, 18. meje, pola Rndolfec. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Kołojězdne tow. „Błysk“ w Hasłowje njedźelu 18. meje swoju khorhoj poswjeći a k temu wšěch Serbow z blizka a zdaloka přeprošuje. Wot 12 hodź. sem so towaŕstwa powitaja, 1/,2 hodź. so khorhoj poswjeći.

Serb. tow. „Cornobóh“ w Drježdźanach přihotuje k 15. smužnikej wulět z autobusom k bratrowskemu towaŕstwu „Jutrnica“ w Njeswačidłe.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach. Dźeći zwučuja sobotu, 17. V., pop. w 3 hodź. w sokolowni. Nowe dźeći so přiwozmu, ale dyrbja pisomnu dowolnosć nana abo maćerje sobupřinjesć, a znajmjeńša 5. lěto dele šule khodźić.

Mužojo zwučuja njedźelu, 18. V. w Drožďižu z Hrodźišćanskej Jednotu zhromadnje. Započatk z dypkom we 8 hodź. Zwjazkowy zwučowaŕ.

Serbski wječer we Wochozach! Minakaŕske serbske towaŕstwo „Statok“ wuhotuje njedźelu, 18. meje wječor we 8 hodź. w Domaškec hoscenou serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy lubi Serbja so na njón wutrobnje přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbske towaŕstwo „Zernička“ w Lichanju
wuhotnje njedźelu, 19. meje
w Rudolfec hoscencu w Lichanju
serbski wječor
Započatk 1/2 hodź.
Witcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo

Wojeŕske tow. w Khrósćicach
ma přichodnu **njedźelu** wječor w 7 hodź.
we Wjenkec hoscencu w Khrósćicach
zjawny swjedźeń
z dźiwadłom, přelosowanjom a rejemi.
Hraje so: **„W jatbje“.**
Wšěch lubych přećelow a popřewaćelow wutrobnje přeprošuje.
předsydstwo.

Rjane serbske
hrónčka na sćěnu
rjenje do drjewa palene
poruča
Serbska kniharňa w Budyšinje

Jenoż 10 wuwzaćnych dnjow
Přihódna kupna składnosć k hermankej
po wosebje tunich płaćiznach:

Košlace sukno,	metr po 1,20, 1,10, 0,90, 0,75 a 0,65	hr.
łožowe počehnjenje, pisane		
posleńco z 2 hłowakomaj	11,70, 10,70 a 8,80	„
linonowe łožowe počehnjenje		
posleńco z 2 hłowakomaj	13,80, 12,70 a 9,80	„
płatowe počehnjenje (Stangenleinen)		
posleńco z 2 hłowakomaj	17,50 a 14,50	„
damastowe počehnjenje		
posleńco z 2 hłowakomaj	19,50 a 14,50	„
tkaniny k łožowym płachtam, metr	3,45, 2,90, 2,15 a 1,90	„
twjelki, jene po	1,30, 1,10, 0,90, 0,75 a 0,65	„
cefir a perkal, metr po	1,40, 1,30, 0,95 a 0,85	„
musliny, metr po	1,20, 1,10, 0,95 a 0,75	„
połny wolle, metr po	2,70, 2,50, 2,40 a 1,95	„
cheviot, połwołnjany, metr po	2,10, 1,80 a 1,65	„
česano-předjenony podźiwk,		
čisto wołnjany, metr	4,90, 4,50 a 3,90	„
popelina, čisto wołnjany, metr po	5,00, 4,80 a 4,20	„
gabardine, 130 šěroke,		
čisto wołnjany, metr po	7,50 a 5,90	„
frotej, metr po	3,90, 3,25, 2,90 a 2,45	„
suknjowe smuhi, metr po	3,90, 3,90 a 1,95	„
gardiny, metr po	2,10, 1,40, 0,98 a 0,58	„
gardiny, wotměrjeny	15,00, 9,00, 6,30 a 5,35	„

kóperowy wupjerk, z rukowanjom pjerjo-njepřepuščacy a woprawdźity w barbje!

Dale poručam jara płaćizny hódno:
wobłokowe tkaniny, ecitenne, madrasowe gardiny, tüllowe łožace přikrywy, žonjace šaty, damastowe bildowe ruby, šćeruchi, trikotaže, žonjace mantle, drasćički, hólčace płónkanske wobleki, hrajeŕske wobleki a t. d.

Hans Globisch
we Wojerecach — — na dwórniščowej drózy 13.

Serbjo! Čitajo Serbskich Nowin!
Kiekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „a čitach Was nawěstk w „Serbskich Nowinach“.

Rauchfuss symjenjowa wikowańja w Budyšinje na žitnych wikach čisło **9**
poruča k nałětnemu wusywej
pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake prěnjoklasne kwětkowe symjenja, dale korjeninu, kaž popjeć, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.
Picowanski kaik — picu za kurjata

Na
podźěl. płaćenje
poruča
muńacu, žonjacu a dźěćacu drastu, spanskestwy, kuchinje, jenotliwe meble, cychi, wupjerki, gardiny atd. sporiske wozy
z krywom a bjes njeho
Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowe hasy 21

Hosćenc a kofejownja při dźiwadle
ja. Centralny automat
poruča swoje z nowa připrawjene městnosće
wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka
Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert
Dalokorčak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

MERSIDYSKY
Wěrowanske pjerśćenje

Jědźne běrny
kupuje po najlěpšich płaćiznach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulke-wikowańja ze symjeńtnymi a ležinymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe
Skład w brózni na Hošćc hasy

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Rozdawać
njemóžemy ničo, prosymy pak naše sobustawy, naše płaćizny a hódnosće pruhowali; dha namakadźe, zo smy wosebje płaćizny hódni a zo trjebaće jenoź kupować, štož runje nuznje pobrachuje. Dokelž najskerje na tworowe znamki trjeć so 1. julija wotedadźa, dwójne zarunanje wróćamy a wuplaćujemy, je-li je podźěl (Anteil) połnje wurunany, dha prosymy naležnje, zo bychu so małe znamki hromadźiłło a so bórzy za 50 hr. lěpjeńskich znamkow zamjenjałe a zo by kóždy znamkowe karty wšěće najpozdźišo wot 1.—15. junija 24. za kwitowanje wotedał, Štóž swój podźěl bórzy po swojich mocach połnje zapłaći, dostanje wróćozarunanje, kotrež jemu přisteji, k hodam w hotowych pjenjezach wupłaćene.

Tworykupowace towaŕstwo
z. dr. z w. r. w Budyšinje.
(Warenein kaufs verein e. G. m. b. H. Bautzen).

Jan Mießner
żelezowa wikowańja w Budyšinje
na kotołkej hasy 19 (Kesselstrasse) **Telefon 26 a 153**
poruča po přihódnych płaćiznach

twaŕske nóžerje
twaŕske kózy
twaŕske stołpy
twaŕske bóndže
twaŕske šrauby
rjećazy
kaśćowe kary
měchowe kary
śěžne wokna
hródžowe wokna
jumowe přikrywy
trajno teplećake
khachle

zběhadła
wózne zběhadła
Rabitzowe pleśiwa
roły
korta k napojenjam
domj. zapołśe. kaśke
připrawy k wot
puśenju wody
waŕjeńske masiny
pronošiłw wohńiśka
přenošliwe koto-
jowe khachle
plumpy
wažidła a

Poručam w jenož dobrej hódnostnej tworje
po pomjernych dnjowych płaćiznach
sofy, plyšowe a gobelinowe
šeslongi, matracy, klubowe meble
wulki wubjerk
šeslongowych přikrywow po wšěch płaćiznach
dale wšelake
kućowe graty, dźěłanske graty, brune a čorne
jenotliwe gratowe dźěła z jenož najlěpšeje jadriweje kože
a w najćišćišim wuwjedźenju při najtuńšim wobličenju.
Wobkedźbujće, prošu, moje stejnišćo w kólni čo. II ratafskeje wustajeńcy we Wojerecach 1., 2. a 3. junija.
Firma
Karl Krause, sedlaŕski mištr
we **Wojerecach** na Hródkowskej drózy 4.

Żelezne sudobje
po bjezkonkurencnje tunich płaćiznach poruča
Richard Heinrichs w Klětnom.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hórnčeŕskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maśiny, mantle a śiawchi. Samsna wuporjedź

Kójdy, śhtój ma
něśto na płóchach, łót, grat, wuśełate nowe a trjebane weśy, abo śhtój dźe jeŕbi něśto łupiś, wołjeju to :: :: ! nawěśćiśom we :: :: **Oŝerbśkich Nowinach**
Zajźi nawěśćiś so w něźdźe 6000 śerbśich domach ćita :: a ma wéśty wuspěch. ::

Šylna kózka k wjazanju
je na předaŕ
w Cornym Hodlerju čo. 101
pola Radworja.

Industrie-symjo kněžorske króny
ma na składźe,
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Symjentne běrny,
kněžorsk. króny, Württembergske solotwjowe běrny, najlěpše jědźne běrny
poruča
A. Kolscher w Budyšinje,
Skład w Hardtrathec bróź. na Hošćc... Tel. 1037.

Wagnerowa w Budyšinje
poruča swoju wulki skład pśichepasłow, mežacznych a pśichebpadowych powjasow, podpołožkow.
Śleju rad ! radźe.
Wagnerowa w Budyšinje,
pśi ńich śkuśeśtśimi wotaŕi čo. 9

Sylneho
čeladnika,
kiž móže syc, hnydom pyta. **Kubleŕ Wjela**
we Wawicach čo. 4.

Gardiny wjele druźiny
woknaty katun tunjo
w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 16

Symjeńtny majs
je dóšoł
Zjednośene młyny w Pančicach a Kamjeńcu
(na połnocnym składźe).

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedźetej płaćiśiny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. ! wob. ruk.
w Budyšinje na hornjeńśiśej hasy 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiščernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawóstki a tabele so w šěs wobliščeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 115 **Budyšin, sobotu, 17. meje 1924.** **Létnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Reuterowy bureau wozjewja, so dla reparacijow wobjedzia konferenza njedźe, dokelž Jendźelska na stejnišcu stoji, so maja so dobrodźanja wězwuslojnych bjes wumělnjenjow pśijěcź.

*

Sa němskich wojakow z wottśupjenych krajinow Eupen a Malmedy w Belgiskej bu jako roskazowna rěć (Kommandosprache) němska rěć postajena. — Tehorunja bu we Francojskej postajene, so smě so němska rěć oficielnje we pśichodnym pasmjenźe wužiwaś. — Nječi i teho naschi Pschewodnicy nješto nawukna; wulka nadźija wšak na to njeje.

*

Washingtonski parlament je sakoń pśiwześiwo japanskim pśiśěhowarjom z wulkej wjetšinu pśijał, njedźiwajo na veto presidenta Coolidga.

Hannoverska.

K wothłosowanju po § 18 němskeje wustawy.

Jutśe budźe w Hannoverskej wothłosowanje wo praschenju, hač ma so tuta provinza wot Pruskeje dźeliś a wobsebity stat tworiś. Tute wothłosowanje ma so stacź p. § 18 němskostatneje wustawy, kiž postaja (němšći): „Die Gliederung des Reichs in Länder soll unter möglichster Berücksichtigung des Willens der beteiligten Bevölkerung der wirtschaftlichen und kulturellen Höchstleistung des Volkes dienen. Die Änderung des Gebietes von Ländern und die Neubildung von Ländern innerhalb des Reichs erfolgen durch verfassungsänderndes Reichsgesetz. Der Wille der Bevölkerung ist durch Abstimmung festzustellen. Die Reichsregierung ordnet die Abstimmung an, wenn ein Drittel der zum Reichstag wahlberechtigten Einwohner des abzutrennenden Gebietes es verlangt." To žu te najwažnišche dypki wustawy, kiž so na tute pschedběžne wothłosowanje pocźahuja; § 18 pak ma teź hišćeze dalše pśistajenja, kiž w tu chwilu na wahu njepadaja. Je potajšim wěśe, so Hannoverźan wo zyle jakoš tym a wustawnym puću swoje prawo zadaja. Druhe praschenje wschak je, hač so jim tute prawo dostanje, jeli so wothłosowanje wjetšchinu za dźelenje wot Pruskeje pschinjeźy.

Tu je sajimawe, so skoro w'chě politiske strony so pschećźivo tutomu wothłosowanju stajeja. Praji so powšitkownje, so někotre njeje pschihódny cźaś k temu, dokelž situazija swonkowneje politiki jakajuze narędźenje tajkeho praschenja snutkowneje politiki. Druhy, wobsebje socialistiska sćerja swojich ludźi z tym, so sa tutym hłosowanjom sababjeny monarchizm teź, schtož wschak wěrno njeje. Dokelž hyšće poslědni Cumberlandski wunjerje, dokelž su jemu we Hannoverskej wšchelake sahorjene pomnjenśi wótnowali. Wot teho cźaha žem pak je hannoverske wohybelśiwo bóle fódermalise hač monarchistiske. Je dosć pikantne pschi wutwarjowanju socialnych demokratow, so, so na stronu Pruskeje stajeja, teje jameje Pruskeje, kotruž dotychu hišćeze p'ched nješchto lětami do'połnje sežrachł. Tak so cźuży mjenja a ludźo z nowymi pomjerami; runje w tym běchu wschak socialni demokraca wot augusta 1914 wulźy. Kwitowanje so to maja w poslednich wólbach. Njetrjebamy wschak so dźiwaś, so samo socialdemokratiski wyschi president Hannoverskeje, mały knjeź Noske we wschelakich publikacijach zyle wustawne prawo Hannoveranow mjenuje „unsinnige Bestrebungen". S tym so tutón „kejžsojaldemokrat" hišćeze bóle jako Pruśak pokazuje, kaž samo němšćoludowźy.

Ważniše němske nowiny, sa kotrymiž pak i dźela teź knjeześtwowe mjenjenje so tykowa, so tak dołgo we žiwojim puśidźowanju njesahubja, kaž Gustav Noske, hannoverski wyschi president. Tak pišeše na pśch. „Deutsche Zeitung" (so dychmy tu najwažnjenje ważnu wschonémsku nowinu dopředka wothłoli): „Na němskim sacźuću Hannoveranow we welśiskim łžiwje njewobsteji žanehu dwěla, w jich žitkach cźeśe cźišćiska němska krej (?) kaž we žitkach někotrehožkuli druhego němskeho splaha". Hišo tuta žada je trošku dźiwna, dokelž je tola znata wěc, so runje w hannoverskim nowobdźelśiwu je wjele stareje serbskeje, potajkim słowjanskeje krawje. Wschak hakle pśed 100 lětami pobudni serbźy wótzdźerjo w lichowskim wołoźeju wotemrěchu! Ale nješto rjadkom dale pišče „Deutsche Ztg.": „Wschak dźe je jeźamsćonjenje Hannoverskeje jedna z najdźiwnischich dypkow franzowskich chauvinistow a najsterje so teź jendźelsku imperialisca namakaja, kiž by hu stare dynastiske prawa dopředka storkali." Sa cźo wschu abolu Wschoněmcy franzowskich chauvinistow samolnitych njeczinja, a pschi tym cźišćeje na to łabubu, schtož 20 rjadkow pśedy wo „němskim sacźuću" Hannoveranow napisachu! To je storo podobne kaž je serbskimi naležnoscami: tak rucźe, kaž Serbja žebi dowolnja samostatne stejnišćo we politiskich praschenjach měcź, je to krajna p'chejada a my žmy wot Cźechow a Francozow pokupjeni! Někto njejźmy to wjazy žmi, někto žu to teź Hannoveranoju „an deren deutschem Empfinden nicht der geringste Zweifel besteht". Sćmy potajšim, kaž Němcy praji „in guter Gesellschaft."

Druhe nowiny, kaž „Frankfurter Zeitung" abo teź „Germania" atd. drje dźenźniske wothłosowanje teź zajtśiśuja, ale tola wjele bóle wězownje a bjes hrosnych schćeńpanjow, kaž je na pśch. to „Leipziger N. Nachrichten" cźitamy: „Tragiske na tuttch podawkach (wothłosowanje atd.) je, so je dołha někajki artikel 18 němskostatneje wustawy naflak. To ma so profesorej Preußej a niz napośledku teź Matijej Erzbergerej dźakowaś." Sćo wź, wjelomne argumenty Lipźczanka nowina nima a tuž wobsebinju nabpadnje, wobsebje njepschećiwnje samorobotwanehu Erzbergera, kiž so wjazy wobaraca njemóże. Wobsebita ironija pak leži w tym, so runje je fakticke strony so Pruśka schkita, ta samo Pruśka, kaž po lěcze 1815 wulki dźel, 8/5 zyłeje telźiskeje Sakskeje wjerza a kiž hišćeze do wójmy je swojej zelezniczej politiku Sakšu schtodowaśe, hdyž jenož bě kuft możnoscje k tajkim schitanam.

Sawět so dźiwnje wjerći, najpodśiwniśicho pak tón kuft, na kotrymž němska republika leži. Hdyž so wo někajke woprawdźite demokratiske skutki jedna a wo sprawnosć, tam žu wschě, teź hewak žebi kaž pjyk a kócźki njepschećelne strony pisches jene.

Na njedźelskim wothłosowanju w Hannoverskej my jako Serbja ipezielneho fajima nimamy. Wěź pak naš tola fajimuje jeje fasadneje strony bla, dokelž dla naschich kulturnych potrébnosćow dychmy wěsku autonomiju serbskeho kraja, potajšim wobeju Łužicow, trjebali. Ta by so zyle derje dogpećź dała, hdyž by so tschón serbski kraj wot Pruskeje dźelił a Sakskej pschisamknuł. Potom by so jednotlive sakonje sa nasche kulturne potrébnosće posahujcź dali a my dychmy wobsebje i pruskich paforow wutwobodźeni byli. S tym by so wutworił „status quo ante" z lěta 1815, a to by so naš, sa Sakšu a žnano teź Pruśku, kiž Serbow njerodźi, derje było. Na to dyrbimy, runje kaž w Hannoverskej, dale z mozu dźełaś.

Wojowanje mjes němskim knjeześtwom a němskimi nazionalnymi.

Němske knjeześtwo so pśed nadpadami němskich nazionalnych njepobda. Je wobsamkło, so knjeześtwowe dźela pśedy z ruki njeda, donjž so nowy němski žejm njeje zhromadźił. Ma niz jenoj pravo, ale tež winowatosć, Němku pschi jednoju wo namjetach wězwustojnych sakonjowacź a sakonjowe naćiśi pschihotowaś, kotrež su k pschewjedźenju tychle namjetow trébne. Nětcźiske němske knjeześtwo njesmě němskonazionalnym k woli bycź dźiwajo na kredźmu kriu, pśed kotrejž Němśka steji, a dźiwajo na wolu wjetšchiny nowoho němskeho žejma. Stejišćo němskeho knjeześtwa w nasłupanju namjetow wězwustojnych sakonjowacź su pśi samsnym pschihotowjenju socialdemokratiska strona, zentrumska strona, demokratiska strona, němska ludowa strona a bayerska ludowa strona. Tele strony teź w nowym němskim žejmje wjele wjetšiny liczbu hłosow pschedstajeja hač można zhromadna opposicija, kotraž by z němskonazionalnych a kommunistow wobstaka.

Žadanje němskonazionalnych, so by knjeześtwo hnydom wotstupiło, jo na pomjery woprawdźiteje žywnosće njeskažuje, kotrejž ludowej woli, pschi wólbach wuprajenej, wotpowjeduje. Po mjenjenju němskeho knjeześtwa jo z wotsamknjenjom němskeje nazionalneje strony němska swonkowna politika a němske hospodarstwo najwjetšchim strachom wusłaji. Po poslednim pschipowjedźenju němskonazionalneje strony je jeje stejišćo k namjetam wězwustojnych zyle njeźajne, a tola wot namjetow wězwustojnych pschichod a dalše wobstaśe Němskeje wotwisuje.

Wyschschi knjeześtwowy radźiśel Weiß jo wobcźežuje.

Němske knjeześtwo ma jo do spěcha, wschě žadanja Ruskeje dla podawkow w ruskim wikowanskim sastupjeństwje dopjelniś. Pruski minister snutskownych naležnosćow je schefa politiskeje policije, wyschschego knjeześtwowego radźiśela Weißa, dla jeho sapschimnjenja pschećiwo rewolucionarnemu schkodźanju pschisłatejšowo ruskeho knjeześtwa na dowolenju pókłak. Pódła Weißa je so wosom sastopnikow policejskeho presidija naprawiło. Weiß je so tehodła wobcźežował. W stwarjenju ruskeho wikowanskeho sastupjeństwa je so agitacija pschećiwo wobstacu němskeje republiki wjedła. Rewolucionarne cźišćcźane łećaki, kotrejž su tam namakali, dźewjecź wulkich kaschczow pjelnja. Ruskoju so njedowolenu agitaciju do dowoleneje pschetworili. Dźenża so Němska pschećiwo bolschewiskemu powołcźeństwu njebudźe wobaraca móz, kaž dotal. Kóždy stat może i pschikłada Němskeje nawukowacź, so bu cźerjej sapsche, schtóž so i ruskimi bolschewikami nakładuje.

Němska so Ruskej podwoluje.

Londonska „Morning Post" z Moskwy powě: Němski minister zwonkownych naležnosćow dr. Stresemann je wutorn w samolwjeńskim pśimje na ruske bolschewiske knjeześtwo exterritorialnosć ruskeho wikowanskeho sastupjeństwa w Barlinje pschipóznoł. S tym je so hłowne jadro Ruskow dopjelniło a so konflikt mjes Ruskej a Němskej jeho wótrosć wzała. „Morning Post" pschispomni, so we Majdoje njezju wotcźakali, so Němska tak rucźe zesnje. Wobstaroja, so žu we wulkej radźe z tak wulkej njepschećelnosću pschećiwo Němskej rěcźeli.

Ruska schežuwanja pschećiwo Němskej.

Reuterej potwjeśćenja z Rigi žoni, so žu so protestowanske demonstracije pschećiwo Němskej dla podawkow we ruskim wikowanskim sastupjeństwje pódła Moskwy we wschich wjetšich ruskich městach wotmeśe. W Pětrohrodźe je policija němski konsulat stražowacź dyrbjała. W Tiflisu su bolschewikojo twobjenki, so žaneho Němca wjazy do kraja njepuśćeja.

Sakski žejm.

W schtwórtkowym žejmowym pożedźenju zu kommunist Siewert namjetowałe, so by stat hórnikam w sakskich kamjeńtnowuhlowych podkopach, kotśiž žu z dźela wu'amtnjeni, milion hriwnow k podpjerju pschipokazał. Dźełowy minister Eissner na to pokaza, so dyrbi so mjdowa swoda sakskich hórnikow w Barlinskim jednanju rospraśeć. Pschećiwo błosam kommunistow a socialdemokratow mjenjschiny so wuradźenje wo namjeće wotpokaza.

Knjeześtwowa pschehloha wo **wutwarjenju wodowych mozow** w Sakšej so finanznemu wuběrkej B pschipokaza. Po knjeześtwowej pschehlohi dyrbi so woda sjednoczenych Muldow pola Wurzena, Zwikowskeje Muldy pola Waldenburga, Cźorneje Wody pola Aue, Freibergskeje Muldy pola Klosterbrucha sahaczcź, so mohła so k dźełanju elektriskeje mozy wužiwaś.

Cźełko němskich wojakow pola Verduna namakali.

W podsewšim chodźe pschi „Mortvym Muzu" pola Verduna su cźełka němskich wojakow namakali. Sdźiwaj budźe so někto ztrójbjenym sjuhjenych wojakow sdźiliś móg, so žu tuchi morwi.

Strajkowarjo pschiprawy w podkopach wobschkodźeja.

Na Konstantinskich podkopach w VI. a VII. schachcźe žu strajkowarjo kolije podkopoweje żelesniny wutorhali a jenej lokomotiwje žo stwórśiś dali. Na druhich podkopach je policija wjazy króć dyrbjała pschećiwo strajkowarjam sakročiś, kotśiž chcyhu k dźełu zwólniwych dźełacźerjow, kotśiž maja nusne dźela wobstaraś, wotdźerjeć, na mjesnu podkopsku pschińcź.

Plan sa njewotwisny pornhrśli a hospodarstwo stat.

Dowěrjenkam z dźela wu'amtnjenych hórnikow w Porurhrsej je so wokolnik pópłak, w kotrymž je praji: Nětčo je najlepscha składnosć realizi móz wutorhnyć. Nětčo dyrbi so žadacź, so by mjda po mjdźe jendźelskich hórnikow

Žonjace toše, wopytowanske toše aktowe mapy, hudźbne mapy šijace korbiki, hladanje nohcow, žonjace pasy

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

ſtejć. Wobſhđejcſam podhladkow na ſo ſſonjonſky ultimatum pſchepodaćź. Hđyž je ſo ultimatum minyło, maja ſe pſchicžinjamć ſmutkotneje a ſwonkownje politiki đžiwačerjo podkopć a đžiwatarje pſchewjacź. Schkodowanje wobſtejeſtwa ma induſtrija ſarunowa. Po pſchemjerjacu podkopkow ma ſo hyndom ſ framozſkimi a belgiſkimi wuſchmoſchenjemi jednacź. S tohom maja ſo đžiwačerſke ſtrony wobeju krajow k dorozumjenju namoſnicź, nſewotwinny poruſchiłi a hoſpodarſki ſtat pod kontrollu ſaſtupjerſtwa đžiwačerſkich radow ſo žada. Dla roſpominanja tutych pravidłow je ſo konferenza revolucionarnych đžiwačerſkich radow wſchech ſchachtow wotmyſła. Někto ſo nowe roſprajenja pſchihotuja.

Bozenhardta ſajeli.

Kommunifta Bozenhardta, kotryž je Němſku ſwadu ſe Ruſſej naparał, ſu w Barlinje ſajeli. Kaž je znate, bę wón na wjelbje ſe Stuttgarta do Stargarda w Pomorſkej we wuarjenju truſcheho wikowanſkeho ſaſtupjerſtwa dwěmaj wirttembergſkimaj policajſſkimaj ſaſtojnikomaj cjepnył. Wčera ſu jeho ſaſtojnjcy politiſkeje policje w jenej thđžy Gladiczſſeje dróhi w Barlinje wuſtejdźili a ſajeli. Bź tam pola jeneho pſchiſtajeſtwa ruſkeho wikowanſkeho ſaſtupjerſtwa hyrowaſku namakał. Saſtojnizy bęchu thđžu njenadpadnje wobſtupili, ſo bź njemóžno, ſo by wćchtó ſ tych, kotříž w domje bydlachu, wupjeſchnył. Někotři policiſtojo ſo do bydła dobuchu, w kotrymž Bozenhardta nadeńdźechu. Prjedy hač mózeſche đžebi na wobaranje myſlicź, bęchu jemu ruzy ſputali. Hđyž jeho pſchećiſtbłochu, ſo ſapowjedźi, na najwjaſy pracženjowy wotmołwicź.

So je Bozenhardt pola jeneho pſchiſtajeńa ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa wuſcheł namakał, je ſ nowym dopołkaſanom, w kat truſtwe wobſtejače němſky kommunistojo ſe ruſkim póſtajnſtwom ſteja.

Mjes tym ſu, kaž ſo ſ Roſtoka powě, w Parchimje Bozenhardtowej pſchećelnizy, ſłužobnu holcu Bahlez a pſchedawarku Gretu Schulzez ſajeli. Pſchepytowanſki ſudnik w Stargardže jeju dla politiſkich pſcheſtupjenjow pytaſche. Najprjedy ſtej ſa Bozenhardta a poſtajſcho ſ nim hromadźe ſa politiſke ſamery đžiwałej a matej ſwiſ ſ kommunistiſkej morđarſkej organiſaciju (cjeku). Jej ſu hyndom do Pomorſteje wotpołali.

Benesch a Ninczież.

We dwaſtnjotnym ihuradnſkim dr. Beneſcha a Ninczića móża Belgradſke nowiny jenoż mało powjedźeć. Roſprawnik Beſgrađſke „Politiki“ telegrafuje, ſo ſu ſo mjes druhim njeſpodobnoſcje, kotrež ſu ſo w poſledním cžaſu mjes Rumunſkej, Južnoſłowjanſkej a mjes Cžeſkoſłowakſkej ſtake, roſpominałe. Nerwownoſcź, kotraž je tehodła w ſtawno cži wuſtała, je pak bjes pſchicžiny. Nětcžiſche położenje Rumunſkeje je takſe, ſo njeje ſtracha, ſo mohłe dalſche ſwady mjes ſtatami Makeje ententy naſtacź. Wobaj ſwonkownaj miniſtraj njejſtaj ſo do njeměra dakoj dla krocželow, kotrež je Rumunſka dla wot amknjenja ſwojeho we Bokharſkej a Turkowſkej cžiniła, hačrunje ſtaj tele krocžele jako njepſchemyſlene wobhładowałoj. Dale je ſo wo Maſarykowym wopyće w Belgrađe w oktobrje a kłótlicžim puczowanju kraja Alexandra do Prahi rěcžało. Ninczież je potom Beneſchej italſko-cžeſkoſłowakſke ſrjeczenje roſkładł, kotrež ſo na italſko-južnoſłowjanſkim ſrjeczenju nattwari. Też ſu ſo politiſki wopſam kraja Alexandra do Parifa a Beneſchowe naſtupjenja pſchi wotſtamjenju cžeſkoſłowakſko-frenzozſkeho ſwjaſka roſpominałe. Beneſch je pračherjam rjekł, ſo franzozſke wólby njeſmeja žanehó wliwa na politiku ſrjedźeje Europy. Styki mjes Cžeſkoſłowakſkej a Južnoſłowjanſkej te ſame woſtanu. Też mjes Madžarſkej a Makej ententu budźe ſo pſchi ſtabnoſcji hromadźe đžełacź.

Južnoſłowjanſki póſtajnz Balugđžicź w Barlinje je ſo do Belgrada ſawołał. Kral jemu porucži, nowe miniſterſtwo ſeſtajcź.

Wopyt cžeſkoſłowakſkeho miniſtra dr. Beneſcha w Romje. Italiſke nowiny dr. Bene'cha pſchećelnje witaju. We Romje młodeho, pilneho miniſtra cžeſkoſłowakſkeje republiki ſ dowěrjenjom wotcakaju. Beneſch ſ motpołodom pſchińdźe, ſo by Cžeſkoſłowakſku ſ Italſkej ſtołžił. Po italſko-južnoſłowjanſkim ſrjeczenju bęchu ſo prawidła Makeje ententy pſchemjenite. Po Južnoſłowjanſkej dyrbjeſche też Cžeſkoſłowakſka ſ Italſkej ſwojoſt pſchećelſtwa wotſtamjenź. Swjatk Cžeſkoſłowakſkeje ſ Frenzozſkej, kotrež dyrbi wobnowjenju ſrjeczerſtwa w Němſkej a w Auſtrijſkej ſadźiwacź, pſchećelſtwo ſ Italſkej njewuſtamknje.

Pius XI.

Bamž Pius XI. je, kaž ſo telegrafiſchy ſ Roma wozjewja, cžežky na ſapal jerchenjow (Nierenentzündung) ſhorił. Wſche audijenzy ſu wotprajene. Pius XI. bu 6. februara 1922 jako naſtupnik Benedikta XV. ſa bamža twiſwolenj. Pſchi jeho ſtarobje — narodźi ſo 1857 w Desio, městaczka milanſkeje diezezy — wobſtoji ſtrach, ſo jeho tuta khoroſcź mori. Pius XI. je ſnaty dobroczel khudych a wobſeže wjele dobreho je němſkim potrjebnym a khudym đžěcžom wopokazał. Tu je cžežko frosumicź, ſo němſky nazionaliſcja, kaž Ludendorff atd. wjeſcha katoliſkeje zyrkwje a katoliſku wěru hanjachu, ſajtoż đželi wón zyle wěſcze ſaſtupjeł njeje

Ze Serbow.

Sobotu, 7. rožownika.

Pasch. Baylona, wuznawarja.

† 1905 na Sokoley wučeř Michał Aug. Kral, wuda mnohe ratarſke knihi za lud.

† 1787 a * 1731 w Radworju Jan Jurij Prokop Hanćka wudawař modleřsk. knihow: „Duchowna brónjenjna“ a druhich. Spisa serbsku rěčnicu, a serbski słownik, kiž so w ruko. pisu w Rózeńce khowatej.

Třepotajcy do zahrody
Stupa dźěd po kijeśku.
„Ach ja běch tož něhdy młody“ —
Zdychnje wón — na swéce tu!

Hišće junu, luby Božo.
Nowy swět mam nahladaś,
Prjedy hač mi ćiche łożo
Budźa z pjerśću póśćelaś“.

H. Zejlek.

Njedźelu, 18. rožownika.

Venacija martrarja.

† 1900 Jan Bartko w Budyšinje, kantor, zhudźeř Sorbstwa, pilny spisaćel, wuda też Domašowe Krođenje za Khrystusom a Paradizzahrodku, nimo mnohich šulskich knihow.

Kokula, kokula.
Wjele łótkow budźeja
Na swéće živy śće?
Kokula, so prašam śe.

Zakukaj, zakukaj,
Kukać dźens njepřestawaj
Dźěše mam živjenje,
Dźěše mam ja wjesela.

H. Zejlek.

Su druhdy diplomatojo
Tak špatnje zo je haňba to.

Jan Radyserb-Wjela.

*

W Budyšinje, 17. meje 1924.

— Wo tuj dnje. Wčera wječor we 7 hodź. barometer 7°6, hygrometer —1½, thermometer we wjeczor we 9 hodź. barometer 746½, hygrometer —9, thermometer w nozy +12. Dražđžanska wjedrarnja staja njewjedrotje wjedro. Wona njeměri, ſo ſo ſnjehi a rjany cas wjedra pſcheměni. Jutſje nđželu Kantate ſłónczko 4,11 ſtrhđža a ſo 7,47 khowa. Mjeſacžk ſhađża wjeczor 7.11 a ſo rano 4,15 khowa. Jutſje je polny mjeſacžk. „Pſchedźenat“ ſtaja rjane wjedro.

Nđželu: W nozy ſaſtne, rano roſa, potom ſ wjetſcha ſłónczne, ſ cžeſka deſchcžik, cžertwiſchi wětr.

Pónđželu: Rano roſa, potom ſo pſchemjenjate pomročkanja, ſ khwilemi ſłónczne, ſłaby wětr.

Wutoru: Rano roſa a kurjawa, dopołdnja ſ wjetſche pokhmurjene, ſ khwilemi rjenje, wjeczor njewjedro a deſchcžik, ſłaby wětr.

Srjedu: Rano roſa a kurjawa, ſkoro žane ſłónzo, popołdnju ſłaby deſchcžik a ſłaby wětr.

Schtwórtk: Rano kurjawa, potom ſ wjetſcha mutne, ſ blakami ſłaby deſchcžik, ſłaby wětr.

Pjatk: Rano kurjawa, potom ſłónczne a cžopłe, porěbka deſchcžik, ſłaby wětr.

Sobotu: W nozy ſaſtne, rano roſa a kurjawa, potom ſłónczne a cžopło, ſłaby deſchcžik a ſłaby wětr.

— Dźenjſniſche miti bęchu, kaž nětkole ſtajnje, ſe ſeleninu pſchejpełnjene, kiž tež wjele kupzow namała. Też holanſke twory, kaž łuclło, mejſku ſeleninu a zolki (Maiglöckchen), bęchu ſerbſke žony a dźěći pſchiwjeſte. A tón maly pjenjez, kiž tute twory płacža, měſchčanjo hiſchcže pſchego dobrowólnje płacžicź njechadża. Wo tute pjenjezki, kiž ſu ſebi holanjcy ludźo ſawěſcze derje ſaſłużili, woni ſchtó we kat jara wikuja, a pola druhich wězow jim tak wo pjenjezy cžinicź njeje. Někt pak chcemy dale wo wikach powjedaćź. Potajkim ſołotwje bę wjele a płacžeſke łóżcžka 30 pj., ſchpinat 25 pj. a tomatowe pjenjezki 30 pj. Też bós tam hižo bę a płacžeſke knećzel 75 pj. Truſkałzy, kiž też na jenym měſnizu bęchu, nichtó jara kupował njeje, pchetož punt płacžeſke 8 hr. Cžerwjenego kalu, morcheje, jubłukow, rěbcžki a wſchěch tuymjenjow bę doſcź dośtacź. Też hromadźu ſmorzow bęchu na wiki pſchinjeſłi a płacžeſke punt 3,20 hr. Na ſhuſażych wikach bę też thěrno žiwjenje. Wěchu pak wſcho wjeſtſche łuſy ſ młodymi pjerjemi, a majwjeſtſcha płacžizna bę 9 hr. Jedyn muž měſjeſche też karnisze na pſchedawk. Też nješto łóſtatow bę na wikach a płacžeſke punt 65 pj. Butrowe wiki bęchu dźenja polne kupzow, butra płacžeſke 1,15—1,25 hr., jeja 12a 13 pj. Proſtatow bę dźenja jara wjele a płacžizna bę wokoło 25 hr. Tworowe je wjchki na kóżdych wikach wjele, ale ſchtó tam njeje — ſu ludźo ſ pjenjesami.

— Nj:bótkajeſe ſo ptaczich hnězkow! W tu khwilu, ſkoro wſchě naſche ptaczki hnězdża a ſu tehodła woſo:hle ſtrachowcjiwe. Tuž njech ſo nichtó ptaczim hnězdam njeblížeja a njech też woſobje dźěći ſo wot teho wotdźerżuja. Dźěći ſu wěcjine a chađża pſchego wjazy wjedźecź a woſobje też widźecź, kaž ſo jim cžaſto prajicź a pokazacź ſo dyrbi. Starſchi a wſchitcy, kiž maja ſ dźěćimi něſchto cžinicź, njech jich ſwědomjacź ſpokoja ſ wopiſanjom ptaczich hnězkow abo ſ dobrymi wobrazami a njech pſchi tym na to pokazuja, ſo ptaczki ſ wjetſcha ſwoje jejka a ſamo młodźatka ſe ſtrachom wopuſchcza, hdyž jich něchtó pſchi lehnjenju ſcheri, a ſo dyrbja potom jejka abo te małe

Feuilleton

Bratraj.

Podawk ſ ludoweho žiwjenja.

(Pokračowanje.)

7]

Knjes Jebak bě mjes tym powjedźerjak, žebi hubu a ſo knjezjej w ſwojim ſtole wupſchetrjeł. „Mle „Tu ty maſch“, naſpomni wón a ſaſełli žebi zigaru, „ſamu naprawu, to dyrbi ſo pſchipiſnacź, niz tak khudeje, kaž twój ſtupy bratr! Wottwaſuju twoju khěžu ſe wſchej naprawu tak na 40 000 ſchěžnakow. Rjany pjenjes, hdy by hó je takſe hotowe měł! Něwěrno?!“

„Mam ju ſa 50 000 pſchećiwo wóhnjej ſatwěženu“, wy njeſbožowny blidał a cžiſny ho na kanapej.

„Schto? wopraſchuje?“ a knjes Jebak pohladny ſe ſazpěcžom na ſwojeho wobžarujomneho pſchećela, „ja 50 000 ſchěžnakow? a ty tu ležiſch a ſtonecži kaž khory? S tajkimiſe žrědkami! ha, ha, ha!“ a ſaſmja ho ſ ſyłej ſchiju.

Karl Bertold wobłędny, hdyž jeho towaršſch tak wótrje a ſazpěwaja na njeho pohladny. „Nó, ſchto dha chcjeſch? chcjeſch žnadź mi tute žrědki dacź?“

„Daj, chcu cži je dacź! Maſch hižo žaneho kupza ſa ſwoju khěžu?“ wopraſcha ho Jebak.

„Gdźe chcu tak ruze žaneho kupza nadeńcź? Sa dwě njedźeli dyrbju pjenjezy měcź ako ſtym ſhubjeny; dyrbju ſwoju khěžu ſa pół pjenjes pſcheparitkowacź.“

„Sa dwě njedźeli ſmějeſch ty 50,000 ſchěžnakow“, radowaſcho ho knjes Jebak; „ſubjeny cłowjek, kiž chce ſ taſtimile žrědkami ſadwělowacź!“

Knjes Jebak khodźeſche ſpěſchne po ſtwe tam a ſem a hórbotaſche na pół wótrje, kakajo na ſwój wopor ſhladujo. „Sadwěcžuje towaršſtwa placza derje, taſti ſchkłowany ſwětowy wohenčcź w rjanej naležnej nozy a ſa tydźeń 50,000 ſchěžnakow na ruku bjeſ teho, ſchtoż ho hiſchcže prjedy na bok ſtrumowacź hodźi“, a ſtupeſchi ho ſchoh kanapej a ſwojemu pſchećelej na ramjo płazajo pſchiſtajł na pał wótrje: „Daj! traſny ſo wuſtaw, taſke ſadwěcženje, muzej, kiž je we wuiſkoſcjach kaž ty ?!“

Karl bě ſ dale wjetſchim ſtrachom a ſ wožołintſenym wobličzom ſwojemu towaršſchej pſchipoſłuchał, někt pak ſkoczi ſe ſapatym wóczkom a ſawoła: „Mjelcź! Dźi mi ſ wóczow, ſpitowarjo! Hižo junu ſym moju duſchu k ſtóiſci ſadwědł, hdyž běch ho wopił, to je někt hubjenſtwo mojeho žiwjenja! Tola ty nade mnu žaneje wjazy nimaſch! Prjecź wote mnje, praju cži!“ a knjes Bertold hrozeſche ſ ruku, tamle ju durje“.

Tola knjes Jebak njeda ho ſatraſchicź, ſměrom bě ſtejo woſtał a bě žebi jeho, ſobuzelnje ho poſmějowaju, wobſtadował. „Cžemu taiku haru? Knjes Bertold, wy ſće ſwój žantſny knjes, wy mózeſce ſwoje naležnoſcje po ſwojim ſpodobanju rjadowacź; ſdaſ ho, ſo ſće mi wopał ſrojuzili. Tola dobre, wo něcžim druhim. — Ja ſa dwě njedźeli do Ameriki wuczahnu. Europiſti powětr mi wjazy njehoji“, pſchiſtajł hanjo.

„Tak! wjele ſhoża na puez!“

„W Ameriju žebi nětchto kupju a pjenjezy ſ temu mi wy darcže, knjes Bertold!“

„Schto? ja ? ty ty bjes rozuma ? Dži mi a woſtaj mje na pokoj!

So ja pódru, ta je wěſte, ale pryedy trjebam hiſchcže 4000 ſchěžnakow a tute mi wy ja dwě njedźeli wuplacžuje, abo . . . .“

„Abo ? nó abo ?

„Abo ty pónđželſch do jaſtwa, mój hólcže !“

„Schto? Nječniczomniko, njethmanito! chcjeſch mje ty zyle ſmječicź? 10,000 ſchěžnakow ſy mi hižo wumělcžeſch, duſche ! nimaſch dha jenje doſcź ?“

„Ja je wěrno“, ſmějejače ſo knjes Jebak, ty ſy je drobno ſaplacžił, tón tu ſ papjery, wbohi pachole, to bě mój najrjeńſchi dobytk. Schtyri tyſac ſchěžnakow, praju cži, a rostorham tu papjerku, jeli nij — dobyhnu na ſudniſtwo !“

„Helſki cłowjeze!“ ſaweji knjes Bertold ſe ſakoženym hněwom a wſa hajniſti nóſ je ſcženy. Tola knjes Jebak bě hižo w durjach a hacź na ſkhód cžeſnył. Karl bě ſa nim ſ wucžehnjenym nožom. Sćmjetny ſtrach boda knjesej Jebkej ſpěſchnoſcje, pchetož ſ jenym ſtokom bě dwacjeſi ſhodźelkow bele ſtocził a ſ nim ſchumjeſche nóſ runje nima jeho truchła. Wón ſo ſhrabny a běžeſche po ſcježy ſe ſahrodnymi durcžkami na dróhu. Tam wotſta ſtejo a wohladowaſche ho wróczo. „Tak bě to ménjene“, a pſchimaiche ho ſa wuchło, „ſtyr pſchi ſamym klinczi mi hiſchcže we wuſchonoſt. Sta ho mi, ſo je mi wotſudźene, ſo dyrbja mje tuczi wjeſtowni Bertoldzy won mjetacź. Někt pak ſ famkarjej. Na policiju žebi njeſwěrju, ale tón ſamkat, tón dyrbi placžicź!“

* * *

Dwě hodźinje pozdźiſcho wotewrichu ho durje pola ſamkarja Bertolda a knjes Jebak wuſtupi ſ domu wyſchon ſtulený a hłwatajče dale. „Nječniczomnje“, bórbotoſcze won, „ſchtó bě žebi to myſlił; taiſti wuſłędżeſt tónle ſtary ſamkat je, ſo je moje Parizjſke kulki wuſłędźił. Też tu papjerku je derje pſchećiſchuchał, ſo je zyle nječhtóžna, pſchetcž falſchnje, malo je płacžił, ale ſchto žebi chcych. Tola ja 24 hodźin žiwe pſches mjeſtu !“

* * *

Druhe ranſe po tychle podawkach žebjeſcho ſamkat Bertold we ſwojej jſtwě we ſtole a bě ſ hłowu do ruki ſeprěkanſcha dymka njechcjeſche jemu hłodźeć.

Nětkle je tón njethmanik pſches mjeſy a je njeſchkódny“, ſabórbota wón; „jałbaty hiſchnik! Ale žym jeho roſmicžeźik. Kak wón twarkaſche, kat dyrko ajſe, hdyž jeho ta jeho ſamžne njethmanoſcje pſchimnych Ale pſchełeſ pert hdła! Schto chcjeſche ſ falſchnym ſmjenitom! Toha Karl ſi: mužeſche, je je tutn ſtóiſci wopraſcha a wbeſtel a tchc dla je ſtóſtnik! Tak ſtudźe je mój brat ſadnyk! Tola pilſcheje je nadźija.“

(Pokračowanje.)

...ženjow japanjcy. Wotrosy praczy, daż jydo abo cyłk... wowuschi, daż w fabrodach rowje hnězna twarza, ... Krudnikow: schtož chze swojim dźěłkom je pokazać, njech ... ležini, ale jara wobkładnje a hatle potom, hdyż su ... wodatka wulehnjene. Jenje pak njech so dźěłkom njedawoli, so hame k ptaczim hnězdam du; dźěći so njemóga wobkněžeć a chędoż ...j wjetšina ptaczki, daż je najmjeńše, do ruki wsaczy. Pschi tym pak ptaczatka ...ahinu. — Daż njech dźěłny, daż ma ...ahrodku, na to jedźhuje, so by ...łóżki wokoło hnězdow njebrudźa. Kóčka je ...obu najwjetšeh njepschećeľ ptaczich hnězdow a tuž dyrbi ...o na ...łódy pad sadźěwacz, so łóżki ptaczim hnězdam ...o Gilja.

— Na tželetni (Schießbleiche) bu nowa straźnica na...kwarjena a pónjedelu swjatoczńe ...ěhana. W straźnicy budźe ...ežwa ...a policajski straźa a dwě pschedawarni, kiž maja ...o wschi swjedženjach pschenajeć.

— Sejmjenjski inder ...a Saksku mučzini 14. meje 1.175 bilijonow ras ...ekko kaž do wójny. Je to ...a dołhi dołhi czaš prěni ras, ...o je wo ...ěschto mało, mje...nuje wo 0.8% ...padnyl. Praftizuje pak ...o tak ...adnje ...otuńschenje bozyła njesjewa, dokeľ twory, kiž ...u ...o ...a 3 hriwny ...o jedyn pjenjezk ...otuńschile, ...o w taj...kim ...anožitwje (Menge) njekupuja, ...o by to ...ěchto ...ako ...o...prawdźite ...otuńschenje ...aczuwał. Statistika wschak je dobra, ...dyż pak by ...yło, ...dy by drohota wróčo schła, tak ...o by to ...ožды ...jes statistiki ...odźiwać mohł.

— Nuzowe pjenjezy ...eleźnicznoho ...arjadnistwa (Eisenbahnnotgeld), kiž ...u na papierjane hriwny ...ustajene, ...o hnydom wróčo bjeru a ...hubja 16. junija 1924 ...woju ...ławcziwosć; hacž do 16. julija je hłowna ...okladnica ...eleźnicznoho ...arjadnistwa, kiž ...u na dollary ...ustajene, pak dale ...ławca. — Radźimy ...itarjam „Serbskich Nowin", ...o bychu ...ebi wschě taj...ke ...otizki, kiž wo pjenjezach a jich wrócozcelenjenju jednaja, ...ustrjehali a na listno papjery ...lěpili, ...o bychu ...tajnje kontrollowacz móhli, kaj...ke pjenjezy wjazy njeplaczja. To je mała wróża a ...chźita trochu psched ...chodu, kiž móże ...e tehu nastacz, ...o ...inoho njewiedźa, kaj...ke pjenjezy móża bracz.

— Nowej ...esnam ...užitkich telefonow ...a wobwodowy ...ad (Bezirksnetz) ...akliješe a pruśeje Hornjeje Łužicy ...o pschihotuje. Směnjenja we ...avilskach cźišłow atd. budźa ...o jenoż wobkedźbowacz, hdyż ...o hacź najposdźišcho 20. meje ...ožrjedkowanemu hamtej (Vermittelungsstelle) pi...šomnje wosjewja.

— Dosłanje (Nachsendung) ...óstowych ...wězow. Wyschi...scha ...óstowa direkcija wosjewja: Dosłanje wschěch ...óstownych ...wězow a jich ...prawne doruczenje cźerpi cźasto — ...owsche...e hdyż maju ...o taj...ke ...wězy bo ...upjel a ...ětnych ...chebiwoanišchckow (Sommerfrischen) ...e ...ynjnym wobkhadom ...ćacz, ...o ...o ...dopolna nowa adresa na domjazym ...óstce njeswjesewi. Je trěbne, ...o ...o bydlenje domjaze...mu ...óstej ...dopolnje wósće wosjewi a ...o cźi, kiž na nowe mě...no dóńdu, tamnischemu ...otjej hnydom ...woje ...bydlenje...cź, hdyż ...woje listy, nowiny atd. w prawym cźasu ...inje wosjewja. Schtóž to ...akomdźi, na ...ebi ...am winu ...ošlanje. Je wopak, pschjezo na ...óst ...warcz, ...udźo bu...ą ...óst tež podpjerać a to cźinicz, schtož ...o w ...ich ...amp...nym ...ójimu ...ada.

S Porschitz. (Druha rosprawa.) Serbske towarstwo „Siwěra" wosnowjeczi ...anđźenu njedźelu swój dźejnjacźelny ...asoczeńsći ...wjedżeń. Po powitanju ...pches pschedsydu knjesa Kaschpora, wuspjewa ...o ...ydwu „Rjana Łužica". Pod nawjedowanjom knjesa wyschcheho wuczerja kantora Hanczki ...aspěwa ...pěwny wotrjad towarstwa rjenje ...chtyri mě...chane ...ory ...Kranzoweje ...bérki „Wulka ...uboscz". Sswjedżeńsću rěcz bě...če tehorunja knjes Hanczka pschewzał. Wón pokasa ...krótka na ...andźenosć towar...stwa, kiž bě ...o 7. junija 1914 ...ožkło. 19. julija wotmě towarstwo ...woju prěnju ...hromadźiznu. Liczba ...obustawow na ...ydomdźesacz ...rosce. Potom wuhryri ...wětowa wójna a towarstwo pschesta ...o khadźowacz. Někotre ...obustawy podźechu we wójnje; ...eš prěni pschedsyda towarstwa Pětsch ...Nowych Porschitz, semrě. 15. februara 1920 ...o ...owarstwo ...ašo k prěnjemu ...ohrjebenju po wójnje ...erdźe. Wot někta je towarstwo ...ožbe ...ěto wjazy ...hro...madźinow wotmělo, mnoho pschednoschkow ...o politiskiło a wjele ...erbskich ...abawnych wječorow wuhotowało a to w Porschitzach a wjazy druhich ...erbskich wjsach. Sswjedżeńsći rěcznik pokasa potom na to, kotre prawa ...u Sserbja po wójnje we Sakšej ...ostali. Tola wschě prawa ...u kaž próżdne ...ubodźa, je...li ...o my ...ami ...a nasche Sserbstwo ...o njeprózujemy a njeskutkujemy. Swjarenje a ...korjenje nicźo njepomha, hdyż Sserbja ...ami ...woju narodnu winowatosć njeczinja. Schto cźi pomha, hdyż ...o ...ěhaja nam ...wjedżenje, hdyż jenoż ...olemu ...awjedżenju ...łuża. Sserbske towarstwa maja ...obu ...a to ...tuttkować, ...o ...o naschi wuczomy na wyschischich ...chulach k Sserbstwu wuinawaju, ...o ...o w ...udowi ...schulach wschudźe wuczowanje w ...erbšćzinje ...móžni, ...o mamy ...orst na ...erbskich wuczerjach a ...uchownych, ...o ...o ...obre ...erbske ...ocźinki ...dźerża a ...aja. Hdyż pak ...u wopruwdźite nje...dostatki a njeprawnosće, wobroczmy ...o na ...erbsku ...ubowu radu. Sslowa rěcznika pola ...hromadźenych ...ěnje...pschihłosowanje namakachu. Po ...eho namołwjenju po...tom ...aspřihnachmy „Beatrowstwo ...ej ...awdawamy". Zortnowy wustup ...olskich ...ustojnje ...knjes Cźabran, wuchwa...luje ...woji ...chedeschćenik. Hłowny dźěł wječora wu...pjelni pschedstajenje hry „Mój wěry". Tuta rjana ...ikto...rika cźinowra ...o pod napjatej kedźbnosću pschihłucha...stwa wot hrajerjow a hrajerkow w traśnych drastach ...aſtarskich cźasow derje wuwjedże. Hłowne ...ołoby hry pschedstajachu jara derje kt. Bartusch, Schuster a Cźabran a knjezna Měrcźinez ...Porschitz, kt. E. a M. Schołta a knjezna Martkez ...Kratez a k. Dejka ...Kumschitz. Tej wschitkym druhi...ěmoju wě...e derje cźinjachu. Porschitzkez „Siwěrje" pak pschejemny dalschi ...ěhko a wuspěšne ...tudkowanje ...a ...ěhke ...serbowstwa. H.

S Matleschez. Boże ...pitze ...otuja ...o wschelazy Sserbjo nasche...e ...oły na wulkét do Błótow (Spreewald). K temu ...u ...ebi autoommibus wotnajeli. Wón wotźeże ...e Maleschez ½4 hodź. Jdźe ...pches Pjuśnikez, Dobroschezy, Delnju Hórku, Stru Wodu, Mu...kow, Chocźebuz do Błótow. Někotři móża ...o ...ischcze wobdźělić. Jsbba...jow a tam płaczi hromadźe 10 hriwnow. Schtóž ma my...śle, ...obu jěć, njech ...o na ...nježa Jokuſſa w Maleschezach wobroczi.

S Hažłowa. Naſch wjeſnjan, ...nježeſ Jan Hendrich ...wjeczi ...ſchihodnu ...ónjedźelu, 19. meje, ...woje 80. na...narodniny. Wón je najſtarſcha wo...oba zyleje wokolnu a ...njedźiwaja ...woje ...yſoke ſtarosby ſtrowy a ...ſchi...rotnych ...uchownych a cźěſnych mozach. Pſchejemy ...erbſkemu ſtarſzej wjele ...ſbo...a a měrnu a ...pokojny wječor ...jeho ...ſiwjenja, kiž ...ſchi dźenſnjiſchich ſtych cźaſach ...unje ſtari ...udźo ...ak ...ſ rědka maju.

S Biſkopiz. Hornjołuſiſke towarſtwo hajnikow we Budyſchinje ſarjaduje ...óńz junija w Biſkopiskach wuſtajenju ...rohinow (Geweihe) ...woji...ch ...obuſtawow, a to ...ež wſchěch druſinow (jelenow, ...ornikowe atd.) wot léta 1910 ſem, kiž buchu wot ...obuſtawow na ...ich ...ewěrach ...obyte. Wuſtajenja ...o 21. junija wotewrě a budźe ...acź do 29. junija ...ac...; na ſtónicźenju je mytowanje najrjeńſchich ...rohinow. Schtóž ma my...śle, ...o na wuſtajenju ...wobdźěliċ, njech ...o ...ac do 6. junija na ſcźěhowazu adreſu dopo...ſewi: Fabrikbeſ. Erich Groſſmann-Herrmann, Biſchofswerda; na ...anđźenu adreſu ...aju ...o ...eż wuſtajeńſke ...objekty ...acź do 12. junija ...apóſłaċ. Biſiſche wuſo...nje...nja podawa ...nježeſ wyſchiſchi póſt. ſekretar Förſter w Budyſchinje. — W Biſkopiskim ...ěžu wurtuja ...dźěłacźerjo pra...hiſtoriſku bronjeńnju (urhiſtoriſches Waffenlager), kiž ...e tam ſ ...prastarſchi cźaſow ſahrjebana. W njej namakachu ...kamjenine ...eje (Keulen) a ...ule, ſ ...otrymiž ſu naſchi wótzojo wojowali, w tym cźaſu, ...dyż ...ſlježe ...eleſo nje...ſnajachu. Najwjetſcha ...eja je 35 cm. ...olha, na ...olſtym ...ónzu 10 cm ſchéroka a ...aſi 7¾ punta. Kamjenine ...ule ...aja na jenym ...oku pſchimadźa a ...oża 3, 2, a 1¾ punta. Spomnjenja ...ódne ...iſchcze je, ſo ...u ...ronje ſ jara ...wjerdeho kamjenja.

* Se Stolpina (Stolpen). W ...uſobnej Bělej (Bühlau) ...owtwali ſo ...ónjedźelu rano ...ulka ...rożeń ...ublerja Winkle...ra a ...zły ſtatok ſ ...rożnju jeho ...uſoda. Jenoż ...energiſkemu ...ěkłu ...wohnjowych ...wóborow ma ſo ...ěakowacź, ſo ſo ...woheń dale njerozſchěrješe. Woheń je najſterje ...pches ...króte ſtuknjenje (Kurzſchluß) naſtał.

S Dorni je Schćežanja (Oberſeina). Pſchi ...hobźitypalenju ſcźini ...ebi 13 ...ětny pachoł njerozumne ſawjeſ...enje. Wón najſelni ...udobju ſ ...arbidom a ſapali je. Pſchi tom ...yrichu jemu ...łomjenja mjes wóczi a wopaliche mło...eho cźłowjeka ...rożnje.

S Mateho Leſtowa (D. L.). Pola ...ěžkarja Mebuſa wubyri ...ónjedźelu wječor wokoło 8 ...odźin ...woheń, kiž ſłomjane ...warjenje ſ ...ylym inventarom ...óry ſniczi. Rożeń ...uſoda, ...ěžkarja Schammela, ...o ...eż ...obu ...otpali, ſchtož je pſchi ...wulkej ...ježbje ſłomjanych ...ſchěchow ...o ...wój ...jes ...ójma. ...ójma. Też ...ſchicźe ...ruhim ...udźom ...utón ſtrach ...rożeſčbe, ...e ſ ...tym, ſo ...w'chitzy ...udźo na ...omoz pſchi...ſchi...dźechu, ...o ...alſche ...ješbożo ...oiwobroczi. Wotpalenjmaj ...ěžkarjomaj naſta ...wulka ſchkoda, ...odeſ ...njemjeſchtaj ...ma...rjenje ...o...polnje ſawěſčene.

Se Sſorjezja. Sſrjedu, w ...oży, naſta w Brućnerez ...tworni ſa ...ěžcźaże ...woju a ...meble ...wulki ...woheń, kiž ...ěžkarnje a ſſlady ...o...polnje ...upali a ...wulku ſchkodu naczini. Hakle po ...olſhim napinanju ...orabźi ſo ...woborje, ...wotoli 5 ...odźin rano ...woheń ...odujbżeċ. Kak je ...woheń naſtał, ...njeje ...yſchcze ...ſwěſčene.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 17. meje 1924.

Kursy wjezera w Barlinje:
(Kurs twrdy za w mutijenach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	246 400
jendźelski punt	18 405 000	cźěſkoſł. króna	124 600
ſchwajzarſki frank	744 100	10 mil. bólſk. mark	789 700

Němſke pjenjezy ...o wjezera na wukrajnych ...ursach njepschemjenichu. Franzowski frank ...ě ...ěschto mało ſebja...bjeny.

Efekty mějachu ſkruczene kursy.

Na produktowych ...ikach ...o mało pschemjeni. Tola ...o ſdaſche, daż bychu ...o ...itne ptaczińny ſkruczkę chyżle. Pschenjza ma ſchpatne wiki, dokeľ ſ wukrajnej muku ...obu njemóże. Rožża na ptaczińnu bjerźi. Wona je trochu ...adniſcha, pschetoż ſtatna ...itarnja je pryedy wjele ...okupila. Jęczmjeń ...o mało pschemjeni. Wonoż je ...adniſchi, ...ehodła ma ſkruczene ptaczińny. We wotrubach a womjeſchkach je ...nadny wobrot. Wječera ptaczeſče zentnar

w Drażdźanach

pschenjzy 7,90—8,15 rožki 6,90—7,15 jęczmjenja 8,38—9,12 wowſa 7—725

w Barlinje

pschenjzy 7,80—7,95 rožki 6,40—6,65 jęczmjenja 7,40—8,80 wowſa 6,35—6,70

w Shorjelzu

pschenjzy 8—8,25 rožki 6,40—6,80 jęczmjenja 8—8,75 wowſa 6,40—6,80

we Wróticzanach:

pschenjzy 7,75 rožki 6,55 jęczmjenja 6,50 hacź 8,50 wowſa 6,25.

Wiki wužiſkowneho ſkotu wječera pjatk (Magerviehhof) w Barlinje Lichterfelde. Schpatne wiki rěnjeho ſkotu ſtuttkuja tež na wužiſkowne. Tež ſ plahowarſkich krajinow Priesiſkeje a raiſkeje Prukſeje powjeđża ...o niſiſke pla...cźiny. Tehodła tež wječerowſche wiki ſchpatnje ...dźechu, wyniež wjedro paſtwam ...ojilo. Dobre ...ójki wſchak hiſch...dźeja, ale ſchpatny ...ło ...o ...ubjenje pschebawa. Woły ſ zyła wjazy njeńdu. Pſchihnali ...ěchu 443 krumwow, 14 wo...ow, 15 ...ykow, 20 prośdnikow a 84 cźelatow. Dejne a wyſokoſužcźene krumy I. kajſoſeje 320—470, II. 260 hacź 320, III. 150—260, jałoziy I. 280—380, II. 200 hacź 270 ſt. hr., woły do cźehnjenja 36—44, prośdniki ke ...orwjenju 25—32, ...łót, kiž ...o ani ...k wjaſanju ani ...k ...ormje...nju njehodźi, 25—32 ſt. hr. po zentnarju ...iweje wahi.

Konjaze wiki tam. Pſchihnali ...ěchu 757 koni, wone ...erje ...ěchu. Rjane ...onje mějachu ...amo powyſchene pla...cźiny: I. rjanownje 1200—1700, II. 900—1200, III. 600—800, dobijachi 300—500 ſt. hr.

Na pſchedawanje:

Prośata we Woleſchnizy pola Lubija cźo. 8.

Pschaſi na knježim ...worze we Wukrancźizach.

Konje, dwoj walachaj, 5 a 6 ...ětnaj brunaj oldenburgſkaj, na knježim dworje w Delicźu (Thielitz) pola Moſta.

Abjana, 2—6 njedźel ſtare, w Stubnarjez wulehnjetni (Brüterei) w Schlandze pola Cźerwjeneje Hory.

Kóń, mlody wowcźerſče, we Wolſchnizy pola Lubija cźo. 8.

Krowa, wyſokoſužcźena, mloda a do cźehnjenja pola R. Mehlhoſe, Sſrjedźny Schland pſchi Cźerwjenej Horje.

Hoſt, mjeſcźi, wóźry ſtražnik, na knježim dworje we ſt. Lupoji.

Konjeſ do dźěła, dobrej cźaharjej a 1 ſtota liſchka (Goldfuchs) 6 ...ětna, w Budyſchinje Fichteſtr. 6.

Kóń, mloda dójk Ustata 4—5 njedźel ſtare, poſ, wowcźerſki, wſchitko pola Hejduſchki w Rakezach.

Sſo pytaja:

Muſterjow, Max Roick w Kamjenzu.

Sſtužobnu, ſtarſchu hacź 18 ...ět, Mag. Lehmann w Bukowje (Hohenboeka).

Płaczińny na Barlinſkich produktowych ...ikach.

Zito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, howeſ 100 kg. płaczińny ...ſ...ſtej hriwnje.

	16. 5.	15. 5.
Pſchenica	156—159	157—160
rožka	128—133	128—133
nałět. jęczmjeń	164—176	168—182
nał. jęczmjeń wowſa	127—134	127—134
kukurica (Mais)	—	—
pſchenicźn. muka	21—24,50	21—24,50
rjana muka	18—20,75	19—21,00
pſchenic. wotr.	9—10,00	9—10,00
rjane wotruby	9,30—9,40	9,00—9,30
rapſ	800	800
lane ſymje	400	400
hroch	15—16,00	12—15,00
pjeluſchki	11,00—12	11,00—12

	16. 5.	15. 5.
rapſ. wohuſchi	10,20	10,30
poch. melaſka	8—8,80	8—8,80
herdella	11—13,00	11—13,00
běrnaje trujti	21—21,50	21—21,50
bury	15—16,00	14—16,00
wola	11—13,00	11—12,00
łany wołoſzki	19—20,00	19—20,00
modre łupiny	11—11,50	11—11,50
ſolte łupiny	15—15,50	15—15,50
ſymo, 50 kg	2,50—2,75	1,90—2,10
ſymo, ſtona	1,35—1,45	1,05—1,25
„ pſchenicź	1,35—1,45	1,05—1,25
„ wowſowe	1,10—1,25	0,90—1,05
„ jęczma	1,10—1,25	0,85—1,05

Drjezdżanſka burſa.

Pſchenica	15,80-16,30	běrnaje trujti	24-24,50
rožla	13,80-14,30	pſchenicź. wotruby	9,20-9,60
nałětni jęczmjeń	16,75-18,25	rjane wotruby	8,90-9,40
nałuniſki jęczmjeń	—	pſchenicźna muka	25.50-26,50
wowſ	14,00-14,50	rjana muka	22,00-24,00
cźerwjeny ...ěžcźel	155—170	wota	19,00-19,75
rapſ	—	pjeluſchki	18-18,50
kukurica (Mais)	21,00-22,00	hróch	22,00-23,00
ſuche truſnjenki	12,00-12,50	...okrowe truſ.	18-22

Drobnowikowanſke płaczińny w Budyſchinje.

17. meje 1924 po hamtiſkim poſtajenju.

Wyſche płaczińny ſo po ſtot. hriwnje ...roſymje.

Twora		najniſch. płaczińny hr.	najwyſch. płaczińny hr.
Howjaze mjaſo ſ ...oſcźemi	1 kg	1,40	2,00
Cźelaze mjaſo	1 „	1,40	1,80
Słowjaze mjaſo	1 „	2,00	2,60
Sdwinjaze mjaſo	1 „	1,80	2,00
Tukrajny ...winijazy ſchmalz	1 „	2,00	2,80
Pschenicźna muka	1 „	0,32	0,44
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Khleb	1 „	0,23	0,25
Jedźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajž	1 „	0,48	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Ssoſt	1 „	0,80	1,40
Amerik. ...winiazy ſchmalz	1 „	1,46	1,80
Sſmaženy poſcź	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 ſt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,40	5,00
„ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 ſcht.	0,11	0,13
Jedźne bury	1 kg	0,48	0,64
Kokor drobny	1 „	0,88	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhlo (domj. tepl.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1,25

Hamtiske wozjewjenje z Budyſina.

Mě...cźańſka raba, ...imnoſtniſki hamt (Gewerbeamt) woſjewja: firma R. Leichſenring cźeże na Slonoborſch...cźańſkej ...ró...y — ...ežom. kniha cźo. 201. — tak mjenowany „Fritſche-Hammer" ſtojicź. Schtóž ma wopraunjene namjetki pſcherźiwo tomu — tak daloko kaž na ...wobſtejtych privatnych pravach njeſwoſpodcźuja — njech to we ...ěhu 14 ...njow wot wo...ſjewjenja ...em mě...cźańſkej radźe, (Gewandhaus) 2. poſchodźe, ſtwa cźo. 10, ſwjeri.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſce: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyſinje.

Derje paleny **murjeński cyhel** wostanje bě, je a **najlěpši** a tehodla **najtuńši**

twarski kamjeń

Jenoz z palenym murjeńskim cyhelom dostanjeće suche a na kóžde wašnje bjezporočne trajne twary

Cyhele k znutřkowemu wustajenju sćěnow, cyhele za njewobmjetane sćěny (Rohbauziegel), wšě družiny formowych cyhelow, porózne :: dźěrkate cyhele, porózne wjerchowe cyhele ::

Najlěpše tonowe tŕěšne cyhele, — jednore tŕěšne cyhele (Biberschwänze) a falcowe cyhele — we wšelakich barbach

Myslomnje niske płaćiny, přihódne płaćeńske wuměnjenja. Nam je stajnje móžno podawać.

Předawarnja cyhelow z w. ruk. **w Budyšinje**
na Bismarckskej dróze 5. Telefon čo. 163.

Wojerske towarstwo za Różant a wokolinu
njedźelu, 18. meje, wječor w 7 hodź.
w Sernjanskim hosćeńcu

nalětny swjedźeń

ze swětłowobrazami,
serbskim dźiwadłom a rejemi.

Wo bohaty wopyt prosy
předsydstwo.

Serbske towarstwo „Zernička" w Lichanju
wuhotuje njedźelu, 19. meje
w Rudolfec hosćeńcu w Lichanju

serbski wječor

Započatk 1/4 8 hodź.

Wšitcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo**

Wojerske tow. w Khrósćicach

ma přichodnu **njedźelu** wječor w 7 hodź.
we Wjenkec hosćeńcu w Khrósćicach

zjawny swjedźeń

z dźiwadłom, přelosowanjom a rejemi.

Hraje so: **„W jatbje".**

Wšěch lubych přećelow a popřewaćelow wutrobnje přeprošuje.

předsydstwo.

Hosćenc w Khwaćicach.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Hdźeha jutře njedźelu, 18. meje, pódźemy?

Wšitcy do Khwaćic, tam so

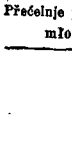

meja dele bjerje.

Wot 1/2 hodź. sem je **suhroduy koncert** ze wšelakimi druhimi zwjeselenjemi, wot 5 hodź. sem su **pyšne reje.**

Přećelnje přeprošuja
młodźina z Khwaćic a wokolinu a hosćenca.

„Nó, Motso, hdźe dha sy so tajki pyšny nastajił?"
„Do Hermanec, na mejumjetanje, tam
w Hermanecach so njedźelu, 18. meje 1924

meja dele bjerje.

Tutón swjedźeń wuhotuje towarstwo młodźiny „Jednota" w Hermanecach, dale je wulke **kulenje wo myta, wjerćenje zbožoweho kola, wulosowanje na zali a pyšne reje.**

„Ale, Motso, dha tam tola póndźemoj."
„So wě, Hanso, wšak tola wěš, kak rjenje zańdźene lěto bě!

Započatk w 1 hodź.

Wšě towarstwa, přećeljo a popřewaćeljo su wutrobnje witani.

Swjedźeńskí wubjerk. **Předsydstwo.**

Wóskowane sukna

wupjerki, módrošěć, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje junjo

K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
znapř. hosćenca Zloteje Hwězdy
Rěči serbski.

Industrie-symjo

kněžorske króny
ma na składźe,

Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Přikrywy

dośćowe, wolmjane a lěćne, za spanske přikrywy za dźěłaćerjow poruča

konje

Hoffmeister w Budyšinje
na Hośće basy 22.

Minakalske serbske towarstwo „Statok"
wuhotuje njedźelu, 18. meje
w Domaškec hosćeńcu we Wochozach

serbski wječor

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Započatk we 8 hodź.

Wšěch lubych Serbow a Serbowki z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje

wubjerk.

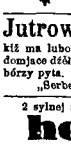

Hosćenc w Hózku.

Njedźelu, 18. a póndźelu, 19. meje so

kózlopiwo toći.

Wšěch lubych přećelow přeprošuje
Mijan.

Jutrowna holca,

kiž ma lubosć k dźěćom, so za domjace dźěła, najradšo ze wowu, bórzy pyta. Zhonić we wudaw. „Serbskich Nowin".

---

2 sylnej słužobnej

holcy

pyta kubler a gmejnski přjódstojeć **Jurak** w Małešecach.

Holca

so hnydom na kubło pyta. Zhonić we wud. „Serbsk. Now."

Młoda kruwa

z ćelećom
je na předań w Barće čo. 10.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań
w **Kobelnju** čisło 8.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Přiwćicach čisło 19.

---

dobry strażowsć, a

Pos, pjenki k samokop. su na předan w Pěskecach čo. 43.

Žony

Porućam swoji mnohi sławi pjchepasłow, mějaćznych a pjchedpabowych powjazow, podpołožkow.

Šteju rad! rabje.

Wagnerowa w Budyšinje
pjched sjuntejšimi wrotami čo. 9

Mała žiwnosć

niže Budyšina, 9 kórcow wulka, je na předań. Poskićenja pod „B 30" na wudawarnju „Serb. Now."

Derjezdźerjana

centrifuga

je, dokelž je přemała, na předań w Małešecach čo. 77.

Žane wyseke żelezniske płaćizny!

Najtuńše płaćizny! Přihódne wotwoženje!

Wjedrokrute tonowe tŕěšne cyhele
w rjanych njezdźidźitych barbach
Přirodowe barby módre koprowe barby

Klinkarnička Tři Hwězdy Paul Arnold
dźěrkate cyhele - plestrowanske platy - murjeńske cyhele
Telefon: Hamt Budyšin čo. 11.

Paul Walther, železowa wikowarnja

w Budyšinje, na **kněžofskej dróze**

Žerdźowe železo, nošerje, kowarska potrjeba, graty, hozdźe, kosy, wšě družiny štyrirózkateho a šěsćrózkateho grotoweho plećidła, zahrodne meble, krjepjawki, łopaće, lodowe khamory.

Pomorske symjeńtne běrny

„Blücher"

Běrny kiž w posledních 4 lětach najwjacy přinjesechu, wurjadne hospodarske a jědźne běrny

su dóšle!

a w bliższich dnjach dóńdu hišće dalše wjezby. Přijimuju hišće skazanki.

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe.

Khrósćicy a wokolina!

Wernerowa zubna praxis w Khrósćicach.

Wšědnje rěčne hodźiny, njedźelu wot 10—1 hodź.
poruča so k zhotowjenju
cuzych zubow, předźěłanju, wuporjedźenju plombow, krónow. Čaham zuby z pohłušenjom a bjez njeho.
Wěcy wustojne wuwjedźenje. Podźělne płaćenje dowolam.

Wernerowa zubna praxis w Khrósćicach
pola bildarskeho mištra Jenča.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Serbske Intherske knihowne towarstwo
zmjeje pónđźelu, 2. junija 1924, popołd. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju **hłownu zhromadźiznu.**
Dnjowy porjad: 1. Rozprawa, 2. Zličbowanje, 3. Namjety.
Předsydstwo.

---

6 sylnych prosatow

je na předań
w **Radworju čo. 38.**

---

2 rańšofriskej

jehnjeće

stej na předań
we **Łomsku čo. 20** p. Minakala.

Za 1.— hač 3.— hr. so

žonjace a mužace klobuki

wob tydźeń na najnowše formy přešija a přepyša
Frau Petzold, na Krottenschmidtskej dróze 5
přez kronpryncowy most.

Jurijšě blak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Dźak.

So wróćiwši wot rowa našeje lubeje maćerje

Hańže Donatoweje

z Kamjenje (pola Radworja)

čujemy so hnuti, wšěm lubym, kiž su při našej zrudobje wutrobne dźělbraće wopokazali, naš **wutrobny dźak** wuprajić.

We hłubokim żelenju:
Jan Donat a dźěći.

Na smjertnem dnju, 12. meje 1924.

Kak nam we wulkej zrudobje so miny jeje šiwjenje,
my smy wot lubej maćerki nětk dołho wopušćene.
Při nas je wulka zrudoba a ćežka je nam wutroba, zo je tak zahe wušła.

Na kónou swojoh' šiwjenja, Je čerpiš měła wjele, haj styskna khorosć njesmilna so puści na nju dele.
Po wjeleljětnem čerpjenju Sej krónu dobu njebjeskn. je nětk při Bohu Knjezu.

My smy jej radu pytali, hdyž bě na khorokotu, a wšědnje za nju prosyli wo smilnu hnadu Bożu.
Wša rada, lěkaŕ, lěkarstwo, wšo swětne běše podarmo, Bóh je so nad njej smilił.

Přiloha k čislu 115 „Serb. Nowin“

Sobotu, 17. meje 1924.

Dr. Josef Müller.

K 70. narodninam archivoweho direktora bratrskeje zynkwje w Ochranowje (Herrnhut).

Bě to w lěcje 1923, hdyž so ſ dr. Josefom Müllerom w Prahy ſesnach. Tehdy pschebywarche w Czěſkoſłowakiſej a wobſebje w Prahy na ſtudjach a maje pomotanje pschiwjedze mje do poczahow k njemu. Hačzrunjeż bo wot tehdy dnja, ſo ſo na měſtnje mojeho ſkutkowanja (w redakciji Prager Bres'e) wjazy njewidźachmoj, je mi tola poſtawa a zyla wobſedna ſwojoraſnoſcź tuteje wědomoſtneje hlowy w pomjatku woſtała.

Wobſebite ważnoſcze ma wědomoſtne dźěło jubilara ſa ſtarſiny huſitiſkoma a Taboritow, w dalſchim wuwiczu też ſa czěſtobratrow'ku zyrkeż a kaž bozyka ſa ſtarſiny czěſkeje emigracije. Wón ſam je wotroſtł w bratrowſkej wobſadze we Niſſej, hdźež 14. meje 1854 narodźi. Hdyž bě ſrěnu ſchulu wukhodźił, wěnowaſche ſo ſtudiju ſtarſiny. Hačzrunjeż bu wſche te bratrowſke kolonije (Herrnhut, Maly Wjelkow, Niſſa) czěrpy bratrſa ſakoždźi, ſu tola dźenſa do'polnje pſcheněmčene. Też jubilar, kotrehoż generalna ſynoda we Ochranowje (Herrnhut) k wobdźěłarſkim bratrowſkeho archiva, ſo we czěſtu ſpitaneho, powoła, bě nuſowany czěſtu rěcź nawuknyć, ſo by archiv ſa dalſche potrěbnoſcze do němſkeje pſcheſkoźicź mohł. Pſcheſydli ſo tehodła lěta 1883 do Prahi a měſeſche ſbožo, ſo ſ muzemi, kaž bě Goll, Makaryk (nětčiſchi preſident czěſkoſłowakſkeje republiki), Reſek, Emler, Kalouſek a dr. ſeſnacź, kiž czěſtej emigraziji a czěſkoſłowakſkim ſtarſinam wulki ſajim wěnowachu. Jeho wuczeń w czěſcźinje bě Jan Herben. Podſtajſcho dóſta nadawk, doſpołne ſtarſiny bratrowſkeje jednoty (Brüderemität) ſpiſacź. To bě 1901; hačke 1915 bě jemu mózno, tuto dźěło ſahoſcheć. Dokelž je njemózno, ſtarſiny ezulantow bjes ſnaſonuwoſcze žórłow w Czechach ſpiſacź, poda ſo jubilar loni ſaſo do „kraja wótzow“, do kolebki bratrowſkeje ideje a pſchestudowa znowa czěſke a morawſke archiwy a poda ſo też do Schwedſkeje. Prěni dźěl knihi „Starſiny czěſkich bratrow“ wunidźe loni (w němſkej rěcźi); na druhim dźěle dźěła jubilar njedźiwajo ſwojeje wyſokeje ſtaroby pilnje dale.

Pſchejemy jemu, kiž ſo na žerbſtej ſemi narodźi a kotrehoż chcemy czeſcźicź jako jeneho ſ tej tak maleje czěrdźki ſprawnych Němzow, wjele ſbožа k jeho narodninam a mnohe ſtrawe lěta k dalſchemu ſkutkowanju w duchu Jana Amoſa Komenſkeho a w duchu czěſkich bratrow, kiž ſomu mjeſ žerbſkim ludom a we žerbſkim kraju namakachu wuczeń we ſwojich ſrudnych wołudach. Njech też w Sserbach někto po 150 lětach wozuczi bratrowſka ideja naſchich ſłowjanſkich wuſnamarjow evangelija.

Jan Skala.

Politiske „enfant terrible“ němsko-ludowcow.

-ska- Njechamy ſo ſ němſkoludowzami a nazionaliſtami wadźicź, hacź je Ludendorff wojerſki genie; někotſi jeho ſa to maja, druſy pu pak ſaſo runje wopaczneho ménjenja. Skamo general Hoffmann, kiž ſ Ludendorffom w jednym ſtabje ſedźeſche, ſtuſcha k poſlednim. So pak je wón politiſki unikum, widźimy ſ nowa ſaſo ſ jedneho interwietwa (rosmitowy), kiž měješche ſ jenym ſaſtupjerjom nětčaſeje „Weltrundſchau“ a kotremuż wón mjes druhim praji, ſo je Bayerſka ludowa ſtrona „romſka ſtrona“. Bayerſka ludowa ſtrona je, kaž kóždy kuſk politiſkeje idźelanty wě, naſtała ſ oppoſizije pſcheciwo zentrumſkej ſtronje a kiž wſchelakich zentrumſkich pſchiwiſnikow kaž

Wo lubej meji.

(Wobraz ſe wſy.)

A ſaſo je tu luba meja ſe ſwojej zyłej pychu a rjanoſcu. Njeſchi je ſwět ſ kóždym dnjom. Troſchku ſapoſdźiło ſo lětża je — to rěka po prothyż nić. Jenoż w Božej ſtwórbje. Ale wona cżini ſwojemu mjenu wſchu czeſcź. Nětko měſchczenjo nam wjeſnjanom ſawidża, hdyž kotre wobſtedź Božeho raja bydlimy a ſo wulkodźujemy. Wot ranja hacź do połdnjeho wjeczora, doma, w polu a holi — wſchudże ſo radowaja pſchiroda. Nó, to je rjenje!

Pětſchej Jan jedże ſ kruwomaj a fóru hnoja won na polo. Horjeła na prěti leži měſchto měchow běrnow. Sadu teja widźu. Sa wojom dźe Hopla ſ kobelu. Chyżdża popołdnju běrny doſadźeć. Pomaku kreczitej ſchěra a ſchaka po połnym puczišu. Wós wrjeſtora, rjeczaſy ſo tichaju. Jan ſapraſka druhdy ſ kichudom. Powětr rži. Alle ſchkowroncźił njebadża ſo w ſwojim kerluſchu ſamuſicź. Kak ſtyhwy ſteja a ſo ſelenja! Dźenja je wurjadnje rjany dźeń. Kak Kak by měſchczanej było w tutym paradiſu! Haj wſchak, ſajuſkat by ſ radoſcu. Ale nam wjeſnjanam to niczo žadne njeje. Smuczimy ſo ſamo na rjanu meju. We wſchej tutej rjanoſci ſaſpěwa žebi Jan: „Ow, meja; meja, kak pſche wſcho rjana to ſy!“ A ptaczkow ſuěo ſo pſchidźeja.

Alle pſchi wſchém wjeſelu pſchidże jemu na myſle, ſchto ma ſo wſcho ſaplaczicź ſ pjenjezami, kotrež je dźenja ſamo ſa ſwinjo dóſtał. Njebożaka předku-a ſady. Daiotſi jeho cżiſcżeja a motaja. Němſkonarodnych běſche wolił, dokelž běchu jemu tomu kraju pſchecżelju narěcżeli, ſo potom dawki ſpodnu, hdyž tych woli. Ale někto jemu ſamemu ſwita, ſo to mózno njeje, jeli chcemy ſo ſdźerzeć, wobeſbe reatowa hrimna, kotrejež hłowna ſepjena je nataliſtwo.

Też Hapla ma ſwoje ſtaroſcze a hlowu pokmu. Wjeczor chze najradſcho butru bźěłacź, pak nałaſtra rano ſcźaſom. Pjeż chze jutſe, w ſahrodu ſpęcź a ſadźeć. Hróbſne wróżka je najſerje ſabywa ſacźinicź. Hacź budu běrny ſ radźenju bożahacź? Ale narośtko je tele dny — ſywy, trawa, twětli, ſchtomy. Schto też to ſebi ſchkowroncźk takle pſchi ſebi myſli, hdyż w kole ſo wjerczo bo powětra poſtupuje, ſo jeho ſkoro wjazy njewidźich! „Mużo, praj tola ſchaku, też bźe ſo worcźił neſtajnje w koleſu ſchmjata!“

Jan ſmjeta měchi dele, rosdźeli je na voli a kopa pſchi tym hnój ſ woſa, a dojdźe hiſchcze po jenu fóru domoj. Hapla hnój roskhduje, ſadża běrny a ſwodźewa je ſ hrabjemi. Jan je potom ſajeđźuje. Dźěło dże jimaj wot rukow a

Zapóſłane.

Towarſtwo, wo kotremż ſo njedawno w Nowinach dla kraſneje ſerbſcheſiny na jeho programje pišałſche, je ſamo měſtno w Pſchehenzku namakało. Bóh wě, kak je tam nuts pſchiſchło. Po ſwojej zyłej ſaſdźenoſći a hóre hiſchcze pſchitomnoſći, njeſłuſcha ani po mjenje, ani

Stawiſniſke powjeſcze ſ naſchich ſerbſkich wſow.

Rakojdy.

Jako ſo Sserbja po dobje pſchicżahowanja a prěnjeho ſaſtydlenja w Luſicy rosmnożichu, tu a tam ſtawy rodźinowe ſe ſwojeje wſy wuczahnychu a ſebi na druhim pſchihodnym měſtnje nowe ſydliſchcza ſałožichu. Tajke ſwtworne ſydliſchcza abo wuſwory ſu ſwoje mjena ſ dźěła po pſchikładze rodźinſkich wſow dóſtałe. Tak je ſo mjeno ſ Rakojdami, kotrež ſu tajſa wuſworna wjeſ, ſałożena wot Sserba, kiž měješche pſchimjeno Rakojeđ (kiž rady raki jě), a mjeno Rakojdy wotſnamjenja Rakojeđa a jeho ludźi.

Schtó je w prěnim cżaſu němſkeho nadźinjeſtwa wjeſ wobſedźał, njewěmy. Mułkemu Barſſemu knjeſtwu pak ſ wopręda njeje pſchiſłuſchała. Najſerje je ſłuſchała mjeniſchemu ryczerjej ſe ſwójby, kotraż ſo bórły po ſwojim wobſedźeńſtwje mjenowaſche „von Rackel“. Njeje njezmózno, ſo je tuta ſwójba ſerbſka dyła a ſo hakle poſdźiſcho pſchemėniła. Swójba „von Rackel je ſłuła a wjeſ ſ nej hacź do konz 16. lětſtotka wobſedźała, ſ najmjeniſcha hlowny a najwjeſchi dźěl. Ryczerjo „von Rakel“ ſo hižo w ſchtyrnacżym lětſtotku mjenuja, tola pſchiſtajene njeje, ſo bychu też w Rakojdach bydlili abo tutu wjeſ wobſedźeli. Lěto 1452 jedyn Hans Rackil nad Rakojdami Budyſchſkemu tachantſtwu herbſku dań pſcheda. Tutón je potaiſkim prěni mjenowany wobſedźer Rakojdow. S tajſeho pſchedawanja herbſkeje danje ſhonimy też poſdźiſchich wobſedźerjow: bratrow Albrecht a Khryſtof ſ Rackil a po nimaj 3 bratrow: Kaſchpor, Majchar a Jurij ſ Rackil. L. 1531 wiſtaji Majchar ſwojej Hanje wěſte dokhody, 1539 tehorunja Khrystof ſwojej knjeni Marhacże dokhody ſ Kaneczanſkeho mlyna; Jurij

bě l. 1545 pſchiſłużnik Shorjelſkeho dwórſkeho ſudniſtwa. Dźěl kubła, kotryż bo poſdźiſcho wudwor (fórbark) mjenuje, běchu knjeża ſ Rackel hižom do lěta 1545 Hrodźiſchczanſkemu knjeſej ſ Maſſen p'chedali. W lěcże 1565 je ſ wobſedźerjom dalſchi Khrystof ſ Rackel.

Khrystof ſ Rackel młodſchi měješeſhe 8 dźěcźi. Jeho wudowa wotnajeſche žebi kubleſchcźo Zyżeyo. Kakody kupi 1617 wudowa Hana ſ Klüż, kotraż jo 1620 ſaſo pſcheda Wolfej ſ Loeben. Tutón je 1625 Wolfej ſ Maſſen pſcheda a je 1628 wrócźo kupi; ſa lěto hižom je ſ wobſedźerjom Kaſchpor ſ Rechenberg a l. 1640 ſaſo jedyn Majchar Albrecht ſ Rackel, kotremuż ſłuſchа 8 ſahrodnikow ſ doſpołnymi robotami a 4 chěžarjo. Jemu ſłuſcheja też kerki, mjenowane „der Hew“ (= der Hau?).

W lěcże 1665 bu kubło ſ leńſkeho prawa puſchczene a bu ſwobodne wobſedźeńſtwo. W ſamym lěcże kupi jo Hana Lena ſ Nimpſch a wot tuteje l. 1669 Mikkawſch II., ſwobodomy knjes ſ Gersdorf, Barrſki knjes. Tutón Mikkawſch ſ Gersdorff pſchikupi też pryedy naſpomnjeny hižom do lěta 1545 wot kubła wothſałeny wudwor (fórbark), kiž bě potajkim pſchiſłuſchał 100 lět wobſedźeńſtwu druhdyż hydlaczych knježi był. Wot 1669 woſta wudwor ſ hłownym podſtołom a ſobom ſ Bartom ſjednoczeny. Po Mikkawſchowej ſmjerczi l. 1702 bu ſwobſedźerjom jeho ſyn Bohaſchwał Bjedrich ſwobodny knjes a ſtónczinje hrabja ſ Gersdorff, l. 1751 tuteho ſyn Mikkawſch Willibald, hrabja ſ Gersdorff, a l. 1765 ſaſo tuteho ſyn Adolf Nikolaus, hrabja ſ Gersdorff, kotryż hižom 1787 wumrje. Jeho ſotra Friederike Henriette ſwob. knjeni ſ Hohenthal dóſta ſ Bartſkim knjeſtwom Rakojdy a po njej l. 1707 jeje jenježka dźowka Henrietta Sofija hrabinka ſ Hohenthal, kotraż 1808 ſemrje. Po jeje ſmjerczi ſwužkowaſche pok lěta jeje bratr Pětr Karl Wylem hrabja ſ Hohenthal dokhody ſ Bartſkeho knjeſtwa. Potom

měješeſhe zył namrěwſtwo a ſ nim Rakojdy wotſtupicź ſwojemu wujej hrabjit a „nadobnemu“ knjeſej Ferdinandej zur Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld. L. 1846 źłeduje tuteho ſyn Guſtav a l. 1875 ſaſo tehо ſyn Ferdinand, kotryż 1900 wumrje. Po ſmjerczi wuja, kotryż Bartſke knjeſtwo namrje, bu ſ wobſedźerjom hrabja Klemens zur Lippe-B.-W., knjes nad Debritzanami a kujiſki krajny ſtarſchi. Jeho ſwójża, Bartſke knjeſtwo, a ſ nim Rakojdanſke kubło nětko hiſchcze wobſedźi. Ryczerſke nadknjeſtwo nade wſu, knjeje ſudniſtwo a roboty buchu w prěnjej połojcy ſaſtdźenoho lětſtotka wotſtronjene. W najnowſchim cżaſu je knjeje kubło ſamoprawno ſamoſtatneho wobwodoa ſhubiło a ſłuſcha każ kóždy druhi ſtatok do wjeſnjeje woſady.

Wobſebje ſajimawe je, ſo tu hižom l. 1640 žadneho burſkeho kubła wjazy njeje, kajšeż ſu tu pryedy měſcże jenoż byle. Knjeża ſ powiſchenju ſwojich dokbodow a ſałoženju abo potwjerſchenju ſamoſtatneho raaſtwa, byrnjeż pſchenajatcho, burſke kubła „pokuporachu“ a roſkuſkowachu. Semjanſtwo bě ſ wuſtrcźinjenjom a ſpadowanjom mény ſtarne też do ſhubdoby ſajeło. Też wyſhoke wójniſke dawki (hižom 1620) jara cżiſchczachu.

Bréſcźy,

němſki Briežnitz a pryedy Breſowitz, potajkim a kaž móżemy ſebi też hewak myſlicź, nětdy Breſowitzy rěkachu. Komu je wjeſ po němſkim dobyczu kraja ſłuſchała, njewěmy; najſerje je pſchiſłuſcha Bartſkemu knjeſtwu, ſ kotrehoż mjenuje, tehorunja 1620, a tak je to woſtało hacź do dźenſkſcheho dnja. Nadknjeſtwo nade wſu wjeſo a politiſke ſamoſtatnoſcź knjeſeho wobſedźeńſtwa ſej ſpadmuſej.

(Pokračowanje.)

po buchu do serbskich towarstwow. So tam serbsku rěč w jeho sjarownym towarstwownym žiwjenju žanoho prawa nima, to njeje niczo napadne. Tak so wschim namjeschanym towarstwam dźe. Wona (narodnosć) je tam powjekla. Niedawno dźe S. R. pißachu, so by jedyn wobmysli wohnjowny wobornik serbskim bohusławam sakasał, so mjeź sobu serbsku rosrěčeć. To je hizo dźiwa. Sčo tola Němcy dórjo do teho pschischli, kak wěcźi Serbjo swoju mačersku rěč žeby waża. Kajki njeserbski buch w tamnym towarstwoje knježi, widźimy je wschelakich napißma, kotrejž sebrny swjedženskeje jurle pyschachu:

„Gruß Gott mit hellem Klang,
Helt deutschem Wort und Sang!"
„Wir grüßen Euch mit Herz und Mund,
Bleibt treu dem deutschen Sängerbund".

Take a podobne namoswjenja k němzowanju mólacha Serbjo tam cźitacz. Hacź su so w taklej woko in te zbožowni cźuli? Zuby swjedżeń klužesche k sepsyhnjenju Němzowstwa mjes Serbami. A tuczi temu je swojim bubukukowanjom a pschitomnosću pokłkuja. Tra'chu wjazy cźeschzowosće psched swojim dyrbjeli tola Serbja měcź, hewak wschu swoju nahladnosć słubja. Kak mója druhi Serbow cźeschcź, hdyž widźa, ſ kajkej lohkomyslnosću swoje narodne kubła a sacźuża wot so cźinjaja. Měło je cźeſi tu, ſo so kóżdy narod na so dopomni, też serbski. Hewak pok kola pschindźeny. K temu pschinoschuja wosebje němske a namjeschane towarstwa. W nekotrejžkuli serbskej wsy njebychu Němcy trebnje liczbu pschebywdnych swjedeli, hdyž Serbja njenjebychu je rjady pjelnicz pomhali. Němcy so pschecźiwo wschemu serbskemu hinak sadźerkuje. W tym moh nekotremuzkuli sabłudźenemu Serbej ſ pschikładom być.

Jara cźesczena redaktzija!

Mytam swój wuczeł do sjawnosće. Na mnje so pschihotowaja, rěcza sle wo mni, wobrěcźeja mje, mjetaja ſ njerjadom do mnje, hanja a kalaja mje je schcźipazymi słowami. To žebi sakłuźiła njeswym. Samm tola je noł swoju winowatosć cźinila — ſ dypkom, kaž we Pschedźenaku krji. Schto móhł žebi ja to, so lubjo mje wo prijdowschich nashonjenjach łudźa! Woni žebi powědaju, so běchu schtomy hižo w měrzu ſelene, w haprieji wischnje a marule (aprikoły) kcźejachu. To njeje wérno. Wobam wschěch bahnikow a ſpitzowaczelow sa ſwědkow. Dokelž so Waische „Nowiny" thětro roschcerjachu po zyłej Łužicy, nahłaju so, so Wasch hłós mi sasso k staroj cźeſcźi dopomha. Njeſpěwa dha Sesłet:

„Pój, luba m e j a dźeſacź haj ſ nowo ſelenu
K ſijałam daj krźěwacź, tym drobnym, pschi
rěczaj!"

M e j a pósnjeł praji, niz haprieja. Wón też njeſpěwa: „Pój p r ě n j a meja!" Dseń a cźaſ m i pschewostaja. Njeſmu dha schtomy ſanho pschiſtojnje ſelene? Proſchu, hladajcze wokoło so, do hajkow, a ſahrodow, do lésow a honow.

W

A Fiedlerez nan nam ſpěwaſche:
„Nětk meja kcźe ſasny, nam schtomy wudebi."
Wón njemóha: j e w u d e b i ł a.
A dale praji Sesłet wo mni:
„Kwětki, pupki, ryane kcźenja,
Swjeſelusja tatarja,
Božich žitow ſwbolenja
K nowym dźelu pohdinja."

Rospominajcze derje: p u p k i, ani łopjenow žebi wote mnje nježaba. A mój ſtary pschecźel Fiedler ſa mnje rukuje, hdyž so ſlyſchesć da:

„Lubosnje meja kcźe,
radosć lije do dusche.
Pójcze dha do pola,
wijcze wonjeſchka!"

Ja Waß proſchu: Njeczinju wscha, ſchtoż ſ bi pósnjeł žaba! Njeſmcze Wy wschitky wjeſelcze myſlic, radoſcźiwje mutrowh! Njekhodźicze Wy mjeſcźenjo a wjeſnjenjo won do pola a ſchcźipacze wonjeſchka, ſamo tam, hdyž je ſakałane, k. r. j a tu ſakaſnju wunjeſka a rudała njeſmym.

Dale ſpěwa:

„Sstókcźko ſtote ſyboſi,
haj a brjóſk ſo ſeleni:
ptaczata ſpěwaja,
w lésu rěſki rja."

Hladajcze wokoło ſo, naſarjejcze wuſchi. Njeje wschemu tak, kaž žebi pósnjerjo wo mni ſpěwaju!

Ssamžnu pósnjeł praji:

„Njana meja w pośche njewjeſty,
Kak ty wocźeſtwojeſch nam wutrobu!
Kwětkow ſchat ſo ſemja wobleka,
W mišch pruhach ſpěwa ptaczina."

Njehoni Waß Seſłet, w m e j i — niz w měrzu — k rjanom wjeſelu, meju ſtajecź a ſmjerczicź, hdyž ſo wſcho ſeleni.

Wschelake pschiſtkowa dawaju mi pravo:
„Mejſti beſchczit měd a mloko krjeweli.
Mejſti ſněh je lépschi, hacź wowcźki ſněh.
Mejſke beſchczíki lubja bohate ſyna.
Mokra meja, kruwow deja."

Cźcźeze, ſo Wam Waſche bróżnje pjelnju? Pschejcźe žebi, ſo bych był bobry hoſpodař a ſo jako tajki też wobkaſuju? Tuż mi wostajcze moje pravo, njeſkudźcźe mje pſche krucźe. Njemóża Wam wjazy cźopkoty, wjazy krcźenja a rózow bacź, hacź je mi wot ſtworicźerja poſtajene. Se wschich naſpomnjenych błosow a roſkudow — je jich hiſchcźe wjele — móżeze dopómnacź, ſo ſnowu nječ cźinju. Njeſłyſm ſaneho pósnjerja wobtykała, ſo by ani k woli taſke pißał, mje khwalił a wusłebował. Woni to wschitzy ſe naſhonjenja cźinjachu a hiſchcźe cźinja. A hdyž žebi mje hinajſchu pschecźeze, hacź je mi ſtworicźeſ pschepißał, dha je to Waſcha wobſobinſka wěc. Cźinju ſnowu pschiſtkuſchnoſć. Cźeſcźena redaktzija! Staroweze ſo też, ſo mje ſmět dale łſchnoje njepodźiwuje. Wo to hych Waß naležnje prohała. Hladajcze na ſo, hacź wschitzy tak ſnowu winowatoſcź cźinja, hdyž je jich Bóh ſtajił. Njebych wědźała, ſo ſym w bruhich létach khmanſchaze była, hacź létża.

S hłubokim pocźeſcźowanjom Waſcha podwólna
Rózena Meſa,
pjaty měſaz w Knjeſowym lécze.

Wusudźenja.

§ Ssudniſke khłostanja. Dla miſkeje mdy běchu dźelacźerjo ſ wobſedźerjom twornje ſa wumělſke twórki Harzenſteinom we Sebnizy hrońje kathadźeli. Tehodla mjeſcźe ſo murjeź Kurt Schneider ſe Sebnizy pſched Budyſchin ſudom ſamoſwjeł. Pschipołdnju 11. auguſta 1923 měſacźa dźelacźerja ſhromadźiſnu na torhoſchcźu, kiž k temu dowjedźe, ſo lud bo Harſenſteinowho bydlenja cźehnjeſche. Harſenſtein pak doma njebě. Hdyž ſo wón ½1 hodź. wrócźi, jeho lud wotłaka a nuſowaſche, ſo by cźerwjenu khorhoj njeſł. Harſenſtein ſo teho wobaraſche ale Schneider jeho ſa ruku cźehnjeſche a jedyn njeſnaty muž jeho do hłowy bijeſche. Roſhorjeny lud jimnu ſa ſarazenjom a poteptanjom hrożeſche. Na torhoſchcźu dyrbjeſche ſo won do próżnoje ſtudnje ſtupicź a pschehnoſchkam dźelacźerjow pſchipoſkuchnjeć. Wobſtorżeneho Schneidera, kiž zyły ſdźěł nawjedowaſche, k 10 měſazam ſaſtwa ſasudźichu.

§ Dalſchi njemér naſta 12. auguſta we Sebnizy tehorunja dla naſbowych ſwadow. Cźłodka roshorjeneho ludu cźehnjeſche do bydlenja wobſedźerjow Pawoła a Rudoła Heſſe na dwěrkowej haſy. Dokelž wobſedźerjej doma njeběchu, ſaſlěchu někotři muſojo pſches płót a wotewrichu wrota, ſo bychu lud do dwora puſchcźili. Hoſpoſa, wóźka Hedwig Kopke, po dołhim hrożenju pjecź muži do khěže pyſchcźi. Tuczi pak wotewrichu ſmutłu wotka a tak na ſto ludźi do ſtwy ſaléźu. Potom ſo wschitzy do hornich bydlenjow podachu a ſesamkane durje ſ namozu wuſkcźichu. S hornim hłubinym woknom jedyn podkhorhanik (Fahnenträger) cźerwjenu khorhoj wutyknu. Wobſtorżeni běchu dźelacźerjo Lehmann, Hanſch, a murjeź Schneider. Jenož Hanſcha ſaſuđźichu a to na 3 měſazy ſaſtwa.

Cyrkwinske powjeſće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi njedźelu Kantate — 400 létny jubilej ſpěwarſkich — rano ½8 hodźin předowanje ſarat Mende. Zyrkwinſka hudźba: „Wozucź ducźo, prěſtſchich ſwědkow", duchowny khorowy ſpěw wot J. S. Bacha. Pschip. ½12 hodźin dźěcźi-kemſchenje, ſarat Eber.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi rano we 8 hodź. ſpowjedź a ſwj. wokłasanje duchowny Helm; w 9 hodź. předowanje ſarat Berg, zyrkwinſka hudźba: „Wozucź ducźo, prěſtſchich ſwědkow", duchowny khorowy ſpěw wot J. S. Bacha. Dop. w 11 hodź. dźěcźi-kemſchenje ſarat Große. Wjecźor w 6 hodź. kemſchenje ſ ſawodej konfirmando, ſarat Große. Sběrka ſa naſchu zyrkej.

Pondźelu rano ½7 hodźin w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſchułſka nurnoſcź duchowny Helm.

Pondźelu pop. w 3 hodź. Budyſchſka konferenza duchownych.

Pó„dźelu wjecźor we 8 hodź. w towarſchownej wobładne jónſke towarſtwo.

Schtwórtk popołdnju w 3 hodź. w towarſchownej towarſtwe wonkow.

Tydźeńſke ſaſtojnſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi duchowny Helm, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſarat Berg.

S Budyſchima. Kraſnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo na rózowej haſy 31. Niedźeń dop. ½11 hodź. niedźelſka ſchuła. Wjecźor we 8 hodź. evang.-łutherſke ſhromadźiſna, knjes ſarat Helm. Butoru wjecźor we 8 hodź. ſwjaſt młodźiny za roſbudźene ſchcźerſcźanſtwo za młodźenzow, frjedu ſa młode holzy. Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. pschedńoſchki knjeſa ſekretara módreho ſchcźa Soedera ſe Nychbacha we Vogtlandſkej. Sobotu wjecźor we 8 hodź. hodźina ſa mužow. — Knjes ſhromadźeńſkowy wotkhladaŕ Zimmermann ſ Budyſchina ſmije bibliſke hodźiny kóżdy raz ½9 hodź. wjecźor frjedu pola knjeſa Mäſlinga w Hornjej Hórzy, ſchtwórtk we Wjeleczinje a pjatk pola Schleinitzez ſwójbu w Dobruſchi.

Schiller a Goethe w Njeßwaczidle.

Spißał Fidus.

Njeje ſawiſcźe ſerbſkeho dźěſcźa, kiž njeby mjenje tuziu němſkeju pósnjerjow ſnało. Schuła ho ſ połnym prawom ſwěrnu wo to ſtara, ſo jim ſ najnjeſnatſcha někotre pschehódźacze jeju wulkotcźe ſaſmyła. — Też w naſchim ſerbſkim piſmowſtwje ſaſtojſchinny cźichi wothłós jeju bajenja. Handrij Duczman je miſchtrſky pschełożił „Pěſeń we ſwonu", Hendrich Wárko wulkej balladze „Khód k Železnikej" a „Bźěhenje ſe ſmijom", ſahe ſemrěty Arnoldt Kreł balladu „Spěwar", Handrij Seſłet, Henrich Jordan, Krunicźe Menka, Jan Kubańka a druhi někotre kraſne Goethowe łériſke pósnje, Wotmuěr Pjech Schillerowe epigramy. Njeje wſchak to runje jara mjele, ale tola dowoła ſo to, ſo je ſo naſchi mały tatarſki łud proſowal, žebi něſchto jeju ducha pschiſwojiſ.

Ale ſo ſtaj Schiller a Goethe, a to ſ bohom hromadże, we ſerbſkem Njeßwaczidle bhoj, njebźeſche hacź dotaſ ſnate. Hacź dotal jenoż wjedźach, ſo je Schiller do ſanja hacź k Lobju pschiſchoł. W naſhonje lěta 1785 dóndże k ſwojemu pschecźelej do Drjezdżan, hdyž je, pohladajcze na ſordołne Lobju ſwój „Kérluch wo wjeſelaſci" pißał. We Luźezach pola Drjezdżan, nědyž drje ſerbſkej, ale dawno hižo pschenjemcźenej wjeſy bźěſaſche na ſwojim dramje wo cźłowjeſkich prawach „Don Carlos", wo ſotrenčk wobcźah bźenſa bohużel wjele wjeſcźi njechcźu.

Khětrzo dale bo ranja je bies dwěla najwjeſtſchi němſki bahnik Goethe pschiſchoł. W lécze 1790 puczowaſche pſches Drjezdżany do Wrótſławja. We ſwojim dnjownіku piſa, ſo je žebi duzy po puczu we Stolpnje ſtołpowate ſtaſiny wobhladał. Sšnano je potom ſe Stolpna pſches Budyſchin jěł, pschetož wopraudźje njewdźu, kak by hewak do Wrótſławja pschiſchoł. Tak je najſkerje dwójay dźeł ſerbſkeho kraja pschepyrkował. S Wrótſława je puczowaſche Goethe dale do Krakowa, do Haliča a cźeſkich ſemjow. Goethe je wjazy krócź wobjawował ſo jónu błowjanſku rěcź njerozumi. Mjeſcźe ſa błowjanſke ludy a jich duchowne žiwjenje najwjeſtſchi ſajim. Sešna ſo je ſ rjawym južnoſerbſkim bahnikom a rjekowſkim wojowarjom Sšimu Mišiu (nowožom, ſ kotrymž běſche jo naſch Handrij Seſłet jako ſtudenta w Lipſku ſuſterje ſpſchecźeli. We tutym a wo južnoſerbſkich rjekowſkich wěſnjach je Goethe wjazory wažne naſtawki pißał. Zyle ſpodźiwnje roſumjeſche ſo do cźucza błowjanſkich ludow ſaczuwacź a wjazy krócź je ſo prózował, kedźbnoſcź němſkich wuczeńzow na błowjanſke ludy ſłoſicź. S woſobitnej napjatoſcźu ſcźehowaſche Goethe rozwicźu cźeſkeho duchownego žiwjenja, cźeſkeju ſebi pschedewſchém cźeſkeho ſjudźerja Dobrovſkeho, kiž też naſchemu ludej jara blizko ſtejeſche. W lécze 1817 je bahnik „Slavy dcery" Jan Kollar Goethu we Wojmeſje wopytał. Wo tutym ſa naſ wužitz ſajimawem wopiſcze chu druhi krócź nadrobniſcho pißacź, ſo ho njebych wot ſnowjeho dźenſniſcho ſamóra pschedołoko wotſtalił. Cźuu wam powjedacź, kak ſtaj Schiller a Goethe hromadźe w Njeßwaczidle pobhloj.

Sta ſo to we wóſomoſcźatych létach, nědyže 1882.

Shonił ſym to wot ſwojeho lubeho pschecźela Jana Hajnja, kiž je mi też dowolił, we tym pißacź, ſo ho kraſny podamł njeby ſabył.

Tak to běſche!

Naſch nětko ſchedźiwy bahnik ſtejeſche tehdy w najrjeſniſchej krčźejacej młodoſcźi. Dźěłaſche jako młynſki. A wojſtejſchcźeho młodźenza je wěcźe ſ rédka hdy było. Hdyž dźěłaſche, gyle do młynſkeho procha ſawalenj, w tſchepotazem ſo młynje, hdyž młynſke kamjenje ſchcźerczachu, a wona ſchumjeſche pſches ſpułchczabła, potom ſo jemu tutón jeho wobdawaczy rhythmus pschehoubroczeſche do hrono, naſtawachu we jeho młodoſtnej duſchi pękne ſerbſke pósnje. Spěwaſche wo rjanoſći ſerbſkich holeńkow a wo cźſchim měrje ſerbſkeho kraja, ſwěwaſche ſ cźeſcźi Bożej a k cźeſcźi ſwojeho ſuda. Bożniſtwo, to běſche jeho wyſoke njebjo, ke kotremuž ſ nutrnym žedźenjom ſhladowaſche, a nad nim tiwaczu jemu hwězdy a hwězdźicźki, ſto a ſto — Handrij Seſłet, Pětr Mišiń, a jako najkraſniſchej hwězdze prěnjeje rjadownje Schiller a Goethe.

Jan Hajnja dźěſche do zuſoh. Ale tam njemějeſche ſboża. We Drjezdżanach wbohi cźeſko cźhori. Drobny młynſki proch jemu płuca ſtaſy. Krej ſo pscherasy. Lékař wjeſche ſ hłowa a prajeſche nětcźo we ſudhoczźinu, a ſmjerczi. S młynjſkowm běſche nětko na dołhi cźaſ kónz. — Jan Hajnja durbi druhi khłób pytacź, nodźa-li ſ bohu wumrěcź. Ssu to ſa njeho cźeſke puczke po łapcźatych Drjezdżanſkich drohach! Tehdy wſchak hiſchcźe njemějachu podpjerk ſa tajkich, kiž běchu khori. Stónczinje ſo jemu poradźi ſkromnu ſłužbu jako ſłužobnik namakacź.

W

Schto ma tajki ſłužobnik cźinicź? Schkórnje a ſchtónicźſi wucźeſcźacź, pschesſtrkowzy wukłepacź, po wuhło a też dźiwow khodźicź, ſe ſchcźeku tło wuſmyknuticź, po poſkaſnach běhacź — doſcź ta poníżace ſłužby ſa cźeſtneho młynſkeho, kiž je ſ bohom tajny bahnik. A ſ tomu ma wſchędnje wutracź a pschecźeſkvicź hroſne waſchnicźke ſwojeje wobnjeſeje knjeneje. — Ale ſchto cźi to pschitko pontho? Khłób boli. A radſchi tola njebźe ſa khłeb bycź, hacź žebi pschcźo jenoż ſnki do cźerjewow wjaſacź.

W domje tuttych knjeſich mějachu cźěſnu komorcźu w kotrejž wſchón ſtary cźapor khowachu. Tutu njeby zyle pschihodnje młody ſłužobnik wuſłeźił. Mejinje ſo w njej roſhłowanje. A ſchto tu wuhlada? W kuce pod ſtarym cźaporom khowaſchtej ſo zyle ſahrjebanej, ſaprôſchenej, ſazpiwanej dwě wulkej ſadrinwej poſtawje — bahnikow Schillera a Goethy. „Mój Bożo, kak je to możno, ſo moja knjeni ſwojeju najwjeſtſcheju bahnikow takle tu ſanjecha?" Wonińnje a cźeſcźejownje ſo ſerbſki ſłužobnik k nimaj pothkli, jeju ſe ſtareho cźapora wuhrjeba, jeju luboścźiwje wucźiſcźi, jimaj jeju nadobne wobliczo ſe ſwojim ſchcźotkom wutrź a ſtónczinje jeju na nócźaſk podłahu poſtaji. Schiller a Goethe měrnje na njeho ſhladujetaj ſe ſwojimaj ſwulkimaj wocźomaj a ſebi ſkrabju ſ cźichej radoſcźu nad nim pschimikataj. Sacźujetaj cźopku luboścź tuteho cźiſteho ſerbſkeho młodźenza.

A wot nětka mějeſche Jan Hajnja w tutem wobſehnem Drjezdżanſkim domje ſwoju ſwjatnizu. Cźaporna komorka za pod ſtrěchu! Knjeſ won poſtupowaſche. Hdyž běſche bo wobſuſow ſwojeje knjeneje nałożi. Hdyž deſtach we pschehódźnje wuhotowanych ſtwach ſo jeho knježa wadźacha wo maličźkoſcźach a ſo ſtarachu wo hole próſdnoſcźe ſwojeho khudobneho ſiwjenicźka, mějeſche ſerbſki ſłužobnik nad nimi we cźaprowej komorcźy pſched Schillerom a Goethu ſwoju cźichu nutrnoſcź.

Raš paš wuźiwneſche ſwojowny wokomik. — „Ssmém ſebi, knadna knjeni, nětcźo wuproſycź?" „Schto paš cźa.ſch?" „Ssmém ſebi ſ cźaprowneje komorki Schillera a Goethu wuproſycź?" Knjeni ſo ſaſmija dźiwnej proſtwje. „Mojeda wſmi ſej tón ſtary cźapor ſobu, ſo jón wotbudźemy!"

Zyle ſwojowny khwata Jan Hajnja horje. Kahodnje bohnikow pschenjeſe do ſwojeje ſłužobnikoweje komorcźy, hdyž ſ jeju na beſaju pſchi ſcźenje nad ſwojim łożom poſtaji, ſo mět jeju pschcźo pſched woczomaj. Lépje ho jemu nětko ſpi pod ſchkitom tuteju genijow a rjeńſke ma ſnowy.

(Pokračowanje.)

— S Barlicy. Njedźelu Cantate rano we 7 hodź. němske Boże wotkazanje, we 8 hodź. němska a dop. 3/4 10 hodź. serbska Boża hłuzba. — Schwórtk popołdnju we 3 hodź. wobchadźenje z młodźinu.

S Budyšina. Wótchor z konfirmowanej młodźinu wupadarje.

S Khrowčic. Njedźelu Cantate rano we 8 hodź. němsce a 1/4 10 hodź. serbsce kemšowanje. 400 lětny jubilejny dźowdźeń němskich evangelskich spěwarskich. Zyrkwu rozdźělenje z konfirmowanej młodźinu žo na pschichodnu njedźelu pop. we 2 hodź. wotkrotči. — Wumrjel 13. meje Jeina Arnoschi, Arnoschta Augusta Barthela, fabrikskeho direktora we Wulkej Dubrawje, manželski zwuk, 3 mcź. 14 dnjow stary.

S Dornjeho Wujezda. Njedźelu Cantate jubilej evangelskich spěwarskich. Rano we 8 hodź. serbsce kemšowanje, dop. 1/2 10 hodź. němske kemšowanje — Sobotu, 21. meje wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w pacźerskej šulu. Sch. šwj. Marka 10, 32—45: prawa cźeleja.

S Cźisnicy. Njedźelu Kantate dop. w 9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża hłuzba. Sbérka za diakonišowniu Bethanien we Wrótšiławju.

Přiłopk.

* Wulki wohoń w Delnich Sedlicach pola Draždźan. Wczera w nocy na ranje wuńdźe w fabrikach firmy Hönisch & Co. wohoń. Tale fabrika wuri rostlinarnje (Gewächshäuser), pódła ma rěkać a tehodła drjewo, ale też wschelake barwy, benzin atd. na składze. Wohoń žo mózuje rozšěrić. Drjewowy skład žo zapali. Na 250 cźłowjekow wschelakeho wolija, benzina a lakow atd. rozbuchmy. S zyłeje wokolinu, samo z Draždźan běchu wohnjowe wobory na pomoz pschikhwatałe. Wokoło 5 hodźin rano žo poradźi, wohoń samjesowacź.

* Rozbuchnjenje municije. W Sondershausenje je skład municije blizko kasarnow rozbuchnył. Sa cźaš njeskoda w składowni jedyn podoftźěr a wojak pschebywawschaj. Wojak mózesche žo wuthowacź, tola je žo cźežko wopalił. Podoftźěr pak je žo zhubił. Jeho cźežo je žo po špacźu na kruchi rostorhało.

* Wulki wohoń w Barlinje. Na Kópenitskej haźy we Barlinje je źriedu nozy wulki wohoń wudźił. Wšěch pjeć fabrikow, kotrež w tutej chěži běchu, je cźežko potrjechene. Hdyž Barlinšti wohnjowa wobora do plomjenja špikasche, wudyri wulke plomjo z nich a zapali znydom horne bydlenja. Hačle na rano žo poradźi, wohoń podusyć.

* S Wulkeho Schunowa. Tu žo pśeh něchto dnjami wulka fuschernja zyłełom hromadu žywnu, kiž k Braunerej zyłelniazu fluscha. W fuscherni bě wokoło 20 000 walenju hotowych zyłelom. Wina teho, so žo fuscherja žywny, fu dołhe a fśine mróźy fonthceneje fymy, kiž fakłady (Sockel) a murje fkhowanych a pśches to zyłe twarjenje do padanja pschinjeśechu.

* Dwoje mordatstwo je fawiśce. Burski žyn z njefiwoju fotru a fynkom je fawiśce. Won fjebi myślesche, nom Guzjenswški z Dwenden w ranšchej Pruśej, fatśeli fo tuhło źiwjeho nana nanuźe. Hdyž pak fjoni, fo je jeho fwatej pschinifiane, wotfaka fwoju fotru fe fwakom we fahrodze a fatśeli wobeju. Neho fotra mężesche mało bźeźo na rukomaj, kiž je pśches kułku cźežko rani. Po njeskutku ftaji žo žam fudniftwu.

* Lohke femjerźenje w Alpach. W Alpach je fo, kaž fo f Mnich„wa powź, pśitułeju dopołdnja lohke femjerźenje wobkedźowało. W Mnichowje je fo tśiceśenje jenoź we wnfchichich bydlenjach domow pytnuły a facźu.

* Cźežke femjerźenje w Armenifkej. W Armenifkej, mjes Zorptamifchom a Erzerumom je 13. meje femjerźenje było. Wono je 40 minutow trało. Nekotre wśy fu žo wupuścźiłe. Wjele 50 ludźi je fmjerźe fhubiło.

Wokolnik za „Zwjazk serbskich spěwanskich towarstwow“.

Lubodrozy spěwarki a spěwarjo!

Wólby su nimo. Z nimi su swěrni a njebojazni Serbjo pokazali, zo narod hišće je. To je też nješto jara wažne. Do wólbow a po nich bě so wjele rěčało, poměrnje mało pak dźěłało. To je naš njedostatk, haj naše njezbožo! Njerěčmy tak wjele ale dźěłajmy a spěwajmy wjele bóle! Přez to so skerje wótčinstwo twari.

My spěwarjo smy započeli so organisować — ale jenož započeli. Nětko dale po óežkim puću! System je wutworjony, nět pokazajmy skutki, kiž wukhadźeja ze sprawneje wutroby a leža na zakładže kruteje a trajneje wole.

Naš „Zwjazk“ ma štyri skupiny:

1. narańša Kocor (dirig. k. P. Kefk), wobpřija »Nadźiju«-Budyšin, »Radosć«-Bukecy, »Zerja«-Hrodźišco, »Sołobik«-Sowrjecy, »Nadźija«-Rakojdy;
2. nawjeśorna Cźišinski (dirig. k. J. Słodeńk), wobpřija »Lipu«-Pančicy, »Liliju«-Ralbicy, »Jednotu«-Khrósćicy, »Bratrowstwo«-Kulow;
3. južna Budaf (dir. k. G. Frajšlak), wobpřija »Łužicu«-Hornja Hórka, »Biesadu«-Budyšin, »Swěru«-Porśicy a Spěw. Kolo w Radworju;
4. połnócna (sewjerna) Zejlef (dir. k. kantor Lajnert), wobpřija »Zahrodku«-Delni Wujezd, »Malešanske spěw. tow.«, »Komorowski wěnčk«, »Jutrnička«-Njeswačidło.

Tudy njemjenowane towarstwa móža so swobodnje k jenej skupinje w jich bližšej wokolinje přidružić; zamołwjenja pola skupinskeho dirigenty. — Lisćiny z mjenami sobustawow (powołanje, błós) dyrbjachu so hižo dawno na moju adresu pósłać (aktowy format); hač dotal mam jenož dwě, a to tu Budyšinskeje »Biesady« a Hornjohórčanskeje »Łužicy«. Hdźe wostawaju te druhe?

K dalšemu wobkedźowanju njech služi:

1. Ze wšěch towarstwow budźa so najlěpši spěwarjo k „Serbskemu narodnemu khoru“ wutworić. Tón budźe w běhu tuteho lěta organisowany.

2. Kóžde towarstwo so z tutym prosy, zo by hnydom swój lětny program hač do 1. haprleje 1925 postajiło a mi připósłało. To je wuleźnje nuzne, zo bychu so wšě šmjatańcy mjez jenotliwymi towarstwami po możnosći wotstronili.

3. Njech towarstwa njezapomnja rów našeho Kocora! Pohladnicy k lětšemu tuteje wěcy su k dostaću a móžeja so při swjedźenjach předawać.

4. Zbromadny zjězd a spěwny wulět do Njeswačidła a Rakec budźe njedźelu 6. julija; bliže so zdźělenja přiňdu hišće.

5. Wulki zhromadny spěwny koncert w Budyšinje je 1. oktobra. Program je hižo wozjewjeny. Pilne studije k temu pak su po spochi jara nuzne.

6. We wulkich prózdninach (w spočatku awgusta) je wotmysleny 4—5dnjowy wulět — pěši! — do prażskeje serbskeje Łužicy. Mužske a žónske su k tomu lubje witani. Wobdźělnicy chcyli so zamołwić přez dopisnicu (knjezej Janakej w Budyšinje).

7. Sobotu 24. 5. popołdnju 1/4 hodź. je ważne posedźenje dirigentow, wosebje skupinskich, ale też ći druzy su witani. Rjenje by było, hdy bychu so też jich předsydźa raz pokazali. Dźeło čaka; dźěłačerjo so trjebaja!

Z horliwym spěw. strowjenjom

Drježdźany, 15. meje 1924 — Bjarnat Krawc
Feldherrnstr. 6 II — kral. hudźbny direktor.

Kućik radosće.

Hromadźene pěsnje našeho lubeho wótčinca Jana Hajnecy.

45. Wunamakarjej serbskeje agitacije.

Heslo: Žanu sylbu podarmo —
Hadaj na błóčany puć;
Kóžde słowčko płista budź
Halekarjej, bledźakej,
Hdyž łži, hubu rozdaju.

Michale, Michale! sedluj mi konja,
Wobleč mje mantl a podaj prut.
Z Wojerec trubja a do swěta zwonja,
Zo w Łužicy zběha so serbowski lud.
Brunačko, njesł mje tam, wubić mam z borła
Zasakloh' slěpca a wotrodźenca;
Ja žno tom' wujej łžo wupraskam z horła
Boranej zabrimam do swědomnja:
Wěš też, ty mazucho, što je na ptačku,
Njerjedźi do swojoh' hnězda wón sam?
Znaješ tu waku, kiž pożera wačku?
Wozmje štó dźěćom khlěb, a da jón psam?
Njewěš, ty płeměnko z Božeho słowa,
Hdźe štó bratra, zo mordaŕ je tón?
Phi, dźi mi Judaso: čitam ći z ćoła
Winu a Kajnowe znamjenja won.
To by był here, mištr po nowej módźe —
Sibjeńčne drjewo móž'š přirunać sej.
Žwantrako złostny, žno spěwaja wšudźe:
Hłuposći twojej wjac' k pomhanju njej'.
Přisłodźo bjez haňby na bratrow panješ!
Tebje tak jědojtoh njemyslach sej;
Ludsko, čeho dla serbski lud hanješ?
Swojemu khłostanju njewućeknješ.
Njej' w hłowje pak hejduš, što pomha Lipsk —
Zhubjene dźěćo, o hladaj, hdźe chće; [Praha!
Łžo jenož pisaš, złósć, zawisć de pšaha —
Maćerje pokleću napřećo dźeš.
Štož je Bóh zdźeržał lět tysacy z cyła,
To chcesš ty powalić, njedočinko!?
Ale to podarmo — worjoł nas krywa,
Ruta też nad nami zeleni so. 1882. Njeswačidłoh.

46. Šewski a krawski.

Haj, w starodawnym času
Ja znajech krawskeho;
Tón přińdźe ke mni něhdy
Wšón wupiskany, błędy,
:,: Zo wuloy dźiwach so. :,:
So woprašach joh' ducy:
Što płakaš, přećelo?
„Ach, bratře, luby strowy,
Mohł daś mi ty kusk smoły,
Dha bych ći prajił wšo.“
Kruch šewskeje tam leži;
Wami, hdyž ju potrjebaš
„Hlej, bratře, to wěš dawno,
Zo přećela tak sprawnoh',
Kaž ja sym njenamkaš.

Duž mje to jara boli,
Zo wšitke holcy tu
Na woći rjenje rěča
A za khribjetom syča
Za kóždym hanibu;

Zo wjele wjacy baja,
Hač nazhonitše su:
Duž zalěpił bych kłubu
Tym plicawam wšěm hubu,
Zo kleskać zabudu.“
O krawče, sprawna duša,
O zbožna myslička!
Kak w měrje bychmy byli,
Hdyž stajnje bychmy měli
Dosć tajkoh plestera.
Wěš, njeby žana hara
Wjac była na swěće;
My bychmy pokoj měli,
Wšě róže bychu kćěli
Nam dwójcy rjenješ. 1877. Branibor.

Towarstwowski powćatnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Přich. wutoru je spěwna pruha za wšitkich spěwarjow a spěwarki. Koncert w D. Ł. je na 1. junija postajeny. Nichtó njesmě přeć wostać. Wowćefk.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach a Hrodźišću. Zwučowanje, kotreż běše postajene na njedźelu wječor we 8 hodź. přepołoži so na pop. samsnjeje njedźele (18. V.) 1/3 hodź. Tehodła njech tam bratrja z mjenowanych jednotow wšěće a prawy čas přińdu. Zwjaskowy zwučowaŕ.

Katolska Bjesada w Ralbicach wuhotuje jutře njedźelu, 18. meje, swój zabawny wječor z dźiwadłom a rejemi a na njón wšitkich přećelow serbskeje zabawy najwutrobniše přeprošuje předsydstwo.

Spěw. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma pjatk, 23. meje, wječor we 8 hodź. pola Symankee w Njechornju spěwanje. Dla předstajaceho swjedźenja maja wšitcy z wěstošću přińć. Dirigent.

Budyška Bjesada ma přichodnu póndźelu, 19. meje, wječor 1/29 hodź. w Serbskim Domje spěwanje.

Tow. młodźeneow w Baćonju změje přich. sejedu wječor we 8 hodź. hodź. zhromadźiznu w Baćonju.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju ma wutoru, 20. meje wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přińć, dokelž za zlět wuknjemy. Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Porśicach. Zwučuje srjedu 21. V. Jednota zwučuje za zlět Zwjaska, tehodła njech kóždy wěstošću přińdźe; z dypkom wječor we 8 hodź. so na zwučenym městnje zeńdźemy. Zwjazkowy zwučowaŕ.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje zwučuje na znatym městnje přich. štwórtk, 22. V. wječor we 8 hodź. t. r. zdypkom. Kóždy ma so ważnosće zwučowanja dla wobdźělić. Drjewjana tyč, 100 cm dołha a 2 cm tołsta ma so sobu přinjesć. Zwjazkowy zwučowaŕ.

Jednota „Sokoł“ w Radworju. Póndźelu, 19. V. wječor we 8 hodź. ma Jednota zwučowanje, kóždy bratr ma tam wěstošću być, też hdyž posledni čas khodźił njeje, so něšto cyle nowe wuči za zwjazkowy zlět, na kotrymž ma so Jednota po możnosći sylnje wobdźělić. Tehodła přińdźće wšitcy zdypkom.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru, 20. V. wječor we 8 hodź. zwučowanje na znatym městnje, kóždy dyrbi tam z dypkom přińć, dokelž so za zlět Zwjazka wuknje. Dale so dla swjatkownoho wuléta jedna. Štóž porjadnje sobu njezwučuje, njemóže na zlěće wustupić. — Bratřa přińdźće njedźelu, 18. V. hnydom po kemšach k Waldźicom! Mamy wam někotre ważne wěcy zdźělić. Njech žadyn to njezakomdźi, budźe jenož cyle krótke rozpowědanjo.

Kołejźazne tow. „Błysk“ w Haslowje njedźelu 18. meje swoju khorhoj poswjeći a k temu wšěch Serbow z blizka a zdaloka přeprošuje. Wot 12 hodź. sem so towarstwa powitaja, 1/2 hodź. so khorhoj poswjeći.

Serbski wječor w Lichanju wuhotuje towarstwo „Zernička“ njedźelu, 18. meje, pola Rudolfec. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Wojerske tow. za Rózant a wokolinu wuhotuje njedźelu, 18. meje wječor w 7 hodź. w Sernjanskim hosćencu naležny swjedźeń ze swětowobrazami, serbskim dźiwadłom a rejemi. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa“ w Rakecach ma jutře njedźelu, pop. w 4 hodź. pola Hónča swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Tuž so wo bohaty wopyt prosy. Posedźenje w Komorowje wotměje so w juniju.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje ma přichodny pjatk, 23. meje wječor we 8 hodź. zaso zwučowanje, kóždy njech z wěstošću přińdźe dla wuléta do Błótow, hdźež ma so wobdźělić. Štóž njezwučuje, so też na wuléće wobdźělić njesmě.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjamne jětrajske šćěpjenje ša wšitke dźěći, kiž so we lěće 1923 narodźichu abo kiž hač dotal hišće ješćěpjene njebuchu, budźe srjedu 21. a šobotu 24. meje 1924 wot 2 hodźin popołdnju w pšichźemi Pestalozzi-šchule, (pšichhad f dwórnišćowej hrěbu). Sćahowanje je kěhowaže (po pšimnikach šwójbneho mjena):

wot A—G srjedu 21. meje wot 2 hodźin
wot H—L srjedu 21. meje wot 3 hodźin
wot M—R šobotu 24. meje wot 2 hodźin
wot S—Ž šobotu 24. meje wot 3 hodźin.

Wobhladanje jětrow je tydźeń 'poldišćho, potajkim 28. resp. 31. meje wot 2 hodźin ša wšitke šćěpjene dźěći na šamźnym městnje. Dźěći maja so cźišće — wosebje na hornjej rukomaj — wumjeć a do cźerstwych šchatow šćahnyć. Sa tójše dźěćo maja šćarši zedźelu f mjenom dźěćića a jeho narodnym dnjom a městnom a je mjenom, šamom a bydlenjom nana abo maćerje, pšiwšadnje wukubłowaźeju šćaršich (Pflegeeltern) šobu pšińć. Dźěći, w kotrychž šwójbach fu naitowaźace thoroše, (diphterija, róža atd.), njeńmědźa so na žadyn pad k jětrašćěpjenju pšihwješeć. Schtóž dha šwoje dźěćo privatnemu lěkarjej šćěpićej dach, ma wobwjerdźenje, so je dźěćo šćěpjene, hač do 30. sept. 1924 polijiji (Gewandhaus II, jiwa cźo. 1) pšihedpołožić; tehorunja cźi, kiž f šajkejšfuli winu njemóžachu hač do ipomnjeneho cźaša šwoje dźěći šćěpićej dać. Sa thore dźěći dyrbi so lěkarjeze wuńwědčenje wobšćarać, kiž wotkruči, so dźěćo tuteje thoroše dla šćěpjene njebu. Jeli dźěćo na šakładze lěkarjeho wuńwědčenja dwójcy wot šćěpjenja wuńwobdźene je dalšiše wuńwobdźenje jenoź wješe měšćcy. Lěkarja dra. Tragera možne. Njewobdźělowanje tutych postajenjow so khłosta.

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widženjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
— wosebitosće: —
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje 5-6 hodź. 6-11 „ wumělski koncert

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźićе do
fotografiskeho ateljeja
Rich. Hutha
měrjećel Arno Lehnert
w Budyšinje na hrjebjeńskej hasy 13,
kóžde njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Max Hiller, kožowa wikowarnja
na jerjowej hasy 3 **w Budyšinje** Telefon 364
poruča jako wosebitosć:
Z dubom garbowane **půdušowe kože** a kruwjace kože w połojcach a jadrowych kruchach, Ia půdušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe půduše a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kožane fale, Ia howjazu kožu, prědne a zadne dźěle, wšě druhiny sadłowoje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjenje k dźiću a wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołožkow, kožu k wozynyću a kožu k woknamyću, najl. kožowy tuk a wobućowu kremu.

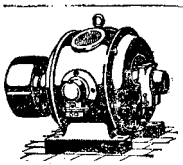

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych maśinow
w Kamjencu Arndtstr. 23
N.B. Elektriciitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotobjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

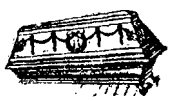

Kašće
jednore a lěpše za najnišu dnjowu płaćiznu
ma stajnje na składze
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Kupujemoj konje k rězu
po najwyšich płaćiznach w kóždym času.
Pšichi fijefbožencach hnydom k transportfiim wosom k ruky
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jerjowej haju 12. Telefon 341.

K masěrowanju
poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka
Hańža Cyžowa
w Kortnicy p. Hrodźišću.

Pola Wintera w drogerji
widźiće wjele noweho wo
fotografiji
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow naslědnik.

Připrawy za elektr. swětło, motorya zwónčki
kaž też wuporjedźenja
wuwjeduje při wuživanju jenož najlěpšeje maćizny wurjadnje swědomićiwje a płaćizny hódno
Ernst Böttger na serbskich hrjebjach 8. Telefon 305.
Zadajće sebi njewjazocace wobličenje płaćiznow.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-150 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen
Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło **9**
poruča k nałětnemu wusywej
pólnc, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž runkliku, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake prénjoklasno kwětkowe symjenja, dale **korjeninu,** kaž popjeŕ, cymt, majoran, woprawdźity safrań atd. — **hejdušku.**
Picowanski kalk — picu za kurjata

Porućam ze swojeho składa
hotowe kuchińske wuhotowanja
spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, łoža** atd.
Skład kašćow.
Jurij Ledźbora, blidarski mištr
w Pančicach.
Twarška a meblowa tyčerńa z mócnym ćerjejom.

„Mišrowske koło"
elegantne bódnostne znamjenje koła.
Rozumny znajeŕ kołow njemysli dotho, kupi z mištrskeje ruki mištrske koło.
Dom jězdnych kołow w Budyšinje **Jurij Fuhrmann** na hórnčatskej hasy 10.
Telefon 1004.

Potbatmjany płat, dobry płat, łojowe poćehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.
pjchedawatej a wumčnjatej na lcn
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Köhlerec hosćenc we Wojerecach
na zelenej hasy 20.
Česćenemu serbskemu wobydlerstwu z Wojerec a wokoliny poručamoj naju městnosće k dobroćiwemu wobkedźbowanju. Z počesćowanjom
Otto Köhler a mandźelska.

Wot lejna hač do Kulowa
wot Njebjelčic hač do Radworja a hišće dale sydla moji **stajni** dźěłodawarjo. Tuta mnohosć dźěła dopokaže nanajlěpje moju wurjadnu swědomićiwosć a pomčrnu tunjosć.
Serbski časnikaŕ **Menzel** w Dobrošicach.

Barby lakt barbiče (Pinsel) **šablony**
za wumělcow a molerjow su dostać pola
Wintera
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow nasl.

Najlěpše celul. frajne šaty
elegantne :: :: womytjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
samowjasaki ale
A. Bokelmann nasl.

Jědźne běrny
kupuje po najlěpšich płaćiznach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulke-wikowarnja ze swjejetanymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na ličše hasy

Dybzaćne budźerske sćenske **časniki**
wuporjedźenja płaćizny hódno a derjo
Leon Ginsberg
we Wojerecach
na Badorskej hasy čo 11.

Žitowe měchi
a **slomniki** (Strohsäcke)
poruča hišće wosebje płaćizny hódno
K Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
z napjeća „Złoteje Hwězdy".
Rěči serbski.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej dróży 40.

MERSIOVSKI
Pučuwanske budźaki

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy
Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156
Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **12** % a **18** % Za stajnohódnosć garantuje.
Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mju 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerńa, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje, Tel. 687. : :

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěšćki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 116 **Budyšin, póndźelu, 19. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Zjednoćeny kommunistiski nowiny „Die Rote Fahne“ zakazał, dokelž k njezakonskemu jednanju na wotstronjenje tuchwilnych statnych formy schadźowasche.

Prezident zjednoćenych statow dr. Schacht jedna w Londonje wo kredyće za Němsku.

Statny rěčnik w Mnichowje je pschepytowanje (Ermittelungsverfahren) pschećiwo Kahrej, Lossowej a Seisserej dla njedobrozdatnych dopokazow zastajił.

Rakuska (Oesterreich) **njedobudźe pschichodnje wjazy žadne wěsa k zapuskowanju do Rakuskeje wuzwolene; město teho budźa so znamki na wšěch rakuskich konsulatach pschedawać, kiž za jednorje do poła nalěpja.**

„Deutsche Tage, Schlageterfeiern“ atd.

Wulki rumł k sasćinjenju zwoich zhromadźiznow.

ska. Kak je nazionalistam jich „wupěch“, wobsteji wo 95 město wočakowanych 200 manbatach, do hłowy sydź, widźimy najlepje na tym, so nihdźe a na žanym městce politiskeho skutka njemóža do porjadka pschińć. Knjes Hergt by rady kuł tych wólbnych bladow samasak a tehodła hakle njedawno wojerej, so tež němsko-nazionalni chodźa žebi se Franzouskej dorozumić a so na wotpokazanje rospravy wězywustojnych (Sachverständigenbericht) tež woni njemyšla. Ale to sadźo knjes Maurenbrecher njecha a zyle němsko-nazionalne nowinarstwo tež niz a tuž rěka: schtož knjes Hergt chce, naš nicjo njestara, a potom nětčo do pódźiteho sadźo w oficielnym wolejenjeniu wjednitiwa strony cytany, so žo wjednitwo strony na Hergtowe stejnischcžo staja a nicjo wo nětajkej „Zimmerfestedruff-politizy“ wjedźeć njecha. Nětko je k wschemu njesłoju jedyn z měrnischich němsko-nazionalnych prof. dr. Hoetsch w „Baseler Nachrichten“ žo k praschenju płacenja reparazijow a wotžebje w nastupanju rospravy wězywustojnych wuprajił, so tuta rospraya a dobro'danje mnoho lěpschinow (Vorteile) wopschija, kotrychž dla dyrbi runje Marx-Stresemannowo knježerstwo žo za pschijecze tuteho dobrodźanja wuprajt. Tuž je „tonuhabohu“ w Hergt-Maurenbrecherowym lěhwu a so njebychu němsko-nazionalni wolerjo za tym pschischli, cžinja žo akrobatiske kulki na nazionalistiskim jehnischcžu. Mły smy w róli „žołowneho pschihladowarja“ a tuž mózemy žebi komedije měrnje wobhladować, kotrejž tuta strona barmo wschém posłuscha.

So „Kreuzzeitung“ tute wuprajenje prof. Hoetscha zwojim cžitarjam samjelsi, je jedyn kuł i tuteje komedije, nima pak dale nicjo na žebi, dokelž cžitarjo tuteje nowiny njebychu tak a tak nicjo z tym sapocžeć wjedźeli.

Ale nětčko wjazy waža wschě te wotpohladane „Deutsche Tage“ a „Schlageterfeiern“. W měrnischim cžasu by žo wot tych, kiž maja druhe nahlady, to wscho pschehladnyć a bjes kajkeho komentara wotbycz dało. Dźenża pak tute žwjedźenje njejsu nicjo druhe, kaž provokazije, dokelž žo jich aranžeram njejedna we to, muzi abo spomnjenja cžejcžej, kiž nětčko w jich ideologiji znamjeneja, ale jenicžky to, dźenżnischenu knježerstwu a wschém zobustaćanam, kiž maja druhe politiske nahlady, jónu luby pokasać a haru cžinić. Wschо dźe na to, statnu autoritu podrycz a k tomu je jim wschon srědk prawy. Nimo teho pak chodźa kedźbnosć wot žwojich žlubjenjow k wólbnje agitazije wotwobroczićz a tuž dźe tute jich „Heldenfeste“ nicjo druhe njejsu, kaž komedija. Pruske knježerstwo, kotremuż w'chat mu runje pschedobri njejsmy, kiž pak ma w nastupanju tutych žwjedźenjow prawe stejnischcžo, warnuje psched pschenapinanjom wobłuka se schčehowazymi napontinanjemi: **Kóždemu objektivnemu wobkedźbowarjej je hižo nješchto njedźel jasne, so na prawizy stejaze skupiny po jednotliwym planu na to dźełaja, w kraju politisku napjatosć a radikalnosć wubudźić, kiž może skónčnje k pobatkam wjesć a hižo wjedźesche, kotrejž interesam kraja schodźa. Zyła situazija je podobna tej z lěca 1922, dźeż so wschudże tajke „Deutsche Tage“, khorhoščwjeczenja, parady wotmětwachu a rozbrojenja mjes wobydlerstwom naschego stata žyłnjachu a stupnjowachu. A na to sčěhowasche samorodowanje Rathenaua se žwojimi wažnymi znutskownje a zwonkownje politiskimi sčěhakami. S tym radikalni na prawizy radikalnym na lěwizy dawaja zyle pschirodźenje kłbanosć k nadpadam. Nimo teho roshorja se žwojim sadźerjenjom wulke žyły měrnych a sprawnych ludźi. Pruske knježerstwo ma nadatk, so wo měr a poło w kraju starasć a njeje tehodła swólniwe, radikalnym skupinam możnosć dacz, so bychu pomery z lěca 1922 sadźo ke wulbudźenje. Sčawne demonstrazije abo zhromadźiny pod holym njebjom wostanu tehodła dale a wschudże sakasane. Wustawneho prawa, zhromadźiny w žurlach ako žwjedźenje we krytych měśinach wotmětacz žo tute postajenje njedótka; wobzakotowacz žmě žo, so budźa pschisłuzne. Runje němsko-nazionalni to běchu, kiž w posledních lětach pschezo prajachu, wobsebje pschi žwjedźenju wustawy (Verfassungsfeier): „In unserer Zeit ist kein Raum für Feiern“. Tuž njech tež tu kuł žo na to dopomnja, so žami to cžinja — jenož we zhórchenjej formje — schtož bruhim porokuja.

Nadźijomnje němske knježerstwo postajenja pruskeho sadźo njepomali, kaž je žo to w Halli stało. Dźenża je hichcže wjele mjenje, kaž bdy pyjedy, na cžasu, nazionalistiske provokazije pěstowacz a njech cži, kiž žo k tomu powołanki cjuja na to njezabudu, so ja jich njeskutki dyrbi zyke stacžanstwo cžerpjecz, kaž žmy to po samorodowanju Rathenaua a Erzbergera widźeli. Chtožkuli woni žwojim nolerjam pěsk do woczi mjetacz, tak to njech cžinja sa satworjenymi durjemi a naš dla tež z mufiku, ale njech tak njecžinja, kaž so bychu woni jenaž z nětajkimi „Deutsche Tage“ a „Schlageterfeiern“ mohli wschón lud z hubjenstwa wumóžicz. Niz „Heil Dir im Siegerkranz“ budźe wumoženje pschinjesecz, ale ponižna próstwa k njebju „wodaj nam, kaž my wobdarowany žwojim wínkam“ na jednej stronje a na druhej słutnowosć a dźeło, dźeło, dźeło.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje za seminarskej hasy 6. Rěči serbski Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódšuwanje spěšne a tunje.

Nataŕstwowy programm brabje Kanitza.

Němski minister sa žežinjenje a nataŕstwo hrabja Kanitz je žrjedu po pschepročenju braniborskeje nataŕskeje komory pschednoscht wo **sakonjach sa spěchowanje nataŕskeho wupłodźenja (produkzije) měł.** Wón bě programm sa nataŕstwo sesłajał, kotryž je po jeho měnjenju z hłownym nadawkom nowoho němskeho žežima. Tón dyrbi žrědźi a pucje sa nataŕstwowu banku namakacz, kotraž dyrbi nataŕam' pjenje'y na inventar a na žito wot žnjow hač do wuzhiwa pożcjowacz. Dale maja so schkiańske zła sawjesez abo žo tola rozpominacz, so bychu nowe žně pod wołożenjom pschidochodnych zwonkownych sakonjow stać.

Minister žłubi wutkaz k wotstronjenju p'chedpiśmow we wobkhodźe z mlokom a z rozbudźenjom pschećiwo dalschemu wothdźelenju žežmnosćow wot knježich dworow k sałożenju iowych žrdźelećkow wrcze'che. Hrabja Kanitz je po tajkim kaž wschitkich druhy ryczerkublerjo pschećiwo temu, so bychu knježe dwory žežmnosće drobnym nataŕam wotedale. Wón dźe žam do ryczerkublerjow žłuscha.

Prozeß pschećiwo kommunistiskim sapósłanzam sakskeho sejma

Statnej rěčnistwje w Drježdźanach a Kamjenicy bě schtej žebi wot sakskeho žejma žadałej, so by jimaj dowolił, žežmnjeseju sapósłanzoho Ellrotha a Zipfela wobstorkicz. Président krajneho žejma bě wobeju sapósłanzow 28. februara dla każenja domjazeho měra z wobdźelenja pschi pożedźenjach wusamknył. Njedźiwajcz teho běschtaj wonaj 6. měrza pschi bliżschim pożedźenju p'chitomnaj a na każanje sawołanych kriminalnych sastojnikow, so bychtaj pożedźernju wopuschczikoj, njepożkuchajschtaj. Nahłownemu wotstronjenju žo žjeżinjchtaj. Tehodła je so pschećiwo nimaj prozeß dla pschećiwjenja p'chećiwo statnej mozy zawjedź. Prawny wubjerk je wobsamknył, žežmej namjetowacz, so by žo chłostanšći prozeß dowolił. Sa tutón namjet je tež sastupjeł zjadlemokratije hłożownał, dokelž dyrbi so pschećiwjenje pschećiwo porucženjam žežmnoweho président pożhłosłacz.

Hannoverska žo wot Prusseje njewotdźěli.

Wo dopředńym wothłosowanju w Hannoverskej, kotrejž wo tym rozsudźi, hač ma wo stworjenju samostatneje Hannoverskej lud wothłosowacz, dže so hač do wjecžora ¼10 hodźin z 85 wotrjesowu z 1 427 263 wothłosowanske prawo mějazymi, jenož 347511 hłosow z haj wotedało. Po tutym wunoschka dha so wěste być, so žo se sbytnych 18 wotrjesow pobrachowanych 245 000 hłosow njeswjedże. Najwjazy k wólbje wopraunjenych njeje žwój hłós wotedał.

Ameriska dhe Němskej sto milijonow dollarow požcježi.

Kaž „Newyork Herald“ powě, je président Coolidge knježerstwu zdźelił, so wón dowoli, Němskej 100 milijonow dollarow požcježi. Newyorkski bankier Otto Kahn je z présidentom finanzy Němskeje rospravił a namjeninjenej požcjonju pschihłosował.

Kaženje měra pschi wolkrycžu wojerskeho pomnika.

W Fürstenwalde w Braniborskej je so njedźelu wojerski pomnik wotkrył. Pschi tym kommunistojo žwjedźeri kaźeć spytachu. Tjo wachtmišćhtrjo so cžežko sranichu. S klumpachom na cžakow majora z Treskowa wrjeżnychu, so žo won samota. 78 kommunistow sajachu

Sajecze kommunista Bozenhardta.

Wo sajeczu kommunista Bozenhardta je jedyn rospravnik słedowacze nadrobnosće powě: Polizejzay sastojnizy běchu wot někotrych dnjow pyli, so Bozenhardt w Schönebergu pola Barlina pschebywatsche a tam žamo wjecžor z młodym cžłowjekom hłuzćischo khołejwanje wopytowasche. Dźeńu je jeho słedom a wuzłedźichu, so Bozenhardt pola pschisłuzejsza russeho wikowańskeho sastupjerstwa, němskeho kommunista Hanja Lehmanna, bydleesche. Tam tu jeho potom pjatk pschehladnyli, sajeli a do Stargarda wotwjesli. Pschi teile skadrowosći je polizija wschelake sajimawe weży w werhhłownosći ruskich boschewiskich sastupjerjow pschi rospravje wo podawkach žydowu psched dwěmaj njedźelomaj namjedźita. Ruske sastupjerstwo je so wožsebje na wobsłužeńe swojich němskich pschisłuschnikow a w prěnim rjedźe na Lehmanna powołało. Lehmann pak je tunje tón bok, kotryž je Bozenhardtej pschi jeho cžekanjenju w Barlinje pomognył był. Lehmann je Bozenhardta do sadźenjeho transjenjoweho wuzhoda w Lipowej dróhy dowjedł a cžekanjeża do swojeho Schönebergskeho wobydlenja pósłał. Lehmann budźe so někto dla podpjerańa polizajskeho jateho samołwicz dyrbjecz.

* *

Barlinski polizajski président je wo Bozenhardtowym sajeczu słedowacze zdźelił: Na podkładu dlěšcheho wobhonjenja a njepschestawajzeho wobkedźbowanja je so Barlinskej politiskej polizaji poradźiło, pschistajenja ruskeho wikowańskeho sastupjerstwa Bozenhardta sadźo sapacz, kotreho, kaž je znate, pschepytowańši sudnik statneho žuda w Stargardu dla wjelepschestawy pytanje. Na pschebywańenju z Wirtlenberga do Stargarda je wón 3. meje w ruskim wikowańskim sastupjerstwje sastojnikej, kotryž jeho pschewodźesche, wupjerchnył. Bozenhardt je njes tym pola jeneho pruskeho pschistajenja ruskeho wikowańskeho sastupjerstwa, H. Lehmanna rěkazo, wuzkowo namakał. Tež Lehmanna a Bozenhardtowu njetwjesku je polizija sajała a to dla polekowanja. Tuczi tjo sajeczi je pschepytowanjeem sudnikej Stargardskeho statneho žuda pschepodadźa.

Pólske knježerstwo je wobcžežowanšku notu ruskeho knježerstwa wotpokazało.

Ruske knježerstwo je pólskemu pósłanzej w Moskwje notu pósłało, w kotrejž so pólske knježerstwo na to tedźbliwe cžini, so 7. staw Riz'skeho měrowneho srěcženja njedopjelnja. Tutón staw wo prawach ruskich wukrajnskich a běłoruskich mjeńšchinow na njeswěźiwanje kulturneho žiwjenja, wo wuzjiwanju maczerneje rěcže a wo dopjelnjenju nabožeńskich, wobrjadow jedna. Nota praji, so pólske sarjadnistwo, policija a pólski wojerzy tele prawa ranja. Sranjenje tychle prawow so z tym wuložuje, so je žo w sjednych rěczach pólskich knježerstwownych sastojnikow prajiło, so žu jenicžky Polazi z knježemi w pólskim statu, a so žu druhe ludy, mjenjene hódne. Ruski ludowy kommissar za zwonkowne naležnosće wožsebje na rěcže generała Ssiłorkeho jako knježerstwoweho schefa a prezidenta Wojcžechowskeho tedźbliwe cjini.

Pólske knježerstwo je bolschewickemu knježerstwu wotmołwiło, so wono njemóže ruzku notu jako podobź k rospravanju pschijecz. Pólske knježerstwo rusku notu jako spytane měsčenje do smutkownych naležnosćow ruskeho stata

wotpokaſuje. Pólſke knježeſtwo pſcheczíwo kritiſowanju dźakowoſche pólſkeho preſidenta jako njeſkorjenemu poſtupanju z rotestu.je. Pólſke knježeſtwo ſo temu dźiwa, ſo chce bolſchewiſke knježeſtwo rólu ſchkitarja meſchczanſkich prawow a nadawſeniſke ſwobody narodnych mjenſchinow bracź, kotrejž hu ſo Pólſke pſcheſwoſajiſe, njes tym ſo w Ruſkej meſchczenjo zaneje ſkrobody nimaju. Pólſke knježeſtwo praji, ſo pſchichodnje ekde njeſwuſtrakowane a njedowolene wulgenje Rußkeho hrózenja bjes wotmyſlenja woſtaji. Pólſke knježeſtwo heli dowoki, knježeſtwo ſwjatoka bolſchewiſkich republikow na ſo kedźiſliwe cźinicź, ſo ſo normalne dobroſuſedne pomery jenoż po puczu ſtrawneho dorjelenja wſajomnych minowaroſczow, ſ Rußkeho hrózenja naſtawacych, dozpieć hodźi, wźa tak i njewotwarnymi zadanjemi.

Amerika — China — Ruſka.

Amerikaniſke knježeſtwo je chineſkemu knježeſtwu notu pſchepodało, w kotrejž wono je p'ched tym warnuje, mjaſk bolſchewiſkich republikow pſchipóſnacź, dokelž bu to ſ interwazionalnym ſchmatkowanjom dowjedło.

Stźélkow jako ſchtupjeſ ruſkeho knježeſtwa w Mokrowſkich „Inveſtijach“ ſkrocźenje amerikaniſkeho knježeſtwa roſpomnina praji, ſo je to bjeſpſchikadna njebanbicźiwoſcź. Skrocźenje Ameriki źiſcheje wjele dale dźe dyźi na to ſamo ſo pocźahowaza nota Franzowſkeje. Franzowſke knježeſtwo je jenoż pſchecźiwo temu proteſtowało, to raiſchochmeſke żeleſnizy jich ſakoniſkej wobſtejenjej, to ſe bolſchewiſkej Ruſkej, pſchepodadźa. Knježeſtwo Sjednoczenych ſtatow połnóſneje Ameriki pak chineſkemu knježeſtwu ſakaſuje, jemu ſ internazionalnymi ſchmatanzami hrozo. bolſchewiſkiu Ruſku jako ſakoniſku p'chipóſnacź. To hiſcheze jane druhe knježeſtwo njeje cźiniło. Hacź je Franzowſka w dalokim ranju najnjepſchecźelniſcha p'checźiwo bolſchewiſkej Ruſſej wuſtupowała. Amerika nétto dopoka'uje, ſo je na méſto ſbiteho franzowſkeho knježeſtwa nazionalneho bloka ſtupiła.

Chemija w ſłużbje ruſkeho kraineho ſakitanja.

Po namolwjenju Troſkeho ſo ſimje ſa ſałożenje towarſtwo k pſchiprawjenju fabrikow ſkutkuje, kotrejž chemiſke wobaroda dźełaju. 19. meje ſo wotewrjaze poſpeſdenje tuteho towarſtwa wotmeże. Wono ſo po tym ſamym waſchnju kaž towarſtwo pſcheczelom wojeńſkeho létarſtwa organiſuja a budźe „Dobrochim“ rékacź.

Ruſke knježeſtwo ſtrajki a ſbéżki w Rémſkej ſ pjenjesami podpjera.

, S Revala ſo piſche, ſo je zentralna kenzlija némſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony nékotre dny po wólbach ſ Revala 8 miliſjonow ſtotych hrównow we wukrajnych pjenjeſnych dóſtała.

Rosprajenje mjes Beneſchom a Muſſoliniom.

Pjatk w 11 hodźinach je miniſteriki preſident Muſſolini w Romje cźeſkoſłowakiſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Beneſcha na wopyt pſchijał. Pſchi jenohodźinſkim roſrécźenju ſo praſchenja politiſkeho, hoſpodarſkeho a finanzneho charakteru, kotrejž wobaj ſtarkaj ſajmujetaj, roſprajichu. We roſrécźenju, kotrejž ſo ſ najwjeſ'chej wutrownoſcźu wujnamjenjeſche, ſo podobnoſcź politiſkich nahladow wobeju krajow w naſtupanju ſeju położenja w ſrjedźnej Europe a wſchelakich druhich ſ tym ſwiſanzowazich praſchenjow na jaſnowe ſtupi. Dalſche roſrécźenja ſu ſo pjatk wjeczor a ſobotu wotmeże.

Dr. Beneſch je pjatk popołdnju w Grand hotelu romſkich nowinarjow p'chijał a jim ſamér ſwojoho Romſkeho puczowanja r.ſtołił. Wón na to pokaſa, ſo po wotſtamknje-

nju mérowych ſrécźenjow ſcheſći trócź do Roma pſchindże, bźeż je ſo druhi króć ſ Muſſolinim ſetkał. „Stło w auguſcze ſamkneneho léta“, Beneſch praji, „bym ſkładnoſcź méł, italiſkemu miniſterſkemu preſidentej naſche ſtejiſchcźo w naſtupanju wukładowanja mérowych ſrécźenjow a naſche poméry k Italiſkej roſkaſnjeź. Mużalnoſ tehdy ſwécźéc, ſo ſtej naſchej ſteſi'chaſi jenaſej, dokelž ſtoj ſa ſdźerżenje méra w ſrjedźnej Europie, pſchecziwo mérowych ſrécźenjow a ſa rozwiwanje cźe ſokkowneho italiſkich pomérow. Mi wo to dźe, italiſkemu ſjawnemu ménjenju praji cź, ſo naſcha pſcheczelna politika k Italiſkej jenje njeje ſkablaka. Wona je we mni pſchecze naſtała dale, Muſſolinia wopyſacź. Wot auguſta ſamkneneho léta je ſo ſa naju wobeju ſtojeſłanja podawk ſtał. Adriatiſke praſchenje je ſo roſrisałoj, ſrjaſk p'checzeſtwa je ſo mjes Italſkej a Jugoſłowjanſkej wotſtamknył. Sdym żebi pſchezo tole pſcheczeſtwo p'chał, njeſdym jenje na tym dwélował, ſo k njemu dóiđże, a ſdym ſbożowny, ſo je tak p'chi'chło. Bych pak hiſcheze ſpokojniſchi był, bdy by Cźeſkoſłowakſka tutemu dojednanju pſchiſtupiła. Praſchenja, kotrejž mam ſ Muſſoliniom roſprajeczł, ſu dwojakeho raſa, politiſke a hoſpodarſke. Politiſke praſchenja dadża ſo do klédowazych ſchtiroch hłownych dupkow wopiſcźeja:

1. Sałkowanje méra w ſmyſle mérowych ſrécźenjow.

2. Sałkowanje porjada w ſrjedźnej Europie, pſchi cźimż budźe ſo ſ naſcheje ſtrony k poſtupowazemu ſlépſchenju pomérow k naſchim ſuſodam pſchimołchowacź.

3. Jeli ſo bychu ſnadź konflikty a wobcźežnoſcże we ſrjedźnej Europie naſtałe, mohłej Italſka a Cźeſkoſłowakſka ſo hižo dźenja récźeć a ſo ſwjaſacź, kak méka kóżda w ſwojim roſtacźu k wujednanju tychle konſiktow a k wotſtronjenju wobcźežnoſcźow pſchimołchowacź.“

S hoſpodarſkimi praſchenjemi, miniſter praji, ſo cźże na pſchezo cźiſte blida cźinicź. Wſché mjes Romom a Prahu njedwobenane praſchenja dyrbja ſo roſrisacź, pſchede wſchém pak praſchenje żeleſnicźneho wobłhada mjes Trieſtiſim pſchiſtawom a Cźeſkoſłowakſkej, dale praſchenje wójnſkeho dołha Cźeſkoſłowakſkeje na Italſku, ſkónczńje nékotre induſtrielne praſchenja, kotrejž ſameńjenje ſhyſnoſ naſtupaju.

Położenje puczowanja do Auſtriſkeje.

Pſchijwolenja ſ wukraja njewocźakowańchi, je auſtriſke knježeſtwo, kiž ſo ſ Mina powé, poruczilo, puczowanje do Auſtriſkeje połóſacź. Po nim wobſtawdźenje (viſum) auſtriſkeho konſulata wjazy trjeba njeje. Méſto njeho ma ſo do puczowaniſkeho waſa jenoż ſnamka wo ſapłaczenju ſałcźicź.

Jendźelſka ſaneho wójnſkeho materiala njep'chedawa.

Kedyż baltiſki, njemjenowany ſtat je jendźelſkemu knježeſtwu 10 miliſjonow puntow ſa nakupjenje njetrénjeneho wójnſkeho materiala po'licźił, kotryż je po ſdaſu ſa ſkuſku poſtajeny był. Jendźelſke miniſterſtwo je nij jenoż p'chedżełeże politiczneja wotpokaſało, ale póbła teho ſa'aduje pſche podobne wotpokaſało a nobſamko, wubrakowany material ſniczicź.

Jendźelſke podkopli ſo njeſpodziatkuja.

Jendźelſki delni ſjezm je pjatk nanjet na ſeſtatnjenje podkopkow (pſchendźenje do ſtatneho ſarjadniſtwa) ſ 264 pſcheczéwo 168 hłoſam wotpokaſał.

Bombowy attentat na chineſkeho ſwonkowneho miniſtra.

Niſmaty poſełnił w domje ſwonkowneho miniſtra Wellingtona Koo tyſku wotſtaji, prajiju, ſo wona wéżi ſa wobſbinſke rjedanje Koa wopſchija. Koo poruczi tyſku wocźiniéz, mjes tym ſo wón w ſtudowanſkej ſtwje woſta. Hdyż ſłużobnik tyſku wocźini, w njej leżaza bomba roſbuchny a tſjoch ſłużobnikow ſrani.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 19. meje 1924.

— **Wo mj'dr'e.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +5, thermometer +9. Drjeżdźanſka wjedrarnja méni, ſo ſo ſo rjany a pſódny ras wjedra njeſnańże, hyrniſch ſo wot wjeczora nižina pſchibliżata. Jnpiſe wuſoku ſłónčka 4,09 ſthadża a ſo 7,49 thowa, mjeſacź khdża wjacor. 9,43 a ſo rano 5,40 khowa.

— Cźeſke njeſwoże ſawinowa ſobotu pſchijwoldnju auto Thonbergſkeje ſchamotoweje ſwornje ſa nowym noſtom we Budyſchinje. S njedowolenej a njeſoſomnej ſwéſchnoſcźu jédźeſche ſ mńſta won. Pſched nim jédźeſche pinowny wós a druhe autow, kotryż cźażiſche ſchofér Thonbergſkeho autowa pſchelcźahnycź. Pſchi tym ſałoźi do khóbnika w ſamźnu wotwonku, hdyż ſym wohnika (Fuhrmann) Hennersdorfa (pſchedy we Sſerbſtim Domje) po prawym ſo-ku na ſwojim koſe pſchijédźeſe. Auto hóża ſ koła cźiſnyl, tiž ku dobſoluje na hromadu ſbytkow ſeſtamane. Wbohemu hółzej, jenicźkemu ſynej knježa Hennersdorfa, bu ruka ſlamana a hłowa ſhłnje poſchkodżena, tak ſ wuchom a druhich méſtnjom trwawjeſche. Druhe auto jeho hnydom do khorownje wotwjeſy. — Mjeje ſtoro wérieć, ſo jédźerjo automobilow njemóża roſuma wujiwacź. Tak njeſaſdże jedn.ho jeniczk.ho dnja, ſo ſo njedy w naſchej wokolinje cźeſte njeſbożo ſ pſcheſpſchichnym jédźenjom, tež motorowych kolow, ſtało. Tu njeſomha žadne pjenjeźne khłoſtanje, ale wótre ſaſiwo. Słónczńe njech ſo automobiliſcźi a jédni na motorowych kolach njedźiwaja, hdyż ludźo k ſamopomozh ſuhaja. Schoſtrej Thonbergſkeho auta pak bychu najiſcerje ſhodżołoż tuteho podawka hroźnje ſchrakl — ſo bnchu jeho pſchebili —, njebyli polizija, kiž po njeſbożu pſchińdże, tomu ſadźéwała. My njeſmy ſa tyni ſkuſiuju, ale tu bé wopraudźe kruta „ſpomnjeńka“ na blaku khła. Też ſe wſow ſo ludźo hórſcha, kak njeroſomnje wobjeże cźeſte tworowe auta wſchelakich ſobſtwow pſches wéſy ſmudźa, njedźiwajo na male dźécźi, ſtarſchich ludźi a wjeſne ſapſchahi.

— **Sawjſ'ne pucźe.** Sjamny pucź ſa Słonjeje Borſchcze (Salzenforſt) do Tſjoch hhdżdow (Dreiſtern) je dla wobnowenja na Słonjoborſchcźańſkej ſtronje wot 17. hacź do 27. meje ſawrjeny. Jékkne wobſhody w tukhwiju dźe pſches Horni Wujſow (Ober-Uhna). — Tehorunja je ſjawny pucź ſ oBarta do Rakojd dla wobnowjenja na Rakojdſkej ſtronje wot 19. hacź do 28. meje ſawrjeny. Jéſone wobſhody we tukhwiju dźe pſches Brézeju.

— **Nicźenje munſchkow** (Nonnenbefämpfung) je runje nékotre, hdyż hużaży ſ jeſkow-léſu, najwaſniſchi nadawk ſa wſchéch, kiž lóſ abo kuſt khójnowoje hole wobſtejża, kaž też ſa wſchéch, kiž w holi bydla. Hużaży munſchki bedża prénje dny hromadje na blakach, we wulkoſci ſtareho tolerja a bodża ſo nanajlépje ſ tym ſnicźicź, ſo tajke blaki („Spiegel“ mjenowane) ſo dopołnje roſmjatu. Hużaży ſpéſchnje roſtu a po nékotrych dnjach puczuja ſo ſkonkach do wjerſchkow, hdyż móża potom ſwoje nicźne dźéło bjeſ pſchekażenja cźinicź. Tehodła ſo wſchitſky na-nanołowja, ſo chżnli wożebje ſchulſke dźécźi k nicźenju munſchkow a hużażow wubłacź, ſo wé, pod nawjedowanjom łéſnińſkeho wézwonſtojneho.

— **Saſſke rentowe hriwny** (Rentenmark-Schatzanweiſungen), kiž buchu w dezembru 1923 wudate, ſo ſaſo wrócźo hjeru. Jedna ſo tu wo papjery na 20, 50 a 100 rentowych hrimwnow, kiž ſakſke miniſterſtwo finanzow wuda. Po 31. meje 1924 pſcheſtanu tute papjery nuſone płacźidło być. Krajna hłowna pokładnica (Landeshauptkaſſe) miniſterſtwa finanzow je wrócźo hjeru.

— **Kdżbu!** Schatzanweiſung des Deutſchen Reiches na 4,20 — 8,40 — 21,00 hriwnow jutſje poſtudni dyż płaca. Swjeżeſchna ſtrona na brun a na módro, ſadna

---

Feuilleton

Bratraj.

Powanſ ſ ludowego żiwjenja.

8] (Pokrazowanje.)

„Biſt ſ mésta“, ſawoła ſamkarjowa dźowcźiczka.

„Skónczńje! Wot Ferdinanda“, ſawoła ſamkar a ſ ſhwatkom wotewri liſt. Hm, hm, !.... Ha, tón hółz derje kaka, zyły khabla .... ſtarva! Schto. Konſkej dyrbitej dźenſa hiſcheze wotpucźowacź? To ma néſchto rékacź, to dyrbju hnydom hladacź.“

A khwatajzy hotowaſche ſo knjes Wilhelm Bertold a chżyſche hižo ſ domu. Tu ſteje'che na proſy jeho ſwakow, bźeda, napółchena a poźa powjedacź:

„Mój Karl, mój wbohi Karl! Wot nékotrych dnjow jeho wojazy njeſnaju; béża wſchón njemdrzy ſem a tam, rékaju jeno ſam ſe ſobu. Satwożerawſchim méſeſche ſurowy wukſup ſ Jehakom.“

„Dwé nozy hižo njeje Karl do koża pſchiſchoł. Ja płakach na ſtajno'cźi. Wézera w poknogy ſtanych a p'chilacźich ſo hacź ſ jeho durjam. Khodźeſche njemérny po ſtwe, ſpiſa a hórbotaſche néſchto pſchi ſebi, ale njemóżach niczo ſroumicź. Na dobo ſawoła wón wohenì ! woheń a pſchi tym hladaſche tak dźiwje, ſo ja dyrtotach, potom ſkhona khonu do ſahwjeczkow a woſaſche moje mjeno tak wótſje, ſo chżuſche ſo mi ſeznyć. Khwatach wrócźo do ſwojeje ſtworki a modlach ſo a ſdychowach k ſwojemu Bohu!“

Samkar bé ſo do ſtóła ſwjeſł a ſebi wocźi ſ ruku ja-p'chimnuł, „potajkim tola“, bórbotaſche.

„Dźenſa rano“, powjedaſche jeho ſwakowa dale, „praji mi Karl ſ pokmurjenym wobliczjom, ſo dyrbinoj mój ſ Luiſu wotpucźowacź k wujej Gebhardej na wėſu; ſa tydźeń chże Karl po naju pſchińdź. Sa dwé hodźinje wotjedżemuju naju wézu ſu hižo na żeleſnizy. Nétk ſym hiſcheze k ſebi pſchihdżała, Wilhelmije! Ty by mnì a bratr; ty dyrbiſch vomſtacź!“

Wilhelm Bertold bé ſo ſałco trochu ſhrabak a poſłuſchaſche ſwojoho ſwakowa.

„To je derje, Luiſa, dźakuju ſo cźi, ſo ſły ſo mi do-wérita; budu wam pomhacź a ſwojeho bratra ſ cźełom a duſchu wumożicź pytacź! Duż tehdżiſi, ſchto cźi praju. Ty wotjedżeſch ſe ſwojej dźowku po żeleſnizy, ale jeno hacź na blizſchu ſtazizu. Dźenſa w nozy ſ poźłednim cźahom p'chijédżetej wróćo a ſkhotwataj ſo zyle mjelcźo do mojeho dómu a woſtanjetej najprjedy pola mje ſhowanej. Ja pak chu tehdżiu dawacź a cźinicź. Nétk, luba ſwakowa, dań, ſmérju ſo, to ſo wſcho da!“ Karlowa żona wotenidże. „Tak, nétk ſ Ferdinandej“, praji ſamkar, a wja ki a kłobuk, dyrbju jemu roſkaſy dacź, kak ma ſo ſadźerżecź. Dyrbju też jeho duſchu wumożicź; njemóżu jemu tuteho żałoſtneho domapytanja ſpuſchcźicź. Mój plan je hotowy.“

* * *

Bé w nozy. Sababjena poſtawa ſejperaſche ſo na żeleſne durićka pola Karla Bertoldez ſahrodky a hladaſche bjeſ pſchetorhnjenja do jenicźkeho roſtwėtlenego wokna. Tam bé knjes Karl Bertold. Sa ſchwórcź hodźiny ſacźmi ſo na dobo roſtwėtlene wokno, durje ſo ſapraźnychu.

Sababjenu ſaléſty na murju a pu'chcźi ſo ledźonje a cźiſche ſ druheho boka dele. Po ſahrodze łacźeſche ſo wot kéćka ſ kéćej hacź ſ namej khéźi a jow cźapny ſo pod wokom dźełarnje do bośowego kéćka. Bé cźicho.

Tu ſapraźnychu ſo ſaſo durje a wokniſeſchka nad khéźnymi durjemi ſo roſtwėtlichu; kluczź ſo wierrſeſche w durjach do magazina a ſe ſchkałami wokeźnyow w delnim ſchoſu bé ſtwéża widżeczj. Sababjeny poſtany, ſaléſty mjelcźo po dwémaj rébłomaj winowych ſtaketow a pſchiłoźi wocźko do ſchkałby wokeźnyh. W magazinje rérźe'che muſſi hſoh ſam ſa ſo; potom ſo klepaſche a ſ hamorom bijé'che, kaž by ſchtó hodźże do ſcźeńy bił. Sa khwilu bé, kaž by nécht cźażnik nacźahował a cźażnik pocźa bicź, ſpéſchnje ſa ſobu, 1. — 2. — 3. hodźinu. Pſchi poźłednim wotbiczu w 10. hodźinje, ſakłapny nécht, kaž hdyż honacź na ſtélbje ſapraźnje a też ſapałny kłobucźk roſpraźnu; pſchi tym bé ſurowe hróżbne ſmjeczje ſłyſchecź. Sababjeny pſchihladowaſ tſchepotaſche ſ hróżbu a bé ſo, ſo by lépje widżał, wokeźnju pſchimnył; tu p'chekama ſo na dobo ſchcźeka, wokeźnja ſo wotewri a ſababjeny padże do boſa. Snutſka ſo ſawoła a wotno ſo wotewri. We wotknje poſa'a ſó blidoż Bertold, ſe ſtrėżu w ruzu, ſmjerczj błédy, ſ roſzychanymi włoſami a twudżeraſche do nozy won. „Schtó jow je?“ Wſchitko cźicho. „To je wėtr był; ſakoſtna nóż“; bórbotaſche wón; a wotno ſo ſaſo ſacźini. Sa ſchtwórcź hodźiny bé ſtrėża ſaſo haſtnjena. Sababjeny ſtany, kacźe'che ſo wot kéćka k kéćej, ſléſy pſches murju a khwataſche do mésta.

* * *

Wjednik Ferdinand bé ſo ſ ſwojeho ſkatneho puczowanja ſamźnu wjeczor w 11. hodźinje do ſamkarjoweje ſtwje wrócźił. Mužbeh jeho puczowanja ſdaſche ſo jara wożny być, pſchetoż miſchtr Bertold ſamknu ſo ſ nim do jeho ſtwy a roſmolwjeſche ſo dołho ſ nim. „Ja tajkim ſe ſamoſtélom, prajiſch ty“, ſawoła wón a da ſebi to, ſchtoż bé hižo ſi trócź ſtyſchał, też ſchtwórty raz hiſcheze powjedacź.

„Daj, ſe ſamotélom“, wobtrucźi Ferdinand, „piſtola je jara wuſchiſnje łac ſ pſchicźińjenja, ſo bijaza waha cźażniſka ſ poźłednim wotbiczom dźeſateje hodźiny pſtolu wutiſeli. Sdym dźe pruhu ſ tymaſje ſwojimaj wocźomaj widżał; ſa-palny kłobucźk wuprażny ſ bodźicźom bźeſateje hodźiny.“

„Ale kak dha chże ſo piſtola ſapalicź?“ wopraſcha ſo miſchtr.

„To je zyle jednora wėż, twutſél bźe do hromadki półdenj, kiž je ſ truſkami derje ſawodżała. To dyrbi ſo ſapalicź, a bokelž je magazin polny drjewa a truſkow, dyrbi zyła chża ſa ſchtwórcź hodźiny w pionjenjach ſtacź.“

„Derje wumyſlene, ale wopraudźe dźabołżny!“ bórbotaſche miſchtr, „a jutſje w nozy w dźeſatej hodźinje, praſiſch ty? njeżby ſnadź ſo mylił? pſchetoż ſmyſlene by jow hróżbne było.“

„Njebźhm ſo mylił“, ſnatpſchecźiwi Ferdinand, „jutſje w nozy w dźeſatych, wón je dołeż wótſje ſam ſe ſobu rékał a ſwój zyły plan pſcheradził. Jenża w nozy ſo nicźo njeſtanje, pſchetoż wón je cźażnik ſaſtajił a ſo lehnył. Jutſje popołdnju pónźe na wėż a potom, hdyż budźe njepſchitomny, w nozy w dźeſatych ſo to ſtawje!“

„Knježe, Bożo!“ ſawoła ſamkar, hdyż bé ſam a ſtykny ruzu, „ty ſnaješ mój cźiſty ſamuſt, roſtaje mje, o Knježe, jeli ſo ſo mylu! Ale to dyrbi być, njemóżu jemu to ſalutowacź, dżu-li też jeho duſchu wumożacź.“

A ſe ſtaroſcźemi lehnu ſo ſamkar Bertold do koża.

(Pokrazowanje.)

ſrowna běła! Tež mſrjáſche pjenjeſy na 1,05 a 2, 10 ſt. hr. wot ſuſſiſcheho płaćiwoſcej ſhubja. Tehodła kedźbu!

— **Kradnjene wězy.** W Budyſchkim wokreſu bu 15. meje 24 wězow kradnjenych. 2 błęb. muž. cžeſnikaj, ſ rowneſkimi cžiſłami, bjes rjeczaſow, cžaſnikowe kapſle wabuſchi tež ſhobu wſachu, dale hiſchcze jedne cžrije, wulkoſcej 43 abo 44, cžorne kholowny a něſchto aluminiowych **50 pjenjeſkow.** — W nozy k 16. meje kradnychu 8 kur a 3 kacžki. — Schtóž něſchto wo kradnjenych wězach wě, njech to kriminalnej poliziji w Budyſchinje woſwěſi.

— **Wulkich trjebamy, ſo by maly wjazy dawkowu płaćili.** Wječera pichedpołoži nam jedyn žiwnoſcžeſ ſ jeneje wěſy njedaleko Budyſchina dawkownu liſcžinu zyrkwinſkeho dawka. Wón płaćí łěnje pſches 14 hr. Knjes rycžeſtarſchi bier, wobſedžeſ 4000 kórzow wulkich kubłow, pak nětkle 42 hrivnowu — dwaj a ſchtyrjeczi — łětnje. Partaja rycžeſkubleriow „deutſchnational“ je na ſwoje khorhoje napiſała „ſa khcheſcžijanſtwo a zyrkwje“.

— **Sſtrěh rjemjeſlnikow, piſchelkupzow a žiwnoſtnikow** grěnjeho ſtawa (Mittelſtandstagung), budźe, kaž ſo we wſchelakich nowinach woſſewja, hrjedź ſeptembra w Budyſchinje a ma dwaj dnjej trać. Parlamentarizacja ſtatnjerjo tutych ſtrěnich ſtawow budźa wo wažnych praſcheniach hoſpodarſtwa pſchednoſchowacź.

— **Zwłoſtatny inder** (Reichsſteuerziffer) ſa ſežnjerjenſke potrěbnoſcže wuczini ſaſtojny tydžeń 1,16 billionow raz tołſto, kaž do wójny. Porno pſchedběžnemu tydžeńu ſu płaćiſny wo 0,9 proz. ſtupiłe. Sa Salſku bě ſo, kaž jako napiſachmy, we ſandźenych tydženjach małe potuniſchenje ſtatiſtiſiy wuliczilo, powſchitkownje pak je widźeć, ſo tworjene płaćiſny pomału, ale ſyle ſyſtematiſky poſtupuja, najſterje po ſaſadže, ſo ſo ludźo pomalku na wſcho ſtrowa.

— **Rosnoſchowanje liſtow ale na wšach** ſo najſterje we bliſkim cžaſu ſtěſchi. Sarjadniſtwo pósta rozpomina na w tu khwilu, kal by ſo to pſchewjeſeć dało. Nadźijowanje k temu dóndže, ſo tež na wšach a wóſebje na ſamotach lěpiſche ſaſtaranje ſ póſtowymi poſtrikami naſtanje.

S Nakeſ. W knjeſtiſej holi Naſcžańſkeho kubła wudyri na trupinanſkim rędźu wekera popoldnu woheń, kiž wulki dźěł hole ſniczi. Wohoń wubudźi daloko kedźbliwoſcź. Ludźo ſ bliſkich wſow a wohnjowa woboza podbuchu pak ſ napinowym wobaranjom wohoń hacž do wječhora. Kak wjele je ſo ſniczilo, njemóžachmy ſ weſtoſcžu ſhoniczź.

S Lubija. S poſpjedźenja wokreſneje ſhromadźiny 15. meje. Liczba ſobuſtawow wokreſneje ſhromadźiſny bu na namjet lěwicže ſtrony po dołhej debacže wot 40 na 30 ſnižena. Pſchecžiwo tomu wuſtupowachu woſebje Domſch a v. Craushaar, haczrunjež ſo ſ turym ſnižењom ſobuſtawow niz zyle pódlanſke wulutowanje ſtanje. Dokelž pak v. Craushaar ſe ſwojimi namjetami niczo njewuczini, ſapoda protest. Dale ſo pſchihoſa bodawſt k hońtnjoſeſtkim dawkowym poſtajenjam. W pichichodże wobleźi ſo tutón dawk po ſtotych hrivnach. Płaćili ſo dawk k naturalijach, ſłožuje ſo po wikowaniſtich płaćiſnach mėſta Lubija ſ 1. novembrom dawkowcho lěta. Termija ſa płaćenje je 15. novembr. — Sa wuzběłenje nowych kórzmaſtiſich konzeſijow (palenz we małym) ma ſo 100, ſa pſchenjeſenje taſkeje konzeſije 50 ſtotych hrivnow płaćiſcź. — Wobſebicže ſiwa debata naſta w naſtupanju dawka ſa cžehnity ſtót (Zugtiersteuer), kotryž ratarjo jako wobſebitu njeſprawdu a cžežu ſaczuwaja. Wobſamknjene bu 48 hrivnow ſa 1 konja a 36 hrivnow ſa cžehnjeho woła dawka ſběracź. Stónknje ſo hiſchcze jednaſche wo wſchelake mjenje ſajjimawe naležnoſcže, na cžož ſo ſhromadźiſna roſeńdże. Pſchichodna budże jenoż ſ 30 ſobuſtawow wobſtaczź.

Sa Koblizy pola Wulkich Sdžar je

knjes Nowotnik w Koblizach

dowěrniſtwo ſa „Sſerbſke Nowiny“ pſchecželnje pſchewſaſ. Proſźmy naſchich tamniſchich cžitarjow, ſo bychu ſwěbi „Sſerbſke Nowiny“ pola k. Nowotnika ſtaſali, tak dołtanu je na dnju wudaczа wjeczor.

Nakładniſtwo „Sſerbſkich Nowin“.

S Ramnowa. Saſſo je ſwěbi ſtarz žiwjenje wſał a to i tym, ſo ſo w hacže ſatepi. Mortwy je wokoło 60 lět ſtary a bě krótko pſched ſwojej ſmjerczu dla cžeſkomyſlneho waſchanja wjeſmjanam w korczmje nadpadnyt. Hacžrunjž jeho ludźo wobkedźbowachu a jeho też hnydom je wody wucžahnychu, trajeſche tola wjeſty cžaſ, prjedy hacž ſo to poradźi, dokelž wbohi muž bě do najhłubſcheho mėſtna hata ſtocžił. Wſchě poſpytny wožiwjenja běchu pobarmo: papjerſ žadne pſchi ſwěbi njemějeſche, tuž ſo ani njewě, ſchtó a ſ wotkal je.

S Wotrez. Naſche mėſtarſko ſwjeſi ſapocžatk junija (wot 9. hacž 11.) ſwój tyhodźenſki jubilej. We wſchelakich pſchihotach k tutomu ſwjedźenjej njeje niczo wjeſe hłyſchcež. Mózno, ſo pſchi dźenſnjiſchim khutnym cžaſu wulkeje hary njebudże.

S Lubnjowa (Lübbenau). Pſches ſakombjene naležo je nam pſchiroda ſajimawe a žadne pſchekwapjenje pſchihotowała, dokelž wſchě druzyny ſadowych ſchtomow: kruſchwy, jabłuka, wiſchnje, ſlowki, bróſki težeja nadobo. Tehodła je też krajina lětſa kaž wobkuſtana a wón wiſchech tych wſchelakich težењow je wožebje hyſna. Njepſchindże-li žadneho njewjedra, móžemy ſo w Błótach na rjane ſadowe žně wjeſeliczź.

Přiłopk.

* **Wěſchežeſtwo a zancho kónza.** Hewak ſo naſtajnje woſſnanjam porokuje, ſo bo wſchelko wěrja, ſchtóž jim nětajka wěſchežeſtwa, khartyhłodźeſtwa abo zganka wěſchežu. Hiſchcže hórje je we wulkich mėſtach. Tak je ſkje wěſchežeſtwo we njewobmjeſowanej mėrje w Barlinje — hnyd we ſwojim cžaſu wo tym piſali. Ale też hromadne mėſto Bayerſkeje — Mnichow — ma ſwoju wěſchežeſku khoroſež. W lěcže 1912 dyrbjeſche ſudniſtwo pſchecžiwo 5 wiſchežeram — wot hje pak wěſchežeſkam — w lěcže 1923 hižo pſchecžiwo 71 a 1924 budźe ſich ſamžeſche pſches 100. W tu khwilu hoſpodarje Mnichow na 300 polizijſi ſnatych wěſchežerjow. Woni ſo je wſchěch ſtawow rekrutkowja a ſu hižo wjele njeſhoża niekimili. Wjele ſwojbow je ſo roſdwojiło, ſonam je ſo łoſcht ſ žiwjenju wſał, manjježtſtwa ſu ſo tehodła roſwjaſałe. Jenej hołzy běſche wěſchežka dopředła prajila, ſo jeje nawożenja ju hakle ja 4 ſta wojmje. Temu wona nawjſa, ſo ſebi radſcho kulku do hłowy ſahnacz chce, hacž hiſchcže 4 lěta cžakacź a mjes ſwojimi ludźimi žiwiczź. Jena druha hola ſa 1921 ſa-jedojeżi, dokelž běſche jej wěſchežka huhjenu pſchichod wěſchežiła. Jeje bratr, kotreho běſche wěſchežka do njemėra pſchinjeſła, wowróti a pſcheſła ſwebi žiku. Hałenichawno pſchindżeichtaj młodaj manjdželſtaj do ſtracha. Muž dóſta dźěło na Walkanje, ale khartyhłodźeſta wěſchežeſke młodej žonje, ſo wona tam ſmjerczź namaka, jeli ſ nim ſobu pójdże. Wona ſo tehodła wot ſwojeho muża dźěli. W jenym druhim padże wotpraji wěſchežeſka nawożenju ſa 4 mėſnjacz žiwjenje. A njewjeſta, kotraž běſche w ſwojowinach wobſkjelowſach, mėſeſche ſo porodźe wumrjeć. Tola tutaj njedołhſchaj ſo naſtrožeć, wojmjeſchtaj ſo a ſtaj hiſchcže dołho ſhožownej a ſyłotnej. — Mjes nami wſchat je też hiſchcže liſtaj doſeż, kotliž do khartyhłodźenja a wěſcheženja ſ dłonje wjele dźeża a wérja. Tajke „wſchehomdomożże“ hiſchcže ludźo nimaju, — ſamo mi ſtare žony. A tuž ſebi dajcže rěcžeć, kotrychž je ſtworiczeł ſe ſtrowym roſumom a mozami wudebił.

* **Nowe wjeſe na żelesnizy.** Orientiſi expreſnu żelesniſki cžah Paris—Konſtantinopel je pola ſaſtanitſcha Preſtanket do tworowcho cžaſa ſawadźił. Schtyri woły expreſneho cžaſa ſo roſbichu. Po dołaſ pſchedležacych powjeſcžach ſu ſchtyrjo puczowarjo ſmjerczź namakali a pjecžo ſo ſranili. Pódła teho je ſebi kataſtrofa hiſchcže dałſchi wopor ſadała, dokelž ſebi žiwzbu cžinjacy ſaſtanitſchežowy ſaſtojniſ tyndom po njeſbożu žiwjenje wſa. Cžahowy lokomotiwnik a tejeſ běſchtaj ſ lokomotiwy wotſkocžiwſchi, ſebi žiwenje wukhowałoſ.

* **Mjedwjedze a wjeſli we Schwedſkej.** W Schwedſkej proviniji Norrland pſchibżeraju mjedwjedże — bary —, W jenym jenicžkim wokreſu naliczichu na 40 ſchtuk. Počakuja ſo też tam, hóžeſ pſched 10 lětami žanych njebě. Wone ſu khětro ſchłodne ſa ſtadła. Też liczba wjelkow bojaſnje pſchibżera. W jenym padże roſtorchachu na 20 ſkoczatow.

* **Nowotwarjenje bydlenjow ſa putnikow** (Pilger). We Romje ſo 50 domow ſ 20 000 ſtowami ſa putnikow natwari. Putnicy k lětu we ſwjatym mėſe do Roma pſchicžchnu. Sſwjate lěto ſo wot 13. łěſtoſta kóżde 25 łět ſwjeczi. Liczi ſo ſ tym, ſo wo pichichodnym lěcže wokoło 2 milijonow zuſpch do Roma pſchindże.

* **Drohotne huſle.** W Bělogrodże běchu njedawno huſle na pſchedaŋ, kotreż jenej zyganſkej ſwójbje ſłuſchachu, wot jeneje generazije na druhu ſo dźědźichu. Poſledni wobſedžeſ pſchepoda je mrěju ſwojej žonje, ſo by je poſdźiſcho ſyn dóſtał. S nuſy pſcheda něſto žona drohotne huſle na jeneho wobſedźerja khoſejomnje ſa 1200 dinarow. Temu pak jehn hudźbnik, kiž tam piſkaſche, je wumjeſkał. Wulki wumjeſeł Aragni ſpójna hódnotu huſli a chajſche je kupicź. Tola jedyn twarz inſtrumentow je mu ſ nimi wujeżdże a ſaplaczi ſa nje na jenej deſaj 200000 dinarow. Njeſbu běſi njeſchi, hacž ſo tu wo jene Amati abo Stradivari — ſławnej twarzaj huſli — jedna. Wu ſtoła płaćiſna rěcži ſa to, ſo ſo tu wo njewjedźomne drohotny exemplar jedna, hewak ſnajeſ inſtrumentow tajſi pjenjes ſadźiſ njeby.

* **Tſto hłepi paſażerjo.** S Newyorka po ſcžěhowazy podawk piſa: Na hobriſtim parniku „George Waſhington“ pſchewjeſechu ſo tſto nimſki hołzy do Ameriki jako „ſłepi paſażerjo“, t. r. woni běchu ſo mjeſco we łódźi ſkhowate a jědźechu darmo ſobu pſches wulku łužu. Tſchetopjato nadjachu ſo khłoſtanja. Tola njemału ſo dźiwachu, ſo buchu nanoſiſkje pohoſcženi. To ſta ſo na poruczkoſcź poſkadnika De Caro. Wón běſche runje pſched 31 lětami tajku jězbu ſobu cžiniſ — mjenujcy 29. hapriele 1893 — do Sſjednoczenych Statow. Tuž kapitan poſtaji, ſo buchu hołzy zyły dźeń ſ łóbanje kuchiny ſwjeczeni. — Tak ſo wſchěm małym cžěkańcam njeporadźi.

* **Napominanje.** Stawnik cžaſa na mandželſkeju, kiž běſchtaj ſo khětro ſapoſdžiłoj. Wón běſche tehodła troſchku koſtocžiwy, hładaſche porokuju na hrěſchnikaj a prajeſche: „Po prawym je mój hamtſki cžaſ nimo, ale cžau dźenſka wuwjacže cžiniczź. Pichichodny raz pſchińdżataj ma ſ dyppkom.“

* **Prěni dźeń w ſchuli.** Jank běſche wo krutoſczi wuſa cžerja wjele błyſchał a dożiwi ſe ſtrachom tón dźeń, hóžeſ dyrbi prěni raz do ſchule hicź. Wucžeł ſo to a tamne praſcha, mjes druhim też, ſchto nan je. Jan — to ſo podawaſche w mėſcže — ſo dliji a ſtónczinje rjeknje: „Wón ſteji na ſtinych wótach.“ „Schtoha wón je“, wjeſ praſcha ſo wucžeł. Jank ſ krutym hłokom: „Schupo!“ Nan wuhłyſcha wo wotmołwje. „Kak na to pſchińdżeſch? Sſym tola ſchelkuſ.“ „Haj“, błeſche Jank, „to wěſch!“

* **Dobra rada.** „Proſchu, prajcže mi, knjes doktor, ſchto mam cžiniczź, mój muž w nozy ſchcžo wjele powjeda.“ — Lěkaŕ: „Poſtarajcže ſo ſa to, ſo wón jónu też wodnjo ſ błowu pſchińdże.“

Hospodarski rozhlad.

Póndjelu, 19. meje 1924.

Kurſy wěſera w Barlinje:
(Cžiſło ſwěrki ſu w milionach).

Dollar	4190000	franzoſiſki frank	245900
jendželſki punt	18355000	cžeſkoſł. króna	124600
ſchwajzarſki frank	744100	10 mil. pólſk. mark.	789700

Němſke pjenjezy ſo maſo pſchemėnichu. Franzoſiſki frank ſo ſkerje ſtrucži. W ludu ſo powjeda, ſo je němſka rentowa hrywna we wukraju jenoż hiſchcže 60 np. hódna. K temu tak njeje. Może być, ſo ſu ju w Italſkej, dokelž w jutrownym cžaſu wjele Němzow po Italſkej wokolo brudźeſche, w privatnym wobſhadże tak kurſowali. Naſche knježeſtwo pak je bórſy taſke brójeńſke brudźenje podwjaſało, ſo jenoż ſa drohi pjenjes bowoli k ſwojomu wjeſelu do wukraja puczowacź.

Na **produktowych wikach** bě kaž tóżdy raz ſobotu maſo woſoba. Sa rożkn ſo ſkerje hiſchcže praſchachu. Pſchenja njeńdże. Wjele pſchenjcy ſ naſcheje induſtrielneje Saſkeje na wiki pſchikhadża. Jecžmjeń nima kupzow. Wowcž na płaćiſnu dżerži. W muzy ſo niczo porjedźiło njeje. Mėnyny a mikowarjo ſu ſwólniwi do tunſichi płaćiſnow ſwolicź. Womjeſchki njeńdżu. Sobotu płaćeſcže zentnar:

w Barlinje:
pſchenjzy 7,80—7,95, rożki 6,40—6,60, jecžmjenja 7,40—8,80, wowſża 6,35—6,70,

we Wrótſchawju:
oſchenjzy 7,50, rożki 6,50, jecžmjenja 6,50 hacž 8,40, wowſża 6,15.

Wiki rěſnchu ſkotu ſandżenu ſobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Wiki we wſchelakim naſtupanju lěpje dźěchu. Howjadła běchu pornjo poſledním wikam wo 3 ſt. hr. zentnar drożiſche, cželata wo 10 ſt. hr., wowzy wo 1.— a ſwinje wo 5 ſt. hr. Pichijmali běchu:

2366 howjadłow 18—45 ſt. hr.,
1860 cželatow 30—80 ſt. hr.
4695 wowzow 20—45 ſt. hr.
6197 tukranych a
382 wutkranych ſwini 47—57 ſt. hr.
po zentnarju žiweje wahi.

Na pſchedań:
Krowa, wyſokoſkuczelna cžo. 8, wyſokoſkuczelna do cžehnjenja w Pſchiwcžicach cžo. 19,
wyſokoſkuczelna w Sſrěſchinje cžo. 2,
bliſko k cželenju w Dobruſchi cžo. 9.
Jałowja podrałčna w Kroſcže cžo. 8.
Krowa, podbożna, miſoda, ſyhlna ſ cželerzom w Jitru cžiſło 39.
Howzy w Budyſchinje, Neugraben 8a,
na knježim dworje w Krakezach,
Krowa w Raſchowje, hoſcženz „k Lubinej“ (zum Throſtberg),
Cželatka, tři, we Wowmjonym cžiſłu 12.
Howzy na knježim dworje we Wukrańcžach,
na knježom dworje we Pſchiwcžicach cžo. 20.
Cželata, kacže, na knježom dworje w Minakale.
Sčyno we Dobroſchezach pola Pluſſnikez cžo. 7,
10 zentnarjow w Cžornom Hodżerju cžo. 97.
Runkliza w Libuchowje cžo. 11,
50 zentnarjow w Budyſchinje, Großmann, na Jurjowej haży cžiſło 18,
Drjewo, kuluchi, we Subornicžay cžiſło 11,
Gradaj, trjebanej konjazej, w Pórſchizach cžo. 59.
Poſ. (Dobermann), 3/4 lětny, w Budyſchinje, Weſtſtr. 5 II.
Kundroſ k pſchipuſchczenju, Kochwacź, we Nowej Luzy.

Sſopytaju:
Murjerjo fr. Brauninger w Kamjenzu.
Hołza, druha, młodſcha, ſa wotkhorjenju (Geneſungsheim w Pěſkezach, ſo ſamolwicź w khorobnej każy w Kamjenzu.

Płaćiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Žito a wotliwne ſymje po tuni abo 1000 kg, ſemak 100 kg, płaćiſny po Nowej hrywnje.

	17. 5.	16. 5.		17. 5.	16 5.
Pſchenica	156-159	158-159	rapſ wotkuſchi	10,20	10,20
rożka	128-132	128-133	poch. melaſa	8-8,80	8-8,80
natěſ. jecžmjeń	164-176	164-176	ſerabella	21-21,50	11-13,00
naſ. jecžmjeń			ſtrnjage kruſki	21-21,50	21-21,50
wowſ	127-134	127-134	bjuny	15-16,00	15-16,00
kukuryca(Mais)	—	—	wuſa	11-13,00	11-13,00
pſchenczn. muka	21-24,50	21-24,50	lany wotkuſchi	19-20,00	19-20,00
rjana muka	18-20,75	18-20,75	modre lupiny	11-11,50	11-11,50
pſchenez. wotr.	9-10,00	9-10,00	žolte lupiny	15-15,50	15-15,50
rjane wotruby	9,25-9,30	9,30-9,40	ſymo, 50 kg	2 50-2,75	1,90-2,10
rapſ	300	300	ſlonca, rjana	1 35-1,45	1,05-1,25
lane ſymje	400	400	„ pſchenez.	1,35-1,45	1,05-1,25
hrěch	15-16,00	15-16,00	„ wowſina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjenjezki	11,00-12	11,00-12	„ jecžma	1,10-1,25	0,85-1,05

Mjezne płaćiſny w Budyſchinje.
wot 17. meje 1924
Wſchě płaćiſny ſu po ſtotej hrywnje frofymia.

Pſchedmjet		najniſcha płaćiſna	najwyſch. płaćiſna
Pſchenża, ſwonka wotedacża	50 kilo	7,75	8,00
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	6,50	6,75
Jecžmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	8,25	8,50
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	6,60	6,75
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2 20	2,50
Sſymo	50 „	3,00	3,20
Sſkoma, ſ maſch mlěcž. praſ.	50 „	1,50	1,55
„ ſ maſch „ k ſaſk.	50 „	1,70	1,80
„ ſ zypami mlěczena	50 „	2,20	2,30
Pſchenczna muka, 70%	50 „	13,00	14,00
Rjana muka, 70%	50 „	11,00	12,00
Pſchenczne wotruby	50 „	5,30	5,50
Rjane wotruby	50 „	4,80	5,00
Proſzata 942 ſchtuk	1 ſcht.	10,00	24,00

* **Wyske płacziny za stare listowe znamki** (Briefmarken). Hromadźenje listowych znamkow njeje jenoż dźěćaca hrajka, ale je tež wunoschne za wotrosćenych, dokelž často mnoho pjenjes pschinješe. Znamki, kotrejž buchu po wójnje zjěchćene, nimaju pschikitkownje wjele hódnosće, čim wjazy pak stare ſ 19. lětstotka. Hódnosć tuchich znamkow Ludwig Schaezewer w nowinje „Sammler-Kabinett“ wopisuje. Tak płacjachu w Ameriki, Londonje a Pariſu za bayerſku cyornu znamku 1849 200 ſt. hriwnow. Do wójnje bě tuta znamka 45 hr. hódna. Za mekkenburgſku ſ lěta 1864 150 ſt. hr. a ſa ſaſiku cyerwjenu 3 pf. (1850) płaćachu ſo ſ najwjeſchcha 1000 ſt. hr. Selena Badenſka 18 krejzarſka a bruna 9 krejzarſka na liſce płaćeſi 200 ſt. hr. Bayerſka zyhlizyrowana 18 krejzarſka a rózowa (rosa) 3 krejzarſka na liſce 240 ſt. hr. Sc bremjenſku cyornu 3 krojcarowa płaćeſi ſo njedawno 230, ſa hamburgſku žołtu 9 ſchillingowſku 300, ſa hannoverſku rózowu 3 pf. (1855—1857) 605, ſa hannoverſki liſt ſ lěta 1845 720 a ſa lübeckiſku ſelenu 3 ſchillingowſku na liſce ſo 410 ſt. hr. płaćeſchu. Dale ſa lübeckiſku ſelenu 3 pf. 1835 ſt. hr. Stare němſke ſnamki maja wobzjehe wulku hódnosć. Jena ſtara oldenburgſka ſo na 1500 ſt. hr. wobiceźi. Potajkim je ſara wunoſchna, ſtare němſke ſnamki hromadźić.

* **Wopory dobreje symy.** Hdyž w Danſkej — ſawješće tež druhdyže — po dołhej krutej zymje jězory a haty roſtachu, nałonichu wobſtejenjerjo, ſo je wulki dźěl rybow ſnježenych. Woda běſche ſ morowymi rybami napjelnjena. Na někotrych městnach bo woda ſ rybami běli. Pschiježina mrětwy je wjeſo tež dołha ſyna. Jězory běchu na 140 dnjow ſamjerznjene. Ale mrěcze rybow poſtuje tež ſe ſamjeſchwaſnjenjom jězorow. Do nich ſo njeſchon njerjad wopłokuje. Wotpadki ſo na dno ſeſunjeja a jaun naſtanu ſajědobjezne płuny. Pod normalnymi wobſtejnoſćemi njeje to tak ſlě, dokelž mózja płuny pſches wodu wupjeſchnyć. Pschi dołhim ſamjerznjenjom njebě to możno, a tuž ſo ryby ſaduschychu. Storo ſo ſha, kaž by zyłe danſke rybarſtwo w nakrajnych jězorach ſnježene było.

* **Dwanaty žona.** Wjeſty Fritz Rothmann w Pariſu ſebi njedawno dwanatu žonu bjerjeſche. Tuta žónſka dyrbi wjeſe khroblośće wobſtejećej, kotrež ſebi rozpomina, na kaſke waſchnje ſu te druhe žony tuteho muža wo žiwjenje pſchiſchłe. Tſi žony wumrěchu na khorośćej, dwě ſnjeſbožichu, ſchesta ſo ſatkeli, ſedma ſo ſatepi, wožmu a dźewjata morichu, dźeſata da ſo wot muža dźělić a jěnata ſo pſchi wohnju ſpali.

Dowěrnikow ſa „Serbſke Nowiny“ ſa Drježdźi je
knjes Schönberg w Drježdźinu
pschecźelnje na ſo wſak. Nałichich tamnſichich cźeſcźenych cźitarjow proſymy, ſo tychu ſebi „Serbſke Nowiny“ na měſaz junij pola knjeſa Schönberga ſtałali. Tak dóſtanu je hiſchće na daju wudaca popołdnu.

Nakładnistwo „Serbſkich Nowin“.

Za khudoho dźěłaćerja w Šešowje

darichu dale:

k. wučeſ Pjetaš w Khróſćicach	1.—	„
k. Mitaš w Šešowje	1.—	„
k. Rychtar w Šešowje	1.—	„
k. N. N.	1.—	„
	4.—	„
dotal nahromadźene	57.40	„
	61.40	hriwn.

Zběrku skónčimy pſchichodnu njedźelu a proſymy wſěch, kiž chcedźa hiſće ſwoju ſerpatku darić, ju hač do ſoboty pſchipołdnja w Smolerjec knihikupſtwje w Budyſinje wotedać.

Towaršwowski powěſtnik.

Domowina. Lětuſny **wſjotowaršwowski** zlět wotměje ſo pſchichodnu njedźelu po ſynowych žnjach (29. junija) w Khróſćicach pſchi ſkładnoſći khorhojpoſwjećenja tamniſcheho ſerbſkeho towaršwa. Wſě ſerbſke towaršwa dſensa na to khodźbliwe ſčinjmy a pſóſtwu, zo njebychu ſebi za tón čas niczo druhe předewzałe, ale ſo hižo na tutón wulki zlět pſchihotowałe. Chcemy jón wuhotować jako imposantnu manifeſtaciju ſerbſkich towaršſtwow. Podrobniſe ſo hiſće wozjewi. Sekretariat Domowiny.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyſinje. Jutře wutoru je ſpěwna pruha za wſěitkich ſpěwarjow a ſpěwarki. Koncert w D. Ł. je na 1. junija poſtajeny. Nichtó njeſmě prječ wostać. Wowčerk.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach změje jutře wjećor ze dypkom 1/2 9 hodź. je zwučowanje za Delnjołužiſke wuſtupjenje. Načolnik.

Tow. młodźenców w Baćonju změje přich. ſrjedu wjećor we 8 hodź. hodź. zhromadźiznu w Baćonju.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju ma wutoru, 20. meje wjećor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přińć, dokelž za zlět wukujemy. Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Radworju. Póndźelu, 19. V. wjećor we 8 hodź. ma Jednota zwučowanje, kaž bratr ma tam z wěſtoſću być, też hdyž poſledni čas khodźił njeje, ſo něſto cyle nowe wuči za zwjazkowy zlět, na kotrymž ma ſo Jednota po możnoſći ſylnje wobdźělić. Tohodla přińdźće wſitcy dypkom.

Jednota „Sokoł“ w Kalbicach wot. 20. V. wjećor we 8 hodź. zwučowanje za zuzym městnje, kóždy dyrbi tam z dypkom přińć, dokelž ſo za zlět Zwjazka wuknje. Dale ſo dla ſwjatkownoho wułoha jedna. Stóž porjadnje ſobu njeſwučuje, njemóže na zlěće wustupić.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ. w Budyſinje. — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brózyney, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyſinje.

Lehmannec konditornja a kofejownja
Widżenjahódne, ponowjene městnoſće za hoſći
wšědnje 1/2 6-hodź. — 8. 11 „ wumółſki koncert
Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:
žonjacy khofej z koncertom
Najlěpše konditorske pjećwa.

Serbſke gospodarſke towaršſtwo
e. G. m. b. H. **in Cottbus.**
Die Generalverſammlung am 11. 5. hat die Auflöſung der Genoſſenſchaft beſchloſſen. Forderungen ſind bis zum 15. Juni geltend zu machen.
Die Liquidatoren:
Martin Klaua jun. in Striesow
Fritz Worrak in Diſſen.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!
Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:
kolonialne twory, cigary drastu wšěch druzin
Mam też **njedźelu** wot 1/2 **11**—**1** hodź. wotewrjene
Jan Haješ we Łazu
Telefon hamt Łaz čo. 5

Domjace jehnjata
předawa
wowčerńja
w Krakecach.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Słyšće!
Hdyž chcešo sebi Waš kupny list, wumjeńk abo testament pisać dać, dźiśo ke Kobanej,
:-: z kotrymž móžešo serbski rěčeć. :-:
prawny büro **Ernsta Kobana**
w **Budyšinje** na Kaeublerskej drózy 6.
:-: Telefon 814 (přez kronpryncowy most). :-:

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěſtk w „Serbskich Nowinach“.

Holca
so hnydom na kubło pyta. Zhoniš we wud. „Serbſk. Now.“

Sylneho 18-lětneho
pachoła,
kiž ratarſke dźěła derje rozumi a móže z konjemi wobchadźeć, pyta kubłaŕ **Arnošt Sykora** w Maleſecach.

Pčólnicu
kiž ſo zamkač hodźi,
z **8 kółčemi,** předawa tunjo
Aug. Riemer w Pěskecach
pola Kamjenca.

Młoda kruwa
z **ćelećom**
je na předań w Barće čo. 10.

Rjana, dobra dójna
koza
je na předań
w Njeswačidle 45 d.

Foxterier
kiž na mjeno „Lisi“ poſłucha, běły, prawe wucho čorne, je ſo při pytanju za liſkami zhubił. Za myto wotedać pola ſwobodn. kubłera Hórmauua w Splóſku č. 16.

Smolerjec knihićišćerńja a knihańja
zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje
Sobuſtawy zap. družſtwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihańja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družſtwowych wuſtawkow na
póndźelu 2. junija t. l., popołdnju w 4 1/2 hodź.,
do žurle **„Serbſkeho Domu“** w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2 na
porjadnu generalnu zhromadźiznu
přeproſujemy.

Dźeńſki porjad:
1. Lětna rozprawa předſydſtwa a dohladowarſtwa a rozprawa wo pruhowanju knihow;
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka;
3. Wuſwobodźenje předſydſtwa a dohladowarſtwa;
4. Wólba ſobuſtawow předſydſtwa a dohladowarſtwa po §§ 23 a 29 2 a 30 wuſtawkow;
5. Wudospołnjenje wuſtawkow § 13;
6. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1923 budźe wot 26. meje t. l. w naſej „Serbſkej knihańi“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za ſobuſtawy družſtwa zjawnje wupoložena.

Sobuſtawy maju ſo na hłownej zhromadźiznje a předpołožanjom ſobuſtawſkich knihow abo na hewak wěrjohódne wašnje wo ſwojej wosobje wupokazać. Zaſtupjenje přez druhich njeje připuſćomne.

Dohladowarſtwo
družſtwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihańja“
Prof. dr. Arnošt Muka, předſyda.

P ſ l ſ p. : Do hłown. zhromadźizny w 4 hodź. budźe krótke poſedźenje předſydſtwa a dohladowarſtwa.

MERSIJOVSKI
Pučowanske budźaki

Zadanjamy pjenjezy wot
12—18 %
Za ſtajnu złotowu hódnoſć rukujemy
Serbska ludowa banka

Mam běžnje wotedać:
11-procentowſke rżane wotruby
24-procentowſke rżane wotruby
rżany gris, rżanu zadnu muku
Přijimam też žito jako płaćenje.
Jurij Mroz, młyn w Šunowje.

Mój pschedeschcznik nicžo njepomha!
Tu dyrbi ſtschikrytſtſi miſchtr
Ernst Donath ſ Budyſchina
Burgplatz 4
ſapſchimnyć, tón porjedźi ſtschu najlěpje a najtuńſcho.

HAPAG HARRIMAN

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american Lines
(Harriman-čara)
Do
połnócn. Ameriki
połodn. Ameriki
Canady
Cuby — Mexika
Afriki, raněje Asije atd.
Tunje přewjezenje, dobra jěd a piće
Bydlenje w komorach wšěch rjadowni.
:: Nimale tydźeńſcy wotjědźe ſo ::
z Hamburga do New-Yorka
Radu a dźěćane wózy podawa
čara z Hamburga do Ameriki
w Hamburgu, Alsterdamm 25
:-: :-: :-: a zaſtupjeć :-: :-: :-:
Ernst Sembdner w Budyšinje
:: :: na hornjeſerbſkej haſy 21. :: ::

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjesn 15 Kč. Kóždo 6o. płaci 5 złot. pj. Wudawa a źišo. Smoler'ec knihidźišćerja, sap. drukstwo s woh. ruk., :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. ::

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźelnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobliczeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Číslo 117 | **Budyšin, wutoru 20. meje 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Hacj do dźenjnišcheho dnja so zapódłanz Wulle njeje k morđarstwu w Tegelskej holi hišcheje wuprajił. Wulle bě morđarja nazionalistiskim organizaziłam z wosebitym pschipisom doporučował.

*

Snaty němski pazifista prynz Alexander Hohenlohe je we wulkej khudobje w Schwajarskej zemrěł.

*

W Haagu wotmě so sjězd pazifistow z dopomnjeczu na 1. swětowu měrowu konferenzu psched 25 létami. Tuta konferenza bu wosebje wot pozdźenskeho Wilhelma hidźena. Němskich pazifistow tam nětko sastupowesche general von Schönaich.

*

Kaž „Newyork Herald“ z Washingtona wozwěsćuje, je prezident Coolidge do teho swolił, so bo Němskej 100 milijonow dollarow pożčił.

*

Fialski kral a kralowna pojědźetaj na nowy tydźeń na wopyt do Londona; Mussolini wostanje doma.

Pschispomnjenja.

Wothłosy z zusych nowin.

„National“, za kotrejž hłowo Němc wuraza we swojej maćerščinje nima, rěka po šerbsku „narodnje“. A kaž Němc žaneho swojeho hłowa za to nima, wo čimž so dźensa jenički rěči, tak tež nima žaneho srosumjenja za wěc, kotruž z cuzym hłowom mjenuje. S najmjeńšcha bo tak sda, hdyž człowjek do němskich nowin pohlada. Wschitke te politiske strony žadaja jako wustawne debjenje za žedne hłowčko „national“; wschě chcedźa monopol sa tuto wopschijeće (Begriff) a je luboserny napohlad, kak bo tehodla wadźa. Pschi tom wschom pak bo pschezy jedna wo politiku mój, wo nicžo druhe, dokelž ta sarukuje tym, kiž ju wobhedźa, pokne kortka a ł tych potom tež za wólbny stół“ (Stimmvieh) — to hłowo je jedyn starý konfervatiwny psched mnoho létami wunamakał — nětchto wotpadnje. W tu khwilu dźe hadrija wo twórjenje nowcho knježeństwa. Barlinska nowina ze žuzbodźiwa „Lokalanzeigera“ (kotruž ma židowskeho schefredaktora) němsko-nazionalny „Tag“ pische: „Tuž chcemy tola knjesa dr. Wirtha se wschej jasnoću na to pokasać, so nadawk knjesa Eberta je jasnje p'chedrysowany. Wón ma so pschi twórjenju noweho knježeństwa jenički na němsko-nazionalnu stronu jako najsylnischu stronu wobroćeć. Jeli so knjes president myšli, so tutón puć nastupicć njemóže, budże so w lěhwu prawiły wjedźeć, so knjes president njecha nicžo druhe być, hač spokonnóžnjeny swojeje strony a so bo jako straśowar Weimarskeje wustawy wobkładowacej njebožk.“

Na to „Germania“ wotmołwja: schto wustawa a interesy stata žadaja, budże president stata ł namjeńšcha runje tak derje wjedźeć, kaž pišar nastawka w „Tag“. — Teho ménjenja smy tež my; nimo teho pak je to nimo měry świeželaze, so runje němsko-nazionalni žedni tak wulke starosce wo Weimarsku wustawu a jeje postajenja cźinja. Je to „eine Entgleisung“ abo žnita sim, so wustawa też jim prawa dawa? Prawa bjes winowatosćow, kaž bychu twoni rady chyli! — snajesche jenož starý stat privilegijow. Tola tódy bo tak derje blameruje, kaž je jemu to móžno; nazionalisća bo w tym wot nikoho pschetrjechiś njedadźa.

*

K sakalni wschelakich tych prokatorischich „Deutsche Tage“ pische „Berl. Tageblatt“ ześěhowace rospomninanje: „Němsko-nazionalne a ludowoznarodne nowiny su nimo měry rosbrjene nad wězownym a měrnym wustupowanjom pruskeho knježeństwa, kotrejž wotpohladowne „Deutsche Tage“, „Ulanentage“ atd. sakaja. Wobzeše rozsněwało je jich pokasanje na podobne poměry w lěcze 1922, kotrejž samorodowanje Rathenawa zawinowachu. „Deutsche Tageszeitung“ tuto sapołkas (Hinweis) mjenuje „eine Schamlosigkeit, die nicht überboten werden kann“. A „Berliner Lokalanzeiger“ pische: To je žyłny tuk, so bo samorodowanje Rathenawa k schćuwanju pschećiwo prawicarjam wuzíwa. Je to tola jara podhódnotinjenje powjatka sjawnosće, hdyž bo ł nowa špita, tute samorodowanje stronam na prawizy napowišnjenych.“ Berl. Tagebl. pische k tomu dale: Haj, dyrbi dha bo znano tutón njeskutk šěrowym stronam „napowišnjenych?“ „Bohužel hodźiwjekom“ drje hišcheje dospołnje zabyl njeje, so morđarjo wobnym radikalnym swjatskam pravizarskich stron pschiłušnicy sú. Wosebje wot „Kerntruppe“ ludowozwołskich hibanjotu. Hdyž knježeństwo a wyšchnosć sadźerjenju tutych „ganze Kerle“, kaž „Lokalanzeiger“ jich tak rjenje mjenuje, so spyta najschećiwcy skjećz a podobnym njeskutkam sadźewać, bo to njepatriotiske mjenuje a minister, kiž dha porjadk dźerjeć, bo „ł njebanbicźajwoćcu, kotraž bo njeda pschetrjechiś“ hani a popluwa“.

So je jim jich morđarski pschiwšik trochu katalny, móže bo nazionalistam wěrić, dokelž ł tajkimi Tillse'enami, Schulzami, Techowami, Ackermannami atd., bo wopratwdże njeda pschewulki „schat“ cźinić. Schtož pak „Deutsche Tage“ atd. naštupa, smy we wčerawschich „Serbskich Nowinach“ wschitko trěbne prajili.

*

Kaž wčera wojerichmy, je dr. Schacht, president zyłostatneje banki w Londonje wot Krebitach za Němsku jednak. „Deutsche Zeitung“ je ł tym njespokojna. Dokelž pak knjesa finanzneho radźićela dra. Banga hišcheje nihdże jako finanzneho genija njesnaja, ł najmjeńšcha nic we Jendźelskej, je dr. Schacht w tu khwilu hišcheje powołana wobzoła za tajke jednanje. Spomnjena nowina nětko k tomu pschispomnja: „Knjes dr. Schacht je so ł Londona wrócźił a w Amsterdamje w'chelakim holandskim finanznikam prajił, so je ł wuspěchom swojich Londonskich jednanjow jara spokojeny. To klinczi tak, kaž by so wo finanzneje-technjske należnosće, kredity, pożčženki atd. jednało. Mójemy Jdźelicź, so je so pschi rosmołwach knjesa dr. Schachta ł jendźelskim zobustawom wubjerka wězywustojnych, Kindersleyom, wo wjele wažnišche wězy jednało, a so my ł wuspěchom tutych jednanjow na zodyn pad spokojeni njejsmy. S Kindersleyom bo njeje nicžo wjazy a nicžo ménje wujednało, kaž tale: W najbliščhim cźasu pschińdże jendźelski prawisnik (Rechtsgelehrter) do Barlina, so by němske namjety k zakonjam pschepruhował. S nim pschińdże revisor knihi (accomitant), kiž budże tute naćišći na jich spronwnosć w slicžbowanišcim nastupanju pschepruhować. Stónczenje Kindersleyj ham pschińdże a wschitko pschepruhuje. Potom bo tute naćišći zakonjow zhłostatnemu ześěmej p'chedpołoża, kiž ma je psched mjeżynarodnej konferenzu, na kotrejž budźa bo postajenja wězywustojnych wuradźować, pschijećź.“

So bo president zyłostatneje banki wo tak wažnych praschenjach, kaž bu kredity a pożčženki, ł jendźelskim zobustawom komunisije wězywustojnych rosmołwja, budże tóždy cźitajeć — ł wutwołacźom cźitori „Deutsche Zeitung“ — srosumicź. Schtož pak mjeżynarodnu konferenzu nastupa, je wschém cźitarjam politiskich nowin — sajo ł wutwołacźom tych, kiž „Deutsche Zeitung“ cźitaja — znate, so tuta konferenza wobrosdanja wězywustojnych bjes nětkajeje mjeżynarodneje konferenzy.

*

„Dresdner N. Nachr.“ pišaja wo franzowskich wólbach (dr. Külz): „Wupadk franzowskich wólbow pornjo wólbam w Němskej da bo rasnje ł jenej radu karakterizować: franzowske wólby su dobyte dapóstnaca a stróžbeho rosuma nad politiskimi rospalitosćemi (Leidenschaften); w Němskej běchu wólby runje nawopak dobyte rospalitosćemi nad rosumom. S wutwołacźom Parija, je franzowski lud hrěnjostawźa orientowany. Skrěni staw, wobsteje w franzowskim ratarstwje zdźi sa měrom, sa wěstej, njech też znadnej rentu a sa pschipósnacźom Franzowskeje jako kraja swobody a postupa w zdźiwym zwučenju.“

Smy ł wotpohladom tute ménjenje demokratiskeho zapódłanza dr. Külza wojewili, dokelž bo ł rědka tak jasnje wěrno'cź a wopravdźitosćź ł tuteje strony w nastupanju Franzowskeje wupraja. Ale cźisće pschipódła praschenje: njebudże někto Budyšchi pschiwšik knjesa dra. Külza jeho winowacź, so je ł franzowskimi pjenjesami pokupjeny, hdyž tole po wólbach napische, schtož mó do wólbow zebi wuprajicź swěrichmy? Budyšchi za „demokracźu“ wobsteje na mnje tukačhu, so zdym z cźešćimi abo franzowskimi pjenjesami potpłowany. P'chi znbnišcim jednanju sim ł tutym artiklom knjesa dra. Külza pożkuju.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sominafskej hasy 6. Rěči serbski.
Najt. a najtuńša kupowańnja wobuwa. Pódšiwanje spěšnje a tanjo.

Nowy němski konflikt ł Ruskej.

Sobotu wječor je prěni sekretar ruskeho póslanstwa, kotrejž je w Barlinje wotstał, w němskim zwonkownym hanceje wótry protest pschećiwo policajskemu pschepytanju privatneho wobydlenja zobustawa exterritorialneho ruskeho wikowańskeho sastupjeństwa pschepodał. Kaž je so hižo dźełiło, je pschisłaješ ruskeho wikowańskeho sastupjeństwa Lehmannu kommunistej Bozenhardtej cźekmyć dał a jemu hołpodu w swojim wobydlenju postkićź. W Lehmanowym wobydlenju Bozenhardta sajachu. S tym je pódła prénjeho druhi konflikt ł bolschewiskej Ruskej nastał.

Ruskemu knježeństwu je konflikt ł Němskej jara witany. Němska Ruska zo wotebjerarchu wudźełkow němskeje industrije trjeba, a jeli by ras k wójnje doschło, by bo Němska wot wulkeje Ruskeje pomoc wocźakowała. Tehodla so pyta, sabo so ł Ruskej zdobrić. Wona je hotowa, Ruskej tóžde žadane dosćeńcźinjenje dać. Ruska chce zebi někto zdobrić, so dyrbi Němska ruske agitazije pšima bjes sadźawka do kraja puschejcź. Mo'kowska „Prawda“ pische, so dyrbi swobodna agitazija za kommunismus w Němskej ł hrónym wuměnjenjom pschi wurunanju konflikta być.

9 dalschich wołobow da cźekanjenja Bozenhardta sajeli.

W Barlinje ju dźewjećej dalschich wołobow sajeli, kotrejž su Bozenhardtej p'chi jeho cźekanjenju pomogne byle. Bozenhardta ł nowa pschećiwschcyo je policija wusłedźiła, so je Bozenhardt w ruskim wikowańskim sastupjeństwje pschistajeny był a so je schtyri njedźele psched wólbami do němskeho ześěma dowolenju dostał, so mohł so jako rozprawnik němskeje kommunistiskeje strony do pokodnischeje Němskeje późłać. S tym je dopokazane, so je ruske wikowańske sastupjeństwo jeneho ze swojich pschistajenjow kommunistiskej stronje za wólbnu agitaziju pschewostajiło, a so bo wono njeje, kaž je hač dotal p'chezo twdawało, jenož ł cźišce wikowańskimi należnosćemi sadźerało. Sa cźaš, hdźež je Bozenhardt ka bolschewiskim Rusku jako wólbny agitator dźełał, je jeho wikowańske sastupjeństwo płaciło. Po stónczenjym pschełožchenju jeho pod wšitym p'chewodom pschepytowańskemu žudnikej do Stargarda pósłelu. Material, kotrejž su we wobydlenju pschistajeiża ruskeho wikowańskeho sastupjeństwa namakli, hischcze njeje depschekhodoli.

Doskónczny wunoschk wothłosowanja w Hannoverskej.

Wunoschk doskónczneho wothłosowanja w Hannoverskej je kledowazy: Se wschitkich hłosowanskich prawo mějacych, mjenujcy 1 770 000 je 438 961 ł haj hłosowało. Dokelž pak su pschiwitowarjo dźełenja Hannoverskeje wot Pruskeje k'ezimu zyłeje liczby k wothłosowanju noprawnjenych, po tajkim 590 000 haj hłosow wjesesć dyrbjeli, je so ł wothłosowanjom rozhudźiło, so ma Hannoverska p'chi Pruskej wostać.

Protest Hannoverskich pschećiwo pocźeżenemu wothłosowanju.

Hannoverscy dźełeja pschećiwo zyłemu wothłosowanju protestowacź, dokelž su pruske wyschnosće na njedowolene waschnje na wobydlerjow słutkowale a jich wottrasche, so njebychu sa wothłosenje wot Pruskeje hłosowali. Hannoverscy smjelenj praja, so někto radikalna strona mjes nimi nadwjeršnjeństwo dostanje.

Wólba do narodneho zeńma w Hornjej Schlesyskej ho nazikerje sa njepłaczaje spóšnale.

Sda bo někto wěste być, so bo wólby do němskeho zeńma w Hornjoschlesyskej sa njepłaczaje spóšnaju. Wólbny wodźeř njebě tami liščinu hospodarskeje strony pschipuschčił, dokelž jenož 20 podpischmow wopischjesche. Němskostarny wodźeř wólby je pak tele podpischma sa dołapaje pschispóšnał. Pschi nowowólbje bychu mandaty, 4. meje dobyte, płaczijwosćej zhubiłe.

Radikalisowanje sozialdemokratije.

Na pórdźelu 19. meje běchu w Barlinje wschě frakzije ł wutwołacźom zentrumskeje strony pschedbydźiwowe posedźenja zwołane, so by so wo powschitkownym politiskim położenju a wo pschichodnym němskim knježeństwje jednało. Liczi bo ł tym, so bo do tónz tydźenja rospraženja stónczeja. Wosłowjeny sapiš sozialdemokratiskich sapódłanzow pokazuje, so bo 80 procentow sapódłanzow k lěwemu schidźiku stronu, k nětkuschnim njewotwisnym sozialdemokratam, liczi.

Doswuki k podawkam w Halli.

Dla podawkow w Halli pschi sładnosći wobnowjenja Molitzoweho pomnika je kommunistiska strona žadanje zapodała, so dyrbi pruske knježeństwo wróćo stupicź. Sozialdemokratiska zjednoka prašaja je teje famje pschicźiny dla napraschenje sapodała, w kotrymž bo praji:

1. Cźehodła je statne ministerstwo zhromadźiznu pod holym njebjom w Halli 11. meje dowolilo, mjes tym so

ha ho wschě wuhotowanja dźěłačerstwa 1. meje bjes wuwołacho fokalow. Njemóžesche statne ministerstwo do prědka widźeć, so ho pohnjeczenje pomnita w Halli k monarchistiskim a militaristiskim wustupjenjam wutwarje?

2. Schto jeběi statne ministerstwo pomyśli cźiniś, so by ho za pschichod zukowało, so by ho w Pruskej kaž dotal sicherny porjad pschećiwo wschěm propagandistam wobhdźerskeje wójmy wobcźiśił? Je statne ministerstwo dwólnjwe, zukowanje za to pschetrjebacź, so pschi nałożenju połcźaskich donuznoscźow ho faso, kaž w tuttym padźe wschelake wobhdźerskowne dźěle se wschelakej měru njeměrja?

Dźewjeć wobhdźělnikow pschi Moltkowym dnju w Halli njese ho hischcze namakało.

W Altkach a khorotwinjach w Halli njese wukazy kamych franjenych z kwadratnych podawkow pschi wotkrěwju Moltkoweho pomnika. Kaž do pjatka wjeczora je ho policijai pschiporjedźało, so je ho dźewjeć wobdźělnikow pschi Moltkowym swjedźenju zhubiło. Sajatych 102 kommunistow su z policijskeho aresta puschćili.

Sdźewjeśe ulanskeho regimenta w Fürstenwalde.

Kommunistojo běchu ho srěcźeli, swjedźeś ulanskeho regimenta w Fürstenwalde zniemóžnicź. 3000 kommunistow wuta ho rano do Fürstenwalde dobyć. Policija pak wjetšu dźeł z nich do Berlina wróćo dowjedźe, da Sa rulowny porjad scźitowschi dachu kommunistojo druhi cźah nad Küstrin sastaś. Do Fürstenwalde bě hischcze kotrejkommunistow pschischło, kotrejž swjedźeli staršim Policistom mócnje cźeśe stejiśesche. Tśi policistojo ho z nožom zranichu. Hdźež 200 kommunistow zgrudu, mjes nimi sejmistrjanzow Gelschku a Hoffmanna. Tuteju dźěchda dla kazanje krajnego měra wobkorźicź, jeli je němcki fejm jeju hudnistwu pschepona. Němske knjeźerstwo ma myśle, wschě wojeśile wopomnjeńske swjedźenje zakazać, dokelž ho z nimi pschećiwniźy wojerstwa a monarchismu wosporjeja.

Hórnizy w Poruhrskej su rossud němskeho knjeźerstwa wotwokasali.

Němske dźěłarske ministerstwo je wo dźěłanskim cźasu hórnikow rossudźiło. Po tymle rossudźe dyrbjeli hórnizy pod semju hacź do 8 hodźin a wyše semje hacź do 12 hodźin wschědnje dźěłaś. Sastupjerjo hórnikow su tole rossud wotpokasali. Sapotwjedźuja ho, psches cźah bjes sarumanja dźěłaś. Teź do podźěłcanja dźěłanskeho cźasa za dźěłacerjow w koklowatnjach, kotrejž bě po rossudźe z 28. haprleje na tydźenjzu 65 hodźin strózene, z nowym rossudom pak ho na 65 hodźin postajiło, njejsu pschijeli. Wschesdźěłowy cźas je na kóždy pad pschedobył. Teź ho w Barlinskim rossudźe njeje mdowne praschenje na spokojoze waschnje wupraznikow. W rossudźe njeje tež nicźa postajene, z cźimž bychu ho wulamknjeni hórnizy psched napraznjejom pschedewsaćelom schikali. Hórnizy su swólnikowi, nałożnike hospodarskich pschicźinow dla psches cźah dźěłaś, hdyž ho tole dźěło jako pschescźaśne dźěło pschipóznawa a ho saplaśi. Hórnizy wobhdźerjerjow podpokrom namotwjeja, podpokl faso wotewrjecź a wulamknjenje dźěłacerjow wróćo wjacź. Na němske knjeźerstwo a parlamentske sastupjerstwo je hórnizy z naležnej próstwu wobroćeja, so bychu ho wobhdźerjo podpokrom, hdy by tryeba było, nuśowali, dźěłarnje wotewrjecź, so by ho hrožaza katastrofa wot němskeho ludu wotwobroćiła.

Praschenje dźěłanskeho cźasa.

Kaž ho z wuprajenja hórnikow w Poruhrskej z nowa pokazuje, je jedyn z hłownych samadnych dypkow mjes stronami rosdźělne pohusdźenje praschenja, kotre dźěłanski cźas na nětko płacźeli, dokelž su dotalne srěcźenja wotbźěłane a dokelž su dźěłacerske swjazki rossud se 16. meje wotpokasale. Němski dźěłowy minister je ho tehoda 19. meje na pschedhydźu nałożniwneje nemórneje hospodarskeje rady je próstwu wobroćił, so by hyrdom **niestronitych dźěłanskeho prawa wobomych prawoslownikow** ponjentrat kotraj dyrbja ho prosyć, so bychu stejiśeńcźo wobeju stronow zhromadźiła a krótki cźas **dobrodosace** podali.

20 000 dollarow k wołóženju hubjeństwa němskich bjerźi.

Eugenia Ballinowa, kotraž je 11. meje w Los Angeles wumrjeła, je w swojim testamence městowaj Wiznej a Hamburgej po 10 000 dollarach k wołóženju hubjeństwa njes dźěćimi wotkazała.

Cźěskosłowakisko-italiske srěcźenje po poburdźenju franzowskich nowin.

„Écho de Paris“ na to ležibliwe cźini, so ma drje srěcźenje njes Cźěskosłowakowskej a Italskej wottamknjene, wěsty podobnosć se srěcźenjom, njes Poincareom a Benešom dojednanym, so pak je w swojich winowatosćach njenje jasne. Na wojeśile zhubitkowanje njeje pomyślene a paragraf wo italskanym nawróće Habsburgskich a Hohenzollernskich pobrachuje. Teź pschi rozrěcźenju Mussolinia z Belgiscźanom drje so pohnje, so italski dictator z Francouskej njeje zyle pschesjena. Dokelž pak wschitcy swjastkarjo wschoměrski strach pschipóznawaju, žmě so nadjeć, so swjastkarjo stónecźnje dopóstaju, so by strachej wschoměrskeho nazionalizma jenoj z dalschim wobhdźenjom Poruhrjeje wobaraca hodźi.

Ze Serbow.

Wutoru, 20. rožownika.

Bernarda Sevenskeho.

† 1891 we Winje wulki Serb a Słowjan Dr. Jan Pětr Jordan z Češkee, wudawar „Jutrnicy“, přećel Jana Arnošta Smolerja. Jeho hesło: Jenož jene njebudże móžno, mje přeněmóžić“.
1813 Bitwa pola Worcyna a Budyšina.

Ach wójnska trólba rujel
Ach wójna woheń pluje
Na kraju z ludźimi!

Bróń z mjećom młodych korje,
A starym pokoj bjerje,
Hdyž njeprećel so rozlobi.

Hdźež Boha za směch maja
A hroznje z ertom praja:
„Bóh na nas njehlada“.

Hdźež Bože słowo hanja
A dušu smjertnje zranja,
Tam wšak měr nima bydlenja.

Jan Handrij Kaplef 1813.

Hdyž słépcy su so wopili,
Su mudri, sylni, bohaći.

Jan Radyserb.

— **Wo wiedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer + 8,1 hermometer wo dnjo + 38. Dźensa rano we 8 hodźinach barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozy + 7. Wuhlady na pomróčenje, z dźěla jasne wiedro. — Drjezdźanska wiedrakinja staja cźopje, płodne, njerozedrate wiedro. Wcźera powołdnju mějachu w Drjezdźanach sylne njerozedro. Teź pola nas so nabala hrimasche. Jutśe friedu ztóncźko 4,07 hdźa z fo 7,50 fhowa, měsacźk zhdźa wjeczor 10,46 a so rano 6,34 fhowa.

— **Starschiske rady.** Wólby starschiskich radow w Budyschinje, kiž běchu sandźenu njedźelu, mějachu scźěhowaze wuwadźki:

Pestalozzijska schula tschesćanska strona 4, swobodna strona 2 měsnje.
Lessingowa schula tschesćanska strona 2, swobodna strona 1 měsno.
Lutherowa schula tschesćanska strona 3, swobodna 1 měsno, potajtim tschesćanska strona dohromady 9, swobodna strona 4 měsna. Wobdźělenje bě zlabe, jenož wokoło 40 proz. woleri so pschi wólbach wobdźěli.

— Zsjed nědźenskich wojakow 103. puka. Sandźenu njedźelu wotmě so w Budyschinje zjesd starych 103. Wobdźělenje pschewinke njebě a jenož zyle stari veteranojo a někotři młodschi z wschelakimi wojerskimi riadami so wob dźěchu. Rěcźe hdźarscha z przedawschi komandeur v. Schimden, generalmajor Hoch a hischcze někotři druzy. Pastor prim. Hasbler predowasche. Kapała Budyschiskeho batallona hrajesche. Pschi pomnišu na dworje kasarnow położichu ho někotre wěnzy, jedyn wot sandźeneho krala Augusta a druhe wot krónpring sandźeneho badenskeho wulkowójwody. Sso wě, so bě „Jungdeutscher Orden“ ald. póbla. Zyku wěz jenoj tehodla naspominamy, dokelž to do chroniki dnja słuschna.

— **Dobre hriwowe lěto** ho da, kaž nam holanšty ludo pijaja, wocźakowacź. Tak wjele žmorzi, kaž lětha, hižo dolhe lěta wjazy njebě. Ssamo mejsće prawaki ho na cźopjischich blatach sjewja.

Mejsćich brukow we naschich stronach lětha njeje. Ze druhich stron Němskeje ho powě, so mejsćich brukow z hra madami maju. Lětha pola nas na wšach nic jedneho wohladali njesmy.

S **Malcho Wjelkowa.** Tu su ho paduschi do twarjenja sastanjischcza nutskamali, ho nadźicźo, so tam wjele pjenjes namakaju. Tu pak jich koju lisiny, dokelž we pokładnizy bě jenoj malo pjenjes z dołhodobom pschowschcheho dnja. We paduchach njeje žadneho błeda, hacź runiź ho hnydom z tym na pytanje bachu.

S **Trupina.** Njedźelu powołdnju spali ho na Truwjanskim-Konjeczanskej mjesy něhdy 50 tórzow hole. Na nacźasnskemu rycźerskubnjerjej błuschcejo. Pschi wohnju ha ho njewschědnymi podank. Jedyn pschedi wobnjom cźekacy hornik srasy z zdyhym wotmachom do jednoho Nateźanskeho kolojšćnoho a zjeho z kola cźišny, z druhim iskatom koło pschelecza a tak cźelny. Wobšedźerjer lišta njeje sam doma, puczuje ju Italscej. Wobšarowacź je, so bě wjazy małych wobšedźerjow z Konjeza psches lišty woheń na swojich kuschach hole cźeśko schkodowachu.

S **Błózan pola Lubija.** Pónđelu popołdnju wudri na naschej gmejnskej khěži woheń, kiž pyches hubjeny wuhoń nasta. Na gmejnskej khěži bydlaju dźěłacerjo Rychtař, kiž je bjes dźěła, poczerpi wulku schkodu. Sdyłany se Zornoszyć a Bukez, kaž też wjesnia, woheń podusyschu.

Feuilleton

Bratraj.

Podawk z ludoweho žiwjenja.

(Skónczenje.)

Blidak Bertold bě njedźelu popołdniu z najatym konjom wujědchał; dźěchaczej minutow za nim bě droška jela.

Wonu bě wjeczor w dźewjeczich. Karl Bertold žedźi sam za pschijatelom blidom w hosćencu „Jeleń“ we Monezach, makej dwě hodźinje wot města dalenej wjesaj. Wón njebě jědze, kiž psched nim stejesche, ani sawopłak, ale we swojim roshorjenju pjesche jenu schkleńzu wina za druhej a wobliczo ho jemu pyrjesche. Spodźiwny njemér jeho cźertowatoho, žiwdroscźe ho njemérkny po stwojim stołu; na dobo po kóczi a wubźerasche z wokom do cźmowneje nozy. Cźahnik wo stawje dźěsche na dźěsatu hodźinu. Pschi tym pschewsa jeho hrózba.

Na dobo sahłyscha znaty błós. „Mojeho bratra wjedniki? Schto dha tón jatw chze!“ a pschi tychle słowach dźěsche do druheho tónza jstwy, hdźež ho Ferdinand z nětkotrymi znatymi za blido zydasche.

„Dobry wjecźor, knjes Bertold“, praji wón stawaju, „njechach waš mylicź, dokelž widźach, so dźensce sam dyrj.“

„Ssam? cźemu sam?“ sarjekowaschc ho blidař, „nochaju sam dyrj, dyrj ho k wam žydowcy, je-li tu hischcze runa“.

„Lubjerad, knjes Bertold“, prajachu młodźi Ludju pschecźelnje.

„Scźe hižo dołho jow?“ wopraschca ho blidařki mischtr, z njewěsteju rulu žebi porjedźejo.

„Schtwórcź hodźinu.“

„Ale mischtrje“, pokročowaschc Ferdinand, „mi je dźiwo, so tu hischcze tak posdże scźe; abo njewěscze žnadź?“

„Schto?“ wopraschca ho blidař wobšedźerjerjch.

Su stej dźensa waschca zona a dźowka bo wróćiłoj?“

„Schtó? to prajisch“, žatwaka Bertold, polocźiwischi, so žmigu ho tschesko.

„Waschca zona a wascha dźowka!“

„Knjeze Bożo, hdy?“

W dwěmaj, 3 krótka, hdyž wotjědżech, stej pola mojeho mischtra klepałoj. Waschca zona bě trochu khora a khwatasche dom, so schnjeż.“

„Na Božownika, ty tjisch!“

„Njetju ženje, tak je, kaž žym prajił.“

„Moja žona, moje dźěcźo!“ sawoła knjes Bertold je žałoscźazym błosom a běsesche z durjemi do konjenza.

„Mojeho konja, konja! Kona, dźěcźo, jenicźke dźěcźo! Mojeho konja!“ konjazeho wotrocźka, kiž w durjach stejesche, do boka storcźiwschi, slecza k korici, torze konja z hrodże — („schto dha dźecze, knjeże, kót dźe je njeběelany!“) slecza na njeho a cźerjesche z wrotami nimo hoseźi, kiž njewidźachu, schto ho to njeczini.

„Je dha mischtr Bertold twarótnik abo je žy wopił, so na njeběelanym konju jěcha?“ prají jedyn z hosći.

„Taste nětchto dyrbi być“, bórbotasche tołsty kowčmar a łamrje durje, „pschetoj tón knjes je sabył swoju worcźinu saplacźicź“.

* * *

Karl cźerjesche mjes tym, wotnohi konjej do plezow sastajiwschi, z wichorom po bróhy do města; bjes klobuka, z rozsphnowanymi wokrami, blédy kaž žmjerć, z twarcerawym wokom cźerjesche wón, hróbny jedny. „Moja žona, moje dźěcźo“, bórbotasche wón, Bóh budź hnadny a žmilny, wonej spitej runje nad tutej helu a hnydom budże w dźecźich“. A dale dźěsche z njerozumnym khwatanom, nimo schtomow, płotow a pschekhodźiworjow, kiž spóčchent do hoka łěchchu. „Moja žona, moje dźěcźo, moje jenicźke dźěcźo!“ wołasche jedyn z hróbnym stysknym błosom a pohonjesche wustawazeho konja z wotrohu a z biczom. Mjesanske wołe błyschcźachu ho w měsacźkowym zwrěcźe, hwón bjesche. „Schtwórcź na jednacźe“, žatwaka njesdożotny, „po dźe ! posdże !“

Kóń bě ho dowuběžał a pocźa sahe, runjeź do njeho pjerjesche. schtoj mójesche, pomału khelpacź.

„Posdże, posdże! O ja njetnicźomny!“ a knjes Bertold, na pół pschemyślenły pyche stócź a sadrołowanje, wuczeje krótki hajnišći nóž a storcźi jón wbohemu konjej hacź do cźornoho do prědnich plezow. Kón sleczа z posledniej mocu z wotmachom, cźišnu jédneho pyches błotow na bróhu a žymny ho a wja konz. Sa twokomk bě Bertold sahe ho hrabał, pschišćocźi z žwonemu konju a žpyta jeho sa wotezu šudźicź. Tola tón sebjeże jeno žłabje hischcze błowu a cźepje cźe, mrkże, w stólcźi z nahomaj. „Po nim je! a ja žym satamanty!“ žałoscźesche wobžarujomny a torhasche žebi rołožu.

Na to trójesche žebi pót a kreź z wocźow a žłuchasche kedźbnje do cźmoweje nozy. „Pschecźe nicźo widźicź njeje, wschitko cźicho!“ Tuta žłaba nadźija doda jemu nowoje mocu, a cźerje che khwatajuc z swojemu bydlu, kiž bě ležom schtwórcź hodźinu hischcze sdalene. Skónczenje bě jachlo, bjes bycho, posledni sadźěwk pschewinuł, tak jemu napohlad jeho domu sadźěwasche — a tu trjeschce psched nim, so błyschcźo w měsacźkowym zwrěcźe, měrmy a njestranjeny; wokna w druhim schosu běchu rossphwětlene.

„Bożo! mój Bożo! ja so tebi dźakuju!“ a padże na kolenje, ruzy połožbnju. „Moja žona, moje dźěcźo! O Bożo, najžmilnischi!“ Spróżnje a njewědźese stupajo — muszy běchu jeho wopuschcźene — cźampaschke do swojeho domu; jemu so pyched wocźimaj muczesche a błyschcźe, bjes dźak scźeje za stwónck a padże k jemi.

Hdyž bě sahjo wocźi wotewrił, leżesche na kanapeju we swojej rossphwětlenej jstwe, w rukomaj swojeje žony a swojeho bratra, kaj jeho staroscźiwje hladaschtaj. „Mój Karlo! mój lubi wbohi Karlo! praj mi Bożе dla, schto je tebi tola stało ?!“

„O, moja luba“, žohdmy Karl a padże płacźo swojej lubej žonje do rukow, „o, ja běch na stych puczach, ale Bóh je mje a waš hnadnje sakitał.“

„Smérom, mój bratśe“, schepnu samkat a setrě žebi wocźi, „wón nicźo njewě, njeczin strocha.“

„A ty, mój drohi bratśe?“ žawoła Karl z dźakownym pohladnjenjom a tłócześe swojemu bratrej ruku.

„Ja“, wotmołwi tón, „ja wšem wschitko!“

„Wschitko?“

„Wschitko! wotjažnju cźi to połsticho.“

„Ale Jekat, o ja žym tola schudženy!“

„Zeż to ja wšem, tón njekhmanik je njeschčódny leżinjeny.“

„Nó, tak budź Bohu dźak a chwalba!“ žawoła mischtr Karl a padże swojemu bratrej k wutrobje. „Njemóžach cźi to salutowacź, wbohi Karlo, ale Bóh je naš wschech do swojeho sakita wzał!“

* * *

Karl zhori a dyrbješche nětko njedźelow leżecź, ale wón wotchori na cźełe a 3 bohom też na duschi. Wón cźeschesche swojeho bratra a bě nětk po jeho pschikładze žiwy.

Ferdinand, wjednik w samkarni, dosta za myto samkarjowu krajnu lubo'nu dźowku.

Knjeża Zebaka pat runje lěto po jeho wuczahnjenju w Kalifornji w Ameriźy bjes prozeża a žudnika se žmjercźu pohlobjitschu.

wobstarjej hospodje so tak ſ najmjenſcha nadoba wu-
hoton.

S Hucžina. Niedźelu poswjeci so tu pſchi, wulkim
zbudźenju towarſtwow pomnik ſa padnjenych ſwětowneje
wójny, na kotrymž je 36 wojakow Hucžinjanſkeje woſady
zapiſanych. Po powjeſczach němſkich nowin dě ſej ſwje-
dženſki cžas po wſu (Festzug), ſchtož ſo nam runje nai-
pſchihodnjſe pſchi tak khutrnym dnju, kaž je wopomnjcze
morjenych nanow, hynow a bratrow, bycz njeſda. Po-
ſwjeczenje pomnika woporow njeſpódźneje wójny njeje
pſchezo ſadna narada, hdyž może každy ſwoju „rjanu“
uniformu pokazać. Kuſt wjazy cžucziwoſe hohuſchnoſe
ſe ſawoſtajenymi padnjenych muži by lépje na měſcze
bycz.

S Hórki pola Rósbórka. Sandźenu ſobotu ſpyta
tu khowanſ B ſ wuſtawa (Führergeanſtalt) Zoar w Rós-
borku 12 létnu holczku ſ Nowych Sdźarow pola Hórki
wumozowacz. Dokelž pak ſo holza wobaraſche a tež
kolojédźini na jeje wolanje na pomoz pſchinjédźechu, ſo
njeſtuk njeporadźi. Słóſmika, kiž je 20 lét ſtary, a
ſwój wotpohlad pſchida, wotwjedźechu do hamtſkeho žud-
niſtwa w Rósborku.

Swjedżeń „Błyſka“ w Haßlowje.

Niedźelu „błyſkaſche“ ſo w Haßlowje, hdyž wjeſne
koleſa tſke kawaſtko ſwoju nowu khorhoj ſwe-
cžeſche. Kaž błyſk ſ módreho njebja trjeſki dźe někotreh-
kuli: pſchidoſłucharia powjeſeſ, jo je ſo pſchedy němſke
ſchportne towarſtwo pſchelětworiło do ſerbſkeho a tež
taiku khorhoj někto jaſo ſnamjo narodneho ſchwórta ſwo-
ju mjenuje. Tutón fakt tej ſwjedżeńſki rěcznik, knjes

Je swjetſchi cžaß,

ſo žebi „Serbske Nowiny“ ſkaſacje. Póſty wobliz ja
po 25. meji k abonnentnemu pjenjeſej 20 pj. pſchi-
rażka. Tehodła ſkaſajcze je žebi hiſchcze dżenża!!!

* * *

hoſpodarſki pomocznik Leſchawa ſ Cžornej, kotrehoż
narodne ſtutkowanje je tunjewon pſchikładomne, hiſe
wſchedne tajenja we ſwojej němſkej narěcži njebojſnje
pſchida a ſej roſtoji, ſepjerajo ſo na jeneho němſkeho
bajnika, kiž macžetnu rěcz pſche wſche khwali a
tehodła tež Sserbam ſo hłuſcha, ju w ſtamnoſci a we
towarſtwowym žiwjenju cžeſczowacz a pěſtowacz. (Tu-
ta roſomna a jenicžaj prawa myſl hiſchcze wjacžich Sser-
bow pſchekſiwa njeje. Pſchip. bop.)

Hdyž běſche rumna ſwjedżeńſka ſahroda, rotruż bě-
ſche wobſedżeł knjes kubież Rebiſch towarſtwu dobroczi-
wje pſchewoſtajił, ſo troſchku napjelnika, wotewri La-
howſke ſpěw. tow. pod nawjedowanjom knjeſa wuczerja
Krawza ſe Sarěcza ſwjedżeńſki porjad ſe ſerbiſim khó-

rom: „Mi nihdże ſo tak njelubi, hacž mjes mojimi
Sserbami“ Wěchmy hiſchcze rad wjazy taſkich ſerbſkich
ſpěwow ſłyſcheli. S bobom běſche to dopokaz, ſo wſchitke
naſche wjeſne towarſtwa może ſerbſki ſpěw haſcež, hoſt
bychu jenoż chżyże. Jeho pěſtowanje je je jara wažne.
S krótkej narěcžu poſtrowi nětcžiſchi pſchedſyda, knjes
Knebel ſe Sſuſchec, wſchěch pſchitomnych. Swje-
dżeńſki rěcznik w dalſchej a to ſerbſkej rěcži wažnoſcz a
wuſnam khorhoje powiſchikowſe roſpowiſuja ſe a po-
tom jeje ſerbſke barby (módra, cžerwjena, běła) roſtoja-
waſche. Ju bebja ſchportne emblemy (ſokoł a kolesko),
ſerbſka lipa a ſerbſke napiſmo, a to mjeno towarſtwa
a kokoliſe hełfo: Sanarod, wótczinu! Na ſdarl
Potom pſchepodawachu towarſtwa ſwoje dary. S kole-
żańſkich běchu pſchitomne Radwoſče, Kulkſchanſke, Mi-
nakaſke, Jażeńcžanſke a Lupjanſke, je ſerbſkich towar-
ſtwow Liwa ſ Pancžicy, Łužica ſ Hornjeje Hórki, Bacžoń-
ſki a Pancžicžanſki Sſokoł, Radżija ſ Budyſchina, towj
młodżeńcow ſ Khroścżiż a dujeżnow ſ Bacžonja. Wote-
da ſo do hromady 18 hodźinow a jedna hełta (wot cžeſt-
nych knjeżnow), jena hiſchcze ſcžěhuje. Tuthwilnu khor-
hojnik k. Schérak ſ Libonja pſchewsa ſnanjo ſerbiſcze
luboſcze a bratrowſtwa ſ jadriwymi a pſchejwobdżeńcznymi
ſłowami.

Na to ſeſtajechu ſo kolojéſdne towarſtwa ke korſej
po wſu a bliſke Sſuſchczyn (ſyches knježi dwór, hdżeż pak
knjes domu njeběſche). Dalſcha ſabawa wotwiwaſche ſo
we wjeſnej korczmi. Na wſu a na ſwjedżeńſkej luzy
witachu naſ cžeſtne wrota a ſmahowachu ſo ſerbſke a
druſe khorhoje. Pſetwy běchu pilne wjeſne a žiłbożne
holcza wobſtarane. Sa to błiſcha jim bžak, kaž dźe
wſchem njeſpórazninym rukam, kotrež ſu pomhale ſerbſtk.
ſwjedżeń wuhotowacz. Bóle ſerbſkeho roſa budźiſche wón
hiſchcze mět, hdy bychu wſchitzy Sserbja ſwoje ſhożo-
pſchecza ſ barami w ſerbſkej rěcži wupraſili a ně-
kotre němſke hołzy pſchi ſerbſkej ſwjedżeńſkej rěcži
ſo měrnišcy ſadżerżałe. Narodny orcheſter hu-
dźeſche a porjeſiſchi wopraworże derje poradżeny ſwjedżeń.
Wón ſwjedżeſche wo dobrym ſerbſkim ſmužlenju towar-
ſtwa, kotrež je dotalne mjenjenje, ſo mała ſportne towar-
ſtwa jeno němſke bycz, ſnižżiło. Też jako ſerbſke może
wono w ponſchihſnowanym łužiſkim ſyſtaſu ſtwarzacz. W
tak je němſki ſwjatk wjazy roſumjenja ſa ſerbſkim wožże-
bitiſcz wowotkaſat, hacž mnoſy Sserbja ſami. Cžehodła
njemohło ſo ſame towarſtwo do ſerbſkich pſchekwoc-
nicz? Dyrbi dha ſo pſchi wſchěch ſerbſkich naležnoſcžach
na jenoho obo dwoju Němzow dźiwacz? Hdże ſo to we
němſkich abo namjeſchanych towarſtwach ſtawa. Tam ſo
ſerbſka rěcz huſto doſcz ſ wotpohładom potłoczuje. Tuż
pſchiwołamy druhim: Sſlawa, ſrjeſchowazym!

Dźeń narodneho ocžerſtwa ſebra ſo we wjeczornych
hodżinach a ſanjeſe 80 létnemu jubilarej, žiwnoſcžerjej
Janej Hendrichej, kiž runje na dniu ſwoje na-
rodniny ſwjedżeſcze, ſerbſke ſaſtaniczko, wobſtejaſe ze Ker-
luſchow, ſpěwow a rejow (we wobłeje ſerbſke „Stary hiżo
ſtoni —“). Jubilat, cžeſnje a duchownje hiſchcze jara
cžiłu, běſche w młodoſczi ſnaty ſerbſki ſpěwar a wuſtoj-
ny rejowar. Wſchelazy gratulantoju běchu ſo w ju-
bilarnym domje ſeſchli a Hendrichez hoſwobliwa ſwójba
witaſche wſchěch ſ ruku a wutrobu a wokſchedni cžełko a
duſchu. Tuż też tu hiſchcze jubilarej „Na mnohe létar“

Wſchi korſoſéſdnju ſaſtupichmy do ſerbſkeho domu
we Sſuſchczach. Hdżeż ſo na njenarodnoſcž Mnſcherſan-
ſkeje ſchuże ſkorżeſche. Potajſim ſchula, wosrjedż Sser-
bow leżaza, a ſe wſchěch ſtron wot Sserbow wobdata,
nima ani jedneje ſerbſkeje hudźiny. Njeſbu tute wuh-
ſtejnoſcže Budyſchſkemu ſchulſkemu dohladowarſtwu ſna-
te? Abo ſaſłeji tu jeno na Sserbſtwu wotthilenemu wu-
cžerju, ſo ſo ſerbſka wuczba w prjedy dobrej ſerbſkej
ſchuli wjazy njepodawa? Tak ſu ju Přeczerjo hižo pſche
němcžiże a Mauſchezy bórſy ſcžěhuja. A potom njech hi-
ſchcze nětko rjadi, ſo ſo ſ pomozu ſchule ſerbſka rěcz
njenicži a njewutupuje. Kak bohu hiſchcze dyrbja Sser
bjo tajſenum cžinjenju pſchihładowacz? Taſke wobſtoj-
noſcže ſmu hewak w Pruſkej ſnježżeni. Ale w Saſkiſej
też w mnohim klaza. Na taſtich ſerbſtich ſwjedżenjach
ſo nětcžiſchtuli wukowa, a naſhoni. S wſetſcha niż żara
ſwjeſelażeho. A „Błyſkej“ pſchiwołamy: Dale tak nje-
bojaſnje, njetbabjaſo na naſtrujenym pucžu. Błyſkaj a
hrimaj do ſerbſtich wutrobow, jo wucziſczeny powětr
wocžeſtnuje narobneje khorowatych Sserbow. Exempla
trahunt!

Swjedżeń, Błyſka' w Haßlowje.

Niedźelu „błyſkaſche“ ſo w Haßlowje, hdyž wjeſne koleſa tſke kawaſtko ſwoju nowu khorhoj ſwecžeſche. Kaž błyſk ſ módreho njebja trjeſki dźe někotrehkuli: pſchidoſłucharia powjeſeſ, jo je ſo pſchedy němſke ſchportne towarſtwo pſchelětworiło do ſerbſkeho a tež taiku khorhoj někto jaſo ſnamjo narodneho ſchwórta ſwoju mjenuje. Tutón fakt tej ſwjedżeńſki rěcznik, knjes hoſpodarſki pomocznik Leſchawa ſ Cžornej, kotrehoż narodne ſtutkowanje je tunjewon pſchikładomne, hiſe wſchedne tajenja we ſwojej němſkej narěcži njebojſnje pſchida a ſej roſtoji, ſepjerajo ſo na jeneho němſkeho bajnika, kiž macžetnu rěcz pſche wſche khwali a tehodła tež Sserbam ſo hłuſcha, ju w ſtamnoſci a we towarſtwowym žiwjenju cžeſczowacz a pěſtowacz. (Tuta roſomna a jenicžaj prawa myſl hiſchcze wjacžich Sserbow pſchekſiwa njeje. Pſchip. bop.)

Hdyž běſche rumna ſwjedżeńſka ſahroda, rotruż běſche wobſedżeł knjes kubież Rebiſch towarſtwu dobroczinje pſchewoſtajił, ſo troſchku napjelnika, wotewri Lahowſke ſpěw. tow. pod nawjedowanjom knjeſa wuczerja Krawza ſe Sarěcza ſwjedżeńſki porjad ſe ſerbiſim khórom: „Mi nihdże ſo tak njelubi, hacž mjes mojimi Sserbami“ Wěchmy hiſchcze rad wjazy taſkich ſerbſkich ſpěwow ſłyſcheli. S bobom běſche to dopokaz, ſo wſchitke naſche wjeſne towarſtwa może ſerbſki ſpěw haſcež, hoſt bychu jenoż chżyże. Jeho pěſtowanje je je jara wažne. S krótkej narěcžu poſtrowi nětcžiſchi pſchedſyda, knjes Knebel ſe Sſuſchec, wſchěch pſchitomnych. Swjedżeńſki rěcznik w dalſchej a to ſerbſkej rěcži wažnoſcz a wuſnam khorhoje powiſchikowſe roſpowiſuja ſe a potom jeje ſerbſke barby (módra, cžerwjena, běła) roſtoja-waſche. Ju bebja ſchportne emblemy (ſokoł a kolesko), ſerbſka lipa a ſerbſke napiſmo, a to mjeno towarſtwa a kokoliſe hełfo: Sanarod, wótczinu! Na ſdarl Potom pſchepodawachu towarſtwa ſwoje dary. S kolesżańſkich běchu pſchitomne Radwoſče, Kulkſchanſke, Minakaſke, Jażeńcžanſke a Lupjanſke, je ſerbſkich towarſtwow Liwa ſ Pancžicy, Łužica ſ Hornjeje Hórki, Bacžońſki a Pancžicžanſki Sſokoł, Radżija ſ Budyſchina, towj młodżeńcow ſ Khroścżiż a dujeżnow ſ Bacžonja. Wotedа ſo do hromady 18 hodźinow a jedna hełta (wot cžeſtnych knjeżnow), jena hiſchcze ſcžěhuje. Tuthwilnu khorhojnik k. Schérak ſ Libonja pſchewsa ſnanjo ſerbiſcze luboſcze a bratrowſtwa ſ jadriwymi a pſchejwobdżeńcznymi ſłowami.

Na to ſeſtajechu ſo kolojéſdne towarſtwa ke korſej po wſu a bliſke Sſuſchczyn (ſyches knježi dwór, hdżeż pak knjes domu njeběſche). Dalſcha ſabawa wotwiwaſche ſo we wjeſnej korczmi. Na wſu a na ſwjedżeńſkej luzy witachu naſ cžeſtne wrota a ſmahowachu ſo ſerbſke a druſe khorhoje. Pſetwy běchu pilne wjeſne a žiłbożne holcza wobſtarane. Sa to błiſcha jim bžak, kaž dźe wſchem njeſpórazninym rukam, kotrež ſu pomhale ſerbſtk. ſwjedżeń wuhotowacz. Bóle ſerbſkeho roſa budźiſche wón hiſchcze mět, hdy bychu wſchitzy Sserbja ſwoje ſhożopſchecza ſ barami w ſerbſkej rěcži wupraſili a někotre němſke hołzy pſchi ſerbſkej ſwjedżeńſkej rěcži ſo měrnišcy ſadżerżałe. Narodny orcheſter hudźeſche a porjeſiſchi wopraworże derje poradżeny ſwjedżeń. Wón ſwjedżeſche wo dobrym ſerbſkim ſmužlenju towarſtwa, kotrež je dotalne mjenjenje, ſo mała ſportne towarſtwa jeno němſke bycz, ſnižżiło. Też jako ſerbſke może wono w ponſchihſnowanym łužiſkim ſyſtaſu ſtwarzacz. W tak je němſki ſwjatk wjazy roſumjenja ſa ſerbſkim wožżebitiſcz wowotkaſat, hacž mnoſy Sserbja ſami. Cžehodła njemohło ſo ſame towarſtwo do ſerbſkich pſchekwocnicz? Dyrbi dha ſo pſchi wſchěch ſerbſkich naležnoſcžach na jeneho obo dwoju Němzow dźiwacz? Hdże ſo to we němſkich abo namjeſchanych towarſtwach ſtawa. Tam ſo ſerbſka rěcz huſto doſcz ſ wotpohładom potłoczuje. Tuż pſchiwołamy druhim: Sſlawa, ſrjeſchowazym!

Dźeń narodneho ocžerſtwa ſebra ſo we wjeczornych hodżinach a ſanjeſe 80 létnemu jubilarej, žiwnoſcžerjej Janej Hendrichej, kiž runje na dniu ſwoje narodniny ſwjedżeſcze, ſerbſke ſaſtaniczko, wobſtejaſe ze Kerluſchow, ſpěwow a rejow (we wobłeje ſerbſke „Stary hiżo ſtoni —“). Jubilat, cžeſnje a duchownje hiſchcze jara cžiłu, běſche w młodoſczi ſnaty ſerbſki ſpěwar a wuſtojny rejowar. Wſchelazy gratulantoju běchu ſo w jubilarnym domje ſeſchli a Hendrichez hoſwobliwa ſwójba witaſche wſchěch ſ ruku a wutrobu a wokſchedni cžełko a duſchu. Tuż też tu hiſchcze jubilarej „Na mnohe létar“

Wſchi korſoſéſdnju ſaſtupichmy do ſerbſkeho domu we Sſuſchczach. Hdżeż ſo na njenarodnoſcž Mnſcherſankeje ſchuże ſkorżeſche. Potajſim ſchula, wosrjedż Sserbow leżaza, a ſe wſchěch ſtron wot Sserbow wobdata, nima ani jedneje ſerbſkeje hudźiny. Njeſbu tute wuhſtejnoſcže Budyſchſkemu ſchulſkemu dohladowarſtwu ſnate? Abo ſaſłeji tu jeno na Sserbſtwu wotthilenemu wucžerju, ſo ſo ſerbſka wuczba w prjedy dobrej ſerbſkej ſchuli wjazy njepodawa? Tak ſu ju Přeczerjo hižo pſche němcžiże a Mauſchezy bórſy ſcžěhuja. A potom njech hiſchcze nětko rjadi, ſo ſo ſ pomozu ſchule ſerbſka rěcz njenicži a njewutupuje. Kak bohu hiſchcze dyrbja Sser bjo tajſenum cžinjenju pſchihładowacz? Taſke wobſtojnoſcže ſmu hewak w Pruſkej ſnježżeni. Ale w Saſkiſej też w mnohim klaza. Na taſtich ſerbſtich ſwjedżenjach ſo nětcžiſchtuli wukowa, a naſhoni. S wſetſcha niż żara ſwjeſelażeho. A „Błyſkej“ pſchiwołamy: Dale tak njebojaſnje, njetbabjaſo na naſtrujenym pucžu. Błyſkaj a hrimaj do ſerbſtich wutrobow, jo wucziſczeny powětr wocžeſtnuje narobneje khorowatych Sserbow. Exempla trahunt!

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 20. meje, 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:
(Tute ſerbſ. ſu w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	239 400
ſendżelſki punt	18 350 000	cžeſkoſł. króna	124 600
ſchwejzarſki frank	744 100	10 mil. półſt. mark	789 700

Němſke pjenjeſy na ſmětkowych witach ſtoja hódnotu ſakhowachu. Franzowſki frank ſwoju hódnotu lého-
ma ſdżerża. Se wſchelakich ſtron, najſerje induſtrije, wulkadźeja powjeſeſe, ſo rentowa hriwna ſwoju hódnotu
ſłubi. Taſke wudawanja ſu ſelhałne. Wone ſo ſe
mutnych żórłow do luda trubja, ſo by kžódy, — je-li ma
żane pjenjeſy wiſche — je pſchekupili. Tehodła wobojaný
lud wopraworże mało na dań dawa. To je ſa naſch żyły
lud ſe ſahubu. Rimaja-li banki pjenjeſy, njemóża kredit
dawacz. Je-li ratak kredit njedoſtanje dyrbi ſwoje pro-
dukty, njech ſłót — njech żito, ſa kžódu pſchežiſmu pſche-
dawacz. Tehodła njech kžódy roſumuh wuczi, rěcži, na-
pomina, ſo bychu ludżo ſwoje pjenjeſy ſażo na dań
wołyli. Rentowa hriwna ſwoju hódnotu żenje njeſłu-
bi. Pódła teho banki konta na ſłotu hódnotu ſakoża, ru-
nje taſ wone jenoż po ſtoſej hódnoce pjenjeſy wupożżiwaja.
Je-li ratak wochże ſwoje produkty ſa tunt pjenjeſ kupjej
do ſtukany walicz, trjeba kredit. Kredit dawa banka.
Banka może jón dawacz, hdyż ma ſama pjenjeſy. Teho-
dła njech kžódy ſa to rěcži, ſo tam pjenjeſy pſchiſtůbu —
Njerozſomne blady, haj namałany ſchwindl, ſu wudawa-
nja, ſo žiża koła, wobleki atd. ſażo ſa 8 hr. — ale
k tém hotke płacžicz — poſticzuja. Je ſchtó żaneho taj-
keho żida hdże a hdy widżał? abo też tón, kiž taſki nie-
wſom bledżi. — Schtóż ſam pjenjeſy trjeba, a tajſe bla-
dy dale roſſchérja, rěka ſebi ſam do mjaſa. Wy roſumni
w kraju wołtańcze ſoka a ſtupatſe raſnje taſkim a podob-
nym bladam napſchecza. Stat ſcže wy ſami ſobu. Cžeſ-
hodła pſchežo na tónle ſtat ſwaricz. Wón tu je. W nint
ſarjaduje ſo naſche hoſpodarſke derjemcžeſe. Njech tola
kžódy po ſwojej mozy na ſwojim měſtnje ſa ſhromadne
derjemcžeſe dźěła. Wiſche proteſtne ſhromadźiwy pſche-
ſtawy cžeſam cžaſu ſu hnuhuju. Sapſchimnuty ſami
wiſchitzy do kołow, ſo bychmy ſ bahna wuſli, w kotrymž
ſmy wjaſli.

Effektowe kurſy na wežerawſchej Barlinſkej burſy bě-
chu pſchi ſpoczatku knże, potom ſo ſeſtajachu. Też na
Derjeżdżanſkej burſy běchu kurſy ſtabiſche.

Na produktowych witach ſo pſchežo hiſchcze żane wo-
żżiwjenje njepokaſuje. Pjenjeſ njeje. Żuſa muka cžéſmi
wiſi. Pſchenicžne płacžiny běchu ſterże ſaſo tuniſche. We
rożży ſo niczo njepſchemēni. Tola ſkłady ſtatneje żitnic-
nje (Reichsgetreideſtelle) ſu dżeń a próżdniſche. Tak ſmě-
li trochu ſtrużene płacžiny ſa nju wotcžahnjeż, ale rěa-
na muka njeudże. Jecžmjeń nima kupzow. Wowoß mjeſ-
ſche mērne wiki. Rżane wotrubły lépje pſchenicžnych dźě-
chu. Wežera płacžeſche zentnar żita po ſłotych hriwnach

w Drjeżdżanach:
pſchenicży 7,80—8,05, rożki 6,90—7,15, jecž-
mjenja 8,38—9,42, wowßa 7,00—7,25,

w Barlinje:
pſchenicży 7,70—7,85, rożki 6,40—6,60, jecž-
mjenja 7,25—8,60, wowßa 6,35—6,70,

we Wróſchowju:
pſchenicży 7,50, rożki 6,50, jecžmjenja 6,15
hacž 8,15, wowßa 6,15.

Napſchedań:

Hołza, bołdrałtna, k wjaſanju, w Kroſcže cžiſło 8.
ſa. prēnicžka, a cžołu k wjaſanju, we Wulkich Debſe-
nach cžiſło 35.

Młoda dójka, běła bjes rohow, w Kamjenzu na Wa-
rowſkej dróży 23.

Jowa blisko k cželenju we Schönbachu pola Kamjenza,
cžiſło 23.

Jano, 12 zentnarjow, pola H. Fleiſcherja w Małej
Swónży, telefon 296, pola Lubija.

Sopytaju:

do cžeſnjenja na wětrniku we Warnocžizach (Arns-
dorf) pſchi żeleſnizy Shorjelz-Wóſbork.

Hołzu do domu, kiž może waricz, mlokarńa Riedel we
Budyſchinje.

Do domu a ratarſtwa hoſcžeńz we Slonej Borſchcži.

Do ville, ſtarſchu, do domu wobſedżerja fabriki Ottokar Schurig, we Wulkich Rdarjezach (Groß-Röhrsdorf.

Do domu, ſtarſchu 17 lét, Margotſhof w Lubiju.

Rożny ſtrużnik a hejtman na knježi dwór w Jamnom, k 1. julijej.

Sopſchenaja:

Hoſtina we Schidole pola Kamjenza ſo poſdżiſcho pſchena-
naja.

Mōr howjadłow. Na hollandſko-němſkich mjeſach ſa-
khożża mór krumow. Wężżwuſtojni praja, ſo wón hroſy
wſchón howjaſy ſtót Němſkeje ſaniczcz, je-li ſo dale
roſſchérí. Na njón padnu po dwēmaj dujomaj. Khore
ſkoczo dyha nima. Potom ſapoczinje nóſy krawicz. Po
nekotrych hodżinach je ſkoczo hižo mortwe. W Hollandſkej je hižo pſches 1000 krumow na mór ſażinyło. Lékarjo žebi radżi njewjedża, żadyn ſredk njepomha. Też winu khorotſe njeſnaja.

Płacžiny na Barlinſkich produktowych witach.

Žito a wołijowe ſymje ſo tuni abo 1000 kg, ſemaſ 100 kg, płacžiny ſo
	19. 5.	17. 5.
Pſchenica	154-156	155-159
rożka	128-132	128-132
nětk. jecžmjen	160-172	164-176
nětk. jecžmjen wowß	—	—
Kukurjcz (Maiſ)	127-134	127-134
pſchenicžn. muka	21-24,25	21-24,50
rżana muka	18-20,50	18-20,75
pſchenicž. wotr.	9-9,50	9-10,00
rżane wotruby	9,20-9,30	9,25-9,30
rapſ	800	800
lane ſymje	400	400
hrōch	15-16,00	15-16,00
pjenjuſchit	11,00-12	11,00-12

	19. 5.	17. 5.
rapſ. wołijſki	10,20	10,20
wod. melaſka	8-8,40	8-8,80
ſerabella	11-13,00	11-13,00
ſtrużne krjſti	20-20,80	21-21,50
hurcy	15-16,00	15-16,00
wot'a	11-13,00	11-13,00
lanu wołnjſchi	19-20,00	19-20,00
módre lupiny	11-11,50	11-11,50
żołte lupiny	15-15,50	15-15,50
ſymno, 50 kg	2,50-2,75	1,90-2,10
ſtoma, rżana	1,35-1,45	1,05-1,25
„ pſchenicz.	1,35-1,45	1,05-1,25
„ wowßna	1,10-1,25	0,90-1,05
„ jecžna	1,10-1,25	0,85-1,05

Płacžiny rēſnego ſłotu na Drjeżdżanſkich ſłótnych witach.

19. meje 1924. Płacžiny po zentn. a ſt. hriwnach.
Słóne bruzjny a wołmanjenzje.

Woły: 117.

Polnomſaſne, wukormſene, najwjetſche rēſnje hódnoſcže hacž do 6 lét	42-44
Młode mjaſne, njewukormſene, ſtarſche wukormſene	35-38
Mjenje wukormſene młode, derje pſchowane ſtarſche	28-32
Mjenje pſchowane wſchitzy ſtarobow	20-26

Bykl: 163.

Polnomſaſne, wuroſcene, najwjetſchie rēſnje hódnoſcže	41-43
Polnomſaſne, młodſche	34-38
Mjenje wukormſene młodſche a derje pſchowane ſtarſche	28-32
Schpatne	20-26

Jałowy a krumy: 176.

Polcromſaſne, wukormſene krumy najwjetſchie rēſnje hódnoſcže	42-44
Polnomſaſne, wukormſene jałowy najwjetſch, rēſnje hódnoſcže hacž do 7 lét	35-38
Starſche wukormſene krumy a derje wuwite młodſche krumy a jałowy	28-32
Derje pſchowane krumy a mjenje pſchowane jałowy	20-24
Mjenje a ſchpatne pſchowane	16-19

Cželata: 607.

Ruſſkoſche wukormſene	55-57
Mjenje wukormſene a taſke wot żyza	46-52
Schpatne	34-42

Wowcy: 293.

Młodſche a ſtarſche wukormſene	44-48
Starſche wukormſene	36-43
Mjenje wukormſene (Merżſchafe)	18-30

Swinſe: 1750.

Polnomſaſne, wołoſebitych raſow a jich ſchiſikjenjow, hacž do 1½ lét ſtare	57-59
Wuterminſene	59-61
Młoſchne	54-56
Schpatne	48-52
Ranzy a kundroſy	40-50

Přilopk.

* Se 60 létami hiſchcze młodżeny. Kak wjele wucženych je hižo na to dźełako, ſo by cžłowjeſ wěcżnje młody woſtał, ale něſchto prawo woni jenje wupjelki njeſju. Nětkole pak jedyn prawy młodżeny, rownjſi lékarſki dr. Bais, ſaſo ſ nowym nawodom (Methode) wuſtupi. Wón chże ſ tak mjenowanymi X-prudami organy cžłowjeka wobmłodżicz. Hdyż by ſo po tutnymi nawodami cžiniło, dha by ſwět bórſy na hłowje ſtoł. — (Tutu powjeſcz Mots Tunka runje na wocži dosta, hdyż ju naſch żoburedaktor pižaſche, a chżyſche na kžódy pad, ſo tam tu pobłednu żadu, „ju budże polom ſtwět na hłowje ſtacz“, napiſanu mēcz. Mots ham ſo derje ſnaje, je hižo we wjacy hacž ſtarych lětnikach, a my na njeho tukamy, ſo by jedyn ſ prēnich był, kiž chżedża ſo womłodżicz dacz. Potom wſchak je lohko mōżno, ſo by ſwět — tak daloko kaž ſa Mojſa wobſteji — na hłowje ſtawał a wón ſam najſterje najprjedy.)

* Wożedni ruhżejnżih. Na żeleſnizy Langenbielau-Wróſtkau buchu hižo wot léta 1922 wažne pakety kradnjene a policija ſo pedaromo prózowaſche, podpichowu wuſlědżicz. Njedawno pak tola ſat ſym pſchidźe a paduchi běchu — żeleſnicžny pſchewodnik (Zugführer) a dwaj ſarjadowarjej (Schaffner). Hdyż ſo taſke ſymno mjes perſonalom żeleſnizy cžini, je bjes dźiwa, ſo ſo cžaſto takko pożżiwkow ſhubi. Bohużżel pak je to wuwjaſcze ſo ſaſtojnizy ſo k temu wabicz dadża, wulka wjetſchina ſaſtojnikow je zyle wěſcze ſpuſchczejomna, ſchtož dyrbi ſo pſchipóſnacz.

* **Ruske towaršichnistwo za powětrowy pósł** (Russische Flugpostgesellschaft) dyrje nowy wodkhodny rjad za pósłowe lětadła postajić, mjenujcy sćěhcą pućowu mjez Moskwu, Pětrohrodom, Charkowom, Archangelskom, Astrachanom, Minskom a Władiwostokom, dale ći cźary (Linien) w južnej Asiskej a dwě w republiky Kirgisowu. Želesnica trjeba z Pětrohroda do Władiwostoka 18 dnjow, lětaki pak cźehła zamžnu dalenosćź za pjeć abo sćěhć dnjow pśeleceć.

* **Wulkotna firma.** Barlinska policija njedawno pabuchne pažmo, kiž z 12 wołsobow wobsteješe, sajcu Waduschi so najbóle za brillanty a podobne drohe kusli zajimowachu. Tuta firma „E. V." (Einbrecher-Bande) mješe też wjednika, kiž jara wołsebneho kuješa hrajesche. Wón twdawaše so za brohotkarja (Juwelenhändler) a wopytaše bohatych ludźi, so by jich drohe kamuschki wobhladował. Tutych ludźi wón w nozy hischcze juno wopyta, ale niz šant. Schtóž wot jeho pomocnikow najlepje kradnješe, dosta wobsebitu premiju. Schtóž niczo njedokonješe, jeho wón z „bóžca" puschći. Direktor tuteho swjasta bě też dwě hodźe pschijał, kiž wunoschli tuteje firmy sastajowaschtej. Tuzej hodźe pak swědomje hrjebaše a wonej należnosć policiji pschepodaschtej.

* **Bakteriologiske pschecpytowanje papjerjanych pjenjes.** Wšich pschecpytowanju wschelakich druhich papjerjanych pjenjes (na 446 sztuk) w powóznikim cźasu so wupokasa, so so na nim wulka licźba bakterijow sabydluje. Tak namakachu so n. psch. na brěnje trjebanych jedne- a dwajbriwmarjach na 13 000 hač do 143 000 taikich likernaczow. Jich družina a licźba njewotwisuje jenož wot trjebanja. Wjele zalěži na papjerje. Hładke bankowki maju mjenje bakterijow hač trute. Też pohlad pjenjes hač z rěnistwom, pjelkastwom, z witom atd. njena niczeho wobsebitepo na sebi. Pschecpytowanje wo bohdosći žiwjenja wschelakich likernaczow wupokasa: 54 hodźin, 93 — 127 dnjow, 87 — 138 dnjow, 11 — 96 dnjow, 25 — 138 dnjow, 17 — 52 dnjow, 48 — 134 hodźinow, 87 — 138 dnjow. Po słowach po bakterije wot papjerjanych pjenjes lóžo pschenjesu hač wot druhich wězow. Tuž je njestrowe a schódne, wšak liczenju papjerjanych pjenjes porsty likać.

* **Rubježne mordarstwo w Dittmansdorfe.** Na bestialne waschnje bu 68 lětny gmejnski pschedsydźicźel Wüstner w Dittmansdorfe w nozy 17. meje samorodowany. Na mjesnje njeskutka namakachu heleru, z kotrejž běchu padnyli, kiž bo do Wüstnerowcho statoka nutskamachu, jeho sabili a też jeho žonu cźežko zranili. Wüstner je mortwy, mjes tym so jeho žona pschi žiwjenju wosta. Rubježnik mordario mějachu najskerje na pjenjezy wotpohladane, kiž bě Wüstner sa elektrisku nóz psched nědźelu dnjami špérał; jedna jich wo nimale 1000 št. hr. kiž rubježnizy sobu wsachu. Wo słóžnikach w tu chwilu žanyho śleda nimaja.

* **Wulki wohenj w Hamburgskim pschistawje.** Pjatk hydźenja po swjatoku, w 6. hodźinje, wubyri w twarschiju němsko-ruskeho wósrisiwa (Transportgesellschaft) wohenj. Jenož z tym, so wětřik do druheje strony fijeschcze, buchu twarjenja psched wohenjom swobarane. Spadowaza murja pschiknu jenu łódź, bjes teho, so by wulkeje schkody nacźinila. Dwě mjeńšej łódźi, tak mjenowane „Schuten", so podmurischtej. Wohnjowe woboty so hacź do ranja próznowachu, wohenj wobmjesowacź a sabuchnyć. Kak je wohenj nastał, njeje sćěhcźene.

Našim česćenym dowěrnikam

při Budyšsko-Wojerowskej železnjskej čarje

:- dawamy k wjedźenju, zo naš -:

poselnik z Wojerec

dopołdnja 1/4 11 hodź. we Wojerecach wotjězdźuje. Prosymy, zo bychu so jemu powjesće a nawěšćki a druhe naprašowanja sobu dawałe.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

* **„Leninowy cźah" injeschožił.** W Ruskej bu k bopomnjenju na Lenina cźah natwarjeny, kiž mjesesche na lokomotiwje wulki wobraz Lenina. Sapoczatk meje tutón cźah k prěnjenju rasej jěchesche a bu w Moskwje wot šowjetskich sastojnikow wocźakowany, kiž cźahnu wobsebitu swjatocznosć wotměcź. Tuzi ludźo pak podarmo cźakachu, dokelž cźah bě po puću injeschožił. Někotři njebožcźinkojo běchu kolije wutorhali, so by so cźah swarźił, schtož so jim też poradźi. Kak wjele wołsobow je wo žiwjenje pschischło, pak nichtó njeschoni.

* **Wojowanje se žrawzami** (Haifische). W Cźichim oceanu, 25 kilometrow wot brjoha, mjesesche amerikanski łódźnik Charmont Staden wojowanje se žrawzami. Hdyž we swojej pomocnej łódźi po morju jěchješe, nabadny jeho cźrjoda žrawzow. Njembrje spytachu cźołm pschecźiśnyć. 25 hodźin so łódźnik z nimi wokoło bějesche a njemějesche niczo druheho k wobaranju hač nóž. Stónchnje jeho jendźelski parnik namaka. Mjesćno žrawzow bě Staden šokł. To potaźe, kak cźěžny je wón two swoje žiwjenje wojował.

* **Sakasnja za wupuczowarjow** (Ausreiseverbot) a cźěste kupjele. Swjatk cźěskosłowakskich kupjelow je pósłanza dr. Jurba do Barlina a Drježdżan pósłał, so by pschecźiwo sakasni za wupuczowarjow rěcźał. Njeje jara swjeselaze, so wupuczowanje do Cźech 500 št. hr. płacźi, bokelž pob tajkimi wobsteješcźenjej žadyn Židowski cźěrjek wjeza do kupjelow jěcź njemóže. Někto pak so kaž je dr. Turba wuspěchi měł a też mocźinił, so mózkżdyn hóršcź jeneho pschewodnika darmo sobu wsacź. Po tutym praschenju budże hischcze bliższe shonjenju, pschetož po wopytcze dra. Turby je so hnydom zhromadźiznu wo tej wězy wotdźerżała.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Cźakat (Gerichtsvollzieher) hamtskeho sudnistwa we Lubiju pschidawa firjedu, 21. meje 1924, we Wóspork (hosćeńcź „Hwězda") 1000 rolow telsa na pschezaozowanje.

Towaršichowski powěstnik.

Domowina. Lětušny wšotowaršichowski zlět wotměje so prěnju njedźelu po synowych žnjach (29. junija) w Khwaćicach při składnosći khorhojposwjećenja tamnišeho serbskeho towaršichstwa. Wšě serbske towaršstwa dźensa na to kedźbliwe dźiny z próstwu, zo njebychu sebi za tón čas ničo druhe předewzałe, ale so hižo na tutón wulki zlět přihotowałe. Chcemy jón wuhotować jako imposantnu manifestaciju serbskich towaršichstwow. Podrobnišo so hišće wozjewi. Sekretariat Domowiny.

Přispomjenka: We wčerawšim wozjewjenju je so mylnje město Khwaćic Khróšćicy čišćało.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Dźensa wutoru je spěwna pruha za wałtkich spěwarjow a spěwarki. Koncert w D. Ł. je na 1. junija postajeny. Nichtó njesmě wuwostać. Wowdźerk.

Tow. młodzeńcow w Baońcu změje přich. srjedu wjećor we 8 hodź. hodź. zhromadźiznu w Baońcu.

Spěw. tow. „Zerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma pjatk, 23. meje, wjećor we 8 hodź. pola Symankee w Njechornju spěwanje. Dla předstejacoho swjedźenja maja wšitcy z wěstosću přińć. Dirigent.

Jednota „Sokoł" w Porsćecach zwučuje srjedu 21. V. Jednota zwučuje za zlět Zwjazka, tehodla njech kóždy zwěstosću přindże; z dypkom wjećor we 8 hodź so na zwučenym městnje zeńdźemy.

Zwjazkowy zwučowar.

Sokoł we Budyšinje maja dźensa 1/2 8 hodź. zwučowanje w zali Serbskeho Doma. Kuždej sobu přinjesć. Načolnica.

Jednota „Sokoł" w Pančicach ma štwórtk wjećor we 8 hodź. zwučowanje a zhromadźiznu předsydstwa. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Smolerjec knihićišćerńja a knihańa

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihańa" w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

póndźelu 2. junija t. l., popołdnju w 4 1/2 hodź.,

do žurla **„Serbskeho Domu"** w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2 na

porjadnu generalnu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńši porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow;
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo woblišenju dobytka a wotbytka;
2a. Předpołoženje započatka bilancy w złotej mjenje wot 1. I. 1924 z rozprawami předsydstwa a dohladowarstwa a jeje připóznaće.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa;
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29, 2 a 30 wustawkow;
5. Wudospołnjenje wustawkow § 13;
6. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1923 budźe wot 28. meje t. l. w našej „Serbskej kniharni" na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knihikow abo na hewak wěrjódne waśnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupnjenje přez druhich njeje přepušćomne.

Dohladowarstwo

družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihańa"

Prof. dr. Arnošt Muka, předsyda.

Přisp.: Do hłown. zhromadźizny w 4 hodź. budźe krótke posedźenje předsydstwa a dohladowarstwa.

Hospodar

sprawny a spušćomny, so na mjeńšu žiwnosć k 1. jun. abo pozdźišo pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Now."

Hoscenc a kofejownja při dźiwadle

ja. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće

wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokoročak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotplaćenje

dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meblo.

Po samsnych wuměnjenjach dostanjeće:

wojerske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske košle, drallowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnišich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!

Tehodla wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpěrajće z tym swój wocućacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Hotowe meble

khamory, blida, komody, łoža

wjetši skład ma hnydom na předań

Ernst Schuster

blidarnja we Łazu.

Wšě mašinske wudźełanje a wuhěblowanje deskow :- za fundowanja a wšě družiny drjewa. -:

Rjane serbske

hrónčka na scénu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska kniharnja w Budyšinje

Pčólnicu

kiž so zamknje hodźi, z 8 kólcami, předawa tunjo

Aug. Riemer w Pěskecach

pola Kamjenca.

Wóskowane sukna

wupjerki, módrodźiš, twjelki, kołlace a vitrażowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na Šitnych wikach 11, snapf. hosćeńca Złoteje Hwězdy Rěči serbski.

Wozowe

płachty

woda njepřepušćate, předawa a wupožčuje

Hoffmeister w Budyšinje

na Hoće hasy 22.

Mašinska słoma

(šěroko mlóćena) je po wozach hač do domu po dnjowej płaćizny na předań w Wotrowje čo. 24.

Mloda suchona rasowa

ćehniwa kruwa

je na předań w Kobelnju čo. 7 pola Klukša.

Zony

Wotmelam swój wulki sklad pschepasłow, mežacznych a pschehpabowych powjazow, podpołožkow.

Sleju rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje psched schulešćimi wrotami čo. 9

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytaju khoreych po domach. — Naturska hojerka

Hańża Cyžowa

w Kortitzy p. Hrodźišća.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Po dołholětnej dźěławosći při sudniskich a zarjadniskich, policajskich a dawkowych wyšnosćach sym so jako

rěčnik

při hamtskim a krajnym sudnistwje w Budyšinje a při Žitawskej wikowanskej komorje připóznał.

Kanzlija: na bohatej hasy 29II. Telefon 128.

W Budyšinje, 12. meje 1924.

Měšćanski prawny radźićel zw. sł. dr. jur. Hauswald

dotalny předsyda podrudniskeho jednanskeho hamta a přemysłowcho a překupskeho sudna města Budyšina.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 118 | Budyšin, srjedu 21. meje 1924. | Lětnik 83

Wot N. 1 płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerńa, zap. družstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotdadź, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełanje so stajnce nawóstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 Łotych pj. Rabat po tarifje. : :

Najnowiše z cyłeho swěta.

Dźerža wuradźowa zentrumska, němskoludowa a bayerska ludowa strona wo wutworjenju nowseho knježeństwa. S němskonacionalnymi chce zentrumska strona jenož jednaći, hdyž tuchi kurs swontownoje politiki Marxowseho knježeństwa pschipóznaja.

*

Němskonacionalni chcedźa na městno kanzlerja pósłanja Wallraja jako kandidata postajić. Herzta njechcedźe na tute městno puschczeć, schtož znamjenja, so je dowěrny pomjch hamtnych pschiwisnikow trochu poshubił.

*

Jedyn z najwjetschich němskich industrielnych zawodow „Stahlwerk Becker" je dla hospodarskich czejow pod wobchodny dohlad (Geschäftsaufsicht) pschischoł. Wjednistwo zawoda je zwolsebe generalnaho sekretara Henera dla njepórjadnoscjow wobstorjało.

*

„Daily Telegraph" pische z Newyorka, so tu so pisches wupadki francowskich wólbow wuhladny na mjesynarodnu pozicjonku w Ameriky jara polěpschile.

*

Rumunska je dowos němskich rentowych hriwnow laž tež rakuskich a wuherskich krónow sakasała.

Sskowczko dla serbskich schulow a serbskich wuczerjow.

„Serbski Zaśnik", tydźenik naschich delnjoluźiskich bratrow wosjewja scheńkowazy nastawk, kotryž je wosebje na pruske wobstejnosce pschimérjeny. My jón tehodla tež do „Serbskich Nowin" pschetwosmjemy, so bychu so naschi cytarjo a wschitcy, kotrychž to nastupa, po tym stožowacz mohli.

Pisches „wottwarjenje fastajnikow" je tež wulka liczba serbskich wuczerjow se służby puschczenych. W někotrych wokrjesach je někto dla wobstejenja njespokojnosć a njespokojnosć. Někto ma so wo tom rěczeć, so wyschnosć njeje kóždy was wina, so wosahdy njeje spokojom, abo so serbskeho wuczerja njedostanu. Chcemy najprjedy na nětcišćne sakonje a pschedpisy pohladacz. Wobstoji sakoń, so ma wyschnosć a knježeństwo prawo wobsadźenja wuczerskich městnow w schulskim wjasku (Schulverband) na prěnich hydom městnach. Dokelž pak powschitkownje na wjach nimamy schulow z wjacy hacz 7 wuczerjemi, ma po sakonju wyschnosć wschudze prawo wobsadźenja. Na druhej stronje maja starsche prawo, zebi serbsku wuczbu a z tym tež serbskeho wuczerja zadacz. To pak starschi (często) njejsu cynili. Hdyž je so tak stało, je wyschnosć tute městna tež jako serbske wupisała. Někto dyrbu hischcze na jene postajenje wottwarjenskeho sakonja pokazacz, hdyž steji, so ma so na wobstejnosce pschi po rěczi naměschanych schulach wosebje dźiwacz.

Schto mamy někto cyniecz?

S prěnja: S tóhodle gmejny, hdyž so to hischcze stało njeje, ma so hnydom poskacz próstwa (abo zadosć) na knjeza ministra wuwuczowanja dla serbskeje wuczby. Adresa je: An Seine Exzellenz den Herrn Minister für Volksbildung in Berlin. Tekst tuteje zadosće może być sceńkowazy: Wir Unterzeichneten Erziehungsberechtigten der Schulgemeinde .... fordern für unsere Kinder den Unterricht in unserer wendischen Muttersprache, zu mindestens im Religionsunterricht, im Lesen, Schreiben, Gesang und Anschauungsunterricht, und zwar im Rahmen des normalen Unterrichts und ohne Mehrbelastung der örtlichen Schulkasse". — Derje je, hdyž tajke pišmo schulske pschedstejićerstwo (Schulvorstand) abo starschiska rada (Elternbeirat) wobstara, trjeba pak to njeje. Kóždy, kiž ma dźeći w schuli, może pišmo sahodacz, ale njeje trjeba, so tu w tej starschi sa to. Wjacy jich je a lepje je.

K druhemu: hdyž je dotalny wuczeć wottwarjeny a nowy hischcze njeje postajeny, hdyž pak by dotalny dyrbjał wostacz, tam pósćelcze scehowaze pišmo: „Wir ersuchen, unseren bisherigen (ersten) Lehrer, Herrn ....., bis auf weiteres in seinem Amte zu belassen, da für unsere Kinder ein Lehrer der wendischen Sprache nötig ist." — Tuto pišmo ma so wot schulskeho pschedstejićerstwa (Schulvorstand) abo gmejnskeho pschedstejićerja (Gemeindevorstand) podpisacz. Hdyž je so tak postupowało, je derje, zej knježeństwu w Frankfurcze (abo po pschipadze w Lehnizy — Regierung in Liegnitz) wosjewicz, so je so taiła próstwa na ministerstwo zapodała.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sominskej hasy 6. Rěči serbski.
Kupi a najtuńša kupowarnja wobuwow. Pócujowanje spózdnje a tunjo.

K tsećemu: we wschěch druhich padach, zej tam, hdyž dyrbi hacz dotal němski wuczeć, ma so pisches schulske pschedstejićerstwo abo gmejnskeho pschedstejićerja na knježeństwo w Löhnizy (Liegnitz) abo Frankobrodze (Frankfurt-Oder) napisacz: Wir ersuchen, die hiesige freigewordene Lehrerstelle mit einem Bewerber wendischer Sprache zu besetzen mit Rücksicht auf die hier vorhandenen Kinder wendischer Muttersprache." Chce-li gmejna jeneho wěsteho wuczerja měcz, może wo njeho (i anjenym) prosyć, zadacz pak zebi teho njemóże. Lepje wschak je, hdyž swojim serbskim kandidatam damy porjadu do źiśiby pschińdu.

Pschecełowu serbskeje rěcze proszymy, so dyzli wschudze tu weź do ruki wzacz.

Tutón nastawk „Serbskeho Zaśnika" dawa dobry nawod wschém tym, kiž so w Prusej wo serbsku schulu staraja, k prawemu postupowanju we wobchadźe z knježeństwom. Wy jara radźomne bychu, hdy by so wschudze jenak postupowało a z tym naschim wopranjenym (berechtigten) zadanjam so wjesćichi wotmach dał. Tak kaj Delnjoluźiskim njeje w Frankobrodzkim wokrjesu wustupnja, móża a dyrbja Serbja Lěnicjanskeho wokrjesu tež swoje zadanja a próstwy pschednjesć. Njech tež wschudze wuspěch hnydom njepschińdźe: hdyž so wutrajnje dźela, tam pschezo jónu tež nječehu narosće a wurosće. To może holanski cłowjek wschěmdnje we swojim dźele spóznacz a tuž nicjo waźnische njeje hacz: se shromadnymi mozami jenak postupowacz a wutrajnje wostacz, doniž to njedamjemy, schtož zadamy a trjebamy.

Jednanje wo sestajenje němskeho knježeństwa.

Mjes tym so zentrum, demokratoju, bayerska a němska ludowa strona wo wutworjenju nowseho knježeństwa jednachu, zu němskonacionalni, zentrum, bayersku a němsku ludowu stronu na źridu k rosrěczenju wo knježeńskowej stronje pschepołożyli. Sstrejdźene strony pak zu so srěčeše, so budźa jenoż we swojonnej pschesjenosći z druhimi stronami jednacz. Tehodla njeje wocakacz, so budźe zentrumska strona na pschepołożenje němskonacionalnych połnacz. W zentrumskej stronje mjenja, so może politiske wjednistwo jenoż pola źrjedźnych stronow być, so pak so źrobudźeło źaneje strony njewotpokaże, kotraž so swonkownopolitiskemu programmej źrjedźnych stronow podrjaduje.

Krisa w němskim hospodarskim źiwjenju.

Sstrjdźeny tydźeń je so w Němskej 34 nowych konkursow pschipowjedźiło. W tym hamym cłuku je 28 firmow žadało, so bychu so pod wobchodny dohlad stajiłe. S bankow je pósledni tydźeń wósom wuplaczenje sastajiło. W Borlinskej wulkoindustriji su póndźelu pocześi dźełu pschikrótčili. W Spandawskich fabrikach budźe so hacz na dalsche jenoż hischcze pjeć dnjow dźełacz.

Němsko-amerikanske dojednanje.

Mjes němskim a amerikanskim knježeństwom je so dojednanje wo palenzowym wobchadźe, wosebje na łódźach, mjes Ameriku a Němsku jędźazych, podpisało. Po nim maju amerikanske wuschnosće we wěstej dalkowosći wot brjoh prawo, němske łódźe za alkoholiskimi napojemi pschepytacz. Pódobne dojednanje je so tež hižo z Jendźelskej cyniło.

Spjeczeńza a mordarstwo na němskej łódźi.

Jenemu Hamburgskemu łódźerstwu słuschaza 7400 tunowsta parna łódź „Paul" je z nakładom sojalskich buchow z Władiwostoka za Schęczinsku wolejnju do Schęczina pschijeła. Łódź je wuzadnu jěchu pschetrała. Na dalokim morju, psched Bankongom, zebi němska wobsadka zadalcha, so by so jej mjeda po amerikanskim tarifje sapłacyła. Kapitan, kotryž w tym spiczeńzu widźesche, sastupjerja wobsadki powěsći. Dale hischcze jedyn łódźny offizjer dweju druheju matrosow satsěli. Na to tepjerjo woheń hasnychu, tak so łódź bjes wjesła po morju pluwasche. S pomozu schtkowneje telegrafije je chinesti kichijak na pomoz sawola, kotryž łódź za powjas pschijwjasa a do Bankonga dowjese. Tu němsku wobsadku sajachu. Kapitan potom zuzyły matrosow, pschede wschém Chinesow, naja, kotrjž łódź do Schęczeńina dowjesechu. — Schto je so se sajatej wobsadku a z łódźnymi offizjerami stało, njeje znate.

Konflikt w němskim hórnistwje so sbórschik.

S njedojednanjom dźełanskeho cłaha a mdy mjes hórnikami a wobsedźerjemi podkopkow je so krisa hórschita. Hdanje two mdu a dźełanski cłaš je so na wschě němske kamjeńtnowuhlowe podkopki wupschestrěło. 18 němskich rewěrskich konferenzow je jenohłósnje wobsamknuło, so so jich hobustawny solidarizuju cłuja z poruhrskimi hórnikami a so, hdyž so pósledne žadanja pschecziwo dźełowu njepschiwoslnu, 1. junija generalny strajk pschipowjedźa.

Cźim dźeše konflikt w Poruhrskej traje, cźim wjetsche je nusa mjes hórnikami. Tuž so nětcišće wobstejnosce za kommunistiski agitaziju jara derje hodźa. W Gelsenkirchenje a Recklinghausenje su wjeczor klamy wurubili. Policija je njemérny potócźiła. Kommunistowje su nowy sjězd dźełazych z ruku abo z hłowu do Essena powołali.

Kommunistiske nazynosce w Poruhrskej.

Kommunistowje su mjes stejnocźazymi hórnikami wjednistwo na so storhnyli. Namakawaja hórnikow k nazynosćam. Na Gelsenkirchenskich podkopkach su kommunistowje zastojnikam a k dźełu zwólnjenym dźełacerjom z mozu zadźewali, k dźełarnjom bórcz. Pódobne powjesće z podkopkow Essenskeho rewěra pschikhadźeja. **Jedni a pěchi policajtstwo so prózuja, kommunistow z podkopkow wuczischcecz, cola pischeczistwo hórskim ludowym cźrjódom njesamóża nicjo wucinicz.** Strach za podkopki je jara wulki.

W Ruhrorju su **unionistojo a kommunistojo w nozy podkopki nadběhowali.** Tež w Duisburgu so położenje pschiwótšuje.

Franzowsojo ważne twarjenja w Düsseldorfje wobsadźuja.

Sarjadnistwo města Düsseldorfa je so sapowjedźiło, sa Franzowsow artilleriske kasarny natwarić, dokelž němski sćat njeje stólnizny, twarske pjenjezy sapłacyć. Njedźiwojcy teho běchu Franzowsojo městu poruczili, 17. meje twarićz sapoczeć. Hrodźahu, so nastworjschcich sastojnikow a měschćanskich sastupjerjow do jatby wosmu, jeli so by so města dale pschećiwjało. Twar pak so njeje 17. meje sapoczał. Franzowsojo su tehodla někotre ważne městowe twarjenja wobsadźili, mjes nim nowu dźełarnju Rheinischmetallskich dźełarnjow, jěchanišćejo policije, wschě wobydlenja, kotrež su so nětdy za němsku schkitarsku policiju natwarile, tosno hromadze 145, konzertnu salu zoologiskeje zahrody a wschelake druhe wulke sale. — Franzozowsojo su póslednje dny wjetschu ličbu rekrutow do Düsseldorfa pschiwjedli.

„Micum" wuhlo a koks bjerje.

Agence Havas z Düsseldorfa powě: So bychu so Belgiska, Franzowska a Italska dale z wuhlom a koksom z Poruhrskeje sastarała, je „Micum" (belgiske a franzowska inżenierske towarstwo) dźěl podkopkowych wuhlowych a koksowych składow sebrał. Muzyka za wotwożenje zu so z Franzowskeje stasałe.

Herriot njebudże zebi mjenje wot Němskeje žadacz dyzli Poincare.

W Němskej so, hdyž w Franzowskej stronu lěwizy pschi parlamentskich wólbach dobuchu, nadźachu, so budże so z nimi lóžo wo spschestaću wobsadźenja Poruhrskeje, wobhnadźenju sajadźenych Němcow we wobsadźenym kraju atd. jednacz hodźicz, dyžli z Poincareom. Tale nadźija je so dołcu pschekhwatana była. Londonske „Sunday-Times" pischu, so je Herriot, kotryž po dołcu na Poincareowe město stupi, so z nětkrymi jendźelskimi nowinarjemi rosrěčał. Jim je wón rjekł, so so mysla, hdyž zebi z Poincareom nje je w tym sjena, so dyrbi Němska swoje wosćehowanje hacz do najdalscheje mjery swojeje samoźnosće sapłacicz. Jako wjednik lěwizynych stronow chce wón wot Němskeje namajwjacy dostacz, so bychu so cześe franzowskich bankiwdawarjow wołožite. Wón pak so njeby de formalnosćow pschi nadawku a njebu na pjenjezach wisacz, kaž Poincare.

S kopjowarjom „Neue Züricher Zeitung" so rosrěczuju, je Herriot rjekł, so dyrbi so Franzowska wo to prózowacz, so by wot Němskeje rukowanja powschitkownehe wałorischa dostała. Tutón system mohł wopuscjenje Poruhrskeje wot teho wokomika wotwolicz, hdyž by franzowske zadanje znapschecza. Němske mobilisowanje a internazionalisowanje bylo. Druheho rosrisy nja njeje. Jeli so ha europiski měr rjeźmě do stracha stajicz.

Italska je Czeskoßlowakskej wójnske wotschkodźenje tójschto śnieżika.

Kako rozumny stat Awstrilskeje je Czeskoßlowakska dyrbjała wulki dźěł awstrilskeho wójnskeho bohatstwa pśiwześ. Italskej mężesche wona 33 miliardow krónow wotschkodźenja zapłaćiś. Dr. Beneschej je to poradiło, pola italskeho knježeństwa wuwtrukowaś, so je to dołh ſ 33 na 4 miliardy czeskich krónow snjiżił. Sa to je Czeskoßlowakska swoje śiejiske napschećo Madźarskeje w pracherju madźarskeje pożeranja pschemeńka a to, dźiwajo na italsko-madźarske pschećelstwo.

Nomske nowiny powschitkomnje pśichu, so je so mjes Czeskoßlowakskej a Italskej trjeźenje na podłožku wutrjebneho shromadnego politiskeho a hospodarskeho dźěła a mjenowitych trjeźenjow, tyrjednu Europu nastupajuch dospiło.

Dr. Benesch je njedźelu ſ Roma do Sticlskeje wotjěł, hdźež czeskoßlowakski president Mazaryk pśebywa.

Czeskoßlowaſko-italske trjeźenje a Madźarska.

Budapeschśe nowiny „Pesti Naplo“ w pondźelnym cyśle sawdatnu naskatok wo puczowanju dr. Benescha do Italskeje pschinjeschu. W dorozumjenju Italskeje ſ Czeskoßlowakskej „Pesti Naplo“ wobstupujenje Madźarskeje widźi, ſ kotrymż ma so nětr twarześ. W stawje wo zachowanju porjadu w Srjedźnej Europje widźi bohlad nad Madźarskej. „Pesti Naplo“ so potom ſ madźarskej wukrejnej politiki zabera a wuzjenie wupraji, so je Madźarska niz jenoż wójnu, ale też někto měr zachowała.

Ruska druhu notu Němskej pschipósłała.

Moskowska „Prawda“ powźe, so je ruske knježeństwo druhu notu do Berlina pósłało. W njej so pschećiwo nowemu tajnemu pschihotowanjam ruskeho wójskowarskeho zastupjerstwa a pschećiwo policajskemu pschepytanju jich wobydlerjow protestuje.

Njepschećelnosće pschećiwo židam w Rumunskej.

W Balasfalvje w Siebenbürgach je schtwórtk ſ njemcami rumunskim narodnym dnju doschło. Studentojo kotśi běchu so pschi swjedźenju wobdźělili, ko na domowjidźbje po żelezniznu do Klausenberga do żołdu puczowacych Żidow dachu a jich ſ cząka won mjetachu. Někotři židźi su hebi stawy słamali a žebi nop rozbili. Dwaju staj na swoje rany wumrjełoſ. Studentojo spytachu, so też do druhich cząkow dojěcz, schtoż pak so jim njeporadźi. We Klausenburgu ſ nowa na židow puki padachu. Dweju židowskich studentow do rěki cźišnjachu, hdźež so tepiśichtaj. Wjacmoſcź tele napżiwnosće pschepytuje.

Kurs franzowskeho franka.

Franzowske ratarśe wobydleństwo bě so na dotalne franzowske knježeństwo rozmjenkało, dokelž bě dawki wo pjećinu powyschiło. Pschi parlamentnych wólbach bě wjeśne wobydleństwo tehodła za kandidatow Lewizy hłosowało, so nadźeju, so powyschenje dawkow wotstronja. Tola ſ tym su so mylili. Herriot, wjednik stronow Lewizy, je dopiśowarjej Parisskeho „Matina“ prajił, so jenich wuhlowo na to njeje, powyschene dawki sasu snjiżiś. Hižo wupad wólbow je sse sceźkowki za frankowy kurs měł. Won je njejasny spadnuł. Też knježeństwo Lewizy budźe so dyrbjeć prózowaś, so snadne wudawki njebychu wjetśe dyźi dochodny byle. Hdy by so snadny dołh powyschił, by frankowy kurs njestajnje dale padał. Wulka drohota by nastała a franzowscy lud by pobudnje żiwoje samożenje śhubił, kaž je jo njemcki lud śhubił. Tuż budźa Franzowzojo też pod nowym knježeństwom wulke dawki dyrbjeć dawaś, so bychu njewotwludli. Statny dołh njeźmě pschibytnaś, ale woteberaś. Potom halke budźe nóžno, dawkownu słužbu cźeju połóźiś. Też tu ptacźi pschiśiśtwo: Schtóż swój dołh wotpłacźuje, swoje kubło porjeda.

Millerand je so zapowjedźił, Düsseldorfskich schkitańskich policistow wobhnadźiś.

Franzowski wójnski šud je psched někotrymi mężazami offizierow a sastojnikow schkitańskeje policije na wjazy lět k jastwu sasudźił, dokelž běchu so shromadźiwszy separatistow rźełeli. Sa sasudźenych su so próstwowne pismo wo wobhnadźenje franzowskemu knježeństwu pschepodałe. Franzowski president Millerand je wobhnadźenje sapowjedźił.

Edouard Herriot,

kotryż na mjano Briauda wuhlady na ministerske pschebywjeństwo w Franzowskej, narodźi so 1872 a bě wot lpocatk literarny stawizmar. Politiscy je radikalo-socialista; we praschenjach swonkowneje politiki je na demokratiske tendenzy složeny, w praschenjach reparazijow pak sastupuje ramjone siejatschego kaž wschitcy Franzowzojo.

Konferenza belgiskich ministrow ſ Mussoliniom.

Belgiski ministraj Thennis a Hymans staj so Italskeje puczowałoj, so bychtaj w Mailandze ſ italskim ministerskim presidentom Mussolinim wo wotschkodźenskim praschenju jednałoj. Wschitcy tśo su po dwórnaj pobjedźenjonej spóstnaci, so ſ tehole praschenja stajnje starosće a hospodarske kriły nastanu. Maja za nuźne, so je wotschkodźenske praschenje po namjetach wótzywnostnych hnydom rosrjeś. Na jich podłožku so hodźi dorozumjenje dozpjeć, jeli so němske knježeństwo sprawnje nuźne k chowanju cźini a wunjedze.

Ministerja możnosć rozmimachu, so by Němska je sarunała wotschkodźenje nje wjacźiła. Sobom běchu nahladali, so dyrbi so internazionalna konferenza wotmeć, so by so pschihotowane dorozumjenje wudospołniło.

Belgiski ministraj a italski ministerski president budźa wótzo, schtoż je swojich mužow samoja cźiniłoj, se tychu so namjety wótzywnostnych do skutka stajiłe.

Pschipósnowaju, so praschenje dołha swjatkarjow mjes sobu też dołe ſ dospołnym a dołkóżnym rozsudźenjom wotschkodźenskeho praschenja swjatane wostanje.

Ze Serbow.

Srjedu, 21. różownika.
Feliksa Kantal.

† 1914 Jan Haješ we Wulkich Zdźarach, horliwy a zasłużbny Serb bjes falša —

Po zemi po zemi
Rostu rjane kjawki.
Krasnje róże zaso kóźża,
Dźećele so w polu smeja.
Skowronćk spéwa nad nimi —
Tehodła, tehodła
Wutroba budź mórniša.

H. Zeńlok.

Hdźež kol'p a kołpja płowatej,
Tam huso ničo hódne njej.
Jan Radyserb.

— **Bo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer + 2, thermometer wo dnjo + 32. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 2, thermometer wo nozy + 14. Wuhladny na symne, ſuche wjedro. — Drjećdźansa wjedrowe stajna pschemeńenje, ale cźopłe wjedro ſ njewjedrami. Dźensa wo nozu na cźuku krajinu njewjedro ſ malym bleschcom pschećeżacym. Póndźelu dopołdnja mjećachu też we Wetśišławiu symne njewjedro ſe symnymi wétrami. Póndźelu dyrbi błysk do telefonowego wéże postowego hamta w Mittweida. Błysk wjele schkodnych nacźink. Saúdźeny pjatk su njewjedra we Vogtlandźe a Duringskej (Thüringen) jara schpahdźake. Do wjele twarjenjow błysk jadźe. W Kleinbernsdorfje, njedaloko Zwickawy błysk do népódlschego wétrnika dyrjowschi zapali. Zbyły statok plomjenja sanicźichu. Stót hacź na někotre świnje wulkowachu. W krajinje wokoło města Gera su krupy bise. Wischnjowe leźenja su se schtomow spadźene. W Kleinthiemitz pola Wulkeho Wožuka (Großenhain) so jena żiwnosć se wschemi twarjenjemi ſ Bożim njewjedrom wotpali. Jutśe schkwórtk stónczo 4,06 schkhadźa a so 7,52 hodź. khowa. Mježacki schkadźa w nozy 11,38 a so 7,37 rano khowa.

— **Wažne wosćiwjenje sa herbskich evangelskich duchownych.** Pschichodnu póndźelu dopołdnja 9/4 10 hodź. — pónd. dźelu po Rogate — wotmeje so druhi krócź kursus we Wótrowskim Domje. Wo naschej lubej macźerńej rěcźi w Serbskim Domje. Wo wopyt wschěch sobustawow hłownje předarskeje konferency so nałožnje proju. Kursus wobschija też popołdnjske dźěwy. Wołoſnik a papjera je nusna a ma so sobu pschinjeść.

— Na Bože spěcze, 29. mejc, pojědźetaj na cźarje Buschichin-Wjeleczin wurjadnje scźěhowazaj cźahaj: ſ Budyschina 10,53 dopołdnja do Wjeleczina a cźah 787, kiž je Wjeleczina do Budyschina 12,08 dojědże.

— **Budźe staty autobus mjes Budyschinom a Kamjenzom sasa jěhśiś?** Hižo dlěšchi cźas je wo to jedna, někotre cźary autobusowego wobhłada sasa sajwjeść, kiž buchu 1922 sastajene. Někto chu ſ jednanjemi tak daloko, so 10 abo 15 cźarow sasy swoje autobusy dostanje. Jara dyrbjachu hebi pscheli, so by mjes nimi też autobusowa linka mjes Kamjenzom a Budyschinom była. Wschě herbske wuhy pschi tutej drohy su na auto wjese hóle sapołkałe, kaž druhe, dokelž žadneho jeleschnicźnego sjednoczenja ani ſ Kamjenzom ani Budyschinom nimaju.

— **Budyschiske lekarnje** (hapthki) hu wschědnnje hacź do 7 hodźin wotewrjene, njedźelu pak dopołnje sawrjene. Sa to maja njedźelu jedna po druhej — ale jenoż jedna — słužbu. Hacź do Lońza mjes je to Wettinska lekarnja na Bjebricha-Augustowym namjeśe.

— **Nowy ratarski sakoń.** Sakske knježeństwo je sesmjej nacźisć nowego sakonja wo pławzowanju howjazego skotu sapodało, kotryż ſ 41 paragrafow wobsteji.

— **Schtóż ma we khowjet sahrodze kołmaczki njech je** psched ſchkódnikami, kaž je kołmaczkowa wosa (Stachelbeerwespe) schkita, hewak krći sandu a płody wotpadaju. Schtóż nima khwile, kuśeżaju ſ kopjenow ſbérach njech jeźěkowaty ſmrdźi nałožuje, kotrehż knjes A. Frenzel doporuca; pot punta żele so w krjejanje rozpuschći a kerś ko ſ tutym rozpuschćenym tak wokrejja, so ſródne strony kopjenow so womaczeja. Tehodła dyrbja so ſ jenej ruku halożki ſobstnuć, ſ druhej ma so krjejić. Schtóż ma mnoho taſich kerkow, njech je hnydom wottschaże, prjedy hacź jahody wjetśe narostu; potom njech blaki pod kerkami ſ palazym wapnjom — Aetzkalk — posypa. Tak so wschu njerodźi (Ungeziefer) sniczi.

S **Barta.** Do cźežkeho njesboża pschińdże tu pohonćź schamotatrnje w Dubrawy. Hdyż chzniske je ſwojim zapschahom ſ pschtrowa na dwóźinschcźo wujeźe, spadachu desti wosa, ſ cźimż so konjej pschóschchtaj a cźežkachtaj. Pohonćź pschińdże tak njesbożownje pod wós, so jemu wobej nohi pschejedźeschtej. Dyrbjachu jeho hnydom ſ lěkarſej domjesć.

Feuilleton

Mój dźěd.

Zjawjenjopśipne powjedanćko ſ hole.

Hdyż na swoje mkode lěta spominam, mi pschezo sasa mój starý dźěd psched duschu stupi. Tutón wopramdźe cześćedostojny muž, kotryż je 20. nowembra 1849 95 lět stary ſ cźicha a śmérom wumrjeł, je pschez swoju twjerdu wérnosć a połožnosć a pschez swoje wopramdźe tschesćijanske żiwjenje pożohnowanja poknu samożnosć sa mnje měł, sa cźož budu jo jemu, daż Bóh, hischcze raz w sjóźnej wěcznosći ſ cźuzej wutrobu dźakowaś. A dołej je won we swojej młodoſći wjele nahonił a nawjedźał, schtoż runje kóždemu cźłowjeſej date njeje, cźeśeći cźitarjo śledowazy kruch jeho nadeidźenjow a podeidźenjow wésće je źiwej kedźbliwosću pschewodźa.

Mój dźěd, Jan Khorla Bětnar, je 2. julija 1754 we Lutach pola Steho Komorowa w Delnjej Łužicy narodźi. Jeho nan bě tam ſ fararjom. Won mjeſeche wschu hromadźe 11 dźěći, a tak dha na schpatnej farje wjele łužiscy njemčinu. Nan je ſ swojimi dźěćimi wjele nadźiwowaſ njemčinu, dokelž mjeſeche pak w sastojnstwje, pak na swojich polach dźěłaſ. Mjeſ pak bě kruta ródina żona, a mjeſeche swojich hynow a swoje dźowki to dobrym rjedźe. Jeje śterći hyn, mój dźěd, je mi posdźišo we swojej starobe często je śyślami prajił, so budźe so swojej dobrej macźeri hišcze ro njebjeſach sa to dźakowaś, schto je jemu wšcho dobre wopokasała. Kusk ſ jejneho krutego dźećiwoczehnjenja je won sam powjedał. Won bě wuſkoczny a wjeſeły, druhdy pak też prylaty pochoł. Żadyn schtom jemu pschewyschki njebě; won dyrbjeſche na njón sałeźeś. Żana wěź jemu psche cźeźła njebě; won dyrbjeſche žo na nju łypaś. Nas by jeho młodoſtina prylatoſcź ja njeho pschi ſamym hubjeny kónz mała. Mój w farſkej kajrodze na wyżoki schtom salěźy, a hdyż bě ſ wjerschtej dalěſi, so tutón na dobo ſtama. Won ſ wyſokoſcze dele padźe a ſa mortwy na semi leżo wosta. Bratřja a ſotry, kotřiż běchu pódla ſtali a wſcho widźeli, schćerźko roscźekachu. Mjeſ ſtaroſcźiwa pschiſikwata, tola wona njeſawoła płacaſ a ſaſoſcźeś, kaž bychu snadź te druhe mjeſeſe macźerze na jejnym mjeſe cźiniłe, ale wotkoſi ſwojemu hólzej nékotre ſwine płiſty, kotreż jemu bórzy ſapo mýšle wróćichu. A to bě derje! Hdyż bu hólzeſ ſtarſchi, jeho najprjódy po ſuſodnjeho měſtacźka, Steho Komorowa, a pośdźicho na wyſchſzu ſchulu do Kamjenza pósłachu. Won by ſ ſwjej ſkadnoſcźi hordźeczo, so móże ſ nim pschez zbyły ſwój pschiſcź, dokelž jeho wſchudże trjebaju. To bě nészto ſa naſchebo wulkoczneho, chróbreho pachoła. Zaneho wjetſcheho pożadanja njemčeſche, hacź tas dalokí, ſchćerźi ſtrach pschecźahaſ a jeho rjanoſce a kraſnoſce je ſamkownjmaj wocźomaj wobdźiwaſ. Duj pola łaſeńka do wucźby ſaſtupi. Ei wucźbne lěta, kotreż loſke njeběchu, go pomału pschećerachu. A nětk 17 lětny młodźenc nanowo ſi dom wopuſcźeſi, ſo by ſwój pschepucźowaſ a w nim ſwoje ſwoje ſpytaſ. Won bě żyle twjerdje wo tym pschepródcźeny, so wonka w ſu'bje ſaneje nuſy njeměſe a žebi wośebje p'chedowsa, ſo ſo pricźedy domoj njewróći, domaj w ſchtyri-pschejnym wośu psched ſtaru Łuźańſku faru njepschijźeſe.

Nan żynej wſche ſwoje nałutowane ſjenje'y, dźěd pak ſwětły dudaſ jako dróhowanſki ſjenjes na puć da. A tak dha młodźenc ſ ſwjeſeleſ muſlu a błyſchćatej nadźiju won do zuſby a dałoko'cze cźeſhnjeſche. Puczowaſche pschez Saſku, Cźechi, Nakuſku, Wuherſku a Sſedmohórſku hacź k turkowſtim mjeſam. Tu pak ſo won ſawróći, dokelž k Turkam ſaneho dowěrjenja njemjeſeſche, a tehdy też ſadawny mór w jich kraju ſakhadźeſche. Někto ſo won napuć naſtaſi pſches Sſedmohórſku, Wuherſku, Rakuſku do Bayerſkeje, Würtembergſkeje, Badenſkeje, Heſſenſkeje a Hanowerſkeje a potom pſches Bremen do Hamburga.

Młodźy łaſeńk bě na taſe waſchnje dobry dźěł Němcow a Europy pſchecźahnył a wohladaſ. Ale jemu bęſche poſtajene, hiſchcze wjele dale p'chińcź. W Hamburgu ſo won ras pſched wrotami kupſkodźowaſche. Někoſi muſjoſo kotſiſ běchu naſſterſcho na nim widźeli, ſo je zuſy, ſo pſchi tutej ſkadnoſcźi ſ nim ſtowarſchichu. Shonjwſchi, ſo je rodźeny Saſka Leźiſy tehdy hiſchcze k Saſkeſi ſłuſchachu), ſo woni jako jeho krajenjo wuſnachu, a jemu we někaſkej winowej korczinje dobre ſnědanje pſchedſtajichu dachu, k cźomuż ſo rozumi, teſ někotre bleſche wina pſchidachu. Sło ſ nimi rozrěcźeju, młodźenc praji, ſo by rad do naſaiſcheje Indiſkeje abo do Ameriki ſchoł, ſo by we dalokich krajach, kaž mężeſche, ſwoje ſbože ſcźinił. Jeho lubi p'chećeſło jeho wotmyſlenje pſches měru ſtwałachu. Sſlubichu jemu teſ, ſo jeho ſnatemu kapitanej w Amſterdamje poruczą, kotryż jeho wźeſe ſa łaſeńka na ſwojej łódźi pſchiſaji, tak ſo mohł zyle darmo pſches morjo p'cheźeſ a pódła teho ſebi hiſchcze rjany ſjenjes na łódźi ſaſłużiſ. Haj, jich p'checźeſłſtwo bě ſamo tak wulke, ſo ſa ſwojeho młodeho krajana, kotrehoż bęchu, kaž praſachu, do ſwojeſe wutrobы ſamki, p'chewjeſenje do Amſterdama ſe ſwojeſe móſtnje ſapłacźichu. Lěpje a duſchniſcheho ſo młodemu łaſeńkej trjechicź mjeſeſche. Tuż won ſ wſeſołoſcźu haj praji, a jeho dobri p'checźeſło jeho na to na łódź dowjeſe dźěchu, kotraż mjeſeſe runje do Amſterdama wotjěcź.

Tu hakle młodźenc pytny, ſo je tak mjenowanym duſchepſchedwuarjam do ruką padnył a ſo won nic njepſchidźiwa. Tajſich bęſche tehdy wjele w němſkich pſchimórſkich měſtach. Woni młodźenzow a hólzy na łódźe wabjachu, potom do Ameriki wożachu, hdźež ſo potom wobohe wopory njenałhoniteſce a jedanſtwa jako ſchklowoju amerikanſkim kubleram pſchedachu.

(Pokrjacźowanje.)

Se Schkrachowa. Do cžežkeho njesboža pschindže pschi Kamjenzu Dešler, kiž so z Habrachcžiz w automobilu domoj wozcži. Auto salozi do jedneho schtoma, pschi cžimž Dešler z wosa padny a sebi ruzy a koleno slama a tež hischcže druhe sranjenja poczerpi. Jeho boweschu do Callenbergskeho sanatoria.

S Warnoczicz pola Wjeleczina. Pschichodnu njedzelu wotmeje so tu kožbožetnu lešnu misionsku swjedženz. Knjes farar Handrik z Huski kaž też tšo misionarosjo z kolonijow smeja pschednoschki. Pschi njepschihódnym wjedrje budže swjedženz w zurli herbskeje gryczki.

S Biskopicz. Sandženu njedzelu bé tu naschtni herman, kiž bé jara derje wopytany. Bé po dolhim czasu pschi nas, na kotrymž so sašo nicz po papjerjanych mišijardach ale po schotych hriwnach pschednowasche. Wobkhodny bé chu dobre a nékotši pschekupzy mejachu hižo popoldnu rospschedate. Póndżelu bé tehorunja wjele živjenja, wosobje bé tu wjele ludži ze wokow, kiž derje kupowachu.

S Namnowa (Rammenau). Tu wotmé so, kaž kožde lito swjedžeń k wopomnjeczu filosofa Fichty. Swjedženske rěcz mějesche ministerski radžicel Dr. Menka-Glückert.

S Wulkich Sdzarow. Mojetske towarstwo swjeczeschce tu njedzelu swój 50 létny jubilej, na kotrymž so 18 zuschich towarstwow wobdželi. Swjedženski cžah po wšej pak bé wot wyschnoscze sakasany a tuž bu wscho we Stykotz korezmje wotmé. Jara swjatoczne je bylo to njebé a tehodla je Lasowske towarstwo, kiž chanyscze 25. meje tehorunja 50. salozenstwi swjedženz swjeczicz, swój wotpohlad spuschczilo a swjedženz na njewerzy cžah wotstorczilo. — Derje tak; cžehodla dha dyrbja runje herbske wjby se tajkimi demonstracjami na czole stacz. Nétkole je tola cžah pschekhutny k swjedženjam; tuž njech žadne wojerske wosebje njerus.

S Kulowa. Rólnikej Jakubej Frenzlej wotpalichu so so botu popoldniu bróžeń a hródže na Hrodowitzej wróh. Frenzel ma wulku schkodu, dokelž njemějesche sawěsczene Kaž mnohim druhim njebé jemu mózno, dla njedostatka pjenezinych srědkow swjstscene premije placzicz. Kaž so nam zdželi, je wobeh pisches njekedyždliwosez jedneho we domje bydlazeho dželacžerja nastal, kiž bé z palazej zigaretu w bróžni wokolo chodžil. Też dželacžer Domischka je pisches wobeh sobu potrjechen, dokelž mějesche sobu we bróžni mnoho slowow.

S Wóspork. We filiali Lubijskeje zitneje lubje bu njedawno 48 sp rožki a 375 kg pschenjay kradnjene. Kaž so sda, su paduschi lubju z zusymi kluczkemi wotewrili; njeje pak wusamknjene, so je kradnjene žito žo po nézim wotnoschilo. Paducha abo paduchow njesnaja, też njeje nichtó podkladny.

S Lubina. Delnjoluzijske starožitnostne a anthropologiske towarstwo wotmje tu tsecži dżeń swjatkow giwoju hlownu létnu schromadżiznu. Popoldnja je sjatowa schromadżizna w Gerhartowej schult, na kotrejž buoża wschelake pschednoschki.

Zapósłane.

Tožame, schtoż we wcžerawschej Nowinje wo zhrknutnem dawku steji, placži też w Worlschkej wožadże. Tu placži jedyn rycžerkubler tak mało, kaž jedyn zimowcžek z 30 kórzami. Schtóž ma nétko jónu abo dwójzy wjazy, placži tehdy krócz wjazy kaž tamny rycžerkubler z jeho nétkże 800 kórzami. A to je prawda? Gmejnjazy sastupjerjo! Pschichodnu srjedu su wokrjesne wólby. Na'chu liscžinu hrnenjeho stowa w narodnjeschej srownje Budyschina su nam dla maliczkoscze saczisnyli. Njetwolcze tamnu rycžerkublerisku liscžinu z mjenami Pětšk, Mittag atd. Tuczi nasch zrenni stan nihdy njesastupuja. Wotedajcze k protestej bjeze zedulki! K.

Pschisp. redakzije: Se herbskeje ludoweje strony zhonimy, so je to poslednji ras, so rycžerkublerjo a jich robocžanscži pschinjesli mjes. nami tu we wokrjesnym swubjerku hischcže ke knjeżenju pschindu. Bohužel hischcže! Pschichodny ras so połoženje dokładnje pschemeni. Mjes tym mjes naschimi burstami wolerjemi zmétko sekhadża.

Mjso ratarskich dželacžerjow.

Swjatk ratarskich dželacžerjow pschiwóscza nam sežehowazy nastawk, kotryž tu wosjewjamy, so buchmy swojich cžitarjow też wo nahladach ratarskeho dželacžerstwa informowali.

W „Bautz. Tagebl." cžo. 106 wosjewja ratarski wokrjesny swjatk nastawk pod napisnom: „Die Löhne der Landarbeiter", kotryž njemótżemy dospolnje bjes wotmołwy wostajicz.

Hdyž so w tutym nastawku sypta, sławne mjenjenje sa so dobycz z tym, so so na hospodarske wuznosi ratarstwa pscžakuje, może so lohko k mjenjenju pschincz, so so w tamnym lětwsze nécžto pschihotuje, za cžoż ma so mjenjenje dobycz a wólna dróha so pschihotowacz. So plahowanje khlébowego žita je za stat najwozniticka wež zobu, so jamu rosumi, ale dyrbi so też na to myslicz, so dželacžer pschi swojim cžežkim dželi njeby sahinuł. Cžehodla so njecha spósnacz, so ma so też miba ratarskeho dželacžerja na snjeżliwu kiniju pschiwjesecz? A myslí so, so cžaz ratarski dželacžer jenoż luxusa bla lépschu mšu? Wobžebje je z wésese strony na deputaty wotpowhadanz a „Landbund" je jara hlóbke cžini, dere wjedżo, so runje tomu je sjawnosez jara pschistupna. By derje bylo, by-li sebi kóżdy dželacžer spomnjeny nastawk w cžisle 106 „Bautz. Tagebl." pschecžitał. Hdyž so praji, so msda w hotowych pjenezach wuczinja polożu wsche mšy — hromadże z deputatami, tak je to mylenje sjawnosze, dokelž to dże by nimale to bylo, schtoż ratarskeje dželacžerjo žadoja. By-li so hdonoczż deputata po stawu wikowanskich placžinow na hodżinu sc 17½ pj. wobliczilta, by so wo 35 pj. msdy wob hodżinu jednalo. Je tu tak wulki rozdżel mjes žadanjemi dželacžerjow a wulożowanjom „Landbunda". Differenzy, kiž bychu snano hnisko schcže wostale, bychu so lohko wostroniczi dale. Hlowna wjc je a wo to tu bżit: kak so deputaty wobliczża?

Hdyž so potom dale prajl, so ratarscy dželacžerjo na runje tak steja, każ industrielni dželacžerjo, tak to njetrjechi. A chże-li so prajicz, so ma fabrikski dželacžerjo dohajacu msdu, potom to hischcže wjele mjenje trjechi, dokelž tón runje nétkole hospodarscy so bédzi, so to zwojeja runjeza nima. Sjawne napraschowanje na starschich, kotrychž dżeczi w ratarstwje dżełaja, njech tu hnydom swoju wotmołwu namaka. Njeżeli wež tak, so maja tuczi starschi, njedżiwaju teho, so jich dżeczi dżełaja, so wa brastu a schaty khwoju dóstacz staraczi, jeli maja jich dżeczi jenoż trózku pschistojne swobodzenke khodżicz. Wjednyzbja pola khudych adb. sastaranske wustawy (Fürsorge- u. Wohlfahrtseinrichtungen) sapschimnjeż. A ta wscho tehodla, dokelž wuplaczenna msda njedostacha k tomu, so by so wotrjebana brasta, kiž so tola pschi ratarskim dżele dwoj jara pschetrjeba, sašo wudowolnila. Njewidża tole pola „Landbunda" też abo njechadża to widżecz?

Cżujemy pschidacz, so je mnoho dżełodawarjow, kiż tute pomery znaja a so też wot cżłowjeskeho sacžuwanja wjeseż badża, ale tychż je malo a su hischcže pschesczéhowanjam wustajeni.

Se spomnjeneho sapósłaneho w „B. Tagebl." wuchadża, so chze ratarstwo k extensiwnemu hospodarjenju pschecžacz, maja-li so wjetsche msdy płacžicz. Tutón luxus mózachu drje sebi wesczi ratarjo w cżasu wuplasczenego hospodarjenja abo sa cżaż inflazije dowolicz, bjes teho, so bychu nékajku schkodu pschi tym pocžerpjeli. Djenża pak wéży leża trochu hinak a tajke sadżerżenje bychu tażdy burla se swojej existenzu dyrbjeli saplacžicz. Maja dha so wschż hospodarske cżeże jenoż na thóstu dżełacžerja wurunacz? Dale so sypta, winu na podawkach w Lipsku, Krimicžanje, Dschczu a Pérnje na njedawnikow swjasta ratarskich dżełacžerjow storczicz. Njeże so to wscho w najwjetschej nuży stało? A chżto su wschelazy dżełacžerjo wscho dyrbjeli sandżenu symu snjesecz, hdyż wschelazy ratarjo ani te dowlacženja wot 25. now. 1923 hacz do 10 januara 1924, na sakładze wurunanskeho żuda, hacz do dżenżnischeho dnja njesaplacžichu?

Swjatk ratarskich dżełacžerjow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Cžasat hamtskeho żudnistwa pschedawa schtwórtk, 22 meje, dopoldnja wot 10 hodżin — w pschebadżowarni — jedyn żónski wobleż, bjież, pisżazu maschinu, sofa, kožany stólczet, 17 kg wolmjanych wotpabankow, 1 pkaenomobil na pschebadżowanje a hotowe saplacżenje.

Hamtske wozjewjenje z Ludwja.

Cžasat hamtskeho żudnistwa pschedawa schtwórtk, 22. meje, dopoldnja w 10 hodżinach na hamtskim żudnistwje sežehowaze wéży na pschebadżowanje a sa hotowe pjenezy: 100 m. barchenta, nowe pschewoblecženje, pisch-strówk (Teppich), jédne koło, schizazu maschinu sa šedżari, wertiko, pisżak se stolom, klamarske blido, staru pisżazu maschinu, mnoho żwežowu a lampow sa elektriske wobswětlenje.

Hospodarski rozhlad.

Sdrjedu, 21. meje 1924.

Kurzy wczera w Barlinje:
(Tute kurzy su w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	237 400
jendželski punt	18 335 000	czěskoslk. króna	124 600
schwajzarski frank	475 600	10 mil. pólsk. mark.	780 480

Němske pjenjezy na wukrajnych bursach žiwoje kursy sakhowachu. Franzowski frank so z nowa trochu wotdrjebi. Wczera hižo na to pokasachmy, so dyrbjachu wobwdželowanje swoje pjenjezy sašo bankam dowěricz. Ssmy wažne pschicžiny k temu rozesłasili. Tola druhe wažne pschicžiny dale sa to rěcža. Djenża mamy jenoż papjerjane pjenjezy. Kak husto bo wone nutrczasnu a samenja. Wschedny cžłowjek husto dosez sa tom njepschihódże, so to abo tamne druzinu pjenjez nicžo wjazy njewlacža. Wjele ludži su z tajkim pscheměnjenjom hižo dosez pjenjez zhubili. Dasch-li je knjhdom tak rucže hacž zane wuwikujesch, na banku, bo tehole stracha a schkodow sminjesch. Pódla cži z danju hischcže rjany dobhyk wotczisnu. Sserb dawa swoje pjenjezy jenoż na Sserbsku Ludowu banku na dań.

Efektny mějachu wczera na Barlinskej bursy wschelake kursy.

Na **produktowych wilach** so wczera wjele pscheměniło njeje. Statna žitarnja po sdacžu pschewjele žita wjazy na pschedań nima. Tehodla žebi ta rožu dże wyschiche placžiny dżerżachu, ale je njedostachu. S druhich stron žo sašo wjazy žita posticžowarche. W druhim žiche zaneho wjetschego pscheměnjenja nam pschebježaza rosprawa njezapische. Muka ma wzbużne wiki a cžežni, dale placžiny druheho žita. WotrubY a womjeschki na spokojace waschnje dżechu. Kukurizu (Majž) druzinu kupuja. Zentnak pschindże wczera

w Barlinje:
pschenicžu 7,70—7,85, rožki 6,40—6,60, jecž
mjenja 7,25—8,40, wowsa 6,35—6,70,

we Wrótzławju:
pschenicžu 7,50, rožki 6,50, jecžmjenja 6,15
hacž 8,15, wowsa 6,15,

Pjenjezy su jara **žadne.** Se wschech stron němskeho hospodarstwa pschiltkhadżeja powjesče, a to njezwokasaze. Industrija njedostawa skasankow. Tehodla stejimy pschedi wokrutej hospodarskej krisu. Hižo so wulke fabriki hotuja, z hromadami dželacžerjow z dżela puschczecz.

Wiki wužitkowcho stotu w Pfreindu w Hornjej Bayerskej na cžarze Regensburk—Mnichow, sandżenu póndżelu.

Por wotaw 700—900 stotych hriwnow
Krowa 120—300 stotych hriwnow.
Próżdnikli 120—250 stotych hriwnow.
Kormjene woły 35 stotych hriwnow po zentnarju žiwoje wahi.
Wrobata 10—20 št. hr. Wiki schpatnje odżechu.

Napschedań:
Ma'a žiwnosez w Krschuwoju pola Muzakowa, Mashivne domske, brózeń a kólnja, wulka žadowa zahroda — Wilhelm Wolsch.
Krowy, mloda, tuczelna, w Kobelnju cžo. 7.
Dale w Cžornowje pola Kamjenza cžo. 18.
Mloda tuczelna w Schönbachu cžo. 23 pola Kamjenza.
Kóń, mjes polsczcza létnym srěžazom abo 6 létnym wallachom na wubérk w Bukezach cžo. 9.
Stežaze drjewo Rich w Bukezach cžišlo 13
Hródżny hnój, wós w Budyschinje, na rožowej haży cžo. 16, w sadnej théji.
Poż, 4 mežazy, na wyschokej haży cžišlo 16, w sadnej théji
Wochezł, rjeblowany, 2 zentnarskik w Bélej Wodże, Walter, Alexanderstr. 1.
Bérny na knjeżom dworje w Brunosazach.
Poż, wowczerčki, 2 létny a dale mlode, Eisner, policajski wyschschi strażmischtr, krajna policija w Kamjenzu.
Ssyno, nékotre wosy we Jitru cžišlo 13.
Kalowe žadżelki, rjane, w Janezach pola Hodżija cžo. 6.
Ssloma wotwžna, we Walkim Dażinje cžišlo 27.
Prošata, žylne, Grohmann w Habrachcžizach (Ebersdorf) cžišlo 27.
Mischnjanske, schtwórtk w Lubiju: w hródżach firmy Pjuhl, Bahnhofstr.
we hosczeńcu k jelnjeczu (Lamm), też hižo srjedu a
w hosczeńcu „mešto Berlin",
we hosczeńcu „Reichshof"

Ssoptaju:
Murjerjo, Zeißig a Lauter w Kamjenzu.
Stwinska holza, 17—18 létna, kiż może zehliczż (plokowacž), k 1. julijej na knjeżi dwór w Hornym Wotlěhanju (Oberottenhain).

Placžiny na Barlinskich produktowych wilach.
Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, zwjal 100 kg, placžiny po tonej hriwnje.

	20. 5.	19. 5.
Pschenicža	154-157	154-156
rožla	128-132	128-132
nałet. jecžmjeń	158-168	160-172
nał. jecžmjen wowcž	127-134	127-134
fakarisa (Mais)	—	—
pschenicž. mula	21-24,25	21-24,25
rjana muka	18-20,50	18-20,50
pschenicž. wotr.	9-9,20	9-9,50
rjane wotrubY	9,20-9,30	9,20-9,30
rapš	300	300
lane symje	400	400
kroch	15-16,00	15-16,00
pjenjezki	11,00-12	11,00-12

	20. 5.	19. 5.
rapš wolijski	9,50	10,20
wos. melasa	8-8,40	8-8,40
arabella	11-13,00	11-13,00
běrnaze knjeli	20-20,80	20-20,80
bany	14-15,00	15-16,00
wole	11-18,00	11-18,00
lany wowczki	19-20,00	19-20,00
mabre lupiny	11-11,50	11-11,50
slate lupiny	14-15,00	15-15,50
symje, 50 kg	2 50-2,75	1,90-2,10
syoma, rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
„ pschenicž.	1,35-1,45	1,05-1,25
„ wowsna	1,10-1,25	0,80-1,05
„ jecžna	1,10-1,25	0,85-1,05

Přilopk.

* Snjeschżenje autowow a žadyn kónz. Pschi wusjeżdżowanju (Rennen) mjes Zwota a Schönek staschtej so dwě njeschoži. Jedyn auto potorhny wésteho Zöbischcz na motorowym kole a z druheho autowa bu jeonu muż wuschwikrinjeny. Wobaj so cžežaj sranischtaj.

* Ssamomordarstwo na jsynum kole. Wsitko bratrjowy w Sslowakskej wsachtaj žebi mlody muż a mloda holza na spodżinne waschnje žiwjenje. Wonaj zhonytschtaj so hromadże na jésdne kolo a jedżechtaj w spéschnym cžérjenju do Dunaja (Donau), hdżež so wobaj tepschtaj. S kajeże pschicžiny to stuczischtaj, je njesnaty.

* Semjerjenje na Honolulu. Na kupje Honolulu je wohenbluwaza hora Kilauea wupraška. Semja rži a nowy mótski salow, poi jendželskeje mile schéroki, je nastał. Wobydlerstwo tamnischeje strony je cžekło.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol" w Budyšinje zwuczuje na znatym městnje přich. štwórtk, 22. V. wjeczor we 8 hodź. t. r. zdypkom. Kóždy ma so ważnosce zwučowanja dla wobdżělić. Drjewjana tyč, 100 cm dolha a 2 cm tolsta ma so sobu přinjesć. Zwjazkowy zwučowař.

Sokolski w Budyšinje maja jutře štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Kóżda ma přiść. Kudźele sobu přinjesć. Načolnica.

Zwjazk Serbskich spěw. tow. ma sobotu 24. t. m. pop. 1/4 4 hodź. **ważne posedźenje** w Serbskim Domje. Prošu wo bohaty wopyt. Dźeńški porjad: 1. Lětny program. 2. Ważny dopo wot P. O. Ó. 3., Wuzwolenje komisije. B. Krawc.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 25. t. m. dop. 1/2 10 hodź. w Serbskim Domje. Jenož dujerjo, což flety a klarinety. B. Krawc.

Spěw. tow. „Łužica" ma pjatk, 23. meje, wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Wšitcy maju z dypkom přiść.

Spěwne towarstwo „Sołobik" ma jutře štwórtk 22. 5. wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Dla ważnych wěcow njech wšitcy cyle wěsće přiďu. Nowe sobustawy su nam stajnje witane. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma přichodny pjatk, 23. meje wječor we 8 hodź. zaso zwučowanje, kóżdy njech z wěstosću přindże dla wuléta do Błotow, hdyž ma so wobdżělić. Štóž njezwučuje, so też na wuléće wobdżělić njesmě.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje a zhromadźiznu předsydstwa.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Znowa-wotewrjenje.

Přetwarjenje mojeho wobkhoda je dokonjane. Wobkhod wotewrju

pjatk, 23. meje 1924

z nowa. Skład je we wšěch wěcach z nowa wupjelnjeny.

Pjatk a sobotu přindu wjetše dźěłby **ženjacych** a **mužacych šatow, ložowych šatow** atd. po jara tunich plaćiznach na předań.

Hermann Bosse w Wolbramecach (Steinigtwolmsdorf) w Sa.

Telefon: Hamt Obercunkich 134.

Naschi dowěrnizy.

I.

Bart: k. Brettschneider
Boranezy: k. Schołćina
Boschezy: k. Michałk
Brěsunka: k. Bart
Brěsow: k. Soła
Budestezy: k. Sźwora
Budyschin: k. Schołta
Bukezy: k. Matthes
Burk: k. Schuster
Delnja Hórka: k. Hillmann
Drožđżij: k. Schönberg
Hornja Hórka: k. Frenzel
Huczina: k. Janka
Jenkezy: k. Pětšchta
Kwaczizy: k. Jur
Klukš a Lichań: k. Hobrak w Klukschu
Kopezy: k. Grosa
Kortnica a Brězezy: k. Nóža
Kralezy a Lětow: k. Krupař
Kschiwa Borschcej: k. Wejsař
Kubschizy: k. Garbař
Mały Wjelkow a Khelu: k. Sykora
Matschezy: k. Sykora
Měrkow a Latubcj: k. Měschef w Měrkowje
Mjeschizy: k. Sym
Porschizy: k. Urban
Radwor: k. wučer Nawka
Rachlow: k. Sterzel
Rakezdy: k. Gaba
Roswodezy: k. Hencl
Salkow: k. Kraweżik
Sdzer: k. Schmarander
Sdowrzezy: k. Walef
Wulka Dubrawa: k. Henka
Wujezk pola Bukez: k. Matthes w Bukezach
Zidow: k. Měrsch.

Sserbske gospodarske towarstwo

e. G. m. b. H. in Cottbus.

Die Generalversammlung am 11. 5. hat die Auflösung der Genossenschaft beschlossen. Forderungen sind bis zum 15. Juni geltend zu machen.

Die Liquidatoren:
Martin Klaua jun. in Striesow
Fritz Worrak in Dissen.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Awkcija.

Pónđżelu, 26. meje, připołdnju w 1 hodź. so

ratařske graty a mašiny

kaž tež

parcella stejaceho drjewa

na přesadźowanje předawa.

Korčmař Rich w Bukojnje

pola Wulkich Zdźar.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

Khrósćicy a wokolina.

Wernerowa zubna praxis

Cuze zuby, předźěłanja, wuporjedźenja, :-: plomby, krony, mosty. :-:
Zubytorhanje z pohłušenjom a bjez njeho.
12 lět w dźěle. Podźělne płaćenje je dowolene.
Ręčne hodźiny wšědnje wot rano we 8 hač do wječor w 7 hodź., njedźelu wot 10—1 hodź.
:: w domje kujeza blidařskeho mištra Jeńca. ::

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotown hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Kaktusowe juriny
(Dahlien)
jurinowe dulki
(Georginen-Knollen)
najlěp. druźin a barbow poruča
symjenjowa wikowańja
Rauchfuß
w Budyšinje na žitnych wikach **9.**
Telefon 69.

Zbytkna dźěłba

dołhich škórnow

směšnje tunjo!!
Seifert, składnostne kupje na kamjeńnej hasy 29.

Jałojca

blizko ćeleću steji na předań w Lipiču čo. 25.

MERSIOVSKI
Zastawanske časniki
(Stoppuhren)

---

9 hus

7 njedźel starych, je na předań w **Měrkowje** čo. 22.

Hypothekowe požčonki

za ratarstwo ze znajmjeńša 3 hektarami wobstara Ernst Raue w Budyšinje na Hošće hasy 32. I.

Linoleum

wšěch tołstosćow

L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum

dale
polstrowe meble, stwinsku dekoraciju, gardiny, story
we wulkim wubjerku poruča
Otto Kósmik
při mjasowych jatkach 2.
Telefon 1162.

Barby
laki
barbiče (Pinsel)
kabliny
za wumělcow a molerjow su dostać pola
Wintera
na žitnych wikach 30.
Měrsce bratrow nasl.

Hospodař

sprawny a spušćomny, so na mjeńšu žiwnosć k 1. jun. abo pozdźišo pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Now."

Transmisije

kóždeje druziny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Prošu

čisło

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Nutrna prósiwa.

Narodna mysl so mjez Serbami na zwjeselace wašnje hiba. Tola při mysli wostać njesmje. Mysl ma so w skutku wukonjeć, hewak je njepłódna. K temu je składnosć. Dostach dopis z Budyšina, zo je za čitanki za srjedźny šulski rjad hnydom 1000 hr. trěbnych. Z wotkal je wzać? Wobroćam so na wšěch Serbow, kotrymž je na serbskej wučbje w našich šulach a z tym na zdźerženju maćerščiny leżsne, zo bychu za dobru a nuznu wěc woprowali. Hriwnu móže tola kóždy tež we khudym času za swoju narodnosć dać. Tuž mějće so k temu, lubi Serbja, dawajće a zběrajće na zabawach w towarstwach a hdźež so hewak składnosć skića a wotedawajće pjenjezy pola Serbskeje ludoweje banki abo pola knj. Janaka — ale čińće to hnydom!

W Poršicach, 19. meje 1924.

Hančka, předsyda wubjerka za wobdźělanje čitanki

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy
z ručnym wušiwanjom,
skazanki so přijimuja a najspěšniše wuwjeduja.
Porudam tež **satinowe rubišća** z **franzami, wušiwane masilnowe rubješća** we wšěch barbach, kaž tež wušiwane **hawby, šlé** atd.

Hana Handwerkowa

we **Wojerecach** w Kollingec filiali na cyrkwinej hasy.

Jurij Hänsel

w Budyšinje
na **Łukelnjskej hasy 34.**
Telefon 786.
Hlowna pschedawarnja Rud. Sada f Lipska w Budyschskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin

Nawěšlki přinjesu wužitk!

Telefon čo. 69

Symjenjowa wikowańja **Rauchfuß**
w Budyšinje na žitnych wikach **9.**

Je namaj wutrobna potrěbrosć, so za wšo wopokazma česćownosće, za bohate dary, zbožopřeća, ertne a pisomne, kaž tež za kwětki, kiž so namaj na naju slěbornym kwasu wot wšěch přećelow, přiwuznych a znatych, přinjesechu, z tutym swój

najwutrobniši dźak

wuprajić. Wosebje nutrny dźak sym winowaty mojej gmejnje, kiž mi za 25 lětnu dźěławosć jako gmejnski přjódkstejeř, česnty dar přepoda.

August Lehmann a mandźelska

W Kumšicach, 18. meje 1924.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za moju 15 Kč. Kždźe čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec Knihiščerjanja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawołtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawołtki a tabele so w šěs wobličenja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 119 **Budyšin, štwórtk 22. meje 1924.** **Létnik 82**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Twarjyn mišćirozo w Bayerskej žu zyłe swoje dźěłacejstwo ſ dźěła wusamili.

*

Po dwěmaj niedźelomaj wšelakich posypkow, kiž su južnoslowjanskeho knježeństwa wotstronili, je Paschić učiło sebje tworjenje nowego knježeństwa pschewsał.

*

Czěskoslowakska požčonka w Jendźelskej bu we wyšokosći 1 850 000 punow šterlinkow hnydom pschejatowana, tak so jenož wěsta quota wupiskowarjam pschidźeli.

*

Konferenca Małeje ententy budźe sapoczatk julija we Prazy.

*

We Sibirskej so wjele tyhaj tórzow lězow pali. Wšcho zwe cźeka. Woheń bliži so ruskemu pschimorskemu měsće Władiwostokej. Wojazy so prózuja, město sanicźenju wutorhnyć.

*

Francowskemu parlamenteju su kommunistja namjet stajili, w kotrymž sastajenju wšěch pschejatowanych jednanjow pschecźiwo němskim wobdźělnikam zwětowese wójny žadaja.

Naschej młodźinje.

Njemjenowany spisowaćel wosrjeda we posledniem cźisle „Kat. Posłoła“ rospomnanja wo Khrósćejankim zwjedźenju towarstwa młodźenzow, kiž maja powołkownu pracźiwosć ſa zylu serbsku młodźinu. My tehodła tute powuczaje a namołwjaje hody też cźitarjam, ke kotrymž „Posłoł“ njepschindźe, podawamy w pscheswědczenju, so runje też evangelijsy Serbja budża ſamźicźeho mjenjenja, kaž katolijy.

„. . . . Kak je zwjedźeń so wotmě, to drje so ſ Khrósćija hamych rosprawi. Ja chžu tu něšćto napomnicź, wo cźimž snadź nichtó pisaŕ njebudže, na cźož snadź też nichtó žebi njemyšli. Mi pak pschiźe to na zwjedźeńskej luzy a też wotdźěłsko sahe na myšle.

1. Towarstwo hladasche je **ſwojimi mozami** něšto wukonjecź. Njehladasche wjele zuſoje podpjeru. Tak je prawje, hyrnjeź też wšcho wuſtupnje so njewotwabiło. Tula cźłowjek dyrbi so prózowacź, dyrbi **wolu k** něčomu měcź. Hdźeź je barow, a njech też jenož prědnich, so tola po cźasu něšćto dozdźe. — Swjećelaze běchu też powitanſke hrónčka. Te bě jehdyn hobuſtwom ſam sestajał, běchu lohko ſrosumicź, tola mějachu mnohi cźicki a sacźuca; pschecźahichu baſnikow ziku. Jich baſnik bu, njemyłu so, towarſtwowy chorhojnik. Njenoſch, chorhojnik, jenož chórhoj pscheđ towarſtwom, ale ſ baſnikami ſłowami wjedź towarſtwow k idealam. Njech też w baſnikowje tón abo tamón ſa Tobu dźe. Ludowych baſnikow trjebamy. Tych lud ſrosumi, da jich wot nich do wutrobow rěčecź, wot nich něšćto nawuknje też ſa ſwoju narodnosć. Na kwasach ſa wobjedom, abo hdyž po khoſerju so khodźi, na rejach ltd. njech rěcźa k ſerbſkemu ludej. Sſnadź psches to ſo ſabawa pschi taſich pschileżnoſcźach ſnadobni, po duchu a wutrobźe so poſoźnje. — Nieje něłkole pschez wšcho ſwjeſelaze, hdyž widźiſch młodźinu, też ſtarych, ſo ſabawjecź.

2. Swjeſeli nje ſławny wuſtup woſo-bje něłkotrych młodźenzow. Se ſapalom, ſrosumjenjom a ſchłoſ je tež wažne, bjes bojoſcźe (ſnajmjeńſcha njebě pytnyć) pschednjeſchu něłkore Wicźaſowe, Cźiſchinſkeho, a Sejlerjowe baſnje, wodźiły, ſchto chzedźa wrajicź, poreźacźu berje, hdyž thorhoji darz pschepodachu abo hewak dyrbjachu rěcźecź.

Tak je prawje, młodźenzojo! We ſwojich towarſtwach dyrbicźe wukwyć **ſjawnje wuſtupowacź**. K temu wšło wotpředka někaſka baſnje pschednoſchowacź, so nawuknjecźe jaſnje a ſrosumliwje ſymki tworicź a ſ'owa wupraſecź. Potom dyrbicźe pak też ſami **ſe ſobu** rěcźecź. Dyrbicźe nawuknyć nětkaſku myſlicźku, kotruž macźe, tež psched ſtami ludźimi, w ſjawnych ſhromadźiſnach, nadrobnje, roſomnje wupraſicź a ſaſtupowacź. K temu dyrbicźe ſebi ſ cźaſom dobyć ſmuźitoſcź.

Cźehodła to? Chcźemy-li ſwoje kaſkeźkuli ſamery ſchkitacź a hajicź, dyrbimy ſjawnje ſa nje wuſtupowacź, mózo njech je w ſabawnych abo powuczowazych ſhromadźiſnach, njech w powotauſkich abo politiſkich. We towarſtwach nima ſenoż ouchowny abo knjez wuczer rěcźecź, ale ſobuſtawy naſchich towarſtwow ſame dyrbja ſobuſtkowacź, ſo jich porjadne ſhromadźiſny ſo poradźa. Njeje prawje, hdyž chzedźa jenoż błyſchecź. Cźłowjek njejmě jenoż bracź, ale też dawacź.

Wobźeje wažne pak je **tale** wuſtojnoſcź **k ſjawnemu rěcźenju**, hdyž na tym ſaleži, ſo Dwoje měnjenje budźe abo ſ naſmjeńſcha ſo wupraji. Cźim pschedź wjeſelm jenoż na jenu wěź pokazacź. Hdźe mamy muži, hdyž rěka **prawych** kandidatow na wólbnu liſcźinu ſtajicź? „Buch wſchak na ſo wſal, ale njemóžu rěcźecź“, tak ſ wjetſcha ſo wotmołwi, hdyž ſo někomu měſtno poſtrěcźa. A hdyž ſu agitaciſke ſhromadźiſny ſa wólby, kaſſež njedawno měcźachmy: Hdźe nabjerjemy rěcźnikow ſa nje? — „Sſym ſ zyłej duſchu ſa Waſche heſło, tola rěcźecź ja njemóžu; to njech cźinja druſy“, tak rěka. — Hdźe pak ſu cźi druſy? ſ tak cźeſtpi někotrażkuli dobra wěź, dokelž njeje doſcź tych, kotſiž bychu ſa nju rěcźecź mohli. Sſerbſzy młodźenzojo: Wukńcź ſjawnje rěcźecź, ſo byſchcźe ſami mógli ſo ſwoje abo někaſkeho powołanſka abo zyłeho ſerbſkeho ludu interesy rěcźecź — też w ſjenje, we wokrjeſnych wuběrkach, gmejnach a kaſſichžkuli ſaſtupjerſtwach.

3. Sſłyſchachmy ſ kortow młodźenzow rjane baſnike ſłowa pschednjeſene. Se ſapalom rěcźachu młodźenzojo: Njech nje'e to ſazał jenoż ſa tamnu hodźinku, hdyž wuſtupiſcźeće; hdyž dyrbjeſcźeće ſwoje dary nałožicź a napinacź, ſo njebyſcźeće ſo wohańbili. Tón ſapał njech ſenje njehaſnje, ſo Wam ſenje nichtó njeby pracźił mohł: Tam by **takle** rěcźał, a tak ſu ſiwy? Tám bě ſahorjeny Sſerb, hewak pak zuſbarſiſch. Sſłowa a ſtutki maju wuchadźecź ſ pscheswědcźenja, potom ſu wěrne: **jenajke**, ſenje žebi napſchecźiwne.

4. Wot młodoſcźe dyrbiſch hladacź, ſo někchto **boha tak naſo** dźerźiſ. A hyrnjeź młódſchi był, njebě-li měſch ſo ſenje wupiracź „kaž hluzy hólz“. Hdyž někchto wažneho ſo cźi poſtſeća, dyrbiſch hladacź, ſo ſa to ſrosumjenjo dobudźeſch. Nimaſch-li pak tehu, dha pschiſtojnoſcźe dla a dźiwajo na ſwojich ſobuczłowjekow njeſmějſch ſ druhimi wězami ſo ſabjeracź. Powſchitkownje je pschi ſwjedźenju nadwadło, ſo n. pſch. wěſcźi młodźi hoſcźo ſajima njezpotaſacha ſa to, ſchoż Khrósćejan ſo młodźenzojo poſtſicźachu: k pohórſchſej mnohich bo wótſje ſabamjachu a druhim wokolo ſebje ſwjedźeń łaſuchu. Někotrych ſ nich móżeſche potom hižo wokolo 8 hodźin na wšej pjatych widźecź. — Też tónle dypk mějeſche ſo na'pomnicź, hačkuli je njeje ſwjeſelował. Tola też món njech je ſterbliſej młodoſcźi k wuczbje, kaž tamne tſi. Njech tele rjadki bjes płodow njewoſtanu.“

„Njech tele rjadki bjes płodow njewoſtanu“, to je też naſche pschecźe, zdlej ſterbliſej młodoſcźi wupraſene. Je w tutym naſtawku tałko praktiſkich pokiwow, kotrež ſo hodźa wſchě pschewjeſcź. A ſo ſo hodźa a budźa wudoſpołnjecź, może ſo ſ wěſtokaſa wocźakowacź, hdyž ſo na młodu ſterbliſ lud wohladuje, kiž — ſo wě: nic wſchitkżo — je tak ſiwy a hibicźiwy, ſo je to hižo ſaruczenje dobreho pſchichoda.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarſkej hasy 5. Rěči serbski.
Najſt. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódłožowanje spěšnje a tunjo.

Kreditna nuſa w Němſkej.

W Němſkej ſo někotre wſchudże wulki niedoſtatk pjenjes pokazuje. Wobydlerſtwo Němſkeje je ſ njewobmjeſowanym trubawanjom papjerjanych pjenjes ſwoje ſamożenje ſhubiło. Rentiſke hriwny a hriwny ſłoteje poſčonki pak ſa potrjebnoſcźe wikowanja a pschemyſła njeboſahaju. Pódła tehu je ſo ſ kruſtymi kreditnymi pschiprawami němſkoſtatnje banki ſyppnjenje němſkeho wikowarſtwa do hroſażeje bliſkoſcźe dowjedło. Wulkowikowarſtwo ſo nabźija, ſo ſo ſ hoſpodarſkim dopóſnaćom němſkeho knježeństwa kataſtrofu ſadźeła, kotraž by nic jenož wikowarſtwo, ale też zyłe hoſpodarſtwo podeſchła.

Rosprawa wo ſakſkich finanzach.

We ſakſkim ſejmje je ſchtwórtk finanzny minister dr. Reinhold wo ſtatnym hoſpodarſkim planje ſlicźowańſkeho léta 1924 rosprawił. Siotne wudawki ſu na 213 miljonow ſłotych hriwnow do pschódka wobliczene. Wudawki ſa ſaſtojnikow na wotpocźinku ſu tu 10 miljonow pschiběrale. Njedźiwajcy wottwarjenja ſaſtojniſkich měſtnow ma Sakſka nětkole 24 334 wjazy ſaſtojnikow dyžli pſched 10 létami. Wudawki ſa wěry ſu ſo njedźiwajcy ſmjeńſcheneje kupneje mozy ſłota wo 13 miljonow hriwnow dele ſtłóčkne. S tehe je pósnacź, ſo ſo w ſtatnym hoſpodarſtwje krucze łutuje. K wurunanju dochodow a wudawkow budźe ſo dawk na wołnaſiſki pjenjes wot 1. julija wo 10 prozentow powyſchicź dyrbjeć.

Pruſki ſejm wo podawkach w Halli.

W pruſkim ſejmje je ſo ſrjedu wo **podawkach w Halli** pschi swobnowjenju Molikowoho pomnika jednało. Sozialdemokratoj běchu napraſchenje wo tym ſapodali a runje tak němſkonazionalni wo ſakaſanju wokołocźaſowo pschi ſławnych ſwjedźenjach.

Sozialdemokrat dr. **Wäntig** ſo wopraſcha, cźehodła je knježeſtwo 11. meje w Halli ſławnu ſhromadźiſnu pod holym njebjom dowoliło, mjes tym ſo je ſo ſwjedźeń 1. meje bjes wutwarja ſakaſał. Miniſterſtwo ſo namołwja, ſo ſo njebychu policajſke poruczenja ſ w tutym podze pola wſchelakich ludowych worſchtow ſe wſchelakej měru měrile. Kak je ſo němſki dźeń w Halli dowoliſ mohł, je ſozialdemokratam ſ ſudanckom. Wobmjeſowanje, na kotrež bě ſo dowolnoſcź ſwiſaſka, njeje ſo dźerźało. Cźehi ſ ſaſtiſtiſkimi khorhojemi běchu hodźiny dołhe, a po żeleſnicy pschecźiwo pſrjedowčemu pschipowjedźenju prědnje a ſadnje cźahli. Sſchadu. Na wubjeżanźy w Halli je ſo wulka wojeſka parada wotmě'a. Tu ſu runje tak pomnikowy ſwjedźeń ſa kinematograf ſotografowali. Też cźorne thorhoje ſaſtiſtiſk

Smitstawny minister sozialdemokrat Severing wotpowědźi, so by lepje było, hdy bychu kommunistojo wyschnoćzam pischestowastajili, tak mjenowanemu faschistiskemu stracy nałožeho stupanja, potom by so někotre lepsche dokonjało. Powjedarjo dyrbjachu so rajnje wotpokazać, so je so w Halli z dwojakej měru měrilo.

Wo sakšanju narodnych žurnalistow sprajsnjowu minister praji, so budźa so žurnalistiske cyłki turnarjow a tšělarjow dowolicej móc. Stawne politiske demonstrazije cyłki pak kedi Němska w tutym cyłku njemóže dowolicej, hdyž pod sćežkowkami inflazije, kreditneje nuzy atd. cyerpi.

Pola němsko-nazionalistiskeho wjednika w Pomorskej bróni wuhladźichu.

Schczerczinske zoglaldemokratiske nowiny powjedźa: Pjatk sandźeneho hodźenja su katarzyscy dźělacerjo na polu němsko-nazionalistiskeho wjednika, kublerja Wiensteina we Neurosowje pola Kolbitzowe sklad bronjow wuryli. Mjes druhim su namakali 31 samkow za maschinske tšelby, 30 dźerzakow patronowych bubnow, 16 rokow maschinskich tšelbow z wobmyć kaćezemi a dwaj makaj kaschcej z dźělemi samkow. Bróńe su zo zebrake.

Dalschego wjednika organisazije C w Mnichowje sajeli.

Poslednje dny su dalschich wjednikow nazionalistiskeje organisazije Con'ul sajeli. Mjes nimi je leutnant Friedmann, kotryž je pola wjednika bayerskeho porjadowego swjasta z adjutantom był.

Generalne wusamknjenje z dźěła w bayerskim piwarstwje.

Pźwarzy w bayerskich piwarnjach kedi wjetšiny mjdu dadoju. Wobsedźerjo piwarnjow njejsu zwolnili, mjdu powyschicz a zu piwarzow w nětkim 1700 piwarnjach z dźěła wusamknli.

Njeměry w Porurskej.

W Marku pola Kedlinghausena su swjeczacy hórnicy wrota podkopkow wustorčili, so bychu k dźěłu zwolnjowi wotesnyli. Do policajstow z Lanjenjemi mjetachu, na czoz cji tšelachu. Podźakiku tej belgiskej wojsny njeměrnikam wobaraczi pytachu. Kelko hórnikow je so franiko, njeje znate, dokelž kommunistiske zanitetne kolony franjenych wotnjesechu. Do chorownje su hač dotal dweju cjeżko franjeneju pschinjesli.

Wjednizy franzowskeje lěwizy pola presidenta Milleranda.

Spadowanje frankoweho kursa, kotreż bě so někotre dny do parlamentskich wólbow zapoczało, je w Parizjskich politiskich kruhach wulki njeměr zbudźiło. Rozrěczenje, kotreż je president Millerand wutoru z Poincareom měł, je so z tutym prašenjom saběrało. Tutón je so pjeza zapowjedźił, rekaje troczele pschecziwo frankowemu padanju cjinicz, dokelž knjezeństwowe dźěła jenoż hišcze hač k 1. junijej powjedźe. Frankowy kurs budźa strony lěwizy porjedźicz dyrbjeczi.

Dotalne knjezeństwo njemóže tenu sadźowacz, so zebi wulke finanzne wiki we wukraju wo finanznej politiky pschihodneho franzowskeho knjezeństwa starosce cjinja. Franzowska dyrbi so na dopomnicz, so jeje wukrajni pschecziwjo, kotrjž su jej na rukowanje Franzowskeje banki pomhali, frank podpjeracz, z wěstosću na to licza, so so franzowska finanzna politika po dotalnym waschnju dale powjedźe. Chcedźa wjedzecz, hacz budźe tej nowe knjezeństwo tute politiku sasinpowacz. Poincare je po dźesu presidentej Millerandej radźił, radu sasinpjerjow pschichodnych knjezeństwowych stronow zhromadzicz. Tónle nahlad je so wumiel. Knjezeństwowa kri'a njeje z parlamentskeho manevra, ale z wólbneho wunoschta nastała. Nowe knjezeństwo dyrbi Injezeństwo lěwizy być. Herriot, kotryž je wutoru do Parża pschijeł, je so z prjedu z presidentej Millerandej sawołał, z dobom z Painleveom. Presidentej je z wobemaj knjesomaj w pschitomnosći Poincarea finanzne położenja rospominał. Tak so Poincareowa politika bjes sadźowkow do druheje pschewjedźe.

Jendźelsko-ruska konferenza w Londonje.

Jendźelsko-ruske konferenzy wo wikowanskim rěczenju so hacża. Poslednje pohedźenje je so sajo bjes wunoschka stonjeko. „Times" pischu, so so rozhlěd mjenjowanych njehodźa pschewinyć. Wěrje podobne njeje, so bychu Jendźelczenjo z wotpókazanimi bolschewiskeho knjezeństwa dorěczeli. Tutym jenoż we wulku pożkonku a we swobodny pschiwos kommunistiskich pismow do Jendźelskeje dźe.

Jendźelska stajne pożczonki za Rusku sapowjedźe.

Bolschewiske wotpósłanstwo je jendźelskim sastupjerjam na jendźelsko-ruskej konferenzy wodomnjenskli špiż wo wobnowjenju ruskeho kredita na jendźelskich wikach pschepodało. Ruskoju praja, so bychu z podpjeru jendźelskeho knjezeństwa dołhoczasnu pożczonku dostali, wjetschu summu na bok położili, so mohli dowójnski dołh za jendźelskich stacanow zaplacicz. Jedna pak so jenoż wo dołh, kotryż je so do 12. měrza 1917 cjinił. Wjetschi dźeł pożczonki by so we Jendźelskej za nakupjenje maschinow a druhe twory wudak, kotrejž su k wobnowjenju ruskeje industrije a rataństwa trěbne.

Jendźelskeje sastupjerjo su wotmolwili, so dyrbja so ruske namjety nadrobnje pruhowacz, prjedy hacz może so wo nich rozsudźicz. Pomyślnicz pak so dyrbi, so by kóżda podpjera, kotruż mohło jendźelske knjezeństwo za wuplacenje pożczonki poskicz, jara wobmjerowana była, a so njemóże janeje rěcze wo tym być, so by jendźelske knjezeństwo sa pożczonku rukowało.

Ruske wotpósłanstwo praji, so ruske knjezeństwo njeje swolniwe, dawójny dołh po zyłej dowójnskej hódnosći zaplacicz. Wono měni, so dyrbjała so zastata dań wobrěsacz a so dołžny kapital sniżeńcicz, dokelž je so ruske samoježne z wójnu a po njej z wobydlerskej wójnu smjenicz chilo. Ruske knjezeństwo měni, so dyrbjała so dań jendźelskim stacanam z dźěła saplacicz, kaž bórzy hacz je so wuprawnjenje stało. Ruskoju Jendźelczanow pohonjeja, so bychu wschо, schtož samóża, cjinili, so bychu jim k pożczonzy dopomhali. Za by ruskemu knjezeństwu możno za bała, dowójnski dołh wunpravicz, hospodarstwo wobnowicz a jendźelsko-ruske wikowanje rozmicz. S swoježbitym doraźom wuwědźeny, so by wobdźelenje ruskeje statneje banki pożczonzy solidnu wěstosć dało.

Jendźelczenjo tenu napschecziwo na to pokazuja, so knjezeństwo njemóże za pożczonku rukowacz, hacźkuli by prózowanjam ruskeho knjezeństwa, privatnu pożczonku dostacz, derje měrnjo pschihladowało.

Wustajenzy jendźelskeho źiwotnoho knjezstwa strajk hrozy.

W Wembleyju pola Londona so wustajenzy jendźelskeho źiwotnoho knjezstwa wotmedźa. Tamnišci dźelacerjo su wobsomkli, k knjezeństwu depntacziju póslacz, kotraż na 48 hodźinki dźelanki cjaż a pschimérjenu mzdu žadaeż. Wjednik dźelacerjow je prajił, so ma so z generalnym strajkom we Wembleyu liczicz, jeli so so niczo za połěpschenje dźelacerskich wobstejnoscow njestanje.

Sir Eduard Goschen wumrěł.

Kaž so z Londona telegrafiscy wosrewja, je tam priedawschi jendźelski póslanz w Barlinje, Sir Eduard Goschen wumrěł. Goschen sastupowasche Jendźelsku w Barlinje wot léta 1908 hacz do wójny, hdyž potom 4. augusta 1914 jendźelske pschisłuschenje wójnu pschepoda. Semrěły narodźi so 18. julija 1847 w Londonje jako žur znateho jendźelskeho statnika Williama Henry Goschena, kotrehoż žiwótba, kaž je znate, pokhadża z Němskeje a je pschibuina z Lipskowskej žiwótnu knihiskladnikow Goschen. Hižo z 22 létami sastupi do diplomatiskeje słužby a pschinóże skoro wschě ważne města zyłeho swěta jako jendźelski diplomatiski sastupjeć. Je znate, so so pschi wudyrjenju wójny pola Bethmanna-Hollwega wo dorozumjenje prozowasche a sa tón we swojej rozhorjenosći pschi jeju poslednim rozrěczowanju wuzi wono znate słowo „ein Fetzen Papier" we nastupanju belgiskeho srěczenja neutralnosće.

Bezparadsta mjesa.

Mjes ministerstwowym pschedhybu Bratianom a wójnskim ministrom generalom Marharescu je so rozrěczenje wo wojeńskich naprawach p'di Dnéstrowej mjeju wotmělo. Ruźoju pschez Dnéstrom a bezparadźel mjeju wójsko zhromadźiju.

S Londona su pschihódnicze powjesće w nastupanju pożczonki za rumunske hłowne město Bukarest doschle.

Nowe ministerstwo Paschicz-Pribicjewicz.

Po dźesczej knjezeństwowej kriiy je kral Alexander Paschiczej porucził, nowe ministerstwo sestajecz. S dobom je jemu polnu móz dał, skupschtinu, hdy by trjeba było, rospuschczicz. W politiskich kruhach je zhyschcerz, so Paschicz skupschtinu hakle w oktobrje rospuschczi, dokelž je to naje pschihódnischi wólbny czas za radikalnu stronu.

Powjetschenje grichiskeho wójnskeho łódźstwa.

Grichiske knjezeństwo je pola jenezy franzowskeje firmy dwaj podmórskaj czołmaj, 6000 tunow wopschihjazaj, skasało. Czołmaj mataj bo so 15 mězazoju wotedacz.

Grichiska a Mała ententa.

Czeskoslowakski zwonkowny minister dr. Beneš je z konsenzu dapjsowarjej Athenskich nowin rjekł, so po jeho ménjenju Grichiska njemóże do Małeje ententy sastupicz, dokelž Grichiska janych zjednoczenskich zajimow nima.

Amerikanski póslanz w Japanskej wróczo stupi.

Amerikanski póslanz w Tokiu, Wood, je pschecziwo sakonjej był, z kotrymż so Japanzkim w pschichodze zakaże, do Sjednoczenych statow z pschicżahowacz. Dokelž je parlament pschecziwo jeho woli tutón sakoń wobsamknył, je wón prajił, so zmél wot swojeho zastupjenia wróczo stupicz. Prezident Coolidge je do jeho zadanja zwolił. Możno je, so je někotre jeho nazledniż njepomjenjuje, dokelž je so statny sekretar Hughes pschecziwo tomu wuprajił. S Toka je powó, so je japanski minister zwonkownych nalesnoscow Matsui rjekł, so znadź je **japanski póslanz we Washingtonje, Hanihara, zjawje mésino wopuschczi.** Minister je pschewjedźenje wuprajił, so Wodowa wróczostupjenje z amerikanskim sakonjom pschecziwo pschicżahanju Japanskich zwiesuje.

Ze Serbow.

Štwórtk, 22. rožownika.
Jana dola Salle, wuběrna.

* 1858 we Hodźiju Jurij Pilk, dr. fil., sorbski komponista a stawiznař.

We pyšnosći steja
Wšě zahony zas,
Budź khwalena meja
A rjeńši twój čas.

Kak polny sy hudźby
Přez honu a haj,
Kak minu so zrudźby,
A wotkhori kraj.

Sy zachodnosć takle
Ty wupyżona,
Kak krasniše hakle
Raj njebjeski ma!

H. Zejlok.

Wón znaje połdra zelička,
Ma hišom so za lěkarja.

Jan Radyserb.

Feuilleton

Mój dźěd.

Žiwjenjopišne powjedanczko z hole.

(Pokraczowanje.)

Łódź nasajtra rano wotjědże a sa tśi dny z pschihódnym wětšikom złożownje k Kunsterdamej p'chipluwa. Tu mjedowych ludźi, psches wabjenja a žiłbjenja dnschepschedawarjow wobschadźowanych, na žiwitu sawrjechu. Potom 300 mlodźenzow a 60 holzow do Rotterdama dowjedźechu, hdźej jich do wulkeje łodźe stykachu, kótraż tón samty dźeń psches dalołe morja do Ameriki wotpluwa.

Wšohaj starschej nicżo wo tym njeschonischtaj, so jeju drohi žywn europiski brjóh wopuschczi. Wón njemóżeschе a njezmědźeschе ani listа napisacz, so by w nim nanej a maczerj, bratram a hotram mutrowne w bożenje pschiwokał. Dale dźe'che do zschérokeho žolmjazeho morja. Pjatnacze njedźel dołho po morju płuwawschi słónczne dałoko nadpala amerikanski brjóh wuhladachu. Wšcho na łodźi z njezaspokojenju justasche. Bźcho cjicht tužiny dźeń mężaja augusta. Morjo šwědźeschе so kaž cjisty jatny schpihel. Ani powětřika wodu njepohasche. Ryby wschelakeje druzjiny wokoło łódźe hrajachu. Sčasu šwěrilka z hłubokosće so je swojim cježkim cjełom horje wijachu a so potom sažo k hłubokemu mórśenu dnu pusčachu. Kapitan wšcho wobkedźbowarschi praji: „Dźeczi, modlcze so! Dostanjemy wulki wětr." A tak so sta, kaž bě wón pschidopowjedźił. Wschor mózaje zorn. Esceklake błyski z njebjeś létachu a hrimot cježke, so so najtrjobliischemu sasiwa. Mot wětra rozswalene palmy łódź każ łoplu panku do wyskokosće sbě-hachu, pak ju sažo do dźiwokeje hłubokosće storhnychu. A hrimo skute wulkotły rłapachu. Esamo buhasałowarjo stykanemu jenoż ruzu, hdyż synmy Bóh je swojim mózanym hłosom! zum rěczesche. Słónczenje dźensi wichor wopschestowacz napocza. A hižo nasajtra rano mile złonzo sažo na mérne morjo šwědźeche. Amerikanski brjóh pak bě so zhubił, dokelž bě so łódź pisches 100 mórskich mil dałoko wot kraja wotehnała. Jeźba so pisches to z nowa wo tśi njedźele podšěrichi. Hižo pocża picżna woda pobrachowacz, a puczowarjo dyrbjachu wodu a khlěba tradacz, hdyż łóncze-nje sažo kraj wuzkładachu, za kotrymż wschitzy jedźachu.

Łódź bjes sadźowkow do pschisłanza wulkeho a rjaneho města Philadelphije pschipluwa. Wótry po tym bě w amerikanskich nowinach a na rózkach hažow wosjewjenje cjitacz: „Łódź z młodymi muzźikimi a jónskimi je runje do Ameriki p'chichła. Schtóż ma myslje kupowacz, może sebi ludźi na łódźi wobhladacz." Na to kublerjo a wobdźelerjo plantažow p'chindźechu. Młodźi ludźo, kotrychż dyzchu kupicz, dyrbjachu so wusłej, so bychu kupy widżeli, hacż su derje zrosczeni a hacż maja strowe stawy. Wótry bě wón wschitzy pschimjesani ludźo rospschedacź. Też młodemu Wětnarja za 200 tolerjow (30 puntow šterlinkow) jenemu kublerjej z New-Jerzy'skeje p'chedachu a poslaji go, so mjesćne za to z swojim knjesej schesej lět bołho bjes mjdy žiwjicz, potom pak dyrbjesche swoju swobodu dostacz. To bě trudne a wobczežne žiwjenje, kotrejż wobchemu žnuzej w kolesdy na farje wěschczeli njeběchu! Kóżdźicze wonje dyrbjesche wokoło dwoju stawacz a najpschódy 4—5 łóhczi dołhi schtom do schčeki łóhczi dotheho šwinstwo pjezaka donjesez. Na to won na drobne rosrubane drjewo k schtomej pschikładze a jo sapali. Pisches to jo jitwa bórzy wuwobrjerała. Potom won schotej, schtó 10—15 koni, 50—60 wołow a krowow, a z wojazy hacz je 100 zwini wobtjezajemu, pizu poda. Howjada we synje a kcże na polach a pasniwischczach wostacu. W synje dyrbjesche druhdy dalołe hodźiny pisches sněh brodźicz, so by stót z pizu sastarał. Na jenotlinych pasniwischczach běchu so mjenujcy wyżoke kupjeny społkate, a so z platom wobdałe. K pótej bě rěbl pschistajeny, po kotrymż won horje salěše a kupjen je schčerokim, łóhcz dołhim schirokym nożom wobrjezdź pschichodze. Każ wjele bě łóżdy krócz k pizu trjeba, won je synowedzo kupjena wja a pisches pót deseta stejazemu stotej cjitamy. To wobstarowschi dyrbjeschе pak wuracz abo lěz puschczecz a nowinu dźělacz. Dźěło bě tak cjeżke a krute, so so jeho porsty w starobje pisches to stschitwichu a so wjazy frunacz njedachu. Jeho knjes i nim pisches zyle runje njeluby njesakładżeschе. Jencz raz, hdyż bě jemu pluh po zyłej schtomowy korjeń sajał a so roskamał, so jeho knjes na njeho rosnjemdri. Won jeho tak łyślnje do wobliczа prażny, so bilemu i hubу z i wušo knej wuleczi.

Młodźenz pisches to rosnjemdrjenj sawoka, so jeho tebo Ma pola šudnika wobskorži, dokelž derje wě, so amerikanske sakonje njedewolа, i běłymi ischkłowami tak sathadżecz. Wón też hnydom i domu cjekny, so by cjinił, każ bě hrosył. Hdyż so so někotre wokomiki wobhlada, won se strachom wobzesche, so so jeho knjes i tšělbu do njeho mérjesche, so pak jemu jeho žona a dźěczi do rukow padnychu, so bychu jeho wot mordarskeho wotmyślenja wotdźerzale. Dóżdy bě won tak dałoko we lěsu, so jeho kulka wjazy doszahnycz njemóżeschе.

Sšudnik, k kotremuż bě so wobrocżił, da zebi wot biteho zyłu podawk na drobnje powjedacz. Wětnar na tónzu wobzebite zadanje wuprajі, so bychu jeho druhemu knjesej pschedali, dokelž mot nětka žaneje łubosce a dowérjenja k žiwemu dotalnemu hospodarjej njejmeje. Wón dosta wot šudnika sajsnjowany list, kotryż dyrbjesche zwojemu knjesej pschepodacz. Wón po'dże wjecjor domoj pschiindże a dźěsche tyndom lehnycz. Hdyż na druhi dźeń — bě njedźela — stotej pizu podawski do sjiny pschiindże, jeho knjes pschi pjezaku šedżeschе. Won jemu p'chikasa, so by jemu brodu truhat, praschesche pak ho tež i bobom zara wurjadnje a thutnje, hacż šmě so jemu tež dowérjeć. Młodżenz z króśka a derje wotmolwi: „Sčym schcheschsijan!" Na to jemu won dowoli, jeho truhacz. Hdyż pak bě hidlerk šudnikowy list cjitał, won njemało šantarjeschе a hawtowaschе, a šłudi jemu, so jeho druhemu knjesej picheda, pola kotrehoż lepje hacż pola njeho nasłoni, so je schkloba a dale nicżo. Potom go na konja žydże a wotjecha. Na druhi dźeń nowy knjes pschindże, kotremuż won wot nětka šłuschesche. Sadý njeha hołczej i dwěmaj wolomaj dźěsche. To bě placzisna, za kotruż žyna žerbiscze šararja i Łužicy i nowa pschadacha.

(Pokraczowanje.)

— **Wo wjedre.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 1, thermometer we dnju + 30. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we nozy + 13. — Drjeżdźanska wjedratnja praja njewobstajne wjedro, ſ njewjedrami, tola wostanje cjeplo. Wo njewjedrach na ſandźenym pjatku pſchikhadźeja dalſche powjeſche. Wjeſku Bukojnu (Bucha) pola Dſchatza ſapuſcſi ſnjeg ſlowt. W nije leżazych ſtatokach woda na metr froſcheje. W ſahrodkach a na polach wjele ſchkody noſta. Drjewo ſo wotpkawi, ploty ſo ſpowalachu atd. We Pfaffenrod dyrſt do zyrkwinieje wéże dyri. Elektriſke pſchiprawy we wſy ſo wobſchkodźichu. — Pónđaſtu ſapali ſo w Roßweinje bróſeń ſ Bożim njewjedrom. Wona ſo do cziſta ſpali. W nozy k ſrjedźi méjachu we Drjeżdźanach ſnjeg njewjedra ſ wultim beſchczom. — We Vogtlandźe ſapuſczichu pola a hona. Wulka woda we rěczach moſty ſwotorha. — W horatej Bayerſkej ſu tež wulke a hroſne njewjedra zychnowale. Wjele ludźi je blyſk morił. Tež wjele twarjenjow ſo ſ Bożim njewjedrom wotpali. W Hechinſkej krajinje padnychu ſahubne ſlowki. Na puczach w dolinach woda na dwaj metraj wyſoko froſcheje. Male rěczki pſchetworichu ſo do torhawych rěkow. W ſolmach ſatepi ſo wjele wulkeho a drobneho ſtotu. Każ dalſche powjeſche praja, ſu tam tež krowy bite. S Czornoho lěſa (Schwarzwald w Badenſkej) pſchihadźeja tehorunja powjeſche, ſo ſu njewjedra a ſlowki wjele ſchkody nachinile. Tež ſ Krkonoſchow (Riesengebirge pišeja, ſo ſu pſchi ſylnym njewjedrje ſu krupy, wobſebje we Waldenburgſkej krajinje cżeſke ſapuſczenja pſchihotowale. Wóh ſwarnuj naſchu krajinu pſcheđ taſtym ſylnym njewjedrom. Juttſe pjatk ſlónczko 4,06 hodź. ſtudźa a ſo 7,53 hodź. thowa. Mjeſacź w polnozy ſkhađa a ſo dopoldnja 8,46 thowa.

S **Janej.** Tu je ſo ſaſo ſkoſeny póſ naſchoh, kiž ſwojeho wobdźerja ſkuża. Pſches kharja bu ſwéżcżene, ſo je poſ ſkoſeny, na cżoż jeho ſarkhlichu. Nětko pak dyrbi ſtudany wuwrócżeny 63—75 ſt. hr.,
jendź. wobnu powodnińu 36—48 ſt. hr.,
italiſku wobnu powodninu 36—46 ſt. hr.,
żołnik (timotej) 38—45 ſt. hr.,
kóſkacź (Wieſenſchwingel) 55—75 ſt. hr.

Napſchedaſ:

Holbſenz nowy, ſa 9 porow, Jan Fahla w Budyſchinje, pod bórkinom 11.

Woł do cżehnjenja, mlody, ſylny, w Cżichożach cżo. 14.

Kundrow, 2 zentnarſki, cżiſtoczorny ſ wiſſatymaj wuſchmaj, Cornwallſki, na knjezom dworje we Smochcżicach.

Proſata kameje rażu tež tam.

Běrny hymjenine, kubleż Gerſch w Njeſnarowach a na knjezom dworje we Smochcżicach.

Kokoł, ſwuhěrny, běły bjes rohow, 2 lětny, Adolf Wolf we Smochcżicach.

Libjata 5, w Bobolzach cżiſło 6.

Poſ, wyprawny wowcżerſki, 14 njedźel ſtary, w Budyſchinje na Thěżorſkej haſy 22 III na lěwo.

Ssyno, w Budyſchinje, Bleichenſtraße 2.

Koło, mużaze, w Budyſchinje, Lotzeſtr. 4 III, wjeczor wot 6 hodź.,

Nimale nowe mużaze na Hoſchiż haſy 33 II na wrotach.

Pſokaza maſchina w Budyſchinje, Wilhelmſtr. 15, delka na lěwo.

Krowa, młoda dóſka, w Kromlowje pola Mużakowa.

Wyſokoſtuczelna a do cżehnjenja w Jaworu cżo. 10.

Krowa a jałowa, wyſokoſtuczelnej, Cżorny młyn w Lěpkarjezach (Lückersdorf).

Seadźenki, kolrabjowe a kwětkowe, ſahrodnik na pohrjebniſchczu w Mużakowje.

Karáſi, běżaze indiſke 1,2, kury hamburgſke ſlěbornje 1,5 (Silberlack), Neumann we Wyſokej pola Kamjenza.

Sſemna, jeczna, w Njebjelcżicach cżiſło 38.

Kupcej pyta:

Kundrow, młodeho, k pſchihrnuſchczenju, knježi dwór we Smochcżicach.

Sſo pyta:

Klepak kamjenſkow k maſchinje (Maſchinenſchlügel) we Wuicżankej ſkali.

Wuczońnik ſa tmar kołow, Kmoch a Schneidereit, ſ. dr. ſ. wob. r., w pſchedawſkej mélſcżanſkej ſahrodze w Budyſchinje.

Schwalcże w Lubiju, Seibels Beſſerungswerkſtätten.

Koważ do ſkały Carl Sparmann u. Co. w Kamjenzu.

Holzu, ſtwinſku, lépſchu, kiž móże ſchicż, k 1. 7. Hród w Nakzach.

Starſchu 18 lět, najradſcho ſe wſowu, w Budyſchinje, pjekarnja na Łukaniſkej haſy 20.

Do domu. k 1. 6. ſanit. radź. Dr. Nychlarka w Habrachcżach (Ebersbach).

Do kuchinje k 1. 6. do młyna w Hrubjelcżach.

Murjerjow imarz Müller we Wojerezach.

Placżiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wotſijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, placżiny po Dotej hriwnje.

	21. 5.	20. 5.		21. 5.	20. 5.
Pſchenize	154-157	154-157	rapk wotſijoh	10,20	9,50
rožk	128-132	128-132	prok. metalja	8-8,40	8-8,40
małeh. jeczmjenh	156-168	156-168	hrochoh	11-13,00	11-13,00
nat. jeczmjen	—	—	bérnaze hrajh	20-21,00	20-20,80
wows	127-134	127-134	bunj	14-15,00	14-15,00
kukurjza (Mais)	—	—	wota	11-13,00	11-13,00
pſchenczn. mukh	21-24,25	21-24,25	łany wobſchij	19-20,00	19-20,00
rjana mukh	18-20,50	18-20,50	modre łupiny	11-11,50	11-11,50
pſchenc. wotr.	8-9,00	9-9,20	ſele łupiny	14-15,00	14-15,00
rjane wotruby	9,30-9,80	9,30-9,8.	ſymo, 50 kg	2,60-2,75	1,90-2,10
rapk	200	200	ſlonow. rjana	1,35-1,45	1,05-1,25
lane ſymjo	400	400	„ pſchenc.	1,35-1,45	1,05-1,25
hrošk	15-16,00	15-16,00	„ wowſne	1,10-1,25	0,95-1,05
pjenjeſchi	11,00-12	11,00-12	„ jeczna	1,10-1,25	0,85-1,05

Nutrna próſtwa.

Narodna mysl ſo mjes Serbami na zwjeſelace waſnje hiba. Tola pſi mysli wostać njesmje. Mysl ma ſo w skutku wukonjeć, hewak je njepłódna. K temu je skladnoſć. Dostach dopis z Budyſina, zo je za Ctanki za ſrjedźny ſulski rjad hnydom 1000 hr. trěbnych. Z wotkal je wzać! Wobrocam ſo na wšěch Serbow, kotrymž je na serbskej wuběje w naſich ſulach a z tym na zdźerżenju maćerſkeje rěcże, zo bychu za dobru a nuzu wěc woprowali. Hriwnu móże tola kóždy tež we khudym času za swoju narodnoſć dać. Tuż mějce ſo k temu, lubi Serbja, dawajce a zběrajce na zabawach w towarſtwach a khdeż ſo hewak ſkładnoſć ſkiéa a wotedawajce pjenjezy poſa Serbſkeje ludoweje banki abo pola knj. Janaka — ale čiňće to hnydom!

W Porſičcach, 19. meje 1924.

Hančka, předſyda wubjerka za wobdźělanje čitanki

twjacy ras do Drjeżdźan jěżdżeć, ſo by ſo ſchcżerić dał. Schtaż je ſ wulkimi wudawkami a ſtomdźenjom drohoho cżaſa ſjednocżene.

S **Khroścżij.** Knjes tajny radźicżel Steber, miniſterialny radźicżel w miniſterſtwje ſa ludowe wukubłanje wopyta pónđelu naſchu ſchulu. S knjesom ſchulſkim radźicżelom Krawzom pſchehladuchſche ſchulſtej wotcżuje we wſěch rjadowniſach a też na wſěch ſkhodźenkach woſebnje

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk, 22. meje 1924.

Kurſy wcżera w Barlinje:

(Tute herje ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	229 400
jendźelſki punt	18 355 000	cżeſkoſł. króna	125 600
ſchwajcarſki frank	745 100	10 mil. półſk. mark.	780 000

Němſke pjenjezy wcżera na wukrajnych burſach wyſoko ſtejachu. Też franzowſki frank ſe ſaſo ſkrucżene.

Efektowe kurſy ſwoju hódnotu na Barliniſkej burſy derje ſakhowachu.

Na produktowych wikach ſo wjele pſchemaniſko njeſe. Pſchenza njeběše. Wukrajna mukta jej ſchkodźi. Na wcżerſnich wikach ſrjedźneje Němſkeje je pſchenza tuniſcha. rożki. Rjana muka ma pak tola hiſchcże kupzow. Tukrajny jeczmjeń njeběše, wukrajny ſterje kupuja, dokelž maja ſoh piwarnje radźeha. Woroſ ſwoju pjaczinu ſakhowa. Jeho ſo něſchto do wukraja roſpſcheda. Kukuriza (maiſa) je wjeſe na wikach a je tunja. W druhich produktach je malo wobrota. Wcżera pſchinđże zentnar:

w Barlinj:

pſchenizy 7,70—7,85, rożki 6,40—6,60, jeczmjenja 7,52—8,40, wowſa 6,35—6,70.

we Wróſlawju:

pſchenizy 7,50, rożki 6,50, jeczmjenja 6,15 hacż 8,00, wowſa 6,15.

Wiki rěſnyho ſtotu wcżera ſrjedźu w Barlinje (Zentralviehhof). Wiki běchu ſchpatne, dokelž ſu pjenjezy jara żadne. Howjadła pſchiſpadźichu 2—3 ſt. hr. Cżelata jara hubjene dźěchu, wowzy tehorunja. Wowze ſo 2—3 ſt. hr. a hiſchcże tuniſche pſchedawachu. Też ſwinje 4—5 ſt. hr. wſcho po zentnarju dele ſrajſchu. Pſchihnali běchu:

	Wone płaczachu:
1410 howjadłow	18—43 ſt. hr.,
3256 cżelatow	25—75 ſt. hr.,
2385 wowzow	20—42 ſt. hr.,
10487 tukrajnych a	
826 wukrajnych ſwini	43—53 ſt. hr.

po zentnarju żiweje wahi. Se wyſchich druhich wikow pſchiſkhadźeja powjeſche, ſo ſtót hubjenje dźe.

Swinjaze wiki (Magerviehhof) w Barlin-Friedrichsfelde. Pſchiwjeſli běchu 744 proſatow a běhatkow. Wone płaczachu małe běhaſi 20—25, brěnje 30—35, wulke 40 hacż 50 ſtotych hriwnow. Małe proſata 10—13, brěnje 13—16, ſtotych hriwnow. Płaczińny ſpadowachu a wiki ſchpatnje đźěchu.

Len brěni 4,50—6, rjany 6—8, najlépſchi 8,50—10 po zentnarju. Dźělo I. 1,40, II. 1,22, III. 1,05 ſt. hr. po puncże, ſrjedźo I. 0,36—0,65, II. 0,19—0,35 ſt. hr. po puncże.

Wolma na poſledniej awkcżiji w Londonje pornjo pſcheđ poſledniej ſchpatnicżo đźěcże. Wichelake drużiny wo 5 hacż 10 prozentom dele ſrajſchu.

Każe na poſledniem pſchedađowanju w Barlinje drje derje đźěchu. Pornjo poſledniej amtkżiji běchu wichelake drużiny wo něſchto tuniſche. Wołaze koſe 77 (76¾), bjeſe 77 (80—81), krowjaze 68 (66½), jałowjeze 80¼ hacż 82 (87—89). Płaczińny w ſpinkach poczahnja ſo na pſchedpoſledne wiki.

Tydźeńſka roſprawa wulkoſtwmjenjaranje Metz a Co we Berlin Steglitz. Cżaſ wuſtwa je ſo nimale pominył. Dźeczela ſo malo roſpſcheda, módreho (luzerny) nětcżo njeje. Trawowe ſymjo pak hiſchcże derje đźe, wulkranje je hižo żadniſche. Tukranje pak hiſchcże boſzahuje. Sa naſtupinu pżju a k ſelenemu huoſenju ſymjenja ſo malo roſpſcheda. Płaczińny ſo ličbma pſchemeniſchu. S runkliſkim ſymjenjom je ſo kóždy nětko ſaſtarał. Tele płaczeja ſaſtawmy:

Cżiſtwjeny dźeczel	70—84 ſt. hr.,
běły	110—170 ſt. hr.,
ſchwédſki	35—62 ſt. hr.,
módry	54—74 ſt. hr.,
żołty	32—40 ſt. hr.,

ſtej do wuczenja ſapſchimnuj, ſo by ſo we duchownym ſtejniſczku naſchich bźeći pſchepſwědźił. Knjes tajny radźicżel Sieber ſo jako dezernent ſa lubowe ſchule ſa ſaſtupjowaniſche, kak je nałożowanje ſakonſkich poſtajenjow ſ najnowiſche doby k wukubłanju ſerbſkich bźeći w jich maćerſcżinje duchownym potrěbnoſcżam ſerbſkeho ludu pſchinjeſrene. Sſam pacdagoga nam won nětkoſtyſkuſi pokiw da, kak mójemu k temu pſchinjeſchowacż, ſo by ſ naſchich ſerbſkich ſchulow wuſchoł doroſt poknohódnyh a khmanych a pſchi tym w ſwoju maćerſcżinje derje wukubłanych gokuſtawow němſkeho ſtata.

S **Lubija.** Swjaſk rajnych ſchulſkich reformart (entſchiedene Schulreformer) wotmeje w Lubiju tóru ſeptembra ſwój ſjeđ, tak njeđźenjowy „kulturny đźeń“. Sjeđ ma ſamér, wo wotpohladach a żadanjach wojaſka ſchérichej ſtawoniſcej potwuczenje dorość poknohódnych a khmanych a pſchi tym w ſwoju maćerſcżinje derje wukubłanych gokuſtawow němſkeho ſtata.

S **Lubija.** Swjaſk rajnych ſchulſkich reformart (entſchiedene Schulreformer) wotmeje w Lubiju tóru ſeptembra ſwój ſjeđ, tak njeđźenjowy „kulturny đźeń“. Sjeđ ma ſamér, wo wotpohladach a żadanjach wojaſka ſchérichej ſtawoniſcej potwuczenje dorość. Mjes rěcżnikami ſu hłowni ſaſtupjerjo ſwjaſka, każ prof. Oeſterreich, Anna Siemſen a druſy.

S **Wopakeje** (Oppach). Pſchi Bożim njewjedrje dyri blyſk pónđelu do wſchelakich ſtatokow a ſnicżi Förſterej domiſe w Lindenbergu đoſpołnje. Też dwaj monteraj, kiž na miſinowodach (Leitungen) đźełaſchtaj, pocżerpſchtaj na đobre ſpołu jenož lohke ſranjenje.

S **Holbina** (Taubenheim). Pſchi kupanju we Wopakeje ſaja Boża ruczka 34 lětneho wobſtoſnika Henſela. Hdyž ſu je ſwojim bratrom na ſtuczenym mětnje kupaſche, ſo njeſawży ſatej. Chżiſche popoldnja je ſwojej ſwójbu ſ ſmalym na đwaj hicż.

Se **Schérachowa.** Pſchekupz Dräßler, kiž dě pſchi nawrócu ſ Habrachcżich do Schérachowa cżeſaſo ſjeđnoſił, je nětko na ſcżawkach tuteho njeběhoża wumrěł.

S **Biſkopiz.** Nowotmar katoliſke zyrkwje zyrkwje je tak daloko pokrocżał, ſo budźe zyrkeſ naſſerje w julinju poſwjeczena. Towarſke towarſtwo a katoliſke kajino cżinja hižo pſchihotowy k ſwjatoczeſnjam.

S **Wachas.** Hdyž w nětcżiſchim kraſnym nałétnym cżaſu ſo zyła ſtwórba đraduje, đya ſo cżłowjeſkemu ſiwjenju też druhdy taſke nałétne wjeſele đoſtanje. Taſke mějachmy wcżerawſchi wjecżar nékotre hodźiny, hdyž naſ Minakalſke ſerbſke towarſtwo „Stator“ ſe ſwojim wopytom poczeſcżi. Hižo pſchedy 8 hodźin poczа ſo Domaſchcżańſka pſchinoſ, tyndoom po 8 hodź. ſtupi ſich pſcheđźowa, knjes K., na jewiſchczo a powita ſhromađźenych a rozeſtaja ſe ſahorjazymi ſłowami wažnoſcż maćerſkeje rěcże. Na to ſpěwachu jich ſpěwarjo. 4 hłódny khór: „Kak đźiwnje ſměſ ſo wobroczeż“ a dale ſołoſpěw ſ khórom: „S dychom ſwjatoh Jana“. Na to ſo hrajeſche: „Zona dwrbi do dwora“. Potom ſtupiſchtej dwě knjeżnje na jewiſchczo a ſpěwachtej ſe ſłěbrodajnym hłoſom: „Ssym Sserbow ſerbſke holicżo“. Dale ſo hrajeſche „Petrolejowy khżoł“. Po tym hłyſchachmy kraſny ſpěw: „Buriko, chżeſch-li dyrbjeż knjeſa“ a hiſchcże hrajeſche ſo dale „Kraſne wobraſy“. Se ſhromađnym ſpěwom: „Hiſchcże Sserbſtwo njeſhubjene“ ſo pżeni đźeń wjecżera ſtónczi. Hrajerjo a ſpěwarjo ſu ſwojim wěſ kraſnje đokonjeli, ſchtož też mamy pſchiležkeſt po kóždym wuſtupje wobſwědczić. Potom ſcżěhowachu reje, a nékotre ſerbſke ſpěwy, kotreż ſo potom ſhromađnje ſ naſchej młodźinu ſpěwachu, wjecżor porjeſcżichu. Młode Minakalſke ſerbſke towarſtwo, ma ſawſcże młodne mózy, a w cżaſu, hdyž ma ſo naſche hłabe ſerbſke towarſtwo ſat jara ſa ſwoje wobſtacże bójicż, je nam jeho luby wopyt dwójcż wažny. Dżak a „Sſława“ jim też na tuthym mjeſcu! Na ſaſnowidźenjeſ

Jurij Ladniſch.

K temu ſo nami ſ druheje ſtrony hiſchcże ponđe, każ jara ſu ſo tola wótczińſke ſłowa pſchebyhdy Minakalſkeho towarſtwa ſpodabałe. „Sſława“ ſo to jemu! Tola też ſjawej naſcheho korcżmarja, ſ. Domaſchcży, ſłuſchu wutrobny đźak. Dirigent Minakalſkeho towarſtwa bě bohużel ſađěwany. Na to je knjes wucżeŕ Domaſchcża Minakalcżejnjow na klawěrje ſwóru pſchewodźał. — Dale ſo nam hiſchcże něſchto pſcheđarđźi. Każ kraſnje ſu ſobuſtawi ljubeho Wochożańſkeho ſerbſkeho towarſtwa na kónzu ſpěwali. Naſch pſchecżeſel nam powjeđźeſche, wutroba je ſo jemu hnuła a radowała, jako derje wumuczene ſpěwy ſaſłyſchia. Spěwy wucżił ljubych Wochożanow jich knjes ſarat. Ahm njech je nékotremużkuli Sserbej ſ pſchikładowni a ſ powonjenjom, ſo dyrbjał ſo ſa ſwój lud ſtaracż. Naſ ſtaſnje wjeſeli, hdyž ſłyſchimy, ſo ſo ſerbſki ſpěw w naſchej ſoli haji. Naſchi holanjo Sserbja a pſchewe wſchěm naſche lube Sserbowki maja wobſebje ſoſne, ſłěbrojaſne hłeſy. Spěwa wuſtojni ménja, ſo ſjinjeſnu powaſk na ſoſnoſcż organow ſtutkuje. Tak klinczi a brinczi ſo herbſka hola w pſchejo ſjiwiſcho do nowoho ſerbſkeho nałéża.

S **Turnowa** (D. P.). Cżeſke njeſboże potrjeſchi tu ratarja Auguſta Schmjelu. Hdyž je ſwojim ſapſchahom do Khocżebuża jěđźeſche, p'heſcżahny jeho w njemdrej jěſbiże cżuło, kotrež bjeſ mała do Schwjelowſeho ſapſchaha ſawadźi. Konjej ſo ſpłoſchſchtaj a Schwjela padny ſ woſa, kiž jemu wobej nohi pſchejěđźe. Wina tuteho njeſboża bě wjedny automobila.

Pſiłopk.

* **Mordarja gmejnſkeho pſchedſtejiżerja Wüſtnera we** Dittmannsdorfje ſu ſajeli. K ſmjerkowanju roſhorjeneho wobdźělkſtwa je ſo poliżiji ſpěchnje poradźiło, mordarja gmejnſkeho pſchedſtejiżerja Wüſtnera ſajeć. Je to Rólſky tatarſki bźelacżer Schmidt, kotreżž dwaj dnjej, runje na pohrjebnym dniu ſonordowanego, w Freiberku mażny nychu. Schmidt ſwój njeſtuk wuſna. Wón je pſchedy we Dittmannsdorfje ſłużił a tak wſchelake mětnje wobſtejnoſcże Wüſtnera ſeſnał. Sondźenu ſobotu bě wożebje tam dojeł, ſo by ſo muſtamał a pola Wüſtnera ſo Kuczi, dokelž tam pjenjezy wocżakowaſche. Sſobuſtrełcżowarjow, każ rowdowa, jaruych mél nje. Nimale żitu ſumat, kiž bě rudźił, wokoło 3000 ſtotych hriwnow, pſchi nim namakachu. Zonđe njebo Wüſtnera, kotruż bě Schmidt, tak hižo pſchachmy, ſe ſtoru ſo ſtrělił. Wón je ſo ſtrělił ſ rewolwerom, kiž je pola ſwojeho ſyna a je namađźja, ſo ſo njeđźiwaju hroſnych ranow ſaſo ſhraba a wuhoji. Nje kuſk je wulku roſhorjenoſcż mjes wobdźělkſtwom wubudźił, wożebje też tehoda, dokelž bě to ſa krótki cżaſ

tłećce mordarśtwo we wokolinje a słóńnikow wołoju druheju mordarśtwow hischće bjenha nimaja.

* Straschny człowjek. W Charlottenburgskim jastwje žiwischesche jedyn sastojnik polizije, so ma wobstorčeny, wěsty Strauß, w tholowach tśělbicžku (revolwer) laschitu, ſ kotrejž chcyšche wón pischi ſuduišćim jednaniu ſudnikow a ſam sebje sattśělić. Polizija jeho na to pschepyta a namaka tśělbicžku se schěćej kulłami. Też druhi ludźo, kiž jednanjam pschiposłuchachu, — najsterje tłećcejšeho Straußa — běchu se wischelakimi mordarskimi gratom wuhotowani.

* Paradis rubježnikow. Khinska je ſnata jako paradis rubježnikow. Tuchi zyłe krajiny domapytaja. Też na wodźe swoje njezhmane rjemjeslo wukonjeja. Njedawno nadpadnychu parnik, kiž do Kantona (wulke město w Khinskej) jědžeše, moricku kapitana, ſajacku a wotwjedechu 40 pasažerow. Tammi 30 Khinesojo, kotrjž běchu psched nětkotrym cžasom na stućenych rubježnistwach blizko Schanſuna wobdźěleni, buchu na poručnoſcž khinſkeho knježerſtwa ſatśěleni.

* Muž, kiž njechce 1 million dollarow měć! „To njeje wěrno" budźe někotra cžitarka a mnoho cžitarjow prajić. Amerikanſke nowiny pak to pischu. W amerikanſkim ſtatcže Massachusettu wumrě farmak, kiž swojemu jenicžkemu ſynej ſawoſtajeńſtwo w wóhnoſcži 1 milijona dollarow wotkaza. Sčyn pak ma namrěte samojenje ſa ſatłećce a wobara ho, ſawoſtajeńſtwo pschihrawać. Zyłe lěto ſo wupſchihotuje hižo prózuja, jeho k tomu pohnuć, ale podarmo. Mjeńdže hebi, ſo dyžpak ſtat po dobrodanu ſ farmu atd. cžinicy. Też wot swojeje wowki njedawno namrěte ſawoſtajeńſtwo wot 140 000 dollarowi je wetwolałał. Schoda, ſo je w Ameriźy; hy-li někdźe w Rakezach abo Wochoſkich bydlał, bychmy brje jemu wſchitzy lubjeradi ſ jeho nuſy pomhali!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

1. Na namjet Hańlowſkeje gmejny ma ſo ſćežka ſe Pančic pola Rakez do Hańlowa na Hańlowſkej ſtronje ſa ſtajowy wobhlad ſamrěcž. Schtóž ma pschećiwo tomu wopraſowjene namjety, njech to w běhu 3 njedźel hamtſkemu hejtmanſtwu w Budyſchinje woſjewi.

2. Korčmar Jakub Mérczink w Hańlowje žada ſwo bowolnoſcž, ſo ſměł ſwoju ſurli powjetſchicu a to po brjoſy Čzornoje wody. Schtóž ma pschećiwo temu wopraſowjene namjety, njech to w běhu 2 njedźel hamtſkemu hejtmanſtwu w Budyſchinje woſjewi. Schtóž to ſakomdźi, ſwoje prawo ſhubi.

Towaſtwowski powěſtnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje zmeje jutře pjatk w 9 hodź. spěwnu pruhu ſa wšitkich spěwarjow a spěwarki.

Jednota „Sokoł" w Komorowje ma pschichodny pjatk, 23. meje wjeſor we 8 hodź. ſasó zwučowanje, kóždy njech z wěſtoſcu pschindże dla wuleta do Błótow, hdźež ma ſo wobdźělić. Štóž njezwučuje, ſo też na wuleće wobdźělić njeſmě.

Spěw. tow. „Łužica" ma pjatk, 23. meje, wjeſor 1/4 9 hodź. spěwanje. Wšitcy maju z dypkom pschić.

Spěw. tow. „Zerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma pjatk, 23. meje, wjeſor we 8 hodź. pola Symankec w Njechornju spěwanje. Dla předstejaceho ſwjedźenja maja wšitcy z wěſtoſcu pschić. Dirigent.

Sokolski w Budyšinje maja dźensa štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Kóždu ma pschić. Kudźele ſobu pčinjeſć. Načolnica.

Hłowny redaktor a ſamolwity za politiku: Marko Smolerſ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Konfekcijowy dom

Otto Preuss mějeći **Korla Königa**

na žitnej hasy 4. **w Budyšinje** na žitnej hasy 4.

poruča najwjetši wubjerk najnowšich

mužacych, pachołacych a hólčacych woblekow

wot najjednoriſcheho hač do najlěpſcheho wěrowanskeho wobleka

sportske wobleki a brešejowe khelowy

lystrowe a płatowe jopy w kóždej wulkoſći

ſumijowe mantle kaž też

woprawdźite bayerske mantle do wjedra

za mužow a žony w jenoč dobrych hódnoſcach

žonjace mantle a kostumy

w hobrakim wubjerku po woprawdźe tunich płaćiznach

dźěćace tkaninowe a płokajomne wobleki

we wšěch wulkoſcach!

Zhotowjenje wobleka a paletotow

při najtuńšim wobliěnju a najlěpšim sedźenju.

Wulki tkaninowy skład w najnowšich mustrach.

Poručam po wurjadnje tunich płaćiznach: **rjane wobleki, tkaninowe a ſomoćane, płatowe wobleki za lěco, lyſterowe jaki, wšě druhiny mužacych kholowow a dźěłanſkeje drasty, gumijowe mantle.**

A. Mengerowa w Budyšinje na ſerbſak. hrebj. 6. Rěči ſerbſki.

Paul Otte

žitna hasa 10 **w Budyšinje** žitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

židźane a wolmjane tkaniny

za ſerbſke drasty

žonjace mantle, ſtrykowane jaki atd.

Sedłaſke a polſtrowańske dźěła

a wuporjedźenja kóždeje druhiny ſo ſpěšnje, čiſće a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy ſo ſobu předźełaju!

Přidu na wſy! **Dopiſnica doſaha!**

Fritz Schulze, sedłaŕnja na Židowje čo. 259

pola hoſćenca „Schwan".

Kachle a warjenske mašiny wšeje druhiny ſćěnſke płaty.

Wosebitoſć:

Hospodarske khachle za ratařſtwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Porcelin, majolika, wumělſka keramika wudźołki 1. rjadownje. Pomórne płaćizny.

August Teichert mějc.: **Kurt Teichert** - kachlestajeńſki mištr -

Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 16

Nawěſtki přinjesu wužiłk!

Wulka dźełba

mužacych a žonjacych jězdnych kolow

je dźěła. Dokelž nimam žanych klamow, proſu wo wobhladanje mojeho ſkłada bjez kóždeho kupneho dyrbjenja. Położenja při płaćenju.

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4. Telefon 1134.

Wuporjedźuju za najkróſi čas z rukowanjom, dokelž mam wulki ſkład narunańskich dźělow.

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedujetaj płorſćiny hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyſchinje na hornjećerſkej haji 24.

Mužaze a žonjaze

ſalmukowe jaki

ſu ſaſo dostaŕ.

A. Kaſper, Burglehn 11

w Budyſchinje.

MERSIDYSKY

Brylanty

Na

podźěł. płaćenje

poruča

mužacy, žonjacu a dźěćacu drastu, ſpanſkestwy, kuchinje, jenotliwe mebje, cyahl, wupjerki, gardiny atd.

ſportske wozy

z krywom a bjez njeho

Carl Horn naſl.

w Budyšinje

na hłownym torhoſcu, nutſchkód na jerjowe hasy 21

Kupjene twory może ſebi kóždy hnydom ſobu wſać. Wobkhodny čas wot 8—1 a 2—7 hodź.

Živnosć

12 jutrow wulka, ze živym a morwym inventarom je hnydom na předań w Rudeju čo. 10 pola Delanego Wujeſća. Śiatok hodźi ſo też bjez polow předać. Bliše je ſhonić pola wobſedźerja tam.

10 centnarjow

rżaneje ſłomy

je na předań w Jitku čo. 16.

Mašinska ſłoma

(šěroko młóćena) je po wozach hač do domu po dnjowej płaćizny na předań w Wotrowje čo. 24.

Měchi

nowe a trjebane, poruča

Hoffmeister

w Budyšinje na Hošće hasy 23.

Wóſkowane ſukna

wupjerki, módrołšk, twjelki, kožlace a vitrażowe tkaniny, **vegtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na šitnych wikach 11, znapſt. hoſćenca Złoteje Hwězdy

Rěči ſerbſki.

Kórkowe ſadźenki

kałowe ſadźenki

kolrabijowe ſadźenki

poruča

Martin Bulnheim

zahrodniſtwo na Hošći hasy.

Hólčace jězdne kolo.

ma na předań J. Schieback na Mužakowskej dróhy 4.

6 młodych krus

je na předań w Pluſnicach čo. 10.

Jałojca

blizko ćeleću ſteji na předań w Lipću čo. 25.

Rjana jałojca,

1½ lěta ſtara, je na předań w Kubłicach čo. 15.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe žony wſeje druhiny a druhe žonjace wěcy, też krótke a wolmjane twory pola

Kinderwagenoju na ſerbſkich hrjebj. 34 I. z napſchča ſtarych kaſarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči ſerbſ.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornjećerſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a ślewchi. Samsna wuporjedź

Fr. Scholze

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 10 poruča ſo jako

porjedźeŕ časnikow.

Cokor tunjo

kofej, paleny 1/4 punta wot **60** pj.

terpent. mydlowy pówr, pt. jenoč **25** pj.

jadriwe mydło, 250 gr. z 62 % tuka

ryhel jenoč po **20** pj. poruča

Kofejowy skład Erich Eckhardt

Telefon 1068. na róžowej hasy 6.

Pisanske blida, drastowe khamory

łoże z matracami a bjez nich, kuchinje, wšě polećrowane mebje předawa po přihódnych płaćenskich wumjenjenjach

Despang na Mužakowskej dróży 4. Žane klamy

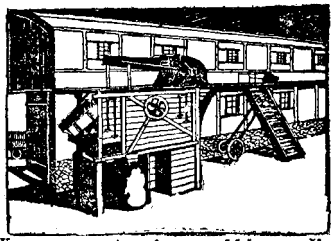

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotjědź sam ze sobje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiſte wumłóćenje a wubjerne čiſćenje. — Sćrokł aukkaty ſyſtem.

Gustav Wagner w Koraynju

ratarſke mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny ſkład: w Budyšinje w huſarskich kaſarnach. Zaſtupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěłanskej dróży 42. :: Telefon 821.

Sijace mašiny kupujeće płaćany hódnje **J. Schiebaka** na Mužakowskej dróży 4.

Je namaj wutrobna potrěbroſć, ſo za wšě wopokazma ćeſćownoſće, za bohate dary, zbožopřeća, ertne a pisomne, kaž też za kwětki, kiž ſo namaj na naju slěbornym kwasu wot wšěch přećelow, přiwuznych a znatych, přinjeſechu, z tutym ſwój

najwutrobniši dźak

wuprajić. Wosebje nutrny dźak ſym winowaty mojej gmejnje, kiž mi za 25 lětnu dźěławoſć jako gmejnſki prjódkuſtejeŕ, čeſtny dar přepoda.

August Schramm a mandźelſka

W Kumałcach, 18. meje 1924.

Pódźełu, 19. t. m. wjeſor wotwoła Bóh njenadźiety naſu mać, přichodnu mać a wowku

Hanu zwud. Dźiſławkowu

ze Smječkec

do wěčnoſće. Jeje ćěło budźe ſo pjatk dop. 1/2 8 hodźin w Kubłećanſkich khowad. Wšitcy přećelja a znaći, kotřiž chcedźa ſemrjetej poſledniu ćeſć wopokazać, ſo jenoč z tutym přeproſeni.

Hłubokoſmudźeni zawoſtajeni

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Ké. Kóžde čo. płaci 6 złot. pj. Wudawa a dźěd. Smolerjec knihićišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 697. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsćežnje so stajace nawětki a tabele so w ześe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 120 **Budyšin, pjatk 23. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němska ludowa strona je w braunschweigskim sejmje namjet na rospuščenje tuteho sejma stajiła. Tutón namjet zaćežnychu socialni demokracja a demokracja z 32 hłosami.

*

Dr. Breitscheid (socialdemokrat) wosrjeduje w jenej socialdemokratiskej nowinje, so by so němsko-nacionalni w Parisu napraschanja, kak by so nowe francoske knježerstwo ke knježerstwu němsko-nacionalnych stajało. Čji pak praja, so powjeseć njeje wěrna.

*

„Newyork Herald" pišche, so je Amerika z nowa pjenjezy k podpjeranju francowskeho franka pożěła.

*

Amerika je 150 miljonow dollarow za sćežnjenje žwjeho łódźstwa postajiła.

*

W Albanskej žu, po powjesćach z Běłehroda, njeměry wudyrili. Južnoslowjanske nowiny žu teho měnjenja, so Italska njeměry podpjera.

Bitwa wo noweho kanzlerja.

Najprjedy Hergt, potom Waldraf a nětko Tirpitz?

-ska- Pšichodnu wutoru sešdu so nowi zapołožanzy němskostatneho sejma. We tu chwilu so hišcheže strony njeju rozhudźili, kak budźa knježerstwo tworić. Nichtó njewě, z kim schtó pórtdže. Wobsežje njejasne je stejnišćo nětko němskeje ludoweje strony, kiž so na wschě boki wjerći. Zentrumska strona so runje kaž demokracja po złaću wělikym konzežjam z nemškonacionalnym chila; zentrumske organisazije w kraju pak žu pscheciwo tomu. Potajsim zobnoseć nihdže jasna njeje; nawopak wschudże jasna napjatosć. Socialdemokracja steja stronu a pschihladuja, komunisća žu hnydom k wotewrjenju wulke schkandale pschilubili a jenoj němskonacionalni so hibaja, so bychu z najmjeńscha nětčiho do swojich brožnjow dostali. Sćežeru běchu rozrěčowanja mjez rjedźacymi stronami, w kotrychž dyrbjachu so nacionalni demaskować. Nětčo je z najmjeńscha to jene jasne: kajki pucź we zwonkownej politizy chjedźa woni hić. Tute rozrěčowanje njebě jim jara witane, daj dozwola wschu niz, schtož by situaziju wujasnjiło. Tehdźe namjetowachu, so by so tola nětko złónčnje z tutymi rosmowami pschestało a dalsche rosmowy so wjednisuwu žylnje wobjeby dowěrje, kiž by so za pschichodneho kanzlerja hodźała. Za tajku wobsobu maja němskonacionalni prjedawdoweho admirała Tirpitza.

Pozajsim pózmu němskonacionalni pomałku pschezo bóle a bóle kromniski być. Najprjedy chyzhu 200 zapołżanzow, dołtachu pak 95, potom chyzhu nowemu presidenta po swojej barbje, to je so tež nimo kuliło, potom po możnosći wschě najwažnische ministerstwa a złónčnje Hergta jako kanzlera, potom Waldraka tež jako kanzlerja a nětko žu złónčnje a na Tirpitza pschichili.

Schtó je admiral v. Tirpitz? Powschitkownje je znate, so bě wón stworjeć modernoho němskeho łódźstwa buł. Njeje tu městna k rospominanju, hač je jeho zasada wulkich łódźow za wójnu prawa była. Wězwuslojni kaž kapitán Persius a druzy žu teho měnjenja, so je Tirpitz je swojim twjerdoschijnym wobstaćom na wulke łódźe němskej marinje schkodźił. Tola to jenoj tak p'chipódla; a ſ politiku ma to jenoj tak daloko schto cjinić, kaj so wo muža jedna, kiž bě we wulkim quartěru jedyn ſ tak mjenowanych „Scharfmacher" a kiž bě tež za njewobmjejowane wujiwanje podmórskich łódźi. To je jeho zyła qualifikazija za tak wažne městno, kaj je kanzlerske wobsežje w nastupanju zwonkownje politiki, kiž w tu chwilu najwjazy waži. So ma Tirpitz zyle wěsće wulku sdźěłanosć a to je, zyle powschitkownje cłowjeski prajene, karakterny stary muž, njetrjeba jemu nichtó zaprěwać. To ale njedobaha za městno kanzlerja w tajkim cjasu kaj je djenježnischi. Tuž je bjes dźiwa, so žana jenicka politiska strona za Tirpitza njeje, njech tež „Vossische Zeitung" pišche, so tuta kandidatura hišcheže dopołnje wotbyta njeje.

K tomu pschidźe to, so je Tirpitz kruty njepschećel Jendźelskeje a so runje jeho fanatkowanje tomu sadźiwa, so jebi Němska ſ Jendźelskej do wójny dorjuni. Jendźelska by runje tutemu mužej na tak wažnym městnje wjazy hač njedowěru napschećo p'chinjeła a jendźelski połitiski Lord d'Abernon je to w Barlinje, kaj je praji, tež k wjedźenju dał. A potom Amerika, wot kotrejež budże w nastupanju wožiwjenja němskeho hospodarstwa ſ dollarowym kredźitami nimale wschо wotwisować! Tam hišcheže djenża

Wobućowy dom Ernsta Löberla

w Budyšinje je na seminarskej hasy 6. Ráći serbski Nasł. a hajtanje kupowarnje wobućow. Podźěwanje spěšnje a tunjo.

njejšu na tych sahyli, kiž so za njewobmjesowanu wójnu podmórskich łódźi wuprajichu a ſ tym sobustawnowachu, so Amerika Němskej wójnu pschipowjedźi. To samo „Lokalanzeiger" pschidawa, hdyž praji, so je steinišćowa zwonkowneje politiki Tirpitzowa kandidatura njeje mózna. Zentrumska „Germania" pak direktnje tutu kandidaturu wotpokasuje: za zentrum so wo žaneho kanzlera Tirpitza jednacj njemóže. We wokomiku, hdyž maja so najdelikatnische wězy ſ najschimi pridawschimi wójnskimi napschećiwnikami do porjadka pschinjeć, je njemózno, wjednistwo politiki do rukow muża pokazeć, kotryž za nich wojnamjenja wojerskí programm. Kandidatura Tirpitza je njemózna a njebudże a njemóže so ze zentrumskeje strony podpjerać."

S Tirpitzom potajkim nicžo njebudże a prózowanje němskonacionalnych złónčni ſ fiaskom. S čim potom hischcže? Najskerje so žaho ſ Hergtom karuzel zapoczbne a tak móže to pěć nje hischcže zyły chwilu do kola hić. Kak mało wosebje němskonacionalni najwažnischim sadźbam parlamentariskeho frosumja, dopoka'uje zyłe jich jednanje we wschěch tych praschenjach. Hewak tola njebuchu na tu ideju p'chiść mohli, za žebje pravo postajenja kanzlerja a kabineta zadaċ. To je — jeli so to njewěrja — jenicžny pravo a nadawk presidenta Eberta. Hewak pak móża wschitcy, kiž su 'a rosumnu politiku, za parlamentarizm a republikanske knježerstwo ſ němskonacionalnymi jara špokojom być. Zenje njebě tak jasnje njepschómnosći swarnych agitatorow widźeć kaj tu. A to je tež dobyte, dyrbjeć potom traj tola knjesa Hergta abo Tirpitza abo Ludendorffa — cžehodla niz? — jako kanzlerja dostali.

Porheinska zentrumska strona pscheciwo němskonacionalnemu knježerstwu.

Jednanje wo wobdźělenje němskonacionalneje strony pschi knježerstwje je p'chod wulke wobcežnosće doschło. Wo nich so w tu chwilu njehodźi rjeż, hač budża je wobdźělene strony pschewinjeć móc. Najbóle so na lěwizu složene wjednizy zentrumskeje strony a demokratojo wobdźělenju ſ němskonacionalnymi pscheczivo je. We zentrumskej stronje pschede wschim nětčo schi němski kanzler dr. Wirth se wschej mozu pscheciwo temu dźěła, so by so nětčišchi knježerstwowy kurs pod knježerstwom němskich nacionalnych pscheměnił. Hišo je swojich pschiwisowarjow mobilisował. Tak je konferenza dowěrnikow a hospodarskow p'chedstajitwow zentrumskeje strony na pratwym Rheinowym brjohu němskemu kanzlerej dr. Marxej sledowacy telegramm pósłał:

Murjadna konferenza porheinskeje zentrumskeje strony wupraja, so je w starosći, so je knježerstwowy kurs poslednich měžazow w stra'che. Wuswolerstwo porheinskeho zentra wočakuje, so zentrumska kraczija politiku krjedźinu, wosebje dotalnu swonkownu politiku wobthowa a so tutu politiku wjetšinu pyta. Wobhadźeny traj w tejle politizy jenicžku možnosć k nawrótej jatych a wupotałanych, ſ wobnowjenju swojeje hospodarjeje a politiskeje swobodu, k sakhowanju jenoježe Němskeje a k sdźerżenju nascheje měny (nětčišchiho kurza hrivny) widźi. Porheinske wobdźelerstwo wote wschěch stronow wočakuje, so pschi swojich wob'amknjenjach pomyšla na wuzku samolwitosć za dóbre Němskeje, luda a wobhadźeneho kraja **Porheinske wobdźelerstwo dyrbi na zakładze swojich woporow žadaċ, so by jeho hłoß złyšchi.**

Też demokratojo so pscheciwo knježerstwu němskonacionalnych hibaju. Praja, so by knježerstwo ſ němskonacionalnymi ministrami wschě republikanske institucije pohrjebało. Němskonacionalni žebi na niczo druhe njemyšla, dyžli so knježerstwa smozowacj, so bychu jo potom do diktatury němskonacionalnych pschetworili.

Taktika kommunistow w němskim sejmje.

Kommunistiska frakzija němskeho sejma je schtwórtk swoje prěnje pohedźenje měła. Kaž je so w pohedźenju dźěłarskich radow sdźěliło, je frakzija jenohłósnje taktiku we němskim sejmje wobamtka. Po njej ma so kóžde parlamentariske postupanje frakzije ſ wjetšcej hibicžnosću proletariata w parlamencze a zwonka njeho podpjerać.

Kommunistiska agitazija w porheinskej železowej industriji.

Kommunistoju žu schtwórtk w Düsseldorfje zhromadźenu wopołožanzow porheinskeje železoweje industrije wotměli. W njej je so wobsamtło, metallowych dźěłarjerjow namolwicj, so bychu we wschěch dźěłarnjach wojstwanje za wóžomhodźinski dźěłanji cjaż a za 30 procentne powyschenje mzdy zapocjeli.

Welfojo (Hannoverscy) žu ſ prukseje zentrumskeje frakzije wustupili.

Pjeć hobustawow němsko-hannoverskeje strony, kotrejž běchu ſ hoscjom pola prukseje zentrumskeje strony, žu swoje stipki k njej wotklenike, dokelž je pruska zentrumska strona pscheciwo wotdźělenju Hannoverskeje wot Pruskeje wustupowała.

Grütte-Lehder w madźarskej „schkluzej jatbje".

Winski „Abend" powě, so je Grütte-Lehder, kotrehoż winuja, so je mordarstwo w Tegelskej hosi sćežił, p'ches Awstriku do Madźarskej cjekny. Won je ſ riadnym němskim pucžo wanym pasom, dokelž ma awstriske wobdanke pschipomnjenje do Wina p'dpschol a w nim pschi a němskonacionalistiskich kruhach wobkhadźał. Wot tam je won potom do Madźarskeje pucžował. Słónčnje je so pola madźarskeje wyschnjeje samolwił, kotraž je jeho do schkitarskeje jatby wsała.

Sastajenje dźěła w pólskej a němskej hornjoschlezyskej industrii.

Želesarnje a hěty w pólskej hornjej Schlezyskej pjecža we blizkim cjasu dźěłacy pschestanu. Lawrina hěta je pjeca 3 miljony dollarow njedostatka měła. Wuwos wuhla je pjeca zyle pschestał. Sastupjerjo dźěłacerjow žadaja žebi, so bychu so knježerstwowi kommisarojo pomjenowali, kotliž bychu bilanzy dźěłarnjow pruhowali. Sastupjerjo dźěłacerjow praja, so žebi njedadża mzdu snjiżić a so žu rosćudźeni, swoje žadanja ſ generalnym strajom pschecjischcežeć.

Też w **němskej hornjej Schlezyskej** je pjeca kriza nastała. „Oberschlesischer Kurier" pišche, so so dźěło we wulkich industrijowych pschedewzaćach towarišwa Giesches herbow w Schopinzach po nětčim sastaji. Se Ssobotnowiz je powě, so je so dźěło w podskopach „Helena" sastajiło. S tym je 200 dźěłacerjow sasłužbu słubiło. W jamje Paris je jenoj dwaj dnjej wob tydźeń dźěła.

Praschenje žitnych žlow w Cžeskoslowakskej.

Ratarjo w Cžeskoslowakskej hižo dawno sforża, so pschi nětčišchich žitnych placži'nach katastrofa njemóže wobstajeć. W Prazkim zentralnym organje swjatka němskich ratarjow senator Kneisch dopokasacj pyta, so je nutne, žitne cła sawjesć. Tej cžešcy ratarjo žebi žitne cła žadaju. Sozialistiske strony budża so wšo pscheciwo nim stajeć.

Schkitanski zlowny tarif za Awstriku.

Awstriskemu žejmej je so nacžišć noweho zlownego tarifa pschedpołożił. Nowe cła zu tehdy powyschene, so bychu awstriski industriju a ratarstwo pscheď wukrajnej konkurrenzu schkitale. Ratarske cła, kotrež běchu ſ wopředka jara wuzke, su so tójschto sniżile. Zedźene tuki bjes cła wostanu, cło na butru je tehdy wyschoke. S industri-

Tajnych słow su nahromadźa ga na bohatstwo, so bychu so awstriske krajenje pohoniche, wosebje sa hrubiske skanony.

Wjednikaj dobyczerskese lěwizy pola presidenta Milleranda.

Wjednikaj dobyczerskese lěwizy w nowej franzowskej deputertskej komorje, Herriot a Painleve, stej frjedu presidenta Milleranda po jeho pschepruschenju wopytałoj. Nieschestawaze spadowanje frankoweho kurja be f pschicinu, so be jesu president k debi sawołał. Dla frankoweho wothodnoscenja je so frontzowski lud do hrozy dał. Dacrunje su placiny po podwoisle, ma so kozdy do spedza, so by so f twornami sastarał. Boja so, so budze blizschi dzeń drohota hischcze wjetscha. Pschecsiwo dalschemu frankowemu wothodnoscenju dwoji stat naprowy cinjicz. Knjezistwo nekotrich ministerstwa sa nekotre dny wotbeżi. Tehodla napominjesche sa krucenje franka janych frocselow cinjicz. Tónle nadawk hizo do winowatoscjow pschichodneho knjezestwa sluschu.

Jako jeho wodzaz ministraz so Herriot a Painleva wobkladujetaj. Wonaj staj hromadze f presidentom Millerandom, dotalnym ministerskim pschedsydu Poincarejom a finanzijnym ministrom Marsalom wo hrozkach radu skadowakoj, f kotrymiz mesto so dalschenu hrodowanju franka sadżewacz. Hdyż Herriot a Painleve do konferenzy Elisejskeho hrodu, presidentowe sydło, wopuschczitaj, cakachaju nowinarjam na sich praschenje prajitchtaj, so je so wo tym jednako, kak mohła so runowaha mjes statnymi wudawkami a dohodami dopjecz. Rosprawa, kotraż je so na to wojewsthła, praji, so staj tej Herriot a Painleve temu pschihotowowałoj, so w statnym hospodarstwje wudawki njesmedza dohody pschekrocjecz. Tehodla dyrbja so statne dohody pschi porjecz. To so hinak njehodzi, hacz so so dawki sberaju, kotrez je deputertska komora wobzamkła. Wot nekotrych dnjow su k lewizy sluschaze nowiny na presidenta wotre nadpady cinile, jeho winuju, so je won naprawom k podpieranju franka sadżewał. Po skedzu so by so p'chezsimo tutemu p'chihotowanju wobarał, je Millerand konferenzu w Elisejskim hrodze swołał.

Pschedstajaze wotwotanje Uiborodskeho biskopa Antala Pappa.

Budapeschtske nowiny su powjescz pschinjesche, so dyrbi so Uzhorodski gricshisko-katolski biskop Antel Papp ze swojeho sastojnstwa wotwotacz. Uzhorod je hlowne mesto podkarpatskeje Rusleje, kotraż je so 1918 k Czekoslowakskej sjednoczita. Do wojny w kraju Madjarow a zydzi knjezachu. Madjarozy tamniske maturalne wobuzklesstwo na niisim kulturnym stwdnezku dzerzachu; maturalnich skulow i zyla zanych njebe. Duchownystwo be zyle pomadjarscene. Biskop Antal Papp na najwyschi maturalni lud posłoczowanske. Hacz dotal je so won sarjeel. Czekoslowakskemu knjezerstwu sadewolcz pschistopacz. Nekto je sczekapnosci czekoslowakskeho knjezerstwa na tonzu. Wono Antala Pappa w biskopskim sastojnstwje dlize njeczerpi.

Sakiki zezm.

W schtwórtkowskim pozedzenju je zezm **sakonjowy nacziel wo pschinoschkach k wobenhaschelskej kozy pschijal.** Sakonjowy naczisk **we sastojnstwowym tracju zobatkowow wokrizennych wubjerkow a we sestalenju wokrizennych wubjerkow** runje tak **naczisk wo howjazy stot plahowanskim** sakonju za prawnemu wubjerkej p'chipokalachu. Krajnej kulturnej radze ma so po sakonjowym naczisku wubdrancze bykow poruczicz.

Ze Serbow.

Pjatk, 23. rózownika.

Desiderija, martrarja.

† 1881 Michał Róla redaktor Kath. Posoła, kaplan, nadobny swerny Serb, pschecel Michała Hórnika.

† 1877 Morio Herm. Ebert we Hrodźišću, faraf, nabożny serbski spisaczel we hornjej a delnjejserbskej rěči, njezapomnity we swojej wosadże.

Marja, porućamy ći,
Stoż zeleni so, kżeje!
Te čiste duše na zemi,
Najrjeńše kćenje meje!

Tři kwětki su pred wšitkimi,
Tym njedaj ženje zhinyć!
Nic wěrje lubosć, nadźiju.
Sej z wutroby so minyć.

Marjanski khěrluš.

Też druhdy slepa kokoška
Je rjane zorno namakała.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wiedrje.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 37. Dzensa rano we 8 hodźinach barometer 735, hygrometer 0, thermometer w nozy + 17. Wuslady na maslo su pschemenjaze wieczo. — Po rosprawje Drjezdżanskeje wjedrancne dotalne ciepse a pschne wjedro z njewjedrami wobschowamy. Jutsje sobotu p'chezko 4,06 hodź. schtwora a to 7,54 khowa, mesacki schtwora w nolnozu 12,30 a to dopołnoza 9,56 hodź. khowa. — Wczera popołdnju je wokolo Schlanda zikny slimk padnył. W Schpricwi mamy mutnu a wjetschu wodu.

— **Njesamajcze kczejaze kwiatuschi!** Nekczischi rjany wieczorny czaż a zyliny krczow schtomow wabi wuczowarjow a kolsiarjow do Bożeje stworby a chcedza so wotschewicz na czezschtwym powdelze. Wona je wobdziwanja hódna, a wschitzy maju prawo, so na tom wiczelicz. Ale to **prawo**, wobzeze rjenje kczejaze kwiatuschi zamacz, **nima nichtó**. To dyrbja kozdy wedzecz. Schtoż stworba na rjanoscki piedzi, je powschitkownje swojistwo. Mnohy njemoża zeli pomhacz, wotkamaju kwiatuschi a wobhladaju je hdyż w blizkoczi. K wuphuschenju kolesa hodzi so też kwetna kwiatka. Mnohich wobkedzbowacz, so ludzo druhdy zyle kwetczese wischnjowczich kczejnjow domoj hiorzu a hdyż z nimi stwu pyscha. To je khrobliwosć, z dobrom hłupostcz, dokelż te so k temu njehodza. Borzy slubja swoje kczejnja a pródne kwiatuschi so potom won czisczu. Schto je potajkim pomhało Ludzo dyrbjeli kwiatuschi bóle na to kedzbowacz, so so niehdy tajka schkoda na schtomach a kczejkach stała a Bożu stworba so na to njewuschne waschnje wurubiła.

— **Swoje 93. narodninu** swjeczesche frjedu knjeni Henrieta swud. Hüttichowa, rodzena Preschcerez; tuta stara macejcka je potajkim jedna f najstarschich wożobow naschego mesta.

— **Swobodne mjasowe jetki w Budyschinje.** Ssobotu 25. meje dop w 9—11 hodźin wotedawa so fyrne howjase mjaso punt po 50 a 40 pf., nasrene howjase mjaso punt po 40 pf., fyrne swiniace mjaso punt po 60 pf. Swiniace mjaso wotedawa so jenoz na czisla 1101 hacz 1170. — Dzelonjemerjam so powolnju wot 2—3 hodźin tozasne wotedawa.

— **Dań nalutowanjow.** Sakitke ministerstwo smutkownych nalezносczow je tym nalutowarjam, kotrychz nutskowne hospodarstwo czerpicz njebudze, dowolilo, so symedza dań sa nalutowanske pjenjezy w rentowych hrinowach na 7 proz. a pschi 3 mesacznym abo dleschim wupowiedzenju na 9 prozentow postajicz.

— **Sakonski podruznisti pjenjez** (Miete) so f placinoscu wot 1. julija hacz nanajwysche na 60 prozent powyschi. Knjezestwo so nadzija, so do konza leta zadne dalsche powyschenje njenastanje. Tuż drje njebudze podruznisti pjenjez, każ so njedawno rzeczesche, hacz na dowojnsku wyssokosć swyschene, nanajwyschze znano hacz do sapoczatka leta na 70 prozentow.

— **Jedne liscziki k swjatkam.** Niebzelne jedne liscziki placza swjatki wot pjatka, 6. junija, 12 hodź. pschipołdnju hacz do pondzele, 9. junija. W mjesach tuteje placziwosceje moża so k kwitschej tak nawrotzej (Hin- u. Rückfahrt) njewobmjesnjenje wuzicz.

— **Njedobżahaze napiszma** (adrezy) na listach atd. Njedobżahaze adrezy na listach a druhich pobżatkach su wina teho, so na prawe mesmo njedobżu, schtoż jenak pótej, jenak ludzom njepschijomnosce pschihotuje. Na listach do wulkich mestow, każ do Barlina, Wrótschawja, Drjezdżan atd. dyrbi pschejo jatkne haże, cziscto haży a wolnanjenje pósta dyrcz, w kotrehoż wobwodże tuta haża leji, pschi-

pisana dyrcz. Wschi wjele tyżaz listach, charikach a druhich pobżatkach njeje zastojnikam możno, wschno na prawe mesmo a w prawym czażu dodacz. So by so prawe adrezowanje dozpeto, je derje, hdyż kżdy w zwojim listowanju dobrejku adrezu dżeli (na cisle listu atd.) Jeli so so w pschichodnje njebudże na to kedzbowacz, budże sarjadnitwo posta nutsowane, njedospołnje adresowane pobżatki z wosebitym pschipłaczenjom wobczesicz abo je wompokazacz. Tuż njech kżdy we swojim sajimje na to kedzbu dawa.

— **S Budestez.** W pożlednim czażu pokalowachu so we hornich wżach, każ też w Trjebdżanskej wolcsinje barboze wobrazy wo czerpjenju naschego Sbóznika a su w'chudze pschipóznacze namakacz tak so so we wjazu wożedach wospjetowanje żadosche. Wobrazy su fotografije tamnych pschez zyły swet znatych krow pobożnych schcelczikmow, kiż so kożde 10 let w Bayerskim mésteczku Oberammergau pschedstajeja. Pschichodnu niedżelu dże wobsedżeć krowe pobożne wobrazy w Budestezach w mlodzinowni pokazacz a to popołdnju ½5 hodźin dżeczom a wieczor ½8 hodź. dorosczenym. Sastup je tuni, za dżeci 20 a za dorosczenych 40 pf. Dokelż dże so pschedstajeł w letnym czażu do Schwedskeje podacz, so welcze zkadnicz, wobrazy wobhladacz, borzy laho njepostdżi.

— **S Pschiwezlu.** Po'hroma mjes howjazym zkotom rycerskubleriskeho najenka Klahny je saschcu, każ bu pisches wokrizesneho skotmeho Lekarja swesczene. Tehodla so kschtanske posłazenja sa jeho dwór a wjeż sażo sdżehnu.

— **S Wiclerzina.** Dołhi czaż puczuja po kraju wschelazy pschedawarjo drastnych zkaninow, kiż nicżo bohdu njesu a kotrez woni sa 25—28 sl. hrywnow sa zyły wobsek ludzom wotsicżeja. K tomu hischcze kupzam narecżo, so je w placzisnje schicże wopschijate a so trjebaja zkaninu jenoż do Zitawy donjesecz, hdżez ju jim wobsek potomny leschije. Nekto je so wuwokazało, so su tuzi pschetrupi Lebarjo a of swoje twdawanja jeuż cżinja, so bychu ludzi narecżali. Nekotrych tajkich lebakow so poradzi swesczicz, tola je jich hischcze dosch, kiż dale swoje wobhody na kraju cżinja. Tehodla njech wschitzy, pola kotrychż so tajzy pschedawarjo sjewja, hnydom policiji abo żandarmerji to wosjewja.

— **S Wjasonżu.** Boż njewjedra saldżenych dnjow pschinjeschu tak spjeschnje, so ludzom na polach njebe mózno, sa wulkowacz. Pózdżelu dyri blyk do jednoho łapschaha. Jedyn kóń bu morjeny, druhi powoschony so bórzy hrada, mjes tym, to ratał se strożelemi wotcerdże.

— **S Lubija.** Dokelż su dżelodawarjo drjewowoje industrije swojich dżelacżerj w zyłej Saksce wczera z dżela wupamkli, buchu każ dżelacżerjo Förstereż nuwanje sa kwadru, 300 wożobow, wczera z dżela puschczeni. Förstereż fabrika w Cżekoslowakskej (Georgswalde) dżela dale.

— **S Shorjelza.** Pschi pózdżelnym hrimanju dyri Boże njewjedro do schule w Rauschwalde a rosbi wschę fanskeschkaki (Sicherungen). Na dobre skożo mjesechtej jenaż dyrć rjadowni schulu. Dżecki so pschi wulkim ropocu a schumnjenju jara nastróżacz a w jednej rjadownj nasa panika. Schulerki cżekachu po schodach, płakachu a wołachu Hakle po dołhim prózowanju wuczerjow so dżeci sażo smi rozwachu.

— **S Minakala.** Bożе stpicże popołdnju swjeczi pola n. Gustav-Adolfsk. towarstwo swój letny swjedżeń a budże popołdnju w 2 hodź. serbske kemschenje, predat kiez saral Maling f Lala, popołdnju ¼4 hodź. nemske kemschenje, prit-at knjes saraf Stamm f Wósboria. Po tym hlowna hromadżizna. Wschitzy pschecelsi so z blizka a z dalcka fur k temu pscheproszeni. Pschinjdżeże a wjeselcz so f smarni Jesuschowje zyrkwje a pombajcze wérbratram.

— **S Turja w Delnjej Lużizy.** Pschi pózdżelnym njewjedrje dyri blyk do brożnje a hródżow swudowjeneje ratafki Mehloweje, kotraż ma swój statok blizko zurkwje. Wotsej bo tak spjeschnje rozschéri, so bé ledma mózna, stót wukhowacz. Na dobre skożo bé wohnjowa wobora hnydom na mésce. Bé mjenujcz pot hodźiny prjedy swojm hlownu pruhu méła, dokelż bé njenadżiju revisija pschischła. So wulkim napinanjom poradżi so, wożeń samjesowacz, hewak driz buchu so tez kuzodne statoki wotpalile. Tez motorowa pukawa f Njanja bé na signal „wulkowoheń w Turju“ pschikhwalała a pomhajsche pschi duschenju wohnja. Mehlowa ma wulku schkodu, dokelż njma samjesczenje na-

Feuilleton

Mój dżed.

Zywjenjopisne powiedanczko f hole

(Pokraczowanje.)

Nowy knjez rólskeje Abraham Eldrigd a be f wobsedzerjom hotczenzo, kotryż nétdże miłu balcko wot kubła jeho dotalneho hospodarja lejesche. Won po tajtim po swojeho noweho schtlowu sam pschindże a tnton srolinowy z nim zobu czehnjesche. Tu mojeho dżeda domownika sczinichu. To drje be najnizschi dżelacżerj w domje, tola jeho dżeła so derje placzesche. Polnózna amerikanska wójna za njetwoscnoscz be mjenujcz wndyrila. Wschednje wojacy nimo czahachu, a je swojimi offizżerami do boiczenza sastupichu. Pschi tej sdławnosci nekotry krocz sa domownika wosta, so mózesche hebi tón sa krótki czaż buchnju hromadku pjenjez nahromadzicz.

Pruski major f Ortendorff tehdy korps dobrownólnikow sbérasche, kotryż je skamych Némzow wobsteje sche. Tez némskich schilowom sjamnje napominachu, so bychu do tuteho korps a sastupili, najprjedy pak je swojimi knjesami swjedowali, so jim po tracżu ich žiwjenja czaża wésty dżeł swojeje mdły wotpracża Wschitkim, kotriż bychu na tajke wosche nje sa njewotwinjenoscz amerikanskich kolonijow wot jendżelskeho knjesstwa wojowali, lubjachu, so po wobsamknjenyju méra statne prawo a f dobrom 13 jutrow kraja darmo dostanu. Tez mój dżed do tuteho dobrownólnistkeho korpsa sastupi a dosta 20 dollarow sandawka, dyrbjesche pak swojemu knjesej hi chcze 20 méżazow dołho méżacznje punt wot swojeje mdły wotpłacżicz.

Tak be naseh Bétnar połnózno-amerikanski wojak a méjesche we swojej nowej uniformje se felenymi wuhorkami zyle schwarny napohlad. Tola won jenoż pół léta pola dobrowólnikeho korpsa wosta. Jedżenje za domownu bu pschezo žiwnicze a žiwnische w nim. Duż won wobsamknu amerikanski khorhoj wopruschcejcz a k Jendżelzanam abo k Hesam, z nimi sjenozemym, pschecz, dokelż méjesche potom cżim wjazy nadżiju, so może so f tuttymi sażo do domowniny wrócicz. Bórzy po tym buchu amerikanscy w jenej bitwje pobicż a dyrbjachu zofacz. Mój dżed b'chi tym do jeneho pschérowa padże. Jeho towarischojo mézachu jeho sa mortwedo a psches njeho sdatachu, so dale wo njeho njestaranschi. Tam won sméron lézo wosta, doniż be wschó wocżichło. Potom wón stanuw'chi do léhiwa hetzenskich grenadérow dżesche. Hdyż be niehdże hischcze 20 krocżel wot njeho dsaleny, wuschli jenemu korporalej p'chiwola: „Tam dże jedyn sbéżiat dże!“ Korporal pschebéżakej napschecżo pschindże a jeho f wuschkej dowdżeże, kotryż jeho se żurowymi słowami powita: „Nó, ty padu che, f wotkel pschindżesch? Njezbju drje f druhimi sbobu mółł!“

Bétnar nétko tak krótko hacz mózno powjedaschu, schtó je, kak je do Ameriki pschichoł a kak je jo jemu to sejchlo, a dale, so sa swojimi sakikimi krajanami a sa swojej domowinu żedżi. Jeho powjedanje na wu'chu thétro saczischczej sczini. Won desertérej jédż a picże pschedstajicz da a jeho potom do swojeho regimenta sa swojeho wojaka nja. Nekotre njedżele podżi'cho pak Bétnarja k hessenskemu Knyphausen'skemu regimentej p'chipotanduch.

Tu je nétko nasch mtody wojak jendżelskemu kralej Jurjej III. na wodże a na kraju swérnje służi. Regiment pola kotrehoż won służesche, be na tódżi „Zsotise“ do hlownoho mésta połdnischeje Karoliny Charlestona dowjese. Mésto be 7 njedżel dołho wobkedzowasche a dyrbjesche to kónczenje poddacz. Potom regiment sażo do Pensylwanskeje pschachu. W bitwje pola Brentwin-Cypek buchu amerikanscy do cżitła sbiczi. Nétko pschindżeżu wobdżerjo Philadelphije. Gdyż na hacżenja, k wobdżerdżenju mésta napżypane, béżachu a so khrobły Bétnar wot swojich towarischow psches kolonu (palisady) sbéhnucz da, jim won p'ches kulku czéżko srani, kotraż f jeneho ramjenja pschi psches schcżi k druhemu sieczi. Dokelż so nadżeży Jendżelczanow wotra'y, sranjeny amerikanskim do rukow padże. W Primzetowskim lagarecze jeho ranu f Bożej pomozu sajoschchu a potom jeho sa pomocznika tamnischeho lekarja Tiltona postajichu. Po néschto czażu jeho na jeho prózstwu sako puschczichu. Jena amerikanska lodź mészesche pod pschewodom jeneje fregatty f Philadelphije do nawjeczorneje Jndiskeje jecz. Won so tam hnydom da ta trasoju na njej pschistajesche, dokelż so nadżije'che, so budże so f Nowjeczorneje Jndiskeje najlósczho do Europy wrócicz móz. Lódzi so na morju f jendżelskej wójnskej lódzu selkaschtej. Horze wojowanje so sapocza, a jendżelska lódź so skónczneje p'chewinu. Jeno dyrbjesche so f jatym mustwom do Philadelphije pólacz. Po puczu pak Jendżelczenjo amerikanske njepschecżelske lódzine mużżowo nadpadnuchu a jo pschemócżu, pschi czimż jim Bétnar żiwéru pomhasche. Lódź so nétko saso pod jendżelskej thorhoju do New-Yorka wrócżi. Tu so mój dżed pola starseho Knyphausen'ej eho regimenta samowi a so na jeho prózstwu pschiwoja a za hojerja postaji.

(Pokraczowanje.)

Pómnostrjenz. Nadśjamy śo, śo śa dobri śchesćenzko namaleju, ktś wbohej żonje pombaju. Wuśche śeho pak je katón nesbożownuh pśchipad napominanje na wśchéch ratarow, śo bychu śwoje śawśesćenja pśchećźiwo śchtodże pśches wotpalenje na dżenśnischim pomeram pśchimérjene waschno swojschili.

Zapósłane.

Dźe Wenden Matenfeft.

Tak śtejesche wulkotnje na khartkach śerbśkeho towaristwa „Cźornobóh" w Drjezdźanach. Tutón „Maieufeft" (dyrbi rećaćz „śerbśka meja") „Cźornobóh" w Bordorfu pola Drjezdźan wotmé. K temu bé dalotko a schérok pśchepróschowat, nanajwutrobnischeho pak śwojeho lubeho „Heimatbunda", to je śwjatk nemśkich towaristwow, bo kotrehoż wono też „Cźornobóh" śluschi. Wopyt bé potajkim niz śerbśki, ale internazionalny. To bé ja tych dobrych Sserbow, kotśiż śu w „Cźornobohu", njerjane. Wobśtachmy żebi nékto, to śo ! najmjenścha „śerbśka meja" tam horka prawje exaktnje wotmeje, — pśched tak wjele zuhymi. Ale też tu naż kosa lisny. Sa Sserbstwo bé to skandal. Zyle wuwjedżenje bésche blamaża za naś Sserbow — „śerbśka meja" rostorhany wobraz! Ta zyla wéż bé tak kalośnje thudućhka, so śu naś tam jenoż śmésćnych cźinili. S zyla njebé nicźo pśchihotowane, nibsze jena organisazija. Wulkomésćesćenzo tola jani idiotojo njejsu, luby „Cźornobohu"! Cźi ! tajkim primitiwnym wuwjedżenjom śpokojom njejsu a ja tu zybamow, njeczisu, thuduschu hubźou bé schkoda pjenjes. Hdyż towaristwo 60 lj. ża sakup żada, dyrbi też hoścjom nécźto poskicźeć. Hlowna wéż bé tu pak Nénczy ! sich „Heimatbundom". Njedośaha, so buchu 4 abo 5 rasow na naj-wutrobnischo powitanz; potom hakle żo na Sserbow dopomnichu. Wschitzy dobri Ss-rbja bé chcźeli rosćerjeni a bamni. Króna idealizma a za śerbśk naśrod pak pśchinésé. Hdyż bé meju spuschćili, a na jewischćo stajili rejwachu tam bajerśki tak mjenowany „Schuhplatt-ler" (!) Tuczi bajerśky su wschak swoje reje nanajrćensćho wuwjedli, ale pśchi bajerśkim waschnju mejedelbracja bé to absurdnosć — wulka provokazija, każ ju jenoż „Cźornobóh" dokonja. To je naś domoj śhonilo. Towaristwo „Cźornobóh" je khory muż, kotrehoż Sserbstwo we womorje leży. Je némske towaristwo „mit wendischem Einschlag". S jenym słowom: Towaristwo za pśchenémcźenych Sserbow. Najbóle „fain" też némzy rećza. Dobri Sserbja śo tam śkaża a śhubja śwou jazyk idealnosćej sa narod. Tam żu dźiwne mozy pśchi dźéle, kotrymż pśchedbydźiwo froścjene njeże. To dyrbi — żmy to naschemu narodej winojesći — w śjawnosći prajene być a my Sserbja bćehmy, hdyż domoj bźćehmy, w tym wschitzym pśchesjene. Mékole ma „Cźornobóh" słowo, pśchera-dźicź pak cźemny jenu, to możemy ! hśchcźe wjetśchimi kanonami pśchijéć. Tehodła je lépje, hdyż w cźichosći śo polepśchi, t. r. w Serbśchcźinje!

Wjazy Drjezdźanskich Sserbow.

(Pśchilpomnjenje redakzije.) Nadźijomnje njebudże trjeba, ! wulkimi a wjetśchimi kanonami pśchijéć, hdyż towaristwo „Cźornobóh" wotmolwi. A wotmolwićz na to dyrbi, dokeż to je woprawdźe śylny kusk, śerbśki śwjedźeć „meje" ! nékajkim „Heimatbundom" wotmeć. A méśto śerbśkeje reje, ktż je k temu wobsebje postajena, a je krasna, daćz bajerśkim wokolośćahanym rejwa-rjam rejwaćz „Schuhplattker" (!!) nć, cźesćene pśchedbydźiwo „Cźornobóha", to je blamaża, ktż Wam njesawidźimy. Tola cźemny nékto wocźakujeć, śchto „Cźornobóh" praji.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michaelskej zjrkwi śmeje njebjelu Rogate rano 1/8 hodźin farat Tischer némśke ! spowjedź a śwjate wottajnje, 1/2 hodźin farat Nàda némśku a w 10 hodź. śerbśku Bożu służbu. Sbérka ja śwonkowne mišijonstwo. Dop. w 10 hodź. farat Tischer we wokrejnym wustawje na Zidowje prodnje. — Sobotu: Marthy Hana Lehmannej, Gustava Emila Lehmanna, tśeśenobohdarja a koronnischeho dźakarja we Wulkim Wjelkowje, hd. 22 ! 3 m. 11 hn.

Krajnogerwinske śchdworiśćo we Budyschinje na rósowej haśy 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin niedźelśku śchulu. Pop. we 3 hodź. wobsćelenje na Lejnym mišijonskim śwjedźenju we Warnoćźanach pola Wjelezina. Wjećor we 8 hodź. ewangelisaliska Hromadźizna w Budyschinje. Wutoru wjećor we 7 hodź. śwjatk młodźiny za rozśudź. Pśchećeśańskwo za młodźenzom a hrjebu wjećor we 8 hodź. za młod chołap. Schwórćk (Boże śtwórśe) pop. w 2 hodź. śwj. wottajanje na rósowej haśy 31, wjećor we 8 hodź. pśchedbydźiwo k. fararju Gerhardu Bortschkeho. — Knjes śchromadźeństwowy wothladaŕ Kimmerwann ! Budyschina śmébe wot 25.—30. meje tele bibliśe hodźinu: Njedźelu 25. 5. pop. 1/2 5 hodźin pola k. Oty Henéza na Zidowje cźo. 146, hdyż bu wjećor 1/2 9 hodźin pola śwob. Mérćźinomeje w Béći Horje, wutoru we Korjuniu, śrjedu w Tuczicach a pjatk 30. 5. wjećor 1/2 9 hodźin pola k. Kerka w Cźornjowie.

S Budestcu. Njedźelu Rogate śmėje farat Bójz rano w 7 hodźinach śerbśku spowjedź, farat Donischka we 8 hodź. kerkośe a 1/10 hodźin némśke predowanje. Dop. w 11 hodź. te kemśenje za dźéći. W domje miedźinu 1/5 hodźin pśchedśtajenje barbnych wobrazow wo cźetyrjoch Khrystusowom ża bydźi, wjećor 1/5 hodźin pśchedstajenje za dorosćenych. — Schwórćk na Boże śpitze njeje żana spowjedź.

S Malej Śhcź. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśke kemśenje. — Sériedu wjećor we 8 hodź. w Lipicźej jali w Matećźnach pśchebonoschi knjeny Ehrtwdez wot „lichećej, kontajeje śłużby" ! Drjezdźan.

S Huśći. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśke spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 3/10 hodźin némśka Bożа śłużba. Pop. we 2 hodź. rosrećźowanje je śonźnej młodźinu.

S Bukeż. Njedźelu Rogate rano 1/2 7 hodźin śerbśka spowjedź, we hodź. śerbśka a 1/10 hodźin némśka Bożа śłużba. Pop. we 2 hodź. dźéćelemśchenje. Sbérka ja śwonkowne mišijonstwo. — Semrelka: Marija Madlena, mandź. hd. Oty Pawoła Rittera, minuła we Wuśaku, 1 m. 10 dn.

S Śrédźichcźa. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśke kemśenje. Sbérka ja mišijonstwo mjes pohanami.

S Klukscha. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśka Bożа śłużba, 1/10 hodźin wohadna khromadźizna a w 10 hodź. némśka Bożа śłużba. Sbérka. Pop. w 2 hodź. rosrećźowanje ! młodźinu.

S Wótśinka. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśke kemśenje. Sbérka. Pop. w 2 hodź. śerbśke rosrećźowanje.

S Wórka. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśke kemśenje. Sbérka za mišijonstwo mjes pohanami. Pop. w 2 hodź. kemśenje za dźéći. Semrelka: Luiża Wilhelmina Bergarka rodź. Schillerez, mjeboh bripndlera w Narcźe, faw. wudowa, 78 l. 9 m.

S Hodźija. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 1/2 ! hodźin némśke kemśenje. Sbérka ja śwonkowne mišijonstwo.

S Njeswacźidła. Njedźelu Rogater rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśka Bożа śłużba. W 2 hodź. rosrećźowanje ! konf. némśke jmłodźinu.

S Nateja. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśka a 1/10 hodźin némśka Bożа śłużba. Sbérka ja mišijonstwo mjes pohanami. Knjes farat Fichtan ! Dohyn.

S Budyschinka. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. némśka a 1/10 hodź. śerbśka Bożа śłużba. Sbérka ja mišijonstwo. Popoldnju w 2 hodź. rosrećźowanje ! młodźinu.

S Durkinu. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. śerbśka, 1/10 hodźin némśka Bożа śłużba, kand. theol. Njeuź. Sbérka ja śwonkowne mišijonstwo. W 2 hodź. katechismusowa wurźba.

S Łupoje. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. némśka Bożа śłużba, 1/10 hodźin rosrećźeni ej konfirmérowanej młodźinu. Sbérka ja mišijonstwo mjes pohanami.

S Rojkerźa. Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. némśka a 1/10 hodźin śerbśka Bożа śłużba. Sbérka ja mišijonstwo mjes pohanami.

S Khwarźa. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a 1/10 hodźin némśke kemśenje. Pop. w 2 hodź. rosrećźowanj ej konfirmérowane, młodźinu.

S Pórschiz. Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. śerbśke Bože wottajanje, we 8 hodź. śerbśka Bożа śłużba. Pop. 1/2 hodźin némśke dźéćelemśchenje, w 2 hodź. katechismusowe rosrećźowanje ! konfirmérowane jmłodźinu, w 3 hodź. śchćeź. towaristwo młodźenzow.

S Hornjeho Wujesda. Njedźelu Rogate rano w 7 ß. némśka spowjedź a śwój wottkasanje, we 8 hodź. némśke predowanje, sbérka ja śwonkowne mišijonstwo.

S Minnkala. Njedźelu Rogate rano we 7 hodź. śerbśka spowjedź, we 8 hodź. śerbśke a pop. 1/10 hodźin némśke kemśenje. Sbérka ja mišijonstwo mjes pohanami.

Sz Sakzeho. Njedźelu Rogate śerbśka spowjedź a Bože wottajanje rano 1/8 hodź.; śerbśka Bożа śłużba we 9 hodź.; némśka Bożа śłużba 3/11 hodź. Kolletka żo śbéra za schlesenśki prov. śwjatł ev. jónśkeje pomozy. — Swérowani: Pawoł Heinrich Kreisel w Rownom ! Marju Wérikoj ! Rowneho, Matej Daitz we Sślepom ! Hanu Schołikoju ze Sślepeho, Matej Zeiśig ! Trjebinka ! Madleenu Hańcźkej ze Sślepeho. — Wumrjeli: Matej Malschćka, wdaŕz a wumjenśaŕ we Rownem. — Meta Lawra Lilma Lehmanka rodź. Schumanez we Sślepom, Smjertny thérinsch śo sa nich śpéwa.

Přilopk.

* Dokeż bésche jemu cźopło. Njedawno klocźi jedyn 20 létny studenta ! wyśokeho mosta w Insbrucku do réći Inn a to w połnozy. Wón pkoawśche dale a śnadź 1 km niże śléše na brjoh. Ale tu bésche hnydom połizśka k ruzy a jeho k rećzam śtaji. Młodźenzy jemu śméjo wotmolwi: „Sśym tehodła do wody śkocźił, dokeż bésche mi pśche cźopło". Tuż njemożésche śwjath Hermendad nicźo cźinicź, dokeż drje ma kóżdy prawo, śwoje śćopłene mojy we śymnej wodze wocźerśtwicź. Podawkej pśchikładowasche wulka śwja ludźi a myślachu żebi, so dże żebi źiwjenje wjacź.

* Dwójne mordarstwo dla jeneho śtokeho jabłuka (Apfelsine). Kak łohko ho ludźo rosthoria, pokasuje tutón podawk, kiż śo w italskej śchwórćzi mésta Philadelphija śta. Wéśtemu wobkhodnikej bé jene śtote jabłuko prjecź pśhiśchło. Pśchekupz żebi myślesche, so je żyn jeneho dźakaćerja jo kradnył. Tehodła wón hólza wotłaka a jeho nuplislowa. Na to pśchińdże nan a saśtéli wobkhodnika pśchi wurećźowanju. To widźachu druzy mużoio a pokhu hnydom do njeho ź pścź. Pśchi wobaranju bu jeden jedyn muż wot rosthorjenho nana trjechenz, wón ! a jeho pomoznik kat śo jenoż franśichtaj. Żonu, kiż pśchikładowalasche, też kulka do nohi trjechi. Tuto morzenje bjes praweje pśchicźiny śmėje, so we, nékto żuomiśłu dohru.

Kospodarśki rozhlad.

Pjatk, 23. mrje 1924

Kurzy wezera w Barlinje:

(Tute kurzy śu w mitśionach)

Dollar	4190 000	franzowśki frank	238 400
jendźelśki runt	18 335 000	cźeśkośl. króna	125 500
śchwajzarśki frank	745 100	10 mil. wólśt. mark.	780 000

Némśke pjenjezy béchu na wukrainych burśach derje śkrućene. Franzowśki frank śo dale śhraba.

Effekty mėjachu na Barlinśkej burzy śeśtabjene kurzy.

Produktowe wiki śo po śdaću wożiwjeja. Rożka mėjesche hižo wjazy kupzow a njebé śwólniwa, w plaćźinje wopuśchćeźi. Pśchećeja dże pśchećeje tak njeńdże. Dokeż pak Amerika śtrućzene plaćźiny powé, śo pola naś pśchećeźne plaćźiny dale njewotdrjechowachu. Muka ma śchpatne wiki, ja rżanej wśchak pócźnu śo bóle praśchećź. Jećźmjeń mėjesche kupzow, ale niż ja piwaćnje. Też womaś derje dźéśche. Kukuriza (majź) njeńdże. Sa rżanymi wotrubami śo dale źiwje praśchesa. Wećzera plaćźesche zentnaŕ źita:

w Lubiju:

pśchenźy 7,80—8,00, rożi 6,70—6,90, jećźmjenja 7,50—8,00, wowśa 6,50—6,75.

w Barlinje:

pśchenźy 7,70—7,85, rożi 6,40—6,60, jećźmjenja 7,25—8,40, wowśa 6,35—6,70,

we Wrótźlawju:

pśchenźy 7,50, rożki 6,40, jećźmjenja 6,15 hać 8,00, wowśa 6,15.

Wiki wezera w Lubiju. Butra kusk 100—115 śt. pf., jeja 11—12 np., libjata 3,50—8,50 śt. hr., śarśańskich kóśatow bé wjele na wikach, punt pśchińdże 60 np., kulréwa 10 np., bély kał 30—40, karoty 15—25, młode karoty walcźeŕ 15—40, śpinat 15—25, śolotej łerćźk 15—30 radiśki walcźeŕ 10—15, rećchej walcźeŕ 15 np., zybla śchtuka 5, ńtare 20—25, rjeńwjeń (rhabarber) walcźeŕ 15—25, tiśaŕ kał 20 np., hjelej niećźo druhe pśchiśpomnjene, po puncźe.

Wiki wezera w Khocźebuzu. Butra punt 2,20 śt. hr., jeja 11—12 np., twaroh 25 np., howjaśe mjaśo 70—110 np., cźelaśe 80—100, świnjaśe 85—110 np. po puncźe, bély rybły 45—50, wuhory (Male) 200 np. po puncźe, śpinat 10, morćhej 15, kólréwa 10, cźerwjena répa 25, bély kał 20, rjeńwjeń 15, nowe bérny 35 np. po puncźe.

Śswinjaśe wiki tam. Pśchiwjeśli bécha 1100 proßatow a 71 béhatow. Wone plaćźachu male proßata 6—10, śrjeńe 10—15, wulke 15—20 śt. hr., béhaki male 25—35, śrjeńe 35—50, wulke 50—65 śt. hr.

Wiki wuźitkowneho śtotu śaidźenu śrjedu w Lper we rańśchej Friesiśkej. Śkotu bé doścź, na wśchė 600. Wone plaćźachu:

Wyßokoßnrzeńne krowy:

1. kajkoścźe 450—500 śtotych hriwnow,
2. kajkoścźe 300—400 śtotych hriwnow,
3. kajkoścźe 200—250 śtotych hriwnow.

Jałoźy:

1. kajkoścźe 400—425 śtotych hriwnow,
2. kajkoścźe 250—325 śtotych hriwnow,
3. kajkoścźe 125—200 śtotych hriwnow.

Byki 100—250 śtotych hriwnow, prąśhniki 100—250 śtotych hriwnow, proßata 10—15 śtotych hriwnow, bėhaki 20—30 śtotych hriwnow, womaźy 15—20 śtotych hriwnow, jehnjata 3—6 śtotych hriwnow.

Butra na wikach w Barlinje. 1. kajkoścźe 1,62 śt. hr., 2. kajkoścźe 1,57 śt. hr., 3. kajkoścźe 1,47 śt. hr. po puncźe.

Napschedaŕ:

Krowa, młoda, wyßokoßnrzeźna w Barcźe cźiśto 42.

Wół, młody, śylny do cźehnjenja w Cźichoźach cźo. 14.

Śrėdź liśchta, cźiśtorrejny, śylny twaŕ, w Boschczach.

Paś, młoby, Schlachthofstr. 19 II na Lśwo.

Śtyno, 50 zentnarjow, w Rózanach (Rosenhain) pola Lubija cźiśło 21.

Dźéćazu wós we Kettlzach cźiśło 685, a w Budyschinje na Wettinskej haśy 331 śkoro nowy dźéćazu wós a dezimalna waga, 4 zent., a śtan (Zelt) abo wośowa płachta a jena wokśichdiała klumpa we Wolkhanju (Ottenhain) cźiśło 14.

Sośaj, nowaj, w Mérjowje (Melanne) Louis Schołta.

Runkliza, 100 zentnarjow, wokrejśny wustaw na Zidowje, telefon 595.

Es opytaju:

Łoźu, śtaśchu 17 lét, Fr. E. Heymann w Riśkowizach, śtare torhoścźo 22.

Wećeŕa we Budyschinje, na jerjowej haśy.

Pśchećeja ußuja w Bukojni pola Hućźiny.

Schewiśkeho Horak w Bubeśrjach.

Kupicź pyta:

Krumy, podśobnu, śuczelnu, cźornu śchaku, Tittel we Dobroschći.

Plaćźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Źita a wotśjowe śymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, plaćźiny po śtotej hriwnje.

	22. 5.	21. 5.		22. 5.	21. 5.
Pśchenźa	154-157	154-157	rapš. wośnich	10,00	10,20
rożka	128-132	128-132	poch. melaśa	8-8,40	8-8,40
natėt. jećźmjeń	158-168	158-168	ferabella	11-13,00	11-13,00
nat. jećźmjeń	—	—	bérnage trajźi	20-21,00	20-21,00
wowśa	127-134	127-134	bany	14-15,00	14-15,00
kukuriza (Maiź)	—	—	wuka	11-13,00	11-13,00
pśchenźn. muka	21-24,25	21-24,25	lany wośnich	18-18,50	19-20,00
rjena muka	18-20,75	18-20,50	modre lupiny	11-11,50	11-11,50
pśchenź. wotr.	8-9,00	9-9,00	zolte lupiny	13-14,50	14-15,00
rjene wotruby	9,20-9,30	9,20-9,30	ßuno, 50 kg	2 50-2,75	1,90-2,10
rapš	285-290	300	ßiema, rjana	1 35-1,45	1,05-1,25
lane ßymje	390	400	„ pśchećeja	1,35-1,45	1,05-1,25
hroch	15-16,00	15-16,00	„ wowśina	1,10-1,25	0,90-1,05
pjenizki	11,00-12	11,00-12	„ jećźma	1,10-1,25	0,85-1,05

Wićzne plaćźiny wezera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wićho po śtotej hriwnje	ża 1 zentn.	ża 1 zentn.
Pśchenźa	0,00—0,00	7,80—8,00
Rożka	0,00—0,00	6,70—6,90
Jećźmjeń	0,00—0,00	7,50—8,00
Wowśa	0,00—0,00	6,50—6,75
Śtyno	0,00—0,00	2,75—3,25
Śtoma, ! masch. mćźć.	0,00	1,20—1,50
Śtoma, ! śaśtanju	0,00	1,80—2,20
Śtoma, ! rutku mlócźena	—	2,20—2,50
Bérny, pola ratarja	0,00—0,00	—
„ hać na żelezniźu	—	—
Butra kg	0,00—0,00	4,00—4,40
Jeja	0,00—0,00	0,11—0,12
Pśchećźne wotruby	—	5,00—5,30
Rżane wotruby	—	4,50—4,80
Pśchećźna muka	—	13,00—14,00
Rżana muka	—	11,50—12,00
Proßata, wulke	—	—
„ śrjeńe	00—00	—
„ male	—	—

Plaćźiny rėśneho śtotu na Drjezdźanskich śtótnych wikach

22. meje:

— woły, 2 bykaj, 3 jałozyj a krowy 632 cźelatow, 3 womaźy, 816 świnji.

Plaćźiny ża woły, byki, jałozyj a krowy każ wóndźelu. Cźelata: wulkornjene 52-56 śt. hr. ża zentr, mjenje wulkorni. 48 śt. hr. ża ztr., śchpatne 38-44 śt. hr. Świnje: p. knomiaśne. 49-52 śt. hr., wulkornjene 49-52 śt. hr., m ańne 45-47 śt. hr. ranzy 35-45 śt. hr. ża punt. Womaźy: każ wóndźelu.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serbski ratarski dorost za Radwoŕ a wokolinu ma wutoru, 27. meje wječor ½9 hodź. pola Šmitkec zhromadźiznu.

Serbske towaŕstwo za Wulke Zdźary a wokolinu ma njedźelu, 25. 5. pop. w 4 hodź. pola Sykoric we Wulkich Zdźarach měsačnu posedź. Dla ważnych hospodarskich należnosćow njech wosobje wšitcy ratarjo přińdu. Předsydstwo.

Za nowu čitanku

su darili:

k. wuč. Česla w Barće	4.—	hr.
k. Aug. Neumann wumjeńkaŕ na Židowje	1.—	hr.
k. dr. Posedel z Budyšina I. dźěl	3.—	hr.
k. rada dr. Muka z Budyšina	3.—	hr.
hromadźe	11.—	hr.

Wutrobny dźak za datalny dary! Dalše dary přijimuje tej. Serbska knihaŕnja a Serb. lud. banka w Budyšinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Bjerće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěstk w „Serbskich Nowinach“.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ. w Budyšinje. — Zamołwity za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart, w Bróžyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Hosćenc a kofejownja při dźiwadle

ja. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće

wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna kharfka

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokorčak čo 515 / Khowanje ježdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Hans Depša Aha, Motso, dha sy so hižo zaso na puć nastajił, hdže dha to tak khwataš!

Mots Tunka Hanso, njejsy dha słyšał, zo so přichodnu njedźelu,

25. meje w Lěskej

meja dele berje

Hans Depša To prěnje słyšu, dha budźe tam wěsće rjenje!

Mots Tunka To so toja wě: hosćenc je so hižo za wšo hač nanajlěpje postarał. Pod rjanym wulkim lipami připrawi so sala, zo móža so spěšne, złóčne nóžki narejwać. A taš korčmarske blido je won stajił, tak móžeš tam pić tak wjele kaš chceš.

Hans Depša Dha tola w cyłej wokolinje njedźelu žadyn čłowjek domach njebudźe.

Mots Tunka Nó, z cyłeje wokoliny tam přińdu, rjane holcy ze Rudoja, Manjowa atd. su přeprošene. — A hnydom pódla běži Sprjewja; tam móžeš so wokhłódźić, je-li je Če piwo tróšku horsche ščinło.

Hans Depša Ach to je rjenje, Motso; ja tam tež wšače přińdu a wjele přećelow sobu přiwjedu.

MERSIDYSKY Brylanty

25—30 centnerjow

ržaneje słomy

je na předań w Malešecach čo. 13.

Předešćniki

wuporjedźenja poćehnjenja -

płaćizny hódno

Rudolph w Budyšinje

na hauenšteinskej hasy 4.

Kaktusowe jurjny (Dahlien)

jurjnowe dulki (Georginen-Knollen)

najlěp. druźin a barbow poruča

symjenjowa wikowaŕnja **Rauchfuss**

w Budyšinje na žitnych wikach **9.**

Telefon 69.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Telefon čo. 69

Symjenjowa wikowaŕnja **Rauchfuß**

w Budyšinje na žitnych wikach **9.**

Serbske gospodaŕske towaŕstwo

e. G. m. b. H. **in Cottbus.**

Die Generalversammlung am 11. 5. hat die Auflösung der Genossenschaft beschlossen. Forderungen sind bis zum 15. Juni geltend zu machen.

Die Liquidatoren:

Martin Klaua jun. in Striesow

Fritz Worrak in Dissen.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

4 serbskich pućowacych

pyta (serbska) firma w Zhorjelcu. Nowi so přiwuća. Dobra zasłužba. So zamołwić pola **Hajnka w Dŕěwcach.**

Rauchfuss symjenjowa wikowaŕnja w Budyšinje na žitnych wikach číslo **9**

Telefon 69 poruča k našinemu wusywej Telefon 69

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž **runkliu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej, pjeluški, woku, sadźeńki maja a wšelake** prénjokłasne a wětkowe symjenja.

dale **korjenjnu, kaž popjeć, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.**

Picowanski kalk — picu za kurjata

Jan Mießner

żelezowa wikowaŕnja w Budyšinje

na kotelskej hasy 19 (Kesselstrasse) **Telefon 26 a 153**

poruča po přihódnych płaćiznach

twaŕske noserje, twaŕske žony, twaŕske stołpy, twaŕske hozdźe, twaŕske šruby, rjećazy, kašćowe kary, měchowe kary, tŕěbne wokna, hródźkowe wokna, jamowe přikrywy, trajne cepjeńske khuchle, zběhadła, wózne zbožadła, Rabitzowe plećidła, roły, korta k napojidłam, domj. zapušć. kašće, připrawy k wot-pušćenju wody, warjeńske masiny, přenošliwe wohnišća, přenošliwe kotłowe khachle, plumpy, wažidła.

Wóskowane sukna

wunjerki, módroćišć, twjelki, košlace a vtražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. haš najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapř. hosćenca Złoteje Hwězdy

Ręči serbski.

Žony

Pomućom łjowi wulki skład pjchepalkow, měšacźidłow a pjchedpadowych powjazkow, podpołožkow.

Steju rad k rozdźe.

Wagnerowa w Budyšinje pjched šćuterskimi wrotami č. 9

Poručam w jenož dobrej hódnostnej tworje

po poměrnych dnjowych płaćiznach

sofy, płyšowe a gobelinowe

šeslongi, matracy, klubowe meble

wulki wubjerk

šeslongowych přikrywow po wšěch płaćiznach dale wšelake

kućowe graty, dźełanske graty,

bruna a borne jenotliwe gratowe dźěle z jenož najlěpšeje jadriweje kože a w najčišćišim wuwjedźenju při najtuńšim wobličenju.

Wobkedźbujće, prošu, moje stejniščo w kólni čo. II. ratańskeje wustajeńcy we Wojerecach 1., 2. a 3. junija

Firma

Karl Krause, sedłaŕski mištr

we Wojerecach na Hródkowskej dróze 4.

WILHELM RUDOLPH

vorm. Heinr. Müller, Kaiserstr. 8.

Płaćizny hódne

płokajomne drasty

płokajomne wobleki

hrajerske kholowěki

štrympy rukajcy soki

trikotowe spódnje drasty za žony, muži a dźěći

krystalowe šaty

osirisowe šaty **sakowe šaty**

sporine lacy, jumpery, zwjerśne ječki

wumělsko-židźane **lucy** a **jaki**

lěčne pótniki :: wuhotowanje za Sepplow

elegantne nowe samowjazaki

kupańske mantle, wobleki, kholowy čapki, ruby, stupnje

Aelteates Strumpf-Woll- u. Tricotagenhaus. Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidungs Platze.

Staju wot **njedźele, 25. meje 1924**

wulki transport rańšopruskich

kruwow a jałojcow

jara płaćizny hódno pod přihódnymi wuměnjenjemi w swojich hródźach na předań.

J. Korch, wikowaŕ z płahowanskim skotom **w Kulowje.**

Staju wot **pjatka, 23. meje**

wulki transport

najlěpšich rańšopruskich

kruwow a jałojcow

na předań.

Hermann Priemel, wikowaŕ z płahowanskim skotom **w Kulowje.** Telefon čo. 4.

Kedźbu!

10 kop narubanych walčkow

kupu po 5 hriwnach a jara derje zdźeržanu

šatowu rólu ma na předań

Jan Křižank w Stróži pola Rakec.

Pytam

družčnu pychu

kupić.

Welsec kupny dom w Kulowje.

Wesedje dobre

kowane kosy

kosowe rynki, serpy a brusy poruča

Clemens Schmaler w Budyšinje na bohatej hasy 16.

Wšě čišćeŕske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćernja

w Budyšinje w Serbskim Domje

Nawěstki přinjesu wužiłk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Smolerjoe knihiskótkarnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawětki a tabele so w ćim wobliješa. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 121 **Budyšin, sobotu 24. meje 1924.** **Lětnik 83**

Wědźenje hórnikow w Porubrskej.

Po powjesćach ſ porubrskich podkopkow je žo pod satrachenjom ſ dźěła wusamknjenych nusne dźěło we pokoju podkopkow dyrbjało sastajić. Jeli so budźa tele wobstejnosće něchto cłaśa tracź, potom žo w podkopkach wjele thodow sapoczynje. Niedźiwajcy rozcłażeje nuſy ſwěi hórnizy na to njemyſła žo poddaćź. Chźeźa we ſudomnohdźinſke dźěło pod ſemju a wóſomnohdźinſke dźěło na ſemi hać do pozdźišich mozow wojowaćź. W thromadźiſinje, do katrejež bě žo 4000 hórnikow ſeſchło, jedyn kommunistiſki wjednik pichiſtajenžow namołwjeſche, nu'ne dźěła w podkopkach ſastajić. Podkopki dyrbja do ſtracha potepjenja pſchińć, hewak bedźenja njeſměje wu'pěcha.

Sastajenje Thyſſenskeje hěty.

Na Thyſſenſkej hěśe je žo ſlědowaze wojſetwenje pſchibiło: Dla njedožałazeho wuhla njeje wot 23. meje rano w 6 hodźinach móžno dale dźěłaćź. Odtuł žo dźěło zaſo zapoczinje, žo wojſetwi. Dla nuſnych a pſchekhadnych dźěłow žo wožebita dźěłeńka wuda.

Zynkowa hěta w Berworbecku je dla njedožałazeho wuhla dźěło ſastajiła.

Franzowſojo němſkostatnej banzy w Ludwigsbafenje pjenjesy ſebrali.

Kaž filiała němſkostatneje banki w Ludwigsbafenje powe, je tam pjatk rano franzowſki wyſchkowſki leutnant ſ pſchewodom wupłaćerja a někotrych wobronjenych žandarmow p'chićhoł a je prěnjemu ſaſtajnikej němſkostatneje banki wukaz wyſaſtakiſeje porheinſkeje kommiſije cźitał, po kotrymž żeleźnike ſarjadniſtwo njeje ſamołko ſarunanje ſa wobſchkodźenje żeleźnizy w někotrych pfalzſkich gmejnach 'ehnaćź. Też knježeſtwo w Speyeru njeje žadane wotſchkodźenje ſapłaćiśej mohło. Tehodła žo żeleźniſke ſarjadniſtwo němſkeho ſtata dźerži a pola filiale nemſkoſtatneje banki we Ludwigsbafenje 1 961 000 franzowſkich frankow wo'mje. Bankowniju kommandej prajichu, ſo pjenjesy w němſkoſtatnej banzy njeſmju pjenjesy němſkeho ſtata, ale privatne pjenjeʼy. S pohłdom na ſobu pſchinjeżene tſělby bě njemóžno žo ſpieczićź a tak je filiała němſkoſtatneje banki prajiży, ſo jenož p'ched nałožlnoſću zoſa, žadane pjenjesy wudaka. S kaſu je žo 53 000 franzowſkich frankow a 500 000 němſkich rentſkich hrywnow wſako.

Franzowſojo žo wobhdlenjow w Düſſeldorfje mozuja.

Po powjeſćach ſ Düſſeldorfa ſu ſwěi Franzowſojo žadali, ſo bychu žo jim privatne wobhdlenja w Düſſeldorfje pſchewoſtajite, dokelž je žo měſto ſapowjedźiło, ka'arny nastwaricź. Wobhdlenja dyrbja hać do ſobotu wuprózdnjene bycź. Dokelž měſto Düſſeldorf żanych wobhdlenjow nima, ſo by na drohu ſkadźene ſwójbu. ſaměſćiła, dyrbi žo ſa tóżdu ſwójbu ſchuſka ſtwa wobſtaraćź.

Njeměry w Hornjej Schleſyſkej.

W Hornjej Schleſyſkej ſu ſtajetu wjeczor ſtrajkowazy hórnizy do ſchkłaćiſkeje polizije ſrańcy. Hórnizy běchu ſ automobila zyrobu ſebrali. Polizija ſ gummijowymi klumpachami pjerjeſche. Odtuł žo lud do njeje na Moltkowym naměſće da, ſchkłaćiſka polizija ſ katrachenju tłěſche. Też w Mjechowizach ſu njeměry wudyrile. Do polizije tłěkachu. Odtuł bě polizija pobylnjenje ſ Bytomja dostała žo njeměr potłóczi.

Strajk transportiſkich dźěłaćerjow w Drjezdźanach žo ſtónčił.

S roſſudom roſtrijażeho ſuda je žo ſtrajk transportiſkich dźěłaćerjow w Drjezdźanach ſtónčił. Wón drje njeje ſtraikowazych ſpokojił, tola pſchi wothłožowanju njeje žo trěbna wjetſchina dweju tſeczinow ſa dalejwjedźenje ſtrajka nadeſchła.

Mikumowe wyſma na podkopki w Porubrskej.

Někotrym podkopkowym ſarjadniſtwam je žo ſlědowaze pſmo mikuma (kommiſija franzowſkich a belgiſkich inżenierow) pósłało: Waſche podkopki někotre wuhlo, la mejn poſtajene, njepodobna. Někrjchi ſtrajk w niczim wa'che winowatoiće njepomjeńcha. Tehodła je mikumowy preſident wobſamknył, ſo podkopki wot tuteho wokomika njeſmědźa ſwobodnje wo ſwojich ſkładach poruczeć. Kokſowe a wuhlowe nahromady, kotrež w tu chwilu na podkopkach leja, ſu tehodła ſa mikum ſebrane. Donjž žo wuhlo njebudźe ſaſo tworiwaćź, njeſmědźa podkopkowe ſarjadniſtwa žaneho palidła k ſamſnemu pſchetrjebanju abo k roſeſkanju bjes naſcheje dowolnoſće wotebrać. Pódła teho Waż namołwjamy, wuhlo ſ najmjeńſcha ſ dźěła po mejſkim programmje ſe ſkładow podawaćź. Jeli ſo jo nochcźeće wotwołyć, budźemy nuſowani, to ſami cźinić a tehodła dźěłaćerjow na Waſche podkopki pósłaćź.

Dr. Schacht w Amſterdamje.

Preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht je na domoſpuću ſ Londona do Pariża někotre dny w Amſterdamje pſchebywał. Tu je roſtrěcźenja ſ nawjedowazymi finanzniſkami a politikami ſwo němſko-politiſkich poczahach měł, pſchi cźimž ſo też wukrajna pomoz ſa finanzne a hoſpodarſke wobnowjenje Němſkeje roſpominaſche.

Saſtojnikam ſo mſda 1. junija powyſchi.

S 1. junijom ſo saſtojnikam mſda na 80 prozentow wyſokoſcze léta 1923 powyſchi.

Regimentſke ſwjedźenje w Pruſkej ſo ſakaſuje.

Nědźuſchi kronprynz Wilhelm bě ſchiwórk ſe ſwójbu do Potsdama pſchijěł. Wě ſwěi wotmyſlił, ſo p'chi powjeczenju gardekorpſkeho pomnika wobhdlićź. Pruſke miniſterſtwo pak je jemu ſakaſało, ſo p'chi poſwjeczenju wobhdlićź, runje tak ſe ſpyty ſwjedźeń ſakaſało. Tele regimentſke ſwjedźenje ſo jako demonſtrazije pſchećiwo němſkej republizy wobhladuja a ſu tehodła pſchiſwiſowarjam republiki ſ pohórſchkom. Kommunistojo je jako ſkładnoſcź k nałyſmoſcam witaju. Tehodła je lépje, ſo ſo wone njeſazy njeſwotměwaju.

Nědźuſchi kronprynz chze hać do julija w Potsdamje woſtaćź a ſo potom na ſwju Ranu podaći. Tam budźe w hrodźe wjetſcha Potbuſa w Granizach bydlićź.

Sozialdemokratiſki uamjet w pruſkim krajnym ſejmje.

Sozialdemokratiſka frakzija w pruſkim ſejmje je dla porubrſkeho konfliktа ſlědowazy namjet ſapodała, wo katrymž budźe ſo bliſche dny jednaćź:

Sejm dyrbi ſtatne miniſterſtwo namołwiś:

1. Trěbne ſrědki hotowe měćź, ſo mohło ſo w ſtatnych dźěłarnjach w Porubrſkej hnydom dźěło ſapoczeć.

2. Gmejnam w Porubrſkej ſ podpjeranju wobhdlerſtwa w hórniſtwowych rewěrach, kotrež je bjes winy do nuſy pſchiſchło, trěbne pjenjesy do wole daćź.

3. Na němſkoſtatne knježeſtwo na najwótriſcho ſtukowaćź, ſo by ſo ſapuſcźaze hoſpodarſke wojowanje w hórniſtwowych rewěrach ſkónczilo.

Liczba dźěłonjemějerjow ſo powyſchi.

1. januara 1924 bě w Saſkiej 271 374 dźěłonjemějerjow. Wot teho cźaſa ſu ſo wobſtejnoſcze w industriji a rjemjeſle na ſwjeſelaze waſchnje polěpſchile. Kóždy měſaz je liczba dźěłonjemějerjow wotebrała a 1. meje jenož hiſchcźe 41 463 wucźinjeſche.

Sſylne pſchiběranje kommuniſtow pſchi wólbach żeleźnizarſkich dźěłowych radow.

Pſchi němſkoſtatnej żeleźnizy ſu ſo 16. a 17. meje dźěłowe rady ſ nowa wuſwolile. W podrjeſach, w kotrychž maja kommuniſtojo ſamſnu organiſazaju, je liczba kommuniſtiſkich mandatow ſylnje pſchibywała. Wołoſeje ſo to w Saſkiej, w połodnjſchej Němſkej, Barlinje, Erfurcźe, Kölnje a Opolu pokaſuje. Sozialdemokratojo ſu dyrbjeli worcźinu ſapłaćiś. Podlećheny dźěłanſki cźaſ a ſmjenſchenje mſdy dźěłaćerjow ſ kommunistam honi. Kapitalistojo pak hiſchcźe to dźenſa nochzedźa ſpóſnaćź.

Měrowy ſtaw cźeſkoſłowakiſkeho wójſka.

Cźeſkoſłowakſke knježeſtwo ſejmej ſakonjowy naczisć poda, ſ kotrymž ſo na cźaſ wot 1. oktobra 1924 hać do 30. ſeptembra 1929 měrowa ſylnoſcź cźeſkoſłowakiſkeho wójſka poſtaji. Naczisć dyrbi ſo hiſchcźe w nětcźiſchim leſnym pohybanju wuradźić, dokelž płaćiwoſcź dotalneho ſakonja ſ 30. ſeptembrom 1924 wotběži a ſejm ſo k nahnemu pohybanju halle w oktobrje leſnje. W nowym naczisku ſo namjetuje měrowy ſtaw ſa cźaſ wot 1. oktobra 1924 hać do 31. měrza 1925 na 150 000 muži, ſa cźaſ wot 1. haprileje hać do 30. ſeptembra 1925 jenož na 90 000 muži. Powſchitkownje móże ſo rjec, ſo ſo nětcźiſchi měrowy ſtaw thěło ſmjeńſchi. Hać dotal je 150 000 muži wucźinił, a w bliſchim cźaſu 120000 muži wucźini, na cźoż ſo pſchezo 1. haprileje wo 4000 muži pomjeńſchi.

Pożyczenje pólſkeho létarſtwa.

Po „Katowiſkich nowinach“ je wójniſki miniſter Sſikorſki we Lódſi wo nuſnoſći rěcźał, ſo dyrbi ſo pólſke wojeſke létarſtwo hnydom pſchiſporić. Zyle hoſpodarſtwo dyrbi ſo pſchi natwarjenju połwětrowego łódźſtwa pomozne bycź.

Nowe pólſke hoſpodarſke naprawy.

Pólſke finanzne miniſterſtwo w tu chwilu ſakonjowy naczisć p'chihotuje, po kotrymž finanzny miniſter prawodoſtanje, banjowu měru bankow a wyſokoſcź prodifijowy ſa pożczonki poſtajeź. Sſe ſakonjom dyrbi ſo dań ſnižeć.

Nawale litewſkich bandow do Pólſkeje.

Poſlednje nozy ſu ſo nawale cźeſko wobronjenych litewſkich bandow do Wilenſkeho wójſwodſtwa wojſetowale. Tajka banda, ſ ruczynymi granatami a ſtelbami wobrónjena, je pólſku wjeſ Krywyzy do cźiſta wurubiła, dweju poliziſtow morika a wožadneho ſaſarja a wjele tatarjow cźeſko ſranika. Pólſke knježeſtwo je tehodła wobſamkło, namjetne ſtrašowanje we Wilenſkim , Białyſtokſkim a Nowogrodkowſkim wójwodſtwje pohylnicź.

Konferenza ſwjatkaſtiſkich pósłanzow Litwu warnuje.

Konferenza ſwjatkaſtiſkich pósłanzow w Parižu je ſrjedu w miniſterſtwje ſwonkownych naležnoſcow pohedźenje wotměła. Wona ſo ſ Litwu ſaběrasche. Kaž je znate, je ſwjatk ludow w měrzu w Genfje projekt k uprawnjenju Klajpedſkeho (Memelſkeho) prascheńja wobſamknył, kotryž je Litwa pſchijała, Pólſka pak wotpokaſała. Dokelž pak Litwa ſ wulpěchom w Klajpedſkim praſcheńju njeje ſpokojom, tež Wilno žada a wobronjene bandy organiſuje, kotrež we wjeczornych ſtronach njeměr ſtudźuja, je Pólſka nuſowana, ſwoje wójſko ſhromadźićź, ſo by nadpady wotrajhła. Konferenza pósłanzow je ſpóſnała, ſo je położenje wurjadnje ſtrašne, a je wobſamkła, Litwje thutne warnowanje pósłaćź.

Radicź do Ruſkeje puczuje.

Po powjeſćach ſe Sagreba, je ſo wjednik chorwatſkeje republikańſkeje ſtrony woſtudźił, do Ruſkeje puczowaćź. Dla pſchihotowanja k ſwojomu puczowanju je wón wobkhad je w'chelakimi bolſchewiſkimi kommiſarami nawjaſak.

Poczischczowanje Sſlowinzow w Awſtriſkej.

Po ſwětowej wójnje je dźěl ſlowinſkeho wobhdlerſtwa w Koruntanſkej pod awſtriſkim knježeſtwom woſtało. Kaž wſchudże druhdźe, hdźež maju Němzy knježeſtwo, woni tež w Awſtriſkej Sſlowjanow pſchenémcźicź pytaju. Belgradſka „Politika“ wojewja powjeſcź ſ Zelowza, w kotrejž ſo na pſchieſcźehanje Sſlowinzow, wobeſje na ſamknjenje ſlowinſkich ſchulow ſtorži. Do južnoſlowjanſkeho pósłanſtwa w Zelowzu ſu ſo dwójzy nuts kamali. Belgradſke knježeſtwo ſo napomina, ſo by ſwěi ſa to wot awſtriſkeho knježeſtwa do'cźinjenje żadało.

Rumunſka a pólſke manewry pſchi ruſkich mjeſach.

Rumunſki generalny ſtab je wobſamknył, w ſeptembrje wulke wójſkowe manewry w Beſarabſkej wotmećź. Pólſka, kotraž ma ſaſtankiſki ſwjaſk ſ Rumunſkej, je tehorunja wobſamkła, ſwoje létuſke manewry pſchi ruſkich mjeſach wotměćź, ſo by Ruſku twot wójny wottra'chiła. K tymle manewram franzowſky, jendźelſki a amerikanſky wojeſtjy wobkedźbowarjo p'chindu.

Herriot ſpyta nowe knježeſtwo ſakoźicź.

Herriot, wjednik ſtronow lěwizy w Franzowſkej, kotraž je pſchi poſlednich wólbach prawizu ſbita, je ſo roſtudźił,

Konjace wolmjane přikrywy dešćowe přikrywy poruča **T. Albert** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1087.

ho na cjoko knjeježtwa lězwjo stajiću. Poslednje dny je wón se senatowym pschedsydu Dumerjuom a zapódlanzomaj Briandom a Painlevéom jednak.

Parlamentna kontrolla w Jendželskej.

145 hobustawow jendželskeho delnjeho hejma knjeježtwu namjet zapoda, w kotrymž so žada, so knjeježtwo njejsmě pschichodnje žanych srěčenjow s zastupni staćami wohlamknjeć, kotrež poćrjebnje abo njepotrěbnje jendželskemu statej winowatoloje nakładuja abo so jeho zajimow dótkaju.

Saloniki a Kawallo.

Wjednik chorwatskeje republikanskeje strony Radić, kotryž we Winje pschebywa, je wudawał, so je so mjes južnoslowjanskim ministerstwom pschedsydu Paschićom a bolharskim ministerstwom pschedsydu Tankowom tajna konferenca wotmeła. W njej je so pjecjo wo pschichodze wobeju krajow k ägäiskemu morju jednało. S njespokojnosću wójnstej politiku wotehnateho bolharskeho kralla Ferdinanda je Bolharstwo hižo ägäiskemu morju dlubiło, kotrehož su so Grichoju smoqwali. Serbiju njemóžachu we balkanskej wójnje w lěcje 1913 jeno pschichód k ägäiskemu morju dobyć. Pschedy hać běchu zylne turkowske wójsko, w Starej Serbiji stejoce, zbili, dokelž Grichi wójsko do Soluna (Salonika) zaćahnychu. Po dokim jednanju se grichiskim knjeježtwom je brje jeno Južnoslowjanska zwobodne pazmo w Solunskim pschistawje za swoje samóstne wotkrowarstwo wubědźiła, tola Grichoju južnoslowjanskemu wikowanju husto wobcjeżnoście cźinja. Tuž by srjedźiwcy było, hdy by w Južnoslowjanskej pożadanje naskało, i běła ägäiskeho brjoha Grichow wotcźišćeć. Južnoslowjanska mjeńa je jenoj mało milow wot Soluna zdalena. Wobydlerstwo w Solunje a w jeho wokolnosći bě hać 1913 słowjanske. We wójnje a pożdźišo su Grichoju tamnišich Słowjanow na barbarske waschnje morili abo je kraja wuhnali. Hišće wobcjeżne djenża tya tyšacy bolharskich cźelnjenzow i nětdy słowjanskeho móriskeho brjoha na wokomik cźakaju, so mohli so do swojeje rjaneje płódneje domowiny wrócźić. Djenża w jich statokach Grichoju bydła a hospodarja. Bolharjo a Serbjo maja tehodła dosć pschicźiny, s Grichami wotlicźić. Někotre pak hišće po zdaću njeje pschibódny cźas k temu doschoł. Bolharska telegrafowa powjesćernja i najmjeńscha prěje, so staj Paschić a Tankow we Kawallaskim a Solunskim móriskim pschistawje jednaj. Móžno je, so je někotre bolharske knjeježtwo stónčnje dopómnało, so pschichod Bolharstwa we wuzkim pschiwuzmjenju k Južnoslowjanstwej leži. Tutu myśl hižo nětkuschi bolharscy ministerscy pschedsydu Stambulinski zastupowasche. Wona by jenadź hižo djenża do sfutka stajena była, njebudźichu-li jeho stónzowali. Na wěcznje cźasy njebudże rostora mjes Bolharstwom a Serbami tracź móz. Stónčnje so wobaj ludaj sjednoćitaj.

Psched wobwdleńskej wójnu w Albanskej.

Diplomatiski dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha" pische, so wobwdleństwo w Albanskej mjes europiskimi knjeježtwami bojoseje budźija. Sda so, so Albanskej nowa wobwdleńskowa wójna hrozy. Nětkuje 20 zapósłanzow albanskeho hejma je na kupu Korfu cźekło. Kombdża so, do Albanskeje so wróćźeć, dokelž so boja, so jich politiju pschećźiwnicy stónzuja.

Ze Serbow.

Sobotu, 24. róžownika.

Marja, pomocnicy křesćijanow.

† 1916 Jan Rjeńć, farař lic. w Ketlicach.
* 1804 w Zywicach Michał Buk, pozdźiši konsist radźićel, kanonik, serbski spisaćel.

Marija, meje kralowna!
Će rjenje strowi meja
O žohnuj jeje początka,
Naš wóch, kiž k tebi dźeja!

O wobarnuj a škituj nas
Marija, knježnow maćef.
My poswjećimy z nowa zas
Ći wutroby a paćef!

Marjanski khórluš

Njedźelu, 25. róžownika.

Hrjehorja VII, Hórbana.

1405 w Bndyšinje zbožk rjomjeslnikow.

Kak zbožowny sym žiwy
We khłódku wjeśiśki,
Hdźež Bóh Knjez dobrocźiwy
Mój khlěb mi wobradźi.

Mje dźakna brózda žiwi,
Mje zboži spokojnosć,
A smy-li strowi, cźili,
To mamy kubła dosć.

H. Zejlef.

So wadźa piswawućeni.
Je wjele klemcow mjez nimi.

Jan Radyserb.

*

W Budyšinje, 24. meje 1924.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, thgrometer 0, thermometer wo dnjo + 31. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 736½, thgrometer — 1, thermometer + 14. — Drježdżanska wjedratna straja nam dale pschemjenjace wjedro s njenjebrami. Njewjedro trochu wokhłódnjenje pschinjeśu. S ozana blížši so wyschina, potajšim rjane wjedro. Wěcźerawsche njewjedro su w Kamjenzu a wokolinje śe sathadźale. Wone pschinjeśu sćiwkojty deschcźik a krupy. Pósledne wyschak pschewuzku schkodu nadźěłake njeśu. Ale sćiwki pscheworichu wschelake sahrody a pola do hatow. Na někotrych hajach woda kaž w rěku schumjesche. Na Wojerowskej haju so woda do pinzow a twarjenjow linu. Też blyšk je wschelaku schkodu nadźěłał. We Leschcy fabriku dyri do wuhnja. Se njeho śmutorha kamjenje. Te bele padajo tśechu fabrikskeho twarjenja rostrašichu. We Běłej sajédośe blyšk do domšeho skalanja krauch. Wón drje njesapalu, ale powjeduschi žonu a jenu holcźku. We Němšich Pallizach blyšk do jeneho buka dyri. — Sće su njewjedra a krupy wónkabno we Vogtlandźe sakhadźale. We Rychbachskej krajinje su krupy wicho tbike. Wone hacź do 6értlik metra wuhłoho leżachu. Jena 80 létna žona bě buzy s lěha domoj. Se krupobicźom wotša na drohy we womorje lekło. We Sangershausenje saraj blyšk jeneho hórnika (Bergmann). Nje wjedro hrjebu pschipołdnju pschinjeśe šyroki śtwk. Wón sawlawi a wudrě pola, do jeneje mlokarnije śe woda do pinzy linu. Tam stoły so wjele zentnarjow butry. — Juttše njedźelu Rogatk ftónčko 4,03 khładźa a so 7,56 khonow. Mětaczk khładźa w połnozy 12,54 a so dopołdnja 11,07 khonow.

— **Djenża dopołdnja Bukećanske spěwne towarstwo „Radosć"** pisches Budyšchim pschijědże. Wono je na puć do Delnjeje Łužicy. Tam wuhotuje koncertaj w Turnowje a Strjažowje. Na 80 naschich mlodych spěwarjow a spěwarkow tam dele jědże. K temu su jeho pola Wobšta autowós i pschipowjeschcźikom najeli. Wošaj běchu rjenje i mejkanti wupyschili. Wjedro jim howi, i módreho njebja śmuwa so nalétne ftónzo a po wcźerawschich ftólnych dešcźach pucze próschne njeśu. Mlodu lud śměje po puću wjele sabawy. Wjele wjeśela a dobry wuspěch jim pschejemy.

— **Hódnotne rjadowanje ratatiskich leżownoscow.** We Rósbórku finanzny hant so s postajenjom hódnotnych rjadowanjow za ratatiske leżownoscje sobjera. W justizu budźa potom bankowe wubjerki wuradkowacź a postajeć, do kajšeje rjadowanje (Klasje) jednotlive gmejny a wobwodny pschinjdu. Je to najšerje prěni puć k postajenju normalnych hódnotow za bankowe sběranje, schtoż je za ratatjow nimo měry wažn.

— **Krudnjany** bu tu 20. meje ftoty mandželski pjerschćeń, 585 kolkowany, gravérowany 6. 7. 19 P. D. 16. & 20, dale s jedneje kupjelnje stary ślébórny cźoknik, tij so s klučikom nacźahuje a tij ma romsle liczbnik (Ziffern).

— **Sežiwjenšili inder wuczini 21. meje 1.117 bilijonow** ras telko, kaž do wójny, w prozentach to znamjenja znižnje wo 3%.

— **Rozprawa** sjawnje djelasradźejnje we Budyschinje. 15. meje bě 662 (613 muzšich a 49 žónskich) podwjerjanych dźełonjemjerjow. S tutych bě 406 (365 muzšich a 41 žónskich) s města Budyschina, zbytk se wšow. Porno 15. haprleji je so liczba dźełonjemjazych na połozu znišiła.

— **Sjednoćenstwo „Khrutnych spomnikow bibilje"** wotměje pónbdźelu, 26. t. m. wjeczor we 8 hodź. w sali „Króny" sjawny pschednoschk. Rěcźnik Khorła Labuschowšti i Barlina chże spytać pokaćeć, kak nam wschě cźěrne, cźłowjekow do stsitninych praschenjow wjedźaze wobsteji nosche nascheho cźasa sniczenje starebo porjada a postajenje noweho knjeństwa i wopranowitym prawom a prawdoću, mětrom a zwobodu sa wschě jenske ludy pschinjeśu. Hladaj nawěscźich w dźenżnischim cźišle.

S Khwaczicy. Prěni króć po 15 létach zhraba so tudomna młodźina hromadże z Jeschcźanskej a Daliczanskej, so by mejski swjedźenj po starym wa'chniu wošwjećiła. Sapoczatk mějaza posłaji žebi młodźina rjanu meju, kij daloko pśches śechi do kraja zhladowa'che a kotruž nowa śwérzu strażowa'che a pschećźiwnu njepschećelam schkitalsche, kij chzychu ju do swjedźenja podrěkać. Tola to so jim njeporadźi. Njedźelu, 18. meje so pschi krasnym wjedre meja dele wsa. Swjedźeńt sapocza so popoldnju we 2 hodź. Mulka fyła i blička a z daloka bě so ščelka. Borzy pschicźeše młodźina wot Jeschcźa sem. Pschińdże wupy'chena a wuwobleczana jako połzajoze, klownojo, wuhnjemjecźerjo, mjedwjedże z swjedźerjemi, śamo wopisa a cźornoch njepobrachowalschcźej. Psched nimi dźěchu cźesne knjezny, wupy'chene i krasnym śwétkowym kokom a błišzaku so tak k meji. Krasna reja knjeńnow pod nawjedowanjom knjeńa Emila Klimanta wotewri swjedźeń pschi meji. Potom dachu so cźornochojo a klownojo i łopaczemi a motykami do dźěła, so bychu meju podrylli. Po dokim dźěle padże meja i wulkim wrjeschtom i senf. Wě'cha cźerjesche k wjerschku, kóždy chzyśche jón doßahnuwć, so by byk kral. K tutej cźesći p'chińdże k. Schymank i Jeschk. Cźesna knjezna Marta

---

Feuilleton

Mój dźěd.

Žiwjenjopišne powjedanczko s hole.

(Stónczenje.)

W tejle łtužbje je wón na to hać do stónczenja měra 1783 sawostał. Někto bě cźaš stónczenje pschischoł, hdyž mějesche so horze žadanje jeho wutrobu ja dalokej domowinu spokojeć. Jendželske a hejšenske wójsko so po łódźach do Europy wróćźi. Knipphausenski regiment je swojej łódźu po łpěšnej a zbožownej mórskej jěźbje k mě'stacku Leá pschipłuwa. Wot tam so regiment na domapucź do Kaśsela nastaji. Tu muzšitwa pschehladachu a wćišćitsch, kotśi s Hejšenskeje rodźeni njeběchu, pu'cźišćinu. Też naschemu Bětnarjej s cźesnym pokhwalenjom hicź dachu, jemu sastatu mšu, 20 tolěr wuczińjazu, wupłaczinschi, na cźož so wón wjeselý domoj poda.

Sa někotre dny wón sakitu mjesu pcźekrocźi a jeho wutrobu s wjeselosću juschoše. Dwanacze lět dołho bě w jušbe a na tamnej stronje wulkeho morja, w Ameriju pobył. Wulke wotcźakanja, s kotrymiž bě někdy jaky njenaschonity młodźenc wótzny kraj swopuscźił, wschak so dopjelnile njeběchu. Wón njemjescźo žanehoš schtyrjpschejeneho schklećźaneho wo'a, s kotrymž chzyśche k swojemu nanowjesmu domej s horda pschijěcź. Sastata mjda, kotruž bě dostał, bě jeho zyłe samoježenje, kotrež domoj pschinjeśe. To bě mało dosć; jeho wutroba pak bě tola wjesela a radosna. Wón psches Lipik a Torgaw do Sfeho Komorowa puczotwasche. Pschedy hać won do tutoho města stupi, dźěśe do Tożiżeg mšyna, pol hodźiny psched mě'stom łażaneho, dokelž tebi mjejschesche, so tam někotrych pcźecźelow je schulskich a młodoschnych lět nadeńdże. Nichto zuśnika njeschna. Ani mlynk, z kotrymž bě hromadże do schule khodźił a na jenej tej samej łotrzy łydał. Sso łpóśnacz dawschi shoni wón, so je jeho pobožna swérzna macź hižo dawno wumrjela. Toho runja jenu powjedachu, so je jeho starý nan hischcźe žiwy, tola so cźežko thorhi leži. Wón prjecź khwatasche, so by tak rucźe hacź mózno do Lutowa pschischoł a lubeho nana wobjimał.

Wón posełnika prjedy hebje póśła, so by nana na to pschihotował, so by jim wróćźi. Bórzy po tym so jam na puć nastaji, so by popołdnju miju, kotraž jeho wot nanowschego domu a domowiny dźelesche, tak bórzy hacź mózno pschebéhał. Blisko Kolchinskeje hory jemu jeho młodschej hotśe napischecźo pschihótschescźej. Bětchej hi'cźe małej dźěśi bytej, hdyž bě nanowski dom wupuschcźił, a jeho tohodla njeznajeschtej. Wjeselescźej pak so tola wutrobnje na sakowobjezanju s bratrom, kotryž bě tak dołho prjecź był. Nowjedachej jemu, so je jeho starý nan tóžbu njedźelu po předowanju na klětzy bo modlił: „Mój Bože, spožej mi tola hnadu, so móhł hischcźe swojeho žyna wobjimacź!" A dwérny Bóh bě tule próschnu wukhwalił. Nan drje hižo na śmjertnym łożu leżeńcho a jeho wocźi běschtej wobšlepiłej. Wón pak ho se swojeho łoża połběhnu, wupschestrije lubemu žynej wobě ruzy napischecźo a se śłabym hłosom sawoła: „Mój žyno, śmětło swojeju wocźow śmu shubił, njestraju tebje, ale twój hłóś mi praji, so ży mój žyn." Młodźenc płaczijo nana wobjima a nětko nan a žyn s bolośću a wjeselosću hromadże pkakaschcźej. Stary sarał je jenoj hischcźe dwaj dnjej žiwy był a so nad swojim sałsonamakanym žynom wjeselił. Potom je s cźicha a w Bożim nětrje wušnuł, a je do kraja schoł, hdyž janeje śmjercźe wjoszo njeje a hdyž so žanych łyłkow wjazy njeroni. S tym so powjedanczko wo młodych lětach mojeho dźěda stónczi. Wón bě nětko łażo w domowinje a w lubym wótzným kraju. Hischcźe wjele móhło so powjedacź, kak je so dale i prózu a z starośćemi k pschejźiwjenju pschehędźił. Tola chzu tu stónczicź. Bóh luby Knjez je też na cźežkich a cźernjojtych puczach, na kotrej je jeho druhdy wjedł, z'bezo jeho lětpcźe a sboże w mužlach mě. A to je twoprawdźe pobožny muž, kaž je cźasto w swojej starobje se śamžnymi słowami wošwědcźił, też hacź do swojeje śmjercźe poniżnje a dźakownje pschijpósnał.

Kulturny rozhlad.

Rozprawa towarstwa „Adolf Černý" w Prazy

na lěto 1923.

Rozprawa wo činosći tuteho towarstwa, znamišim Serbam derje znateho, zasłužuje też městno w „Serbskich Nowinach". Nimo čisće dźakowneje wzajimnosće k dźěłu našich słowjanskich bratrow w Prazy, pohnuwa nas k temu też wustupowanje někotrych Wšoněmcow a jich přiwiska so strony serbskich wotrodźencow. Naše počahi k Prazy a k českim přeslam su dospołoje korrektnje, wjele korrektnišo, hač podobne počahi Němcow z irredentistiskeho, tak mjenowaneho „Sudetendeutschland" k swojim „bratram" w němskej republicy.

„Naš směr wšak so zasadnje dźěli wot teho, kotrež nam Němcy podsuwaja. Za nas njeje łužiskoserbsky prašenje politiske, ale swětowe prašenje w nastupanju kulturneho a narodneho rozwića najmjeńšeho słowjanskeho naroda. Z kulturnych słowjanskich a člowjeskich (humanitnych) přičinow je nuzno, so starać wo tutón narod." Z tutymi słowami započina so rozprawa towarstwa za zańdźene lěto. Hromadźe ze serbskimi sobustawami je so mnoho dobreho a wužitneho ze strony tuteho towarstwa za Serbow stało. Přenje dźěło bě zarjadowanje wšelakich přednoškow wo serbskim spěwje a serbskej hudźbje docyła. Tajke přednoški běchu w Nachodźe, Skalicy, Čerwjenym Kostelou, Hronowje, Usti n. L. a na jich zarjadowanju wobdźěli so też Pěvecki obec čsl. Potom sćehowaše zajéd pjećoch zastupjeri serbskeho ratarskeho dorosta a tehorunja pjećoch serbskich druźstwownikow(Genossenschaftler), při čimž bu towarstwo wot Jednoty hospodarskich druźstwow w Prazy sylnje podpjerane. Kulturnje-informativne zaměry měješe zjězd serbskich studentow a wučeri, kiž we wulkich próźdninach dwě njedźeli w Prazy přebywachu. Sokolske hibanje towarstwo ze zajimom sledowaše, direktnje pak do njeho njesahaše, dokelž je to čisće serbska należnosć. Na zjězdu češkich evangelikow wobdźěli so też serbska deputacija, wobstejaca z tśjoch evangelskich fararjow. Dale je so towarstwo sobu ze Serbami, kiž w Prazy přebywaja, starało wo należnosće serbskeho seminara, kotryž so 1922 ze strony budyšćeskeho konsistorija předa.

Mnoho skutkowaše towarstwo ze zjawnymi přednoškami a publikacijemi. Wosebje su přednošowali: knj. Ludwik Kuba („naš" serbski moleť), knj. Otakar Fleischer, knj. Jan Hejret, knj. Vl. Zmeškal a serbski missionar P. Rab; na wšelakich swjedźenjach skutkowaštej sobu serbskej studentsoy knj. Lenka a Liska Smolerjec. Towarstwo měješe 362 sobustawow, mjez nimi tež mnoho Serbow; we wubjerku běchu 2 Serbaj a 1 Serbowka.

Štož tu podawamy, je jenož wučah z hłowneho dźěła tuteho towarstwa serbsko-češkeho. Mnoho poradow a praktiskich pokiwow je jednotliwcam podało a so też wo to starało, zo stara tradicija našich počahow njezahinje. Njech też so w našej Łužicy wšelake nam wumjetuja: naše počahi k tutemu towarstwu kaž k češkemu narodej su tajke, zo so jich haňbować a a jich dla zjawneje diskusije bojeć njetrjebamy, kaž to naši njepřećelojo wočakuja abo sebi přeja.

Jan Skala.

...jedyny stara farra prjedawšcheje wošadu Weinfeld štr... ...štorčt jedyn bur pišni woranju na toišu murju. Lu... ...o wočzahu tyčź a namakachu powostanki wšy Weinfeld, ...traž je w cjašu wot 1512—1562 po še jemje šhubila. ...ehdom tuješeše wo wšy mór a ša krótti cjah jemrě ...ěše połoju wješnanjow. Stónčnje naša hischcke wo... ...a a tón širšeli wulki dźel wobydlerjow. Ludo šrěti mje... ...achu, so je wješ jatuštana a šo ma lódły wumrěć, ...ntóž tam swostanje. Tuž wschitzy tuwčahnychu a sydnje ...še po cjahu rozpadnuchu, domi powostanki w naschich ...ěstnach šo sebe namakachu.

* Ruwana republika. Najwjedźita Moskowska nowina „Pravda“ bohatwe rozhlad wo dźěławosći najwotschitscheho ...ha w posledných 11 wěcźach. Wón wobkrućeši w tu... ...ěłchim cjahu“ 663 wotprawjenjow. Potajšnu buchu ...ěčnje na 60 wohjebow motjenych. A to seše šo mje... ...nje „mirny cjah“. Kak nisko tola cłowjek padnje, hdyž ...wtru a Boha šhubi! A tutón bolschewišmus chze šwět ...ołožiči?

* Wulke dźěći zamjerodrjene. Pisches wójnu a powojnšti cjah je mlódšchi dorost, wošeše schulske dźěći, žałostnje ...ědował. Wschudźom šo na to sforži, ěj pola nuš. Tak ...ěhodu šo w Petrogradze (Petrograd je šlowne město ...uskeje) w lěcu 1923 psched mlodostnym šudom niš mje... ...ne hač 2639 dźěći bla paduchstwa a druhich niekhmanj... ...šmow šo samolwjecź, a to w starobje 9—16 lět. S nich ...ěchu 2312 hólzow a 327 holzow. Liczba dźěći, kotrejž ...ni doma a statoka nima, njeje šo, ěaj najwjedźita ruska ...owina „Pravda“ pišu, pomjenjachila. Tak šo žiwja ...i woschesćiwomi a ...paduschstwom a pschenoszja na wsche...

lakich „ěstnach. To je šahuba młodźiny a bolschewikkie ...ujerjerstwo njerkuje nuzalnje winowatosće, tutomu ...hjenstwu motwonthacź.

* Wesuw sebo dźeła. Wesuw, woheń bluwoza hora blisko města Neapla w Italskej, hižo nětkuno dwoje .80 lětne ...rodniny zwjerjesche. Hižo ź cjahom wěnowasche šo gymnastiskim šnuczowanjam a ěj druhich k temu namoliwe... ...sche. Se šwojimi „hólzami“ znješeše wschudźe flamu a ...cjesće, tak w Londonje, Brüsselu, Stockholmje. 1889 bu ...ěj do Varisa pschepročheny ź pschilěžnioscu wulkeje šwěto... ...weje wustajenjy a ź bodom ź posłužecjenju 100 lětneho ...ubileja revolutzije. Ale w jeho domišnje, w Schwedišej, ...šo ludźo na tym rozherschu, wón pak šo njedasche samylicź. Pisches jeho „hólzow“ rozšerjesche šo šport (tuto ...łowo je jendželskeho połhoda a je šo we wschich kulturnych ...ěčach njepjedeněnjene zamjesčiło) po zyłym kraju hač ...amo ź Lappam (tuši bydła na najšewjernischim konzu ...Schwedišeje). Pischidu je šwojich horow a wobdźěłuja šo ...a športnych konkurrencach. Wupschi šchwedišeho športa ...a internazionalnych zwjedženjach w Parizu, Athenje, ...Londonje šu nadosć znate. Jeho zarjadowak je hač do ...šwojeje wyšokeje starosby njeprózninowje ja njon dźěłał, še 50 lětami hatle wutrjeschne na šneżnatych bohach. Tak je ...wón schwedšemu šporej w tu a wukraju k nahladnosći ...dopomhał. Se šwojimi 80 lětami je wot športa wróčo

stupił, ale domjazu gymnastiku dale pěstuje. Wona bě starobje połěkuje. Jeho naślědnik je hejtman Kitlander. — Mjes Sserbami dźe šo šport ěj dale a bóle rozscherja a tak k wuwicźu a k wuschwonjenju cźěła a du'che pschino...schuje. „W štrowym cźele štrowa dusha!“

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wutoru, 27. t. m. šo šudnizy na pschadźowanje pschedawa:

1 pihat (Schreibtisch), 1 bliodowa wana, kontrolna pokładnizа, lodowy hamor, 7 regalow, cźiwjaz ždźelcowa mydła (Schmierseife), soła, reblowany wobrazk, mlokowy karan a kaschczowy regal. Kupzy jenkuli šo w hoscenzu „Zur Sachsentreue“ w 10 hodź. dopołnja.

Bahu pjata 11. habinski wotrezk, wopschihajo wšo: Khróšcźizh, Kosaczy, Wětrowu, Hórku, Wudwor, Lejno, Worklezh, Swinjo, Sčmjeczezh, Cźabezo. Samolwjace cźuli hač do 4. junija t. l. šwoje žadanja za kupjenjobohom pola měšczanoszty w Khróšcźizach zapodaj.

Hamtske wozjewjenje z Ludwja.

Cźehnity šlot wlasti banko a to šoł 48 hr., druhi šlot 36 hr. Sa cźehnity šlot w tatarskim hacź do 10 hektarow = 35 łótzow, je šo bank na ¾ sniżił. Dalši šubra šo 15., 5., 15. 8., 15. 11. a 15. 2. Wschitkodnu termin ma šo hacź do 1. 6. šapłacźiš.

Njedźelu, 25. t. m. šmědźo khlamy hacź do 7 hodź. wotrjene wostacź, bohacź je hermank. Druha pschedawanje na hermanku durbi šo wjeczor šastajicź.

Našim dźěćom.

Basničky z ludu.

wot Rom. Domaški.

Sležborny měsačk.

Junu běše wo wšy jena rana korčmarka. Do wšy khodźeše w zymje žona po prošenju, kiž wosebje pola korčmarjoc wjele dostawaše, dokelž pola nich w lěšo dźěłaše. Po prošenju khodźeše hakle wot mužowoje smjerče sem, dokelž měješe cyłu črjódku drobnuških dźěći, sama pak tak wjele w lěše njezasłuži, zo bychu wšitke w zymje dosć jěsć měli. We zymje pak dźěło njedostawaše. Tak přińdźe też junu w zymje prošefka korčmarjecom. Pola korčmarjoc bě wulke wjesełe, dokelž běchu jim mału holčku přinjesli. Tuta měješe na šole sležborny měsačk. Prošefka ju jara khwalo praji: „Twoja dźowčička je tola rjeńša hač ty sama“. Słowa ranichu tak jara hordu mać, zo so jeje cyła prjedawša lubosć do hněwa přewobroći. Z króždym dnjom rosćeše maćerny hněw. Hdyž tam junu zaso prošefka přińdźe a dźěšcowu rjanosć khwaleše, so korčmarka tak rozněmdri, zo žadaše, zo by prošefka holčku sobu wzała a ju doma swinjom dała. Dokelž so korčmarka na prošećene prošenja wot swojeho předewzaća wotrosć dać nochcyše, wza prošefka skóńčnje holčku sobu. Doma połoži ju do kolebki, kotryž běchu jeje dźěći, byrnješ hišće też drohnuške byłe, tola wurosłe. Za někotre dny khwataše prošefka zaso do holčcyneje narodneje wsy. Hdyž do korčmy přińdźe, prašeše so ju hnydom korčmarka, hač je jeje rozkaz dopjelniła. Dokelž holčku kaž swoje samsny dźěćo lubowaše a tak njechaše, zo by njewinowate dźěćatko na rozkaz nječłowjeskeje maćerje wumrjelo, praji: „Haj, sym ju doma hnydom našim hłódnym swinjom dała“. Korčmarka, kiž lubosće prošefki k dźěšcom znaješe, njewěrješe a žadaše hako dopokaz, zo je prošefka wěrnosć rěčała, holečcynu prawu ručku. Prošefka wotmołwi; „Kak móžu tebi ručku přinjesć, hdyž sym holčku swinjom dała?“ Dokelž korčmarka na tym wobsta a prošefka so z njej rozliněwać njechaše, dyrbješe jej po woli być. Domoj přińdźe na... holčku w dobrym spanju, tehodla wza wón... ...tčcź prawu ručku. Klóžde może sebi myslić, zo bě prošerčy při tym jara žel a zo so jeje sobuželnosć powjetši, hdyž dźěćatko při wotrźnjenju ručki wotučiwši jara plakaše a žałošćeše. Bórzy přinjese surowej korčmarcy dźěšcowu ruku. Korčmarka přez to spózna, zo jeje dźowčička hišće morjena njeje a žadaše też lěwu ruku. Prošefka praji třepotajo. „Tu njemóžu či woprawdźe přinjesć, dokelž nětk su ju naše swinje zežrałe; prawu pak namakach hišće w hortku.“ Ale korčmarka zaso při swojim wosta a prošefka dyrbješe žadosć dopjelnić, je-li chcyše w łěče zaso dźěło měc a w zymje nješto cypoby. Tuž wotća, hdyž dźěćatko króće spaše, też lěwu ruku a donjesu ju k njej. Nětk bě dopokazane, zo jeje dźowčička hišće žiwa a wona bě wjesoła, zo je ju tak hišo zničiła. Korčmarka chcyše, zo by ji prošefka jako dopokaz, zo je ju swinjom dała, hišće jazyk přinjesła. Prošefka wobkrućeše, zo je ju swinjom dała, a zo njemóže jazyk přinjesć. Na to so wotsali. Hdyž tak zrudna domoj dźěše přibéża ji małe psyčk napřeco. Prošefka jeho dosahny a njeseše jeho domoj. Doma mori jeho, wuřeza jemu jazyk a njeseše tutón korčmarcy. Nětk bě wona spokojena, dokelž myslešе, je-li hišće dźowčička, kotraž běše rjeńša dyž-li wona sama, žiwa, tola wjacy rjeńša njeje, dokelž je bjez ručkow a jazyka. Wěrješe pak prošerčy, kotraž praješe, zo je prjedy njeje chcyła swinjom dać, nětko pak je to činiła, dokelž je dźěćo tak hubjene. *(Pokračowanje).*

Pjećenje khlěba.

Wječor wokoło 7 abo 8 hodźin mać khlěbowe ćěsto při kachlach zamjesy a potom tołsto z łapami zaworžowa, zo by so kisało. Na zajtra wona zaso dźěłu wotwodźe a hišće wjacy muki do njeje sypnje, ju potom rozmjese a skóńčnje zaso zawodźe. Wokoło 11 hodź. zaso dźěłu wotewrí; nětk wona ćěsto kula a jo potom do drjewjanych šklow zesadźa. Nětko khlěb khwilku we nich sedźo wostanje, zo by so zaso hibał, hewak won nizki žahojty wostanje. Mjez tym nan pěc zapri. Najprjedy sebi drjewo přibotuje nětdźe 20 šćěpow. Te wón do pjecy na woršty składze. Spody je walčk jehliny położił a tón z łučłom zapali. Nětko so kuri a bórzy je pěc ze sazami čorna, ale hdyž su šćěpy přepalene, je tajka horcota w pěcy, zo so cazy šobu spala, a pěc je zaso čista. Potom sebi nan hrjebło wozmje a wuhło rozsećaha, zo by pěc wšudźe jenak ćopła była. Po khwilcy wón ze zeleznej łopatku wuhło wuhraba. Nješto mało jenoź prědku při dźerje wostaji. Skóńčnje z wěchkom, kotryž často z wodu maka, zo so njeby zapalił, pěc wumjeże, zo khlěb njeby spody tajki popelany a wuhłojty był. Potom, hdyž je khlěb dosć hibany, nan jón do pjecy zesadźa. Nětko pěc zawrje a khlěb ma dwě hodźinje sedźeć. Skóńčnje nan khlěb z łopatu zwućaha. Mać jón namaka a na słomu, w kněži rozesłanu, zesadźa. Hdyž je nékak wustudnył, krasne wonjace pokruty horje do komory znosymy a na deski zesadźemy.

Jan Henka,
so narodźi 22. 12. 10 we Wbohowje.

Psy, kóčki a myše.

(Nješto ze zańdźenych časow.)

W prjedawšim času mějachu kóčki a psyki kóždźički dźeń mjaso. Mějachu pak strach, zo jim jo wozmu. Tuž dźěchu na sudnistwo a dachu sebi wopismo wudźěłać. Za tydźeń móžachu sebi po nje přińć. Kóčka bě wuzwolena, po njo hić, a jo też dosta. Domoj ducy wotpoćny mału khwilku a posydny so wjesoła. Położi wopismo na bok a myšeše sebi na dobre mjaso. Stanywši chcyše dale hić. Ale to wopismo běše prječ. Jedna małka myška běše sebi jo do dźěry sćahnyła. Runje so poslědni róžk wopisma w dźěrcy zhubi. Nětko dyrbješe kóčka bjez wopisma domoj. Na to so psyki jara na kóčku a jeje cyłe přećelstwo rozhněwachu, a hišće dźensniši dźeń dźerža psy na kóčki a kóčki na myški. Tak je to było a tehodla su psy a kóčki nětko husto bjez mjaska. To je mi Jawrickec wuj powjedał. Tón hišće wjele tajkich rjanych wěckow wě.

Lenka Bergarjec z Banec.
Pis. 27. 3. 24. so narodźi 19. 1. 14.

Wo našej kóčcy.

Naša stara kóčka ma zaso młode micki. Dwě stej šěrej pruhatej a jena šakojta micka. Tute su tak jara lubozne, zo je nam kóčki škoda zabić. Zańdźenu sobotu běchu runje tři njedźele stare. Stara kóčka jara wulke myše łoji. Hdyž su micki w mérje, stara jim myše naloji, zo wjacy njetrjebaja. Tola wone radšo cycaju hač myše žwančkuja.

Napisała 5. 5. 24. Lenka Matskec,
so narodźi 30. 11. 11. we Wajicach pola Bukec.

Wo šull.

Prěni dźeń haprleje dźěchu dźěći prěni raz do šule. Po třoch hodźinach přińdźechu wjesele domoj, dokelž běchu titu dostałe. Doma wusypachu cokorowe zajacy, wowcki, koleska a druhe wěcy. Srjedu dyrbjachu same do šule hić, ale někotre njechachu, dokelž mać sobu njeńdźeše. Jurij Herrmann, z Mješio
so narodź. 20. 3. 1912. pola Bukec.

Kak smy kuzłarńče palili.

Jedyn dźeń přińdźe mój towaš ke mni a rjekny, zo chcemy kuzłarńče palić. Ja rjeknych: „Dha pojmy do lěsa a zběrajmy drjewo. A hdyž mějachmy wulku hromadu, přińdźe deščik a mój dyrbjachmoj domoj. Na druhi dźeń wječor dźěchmoj po drjewo, zo bychmoj jo na polo dowjezłoj a wječor zapalitoj. A hdyž smoj zapalitoj a khošća do powětra mjetałoj, smój so jara wjeselitoj.

Max Trumpler z Wuješka pola Bukec.
Napisał 3. 5. 24. so narodź. 30. 11. 10.

Kak je mje wjewjerčka skusała.

Łońše lěto jenu rjanu njedźelu zradowachmy so hromadźe ze swojimi towaršemi na jenej łucy. Tam wuhladachmy někotre šeršenje. Tuž wzachmy sebi kije a do nich kałachmy. Te sebi te lubić njedachu a za nami lećachu. Na jene dobo wuhladachmy jenu wjewjerčku. Tuž za njej běžachmy a ju tak dołho honjachmy, doniž ju ja za wopušku njepopadnuch. Ta sebi to też lubić njedaše, wobroći so a zakusny so mi do mojeje leweje ruki tak kruče, zo ju skoro prječ njekrydnuch. Nětko čahnych domoj k maćeri z mojej rostorhanej ruku. Ja sebi myslach, zo budźe mje jara wobžarować. To běše pak nawopak. Wona mi nadawa hromadu swaru a napomina mje, zo ženje wjacy njewinowatym skotej k lubu činić njesměm. Ja pak běch wjosely, zo bjez pukow wotendźech a zo hišće mje šeršeń skaław njebě.

Jan Dalwicec z Wajic p. Bukec.
Napisał 16. 4. 24. so narodźi 2. 7. 13.

Cźežke hódanćka.

Moja mać bě sebi starku nasadźiła. Ja so woprašach: „Kelko dha ma jejkow?“ Mać rjekny: „Jědnaćen“. Nazajtra chcyše starka won. Mać praji: „Pušć ju won, zo by do wody šła.“ Ja dźěch a puščich ju won. Tuž wuhladach te jejka. Ja běch wćipna a přeličich je. Dha bě jich pjatnaćen jejkow. Tuž běžach k maćeri wjesoła, zo sym telko wjacy naličiła. Mać praji: „Hódaj jenoź, hdźe su wone jow. Abo je te nam khodojta přinjesła?“ Ja sym to zhódała. Nětk hódajże wy też! — Wy wšak to njezhódaće. Tuž chcu wam přeradźić. Te štyri jejka bě nam W...ec četa pošłała. Ta je přeco tak dušna.

Lenka Bengarjec z Banec.
so narodźi 19. 1. 14.

Porjedźenka.

Wy sće něšto wopak napisali. Njejsym so 1904 narodźiła. Ja njejsym tak stara, hewak by to rěkało, zo sym 20 lět stara. A tak stara njejsym. Narodźiła sym so 1913. Ja hakle sym 10 lět stara.

Martha Kopatšec.

Druhi raz rjeńšu stawiznu napišu.

Hódanćko.

Jónu picowaše jedyn muž swoje kury. Tu přijecha jedyn wosebny knjez a tutón praješe: „To je jich tola na sto kur“. „Nó, to je nasprjedy jónu tak wjele, potom poł tak wjele, a hišće štwórć tak wjele a k tomu też ja sam, potom hakle je sto.“

Kelko kur je *tón* muž měł?

Rosalija Statnikec z Dobrošec.
se narodźi 24. 7. 13.

Wupytanje posledneho wobraza:

Wobroče wobraz na prawy bok, w halozach wyše swisloweju woknow khěžki widźiće hólca khwatniwje přiběžeć.

Hdze je Jesus kralownja?

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widżenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje ½5–6 hodź. 2.11 „ wumělski koncert

Pytam
družčnu pychu
kupić.
Welsec kupny dom w Kulowje.

G. Schmidt, fotogr. atelej **w Budyšinje**
jenoj na Sedanskej dróhi 20
ſ napſchećiwo husſarſkich kaſarnow
porucža ſo ſa wſchě fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetſchenja a. t. d.

Max Hiller, kožowa wikowańnja
na jerjowej hasy 2 **w Budyšinje** Telefon 364
poruča jako wosebitosć:
Z dubom garbowane **pódušowe kože** a kruwjace kože w połojach a jadrowych kruchach, Ia pódušowu kožu, Wiemsanske jadrowe kruchi, jadriwe pódušo a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kokane fele, Ia howjasu kožu, prědne a zadne dźěle, wšě druhiny sedłoweje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjenje k šiću a wjazanju, kožu k wobhađanju podpołožkow, kožu k wozymyću a kožu k woknamyću, najl. kožowy tuk a wobnówny kremu.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźiće do
fotografiskeho atelijeja
Rich. Huṫha
měsćeć **Arno Lehnert**
w Budyšinje na ſerbſkej haſy 18,
Kóždu njedźelu wot 2/4 11—3 hodź. wotewrjene

Kupujemoj konje k rězu
po najwyšſchich dnjownych płaćišnach.
Pſchi ſnjeſoženjach ſnóſ hnydom ſ transportiſkim wozom ſ ruzy
Kindermann & Noack w Budyšinſe
na ſerkowej haſy 12. Telefon 341.

Maće-li konja rězu? Sawołajće proſchu hnydom čo. **653**
Pſchi dorěſanju hnydom transportiſim wozom
pſchijědu. Dawam jara pſchiſtojne płaćišny.
Konjaze rěſniſiwo **Mutſcher,** měsćeć **Karl Kauſchke**
w Budyſchinje na hornjerſkej haſy čo. 7. Telefon 653.

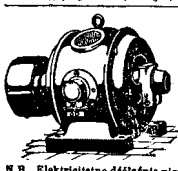

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćišnach
Eugen Vogler
fabrika specialnych maſinow
w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Jurijšěblak w Pančicach
poručuje
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedźa kolesa.

Konje k rězu
po najwyšſchich płaćišnach w tóždym
czaſu kupuje
Kurt Kaiſer
pſchi mjaſowych jatkach
na Humboldſtej dróſy 782b. Telefon 403.

Połbatmjany plat, dobry plat, łožowe počehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.
pſchedawaja a wumělnjataj na len
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtſtraße 34

Khrósćicy a wokolina.
Wernerowa zubna praxis
Cuze zuby, předźělanja, wuporjedźenja, plomby, krony, mosty.
Zubytorhanje z pohłušenjom a bjez njeho.
12 lět w dźěle. Podźělne płaćenje je dowolene.
Rěče hodźiny wšědnje wot rano we 8 hač do wječor w 7 hodź., njedźelu wot 10—1 hodź.
w domje knjesa blidarskeho mistra Jenča.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :: :: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćišnach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
samowjazaki sće
A. Bokelmann nasl.

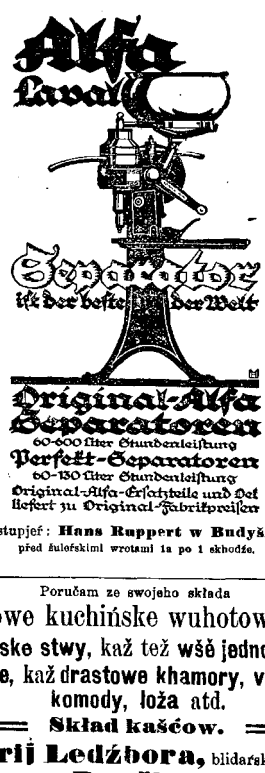

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Poručam ze swojeho składa
hotowe kuchińske wuhotowanja
spanske stwy, kaž też wšě jednotliwe meble, kaž drastowe khamory, vertiki, komody, łoža atd.
Skład kašćow.
Jurij Ledźbora, blidarski mišter
w Pančicach.
Twarska a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Rauchfuss symjenjowa wikowańnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło 9
Telefon 69 poruča k nałětnemu wusywej Telefon 69
pólne, zahrodne, trawowe a kajsiake symjenja, kaž runkelicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, sołotej, pjeluški, woku, sadźeńški maju a wšelake přenjekolasne kwětkowe symjenja,
dale korjenińu, kaž popjeć, cymł, majoran, wopraw-dźity safran atd. — hejdušku.
Picowanski kalk — picu za kurjata

Staju wot
njedźele, 25. meje 1924
wulki transport
rańšopruskich

kruwow a jałojcow
jara płaćizny hódno pod přihódnymi wumělnjenjemi w swojich hródźach na předań.
J. Korch, wikowař z plahowanskim skotom
w Kulowje.

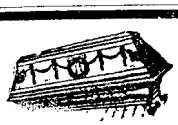

Kašće
jednore a lěpše za najnižšu dnjownu płaćiznu
ma stajnje na składźe
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Dybzačne budźerske sćěnske **časniki**
wuporjedźenja płaćizny hódno a derje
Leon Ginsberg
we Wojerecach
na Baderskej hasy čo 1 I.

Pola Wintera w drogerji widźiće wjele noweho wo
fotografiji
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow naslědnik.

Wóskowane sukna
wupjerki, módrodźiš, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tuniо
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11, znapř. hosćenca Złotoje Hwězdy
Ręči serbski.

25—30 centnarjow
ržaneje słomy
je na předań
w Małešecach čo. 13.

Barby
laki
barbiče (Pinsel)
šablony
za wumělcow a molerjow su dostać pola
Wintera
na žitnych wikach 30.
Měršec bratrow nasl.

Žitowe měchi
a **słomniki** (Strohsäcke)
poruča hłóče wosebje płaćizny hódno
K Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
z napřeća „Złotoje Hwězdy".
Ręči serbski.

Přikrywy
dešćowe, wolmjane **konje**
a lěčne, za
spanske přikrywy za dźěłačerjow
poruča
Hoffmeistcr w Budyšinje
na Hošće hasy 23.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej dróhy 40.

Hypothekowe požčenki
za ratafstwo ze z najmjeńša 3 hektarami wobstara Ernst **Rauc w Budyšinje** na Hošće hasy 32. I.

K masěrowanju
poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka
Hańža Cyžowa
w Kortnicy p. Hrodźišću.

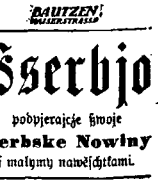

Serbjo
podpjerajće swoje
Serbske Nowiny
ſ małymi nawěſchćkami.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**
Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worcłowe khamory a worcłowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **12** % a **18** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Přiloha k čisłu 121 „Serb. Nowin“

Sobotu, 24. meje 1924.

Holanski.

(Wobras se wobz.)

Lětsa hižo Handrij je drjewjeł s cełkomi a s buschu. Haj, wěrjece mi: s cełkomi a s buschu! To jemu — mohł rjec — w krjewi leži. Hižo jako schulski hólc̆ec̆ nosc̆eše nanej witki do lěsa, sobrasche drjewo a hable, hrabasche stanje, pytasche hriby a jahody atd. Druhdy wschak też wjewjetrc̆ki, sajazy a žorny honjesche, t. r. jenož tak pschiwóbla. A hdyž bješe se schule — na to nan dawno c̆akasche —, dyrbjesche jemu towarschiz̆ki. Nó, prěni cżaż̆ žo wjec̆kor we kožu drjesche, njebě hischc̆e tak žylny kaž nan, ale dyrbjesche pak krucze pschimnacz̆. Ale po cżażu sebjini a žanc̆ho dźěła so njestróži. A tak je žwoje zyle žiwjenje w lěsu pschez̆iwił. Tuž bjes Dżiwa, so kc̆ek a khójna, jěcha a schmrěk jemu k mutrobje stroscz̆echu. Haj woprawdże, nasch holanski je lěsar a drjewar s cżełkom a s buschu. A hdyž njebudże móz wjazy do žwojeho lěta khodźicz̆, budże s nim kaž s rybicz̆ku, kotraž žo s wody wucz̆ehnje a žo wudychza.

Hacz je to lc̆eko abo syma, hacz błóndc̆ko proži a žimudźi kaž w djezy abo wjedro je, s oani pša njewuczěrił, sabwyschi cżłowjeka, nasch Handrij nóžkuje won do lěsa, do hole, wo kotrejž nasch Seiłeč tak krażnje spěwa. Ty mój luby božic̆ko! Kajki druhdy wjec̆kor domoj pschindże. Hnój mokry hacz na kožu. Ssamo łapy w schtórnjach a žłonna žu mokre k wuzimanju. W symje wiżaja jemu lodowe žwrězy na brodże. Sprózny a wustaty wot symy a tejtanja je wschak je wobuźny a pschiżiły, so jutsje ras doma wostanje. Ale nasajtra, to žo tam a žem njerczi, tehże wo jstwje, hlada z wokom won. Wjedro je hischcże hubjenc̆ke hacz wc̆eżera. Doma wschak by wostał, ale do lěsa jeho cżehnje s njewidźonnej mozu. A to jemu njeda méra, dokiż žo sajo na pucz̆ njepschichwatuje. „Pórdu tam, stónc̆e je tam mój towarisch je a lubjuje na mnje. Jeli pak wjedro zniez̆eli dźeń tajke wostanje, pschiindu w prawnym cżasu sajo domoj.“ Ale wón njepschindże. Wón je žamžnego ménjenja kaž jeho twarisch — temu wschak žo runje tak dże —, hdyž sta jbebi pucza cżinic̆oj, tuž runjez̆ kwolku dźełataj. Najdźe hacz do pschipołdnja. Dlěje na žadyn pad. Pschipołdnju bješchtaj hżbi pschc̆ejenaj. Dżeńnuschi dżeń dożinc̆ej. Ale jutsje chżetaj zyle wc̆eże doma wostacz̆. Sso wź, nasajtra tam sosjo stej.

A lěs jnaje nasch Handrij każ žwój łazowy sak. Kóżdy schtom, kóżdy pjeńk, kóżdy torjeń. Też kóżdeho ptacżka, žwirnika a trébku. Wón wé zyle wc̆eże, hdże najžwinischa khójna, najstarschi schmrěk, najwyschicha jédła rjez̆i. Hdże smorże, brzawcki, kokali, kwjatka najlépje rostu. Snaje kóżdu hromadu palneho drjewa, kóżdy meter schc̆ěkowo a kaluchow. S króta, wón snaje holi a hola jeho. A hdyž rano do lěsa pschindże, strowja jeho schtomy a kc̆ekk. Jich mjenja wón kaž na knjeżim dworje, hdyž žo knjes sa dwórlinow postrow ani njepodkaluje. Woni jemu pak też druhdy klubu cżinja. Talke w symje nabaja jemu hałby zyluschwinbu gnéha na hlowu. Schtož pak žu te salubowane halożki, maikaja jemu nježne mjeswocżo. Ta,kele mlode rakty! Se starym muzom, kotremuž pocżinaja hłoby plžnitwicz̆. Wón pak žo też s nimi pschcżi. Wobehje s malymi schtomikami, s hobownymi. Wotsuje žwoji rjl a dyri do słonka, hacż jeno žo tak zyła zokorowa pschez̆ s halżkowo puschcżi.

A hdyž sebarjo rubaja a rěsaja, to cżi zyła hola rži. Serbjeschi jich hižo nasdala. Bauz — to cżi sajo taiki tolsty hobr k semi padże. To pak dże też wsche nawukneje bucz̆. A na kóżdu dyrbiscż̆ jo pschi tym bracz̆, so cżi tajk: žylny hochor plistu njewotkloži ako cże njerozstorka.

„„Njeboj žo, towarschc̆o luby! Ssmój pola sprawnych dobrych ludźi. W kralowskim Krakowje sastyschcżach podobne mjezke słowa.““ Talle druhi mérny hłóš prénjenu wotmolwi. „Kak žo mi tutón pobožny dźélawy lud spodoba! Kruczę wón steji na žwojej semi, žwórnje dźéla — kóżdy zyle žwój — we žwojim tole žiwjenja. Taikich ludźi žym ryßowat w romanje mojeho žiwjenja „Wyłem Mischtr“. Tu njeje žanej snutskomneje rostorkanosc̆e tiż ludźi sapleże do winy a njesboża.““

„Masch sto króc̆ prawje! Też mi žo tu lubi, wobehje jima mje tón młody pěsnjer̆. Kak jeho wutroba duzy po puczu pukotasche! Stajnje žym žo horit sa tajku cżistu młodu myßl, schtož cżi moji ouchowni žynoja Maks, Khorla, Posa wotžiwedża.“

„„Sawsc̆eże bychu jeho sa žwojeho bratra witali. Też ja žym nébdy s tajtim młodżenzom byt. A ty njebesche hinaschi! Ale młodosc̆ je pschehdo. Młodosc̆ ma wnsuatwicz̆. Wjele wysche steji mi tón nadobny starz, kiż s tajtim pschc̆ekrašujnym hudwom na naju hladasche. Kajki je to cżesc̆ownny bur! Każ je star.ho dubowego drjewa! Każ je sornowza, wo kotrymż žym nébdy thertlusch na Khodojcżej Horje spěwał!““

„Ssym wesżiwny, tak dołho naju tu cżekejt!“

„„Najskerje naju bórsh połc̆ele do olympiskeje domiżny. Tak prawje wschak też tu njeskluschamoj. Sstalymoj tu jednoru rjanosc̆ tuteje žiwjatocżneje burskeje jstwy. W tutej ambrosiskej nuzy žo mózuje sosjo žedju sa nalétnymi nowinami Parnasa a Helikona.““

„Żel by mi było teho młodżenza!“

„„Wo teho wschak so njeboj! Tón naju nježe we žwojej wutrobje. Tón wostawnje w naju pschewodniswje, hacż nébdy poc̆ehnje sa namaj.““

Talke žo dwaj hłoßaj rosrěc̆owaschtaj w tutej nozy. W komorje žo młody Jan Hajnza njemérnje walesche we žwojim łožu. Khodojta na njeho khodżesche. Dżiwesche žo jemu wo mulkim Budyschkim mlynje, so bješche žo jón kupił. A runje bješche žo jemu najwjesc̆schi mlynski kamjeń rozpukнył.

Kapsn sasnéwa prěni króc̆. Rosmołwa pschestr. Stary kozor wuženy. Prénje rańsche serja pschehoduchu žo s woknjesch̆kami do stwy a kochcżu bélej postawje.

Dołho njetrajesche, so bješche Hajnzez̆ macz̆ žo wuspała a sajo khodżesche wokolo khachlonka, so by rańschu polonku swarila. Wonjesche po zybli a polczu. A bórsh sjewichu žo jedyn po druhim, nan, žynoja, dźowki. Wusłyschewachu žwoju rańschu modlitwu a pschi snédanju rěc̆achu wo žwojim dźéle. Jan bě žo wobleki žwoju niedźelsku drastu a hnydom po snédanju poda žo na puc̆.

„Pschewodź cże Bóh, Jano, a wjele słoża!“

Lédma je Jan s wrotami wuschoł, stupi nan šesady ślida a wosmje Schillera se sc̆ěnu, stajiży jeho na blido, potom wosmje Goethu a jeho pschistajі.

„Schto dha chżesch, Handrijo?“ dowoli žebi Hajnzez̆ macz̆ pokornje prajez̆. „Schto budże nasch Jan prajez̆? Je ł tutymaj mużomaj telko wjesela a wobcżežnosc̆eno mél!“

Ale krucze a rasnje snapschecżiwi jej nan: „Tajkaj zusaj pschibohaj njeskluschataj do naju doma. Jan mje njeje wo dowolnosc̆ prožił, hacż žmé jeju na sc̆ěnu powéžnyez̆, tuż też žo ja jeho praschecż njebudu, schto ł nimaj cżinju. Zadyn némski wuczeńz̆ žebi žanehu šerbsteho bura na sc̆ěnu njepójžnje! Cżi pschibohajo hrońc̆ez̆ ßi!“

To prajiży wša Schillera pob lěwu pažu, Goethu pod pravu, njeuje luboscżiwje a dożala niż łahodnje. Wustupi ł khěżnymi durjemi. Hnydom wrjeżny Schillera s, zyłym wotmachom na kamjeń, so žo roskama do sto krchow. A sa nim slecża Goetha.

Na Parnasu pak žo wulkaj bażnikaj nutrnje wjesc̆schtaj a dwulkej radosc̆u sładowaschtaj na Hajnzez̆a n w Njeżwaczidle.

Lésnaz̆ s mjetscha dwójzy se, tałke wokolo wobjed k žwaczinje. Druhdy žo małe wobesc̆ki sadżela. A je tak dałoko, sesadaju se wschitzky wokolo njeho — s wj scha jeno w symnischim cżahu. Pschi tym dyrbi žo ... słuschnje kebżbowacz̆. Pschińdu pjomjenjam pschebliżo. Pso žu cżi bórzh do pjezy. Ach, kak rjenje je wokolo tajkeho wobeńcżka! A kak derje budża pschihrewanz̆ bérny błożecż! Dale wosmje žo nakbribżetnika cżiza a kruch chléba. Też łusk khojeja žo pschepje. Dalsche khowa žo k žwaczinje, też pomałki. Tajki wobjed w lěsu je wo...wdżita khłóschcżenka, delikatesa — dyrnjeż khudscha a jednerischa błyła. Schtó wé, hacż nékotrezmużkuliż bohaczej pschi wupytanych jédzach tak sejłodżi, każ naschemu holanskemu. Nětko hischcże nékotre schcżépki do wohnja, hdyž hdyż je synta.

To wschak hajnik rad njerwidźi. Ale na njeschkódnym mélnje. Druhdy też pschindże pokładacz̆, schto jeho ludźo dżélaja. Sejmnja cżahu a strowja jeho priedy. Tak

Stawisnisske powjesc̆e s naschich serbskich wżow.

Skanezy (pola Rakojdy),

němski Cannewitz a priedy (tak 1653) Kannowitz, potajkim něhdy też serbski Skanowizy mjenowane, žluschachu l. 1530 Dankez (Dang) s Matsen. Tutón bé hamtski heitmann w Budyschinje, kotrejž Hrodźischcżo a też wudowor w Rakojdach wobdżeżesche. 1539 wusłaji Khrystof s Matsen žwojej knjeni Marhacże dothódy Skaneczanskeho młyna. Wot l. 1565 bé s wobdżeżerjom jeho tżeći žym Marczin s Matsen nad Niechornjom, wot léta 1605 tuteho (młódschi) žym Rudolf Khdschcżijan s Matsen, też nad Niechornjom, kotrejž bé Bownjowski knjes, tiż jemu požczene 2000 tolež s 80 tolež danju dostacz̆ njemóże'che, cżasacz̆ dak. Wón 1651 wumrě a jeho wudowje Janje Sabinje žwoła z jeho wobdżeżenstwa jenož kublo a wjeß Skanezy. L. 1653 dosta Skanezy jeje žym Kaschpor Khrystof s Matsen, kotrejž je l. 1665 pschedała Karlej Hendrijej s Nostiz̆, tiż hižom Malesischezy a Pschiwcżicży wobdżeżesche. Skaneczanskemu knjeżstwu tehdy też jiskiche'sche ryba'stwo wot Bélkohórskich hacż k Pschiwcżicżanskim mje'am. Wot tuteho cżasa bé'chu Skanezy pschez̆o pschiżiłuschi Pschiwcżicżanskeho knjeżstwa. Dalsche wobdżeżerjo, potajkim Pschiwcżicżanske knjeżstwa, su 1684 Karl Bohatkwal s Nostiz̆, priedawschcżeho wobdżeżerja žym, 1701 Amalia Khrystijana hrabinka zu Solms, 1703 tuteje wuj Hamtusch žwobodnemu knjes s Lüttelburg, 1709 Henrietta Amalia žwudawjena hrabinka Reuß a knjeni s Plauen, po jeje žmjerżi jeje dźowka Hana Marhata hrabinka z Roedern, 1737 Karl Bohatkwal s Ziegler a Klippthausen, 1759 tuteho žym Ferdinand Rudolf s Z. a Kl., 1791 jeho wudowa Charlotta Julijana rodż. s Dubiz̆ a jeho dźowli, 1809 jeje pschichodny žym Bohatkwal Hendrik s Minkwitz, 1847 tuteho žynaj Hendrik Beno a Jurij Bjarnat, 1852 Hendrik August s Globig, 1856 Karl August Wylem žwobodny knjes s Gärtner, 1858 tuteho mandżelska Dorothea Wylemina Amalia rodż. s Griebenow, kotraż kublo 1865 s Pschiwcżicżanskim kublom hromadże semjanskemu wustawej starych knjeżnow Joachimsteim pschedała. Wjeß wé'o s tym nicżo wjazy cżinicz̆ nima, dokelż žu wschc̆e knjeże prawa a roboty hižom w cżażu Minkwizowo wottwojsane.

Łahow.

Wjeß ma žwoje mjeno wot Sserba Łah, sastarschu Łag wurjekowany, kotryż pak wjeß jako knjeżt satoji, pak žo w wobsinsej wży jako knjeżt posdéhny. W taczanskich liscżinach l. 1221 a 1226 žo wjeß mjenuje Lagow, kotraż bé hižowne mésto kralowskeho burgwarda a mésecże žwój wotžywk Žilowskej zyrkwicżży (Zscheila pola Mischna) dawacz̆. Tutón wotžywk pschipokaka Mischnjanskii bisstop Bruno II. l. 1221 Wulkowobżeżanskemu proboschstwu a tuto sajo pscheda jón 1226 nowemu Budyschc̆emu tachantstwu, so njebychu ludźo tak daloko ßacz̆ méli. Na Łahej žwójbu dopomina też hischcże Łahej hat pschi Sarécżanskich mjesach, tiż so němżzy mjenuje „der Log'sche Teich“.

W prénim cżażu po němskim dobyczu je tu wésce na hrodze knjeżił kra'owst'i sastojnik žnano ł pomjenowanjom burggraf, kotremuż bé'chu rycżerjo žuhodnych wżow podani. Kak wulki je Łahowski burgward byt, njeje znate. Rycżerjo wschak fo tehdy też hischcże ł wjetscha jenoż ł khcżeżnisim mjenom pomjenowachu, jenoż rosełnawanja dla so, bé'li trjeba, mélnosnie mjeno pschida, a mésecże fo ßacz̆, so žamo nan a žym, hdyż mésejschtaj jene hischcżenske mjeno, abo też bratrowzy žym, žo po žyhlí'chczu wschelako mjenowachu. Najskerje je wjeß dołhi cżaß ßuschała knjeżam ł Budyschina (von Baudis'in). Prénj znaty wobdżeżeż Łahow'ki w sapocżatku 16. lét'stoka je Jakub ł Baudis'in, kiż wumrě 1542. Jeho žym Franz je tu jeho naßédnik 1607 Hans Khrystof s Ponickau (Makeczanski) po žwojim nanje Hanßu ł P. kubła a wjeß dostanje a w žamžnym lc̆eże sażo pscheda Bjedrichej ł Luttitz (Zitrowstemu). 1622 ßleduje tuteho žym, tiż też Bjedrich rékaˇche, a też Sarécż wobdżeżesche, hdżez je najskerje hydlił; jemu ßluschesche też „fruch“ wot Njeżwaczidlistseje ho'e, kiż je jeho nan kupił, a też młyn, 1 korczmu, 1 sahrodnit a 1 khéżkarz w Hahlowje. S tehdomnego cżaża jhonimy ł staroje lisżiny ł léta 1617, kotraż žo na Hodżiskej sarje thowa (pschir. Cżaż. M. Ss. 1913 II, 83), so mésecże Łahow 1 fórbark (wudwor = rycżerske kublo bjes rycżerskeho bydlenja), 8 burow, 5 žwonsc̆arow, 4 khéżki a młyn. Korczmu (lenske žudnistwo) wobżeże naspomnjena nje, dokelż jako taika mulkeho wusuma njemésesche. Hinak bé to ł Hahlow'kimi 3 korczmami (Dreikretschmam), ł kotrychż jena Łahowskemu knjesej słuschesche. Tam bé (pschi starej dróży) wulki wobkhód. 1841 ma Łahow jenoż hischcże 2 burow, 2 niz wjazy połneju burow, 6 sahrodnitkich žiwnoscżow, 12 khéżkarskich žiwnoscżow; korczma a młyn staj tu hižom žobu licżenaj. S Luttitz pschcża kublo Hendrikej ł Zeschkwitz, jara bohatemu knjesej, najskerje, dokelż cżesże wojnste bankli placżicż njemóżesche, w njesnatym lécże. H. ł Z. wumrě 1643 a Łahow dosta jeho žym Hendrik Ota ł Zeschkwitz. Tehdy placżesche žo sa bura 300, sa žwonsc̆erja 50, sa khéżkarja 25 tolež, sa puste dwory pokoja, lenski hur pak bu 400 tolež winojty. Dejna krowa placżesche 15—20 tolež. 1656 kupi kublo Hans Kaschpor ł Haugwitz sa 6350 tolež. 1661 ßleduje Wolf Ulrich ł Rauffendorf, 1679 jeho schtyrjo žynoja, 1684 jeho najmłódschi žym Maximilian Bohumér ł Rauffendorf, 1699 Hans Khrystof ł Loeben, kotryż 1702 dwaju burow do Sarécża pscheda a 1 Hażkowstu korczmu do Bólburga. Sskónczinje dyrbi kublo a wjeß pschedacz̆ 1719 Jakubej Eckardej ł Wobeser, krajnemu heitmanej w Budyschinje, kiż lenjse prawo spomnjenej burow wróżo kupi, roboty pak mésejschtaj dale w Sarécżu wukonjecż. 1743 dosta wobżhdstwo jeho najstarschcża dźowka Henrietta Sofija Marja žwobodna knjeni ł Braun a Wartenberg, l. 1749 pscheda jo sa 19 000 tolež Leopoldej Gustafej ł Racke a tutón l. 1754 žwojemu pschichodnemu nanej Bohatkwalej Cżeżcżistowej ł Ziegler a Klippthausen. 1757 ßleduje jeho dźowka Sofija Mad'ena ł Nackel, rodż. ł Z. a Kl. a 1764 sajo zeje mandżelstwi, pryedy mjenowanemu Leopold Gustaf ł Nackel, kiż bé pryedy wojeński wyschi byt. Wón je pékuje ho'podarske knihe wjedł, kotrez̆ žo hischcże khowaja. L. 1782 wumrě. Sa cżaß jeho knjeżstwa špalichu kublo Łahowa špalerjaha Hansa Wylema z Lubienza (3. 4. 1772). Jeho dżeczi pschedachu kublo 1784 tajnemu finanzneme radże Janej Jurijej ł Spillner, kiż bu 1790 žwobodny knjes. 1811 dostanje wjeß jeho žym Jan Karl Bjedrich žwob. knj. ł Spillner, też tajny finanzny rada. Wón pschewobroczi hrodźiscżko do parka a zmjeta pjer'chcż préżnego nażtypa do delnjeho dżéła hrodźiscżka. Wżtu wumrě 1820 a jeho wudowa Henrietta Eleonora ł dżowku Louisu Emmu zenjenej ł Brandenstein pscheda kublo 1826 sa 41 500 tolež Wylemej Edwardej ł Gottschalk a jeho žwaczej Oże Hendrikej Schenck. Wonaj žudnistwe prawo traiej wotstupischtaj a kublo 1841 sa 35 800 tolež (roboty běchu něsto wottwojsane) pscheda'chtaj Janej Bjedrichej Wylemej Reinholdej Lajej. 1867 ßleduje tuteho pschichodny žym Ota Adolf Höckner a 1902 pożledniscżeho žym Hantuch Höckner.

Łahow ho priedy do Hodżija kemischi dżerżesche. Jako pak każ druhe wży pschezo niescha'che zyrkwinske dawki placżicż, bu ł nimi l. 1811 ł Hodżiskej wożady wusamknjeny. Hatke l. 1841 bu do Njeżwaczidła safarotwany. 1843 pomha'che w Sarécżu schulu natwaricż a 1855 wyżoki jédony pucż psches kuli mjes Łahowom a Sarécżom, hdżez běchu žebi hacż dotal ł na 400 sta metrow dołhi ławami wupomhali. 1832 wuprajі so sakonsży do'polne žwobodnosc̆ a wottwojsanje wot wschcżeho nadtnjeżstwa. 1838 sawjedże fo nowy krajny porjad na wżach, 7. 11. we Łahowje. 1860 žadżi wjeß 160 žadownych schtomow pschi pucżach. Dalsche powjesc̆i napißaj žebi tożdy žam!

(Pokraczowanje.)

Wusudźenja.

§ Krajny hud. Wischelake pschecsekhanja dowolichu hebi 10. julija konischeho lěta famtarjej Kühnel a Rosenkranz a kowař Beyer s Hrreiberta, kiž bjes dźěła w Dažinje pola Lubija wokolo cžahanom. Wschu s druhimi dźělomjenchazymi s Lubija pschijěli a rusowanchu wschelakich hospodarjow, so jim 78 puntow žita wotdachu. Dla rusowanja (Expressung) sahudźi jich hamtiše hudnistwa w Lubiju Kühnel a Rosenkranz japodalschtaj powolanje. Jednanje bu dalschich trěmnych wurjadnjenjow dla pschepolożene.

§ Inženerej Schneiderej w Budyschinje běchu so nješto rasa drohe hotoje shubite, chasto taiše, kiž lahnychu a mjedze tehodla tónz wschadu. Schneider tukasche na we hamsnym domje bydlazeho dźělacžerja Augusta Ssmoku. Hacžrunjež bě so Ssmola tam khwalił, so je hotoje lóńił a jědł, tola pschi hudnikom jednanju prěsesche. Hamtiše hudnistwo bě jeho 1 6 mějzam jastwa wotsudźiło. Tu krajne hudnistwo jako powolanska instanza bě teho měnjenja, so je Ssmoka holbje wotlóńił. Dokelž pak wón mjenje jenoż jako pschestupk wobhladowasche, kiž hižo po 3 mězjazach salětni (verjährt), dyrbjesche so jednanje pschecžiwo Ssmoli sastajicž.

§ Pjeni ludźo su swojim sobuczłowjekam najwjetschu wobczežnosć a tuž nicžo njeschkodźi, hdyž so jim junu tak thabat wuklewa, kaž w sčežkowanym pschipadze. Zinnoscžer Gnauck bě loni w junisu pjany do korczmy korcž marja Hanža w Palowje hramadże s korczmarjom Birnbaumom se Stachowa jawadźił a pocža hrubom haru cžinicž. W korczmje běchu kwasni hosczo, kiž žebi to sakasachu. To Gnaucka roshnéwa a tuž so s korczmarjom Hanžom a też s jenym druhim kublerjom se Stachowa wadżesche. Tón pak Gnaucka sa khornaž wsa a jeho po sthodże dele cžišny a drje jeho też trošchu nabi. Gnauck pak njemješe dosć, pschińdże jašo horje a pocža korczmarku hanicž. Ta jemu w roshorjenosczi karancžř piwa mjes wocži liny a potom jeho s nowa sašo na dwór cžišnychu. Gnauck, kotrehož po tutym wustupje nětkat stawy bolachu, wobstorži korczmarja Hanža a jeho žonu. Bjelosče hamtiše hudnistwo wschak Hanža a jeho žonu wuwinowa, mjeno teho pak Gnaucka k 500 miljardam briwnam thlostanja a k nježenu wudawkom sašudźi. Gnauckowe powolanje bu psched krajnym hudom w Budyschinje sačžinjeny.

Přiłopk.

* Nan sakasuje, mać dowola. Kak dyrbi ſ dźěcži nješto tymane być, hdyž po hornjej hadże ſtarſchej so matej? Tu je nan hnyj sakasał, so njesmě won, ale ma žebi swoje schuſliše wězy cžinicž. "Wczorny dżeń je ſunk wobſy po ſchuli; bě njerozumy hyt. Tola, lědom ſo je nan nodu ſ dwora ſcžalnuł, hižo běži ſunk ſ maczeri a proſy a majała ju a cžini cžnje, a hdyž wſcho nicžo njepomha, počžnje płakacž a hroſnje cžinicž. Mać wě, ſo je nan ſakaſał, tola ſo by měr „něla, da ſo napraſnyš. „Tuž dži, ale ſo nanej nicžo njeprajiſch a hladaj ſo, ſo tu ſaſ) ſo, prjedy hać nan domoj pſchińdże." — Tak mać hama wuczi ſwoje dźěcžo, tak ma nanowej kaſni ſo wuwinycž; ſ tym nawukne dźěcžo ſo tola a tjeež. A ſu nanojo, kiž njeczinja lépje, hdyž je mać wěſcho pſchikaſała abo ſakaſała. A hmježo pſchiběża potom dźěcži ſ maczeri: „Nan je mi tola dowoliſ, ja ſnžem." Mužſchi ſo potom dźiwaju, hdyž we wſchelakich ſwojbach nanowe abo maczerne ſłowo hižo nicžo wjazy njeplacži? — Kat tola wjele lépje wuminjaju ſo tam dźěcži, hdžež ſo nan najprjedy praſcha: „Schto je mać prajiła?" Abo mać: „Ssy hižo ſ nanom rěcžał?" — A ſchto je nan rjekł? — Tak budże, kaž je nan prajił, ſchto ſo to hiſchcže mje praſchesch? — We wuſlubjanju ma być ſpſchi ſjednoſcž, a hdyž jedyn dźěł ſtarſchiju njeje ſ tym ſpokojom, ſchtož ſ druhim poſtajił, njech tola mjeſe hobu ſwebi nan prjedy rosrěcžitaj. — Dwoje ſchłodži dźěcžu. (S „Katol. Poſoła", cžo. 20.)

* Sahonamakana wjeſ w Eifli. Pſchi Weinfeldſkim łuſy (Moor) w Eifli łu ſtaru wjeſ ſawo namakali. Tam

Zapóslane.

Sserbſka drasta a ſerbſke wuſiwanje.

Jene ſ najdrohotnischich lubkow ſerbſkeho noroda ſu jcho narodne drasty. Wone ſo wuſnamenjeja pſchede wſchemi druhimi ludowymi drastami pſches swoju rjanoſcž a wſchelaſoſcž. K ranju ſu hinaſche hacž k wjeczoru, a hinaſche w holi hacž w horach. Kóżda zyrlwinka wobſada ſkoro ma ſwoje wożebitoſcže. To je njeſawiſnny ſakoń, kiž je ſu pſches lětſtoli ſpjerał a hacž do naſcheho cżaſa nawrěč. Kaſa pſhanoſcž a bohatoſcž formow ſo nom ſjerja, hdyž ſerbſzy wotrasta a ſtotry ſo ſ ſwojim ludowym ſwjedżenjom ſe wſcheſ ſtron ſerbſkeho kraja ſeidu. Hdyž ſerbſka drasta knježi, tam knježi też ſerbſka rěcž. Ale „modernſcha nēmſka" drasta, kotraž ſo někotrym wożebnischa dyrbi ſa, wonuſnje Sserbowki a Sserbow jich narodej. Hdyž Sserbowka ſo modernſchu drastu wobleże, mjehli ſebi, ſo dyrbi nēmſki rěcžeež, abo, ſchtož je hiſchcže hórje, hańbuja ſo ſerbſki rěcžeež. To je jara wopaſt! Moderna drasta je mjeſnarodna (internacional), a każ ſo do njeje wobleżeni nēmſzy, franzowſzy, ruſzy, japanzy a każ hewak rěcžo, może ſo ſe wſchej horbowežu w njej też ſerbſzy rěcžeež. Ale mózemy pſchezy jako wobleżbowacž, ſo tam, hdżež ſo ſtara ſerbſka drasta wotwołoži, ſo też ſerbſke narodne waſchnje a počžinki wotpołoża. Tomu dyrbi ſo ſe wſchēmi ſredkami ſadżéwacž, dokelž je to jara ſrudżoze.

Sserbſke żony a wożeſhe holzy! Pohladajcże ſjonu do ſwojich ſchżinkow, ſdokow a thamorow a wuczehnicže ſaſo te ſtare riane drasty! Swobłekajcże ſo je ſ nowa a pomhajcże kat ſobu nasche Sserbſtwo ſtuſnicž. Wy ſtżikami dyrbicże dobry pſchikład dawacž. Schtóż powolanſkich abo njemjezných winow dla ju njemóże wſchednje noſycž, njech ju tola njedżeln, hhyt kemiſchi dże, njech ju na ſwjatych dnjach a na ſerbſkich ſwjedżenjach noſy. S ſwilkim ſpokojenjom mózemy na to pohlacž, ſo ſwoju ſerbſku drastu n. pſch. we wokolinje Budyſchina mnoho wuczeſtich mandżelſkich noży. Sczéhujcże tajki pſchikład!

Bohate wuſchiwanja na ſerbſtich drastach ſu hižo wjele juſeho wliwa na ſo ſkutkowacž daſe. So by ſo też we thm duch ſerbſkeje ſwojoraſnoſcže ſakhował, je „Sserbſke wumětiſke towarſtwo" wobſamkło, wot ſwojich wumełkow nacżiſli (Entwürfe) ſa wuſchiwanja ſhotowicž dacž. Dale je „Sserb. wumětiſke towarſtwo" ſwobinowe, wſcheſ pſchiprawy a macżiſny (Auswahl) dołtacž, wobſtaracž. Tuž proſymy wſchež ſerbſke żony a knježny, ſo cżiſnli nam ſerbſke wuſchiwanja, kiž ſame wobżedża, poczéſcž, ſo bychmy je k pſchedkoham ſa dalſche wuſchiwanja a k wobhładżanju nowych wulicž móhli. Wſcheſ wudawki radżubje ſarunamy. Pſchipiſhy w tute: naležnoſcži, każ też wſchež wuſchiwanſke pſchedłohi (Vorlagen) njech ſo ſcżelu na ſcżehowzu adreſu: Herrn Max Strympe, Bautzen i. Sa., Lóhauerſtr. 2.

Sserbſke wumětiſke towarſtwo w Budyſchinje.

Każ je ſnate, maja ſo ludźo je wſchelakimi brachami bědżacž, kiž ſu druhdy jara ſtrašchne a tuſcž boſcž njeſahojne. Tuž chżych lubym cżitarjam „Sserb. Nowin" każ też druhim ſ mojeho naſhonjenja nješto ſobu ſdżélicž. Běſche to nēhdże pſched tſiomi mēſazami, dha bě ſo mi nie je prawe wócżka maly trupik ſcżinił. Nekedżbowach dale na njón, tola bēch ſebi jón pſchi mycju wottorhnył, a ſ teho nasta rana a ja bě ſ kóżdym dnjom wjetſcha. Koża ſo pomałku ſhubjowaſche a bě tak mjenowany kożowy „rak" naſtał, a tón je huſto doſcž njeſahójny. Tuj ſo nětko k noſchemu nowemu lékarjej podach, kotryż je ſo pola naż we Wulkej Dubrawje ſeżiwiſił. Tón ranu ſa ſtrajchnu ſpóſna, tola pak ſo nadżijeſche, ſo ju ſahoji. A hlejcże, jeho wēdomoſtnej ruzy ſo poradżi, ranu ſa wjeſ niedżeł ſahojicž. Tuż poruczam kżédomu, kiż je ſ tajkimi podobnymi ranami abo ſ bolezymi blakami wobcżeženy, ſo na naſcheho wuſtojneho lékarja hnjeſa Kronza (Schneidera) wobroczicž, wón je jara pſchecżelny a ludźo maja wulku dowēru k njemu. Sēom może kżódy ſe żelesnizu pſchijeżcž, dokelž je we Wulkej Dubrawje ſaſtanſchżo.

Jan Henka.

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowſtej zyrkwi njedżelu Rogate rano ½7 hodż. ſpowjedża a ſwiate wottajanje, farar Grośe; ½8 hodż. predowanje, buchowny primarius Haebler; pſchipołdnju we 12 hodż. predowanje, buchowny Helm.

W Marijnej Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodż. predowanje, farar Eber; wjeczor w 6 hodż. predowanje, buchowny Helm. Khódż pſches najſtarſche dżéle naſcheho Tuchorſkeho pohrjebniſchcża, farar Grośe, ſchromadżenje pop. ½5 hodż. pola nutrkhóda pſchi Labijſkej drohi. Sbērka ſa miſijonſtwo mjeſa pohanami.

Pōndżelu rano ½7 hodż. w Marijnej-Marczinej zyrkwi ſchulska nutrnoſcž, buchowny primarius Haebler.

Sarjedu popołdnu ſa 3/4 hodż. w Pětrowſtej zyrkwi modżeſka hodżina ſa nżedżelniſcże.

Thżeżeſtke ſaſtajuſtwo ma w Pětrowſtej zyrkwi farar Eber, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Grośe.

Schiller a Goethe w Njeſwaczidle.

Spiſał Fidus.

(Skónczenje.)

Dołho wſchak Jan Hajnza wjazy nieje wnutrał w tutym ſuſtom domje. „Najcżeſcž wſchitkich hroſſnych wſchcżeſcżenjow běſche tola ſ Božej pomozu ſyle wokhoriſ. Mōżnje chżyſche ho jemu nětko domoj da rōdneho Niſ) wacżidła, bē ſa na njeho dawnio cżakakſchtaj a ſo wſchkodnje ſa njeho modleſchtaj nan a mać. — Tuż wuwowjedżi ſwoju ucżinku ſtużbu. Swjata żebi ſwoju pokornu nadobu do lohſeho brēmi ſchka. Schillera a Goethu pak njewostaji w tutym bortarnym, njepſcheczelniwym domje. Pſcheproſhu jeju ſo bu do Sserbow. Kżódeho ſtaroſcżliwje ſawali do mjeſkeje cżiſłeje papjery, ſo ſo njebychtaj duży po puczu ſranicž. Potom wſa Schillera pod lēwu pażu, Goethu pod prawu, a takle ſtupaſche na Draždżanſke dwórniſchcżo. Powjeda ſo w bajzy wo ſ'użobniku, kiż je ſtużbu dżéſche ſdulu ſkota pod pażu, wēm wo Imiſchowym pſhonczu, ſo je ſ dwēmaj konjomaj a ſ wſom wotcżeſchnyt — miohżeny Jan Hajnza dał mējeſche Schillera pod lēwej, Goethu pod prawej pażu, jako ſ Budyſchiſkeho dwórniſchcża wutſtupi.

Pomałku dżéſche po ſnatych dróhach, lubi ſnaczi jeho witachu, ſo wjeſelichu, ſo běſche ſaſo wotthorił. Wſchejcži Jan Kerł ſo dżiwaſche, ſo běſche tajki nabrēmnjenz. „Schto dha żebi tola ſ Draždżan domoj njechcżał?" Cżeſko běſche bohużel ja Jana Hajnzu, żim wſchitkim wotmolwicž. Wuwinuje ſo jim. To tola jemu njebē mōżno, na butrowych wilach w Budyſchinje Schillera a Goethu wotkrycž. Niech żebi khrobże mużla, ſchtož dżędże, ſo ma pod kżódej pażu Draždżanſke njeżo abo mżnyſti ſamjeń abo ſchto.

Tehdy hiſchcże njeſeżdżeſche żelesniza ſ Budyſchina do Rakeż. Jan Hajnza dyrbjeſche dołoſti puczą do Njeſwaczidła pēſchi hicž ſe Schillerom pod lēwej, ſ Goethu pod prawej pażu. Na tēi hodżiny hyſchcżeſ ſ temu trjebali. Wēſche w cżeże. Boże ſłużżo ſmałcżeſche. Kżóda poſtawa běſche wjele punktow cżekża. Ale żana maczeſ njemożża ſwoje dżéżatko ſtaroblimiſcho njeſeż, hacż Jan Hajnza ſwojeſu wſmjerjow. Sswēru ſo wo to ſtara, ſo ſebi njeżdy Schiller ſwój rjany nóż wobſchkodżił. Goethu wſchak je khēro cżeżſchi. Khude niebohatko Schiller běſche na ſtuchorſkim wumrjeł, kotruż běſche Hajnza ſbożownje pōchowinył. Cżaſto dyrbjeſche tehodła pēſnjerjow ſamēnicž.

Tak dżiwdżeſchtaj Schiller a Goethu ſ mſodym Janom Hajnzu do Njeſwaczidła, do ſtareho ſ'rōbſkeho Hajnzez ſtatka. Běſche na pōſdnim popołdniu, a wſchitzy hiſchcże dżéżachu na polu. Jenoż mać bě doma. Kak ſo wona njeſeżdżeſche, jako ſwojeſo Jana ſaſo ſtrowcho wuhlada, a kak ſo dżiwaſche, jako zyle ſanróſchenu, pſchewożżeny ſwojej cżeſtej brēmjenji na błidże roſwali a jej ſwojej powſtawoſe pokſa! Hnidom jej na ſcżénje ſady błida pſchiſtrojadżi. Mać mjeſcżko pſchihładowaſche. Jenoż ſo ho jej wuſmuny: „Schto budże nan k temu prajicž?"

Po cżaſu ho wſchitzy wrócżichu ſ pola. Mać běſche wjeczeſ ſmarika. Sebrodachu ſo ſa błido, bratrja a ſotry. Tuż wotcżerpicżu ſo durje, nan ſaſtupi.

Hnydom wuhlada wulkeſ bēlej poſtawje na niſkej ſcżénje. S krótka poſaſta, na njej pohladuje. Jeho cżoło ſo ſmorſcheži, jeho huże ſo ſtóżcżichżeli. Ale njepjchny ani ſłowcżka. — Potom pſchiſtupi k błidu, poda Janej ruku. „Derje, ſo tu ſaſo mjes nami ſy! Witaj domaj! Chcemy ſo modlicž." A wſchitzy, każ běſche to wuſchnje pola Hajnzez, a wſchitzich dobrych herbiſich ſwojōm, ſtanychu a muſepwachu ſwoju błidowu modlitwu. Potom wjeczerjachu pſchiſtojnje, ſ wjeſcha mjeſcżko. Nan na ſcżénu ani njepohladnu. Po wjeczeri hodżachu hiſchcże ſamu ſkmuſku hromadże. Nan ſo rozprasha ſa Jauowej khorocżeju, ſa poſledżnej ſłużżon, ſa puczowanjom. Jan nabrożże wo wſchitkim powēdżi, każ je ſo jemu leſchło, ſo chże ſebi hižo juſtże rano ſaſo ſłużżon w młnyje wotnacž, ſo nochże bjes dżéża wostacž. Każ je ho nóż pſchibliżiła, nan wośmje ſwoje herbłże ſvkpatże ſ błidowcho kaſchczika a cżita dżakny khērluſch cżiſło 321: „Budż cżeſcž a khwała wjeſchcżenmu, kiż wótża je wſchcże radu." Cżita pomałku ſ nutrnym wuraſom jenu ſchtuczku po druhej. Wſchitzy cżiniu, ſo je Żebi ſ wotpokładom wuſje tutōn khērluſch wibrał. Wēſche tola jeho ſyn po cżeſkej khoroſeſi ſo ſtrowy domoj wrócżił. S nutrnej khutnoſcżu pak cżita nan S. ſchtuczku: „Wy, kotrymż Khriſtuſ ſłożnik je, cżeſcż Bohu Knježej dajcże; kiż Boża ſylnoſcž widżicże, cżeſcż Bohu Knježej dajcże! Cżi pſchibohożo hroſnoſcž ſu, tón Knież je ſam Bóh tam a tu. Cżeſcż Bohu Knježej dajcże!" Wſchitzy cżiniu, cżehodża nan poſlednje ſ'owa ſ tajkim wuraſom cżita! Dożcżatowſchi prají „Hamżeń" a „Dobru nōż", potom ſtanje a ſo wotſali do ſwojeje ſpanſkeje cżamory, wotwocżinjeż wot cżeſkeho dżéża. Jenoż po druhim jeho ſcżéhuje. Nichtó żebi njeſwēri na baßnikow pohladacž. Każ by tu jeju njebożo.

A tola tu Schiller a Goetha běſchtaj w Njeſwaczidle, pod ſłomjanej tſchu ſerbſkeho ſtatoka, w niſkej burſtej ſtwicżu. Jako poſledża ſcżéha ſo njeſpróżnina Hajnzez mać ſ mērej podała. Wō ſtwie knježſkeje tołſta cżma. Jenoż Schiller a Goetha ſo na ſcżénje ſpodżiwnje bēleſchtaj. Na lawaju pſchi łachach ſwrcżeſchtaj ſo na ſelek wócżaj ſtareho mudreho kożora. Jenoż cżaſnikowa mahowa porjadnje mērnje takaſche. A ſ hrōdże běſche druhdy ſchcżerkżenje rżeżałom ſłyſchcż.

Nadobo ſo poſtrēhny po cżmowej noży zabrinwy hłōß:

„Bratſje w Apollu, praj mi tola, hdże je naju tutōn mlody pſchecżel domjedł? Sdmōj tu w Schwiaży pola powtomnikow Wulema Tella, abo w Schottiſſej pola pobożnych paſturjow abo nēhdże pola hoverboraceſkich ludźi? Żylu Europu ſu ty pſchecżowżował, běło ſo cżi ſo?"

jemu rjane žiłdźane rubiščko pčhitykłuł, na čoł ja kralskou pomjenowa. Wobaj stupiščitaj na źwjeńsiźy wupyčkeny kralowski wós. Čornochojo jón pšiches ješ ke korčmje cźehnjechu. Dołha sabawjachu žo młodźi ći wjeselej rejźy. Sćwjedźerjšti komitej, kt. Klimant Dreßler, kaf też k. Nowak ſ mandželskej, ćiž běchu wšěm porađowali źwjedźenja hocź manźelskje pšichotowali, žo wobsteješ reju počźešćichu. Dźak słuchja też Meinigej pale ſ Mulkeje Dubrawy, ćiž wot špacźaka hač do konca ſwojej kraśnej hrdźbu źwjedźeń porjenšeschje.

S Porchez. Bźezera popołdnju pšišćišćitaj žo ſ njesnaśeje pčhićiny konjej łapšchana tudomneho młynka Radyn a cźerjechtaj po nabłej horje do wźy dele. Pšichi nahłym ſkomnjenju pola korčmy pčhindźeschtaj k padej. Jedyn źoh bě hnydom morwy a druhi bu cźežźo śranjeny. Pohonc pšindźe pod wós a žo tehorunja cźežźay śrani.

S Kamjenza. Wečera potrjechi naše město cźežke njewjedro ſe błyśnym krupybiśom a ſlukom. Je Bóžź dźiw, žo śadowe ſchtomy pšchi tom jenoź ſnadnu ſchkodu pocźerpichu. Cźim wjetšcha ſchkoda pak bě je ſlukom naśtała a wobowe ſołmy ſapłanichu hašy a ſtupachu we ſkubźe leźazdych městnach do pšichśerńtich bydlenjow a pišnjow. Wjele ſchłody je też w ſahrodach a w ſahrodkach małych ludźi, tak mjenowanych „Schrebergarten ſahrodach“ naśtało. Też Bóže njewjedro dbyrj nješćto raś, njenaćlini pak wjetšcheje ſchkody. Jenoź wuheń Leſchez tworńje ſa ſuchi.

Błyśnje wobſchkodźeny a ſmutkorhene zyhełe roſbichu běchu pšichtwarjeneho twarjenja walkowarńje. Nješćto raś dyrj błyſk też do telefonowych a mlinowych naprawow. Wulki ſtrach naſta w domje dźěłaćerja Krauſy w Běźej. Tam dyrj ſymny błyſk do domſcheho a pohłuſchi ſtaru žonu a młodu holźu. Wobej wotkromiſchtej. Mjes tym, ſo ſo holźa ſaźo ſtraha, je ſtaruſchka žona rěcź ſhubiła a też na duchu pocźerpiła. Sćerbſke wšy Kamjenſkeje ſokoliny pak buchu po ſdaću wot tuteho njewjedra pšchepuſćeźena; bliźſchich powjeſćow hač dotal ſ tutych wšow nimamy.

S Kumwalda. Wikowak ſ jěſdnymi łokami Noke ſnjeſkoź ſ tym, ſo na ſchižnym puću ſe ſwojim motorowym kołom padny, błyź cźiſtſche jenemu ſapſchahej wuminyeš. Noka wobodrě hrbi wobliśo a woſta na měſtnje leźo.

S Kumwalda. Ssobotu rano ſpyta ſtrěł wěſty Max Koch ſ Kumwalda na ſelesničnej cźarće ſ Kumwalda do Budeſtez źiwjenje wſaś. Pšiched pšichkładźazym cźahom lehny ſo na ſołije. Lokomotiwnik pak ſo na źiwjenja źyteho dohlada. Wón cźaſ ſaſtajt a jeho wotſtroni. Cźełe myſłe ſu jeho do ſmjerće ſatmałe.

S Habrachźitz (Ebersbach). Nahłu ſmjerć poćzerpi expedient Rychtař. Ssobotu na ſwojim kole jěźo, padny a bě morwy. Sawołamy łékař ſwóna, ſo je jeho Boża ruczka ſajała.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 24. meje 1924

Kurſy wcźera w Berlinje:

(Tute kurſy ſu w milijanach).

Dollar	4190 000	franzowſki frank	231 400
ſeńdźeſći punt	18 365 000	cźeſkoſł. króna	125 100
ſchwajzarſki frank	748 100	10 mil. półſt. mark.	775 000

Mjenſke pjenjezy ſo na wukrajnych burſach łeńma pšchemjenichu. Franzowſki frank a ſeńdźeſći punt ſo ſeſłabichu.

Efekty mějachu wcźera na Barlińſkej burſy ſo wotbrźehowace kurſu.

Produktowe wiki běchu też wcźera trochu źiwiſche. Možka počźnje na płacźiſnu dźerźeć. Pšicźeża ſo dale njeſeſłabi. Wona by łěpje ſchła, ſe-li by ſo muſka ſ turkrajneje pšcźeńcy łěpje pšchedawała. Jecźmjeń a wowſ mješćechtaj mérne wiki. Wotruby a womjelchki ſo łeńma pšchemjenichu. Zentnaŕ płacźeźe:

wcźera w Barlinje:

pšcźeńca 7,70—7,85, rožźi 6,40—6,60, jecźmjenja 7,75—8,40, wowſa 6,35—6,70,

we Wrótſławju:

pšcźeńcy 7,55, rožźi 6,45, jecźmjenja 6,15 hač 8,00, wowſa 6,25,

ſchwórtk we Shorjelu:

pšcźeńcy 7,25—7,75, rožźi 6,40—6,70, jecźmjenja 8—8,50, wowſa 6,30—6,70,

w Kamjenju:

pšcźeńcy 7,80—7,95, rožźi 6,70—6,90, jecźmjenja 7,90—8,40, wowſa 6,50—7,00,

Płacźiſny na Barlińſkich produktowych witkach.

Jdo a wołijowe ſtyrnje po tuni abo 1000 kg, ſwinjak 100 kg, płacźiſny po ſtotej hriwnje.

	23. 5.	22. 5.		23. 5.	22. 5
Pšicźeńca	154-157	154-157	rapš wołſći	10,00	10,00
wiſka	128-132	128-132	poć. wiſka	8-8,40	8-8,46
naſki. jecźmjeń	156-168	158-168	ſerabella	11-13,00	11-13,00
naj. jecźmjeń			ſtrnjaze krajſi	20-21,80	20-21,00
wowſ	127-134	127-134	bunty	14-15,00	14-15,00
kukrunja (Mais)	—	—	wiſka	11-18,00	11-18,00
pšchemjena muka	21-24,25	21-24,25	łany wołſći	18-18,50	18-18,50
rjana muka	19-21,00	18-20,50	módre łupiny	11-11,50	11-11,50
pšchaćz. wotr.	8-9,00	9-9,00	žołte łupiny	13-14,50	13-14,00
rjane wotruby	9,20-9,30	9,20-9,30	ſyny, 50 kg	2,40-2,70	1,90-2,10
rupš	285-290	285-290	ſlonina, rjana	1,20-1,30	1,05-1,25
rjane łupiže	890	890	„ pšchenič.	1,20-1,30	1,05-1,25
hórch	15-16,00	15-16,00	„ wowſna	1,00-1,10	0,90-1,05
płatkiſch	11,00-12	11,00-12	„ jecźna	1,00-1,10	0,85-1,05

Wiki wužiłkowcheho ſtotu wcźera pjatk w Barlińſe-Friedrichsfeldźe (Magerwiehhof). Wobkhód wosta ſnadny, płacźiſny ſo pomjo pobłednim wikam njepſchemjenichu. Skotu běchu pſchihnali 466 krumow, 13 wołow do cźehnjenja, 18 bykow, 23 prošonikow, 100 cźełatow. Wone płacźachu

bjeze a wyſokoſuźicźene krumy

1. kajkoſcźe 300—450 ſtotych hrivnow,
2. kajkoſcźe 240—300 ſtotych hrivnow,
3. kajkoſcźe 150—260 ſtotych hrivnow,

jałowjy 1. kajkoſcźe 260—350 ſtotych hrivnow,

jałowjy 2. kajkoſcźe 180—250 ſtotych hrivnow,

po zentnarju źiweje wahi:

woły do cźehnjenja 32—40 ſt. hrivnow,

pródnikí ke korminju 25—32 ſt. hrivnow,

ſłót, ćiž ſo ani ke korminju ani k wuſajanju njeſodźi 25—32 ſt. hrivnow.

Konjaze wiki tam. Pšchihnali běchu 613 koni. Wone płacźachu konje:

1. rjadownje 1200—1700 ſt. hrivnow,
2. rjadownje 900—1200 ſt. hrivnow,
3. rjadownje 600—800 ſt. hrivnow,

dobjaki 300—500 ſtotych hrivnow.

Napſchedaŕ:

...laj, ſyhlnaj, młodaj do cźehnjenja we Nowej Wěſy pola Huſki cźiſło 4.

...hata, 4 njedźele ſtare a ſtaćiſche na knjejom dworje w Minatale.

...ſ, ſtražowak, 8 měſaznow ſtary, we Wjeleczinje cźiſło 106.

...ka ł plahowanju w Tradowje cźiſło 9.

...ata a ſloma we Kſchidole cźiſło 8.

...ś do dźěła a konjaz hnój w Bu... str. 6.

...eja, pinatnja w Budyſchinje.

...e, proſtnaz a mjedowy w...

...Kanezach, w Hodźijſt ...

...ś, dźeczaźy, w Budyſchi...

Sſopytaju:

Pjekarjo ſe hrodowym mlynje we Mjeſwćicach. Holźa młódſcha 18 lět, pilna, pékna, na wźy, twaŕſki miſchter Winkler na Mužakowſkej dróſy 10.

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

24. meje 1924 po hamtſkim poſtajenju.

Wiſhe płacźiſny ſo po ſtot. hriwnje ſrofnjene.

Twora		najniſch. płacźiſny hr.	najwiſch. płacźiſny hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſcźemi	1 kg	1,40	2,00
Cźelaze mjaſo	1 „	1,40	1,80
Skopjaze mjaſo	1 „	2,20	2,60
Swinjaze mjaſo	1 „	1,80	2,00
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,00	2,80
Pšchenična muka	1 „	0,32	0,44
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Khleb	1 „	0,23	0,25
Jedźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajź	1 „	0,48	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sóſki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	1,46	1,80
Sſuſcheny połcź	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 łt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,40	5,00
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 ſcht.	0,11	0,13
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Jakor brodny	1 „	0,88	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1,25

Wicźne płacźiſny w Budyſchinje.

wot 24. meje 1924

Wiſhe płacźiſny ſo po ſtotej hrivnje ſrofnjuja.

Pſchedmjet		najniſze płacźiſny	najwiſch. płacźiſny
Pšchenża, ſwonka wotedacża	50 kilo	7,50	7,70
Rožźa, ſwonka wotedacża	50 „	6,50	6,70
Jecźmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	7,85	8,50
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	6,50	6,75
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	1,50	2,00
Sſyno	50 „	2,50	3,00
Sſloma, ſ maſch. mlócź.	50 „	1 30	1,35
„ ſ maſch. „ ſ ſaſt.	50 „	1,50	1,60
„ ſ zypami mlócźena	50 „	1,90	2,00
Pšchenična muka, 70%	50 „	13,00	14,00
Rjana muka, 70%	50 „	11,00	12,00
Pšchenične wotruby	50 „	5,25	5,35
Rjane wotruby	50 „	4,80	5,00
Proſzata 782 ſchtuk	1 ſcht.	10,00	24,00

Wicźne płacźiſny wcźera Wiſho po ſtotej hrivnje	w Łubiju ſa 1 zentn.	w Kamjenju ſa 1 zentn.
Pšchenża	0,00—0,00	7,80—8,00
Rožźa	0,00—0,00	6,70—6,90
Jecźmjeń	0,00—0,00	7,70—8,20
Wowſ	0,00—0,00	6,50—7,00
Sſyno	0,00—0,00	3,00—3,40
Sſloma, ſ maſch. mlócź.	0,00	—
Sſloma, ſ ſaſtanju	0,00	1,60—1,65
Sſloma, ſ ruku mlócźena	—	1,80—1,90
Běrny, pola ratarja	0,00—0,00	3,50—4,00
„ hač na żeleſnizu	—	—
Butra kg	0,00—0,00	3,60—4,00
Jeja	0,00—0,00	0,09—0,10
Pšchenične wotruby	—	0,00—0,00
Rjane wotruby	—	0,00—0,00
Pšchenična muka	—	00,00—00,00
Rjana muka	—	00,00—00,00
Proſzata, wulke	—	—
„ ſrjenje	00—00	12—24
„ małe	—	—

S Lubija. Pjatk pšchipołdnju ſo konjej jenoho ſapſchahi, ćiž w Baderſkej haſy ſtejeſche. ſylošchiſchtaj. Wonaj běſchtaj ſo najſkerje błyſka a ſylnoho ſaſtrimanja wuróſkoj. Pohonjeć, kotryž pódła njeju ſtejeſche, ſyta jeju ſwarmo ſadźerźeć. S woſom ſawadźěſchtaj do wukładowcheho łaſchcza Brauerez draſtowych ſklamow. Klinkot a ſchćekłot padaceje ſchkleńcźi konjow hiſchcze bóle roſnjemdri. Wonaj w dźiwim ſkoku dale cźerjechtaj. Se ſtrěchu torhoſchcźa pſchijěźe jimaj ſe ſapſchahom pohonjeć Lorenz napſchećo. Wón ſpyta jeju pódarmo ſadźerźeć. Konjej jeho potorjeſchtaj. Wón pſchindźe pod konje. Cźežźy franjenchu dyrbjachu jeho do Lehmanez korčmy donjeſć. Też jeho konjow a wós ſylošchu. wobſchkodźichtaj. Pšches ſtare torhoſchcźo ſahrabinjo, cźerjechtaj konjej po Budyſchińſkej dróły dele. Pola żeleźnicźneho mosta jeju ſadźerźachu.

S Cźeſkeho. Najſwórſcha wobdźělerka naſcheje wźy Měrcźez wowka je 5. meje t. l. ſemrěła. Wona narodźi ſo 21. januara 1887 potajim je wotkłonu ſtrowu pšches 87 lět bosprtka. Wona bě też trojnikam wowka, ćiž ju cźiſte a cźerſtwe wotrostſe. Nětko ju hižo pšches 2 Cźeſe ſe ſchule. — Boże ſtwicźe wotdźerźi ſo w naſchim Bożim domje ſerbiſka a němſka Boża ſłužba.

Z wobkhodneho źiwjenja.

Sakalkowanje arterijow (žiłow). Ke chorośćam, ćiž móžemy ſ pomnym prawom chorośćź cźaſa mjenowaś, ſłuſcha wośeje ſakalkowanje žiłow. Pśiedy bě to chorośćź ſtarych ludźi, ćiž ſo ſ rědka pśiched 60. abo 70. létami pokaſa, haj ſamo hišćeze husto wjele poſdźišcho. Dźeńſa pak cźekpia hižo mnohi ludźo na tutu chorośćź, ćiž ſu ſedma 40 lět ſtari a wulka je žyła tych, wośeje mużow, ćiž ſo ſwojim 50. lěcźe abo mjes 50. a 60. létom tutej chorośći pomału a nahle ł wopomjatemu padnu. To njeměła nicźo druhe, hač ſo ſo ludźo dźeńſa wo nješćto lětźeſałkow pśiedy ſeſtarja hač naſchi wótcźo. Tak je ſo tuta chorośćź wopraſndźiła kulturna chorośćź ſcźiniła. Najlěpſche lěkowanje pſchecźiwo tutej chorośći je elektrogalwaniſki ſłaboprud. Datomu radu podawa. Wohłowuchowy inſtitut w Budyſchinje na Mołkowej dróły 31 delka. Tam rěcźi ſo też ſerbſki.

Wihowaſcź a ſołte błaki na ſkóji ſwohidźitej cźłowjeka. Wonej ſo ſłubitej, hdyž ſebi wjecźor troſchku tremy „Morgenſtern“ na tuto měſtno namałaſ. Krewnu dośtanjeſce pola Marja Warnacźa w Budyſchinje na Mołkowej dróły 31 delka

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Serbſki ratafski dorost za Radwoſ a wokolinu ma wutoru, 27. meje, wjecźor 1/2 9 hodź. pola Śmitkec zhromadźiznu.

Serbſke towaŕſtwo za Wulke Zdźary a wokolinu ma njedźelu, 25. ſ. pop. w 4 hodź. pola Sykoric we Wulkich Zdźarach měſaćne poſedź. Dla waźnych hoſpodaŕſkich naležnoſćow njech wośebje **wšitcy** ratarjo pśiźdu. Pśedſydſtwo.

Serbſke towaŕſtwo „Zernicźka“ w Lichanju ma pśichodnu ſrjedu wjecźor 1/2 9 hodź. zaſo ſpěwanje. Dokolž ſo nowy khór zeſtaja, móža też nowi ſpěwarjo pśińć. Pśedſydſtwo.

Serbſke towaŕſtwo „Zerja“. Spěwny wotrjad ma pjatk, 30. meje, wjecźor we 8 hodź. pola Symankec w Njechornju ſpěwanje. Wšitcy ſpěwarjo a wšitke ſpěwaŕki njech cyle wośće pśińdu. Dirigent.

Jednota „Sokol“ w Bačonju ma wutoru a ſtwórtk zwućowanje.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću zwućuje wutoru, 27. 5. w hoſćencu w Droždźiju. Sokoljo, waša ćeſtna winowatoſć je, zo ſće wšitcy pśitomni. Teź nowe ſobuſtawy ſo pśijimuja. Starosta.

Lipa Serbska w Pančicach ma na Bože ſtpiće (29. 5.) pop. w 4 hodź. w Pančićanſkim hoſćencu pruhu za koncert w Budeſtecach. Wočakuje ſo, zo ſo wšitcy ſpěwarjo a ſpěwaŕki wobdźěla, teź hudźbnicy ſo naležnje proſa. Štóž ma noty doma, njech je wśeće ſobu pśinjeſe. Dale budźe ſo wo jědźenju z awtomobilomaj jednaś. Pśedſydſtwo.

Serbſcy katolscy wućerjo maja wutoru (27. meje), pop. w 4 hodź. poſedźenje pola Wjenkec w Khróšćicach. Wo bohaty wopyt proſy pśedſydſtwo.

Serb. tow. „Zerja“ nima ſtwórtk, ale hižo ſrjedu wjecźor w 7 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću ſwoju zhromadźiznu. Pśedſydſtwo.

Swójbne powjeſće,

Semrěli: Hana Marta Wićaſej, wobhladaćka khorych we Wulkim Wjelkowje, 22 lět. — Korla Herbert Jan Heboſd, pſchekupz w Budyſchinje. — Hendrich Gérka, kowaŕ we Wojerzach, 53 lět. — Marja Auſtowa, rodź. Wećaſej w Slpćinje p. Laja, 56 lět. — Hana Domelowa rodź. Domelej w Běłej Wodźe, 74 lět.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Kofej, najlépše měšenja
punt po 2,30, 3,60, 4,00, 4,40 hr.
poruša **otto Sachse**

MERSIDYSKI
Złotowa pycha

Mudri ratarjo
wośjewjeja wšcho, ſchtož chźeża pśichodacy abo kupicź w Serbskich Nowinach.

Štóž ma zajim, dźi! Wšako wjele njeplaći!

Radwoŕske wojeŕske towaŕstwo

wuhotuje **nj**eźelu, 25. meje, w „Herbskej grychće“ swój

léćny swjedźeń

z wulkotnym dźiwadłom. Hra je opereta.

Započatk w 7 hodź.

Wšitkich Serbow lubje přeprošujetej **korčmaŕ a předaŕstwo**

Zendźic hosćenc w Malešecach

Njedźelu, 25. meje, wječor we 8 hodź., wuhotuje

Malešanska dóbrowólna wohnjowa wobora

22. założenski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

K temu přeprošuje wšěch přećelow **Komando.**

Hosćenc w Jaseńcy

pola Njeswačidła.

Njedźelu, 25. meje, su

pyšne reje.

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku

(towaŕstwa dostanu wosebity rabat)

pukawy (Luftbüchsen) se wupožčuja.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

při mějśańskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 222.

Přesadźowanje słanja!

Śrjedu, 28. meje, dop. w 10 hodź.

ma so na majoratskemu knježstwu słušacym Njeswačidisko-Koblicanskim rewěrje, we wotdźělenjomaj 6 a 9

100 losow lěsneho słanja

na městnje samym za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zhromadźenje w 6. wotdźělenju při zelenym puću.

W Koblicach, 22. meje 1924.

Hrabinske rewěrske zarjadnistwo.

Domjace jehnjata

předawa

wowćeŕnja

w **Krakecach.**

Telefon Budyšin čo. 44.

Wulki transport rańšopruskich

plahowanskich krumow

steji wot njedźele, 25. t. m., na předań. Płaćizny su jara poniżene; wumjenjenja su přihódne.

R. Rychtaŕ, wikowaŕ z plahowanskim skotom, w **Knlowje** na torhošću čo. 19.

Pihawosć a žołte blaki na kožy

zhubja se spěšnje, hdyž kremu **„Morgenstern“** wužiwaće. Dostać pola

Maxa Warnača w Budyšinje

na Moltkowej dróze 31 delka. Ręči serbski.

Sakalkowanje arterijow

a wobćežnišče abo miliše pódlanske ćerpjenja so z nałožowanjom elektro-galvaniskich słabo-prudow Wohlmuthoweho aparata znamki **„Geweco“** wuspěšnje lěkuja a so jim na dalšim rozpřešćěranju zadźěwuje. Prospekty darmo.

Wohlmuthowy institut

w Budyšinje na Moltkowej dróze 31 delka.

Aparaty so też wupožčuja. — Ręči serbski.

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutŕkownej lawskej hasy 8.

Wysoko-sućelna **kruwa**

je na předań

w Khelnje čo. 29.

Młody wol

k ćehnjenju, na 8 centnarjow ćežki, je na předań w Dźiwaćicach čo. 6 p. Žiźenje.

Holca za dom

do willowskeho hospodaŕstwa blizko Budyšina so pyta. Dalše je zhonić we wudawaŕni „Serbskich Nowin“.

Ratańske mašiny

kaž mlokowe centrifugi, butrudźělanske mašiny, sykanjeŕowace mašiny, młóćace mašiny we wjele wuwjedźenjach, čisćace mašiny, trawuźnějaki, synowobroćaki, žitožnějaki, běrnyhrjebaki a. t. d.

poruča stajnje přihódnje

E. Buckenauer we Wojerecach

na Bismarckskej dróze 2. Telefon 122.

Na wustajeńcy wot 1.—3. junija sym z mnoho pokazkami mašinami a přeprošuju wšěch so zajimowacych k temu.

Mlokowe centrifugi

znamkow „Diabolo“ a „Krupp“

wot 40—120 litrow za hodźinu wjerćace ze składa płaćizny hódno a po położenych płaćeńskich wumjenjenjach, kaž też wšě druźiny

butrudźělacych mašinow

podawe knydom

August Jokuff w Malešecach,

wikowafnja jězdnych kołow a mašinow.

Telefon Hućina čo. 50. — — Telefon Hućina čo. 50.

Dostach telefon čo. 270

F. W. Hoppe

klampnaŕski a installacijski wobkhod w Budyšinje.

Derjezdźerjanu

šijacu mašinu

ma na předań

Jokuff w Malešecach.

Jenopřežny

kućowy wóz

za 6 wosobow ma na předań

Worjech w Brěžynje

pola Hućiny.

Dźěćacy wóz

je na předań

w Njeswačidle čo. 82.

---

10 młodych hus

je na předań

w Skanecach čo. 18

pola Barta.

---

11 hus

6 njedźeł starych, je na předań w Měrkowje čo. 21.

K ręcam wjedźor wot 5 hodź. sem.

Syny srěnjołětny

ćehniwy wol

je na předań

w Zubornicy čo. 1.

Młody pos

14 njedźeł stary, dobry strażowaŕ, je na předań

w **Cornych Nosliach** čo. 1.

Wšě druźiny

šewskeje a sedlaŕskeje kože

w najlěpšej hódnosći, też wuŕěznu, poruča po najnuźnišich dnjowych płaćiznach

Otto Büttner

w Budyšinje

na hłownym torhošću 8.

Přewzaće wobkhoda!

Česćenemu wobydlerstwu **Khrósćic** a wokolinu dawam k wjedźenju, zo sym

tudomnu pjekaŕnju

přewzał. Budu so pŕócować, stajnje najlěpše pjekaŕske twory podawać a prošu wo dobroćiwu podpjeru. Z počesćowanjom

Michał Beńš.

Kedźbu! Ratarjo!

Njeskomdźće při wopyće

skótneje wustajency we Wojerecach

wustajenske stejniščo firmy

Wagner, Kirschau i. Sa.

wopytać. Namakaće tam wšěde

mašiny,

kotrež trjebaće.

Płaćizny su přihódne a wuwjedźenja přenjakŕuse.

Z tutym přilubjam myto wo

300 hrimnom

temu, kiž móže mi jeneho paducha, kiž mi w mojej Radwoŕskej skale ručny grat a wobkhodny materijal kradnje, tak mjenować, zo móžu jeho sudnistwu přepodać.

Fritz Preisser w Lipsku, Simsonstrasse 8

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenym wobydlerjam w Nowej Wsy, Njeswačidle a wokolinje dawam k wjedźenju, zo sym

khachlestajeŕski wobkhod

k. Reinholda Bartša po jenolětnej přestawcy zaso wotewrił. Běch sam 8 lět pola k. Bartša jako pomocnik w dźěle a sym ze wšěmi khachlestajeŕskimi dźělami derje znaty.

Poručam so k stajenju wšěch wohrjewanskich, kuchińskich a hospodaŕskich khachlow, k wusadźowanju sćěnow a też k wšěm wuporjedźenjam w najbliśišim wuwjedźenju. Mam skład wšelakich khachlow. Skazanki so tukhwilu pola k. **Reinholda Bartša,** w hornjeŕni w Nowej Wsy pola Njeswačidła, telefon čo. 32, přijimuja.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća. Z počesćowanjom

Oskar Thomas, khachlestajeŕ w Nowej Wsy pola Njeswačidła.

Zasopočinanje praxisy 25. meje

Dr. med. Fischer

Specialny lěkaŕ za kožowe a močowe ćerpjenja

śwětłowe wobhladanje na Wilhelmskej dróze 8.

Ręćne hodźiny 8—10, 1/2 2—3 a 5—1/2 7 hodź. Śrjedu nje je žana ręćna hodźina; sobotu jenož wot 8—1 hodź.

Wšitke ludy přihotuja sebi jene Harmagedon

(Zjewj. Jana 16, 14—16)

ale tola

milijony člowjekow ženje njewumru!

Zjawny přednošk

póndźelu, 26. meje, wječor we 8 hodź.

w zali „Króny“ w Budyšinje.

Ręčnik: Korla Labuschewski z Barlina.

Z wopřijeća: Lěta hižom je wójna skóńčena a tola cyohnuje bjez zadźeržowanja dale: Wójna diplomatow zemje, hospodaŕska wójna, wójna stronow w kraju atd. Intelligenca a bohatstwo zemje słužitej jara husto zaměram sebićnosće; khudoba a bjezdźěłosć stej znamjo našeho časa; hospodaŕski a pjenježny bankrot swětej hrozy, a tola so ze strony swětneje diplomatije ničo njestanje, štož by jón wróćozdźeržało, ale wjele, štož jón na kóždy pad přiwjesć dyrbi. — Katastrofalny Harmagedon hrozy cyłemu swětej; što mamy činić? Stare wěšćenja pisma su z tutymi wěcami dopjelnjene; jeje ważne napominanja za blizki přichod; jenička pomoc je Boże kralestwo; člowjekow žedźenje po swobodźe, mjerje, strowośe, derjemśu a žiwjenju; dźiwne bibliske słubjenja, kiž so na to poćahuja: Milijony hišće žiwych generacijow maja hišće krasne nadźije před sobu atd.

Knježestwo Židow? — Ně!

Knježestwo Mesijasa? — Haj!

Zastup darmo! Prosymy njekupśe! Zastup darmo!

Zjednoćenje khutnych spytnikow biblije.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeu 16 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smoler'sce knihiličišćernja, sap. druźstwo z wom. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěšćki a tabele so w ćišu wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifu.

Číslo 122 **Budyšin, póndźelu, 26. meje 1924.** **Lětnik 83**

Wuwjedźenje namjetow wěźywustojnych.

W Parižu žydlazy organizaziski komitej za němske železniźy je pjatk po sakonjotym nacźišu němskeho knjezerstwa jednal, po kotrymž maja so němske železniźy do pridatneho towarstwa pschetworić. Wotpósłanzy, kotrychž je po pokoju němske knjezerstwo a po druhej pokoju hyjastaske wotschodźenske komisaje pomjenowała, bu dojednali, so so wostaja neutralny pjaty sobustaw pschiwolić, schtož so w dobrodźanju wězywustojnych namjetowacych. Komitej so nadźija, so k swojemu wottyknjenemu kónzej bórzy dóńdźe. Na nowy tydźeń wón swoje sydło w Parižu do Barlina pschewoži. Organizaziski komitej za hypothekarike wobcźeženje němskeje industrije so 2. junija k prěnjemu pohromadźenju sendźe. Wón z dweju sastupjerjow Němskeje, z jeneho franzowskeho finanzmita a z jeneho italskeho industrialneho wobsteji.

Sakša nima pjenjes za powyschenje mzdy sastojnikow.

Němske knjezerstwo je wobamtkow, mjedu sastojnikow na 80 prozentow dowólnyske wyschko-ze powyschiło. Sakša by sa to letnje 36 milijonow złotych hrywnow trjebała. Sakske knjezerstwo žebi rady njewě, na kake wałchnje mohło tole nowe pocźeženje statneje kaźdy swjesć. Někotři wupucź budźe pak so namakacź dyrbjeć, so bychu sakscy sastojnizy, wuczerjo, pschistajerjo atd. njeschu mjedu njeměli, dyžli němskostatni sastojnizy.

Poswjećenje Potsdamskeho wojerskeho pomnika.

Potsdam so žobotu žiwje z policiju strażowalsche. Policijstojo běchu z karabinami wobrońjeni, a jězdni policijstojo po Potsdamskich dróhach cźahachu. Powjedasche so we napischećnych demonstrazijach kommunistow. Tuchi su pjecźa chcyli pomnik smicźeć, kotryž dyrbjesche so žobotu k cześći we wójnje padnjenych wojakow garde-du-korpskeho regimenta poświęcźić. Wobzebite żelesniczne cźahi wot wonka wobdźelnikow pschi swjedźenju pschiwožachu. S mathymi wordźelenymi tuchi k někhdyschim kasarnam garde-du-korpsa cźahnychu. Mjes nimi běchu widźeć pryni Oskar, Eitel a August Wilhelm, Potsdamscy wyschschi mě'chćanoscta Rauscher, Potsdamscy policajscy president a druzy. We 11 hodźinach tradizijska eskadrona z hudźbnej kapalu němskostatneje wobory do ka'arnskeho dwora pschischeje. Regimentowi nědhuschi kommandeurojo, mjes druhimi pozdźeni kommandeur z Arnim, po frończe towarstwow kroczachu, mjes tym so hudźbna kapala paradne pschespolo pisłasche. Potom mějesche dwójsći predar dr. Vogel wopomnjerstwu rěcź. Stónczi ju z napominanjom so by so zdrdtosnaty a dalokowidowsky Potsdamscy duch dale sakhowak. W tym samym smyśle katolski duchowny Oesterle rěcźesche. General kavallerije z Richthofen we swojej rěcźi mjes druhim praji: Kronprynz je žebi pschał, so je swojimi žynami pschi swjedźenju wobdźelicź. To pak so jemu njeje popischało. Politiske położenje je sakasało, so by so wón p'chi swjedźenju wobdźelił. Mi je so poruczilo, Wam jeho postrowy wuprajicź.

*

Policija je w Potsdamje muża sajala, kotryż pod swojim płaschćom wschelake wězy khowa'che. Pola njeho tži jejsće ruczne granaty a tži bomby, korez z aluminijowych pólnych bleschow z rosbuchadźowym pjelnjenjom a narańnym sapałkom wobtlećenzhi. Dale mějesche wón paraballumpistoliju z magazinom z 32 wutřelemi pschi sebi. Wón so wuzna, so Walter Zeutschel rěka, w Hamburgu bydli a do Schczećinskeje „Volkswachi“ dopisuje. W jenej korczanje w Potsdamje dale wóśom wozyboch sajachu, kotrejž mějachu nowy Potsdamski mějećzanski plan p'chi sebi. Wone su dyrbjale bomby mjetacź. Stónczenje je so tež poradźiło, sdad bombow wutřelbźicź a wubrach, z torchoj su so bomby podarwale. Tutón sdad bě w Potsdamje pola pschekupza Wilhelma Sommerfelda na Schérokej dróhy 26 a wop'chijesche 6 bleschojow bombow, poldra kitra wopschijazych, 16 tleschojtych bombow, 1 liter wo-p'chijazych, 5 jejojtych granatow, 13 pjelnjenych magazin-ow sa parabellumpistolije, 105 wutřelkow. Hromadźe je Sommerfeldom žu tež jeho žonu a Sommerfeldoveho pschećela, p'chekupza Jurja Dahna, sajeli.

Pak Ludendorff i pak ja.

Antipathiju prjedawscheho bayerskeho kronprynza pschećiwo Ludendorffej po žadźu tej prjedawschi wittembergski kronprynz Herzog Albrecht sacźuwa. Kaž tżijo ras w nalěcźu, je wón nastupajcy žwoju pschitomnosć pschi regimentskim swjedźenju w Ulmje nad Dunajom pódšeł, so budźe pschi swjedźenju jenoż z tym wuwześenjom pschitomny, jeli so žo Ludendorff pschi swjedźenju njewobdźeli.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráći serbski.
Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšiwanje spěšnje a tunjo.

Kommunistojo w Bremenskim měšćanskim sastupjerstwje.

Pjatkowne pohjedźenje Bremen'skich měšćanskich sastupjerjow žu kommunistojo rosbili. Senat bě 5. meje dźěkanski cźas měšćanskich sastojnikow na tydźenski 48 hodźin z dźělenym dźěkanskim cźasom postajił, pschi tym pak dwě próżdnej popołdnjej sawjedł, kommunistojo a sozialdemokratoja pak žebi žadachu, so by dźěkanski cźas bjes p'chetorhnjenja tral. Strony prawizy na to so pocźahowazy namjet sozialdemokratow wotpokasachu. Kommunistojo namjet njedowěrjenja pschećiwo senatej sapodachu, no kotrymž pak budźe so hakle za dwě njedźeli jednacź. Kommunistojo so z tym njespokajichu a pschiwupwjedźichu, so prjedy zanych wěźywustych wuradźenjow njepschipuskasa, doniž so njeje wo namjetowanym wuprajenju njedowěrjenja jednało. Hdyž chazyche president po dnjowym porjedźe dale jednacź dacź, kommunistojo **praskajo z puliowymi wékami, hwisdajo a spěwajo internazionalu tajku zjaru cźinjachu, so njebě žanoho słowa srozumicź.** Dokelž president njesamó zychon połkóźicź, bě wón nuzowany, pohjedźenje ukónczicź.

Radpadne sajeze.

Sewjedu popołdnju je jendźelski wojerski policija we Kölnje ministerialneho radźićela Schneidera, namjesnika knjezerskowskeho presidenta, sajała. Pschicźiny sajeza njeje so dojcź wujasnjene. „Echo du Rhin“ wudawa, schtož pak so njesda wérne być, so je so ministerialny radźićel Schneider pschi dźělanju a rosčerjenju wopacznych pjeszes franzowskeho železniczneho sarjadnistwa wobdźelił. Tole wudawanje so na wuprajenje wérnyjeschodźeje wojerskeje sakasuje. Ministerialny radźićel Schneider je wo podawkach halle sdonił, hdyž wosobny, dla podrażowanja pjenjes wobstarjene, hižo w jastwje žedźachu.

Wukrajna politika Pólskeje.

Pólski zwonkowny minister Samoyski je pjatk w kommisiji zwonkownych nalěžnoscźow rosprawu podał. Najprjedy wo zwjazku ludow rěcźesche, kotryż je wo'pjet na schkodu Polskeje rosrisał. Njedźiwajcy tuho so Samoyski wutsaji, zwjazk ludowy parali cźinicź. Samoyski wuzběhny, so so z pschewuzjenjom w franzowskim knjezerstwje sayki Franzowskeje k Pólskej njepschemjenja. Jendźelskeje sajimy na to du, so hižu so postajenja Versaillskeho měra dopjelnichu. We Němskej je wupad wólbow pokasał, so so wjeselerski duch hischcze njeje poskabił. To dyrbi niż jenoż w Pólskej a Francowskej, ale w zuzym zmyśle njemér nacźinicź. Pólska pak sesercznuje cźaka, hacź so entente poradźi, Němsku wo tym pscheswědcźicź, so je njemóżne, internazionalne rěcźenja wumatowacź, a so móże je jenicźky i jich pschipósłanczom wobnowjenje stacź. Też napischerżo Gdańskej (Danzigej), kotryż je so pschezo wotpohladam Pól'skeje spjerził, Samoyski zaneho sleho słowa njepraji. Cźim zwjelniche budźe politiske położenje Pólskeje, cźim wažnische budźa poměry Gdańska k Pólskej. Knjezerstwo ma za swoju winowatosć, wobstejace swady mjes Gdańskom a Pólskej po měrnym puću rosrisacź a njewoprawnjenym žadanjam Gdańskeho knjezerstwa z rasnoscźu na p'chercźo stupacź. Tajše wězy njesmědźa so pschez swjat ludow pschinjesecź, hdyž móże je Pólska z Gdańskom jednajo hana wucźinicź.

Wuswojenje knjezich kublow w Estonskej.

Tele dny žu estonscy sozialdemokratojo parlamentej sakonjowy nacźišk sapodali, po kotrymž so za wuswojenje knjeze kubla njeńmě zarunanje sapłacźicź. Jeli so jemu rjedy dźěły tónle namjet pschijeczy, bychu sozialdemokratojo ludowe wothłosowanje zadali. Dla tuteho namjeta je sakonjerjej nědhuschich kublerjow statneho stat'chebo dr. Arkela wobmyslał a namjetował, so by jim kublerjam dźěl kublow wróćił. Hdy by so to stało, bychu kublerjo swoje žadanja najwjetšego statej spuschczili.

Poincarej pschichodnych ministrow lěwizy powuczuje.

Sapósłanzy lěwizy Painleve najzerje ministerstwo zwonkownych nalěžnoscźow pschewopsnje. Schwórkił je wón pjecź schtwórcź hodźinske wosrěcźenje z dotalnym ministerskim pschedsydu Poincareom měł. S ministerstwowego twarjenja stupiwschi je Painleve jenemu „Matkowemu“ sastupjerjej prajił: „Sejm so na krucze dowérliwe rosrěcźenje pscheprošuje, kotrejž je zanym móżnym ministerskowym sastajenjom njewuzuje.“ Poincare a Painleve stoj pjecźo zwonkownopolitiske położenje rosprajiłoj. We wotchódźeckim pra'cenju je Poincare **pschecźelne a pschiwolne Mardonoldowe stejiscźo wusběhnył**, kotrejž móże powschitkowne krjadowanje połožicź.

Też **praschenje pomérow** k Ruskej njeje njenadpomnjene wostało. Herriot, kotrehož jako pschichodneho ministerskeho p'chedsydu wobhladuja, je za jednanje z Ruskej. Jene z prěnich wobsamknjenjow ministerstwa budźe: **mišiju do Ruskeje pósłacź.**

Schtož politiske podawki w Němskej nastupa, kotrejž žu so trhownja rosprajile, **politiske położenje w Němskej njemér šudźuje** niż jenoż pola Poincarea, ale też pola pschichodnych franzowskich ministrow. Na postupanje němsko-nacionalnych a na móżne wobhadźenje ministerskich sastajenstwow z wjednikami jich stronu budźe ministerstwo lěwizy z kedźbliwosću hladacź dyrbjeć.

Sylnosć opposizije w franzowskej deputerskej komorje.

„Temps“ wo położenju, z nowowólbami w deputerskej komorje nastatym, pi'che: Hdyž so kommunistojo sobu njelicźa, mohłe stronu wjet'chiny na 290 hłosowacych, stronu mjenschiny (opposizije) na 260 hłosow pschińcź. Nesdźel po tajkim na najwušše 30 hłosow wuczinja. We tajkim z nich pschenesć so mażajum wuhladom na wu'pěch mohła mjen'china, kaž jej to konstelazija a republikanjta winowatosć każe, žo do bitwy dacź.

Alarmowaze powjesće z Beßarabiskeje.

Powjesće, kotrejž italske nowiny wo zwjazanju pschi rumunsko-beßarabskej njesu rosčerjeju, su chóżo alarmowaze. Tak „Corriere della Sera“ z Buka-resta pisa, so je rumunske knjezerstwo hižo zyke azmenske wójsko we Beßarabskej shromadźiło a so tu pódła teho rumunske wy'chno-ze wobhoriske wobory k strażowanju rumunsko-ruskeje mjesy pósłacźe, kótrej dyrbja ruskim njepreswidkownym wojakam wobaraci, mjes'y pschekrocźeć.

Sserbski wjeczor w Lichanju.

„O meja, meja, kak hudo'na,
Kak pschewschorjana, rjana ty sy.“

Porędko drje je meja, abo kaž serbsky tak rjenje rěka — rožownik, z takim wotmachom nad symi'kimi mrokami dobyła kaž runje létża. Někotre dny dožanachu, so by wschitko to, schtož je p'chi spočzatka sfomdźiła — po pravdom w'chak je jeje njewobsłajny bratr hapreja nad tym wina — z cźim wjet'chej spěchno'cźu nakhwatała. Kaž je někto wonkach w Bożej słwórbje wschitko wožiwiko a wocźerstwiko, tak je też narodna myśl w naschej wokolinje z nowa postajała. To sandźenu njedźelu, 18. rožownika wotwjeczerny serbski wjeczor sjawnje dopokasa. Holke p'ched schtyri měhzanami jakojene, je žebi nasche towarstwo „Serničko“ hižo sdrowo, swjedźeń wuhotowacź, a to z pokrym pravom, pschetož wu'pěch běsche nimo měry swjesełazy.

Pschedźenda k. Schibak mózesche hižo p'chi sapoczatku pokiu, haj pschejelnjenu žurlu pokłuchaci witacź niż jenoż z naschese wokolinu, ale też z Małeschanskeje, Hucźinanskeje, haj žamo z Wartiskeje wošadu. S wucźerjow naš knjes Pětr-a-Klukschan'ki a k. Soba-Strážanski je swojim wopytom pocźeschi. Powitanje wuklinczka w shromadnje wuspěwanym „Hdyž statok mój“. Po dwóm haj dwajhłósnym spěwomaj „Rjana Luźiza“ a „Hanka budź wjesołna“ sesche howaske žortna hra „Kraźne wobtrasy“ wustupnje wuwjedźena pschez knjeza Karicha, knjezinu Lodźiž a knjesow Pschecźela (Freund) a Kunatha. K temu p'chisamknu so dwójny kwartet „Hischcze Serbstwo njesłubjene“, dwaj solaj „Bóh žohnuj cźe, ty Sserbow rjeński krajo“ (k. Schibak) a „Ach moja hola ty selena“ (k. P. Krawc) a jedyn chór „P'chadła je Marja ludźałku“.

Hłowny dypk porjada bě wjeselohra „Kak Pětr lekari.“ Jeriwschcźo je k. Krawc a Pa'spjo rjenje p'chiprawicź a je serbskimi hrónczkami a wobrazami wubedźicź dał, za cźož jemu horzy dźak towarstwa słuschu. Tak běchu smonkowne wumělenja za dobre wuwjedźenje hry dojelnjene. Hłownej róli Pětra a Marje, k. Schibak a knjezna E. Bukanez wubjerne p'chedstaje'chtaj.

Ale też wschitcy druzy, k. Maćij z mandźelskej, knjezna Pischćanez, k. Jakobi, k. P. Krawc, k. Nowotny a knjes Rěcźka swoju wěz jara derje cźinjachu. Dyrbi so to cźim bóle wuzběhnyć, pschetož nimale wschitcy hakle prěni ras na

serbskim zawěsćenim wustupichu. Hrječe běšche šiwe a šimage a rěcź derje srozumliwa.

Pośledni dźěl programa wopytchijeńče někotre dwajhłósne śpěwy („Nać sy njeboh dźěd“, „Schwórcźo, bórzso schcebotajo, „Serja so schérja), sopranolo „Bog běši bré'pejku“ (knjezna Nowotnej) a žórtny wustup „Dorinwa sa žonu“ (k. Schibak). Słóńcnje hischče k. Wicźas někotre słowa na shromadźenźi słoži. Wón wuprajì to pschesze, so by lubosć k Serbstwu we wschéch wutrobach wotnucźiła a so japlomenitźa k hapazemu wohenjej. Njech su nam naschi wulzy wótcezinzojo J. E. Smolerj, Handrij Sejfert, M. Hórnik, J. Cyžichinski a Němz dr. Sauerwein, kiž pat mèje'che bóle serbsku wutrobu, hacź tak někotry Serb j pschiłuschnom. — Serbskí kraj so runa małeí lupje wobrjedź wulkeho morja. Se wschéch stronow żórmy do naš bija a naš pózrjecź hroža, kaž bu bźo w bėhu lětstotkow tyhanu a zabowitanu naschich rodnych bratrow ja šobu storhnyli. My pat, kiž tu někto hischcze šmy, jako pośledni šwjat wulkeho, po milijonach licźazeho ludu, mamy tu žiwjatu pschiłuschnosć, ga šalbowaci, žebi naschu serbsku rěcź a wobjezje nasch serbski śpěw zdźerżeć.

Sserbźiy nanojo, serbske macźerje, powjedajcze j waschimi dźěśemi jenoi serbski, ześelcze jich do serbjeze wucźby a hdźej žanu nimarcze, tam ju šebi zobajcze, schtoż je waschе dobre stacźanske prawo. Hewak móhli znadź wam waschе dźěći pozdźišo tak porokowaci: „Ach, so bychu tola naschi starschi mudrischi byli a naš serbźiy rěcźecź nawuczili!“. A serbska rěcź jmeje hjes dwěla w pschidobje wjetschu wažnosć hacź dotal, pschi tej Němska je mócnowana, někto wjele bóle je šlowjanskimi krajemi hospodarsky wobhadźecź, dyžli psched wójnu. Sserb pat kóždu słowjansku rěcź, njech je to ruska, južnoserbska, połska ako cźeska, j pomnu jawieje macźerscheńsku lohzu nawuknje.

Narěcź k. Wicźala namaka šwoje wobtrudcźenje w śpěwje: „Nać sy Sserbšiwe j prócha šlawa“. —

Reje šo wotewrischu je serbšiej meju. Brěmjenjanska kapała pod nawjedowanjom k. Pěščichi wustupnje pschewodźowasche. Dozwła mźachu reje cźej serbšich ras, hižo psches to, so běšche wjetscha licźba knjezinow a jenow w serbšiej narodnej drasce. A herzy nam wjele serbšich kuśow pišachu. Tak běšche zyły wjecźor wopraudźe „Sserbski wjecźor.“ „Serbnicźka“ pat njech dale tak pùnje dźěta, kaž je sapocźala, njech šo błyšcźeji a krašnji na njebju łužiškim na wschė cźahu. —

Spěwanje budźe šaso pschichodnu žrjedu, 28. 5., wjecźor w ½9 hodź. (j dypkom) pola Rudolfa. Dokelž tnjes wucźerí Cźežla-Barthi nawjedowarstwo pschewsmje a ko hjor dla teho j nowa sarjaduje, njech też tajzy pschińdu, kotříž dotal hišcźe šobuspěwali njejsu. Też wo wulcźe (Ausflug) dyrbi šo jednacź, duž je wo sajimje kóždeho, so pschińdźe.

Myscheczańska schula.

Cźehodla njej šerbšta? Cźehodla nima j najmjenšicha něšchto šerbšich hodźin?

Wotmołwa:

Dokelž schulske pschedstejicźerstwo njeje, kaž bě po pschechodnym šakonju nusne, wobšamknjecź dyrhło, so je schula dwojorěcźna, ale je nawopak wobšamkło, so je schula němska.

Město proschenjow w cźišle 117 Sserbšich Nowin“ w 5. wotrěšku rospramy we šwjedźenju „Błyska“ we Hajlawje, na Budyšchle schulske dohlabowarstwo a Myscheczańskeho wucźerja šo pozjahowazeju, mamy šo prascheć:

Reje w Myscheczańskej schuli šerbšich dźěći, so schuliśi wnjberk njepowróći wobšamknjenje něhbuscheho schulskeho pschedstejicźerstwa, po kotrymž ma Myscheczańska schula němska być?

Wschė druhe proschenja njewotpowjedaju něteńšchemu šakonjskemu położenju a Myscheczańskej — wopraudźitosći. Njewschmènjujeśi Myscheczański schulski wubjerk šwoje stejnišchcźo, wostanje Myscheczańska schula němska!

Myscheczańšy Sserbja.

Ze Serbow.

Póndźela, 26. rožownika.

Filipa z Neri, wučerja.

† 1706 bur Janeschge, posledni limborski Serb.

1920 Prónje posedźenje komisije za wudaće serbskeho Homera pod Matejom Urbanom.

Škóro na zahrodźe zatifoli
So w zemi zasmje trawička;
Kós zahwiza do wucha holi,
So zazelení brézička.

A słónco zemi hubu hrěje,
Na wišań wóša hwězdźičcki;
Jabloni čerwjeń z lidkom kčéje
Wot horcej jeho hubičcki.

Čišinski.

Njeby na hemberki łazył,
Njeby sebi rjeblo zrazył,

Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —4, thermometer w nogy +13. Droždźanske wjedrarnja staja wišate, bóle chłódne wjedro. —

Wjedro na tónle tydźeń:

Póndźelu: Pomrocźne, šlaby beschcźit, šlaby wětr.

Wutoru: W nogy jašne, rano rosa, potom šo wucźehnje šmałne prošchenje, šlaby wětr.

Sórjedu: Rano rosa, potom šłónccnje a cźopje, popołdnju njewjedro, šlaby wětr.

Schwórtk: W nogy jašne, potom šo poczahuje, cźopje, wjecźor tu a tam njewjedro, šlabu wětr.

Pjatk: W nogy jašne, potom słónccnje a sara cźopje, wjecźor sara cźežke njewjedro, tu a tam krupy.

Sšobotu: W nogy njewjedro, popołdnju deschcź, hdyž a hdyž błénzo a cźopły šlaby wětr, wjecźor wschudźom cźežke njewjedro, tu a tam z krupami.

Jutrje wukoru schadźa słónccko w 4 hodź. a chowa še 7,58. Měsaczk schadźa na zanje 1,22 a šo pschihotuje k chowu.

— Cźašopiš Macźicy Sserbskeje, čěsnik 1923, cźo. 143 a 144, je hotowy a je w naschej „Smolerjej kniharni“ w Sserbšim Domje pola administratora Cźapojpa knjeła knihikupza Janaka dóstacź. My j tutym wobežnje wschitke bobustawy Macźicy Sserbskeje na to kedźbne cźinimy a je nałežnje proštowy, so bychu šebi ferje lépje, hdy bu Budyšchina pschińdu, swój eksemplar pola k. Janaka wotewzeli. Pschi wuskotkosći pótrowego tarifa je nam pschi wobnjeiowanych srědkach M. Sš. njemóžno, Cźapopiš na bobustawu M. Sš. j pótrom rozesłacź, kheba je nechtó pjedy 30 pj. administratorej k. Janakej pósćele.

— Se Towarstwa Pomocy za studowazych Sserbow nałběra šo na Krawcze-Pěschej dwaju we Wujerju pisches j. sarara P. Mrózaka-Kettlicjanskeho 32 hrivnow.

— Polijaška rosprawa. Padušchny lud kradny: bobotu cźorny žibjam žonjazh pschede'cźehnk. W nogy k schtwórtkej w jenej wšy wokolny pišanšku ma'chinu „Urania“ cźo. 16 561.

— Snata firma Jan Hase (hladaj nawěschćk) pručujne šo k hotowjenju rjanych serbšich pomnikow na rowy po wschéch žadanych narysach. Wobšedźejer je dołhi cźaš we tšowjanskim wukraju (w Połšej) dźěłał (w tu ihwilu tam hischcze pschebywa) a tak šo je Sskawcjanswom jesnat, kaž też jeho mandźelska, wobaj wobknjezitaj połšku a rušku rěcź a tak też hižo trochu serbšich pomnikow nawukłaj. Wudźěłki firmy šo powschitkownje wulkhwaluja a ma wulki wubjerk w tu- a we wnutrnjanych kamjenjach. K temu šu płacźiwy pomérnje jara tunje. Schtóž pomnik na row abo sa druhe trjeba, njech šo dowěrliwje na firmu wobrocźi.

S Budyšez. Na Bože špicze jmeje serbske towarstwo „Lubin“ wjecźor we 6 hodź. pola Rótkez serdźenje a shromadźenu.

S Hornjeho Kamnenda. Nasch lékat dr. Geiß je sandźent schiwórtk cźežko sujelhołu. Po nahłe spadowazej Ludbjšej dróhy je šwojim kolegom jédźo, dyžsche do wojerno pucźa sawinjeł. Sawinjenje bě pšche nahle a špěšne. Wón sajédże do rěcźneho wobhrodźenja pschi mlynje. Wotmach sawodźenje bě tak špitny, so dr. Geiß pšches hłowu do rěki padny. Jeho pat hnydom wucźahnychu. Wón bě po štraschnej framił a žebi nohu šamał. Jeho dyrbjachu j khorobnym wosom do jeho wobydlenja dowjesć.

S Barta. W nogy k wutorje šu bo paduschi do škadownje (Getreideschuppen) na tudomnym dwórnischcźu dopołnowali. Weni wokno rospacźinschi do kólnje šalěschcźa. Tu rospacźichu někotre kisty a rubichu zigary a zigarety, tehoramja něschto płaškow. — W naschej krajinje šaho někajka padnischna zwólba wokolo druzso rubi. Jenezho šnateho pabucha, šo nadźeju, so šo polékajcź, šu ju kaš praja, do cźaša j jasowa puschcźili. Wot teho cźaša štyjchimy šaso wo cźežkich paduschiwach.

S Njeswačidła. Kaž zhoniny, pschihotuje šo w Njeswačidle ša pschichodny schtwórtk. Boże štrieke, wulki parkowy šwjedźeń. Ssokoło, šwdwanske towarstwa a hudźba Bebuskuthuja. S dobom pokaža šo wschė aparaty ta dźěłazeho filmu wsebo druzhwa. Pschi nastawazej cźmje šo park j jich wschelakimi traśnymi šwězami wobšwětli. Blischo šo hischcze wošjesi.

Wjeska w meji.

(Wobras se wošy.)

Nó, tajkale rjanošć, tajkale pycha! W tak pyschnej drasce hischcze šwojim ludu wjesku widźał njejsym. Wšěch, moja luba wjeselcźka, rano mi ja šo wosmjesch abo nij, wóndano šym šo na tebi pschehrěchił. Daj šebi woj powedacź. To běch wcźera w Budyšchinje. Ty wschak wěsch, so wobej ruzy na tebje dźerzu, so šo tebje šenje njehańbuju, nawopak, psched šwětom a šjawnoscźu nastajnje šo k tebi mam a wusnawam. To dracź wě, kak je šo ta wójna zošała, j krótka a dołeš. Hdyž šo tam takle wošebni měschcźanšch knjeza w nahładnym hotelu w mojej blischkosći pożydnychu, šapoczinach hnydom j mojimi towarschemi němšich rěcźecź — hacź dotal běšche na šašwa šabowa šerbska była. To šo nadobo šwojeje šerbšeje wješi a rěcźe hańbowachu. Běchu to šnacźi nadobni němšzy knjeza a tuž dźiwji też trochu „nobl“ byeź. To wschak běšche hłupošcź. Nó haj, kaž bźe to cźłowjekej druhdy na mošny pschińdźe.

Měšach hischcze cźaša a bźech do měschcźanšeje šahrody: „Och, tale kraśnoscź! Tajkele něschto ma jenoj město. Tyšaz krócź rjeńšcho je tu, hacź w mojim wješe nym hnězdźe. Hdy by šo hodźało, bych hnydom do města cźahnył. Seśuwach šwoju šeklu a khornat prawje a nješech hłowu runje, šo njeby nichtó sa tym pschičichol, šo šym je wšy. Tak widźich, moja wješka, na to wašchnje běch cźi wcźera njebźerny.

Hdyž pak wjecźor še železnišy wulkech a takle šam wot dwórnischcźa domoj cźahnach, pšches Boju šwórbu, to běch hnydom šaso tajki kaš hewak. Pschedse mnu leješche moja róbna wješka w błyšcźaju šo khowazeho błónza a kiwaše mi še wschémi haloškami a pozmějwajche šo na mnje. Pschihłoskowach ji a šo wusnach: „Haj, tu šym doma, tu šo mi tola najšépe lubi. Tuž, moja luba wješka, wostanje wschо pschi starym a njerčekźmoj wo tamnym hłupym pschikładze w měšcźe.“

To może być najrjeńšcha měschcźanska šahroda, ale j tajkej w meji wudebjenej wjesku njemóže šo měnjecź. Hdyž je jeno pohladach, wschudźom a wschudźe kčejnow pycha, so štoro topjeschkow njewidźiśch, wobkuślaja kraśnoscź a wóń. To wschо dźěła a šewa, šmieśi a brincźi, rjanošć a hłupošć. Ssamo wot šo šastanšch, wodychnjeśch hłuboko, so by šo naščehał a do šyteje wole šo napił kraśnješe wóńše. M. Jaše pycha! Njemóžeśch šo na njej nahladacź. Nětko je tón cźaš, hdyž my wuženjenšo šo wješelimy na Božej štworbje, khodźimy w njej j wotowrjenymaj wocźomaj. Nikto wschak hischcze widźimy, so wokolo naš wšcho wonja a kčeje. Ale hdyž šu dwaj abo tśi tydźenje nimo, nimamy na to wjacy takle mužke, khodźimy druhdy kaš šyjo psches Božu štworbu. Jeje rjanošć je bórzy nèschto wschédne. Tu chwilu je nam to hischcze nèschto nowe po dołhej šymje a šymnym naléču.

Meja pak też je najrjeńšchi měšaz w žyłym lécze. Nikto šo štworba bješčarostnje šmeje, ma jandelšše mješwocźo a šwérnej młodnej wócźaj, cźerwjenej licźaj a schibaku kudźerjawu, mješkej mjašnej ruczaj j rěmnymi porsćežkami. Nikt hischcze j nami hranje a tworí j dorośenych njewinowate bjéšći, nèschto je šama kaj dźećo. Posoźischo drje šo štworba hischcze seleni, ale młodne dźěćerage wobliczo ma tola jeno w lubośnej meji.

Nó, hlejcze na naschu wjesku! Hódź dha šu wschė te chójźi a štatoki wołtaše? Wonet cźa mjes schtomami a kukaja tam a šem j liścza a kčejnjow. Mjes jabłonowymi tyčkami (štaketami) łóčźi šo brěžkoja jelen. Na, hatle te šadowe šahrody. Jedyn schtom pschetrjeśi druheho na bohatośći kčejnja a rjanošći. Štajnje zyłe kwěźałe bělych kčejnjow. A te na cźerwjeń jabłuczkowy — ptaźki a pcźołki, brukt a mjetełe. Kaž w paradišu. Kóźćka leji pschi płoće a šo štónźi, kurhy dypaja na dworze a hušy gigotaja na puczu. Tam šem šo łaczi wós na polo a cźiadani khwataja woon.

Wokolo wšitkich zyrkwiczki je meja wscho rjenje šwaščita a šo wšitare liby, kotrež w naschej a šmje šcherjachu, šu womkoodźite. Pschi płoće schukotaja kóšowe łopjeschcźa, žebi wschelake mejske bajti. A na kčejnowje šu rowy j nowymi kwětkami wožiwjene. Na wjecźor pschikhadźeja žony a dźěći a krjepja. Dołgo njetraje a šwón šašwoni k šmjatenemu wjeczorej. Płaczki du do łóškowa a pomału pschikrywaju wjeczorne šerja zyłu wjesku.. Zyła mejska kraśnoscź dźe špać hacź nahaitra rano. Potom halle wón kčejnjow tak prawje inczwanth. Monina jednocźnje šo j wjecźornym dymom a tłóźi šo j „dym wokliczkom, hdyž je jeno trošchu powocźinjene. Tu a tam njepschemóže cźémnoscź běły kwěcźel kčejnjow.

Nětko hakle nawali šo młodźina woo na nju, hólzy a holzy, du na mejźu rosu. Wodźa šo pod pažu, kaj bychu po šlinbje abo ženjeni byli. Pschedy běšche holzy hanba, šo tak š holzami wupjerach. Nětko ž bi hižo „nicźo wjazy j teho njeczińa“. Sšybaju w cźichich kucźikach. Kak błóźke pu tola hubki w młodnej meji! Bohu dźak, so njejšu wschė tawki cźerstwje barbjene. Arnoscht a Lena štaj w tym trudne nasphonilo. To bu jimaj j pscheradnjom. Derje, so tajki miły nałétny wjecźor šwoje hoj a hamjen šalubowantym prajì. Kaž šón je wscho wokolo nich. Kak běża hodźinki. Tu a tam radża šerschi ludźa psched thěžu na ławzy a hrěbaja cźerstwy powětr, wožiwja j nowa w lubej meji. Też woni šo dopomnja na nèhdyšche nałécźo hrajnjše a štócźa šebi lubośćiwischo twjetde rucze. Wšitko šaso womłoda, kaž tehdom, hdyž bźchu młodźi a ...otrjikli ras šydałe na šimej ławzy we krašnym nałécźu. Nětko beda šebja šchédźiwe wložiš jich hłowu. Wscho šemjše je šachodne, jenoš dobre pocźinki šwoštanu. — Wšnajdaśez juzi rjechtaja žaby a pomału, cźišche, zyłe cźišche poda šo moja luba, naodbna wješka k nóznemu šparej.

Přiłopk.

* Ważmy šebi rěcź macźerznu! Dhyž holandšta kralowna we šwojich młodych létach jónu na zuśym kralowskim dworje pschebywaschе, poprošiły holanołkeho wupóšłanza pschi tamnym dworje, šo by šwoje ojcowki k njej pósłał, dokelž „by jara rad šašo holandšte holcźki wobladała a k nimi po holandšku šo rozmowjała.“ Dhyž pak wupósłanc šnaščeźiwi, so jehe holzy jenoš šerjaju rěcźa, dźesche kralowna hnéwnje: „Tak, proščhu, je njepóšłedźelske! Wschetcy njesham ani widźecź holandšte holcźki, kotrež njemóža holandźizu rěcźecź.“ Tele nadobne šmužlenjo holandšeje kralownje njech šebi tajzy šerbźizy šaščehi, wosebje w městach, k wutrobje wošmu, kotříž šu njemudri dośeš, so je šwojimi dźěćimi šerbški njerěcźa; hoj też na wšach šo tam a šem j tajšimi wupjerakami šekłamy, a tola wuczi kóždeho stronu rošum, so mamy šebi macźerni rěcź wažiecź nadewschitke druhe rěcźe. (S „Kat. Posoła“ cźo. 20

* Njewěschcźeje šo na awta. Po dróhy wot Erlangen do Kronach (w BajerTej) pschipowdyny šo šym měšcźanošty j Knellendorf na kolešu jédźo na cźežiny awto. Pschi tym p'chindże awtowemu kolešej pschebłišćo, podmy pod cźežki awto a buschtaj jemu wobaj nohy rosmjerzenej. Bjes wědomja bamjesechu jeho do chirurgiješke klinik do Erlangen. Tuj rěka ledźbowacź, so do šamtnehe njeje šboja njepschindźesch.

* Nowy hebi wozow j awtowem. We městaczku Sorge (w Sswolinach-Harz) dyrbjesche šo j 25 wohołbami wobhadźeny cźežiny awto druhemu wosej ruwinycź. Pschi tym šo praji wodźidło (Steuerung), awto šjedże na stronu, pschehamna dróhne wołożenje a padny pschez murju do rěki. Wšchitcy šobuježdźeni buchu mjenje pak bóle wobschodźeni, młodeho muża j Braunlage morweho šatlóžichu.

* Pótrowna bleścha po 7 létach. W Mecklenburg'im šalitwje pola dwoju Fehmarn (w Balcze) je bleścha pschipuwała a w njej zedulka w jendźešej rěcźi: „Na cźłowjeka, kiž ju namaka. W nogy k 10. nowembrej 1917 podmóri šo jendźeška łódź „Marie“. Sšym posledni namórnik a proschu, mojej žonje Hilži Smithowej w Londoje, na Birminghamšej dróhy 57 bźeźicź, so šmy wschitcy j łódźe šo šatepili. James Smith.“ Dokelž wo pschehłowanju jendźešeje łódźi w Balcze w léce 1917 nicźo inote njeje, je możno, so je najpomnjena łódź w Sswejnymom abo Atlantiśtim. morju šo podnurila a bleścha po 7 létnym puczowanju do Balta docźahnyła.

* Ssame njsdaje j autowem. We wokolnoścźi Frankfurta nad Mohuczom šu šaso někotre njesboża pschi-

W bliwje jěchjenje autowow nastałe, kiž tež kokoješnych tuńo bo stracha pschinjeńu. Tšo pschekupzy s mjenom Becker, Wollgart a Oppenheimer jěchjechu w autowje bo Heilbrona. Pschi jenym sawinjenju sajěchje wjednik bo p'chirowa d'anto so pschecziwšiny. Pschekupz Wollgart so cziłeje strani a dyrbješe so bo khorownje wotwjesć dać. Oppenheimer so jenoš lohko strani a Becker njestranjeny woteńdže. — W Offenbachu sajěchje wjednik Birkenmaier w nozy do pschěrowa a powoli swoj schtomaj. Wós so jara wobkhodźi a wjednik bu na rukomaj a na khowje cziłe stranjeny. — Dalsche njesboże sta so w Halchenbachu w Pfalzu, hdyž jene wohnjo (Lauffauto) bo hata sajěchje. Wjednik a jedyn pschekupz so izwichtaj. — Psches njekeďbliwosć wjednika sta so tež pola Homburga wulke njesboże, kiž dwěmaj wobsobomaj cziłe stranjenje pschinješe. Tam auto zonu s koła storhny a sajěchje do pschirowa, hdyž so pschezišny. Dwě žonje, kotrejž w autowje sedźachej, buschtej cziłe stranjenej a dyrbjachu jeju hnydom do khorownje wotwjesć. Kolegowačka bu jenoš lohko stranjena.

* **S wumyślenja wumrjeć.** Sarjadnik na sibirskej jeleznizy bu psches pschihad do khłodneho ruma satwrjeny. Wonj na stajiti jón wotewrichu, namakachu cziło symne na semi leżo — morwe. S tryhu je sawrjenej na sedmy załosthe bolosche wopytać, kotrejž bě jenom symu naczinika. Naposledk s dyrkotajej ruku pschistajiz: „Mrěju, bożenje!“ Namakarjo cziła pak widźachu, t šrohomu spodźiwanju, so temperatura w khłodnim runje zyle normalna běšche a to psches nětkajši symły. Załosthna symna wobsteješe jenoš we santasiri, we wumyślenju sawrjeneho. — Druha tragedija wotmě so w Pariśu. Schulerjowe wumyślenje akademije běšche swojich bolegow hnewał. Tuž žebi wotmyślichu, jemu jenu dopomnjenku sawostajiś. Jeho psched „hrozje studnjwo“ powolachu a k šmjerći sajšudźichu. Haj cźerjachu hischcze kelliju dale, dowjedźechu swój wopor do cźmarnje sawóschanej sławy, kak to małeje stejesche tam je šwětłym šerzom, pódla pjenk. Sajšudźenemu sawjeżachu wocźi, nuclachu jeho, swoju hłowu na pjenk połožiś a kat puschezi mokre trénje na schiju dele. Wokomik běšcho wjscho směrom, nahodno pak wuraziy wótre šmjerze a zejenje. „Nětko dźenu jeho hischcze tež pohrjebaś“, sawołachu we wólnosći. Hdyž cźzychu swój wopor sdełnjeć, widźachu, so je woprawdźe — morwy. Strózeje bu jeho morile. — Psched nětkotrymi lětami p'chedwjedźe jedyn jendźelski lékař sajimawu wěźu. Jenemu k šmjerći sajšudźenemu wón praje che, so bo jemu schijna žila rozrěźa a tak bo pomalu wukrawi. Potožichu jeho na blido je šarjezanymaj wocźomaj a dachu wodu do boka kapaś. Sajšudźeny žebi woprawdźe myślesche, so je to jeho krej. Wo pjeczich mjenschich wiachu jeho s blida a běšche morwy. Wschi druhim powjeże tykmychu jeneho k šmjerći sajšudźeneho do jaśworoneje komorki, hdyž běšche jena žona na asiatišku holeru wumrěła. Jenemu druhemu k šmjerći sajšudźenemu pschepoda bo bjeśporoczna komorka. Jemu pak so prajesche, so je tu jena žona na choleru wumrjeła. Muš so tak naschóži, so je wschěmi šmamjenjami tuteje khorosche wumrě, mjes tym sa tammy, kiž běšche bjeśwědomnje jej wušiany, zyle strowy wosta. — Jena žona cźzyšche so bla njelsbożowneje luboscze sajdowcźiś a wobšwara žebi bleščała jedojteje khałuny, kotraž by poi duzenta ludźi morika. Wona wupi jěd a šmjerć sa někotre hodźiny, sawostajiwschi pišmone sdełenje. Pschi lékarskim pschepytowanju morweje so ani próschcha jeda njenuspokasa, běšche jeno njewinowata mješchenja, kotruž wona pijeche s pschešmědźenjom, so je to jěd.

* **Mjeno Amerika.** Mjeno tuteho dźěła świeta słoužeše so na florentinskeho ródźanka Amerigo Vespuzzi. Wón dóšć běšche prěni, kiž s nowa namakanu šwět wopiša a tej jón jako wobšedny dźěł świeta wopiša. Columbus žebi myślesche, so je bo Indiśeje na nawjeczornym puczu pšches wulki ozean dojeł a je tež tuto mjenjenje šobu do rowa wsał. Wo rozschérjenje mjena „Amerika“ mataj wobšebite sajšužby Matthias Ringmann, kiž we swojej łacźonskí spisanej knihi „k šawjedźenju kosmografije“ (léta 1507) — we swojim cźasu so wschě wědomostne knihe w tutej rěcźi spisachu — je namjetowalche. Tež jeho pschecźel a šobudźěłacźer, badenski ryhownař Ikartow, Měrcźin Waldseemüller, dowomhałche k nałożenju mjena, so wón na swojej šwětowej tkarcźe, kotruž tykhżerej Maximilijanej wénowałche (1507), jo sapisha. Rozdźěl bo šwjerneje, šrjedźneje a južneje Ameriki sta so pozdźišcho. Najwažnischi mjes nimi su Sjednoczene štaty (United States of America — U. S. A.)

* **Pschecźelschenj.** Americkan powědałche swojim pschecźelam wo podawku, kotryž běšche we swojim kinym pódjeńu bycźu cźinił. Hlowny kruch běšche njenuschdna rybnja podawisna, kotraž so w jenej kupjeli, hdyž bydlesche, zesasche. „Ale“, prajesche słónczenje, „to najšpodźiwischa, schtož tym pschi słónczu rybom pschećiwił, ta so na dnju, hdyž domoj wotjědźech. Mózu bjes pschehnacza prajiś, so mi tehdom najwjetscha ryba cźekny, kajšcźež je we šwětowym morju.“ Potom wopišowaschе dramatiizy nadrobnje, kak je někotre hodźiny podarmo šo prózowal, njeśmělnu rybu do cźolma šcźahnyć, kotraž na wuzke wisasche. „Słónczenje rostorze so bórnisa a padźech nasad do cźolma a njemóžach nicźo wjazy rjeź. „To je šamóžce wjelryba była“, pschišpomni jedyn s pschipoškuchanjom. „Nó, njeběšche žana wjelryba“, napschecźiwi powědaś raćnje. „Ale kak móžeśch to talke s wěšłošcu wobkruczicź?“ praschesche so pschecźel. „Haj“, wotmolwi praschany s wjeselym wobliczom, „dokelž mějach wjelrybu jako wubdźenk na wudźi!“

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 26. meje 1924

Kursy wesera w Berlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Doller	4190 000	franzowski frank	231 900
jendźelski punt	18 300 000	cźěkoski. krona	125 200
schwajzarski frank	748100	10 mil. półst. mark.	770 000

Němske pjenjezy ani franzowski frank so šandźenu šobotu pscheměnichu.

Efektowe kursy so lědma mjenowachu, dokelž šobotu kurs: njewotmjewaju.

Na produktowych wikach so šobotu wjazy žiwesa puschja. To je dobre šnamjo. Mjanu muku bóle kupuje. Tehdyla tež rokla lépje dźe a šapisha tež powyschene płacźiny. Wobžiwjenje w rožzy skutkuje tež na pschenicu, hdyž so tež pschenicźna muka hischcze tak njecźicha. Jecźmjeń ani wowjš pschešylnelo wobrota njemješcźachu. We wotrubach so nicźo njepscheměni. Druhe womjeśchi by chu rad sa posdźišche kupowali. Ssobotu pschidźe zentnar

w Barlinje:

pschenicy 7,75—7,90 rožki 6,50—6,70 jecźmjenja 7,25—8,30 wowsa 6,35—6,70

we Wrótšławju

pschenicy 7,60 rožki 6,50 jecźmjenja 6,15 hacź 8,— wowsa 6,25

Wiki rěsnche statu šandźenu šobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Se štowu je dźeń a šrudnjscho. Na wiki pschi so wjazy statu pschidźe. Howjadła šhubichu 5, cźelata hacź do 15 (mjeso je drohe, cźelata lehdyla radscho k cźu pschi-dowaja), wowcy płacźachu jenoš 20—30 hr. po zentnarju žiwe je wahi.. K temu pschidźe, so je wolma sa-bo tuńscha. Swinje šhubichu hacź do 15%. Najrjeńsche płacźachu 45 hr. Najšrudnischiwe pschi tym je, so wotrapaj šótt a mjaso bjes sadźiwka na nasche wiki woza. To su nimomjerny šrudne wuhladny sa nasche kataśtwo do pschichoda. Dawli tu dźeń a rjeńschcze. Te šobu sawinuje, so mějachcza s tunich šótnych płacźijnow wužiłka nim. Wón swoje mjaso pomérnje drobo je.

Pschignali běchu:	Wone płacźachu:
2766 howjadłow	15—41 šł. hr.
3500 cźelatow	26—60 šł. hr.
5525 wowcow	15—38 šł. hr.
8881 tukn. a 430 wukr. šwini	36—45 šł. hr.

do zentnarju žiweje wahi.

Kedźbu! Kedźbu!

Schóńowacze wupowiahanske pjenjezy (Notgeld) spadnu: Hacź do pjatka 30. meje: Hódnoschi šwobodneho šakskeho štata (Schazanweisungen des Freistaates Sachsen) na 20, 50 a 100 hr.

Hacź do schtwórtk 12. junija: Wupomhanske pjenjezy šakskeje štatnej banki (Notgeld der Sächsischen Staatsbank) na 10 pj. hacź do 5 hr., potajšim 10 pj., 50 pj., 1 hr., 2 hr., 5 hr.

Hacź do pjatka 16. junija: Wupomhanske pjenjezy němskeje štatnej železnizy (Notgeld der deutschen Reichsbahn) na papjerjanu hriwnu, potajšim niš na štotu.

Do nasche zymnizy njenadchadźuja a hnsto boješ rucze šwadnu, wucźi kóždeho, šwoje pjenjezy niz doma šejo měcź, ake je bankam dowěrichi. Sserb dowěri šwoje pjenjezy Sserbskej ludowej banzy. Runje hospodarske wichory naschich dnjow nam dopokaża, so nascha banka šteji njeźnuta we šwojich fundamentach. To chże hónjba nješchto rékacź. Dale dajcże hej wobjpet prajicź, so rentowa hrimna (Rentenmark) šwoju hódnotu njeschubi.. Tehdyla dawajcże šaso na dań, so bychcze s pjenjez wuzitka měli (dźenja wyšoki a w nuzy nécźcho k pchibórkej. Sserbjska ludowa banka bjerje pjenjezy na štotu hódnotu na dań.

Dollarowe hódnoschi (Dollarschatzanweiśungen) wot 42 pj. hacź do 21 hr., to šu 5 dollarow, jenoš hacź do 20 t. m. płacźachu. Schtóž hischcze žane ma, je Sserbska ludowa banka šrólniwa, j: tak derje hacź móžno pschedacź.

Na pschidań:

Krowa, wyšokošuczelna, mlodź, w Bukezach cźo. 2, wyšokošuczelna w Ssulschezach pola Kulowa cźo. 7.

Jałowja 1½ lětna rohma, we Wulkich Debšezach cźo. 20, wyšokošuczelna w Njechornju cźo. 19.

Rehnjata, lnjeja wowcźerjata w Krakezach.

Konjej, šwarcźej lóšchej, lischka-walach a cźornak, ventikl hamt w Barcźe; šhlnej belgiśkej lischzy, 5 a 8 lět, Szykora w Malešchezach.

Poš, dobry šrażnik, mlodź, w Cźornych Noślizach; 1 wulki šhlny we Wulkim Zicźenju cźo. 25; dwaj mlodaj na Holzy cźo. 8.

Zentrifuga, trjebana, w Maleschezach cźo. 77.

Kosy, 4 mlode dójti, w Kellizach cźo. 14; mloda dójta we Delnjej Kinje cźo. 25b.

Wós, dźěcźazy, w Budyschinje Nordstr. 16 III; khłebowy abo mlokowy, lohli korbowy, wodowy bałzenk na 500 litrow, 50 metrow 2 zelowšichi plunowych rolow a benzinowy motor 4 P.S. w Kamjenzu Nordstr. 55.

Sso pytaja:

Pschkatšeho, knjezi mlyn w Njeswacźodle.

Dźěławej Jenje w Budyschinje na Cźornobóhlskej dróhy 2.

Holzu, šyhnu do rataśtwa a korczmy hoscźenz w Delnjej Kinje.

Płacźijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe šymje po tuni abo 1000 kg, šewal 100 kg, płacźijny po štotej šetnizy.

	24. 5.	23. 5.		24. 5.	23. 5.
Pschenica rušla	155-158	154-157	rožk. wobšich	10,00	10,00
	130-134	128-132	poch. mešana	8-8,40	8-8,40
nałeź. jecźmjen	158-166	158-168	Jerabella	11-13,0	11-13,0
nal. jecźmjen	—	—	bernaze šmjeli	20-21,00	20-21,00
wowš	127-134	127-134	šumy	14-15,0	14-15,00
tukmize (Mais)	—	—	wola	11-13,00	11-13,0
pschenczn. muka	21-24,50	21-24,25	kany wobšich	18-18,50	18-18,50
rjana muka	19-21,25	19-21,00	wuhre tuplny	11-11,50	11-11,50
pschenic. wotr.	8-9,00	8-9,00	lolte tuplny	13-14,50	13-14,00
rjane wotruby	9,20-9,80	9,20-9,8:	šymo, 50 kg	2,40-2,7:	2,40-2,70
rapš	285-290	285-290	šymo, rjane	1,20-1,30	1,20-1,30
lane šymje	390	390	„ pschenicź	1,20-1,30	1,20-1,30
hrach	15-16,00	15-16,00	„ wowšina	1,00-1,10	1,00-1,10
pjelušchi	11,00-12	11,00-12	„ jecźmja	1,00-1,10	1,00-1,10

Cźeška mjeńschinowa schula w Delnjej Krupje.

S cźeščiny pschełožił M. M.

Psched nětcźo cźasom wuńdże w Běšej pod Besdźiom knižka s tutym napišmom, kotruž je knjes Jos. Maschtałko, mějecź wucźer w Běšej, šwjrjał. Wona pokaża nam tak prawje, kak maja so tež Cźešcha, hyrnež šwój šamóstny štat měli, wo narodne schule w namjeschanych krajinach abo mjeńschinach bódlicź. Schtó a cźehto knjes Maschtałko je, to zyle wěsche łóžby hischcze we, kotryž je 1922 šobu pola njeho na próšhownach hył. Delnja Krupa je wjetscha wješ w Běłšim wokrješu. Běła pod Besdźom je małe měšta cźo i nědźe 5000 wobydlerjemi njedaloko Młodeje Boleslawy, hdyž běchu, kaž je šnate, 1922 nékotli s naschich hólzow na lětnych próšhownach. Tuby je tež cźešła narodna mješa, polohnischa krajina je zyle cźišła, šwjerena pak najbóle němška. Knižka šama ma na prénjej štronje wobras noweje schule a na druhej šcźehowace kraśne wénowanje:

Tutu knižku je kuratorium sa šałoženje cźešteje mjeńschinoweje schule w Delnjej Krupje wudało, jako dopokas hłuboleje djałownoscze k wschitkim tym nadobnym daricźelam, kotrejž su šmóžnili natwarjenje tuteje schule.

Jim tej knižka wénujemy.

Wy daricźerjo, wy šcźe žebi postajili na narodnej mješi pomnik, kotr... dże cźešłim ludźom nastork k dźěłu sa šwój narod a němšim wobydlerjam pschisłuschnjenka, so sa naschimi mjeńschinami šteji wopornina cźešła šjamnoscź.

Pschijimajcze sa tute dary naš najwutrobnischi dźak!

Kuratorium.

*

Poměry na narodnej mješi Běłšcheho wokrješa, pocźatki wumnožowanja a nastacze schulšcheho doma we Delnjej Krupje.

Spjerzowanje pschecźiwo cźešłim schulam w naschich mjeńschinach wostanje s wěcźnej haniby ratukhich wobchnoscźow. Wot Běšeje hacź k šakšej mješi na rosłoh pokhes 2800 kóšmych kilometrow sa wjazy hacź 2500 cźešłich dźěcźi njewobšteješe ani jena jenicźka cźešła schula, njedźiwajcy štajnych próšhowow a šadoscźow.

Dale běšche sy štejnischcźo němšich gmejnow pschecźiwo cźešłim schulam štajnje jara wotpokasowaze a njepschecźelne. Tak běšche w Cźešłej Lipje, hdyž je nétkole w cźešłich schulach pschez 350 dźěcźi, sa cźešku schulu kupjeny dom se šahrodu. So by so postajenje schule njemóžnilo, da mješchanske šarjadnistwo pšches tutu měšnoscź nowu dróhu natwarichi!

Nawopak pak rakuske knježeństwo šałožowanje němšich schulow na cźešłej semi je wschěmi móžnymi srědkami podwjerschche. Tak wobstejeschce n. pšch. w Prahy sa 1800 němšich dźěcźi 16 schulow s 80 rjadownjemi, to pak šu jenoš ludowe schule a potom hischcze šrjedźne a pschdmjetne schule.

W tutej mérje nimamy my dźensa hischcze naše schulstwo tu pola naš wutworjene. Cźešłe schule we wokolnoscźi, kotrejž mjeno we wokrjeschach: běłšim, dubšim, mimoršim, cźešłoliptim, borštim, cźešłokamjenišnišim, ravendorffšim, rumburkšim, šłuknowšim a hanjobachšim — šałožene hałle po pschewróćce — wopytuje 23-10 dźěcźi, kotrejž bu w 35 schulach wunuczuja, j nich je 31 ludowych schulow, 3 mješchčanike-a 1 awmnašij, wschi hromadze je 55 rjadownjemi. Tuby pschidźe na rjadownju w pschéršku 43 dźěcźi, mjes tym to w Prahy na rjadownju němšcheje schule jenoš 28 dźěcźi pschidźe

W tutej naschej krajinej je hischcze pšches 500 cźešłich dźěcźi, kotrejž dla wulkeje dalenoscźe abo s druhich pschicźinowow njemóža cźešłe schule wopytowacź!

Prénja schula w rozmnjenitych wokrjeschach bu s wulkim dźělbracźom cźešłeho wobydlerstwa s cźešłeho a šnidšchareho kraja 8. junija w Hlinowischtu pola Běšeje wotewrjena, hdyž bu nénjka schula do cźešłeje pschewworjena. Běšche tu 77 dźěcźi, s nich 61 cźešłich a 16 němšich. Byle kedźešatich morjachu jo tu wiše dźěcźi w němšej schuli. Běchu to s najwjetšcha němšk schule, pšches kotrejž bu tón zyły wobšchérny kraj pschenjemcźeny. Sa cźašy pošledních Pschemyslowzow (cźešcich kralow) běšche tutón kraj jenoš porcźko s Němcami wobydleny, sa to pak tu w hrosach 30 lětnjeje wójny we wulkej cźešłe šaczahnychu. Cźešłe wobydlerstwo wucźerowaschе j dźěła, j dźěła bu j napjlnoscźu wulmate. Na jich městno šturchu Němcy a šałožowachu schule a cźešłych ludźo, kotrejž běchu tu wostali, buchu pschenjemcźeni. So woni tehdy tež njemóžachu a njesmědźachu sjawnje Boże šłužby wotbjerźecź, dopokasuje hischcze dźensa jara wjele měnow. mjes ludom Hunda-cźen, „Pjónze zyrkwje“ mjenowane. Cźešły ludźo, kotrejž so po Bełohórskej bitwje njemcźachu wot rédnje šemje dźělicź a w Cźechach wostachu, wusnamowchu so tež dale k cźešłoslowakskej wérje. Buchu pšches to wot Němcow pschecźešcźani a putachu wucźek na pušthich měšnach. Najbóle běchu to we wotšelenych hnšnych lěsach mjeńsche štaty, kotrejž jako zyrkej šłužachu. Wokolo nich šhromadźowachu so w nóznej cźišchinje cźešły ludźo k wukonjenju Božich šłužbow. — Tajchich měšnow je na Dubšu, Cźešłoliptu, Nimjenšku tójschto. Napominam: wopytujcze tute měšna, kotrejž wam pschipowěduja naše ponijenje, naschu bédu a naše njeschoze.

So běchu wschitke města n. pšch. w Dubšku, Nimjenšku, Cźešłoliptu a dale k poinozy pscheb 30 lětnej wójnu cźešte, to dopokasuja mješicźonne mjena městow, rékow, rézźow, polow a šełow. Mešto Dubšy (Dichsberg) da šebi hischcze w lécze 1630 pocźet j cźeškim napišmom Zwotowicź: „Počet městecka Dubšy“. Ssamo hischcze w lécze 1747 a 1764 da šebi wobydlerstwo tuteho města šwomy j cźeškim napišmom lecź. Tajchich cźešłich šwonow je tu po zyłym šwjerju hischcze wjele. Wjele šarjadnischtwow wuj

žiwa też hischcze dżenża pschestaczonschczene lokti: Rimanensis, Kuzwodensis, Besdżenkis, Litomyżgenses atd.

W němšćim wobdželeśmuje tutych krajin cełcze tójschto cźěłcze kreje, schtož też němcy spitsowaczelio njerędża (Bernau a dr.). Naschi ludźo w mjeńschinach fu bohużel wschudże jara wot Němcow wotwiśni, nasche mjeńschiny so hłownje z tym wubźerźachu, so němcy dźěłacźerjo njechachu cźežke a njeftrowe dźěło w podkopach, schlenczenjach, ślachach a wschelakorych druhich twórnjach wutowjecź. Na tajkich městach buchu dźěławi, pilni Cźeschca cźełdźimi — so bychu němcy knjeżkowsko z jich dźěła samożenje nahromadźicź mohli — z kotrymż naš sałso pschenjemcźowachu. Tak dołho hacź budźa tute poměry tracź — Němc knjes a Cźech dźěłacźer — njejsu a njebudźa nasche mjeńschiny nam swobodne. Móże so prajicź, so mósa mjeńschinowe cźi ludźo z kupowanjom wobhospodarjenstwa w namjetchanych praschenje rozsirbacź pschedewschchem naschi cźežcy samożiwi krajinach, so bychu pschez to se fyzikej podpjerku naschich ludźi byli. Tudy móże kóżdy najlepje pokasacź, so jemu wotcźinjene hesła njejsu jenoż hole frazy, ale so je swobodny dźěłacź niż jenoż sam za so, ale za rodzenstwo a derjemcze swojeho naroda, a so rozumi naschemu wobcźerjenemu stejnischcźu, a se skutkom, každy je tudy jenicźki mózny, pomha stwjerdźicź naschu swobodu.

Někotři lěnuchoju wunamakaju žebi wichelaki formalki, so njetrjebali jim pschihlejacź wopory pschinjesecź. Sdźiwimy huso, to je winowatosćź stata, so so sa wschitko stara. Naschonjenje pak naš wucźi, so so njehodźa wschudże rozschérjecź z pomoc pschmiski sakonja, a so je często trjeba, so na město paragrafow stupi wutroba. Je zyle njetrjebawschi, wo slépschenju pomérow w mjeńschinach rěcźecź, tak dołho hacź budźa naschi ludźo w tak ponižených pomérach žiwi, so dożaha roskas: dźi, a zyle mjeńschiny móża bycź śnicźene.

Tak n. pšch. tudy w bliskosći Delnjeje Krupy kuschtaj z wjetschede twornje dwoj kowarjej, nanaj wjetschich śwojbow, pschescźenaj. Husto pschihtadźeja wobcźežowanjo, so so cźežcy ludźo wupokazaja pod wschelakorymi wurěcźemi.

Němšći wotmach su tu pola naš na finusy Mschenо—Besdès—Jeschtěb sastajeny. Runje hrjebja je Běłsći wotrizb — tutemu by so wosebje wulka kedźbnosć wobnjesła, Wobhonimy so, tak je nascha narodna wusća wobrónjena a tak němsta. W Běłsćim wokrjesu su wotnoški Narodi Jednoty Seweročesće na sćěhowazych městach: Lobecź, Bita, Brchběla, Dolni Krupa.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pokhroma je mjes skotom najeńta knjeżeho dwora Klahra w Brěžnje wudyrita. Hamtske hejtmanstwo je snate wobaranske pschikasy wudało.

Hamtske wozjewjenje z Ludiša.

Wokrjesny wubjerk je 23 hischcze njewupjelnjenych śmenkow (Wechsel) wupowjedźił. Te su w Drježďanach wuńtajene. Pschisłimale su so z podpischmom „Bezirksvorsteher des Amtshauptmannschaft Löbau, podp. Dr. Kunze“ a pjeczat (Stempel) „Amtshauptmannschaft Löbau“. Schtóż tele śmenki ma, dyrbi je w termiji sobotu 20. sept. 1924 dop. w 9 hodź. na hamtiskim budże w Ludiju pschedpschedpołožicź. Pozdźischo niczo wjazy njeptacźa.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sudnistke pschesadźowanje, kotrjež wutoru, ke kotremuž dyrbjachu so kupcy w hoscenzu „Zur Sachsentreue“ we Kamjenzu sećcź, je hnud zbehnyło.

Mucź z Miłoćiju do Njebjelcźicź je so hacź do śrjedy zawrěł, dokelž so nahnypuje.

Narunanje za pruhowanje wottoczenskich aparatow (Bierdruckapparate) wucźini pucź do 5 kilometrow 3 hr., kóżdy dalschi kilotr. 0,50 pj., za kóżde wottoczenske wrjeczeńko 1,50 hr., kóżde dalsche 0,50 pj.

Brašchynu lěkarska rada darmo: zbohu 31. meje we Wulkich Nědarjecych (Großröhrsdorf) popoldnja w 11 hodź. w hlownej schuli a žanu dźeń popołdnja w 2 hodź. na hamtiskim hejtmanstwje w Kamjenzu šwa cźo. 12. Spezialny lěkar za brašchnych z Drježďan budże pschitomny.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Jutře wutoru so wulka spěwanska pruha hižo we 8 hodź. započina. Jow pak nichtó prjedy wostać njesmě. — Předsydstwo a wubjerk njech nješto prjedy přińdźetej dla ważneho posedźenja. Dirigent.

Serb. tow. „Zernička“ w Lichanju nima srjedu, ale hižo jutře wutoru wjećor spěwanje.

Budyšska Bjesada skhadźuje so dźensa wjećor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Serbski ratarski dorost za Radwoř a wokolinu ma wutoru, 27. meje, wjećor 1/2 9 hodź. pola Šmitkec zhromadźiznu.

Jednota „Sokol“ w Baćonju ma wutoru a štwórtk zwučowanje.

Serb. tow. „Zerja“ nima štwórtk, ale hižo srjedu wjećor w 7 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću swoju zhromadźiznu. Předsydstwo.

Za nowu čitanku

je so dotal dariło:	11.— hr.
Dale darichu:	
k. N. N. w Budyšinje	5.— hr.
k. bankownik Mósak w Budyšinje	3.— hr.
k. bankownik Krawc w Budyšinje	3.— hr.
k. bankownik Čornak w Budyšinje	3.— hr.
Dale nawda so na słóbornym kwasu pola Šramic w Kumšicach	17.50 hr.
hromadźe	42,50 hr.

Wutrobny dźak za datalny dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. lud. banka w Budyšinje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawóšknk: A. Dučman, w Budyšinje.

Lehmannec konditorna a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje 1/2 5-hodź. a 7.11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khojej z koncertom

Najlěpše konditorske pjećwa.

Generalna zhromadźizna

njedźelu, 1. junija 1924, pop. w 3 hodź pola Zendźic.

Dnjowy porjad:

1. Lětna rozprawa. 2. Bilanca po zł. hr. 4. Wuswobodźenje. 5. Podšle po zł. hr. 6. Wólby. 7. Namjety.

W Malešecach, 24. meje 1924.

Malešanska naliutowarnja a wupožčerńja z. dr. z w. r.

Žur. Šeca.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 **11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Wulka dźelba

mužacych a žonjacych jězdnych kołow

je dóšła. Dokelž nimam žanych klamow, prošu wo wobhladanje mojeho składa bjez kóždeho kupneho dyrbjenja. Położenja při płaćenju.

J. Schleback na Mužakowskej dr. 4. Tel. 1134.

Wuporjedźuju za najkrótši čas z rukowanjom, dokelž mam wulki skład narunańskich dźěłow.

Słyšće!

Hdyž chcećе sebi Waš kupny list, wumjenik abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžećе serbski rěcź. prawny büro **Ernsta Kobana** w **Budyšinje** na Kaeublerskej drózy 6. Telefon 614 (přez kronprynzowy móst)

Mój pschedsedschcznik nicžo njepomha!

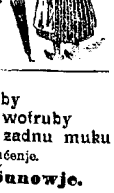

Tu dyrbi tschikrywjetši mischtr

Ernst Donath z Budyschina

Burgplatz 4

spschchimnycź, tón porjedźi tschu najlepje a najtuńšo.

Mam bóžnje wotedać:

11-procentowske rżane wotruby

24-procentowske rżane wotruby

rżany gris, rżanu zadnu muku

Přijimam też žito jako płaćenje.

Jurij Mroz, młyn w Šunowje.

Holca za dom

do villowskeho hospodarstwa blizko Budyšina so pyta.

Dalše je **abonišć** we wudawarni „Serbskich Nowin“.

K wjedźenju samostatneho domjaceho hospodarstwa pyta

ratarska holca

městno w Budyšskej wokolinje, najradšo na wjetšej žiwnosći abo kuble. Poskićenja pod „B 31“ na wudawarnju „Serb. Now.“

Syna podsobna **kruwa** blizko ćeleću je na předań w Drobach čo. 2.

Jědźne běrny

su na předań w Radworju čo. 52.

Symjeńtne běrny **kněžorsku krónu industrie** ma hišće wotedać **Paul Bennewitz** w Budyšinje.

Mudri ratarjo

wosjewjeja wšěm, schtož chcedźa pschedacź abo kupicź, w **Serbskich Nowinach.**

MERSIDYSKY Złotowa pycha

Smolerjec knihićišćeńnja a knihańnja

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćeńnja a knihańnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

póndźelu 2. junija t. l., popołdnju we 4 1/2 hodź.,

do žurle **„Serbskeho Domu“** w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2 na

porjadnu generalnu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńški porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow;
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka;
2a. Předpołoženje započatka bilancy w złotej mjenje wot 1. I. 1924 z rozprawami předsydstwa a dohladowarstwa a jeje přípóznaće.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa;
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29, 2 a 30 wustawkow;
5. Wudospołnjenje wustawkow § 13;
6. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1923 budźe wot 26. meje t. l. w našej „Serbskej knihařni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maju so na hlownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne ważnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připušćomne.

Dohladowarstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeńnja a knihańnja“

Prof. dr. Arnošt Muka, předsyda.

P. Přisp.: Do hlown. zhromadźizny w 4 hodź. budźe krótke posedźenje předsydstwa a dohladowarstwa.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Serbske pomniki

na rowy — też swětne —

wuwjedźe derje znata firma

Jan Hase w Budyšinje

na Lubijskej drózy čo. 10

po najtuńšich płaćiznach. Wulki wubjerk.

Ratarske mašiny

kaž mlokowe centrifugi, butrudźělanske mašiny, sykanjerězace mašiny, młóćace mašiny we wjele wuwjedźenjach, čisćace mašiny, trawuznějaki, synowobročaki, žitočnějaki, běrnyhrjebaki a. t. d. poruča stajnje přihódnje

E. Buckenauer we Wojerecach

na Bismarckskej drózy 2. Telefon 122.

Na wustajeńcy wot 1.—3. junija sym z mnoho pokazkami mašinami a přeprošuju wšěch so zajimowacych k temu.

Sijace mašiny kupujeće płaćiny hódno poł **J. Schleback** na Mužakowskej drózy 4.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Serbjo! Čitajo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawóšk w „Serbskich Nowinach“.

Richard Hajna
Hana Hajnowa
rodź. Hilmanec
zwěrowanej
w Splóšku w Běłym Kolmcu
27. meje 1924

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeju 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a dźiwarska knihičišćernja, nap. družstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóžtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsćežaje so stajnje nawóžtki a tabele so w liče wobilišoja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 25 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Číslo 123 **Budyšin, wutoru, 27. meje 1924.** **Lětnik 83**

Ebert sa nowowólby do němskeho sejma.

Němskonazionalni njejsu so z nětkajšimi knjeześtwom njedźiwać mohli. W prašenju namjetow wězwuńtcejnych njesmu hišće žanoho wěsteho wotmołwjenja dali. Kaž dołho tow tym sabrunjenje njebudźe, njebudźe so z nimi wo sostajenju noweho knjeześtwa jednać hodźić. Němski kanclar Marx znadź dźensa abo jutře z zbytym ministerstwom wróćo stupi. Němskostatny president Ebert budźe na to formalnje z wjednikom němskonazionalnych, Hergtem, jednać a potom pschedwidźomnje dotalnemu němskemu kanclerej Marxej poruči, nowe ministerstwo sestajeć. Do tuteho so najskerje dotalny minister smutkownych nalěhowanjow wjazy njepschiwołnje. Nowowuwólenej sejm budźe po pomérach zyłnosće jenotliwych politiskich stronow z wulkeschnemu dźěłu mało khmany. Němskostatny president jebi teho rozmyšluje, hač njebudźe nusne, nowy němski sejm rozpuščeć a nowowólby wupisać, pschi kotrejž směje so lud za namjety wězwuństojnych abo pschećiwo nim wuprajić.

Attentatski plan pschećiwo generalej se Seeckt.

Póndźelu je so w Moabitu (Barlinje) pched krajnym sudom I prozeł pschećiwo pschekupzej a inżenierej Alexanderej Thormannej a Augsburgskemu fabrikantej dr. Grandelej dla wotmyślenoho attentata pschećiwo generalej se Seeckt zapoćał. Thormann je hač do zwjesenja tuteho 14ta Wikingskemu zwjazkej, potajšim Ehrhardtowej brigadze, pschiłušał. W prěnich dnjach januara je so w němskim sejmje pschi němskonarodnoskej (nazionalistiskej) zwobudnišej stronje z jejnym sekretarom Tettenbornom do politiskeho rozrěčenja dał. Pschi tym je Thormann rjekł, so dyrbi so nazionalna diktatura pod „nowym Yorkom“ postajić, to je hłowny sameŕ, kotrejž ma so najprjedy dopjeć. Mjeno tuteho noweho generala Yorka wschak won njemjenowasche. Najprjedy pak dyrbjesche so general se Seeckt wotstronić, dokelž je won wótczinske organizazije rozpuščeźił a poruhrskemu pschećiwjenju zabrańował. S Tettenborn a z nim student Heinz Koepke na zdarje tutemu planej pschihotowarjachu. Koepka dyrbjesche Seeckta, kdy by won rano wujěchał, z konja sćelić. Przedy hač ho cźin wuwjedźe, Grandell, kotrejž mordarśki plan poručowasche, do Barlina pschińdźe. Wonaj wotnajatemu mordarjej prajeschtaj, so wukka organizazija sady cźina sćeći. Mordarśkaj nadpjerarjej běchtaj tak dobyća wěstaj, so hamo Koepzy radźeschtaj, so by cźin dokonjawschi so tam policiji stajił, móže bjez starośe być, za krótki cźas sunje bjžo sładnosć cźekmjeć. K sostaranju jeho maćerje jemu Grandell 50 000 hriwnow ślubi. 15. januara dyrbjesche so cźin wuwjeść. Wobstorjenaj so z Koepku setkaschtaj a jeho hišćeze raz krutze napominachtaj. Grandell jeho hač k ministerstwu němskostatneje wobory pschewodźesche a so z nim rožahnowa prajiły: „Wulke so w stawizнach jenoź zjimanj jenotliwych cźłowjekow stawa.“ Mjez tym bě so mordarski plan němskostatnemu kommisarej za sjamnu finsstraschnosć dźělił. Thormanna sajachu, hdyž so, kaž rěkachu, z Tettenbornom w khołejowni setka. Grandell bě hnydom do Augsburga wotpućował, hdźež jeho dwaj muzej podźi'cho sajachu. Pschi zwojim prěnim wusłuchanju, kotrejž pak podźiłcho wróći, justizneho radźićela Claaßa, pschedbydu wschoněmšeho zwjazka, winowasche, so je attentatej namołwjał. Posłužicho je Grandell rjekł, so je wopor po planje so stawazeho postupanja němskonarodnoskeje zwobudnišeje strony sćinił. Pschi jednanju budźe so rozsudnicej dyrbjeć, kak dołoho plan wótczinske wojoski pschi planje wo wotstronjenju se Seecktom sobu sadźerane byłe.

Wojowanje wo dźěłanski cźas w Poruhrskej psched pruskim sejmom.

W pruskim sejmje je pónđelu sapółłanz **Husbann** nazjenił, so bychu so hnydom statne pjenjesy k podpjeranju wobydlerstwa w Poruhrskej pschihwolile, kotrejž je dźeś winy muły pschihłuchło. Němske knjeześtwo dyrbjało na to stutowacź, so by so sapuśćaze hospodarśtwo wojowanje w poruhrskim rewěrje z dorěčenjom ikónczilo.

Sapółłanz **Steger** z zentrumskeje strony zebi pschejeće, by jednanje k dorozumjenju dowjedło, so by tónle strajk hody k dolpolnemu zyłnjenju naschelo hospodarśtwa dawał. Ódy bychu dźěłodawarjo nješchto dobreje wole pokazali, but jiłche so tutemu strajkej jadźiwacź hodźiło. Rěčnik wuzwa, so je pschi nětkajšim wojowanju prawo na stronje dźěłacerjow, a so tu dźěłodawarjo wobmyślenemu njedostatk zacjućza samolwitosće pokazali.

Sapółłanz **Hering** wo wósomhodźinskim dźěle a wo zyłnohodźinskim pod senju rěčeše. Dźěłacerjo so njeslušnje wjedźa, po puću dobrowólneho dojednanja pschez cźas dźěłacź. Dźěłodawarjo su bohužel z wjazownymi naprawami nakopjene rozhorjenje dźěłacerjow na žebje wobroćili. Nadźijomnje smjeje dźensnješe jednanje nadźatu wupjeć. Trajny měr pak móże so hakle wocakacź, hdyž so Poruhrska z njenjesnych cźełow mikumskeho sćrěženja wuzwobodźi.

Jedyn němskonazionalny rěčnik so na wótre nakhnje pschećiwo schkaranju kommunistowo wobrocźi. W Poruhrskej so nětcźe w'chodnje tři miliony hriwnow msdy zhubja. Radikalne elementy wojowanje wuzija, so bychu politiski wužitk wukeć. Kommunistojo su na pschikład za p'chichodnu njedźelu nulle demonstrazije pschipowjedźeli. Podlepkam chodźa so tepicź dacź. Słónčnje dyrbja dźěłacerjo na to dźiwacź so dyrbja tež dźěłodawarjo existowacź. Tuchi su bjez teho z mikumskimi sćrěženjemi najwjetsche cźeże plchewasli.

Sapółłanz **Pinkerneil**, pschedbydła wotrjadoweje stuwiny za hórnistwo w němskostatnym swójsku němskeje industrije, jasimy dźěłodawarjow sastupowasche. Tež dźěłacerjo dyrbjeli wopomnicź, so dźěłodawarjo pschi tódźe tunje wuhla 7 hriwnow a pschi tódźe tunje pchedatcho zwobodneho wuhla 7 hriwnow pschiłušadźuje. Hdyž so za ichtyri njedźele mikumske sćrěženje njepschemění a so wotchłodźenke winowato'eje njedowjelnja, so poruhrska industrija z semi srały. Mjdy tu hižo wo 7 prozentow wyschsche dyži do wójny. Pschi tym so dźensa hišćeze njeje 8½ hodźinski dźełanski cźas zawjedł.

Witowanski minister **Siering** měni, so je wósomhodźinski cźas pod senju prawy cźas. Hdyž so wjazy dźěła žada, dyrbi so dźěłacźer po tym słužicź. Mikumske sćrěženja dyrbja so na tódźe pod tłubicź.

Sozialdemokrat **Limbertz** so pschećiwo trudawanju witowanskeho ministra w nastupanju mikumskich sćrěženjow wobrocźi.

Zentrumski sapółłanz **Metzinger** na tym dźiwaše, so dyrbi stat w statnych podkopkach 10 hriwnow na tunu wuhla pschiłušadźicź. Minister dyrbjał nětkrotym hórnikam podłožki pschedpołožicź. Minister je tu podobnje licźił, kaž dźěłodawarjo. W Poruhrskej tłód sadźadża.

Wy'chschi hórnistwowy hejtman **Schand** praji, so su ministrowe licźby wo p'chibytku statnych samow prawe.

Langer z němskeje ludoweje strony so tych sćěhowkow boji, jeli so so njeprodaji, konflikt w poruhr'kim hórnistwje wujednacź. Dźěłodawarjo dyrbjeli dźěłacźerske swjazki jako runoprawne organisacźje pschipóznacź. Sozialisćiscy nawjet so tłownemu wubjerkej pschipokasa.

Sćěžnyli wusamknjenja hórnikow z dźěła w Poruhrskej.

Wobchedźerje pódł-pkow w Poruhrskej po zdaću za zadanjow hórnikow njeziwoła. Wusamknjenji dźěłacerjo, kotrychž licźba je hižo milijon pschekrocźiła, su w najwjetschej nuzy. **Wobchedźerjo pocłopkow so tchodła nadźeja,** so **budźe hłód dźěłacerjow nusnowacź, podleschcźeny cźas dźełacź.**

Sobotu je so nowy kongreł dźěłarskich radow za Poruhrsku w Bochumje wotmeł. Pschi nim je zastupjerjow wschitkich podkopkow a metallowych dźěłacerjow wobchedźichu. Po rozprawje kommunistiskeho sapółłanza Šwabotki so wobjamkaj, **pschećiwo podleschcźenemu dźěłanskemu cźasej dale w najwětšich formje wobrocź.** Kommunistojo dźedźa hórnikow k njemeram nałchacź. Dźensa wutoru dyrbjachu so w pjeć městach demonstrazije wumjerć, a to w Gelsenkirchenje, Buera, Dortmundźe, Mülheimje a Duisburgu. Przedy teho dyrbjachu so hórnicy z pschi wroćach swojich podkopkow zhromadźicź a po městnych demonstrazijach so k „zhromadnym demonstrazijam“ jenoć. Mjez tym so běchu zhromadźiny zyłnje wopytane, dokelž pola demonstrazijow, za njedźelu rano skałanych, wobdźělenje słabe. Pschi nich njeje so měr kałsk. Jenoź pschi Shamrockskich a Blankenburgskich podkopkach dyrbjesche policija demonstrantow rozehnacź, dokelž dźěłu swólniwym wobrachu dźěłacź.

W Meiderichu pola Duisburga so dźěłonjemźerjo do pschedawarnjow bobjeć a rubicź zapłachu. Policistojo su dweju z nich satkelili a zchytnjoch franili.

Francowskoje žehi plan a elektrizitetu w Poruhrskej žadaju.

Se sastajenjom dźěła w poruhrskich podkopkach dźěłanje pluna a elektrizitety trěbneho wuhla wjazy njedostawaju. Poruhrske města su tehodła i dźěła hižo bjez wobswětlenja. Wyschnjosće wobhadźenskeho wójska su měschćanskim gmejnam porucźile, so bychu sastarane kasarnow a wobydlenjow sastajnikow je žiwokłom swěźeźe. Jeli so to njemóża, dyrbja wojeśe wyschnoćze žane dźěło we pfunarnjach a militarnjach pschewjeć. W Kölnje maja fabriki jenoź hišćeze za někotre dny wuhlo, dokelž su Francowsojo wsche wuhlo w Rheinowym p'chistawje sebrali. W Trefeldźe su pschedowanje pschipowjedźeli, so ju dla njedobžadanjeho wuhla nuławane, dźěło sastajić.

Kommunistiska khowanka w Barlinskim ruskim wikowanskim sastupjeństwe.

Barlinska policija je z hotowu tři dal'che hohusstowy Barlinskeho ruskeho witowanskeho sastupjeństwa sajała. Wschitcy sajeći su p'chibłuchnjacy němskeho sćata. S wusmaćonjom jeneho sajateho je so swěźeźiło, so je ruske wikowanske sastupjeństwo hižo dłše dyžli léto w'chitkich policajskich pytanych kommunistow hospodowało, a so tu z tym tajne zhromadźiny wjednikow revolucije pschi njemerach pośledních lět wotmełwałe.

Ruzy bolschewikojo němskim kommunistam.

W Moskwje je so 13. kongreł ruskeje kommunistiskeje strony wotewrił. Kommunistiski stronje w Němskej je so telegramm pósłał, w kotrymž so praji: Dobyće němskeho proletariata, kotryž so loni blisko być sdaše, je nadźijomnje jenoź na krótki cźas wotstorjene. Ruska kommunistiska strona so nadźija, so němscy kommunistojo se swojimi znutskownymi bdźěnjemi k lónjej dóńdu.

Sjezd kommunistiskeje strony w Mnichowje so pschetorhnył.

Policija w Mnichowje je tajny sjezd kommunistiskeje strony pschekrapała a 62 wobdźělnikow sajała. W Bayerskej su zhromadźiny kommunistiskeje strony po sakonju zakasane.

Bolschewiska agitazija za generalny strajk w Hollandskej.

Amsterdam'ski „Telegraaf“ powě, so su so njedawno w Haagu pjećoch ruskich bolschewikow sajeli. Pola nich su lětali namakali, kotrejž dyrbjachu so mjes hollandskimi dźěłacerjemi rozšěrić. S nimi so dźěłacerjo k generalnemu strajkej schćuwaju.

Wuj němskostatneho presidenta wumrěł.

Kaž so z Heidelberga powě, je tam 76 lět stary schorcy Khorla Biedrich Ebert, wuj němskostatneho presidenta Eberta, wumrjeł. W khudobnych wobstejnosćach žo wón ześpanje se schowowanjom žiwje'che. Najhudšich a najhubjeńscho płacźazy ludźo pola njeho dźěłacź dachu.

Też měrna Hollandska so broni.

Hollandske knjeześtwo ma sa nusne, wójnske łódźstwo wo wósom jenosćow pozwolnicź a 22 létadłowych eskadrow k sakitanju kraja namarcź.

Pozwolnjenje zendźelskeho létaństwa.

Zendźelske létaństwo so wo 600 létadłow pschilspori. Zendźelska so za létaństwo do wokrjesow rozsdźeli. Pschichodne léto so nowe létanišćka namarja.

Sbežkarske hibanje w Sibirskej.

W Sibirskej je sbežk pschećiwo bolschewikskemu knjeześtwu wudrił. Knjeześtwo jón je zyłnej mozu potłóčiło. Bolschewikski general Batoctis je sajatymi sbežkarjemi na žadawe wašchnje sahadża. 1500 sbežkarjow je won satkelicź a 3000 je z knutami sabicź a z druhimi cźiwilemi sadraćowacź dał. 5000 jatych je do bahnicźeżowych pinzow sawrjenych. Bolschewikske knjeześtwo zanych powjeźeńcow do sbežki do nowin njedawa.

Japanska europiku wójnsku techniku studnje.

S Prahi je njedźelu do Warschawy japanska wojeska misija pschijěła, kotraž někotre po Europje puća, so by najnowsche wuhodowanja wójnskeje techniki sesnała.

wjerneriku dyr jowje wujaste kowjowo powjerschicj.

Namócny sekretar Sjednoczonych statow północnje Ameriki jebł to rozprawje wo amerikanskim wójnskim zrjadowanju. Wón pokazuje, kak su wójerscy dobytnicy a wójerske dobytnistwo w Sjednoczonych statach wot lěta 1914 do lěta 1918 wjelgin pomnožili. Wosebje wón pokazuje na to, kak su so wójerscy dochodowarjo a wójerske dobytnistwo w tutym času wjelgin pomnožili. Wón praji, zo su so wójerscy dochodowarjo a wójerske dobytnistwo w tutych lětach wjelgin pomnožili, dokelž su so wójerske wudawki wjelgin pomnožili. Wón praji, zo su so wójerske wudawki wjelgin pomnožili, dokelž su so wójerske dobytnistwo wjelgin pomnožili. Wón praji, zo su so wójerske dobytnistwo wjelgin pomnožili, dokelž su so wójerske wudawki wjelgin pomnožili. Wón praji, zo su so wójerske wudawki wjelgin pomnožili, dokelž su so wójerske dobytnistwo

Pola wschelakich ratarjow so cẽelabnizy pschistajeja, hod. wudawanjam, so dhodża hẽsi po swoje smachi dołoi so so mesa wschelake mase dołhi zaptaczcz a wupẽchcza hospodarjam pódla zawdawka też hischcze pjenjezy. Tez cżite wotẽkpjerjo su zebazy a so zenje wjazy njepokaja.

S Lubija. Jedyn Lubijski rẽsnik sahdżeny schiwórtk truwa wdejscze. Kruwa pak dale njerdżeche. Tehodła su do hrodże jeneho statoka staji. Potom pschihdże yo nju s wosom. Pschi cżahanju kruwy na wos temu tej śwẽru mat zusaj hischcze młodaj pachołaj pomhaschtaj. Potom pak so spẽchnje wotpalischol. Jako rẽsnik sa swojej lizensnja pytasche, be prjez. Tu mẽsesche w thabacze trzi. dotrjeł be prẽdku na wos położił. Macholaj bẽschtaj lizensni je 37 hr. hobukasaloj. — W Lubiju je hermenk. Wón, kaj pihaja, jara derje dże. We nozy k pondżeli su so wobuschi do hudy jeneho Budyschskeho wotkwarja dostali a i njeje 5 rjanych wasow krabnuli. — We nozy dyrbische policija i wotrazowskej lubosczu pschecziwo wschelakim nóznym hawronam zakrocżiła. Cżi bẽchu so wotnutkaj a duzy domoj na hasach, dokelż jim schérohe dosez njebẽchu, howsekachu.

S Lubija. Schewzej Tuczkeej na nowym torhoschczu pschihdże zuby schewsti so wo dżeło pyratscz. W thlamach pak nichtó njebe. Tutu składnosez zuby muzi a kasasche klobuki zrobu. Tole polizija zhoni. Mona pakostnika dórhy wusbẽdżi a jemu klobuk sazo wotewsa. Wona mẽni, so kradnjeny klobuk padurchej njepschidżeje. Ssudnik pak tez hischcze słowczko k temu pschida.

S Drjezdżan. Sswój 85 letny narodny dżeń mózesche sandżeny njedżelu 25. meje w buchowuej a cżelnej strowoscz hamsti Służobnik na wotpoczinku pschi prjezadlowej sasiskej żelesnizy kujes Michał Pjech fyrjecżicz. Narodżiwschi so w Khroścżizach, wopyta tamnischnu schulu, dopjelni swoju wojenisku winowatoscz pola hajnikow we Lipsku. Dyrbjesche też léta 1864 do Schleswigiskeje, 1866 do Tscheje (pola Niczina) sobu do wójny a wumuczowanesche 1870/71 w domisnje wojakow. Po tym stupi po wschelakich służbach do żelesniskeho sastojnistwa, hdyż swérzu 45 lẽt dżełasche. Sa wójnske a tule służbu dosta wschelake wuznamjenjenja. Spomnicz dyrbi so, so knjez Pjech hahyn dżeń khory był njeje a tez nẽtkole hischcze bjes kija a druheje pomozy khodżi. Jeho mandelssa semrẽ jemu psched 10 létami, tat so nẽtkole zyle ham tu je. Wutrobny dżak wuprajomy knjezej P. tudy, so so swojeho naroda ljenje hambował njeje. Wón bẽ sa serbski narod pschezo w cżichim dżełał, tak bésche pschez 30 lẽt pokładnik towarstwa tak. Sserbow „Jednota“. Bóh luby Knjes spożcz jemu dalschi pokojny wjeczor żiwjenja a strowotu a njech jemu was we wẽchnosczi wscho saptaczi, schtoż je sa swój serbski narod dżełał! Njech biwa druhim z pschikładom!

S Nẽczin. Wjednik tuchownje schelenczenje Rietschener Hohlglaswerke Berthold Greiner, wósty Nychtat je z 3000 hr. cżeknył. Sa zim hatal hischcze zilda nimaja. Wjenjezy bẽ na połcze pschinjył a njeje fo z nimi wjazy wrócżił. Jeho nan hizo léta dołho pola tejele firmy dżela.

S Wósporka. Na drohi z Kubija bẽ jadyk kolesaŕ se swojim kolom padnył. Padnjenje bẽ tak strascheje, so woboji we womorje leżo wosta. Jako sazo k sebi pschihdże, bẽ nẽkajki njeknicczomnik z kolom cżeknył.

S Wojerez. Pschichodnu sobotu je 50 lẽt, so bu Jelesniza Kohlfurt—Falkenberg dotwarjena. S pschilẽtnoscu tehole jubileja wotmeja so wschelake swjatoscze nosene. We tudomnej thélerni (Schützenhaus) a w Małej Nédej pola Bergarjej budżetaj swjedżenskaj pschednoschkaj.

S Lubnjowu (Lübbenau). w Błótach. Tele dny we naschej wosadze tsi wosobu nahlu a srudnu smjercz nadẽdżechu. Jenu zonu plokaju njemóz wobja. Wona na mjesnowcko do wanje padny. Dokelż nichtó pódla njebẽ, so tepi. Jedyn cżolmar, hi sam domoj idżesche, tehodła zranja do womorny padny. Wón swojeju zo do wody, hdyż so satepi. Podobnu smjercz tsicza wosoba, jedyn ratar z Liwna, nadendża.

Nẽmski hłós khwalby z Delnjeje Lużizy.

Khorżebuska nowina „Cottbuser Anzeiger“ pschinjese wo konzercze Bukczańskeho towarstwa „Radosez“ tule rozprawu:

S Turnowa. Nimoměry wulki wuspẽch znjesche serbske towarstwo „Radosez“ z Bukcza ze swojim serbskim ludowym konzertom, tiż sahoschenu sobotu wjeczor duzy do „Błótow“ w tudomnym Nowakez hoschenzu wowmé. S dlisza a z dałoka bẽchu pschecżelo serbskeho spéwa pschichwatali, a furla njemózesche ani naidała pschicżeż te sydły, tiż bẽchu zo tu seschli. Pschi durjach a wokach stejachu a wischachu sta a sta. Nikt wjerch sale njebo-

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 27. meje 1924.

Kursy wezera w Berlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	231 960
jendżelski punt	18 305 000	czeskosl. króna	125 200
schwajzarski frank	746 100	10 mil. polst. mark.	770 000

Nẽmsce pjenjezy su wezera na zujowh kursach. Lẽdma pschemẽnichu. Franzowski frank bẽ sazo kruczischi.

Efektowe kursy na Barlinskej burzy so wotdrjebjowachu. Też Drezdżanska burza klabische kursy sawisa.

Na produktowych wikach so pornjo fobocze pschewjele njepschemẽni. Khlebowcho zita njebẽ pschewjele na witach. Dokelż rzana muka derje dże, je tez wjetschi zajim za rożku. Placzisna bẽ nẽschto powyschena. W pschenicy so nicżo njepschemẽni. Muku pytaja w lẽpschich druzinach Jeczmjeń ma mérne wiki. Mẽsto njeho kupuja wowsu, dokelż je tunischi. Womjeschki miejachu mérne wiki. Zentnar placzesche wezera:

w Drażdżanach

pschenzy 7,85—8,10 rożi 7,15—7,40 jeczmjenja 8,25—9,— wowsa 7,05—7,30

w Barlinje

pschenzy 7,80—7,85 rożi 6,55—6,75 jeczmjenja 7,15—8,30 wowsa 6,35—6,70

we Wrótslawju

pschenzy 7,65 rożi 6,50 jeczmjenja 6,15 hacz 8,— wowsa 6,25.

Placzisny na Barlinskich produktowych wikach.

Zita a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowsk 100 kg, placzisny po Nẽmej hriwnje.

	25. 5.	24. 5.		25. 5.	24. 5.
Pschenza	156-159	156-158	rapch wolijski	10,00	10,00
wsike	131-135	130-134	rapch. mesaka	7-7,60	8-8,40
małeńi jeczmjeń	158-166	158-166	rzabella	11-13,00	11-13,00
mal. jeczmjeń	—	—	bérnaze kruzki	20-21,00	20-21,00
wowsa	127-134	127-134	bony	13-14,00	14-16,00
kukurica (Mais)	—	—	wa'e	10-12,00	11-13,00
pschenczn. mu'e	21-24,75	21-24,25	klany wolijski	18-18,50	18-18,50
rzana muka	19-21,50	19-21,25	mébre lupiny	11-11,50	11-11,50
pschenz. wotr.	8-9,00	8-9,00	lotte lupiny	13-14,50	13-14,00
rzane wotruby	9,20-9,30	9,20-9,30	rzno, 50 kg	2,40-2,70	2,40-2,70
rapa	285-290	285-290	siowa, rzana	1,20-1,30	1,20-1,30
Jane kupjo	330	330	„ pschenicz.	1,20-1,30	1,20-1,30
hrach	14-15,00	15-16,00	„ wowsjana	1,00-1,10	1,00-1,10
pjeluschki	10,00-11	11,00-12	„ jeczna	1,00-1,10	1,00-1,10

Drjezdżanska burza.

Pschenza	15,70-16,20	bérnaze kruzki	22,50-23
rożla	14,30-14,80	pschenicz. wotruby	8,40-8,80
małeńi jeczmjeń	16,50-18,00	rzane wotruby	8,80-9,30
nasymski jeczmjeń	—	pschenicz. muka	25,50-26,50
kowz	14,10-14,60	rzana muka	23,00-25,00
cżerwjeny dżecel	155—170	woka	19,00-19,75
rapa	—	pjeluschki	18-18,25
kukurica (Mais)	20,00-21,00	hróch	22,00-23,00
jache truhymcki	11,00-11,50	jokrowe truh.	17-21

Na pschedaŕ:

Dwaj 2 bezniej z 3 kóstatami, korezma w Nowym Bronjuwku z kacżarom w Cżornym Hodlerju 102.

1 mały sjiwinski, w Budyschinje na Tżelanskej dróży 14 II; cżuła w Budyschinie Wilhelmstr. 14 II.

Kruwa, mloda z cżelenczom w Cżornjowje cżo. 12; wyssokosticżna a do cżelenjenja to Wisskopizach (Bischdorf) pola Lubija cżo. 12; bejna a do cżelenjenja we Wulkim Dażinje cżo. 100.

Jehnjata 1, 2 priesijse w Habrachczizach (Ebersdorf) pola Lubija cżo. 86.

Hnoja, nẽkotre wosy, w Lubiju hosczenz „mésto Berlin“.

Sekna, nẽkotre zentnarje w Kamjenzu na Kinsbórskej dróży 11.

Drjewo, auktsija jutsije frjedu 28. 5. na Budyschskim wdwerje w Stangez hoschenzu w Bukczach dop. w 9 hodż.

Sso pytaja:

Holza do domu, k 1. 7. w Budyschinje Bergstr. 1; w Bérej Wodże twarski mischir Busse, Arnimpromenade 5

Na pschenajenje:

Dwórżela, nẽkotre kórzy Cżischonjanski knjezi dwór.

Sswjad pschedawa na pschedhodowanje w Schérachowje we hoschczenzu k herbstej gratsche jutsije frjedu 28. 5. pop. w 2 hodż. wschelake kraniny a pschedawanske pschiprawy sa wurésne khlamy; w Rakczach jutsije frjedu 28. 5. dyschipolndju w 12 hodż w knjezej korczenje: Ssedża, stejazy cżasnik, pitzanske blido, wobras a 2 plischowaj stolaj.

Placzisny rẽsneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

26. meje 1924. Placzisny po zentn. a sl. hriwnach. Stóne druzimy a wojnamjenjenje.

Woły: 111.

Polnomlasne, wukormjene, najwjetschese rẽsneje hódnoscze hacz do 6 lẽt	43-45
Mlode mjasne, rjenowormjene, starsche wukormjene	35-38
Mjenje wukormjene mlode, derje pizowane starsche	28-32
Mjenje pizowane wschelki starobow	20-26

Byki: 142.

Polnomlasne, wurosczene, najwjetschese rẽsneje hódnoscze	41-44
Polnomlasne, mlódsche	34-38
Mjenje wukormjene mlódsche a derje pizowane starsche	28-32
Schpatne	20-26

Jałoszy a krowy: 200.

Polnomlasne, wukormjene krowy najwjetschese rẽsneje hódnoscze	43-45
Polnomlasne, wukormjene jałoszy najwjetsch. rẽsneje hódnoscze hacz do 7 lẽt	35-38
Starische wukormjene krowy a derje wuwite mlódsche krowy a jałoszy	28-32
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałoszy	20-24
Mjenje a schpatnje pizowane	15-19

Cżelata: 644.

Najlépsche wukormjene	53-56
Mjerje wukormjene a tajke wot zyza	48-50
Schpatne	30-42

Wowzy: 244.

Mlódsche a starsche wukormjene	44-46
Starsche wukormjene	38-42
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	25-38

Swinje: 2472.

Polnomjasne, wosebitych rażow a jich khcżenjenjow, hacz do 1½ lẽt stare	45-47
Wukormjene	46-47
Mlesne	40-43
Schpatne	34-38
Ranau a kunbrosku	30-40

woli, so by so tradżne spéwanje 80 wosobow sylnego khora polnje rozswiło. Dziwapolne sunki sajachu wsche pohladnyk. To bẽ twoprawdże radosez też se jeho, tiż serbstu rẽcz njesnaje, tymle Słowjanskim melodijam sluchaczz. Pod wésthym a wusnamnym (hervorragenden) wodjenjom dirigenta, wuczerja knjesa Kecka-Bukeczanskeho, dopjelnichu jenotliwe khóry swój nadawk k najwjetschej spokojnjczi. Najwjetschi wuspẽch znjesche mużki khor „Dẽb“ z tenorelowym a pschewodom hudłowm. Jedyn bu-stawn Strjaschowskeho serbskeho towarstwa rostoji nadawk tychle puczowanjow a dżensnjschcze wjeczora. Nizy politiske samẽry njesiu pschicżina tajkich wulkow. Nẽkulbesch k serbskemu spéwej. Serbstwo rẽkli a k serbskej domiinje su honidla k tymle muzeam. Nẽtko schézhowaneje dżiwadło „Cżesmy bóżcze“. Tón pschedstajachu gubustawo Strjaschowskeho serbskeho towarstwa „Sswónosez“ (Sonnota). Tón tchorumja schumjazy pschitkesk znjesche. Wupẽch bẽsta wélka spéwarjow a hosczi hischcze nẽktore hodżinki sjednoczi. Powschitkownu wuzuk we tymle pschedewsarju: „Wupẽch serbskeho spéwa.“ Jako spéwarjo dżensnja nam so roskoschnamachu, so buchu w Strjaźowje hischcze jenu spéwali a potom rjanosche Błótow sesnali, dha wotkitaju wobzarowachu, so dyrbja so hizo dżelicz. — Bukczańsko fun se swojim wulkom Sserbam wutrobh shrẽli, a mjes Nẽmzami nowych pschecżelow dobyli. Ssami Nẽmzy so nam wusnachu, so na sjedże spéwanskich towarstwow żadyn tak krażny spéw sażiskeli njeżiu, kaj Bukczańzay spéwarjo tu pokalachu. Haj, serbski spéw dżiwy klutkuje.

Zapósłane.

Tajke skandalozne wézy, kiż so w nẽmskim Bozhorfju słachu, podawaju so podobnje, a hischcze hórje we serbskich wjach. Tak dasche Bżebi jene wojerske towarstwo, tiż z 97% Sserbow wobsteji, wojerskie nẽmskich krajerjow za swój załoženski swjedżeń pschihcż, a cżi pschedstajachu Sserbam jedne wschonẽmske dżiwadło, hdyż so Nẽmzowstwo na wschè boki a waschnje wusebjewasche a wukhwalowasche.

Dale: jene dżiełacżerske towarstwo, wobsteżasze z 99% Sserbow a nawjedowane wot jedneho „serbskeho“ buchowneho, wunjedże z pomozu Sserbow, wosebje serbskich holzow „nẽmske pschedstajenje a tak wosswjeczi swój Stiftungsfest“ na Sserbam symożne waschnje. A k temu bésche nawjedowaŕ jedyn wot Sserbow hospodarjej wotwiżnej Nẽmzy. Na to so won ani wokomika njedopomni, hacz mohł bej Sserbow, kotiż jemu chlẽb a sożiznu dawaju, z tym do hlowy storczicz. Won hizo we, so może bebi pschecżiwo wẽstym Sserbam wscho dowolicz a tuż jim wuhotowa nẽmsku kelliju. Wjazy bebi wot serbskeje zdwórliwosczje zadacz njemózesch.

Jene cżełospolnoczuwanske towarstwo — w nim je 90% Sserbow, wosswjeczi pschiftwod meje a wucżab do Bożeje swórby na stare nẽmske waschnje a wschelazy „Sserbja“ — mużojo a żony —, cżinjachu tajku kelliju pod wulkim tam tam hobu.

Njedawno załozi do wot nẽmskich wucżerjow spéwańske towarstwo k wutnjupenju Sserbowstwa w tutej krajinje. Wsscho też Sserbow do njeho wabjachu a jich nẽkotrych narẽczachu. Tajke a podobne homomordarstwo we konjeńa „neutralni“ a za swój narod wotemrẽcz Serbja Prajcham so: Sserbja, sche dha wy hotowi hadreschczerjo, so dacże so wsches sem pschibżeżnych Nẽmzow tajkemu Judaschowemu dżełu njewużitnje wutrjebacz. Nimacże wy wjazy narodnje cżesche, wjazy cżłowjeschsko swédomja, wjazy serbskeho cżuzża a wédomja? Kak mózą Nẽmzy do waż nẽschto dżerżeć, hdyż so takle narodnje prjecz mjetacże? Schtoż mózesch nẽko druhdy mjes Sserbami widżeć, to je do njebjes nołazy hrẽch. Skoro każ by Boże sałaczże nad nami wotpócżowało. Wutroba cżłowjeżej krowi, hdyż widżiesch, kak simbko je nasch drohi serbski lud narodnje padnył. To su nẽtko te plody tutcje lẽdżeżatej a lẽtstotej krajoweje załateje germanisacji. Nẽmzy Sserbow skoro tak daloko maju, każ chżeja zich mẽcz. A tajkemu helfżemu dżełu posticza Sserbja swoju pomoz! Njesłaczuwacze wo sabkepenji njehańbitoscz, hrẽchownosczi waschego bjesbóżneho cżinjenja? Béda wam, kotiż nasch serbski lud do hańby, do błóta, do njerjada teptaju! Sbóżnik wprajesche wo tych, kotiż malicżkich pohórschuja, so je lépje, so jim mlynsti kamjeń sa schijn powjesenje a so do hłubinh morja pednurja. Sa tajki serbski wupłust tez nicżo tymańsche njeje. Sa Sserbstwo, ke kotrymż je jich nẽhdy serbska macz wotżahnyła a swlubiała, tak nicżo hódni njeżiu. Béda tajkim rownyjerjam!

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschinu. W Michałskej zyrkwi znjese na Boże swjecze rano 8/8 hodż. farar Rada serbsku kemjedź a swj. wotkazanje, dop. 2/9 hodż. farar Tyscher serbsku Bożu służbu a w 10 hodż. nẽmsku dżeń-kjerchenschenje, kollekta sa wobdżelnych thudnych.

— W Pétrowskej zyrkwi na Boże swjecze rano 8/8 hodż. předowanje, farar Berg (zyrkwinska hudżba; „Wżel hoże stpi swn Marijny“, 7. buchowny spéw wot Josefa, sestajany wot Hermana Stechera), pschihodnju w 12 hodż. předowanje, farar Mende.

— W Martinei-Marczinej zyrkwi na Boże swjecze rano we 8 hodż. spowjedź a swj. wotkazanje, buchowny primarius Baehler. 2 dy. we 9 hodż. předowanje, farar Mende, zjawkowa hudżba tak w Pétrowskej zyrkwi). Sbérka za stuk tuhodże we Lużicy.

S Budestez. Boże swjecze rano we 8 hodż. smże farar Bólz nẽmsce a dop. 1/10 hodż. serbske předowanje. — Popołdnju w 4 hodż. swromadżinna towarstwa tschesk. muzikerje młodżinu.

S Hajfti. Boż. swjecze rano we 8 hodż. nẽmsta a dop. 1/10 hodż. serbska Boża służba.

S Worschitz. Bożе swjecze rano we 8 hodż. serbsta a dop. 1/10 hodż. nẽmska Boża służba.

S Bukcz. Bożе swjecze rano 1/7 hodż. nẽmska spowjedź, we 8 hodż. nẽmsta a dop. 1/10 hodż. serbska Boża służba.

S Hodżija. Bożе swjecze rano we 7 hodż. serbska spowjedź, we 8 hodżinach serbske a dop. 1/10 hodż. nẽmske temschenje.

S Drehżischcza. Bożе swjecze rano we 7 hodż. nẽmska spowjedź, we 8 hodż. nẽmske temschenje a dop. 1/10 hodż. temschenje za dżeci.

S Malescheza. Bożе swjecze rano we 8 hodż. serbske a dop. 1/10 hodż. nẽmske temschenje.

S Chwalina. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſća a dop. 1/10 hodź. němſća Boża ſłužba.

S Mrkwarcźicy. Boże ſtyće rano we 7 hodź. ſerbſća ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſća a dop. 1/10 hodź. němſća Boża ſłužba.

S Barta. Bože ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſće a dop. 1/10 hodź. němſće temſchenje.

S Khwarźiz. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſće a dop. 1/10 hodź. němſće temſchenje.

S Klukſha. Na ſwjedźeń Božeho ſtyća budźe rano we 8 hodź. ſerbſća a dop. 1/10 hodź. němſća Boża ſłužba. Wjeczor 1/2 8 hodź. Throwadźinc. ſonſtko towarſtwo pola Schuſterez w Klukſchu — pſchednoſchi —, wo bohaty wopyt kobuſtanow a hoſcźi do wutrobje prochy.

S Łupoje. Boże ſtyće rano we 7 hodź. ſerbſća ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſća a dop. 1/10 hodź. němſća Boża ſłužba.

S Nowakźij. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſća Boża ſłużba a dop. 1/10 hodź. němſća Bože ſłużba.

S Minakale. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſće temſchenje Pepiernju Guſtav-Adolfſki ſwjedźeń a to w 2 hodź. ſerbſće temſchenje, farat Maling ſ Bóſa a 1/4 hodź. němſće, farat Stamm ſ Wóſborka. Kollekta ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo.

S Kolcy. Boże ſtyće rano we 7 hodź. ſerbſća ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſća a dop. 1/10 hodź. němſća Boża ſłužba, tyież farat Khorwuzky ſ Budyſchinka.

S Wikłinka. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſće a dop. 1/10 hodź. němſće temſchenje. Kollekta. W 11 hodź. temſchenje ſa dźeći.

S Horniſze Wujeźda. Boże ſtyće rano w 7 hodź. ſerbſća ſpowjedź a ſwjate wokſajenje, we 8 hodź. ſerbſće a dop. 1/10 hodź. němſće předowanje. Popołdnju w 2 hodź. Boża ſłużba ſa dźeći. — Pjatk pop. w 5 hodź. pohrjebnje zyrkwinſkeho wſchedźeſtwa.

S Bźelerſźina. Boże ſtyće rano we 8 hodź. ſerbſća a w 10 hodź. němſća Boża ſłużba.

Přilopk.

* Wažnoſej ſadneje ſtrony. Na Kirchowje w Starym Krakowje, wjeſoły w Pomorſkej, ſtejí na rownym ſchiſu ſcźěhowaze hrónčko a to prědk: „Wón wupi pſchesahe hóřiť“, na ſadnej ſtronje ſtejí „ſeluch žiwjenja“.

* S Hirſchberka w Schleſyſku. Loni pſchi běrnach hadźenju jena žona ſwój wěrowanſki pjerſcźenk ſhubi. Jako teſe dny jeje muj k wobjedu běrny jědźe'che, namaka pjerſcźeń w jenej ſwarjenej běrnje. Wěſće ſpodźiwny wobarok.

* Spodźiwne wuhonjenje. W měſće Ulm (we Wirttembergiſku) ſlecza 60 lět ſtaremu pſchedawſchemu dźělnoſcźe (Werkführer) Jakubej Rahnej, kiž p'ched 20 lětami woſlepi, pſchi dźewje rubanju jena ſcźěpka do wóčka. W ſamſtnym wokomiku widźeſcho ſahy na wodźemaj wocźomaj.

Za Komorow pola Rakec pytamy

dowěrnika

Nakładnistwo Serbskich Nowin.

Wozjewjenje.

Amkazija wuzitkowcho a palnchu drjewa. Stźedu, 28. m.ce, dop. w 9 hodź. ſo we Stangez hoſcźenzu w Bukezach ſcźěhowaze drjewo na pſchedawanje pſchedawa: 4 łoſty ſchćinkow a klozow — 409 ſchtuk wot 15—38 cm ſtjedźenje abo hornjeje tołſtoſcźe, wſcho hromadźe 279,48 fm ſcźa we wotdźělenju 27 —; 368 ſerdźow wot 8—16 cm we wotdźělenju 35; 420 ſerdźow wot 3—5 cm we wotdźělenju 35 a 37; 12 rm twjerdych a mjechkich palnych ſchćěpkow we wotdźělenju 27;23 rm twjerdych a mjechkich palnych klumpachow we wotdź. 27 a 35; 6 rm twjerdeje a mjechkeje njecziſcźeneje walczíny we wotdź. 27; 60 rm pjerkow we wotdźělenju 27.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sſud pſchedawa na pſchedawdźowanje pišak (Schreibtiſch) w Brěſy pola Kamjenza. Kupzy ſeńdu ſo ſtjedu 28. t. m. dopołdnja w 11 hodź. w hoſcźenzu „k Żeleznizy“ tam.

Towarſtwowski powěſtnik.

Khwaźanske ſerbske towarſtwo ma ſtwórtk popołdnju w 4 hodź. wurjadnu zhromadźiznu. Wosebje zaſo młodźinu přeproſujemy, dokelž wóčakujemy wopyt z Budyſina a Radworja. Njech wſitcy młodźi wěſće přińdu; też ſobuſtawy wóčakujemy z wěſtoſću a z dypkom. — Dale činimy wſě towarſtwa a wſěch přećelow na to kedźbnych, ſo 29. junija naſu khorhoj poſwjećimy. Předſydſtwo.

Jednota „Sokol“ w Porſlicach zwuńuje jutře ſrjedu wjećor we 8 hodź.

Serbske towarſtwo „Zerja“. Spěwny wotrjad ma pjatk, 30. meje, wjećor we 8 hodź. pola Symankec w Njechornju ſpěwanje. Wſitcy ſpěwarjo a wſitke ſpěwarki njech cyle wěſće přińdu. Dirigent.

Lipa Serbska w Pančicach ma na Bože ſtyće (29. 5.) pop. w 4 hodź. w Pančičanſkim hoſcźencu pruhu za koncert w Budeſtecach. Wóčakuje ſo, ze ſo wſitcy ſpěwarjo a ſpěwarki wobdźěla, też hudźbnicy ſo naležnje proſa. Štóž ma noty doma, njech je wěſće ſobu přińjeſe. Dale budźe ſo wo jědźenju z awtomobilomaj jednać. Předſydſtwo.

Serb. tow. „Lubin“ w Budeſtecach změje na Bože ſtyće wjećor w 6 hodź. pola Rósika zhromadźiznu, do kotrejež ma kóždy ſobuſtaw přiſć. Też hoſcźo ſu witani. Přednošk je naš ſławny wótčinc prof. dr. Muka přećelniwje na ſo wzał. Też nuzne, wuradźowanja maju ſo rozpominać.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyſinje. — Zamołwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnyoy, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyſinje.

Wopytajće našu wustajeńcu na skótnej wustajeńey we Wojerecach

wot 1. hač 3. junija 1924

Welsec kupny dom w Kulowje.

Generalna zhromadźizna

njedźelu, 1. junija 1924, pop. w 3 hodź pola Zendźic.

Dnjowy porjad:

1. Lětna rosprawa. 2. Bilanca 1923. 3. Bilanca po sł. hr. 4. Wuswobodźenje. 5. Podźěle po sł. hr. 6. Wólby. 7. Namjety.

W Malešcach, 24. meje 1924.

Malešanska nalutowarnja a wupožčerńja
z. dr. z w. r.
Žur. Běca.

Herbska grychta we Wudworju

Jutře srjedu je

wulke swinjorězanje

K temu přećelnje přeproſujetaj
Jakub Bělk a mandźelska.

Kontoristka

kiž je ze wšěmi kontorſkimi dźěłami znata a z maſinu pisać rozumi, ſo hnydom do Budyſina pyta. Poskićenja pod „B 32“ na wudawarńju „Serb. Now.“

MERSIOVSKY
Časnikowe rjećazy

Kółčej

z pčołkami ſtaj na předań w Budyſinje na Lacarefskej dróży 399 d.

Mloda ſućelna **rasowa**

ćehniwa kruwa

je na předań w młynje w Kobelnju pola Klukſa.

Wóſkowane ſukna

wupjerki, módrośćź, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlandske gardiny** wot najjedn. haš najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na Hitlych wikach 11, znapſr. hoſćenca Złotoje Hwězdy Rěči ſerbſki.

K maſěrowanju

poručam ſo kóždy dźeń. Pjatk a ſobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Haňža Cyžowa

w Kortnicy p. Hródźišća.

Kedźbu! Ratarjo!

Njeskomdźće při wopyće

■ skótneje wustajency we Wojerecach ■

wustajenſke ſtejniſko firmy

Wagner, Kirschau i. Sa.

wopytać. Namakaće tam wěſće

maſiny,

kotrejž trjebaće.

Płaćizny su přihódne a wuwiedźenja přemjeklasne.

Hoſćenc a kofejownja při dźiwadle

ſa. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene měſtnoſće

wobjed wot 12—2 hodź. — wjećorna khartka

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokorćčak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawſkich hrjebjach 16

Žony

Porućam ſwój wulki Mad pſchepaſow, měſačnych a pſchedpadowych powjaſow, podpołožkow.

Ćeſću rad ſ radźe.

Wagnerowa w Budyſchinje pſches ſchulerſkimi wrotami čo. 9

Wozowe

płachty

wodu njepſepuſćace, předawa a wupožčuje

Hoffmeister w Budyšinje

na Hośic haſy 23.

Ratarſke maſiny

kaž mlokowe centrifugi, butrudźělanske maſiny, ſykanjerěźace maſiny, mlóćace maſiny we wjele wuwjedźenjach, čiſćace maſiny, trawuržnjaki, ſynowobroćaki, žiłožnjaki, běrnyhrjebaki a. t. d. poruča ſtajnje přihódnje

E. Buckenauer we Wojerecach

na Bismarckskej dróży 2. Telefon 122.

Na wustajeńcy wot 1.—3. junija ſym z mnoho pokazkami maſinami a přeprošuju wšěch ſo zajimowacych k temu.

Serbjo! Čitarju Serbskich Nowin!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěſtk w „Serbskich Nowinach“.

Serbske pomniki

na rowy — ſtež ſwěrne —

wuwjedźe derje znata firma

Jan Hase w Budyšinje

na Lubijskej dróży čo. 8

po najtuńšich płaćiznach. Wulki wubjerk.

Woprawdźity, kruty, hłubokočorny

nahłowjacy bant

(měroweje hódnoſce) 21 a 23 cm šěroki

je zaſo dóſoł a poruča jón

J. A. Henoch w Budyšinje

w „Złotym Hodlerju“.

So wróćiwši wot rowa mojeje horcoluboważeje mandźelskeje, maćerje a ſotry

Marje Austoweje rodź. Weckec

wuprajamy wšěm ſusodam, přećelam a znatym za wšu wopokazanu luboſć a ćeſć, za krasnu wěnowu pychu, za bohaty přewod k poſlednemu wotpočinkej, wosebje Złyčanſkim młodym muſam za ćežowy wóz a napřećozwonjenje, młodym ſonam za ſpěwanja na poſlednim puću, kaž też k. fararſej Malinkej we Łazu za jeje troſtowace předowanje při rowje a k. kantorej Kunkej z jeho ſpěwnym khorom za krasne ſpěwanje

maš najwutrobniši dźak.

Jana Austec a Pawlušec swójba.

...ch hubohom. Su-li ...adźenki trochu rozrostłe, wuhladźeja ...o na rjadki metr hač metr a dwaježi zenkmetrow rono. Semja dyrbi ...o ...a rjenjeń derje pschidźěłać. ...rostwinki dyrbja ...o hižo we prjenim lěcze a wjchě pojdźische

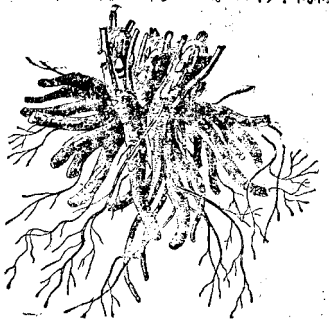

1. Starši rjenjenjowy korjeń

lěta pschezo derje wothładować. Lěto stara ...adźenki ...a se tymjenja ...o nam pschi dobrym wothladanju tak posliwje, kaž jn tu na 3. wobrazu wuhladamy. We tśeśim lěcze po wuśiwowie je ...óžno, rjenjeń owe kopjenowe rjapiki ...a korkput wuśiež. Wot ...rjeźa meje hač do ...rjeźa junija śmějch je ...amjeć, ...ož rósacy. Kopjena njeśmědźa ...ichcze zyle wuwite byś. Rjenjeń nje-

2. Sadźenka ma ...o take pschirěźeć.

śmě do ...ymjenja cźerić. Tehodla wotstrow wubiwanki, liž do ...ymjenja cźerja. Krćenje hjerje rostlinkam móz.

Sahrodnik na to hlada, so by rjenjeń ...adźak, liž jemu ...ahe ...ně lubi. Najlépsche ...adźenki dóstawjeli, ...dyž ...tare, derje ...uwite korjenja krajesch. Tajki derje wuwity korjeń połaze nam wobras 1. Chcześ-li rjenjeń ...adźeć, wubjerk tajke ...adźenki, liž derje njeśu a ...łódne rjapiki dawaja. Radno njeje, zyke ...tare ...urosćene korjenje kraćeć a wuśaśeć. Wone buchu ...chpatnje rostśe ...y měk ...ubjene ...ně, na kotrež ...ubjk hischcze dołho cźakaćk.

3. Jeli chcejch ...tare korjenje kraćeć, wurtuj je ...i ...opoćom ...e semje. Wone ...o wuczišćza. Potom je ...i wótrum nožom rostraj do tajkich ...adźenkow, kajšejch je na 2. wobrazu wuhladaš. Kraćej dyrbi ...ak ...ótko do wuśadźenja. Jeli dyrbiš ...tare korjenje hižo nasamu wurowaćk, potom je derje ...i pjerischcźu

...dale ...i śiskom, pochom (Torf) abo ...i hnojom ...awobžeś. S tym je wobarnujeśch, ...o njeśmjerśmu a njewušmu. Radno też mjeje, rostrate korjenja hižo nasamu ...adźeć, dokeľž natrane a nasamu ...adźone lohze hnija. Rjenjeń naléto ...ahe wubija. Tehodla dyrbiśch jón ...i cźasom ...adźeć, tak rucze hač wjedro jenož dowoli a ...mjerk je ...e semje. Wo...adźane korjenja wobdaj ...i krotkim ...nojom, liśćom abo wložnym pochom (Torf)

4. Talle masch topjena tamać

Sa plahowenje rjenjenja dyrbi ...o semja derje pschihotować. Wón trjeba wjele hnoja, wo...ebje dużyła. Hródźnero hnoja mózesch jemu tak wjele hač chcześch dawać, a tola njetrjebaśch ...o bojeć ...o jemu pschehnojiśch. Cźim lépje jemu pschi ...rozcźiku hnojiśch, cźim lépje rosće. Rjenjeń niž léto ale nimale 8 lět pospochi wubíka a ...pokojaze ...ně dawa. To věra ...woje korcźki dyrbiśch derje wothladać a też lózdołětnje derje hnojić.

Wo trukkolzach.

Trukkolza najradšcho w derje hnojenej roli rosće. Rola nieśmě pśche mokra być, ale dyrbi tola dobaržaju wlogu měć. Trukkalza lubuje plonu pódu (freie Lage). Ale hrube wětry wona njesnjese. a też niž ...o ...o pschipołnośische ...tónza: pche horzo na nju ...taja. Sodźenki ...o derje wumije, ...dyž ...s ...imi pilnje plejesch, wobkopujesch a wubiwanki ...wěr ...ronjujesch. Młody ...u pschi tajśim hladanju cźim w ...e cźim ...łódnische. W cźaśu, ...dyž do ...łodow ...osta, ...im ...oki ...noj abo ...nojnja (pschi maczatom wjedrje) ...owi. W najsamje ...awaj ...im pschikupne ...noje, wobkłodź ...adźenki ...i ...hródźnym ...nojom, ...o njesmjerimu. Dlebe 4 lět neje radno, ...adźenki wostajiś. Wot 4. léta ...em wone mjenje njeśu.

Dom a kuchinja.

Mehłu wodu ...a łuschczinu.

Husto ...otšej ...o nasche ...oľpoły ...nêwaja, ...o ...o ...uschczinu (Hülsenfrüchte łaž. hrách, bunt, ...oczśi) njechaja mekke ...warić. To cźini „twjerda“ wode ...e ...tudnje. Wona je ...twjerdo tehodle, dokeľž ma pak wapno, pak ...elezo w ...ebi. So ...o mehśicha ...eźinka, pschihawaja ...k wodźi schcźěpcźatko ...a. To pak neje radno. Natron śnieśi we ...uschczinach ...e nowane vitaminy (to ...u wutki-Nährstoffe) w twjerdo ...e ...tudnje pak wone twjerde wo...tanu. Tehodla ...a warjenje ...uschczinow dejchcź ...wu wodu a pak wotw ...u ...e ...tudnje a daj ju wu...tudnyć. We wu...tudnjenej ...je potom ...uschczinu wak.

Khowajcze ...ebi „Sserbski Hospodař“.

Číslo 16. Budyšin, 26. róžownika 1924. Lětnik 31.

Ssadarstwo.

Khorosćje ...wjatojanskich jahodkow a ...ožmaczkow.

Najwožnischi nadawk ...adarstwa je wojowanje pschećiwo khorosćam ...adu a ...adowych schtomikow. Tola ...mjeńża ...o jenož tajke ...rěbki nałožowaćj, liž ...u tunje a ...ěž móża ...o ...i ...óbkej próżu trjesać. Podla teho dyrbja wone też wo...prawdźe pomhać. Jenož potom ...ederstwo też nješchto wunjese. Sanbzene leto bě mokre léto. Dejchcźit je to, schtož bě ...o ja cźišćenje ...adowych schtomikow na schkómy trjepito hušto dosć ...ažo ...woykokat. Tola tajši njewušpěch njesmě naš woldźerżeć, pschećiwo schkodownikam wojować.

Mjes schkodnikami ...ada a ...adowych schtomikow chcemy we ...iśkowazym jenož na někotre pokazać.

Truchżnica (Gallmilbe) cźornych ...wjatojanskich jahodkow. Na tule khorosći ...o dobładatch, ...dyž počźnje liśćo padać. Mjes porjadnymi pupkami wuhladamy tolsto nabubnjene pupki. Na wobrazu 1 tele rozdźěle ...pośnawomy. Tu ...edźa tele pschekasanzy, make wocźi. Wone ...u wina bubnjenja. Tu ...o wone ...e ...wojimi jeśkami ...pches ...ymu wuhowaja. We nałéću tele pupki ...o najsajnischo wumija. We ...wojim wumjeću pak bórzy ...pchestanu. Lopjeschka ...o skruża a tajke na hałožkach ...edźa. Młode ...pchekasanzy wopuschcźa pupki, ...dyž počźnu ...o rozwiwać, takle na pok měrza a ...hischcze poldźischo. Wone tramosćża ...o po lopjeschkach a ...ćěńćźkach, ...bes teho ...o tychu jim schłodne ...yše. Jara pomałku ...o dale ...ibaja. Tehodla ...o tak jara ...pěšnje rosćěrećj njemoża. We meji a juniju ...edźa wone mjes schićhkami lopjeschkow a nowymi pupkami. W juniju a juliju ...ožeru ...o potom do tychle pupkow. Do nich wokkładu ...woje jejka. Wóry ...o schkódny ...ćěńk pokaże. Pupki počźnu bubnić. Młode cźerwiki žiwja ...o wot brěćžki we pupkach. S kožnym létom ...o tele schkodnik rosćěrećja bóle a bóle. Rósć a płodnosć jahodkow wo wjele popuschcźnje

Tale khorosć je we Jendźelskej hižo ...pches 80 lět znata. W lěcze 1840 ...o wonaž tam hižo mjenuje. Wot tam je ...o do Hollandskeje ...pchenjeła. ...Pches 50 lět ...o tam na nju hižo ...ćerći. Pschedewschém ptaćki cźerwiki ...i jednego kerćża na druhi ...pchenoschcźa. We někotrych ...tronach je ...o hižo jara rosšěrika. Cźerwiki ...i jeneho kerćża na druhi ...pchelěn ...dyl wone ...pche husto hromadźe ...edźa. Też ...pchi schćěpaniu je lohko možno, ...o schcźěpjał ...bes dobreje wole cźerwika na ...trowy kerćž ...pchenjeżu. Najbóle rosšerja a ...pchisporjeja ...o tele schkodniki, ...dyž ...o ...adźenki ...i plahowarnjow bjeru, ...dyž je tonle cźerwik ...o ...ahněd ...ić.

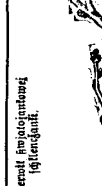

2. Cźerwik ...wjatojankowej ...chłonzanki.

Ssrědłow ...pcheschiwo temule ...chkodnikej hischcze nimamy. W Groningen w Hollandskej ...u loni ...wjate jankowe kerćži ...i 2% ...chtomowym karbolineum (Baumkarbolineum) trjepili, to věra we 98 bźělach wody ...u 2 dźělej karbolineja rosmućili. Krjepjenje lózby tydźeń wo...pjetowachu a to w cźaśu, ...dyž ...u cźerwiki ...wonka pupkow wot měrza hač junija.

Wulpěch tehole krjepjenja bě ...pokojazy. Ale w wschědnym plahowanju ...o tónle wobcźežny a niž tuni ...rěbk nakoławaćj njebydźi. Tunschi ale wobužnischi ...rěbk je, ...dyž kerćžki ...a tymiemi ...chkodnikami ...pchevnjatych a je ...wuběrach. Pschi ...pocźatku, ...dyž ...o tónle ...chkodnik pokazuje, je to hischcze možno, wo...ebje potom, ...dyž też ...ušod ...woju winowatoſć dopjelnja.

Najwažnische budźe ...pośnaeć, ...o ...o ...adźenki njebera ...i tajšich plahowarnjom, w kotrychž je tónle ...chkodnik doma. Potom dyrbjeli ...o jenož tajke drużiny plahowaćk, na kotrež tónle ...chkodnik njebydźe. We Friesiskej maja pod mjenom „Teuissenbeere“ drużiny, na kotruž ...ebi tónle ...chkodnik njeſwěri.

Druhi ...chłódnik je ...pchelasanz (Insekt), tak mjenowany ...wjato-jankowa ...chlenćanka (Johannisbeerglasflügler). Cźerwiki tehole ...pchekasanza ...u we ...ri wotnožłow ...iwe. Wón ...amóje ...u wjele ...chkodu nadźełaś. Pschedewschém wón na cźerwjene ...wjatojankowe jahodki hłdźe. Tónle cźerwik ...u hušanzy ...i 8 porami nóžkow. Barba je ...amana běła. Howa, wutrobno a ...rjeni por nožkow ...u brune. Dudki (Puppe) tejšeje hušanzy ...u brunožołte. S nich wulěsu w meji hač do julija a hischcze poldźischo mjetele. Sswoje jejka wótkładuja do ...amych wjerschkow a wyschich hałožkow jahod-

kowtych kerćikow a schromikow. S nich wulahujene hušenčki šatoca šo do wotnožkow. Wone wuzeru jich šro. Symu w hałožkach pšcheträja. Wě mjerzu abo pozdišcho šo na hałožkach sadubluja (verpuppen) stajnje blisko bžerki, kiž šu šebi s hałožk wutoržili. S budkow w mesi mjetel wulěh. Hałožki, kiž šu na tele woschnje natorzili a s nich šro wuzrall, wušthnu a štónčnje wotpadnu. Je-li šu šo tele schłódniki do wulkich finkow pschišporili, może nastata schloda jara wulka być.

5. Wšerschi, na kotrež je amerikanska pomjedź padła.

Wobaranje pschečživo tymle schłódnikam je jara wobužne. So njebychu šo tele mjetele na kerćiti šybate, šo poručuje, je se šasami a drobnym waprnom (Kalk), kótžeho połožu, potróschić. Druhi nałožuja wotwat kwašjowcho drjewa. (Quasšiaholz). S tymle wotwarom šo kerćiki husčišcho porkrjenja. S najwjazy wušpěchom pschečživo schłódnikam wojuje ch, hdyž nałéto šwoje kerćiti šwérnu pschehladasch. Wšché wušthnjete wotnožki šhromadź a je špal. Hdyž kerćiti wurěšujesch, wurěšaj wšché stare wotemrěte abo wušthnjete čopiki. Pšches nje šo hušenčki łobze do šra živeho drjewa šajeru. Hdyž jahodkowe kerćiki wurěšujesch, njewostaj tajle čopiki stejo. Wotrěšaj je hač k šponkej.

6. Jahodki, na kotrež je amerikanska pomjedź padła.

Amerikanski pomjedź.

Runje wopišanej schłódnikaj hischcze tak rosschérjenaj njejsiaj. Na to pak je amerikanska pomjedź pola naš hylnje šo wupschesczerała a hižo wiele schlody nadběłała. Wot lěta 1907 šo tale pomjedź po zyłej hollandšej rosschéri. S tym natšwilnje płahowanje jahodkow w tymle kraju zyle wjazaną.

Tale pomjedź pada pschebewschém na młodne wubiwanki na łopješchka a płody. S woprjedka wuhladajch hižo w mejí na wjerschkach a hałožkach, łaž běchu ſ drobnej běłej muku potróschene byłe. To pat šu zyle drobnuschke hribiczki. Wone šo špěschnje na wšché łopješchka rosschěreja a šo bo łopješchkow a wotnožkow šajeru. S njewurjekliwej špěschnosću šo tele hribiki w běhu lěta pschišporjeja. Łopješchka šo štrujo, wjadnu a štónčnje wotpadnu. Kerćik pschego ſ nowa wubiwa. Ale pomjedź šo bórzy na młodne wubiwanki wupschesczije. S tym šo mozy kerćiła wuczerpaje. Wón bo łešenja njeczéri. Teł na jahodki šo tale pomjedź pschenješe, najprjedy na te, kiž na najšpódnischich hałožkach wišaja. Na nich pokasuja šo běłe blaki wschełateje wulkoše. (Schtworty wobras nam thore jahodki połaje.)

Čim bóle šo thoroseš roschčerja, čim mjenje štrowych jahodkow šmějesch. Dokho njetraje a na jahodkaj połakuje šo gruba, bruna łožka. Ta je štónčnje čzorna na brun. We łešej łožay wutworja šo bribiki, kiž šymu pschetraja, šo bychu w nałeczu kerćikam bale schłódne byłe.

Khorosći sadšéwasch, šo jenož štrowe kerćiti šadžešch ſ pkahowarinjow, hdyž šo tuta khorošcz hischcze sahněhdźika njeje. Najlépje wschat je, šo šebi wot štrowych kerćikow šam šadženki wotčehnjesch. Hdyž hnojišch, dawaj hnój, kiž ma podła dušnyka (Stickstoff) teł hischcze druhe hnojidła. Potom semju pod kerćikami prawje sahe a derje pschery. Psched ryczom pod nałaženymi kerćikami dyrbiš je dosć derje wurěšać. Pschebewschém wurěšaj tónčki abo wjerschki wotnožkow. Wurěšane drjewo łedźbliwje sesběraj a špal. Nadno je, we februaru kerćiti ſ 8 proz. šadowej karbolinejowej rosmuczenku pokrěješ. To rěła bo 92 dželow wody tin 8 dželow špomnjeneho karbolineja. S druhich štron šo te frjepjenju schwabłowy kalium (Schwefelkalium) a šolbar wulhwaluja. Hdyž kerćik rosče, šo wšché wubiwanki, na kotrež je tuta pomjedź padła, wurěšaja a špala. Je-li teł tole niczo njepomba a pomjedź šo rosšcherja pschestań ſ wurěšanjom, šo kerćik pschejara sešlabik njeby. Pomněhowe vbody šo wšché sešchejina a smicza. Pschetoš jahodki, kiž wišaju wošianu, najbóle rosschérjenju pomjedże špěchuja. W Hollandšej šu pomjedźi ſ wušpěchom wobarali, hdyž šu tak ruczę hač šo połasa kerćik ſ 2 proz. karbolineumowej rosmuczenku trjepjeli.

S druhich štroń porucżeja ja sešéhowaze grédki na pschikład tak mjenowanu Bórgundšu rosmuczenku (Burgunderbrühe). Wona šo takle pschihotuje: $1^1/_2$ proz. kopjowcho vitriola a $1^1/_2$ proz. šody. Na 100 litrow tejeje rosmuczenk wimi 3 punty šody a 3 punty kopjowcho vitriola. Kopjowy vitriol rospuschcz w 50 ltr. wody, šodu w 5 ltr. horcze wody. Potom pschidaj hischcze 45 ltr. špmneje wody. Słónczne woboje hromadże liń. Do želesnjych bowow abo łubobjowe tule rosmuczenku lecź njeběsch. S nej kerćiti kreš, hdyž wubiwanki rostu.

Krótko pched schcześpanjom jahodkow mójesch hinajschu rosmuczenku nałožowaj ſ tym, so we 100 ltr. wody (to šu 10 wódnych kan) 3 punty šody ſ 3 puntami židkeho mydła (Schmierseife) rospuschczijch. Teł mójesch rosmuczenku nałožowacz, w kotreż šu jenož 3 punty šody rospuschczijć. Pschebewschém dyrbjoł łožby płahować jahodkow šwéru na to hladacz, so tehole schłódnika podwažu.

Rólnistwo.

Kak masch běrnam hnojicz.

Dotalny nałožk, k běrnam do rynczkow hnojiscz, je wopačne. Běrna samoże jenož rospuschczene hnojidła pschetrjebacz. Hródžany hnoj sa tak krótki czaš šo tak derje dołcz njerospuschczi, so by běrni schto pomhał. Tehodła je lépje, so hródžany hnój hižo nasymu saworacz. We nowischim czašu šu na nowy šystem hnojenja k běrnam pschischli. K sasczétanju štoma šo krótka 10—15 cm dołha rěsa. S tejleje štomy hnoj łka šo na rynczli, hdyž šu běrny wobzadżane. Pod tymle hnojenjom je rola prawje mélna a młożna, kajšuż chże ju běrna méczi. Wo tymle hnojenju w pschichodnych czišcach „Sserbšteho hospodarja“ hischcze wjazy rospišamy.

Hródžany hnój na pěsczite pola.

Pschi hnojenju ſ hródžanym hnojom na łóhke pola šo tu a tam pschego hischcze brěschi. Łóhke pola šu hrozerjo hnoja. Wone njesamóža do nich saworany hnój na doštatne waschnje nałožecz a wutrjebacz. Hnojne witli (Nährstoffe) do semje tak njepschešenu łaž pschenicz dyrbjeli. Łohtim polam šo rady na jene dobo psche wiele hnoji. Pschi tom šo na to njeredźuje, so dyrbi hródžany hnój dwoji wužitk pschinjesch. Jedyn wužitk leži w tom, so ſ njeho wulkohža dźełanje nakaźliwych (Bakterien). Druhi czi w tom, so šo ſrostlinam jeźiwinše wutki podawaja.

Je-li ma štocz abo jutro k běrnam 200—250 zentnarjow (= 10—12 kruwjazych wosow) nawoseſch, je to bjes dwela (ohne Zweifel) sa łohte pola psche wiele. Je-li telko hnoja hižo nasymu nawoseſch, a byrnjež teł nikto saworat, wiele ważnych witkow šo jniseho połsnuja. We czaš dołheje šymy je dešchczik a woda tajzeho šnéha wopłakatuj. Wutki šakmu šo bjes wužitka do špodnišcheje semje. Je-li potom w hapreji běrny šadżešch, wone ſ tehole nasymu nawożeneho hnoja štoro žanych wutkow wjazy njenadeńdu. Dyrbimy žebi prajicz, so 200—300 zentnarjow hnoja na korz abo jutro njejšu 2—3 nain telko hódny, kaž hdyž na polo 80—100 zentnarjow posłibosch. Hdyž pak na šame polo kožde dwe abo tři lecźi po 100 zentnarjach kotłibosći tajle połnjenja dwójze telko nam dadża, kaž jene tołste połnjenje.

We wobémaj pschikładowaj šy jenak wjele hnoja wuwoły. S czénšchim połnjenjom maśch dże ſ tři króczjmi kibanjom nékchi wjazu dźéła. Łóhke pola šu jara dźakowne za to, so šo kóžde dwe lécze, lépje pak hischcze je, kóždołetnje trochu połnoja. Wone nješšmédża pak šo pšche šahe do wužywa hnojicz.

Skótarstwo.

Tołste wumjo pola łoſy.

Pola krowy šo wumjo jenož sdźéla šahori (entzünden). Pola łoſy wupschestrie šo šahorjenje na zyłe wumjo. Wone je napjate, horze, šaczełke a łoſu boli. Je-li chżech łoſu podejicz, wona šo bejicz njeda, dokelž ju dejenje boli. Wumjo žaneho mloka njepuschczi. Je-li šo czi poradźi, štrychi tola poczahacz, šo mutne wobjane mloko pokaże. Podła teho łoſu šuma tichańe. Najbóle łoha w nałeczu pschi łcšleniu na šahorjenje wumja (Euterentzündung) štori. Jedyn štótny lékar wukaże, hdyž je łoſa na tule šahorjenoſcz štworiła, jej nécchto mjenje žracz dawacz. K picju njech naparjene a rosmuczene wotrubu dostawa. Hdyž a hdyž jej teł nécchto glamberoweje šele (Glauberšalz) nutsdaj. Podła teho dyrbiš pschego šafo šyptacz, wumjo trochu wubejicz, so ju mloko rešało njeby. Ale běr šo nałedźbu, so štócko pschewulke bołoscze méko njeby, potajkim tak škoha hač jenož możno. Potom napar šyno w kropje. Hornz ſ tymle naparjenom štaj špodu wumja. Potom łoſu ſ pkačtu pschikrwj, so by šo wumjo prawje parike. Wumjo maśaj często ſ cžopkym woljom. Wot štyczjeho dnja šem mójesch je teł ſ šomšerowej šalbu (Kompferšalbe) maśacz. Je-li thoru łoſu łedźbliwje wotthladasch, wona wotthori. Šahorjenoſcz šo pominje. Je-li thorošcz šlé wupadnje, łoſa na pschego mloko šhubi. Potom žaneje doiti wjazy nimasch. Nékotři ſ temu winu bowaja, so šu łoſtata pschedołho žygale. To pat šo wopak hrěschca. Sa łoſio je ſ wulkim wužitkom, je-li šmé prawje dołho. Žnano hač do 6. tydženja žygacz. Žane druhe dawanje njemóže łoſiecżu mloko štareje łoſy narunacz. S tyczjim tydženjom w-chat šméſch łoſtatam lanu muczku abo wowšyny abo jeczny šchrot pschidawacz.

Schpatna rada je, kiž hdyž a hdyž žtyschimy, šo łoſtata nješmélu žygacz. S mlokom bjes žyganja šo łoſtata cżežko horje cżahnu. Žyganje šomo łoſy a wumjeniu howi. Koſło pije mloko tunje dołcz cżopko a w šnadnuch bžitkach. Dowaſch-li jemu ſ hornza picz, mloko do šo linje, pak je pšche cżopke pak pšche liwe. Po tymle puczu łóſleczu dawane mloko jemu ženje njetuje.

Snicżeze muchi.

Lédma wětry cżoplische duja a hižo šo cżiwila ſ muchami šapocżina. Symu wone w murjach, pod rjadami, šady rebłowych želeſow, špodu kamjentnych płatow a kortow abo hewak hdyž, hdyž móže šo tajle ſwérjatko wuthowacz pschetraje. Tu wone w šymšim šparu drjemaja. Tak ruczę hacź błónczko cżoplische šoſiwécži, šo še španja wudrapaja. W towarſtwje ſ druhimi šo na šczénach a durjach w błónczku wohrewaja. Muchi, kiž šymu pschetraja, šu žanczli. Lédma mamy je łedźbu. Létuschu krutu šymu šu mało muchow wudżerżeli. Te nam hischcze wobcżežne njejšu. Tola bórzy šo pschiporieja. We juniju šu wone w hrodźach ſa štót hižo je cżiwilu. Hacź do awgušta šu šo hižo tak pschitporite, je šo ſ mrócżelemi roja, hdyž bo hrodże šaſtupich. Wone šu nékto ſa ludźi a štót ſ wopraudźitej cżiwilu.

Cżohodła dyrbiš muchi šaniczecź? Praji wschat šo, so muchi hródžanemu štotej wobcżežne njejšu, so je njetakaja ale jenoż krew žygaja. Tola hdyž šo w šymjej hrodźi rosbładujesch, widźiš, kak šo muchi wo na thklamu, do wocżow a na druhe bóle cżuczjiwe méſtna špdaja. S tym šu wone štotej wésce wobcżežne. Štót nima méra. Schtoż emu žracź dawasch, šo tak ſ wužitkom njewužije, łaž hdyž by štót šwéj wótr mél. Wulk bóle hnano štót ſ cżim ſo ſ njeho wotkolo po wjezaj, rozbroji. Schtoż na hnoj padnje, šo ſ wjetscha štepta a je šhubjene. Se wschémi srédkami dyrbiš tehodła pschišporjeniu muchow wobaracz. Nima-li dejmy štót trěbny mér, won kat wjele njenadejt. Kormy štót pak tak derje k šebi njebérże. S muchami pschenješu šo khorosce ſ jeneje hródże do druheje. To je w nowischim cżašu wědomoſcz na njedwélomne waschnje špšnata. Pschede wschém mucha pokhromu ſ jeneje hrodże do druheje rošcżerja. Tole šu wscho pschicżinjw, šo ratat muchi wutrajnje saniczije.

Kak šo mucha roswije. Kóžda muchaja žanczli, kiž je šymu pschetraja, šnješe nédźže 200 jejłow. W hromadkach wo nédźže 70 šmże jejła do hródżeneho hnoja wottkaduja. Tola też druhe méſtna šebi ſa šwoje hnézda pytaja: nadno, šlożemy chléb, ſkojazy drobny štót, njecziſte wupluwanſke šudobja a šudobja, w kotrychž deschczitkowa woda wotesteji. Po 24 hodźinach šo hižo ſ nich cżerwiki wulahnu. Te šu make a bjes nóżkow. Tehodła hromadże wostanu. Sa dwě njedźeli šu wone hižo połnje wuroſcżene a šu nimale 9 mm wulke. Potom šo šadutkuja. Po dalſchich dwójoch njedźelach ſ nich muži wuléču. Pschi tak špěchnym roswiczu młode muchi a jich potomniki ſa jene léto wjele rašow lahnu. S teho pschihłbże, so mamy w lécze muchi štromadami. W horzyčh léczach šo muchi wošebje łohze pschišporjeja. Te nékotre muchaze žanczli, kiž šymu pschetraja, napładża w jenym lécze wjele miliardow muchow.

Tehodła šapocż ſ cżašom muchi saniczecź. Saniczi prenje muchi, kiž šo na hródżnych šcżénach a wotnach połasuja. S tym bdź cżiwilu muchow njewotštronisch, ale ju tola šamjeſujesch. W nowinach drje šo wjele srédkow poſtrěhnja. Wjele ſ nich niczo ado mało pomhaja. Wschelake njehodża šo we hródźi, kdźež dejmy štót ſteji, nałožowacz. Do tychle srédkow, kiž nałožowacz njemóżemy, šlušcheje karbolineum, ſ kotrymž šmano chżel šcżémy barbicz abo druhe šulnje wonjoze ale tumje wolije. Też chlorowe wapno (Chlorkalk) do hródżow, hdyž štót ſteji, šwjacz njemóżesch. Podobnje šakasche šo še lawrjenzowy wolij (Lorbeeröl) we nitkich šudobjach štajach abo kobołkowu zyblu wupowešcżecz. Mloko šylnu wón na šo cżežnje a ſ tym šo ſłaſy. Też štótna pża (Futter) by šo tak šylnym wonjenjom štódźita. Je-li chżemy pschecżiwo mucham ſ wušpěchom wojowacz, dyrbimy žiwjenje muchi šnacz. Dyrbimy ſesnacz jich wunicże a tracże.

Mucha njesniežu, šo pod wjerchom cżežnje. Je-li mójesch do twojeje hródże cżerſtwy powětr tak puschczecz, šo pod wjerchou cżežnje, muchaju cżiwilu jara šamjeſujesch. S mécham abo ſ druhimi łapami bijo, mójesch muchi ſ hródżow wuhnacz. Ale wuhnaczi šo bórzy šobo wrócża. Nowischе hródże wschak šo tak twarja, šo w nim pod wjerchom cżežnje. W tajſich hródżach mucham njeżhowi, we nich jich mało nabešbješch.

Mucha ma jažnoſcz radu. Po cżmje muchi šmérom na wjerſche žedża. Seſtupiſch-li še šnżu do hródże šnydom šapocżinu šo rojicz. Módra barba muchom łaż wschém pschełožanzam (Insekten) ſchłodźi. Sšwoju hródź drje łaczémnicz njeżmélsch. Štót trjeba šwětko a štónzo. Ale šwětkoſcz šmé šo trochu łaczémnicz. Do wapna trjebasch nécchto módreje barby ſmélschecz a ſ tym schtenżu wotnow wobélicz. Taſta barba šo też łobzy wotmyje, hdyž naſymu cżiwila muchom popuſchczi. Namódra cżémnoſcz we hródźi wogromi mucham pschebywanje.

Sahrodniſtwo.

Rjewjeń.

Naſchi pjedownizy rjewjeń abo rhabarber łédma ſngjachu. Tu a tam jón jako debjenk wuhladachmy. Hałke w naſchim cżašu nadeńdźemy rjewjeń też pschego błe w naſchich wješnych ſahrodkach. Hižo šo ſ rjanym dobytkom na naſchich połach płahuje. To pschihłbże ſ teho, so nam w cżašu, hdyž druhich płodow a ſelenimy njeje, štódomy kompot dawa.

Rjewjeń pschišporjamy ſ tym, so šymjo wušywamy a pak so jeho korjenje do wjazy korjenjow krajemy. Sšymjo wušywe šo we mérzu a hapreji do liwkich parniſchczikow abo do druhich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mju 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiščerjarja, zap. družstwo z wob. ruk., ſ :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. :: ſ

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 16 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawětki a tabele so w šěe wobiliěja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj Rabat po tarifje. ::

Čisło 124 | **Budyšin, srjedu, 28. meje 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Sozialdemokratiska frakcija němskeho sejma na to posłuša, so je dotalne jednanje ſ němskonazionalnymi hižo dołhotrwacej politiskemu stejšćišću Němskeje wjele sčasnjkodźiło a spěšnym pśchewjedźenju namjetow wěstwustrojnych wótpi sozialdemokratiska frakcija jenježli móžny puć k wuzwobodźenju Porurskeje, k spokojenju hospodarskeje wěstoſće, ſ tym k wołóženju hospodarskeje a kreditneje krize a k zmjenjenju nowoje nimo měry wulkeje bjezdźěłoſće.

*

Jena ſ najwětšich a najbohatšich bankow we Winje, bratrow Richarda a Artura Kole, je swoje płacenja sastajiła. Wona 20 miliardow dołži, jejne wobźědźenistwo pak wótbźe 54 Winskich domow wopschija.

*

Bołharski minister Danew je w ſobrazu (sejmje) sa ſjednoczenje Bołharskeje ſ Južnoſłowjanskej wustupił.

*

Belgradska skupschtina je ſo póndźelu ſ nowa sešła. Jeje prěnje dźěło budźe, dalšne chorwatske mandaty powěrdźić.

*

Herriot, pschichodny franzowski ministerski president, je pschipowjedł, so knježeſtwo lěwizy hišće do 10. junija nječisće ruske bolschewiſtske knježeſtwo jako sakoniſte pschipóznje. Twarjenje ruskeho pósłanstwa w Parišu ſo bolschewiſtiskemu knježeſtwu pschepoda.

Němski kanzler Marx je swojim ministerstwom wróćo stupił.

Dla njepschestajonjosće mjes zentrumskej a němskej ludowej stronu je němski kanzler Marx je swojim zyłym ministerstwom póndźelu wróćo stupił. Němskostatny president je wróćostupjenju pschiłoſtował a je dla dworjenja noweho ministerstwa hižo wutoru dopoldnja sapóſłanzow Hergta ſ němskonazionalneje, **Müllera-Frankenskeho je sozialdemokratiskeje, Fehrenbacha** ſ zentrumskeje, **Scholza** ſ němskeje ludoweje, **Kocha** ſ demokratiskeje a **Leiscka** ſ bajerskeje ludoweje strony pschijał.

Kaž je słyschećź, je **němskostatny** presidenr: dr. Hergtej, sastupjerjej němskonazionalneje strony, wschelake praschenja pschedpołožił, mjes druhim, hač je **swólniwy republikanin wustawu schitaćź a dotalnu zwonkownu politiku dale wjesć.** Pórłc teho je ſo wšo ſa wutworjenjom noweje parlamentowskeje wjetschiny wobłonił. Hergt je na naležazy praschenjow ně wotmołwił. Na to je president **wjedźerjow druhich stronow k tebi powołał, jo by ſ niai położenje rospytali.**

Ze sastupjerjemi wschěch najwětšich politiskich stronow ſo rozrěčowaschi je president dotalneho kanzlera dr. Marxa k tebi pśecyrózył a jemu porucził, so by nowe ministerstwo sestajał. Němska ludowa strona tebi pschesze, so by němskonazionalna strona do knježeſtwa sastupiła. Sozialdemokratojo ſo hišće njejsu rozsudźili, hač ſo pschi knježeſtwje wobdźěla, abo hač budźa ſo neutralneho stejnschcźa dźerżeć.

Kommunistiski skandal w němskim sejmje.

S njeſłyschanym zychonom ſu kommunistojo wutoru **prěnje pohrebenje** noweho němskeho sejma rozbili. Hdyž bě starobny president Bock lědma ſ presidentſteho stoła stałnył, so by pohrebenje wotewrił, ſo kommunistojo do herbskanja a wokanja dachu. Wótry ſmědźo psches sejm wołaschego a psches njón wokanje hrimasche: „Won ſ politiſkimi jatymi!“ S druhich politiſkich stron ſu kommunistam wotmołwjesche. Pschedy hač bě ſo sejm wustajił, wšitcy kommunistiski khlenjak Katz na rěcznišću tribunu wobsadźi a namjet čitaſche, **ſo dyrbja ſo hnydom politiſki jatej ſ jatby puschćeć.** Sapóſłanzy druhich politiſkich stronow pschećiwjachu jeho niespańbiżewnemu wustupowanju protestowachu. Hdyž bě Katz dorěčał, kommunistojo móżnje pschitleskachu. Na to ſo mjenja sapóſłanzow wutwokachu. Hdyž trócy nowy hołk nasta, hdyž ſo mjeno kommunistiskeho sapóſłanza wuwoła, kotryž je w tu chwilu w jatbje. Komunistiska hara ſo rospuschći, hdyž ſo mjeno **Ludendorff** wuwoła. Kommunistojo ſu **nap'chećo Ludendorffej** jara **pschichylni.** Njepschipósnowaju dźensa, ſo je wón po **wšem** kommunistiſku móż w Europje załoził. Zyle sa- **mje,** ſo je wón w lěcze 1917 tehdy w Schwajzarskej **wobrazowych kommunistow Lenina,** Trozkeho-Bronstejna, **Sinowjewa-Apfelbauma,** Kamjenjewa a druhich po

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje za seminarskej hasy 6. Ráči serbski!
Najl. a najtuńše kupowańnja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tanje.

żelesniży w plombowanych wosach psches Němsku k ruskej mjesy dowjeźć dał. Na puć bě jim 50 miljonow hriwnow słota ſobu dał, ſo bychu ſ nim ruskich sastojnikow, offizjerow a wojakow pokupili a zyły ruski ſud ſ kommunistiskom natuknyli. Ludendorff je ſ tym w Ruskej kommunistiski stat sakožił. S Ruskeje ſo někto kommunistojo do Němskeje dobywaju a kommunistiſku myśl w njej ſ pomozu wulkich pjenježnych srědkow rozschérjeju. Hdyž ſu kommunistojo nětkle 62 muži žyłni do němskeho sejma sastupili, je to w prěnim rjedźe Ludendorffowa sasłužba. Tola město to bychu ſwojeho ſpomožerja cześćili, jeho kommunistojo hanja a wušměschuja. Kommunistiski sapóſłanz Scholem ſ wulkej módrej brylu machasche. S tym dźiwiſche na to dopomnieć, ſo bě w lěcze 1918 po powalenju khežorstwa Ludendorff módru brylu žebi ſkajtłowſki ſ Němskeje do Schwedskeje cekny. Khežor bě jemu ſ pschikładom był.

Jedyn ſ kommunistiſkich sapóſłanzow pokiſłim jatym a ruskej bolschewiſkej republiku ſ ſłowu wumjeſe. Wołajo jemu jeho pschećelsko pschihłokotowachu. **Na to prěni trócy, ſo němski sejm wobsteji, internazionala psches njón schumjesche.** Sapóſłanzy druhich politiſkich stronow temu napschećo „Deutschland, Deutschland über alles“ sanjeechu. S wopytowarjow na tribunach mnohy pak ſ kommunistami pak ſ měschčanſkimi stronami ſobu spěwachu. Kommunistojo herjetachu a ſmědźachu. Pschi tymle napschemolwjenanju starobny president zylinder wzał, ſtaji žebi jón na hłowu a ſo sady satwěrdźi ſłubi. Hakle po něčim ſo sała pródźinješe. Prěnje pohrebenje němskeho sejma bě ſo rozbiło. Sadźerżenje kommunistow ſo wótro sażnamjenja. **Kaž je widźeć, chcedźa dźěło němskeho sejma** sniemóżnić. Tola druhe politiſke strony srědki nadeńdu, ſo bychu kommunistow njeschćódnych sejmili. Skónčnje jich ſ pomocu polizije a wójſka ſtłudża.

Wobsamknjenja krajneje kulturneje rady.

W pohrebenju ſtajneho wubjerka krajneje kulturneje rady je ſo 19. meje mjes druhim wobsamkła, ſo ma ſo dla spěchowanja płahowanja ſwini k nakupjenju płahowanskich kundrowow pjenježna podpjera pschiwołować. K prěnjemu nakupjenju kundrowow, 8 hač 9 mězazow starych, ſo 100 hriwnow, ſa kundrowy, 9 hač 10 mězazow starych 150 hriwnow, ſa kundrowy, 10 hač 11 mězazow starych, 200 hriwnow a ſa kundrowy 11 hač 12 mězazow starych 300 hriwnow pschiſwoli ſ wumjenjenjom, ſo je ſ najmjeńſcha 20 ranzow we wobźědźenſtwje někotrych burſkich wobźědźerjow. We wěſtych padach ſo wutrjeſace dowoli.

W pohrebnich mězazach ſu wołpjet **ratarjow połnostali, kiž ju pjeza pschedpiſmam njewołpowjedowaze mloko podawali.** To je někotrych ratarjow pohnuło namjetowaċ, ſo by ſo nuczene plombowanje mlokowych ſudobjow sawjedło. Krajna kulturna rada porucži w hołpodarſkim ministerſtwje ſawjedźenje nuczeneho plombowanja, tak daloko hač ſo wo transport po żelesniży abo po dalokim puću k wikotwarjej jedna.

Strajk ratarſkich dźěłaćerjow w Saksku.

Strajkowazych ratarſkich dźěłaćerjow w Lipšćanſkim wokrjesu ſu hišće ras namołwili, ſo bychu ſo ſaŭdženi sobotu sašo k dźěłu wróćeli, hewak ſo techniſka nuźa pomoc wujźe. Strejkowarjo ſu wotmołwili, ſo njebudźa dźěłaći, jeli jo ſo jich żadanja njedopjelnja, ſtrajk ſo ne wotpak hišće dale trejeći. Pónđźelu ſu na to w Lipšćanſkim wokrjesu techniſku nuźu pomoc pschiſtajili a w Grimmſkim wokrjesu ſo to tehu runja ſtanje. W Zjawzan'skim wokrjesu je ſo ſtrajk na wóſom dalſich kubłow rozpschestrěł. W Bornaſkim wokrjesu ſo na ſchtyrjoch nowych kubłach ſtrajkuje. W Oschatſkim wokrjesu je ſo ſtrajkowanſke hibanje ſkónčiło. Dźěło ſo wſchudże bjez wunjenjenja pschijimuje.

Wjeſch Bülow ſo politiki nabyr.

Němske nowiny „Tribuna“ běchu jeneho ſobudźěłaćerja k něhdyšnjemu němskemu kanzlerej wjeſchej Bülowej pósłałe, ſo by ſo wopraschał, hač by wón do politiſkeho żiwjenja Němſkeje sašo zastupił. Wjeſch Bülow, kotryž hižo wjele lět w Romje ſtajnje bydli, wotmołwi, ſo žebi na to njemyśli, ſo sašo aktiwnje ſ politiku saběrać. Tej ſo jeho ſ Němſkeje njeżu wopraschachu, hač by němske kanzlerſtwo abo němske presidentſtwo pschijał.

Ruſzy bolschewikoſo revoluziju w Němskej pschihotuja.

Barlinſke nowiny list wotſewjeja, kotryž je ruſki ludowy kommiſar Sinowjew-Apfelbaum tele dny ruſſemu pósłanſtwu w Barlinje pósłał. W liſcye ſo roskładże, na kaſke wa'chnje ma ſo rewoluzionarna agitazija w Němskej wjeſeć. Prěni bypk rěka:

Zyle nuſne je, ſo ſo proletariſka revoluzija w Němskej połpěchi. Niż jenoż němſka ſekzija kommunistiſkeje internazionale, ale też franzowſka, połſka, awſtriſka, czeſkoſłowakſka a ruſka dyrbja ſo ſtajnje ſa aktiwne ſapschimanje do podawkow Němskeje pschihotowaċ.

Dalſche bypki nastupaju dźěło w Jendźelſkej, Amerizy, Japanſkej, Pólſkej, Bołharſkej atd. 7. bypk praji: Europiſzy a amerikanſzy kommunistojo maja hłowny nadawk, ſo wjednoſtiwo proletariatu na ſo ſtorhnu. Jenaż w dwěmaj krajomaj je ſo tutón faměr dożpił: **w Ruskej a Němskej.**

W Němskej dyrbja ſo bjes komdźenja wo to prózowaċ, ſo bychu politiku móż jeż woprawdźe na ſo ſtorhnyli.

10. bypk praji, ſo je narodne praschenje wobłožbje wobcześnje. Wobſamknjenja kommunistiſkeje internazionale wo nałożonmej taktiku w narodnych praschenjach dobywje ſastojnikow jara połoži. 11. a 12. bypk internazionalu mokſtiny a kommunistiſke dźěłaćerſke ſwjaſki nastupataj. Stare dźěłaćerſke ſwjaſki dyrbja ſo rosbiċ. S hłownej wóju pák, praji 14. bypk, je żelesna dźiżiplina a krute połkuchanje na wukazy, ſ Mo'kwy ſo daważe.

Dyrbi ſo ſ tym ličeċ, ſo kommunistiſka internazionala ſtajnje w-Mokwje njerowostanje, ale jenoż krótki cżaż, domiż nuſa wjeſerowneuropiſkeho proletariata możnoſċ njeda, ſtrjebjišćiczo internazionale do kraja pschepołożiċ, kotryż ſo geografiſzy lepje ſa to hodźi.

Ruſke wotrunanje napschećo Němskej.

Londonſka „Morning Poſt“ ſ Rigi powě: Pożledni tydźeń ſu wjazy dyżli dwanaċo Němzy jako wupokazani ſe Ruskeje do Rigi pschijchli, hdźež němſki konſulat wo podpjeru na dalſche puczowanje do Němskeje proſchachu. Tſjo ſ wupokazanych běchu na maży w Niżnim Nowgorodźe dla kupowanja twarow a dyrbjachu ſa 48 hodźin Ruſku wopuſchċeċ.

Ruſka żebi franzowſku poczonku żada.

„Morning Poſt“ ſ Moſkwy ſhoni: Wulka rada je jenohłóſnje wobſamkła, ſo ſo diplomatiſki wobkhad ſ Franzowſkej jenoż ſ tym wumjenjenjom wobnowi, ſo Franzowſka Ruſkej wulku poczonku pschiſwoli. Ruſka k roſchérjenju kommunizma we wjeczornej Europje wulke ſummy trjeba. S Jendźelſkeje je najſterje njedostanje, tuż bolſchewikoſo ſ hłupoſcu Franzowſow licża. Ale też tu drje jich ſo'a liſnje.

Lord Curzon ſo noweho němskeho wóſnſkeho łódźerſtwa boli.

W jendźelſkim delnim ſejmje je ſo priedawſki minister ſwonkownych naležnoſcżow lord Curzon knježeſtwo wopraschał, hač je jemu ſnate, ſo ſo w Němskej nětkle wiłowarſke łódźe twarja, kotrejż ſo ſa krótki cżaż hodźa do wójnſkich łódźow pschetwariċ. Nowej němskej łódźi „Ballin“ a „Němska“ ſtej ſ pschiprawami wuhotowanej, kotrejż ſu po Versailleſkim frjedźenju Němskej ſakazane.

Minister ſwonkownych naležnoſcżow Clynes wotmołwi, ſo by knježeſtwo, ždy by Curzon nětkaſe dopokazma w rukomaj měł, je rad pschijało.

Priedawſchi jendźelſki minister Baldwin nowowólby pschipowjedźa.

Priedawſchi ministerſki pschedſydа Baldwin je ſobotu w konſerwatiwnym towarſtwje w Eſſexu rjekł: „Nětcżiſke knježeſtwo je w cżeſnje, dokelż je ſo na ſozialištiſke programmowe dypki ſwojaſało, kotrejż ſo njehodźa do ſkutka ſtajiċ. Wone je, ſo nětcżiſke knježeſtwo bórzy padnje. Wón może ſwojich poſłuchaŕjow jenoż namołwiċ, ſo bychu ſo na to bórzy ſ dohotowali, ſo budźa dyrbjeċ ſwoju wólbnu winowatoſcż dopjelniċ.

Wohrożene położenje Franzowskeje w Syriſkej.

S Adany w Syriſkej ſo powě, ſo je ſo ſbeżkaſtſe hibanje mjes arabſkim wobydlerſtwom wobnowiło. W Kaidżbar bu 22 franzowſkich żandarmow ſtonżowali. Też na druhich měſtnach je k krawawnym ſrażenjom dośchło.

S Konſtantinopla ſo powě: Turkowſke knježeſtwo je wojakow k pożlynjenju turkowſkeho wójſka pschi ſyriſkej mje-

ſy wotpółſtało. Turkowſte namjeſne město Turkiet je ſ bombarbementom ſchkodu cſetpilo. Do Turkiela je ſo wotdżelenje turkowſkeje artillerie połožilo. Franzowſkemu knjeżeſtwu je ſo nota pſchepodała, to kotrejż ſo Żyda, ſo by ſo nałata ſchkoda farunała a ſo bychu ſo ſtanzowſky wojozy 50 kilometrow wot turkowſko-ſyrifkeje mjeſy wróżo wſali.

Revolužniſke ſmyſlenje w Rumunſkej.

„Corriera della Sera“ ſ. Bukareſta powe: Knjeżerſtwo telegrammy do wukraja bjes prohowanja njepſchepuſchcża. Pſchi wojerſkich transportach ſu ſo poſlednje dny wojozy ſpjerżili. Nowiny njeſmudża wo tym powjedżeć. Mjes wójſkom ſo pjeża revolužniſke hibanje roſcherża.

Wuſpěch poſlednich wólbow.

Narodne mjeńſchiny dóſtachu pſchi wólbach do nimſkeho ſejma — 4. mejc 1924 — 132 944 hłoſow. Wone ſo na jednotliwych wobſkła:

Połacy 113466 hłoſow,
Sſerbja 10826 hłoſow,
Danojo a Frifojo 7632 hłoſow,
Maſurojo 1020 hłoſow.

Byrnjeż tuta liczba ſa dweju haſtupjerjow dożahaka, njeſmy tola żaneho pſchecżiſchcżeli, dożeż w jeſtym wokrejżu trėdne 60 000 hłoſow ſwjedli njeſmy. To je najlepſchi dopokaz ſa naſche ſprawne a prawe żadanje, ſo „Narodne mjeńſchiny Nėmſkeje“ njemóża po njedemokratiſkim prinzipje territoriale roſdżele — t. r. po wóſtatych wólbnych wokrejżach — wolicz, ale po jenicżkim ſprawnym prinzipje wołoſow. Sa kóżdeho, kiż troſchtu politiſaż myſli a cżłowjeſtu ſłużi, je jaſnje, ſo naſ njeſmėdża wobhladowacż jako politiſke tſchėſći, ale ſo ſu narodne njeſchiny pſches nėmſkiſchi wólbny łakoń ſwojeho prawa a politiſkeho haſtupjerſtwa wurubjeni.

Ale tute 133 000 hłoſow njepodaża hiſchcże dołho ſprawny wobraz Narodnych mjeńſchin. Bojeży, ło mokło ſadwėſowacż wołanje naſchich hiſchcże khėtro lėnich cżłowdow a w Nėmſkej bydlażych żuſych ludow na dnju wólbn. Żohu ſtorhnycż, wobjeſche naſchich njewiſchcżelow, na dnju wólbow, naſ nanajhrubiſcho a ſe wſchėmi możnymi ſredkami potłoczowacż. Wo wjele bórje bacż nam. hdżeſche ſo Polakam. Najhórſchi terror njeſaſta pſched pólſkimi japoſhanzami w pruſkim ſejmje. — Tam maju Połacy hiżo dweju haſtupjerjow. — Dźiwaju na to myſlachmy ſi, ſo do nėmſkeho ſejma ſ najmjeńſche żeż dweju pſchecżiſchcżelnymi. Nėmcy ſadżėwachu jim w ſjannym ſhromadżiznach rėcżecż a tak wólbnu agitaciju wjeſcż. Haſtojnizy poliziſe konſtituantu jich łėtali a nowiny. Pod hoſtom: Wė Nėmſkej ſo jenoż nėmſki rėcżi“ rosbicha woni pólſke ſhromadżiſny. Nėmcy buchowni agitowachu ſamo w gyrkwi. Pólſkim wolerjam baſche ſo na ſjawnych ſhromadżiznach, kotiż buchu hamlaż powołane, ſe wupiſoważ, ſo jich hoſpodarſtwo bojkotuja — ja jim wjeńcżaje ſchkodża, jeli ſa ſtromy Narodnych mjeńſchinow dżłaja a hłoſuja. Tutón bojkott je ſo hiżo ſapocżinck. Wulke nėmſke, tak mjenowane njepolitiſke, organizacje, namołwjachu wolerjow: „Wołcże nėmſki“. K tutym organiſazijam błuſche cżż „Oſtdeutſcher Heimatdienſt“, kiż ma ſwoje ſydło w Olſchtinu (Allenſtein) a ho ſe ſtrony knjeżeſtwa podpjera. Każ hiżo naſpomnichmy, błuſache cżż ſtrėcż pſchecżiwo pólſkej ſtronje. Duchowni, cżż pólſky renegatojo, podpjerachu namołwjenja pſcheciwo pólſkim kandidatam. Pſchedałoko by wjebio, wſchė tute taine a ſjawne ſrėdki tu mjenowacż, kotrejż ſu ho pſcheciwo Polakam nałożowałe. Jako kurioſum chcemy naſpomnicż, ſo ſamo Nėmſkonarodni w Hornjej Schleſiſkej jedyn lėtak w pólſkej rėcżi wudachu. S tym dopokaſachu najlepje, runjeż tak cż. ſentrum, ſo Połacy a jich rėcż jim w cżaſu wółbow, hdyż chcedża jich jako wólbny ſkót wuſcżiż a mutrjebacż, tola nėmſke wo-

„Serbſky Deutſchnational“ pſchi nėmſkim lėtaku woſtachu.

K temu pſchiſtoje ſalatne ho podawanje pólſkich dżełacżerjow, kotiż njeſiju ſrėdi zyle ſwojeho narodneho powołanja wėdomi. To ſo pſchi wółbach pokaſa. Tak ſo ſta, ſo tyżaſy a tyżaſy dżłacżerjow komuniſtiſku ſtronu wołachu, ſchtož ſo w Hornjo-Schleſiſkej, hdżež dyżdjachmy ſatkadny manbat dobyć, jaſnje dopokanacż hodżi. Pſches to nam tute hłoſy k trėdnej liczbje pobrachowachu. Jedyn jenaſt tamniſchich wobſtejnoſcżjow nam pjiſaſche, ſo je ſo ſ tutym ſchcżowanjom, terrorom o wołcżiſchcżowanjom na 100 00 pólſkich hłoſow nam ſłubiło. We Opolu bychmy hewak na kóżdy pad jedyn mandat (60 000 hłoſow), ſwjedli a k temu na ſtatnej liſcżinje (Reichsliſte) hiſchcże jedyn.

Dożpėte 133 000 hłoſow ſu taſki wuſpėch, ſo nėmiko-ſtatne knjeżeſtwo budże na naſche żadanja dźiwacż dyrbjeċż. Skoło by Narodnym mjeńſchinam pomhało, hdyż bychu ſo ſich hłoſy w morju wulkich ſtronow ſłubiłe. Budżemy tehdła njebohaſtnje dale dżełacż a ſebi ſprawnoſcż a prawdu wubėdżicż, naſche kulturne ſajimy je wſchej raſnoſcżu ſchkitacż a energizny ho próżowacż, ſo naſchi braſſa pſchi wojowanju wo wſchėdny chlėb ſwoje wyſche ideale njeſhubja. Mėżno je, ſo budże ſo w Hornjej Schleſiſkej dla wſchelakich ſmylkow hiſchcże raſ wolicż. Wobſteji pak możnoſcż, ſo budże ſo w Nėmſkej wobſtjeż wolicż, hdyż ſtjeżkne ſtrony k wutworjenju knjeżeſtwa ho njeſjednaju. Wuhladny ſu ſchpatne. Potom wuſtupmy ſe liſiſcże wjetiſcha wotmachom a borahom ſa naſchu

„Sėerbiſku ludowu ſtronu!“

Ze Serbow.

Srjedu, 28. rożownika.

Augustina Kantubraskeho.

† 1768 Mikławš Wojnař, wučeny šewc a spisaćel, na puću do Sunowa.

K wječoru hdyž domoj du,
Na jasnu hladam hwězdźinu,
A kotra złota hwězdźička
Mi wot Boha je sudźena.

Na milej wóčcy spomnju sej,
A žana hwězda rjeńša nje'.
So w wóčku jasni luboſć wša,
A to mi hwězda sudźena.

Čěsla.

Ty pomjatk na kedźbu wšak wzmi,
Rad přepjelnjeny zawrótni.

Jan Radyserb.

Štwórtk, 29. rożownika.

Božeho stpića.

1881 swjedźeń serbskich towarſtwow w Njeswačidle z předowanjom fararja Jurija Jakuba.

† 1903 w Sekecach ludowy basnik Handrij Bórka.

† 1704 we Wulkich Zdźarach kuzlař Krabat.

Na Khrysta k njebju stpiće
So kruće założam
Też moje za-nim-hiće
Tam k zbóžnym bydlenjam,
Mje za sobu ta hłowa,
Swój staw, też poćehnje
A při sebi mje skhowa,
Hdźež nětko z trónom je.

H. Zejleſ.

Ty moje lube Słowjanstwo,
Sto sy tak dołho čakało?

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najwyſchiſcha dnjowa cżopkota 22 ſtop. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer — 1, najniſiſcha temperatura w nozy 9 ſtop. cżopkoty. — Dżeńſka wjedrarnja ſtaja, ſo ſo wucżehnje a wocżopli. W ſu njewjedra a njewjedrite deſcheże możne. — We Wu Schéni (Groß-Schönau) pola Zitawy dyri błyſt do bu a konjeża kublerja Olbricha, ale njeſapoli. — W Rud dorfje pola Zitawy wotpali ſo pjatk bróżeń kublerja Wi nerja ſ Bojim njewjedrom. Hakle 1918 je ho teherm ſ błyſkom wotpaliła. — Jutle Boże ſtpiće ſtónczk ſłhadża a ſo 8,01 hodź. Mėżaczk ſłhadża popoł 2,24 a ſo rano 3,30 hodź.

— **Cżakopiſ Maczij Sserbſſeje, letnik 1923,** cżo 1 a 144, je hotowy a je w naſchej „Sſmolerjej knihar w Sserbſkim Domje pola adminiſtratora Cżakopiſa kuże knihikupża Janaka dóſtacż. My ſ tutym wożebje wſchitk dobuſtawy Maczija Sserbſeje na to ſedżbne cżiniwy a je nałeżnje proſymy, ſo bychu ſebi ſkerje łepje, hdyż ho Ja dyſchina pſchihnu, ſwój eſemplar pola k. Janaka wo tewſali. Pſchi wuſkoſkeſi póſtoweho tarifa je nam pſcht wobnoſe'owanych rėdkach M. Ss. njemożno, Cżakopiſ a dobuſtawy M. Ss. ſ pótom roſeſłacż, hdyż ho nėkt pſjedy 30 pj. adminiſtratorej k. Janakej póſcżele.

— **Wólby do wokrejżneho wubėrka** w Budyſchſkim wo krejżu mėjachu tónle wunoſki:

Wuſwolichu ſo:

mėſchczanoſta dr. Kühn ſ Wiſkopicz,
pſchednoſeżerſki mėſchczańſkich haſtupjerſtwow Jurij Mitteg ſ Wiſkopicz,
haſtojnik dżełacżerſkich ſwjazkow Arthur Tränkner ſ Biſkopiz,
mėſchczanoſta Richard Gnauck ſ Rammowa,
kowarſki miſchtr Bernhardt Baumann ſe Semitz,
żiwnoſeżer Max Anton Mager ſ Wjeſkowow,
wokſadżeker herbſke grofty B. G. von Lippe ſe Semitz,
ſkoło Guſtav Bartſch ſe Semitz,
ſkład Josef Miedł ſ Trjechowa,
kabłeř Michał Nenſch ſ Cżornez (Zſchornitz),
kowarſki miſchtr Jan Müller ſ Rakez,
ryczerſkubłeř Karl v. Borberg, ſ Mukſho Wjeſkowa,
rėżnikſi miſchtr a hoſcżeńcżař Khorla Kurzreiter ſe Syrjezy,
żiwnoſeżer Guſtav Schiman ſ Komorowa pola Rakez,
oſtkaſeř Wilhelm Lanters ſe Srjżijez,
mėſchczanoſta Hermann Petzold ſ Delnich Pożkow,
wobjeżeř rėżaża Alexander Mierich ſ Jaſonżu,
ſkład Khorla Berger ſ Wjaſonżu,
ſkład Max Scholta ſ Hornich Pożkow,
ryczerſkubłeř Adam hrabja Schall-Riaucour ſ Huſſi,
prokuriſta Pawol Kuchenriedel ſ Raſchowa,
kubłeř Hawſchyna Wuſtmann ſ Hnaſcheza,
ſkładnik Jan Wehla ſ Hornjeje Hórki,
ſamkař Max Kähler ſ Raſchowa,
formař Erich Hołan ſ Hnaſcheza,
kubłeř Jan Pětſch ſ Bórka,
ryczerſkubłeř vekonomiſki radżicżeř Mittag ſ Kraſez,
mėſchczanoſta a kubłeř Richard Garbaċ ſ Minakaſi,
ryczerſkubłeř Ruoſf v. Walzdorf ſ Lutobcża,
porzżin tocżeř Max Jenaċ ſ Wiſkeje Dubrowy,
wucżeř Kurt Seymank ſ Noweje Wży nad Sprjewju,
tyſcheř Gotthold Hoffmann ſ Wadez,
pjekařſki wyſchi miſchtr Herrmann Oehmichen ſe Schleſchowa,
mėſchczanoſta Bruno Seidel ſ Korſynja.
ryczerſkubłeř Benno von Roſitz-Wallwitz ſe Soſſanda n. Sprjewju,
wobſtóżny wjednik Herrmann Rychtař ſ Wjernarjez,
mėſchczanoſta Max Minker ſ Khroſtawy,
pokładnik Guſtav Rychtař ſ Wjteczina,
mėſchczanoſta Khorla Schmidtt ſe Soſſanda,
wobſtóżny wjednik Hawſchynym v. d. Berg, ſ Korſynja.

S Budeſiez. Cżiniwy wospjet na to ſtedżbnych, ſo ſeſi „Lipa Sserbſka“ ſ Pančiz njedżelu, 1. junija ſ wjeſnu a ſ druhimi towarſtwami na Muſchonzu wulezi a potom

Feuilleton

Shubjena pjenježna poſyłka.

1] (Pokračowanje.)

Swědomity haſtojnik pak ſo pſcheciwo tajkemu wahjenju hiſchcże pſchecż ſapjerache. Tola Rybak njepuſchczi, donjż ſo ſtara ſkónczenje njeroſtuhdi, ſ nim ſobu hicż. We cżakarni nėkotri puċżowarjo ſ nim cżeho łuda żedżachu, a młodußchi pinczink pohſpjeh ſadż korczmarſkim blidom ſtany a ſo mużowe, hdyż haſtupiſchtaj, praſchesche, ſchto żebi żadaſaj. Rybak bė wjeſkoleje inżele a ta ſwój pjenjes dwė ſchleżnyż groża ſkaċa. Wohrjewjeze pjeċwo rėdżażo Rybak wotpjeſ Bėrku dła połſtleje kary, wonka ſtejażeje, ſmėrowa che. „Njeżnėcże tak boſaſni bycż, mój łubi pſcheczeſko. Kara bė je ſamknjena, tuż żaneho ſtracha njeje“, wón ſe dowėrliwym hłoſom rėcżeſche.

Taiſe hłowa, pſchiſomna cżopkota w cżakarni a błyna gragowa wón ſo połſtlemu haſtojnikej ſpodobachu a o nim rycżeſku myſlicżku ſłudżichu. Henak mjeſcżaty, ho wón pomału do rėcżow da, tola njeſahu ſ cżaſomi pſched durje hicż a ſa karu pokładacż. Tej Rybak bė raſ cżakarnju wopuſtiſcżił, ſo by, każ prajeſche, ſa ſwoje puċżowarja billetty kupił. Sſo ſaſo wrócżajuċżi chżyche hiſchcże jemu ſchfſenjz ſkałacż, pſcheczeżu cżemuż pak ſo ſtarż ſe wſchej mozu wobaracżche. „Je dobrje, Rybaku, wjazu njeſhmėm pjeċ, cżiniu hiżo, ſe mi grog k hłowje ſtupa; tej cżah hnydom pſchijeżdże a potom dyrbiu tola prjeċż.“

Rybak ſtarża dale njemuſowaſche. „Nó, dha druhi króċ, macże hiſchcże tu ſchleżnju wupiċż.“ — „Wjeleru“, ho wón k pinczinkej, ſa błidom ſedżażemu, wobroċżi, kotruż bė wocżi hiżo ſaſo ſaidżeli, „njeſ chcedżeſe nicżo, mėniu dła Bėrki.“ Potom wón tutemu bojenje prajiwſchi ruċże wotcżidże.

Mjes tym ſo ſo Bėrża na perron poda, jeho towarſchi na druhim ſtronu wotcżidże. Puċżowaċ hiżo tu na Rybaka cżakaſche; tutón jemu billetty pſchepoda. Hnydom na to pſchijeżdżaju cżah łahwi bacż błyſchachu. Hdyż bė cżah pſchijeż, bė Rybak puċżowazemu, bo woſta ſtupczemu, pomożny. Wón ho pſcheſtrowdżeji, truċże ho roſbladowſchi, ſo żadyn puċżowaċ ja hoſcżeną, w kotrymż wón błuſeże, ſ woſta wise ſtupiſ njebeż, a ſo na to ſłokti ſ dwórniſcheja woſtaſi. — Dwė minuċże cżakanſcheho cżaſa bėſchej ſo hiżo dawno minjeł, tola hiſchcże p'cżejo ho ſnamjo ſ wożijeċż njeda. Na dołhim cżakanju bė bżenża pósła wina, kotruż ſ pſchepodawanjom ſ żonemu łónżej njepſchidżeże. Wjazy hoċż łónkroċż bė cżahowy wjednik pſchicżna a ſ roſbudżenjom praji, ſo ani njeniſchtmy wjazy cżakacż njemóże. Na to liſmo papjery, na kotrymż bė napiſane, ſo poſyłka pobrachuje, ſtarżej pſchepodachu, cżo wjele bóle do jeho tſchepotażeju rukow ſtóżeżichu — ſ napowminanjom, ſo by podpiſaċ. Hdyż bė ſo to ſtało, pſchejeċ cżahoweho wjednika zahwiſda a cżah dale ſchwórſcheſche. Każ porażeny ho Bėrka nazad motaſche a ſebi ſa ſylnje ſkapazy ſpar pſchimnu. Dołho bo wón mjeſcżiży k karje ſtehowache a najpodżiwniſche myſliċżi jemu pſches hłowu dżeſchu. Hdże jenoż bė pjenježna poſyłka pſchiſchła? Tole puċżowarje ſebi wón p'chezo wopjetowaſche. Pomałku, ſtoro mechaniſky, wón dostaſe pólſke woży do ſwojeje kary ſpołoji.

Dwórniſchczowy inſpektor, kotryż bė ho chwilu wotſtoſ lił, ho ſaſo wrócżi a ho Bėrku praſchesche, hacż je ho pje njeżna poſyłka ſaſo namakała. Bėrka ſrudnje ſ hłowu tſchaſeſche. Tammenu bė ſtotnje mału żeł. „Njeżnėcże ſebi hnydom na najhórſche myſlicż“, wón praji, „poſyłk dyrbi ho nėhdże nadeńcż.“ Inſpektor bė pſchecżelowany wobſtejnoſcżjach dowėrliwy cżłowjek, a dokeż bė ſtary muż po dacże ſłuż ſhubił, wón ham wokoło kary ſa ſhubjenym liſtom pytaſche, da wſche pólſtke woży ſa ſobu ſ karu wjaſ; tola ſa cżinu wón błędżeſche, ho njenamaka. Bjes nadżije ſo ſłónczi ſtary muż ſ karu domoj wróċżi; wón hiſchcże kónża inſpektorowe troſchtowaċ a dowėrniwe hłowa błyſchcżeſche, ſo jeho kruch puċża pſchewodżeże.

Na pótſki hamt pſchiſchedſchi Bėrka hnydom ſłużbu cżinjazemu haſtojnikej wojſewi, ſchto je ſo ſtało. Tutón wa tym protokol napiſawſchi praji, ſo ho wėſ bóriy wotjeż a ſo ho taiſe nėſchto cżaſto ſtanje. Wón, Bėrka, bė je wobhladniwje jėdżił, a dokeż po jeho wopiſanju wón njeje, ſo je ho poſyłka kradnyła, ſebi njetrjeba żanych roſcżow cżiniċż. Hdyż taiſe dowėrniwe hłowa ſłyſ nadżiju, ſo je ſo poſyłka do jeneho pakżiſka ſunyła a ſ tutym do pólſkeho woſa cżiſka, hdżež ju ſnadź ſo jeże dobladali, ſo ſtary muż ſmėrowa. Tola tej tute wo dżija ſo bórży jako jebawa wupokaſa, pſchetoż wot ſtareho ſekretara poſlednjeje ſtazije na połocznej liniji, kotruż bechu pólſki wós wupro'dnili, nasajtra rano wjeſt pſchindże, ſo ho ſhubjena poſyłka namakała njeje. Nėkt pólſkeho direktora ſawołachu a jemu nałeżnoſcż ſ tym njin dachu. Tej tutón haſtojnik bė drje njeſlubje pſchedpjeny, tola nochjeſche hiſchcże wėriċż, ſo je ho poſyłka ſ bila. Bėrka bė bėſche wſchitkim pólſkim haſtojnikam ſ dobrym pſchikładom, won bė ſtróżny, pſchecżelniwy, ſwjaty a ſwėdomity. To bėchu hnamjenite cżehi, pſches kotrejż każ hóżdy wjedżeſche, ſtarz, kotryż bė ſo w ſłużbie ſwił, wużiwamjenjeſche.

(Pokračowanje.)

...or s dypkom 8 hodź. w Kernicy hoscenzu rtany ...cor wuhotuje. Wokoło 2 hodźin pschinđże Panczi... ...anske towarstwo a znadź 1/3 hodź. wotendże so shro... ...nje na Mnischonu. Na Budyschki czah so owczaka... ...jimanje wobdźeli so prawje wjele towarstwow, so ...u so mjes sobu blize sesnade. Njech prěni smažnik ... wjedro pschinjese, niz tunje sa smažatym ...mak, ale se snjeschiwej cjopkotu. Tuž njedźelu na sabo... ...jenje.

S Radez. Wot 1. junija t. l. nascha wjes sabo ke ...schilleemu pótrowemu wokrjesej pschiklusuje.

S Porschitz. Pschichodnu njedźelu, 1. junija wulesćí ... swonu wotrjad noschebo herdźikeho towarstwa ...pory" na Mnischonsku horu. Pojedu s wozom a ... Druhi zobustawy hmjedza so tej wobdźelić. (Wotkaz w towarstwowskim powěstniku.)

S Drohisin. Kaj hižo lonsi, chodza tej lětża nasche ... zajace sahrodki, kotruž wobhospodarja ruscheskich ... wjele wby wudzerjuje, lěcany hmjedźen smjesćesć. Lonsi ... so hmjedźen jara derje poradźi, tohanc tej lětża wo... chakujemy. Kaj so tam, budźe hmjedźen wulkotny. Pschi... ...ty ma kiby, tij pschinđże. Smjedźen wotmeje so na ...ej welschnjowej górze. Dyrbjal-li pak so jara dešchcz... ...so hmjedźen na pschichodnu njedźelu pschepoloži.

S Brěsowa. Naschu hontwu je na 6 lět wobsedźet Pan Polter w Rakozach za lětnje 1000 hr. wotnajak. Zehyn druhi bě 10 hr. wjazy hadźił.

S Hnesiny. Wjes schparatym skotom tudomneho ryschtskubloweho najenka Nicke je polhroma saschla. Woharanske naprowy so sdźeluu.

S Chornej. Mjes skotom kublerja Njenza je polhroma saschla. Woharanske a schkitanske naprawy so sdźeluu.

S Nježwaczidła. Wjeselsce filmowe druzstwo wu... ...hdźeuje tuhowku wschelake filmowe fotografije w tudom... ...nym knježim parku. Swodźiwanje sbudża wulke hmjetkowe ...maschiny a hmjetkomjetaki, kotrež su w parku postajene, a ...knjene je skutkowanje hmjetka, kotrež so s tutym zytym hmjetkowym aparatom dospjeć hodźi. Pschi filmowych fotografijach hamych njeisu cjrkobti pschihladowarjow wi... ...tane, dokelž by to jara mylilo, cjehožbla dyrbi so pschistup k parkej s cjasanu sawjerć. S pschecjelskosću k. komorn... ...ika s Wietinghoff-Riesch a filmoweho druzstwa je In... ...dnom na dnju Bożeho stpisca skladnosć data, hebi pschi parkowym hmjedźenju, kotruž Njeżwaczidła gmejnska ra... ...ba wuhotuje, wulki wobsmjerkenjsi aparat zamón a krasne parkowe wobsmjerkenje s hobrstimi hmjetkomjetakami wi... ...hecj. S konzertom w knježim parku, s khórowymi spě... ...wami a turnarskimi pschedwjedźenjemi je za spodobnu sa... ...mawu hojcji postarane. Cjisty wunoschk zyleho hmjedźenja ...je sa dobrocelske samery postajeny. Wjecjor 10 mjeri... ...schinow do 10 hodźin pojedże wosebity cjah do Budyschina, ...kiž na wschech stazijach sastanje. Tak maju wopytowarjo ...rjanu skladnosć k domojwjedźenju. (Hladaj nawěschk we ...dźenjnischim cjisle.)

S Kinsbórta. W Tyscherez skali je so 18lětny zdźe... ...lacjer Willi Schupan s Wjasionzy pschi kupanju tepił. Won ...pluwaca njemóžesche a woda je hluboka. Jeho cjelo hi... ...schcze namakali njesu.

S Bilcje Wody. Do kantiny na jamje „Adolf" su so ...wonbanu w nozy padnyschi dobyli. Wokniowu schkleńcu ...rsthiwschi salěny padnch do wohnjdmja khudeho dźelacjerja a tradny tam por nonzych konjazych stupnjow.

S Mužakowa. W nozy k hoboce su so padnschi do nasche... ...zlowneho hamta dobyli. Tu tradnuchu bankowe ...pjenki (Steuerbanderolen) w hódnoce 200—250 000 hr. Po wschem zdaczu su padnschi nutzkamarjo s Barlina byli.

Dopołdnja hamtho dnja su tśjoch znych nuzow wo blisłoscej zlowneho hamta widzeli. — Jeonn muž s Bel... ...eje Wody bě zjawny połoršchk khudźił. To dyrbjesche ...s nětkrutymi dnjemi jatwa wotpołuczicz. So by so ...k tenu hódnje pożylnił, nałrěba so do śmjercje schmotaweje wody. Wjes wokomnja jeho nadeńdźechu a wotmjeschechu. Sa nětkotre hodźiny won wumrě.

S Oberrengersdorfa w Rósbórtskim wokrjesu. We neschim hrodźe su w nozy k njedźeli diweju Barlinsteju paduchow saslapili. Rózny straźnik so dohlada, so w hro... ...dże s malymi elektrisimi latarnjemi sndźeja a so tam wo... ...boby tam a sem běhaja. Nickeho dobreho so njenadźeju, ...sawola sastojnikow a druhich pschistajenych. Cji hród wobstupichu, nětkotri s nich dźechu do hroda. Jako padu... ...chaj pytnyschtaj, so jimaj na koża du, sypłaschtaj cjelkuych. Cjekało jehyn drobjzh wulseli, ale nikoho njetrjeli. Nje ...cj do njeho se schrotom tjelachu a jeho do ruki sranichu. Potom wobstu sajachu. Wonaj běschtaj straschnaj nutz... ...kamarjej s Barlina. Hižo běschtaj wjele sćěborneho gu... ...dobja hromadze snoscbkoj a zawalitoj. Sćudobje prjedy hacj je zawalischtaj s wosebitej tikalinu na to pruhowa... ...schtaj, hacj je nas s wopraunehno sćěbom.

Wusudźenja.

§ Krajny žud. Dla schchiwdźenja ofizérow bě lawnisti žud 22lětneho kanonéra Kurta Bjarnata Hen... ...cjela, rodź. ſ Bejerej, k 6 měsajam jatwa jasludźił. Wón pola 5. bakertije 4. statneho artillerischeho polka we Budyschinje słuži. Hejtman Olbrich, 62 w zywilnej drese... ...sche ſ Draždżan do Wopaleje jěł. W hamym wodźelenju ...też Henckel bydlesche. Wón wozerstwo a ofizérow hanj... ...sche. Tehodla jeho wobtokrocznu a sabudźichu. Wón ...bo hórschesche. Krajny žud pak jeho powołanje sacjitny.

§ Schtyri měsajy jatwa bě Hana Hilžbjeta Hummelez ſ Oberkunnersdorfa dostała, dokelž běchu ju wobstorżili, so je 5,30 a 12,32 hr. jenemu dźelacjerjej kradnyła. Wona na bo hórschesche a dospi, so ju krajny žud wuwinowwa.

Přiłoha.

* S Oberfriedersdorfa pola Zitawy. Wóndano wowcjerski pos hylnebo khóra zakuża. Tón bě na 60 zmr. dołhi. Pschecježiwo yšej po khór sasnake wobarasche. Yšej so słónczneje poradźi, jemu sady idźiju pschekuhnyeż a tak jeho morica.

S Wulkiho Wołoza (Großenhain). Pschi kupanju we ...zey tepi so 20ztny hespodarski pomoznik Alwin Rychtař ſe Sobołtka (Zabeltitz).

* Hóza słónzowali. W Dalcanskej holi pola Barlina nadeńdźechu cjelo 15 lětneho hólza, hyna jeneho mjesch... ...cjanskeho inspektarja. Hólza běchu do hłowy tjelili, ...k jeho cjelu běchu papjerku pschitykli, hdźež bě napisane, so hu hólza dla politiskich pschicjinow słónzowali.

* Namakanje starożitnoscow w Mecklenburku. W blis... ...kosci města Rostock su so pod nawjedowanjom archaólogi prof. dra. Beltza drohotne starożitnosće wuhrjebale. Tu ...so jedna wo sastatke rowy, kotrež wschelakim osbam (cjłasam) pschisłuschcja. Jedyn kosćerny row dyrbi se romjesche cjasa bycz.

* Wusdźenjenje němskich łódzow. Hižo 15. měrza za... ...pocjinjasche so dźelo, w salinje Scapa Flow, pomnjenje ...němske wójnske łódze sdźerjacz. Wulke płowaze wobłożenje (Schwimmdock), kotrež dyrbjesche njedawno Nemska na Jendźelsku wudacz, bu wot Queensborough do Scapa Flow pschewjesene. Najprjedy chodza kschiżak „Hindenburg" wu... ...stschinjeck. Jeli so to poradźi, potom so wjace łódze ſ hłubiny morja wusdźehnu.

* Snjeżłożenja na drohach w Londonje. W prěnich tśjoch měsajach su so we hłownym měrze Jendźelskeje 16691 njeszoći na drohach stako. 170 wozobow wumrje. Wulke autobusy pschejedźechu 1810 wozobow, mjes nimi bu 10 hawdom morjenych. Drohowa żelesniza wobschodźi 912 wozobow a morir 6. Najhórsche pak běchu priwatne autowe, na jich wotpadnje 4384 sranjenych a 44 morje...

nych. Tuhym blisko soja wobkhodne automobile, wo... wobschodźenymi so sawisachu. Hewak njeschkodni kolo... ...jedźerjo 1500 wozobow pschejedźechu, ſ kotrychž wschitkim, ...wunwiacjom zdźneho so sajo sbrachachu. Wulki dźeł tu... ...tych njeszozow nasta dla mhły (kurjawy), kotraž zyke wul... ...ke město ſ cjemnym schlewnjerjom pschikrywa. Na tutnych ...dnjach sloro ruku psched sobu njewidźiscz a wodnjo so ...latanje swěcza.

* Hro se śmjercju. Hižo nekotreklutlj dźecjo je pschi „hrajkanju" wo žiwjenje pschischło. Na tuto waschnje budźi ...sche w małym měšacjkim Sfedn. Statowo jedyn dwanacje... ...letny hólcjeż sloro wo žiwjenje pschischło. Hólzy hrajachu mjes sobu wojakow. Nehyn dźesche pschepadnik a jeho wob... ...wjesnjchu, to rěka, zdyż běsche jeho wójnski kmd se śmjercji sasudźił. Marjeri wschitu powołał, pschimwa... ...chu jón za hołu, „pschepadnik" dyrbjesche na słóp salězcz, połožiłu jemu powjas wokoło schije, wschchu hólzy pricz a tak wijasche hólcjeż mjes njebjom a semju. Tola towar... ...schojo buchu strachowźiwi a wołachu wo pomoz. Dorósćeni ...wumożichu hólcjeża a po dołhich powyntach wrócji so sajo k žiwjenju. To so samócjke stało njeby, ni budże chcz... ...pschipadnje zwjerjny khowaz wokoło schije mcz. Hewak njeby wjazy k žiwjenju so wrócili. Taśe „hry", podobnje tej tśelanje, hu hižo wjazy krócz śmjercj młodujchich ...ludźi sawinowace.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Kedźbu! Tón tydźeń pjatk z dypkom 1/9 hodź. je posledna hłowna spěwanska pruha. Njedźelu rano zahe wot... ...jědźemy wot Serb. Domu. Hodźina so hišće po... ...staji. Nichtó njesmě prječ wostać! Dirigent.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle zmeje přich. njedźelu pop. 1/4 hodź. w knježim hościenou swoje měsačne posedźenje. Přednošk je k. wučeř Kóžkař dobročiwje přilubił. Jednać budże so dla wopyta Drježdźanskeho Cornoboha. Wo bohaty wopyt należnje prosy předsydstwo.

Serb. tow. „Statok" w Minakale ma štwórtk, 29. t. m. wječor z dypkom we 8 hodź. w Lipču posedźenje. Dokelž so wo wažne towarstwowe należnosće jedna, so kóždy sobustaw, wosebje młodźina należnje prosy, zo by z wěstošću a z dypkom přišła. Předsyda.

Spěwny wotrjad serb. tow. „Swěra" wuleći sebi njedźelu, 1. junija, na Mnišonsku horu. Stóž chce so hewak z towarstwa wobdźělić, njech so štwórtk abo najpozdźišo pjatk pola předsydstwa zamolwi. Z wozom wotjědźemy 1/2 hodź. a z kolesom w 12 hodź. Stóž ma koleso, njech z nim jědźe, dokelž wozow dosć nimamy. Předsydstwo.

„Lilija" w Ralbicach spěwa pjatk wječor. Po tym wuwučenje wo notach; štóž ma zajim, njech papjery a wołojnik sobuprinjese! Dirigent.

Kolo serbskich spisowaćelow ma přich. pjatk, 30. t. m. w 5 hodź. w Serbskim Domje posedźenje.

Serb. tow, „Łužica" w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad ma pjatk wječor we 8 hodź. spěwanje. Dokelž je poslednja pruha wupadła, dyrbja tón króć wšitcy přińć. — Towarstwo ma njedźelu, 1. junija wulět na Mnišonsku horu, prosy so, zo bychu so wšitcy 1/2 hodź. pola Hänzleo zešli, hdyž z dypkom w 2 hodź. na Mnišone wotendźemy, tam zetkamy so z „Lipu" z Pančic a z „Lubinom" z Budestec. Prosymy, zo bychu so też druhe towarstwa z blizka a zdaloka na tutym wuležce wobdźělile.

Předsydstwo.

Sokołki w Budyšinje maja jutře Bože stpiće w 10 hodź. zhromadźiznu w sali serbskeho doma. Žana njesmě wuwostać! Cuza načolnica přińdże!

Jednotam „Sokoł" w Pančicach, Pazlicach a Wotrowje. Dźensa 28. meje, wječor 1/9 hodź. zwučenja mjenowane Jednoty zhromadnje. Zeńdźemy so pola bratra Natuša. Zwjazkowy zwučowař.

Jednota „Sokoł" w Bukecach ma pjatk wječor 1/9 hodź. zwučowanje. Prošu z dypkom přińć. — Stwórtk pop. w 3 hodź. zwučuja dźěći; wječor we 8 hodź. zwučuja Bukečenjo hromadze z Hrodźišćanskej Jednotu w Drožđźiju.

Jednota „Sokoł" w Baconju ma pjatk 30. 5. wječor 1/9 hodź. zwučowanje na znatym městnje. Zwjazkowy zwučowař.

Jednota „Sokoł" w Radworju zwučuje sobotu, 31. 5. wječor 1/9 hodź. Zwjazkowy zwučowař.

Serb. tow. „Lubin" w Budestecach zmeje na Bože stpiće wječor w 6 hodź. pola Rósika zhromadźiznu, do kotrejež ma kóždy sobustaw přińć. Też hosćo su witani. Přednošk je naš slawny wótčinc prof. dr. Muka přečelniwje na so wzał. Tež nuzne wuradźowanja maju so rozpominać.

Khwačanske serbske towarstwo ma štwórtk popołdnju w 4 hodź. wurjadnu zhromadźiznu. Wosebje zaso młodźinu přeporošćujemy, dokelž wočakujemy wopyt z Budyšina a Radworja. Njech wšitcy młodźi wěsće přińdu; też sobustawy wočakujemy z wěstošću a z dypkom. — Dale činimy wšěch towarstwa a wšěch přečelow na to kedźbnych, zo 29. junija naša khorhoj poswječimy. Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Zerja". Spěwny wotrjad ma pjatk, 30. meje, wječor we 8 hodź. pola Symankee w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki njech cyle wěsće přińdu. Dirigent.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smołeŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za [illegible] dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěšći: A. Dučman, w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjeda, 28. meje 1924.

Kurzy wczera w Barlinje:

(Take kurzy su w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	228 400
Jendźelski punt	18 305 000	cjekoski. króna	124 300
Swizarski frank	744 100	10 mil. polsk. mark	730 000

Němske pjenjezy běchu wczera we wulkaju jara krute. Franzowski frank so njepschemeni.

Efekty mějachu na Barlinskej burzy napołsdnu skru... ...tne kursy, na Draždżanskej burzy so dale sesłabja... ...chu.

Na produktowych witach so słónczneje wjazy wožiwje... ...pokasuje. Rjana muka so kołzy pschedawa. Tehodla ...też rožka pschi powyschenych płacjiznach kupuje. ...Cježnu muku pschezo hischcze ſ wulkaju tunju kupuja. ...Hobola sa pschenicu powyschene płacjizny tak rady nje ...wuziwołuja. Jeczmjeń a wowoh mjesełschtaj hischcze mérne ...wuži. Sa womjeschkom so jenož sa połdźiske pschepodacze ...wuža. Zentnar płacjesche wczera

w Barlinje:

pschenicy 7,90—7,95 rožk 6,60—6,80 jecz... ...mjenja 7,25—8,20 wowsa 6,35—6,70.

we Wróćławju

pschenicy 7,70 rožki 6,60 jeczmjenja 6,15 ... hacj 8 — wowsa 6,25.

Na pschedań:

... wschkoboužcelna podkopowa, hoscenz „Reitzaus" ... Mühlbach (Mesełwitz) pola Ruchbacha; bółka we ...dźeri pola Klatticha cjo. 23; rabowa młoda krucelna ... wjazu w Kobjelnju.

... do dźěła, na knježim dworje w Małym Wjelkowje. ... wobsej rožy, w Budyschinje na Wjeleczanskej drohi ... delka.

Pšu wowczelske nasode, w Pluschkezach cjo. 3; we Wu... ...jerju pola Lubija cjo. 16.

Kalu we hodźelski, Bobak w Delanej Kinje.

Sěn nau, 20 zent., w Małesćezach cjo. 15.

Wotawu a jano, pinowarnja w Kamjenzu.

Wós, dźěkzaju, w Kamjenzu Budyschcka dróha cjo. 71; w Běłej Wodźe Hauptstr. 9 a 67; w Budyschinje Serb... ...ske Kirchow GII na lewo.

Motor, wjerczazy prud 5 PS. mlyn w Koporzach.

Zentrifuga (Rollensepearator) 100 litrow, w Habrachczi... ...zach (Ebersdorf) cjo. 94.

Drjewo na pschedpołsdnowanje pjatk 30. t. m. w Sośeri. Kupzy sendu bo dop. w 9 hodź. tam w korcžmje.

Sso pytaja:

Holzu do kuchinje ſ 1. 6. abo 1. 7. na knježi dwór we Sseląn pola Wulkich Sdźarow (Mužakow).

Holzu do ratarstwa, 2., Ramich w Korjezach p. Kelliz.

Płacjizny na Barlinskich produktowych witach.

Zito a wołjowe symje bu tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacjizny po Natej hriwnje.

	26. 5.	25. 5.		26. 5.	25. 5.
Pschenica	156-159	156-159	rapš. wołjnik	10,00	10,00
rožka	132-136	131-135	poch. melasa	7-7,60	7-7,60
nałěć. jeczmjen	158-166	158-166	herabella	11-13,00	11-13,00
nal. jeczmjen	—	—	běrnjeze krupi	20-21,00	20-21,00
wowh	127-134	127-134	bury	13-14,00	13-14,00
kukurica (Mais)			wołe	10-12,00	10-12,00
pschenična muka	21-24,75	21-24,75	kany wowčich	18-18,50	18-18,50
rjana muka	19-21,75	19-21,50	wubre lupiny	10-10,50	11-11,60
pschenic. wotr.	8-9,00	8-9,00	sute lupiny	13-14,50	13-14,00
rjane wotruby	9,20-9,30	9,20-9,30	sino, 50 kg	2,80-2,60	2,40-2,70
rapš	280-285	285-290	„ rjane	1,00-1,10	1,20-1,30
lane symjo	390	360	„ pschenj.	1,00-1,10	1,20-1,30
hrochi	14-16,00	14-15,00	„ wowsine	0,90-1,00	1,00-1,10
pjelisch	10,00-11	10,00-11	„ jezma	0,80-0,90	1,00-1,10

Wopytajće našu wustajeńcu
na skótnej wustajeńcy we Wojerecach
wot 1. hač 3. junija 1924
Welsec kupny dom w Kulowje.

Ratarske mašiny

kaž mlokowe centrifugi, butrudźělanske mašiny, sykanjerěsace mašiny, młóćace mašiny we wjele wuwjedźenjach, čiśćace mašiny, trawužnjaki, synowobroćaki, žitoźnjaki, běrnyhrjebaki a. t. d. poruča stajnje přihódnje

E. Buckenauer we Wojerecach

na Bismarckskej drózy 2. Telefon 122.

Na wustajeńcy wot 1.—3. junija sym z mnoho pokazkami mašinami a přeprošuju wšěch so zajimowacych k temu.

Jědźne, kofejowe a myjne servisy krystalowe, skleńčane, niklowe twory

swjedźeńske dary

domjace a hospodarske wěcy we wulkim wubjerku.

E. Ulrichowy nasl. Max Pfuhl

w Budyšinje na šuleńskej hasy 12. Telefon 678.

Wulki wubjerk

mužacych a pacholacych wobleko, njedźelskich a dźěłanskich kholowow, lětnych sportskich jakow a wobleko, **gumijowych mantlow** za mužow a žony, stupnje a črije we wšěch wulkosćach předawa tunjo

Hermann Gedlich w Budyšinje

na połnócnej drózy 7.

Konfekcijowy dom

Otto Preuss měješci **Karla König**

na žitnej hasy 4. w Budyšinje na žitnej hasy 4.

poruča najwjetši wubjerk najnowšich

mužacych, pacholacych a hólčacych wobleko

wot najjednoriśeho hač do najlěpšeho wěrowanskeho wobleka

sportske wobleki a brešejowe kholowy

lystrowe a płatowe jupy w kóždej wulkosći

gumijowe mantle kaž też

woprawdźite bayerske mantle do wjedra

za mužow a žony w jenož dobrych hódnosćach

žonjace mantle a kostumy

w hobrskim wubjerku po woprawdźe tunich płaćiznach

dźěćace tkaninowe a płokajomne wobleki

we wšěch wulkosćach.

Zhotowjenje wobleko w a paletotow

při najtuńšim wobliženju a najlěpšim sedźenju.

Wulki tkaninowy skład w najnowšich mustrach.

Šijace mašiny kupuje se płaćany hódno pola **J. Schlebaka**

na Mukakowskej drózy 4.

Paul Otte

šitna hasa 10 w Budyšinje šitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

židźane a wołmjane tkaniny

za serbske drasty

žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Barby, laki barbiče

kaž też k barbjenju hotowe **wolijowe a lakowe barby** poruča

Viktoria-drogownja

E. O. Hennig

na sukelnskej hasy 7.

Blaudruck

(módrocźišćej)

m 1.00, 1.15, 1.20 hr.

Je też wjele druhich tworow tuchto, kiž móžu tunjo pschebawacź.

A. Kasper

Burglehn 11

w Budyšinje.

Pschi chorobnu njebjerju wotewrjene

---

fiołbje, kury jeja

kupuje stajnje po najwyšších dnjowych płaćiznach

Kubicowa pjerizn. překupstwo na wysokej hasy 7.

Barby laki barbiče (Pinsel) **šablony**

za wumělcow a molerjow su dostać pola

Wintera

na žitnych wikach 30.

Měrśco bratrow nasl.

Knježi park w Njeswačidle

Na dnju **Božeho stpiča** popołdnju wot 4 hodź. sem wotměje so

dobroćelski parkowy swjedźeń

z koncertom, khórowymi spěwami, turnarskimi předwjedźenjemi a z wulkotnym wobswětlenjom parka ze swětłomjetakami.

Wot 4—6 hodź. wobhladanje wobswětleńskich mašinow.

K temu přeprošuje **Njeswačidlska gmejnska rada.**

Wuwzačne poskićenje!

Poručamy našim sobustawam wot 30. meje hač do 10. junija po jara poniženych płaćiznach:

kožiace sukno - ložowe šaty - velour - damast a počehnjenja twjelki - trjenja a dybzačne rabješća - wšě žonjace, mužace a dźěćace šaty, soki a štrympy we wulkim wubjerku, dale wšě družiny **cwjefnow a krótkich tworow - dźěćańsku drastu, sandale a turnowanske stupnje,** wšě **dźěłanske wobuća a wobuća na dróhu**

kupańske kholowy a kupańske wobleki

a dawamy na mjenowane wěcy nimo wróćozarunanja

hišće 10% w hotowych pjenjezach.

Dwě wjezbje ameriskeje **pšeńčneje muki** stej dóšłej a wotedawamy ju w dźělbach hač do 5 puntow po 18 pj. našim sobustawam.

Předawamy jenož sobustawam.

Prosymy tuto wurjadnje přihódne poskićenje wobkedźbować. Dale prosymy, zo bychu wšitcy, kiž maju domowe podźělowe listy we wobsedźenstwje, je najpozdźišo hač do 20. junija w konće wotedali.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Warenein kaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Běrny kupuje

Hugo Schütz na žitnych wikach 30.

Telefon 1180.

K swjatkownej potrjebje

poručam płaćizny hódno khmane twory w bohatym wubjerku:

lóčne tkaniny z módrocišća, muslina a voily

slomjane kłobuki za žony a holcy

mužace, pacholace a hólčace wobleki

lóčne žakety we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach

mužace fileowe a slomjane kłobuki, sportske čapki, **žonjace nizke stupnje, mužace a dźěćace stupnje, płatowe** (Segeltuch) **stupnje a sandale** we wšěch wulkosćach.

Jan Janec w Klětnom.

Přesadźowanje.

Pjatk, 30. t. m. pop. w 3 hodź. ma so na tudomnym tworowym dwórnišću na produktowej koliji

wagon běrnow

(zwadny objekt)

300 centnarjow, strowa twora, na zličbowanje teho, kotrehož nastupa, za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Wobhladanje wot 2 hodź. sem.

Ernst Raue, přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ aa Hošic hasy 32. Telefon 629.

Na podźělne płaćenje!

meble, polstrowe twory, sportske wozy

Mužace, žonjace a dźěćace drasty

Małe napłaćenje! Małe wotpłaćowanje!

Kupjene twory móže sebi kóždy hnydom wotewzać.

Wobkhodny čas: 8—1 a 2—7 hodź.

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću

nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Elektriske wuporjedźenja

twarjebujetej płaćiznu hódno a berje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruč.

w Budyšinje na hornjecrkwinej hasy 24.

Wulki transport najlěpšich **ranšopruskich hollandskich**

kruwow a jałojcow

steji po skóńcenej kwarantenje w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjaćeju“ płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótny wikowař. Telefon 81

NB. Skazanki přijimuju. Zaměnjam na rěsay

Swjedźeńske dary

Jan Hänsel

w Budyšinje

na ſukelnſkej haſy 34, Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

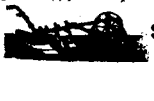

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Přiloha k čisłu 124 „Serb. Nowin“

Srjedu, 28. meje 1924.

Zyganjo.

Zyganjo, ſchtó njeby jich ſnał. Zyle wěſće tóžby. Sekyſchimy tola huſto wot ludźi, abo cytamy w nowinach „boʻa naß ſu zyganjo byli“. Tebodła jich też tóžby ſnaje, wone bźiwje, roſtorhane, ale rjenje twarjene poſtawy ſ tymaj cjornymaj kakajtymaj woczomaj, ſ wulkoczornymi włoſami a ſmadźarbojitym wobliczom. Woni ſu ſwobodni towarſchejo, jich mjeſy ſu mjeſy ſwóta. Pokaſaju ſo pak tu, pak tam, ſo bychu runje tak khětżo ſeſo ihudźli. Po jich domi'nje (Make) Cyganowſkej (Belopred) rěkaja woni w nowogrekſkej rěcźi Gyltoi, jendźelſky Gypsies, ſchpanſky Gitanos, we Franzoſowſkej mjenuja jich Bohemiens, to běſche prjedy mjeno jeneje woſebiteje cjrjódy, na Balkanje maja woni mjeno Tzigan, wot kotrehoż też naſche zygan pokhadża. We ſwojej ſamtnej rěcźi rěkaja Roma (Rom-cźłowjek).

S wotkel pokhadźeja zyganjo? Schtóż ſo jich ſa tym praſcha, tom wotmoknja, ſo to ſami njewjedża. Jenoż cźemna powěſcź woſjewja, ſo je jich priedawſchi knježićer pſches jene narańcźe morjo pſchijeł; ſatepjeny zyganſki kral budże jómu ſaſo pſchinoſ a jene wulke knježerſtwo ſałożicź. To woni hiſchcze huſto w Ruſkej a Schpanijſkej y'chi huſkach ſpěwaja. Sewak woni nicźo wjazy njewědża. Ale wědomnoſcź ma druhe źrědła, ſo by jich cźemny pokhad wuſwětliła. K temu ſłuſi jich rěcź. Zyganſka rěcź ma mjenujcy nekotre woſebito'cźe pſchi ſkłonjenju, kotrež ſo też pola ſrjedźoindiſkich dialektow namakaju. Tehodła ſo wobkrućża, ſo ſu tuczi puczowarjo w dźeſatym abo jedinatym ſtitłotiku ſ Indiſcźe wucźahnyłi.

S pomocu druhich rěcźnych woſebitoſcźow móża ſo purke poſtajicź, po kotrychż ſu cźahnyli, pſchetaj woni ſu hebi ſkoro wot kóżdeho luda, pola kotrehoż běchu ſ hoſcźom, nekotre rěcźne woſebitoſcźe pſchiſwojili. Po tutych wuſtlédźenjach ſu woni dwě wjetſchej ſaſtanſchcźeji w Perſiſtej a Grekſkej cźinili. Pſchitomnje wobkrućena je jich pſchitomnoſcź najſaſo na kupje Kreta 1322. W lěcźe 1346 ſu woni na kupje Korfu a na napſchecźiwnej nabrjożnej kraſinje Epirusa. 1370 wobſeża Rumunſku, 1447 ſjewja ſo we Wuhorſkej a Němſkej, 1427 leża pſched wrotami města Bologna w Italſkej, 1427 źneja w Parizu pſchi jich wumělſtſkich jěſdnych kuſtach wulki pſchikhleſk. Tak woni we jenym khſtotku zyku Europu pſchemérichu. Djenża wjedu hiſchcze to ſame puczowanſke żiwjenje. Jenoż wot ſemjerneho hodoweho ſwěta a wot horzeho pěſka puſcźiny nochzedża nicźo wjedźecź.

Huſto cźinjachu ſo poſpyty, jich we woſebitych krajinach ſamoſćicź. Rakuſka khěżorka Marija Thereſia natwari jim rjane wjeſne ſtatki. Khěżor Joſef II. dari jim kubła ſe ſtotom a potemi. Stót woni po cźaſu ſarkhachu, natwarichu ſebi wonka pſched wrarjenjemi ſwoje ſtany, a wotſtajichu pola puſte leża. Pruſki kral Bjedrich Wulki ſałoż w Durinkſkej woſebitu zyganſku koloniju, hdźež dyrbjeſche ſo jim kulturna ſaſchczěpicź. Wuherſke knježerſtwo wětnowaſche ſo woſebje tutemu nadawkej. Dźeci ſo jim wotewſachu, ſo bychu jene rjemjeſło nauwukli. Ale wſcho běche bjes wuſpěcha.

Se ſwobodnu rubi ſo jim żiwjenje, ſkhorjachu a wumrjechu ſ luteje ſtiſkhnoſcźe ſa puczowanjom. W ſwojej rěcźi nimaja dozhła ſamcho ſłowa ſa „bydlicź“, ſa to pak cźim wjazy ſa „puczowacź“. Njemjeſłko woni pſchi puczowanju jenoż jako hrajku wukonjeja, na pſch. plataniye pſchedeſchcźnikow a kotołow, pleczenje korbow atd. Pola naturiſkich ludow, na pſch. pola cźornuchow a cźerwjenych Indianow njenamakaja ſo żani zyganjo, ſa to pak ſu pola wſchěch kulturnych ludow doma. Pſchiſchła ſo temu ſuſemu ludej, pola kotrehoż bydła, wobſ. waja pak ſtwórnje ſwoju naturiſku powahu. Jenoż w Cginelſej a Japanſkej zyle pobrachuja. Wſcheſ jich puczo ...ſ. dźeja k wjecźoru, każ bychu ſtajnje ſa kłónzom cźahnyli. Cźehodła? Sſnadź cźuja ſo jenoż mjes bělym, błakym ſpłahom ſbażowni. Tuta ſtajna puczowanſka nuſnoſcź je hiſchcze wulke hódaſcźo ſa naß. Pola nětcźiſchich zyganow budże to wěcźe ſdźědźeny naturiſki poczink. Kuſto wſchak je to też nékaka ſwonkowna wina, każ hłód abo ſwada, kotraż jich k puczowanju p'chinuczi, ale najbóle woni ſwoje ſtany ſwotrohaja, bjes teho, ſo by jedyn ſa naß ſpóſmajomny naſtork wobſtał. Tute błubſche, zyke wěſće du'chine winy wěcźneho puczowanja, budże hakle jena podźiſcha ludowa pſychologija pokaſacź móz.

Tak puczuja zyganjo każ wěcźny żid pſches zyły wulki ſwět. Bjes měra, bjes wotpocźinka, djenża tu, tutſ'je tam, bjes domiſny a wótcźiny. Pſchi puczným puczowarja je na pſchcźo ſhubjena. Dale jědu tamni na lohkich wosach, każ bychu něſchto ſkondźili, jeli by ponialſcho ſchło. Zadyn bańnik, zadyn ſtawiſnar ſ jich luda njeſwědcźi wulke wokomiki jich żiwjenja. Zanu błerku, zane dopomnjecźe na ſebje ſtamehoʻ; bjes wopraudźiteje nabożiny cźeri ſo tutón ludźik jenoż ſ tutym naturiſkim cźłowjekom. Prjecź wot ſtarobe, wotcźarowſchcźo, njeluboſnebo, k nowemu, jutſiſchemu, lěp'chemu napſchecźo. Radoſtnje a bjeſtaroſtnje wotběża jich żiwjenſke dny.

We Winje wumrje njedawno jedyn bohaty zygan, kotryż běſche jako konjazy pſchekupz daloko p'chiſchol. W narodnej draſcźe, ſe ſchkórnjeni a kłobukom bu do pyſchneho kaſchcźa położeny, a pódła mortwebo, jako ſnamjo jeho polowanja, bu jedyn ſchud położeny. Po zyganſkim waſchniju dachu jemu jako pożledńe ſnamjo luboſcźe pjenjeſy, tobakowe ty'ki a zigarety podu do kaſchcźa. Schéćcź koni cźehnje'che pſchemy cźełowny wós ſ pohrjebniſchcźa, hdźež ſo iſi ſta zyganow a zygankow ſ wutrobu jimazymi wutłupanſi ſe ſwojim pſchiſtuſchnikom roſzohnowachu. To běſche jedyn ſ jara mało padow, hdźež ſo zyła wulka łupa na nékcźo cźaſa ſhromadźi.

Přilopk.

* „Mokre ſtwy“. Mnoże wotkrywanja wo pſchekuſtjenju alkoholſkeho ſakonja w Sjednoczenych ſtatach Ameriki njecźinja ſamo we Waſhingtonſkim knježerſtwie domje wuſnam. Też tu ſo wobſtorkuja najwyſchſchi ſaſtojnizy, ſenatorzo a ſaſtupjerjo ludu ſwój alkoholny ſtład khowaja. Preſidenta Columbia-univerſity Nicolas Murray wupraji: „ Kwinjaſtnjenju ludanja, kotreż ſo pſches alkoholſku ſakaſninu płahuje, ſpóſlinja, ſo jedyn „ſuchi“ ſapóſłanz do ſejma pjany pſchijidże a to pjany w polnym ſmyſłe ſłowa.“ Ssudnik Klezła w Baltimore wobkrućи we ſwojej rěcźi, w kotrejż ſa wotſtronjenje ſakonja rěcźeſche, ſo nékotre ſ „najwyſchſchich“ ſobuſtawow kongreſa na alkohole wiſaja, wón ſnaje woſobinſcźy 4 ſenatorow a 10 ſapóſłanzow, kotrijż ſu wſchitcźy ſa ſaſoń ſłoſowali a ſebi pak tola ſwoje wjeſele na „dobrej kapzy“ ſkaſacź njedadża.

* **Spanje njeſtrowe.** Londonſki lékar Harrys pſcheſtwarjeſ w ſaſchlich dnjach cźitarjow nakładneho lékarſkeho tyhdźenika ſ woſjewjenjom hrědka, kiż pſchicźiny muczniſcźe a ſpara ſ cźłowjeſeho cźeła wotſtroni. S jenym ſłowom: Harrys je potajſtiwo wuſlédźił, ſo je ſpanje njetrěbne a njenuſne. Po nahladach tuteho lékarja naſtanje ſpać ſe wſchelakeje jédojteje maczíny, kotraż ſo w dębu dnja naſchim cźełe nakopi a cźłowjeka k ſpanju wabi. Spać wotwobroczа wuſtukk tutych jédow. Jeli ſo poraczi, tutu chemiſku maczíny po druhim puczu ſ cźeła wotſtronicź, potom budże ſpanje njetrěbne, cźłowjek njeſmeje żaneje żadoſcźe ſa nim! Mała prjiſa nowoho hrědka dożaha, ſo cźłowjek 3 dny a 3 nozy bjes ſpara wutraje. — Nimale w żanym cźaſu je amerikanſki chemikar ſ jenym aparatom ſimunoſcź pſchekłaſnił, kiż po elektriſkim puczu dźełarjowſcź cźeła pokhcźuje a ſpanje 3 abo 4 dny njetrěbne cźini. Wyrnjeſ tajte powěſcźe prawe a wérne byte, praſcha ſo tola, hacź to cźłowjeſej cźi. Dobytk ſ tutej nowoſcźe, ſo ſpacź njetrjebaſch, by ſcźehowazy byl: Żiwjenje ſo, każ Amerićan wobkrućи, ſo ſnadź wo tſcźinu podlécźi. Se tym pak bychu naſche potrěbnoſcźe roſtle. Wboſy ludźo kotrijż wo ſwój měr pichińdu, bychu ſo dyrbjeli wo tſeckim dlěſe drěcź, Wothladajo wot teho, ſo je ſpać cźełu jara nuſne, je wón też ſa normalného cźłowjeka duſchinje trěbne. Schto by żiwjenje ſe ſwojimi ſtaroſcźemi a roſhorjenjom było, hdy' njebychmy dobrotu ſpara mélí? Cźłowjeſka natura njeda ſo tak łohaj yſcheméricź a ſcźaſ je jej ſtworicźel dał, njemóże cźłowjek tak łohaj wſacź. Tuż budża drje ludźo dale ſpacź, druhdy wjazy, hacź je trěbne a wuſitne.

* **W p'ach aku wot Shangai h cź do Kopenh genа.** Na ſmużitu jěſdzu podachu ſo tſi młodźi Danjo. Woni ſu we 27 tunew wulkim płachtaku (Segelboot) wot Shangai (w Khińſku), hacź do Kopenhagena (ſłowne mého Danſkeje) dojeli. Jěſdza trajeſche 14 měſazow a puczowa běſche na 17 000 mórſkich mil dołhi (jedna mórſka mila je 1,855 km, potajſim ſu cźi tſi 31 535 km cźary pſchejěli. Wot Shagai wjedźeſche jich puczowa do Amewy, Manilu, pſches Batavia a Kapptadt na kupu St. Helena (hdźež je Napoleon wumrěł), wot tam pſches Los Palmas nimo Spaniſkeje a Jendźelſkeje do Kopenhagena. Cźołmik běſche khinеſa ſ keak-dſi'ſowa natwarił. W bliſkoſcźi Phyliippinowy nadpadachu jich khińſcy mórſcy rubježnicy, ale ſ pomocu tſélbow jim wuczeknychu. Powſchitkownje běſche mjedro pſchihódne, jenoż na pożledńej cźarje w kanalu mjes Jendźelſkej a Franzowſkej wjerhaſche ſylny wětr a dyrbjeſchu ſe ſaczinjenymi płachtami 4 dny dołho ſ morjom wojowacź.

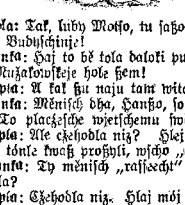

Hinjk Depka: Tak, ludy Motſo, tu ſaſo běchmoj w naſchim ſtarym Budyſchinje!

Mots Tunka: Haj to bě tola daloki pucź pſchi teſle horzoſcź ſ Mužakowſkeje hole ſem!

Hanjk Depka: A kak ſu naju tam witali! ně tak kordijal

Mots Tunka: Měnjſch dha, Hanjko, ſo bě tale kekija naju dla? To płaczeſche wjerſchemu ſwórjezku!

Hanjk Depka: Ale cźehodła niż? Hlej, dwě njedźeli dołho ſu na tónle hwaſ proſzyli, wſcho „ećt nazionalow“.

Mots Tunka: Ty měnjſch „raſſecht“ a měnjſch ſo jenoż naju dla?

Hanjk Depka: Cźehodła niż. Hlaj mój ſmój tola po zyłych lubych Sserbach ſnataj. Kóżdy ſo naju boji a lóżdy naju wita.

Mots Tunka: Ssu dha woni naju dla pomnik takle ſ kwětkami wupyſcheli? Se wſchěch domow běchu hornjcy ſnoſyli. Wo nozy a wodnjo tam dźełacźu. Kak rjenje ſo „parade“ poradźi. Kak ſo nadziwaju cźi knježa wiſtupowachu.

Mots Tunka: Ale najlubſchi Hanjko, tam pak tola nikoho druheho zuſeho wohladaſi njeſłyſmoj, hacź jenoż naju.

Hanjk Depka: Motſo, myſlíſch dha woprawdźe, ſo bě Wanečan do ſwojeho najnowiſcheho thabaka jenoż naju dla ſałeſł? A kak ſo jeho nowy hurrah-wuheń błyſcź cźeſche.

Mots Tunka: Wón ſnano le mſchi dźeſche!!ſ

Hanjk Depka: Ke mſchi? Teho tam tak huſto njewuhladaja.

Mots Tunka: Tu kraſnu rěcź też ſkhołchaloj njeſłyſmy, kiż je won tam tydźeń dołho ſwoju błohowizku wucził. Ssy dha tón kraſny hudźeł widźał, kiż dyrbjeſche ſo jemu pſchepodacź?

Hanjk Depka: Ale Motſo, cźehodła wo tym niczo pikuſ njeſłyſ, jako běchmoj tam delka, ſnano cźi lubi njejſu wědźeli, kak ſebi ſawjertnuchu, ſo móhli naju na tole ſchwarne wuſchnje poczeſcźicź.

Mots Tunka: Ale Hanjko, ſchto hakle k temu prajiſch, hdyż cźi powěm, kak kraſne ſpěwy ſu wulki?

Hanjk Depka: Wſcho tole hakle mi ty dźiwja powjedaſch.

Mots Tunka: Haj, wjazy hiſchcze. Pſchaſu też pſchipowſtowachu.

Schiller a Goethe w Njeſzwacźidle.

Spiſał: Fidus.

„„Njeboj ſo, towaſcho luby! Sſmój pola ſprawnych dobrych ludźi. W kralowſkim Krakowje ſaſchłychach podobne njeſkle ſłowa.““ Takle druhi měrny hłób prénjemu wotmołwi. „Kak ſo mi tutón pobożny dźeławy lud ſpodoba! Krucźe wón ſteji na ſwojej ſemi, ſwérnje dźéła — kóżdy zyle ſwój — we ſwojim łole żiwjenja. Tajſich ludźi ſym wyhował w romanje mojeho żiwjenja „Wylem Miſchter“. Tu njeje żaneje ſmutſkowneje roſtorhanoſcźe kiż ludźi ſapleze do winy a njeſbożа.““

„Maſch ſto krócź prawje! Też mi ſo tu lubi, woſebje ſima mje tón mkódy pěſnjeł. Kak jeho wutroba buzy po puczu pukotaſche! Stajnje ſym ſo horił ſa tajſu cźiſtu mkodu myſlí, ſchtoż cźi moji duchowni ſynoja Maks, Khorla, Poża wobſwědcźa.“

„„Sawěſcźe bychu jeho ſa ſwojeſo bratra witali. Też ja ſym nébdy ſ taiſim mkodźenzom był. A ty njebéſcźe hinaiſchi! Ale mkodoſcź je pſchekhód. Mkodoſcź ma wuſtawicź. Wjele wſcheſ ſteji mi tón nadobny ſtarz, kiż ſ taiſim pſcheſtrożnym hněwom na naju hladaſche. Kaiſi je to cźeſcźomny bur. Każ je ſtareho buboweho drjewa! Każ ſe ſornowza, ko kótrymż ſym nébdy tkerkuſch na Khodojcźej Horje ſpěwał!““

„Sym wcźipny, kak dołho naju tu cźerpi!“

„„Nojſkerje naju bórſy póſcźele do olympiſkeje domiſny. Tak pravuje wſchak też tu njeſkuſchanoj. Skaſymoj tu jednoru rjauoſcź tuteje ſwjatoſcźneje burſkeje ſtwy. A w tutej ambroſiſkej nozy ſo móżnje ſaſo żedźu ſa naléétnymi nowinami Parnaßa a Helikona.““

„Jel by mi brźko teho mkodźenza!“

„„Wo teho wſchak ko njeboj! Tón naju noße we ſwojej wutrobje. Tón woſtanje w naju pſchewobniſtwje, hacź nébdy poczejnje ſa namaj.““

Takle ſo dwaj hłoſaj roſrěcźowaſchtaj w tutej nozy. W tomorje ſo młody Jan Hajnza njeměrnje waleſche we ſwojim ložu. Khodźaja na njeho thodźeſche. Dźiſeſche ſo jemu wo wulkim Bndyſchſtim mkanje, ſo běſche żebi jón kupił. A runje běſche ſo jemu najwjetſchi mtynſti kamjeń rospuſtnył.

Kapon ſaſpěwa prěni krócź. Rosmokwa pſchestło. Stary kozor wuſtnę. Prénje ranſche ſerja pſchedobuchu ſo ſ wokniſchkami do ſtwy a kóſchachu běłej poſtawje.

Dokho njetrajeſche, ſo běſche Hajnzez macź ſo wuſpaka a ſaſo thodźeſche wokeko thachlonku, ſo by ranſchu polivku ſwarika. Wonješche po zyłli a poczu. A bórły ſtewichu ſo jedyn po druhim, nan, żynoja, dźowki. Wuſyewachu ſwoju ranſchu modlitwu a pſchi ſnédanju rěcźachu wo ſwojim dźéle. Jan bě ſo wobleſł ſwoju njebźeliſku draſtu a haydom po ſnédanju poda ſo na puczь.

„Pſchewodź cźe Bóh, Jano, a wjele ſboża!“

Kédma je Jan ſ wrotami wuſchoł, ſtupi nan ſeſady błida a wołmje Schillera ſe ſcźeny, ſuſiſchemu, lép'chemu napſchecźo. Radoſtnje a bjeſtaroſtnje wotběża jich żiwjenſke dny.

„Schto dha chzeſch, Handriko?“ bowoli ſebi Hajnzez macź pokornje prajicź. „Schto budże naſch Jon projicź? Je ſ tutymaj muſomaj tekko wjeſelo a wobaczěſnoſcźom mét!“

Ale krucźe a rańje ſnapſchecźiwi jej nan: „Tajſaj zuſaj pſchibohaj njeſkluſchataj do naju doma. Jan mje njeje wo dowolnoſcź proſzył, hacź ſmé jeju na ſcźenu powěſnyncź, tnż też ſo ja jeho praſchecź njebudu, ſchto ſ nimaj cźinju. Żadyn némſki wuczeny ſebi żoneho herbiſko bura na ſcźenu njepójźnje! „Cźi pſchibohajo troſnoſcź ſu!“

To prajiſy wſa Schillera pod lému paźu, Goethu pod prawu, mjenje luboſcźiwje a dożyła nij łahodnje. Wſtupi ſ thěźnymi durjemi. Hndom wrjeżny Schillera ſe ſzyłym wotmachom na kamjeń, ſo ſo roſkama do ſto kruchow! A ſa nim ſlecźa Goetha.

Na Parnaßu pak ſo wulkaj bańnikaj nutrnje wjeſeleſchtaj a ſ wulkej radoſcźu ſhladowaſchtaj na Hajnzez nama w Njeſzwacźidle.

— Kónz. —

*

Hanž Dejla: Motšo, schkoda. **Kak** rjenje móhł **so** s tymi rjanymi młodymi pschesłemi sabanojeć.

Mots Tunka: Nè Hanžo, to běchu wutrkane pschelcka. Žnju symu so kolesta ani njedótknu.

Hanž Dejla: Motšo, a tola dyžchu psched namaj pschaječ a **so** namaj ljudobaeć?

Mots Tunka: Psched tobu, starý plèšnjiwzo, wšitke niz, ale psched nèkim „wonajšim“!

Hanž Dejla: Motšo, powjedaj dale, ja žynt wšitkym, kaj tajka stara mioda holza. Schtó dha je se žanej domoj schoł?

Mots Tunka: Domoj schoł wschak nichtó njeje, domoj wosyli **su**.

Hanž Dejla: Te pschelcka s pschasy?

Mots Tunka: Nè wschak, cźi najwonajschi běchu **so** w korcźmje seschli, so buchu kelšiju rospominali. Tam hatle **so** kelšija sapocza.

Hanž Dejla: Luby Motšo, powjedaj rucze, schto bè potom, ja wjelcźu!

Mots Tunka: Hanžo, Tebi nichtó dowěrich?! Ty tola žnju kelšiju po wschěch Sserbach rosnožnych a lèpje je, so **so** wo tym dale njepowjeda.

Mots Tunka: Ta zu a kelšija bè tola naju dla.

Hanž Dejla: Ale Motšo, njeběj **so** hischcze domahał? nèkotrych wonajkich Němcow dla. Nètk pak mjelcmy, hewak hischcze rèka, **so** **so** też mój s Němcami njerjenjeńemoj.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschćanska rada, kupalnje sarjadniśtwo, wozjewja: Schórjewine kupjele **so** schtwórtk, 29. meje 1924, wotwrje. Wot tuteho dnja wostanje měschćanska plumowarnja na lětowej haży samknjena. Kupanske cźasy w Schórjewinych kupjelach **su** tele:

wšědne dny wot 1/2 8 hodź. dop. hacź do 8 hodź. wječor,

njedźelu wot 1/2 8 hodź. dop. hacź do 6 hodź. wječor.

Pónjedźelu a schtwórtk dop. wot 1/2 8—1/2 11 hodź. **su** Schórjewjine kupjele za žónske wosobny wotewrjene, we zbytnym cźasu za shromadne kupanje. Dorosćeni płacźa za jene kupanje 20 pf., schulerjo a dźěći 10 pf. Płacźiny za wužicze schatcza a za thowanje wjazow **su** we Sprjewjinych kupjelach pschitite. W plumowanju **so** wumuchuje.

Za Komorow pola Rakec pytamy

dowěrnika

Nakładnistwo Serbskich Nowin.

Kupanske cźasy w měschćanskich kupjelach **so** wot 29. meje pschemjenju. Wanjowe kupjele schtwórtk a pjatk dop. wot 8—1 hodź., pop. wot 3—8 hodź. sobotu dop. wot 8—1 hodź., pop. wot 2—9 hodź.

Měschćanska rada wozjewja: We měschćańskej hłownej kenzalji, na radnizy po 1 posthodźe, wuleza cźitka 32—36 wrènjejšo dźěła a cźitka 15—19 druheho dźěła statneho fabrikskeho ľopjena a cźitka 23—26 satikskeho fabrikskeho ľopjena na sjawnje k nutsowahanju za kóždeho.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

1. Nastupa Kamjenšti babiny wotrjeh a sartanje hdyž schtó druhu babu wosmje hacź tu, tiž je za je wotrjeh pschistajene, bjes teho, so by wona pschipadnje dźěwana była. Tole sarunanje wuczinja tśeśinu pokuneho.

2. Pucź w Haslowtu je **so** dla wudłoženja (plestrowanja) zamrěł. Wosowy wobchad poteke **so** na Haslowskim Nyebdzańskim dróhu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

1. Mokrjejšny mužbrěh ma pónjedźelu 2. 6. dopołdnja we 9 hodź. swoje pohódźenje na hamtiskim hejtmanskwje w Lubiju.

2. Pokhroma mjes skotom na knježim dworje w Pschiwjacźazach je sachła, tola na knježim dworje w Brěžnjom pola Hucźiny je wudrihła.

3. Namakali **su** a pola polizije we Wojerezych wotdali a) wobluk jězdnego kola,, b) cźapku, c) schćěrk. Pschidat **so** je pos, też teho **su** tam wotdali.

4. Hacź do 5. junija t. l. dyrbi **so** rentowa dań (Rentenmarkzinsen) sapłacźiś, hewak cźasar po nju pschijźe. Wona dyrbjesche **so** hižo t. l. 4. sapłacźiś.

Wesebje dedre **kowane kosy**

kosowe rynki, serpy a brusy poruča

Clemens Schmaler w Budyšinje na bohatej hasy 16.

Sedłarske a polstrowańske dźěła

a wuporjedźenja kóždeje druziny so spěšnje, čisće a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźěłaju!

Přińdu na wsy! Dopisnica dosaha!

Fritz Schulze, sedłarnja na Zidowje čo. 259

pola hosćenca „Schwan“.

Kachle a warjenske maśiny wšeje druziny sčenske płaty.

Wosebitość:

Hospodarske khachle za ratarstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Pomórne płaciny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr -

Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 16

Wulka dźěłba

mužacych a žonacych ježdnych kołow

je dóšła. Dokelž nimam žanych klamow, prošu wo wobhladanje mojeho składa bjez kóždeho kupneho dyrbjenja. Położenja při płaćenju.

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4. Tel. 1134

Wuporjedźuju za najkrótši čas z rukowanjom, dokelž mam wulki skład narunańskich dźěłow.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžace,

železna konstrukcija - z powjerstwom wjazace samowjazace.

- Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a moc, ze zwěsćenjom za do prócka a dozady wjerćenje waleow.

Hódny wudźělk 1. rjadownje!

Rěpusyjski

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlóšo wudźělki

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske maśiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tšélanskej dróży 42. Telefon 321.

Poručam po wurjadnje tunich płaćiznach:

rjane wobleki, tkaninowe a somotane, płatowe wobleki za lěco, lysterowe jaki, wšě druziny mužacych kholowow a dźěłanskeje drasty, gumijowe mantle

A. Mengerowa w Budyšinje na serbsk. hrebj. 6.

Rěči serbski.

Žiwnosć blizko Budyšina, 15 kórcow wulka, z masiwnymi twarjenjemi, 1914 natwarjena, 15 mjeńšinow wot Złóčenjank, dwórnišća předawa **Raue** na Hošćehasy 32. Telefon 629.

Hypothekowe požčonki

za ratarstwa bjez dołha z najmjeńša 3 ha wulke wobstara

E. Raue w Budyšinje na Hošće hasy 32. I.

Kontoristka

kiž je ze wšěmi kontorskimi dźěłami znata a z maśinu pisać rozumi, so hnydom do Budyšina pyta. Poskićenja pod „B 32“ na wudawańnju „Serb. Now.“

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maśiny, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź

MERSIOVSKY

Časnikowe rjećazy

Měchi

nowe a trjebane, poruča

Hoffmeister

w Budyšinje na Hošće hasy 23.

Wšě druziny

šewskeje a sedłarskeje kože

w najlěpšej hódnosći, też wurězanu, poruča po najnjišich dajowych płaćiznach

O to Büttner

w Budyšinje na hłownym torhošću 9.

Transmisije

kóždeje druziny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewjanych wikach čo. 27

Ze swojeje serijoweje fabrikacije po jenoscowych płaćiznach

K. S. B. - motorske koła,

hódnostne dźěło, 1 lěto rukowanje,

z D. K. W. - motarami, 2 1/2 PS, k jězdenju hotowe,

jene po 585,— hr.

bjez hupy, bjez wobswětlenja,

z prózdnym běhom, koplowanjom a 2 khodomaj (Gängen) płaći jene **95 hr.** wjacy, — 1 hr. = 10/42 dollara Zjedn. Statow.

Podawam ze składa abo za krótki čas,

K. S. B. - twarjeŕnja jězdnych kołow

Kurt Schieback

w Budyšinje w huzańskich kasarnach.

Trjebaće wobuća, dha je nětko najwjetši čas!

Poručam tunjo

žonjace nizke stupnje	dźěłanske stupnje
žonjace črije	škórnje
mužace črije	dołhe škórnje
sportske črije	rybańske škórnje

lakowane stupnje

drjewjane klocki - drjewjancy - turnowanske stupnje - sandale - kožane tofle gamaše

Willy Sommer w Budyšinje na serbskich hrjebjach 8.

Žony

kupuja přiłubnje gumijowe wěcy wšeje druziny a druhe žonjace wěcy, też krótke a wolmjane twory pola

Kinder mannowaje na serbskich hrjebj. 34 I. z napředa starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Ranjace słoma

kiž sym přeco wjeliw knjeni Křižancy w Delnjej Hórcy rěčał, bjeru z wobzarowanjom wróćo. J.

Zadanjamy pjenjezy wot

12—18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matrace** po solidnych płaćiznach poruča

Juri Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšniše wuwjedeja.

Poručam też **satinowe rubišća - franzami, wušiwane muslinowe rubješća** we wšich barbach, kaž też wušiwane hawby, sćěrki atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kolitzscec filiali na cyrkwinej ł

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za mjeu 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a źišć. Smolerjec knihtišćernja, sp. druzstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobliźeja. Za reklamowe : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 125 **Budyšin, pjatk, 30. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W nastupanju sakaćanja wokoloczłowjeka je sakse knježerstwo wuwóncza pśichilowało. Porjadne stwuczowanja wobkedźbowali wóborow njejsu jako cełki wobhladaś. Se wšelke cełami fmjeźdża cełe herzy ljudu cłowjeka. Sa zwjezdźenje cłaki z ludźmi je wuwóncze dowolenje trěbne. Dale je ga wuwóncze sa śiełerske towarstwa pśichilowało. Se stawkami pak njeźmjeźdża cłowjeka.

*

Saksa krajna kulturna rada je pola direktorje němskich klesnizow w Drježdźanach namjetowało, so by ga tarif za wojerske ratarske maschinow znižił. S tym bychu ga maschinske płaćiźny potuńšiśe.

*

Dla wobmytkłomneho rozšyrjenja schlintowy a pokhrony mjes howdźanym stotom je krajna kulturna rada pola dźełoweho ministra namjetnyła, so ga rěsny kót njeby pśiśes město Kamjenicu wobźěł a so byrbi ga wón se wosom wojnej. Dale dyrbi ga rěsnikam łakaśaj, rěsny kót do rěźakniow wobźěcj. Wótkowarjam dyrbi ga sakaśaś, rěsny kót jako dejny kót pśechadowaś.

*

Japanske knježerstwo Sjednoczenym statam połnóstnje Ameriki protestowansku notu pśeciwo łakonjej pójcźele, kótrejž ga Japanskim sakaśuje, do Sjednoczonych statow pśiśiśahnyś. Wobej komoraj stej protestej pśeciwo amerikanskemu pśiśiśahowanjenemu łakonjej pśichłoźowałej.

Wuswolenje pśechadźydstwa němskeho rejma.

Sa presidenta němskeho rejma su němskeho nazionalneho sapódłanga Walkrafa z 227 hłosami pśeciwo 151 hłosam, kótrejž socjaldemokrat Löba dosta, wuswolili. Sa městopresidenta wuswolichu socjaldemokrata Dittmanna, sa druheho městopśechadźyda dr. Bella z centrumskeje strony, sa tśeśeho městopśechadźyda dr. Rießera z němskeje ludoweje strony. Wo žadanju, so bychu ga jeźi kommunistiźny sapódłanzy z jaiby puschćili, budźe ga pjatk wothłoźowaś.

S němskonazionalnymi ga wo wobdźelenje pśichi knježerstwje jedna.

Jednanje němskeho kanclera z němskonazionalnymi wo sestajenju němskeho ministerstwa su po śaću wutoru k wjeśim wobcźežnoścam doschło. Sśamo we wjeczornych hodźinach njeběchu jednaze strony kaž daloko, so bychu mógle sapiś ministrow wosjewiś. Tola ze dla, sćitoź praschenje wozobow nastupa, so su ga kanzler Marx a němskonazionalni słužili. Jeli so bychu ga wobstejaze powschitkowne wobcźežnośe pśewinyźe, by ga pjecza Herrjez měłokanzlerstwo pośćiśiło. Sa městno ministra swonkownych naležnoścow ga pódłanzitowy radźeśeł Radowiz, w tu kwiźu w Moskwje pśebywowaty, mjenuje.

Barlinske notizny běchu wo jednanju w nastupanju nowego knježerstwa powjedźile, so je dr. Marx pjecza hotowy był, němskonazionalnym w nowym knježerstwje schtyri ważne głowne dowěrnicy, a to městno statneho sekretara němskeho statneje kenzlije, ministerstwo swonkownych naležnoścow a ministerstwo sejimanja. Němskonazionalni su pśichi jednanju wulku ważnosć też na pśichemjenjenje w pruskim knježerstwje kładli. Pśichi tym je dr. Marx głubik, so ga swój wólim na pruzku zentrumsku fraktiju na to sajadaj, so ga ke w Pruskej ministerstwo njeźsocjalistiskeje koalizije wutwori.

Sajo politiske mordarstwo?

W Barlinskej wokolnosći je ga pódźelu mordarstwo stuczyło, kótrejž je ga po ładacu politiskich pśicźiwnikow dla stało. W jenym lesu su cźełko młodźenza namakali, kótremuž běchej wocźi zawjazanej. Jeho głowa wenku po śaću wot wutśela pokasowała. K wutrobnu bě z nożom zebła pśiśikóła, na kótrejž běchu słědowaze głowa napisane: „Esmjercź wobanjemy. Wukonjazy komitej K.P.D." Wótkowy je 15 létny schulerj Bayer, syn jeneho Barlinskeho wótrjadowego inspektora.

Wo morbarstwje ga dale powźe: Schulerj Beyer je ponjeźu popołdnju wokoło 5 hodźin se starschiskego doma wotejšoł, so by ga pśi Hohrmadźinje schulerjesko wjeselowanje wobdźelenja w Kópenicku wobdźelił. S tuteho wuchoda njeje ga wón wjazy wrócźił. Wutoru rano wokoło 7 hodźin na poliji stražowarju w Mahlsdorfu pola Barlina dwaj młodźenzaj pśichódźeschaj, kótaj wojerskich. so je ga Beyerowe cźełko w Dahlwitskej holi namakało.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najš. a najtuńša kupowańa wobuwow. Póduławanje spěšnje a tunjo.

Hdyž kriminalna policija z pomocu pśez ga morbarjemi źiełdźesche, źiełdź z města, hdźež bě ga cźełko namakało, k Mahlsdorfskej policajskej stražowańi wjedźesche. S tym ga tukanje słudźi, so młodaj cłowjejaj, kótaraj běźeštaj namakanje cźełka wo jejwótroj, jako łobutwórnjamaj abo łobuwinkaj da praschenja pśichibźeschtaj. Tehodła žyna Mahlsdorfskeho architekta Heinza Schmidta a žyna kamerarja Oquecka pod pódkładom wobdźelenja pśichi njeskutku sajachu. Wěsćeho Lieberta, kótrehoż su ze słónzowanym Beyerom wjeczor pśiwjedli widźeli, po dotalnym pókhypytanju jako morbarja wobhladuja. Wón runje kaž Beyer swjatskej němskonazionalnej młodźiny pśichistnika. Wschitkich tśi pśeja, so někak z morbarstwom swiźuja.

Sajaty Schmidt je ga z wuprajenjom źiwojeho nana, architekta Schmidta, cźełko pocźeźił. Tutón je na zedłu napisane głowa: „Esmjercź wohanjenym" jako rukopiś źiwojeho žyna pśichipóznał.

Wotpokasowaze wotmołwjenje na němsku kontrolnotu.

Konferenza swjatskich pódłanzow w Pariśu je wobsamkła, němske namjety wotpokazaś a pśichi pjecź dnjach wostacź, wo kótrychž bě zebi rozsaźenjenje pschała. Wone rěkaju:

1. Kak ma ga z reorganisaźiju schkitańskeje policije?
2. Kak je ga dźěło we fabrikach pschestajiło?
3. Je ga schyny wójnski material wotedał?
4. Wudaźe dokumentow w nastupanju wójnskeho materiala sa cźas pschimjera a wójnskeje produkźije sa cźaź wójny a po njej.
5. Podleschenje zakonja wo wuwozu a pśichowźu wójnskeho materiala w poźnej pschesjenoczi Versaillelskeho mérowego srjezenja.

Pruski rejm.

W pruskim krajnym rejmje Hannoweran **Biester** w mjenje źiwojeje strony pśichipowjedźi, so budźe njedźiwazy ludoweho wothłoźowanja dale pschećiwo prusenu statej wojowaś.

Socjaldemokrat **Heilmann** wo namjetach wézwuwstojnych rěcźo, praji, so maja wézwuwstojni pranje, dyž mězinja, so wulke samożenja w Němskej pschemako dawkow dawaju. Pak dyrbimy namjety sprawnje wuwjesć pak zdyb kapitalistiski źiwot pschećiwo nam zjednoczimy a ga wuswobodzenja Perheinskeje a Porurskeje wsdamy. Němskonazionalni su wólbne wojowanje wjedli praziz, so su namjety wézwuwstojnych druhe Versaillelske srjezenja, chcejo pak někto na podlożk tutych namjetow stupiś, dyž ga jim dojdź ministerskich źydłow da! Trjebamy politiki spratnoscze! Je ga 2000 muzi, kótrejž je Lettow-Vorbeck we Schleswig-Holsteinskej wuwucził, z wědomosću němskostatneje wobory wuwuczijo?

Schmalzer z zentrumskeje strony pśicźiwi se stejiśchcu němskonazionalnych k namjetam wézwuwstojnych rěcźi a nusu gmejnow rospomina. Monarchistojo njejsu lepschi wótcźinzy dyźli republikanojo.

Němskonazionalny **Weißermel** měni, so pśichi wottwarjenju sastojnikow politiske wěrywustnacze rólu hraje. Nowe powyschenje mjdy w němskim stacze je wulka bjeswobhladnosć napschećo Prusej. Wjet'che powyschenje mjdy wyschich sastojnikow je z nu'nym wurunanjom; mjda nawjedowazych muzow w privatnej industriji też husto mjdu ministerow pschekrahuje. W dypku namjetow wézwuwstojnych ga jenoż prascha, hacź ga dyrbi abo może wotschkodźenjke praschenje na symle podkładu rosrjadacź. Němskonazionalnym njeje jadne, hacź dyrbi ga kóždy pśimik pśichjecź.

*

Demokratiska frakzija pruskeho rejma je namjet sapodała, statne ministerstwo namołwiś, so by sastojnikam a wucźerjam, na wuskužbu pschećiwadstwom w tej samej mérje do personalnych aktow pohladacź dacź, kaž sastojnikam, kotśij su hischcźe w słužbje.

Straft w němskej Hornjej Schlesyskej.

W němskej Hornjej Schlesyskej njeje ga strajkowe pokoźenje pschemeniło. W hetach je liczba k dźělu swólinowych wo maliczkosći pschibérała. W podkopłach ga njedźela. Internazionalna dźěłaczerska pomoc poczina pomozny stukt za swójźiwy strajkowazych organisowacź. Shromadźizna dźełowych radow je wudźerjenju strajka pschichłoźowała.

Hórniske dźełaczerske swjazki w Porurskej rosćuh němskeho dźełoweho ministra pschisłałe.

Wothłoźowanje redźerjeje konferenzy wulkeju swjatsow hórnitich dźełaczerjow, swjatka hórnitich dźełaczerjow we Němskej a swjatka kschesćijanskich hórnitich dźełaczerjow Němskeje je hromadźe wulku wjetschinu za pschijcze rosćuha podało, kaž też 'a sajsoporzajk dźěła. Wschu hromadźe je ga na woběmaj konferenzomaj 204 głosow za pschijcze rosćuha a 114 głosow za njepschijcze wotedało.

Italske wójnske pschiwowjedźenje na Awstriku ga we Winje woświeczko.

„Deutschösterreichische Tageszeitung" powe, so su Italcźenjo na njejtśischcane waschnje łaczucza Winjskeho wobydlerstwa wuźadali. Na Minoritiskim naměścze we Winje ga italszy matrozojo z rólbu a natyknjenym bajonetom a maschinskimi tśělbami sestupachu. Ludej, kótryż bě ga pśed Minoritiskej zyrkwiju błěźał, ga najprjódy praji, so ga wo wozwjeczenje narodninow italskeho krala jedna. Kaž pak ga wopuskała, ga narodninu italskeho krala njeźwjeczachu, ale **italske wojerske formazije we Winje zjawny dobrozerśi źiwjedźeń k wopomnjenju pschipowjedźenja wójny Italskerje na Awstriku wótmołchu.** W Minoritiskej zyrkwi bě łaschcej natrawjeny, na kótrymž, so by ga sranjenje prawje jasnje wopśimało, pod strażowanjom italskich bajonetow Awstriskim wozdobyte bróńe leżachu.

Franzowski presidenta Millerand njeda ga wot źiwojeho sastojnistwa wotcźischcecź.

Rótrymž lěwizynych stronow, kótrejž su pschi póslednich wólbach do franzowskeje deputérskeje komory wjetschinu we njej dostałe, wschednje presidenta Milleranda namołwjeja, so by źiwoje sastojnistwo słoźił. Na presidentskim stole chcedźa muża z lěwizynych stronow mécź. Millerand je ga pschećiwo tuttym namołwjenjam hłuchi měł. Lěwizy k wóli won wrócźo njestupi, dokelź ma jeje politiku za njerozumnu a schkódnu. Jeli so by wjetschina deputérskeje komory z někajkimi wrědkami spytała, jeho nusowacź, so by ga presidenta wdał, won w senacze namjet łapoda, deputérsku komoru rospuschćiś a notwowólby wupiśacź. Ludźo, kótiź Millerandej blizko steja, praja, so won spyta, po możnosći dołho w źiwojim sastojnistwje wotkacź. Jenoż łapschimnjenje jeho wołoźinskich pschećelow mohło tole dźerzenje pschemeniś.

Konservatiwny wupad pschećiwo jendźelskemu dźěłaczerskemu knježerstwu.

W delnim rejmje sir Robert Horne dźěłaczerskemu knježerstwu pod nóź pikałche, so wulke praschenje dźěłonjemjerjow njeje rozsudźene. Dźěłowy minister pschego za jenym wrědkom pyta. Parlamentowa a ludowa sćerwnosći je na tónzu, pschećoź liczba dźěłonjemjerjow hischcze pschego wjazy dyźli milijon wucźinja. Ministerjo jenoź knježerstwo wjedu na podkožku słubjenjow, kótrejž su pschi wólbach cźinili, kótrejž pak njejźu dopjelnili. Lud je ga pschewjedźeł, so zyły socjalistiski programm biesdźełoscźi njewotpomha. Lud chce wjedźeś, kajku politiku knježerstwo wjedźe. Knježerstwo njeje ani jeneje noweje myśle pschinjeśło. K kajkemužkuli wunoschku jednanje z Ruskej dowjedźe, z njeho ga janeho wjetschego dobytka za wikowanje njedóstaje dyźli z wikowańskim dojednanjom kaalizijskeho knježerstwa z léta 1921. Knježerstwowe jednanja njetrjebaju pokasuje. Oppozicija parlament namołwja, wukudy wuprajacź.

S wulkim pschikle'kom dźěłaczerskich sapódłanzow ministerstwi pschichódźeschtaj Macdonald wotmołwi, so, jeli mohł jenoż cźinicź, schtoź chze, by k kosrišanju praschenja dźěłonjemjerjow wjele dopomhał. Konservatiwni pa tole praschenje dla samóra swojeje strony stajili. Jenicźe, schtoź je wopravdźe nješchto hódne, je normalne połoźenje wikowanja. K liberalnej lěwizy ga wobrocźiwschi Macdonald na to dopomni, so dźěłaczerske knježerstwo njethabłazy ga źiwoźne wikowanje wustupuje. Macdonald na tónzu praji: Hdyž oppozicija mėni, so może z pschemenjenjom knježerstwa a nowowólbami w nětczischim cźasu Europje a Jendźelskej wuźitk pschinjeć, kaž źebi samej, potom może jeho poraźeć. Jeli so jemu parlament djenża wjeczor njedowěrjenje wupraji, może oppozicija głubiej, so budźe wschdy mozy napinowacź, so by jej we wólbnym wojowanju napschećo stupał.

Liberalny sapódłanz Williams, kótryż po Macdonaldźe rěcźeschce, praji, so ministerjo pschedstajda njeje janeje politiki k wotpomhanju biesdźełoscźe rosćuh.

Jendjelski hornі ћrjim ћebi ћaba, ћo by ћo jendjelsko-ruska konferenza wotlemiła.

W jendjelskim hornim ћrjimje ћo Mayo wopraschа, kak ћolko dyrbi hischcze jendjelsko-ruska konferenza trać. Namjetowasche, konferenza wotlemiła. Bolschewikojy wotpohłanży ћu zule łaћnje prajili, ło Ruska njeje ћwólniwa, dowójnili ћoћy pohnje łapłaczicz a w kraju njemóh dla jednanjow pschitiwa. **Wotmołwjejo Parmor** Mayayow namjet wotpokasa, ło dyrbjałe ћo jednanja wotkemicz, ћoћeli je Ruska prajiła, ło njemóże wschco wrócicz, ћchtoż ћebi pchaja, a ło njeluћi, ћchtoż tuklim sinzarjam njeje móżno dopjelnicz. Wo połedнjej rosprowje je ћo w jednanju pokrupodało. Na to **prjedarodzki minister Curzon** prati, ło ћebi pschaje, ło by ћo namjet w tym ћmyśle pschemenił, ło dychi ћo konferenza po możnosczi ћórzy ћónczicz. Mayo tole pschiћaћenje pschija, kotrenuż ћormi ћejm pschihłoћowasche.

Ruske wójsko ћo pschi ћeћaraћilej mjeћy ћhromadżiło.

Każ je ћłyschecz, je nёkole zule ruske wójsko pschi ћeћaraћilej mjeћy ћhromadżene. Nahjatosczi je nimo nёry ћmałko. Kurёrojo njepschestawajcy mjeћ namjetnym ћrajom a Moskwi ћdżiła. We wójnjskim ministerstwje ћo wo ћuћo ћo noży ћdżeła. Za nowu mobilisazju ћo pschihoty cżinja.

Ze Serbow.

Pjatk, 30. rožownika.

Feliksa, bamża.

* 1871 naš njezapomnity wótčinc Mikł. Andricki w Pančicach.

Derje, derje je na zemi
Luboscz dawać, luboscz brać,
Ze spěwom a z radoscemi
Mlode lóta wěncować:

Přetož rjana kóžjo moja,
Ale wostać njemóže,
Róže spadnu, lóta dżeja,
Praja spěšnje božemje.

H. Zejlek.

Wšak pawki zabij, nocheš ty
Rad wotmjetować pawčiny.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dżeњa rano we 8 hodż. barometer 734, hygrometer +6, thermometer w noży +15. Dražbjanska wjedrańca njeњeri, to ћo ras wjedra wo wjele pschemёri. Na dżeњnjnische ћtaja horje, njenjedrojte wjedro. — Wczera pschipołdnju ћu Shorjelskim krajinu a Schleiskim cżeћe njewjedra potrjechiłe. Slinkotny beћechcik pschehwori mёschczanske dróћi bórzy ћo rёkom. Woda ћo we wichelskich hwarjenjach do ћingow dobu. Krupy ћu ze polach, w ћahrodach a na ћchlomach wjele ћchkody nadrile. We wћej Leopoldskim ћeleznischim cżarny każ Kohlfurtska a Zitawska ћeleznica ћo wodu. Żeleznischim cżeћe je ћaћtrichenjom pschikhadżachu. Też telefonowy wobthod ћo na wjele mёstach pschetorhnу. Na Delnjim Łużicu ћebe njenjedro zule poћoldnju hacz do pschednjeczora ћeleznische. Pschecze w nogu ћo ћoo tych ћtron błyskasche. — Jutrje ћobotu ћlónczko 3,57 ћkhadża a ћo 8,03 ћkowa. Mёsacz ћ. 3,21 ћkhadża a ћo rano 5,40 ћkowa.

— **Towarstwo pomocu ћa ћtudowazych Serbow** ћmjeże, ћo je we wuћtawkach połtajene, ћwjatkownu ћrjedu pop. w 3 hodż. w Sserbstim Domje w Budyschinje ћwoju 20wnu ћhromadżiznu, na kotruż ћo ћ nowoschitkomu a ћ tu, kiż pschecznjelnje pschproschnje. Towarstwo ћo nadżija, ћo móże ћebby prawje mnoћo ћobuћtawow powitacz a tak ћe ћerћtёi pschichod tak ważneћo towarstwa ћatupicz a narodne dżёło ћudћowacz pomhacz. Proћimy pschi tutej ћkadnoћczi wћchich lubych Sserbow, ћo bychu njedżiwajcy cżeћkich cżaћow ћo pschezo ћaћo ћopominali na potrjebnoћcz ћerћtёich ћtudowazych, kiż chodża ћwoje żiwjenje ћёbby do ћłużby ћerћtёeho lud ћtajicz a ћo bychu we wjelћym kole też bruћich nawabili, ћe towarstwo pomoży ћa ћtudowazych Sserbow ћkadowacz. Hdyż a hdyż ћtyschimy wo pschiћłaonej dżiławoczi ћerћtёich jednotliwych, tola by nuћno było, ћo by ћo naћch lud ћa wulku wёż ћahoritz ћo ћam ћobu wo ћwój pschichod ћoћtarał.

— **Polizajska rosprawa.** Ћandżenu póndżelu ћo we waggonowej fabrizy wuћło ћamo ћapali. Fabrikћlej wobnjowej woћorће a dżёlaczerjam ћo poradżi, woћeń pódnjeczi — Dżeњa rano w 3 hodż. ћu ћanitetni pomotnizy jenћeho dżёlaczerja ћ jeneje ћuћodneje wёży, kiż ће na pluza ћhorit, ћo thorownje pschinjeћli.

— **Ћemadobne mjaћowe jёћ.ki** w Budyschinje. Ћoboћu ћu 31. meje dop. wot 9—11 hodżin wotedawa ћo ћyre howjaże mjaћo punt po 50 pf., ћyre ћwinjaże mjaћo punt po 60 pf., ћyre cżelaże mjaћo punt po 50 pf., Ћzwinjaże mjaћo wotedawa ћo jenoћ na cżёlka 1171—3000. — Dżёlaconjemћerzajm wotedawa ћo ћoboћu 31. meje pop. wot 2—3 hodżin toћame mjaћo.

— W Budyschћej rёżarni namakachu ћo trichiny pola ћwini, kiż bёchu ћo ћ Dražбżan pschinjeћle.

— **Woћ-bitaz cżahaj.** Dla ћtónege wuћtajeњa, kiż ћo wot 1. hacz 3. junija we Wojerezach wotmeje, jёdżi 2. a 3. junija cżah cżёło 2719 mjes Wojerezami a Budyschinom, ћ Wojerez 8,41 hodż. wjeczor do Budyschina 10,21 hodż., a 3. a 4. junija cżah 3316 2710 mjes Budyschinom a Wojerezami, ћ Budyschina 6,28 hodż. dop., do Wojerez 7,53 hodż.

S **Budeћtez.** Wћchё ћobuћtawy ћerbћkeho towarstwa „Lubin" ћo należnje proћcha, ћo chżyli ћo pschichodnu njeћёlu popoldnju w 2 hodż. ћa powitanje Pancżiczanskeje „Lipy Sserbskeje" pola Rёћitzej ћeћcz a ћo na wulcze na Mnischonsku horu woddżёlicz.

S **Budeћtez.** Każ ћu wjazy krócz hižo woћћewjene, ћo ћa pschichodnu njeћёlu Crandi Pancżiczanske towarstwo „Lipa ћerbћka" na ћwlёt ћo Budeћtez hotuje. Lubi ћojsko chżeћa pop. w 2 hodż. w Budeћtezach ћhcz. Tu ћo na wћchón ћad w ћamym cżaћu ћeћdżenje wћchich hobuћtawow „Lubina" woczkatuje. Mjenje by hyło, hdy bychu ћo tez druhe towarstwa woddżёliće. Tak ћhonichmy, ћo chżeћa naћ Sserbja ћ Porћchiћeje woћtadny wopytacz. Wћchitzy chżemy ћo pola ł. Rёћika ћeћcz a tam deże ћkwilu pschewopytacz. Wokoło ћobżin ћnano podamy ћo na hóru. Tam hižo budża drje Pancżiczanżaj a Hórczanżaj ћdwarjo ћwoje hyżo trochu wruћowacz. Wokoło 6 hodżin ћo ћ hóry do Budeћtez podamy. Pucz ћ Mnitschonskeje hory dolhi njeje. Wjeczor ћ typkom 8 hodżin „Lipa Sserbska" we Budeћtezach wulki konzert wuhotuje, na kotryż ћo wowћebeћe wjeћelimy. Żyła błiżcha a dalћcha wokolina ћo na njón pscheproschuje. Saћtup je tuni, ћo by ћo kóżdy wobdżёlicz mohł. Prżedy hacz na horu dżemy, ћ Budarjawemu pomnikej ћtupimy, wobhladamy ћebi zyrkej a jeje dopomnjenjeli na Michała Frenzela, ћnano tez błiћi pomnik ћa podnjenych. A nёkt, luba „Lipa Sserbska", pschinjeћł ћobu niz jenoћ klinczaże ћłoћhy a ћwёrnu ћerbћke wutroby, ale woћeże też rjany nalёtny dżeћ! Wam pak wћchem, lube ћerbћke towarћtwa, do ћrdża pschiwołamy: „K nam witajće!"

S **Bórka.** Ћrudnu ћmjerzcz poczёpi pohoncz Delnjokinjauћkeho knjeћeho dwora ћandżenu wutoru na wjeczor. Dwaj ћapichapaћ dёћchtaj w holi po drjewo błyżi. Pohoncz ћedżeche na wozu. ћ njeћnateje pschicżiny padże dele a pschidże pod kola. ћ padnjenjom na twjerdu dróћu pukny jebi nop. Koła cżekżeћo woћa dżёchu ћemu pschez wutrobno a ћo wosmjerzachu. Wón ћnydom wudhchcz. Jeћo cżёło na ћcżёћowczu wóћ położichu. Tak nahle ћemrёty ћawoћtaji twudoiwu a ћydom ћyrotow. Njech je Bóh wudowoje a ћyrotam ће ћaћtarczelom a traћchtarjom. Tak nahle ћemrёty pohoncz rёka Schkleńczёt (Glaser).

S **Khrószicz.** Mocżerjam ћo rada podawa ћrjedu ћ junija pop. w 2 hodż. w „Herbћkej gryczhcze". Lёkat budżi pschitomny.

S **Warnaczicz** pola Wjeleczina. Njedżiwajcy beћchcze wałeћo wjedra wotmё ћo tu ћaћdżenu njeћёlu pomёrnje derje wopytany miћionћki ћwjedżeń. Ће wћchich ћtron tuchu hoћcło pschikhwatali. Knjez miћionar Gemuћeus pochu hoћcło pschikhwatali. Knjez miћionar Gemuћeus pochu hoћcło pschikhwatali. Knjez miћionar Gemuћeus po-
dasche nam, kak ће ћo pohaћ pћches ћón ћ ћrjedzenym evangelistej pschwobrocżił. Potom poreża knjez miћionar Wjela wo Ef. 6, 16 a powk nam wo wulkim ћ-
ћtaћtwje (pschiwёrje), kiż hiћchcze mi ћ pohanami knjez. Knjez ћarat Handrik ћ Hućki poreża ћtónczage ћlowa a ћtónczi ћ modlitwu a pokaћa, ћo mёło ћo miћionћtwo jako hóћcż pschiwћacz. Mokoło 6 hodż. ћtónczi ћo ћwjatocżnoћcż. Wћchitzy wunoћchi ћpёrki wuczinjeћle 11ћ hr. 16 pf. Nimo teћo ћo hiћchcze jednoћkime dary ћa miћionћtwo wotedachu. Ћa wћche dary wichem wutrobny dżak.

S **Bёleje Wody.** Na Moltkowej dróћy ћu wóndano we noży ћchaty, kiż wonka ћ ћuћchenju wiћachu, kradnyli. Tele pabuћchtwo naћche hoћpody pohnuje, na wjeczor ћwoje ћchaty ћ powjaћow ћebracz.

S **Bёleje Wody.** Ћandżenu hobotu wjeczor bёchu ћoła naћ reje. Tak je to dżeњa ћchcześcjanћke waћchnicћko w naћchim ћchcześcjanћkim nёmћkim kraju a w Sserbћch nicho lepże. Potom ћo pschcżo ћe chcże na cżёłke cżaћy ћtwo. Pschi rejach wobdżёli ћo też wёћta Kłoћowa. Lёdma ћe nёkotre rajo rejowała, ћo ћ ћemi ћwjeћy a wunitr. Bażi ruczka bё ju ћajała..

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi ћmje njedżelu Crandi rano 1/8 hodż. ћarat Rёda nёmћku ћpowjedż a ћwj. wotkażanje, dop. ½9 hodż. nёmћku a w 10 hodż. ћerbћku Boża ћłużbu. — Sёmrjeћi: 23. 5. znowuнarodżena dżowka Anna Arthura Khёżnika, pekarja w Dolnjej bruћchi. — Bjedrich Korla Schcёżkan, pschekupћki we Wonjowie, 20 l. 6 m. 25 d.

S **Huћi.** Njedżelu Crandi rano w 7 hodż. nёmћka ћpowjedż, we 8 hodż. nёmћka a dop. 5/4 10 hodż. ћerbћka Boża ћłużba. Popoldnju w 2 hodż. rosrёczowanje ћ muћkej młodżinu.

S **Hrodżiћczeza.** Njedżelu Crandi rano w 7 hodż. ћerbћka ћpowjedż, we 8 hodż. ћerbћke a dop. ½10 hodż. nёmћke kemћchenje, dop. ½11 hodż. rosrёczowanje ћ młodżinu.

S **Bukez.** Njedżelu Crandi rano ½7 hodż. ћerbћka ћpowjedż, we 8 hodż. ћerbћka a dop. ½10 hodż. nёmћka Boża ћłużba. Pop. w 2 hodż. rosrёczowanje ћ konfirmowanej młodżinu.

S **Małeћchcez.** Njedżelu Crandi rano w 7 hodż. je ћerbћka ћpowjedż, we 8 hodż. ћerbћke a dop. ½10 hodż. nёmћke kemћchenje. Popoldnju w 2 hodż. ћwrjohnjske rosrёczowanje, we 3 hodż. ћtowarћchenje młodych holzow na farje.

S **Huczinu.** Njedżelu Crandi rano w 7 hodż. ћerbћka ћpowjedż, we 8 hodż. ћerbћka Boża ћłużba, dop. ½10 ћ kemћchenje ћa dżёcżi. Pop. ½3 hodż. towarћtwo ћujeћnjowe na farje.

S **Łupoje.** Njedżelu Crandi rano we 8 hodż. ћerbћka a dop. ¼10 hodż. nёmћka Boża ћłużba, knjez cand. theol. Renc ћ Budyschina.

S **Njeћwarżidła.** Njedżelu Crandi rano we 7 hodż. je nёmћka ћpowjedż, we 8 hodż. nёmћka a dop. ½10 hodżin ћerbћka Boża ћłużba. W 2 hodż. pop. rosrёczowanje ћ konfirmirowanej ћerbћkej młodżinu.

S **Minakała.** Njedżelu Crandi rano w 7 hodż. nёmћka ћpowjedż, we 8 hodż. nёmћke a dop. ½10 hodż. ћerbћke

Feuilleton

Shubjena pjenjezna poћyłka.

2]

(Pokrać.wanje.)

Bjes tam ћo Bёrkowi pschedћtajeni mёnjachu, ћo ћo wёż wuћażni, ћebi Bёrka ћam njeћumjełcz, ћo je, hdyż ћe ћwoju karu wopuћchcził, ћwoju pschiћłuchnoћcż na jara hrube wuћchnje łomjachu. ћo wopuћchczenje karu a ћłużbnje pjenjezneje poћyłki nёkaż ћwiћnje, na to ћebi pak Bёrka njewuћłyћche. ћ tutej pschiczinы wón ћ bёła pschi protokolariћam pschepћuchenju łamjeћa, ћo je ћo ћ Rybakom ћetkał a ћ nim do cżaћarnje ћchoł, ћ bёła ћo wón ћej pschi tejle ћkładnoћcż wopaczнej cżeћcżelakumnoћcżi wjeћcż baћche, mёnjo, ћe njemёdł łnjeћcż, hdy bychu jemu, naћtarchenemu a bórz bokal njechћotanemu ћaћtojnikej, poroki cżinili a jeho ћamo ћo ћhoћamja ћwali. Kaћku radoћcż bychu wћchi ћaћtojnicy nad jeho njeћhołom mёli a jeho łaћwikali, jeho, kotryż bё łubowћch pschtehko direktora a kotremuż njchindże pschiћoћcż bramchin.

Jeho wuјże drje ћo napohlёd na Rybaka wobroczichu, tola won to ћo jadżerjenju w tannej noży nicżo widżecz njemóżeћe, ћchtoż by jeho do wopaczneho ћwёtła ћtajiło. Won dże bё pschezo w teho błyћkoczi był, jenoż na khwilku bё won cżahnuћ wopuћchcził, ћo by ћo billety łupił. Darmiwy ћu Rybaћ pschezo był a ћo pschicżiћchczał, jeli ћo ћo jemu, ћtaraj ћrjeћcż njemóżeћe, pschcerjowachu. A pschi wћchem tom bё bёł też pósłka karћka kara ћawrjena była, tak ћo hiћo wћchdła Rybaћ pabuch njemóżeћe być. Tak nёkaże ћtary muћ wёż rosponimaћche. Dondrjenje, kotreż mёjeћche ћtare ћa ћwónmoћcże młodeћo, njewuћbthajneho cżłowjeka, ћo mёћli cżi na cżaћ ћłożowaћche, w kotrymż bё w pósłce ћłużbu ћe bёł.

Rybaћ bё muż, kotryż bё jara bobru ћchullћku wuczёwał, pschez kotruż won wћchitkich druhich niżћchich ћaћtojnikow pschehonjaћche. Pósła tuteje predmióże bё won ћroћtnу rjany a ћyłny muż, a ћ waћchnjom, ћ kotrymż won pała nich ћwojim wołu pschehonjeћcżeћi wjedżeћche, ћebi won niz jenoż pała niżћich ћaћtojnikow, ale też ћamo pała direktora waћnoћcż ba. Tejle pscheważy, kotraż w Rybakowym waћchnju leżeћche, mёjeћche ћo też jeniczki pschipiћowaћ, ћo bё ћo Bёrka, kotryż bё hewak napischecżo ћwojim towarћchamam mjeldżaћ a njepschichodny, narёczeż baћ, do cżaћarnje ћtupiћ; ћanemu druhemu ћo tak lohko njebudżёche poradżicz, ћtareho muża pohnucz, ћłużbnu pschiћłuћchnoћcż wobecżicz.

Wёto w pósłce ћłużbje pohnuwћchi, bё Rybaћ ћpótnak, ћo ћo na pschezo na tutym mёjeћe njebudże dżerżecz móż; won bё jenoż njewólnje w cżaћu, hdyż njewjedżeћche, kak mohł ћebi na druhe waћchnje wћchedny ћhlёb ћaћtużicz, do pósłceje łłużby ћaћtupiћ. Wjedżo, ћo chżeћa jeho, dokelż bё dla falћchowaneho wopiћma do pschepytanja pschichoł, ћe łłużby pwћchcżicz, bё won wupowjedżeњu na pod pucżu napischecżo pschichoł a ћam protył, ћo bychu jemu hicż dali. Nёkto bё won ћaћo bjes łłużby. Won ћhicże ras ћ pschehupћtwom ћpyta, tola jenoż nёkotre njedżeże wuћdżerża, też pisarћke mёћmo pola jeneho rёczњika ћo jemu njeћpodobaћche; hižo ћa mёżaz pjero na bok cżiњny. A nёkto ћucże ћ nim bele dżёћche a won pytaћche a namaka trochu w palenzu. Ћkónczinje won ћtatok w hubjenym hoћcżenzu nabeiћe, hdżeż won łłużbu pinczњika a domownika ћ dobom ћaћtupowaћche a żebi bórzy hoћcżenzarjowu ћpokojnoћcż pschcћ ћtutki, kotreż ћo psched ћwёtłom thowaju, bobycż wjedżeћche.

* * *

Mjenowane ranje ћ nożneje łłużby ћ ћwojej małej ћhżży duћzy, Bёrka łiћchcze ras wћchem pobankam ћa bobu psched ћwojim duchownym wócżłom nimo cżahnycż ba, tola tak jara hacż też ћwoje mo'by napinaћche, won nicżo namakacż njemóżeћe, ћchtoż by jemu wuћwёtliło, tak je ћo pjenjeżna poћyłka ћhubiła. Jenoż to, ћo bё pósłtka karu ћamknył, jemu hiћchcze kuћt nadżije wћtaji. Ћtudny a pokhmurjeny won do ћwojeho domu ћtupi, kotryż bё jebi ћ njetuћtawzej próżu a ћłutniwo'cju pschcћ dołhe łёta łupił. ћ nutћka małeje łhżżi bё hiћchcze cżiћho, jeho mandżeћka a dwё młódżeżi dżёћcżi hiћchcze ћpachu. Też Honka, ћtarћcha dżowka, kotraż ћa jenym łhodże ћpache, njebё hiћchcze widżeczi. Bejche w'chak hiћchcze rano ћahe, a wonka tunje taћche ћerża ћ nożnej cżёmnoћcżu wojowachu.

Hdyż ћo hewak wobћtarny muż wot nożneje łłużby do ћwoj wrócżi, bё jeho prёni chżёb do komory, hdżeż jeho żona ћ dżёћcżomaj — jeho „pósłnikowaj", każ jimaj wón rёkaћche, ћpache. Kak ћo potom jeho wot ћwdżeczћchej ћ wjeћelcżaja a hordoћcżu nad cżerћtwymaj ћtrowymaj dżёcżazymaj wobliczowaj a nad ћtrowym błubokim ћpanjom jeho mandżeћke, ћ kotrejż bё ћo hałke jako ћchtyrcżeћiletnу wożenił, bo ћeћ hałke w jeћte ћtarobje młdu dotta, ћo mohł ћwóju ћwiћcż. Dżeњa Bёrku ћ kóżu, w kotrymż jeho łubuћchёi ћpache taj, njeћchnjeћche. Won ћo w ћyunnej njetejnjeni ћwrje ћ cżёżka na ћtol pu'chёżi a horżu hlowu na ruku ћepr. Ћchtoż bёћchaj won a jeho mandżeћka ћ bwarcżeћiletnym dёћkom a prózowanjom nalutowaћoj, bё pschecż, na pschezo ћłużbnje, jeli ћo dżeњa pjenjeżna poћyłka ћhowana wotta. To bё wёћte; pschetoż jenoż won bё na ihubjenju wina, jenż mohł njeћo mócżeћche ћebi pósła ћchkodu ћarunacż dacż. Pschi tajћim rosponinanju ћo cżeћke łdychnjenje ћ wutroby ћam reho muża wunwinіł; roћhorjeny ћtanjwchi won ћ wotcżinћtupi, na kotrehoż ћchkleћży bё ћynna łodowe łnёtki ћworiła.

A potom ћo dom wożiwi, a żona a dżёcżi pschidżechu jemu „dobre ranje" pschcżo a ћo praћchcżo, kak ћo jemu wjedże a chcżehdła je ћeћ mjelczaћy. Ћoћ łembło a wutroba Mirka ћwojiwu wo njeћbożu w noży powjedżiche, a ћe jemu nicżo njechcżeli. Kaћ ru nie ћe pcheћa tule pjenjeżna ћchkoda dowjelnjenje ju ћe ћchczahdżeћche żadanja, kwaћ ћ jeżnym łubym, bożnikom Bёrkiћchom, do njedżiwidżomneje bu-
koleje wotnoczene, tola jane ћtorżaże ћławcżo ћ jeżnym ćta njepschidżiwшcżi. „Njeћtaraj ћo wo naћ, rano, muż mócże
cżahacż! Wot nёkta dżu hiћchcże pilniћcha bycż a wo ћo
a w noży ћchcż", pёkna holża wotmełwi, hdyż jej nan, ћwój
hlowu ћ ћwojej wutrobje położiwћchi, ћe ћrudnym hłowu
praji, ћo jej nёkto dale nicżo ћobu dacż njemóże, hacż ћo
żohnowanje. Też Bёrkowa ћwojeho pschcż.njeћłowe
jeneho muża troћchtowa'che.

(Pokrać.wanje.)

...ńskeje. — Semrěł: Martin Helmuth Schlemmerez ze ...ejsta, 9 mějacow starý.

S Kinkicha. Njedźelu Exaudi budźe rano w 7 hodź. ...ańska spowjedź, we 8 hodź. němska Boża słužba, dop. ...10 hodź. wospjana shromadźizna, w 10 hodź. serbska Boża słužba, popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje ...mło...

S Barta. Njedźelu Exaudi rano we 8 hodź. němske a 10 hodź. dop. serbske kemšowanje. Popołdnju w 2 hodź. ...rěčowanje z młodźinu. — Pop. w 5 hodź. němska spowjedź, ...rar Mrósał-Drobjišćanski.

S Dornjeho Wujezda. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. ...ńska spowjedź a swj. wotkazanje, we 8 hodź. němske ...rědowanje. Kaschezikti. Pop. w 2 hodź. rozwuczowanje se ...nirměrowanej młodźinu. 3/4 hodź. sedźenje młodych ... w pacejefskej jstwje. — Sobotu, 4. junija, wječor ... hodź. biblijska hodźina w pacejefskej jstwi: Kak Jezuš ...st (po šć. swj. Mark. 7 a 10).

S Nowačicy. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 1/2 10 hodź. serbska Boża słužba. — Semrěł: Erich Kristen, tśeśi trojnik bźělazćerja Kristena w Nowačicach, 19. meje w Drježdźanach, 1 l. 3 d.

S Ralez. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a dop. 1/2 10 hodź. serbske kemšowanje, kuježe farar Mrósał z Łupoje.

S Wjelećinu. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Wóšicinka. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a dop. 1/2 10 hodź. serbske kemšowanje. Kollekta. Popołdnju w 2 hodź. němske katechismowe rozrěčowanje.

S Budestej. Njedźelu Exaudi śmějo farar Bójz rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, farar Domaschka we 8 hodź serbske a 1/2 10 hodźin němske předowanje.

S Worschij. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. serbske swj. Wože wotkazanje a 3/4 10 hodźin němska Boża słužba. — Kschešćej. tow. młodźenzow pop. w 2 hodź. wotjědźe we Kubichźanach do Lubija. — Ev. tow. jónšerje młodźiny pop. w 2 hodź. shromadźizna. — Wunoschi sberki za mišionstwo 24 hr.

S Hodźija. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/2 10 hodźin serbske kemšowanje.

S Khwatźiz. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. němske kemšowanje, we 8 hodź. němske a 1/2 10 hodźin serbska kemšowanje.

S Budyšinka. Njedźelu Exaudi rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, 1/2 10 hodźin dźěćikemšowanje.

Krajnozbrjenske sjednoćenstwo w Budyšinje na rězowej Hasy 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodźin wjeselska schadźowanka z hrjebu za młodych holcu. Schwórtk wječor we 8 hodź. biblisa hodźina. — K. shromadźenstwowy wothladar Zimmermann z Budyšinja śmě...

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 30. meje 1924.

Kurzy wjeza w Barlinje:

(Tute kurzy su w miljonach)

Dollar	4 190 000	francowski frank	224 400
jendźelski punt	18 255 000	čěšk. kor. króna	123 900
šwjedźanski frank	743 100	10 mil. półsk. mark.	730 000

Rězanske pjenjezy běchu we wukraju jara krute. Francowski frank so dale sešlabi.

Efektowe kursy na Barlinskej bursy tehorunja něšto horje prejdechu.

Na produktowych witkach je žiwy zajim za rjanu a pšeničnu muku. Rožki wjesnje mlyny trjebaja. Satše mlyny su so wšěm sdaču na bližšej cźaj z rožku zarale. Pšacźiny na wuterniskej wyšokosći njezawostachu. Na witach rožka žadna njeje. W pšenicy bě wobrot zwadny. Wukrajne žito wyschak bě hrjebu něšto kuliše. Njedostatk na pjenjezach wobšěrne kupowanje zatajuje. Jećmjeń a wowjes mějachu měrne witi. We wowjeschich bě malo požadanja. Zentnar pšichodźe zaměnjenu hrjebu

w Kamjenju

pšenicy 7,80—7,95 rožki 6,75—7,— ječmjenja 7,75—8,25 wowsa 6,50—7,—

w Lubiju

pšenicy 7,80—8,— rožki 6,80—7,— ječmjenja 7,50—8,20 wowsa 6,50—6,75

w Barlinje:

pšenicy 7,80—7,95 rožki 6,60—6,85 ječmjenja 7,40—8,30 wowsa 6,35—6,75

we Wróblowje

pšenicy 7,80 rožki 6,70 ječmjenja 6,15 hacź 7,75 wowsa 6,25.

Witi hrjebu w Lubiju. Butra kusk 0,90—1,10 šončnika 0,95, sejo 11 a 12 pj., hołotej kěrcźk 8 pj. hižo, symat 20—30 pj., młode huńby 4—9 hr. schtuka.

Witi hrjebu w Khorzebuzu. Butra punt 200—210 pj., sejo 12 pj., twaroh 20—2 pj., howjaze mjaso 0,70—1,— šwinjaze 0,80—1, cźelaze 0,80—0,90 skopjaze 1,— liny 1,50 wuhory (Aale) 2,— wjsšo po puncźe, hołotej kěrcźk 10—15, symat 10, rjewjeń 15, nowe běrny 35, kótrabi 50, morchej walcźk 20, košmacźki 50 pj. po puncźe.

Šwinjaze witi tam. Pschinjesli běchu 500 prošatow a 20 běharow. Wone płacźachu:

	małe	grěnje	wulke
prošata	6—10	10—15	15—20 hr.
běhaki	25—35	35—50	50—60 hr.

Witi šatkowu hrjebu w Sforzelzu. Sšołotej kěrcźk 10—25 pj. kěrcźk, cźenjeń punt 15 pj., rjetlej walcźk 10 pj.

Witi rězanu skotu sandźenu hrjebu w Barlinje (Zentralviehhof). Pschinjesli běchu

1720 howjadłow (544 bykow)	27—36 št. hr.
575 telcow	15—42 št. hr.
441 wołow	27—36 št. hr.
3400 cźelatow	28—70 št. hr.
2251 wowzow	14—38 št. hr.
7723 tuk. a 81 wukr. šwini	14—38 št. hr.
35 jenkrawju žiwe wahi.	45—55 št. hr.

Šwinje na witach wujitkowcho skotu (Mägerviehhof) w Barlinje-Friedrichsfelde. Pschinjesli běchu 63 šwini a 35 prošatow. Wone płacźachu

	małe	grěnje	wulke
prošata	6—10	10—12 hr.	
běhaki	13—18	30—45	20—30 hr.

Na pschedaj:

Krutwa, podšobna mloda, wyšokoćuczelna w Minakale cźo. 32; mloda wyšokoćuczelna w Malešecźach cźo. 53; wyšokoćuczelna mjes dźowjej na wubjerk w Khrósćicach cźo. 79; do cźehnjenja w Starym Lubiju cźo. 120 Kóń, ruski w kowarni w Sčnilnej.

Wós, dźěcźazy, Kindlerowa dróha 7III na lěwo; na schuli: haj...

Płacźizny na Barlinskich produktowych witach.

Zito a wotliwowe symje wo tuni abo 1000 kg, šemat 100 kg, płacźizny po Lotej hriwnje.

	28. 5.	26. 5.
Pšenica	156-159	156-159
rožka	132-137	132-136
nałět. jećmjeń	158-166	158-166
nal. jećmjeń	—	—
wowš	127-135	127-134
kukurica (Mais)		
pšenicna muka	22-24,75	21-24,75
rjana muka	19,50-20	19-21,75
pšenicn. wotr.	8-9,00	8-9,00
rjane wotruby	9,20-9,30	9,20-9,30
rapš	270-275	280-285
lane symje	890	890
hrósch	14-15,00	14-16,00
pjenischki	10,00-11	10,00-11

	28. 5.	26. 5.
rapš. wotliwki	10,00	10,00
woch. melasa	7-7,50	7-7,50
lecanella	11-13,00	11-13,00
běrnaze krjuši	20-20,60	20-21,00
kuny	13-14,00	13-14,00
wola	10-12,00	10-12,00
tanu wołsnički	17-18,00	18-18,50
wołne tuniny	10-10,50	10-10,50
telne tuniny	13-14,50	13-14,00
šuny, 50 kg	2,30-2,60	2,40-2,70
šloma, rjana	1,00-1,10	1,20-1,30
„ pšenicna	1,00-1,10	1,20-1,30
„ wowšna	0,90-1,00	1,00-1,10
„ ječna	0,80-0,90	1,00-1,10

Wjeźne płacźizny wjeza

Wšicko po Lotej hriwnje

	w Kamjenju	w Lubiju
	ja 1 zentn.	ja 1 zentn.
Pšenica	7,80—8,00	7,80—8,00
Rožka	6,75—7,00	6,80—7,00
Jećmjeń	7,75—8,50	7,50—8,20
Wowš	6,50—7,00	6,50—6,75
Sšmo	2,70—3,00	2,50—3,00
Sšloma, ſ majch. mlócź.	1,60	—
Sšloma, ſ šabłanja	1,25	1,20—1,60
Sšloma, ſ ruku mlócjena	—	1,80—2,20
Běrny, pola ratarja	2,75—3,00	2,00—2,80
„ hacź na železnizu	—	—
Butra kg	4,00—4,80	3,60—4,40
Jeja	0,10—0,11	0,11—0,12
Pšenične wotruby	—	4,90—5,20
Rjane wotruby	—	4,50—4,80
Pšenična muka	—	13,00—14,00
Rjana muka	—	11,00—12,00
Prošata, wulke	—	—
„ grěnje	10—18	—
„ małe	—	—

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych witach.

28. meje:

— wołu, 5 bykow, 4 jałowje a krowy, 489 cźelatow, 3 wowzy, 356 šwini.

Płacźizny ja

bykł: 1. 41—44, 2. 34—38, 3. 25—32 4. 20—26.

jałowje a krowy: 1. 43—45, 2. 35—38, 3. 28—32, 4. 20—24, 5. 15—19

cźelata: 1. 60—62, 2. 55—58, 3. 42—50.

wowzy: 1. 44—46, 2. 38—42 3. 25—36.

šwinje: 1. 45—47, 2. 48—50, 3. 40—43, 4. 36—38, 5. 35—42.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja. Mjenowani wobsedźer Fischer w Hažlowje je wo dowolnosći prošnył, so by šwoje wódne koło z Franc-turbinu wo 18 PS a ſ najnjetšim pschitrjebanjom wo 775 sekund. litrow we swojej lěžomnosći jaměnił. Tute žadanje je po § 33 wodowego zakona a § 17 pschemysłowego postajenja wozjewjeno, so by kóždy kiž na nětčo pschećiwo tomu, so we běhu 2 njedźel wot dnja wozjewjenja hem, na hamtskim hejtmanstwje hórćicki, hdyž su wodospi k nutskopładanju wulcźa. Wobsedźeniznu, kiž je w běhu postajeneho cźasa njeja...

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Pucź ſ Minakala do Budyšina so dla nadpowanja na Nowoborancanskich ležownoscach wot 30. meje hacź do 7. junija zawrje.

Měšcźanska rada wozjewja: Kt. wobsthowny wjednik August Ruthmann na Berbišci hasy 7 a produktowy wikowar Korla Lengfeld na kamjenitej hasy 18 staj je jako wotkrěwnej pschedsydstwjerjej do słužby wjatoći a to ſ. Ruthmann ſa 1. a ſ. Lengfeld ja 20. wotkrěł.

Měšcźanska rada, wotdźělenje za hospodarske wěcy, wozjewja: Trawnje jenoho dźěła měšcźanskeje ležownosće cźo. 2043 ko 3. junija pop. w 3 hodź. sjawnje na pschedawanje pschedawa. Kupcy sćedu so pschi měšcźanskej cźěłcźerni (Kłarantage).

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Kedźbu! Tón tydźeń pjatk z dypkom 1/9 hodź. je posledna hłowna spěwanska pruha. Njedźelu rano so hižo w 6 hodź. z dypkom wot Serb. Domu z autom do Rogosny (Wilmersdorf) pola Khočebuza wotjědźe. Štóž skomdźi, dyrbi cyle wěsće z šahom přez Zhorjelc (729) přijěć. Dirigent.

Spěwne towarstwo „Radosć". Sobustawy towarstwa prosymy zo bychu so pschi. njedźelu na mejemjetanju w Žornosykach bohaće wobdźělile (Hej nawěšk). Towarstwo Spěwnik sobupřinjesć! Předsydstwo.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle změje pschi. njedźelu pop. 1/4 hodź. w knježim hosćencu swoje měsačne posedźenje. Přednošk je k. wučeř Kóžkaŕ dobroćiwje přilubił. Jednać budźe so dla wopyta Drježdźanskeho Čornoboha. Wo bohaty wopyt naležnje prosy předsydstwo.

„Lilija" w Ralbicach spěwa pjatk wječor. Po tym wuwučenje wo notach; štóž ma zajim, njech papjeru a wolojnik sobupřinjese! Dirigent.

Sokolska hudźba w Bukecach ma sobotu wječor we 8 hodź. w Koporcach pruhu. Wšitcy dyrbja cyle wěsće přiś.

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju wobdźěli so na wuleće na Mnišone. Zhromadźimy so w 11 hodź. pola Rudolfec. Prosymy wo bohaty wopyt. — Měsačna zhromadźizna so wotstorči. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Jan Mießner

železowa wikowańnja w Budyšinje

na kotolskej hasy 19 (Kesselstrasse) **Telefon 26 a 158**

poruča po přihódnych płacźiznach

iwatske noscrje · iwatske šćony · iwatske stolpy · iwatske hrube · iwatske hrube · cźešany · kašćowe kary · mechowe kary · cźelne wokna · hrodźane wokna · jamowe prikrywy · krajne tepjenske · khachle

Kanale · rózne abchadła · Rabitzowe płećiwa · rošty · korta k napojenju · domej zapušć. kašć · wot · priprawy k wot · puklowanju wody · warjenske · mašiny · pronošliwe · wohnišća · pronošliwe kotły · kowe khachle · plampy · wažidła

K swjatkownemu swjedźenju.

Płaćizny hódne poskićenje wobucow!

Poručam tunjo:

Dźěćace stupnje, čorne a brune	wot	3,— hr. sam
łonjace zapate stupnje	„	6,— „ „
„ **nizke stupnje**, z boxkalfoweje kože	„	8,50 „ „
„ „ „ brune	„	11,80 „ „
„ **stupnje**, čorne a brune	„	11,80 „ „
mužace stupnje, howjaza box-koža	„	10,50 „ „
„ „ brune	„	15,90 „ „
Škórnje	„	16,90 „ „
„ z dwójnej pódušu	„	18,— „ „
kožane sandale za žony, brune	„	5,20 „ „
„ gamaše, čorne a brune	„	10,80 „ „
„ tofle	„	4,90 „ „
stupje za třěchikryjerjow	„	1,20 „ „

turnowańske stupnje, domjace stupnje, suknowe tofle, drjewjancy

Willy Sommer na serbskich hrjebjach

Wopytajće našu wustajeńcu
na skótnej wustajeńcy we Wojerecach
wot 1. hač 3. junija 1924
Welsec kupny dom w Kulowje.

Korčma w Kukowje.

Sobotu, 31. meje 1924, je
wulke swinjorězanje
Wot 10 hodź. sem **połdźik** (Wellfleisch), wot 12 hodź. sem najlěpša hejdušna a jatrowa kołbasa, wječor škła z mjasom a kołbasami.
Wo dobroćiwu podpjeru prosytaj
B. Natus a mandźelska.

W Zornosykach

so njedźelu, 1. junija 1924
meja dele bjerje.
Swjedźeń wuhotuje Žornosyčanska młodźina z wobdźělenjom spěw. towa. „Radosć". — Započatk pop. w 2 hodź., wječor 1/27 hodź. su **reje** w Stangec hoscenecu w Bukecach. — Wšěch lubych Serbow a přećelow přeprošuje **młodźina** w Žornosykach.

Zadanjamy pjenjezy wot
12–18 %
Za stajnu zlotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

E. Günther

rózk serbskeje a žitneje hasy.
Vogtlandske wušiwanja
ručne dźěła
běle a wołmjane twory.

Woprawdźity, kruty, hłubokočorny
nahłomjacy bant
(měroweje hódnosće) 21 a 23 cm šěroki
je zaso dósoł a poruča jón
J. A. Henoch w Budyšinje
w „Złotym Hodlerju".

Pjatk, 30. meje, započnje so moje
wulke swjatkowne předawanje wobućow
To je najpřihódniša składnosć, prěnjoklasne wobuća po wosebje tunjej płaćiznje kupować.
Wobkedźbujće moje wukładźenja we woknje.
Wobućowy dom Alwin Pech na bohatej hasy 10,
Telefon 168 Telefon 168

Serbske pomniki

na rowy — też swětne —
:: wuwjedźe derje znata firma ::
Jan Hase w Budyšinje
:: **na Lubijskej drózy čo. 8** ::
po najtuńšich płaćiznach. Wulki wubjerk.

K swjatkownemu swjedźenjej na přijemne podźělne płaćenje:
mužace a pachoł. wobleki
žonjace suknje, bluzy, kostumy
sportske a dźěćace wozy
pardiny, cychi, wujerki, záty atd.
meble we wulkim wubjerku
Kupjene twory móže sobi kóždy hnydom wotewzać.
Carl Hornasl.
w Budyšinje
na hłownym torhošću, rózk jerjowje hasy 21.

Blaudruck

(módrocišćowy)
m 1.00, 1.15, 1.20 hr.
Je tež wjele druhich tworow bóšćiło, liž móju tunjo pšchebawjacy.
A. Kasper
Burglehn 11
w Budyšinje.
Pšichodnu njedźelu wotewrjene

MERSIOVSKI
Kuchinske časniki

Trjebany pianino
ma płaćiny hódno na předań klawěrowa wikowańja Knappe w Budyšinje na Mužakowskej drózy 23.

Staršeho, sylneho
dźěłanskeho konja
a nimale nowu
juchowu plumpu
předawa
Klausch w Serb. Pazlicach čo. 25.

Hłowna zhromadźizna „towarstwa pomocy na studowacych Serbow" budźe srjedu, 11. junija 1924 we 3 hodź. w Serbskim Domu w Budyšinje.
Dnjowy porjad:
1. Rozprawa a zličbowanje.
2. Dorunace wólby do předsydstwa a wubjerk.
W Budyšinje, 28. 5. 1924.
Předsydstwo.

Žiwnosć blizko Budyšina, 15 kórcow wulka, z masiwnymi twarjenjemi, 1914 natwarjena, 15 mjeńšinow wot Žičenjansk. dwórnišća předawa **Rauš** na Hornjej hasy 32. Telefon 629.

Ručny wóz
kiš 8 centnarjow njesa, je na předań na **Schäfferskej drózy 41 II.**

Sylna podsobna
kruwa
blizko čeleda je na předań w Radworju čo. 78.

Wysokosnešena
kruwa
je na předań w Stróži čo. 24 pola Rakec.

Žony
Poručam swój wulki skład pšchepaškow, mjechowych a pšchepadowych powjazow, pobpołožkow.
Stoju rad k wuslužbam.
Wagnerowa w Budyšinje
pšiwy Schulerjowe wrota čo. 9

Gardiny wšitke druhe **woknaty katun** tunjo w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 16.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jśrdne kože, śijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjadowanje.

Najlěpše
Solingenske kosy a serpy
poruča płaćizny hódno
M. Hermann we Worklecach.

Centralny kupny dom
w Budyšinje

poruča tak dołho hač skład dosaha
na khěžorskej drózy 14

porcelin:

talerje, hłuboke abo nizke	jedyn	20 pj.
talerje za wječeř	6 štuk	95 pj.
butrowe talerje	6 štuk	95 pj.
lišćki ze šklički	6 štuk	95 pj.
šalki ze złotej kromu	6 štuk	95 pj.
dźěćace nopaški	6 štuk	95 pj.
juškowe khan i	jena	95 pj.
kompotowe šklički	jena	10 pj.

kamjeninu:

jědźne servisy w 23 dźělach		15.00 hr.
kofejowe horncy	6 štuk	95 pj.
sadźba šklow (6 běłych)		1.70 hr.

aluminium:

sadźba horncow 10—20 cm		8.75 hr.
sadźba praž, horncow ze zawodźakom		11.90 hr.
sadźba pyšnych horncow	6 štuk	3.50 hr.
khlěbowa tyza (jěrchenjowa forma)		95 pj.
šalkowe křidźički		14 pj.
jejowe krajaki		55 pj.
mydłodźeržaki		28 pj.

škleńcu:

citronowe mječaki		35 a 20 pj.
kompotowe šklički	6 štuk	95 pj.
kompotowe talerki	6 štuk	95 pj.

pomazkowu papjeru, tuk njepřepušćatu	4 rólki	90 pj.
krjepjawki wšěch wulkosćow		

aparaty k jeja warjenju kompletne z termometrom		6.90 hr.
Thermosowe bleše		1.45 hr.

sćěnske kofejowe młyny		4.25 hr.
khlěbowu tyzu (podołhotu)		4.00 a 4.25
drastowe wobruče z prěkušom,	6 štuk	45 pj.

Wšě druhe domjace a kuchinske graty, porolinowe, škleńčane, kamjeninowe a emajlowane wosebje płaćizny hódno.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za junij 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnjo so stajnce nawěstki a tabele so w šěo wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 126 **Budyšin, sobotu, 31. meje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Wobsetje rosbuchnjenje pola Bukaresta je po słužbu wjetšich dźěł artillerijskeje munizije sničiło, kotraž bě so halle poslednje dny se Schłodowych dźěłarnjow z Čěch pósłała. Nječju dwě hodźinje měli, munizija z něhdźe 1000 waggonow do wjesnych składownjach dowjezli. Piatk munizija hišće dale rosbuchowaše. Hasćenje je strašne. Wobłožk njesłoja njehodźi so hišće pschewidźeć. Prašcha je, hač budže so munizija w blizkich składownjach wukhować hodźić. Wohenj, z kotrymi su so granaty na waggonach rosbuchle, je se stajnete munizijelze fabriki wuschoł. Myšla sebi, so su bolschewikojo wohenj załožili. Bolschewikojo hnadź su tuchili, so su so w poslednim czasu wulke transporty munizije do Rumunskeje pschiwjesle, kotrej su so dyrbjale w nahlwilnych składownjach khować. Krajowski hród w Catroceni je so z rosbuchnjenymi granatami cyłeho wobschkodźił a je so dyrbjał wopuschczeć. Nuzje tak su so někotre žuržodne wšty zapuschcile, też w Bukareszu je so wulka schkoda nazinła.

S khrobłoscu offizjerow a artillerikich muzikowow su so wulke hromady munizije wulkowale. Wohenj je so někto samjelował.

Nětkle 1000 munizijskich wosow z 12 000 granatami, kotrej su so hołle tele dny z cyłkich Schłodowych dźěłarnjow pschiwjesle, su do powětra Necisle.

Nowy němski žejm a Franzowska.

Poměry mjes Němskej a Franzowskej su so z wólbami do němskeho žejma pohubjetschiše. Pschi nich su němsko-nacionalni a němcy ludowy dobyli, kotříž so pschecziwjeja, enżenże wójnike wobschkodźenje zapkacźicź. Wólba němsko-nacionalneho Wallrafa za presidenta němskeho žejma je w Franzowskej naftrózika. Wočzakuja, so fo nowe němske knjezerstwo na prawizu słoji, z kotrymż też nowe franzowske knjezerstwo, kotrej je k sjednanju hotowe, njebudże móc nicżo dojednacź. Dawakej pswjeczenni so z Barlina powě, so wot němskich nacionalnych a nacionalistow njeje wočzakacź, so do namjetow wězywnutkowych swola. Samy na sawobzdźerskej europiskeje powónitskeje politiki. **Wojowanje mjes pangermanizmom a europiskej demokratiju so sapoczina.** Swjatskarjo dyrbja teże offensiwje naschikarjow wójny napschecżo stupicź a diplomatike styki k němskim nacionalistam wokemicź. S taskej kroczelu bychu wschudże pschihłosowanje ludowo namakali.

So by so stejsiłscu pschecziwo němskim nacionalistam dalschi doras dał, Parizske nowiny Londonske hłosy z liberalneho a sozialistiskeho lehwa wojserweja, w kotrychż so nacionalistiszy složene němske knjezerstwo na najwótrischo wotpokasuje.

Po namjetach wukwuslojnych dyrbi so němski żelesniczny personal wo 40 prozentow smjenschicź.

Parizski „Journal“ pische: We wutornischim pschedźenju organizaziskeho komiteja sa němske żelesnizy su planej za neure wustawki němskich żelesnizow pschecziwo pschitomnym němskim sastupjerjam pschihłosowali. Wo złożenju personala k nowej wobzhednej reformje je shromadźizna namjetnyk, so dyrbi sa liczbu sastojnikow a dźěłacźerjow liczba żendźelskich żelesnizarjow měru dawacź. **Po tym dyrbjała so liczba sastojnikow a dźěłacźerjow pola němskich żelesnizow wo 40 prozentow smjenschicź.** Rosprawy dyrbja so hač do kónza tuteho měsaza skónczicź, na czoż so nětkle sastupjerjo do Barlina wrócza.

Němsko-pólski konflikt w Schlelyskej.

W poslednim pschedźenju schlelyskeho žejma je k wótrenu turecźowanju mjes pólskimi a němskimi sapósłanzami dochło. Polazy němskich wobsedźerjow hornjoschlelyskich podkopow winuja, so je swojim sadźerżenjom pschecziwo dźěłacźerjam strajki sawinuja. Polazy żebi tehodła żadoju, so dyrbi knjezerstwo w Hornjej Schlelyskej podkopy a hety krucze kontrollowacź. Němscy industrielni su pjecza nětcźischu industrijowu krisu je tym wotmyślenjom politiskich pschicźinow dla nacjinili. We mjenje němskich sapósłanzow sapósłanz Ulitz pschecziwo tutemu porokej protestowaschе.

Rusko Němsku hołtotuje.

W poslednim czasu je so z Rusleje za 11 milijonow złotych rublow twarow w Němskej skasało. Rusle knjezerstwo je dla sakroczenja němskeje policije pschecziwo ruskemu wokowanskemu sastupjerstwu w'chě tele skakanki wróczło a do Zendźelskeje, Italskeje, Czechoslowakskeje a Awstriskeje rosdało. Wobnowjenje Donezskich podkopkow je so Zendźelskej a Italskej pschenjesło.

„Sjednoczene wótczinske swiazki“

wobroczeja so na sjawnosć a dźěłaja **pschecziwo pschihotowanemu wězywustojnemu dobrodaczja** (Sachverständigengutachten). Mjes druhim tam rěka: „Chcemy psches mużne wustupowanje wotroczstwo wot Němskeje wotwobroczicź a tamne kruhi sa naš dobyć, kotrež hišće sjednoczonosće psched cżłowjeskej dostojnosću a cżłowjeskej swobodnosću maja. To my njemożemy, hdyż my bojaźnje a jebanišu słubinu, schtoż dźerżeć njemożemy, **dyrbimy swědej pokaźacź**, so nalche mużke słowo płaćzi a my radschо wumrzeć hacź swojim swobodu pschedamy.“

Nosjażnjaca taktika „wótczinskich“ rěcźi k kuttym swodom. We wopraudźitosći je **wono bóle politiszy** jenostronsży, hacź politike strony same, kotrež maja wopraudze lepsche kraja we wočomaj. Hewak njebuchu twrdźi „wótczin'zy“ tuto cżekte politike praschenje mi a tebi nióżo do luda cżisnli. Mnohi ludźo nimaja trěbnebo dorozumjenja sa wschó cżekoty a swisli dla wězywustojneho dobrodaczja. Fara żyłna logika z namolwjenja „wótczinskich“ nierěcźi. To je tola żyłny tobak, wo „kojefnych a slepjagych słubjenjow“ a wo „pschedaczu swobody“ rěcźeć.

Hdże dha je ta swoboda, kotraż ma so pschedaeź (!), hdyż tola pola mnohich so wo słubjenu swobodu jedna. Niech słónczenje so rozpomina, wótczinske luuslenje po tym rosdźelowaczu, po kotrymż puczu słódy jenotliwe nasłepsche swojeho luda chże. Njeudźemy lohki puca wu'kich rěcźi wo swobodze, to nam naschi njemóz cźim bóle pokasuje. **Twrdźiny hicź cźeźi, wopornitwy puci politiskeho roźoma.** Taste rejenje na dróhach a w żurlach, kiż po jenostronsżim politiskim samérom wonja, tośnunji politikarjo nochcedźa. Naschi powołani wězywustojni maja sawdźerże wjazu wustojnosće a politiskeho samohotowjenja w cźele, hacź tajzy młodusczhy duchoju, dże krucze organiswani a uniformowani, ale hdyż wobschérneho politiskeho wobsora. Tute „wótczinske swjatki“ nimaja prawa, wótczinske lumbslenje druhim wotprajicź, kotrež so w tutych kruhach do wschónémowstwa wuwije a tak zyłe dźěło poczeźuje. To je jeno slepjenje, hdyż so „wótczinske“ kruhi nad drudźimi so pschebéhnja, dokelż wjele słowow cźinja a to ehěrno wótże a dokelż swojeho ducha z wonkowdnymi znamjeschkami wosnamjenja.

Prozeß pschecziwo Thormannej a towarschам.

Swědźi z Tettenborn wobcźežaja material pschecziwo Claßej a Reventlowej pschinjeże.

Horst z Tettenborn je pola mkodźinskeje organisazije němskonacionalistiskeje swobodnskeje strony pschisłuschał. 1922 je so wón z Thormannom sejnał. S Tettenborn prajl, so je 4. januara Thormann do pisarnje swobodnskeje strony pschischoł. Wón chżyche z Wullu porěcźeć. Sšym jeho hnydom z pisarnje wucźischcźał; pschełoż hnjach dźěłarskeju methodu tychle ludźi, kotříž so k wu'nannym wobłobam pschicźišćischcźeja. W jenej małej rozrěcźenskej stwje z nim zam rěcźach. Thormann mi nicżo nowcho z Mnichowa njepowjedasche. Tehdy bě se Seeckt na'chu stronu zakasał, a běhmy tehodła rosshorjeni. Thormann praji: **Seeckt je nam najbóle straschny. Pschijeńju Wam pschikas, so dyrbieze p'chi mordatstwje bołu pomhacź.**

P'chedźyda: To w pschedběžnym pschepytanju njeje cźe prajił. Cźehodła je cźe tónle ważny moment zamjelcźeli?

Swědźi: Móżu hakle nětkle wschu p'chewidźeć. Sšym dr. Rothmannej rjekł, so je Thormann rjekł, so pa rozrěcźenju z generalom Ludendorffom le mni p'chińdże. Wobhladowach Thormanna jako wabjazeho cźuschlaka, so by mje do jeneje wězy zaschmatał. Sšym majora Gilberta prosył, zacźinnyn list na němskokatnym komnihariacze wotedacź, kotryż rozrěcźenje wop'chijeche. Pschetoż pschi stejsiłscu politiske policije mi njebychu posdźischo wěrili. Jeli so bě Thormann z wabjazym cźuschlakom, wón po porucźonosći nětkle p'chińdże, kotryż chżyche na'chej stronje klumpachi mjes nohi mjetacź. Hdyż běchu Thormanna zajeli, mje rěcźnik dr. Sack do swojeho wobydlenja pschepros̆y a mi praji: „Wěz Thormann-Grandel je nacionalne njeswoje. Hdyż hišće so wjazo ludźi jimaju, dyrbiu sakłanje złożicź.“ Potom ke mni nětko pschińdże, kotrehoż mjeno hišće njemjenuju, kotryż mje prosche, so bych Thormanna wobcźežił, tola Grandela a justiznebo radscherja Claßa wuwostajił. Knjes Claß je swólnuły, so z knjesom z Gráfu rozrěcźeć. Rozrěcźenje z knjesom z Gráfu je so potom wotmělo. W Moabitu rěcźnik Bloch je mni stupł, da mi dwaj nowinskaj nastawkaj a praji: „Hdy budźischcze wsedźele, wo cźoż so jedna, budźischcze drje hinak cźinili a by lépje sa Němku było.“

23. septembra po poseędźenju pola někoho Claß z Seeckej dźesche, a potom je so z połodnischej Němskej jednało. Knjes le Seiger bě pola Claßa.

P'chedźyda: To tola njesajimuje.

Swědźi: Claß da Kahrej padnycź, a my měsachmy sa mózne, so je Claß żebi wotmyślił, Seeckta złonzwacź.

P'chedźyda: S kim sceże wo tym rěcźeli?

Swědźi: S majorom Werstädtom z němskolidowskeje swobodnskeje strony.

Rěcźnik Bloch swědźeej dźerże, so jeho wuprajenje w nastupanju datowo njetrjechi. Też Thormann praji, so Tettenbornowe swědźenje njetrjechi.

Tettenborn: Thormann je se wschelakimi ludźimi, z kotrymi tej wězy sadźewak. Sšym żebi 20 dollarow wot Thormanna dacź dał a sšym żebi hišćeże wjazo dacź dał, sa bych pjenjezne žórło wutrjebał, dokelż Thormann sami njemóżesche zanych pjenjes. 12. januara wjeczer wón ke mni pschińdże, tola njedaech o nim rěcźeć. Bliščzi dźeń mi Thormann psched němskej sejmowniu setka a praji, so **dyrbi Seeckt do 15. januara padnycź, dokelż so hewak wotmyślenk klukk njehodźi wuwjesć.** Dźech na to 14 januara k wy'chemu knjezerstwowemu radscherjej Mühleisenej a jemu prajach, so bo attentat njehodźi sadźerżeć, dokelż Thormann na to cźłowjeschesche. Na druhe ranje je Thormann hród, kotruż běhmy kupili, pruthowak a dr. Grandel Köpku hacź k Tatterfallej dowjedźe. Sšmy potom Seeckta prohyli, so njeby 15. januara wujechał, dokelż móżesche druha kolonu p'chećźivu njemu poslajeno być.

P'chedźyda: Kelko pjenjes je Wam Thormann dał?

Swědźi: 95 dollarow, to bych so najprjedy z offizjerami němskolistnatneje woboru sejnał, potom, so bych żebi jesbu wobleczenje kupił. **Köpka dyrbjesche 5000 hrivnow dostacź. Dyrbjach z Thormannom do Hohen-Schwalmbacha cźekacź, so bych bliščzi attentat pschecziwo generalej Reichardej pschihotował.**

Generalny statny rěcźnik: Prajesche, so je Thormann Wam rjekł, so ma poruczno'cź, knjesa le Seeckta złonzwacź. Schto sceże Thormannej rjekli? Sceże temu pschihłosował abo wotpokasał?

Swědźi: Sšym temu pschihłosował, tola z wotpohlad dom, so bych attentatej sadźewak.

Generalny statny rěcźnik: Je Thormann Wam mjenje dr. Grandela mjenował?

Swědźi: Nć, wón wo swojim pjenjesdawarju a wo „pschedstajenym mésinje“ rěcźesche.

Generalny statny rěcźnik: Schtó je muż, kotryż Wam namołwi, so njeby'chće dr. Grandela poczeźił?

Swědźi: Wón je sapósłanz strony. Njewěm... (šo kondźiwchi) **je to hrabja Reventlow.**

Student Köpke Tettenbornowe swědźenje potwjerdźa, Thormann je jemu hrosył, so jeho złonzuje, jeli so by někto pschecźiwo nim nowin je zhrjeł a schibjenzu narysował. Wschi tym je rjekł: „Pak — pak.“

Rubježniwo w Gelsenkirchenje.

W Gelsenkirchenje bě pjatk popołdnju połoženje kritiske. Njedźiwajcy sakasnje wysschno'cźiwe chżychu kommunistojo demonstrazije w Dortmundże a Bochumje wotměcź. Fronzowsży wojazy w Bochumje su połnjelnjenja dostali. We Gelsenkirchenje su schtyrnótk popołdnju klamy wurubili. Demonstrantojo wosebje pschedawarnje tkaninow wuprózdnichu. W Recklinghausenje pjatk popołdnju żyłne wotdźělenje policije njeměrny potłoči.

Wosjewjenje bamžiskeje jubilejskeje bulle.

Bamž je z bullu wosjewił, so je lěto 1925 z jubilejskim létom. Wón żebi pschesje, so by wono wu'pěch měło, ludy

Šulske mapy tornistry poruča **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

mies Hobu Hjednacz. Dale won wobkitowy pschihorucjuje, so bychu so wotpadnyly do Rima katolskeje zyrkwje wrocili, a so bychu pohanjo wernosc Hjonili.

Nowe nawale do pólskeho kraja se stromy Litwy.

S litewsko-pólskeje miesy dalsche njepokojace powjescje pschihodsheja. Kaz pólske nowiny pischu, su Litwjenjo pola Seynwintow tsi pesche regimenty shromadzili. Wojazu tychle regimentow su zhulinu brastu wobleczeni. W nozy wot 24. hacz do 25. mese je pjecz wjetschich wobronnych czisobow pytako z ruskeje strony pólske miesy pschekrocziz, pólske namjesne wobkdzenja pak je wotrazhu.

W Beßarabskej so hrozazy wójnski strach pschihopjedzik.

W Beßarabskej je so hrozazy wójnski strach pschihopwjedzik. W Bukarestu so wulke patriotiske wustupy wotmerjowaju. Nowiny „Aberul" zebi zadaju, so dyrbi so Ruskej zwobma pschihopwjedzesch, jeli so wona wójnske pschihoty pschi mjesy wjesastaji.

Mjes tym so, kaz Londonske „Times" powjedza, Ruska se wschemi mozami na wójnu hotuje. Wschi znamjenja na to pokazuja, so so blizo blizke dny ruske wójsko bo Beßarabskej nowoli. W Petrohrodskim wotestkim wotkrjesu so wot tjoch dnjow mobilisuje. Rekrutojo so z wojestkimi czahami k notobnju wotka.

Wjednizy opposizilne pola juznoslowjanskeho kraja.

Juznoslowjanski kral Alexander je hizedu wjedniskow opposizilnich stronow w audijenzy pschijak. Woczakuje so, so so klupschtina borzy swota, a so so koalizilne ministerstwo twarbori.

Macdonaldowe ministerstwo je so z pomozu liberalnych sdzerjako.

Konservativni w jendselskim delnim hjemje su hebi wotmyslili, dzelacerske ministerstwo powalicz. Zedobla bechu namjetnyli, mjdu dzelowego ministra stujicz. Namjet pak je so z 300 pschecziwo 252 hlosom wotpokazak. Mu radzenje wu wubowkach a dokhodach dzelowego ministerstwa je so na njemestny czas wotstorczilo.

Jendselske notowiny mensa, so je so z wothlosowanjom w delnim hjemje krjesilowo dzelacerske strony na krotki czas podderschilo.

Njemery w Albanskej.

Po powjescji Belgradskich notowin „Vreme" je znaty wjednik magedonskich komitaczow Todor Alexandrow Czaowjero do Skutarja pschilocil. Po powjescji z Tirany je won podledni sbezk pschecziwo albanskemu krjesetstwu sdudzil, so by krjesetstwo wodczesnjosche czinil, dokelz je wono wuttworjenju sbezkarskich bandow sadzewako, kotrez dyrbjachu so po potodnischeje Szerbije nawalicz.

Chinesojo schetyrjoch mizionarow nadpadli a wotwlokli.

Reuterej powjesczenja z Tokia potwe, so su dhinesej ruhejazych schetyrjoch mizionarow, dweju amerikanskeju a dweju jendselskeju, pola Taixana nadpadli a do horow wotwlekli. Diplomatiski zastupjerjej Jendselskeje a Sjednoczenych statow stej pola chinetskeho krjesetstwa rasny protest zapodali a jo napominali, so by hnydom krocjele k wuzwobodzenju schetyrjoch mizionarow czinilo.

Amerikansko-japanski kostlik.

Japanski lud je so je sakonjom hluboko rozhorit, z kotrymz so Japanskim sakazuje, do Sjednoczenych statow pokrozneje Ameriki pschijachowacz. We Toksu so ludowe shromadzinny wotmerjowaju, w kotruzhz so zada, so dyrbi so diplomatiski wobkad je Sjednoczenymi statami zastajicz.

Mozno je, so Japanskim njepschecziwo amerikanski sakon wójnu mjes Japanzej a Ameriku sbudzi. We Japanskej so wójnske pschihoty czinja. Wójnski minister je 28. mese poledneszej letnikaz k wojerskim swuczowanjam swokal. Tez nomórski minister je wschi dowolerjey we wobjinskim sdobzewje wrócko wzak. W Toksu je wutoru k demonstraczjam pschecziwo amerikanskemu pósahanstwu doschlo. Japanski parlament so pjecza 6. mese swota.

S Newyorka so powe: Newyorkske nowiny notu, kotruz je japanske krjesetstwo amerikanskemu pschepodako, jako se snamje wobkladuja. Amerikanske krjesetstwo nocjine wopschijecze wjese wojerstwo, dokelz by so z tym kraj do njemera dak. „World" pische, so Japanjan z hromadami Sjednoczene staty wopuschczeja, dokelz wójnske schmatazky wotczakuja.

Ze Serbow.

Sobotu, 31. rózownika.

Angele Mericisk., knjezny.

† 1825 w Sokecach ludowy pobozny basnik Handrij Bórka.

† 1520 Johannes Rhagius (Rah). Asticompius jenitki serbski humorista, wédomny swojeho Serbstwa, rodzeny ze Zonow.

Jeno junu tebi kóe
Krasna meja lubosce,
Wutrobnje ći smewa so
Jeno jene naléco

Jeno junu wurosce
Z cudow róza lubosce;
Clowjekowa wutroba
Jeno jene ranje ma.

Joli pruha njebjeska
Wutrobu Ći wuhrjewa;
Zraduj so! Hlej, lubosce
Meja jeno junu kóe!

Korla Fiedlok.

Hdyz w hlowje njeje hejduska.
Nic Lipsk, nic Praha njepomha.

Jan Radyserb.

Njedzela, 1. smažnika.

Juvenca, Tamfila, martrarjow.

† 1861 Klesczjan Kubica, serb. superintendenta we Wojerecach, pilezbnosny basnik a njebojazny zakitowak Serbow.

Cehodla cerñ?

Kalaski kaz róza mam,
Hdyz sto mje
Zamac chce;
Cehodla tez njewonjam?

Cerñ mje kddy mjenuje;
Na brjobach
We kockach
Steju. Com nie w zahrodach?

Cerñ ja stajnje wostanu;
Cehodla,
Prasam ja.
Jako róza njekdeju?

Mato Kosyk.

So radso lehnyd mjes scony,
Hac bydlic poka zwadniey.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje**" Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 735, hygrometer — 1, thermometer we dnjo +25. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 739, hygrometer — 1, thermometer w nozy +14. Drazdzanska wjedrawina meni, so so ras wjedra lohma pschemeni. Potajkim wostanje wjedro cloyke a njewjedrojte.

Wjedro w nowym tydzenju:

Pondzelu: W nozy njewjedra, rano rosa, z khwilemi blonczne a tuzno, wjeczor njewjedra a hdyny beschcz, z mestnami hdyne wetrh.

Wutoru: W nozy njewjedra, rano rosa, z khwilemi blonczko, a rjenje, wjeczor njewjedra a hdyny beschcz.

Srjedu: W nozy njewjedra, potom z wjetschoa mrocznje, z khwilemi beschczik, slaby wetr, khlodnisko.

Schtwórk: Rano rosa, potom so wuczahuje, slaby wetr, hnadny beschcz, na wjeczor rjenje.

Pjatk: Rano rosa a kurjawa, potom blonczne, w nozy ku a tam njewjedra, slaby wetr.

Sobotu: Dopoldnja z wjetscha pomracznje, potom wdsyat beschczik, na wjeczor so wuczesnje, hdynjschi wetr.

Jutsje njedzelu Czandi blonczko 3,56 khodza a so 8,05 khowa. Mesacz shadza na ranje 3,48 a so wjeczor 6,41 khowa.

— **Wotwrjene wobkhodu.** Jutsje, 1. junija, dmedza wschi sdawne pschedawatkuje wot 11—12 hodz. dop. a wot 2—3 hodz. pop. wotewrjene bhcz. W tych samkaja tez dzelacerjo, wonaz wobkadowarjo a wotewrjenje — nizy w dzelarnjach — dzelacerjo kij we wikowarstwje njedzelaju, njesmedza dzelacz.

S Bórka. Lubomnu Hnschmannej knjezu je dzensa wjele pozdrawjenje potrjechilo. Jich 17likny hyn w Strelcach Kubleria Pétschki sluzesche. Boze stwicze chudu, poldnju lonjom zyanyck. Pschi tym jedyn kón zranichu. Wón mlodeho zhelabnika do zyanja trjechi. Bjez wumnje jeho nazakachu. Bohuzel bé zkazka zwuczowana. Za nekolrotke pohlady czelo zranjeny hizo wumrje. Rjech je Boh, kotrehoz raba je njewuskodomna, wumrje nym starschim z troschtarjo. — Tonle sruddzany pohlad njech je wschém mlodym ludzom, kij wokolo rosu kaz, hon, prawje na kedzbu brace. Zenje njeznajesch so z nym wot sadu z njeselcom blizsch. Kon so krizi. Dyz so ma so wobaracz, wuzije swoju bron: won wuprazi. Tehodla nasz start nafsmanicki burzo wmeje, z kotrym je wotsije a pschecejsnje-rjeczesch, hdyz so jemu klisch.

S Delnjeje Kiny. Wczera powoloniu su wotbyli jeneho pohonicza Schlenczerja k pohlednjenju wotmerjenj na Tuchorici Bozu rolu dowjesli. Nihdyczichi pa ny z Lipcza, bé duschny, hnydomny a-dnu wotpo Swojej zwonje sé zwerany a starozitnosczi njesboza storzesche, so so jemu njecha po wichu wo Jemu je, tak praji, tak hu jeho wotesli wotwalo. Ze tam pohladni ras, so swojim lubym pra przejesche na wrecuje.

S Malschez. Jutsje njedzelu 1. junija pospomnja hdyzkolwiek wotmeje so generalna zhromadzizna Maticzneje zalutowanje a wunoscznje pata Sendisy. Zobustawy so nalezuje prozecz, na tyle wazny dzinu wsche pschijcz.

S Khrosczic. K swjedzenskemu pohrjebnju schulerja so herbjah katolscy wuczerjo, a wekolki ludi holesche, hdyz hrebu we Wjentcej korczuje. Mlada liczba dzelacerjow bechu hwedzoju oficzelneho rozhorjenja se swofturi, nekto woltwarzentymi kolegami. Sto z kantorolo a wsischki wuczerjo Sepmank w Bachowej Hila w Khrosczicach. Schewczik w Malbitzach a Rjeczk w Motrowje. Hizo swonkownoji pohrebjenskeho mesnika sche swjedzenskeho rasa. Shadzowanka wotkort schurhlohnej narodnej hymnu „Mirna Lusica". Na wstatsche pschehlyda, knjez wuczer Sedobek wutrech wutrohnischo, wosebje wuczesskich veteranow k kantorjow, kotrymz bé wosebite mesno pschipokazane. wuzbehowasche we swojej rjeczi sich swérn a lakom sich pilnosczj a dzelawosczj na schulskim, zyrkwinskim narodnym polu. Sdwerzesche su naschemu lubej we 40 let a hischcze dlize klulli a njesmu lozsche bjelo stach pytali, ale wschó swoje mozy swojemu ludej ntevoschrobne wenowali. Dzen rozhowornowa swojimi dotalnymi dzelacerjemi ma wesiu jerkolej hebi, ale sentimentalnosci njesmé mecz pschewahu, bjewajo na to, so woni naschi a my sich wonstanjemy, so dale swaja swjask pschecejelstwa a kolegialnosce. wutrobne zlowa sdonczi je slawu na wotthwartjench namaka schturhlohnej wothlos mjes pschitomnymi. sdeje mnohe spewy klinczachu pschi swjedzenskej hodzinje, po serbskim kwasnym waschnju wuhotowanej, troz po messkim nyschnyce, tik so shromadzenje dale trajesche. W mjenje wotthwartjenych dzakowasche knjez wyschichi wuczer kantor Sepmank za pschejcenje zlowa, hlubi dalschu hobudzelawosci a wuzbehowasche nocznistwo jako korlo a sakad iwomozneho skutkowanja herstich katolskich wuczerjow. Spominasche na kaz, na prenje leta shromadzeneho skutkowanja a wupra ji swoju radosc a swoje wjesele nad wulkej liczbu nje schich hobudzelackerjow na schulskim polu. Swoji jednemu hobudzelackerjow na schulskim polu. Swoji jednemu hobudzelackerjow za harmonijeje spewy, za wschu wobo janu lubosc, wobzebje tehdomnischeho buja. Hischcze kotre bodzinki wostachu wotthwarjeni a wostajeni w sobu nej rosmlowje hromadze. Naschim wuczerskim veteranom njech Boh luby Knjez hischcze dolhi zywjenski wek zpodczi, so bychu so dale swojich wuspechow na wschi polach swjedzenskich mohle. Ad multos annos!

S Ludija. W nozy k wutorje je jedyn kolesak cze sniesbozil. Na nahlym puczu pola starseho pohrjebnika je najskerje do jeneho kamjenja zawadzil. Wschs wobla (Lenkstange) wjerhny po wo semju. Wokolo poln 1½12 hodzin jeho dzelacerjo na nadenku. Woni jemu zapschah wobstarachu, kij jeho do jeho wobyd nja w Herwigsdorfje dowjesli.

Feuilleton

Shubjena pjenjezna pozdrawa.

(Pokraczowanje.)

„Shrabaj se, Ernsto", wona jeho symnu ruku pschimnywschi praji, „wschak mosemy hischcze bóle lutowacz. Schtoz shubimy, je tola jenoj schodne kubla, a to moze so sazo zarunacz. Mialej stej hizo tak daloko wotrostlej, so za njej, kotrez mje za wusdilnu wuschiwatku znaju, bór'y dosez dzela dostanu." Na tajse wschelnje jónkez pytatschej tychaje nuzzle wot stareho muza wotezhnacz. Tola Bérka je smérowacz njemohesche. Won hebi hizo w duchu pschedstajesche, kak budze se jonu a dzecimi swoji ludy statok wopuschczicz dyrbjecz, kak bórzy czesto zaschuzena tzyka pod hamor pchehzahowarja pschindze; wschako bé won pózcze summu dolezny, kotraz mjesche so ledma z pchedacjom jeho malcho wobsedzenstwa dostacz. Hocz runje Bérka djenza hacz do popoldnja zanje zluzby njemesche, won tola doma njewutra a wo jedz, kotruz jemu jeho mandzelska z pchecejelnowym napomnitanjom pchedsloji, won njerodzesche. Wokolo dzelacerski hodzin hizo je won na pótu poda, hdyz jeho dlebe rosrudzene wobliczo wschudze bobuzelnosci wubdzi. Bliski direktor, pschecejelniwy knjez, runje z wjazarimi telegramami je zdobyse swoj stupl a z jeho djanja tak zkutneho wobliczka Bérka hnydom czitasche, so so nicjeho wosan nadzerj njemoze.

„To su hubjene wuhlady", so direktor k Bérzy wobroczi, „hym so hizo pola wschich mestnow, hdyz se trjeba, telegrafiszy wobhonjat, tola pozyzka so nihdze namakala njeje. Tu psched hudowczkom stej!" — Mózeze so pschezo", direktor z wobjarowazym hlosom dale rjeczesche, „na to pschihotowacz, so budzesce shubjene sarunacz dyrbjecz. — Njemózu Wam pomhacz." Pschi pschepytanju, wot wyschnosche poruczenym, so wupokaza, so de pozyzka z Barlina, so be 6000 hrimnow wopschijala a so be z cijze kom 350 wusnamjenjenja byla. Wotpótzana be wona wot jeneho Barlinskeho bankiera a dostacz mjesesche ju jedyn pjenjezník we Westfalskej.

Na dworniszczu hischcze ras wschó najswernischo pchepytachu a rozpominachu, tola so njewuzajsni, na kaze wyschnje je pozyzka shubicz mohla. Na sajpanebo pincz nika, kotruz mógl jnadz wo wozbobach, kotrez bechu tehdy w nozy w czakarni pschebywacz, nehcho wobkedzowanja hodne prajicz, bo direktor njedobomni; z czejza drje se tuton tez stareho muza pschewahji. Bérka je popodinju swoju sluzbu jenoj z najwutschim napinanjom mozow dokonjecz mohl. Hdyz bo won, zmjercz zprozny, podze wjeczor domoj zjumpalche, jeho na boba nechto zawola. Wobcz se Rybak. „Na, Bérka, kajke dha je to powjedanje, schtoz je to mjesche slyschecz", won praji, Bérku dobazhnuwschi; „je wérno, sche wjesbaju nesli na hwezdnej schczu?"

„Ja hym shubjeny stawsal", shrnje njewotstym hlosom wotmolwi.

„Po tajkim je wsprawdze wérno, so sche pozyzka 6000 hrimnami shubili?"

Stary mjelczo shlowu kwonu, a Rybak so zivje praschesche: „Mój Boso, kak jemuj je to mózno. Sa karu samknuli, prjedy hacz sche do czakarnje stupili. Na mózu pschijahacz."

Stary muj z czejza dodychu: „Ody budzich tola swojej karje wostal, Rybako, njebych zebi nekto jemuj pozyzku wo cliniez trjebal."

W Rybakowym hat wocjomaj so na wokomik hodz zaswécz a jeho huba so hrozuje sejese. „Schtwéche, hdyz to je za nunje czejza schkoda, hdyz zebi myslicze, so zwon nekat na tym wina, so je so pjenjezny list shubil", a wocjomaj lakaj a na Bérku hladajo wuraz.

„To njesbyam pralit, Rybako. Moje jenoj pozyzka jeho dla hrjeba, so zum porokom so bojo zamjelcal, so z Wami do czakarnje stupil."

Lakaju wuras so pschi tychle zlowach z Rybakowa wócjka shubi. S chopkom tutón starzowu ruku pschi „Bérka, wsjese, so jenje lépschemu pschecejelu njesjese hacz mje. Wérzce mi, tej mi so nekto zel, so zum wobrécznl, hobu do czakarnje hicz, a jenoj bobre wuzbehanje, wot kotrehoz zum so wjesel dol — ménjach so Wam pschi turnovej symje wdzensa groza berze czinu, mózje mje zamolwicz. Tola je, kaj je, mójesce so z mérzowacz, kara bé se tworzena, a ja mózu na to, so so pozyzka hischcze njenja abo jutsje (Wotkrazowanje.)

S Wulkeje Sowjnjy. Jenički dźowka swojeje maćerje, 18 lětna Löfflerec, je so pondźelu topiła. Pschičinu njeboščowjeho skutka je tak mjenowana njeboščowna luboscz. Wboha maćz je swjotowu, dokelž je jej muž we wójnje padnył.

S Drjezdzy. Nasche herbske towarstwo „Serbowka“ ma swjatše njedźelu, powołdnju w 5 hodź. we wjesnym hosćencu Schromadźinu. Budże so wo wažnych wěcach rozprawjowacz, tehodla so bohaty wopyt wočakuje.

S Kamjenza. Wože stwórte wječor je na Budyschkej hóry njedaloko „króny“ jedyn kolesaŕ z Budyschina do mjeho automobila sajeł. Njeboże kołojšibny, dokelž na popačnej stronje jědesche, sam sawinowa. Wón so na zbože lochko skrjeje. Jeho koło so rozbi. Pschi automobilu dźesche prědnja schklenza do kruchow.

S Mórkez. Dobrozdźelne towarstwo „Saxsse jezdraki“ (Sächsische Fechtschule). Minalakstka wotnoška, wotmě so pschichodnu 1. junija wječor we 8 hodź. w „kaczej korczmje“ we Rakzach dźiwadłowe pschedstajenje. Dracza budże to: „We wěnčku w schwarzkowym dole“ (Beim Kränzl im Tannengrund), ludowy kruch w 4 jednanjach. Cżłoty dołoplěc je za khorych a bědnych postajen.

S Delnjeho Wujezda. Nedźelu Crandt rano we 8 hodźinach herbsta a 1/410 hodź. mjenuše cżitanska Boża słužba w Wětrowje w Błotach (Sorawalo). Pondźelu rano wotpraji so statok katarja Wilhelma Scholty. Za khróte hodźiny jón plomjenja do porjela pschewodnocżkow. S dobrajeje nabohi jenož mało plomjenjam wutorhnychu.

* Cżełe njewjedra w Shorjelu a wokolinje. Bože pječe je mčło Shorjelz a wokolinu cżěžke njeboże potrjechiło. Dopołdnja we 11. hodźinje so njebjo pocżahny. Wětr je hnał pschechadza błyskałke a hrimałki. Krutki padachu stawkł palza wulke. Wone shijachu w jahrodłach wschitko do slěda. Se schtomow sdrěchu liśeje, kcżenja a nastawaze plody. Na polach je rožka najbóle cżerpjała. Tu žu so stujetza najbóle problemike. Klóšći k semi dele wisaja. Deschcżik so dźesche kaž lijenza. S namišlatych polow a jahrodłow so pjerickej wotpłahowi. Drohi a hoby běchu górjy torhaze rěk. Woda stupałche we wschelakich hajach do wohnjedženjow a pinzow. Na wschelakich mčstnach běše błysk do twarjenjow a schtomow sajeże. We wokolinje wulka woda najwjazy schkody w Leopoldshain nacżini. Wyšina rěcżka hacż na połdra metra stwrješe. W khlěwach a hrótach so wjele drobneho skotu tepi. Wjetschi skót hacż do brjucha we wodze stejesche. W Hennersdorfie so 16cżiny wuchownik Monsig tepi. Wón chcżesche do domu swojeju starscheju. K temu burbjesche mosćik pschekrocżke, přeš kotryž so hižo žolmy walachu. Te jeho šobu storhnychu. Sa jehyn kčrł pak so hischcże pschimny, na tym nimale pol hodźiny dołho wuhasnu. Ludźo wschitkowatachu a jemu rěbi wschcżišnychu. Wón chcżesche sa njon hrabnycż, kčrła so puschcżiwschi. Pschi tym pak mišny a žolmy jeho wotnjesechu. Jeho starschim a wschčm, kiž na brjosy stejo so wyznamachu, jemu pomhacż, so sezny. W žolmach so njeboženy tepi.

Towarstwowski powěstnik.

Lipa Serbska wotjědże njedźelu 1. junija připołdnju w 12 hodź. na swój wulšt na Mnišone a koncert w Budestecach. Jedyn auto stefi w Pančicach, druhi we Wotrowje w pospołanym času. Tutón je za sobustawy a jich přiwuchnych z Wotrowa, Kašec a Žuric postajeny, tamny za wšoch druhich. Njech kóždy wobdźělnik tu z dypkom je. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma štwórtk wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Te sobustawy, kotrež wjacy njepříndu, maja hnydom towarstwowe kolle wotedać abo je zapłaćić. Hišće dawam k wjedźenju, zo mi pradła a kóń dóšła a so prosy, zo by kóždy swoju winowatosć porjadnje dopjelnił. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach, Wotrowje, a Serbskich Pazlicach maja wutoru wječor 1/29 hodź. jara wažnu zhromadźiznu pola Jurša w Wotrowje. We 8 hodź. zeńdu so předsydstwa mjenowanych Jednotow. Dokelž so wo wažne wěcy jedna, ma kóždy Sokoł přiń, wosebje njech so tež předsydstwa polaje zastupjene.

Jednota „Sokoł“ w Kaleńcach přich. wutoru prostne zwučowanje po tym zhromadźiznu. Kóždy dyrbi přiń tež pasivni, dokelž chcemy wažne dypki wuradź.

Serb. tow. „Serbowsweca“ w Drjewcach ma njedźelu 1. junija pop. w 5 hodź. zhromadźiznu we wobydlerskim hosćencu. Dla wažnych wuradźowanjow so wšitcy wutrobnje přeprošuja.

Spěwne towarstwo „Sokolik“ nima přich. štwórtk 5. junija spěwanje, ale srjedu 4. junija po swjatkach.

Sokoł w Ralbicach ma přich. wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Serbske towarstwo „Serja“ ma wutoru 3. junija w Njechorjanu pola Symankec spěwanje.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. My jědźemy jutře njedźelu rano **wšitcy z cahom 4.**[15] přez Zhorjelc do Khočebuza. Auto njejědźe! Wšitcy njech cyle wěsće přińdu, też hosćo su lubje witani.

Jednota „Sokoł“ w Serbskich Pazlicach ma přich. pondźelu wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Zwj. zwuč.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 31. meje 1924.

Kupcy wcżera w Berlinje:

(Cyłe sta tu w miliionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	228 000
engelski bunt	18 305 000	cżěskoski króna	124 300
schwajcarski frank	739 100	10 mil. pólšk. mark	730 000

Němske pjenjezy běchu na šwětowych witkach z nowa krutnjene. franzowski frank pak dale jasnjakseny.

Efekty mjezachu wcżera w němskej burzy něchto powyschene kursy. Draždźanska Bank zwjetšenje trochu powyschene kursy sanjsa.

Produkty we wiki su sadźo wjasnyje. Rjana muka dźe po kupuje a tehodla też mlynny rožku trjebaja. Tola pjenjezy su jadne a kredita njedowo. Kupzy za rožku žadne wuschcże wyschcże płacżiny njewjschi wolesa. Pschenza je njeměła. Też w jecżmjenju a wowsu so malo pschemčnki. Rusa pschenza też njeměła. Maiš a mukowy jecżmjeń so cżełu pschedawataj. We womjeschkach so janeho pschemčnjenja njesapiša. Zentnar płacżesche wcżera

w Draždźanach

pschenzy 7,85—8,10 rožki 7,15—7,40 jecżmjenja 8,25—9,— wowsa 7,05—7,30

w Barlinje

pschenzy 7,75—7,90 rožki 6,60—6,85 jecżmjenja 7,25—8,30 wowsa 6,35—7,75

we Wróśławju

pschenzy 7,80 rožki 6,75 jecżmjenja 6,25 hacż 7,75 wowsa 6,25

schtwórtk w Shorjelu

pschenzy 7,5—8,— rožki 6,6—7,— jecżmjenja 8—8,40 wowsa 6,40—6,80

Wiki wuzjekowneho skotu wcżera pjatk 30. meje (Marwichhof) w Barlinje-Friedrichsfelde: Hacżrunjk běchu nalo skotu pschihnali, wiki so tola mčrnje wotmčchu. Skót wuzdźe, dokelž su pjenjezy žadne. Jenož zyte rjany skót pozdi hischcże rjany wjesnjes. Na zwjatnym skotu dyrbjachu 1. rjadowni: 1200—1600, II. 900—1200, III. 600—900, dobitaki 300—500 šł. hr. Wot 1. junija so wiki rano w 7 hodź. sapoczinu.

Stótne wiki šandźenu frjedu w Beer w ranschej Friedrichej. Na pschedań pschihnjdże 450 schtuk. Wiki sašo rjane płacżachu. Dejne a wuzkokuzcżine krawy płacżachu: I. kajkosće 450—500 II. 900—400 III. 150—350 jałowy I. 400—425 II. 250—325 III. 125—225 wołoczki 100 hacż 350 jałowzki 1—2 lětne 100—300 šł. hr., połwinjej stój 200—250 wowzy 15—20 jehnjata 3—8 prošata 10 hacż 15 běchu 26—40 šł. hr.

Butra na witach w Barlinje: I. 1,45 II. 1,40 III. 1.30 šł. hr. po puneze.

Na pschedań:

Schijaza maschina trjebana w Lubiju Bismarkowa haża cżo. 6 delka.

Kóń, 4lětny w Khelnje cżo. 4; wallach, Hartmann we Wjeleżinje, telefon 27.

Wjzy, wowcżerske młode, w Radworju cżo. 40.

Wóss, dźesacy w Budyschinje na Tšelonkej drohi 26a delka na prawo.

Krowa, młoda wuzkokuzcżelna w Kunnersdorfje pola Kanjenza cżo. 20

Jałowa wuzkokuzcżelna a šylny běhak w Nadrósnej Hrabowzy cżo. 17.

Sěno, 10 zentnarjow abo na šlomu wumčnicz Walter Jährig w Kamjenzu.

Sčo pytaja:

Pjekarjeŕ, Emil Liebig we Wurjazach.

Wojnaŕki, Max Rychtaŕ w Huckinje.

Holza, Rostowa w Budyschinje na bohatej haży cżo. 5.

Płacżizny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wołijowe žyzniše we tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacżizny po Matej hriwnje.

	30. 5.	28. 5.		30. 5.	28. 5.
Pschenza	155-158	156-159	rapš. wokrisch	9,80	10,00
rožka	132-137	132-137	woch. melasa	7,75	7,75
nałšt. jecżmjeń	158-166	158-166	ječadźa	11-13,00	11-13,00
nał. jecżmjeń	—	—	běrnaze hrušk	20-20 20	20-20,60
wowsa	127-135	127-135	bury	13-14,00	13-14,00
kukuriza (Mais)	—	—	wola	10-12,00	10-12,00
pschenczin. muka	22-24,75	21-24,75	lanu wokrischi	17-18,00	17-18,00
rjana muka	19,50-22	19,50-22	módre łupiny	10-10,50	10-10,50
pschenez. mot.	8-9,00	8-9,00	lolte lupiny	13-14,50	13-14,50
rjane wotruby	9,20-9,80	9,20-9,30	sinna. 50 kg	2,30-2,60	2,30-2,60
rapš	270-275	270-275	ślonca, rjana	1,00-1,10	1,00-1,10
lanu łupjo	380	380	„ pschenj.	1,00-1,10	1,00-1,10
hrósch	14-15,00	14-15,00	„ wowsjna	0,90-1,00	0,90-1,00
pjelušćki	10,00-11	10,00-11	„ jeczka	0,80-0,90	0,80-0,90

Dźeżdżanska burza.

Pschenza	15,70-16,20	běrnaze hrušk	22,50-23
rožka	14,30-14,80	pschenicz. wotruby	8,40-8,80
nałšt. jecżmjeń	16,50-18,00	rjane wotruby	8,80-9,30
nałwyšši jecżmjeń	—	pschenicżna muka	25,50-26,50
wowsa	14,10-14,60	rjana muka	23,00-25,00
cżetwjeny błeczel	155—170	woka	19,00-19,75
rapš	—	pjelušćki	18-18,25
kukuriza (Mais)	20,00-21,00	hrósch	22,00-23,00
žuche trubnički	11,00-11,50	pokrotve truh.	17-21

Tydźenska rosprawa wulkohymjenjenje Metz a Co. w Barlin-Steglitz. Wjedro šymam hyni. Nałetne wušyny su hiš nimale holowe. S wumjeżacym transowych hymjenjow dale njeńdu. To abo tamne šymjo počżnje hižo žadnische hyeż, hewak pak šymjenja dožahaju. S błeczelowych hischcże módre luzernowe dże. Zukarnatowy błeczel mjenje dże. Wjetšche dźełby wulkoformatneje kukuriży (Pferdezahnmais) hischcże rozpschedachu. Zentnar płacżesche: cżetwjeny błeczel 70—80, běły 110—170, ša schwedšti 35—62, módry 54—74, žołty 32—40, wumrócżany (Wundklee) 68—75, jendź. wódna powodnina 36 hacż 48, tlatka 36—46, žołnik (timotej) 33—45, łučna trawa 55—75.

Wjezne płacżizny w Budyschinje.

wot 31. meje 1924

Wysche płacżizny su po štotej hriwnje rošmia.

Předmjet		najnišša płacżizna	najwyšša płacżizna
Pschenza, šwonka wotedacża	50 klo	7,70	7,75
Rožka, šwonka wotedacża	50 „	6,75	7,00
Jecżmjeń, šwonka wotedacża	50 „	7,50	8,50
„ nałšmikli	50 „	—	—
Wowsa, šwonka wotedacża	50 „	6,75	7,00
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	1,75	2,00
Sčno	50 „	2,25	2,50
Słoma, ſ masch. młótz., prak.	50 „	1.10	1,20
„ ſ maich „ k sajź.	50 „	1,40	1,50
„ ſ zuwami młócżena	50 „	1,80	2,00
Pschenczina muka, 70 %	50 „	13,00	14,00
Rjana muka, 70 %	50 „	11,50	12,50
Pschenczne wotruby	50 „	4.80	5,00
Rjane wotruby	50 „	4,80	5,00
Prošata 908 schtuk	1 schk.	10,00	22,00

Drobnowikowanske płacżizny w Budyschinje.

31. meje 1924 po hamtiškim powjedzenju.

Wysche płacżizny su po štot. hriwnje rošmia.

Twora		najnišši płacżizny hr.	najwyšši płacżizny hr.
Howjaze mjaso ſ kosćemi . . .	1 kg	1,20	1,80
Cżelaze mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjaze mjaso	1 „	1,60	2,40
Swinjaze mjaso	1 „	1,40	2,20
Tukrajny šwinjazy schmalz . . .	1 „	2,00	2,40
Pschenczna muka	1 „	0,32	0,40
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Khleb	1 „	0,23	0,25
Jedźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajš	1 „	0,36	1,00
Hrósch	1 „	0,56	0,72
Soski	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjazy schmalz . . .	1 „	1,44	1,56
Sčuščeny pokcż	1 „	2,00	2,40
Dobre mloko	1 št.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,00	4,80
„ „ wutrajna	1 „	—	—
Jeja	1 schk.	0,11	0,13
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Kokor drobny	1 „	0,80	0,88
Petrolej	1 „	—	0,36
Komjentne wuhlo (bomj. tepi.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1,25

K dźensnišnemu cżišu pschileži pospytanje firmy „Deutsche Werke A. G.“ büro w Drjezdźanach. My tele pospytanje **wosebje** naschim cżitarjam **porucżamy.**

Cesćenym Serbam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo 2. junija 1924 w Budyšinje, na žitnych witach čo. 7 (w domje firmy Baldeweg a Sachse)

mukowu předawarnju

wotewrju. Budu so prócować, swoje młynske wudźełki najtuńšo a w najlěpšej kajkosći předawać.

Z najwyšším počesćowanjom **Kurt Mäßling**

Dalokorečak čo. 126 a 200.

rjany a pschenčny młyn w Hornjej Hórcy.

Wopytajće našu wustajeńcu na skótnej wustajeńcy we Wojerecach

wot 1. hač 3. junija 1924

Welsec kupny dom w Kulowje.

Česćenemu wobydlerstwu w **Kozarcach a wokolinje** dawam k wědźenju, zo 1. junija swoju

pjekarnju

zaso wotewrju. Rjanu rjanu a přeńčnu muku mam stajnje na skladze. Budu so stajnje prócować, swojemu česćenemu wotebjerarstwu najlěpše twory podawać.

Z počesćowanjom

Hańža Lipičowa.

Młyn w Kozarcach.

Wulki serbski koncert.

Njedźelu, 1. junija, wječor we 8 hodźinach, wuhotuje

„Lipa Serbska“ z Pančic

koncert w Kernichec hosćencu w Budestecach.

Wšitcy Serbja su na njón lubje přeprošeni.

Lubin a Lipa.

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku

(towarstwa dostanu wosebity rabat)

pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuja.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

při měšćanskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 223.

W Žornosykach

so njedźelu, 1. junija 1924

meja dele bjerje.

Swjedźeń wuhotuje Žornosyčanska młodźina z wobdźělenjom spěw. towa. „Radosć“. — Započatk pop. w 2 hodź., wječor 1/2 7 hodź. su **reje** w Stangec hosćencu w Bukecach. — Wšěch lubych Serbow a přećelow přeprošuje **młodźina w Žornosykach.**

Připrawny wubjerk za.

zwjask serbskeho ratarskeho dorosta

zwola na **8. junija 1924**, 1/4 4 hodźin popołdnju do **Khrósćanskeje „Herbskeje grychty“**

I. porjadny zjězd „Serbskeho ratarskeho dorosta“

Porjad jednanja:

1. Powitanje.
2. Skhwalenje towafstwowych a zwjazkowych wustawkow, programa zwjazka a organisowańskeho porjadka.
3. Přehlad wo dotalnej dźěławosći připrawneho wubjerka „Z. S. R. D.“
4. Přehlad dźěła w jenotl. towafstwach.
5. Wólby po wustawkach zwjazka.
6. Přednoškaj: Kak ma so burski statok we nětčišim času zarjadować, wo swětowych pŕocowanjach ratafstwa.
7. Zjězd w Lubianju. 8. Namjety.

We Khrósćicach, dnja 29. 5. 24.

Připrawny wubjerk „Z. S. R. D.“

Kofej, najlěpše měšenja

punt po 2,30, 2,60, 4,00, 4,40 hr.

poruča **Otto Sachse**

Mała živnosć

so wotnajeć pyta. Poskićenja pod „B 33“ na wud. Serb. Nowin.

Živnosć

20 kórcow wulka z lěsom a łukami je tunjo na předań. Dalše zdźěli **Mencel w Dobrošecach** pola Njeswačidła.

Centrifuga

hišće jara derje zdźeržana je na předań **w Žděri čo. 16.**

Wysokosućelna podobna **kruwa** je na předań w **Lipiču** čo. 38.

Wysokosućelna **kruwa** je na předań Kubšicach čo. 12

Pytam hnydom

staršeho muža

jako 1. wotrodka ke konjam, nježenjeneho abo žehnjeneho bjez dźěći

a 2 holcy

(dejše hač je).

Kral, kubleč we Wulkim Wosyku.

Pytam sylnu spušćomnu **holcu** kotraž so do hosćenca a ratafstwa hodźi. **Francelec hosćenc** w Delnej Hórcy.

Zamkař

wustojny za twarjenje a porjedźenje kolesow a motorskich kołow so hnydom pyta. Bliše zhonić we wud. Serb. Now.

Jědźne běrny

su na předań **we Weselu čo. 7.**

Dobre derje zdźeržany **wóz** na 2 konjow, a jedyn derje zdźeržany mały **kruwjacy wós** a wysokosućelna **kruwa** na předań **hosćencu we Worcynje**

Jenopřežny

kučowy wóz

za 6 wosobow ma na předań **Worjech w Brězynje** pola Hućiny.

Młoda wysokosućelna **kruwa** je na předań **w Dalicach čo. 5.**

Z tutym wozjewjam, zo sym so we Budyšinje jako

prawiznik

zasydlił. Swoju praxis wukonjam sobu z knjezami prawiznikami justic. radźićelom Wesserom, dr. Beierom a dr. Fiedlerjom w Budyšinje, na

nowych hrjebjach 16.

W Budyšinje, 31 meje 1914.

Dr. jur. Meyer,

prawiznik.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Je čitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach“.

Derje paleny **murjeński cyhel** bě, je a wostanje

najlěpši a tehodla **najtuńši**

twarski kamjeń

Jenoż z palenym murjeńskim cyhelom dostanjeće suche a na kóšde wašnje bjezporočne trajne twary

Cyhele k znutřkowemu wustajenju sćěnow, cyhele za njewobmjetane sćěny (Rohbauziegel), wšě druźiny formowych cyhelow, porózne dźěrkate cyhele, porózne wjerchowe cyhele

Najlěpše tonowe třěsne cyhele, — jednore třěsne cyhele (Biberschwänze) a falcowe cyhele — we wšelakich barbach

Mysłomnje nizke płaćizny, přihódne płaćeńske wumjenjenja. Nam je stajnje móžno podawać

Předawarnja cyhelow z w. ruk. **w Budyšinje**

na Bismarckskej dróze 5. Telefon čo. 163.

Poručam swój bohaty skład lohkoběžacych hódnostnych

znamkowych jězdnych kołow

kaž tež wšě přisłušne dźěle, mantle, šlawchi atd.

Wšě wuporjedźenja wěcywustojnje a najpřećelnišo wuwjeduje.

Walter Pietschmann w Budyšinje

na Wjelećanskej dróze (podla nětkonšeho hosćenca „Heltorer Blick). NB. Mam wjacy trjebanych, derje připrawjenych muławych jězdnych kołow na składźe.

Drjewowa awkcija

wuteru 3. junija, na Jitkowskim revěrje (při Kanjećanskim puću) we wotpalenych zastupach so ma drjewo po losach na přesadźowanje přidawać, tehorunja 15 losow pjeńkow we wotdźělenju Ig. 18. Kupcy zeńdu so dopołdnja we 9 hodź. we **Truplinje.**

Rakećanske hajnske zarjadnistwo.

Smutny podawk.

Srudna a nohła smjerć Lejny, mandźelskeje Jana Schütza, žiwnosćerja we Lejšej pola Wóšlinka, rodź. Schołćźa z Mortkowa, z blyskom šarańcza 22. meje 1924, 39 lět 9 měs. stara.

Ach, wulki štyrt a trudoba
je Schütza dom nětk podešła.
Za mnohego so widźi tu,
tak bjetone Boże puće su.

Ta smjerć, tiž chodźi wokoło,
ta dźěćiže tej tu pisćes poło,
a hdyž sbratřny nahle tu,
tu lubu mać a mandźelku.

Hdyž su tam běrny pohłednje
wischał bitnje Nadži do semje,
a ś bźěłom bźěłu hotowi,
so smjertny jandźel přischilźi.

Tak jara nahle sbožny so
tam strałcyne, cźežke niewjedro,
a dešćiži wischitkich pšeheknjenje,
wjsche ś połow domoj cźekłoše.

Sšo woni tej dom hotuja,
wjsho na wóz ś khwałbom smjetaja,
duj ś rałom dyri njewjedro
a na semi tam leja tjo.

Dwoj pat so bórzy zhradachitaj
a ź bźěł tako pschinjedźechtaj.
Ta lubu mać a mandźelku
pat bě so ś bitnjom wozrita.

Ta lubu mała bjewcyjicka
bě spodź woła załitka:
tam płacje jara žałostnje,
hdyž widźi, jo mać morwa je.

Ach tajši bě to trudny cźas,
mać ź pola morwu wjesoja;
a pschi njej płacje bjewcyjicka,
tiž maćerna bě lubuscha.

To gyła wješ so nastrožo,
hdyž tutu powěšć zahłyscha,
a bźěłachu so hromadźe,
wjsho wopłakanu zeniwje.

Tón Cłowjek jako trawa je,
tiž bórzy zwjadnje, zahnje,
daj w tóhodym wokomi njenja,
šmy smjercži hłom sraki tu.

Přeco bjewcyjkimi tčitanej,
so ś Janom Schežu wojeni,
schtoj bě nětk ličnjew tutych dwaj,
hdyž stała je tu na marach.

K cuniše na tym šamnym bźe,
hdyž ś domu ju woz njesechu,
bě so bomu nutš wjedźenu,
teh' jako wdoba mandźelska.

Tak šy tu jeje mandźelski,
nětk pschewobzał we trudobi.
swojoh' doma cźelo tłuste
wulkich a małych hromadźe.

Nětk we najrjeńschim nałožu,
hrjebj hrańnych honow na poła
bě jeje šmjertne łóžo tam.
hdyž cźahnyła je k njebjesam.

Se wschego šwětnosć' sternanje
a wschelkeho tej rudźenja
je Bóh ju nahle wotwołał,
jej w njebju wěčnu zbožnosć bał.

Dwě łóžce stara šyrota
bě pisćes šmjerć mać tej šlubna.
Nětk šawstajaj ju šobu
tři lěta staru bjewcyjicku.

Nětk ś njebja wam wschim přeh
ach njepałakajće mojeho
mi šo tu jara derje bźe,
mój Sbóžnik šam mje tróšcheje.

Tak špi nětk derje, Lejno ty,
hdyž pschetrała nětk wschitko hy,
tu na Terchowje w Bóšlinku
my pschihódnemu tej za wow.

Twoja cheta a šmótrc **Hańža Budelka.**

Arnošt Dučman
Berta Dučmanowa
rodź. Mulkec
zwěrowanaj
Budyšin, 31. meje 1924

Přiłoha k číslu 126 „Serb. Nowin“

Sobotu, 31. meje 1924.

Wulki wulět spěwańskeho towarstwa „Radosć“ do Delnjeje Łužicy.

300 kilometrow w nakładnym automobilu po Łužicy.)

Sawdźenu sobotu rano wokoło 8 hodź. dojedźe wulki nakładny automobil s pschipowjesćenym wozom do Bukez. Mjeńe'che tónkrocz zyle wobjedźe nadawši: Piches 90 zobuswowo zamnischeho serbskeho spěwańskeho towarstwa „Radosće“ dowjeźe'ć do Delnjeje Łužicy nimale hacź do posledneho kćeńta na dołhim ranju, potom pjeć pschez nu hacź do najdal'cheho kućeńca na dołhim wjeczoru, do Błótow, a sabo wrócy. Sawdźeše Jana maliczkoscć, pschetoł nakładny automobil njeje žadyn salonowy. Tola Bukezanska serbsce młodźina so niczeho njeboji. Ma rado'ce do žiwjenja a wulku luboscć sa serb'ki spěw a serbsku wjeź. To pěstowaćej a budźićej ześ w Delnjej Łužicy be'che nadawk dałoseje jé'dy.

Piches Budyschin a Rakezy wjedźeše jěsba do Wojerez, hdjež so łacźni a hłódni wocjerstwichu sa dalsche puczowanje strapcy. Pschemérichu serbsku holu mjes Wojerezami a Hródkom, stajnje we wulkej próschnej mróčeli. Tola žamo prochi njemóžeše rado'cź nad njestwurczenym puczowanju a wjesołe hłosy słemcź. Trochu se łapo'dźenjom, dokelž so auto pola Hródka špjeczowasche dale jěcź, dospěchu wokoło 5. hodź. Khocźebuzy. Khocźebuzy, runje na wjeczornym wulkhadźowanju, so njemałe dźiwnachu wjesołej wuprawje, s tolstym próchom sawodźejej. Potom Rogowna, psched Pignom wulke jěsory a słónčnje: Tornow. Je to rysy burska wjeź wo tyšaz wobwdlerjow, ryšy serb'ca, wscho jenoź serbski rěcźi, z wuwsłaćom — skoro jenoź sararja a wucźerja! Hdźe namaka'ch tajku serbsku wjeź pola nas? Ale wutroba ce boli, hdyž blize spó'najesch demoralisowaze wuhlédi pruskeho germanisowazeho systema, prus'keho ducha w tutych wulkich hischcze dźensa kaž skoro s dźiwom Bożim ryšy serbskich wšach, to rěka: po rěcźi, po myślenju w'chak prusskich. Tutón dźensźnišchi pschi duch wopiśaćej, k tomu hłuscha wobsebity studium.

Tola na'chi spěwarjo njenjeschachu žo je žanymi tajkimi cźežkimi myślemi. Běchu pschikhwatali s ideałnej spěwańskej dul'cu, so bychu sanjeśli ras zuni, ryany, cźisty serbski spěw tam, hdźež je nimale womjelknuł snapschecźa zuzym, s dźěła hrubym němšćim spěwom dźensźnischeje młodźinu w šamych „Stahlhelmach“, „Ordenach“ atd. wotcźehnjeneje. Lědma běchu tolsty próch se šebje sklepsli a hižo srejachu sestupani na jewischcźu mjen'cźeje žurle, kotraž bésche bórzy pschepjelnjena. Njedźiwajcy wulkich strapcow dołheho, njepschihódneho puczowanja wustupi 80 spěwarjow wobschirjaceje chor s runje pschikładnej dźiwipimi a runje tajkej spěwnej dokonjanosću pod wešćym wjedźenjom swojeho dirigenta k. wucźerja Kerla. Sasłuženu khwalbu móju žebi salutowacź, kotrejež rospratwa bo hižo we wutornym cźišle wocźišcźa. Hischcze dołho „wudźerżachu“ njeslemjenjomni Radosćerjo pschi wjesołej rejzy, na kotrejž ześ serbsku mezu sarejtwachmy a sa'pěwachmy.

S njedźelu cźakajsche wšo hłowmy dźeń naschebo wulkta na naš. Po p'checźu prěnjeho w Delnjej Łužicy nastawažeho towarstwa „Sdadnosć“ w Schtrjazjowje bésche žo sahrodny žwjedźeń w tutej wjeź srjadował. Tola njebjo nam njebywsłeche. Bé'che sakhmurjene, haj počza kapacź. Schpatne to wuhlady dla wopyta a zyleho wuhotowanja. Sabo wrjeifotafschtaj naschej wosaj p'ches Khocźebus. We Deschnu po'sałaschtaj psched starodawnej zjurlju, hdźež kantor bjes pilschcźelow nasp'ěwasche psched serb'cej spěwazej wošadu. A potom po serbskim prědowanju tamnischeho sararja Schwjele, nam tuateho delnjoserbskeho wótcźinza a wjedźerja, saspěwa mužśi khor Radosće korale. To běchu wopraudze hłuboko žiwjaćeze wokomiki, kotrejž wésće ani my ani naschi delnjolužiśzy bratrja njesapomnja.

A sa Deschnom hnydom Strjažow. Girlandy a rjenje a ś wulkej próju pschihotowana schrodna naš witachu. „Sdadno'cź“, wošebje jeje wjednik k. Klawa, běchu wulku próju nakožowali. Tola schto wscho pomhasche, hdyž naš njebjo njechesche witacź. Dźeń spěwańskeho programma wotwitrachmy w mjen'cźej žurli, druhi na žwjedźeńskej sahrodze, ko špuschcejejo, so wjedro trochu wudźerżi. Tola pofluchaństwo dyrbjesche k deschcźnišej p'chimacź.

Sa to wschak ko pónd'elu šmili, so mózacźmy kraźnu jěsbu na cźolmach pisches Błóta njeckoženje wužiwacź. Sserbske spěwy klinczachu — kaž skoro po zyłej dołałnej jěsbje — po tutych njewzdźenje kraźnych a sajimawych nižinach.

Pschemérinschi tak zyłu Łužicu hacź do Lubnjowa, sejtždachmy so tam wjeczor na naschej wosaj, na kotrymaž po 300 kilometrowe'kej jěsbje dnje śprózni, tola bjes wjesołeho sadźiwka a bjes njesboža we nozy w 3. hodźinje dospěchmy naschе lube Bukezy.

Sćmy so wrócźili s mnohimi sajimawymi saczišćesćemi a nałhonjenjemi. Sćmy wosčerčili naš serbski wobhlad, kotryž podawa na'chemu narodnemu dźěłu scherschi podkład a wyschschi wukónz.

Njedźelski wjeczor.

(Wobras se wšy.)

Přjedy hacź so domejšesch, je luba njedźela prjeck. Swónčk na wěži dźakuje žo ji sa wschě dobroty a strowi je kwjatoczynym hłosom njedźelski wjeczor. Cźišče, zyle cźišče, haj na vorstach wlecze so do wšy, wita lube błónicko do sloteho łóžka a scźehnje s hwězdami pożpyty sawdźek pisches zyły žiwot. Ale mjeńe'co a pomału. Pobłudna šyba sasćerčeze w keraschku a po cźežu zyle wetmjelknje, khiba so hischcze žabam w błisku hacze pokiw k sapočatkej da. K šparu dże mejška pycha a kraśnosć a mily žesir dycha w Božej stwórbje, lubosna wón balsko wokoło.

Kóny wjesći w jenej khłódnizy so hudźi na mandolinje a na kitjeźim dworje pišťa so na cźahatej harmonizy a cźrjida hołzow a hołzow śpéwa. Teź teje so hudźa a nadobo badźa so do sloka na holej semi.

Tu a tam žebža starschi ludźo psched khěžu, ale du bórsy lehnjeź. Rano je nóz prjecź a potom réka, sabo kruce dźelacź.

Wošebje žłuscha njedźelšti wjeczor młodźinje. Ta poczina hakle wožiwjecź, hdyž měšarjk a hwězdy skhadźeja. Bjes nich to teź dże. Někotrezmužkuli je to lubšcho. Njeje wschitko widźecź a měšarjk žwódka njeczini. Schto mohł tón wscho powédacź. Sa młodźinu je njedźelski wjeczor to najrjeńšche. Pol tydźenja myślitich na šandźenu njedźelu wjecźo a druhu połoju wjeselišch so žiło na pschichodnu njedźelu. A słónczinje je sabo je. Teź wjeczor na žiwjatych hujach so wita. We wjezjy wscho wožiwja. Kak žo to wschudźe žmeje a tichoze, bórbota a powda, na puczach a sćežkach, pschi płotach a kerčkach, pod schtomami a w khłódnjacach, na ławkach a pschi studnjach a hdźe druhdźe. Pschezy take ezjidźki hólzow a hołzow. Wicźki létniki su sastupjene. A kak so wšy horje a dole cźahaju Zyle paźmo hołzow kruce šo so kuru dźerżo. Druhdy žwyla khrobity pachoł jich rjeczas rostorhnješ, — ale podaram. Kak žo potom jenu wušmeja a jemu napowschcesa. Sa nim cźehnje schwita thadłi — zigarety kurjo, sapałki sapałcjo. Zorty žo cźinja, hłupošće žo bledźo. Mjesćichi muzśi praškot žuwa žo bóle nahala. Po mózności we sćinje. Sapalene zigarety dźerża w płonej błóni. Njeśmědża hischcze kurjecź a wot staršćich pacholow buchu hižo tehodła wuplazani. Njejšu wjazy tak hłupi, cźinja, to bóle mjeńcźo. Mjestrowo wschak je sa tajku młodu juschku. Ale schto młodośch stara, hdyž w połnej strowošći tkéže. A na posdźišche wona nicźo njeba.

Po zyłej wjesły juch a tryk, hara a rozot, so žo starschi ludźo hórscha a wschě rjeczašniki žu dźiwje. Schto budźa žebi druhi wjesnjenjo myślicź. To nicźo njeschkodźi. Ssmy tola jenoź junu młodź, měni młodźina. Sa to je njedźelšti wjeczor. A hdyž so na naš rosžpyaju, cźhcemy jim rjcz, kajgy žu w žiwojej młodosći byli. Wo nicźo tymaušchi hacź my.

Khóšš sapriot, hdźe žu tola te holzy wostałe? Přjedy runje psched nami dźěchu a nékto žu prjecź, kaž by je semja pożrjela. Budźeće šmérom! Zyte cźišče! Tam kotrejž to špěwaju! Nè, nè, to žu druhe. Hacź žu ša skhowałe? Ah, hlejeće, tam lébjerka pod wulkej krušchwinu hebža. Na bélych šalach je špótnaju. Haj, to šu — to šu! Někto pal šoku sa nimi! Naiprjedy wschak cźinja, kaž nochcźe wo hółzow nicźo wjedźecź. To žo šatorhaju a wonjedźeja. Ale we wutrobje je jim hinak. „Wschistoinoseće“ dla žo tak sadźerža. Najradšcho chcyte cźekunyć. Priš, praš — a šuk běchu wschě pschés durička. kwon. A cźi thadołjo — nó to tam štoja kaž tajke wótšiłi a myšła, so je to tak ménjene. Kaž by jich někto se heju dyrił. Stónczinje dostanje jedyn i nich kurožu a rjekne: „Wuschcźmy žo sa nimi. Počźerimy je tak dałoko, tuž žo njewidźaja!“ A někto nohi pod pažu, po wšy dese Ale holzy žu jeno wokoło khěže běžałe, ś druhimi burcźkami do sahrody a hezża hižo sesko pod starej krušchwinu. To cźi traje jenu khwilu, druhu khwilu, ale cźi hłupi thadłojo wjazy njepschińdu. Hacź žu dozsyła wotcźehli? Nó, tajkele schmotawe wicźikoje! Schto holzam tuž šhywa, hacź ja thmi bratrami běžecź. Nè, chzeda hebi prawie wótšje špěw saspěwacź. A jeli žu thadołojo mudri, dha tola sabo bliže pschińdu. Hižo klinczi holczkow njeby špěwacź pschés cźichi wjecźork: „Dobry wjecźor marjerka, hdźe je wasche dźowcźicźka?“ —

Dohło njetraje, hižo žo někotsi ś zigaretu wokolo płota schmóraju. Mój jejdyrko, to njejšu cźi prawi. To je Wildarkej Arnoschť s wulkhubatymaj towarišchomaj. Ach — njech wstanu,, hdźež popjeć rjecźe. Maschy holzy wubźa žebi se šahrody a trjecźja žo wyšche na wšy se prawymi. Cźinja, kaž bychu žo pschehladałe a dadźa žo někto rozadowacź.

Tak bże zyły wjecźor, hdyž reje njejšu. Wokolo jédnacźich, na pół dwanacźich smérnja žo na wšy. Pomałku du domoj a pscheja žebi dobru nóz. Cźy šnik na wěži bije hižo dwanacźe. Kaž by někajši „rapł“ kydnył. Njemohł trochu rosuma mécź a hodźinku pschidacź pschi tak rjanym njedźelšťim wjecźoru! Ale kšdy wša ma dwě stronje. Saludowane porty buchu žo na tom radowale a nózny straźnik pak žo hótichzi, so ma hischcze hodźinu dźeše po wšy thodźicź a straźowacź. Dundaje cźehnje se ś wjelim Mórešom po wšy dele. Sšlyschi njeclego žo durje wotewrjecź a sawrjecź. Tam sšlyschi schukot a šmjerje. Sdasche žo jemu abo bésche wopraudźe: Nihdźe žo šylnje wotoschi. Ah — tamle dże Wésmanez Khorla domoj, khétro posdź. Kak jeno žo pschi płotach a khěžach šywa. Njecha so widźecź a špótnacź hacź. Khwrnak je horje sčinił, hłowu do njeho sčahnył, dże wokolo, so jeho straźnik špótnał njebu. To šo žadanje myli. Tajkeho nóznego straźnika, kiž ś wotewrjenjemaj wocźomaj šwoje sastoinstwo wukonja, nichtó njesjeba. Wón šwojich dundakow šnaje a wé, kak na cźahu je. Wobk schtwak wjele — hušto dosć njewjescholeho — wo šwojich nóznych nasłonjenjach powedacź, wjazy, hacź žebi nécźtšeźuli myšli. Wón mjelcźi, njecźini klesti. Kajża tordija by druhdy we wšy

Stawišniske powjesće ś naschich serbskich wšow.

Sarécź.

Mjeno wšy nam pscheradźi, so wješ njeje ś najprěnšcheje doby serbskeho sašydlenja, ale je wutwar abo wudwor podźišcheho cźasa, 1.—10. léťstoka po Khr., a wotnamjenja wješ žadu rěči, sa rěku. To by dyrbjała Łabowšli wutwar bycź, dokelž je jenoź njes Łabowom a Sarécźom réka. Schtó je prěni němšći Sarécźanšli knjes był, njeje šnate. Wješ je wošcźe do Łabowšiskeho burgwarda hłuschała. Ryckerike šydlišchcźo je tu bylo, jeho wobhrodźenje ś poldnyu šarege wješi hischcze dźensa ś wulkeho błeła wobsteji a je wobydlerjam hischcze jako tajše šnate, dyrnjeż tam dźensa na méstnje šarcho hroda 4 žiwnoscze šejale a šo wot cźasa pscheménjenja na 300 lét minyte. S powedźe ś léta 1388 a 1412 mózemy šudźicź, so je tehdy a do tuteho cźasa šwójba ś Luttity Sarécź wobhrodźiła. W prěnim lécźe postaji Klukschan'ki sarał Hendrik ś Luttity la šwoju faru 2 mark 4 šréborny danje wot šwojeho wobhrodźeństwa we wšy Sarécź. 1412 Mi'chynjanski biškop Rudolf tuto darjenje wobkrućźi. Pjchi tym žu mjenowani tehdomnischi Sarécźenjo „Pětr Heynke, Pětr Reschau, Mathis Jenk, Pětr Bola, Jakoff Trinkus, Kuna Schuricz.“ Wokolo 1600 wobhrodźi šudźo a wješ Hans ś Ponickau a po nim wot l. 1607 Hans Khrystof ś Ponickau nad Rakezami. Wón wobhrodźi tež Łabow, kaž hižom nan. W šamžnym lécźe (1607) kupi Sarécź (ś Łabowom) Bjedrich ś Luttwitz-Jitrowšli a 1622 namré tuto wobhrodźeństwo jeho žyn, kiž tež Bjedrich rékaše. Wot njeho kupi kuble a wšy w njesnatym lécźe Hendrik ś Jezschwitz. Po jeho šmjerći l. 1643 žo kuble šaho dźelitej a Khrystof Sikmund dostanje Sarécź. Wón 1652 bjes bźeši wumrě. Kubło kupi jeho Libuchowšli bratr Hans Adolf ś Jschezschwitz wot šwojich bratrow w l. 1653. Wón bé jara widźany knjes, bé też klóschtr'ki hejtman sa Marijnu Hwězdu a dosta 1680 też Mały Wožyk a Nowe město (Neustädtel). L. 1691 p'cheda kubło šwojemu žynej Wolfej Adolsej ś Jezschwitz, kotryž bé dwórski šudnik w Budyschinje (Hofrichter). Tutón Łabow'kenu knjesej Hanjej Khrystofej ś Loeben dweju borow wotkupi a tež Kobliczanšku holu wobhrodźeńsche. Leto 1715 pak bliško pola Luha leżazu kubłu'kemu knjesej sa 1000 tolerow na 6 lét pscheda. L. 1722 kupi kubło Hans Khrystof ś Theler, kiž bé hacź do léta 1732 wójerski wyschk, napošledk major. Jeho mandźelska bé Amalia Sofia ś Th. a kupi kubło l. 1740. Leńše pravo Łabow'seju burow, kotrajž mjeschchtaj w Sarécźu robocźicź, bé Łabowšti knjes ś Wobeser wrócźo kupił, nig pak roboty. W lécźe 1750 dosta jeje dźowka Erdmuth Madlena Scholczina wobh. ś Theler, mandźelska néhdušcheho Njejzwacźidlšteho kaplana a tehdy'cheho sararja Rakezanšteho. Tuta pscheda w šamžnym lécźe kupi wétrnik Khschesćijanej Kranzej ś Jažošyn jako šwobodne wobhrodźeństwo; wón stejesche jenoź pod schtitom a šudom knjeźstwa a mésješe ktnje 12 tolerow herbšteje danje płaczicź. Po njej wobhrodźeschtej kubło a wješ jeje dźowzy Erdmuth Wylemina, kotraž žo podźišcho ś krajnym tajomnikom Arnochtom Bohalub Fiedlerjom woženi, a Hana Madlena, kotraž žo podźišcho ś wyschomenj

była, kóry by wšcho wuprowjedał. Tyšk. Nć, je wšelejaki sa-šmišnk, a tón na mjeńčej... Nó, njech šo młodši ludźo trošnku dłže pschełbodźiju. Je dźe njedźela a k temu kražny mjesti wjeczor. Dóhź šo w mesi luboscje njenawinakaju, hdy potom. „Dwe mesa, mesa tak lubosna — —“ To też prawom njedźela była njedźy, tak myślli Strażnik pschaji hebi. W tom wokomiku majtła jeho bo'owa hałoza psches smorschćejcne mjeswowzo, a scherje jemu: „Strażnito, ty majsch wutrobu na prawym błaku. Tak je a nic hinak.“ Dołho njetrałe a hižo fu schórja rańsche serja. Njedźela a jeje kražny wjeczor je nimo a dźeławe dny se swojimi starosćejemi a bedźenjom šo sajšo sawocźinaju.

Stajuje posdze — pschezy nusuje — ženje khwile.

Wbohi. takle łaze dyrbjesche hišo f tuteho świeta wotezeź. By tu tola tak dołho hišchcze zimy bjez mohł. Dischiwy chłowjek wschak won hukto dołho, tola — budź jemu Bóh luby Knjes hnadnu — dobre pocźinki pak też mjeńesche. Kaž šo praji, won dźesche tajka fnata dobrocźiwa duscha a wopraw dźiły zamotnik. Niedźiwazuj wschćeh dźiwnych waschnjeżow pak bé tola pola ludźi ważeny a wschudże cełu widżany. Dołelj rosumjesche, a jemu to też żenje cźełcho njebé, fo kat prawje do tójbych wobtkejnoscow fajinčej bynjeź by nanajsbóle a skoro wschudże trochu posdze pschischoł. Wschak mjeńesche wećznje nekajte samołkwjenje, a to jemu bohałasche. Bucź pak wón tohodła wschudże dyrbjesche, runje kaž by bjes njeho njeschło. To pak jemu někotre raz mjerjanje pschihotowa, kat hušto dyrbjesche tola słuschcer: „Ma wschćeh hobdźikach pak wón tej šedźi.. „Kał jeho jenoj hatba njeje kóždy ras podsze pschinéź.“ Wón mjeńesche sa wscho dobry trošcht, a tak wschitko leźeńnje śnieże. Najwažniske pak bésche jeho wopraudze wulki mér, pschetoż wżdy hocź fo wón rosnéwa, k temu bé jara wjele wżdy trébne. Nadźija na połépschenje wschoł wón nibdy njetżubł, ale ta bésche podarmo.

Bureźej rano sajo stanył, dyrdżejsche napospleduu hischcze skoku bébacź, so by fnajmjenscha w prawym cźasu na dźełe był. Wobłekanje a runje tak wscho druhe dźésche wołoko njeho łuft jara pomołkn. Skoro może šo praji, wjesy cźasa wón mjeńesche a pomałcho šo gibasche. Prjedy hacź by fo wón jenoj twobłekał a wumył, to trajesche dźiło mężnjeź. K jédnadju jemu tohodła żenje wjele cźasa njesbu. to rak też trjeba njebé. Pschetoż wschébnje śnébacź to wón njesnajesche, bécha to jenoj wunjadne padły, hdyż bébi tutón luxus dowoli, kaž kermuschu abo rółcźne cźażby. Clobodła też to śnébacź, pomałi tuhnychu fo bo fała, a rajnicki khojsi bésche jemu zyte njesnaty. Sa to pak wón śwaczejche, haj wopraudzie gyte dopodnjo, tak dołho, hacź pomołi dożahacha. Hdy by wón rano se śnébanjom fwój cźaj słombźicź dyrbjał, bża by tola gyte wésche hakte bodźinu podpiśdło na dźeło pschiśnoł. Cźażnik mężesche hižo tak nakajnosći w ruzy, so tola bojedła njeby pschełaje worschoł. Hižicze pjecź mjeńschinow,, ach to je hischcze wjele cźasa; hischcze ći, někto pak je wulki cźaż, to bécha jeho wschébne fłowa. Haj wulki cźaż by to był, fo wón wotezéje. Ale rano pomału hicź, nibdy na nibdy, to wón njemójesche, ale nastajnoscji skoru a kał? Hdy hatke by zyrtownich cźażnik wotbił, potom by to schło psche wsche hory a doły. Skónczuje bé tola bodźał a hischcze nij psche jara połdże — jenoż někotre mjeńschinow. Jeho bobubźékłaczerjam to bożała niczo nowe njebé, bécha bawno no to swnkli. Ale hdyż by wón tola junu psches někajki šbożowny pschipad w prawym cźasu abo famo hižo néschto do cźasa na dźélo pschischoł — schtoż pak fo jara frédła sa — potom radowasche fo kóżdy a famo sny dźeń hischcze lute wjesołe mjes nimi.

So wón jadyn hubeny dźélacźer njebé, spotnjowcny hižo f tepo, to mésesche pschezo nuzne. Béhasche storo zuły dźeń w stoku, ledwa. bé néschto zhotowjene, cźakasche jako na druhej stronje néschto druhe. Tak njetrjebasche żenje storźicź, jo je jemu cźaj psche dołhi. To bésche też ja njeho mażorje, hdy, by dyrbjał druhdy próżdny stacź, abo na nétołko dołho cźakacź. Takle néschto bé schtoda cźasa. Tak to dźésche tón zyły łuby dźeń, a dóhź fo wjecher bliżesche, mésesche hischcze wobej ruzu pomej dźéła. To pak njejnamjenscje nétko na kónzu bo njerosdy japadnyeź, kaž fo to cźasto stawa, nć, nibdy na nibdy. Wschó nanajbóle hacź bo kónza dopjelnicź, to bésche jeho pésku, a njerodo bésche jemu tak wobidna, kaž nicźo druhe. Dołelj to jemu dołgża trjeba njebé, bésche hižo jowcźeny, so fłónczuje wscho derje wotezéhże, dyrnjej fwopródka fu-bjene wuhladu hyke. Mésesche tak rjez pschezo néschto sboja pschi wschém swojim dźéle. Ale to bé też jara nuzno trébne, dołelj hewak — haj hewak by f nim druhdy śé bylo. Tute bracźi a fmyłli dyrbjmy jemu f wutrobu wodacź, dołelj wé najtżeschi człowjek może f cźażarmi do wusłoscźow pschijcź.

Pschichódze někto słónczuje dawno wocźakowany światał, wżdé to ja njeho hischcze jadyn światok we wopraudźiłym smyśle słowa. Ne, tón bé jemu zyle njesnaty, to bé tola rétnu njetrjebawschi cźaż słombźicź, a won hižo tak jenże thwile njemójesche. Schto tapocźnu jutże, dóhź fmeju swobodne powolnje, że tym fo won f tepa wjasy njetrascheśche. To bé bebi wotmeznć, pschetoż stajnje fo jemu store fcany, dóhź na wulku thopjan dźéła pomyśli. Kij na njeho cźakasche. Tak jara śé wschat to sbore jenże njebé, kaj fo to f wopródka śdasche. Ale wjeczorny światał njebésche ta tute thutne rosmyślenje żadyn prawy cźaż, to cźrbjacźu fo druhe nałesnoste wobstarach. Najprjedy hischcź, junu mużej pschetoż na dźéle fo to jenoż tak powolejy sta, potom świaczicź a druhdy f bobom tż wjeczerjecź, każ fo to najlépje hodźéschc. Nétko pak pschichódze też najmagnischcze zymno wjeczora, stowa na to posebuch, nowiny cźitacź. „Hdyż fu „Serbſk Nowiny“, bychu jeho prénje słowa byle, tak ruche hacź by żołdł swoje zranu swésczene uéł. Tak wón jenże njeby wjedźał, ichto budźe w pschichodnych njecź njerjedźinach cźinicź, ale thwile wschak też njeby żinje méł. Tu źnadź fo źa, so mężesche wobstejacy porjad, temu pak tak njebé. W polnym wérje mójesche jenoż jara rédko swoje winowatosće do-cźinicź, każ hušto pak bu f nétkajtim wopytone abo waźnej thnoscji myślcał. Najbóle mjerjaze bé jo njeho, dóhź jeho nachćeł wot cźitanja „najnowischich“ wobżerowaschich Hóhź bésche hotowy, bé jemu to wscho jemo, dołelj pótom won swojim muczinym stawam hodźinki abo pół, méra popschca, ja tym, hacź fo porabił. Najbóle na jenym cźi-chim mésacźu, hdźeż mójesche hebi njemólemy rosmyślicź, ichto by hischcze łubosnjeńsche mohł. Husto wschak bé to njetrjebawscha wéz, dołelj pryedy hacź fa bohlada, mé-jische jeho klóbki hyrt we swojej mozy. Druhdy pak bobu, ale w starobie rédko, w młodych létach wschat béschc stajnje f bohużerjom byt a zyła nóz bé jemu wotewrjena bila. Wjedźesche tola krajne pobawiwfy se swojeho na-shonjenja powédacź. Ale cźim starschi, cźim stabschi, ba-niż fłónczuje wulku bitwu na wéczne njepschebra.

Zapósłane.

Polny wuspéch mjeńschtaj wobuczowny wikowar Heinrich Mohr a jeho żona Richard Mohr f jehnanjom, kij mjeńschtaj pschecźiwo wuhubjej ilchowniskeho fuda we Budyschinje wot 12. septembra 1923. Tutón fud bésche wobjeu wobstorżeneju dla honjenja płacźiznow, kotrejž bésche łaj f polskicźenjom pora honjałych horowych cźrjow mésch-cźanskema radźićelej dr. Försterej sa po sbarżu pschewo-społu płacźiłu tśidsiłoj, k pjenjezném khostanju wo 300 milijonow hriwnow sa tółdsho.

Pschecźiwo tutomu wuhudej béschtaj wobstorżenaj pśches fyndikusa fwojeha Drjezdźanskich wobuczowych wi-kowarjow, rékznika Pawoła Salingera w Drjezdźanach, wobnowjenje jednarjaskich sćelczifoj. W nowym jednanju pśched fchwiftkim fudom w Budyschinje, 23. meje 1924, fo wobstorżenaj rwnwinowschtaj. Wudawki zyłeho jednanja pschewosmje statna pokładnica.

Zběrka na serbsku šulsku čitanku za dźěći 3. a 4. lětnika.

Zo by zběrka za tuto wažne a tak nuzne dźěło dosahacy wuspěch měła, prosymy, zo chcyli knjeza wučerjo w swojich šulskich wobwodach zběrku zawjesć a wunoški skerje lětje w Serbskej knihafnji abo na S. l. bancy wotedaś. Prosymy toś serbske towarstwa a serbske blida wo pśeśelny dar na narodnu wěc.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow.

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowskej zyrkwi w Budyschinje nedźelu Exaudi ra no 1/27 hodź spowjedź a fwj. wotkasanje, farar Meude, 1/28 hodź. předowanje, farar Eder, dop. 1/212 hodź. dźe-cźikemschenje, farar Eder.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje, farar Große, dop. w 11 hodź. dźecźikemschenje, farar Große. Sbérka fa naschu zyrkej.

Póndźelu rano 1/27 hodź. w Marijnej-Marcźinej zyrkwi schulsta nutrnosć, farar Berg.

Sérjedu popołdnu 2/3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi wo-błeźka hodźina fa nedźelnicze.

Tydźenske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Berg, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi farar Menke.

Přihopk.

* S Gerdorfa pschi rézy Kucźa. Ta je wotnajeł hońtwo dźiwje fwinjo fafsélił. Te je wésće f Rużałowe-fleje hole pschischło.

* S Motrez pola Roschena. Pola jenzeho kubjerja bé nowy pohonel fastupił. S jemu dowérjenym konjom a wojom pak cźekny. Wón f trodnjenym kubłom dałeko nje-pschindże. Jako cźajsche woboje pschi-bacź, jeho lepichu.

* Schokoladowa fabrika fo wotpalika. W Hamm we Westfalskej fo wulka schokoladowa fabrika wotpali. Na 200 zentnarjow zokora płomjenja saniczichu. Te bécha hałe dźeń pryedy pschischłe. Pódła jeho fo też wjele dru-hich tworow fpali. Na wotpalenym fabrikfkim twarsnju fo cźahu nożdża fa klesionowe groty. Pschez to pschindże, so bu wobkład wobfażenych ftron na wjele hodźin pschetorhnjeny.

* Nędźuschi minister trajnje wobort Rosta je nétko wyschifchi president Hannoverskeje. Wo nim jako wójn-skim ministrje fo powjedza, fo je bórzy manéry ofiżerow pschiwfał. Wón po wschém fdaczu wjese do to dźerź. Nedawno wo hebi prajesche, fo je Némsku bolschewiz-fkowu wulkowal a Prußej Hannoverſku fchérzał. — Nedawno hebi pschesche, wuwoławu tachantnih zyrkej we Hildesheimje je jeje starofzitnoszemi wobhładacź. Hil-desheimfki biskop do teho fwoji. Wón poruczi jenemu duchownemu, Rosza wschitko pokasacź, jenoż nic jeho, mjenujcy — biskopa.

* Sću spalika. Jena 13lětna holcka swojej macźeri na spirituſu wobeń wohrjewasche. Wona cźahnyche hischcze-néschto spirituſa pschilinjeź. Pschi tom blesscha rosbuchny. Jejne hrosta fo zapali. Holcka fo tak straschnje wopali, so na swoje załostne rany bórzy semrć.

* We Zarlinwiesti We Wrótschlanju bé f.bj jena żónska swoju towarschku na cźaj pscheproschyła. Jako tuta cźaj pschihotowasche, wuczinichu pscheproschena wobolber a do njeje schtyri raty tśeli a ju jtrani. Wołajo swojeh fo trje-chna k semi. Ju dowjesechu do khorownje. Towarschku pak polizija k hrbi pscheproschu, ale nić na cźaj. Wona widawschce, so je tamna jejn-ho nawożenju wotwidela. To fo rozumi, pschetoż nawożenja fu dźensa żadni.

* W jamkim wótru smjerśela. 30. dezembra f. l. popoł dnju w 4 hodźinach poda fo 26 lětna holza Reiſig f Wrót-ſlewej na pucź je Sdéhownje budy do Pětroweje budy (w Krkowiscach). Tehdom bésche runje wulki wétr a tolsta mhła. Wscho twarsnowanje lésche podarmo. Woi tebo dnja fo jowna fhubi. Halle w tychle dnjach, hdyż je źnéh swje-tcha w horach wostał, namałachu cźło. Wotkaj fhubje-neje, kiśesche jadyn druhi Wrótschlanski hujeb a 15 lu-f wofomitych hubow fo na pytanje nastajischa a namałach-ju 30 mjeńschinow wot Pětroweje budy sdalenej. Wé jemym niśim Krkom hdźesche, pódła sebje nasbydźenej a tij. Cźito donjeschu do Spindelmühle, dołelj na cźesnej sesni lejesche. S tuteho pada wospjet widźimy, kak straśne je, pschi wulkich wétrach a źnéhowym wjedrje w horach puczowacź.

* Tśeśe njesboże f automobilom. W Bautzen-fu fo wjesałoho mésnacźka Reit a Chiemſkeho jsbora zyłe njesboże stało. Jedyn automobil f 52 wobsadami fasch-nu njedźelu f jeneho swjedźenja jsbżesche. S někajkim pschehładanjom wali fo f bróżi do nimobsażeze rećźi. Tśeśi automobil wschćeh w nim hedźaznych pod fobu po-hrjeba. Tśi béchu hnydom mortwi, mjes nimi nawołowa-nja a njewjesta. Někotri fo cźeżko franichu. S małkimi wunjacźemi fo sforo wschitkźi franichu.

* Hobrsće rosbudnjenje w Bukarescźe (słowjenska wu-Rumunskeje). Wojeńske rosbudnadołowe słachy fu krótkem brjedu rosbuchle. Někotre khéże fo sażorowachu. Jedyn zyły dźeń mésta dyrbi wobsydlerſtwo wopuschczeć. Někotri wojazy buchu morjeni. Rosbuchnjenja traja dale. Wojeń je fo hižo na nowe słachy munizije rospschestrił. Někotre wagony infanterijskeje a artilleriſkeje munizije fu tehorunja rosbuchle. Schkoda dźe do wjele milijardow.

* Dla wobydlerſkeje nuzy bo — fwjerzcź. W Bautzenſke ſlocźiſchćez jónſkej f tśeśeju połdnoda na dwóru dele a to nozy w 11. hodźinje. W bliſkoſći ſwjazy polijska wi-dźelche, kak dwé jónſtej na ponożku wotka hedźeschej a nabobu fo na dróhu dele pschćejschej. Wonej bésché fo krucźe wobjimałoj. Na dróhu wotſtaschej bjes fnjenzu ſe-Zonje bésche fo nap pukniył a bésche hnydom morwa, jeje djowka fo ſtrachnje wobchodźi a dóhź po tym w thorowni ſemrć. Wonej bodseſchcej hižo na 20 lět w tutej théż. 19 létna djowka fo na hidźbne pruhowanje pschihotowa-ſche. Psched někotrym cźasom wojéwoj jeden polizaſti rada, ſo ma jeju wobydlerſke dostacź. Sadéwołowej jónſtej dyrbjeſchej fa někotre dny ſydlenje wurumnowacź. Ale wonej dźěſtej radźcho do fmjerzcź, haj ſo byſchtej ſwoje fnuczene wobydlenje fpuſchćiłoj. Kak lohko tola ludźo ſe ſwojim zinjenjom hraja. Méschćanſka rada bésche ſo ja njeju wo druhe wobydlenje ſtaracź dyrbjała a byſchtej ja-wiſcze jene dostałoj. Mésto tuteho rosumneho pucźa wo-beſdu taſki njerozumny ſkutk.

* Njedźiwejcy cźełnik. W ſarlóſowych dnjach cźełny njedźiwejcy ſwojemu knjeſej a cźampaſche po dróhach Pětr-hroda. Hdyż bo ludźo na njeho dohladachu, rosceźkachu bo wſchćeh kónczin. Nadobo ſabéża ha do jeneho doma a hiſche njeſajcy wobſtejdj ſwoj, hdźeż zyła ſwoźba runje pschi wjeczeri hedźeſche. Wſcho rozeźka. Ale njedźiwejcy bowoli blibo a ſchałł a talerje padźechu na ſemju. Potom bésche knjes Brumaf łako jwon na dróhu. Někto fo pólicija to njeſho da. Skónczuje fo jim poradźi, lékzeho wobydlerja da najbliſchcze polizajſkeje ſtrażownarnje ſehnacź. Ale to ſwoju hewak wopokazanu dobrocźiwoſcź ſhubi, ſtupi fo na ſadne nohi a dźeſche fo na polizajſkim wałcź. A tuj jim njeźeho druhego njeſchyna, haj jeho ſaſtrélcź. Mjes tym fo wobſtejdſee njedźiwejcy namaka. Wón nima żenoj fmjerzcź ſwojeho „Mišćka“ wobjarowacź, ale ma dla nje-dobſahozeho ſaworjenja ſtrachcźeho fkotu ſamołwjeci a wſchu nacźinjenu ſchkodu farmacź. To też zyle maka njebudź. A p'chi wſchém je ſwojeho lubuſchka ſhubił.

* Sajeże dyhlacźnych paduchow. Po tydźenje dołhim wobdeſbowanju je fo fłónczuje poradźiło, wulke ličby cźeźkich wurubjenjow wujźinicź a njedoźinkow njeſchćeh cźinicź. Tuceji ſo wobeſbe na poſokow tahow a bankow wobohaczichu a to najbóle na mésacźnſkej zeleniju. Nétko je ho poradźiło, wójom dyhlacźnych paduchow ſajeź. Woni ſtejachu pod nawjedowanjom wéſcheh Jrwetſkich. Tuta zwólna ſkulska najſtrachſnischim internazionalnym paduchom, kotrjž we wukraju a w Barlinje ſwoje rjemjeſło wukonjachu.

* Wſchędy dariećel. „Tu maſch jedyn kroſch a pje-njezk“, prajeſche nan ſwojemu ſynkej, kij je mjeſt do-ſche. To mójeſch do mólchnicźe; dacź, ſchtoż chcźeſch.“ Hdyż Pětrk domoj pſchindźe, wopraſche ho nan, kaj pjenjez je dał. „Pjenjez?“, wotmolwi hólz. „Cźehwdak“ „To pſchindźe take: Knjes darićel prajeſche: Wſcheſche dariczela ma Bóh luby Knjes rad.“ A dokelj wédzach, lo radſcho pjenjez dacź haj hocź kroſch, tuj ſym pjenjez do mólchnicźki thnył.“

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pucź ſ Nowoſlźa do Ralbźa je ſo ſawrěł, dokelj je wuporjedźeja. Wobkhad pokaſuje ho na Ralbźy a Kot-low.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wothłoſowanſke liſtiſli wóſhy do krajneho ſejma k 20. febr 1921 ſmědźa ſo ſnicźeź.

2. Pſchinoſchli ſa ratatike a khłaſtke ſowiſcźenje wſy ſnjeſbożenje (Land- und Forſtwirtſchaftliche Unfallver-cherung) budźa wjeſni bérzy pſchichodne dny ſdérach.

3. Naſtupa ſarnanje ſa pſchebywanje diuchakownje a bratchnych w hojeſnjach (Pflegekoſten für in Anſtalts-pflege untergebrachte Geiſteskranke und Krüppel) wucźinja na dźeń 2,10 hr. K temu dyrbja pſchinjeſni 50 prózn. pſchi-noſchowacź.

4. Namołwja ho, dla pſchemyſłowcho banka pſchi-ſłany formular hacź do 14. junija wróćźicź. (Steuer-klärung für die Veranlagung zur Gewerbeſteuer).

5. Prěni dźeń jiwjatkow fu reje a druhe ſjawne ſwjed-żenje łakſane.

6. Sarnanja, kiž maja wjeſne gruchtu prawo ſo rach-ſu ho pſchenjeſnile. Na hamtſkich ſtuda cźłowjeſy wobołe-tychle ſarnanjow najhoni.

7. Do wiſowanſkeho ſanſita wotdź. A. cźo. 150 ſo pi-ſchu, ſo firma Franz a Albert Bertram we Nie-ſchcźe je ſaſchła.

K swjatkownemu swjedźenjej

su składy barbojteho a čorneho

wobuća

bohače zrjadowane. Wubjerk tuteho wobuća a wšěch druhich druzinow je tak wulki, zo kóždy kupc při nětčišich tunich płaćiznach za kóždu płaćiznu přihódnu tworu namaka. :: :: :: Poručam:

Elegantne mužace črije w dobrych hódnoscach wot 12,50; 14,50 16,—; 16,75 hr. a t. d.;
nowočasne žonjace nizke stupnje z wysokimaj a nizkimaj pjenkomaj wot 9,50; 10,—; 11,50; 12,— hr. a t. d.

nalětna nowosć: Šeroki zapinaty stupjeń

z barbojteho a čorneho boxkalfa a lakowe:
najlepše žonjace lakowe stupnje; zaplnate, snórowańske, salonowe a Mozartowe . . . . . wot 19,50; 20,—; 22,—; 23,50 hr. a t. d.

Samsne předawarnja G. Engelhardtowych črijow w Casselu.

Samsna předawarnja woprawdźitych patentowanych Chasalla-normalnych črijow.

Wobhladajće sebi moje 5 wukładnych woknow a kedźbujće na wubjerk, formy a płaćizny.

Heinrich Mohr,

wobućowy dom w Budyšinje na žitnych wikach.

Telefon 1384. Telefon 1381.

Połbaumwjany płat, dobry płat, łožowe poćehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.
pjchedawataj a wuměnjatej na len
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Rendtstraße 34

Hypothekowe poždonki
za ratarstwa bjez dołha a najmjenša 3 ha wulke wobstara
E. Raue w Budyšinje na Hošło hasy 32. I.

Dyrbzače budźerske sćěnske **časniki**
wuporjedźenja płaćizny hódno a derje
Leon Ginsberg
wa Wojerecach
na Baderskej hasy čo 11.

Dipl.-Optiker **Schmidt**
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER 541
BAUTZEN
WALLSTRASSE

Wšě druziny
šewskeje a sedłarskeje kože
w najlepšej hódnosći, też wuréznu, poruča po najnišich dujowych płaćiznach
Otto Büttner
w Budyšinje
na hłownym torhošću 9.

Vogtlandske gardiny
a wóskowane sukna kupujeće wosobje płaćiny hódno pola
K. Erlera w Budyšinje
:: na žitnych wikach 11 ::
znapřeća »Złoteje Hwězdy«.
Rěči serb. Njedź. wotewrjene.

Žiwnosć blizko Budyšina, 15 kórcow wulka, z masiwnymi twarjenjemi, 1911 natwarjena, 18 mješinow wot Žičenjanskeje dwórniška předawa Klaus na Hošło hasy 32. Telefon 629.

Sofy, stoły kłěhanju (Chaiselongue)
patentowane matracy a polstrowane pokładźenja předawam płaćizny hódno.
Louis Schneider sedlarski mištr
w Delnjej Hórcy.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźiće do
fotografiskeho ateliera
Rich. Hutha
měrjenc Arno Lehnert
w Budyšinje na stróžiskej hasy 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hod. wotewrjene

Kupujemoj konje k réju
po najwyšich dujowych płaćiznach.
Přichi jnjelbožanjach jimaj hubom j transportnim wozam k ruki
Kindermann & Noack w Budyšinje
na jerjowej hasy 13. Telefon 241.

Přesadźowanje.

Srjedu, 4. junija 1924, rano we 8 hodź. so we huzarskich kasarnach w Budyšinje wjetša ličba trjebanych
kasarnskich łožow
wojerskich stólčkow
stejacych a wisacych lampow
za petrolejowe wobswětlenje
za hotowe pjenjezy přesadźuja.
Financny hamt w Budyšinje.

Železniski jězdny plan. Płaćacy wot 1. junija 1924.

€ Drježdżan do Ehorjelza.

€ Drježdżan-N.	5.15		5.44	6.16	7.18	9.03	9.25	9.48	12.34	1.35	2.59	4.33	5.14		8.05	8.29	9.11	12.13
„ Radeberga	5.42		—	|	7.51	|	—	—	|	|	|	5.47			—	9.43	12.45
„ Arnsdorfa	5.50		6.19	6.51	8.01	|	10.01	10.21	1.12	2.10	3.37	5.05	5.56			9.05	9.53	12.55
„ Wulkeje Hartawy	—		6.30	|	8.13	|	10.12	|	1.24	|	3.49	5.15	6.07			9.16	10.06	1.06
„ Weiserdorfa	—		6.36	|	8.21	|	10.19	|	1.31	|	3.57	|	6.14			9.23	10.15	
do Bišpicy	4.08		6.42	7.07	8.27	|	10.24	10.39	1.36	2.27	4.02	5.24	6.19			9.33	10.21	1.17
∫ Bišpicy	4.09	5.40	6.44	7.10	8.32	|	10.26	10.41	1.39	2.30	4.04	5.26	6.21			9.35	10.24	1.20
„ Semja	—	5.49	6.51	|	8.39	|	10.33	|	1.46	|	4.11	|	6.28			|	10.31	1.27
„ Jitzenja	—	6.02	7.00	|	8.49	|	10.41	|	1.56	|	4.20	|	6.37			|	10.41	1.36
do Budyšina	4.28	6.12	7.09	|	8.59	10.01	10.50	|	2.05	|	4.29	|	6.47		9.02	|	10.50	1.44
∫ Budyšina	4.31	—	7.23	|	|	10.03	10.55	|	2.10	|	4.34	|	6.51		9.03	|	10.56	
„ Kubšicy	—	—	7.34	|	|	|	11.05	|	2.20	|	4.44	|	7.01		|	|	11.07	
„ Somorc	—	—	7.42	|	|	|	11.13	|	2.28	|	4.52	|	7.09		|	|	11.15	
„ Worjeda	—	—	7.54	|	|	|	11.30	|	2.36	|	5.01	|	7.17		|	|	11.24	
„ Lubija	4.59	6.50	8.14	|	|	10.29	11.37	|	2.48	|	5.12	|	7.28	8.06	9.29	|	11.36	
do Ehorjelza	5.39	7.33	8.52	|	|	10.53	12.13	|	3.27	|	5.50	|	7.57	8.50	9.53	|	12.16	

€ Ehorjelza do Drježdżan.

€ Ehorjelza	—	4.13					7.46	8.42	11.18	—			2.33		4.93	6.20		8.45	12.26
„ Lubija	—	4.56					8.30	9.06	12.00	—			3.16		5.18	6.46		9.28	1.02
„ Worjeda	—	5.08					8.40	|	12.06	—			3.26		5.29	|		9.39	—
„ Somorc	—	5.15					8.47	|	12.15	—			3.33		5.36	|		9.47	1.15
„ Kubšicy	—	5.23					8.55	|	12.22	—			3.41		5.44	|		9.55	—
do Budyšina	—	5.31					9.04	9.28	12.30	—			3.50		5.53	7.06		10.04	1.28
∫ Budyšina	—	5.36					9.08	9.29	12.35	1.50			3.56		5.58	7.07	8.35	10.12	1.30
„ Jitzenja	—	5.46					9.21		12.47	2.04			4.08		6.11		8.48	10.25	—
„ Semja	—	6.02					9.36		12.56	2.16			4.18		6.21		8.58	10.35	—
do Bišpicy	—	6.11					9.45		1.04	2.25			4.27		6.14		9.07	10.43	1.56
∫ Bišpicy	5.18	6.15					9.50		1.09				4.32		6.30		9.09	10.45	11.30
„ Weiserdorfa	5.24						9.56		1.15				4.38		6.32		9.09	10.45	11.24
„ Wulkeje Hartawy	5.33						10.05		1.24				4.47		6.38		9.15	10.51	11.29
„ Arnsdorfa	5.45	6.33					10.19		1.30				4.53		6.46		9.23	10.59	11.38
„ Radeberga	5.54	|					10.27		1.38				5.01		6.56		9.34	11.10	11.50
do Drježdżan-N.	6.20	6.51					10.52	10.20	1.55				5.20		7.18	7.58	10.00	11.36	12.24

€ Bišpicy do Kamjenza.

€ Bišpicy	6.50	1.40	6.00			9.35
„ Schumborna	7.00	1.50	7.05			9.45
„ Porchowa	7.11	2.01	7.22			9.56
„ Ruschicy	7.24	2.12	7.36			10.06
„ Halschtrowa	7.33	2.21	7.51			10.15
„ Pomy-Chonberga	7.39	2.27	8.01			10.22
„ Wisinje	7.46	2.34	8.11			10.28
do Kamjenza	7.56	2.44	8.22			10.38

€ Kamjenza do Bišpicy.

€ Kamjenza	4.48	11.20	1.36		5.11
„ Wisinje	5.01	11.32	1.53		5.22
„ Pomy-Chonberga	5.11	11.40	2.05		5.29
„ Halschtrowa	5.21	11.50	2.28		5.37
„ Ruschicy	5.32	12.01	2.41		5.47
„ Porchowa	5.46	12.16	3.07		6.01
„ Schumborna	6.01	12.32	3.21		6.16
do Bišpicy	6.12	12.44	3.22		6.27

€ Budyšeja do Hornjo Kunnwalda.

€ Budyšeja	7.33	8.50	1.52	5.10	6.26	7.33	
„ Lubrizka	7.41	8.56	2.00	5.18	6.36	7.41	
„ Kotitzy	7.51	9.06	2.11	5.28	6.44	7.49	
do Kunnwalda	7.56	9.11	2.16	5.31	6.49	7.54	
∫ Kunnwalda	—	9.14	2.21	5.36	6.55	7.57	
„ Ebr. Kunnw.	—	9.21	2.28	5.43	7.02	8.04	
„ Hornjo Kunnw.	—	9.27	2.34	5.49	7.08	8.10	

€ Hornjo Kunnwalda do Budyšeja.

€ Hornjo Kunnw.	5.14	—	11.25	2.43	—	7.22	8.32
„ Ebr. Kunnw.	5.19	—	11.32	2.50	—	7.29	8.39
do Kunnwalda	5.26	—	11.38	2.55	—	7.35	8.45
∫ Kunnwalda	5.32	8.09	11.43	—	3.06	7.38	8.47
„ Kotitzy	5.40	8.15	11.51	—	3.12	7.44	8.53
„ Bjedrufka	5.43	8.23	11.59	—	3.20	7.54	9.01
do Budyšeja	5.51	8.32	12.08	—	3.27	8.01	9.08

€ Lubija do Horn. Oderwitzy a Zitawy.

€ Lubija	5.03	12.03	5.32		9.35
„ Wulkeje Sdwónizy	5.12	12.12	5.41		9.45
„ Noweho Kunnersdorfa	5.18	12.18	5.50		9.52
„ Hornjo Kunnersdorfa	5.25	12.25	5.58		10.00
do Herrnhuta	5.33	12.33	6.07		10.09
∫ Herrnhuta	5.34	12.34	6.10		10.10
„ Ruppersdorfa	5.41	12.41	6.17		10.17
„ Horn. Oderwitzy	5.48	12.47	6.24		10.24
do Zitawy	6.07	1.07	6.45		10.45

€ Zitawy do Horn. Oderwitzy a Lubija.

€ Zitawy	6.52	1.35	5.20	6.05	8.08	
„ Horn. Oderwitzy	7.15	1.58	5.47	6.30	8.33	
∫ Ruppersdorfa	7.23	2.05	5.55	6.39	8.40	
do Herrnhuta	7.31	2.11	6.02	6.47	8.46	
∫ Herrnhuta	7.32	2.13	6.08		8.49	
„ Hornjo Kunnersdorfa	7.41	2.11	6.17		8.57	
„ Noweho Kunnersdorfa	7.48	2.28	6.24		9.04	
„ Wulkeje Sdwónizy	7.54	2.34	6.30		9.09	
„ Lubija	8.01	2.41	6.37		9.17	

€ Lubija do Hábraczij.

€ Lubija	5.28	6.00	8.45	12.05	2.51	5.30	8.24
„ Wulk. Sdwón.	5.42	—	8.54	12.19	2.59	5.38	8.38
do Dürchenersdsf.	5.59	6.17	9.05	12.36	3.10	5.49	8.53
∫ Dürchenersdsf.	6.02	—	9.06	12.40	3.11	5.51	8.58
do Habraczij	6.20	—	9.17	12.58	3.22	6.02	9.16

€ Habraczij do Lubija.

€ Habraczij	—	7.42	11.03	1.12	4.35	7.29	10.12
do Dürchenersdsf.	—	7.51	11.13	1.35	4.45	7.39	10.35
∫ Dürchenersdsf.	6.27	7.52	11.14	1.38	4.46	7.42	10.41
„ Wulk. Stónk.	6.38	8.02	11.25	1.53	4.57	7.53	10.56
do Lubija	6.45	8.09	11.33	2.06	5.04	8.00	11.09

€ Radworja do Lubija.

€ Radworja(bwórn.)	—	8.29	—	12.06	—	5.30	9.57
„ Radworja (sast.)	—	8.34	—	12.12	—	5.36	10.03
„ Lutobcza	—	8.41	—	12.18	—	5.42	10.09
„ Wulk. Dubrawy	—	8.47	—	12.25	—	5.52	10.15
„ Klukšicy	—	8.56	—	12.33	—	6.01	10.23
„ Huchiny	—	9.04	—	12.42	—	6.10	10.31
„ Barta	—	9.14	—	12.51	—	6.22	10.39
„ Hrodźišća	—	9.25	—	1.03	—	6.32	10.50
do Bóšporta	—	9.31	—	1.09	—	6.39	10.56
∫ Bóšporta	6.51	—	10.00	1.44	—	6.54	—
„ Mateczij	7.00	—	10.08	1.51	—	7.01	—
„ Lubczij	7.06	—	10.19	1.57	—	7.08	—
„ Małych Radwćriz	7.16	—	10.26	2.07	—	7.18	—
„ Retlij	7.30	—	11.01	2.21	—	7.33	—
do Lubija	7.40	—	11.08	2.31	—	7.43	—

€ Lubija do Radworja.

€ Lubija	—	8.37	—	—	12.41	5.22	8.05
„ Kellij	—	8.46	—	—	12.58	5.31	8.14
„ Małych Radwćriz	—	8.53	—	—	1.09	5.38	8.21
„ Lutoczij	—	9.03	—	—	1.24	5.47	8.30
„ Mateczij	—	9.08	—	—	1.31	5.52	8.36
do Bóšporta	—	9.13	—	—	1.38	5.58	8.41
∫ Bóšporta	8.30	—	9.37	1.20	—	6.06	—
„ Hrodźišćicza	8.37	—	9.44	1.27	—	6.13	—
„ Barta	8.45	—	9.53	1.36	—	6.24	—
„ Huchiny	8.54	—	10.02	1.45	—	6.33	—
„ Klukšicy	9.04	—	10.12	1.55	—	6.44	—
„ Wulk. Dubrawy	9.15	—	10.23	2.07	—	6.55	—
„ Lutobcza	9.20	—	10.28	2.13	—	7.01	—
„ Radworja (sast.)	9.26	—	10.36	2.19	—	7.07	—
do Radworja (bwórn.)	9.32	—	10.41	2.24	—	7.14	—

Ze swojeje serijoweje fabrikacije po jenosćowych płaćiznach

K.S.B.-motorske koła,

hódnostne dźěło, 1 lěto rukowanje,

z D. K. W.-motarami, $2^1/_2$ PS, k jědźenju hotowe,

jene po 585,— hr.

bjez hupy, bjez wobswětlenja,

z prózdnym běhom, koplowanjom a 2 khodomaj (Gängen) płaći jene **95 hr.** wjacy. — 1 hr. = $^{10}/_{42}$ dollara Zjedn. Statow.

Podawam ze składa abo za krótki čas.

K.S.B.-twarjerńja jězdnych kołow

Kurt Schieback

w Budyšinje w huzařskich kasarnach.

K swjatkownej potrjebje

poručam płaćizny hódno khmane twory w bohatym wubjerku:

lěčne tkaniny z módrociša, muslina a voily

slomjane kłobuki za žony a holcy

mužace, pacholace a hólčace wobleki

lěčne žakety we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach

mužace filcowe a slomjane kłobuki, sportske čapki, žonjace nizke stupnje, mužace a dźěćace stupnje, płatowe (Segeltuch) **stupnje a sandale** we wšěch wulkosćach.

Jan Janec w Klětnom.

MERSIOVSKY
Kuchinske časniki

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Pola Wintera w drogeriji widźiće wjele noweho wo

fotografiji

na žitnych wikach 30.

Měršec bratrow naslědnik.

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Haňža Cyžowa

w Kortnicy p. Hrodźišća.

Barby
laki
barbiče (Pinsel)
šablony
za wumělcow a molerjow su dostać pola

Wintera

na žitnych wikach 30.

Měršec bratrow nasl.

Přikrywy

dešćowe, wolmjane a lěćne, za spanske přikrywy za dźěłaćerjow poruča

Hoffmeister w Budyšinje

na Hońcu hasy 23.

Barby, laki barbiče

kaž też k barbjenju hotowe

wolijowe a lakowe barby

poruča

Viktoria-drogownja

E. O. Hennig

na sukelnskej hasy 7.

Hdźe

dam swój **předešćnik**

wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutřkownej lawskej hasy 8.

Hosćenc a kofejownja při dźiwadle

ja. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće

wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka

Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Dalokorčak čo. 515 / Khowanje jězdnych kołow / Na lawskich hrjebjach 16

Poručam w jenož dobrej hódnostnej tworje

po poměrnych dnjowych płaćiznach

sofy, plyšowe a gobelinowe

šeslongi, matracy, klubowe meble

wulki wubjerk

šeslongowych přikrywow po wšěch płaćiznach

dale wšelake

kučowe graty, dźěłanske graty, brona, čerma

jenotliwe gratowe dźěle z jenož najlěpšeje jadriwjeje kosć a w najčisćišim wuwjedźenju při najtuńšim wobličenju.

Wobkedźbujće, prošu, moje stejnišćo w kólni čo. II. ratařskeje wustajeńcy we Wojerecach 1., 2. a 3. junija

Firma

Karl Krause, sedłarski mišter

we **Wojerecach** na Hródkowskej dróze 4.

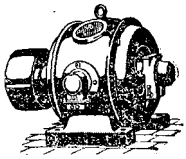

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarju pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeće spańsko stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy, sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wumělenjach dostanjeće:

wojerske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 80 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske kožle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnišich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići! Tehodla wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocućacy serbski narod! **Serbjo!**

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

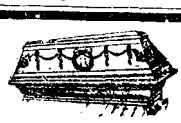

Kašće

jednore a lepše za najnišu dujowu płaćizu ma stajnje na składzie

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske khachle za ratařstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr -

Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Jurij Fiěblak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Konje k rězu

po najwyšćišich płaćiznach w tójšym času kupuje

Kurt Kaiser

pjeći mjasowych jatkach

na Humboldtowej dróhi 782b. Telefon 403.

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanje

spanske stwy, kaž też wšě jednotliwe meble, kaž drastowe khamory, vertikowe komody, łoža atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyšernja z mócnym dźerjenjom.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **12** % a **18** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**